http://www.dhammadownload.com

၆၅၀၀

အရှင်သီလာစာရာဘိဝံသ

(လေးဘွဲ့ရ ဓမ္မာစရိယ ဦးသာဌေးမြင့်)

၏

နည်းပြဓမ္မာစရိယကျမ်း

နည်းပြဓမ္မာစရိယကျမ်း

ဓမ္မာစရိယ

မေးခွန်းထုတ်စည်းမျဉ်းအဖြေ

ပူးတွဲရိုက်နှိပ်ထားသည်

စတုတ္ထအကြိမ်

သာသနာ ၂၅၄၇ ကောဇာ ၁၃၆၅ ခရစ် ၂၀၀၃

http://www.dhammadownload.com

၆၅၀၀

အရှင်သီလာစာရာဘိဝံသ

(လေးဘွဲ့ရ မမ္မာစရိယ ဦးသာဌေးမြင့်)

၏

နည်းပြမမ္မာစရိယကျမ်း

မမ္မာစရိယ

မေးခွန်းထုတ်စည်းမျဉ်းအဖြေ

ပူးတွဲရိုက်နှိပ်ထားသည်

စတုတ္ထအကြိမ်

သာသနာ ၂၅၄၇ ကောဇာ ၁၃၆၅ ခရစ် ၂၀၀၃

http://www.dhammadownload.com

မမ္မာစရိယအတွက်

အခက်မတွေ့လိုလျှင်

နည်းရမည့်နည်းပြမမ္မာစရိယကျမ်းကို

လေ့လာပါ

ဆရာလွတ်သွားနိုင်သည်အထိ

လက်ဆုပ်လက်ကိုင်မိအောင်

အကွက်ကျကျ ရေးသားထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ရန်ကုန်မြို့

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ရွှေကျင်တိုက်သစ်

သီးခြားစာချဆရာတော်

သကျသီဟဓမ္မာစရိယ, စေတိယင်္ဂဏဓမ္မာစရိယ, သဒ္ဓမ္မပါလဓမ္မာစရိယ,

အစိုးရဓမ္မာစရိယ (သ, စ, သ, အ ဓမ္မာစရိယ)

အရှင်သီလာစာရာဘိဝံသ

(လေးဘွဲ့ရ ဓမ္မာစရိယ ဦးသာဌေးမြင့်)

ရေးသားအပ်သော

နည်းပြဓမ္မာစရိယကျမ်း

[ကျမ်းရင်း ၃ - ကျမ်းလုံးအတွက် အာဘော်ကျဖြေနည်း, စနစ်တကျ ကြံနည်းများကို နှစ်ပေါင်း ၂၀ (၁၃၁၅-ခုနှစ်မှ ၁၃၃၄-ခုနှစ်အထိ) မေးခွန်း အဖြေများဖြင့် ဟန်ဆာဆင်လျက် ဆရာလွတ်သွားနိုင်သည်အထိ လက်ဆုပ်လက်ကိုင်မိအောင် အကွက်ကျကျ ရေးသားထားသည်။ ဓမ္မာစရိယတန်း ဟူသမျှ အမြန်ဆုံး, အမှတ်အများဆုံး ပြီးမြောက်အောင်မြင်လိုသော စာသင်, ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပြတ်ပြတ်သားသား သင်ပြလိုသော စာချ အရှင်မြတ်များအား ဤကျမ်းက ထိရောက်စွာ အကူအညီ ပေးပါလိမ့်မည်။]

ဓမ္မာစရိယ

မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

ပူးတွဲ ရိုက်နှိပ်ထားသည်

သာသနာ ၂၅၄၃ ကောဇာ ၁၃၆၁ ခရစ် ၂၀၀၀

http://www.dhammadownload.com

စာမူခွင့်ပြုချက် အမှတ်(၄၁၁/၂၀၀၃) (၇)
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် (၄၃၄/၂၀၀၃)(၇)

ဦရိန်ဘီ(မြ - ၀၆၇၅၉) ၊ ဝင်္ကလိုက်ဓိတ်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ပင်မရေတပ်စက်မှုလက်မှုတပ်၊ အောင်ပုဇွန်တောင်လမ်း၊ သံလျှက်စွန်းဗိုလ်တစ်ထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်က ပုံနှိပ်၍ အရှင်နန္ဒမဏ္ဍ၊ သိမ်ကျောင်း၊ မြသိန်းဝန်တိုက်၊အနော်ရထာလမ်းပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်က ထုတ်ဝေသည်။

စတုတ္ထအကြိမ်၊ အုပ်ရေ (၁၀၀၀) ၊ ဓမ္မဒါန
၁၃၆၅-ခု၊ သီတင်းကျွတ်လ၊ ၂၀၀၃-ခု၊ အောက်တိုဘာလ
ကျမ်းပြုသူမူပိုင်ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

နည်းပြဓမ္မာစရိယကျမ်း
နိဒါနကထာ

အချက်အခြာ သဘသနာ

အမြစ်ရှိမှသာလျှင် ပင်စည်, ခက်မနှင့် အဖူး အပွင့် အသီးများ ရှိနိုင်သည်။ အမြစ်မရှိက ပင်စည်, ခက်မနှင့် အဖူး အပွင့် အသီးများ မရှိနိုင်။ ကန်ဘောင်ရိုး ရှိမှသာလျှင် ရေနှင့် ကြာတို့ ရှိနိုင်သည်၊ ကန်ဘောင်ရိုး မရှိက ရေနှင့် ကြာတို့ မရှိနိုင်။ ထို့အတူ ပရိယတ္တိသာသနာတော် ရှိမှသာလျှင် ပဋိပတ္တိသဘသနာ, ပဋိ-ဝေဓသာသနာတော် ၂-ပါး ရှိနိုင်သည်။ ပရိယတ္တိသာသနာတော် မရှိလျှင် ပဋိ-ပတ္တိသာသနာ, ပဋိဝေဓသာသနာတော် ၂-ပါး မရှိနိုင်၊ ထို့ကြောင့် သာသနာ တော် ရှည်မြင့်စွာ တည်တံ့ ခိုင်မြဲရေးဌ သာသနာတော် ၃-ရပ်တွင် ပရိယတ္တိ-သာသနာတော်သည်သာလျှင် ပဓာန အချက်အခြာ ဖြစ်ကြောင်း လယ်ပြင်မှာ ဆင်သွားသလို အလွန်ပင် ထင်ရှားလှပေ၏။

အခြေခံစခန်း ဓမ္မာစရိယတန်း

မြန်မာပြည်၏ လက်ရှိ အခြေအနေအရ သာသနာတော် ၃-ရပ်တွင် ပဓာန အချက်အခြာ ဖြစ်သော ပရိယတ္တိသာသနာတော် နယ်ပယ်ကို လေ့လာလိုက်သော် သကျသီဟဓမ္မာစရိယတန်း, စေတိယင်္ဂဏဓမ္မာစရိယတန်း, အစိုးရဓမ္မာစရိယတန်း စသော ဓမ္မာစရိယတန်းများသည် ပရိယတ္တိသာသနာတော်၏ အခြေခံ စခန်းကြီး တစ်ခု အနေဖြင့် တည်ရှိနေကြောင်း တွေ့မြင်နိုင်ပေ၏။

ကျွန်ုပ်တို့ တာဝန်

ယင်း အခြေခံ စခန်းကြီး အင်အား အပြည့်ဖြင့် ရှည်မြင့်စွာ ရပ်တည် နိုင်ရေး အတွက် မိမိတို့ စွမ်းဆောင်နိုင်သည့် နေရာမှ အတတ်နိုင်ဆုံး လှုပ်ရှားရမည်မှာ ကျွန်ုပ်တို့၏ တာဝန်ပင် ဖြစ်ပေ၏။

သမုဒ္ဒရာနှယ် နက်ရှိုင်းကျယ်

ထိုအခြေခံစခန်းကြီး တစ်ခု အနေဖြင့် တွေ့မြင်နေရသော ဓမ္မာစရိယ တန်းများသည် ငယ်, လတ်, ကြီးတို့ကဲ့သို့ စာအရှိုကို ကြည့်ရုံ, သိရုံ, ကျက်,

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ရုံမျှဖြင့် မလုံလောက်တော့ပေ။

နက်, တက်, ဝါကျာ၊ ဝိဂ္ဂဟာ၊ လိင်, အာ, ဆုံးဖြတ်ဘိ။
နယ, ပါဌာ၊ နေတ္တိဟာ၊ ဝိ-မှာ မေးစဉ်သိ။
နက်, တက်, ကိန္တာ၊ ဝိဂ်ဆက္ကာ၊ ဟိတ်, အာ, နိရုတ္တိ။
ဆုံးဖြတ်, ဂါထာ၊ အလင်္ကာ၊ သုတ်-မှာ မေးစဉ်သိ။
နက်, တက်, ထဝါ၊ ဗျုပ္ပတ္တာ၊ လိင်, အာ, နိပါတိ။
ကြို, လက္ခဏာ၊ ပဌာနာ၊ ဘိ-မှာ မေးစဉ်သိ–

ဟူသော မေးခွန်း စည်းကမ်းများအရ အနက်, အတက် အထွက်, ဝါကျခွဲ, ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဥာဿ, လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ, အာဘောဂနှင့် သဲဝဏ္ဏနာ, ပါဌ်အဆုံးအဖြတ်, နယူပစာရ စသည်တို့ဖြင့် ပြွမ်းလျက် သမုဒ္ဒရာကဲ့သို့ အလွန်ပင် ကျယ်ဝန်းနက်ရှိုင်းလှပေ၏။ အကြီးမှ ဓမ္မာစရိယတန်း အကူးတွင် သမုဒ္ဒရာဝယ် ယုန်သူငယ်သည် ထောက်ရာ တည်ရာ မရဘဲ ချာလည် ချာလည်နှင့် မျောနေရသကဲ့သို့ ထောက်ရာ တည်ရာ မရဘဲ ချာလည်ချာလည်နှင့် ဓမ္မာစရိယရေယဉ်ကြော မျောနေရတတ်ပေ၏။ မှန်၏–ရာခိုင်နှုန်း ၄၀-သော ဓမ္မာစရိယတန်းဝင် အရှင်တို့မှာ ၅-နှစ်ကျော်မှ ကျမ်းရင်း ပြီးဆုံးကာ ဓမ္မာစရိယဘွဲ့ကို ဆွတ်ခူးနိုင်ကြပေ၏။ [ဓမ္မာစရိယဌာန၏ ခန့်မှန်းချက်။]

နည်းကောင်းရမှ ကူးလွယ်ကြ

အနက်, အတက် အထွက် စသည်တို့ဖြင့် ပြွမ်းလျက် အလွန်ပင် ကျယ်ဝန်းနက်ရှိုင်းလှသော ဓမ္မာစရိယသမုဒ္ဒရာကို ကူးခပ်ရာ၌ နည်းကောင်း နည်းမှန်ရဖို့ အရေးသည် အဓိက အချက် ဖြစ်ပေသည်။ နည်းကောင်း နည်းမှန် ရမှ အချိန်မကုန် လူမပန်းဘဲ ရှေ့တန်းမှ ကူးမြောက်နိုင်ကြပေမည်။ နည်းကောင်း နည်းမှန် မရက တဝဲလည်လည်နှင့် ဓမ္မာစရိယရေယာဉ်ကြော မျောနေရပေမည်။

ချန်လှပ်၍ မရသော အချက် တစ်ခု

ဓမ္မာစရိယရေယာဉ်ကြော မျောနေရခြင်း၏ အကြောင်း တစ်ချက် အနေ ဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ အတွေ့အကြုံအရ တင်ပြလိုသည်မှာ မေးခွန်းဟောင်းများကို စုဆောင်း ရှာဖွေပြီး တပည့်များကို စနစ်တကျ ဖြေစေခြင်း, စနစ်တကျ အဖြေမှန် ရေးသားပေးခြင်းများ မပြုလုပ် မလေ့လာခင် အချိန်က ရာခိုင်နှုန်း ၅၀- ခန့်သာ ၃-နှစ်, ၄-နှစ်အတွင်းမှာ ကျမ်းပြီးကြပြီး ကျန် ၅၀-ကား ၄-နှစ်ကျော်မှ

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းပြီးကြသည်။ မေးခွန်းဟောင်းများကို စနစ်တကျ ဖြေစေခြင်း, စနစ်တကျ အဖြေမှန် ရေးသားပေးခြင်းများ ပြုလုပ် လေ့လာလိုက်သော အချိန်၌ကား ရာခိုင်နှုန်း ၉၀-ခန့်မှာ ၃-နှစ်, ၃-နှစ်အတွင်းမှာ ကျမ်းပြီးကြသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ မေးခွန်းဟောင်းများကို စနစ်တကျ မလေ့လာခင် အချိန်နှင့် လေ့လာလိုက်သော အချိန် ၂-ပိုင်းတွင် အောင်မြင်ချက်ခြင်း ဤမျှ ကွာဟနေသည်ကို သိသိသာသာကြီး တွေ့ရပေသည်။ ယင်းသို့ တွေ့မြင်ရခြင်းသည် ဓမ္မာစရိယ ရေယာဉ်ကြော မျောနေကြရမှု, ကြိုးစားသလောက် အကျိုးမရောက် ဖြစ်ကြရမှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရာတွင် မေးခွန်းဟောင်းများကို စနစ်တကျ မလေ့လာခြင်းသည် ကြီးမားသော အကြောင်းတစ်ချက် ဖြစ်ကြောင်း ခိုင်မာသော အထောက်အထား တစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။ မေးခွန်းဟောင်း လေ့လာမှုသည် "ဤမျှလောက် ထိထိရောက်ရောက် အထောက်အကူ ပြုလိမ့်မည်" ဟု မယူဆခဲ့သလို လေ့လာမှု မပြုခြင်းသည် "ဤမျှလောက် နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာစေလိမ့်မည်" ဟု ကျွန်ုပ်တို့ မထင်မြင်ခဲ့။ လေ့လာသင့်တဲ့ အချက် တစ်ခုပဲလို့ သာမန် အနေနှင့်သာ မြင်ခဲ့ပါ၏။ တကယ်တော့ ကြိုးစားသလောက် ကျိုးရောက်စေလိုက ချန်လှပ်၍ မရသော အချက်တစ်ခုပင်။ **အချက်တစ်ခု၊ ရွှတ်ယွင်းမှုကြောင့်၊ ကျိုးမဲ့များစွာ၊ ဖြစ်တတ်စွာ၏။** ဥပဒေသ။

ဤကျမ်း ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်း အကြောင်း

စာချ ဆရာတော်သည် ကျွန်ုပ်တို့ကို ဓမ္မာစရိယတန်း စာဝါပို့ချရာ၌ ပုစ္ဆာဆင်၍ ပို့ချပါသည်။ ယင်းသို့ ပို့ချစဉ် ၈-ရက်သီတင်းနေ့များတွင် ဓမ္မာစရိယ မေးခွန်းဟောင်းများကို မိမိတို့ နေရာတွင် စာအုပ်များ ကြည့်ပြီး ဖြေစေပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ အဖြေကို စစ်ဆေး. အမှတ်ပေးကာ လပြည့်လကွယ် သီတင်းနေ့များတွင် ရှေးဦးစွာ သဘောပေါက် နားလည်အောင် ရှင်းလင်း ပြောပြပြီး အာဘော်ကျဖြေနည်း, စနစ်တကျကြိုနည်း, ထောက်ထားဖွယ်ရာ သာဓက, ကျက်စရာ နိယ်များနှင့် တကွ အဖြေမှန် ပေးပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ လိုက်ရေးကြရပါသည်။ အခြားနေ့များတွင် ရသည့် အချိန်၌ ထိုအဖြေမှန်များကို မှတ်သားမိအောင် ကြည့်ကြရသည့်အပြင် ကျက်စရာများကိုလည်း ကျက်ကြရပါသည်။ စာမေးပွဲကြီး ဖြေဆိုရန် တစ်လခန့် အလိုတွင် ထိုမေးခွန်းဟောင်းများထဲမှ ဆရာတော် မေးလိုရာ တစ်ကျမ်းတစ်ကျမ်းတွင် ၃-နှစ် ၃-နှစ်စီ မေးပြီး အလွတ်ဖြေကြရပါသည်။ [အဖြေမှန် ကြည့် မကြည့်၊ ကျက်, မကျက်၊ မှတ်ကျောက်တင်ကြည့်ဟန် တူပါသည်။] ကျွန်ုပ်တို့သည် စာဝါတက်ရုံမျှသာ မဟုတ်ဘဲ ဤကဲ့သို့

http://www.dhammadownload.com

မေးခွန်းဟောင်းများကို စနစ်တကျ လေ့လာကြရပါသည်။ ယင်းသို့ စနစ်တကျ လေ့လာမှု ပြုလိုက်သော အချိန်၌ တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အောင်မြင်ချက် သိသိသာသာကြီး တိုးတက်လာခြင်း, ထူးခြားစွာ အောင်မြင်လာခြင်းများ တွေ့ရပေသည်။ [၁၃၂၉-ခုနှစ်တွင် ကျွန်ုပ် အဂ္ဂမဟာအကျော် ရခဲ့ပါသည်။]

ဤအချက်ကို တိုက်အုပ် ဆရာတော် "အရှင်ဝါသဝါဘိဝံသ" သိရှိတော်မူရာ ဓမ္မာစရိယတန်းဆိုင်ရာ အခြား ကျမ်းစာအုပ်များ အများအပြားပင် ပေါ်ထွက်ပြီး ဖြစ်သော်လည်း မေးခွန်းဟောင်းများကို တစ်လုံး တစ်ဖွဲ့တည်း စုစည်းပြီး အာဘော်ကျဖြေနည်း, စနစ်တကျကြံနည်း, ထောက်ထားဖွယ်ရာ သာဓက, ကျက်ဖွယ်ရာ နိယံများနှင့်တကွ ထိရောက်စွာ အဖြေ ရေးသားထားသော စာအုပ်မျိုး ရှိသင့်တာ ကြာပြီ ဖြစ်လင့်ကစား မထွက်ပေါ်ဖူးသေးပေ။ ဤ ကျမ်းမျိုးကား ယခုအခါတွင် လွန်စွာပင် လိုအပ်လျက် ရှိလေသည်။ ပုံနှိပ်စာအုပ်အသွင်ဖြင့် ထွက်ပေါ်လာနိုင်ပါက မိမိတို့ တိုက်သို့ ရောက်ရှိလာသော အရှင်များသာမက အခြားတိုက်တာရှိ စာချ စာသင် အရှင်များပါ အကျိုးများမည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ထပ်မံ ကြည့်ရှု စစ်ဆေးပြီး ပုံနှိပ်စာအုပ် အသွင်ဖြင့် ထွက်ပေါ်လာနိုင်အောင် ကြိုးစားပါရန် တိုက်တွန်း မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

မေးခွန်းဟောင်း စုဆောင်း, ရေးကူး, အဖြေမှန်ရှာဖွေ, မေးမြန်းရခြင်း ကြောင့် အချိန်ကုန် လူပန်း ဖြစ်ရခြင်း ဒုက္ခများနှင့် ရင်မဆိုင်ကြရဘဲ နည်းကောင်း စနစ်ကောင်းများကို လက်ဆုပ် လက်ကိုင် ပြုကာ ကြိုးစားသလောက် အချိန်တိုတိုနှင့် ပေါက်ရောက် အောင်မြင်စေလိုသော စာချဆရာတော်၏ ပို့ချစဉ်ကပင် သန္ဓေတည်ခဲ့သော ပြင်းထန်သော ရှိရင်းစွဲ ဆန္ဒသည် နေအရဏ်နှင့် ထိတွေ့လိုက်သော ပဒုမ္မာကြာအလား တိုက်အုပ် ဆရာတော်၏ တိုက်တွန်းချက်နှင့် ထိတွေ့လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကားကားစွင့်စွင့်ကြီး ပွင့်လန်းကာ တိုက်အုပ်ဆရာတော်၏ တိုက်တွန်းချက်ကို လေးနက်စွာ ခံယူလျက် ဝန်ခံ ကတိ ပြုလိုက်လေသည်။

အထူး ကြိုးပမ်းချက်

ဤကျမ်းသည် ကျမ်းဖြစ်ကာမျှ ရေးသားထားသော ဖြစ်ဆန်းကာမျှ ကျမ်းမဟုတ်ပေ။ ကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင် နှစ်ပေါင်းများစွာ ပို့ချခဲ့စဉ် စေ့စပ် သေချာ၍ စုံလင်သော ကျမ်းစာဖြစ်အောင် လိုအပ်သော ကျမ်းစာများကို အချိန်ယူကာ အခေါက်ခေါက် အခါခါ ကြည့်ရှုပြီးနောက် တပည့်တို့အား အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရှုဉီးစွာ သဘောပေါက် နားလည်အောင် ရှင်းလင်း ပြော

http://www.dhammadownload.com

ပြုပြီးမှ ရေးသားခဲ့သော ကျမ်း ဖြစ်လေသည်။ ဤကျမ်းကို ရေးသားရာတွင် ဆိုင်ရာကျမ်းစာတို့ဖြင့် မပြည့်စုံ မလုံလောက်၍ အားနည်းချက်ရှိရာတို့၌ လည်းကောင်း, အားအင်အပြည့် ရှိငြားသော်လည်း အပြည့်စုံဆုံး ဖြစ်စေလိုရာတို့၌ လည်းကောင်း ဆိုင်ရာ ကျမ်းတို့ကို ကြည့်ရှုရုံမျှဖြင့် အားရ ကျေနပ် မနေဘဲ အခြားသော သုတ် မဟာဝါ, အဂုံတ္တိရ်, ဝိသုဒ္ဓိမဂ်, သုတ္တနိပါတ်, မဟာနိဒ္ဒေသ-စသော ပါဠို, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာကျမ်းများကိုပါ ကြည့်ရှု၍ လည်းကောင်း, နာနာစရိယ နာနာဝါဒများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လေ့လာ၍ လည်းကောင်း, မိမိကိုယ်တိုင် အားရ ကျေနပ်မှု မရှိရာတို့၌ ရိုးရာမလိုက် သဘာဝကို ကြိုက်သော စာချအကျော် ဆရာတော်ကြီးများထံ လူကိုယ်တိုင်တစ်မျိုး စာဖြင့်တစ်ဖုံ လျှောက်ထား မေးမြန်း၍ လည်းကောင်း, အထပ်ထပ် ကြည့်ရှု စစ်ဆေး၍ လည်းကောင်း သဘာဝလည်း သက် အပို, အလို, မှားယွင်းသည့် အချက်များလည်း မရှိအောင် စွမ်းဆောင်နိုင် သရွေ့ အထူး ကြိုးပမ်းကာ ရေးသားခဲ့လေသည်။ စာအုပ်အသွင်ဖြင့် ထွက်ပေါ်လာနိုင်အောင် ကြိုးစားပါရန် တိုက်အုပ်ဆရာတော် မတိုက်တွန်းမိ ပို့ချစဉ်က ပင် ဤမျှ ကြိုးပမ်းခဲ့လေသည်။ ဝန်ခံကတိပြုပြီးသည့် နောက်ပိုင်းတွင်လည်း အဆင့်အတန်းမီသော ကျမ်းစာ တစ်စောင် ဖြစ်စေရန် အထပ်ထပ် ကြည့်ရှု စစ်ဆေးခဲ့လေသည်။ ,

ဤကျမ်းကို ရေးသားပုံ

၁။ ဤကျမ်းကို ရေးသားရာ၌ ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်းကို တစ်ကျမ်းစီ တစ်ကျမ်းစီ စုစည်းပြီး ၁၃၁၅-ခုနှစ်မှ စ၍ ၁၃၃၄-ခုနှစ် အထိ နှစ်စဉ် အလိုက် တစ်နှစ်စီ ကန့်သတ် ရေးသားထားလေသည်။ ပထမနေ့ တစ်ခြား, ဒုတိယနေ့ တစ်ခြား စီစဉ်ထားသည့်အပြင် မေးခွန်းနှင့် အဖြေ မတွဲဘဲ မေးခွန်း (၁၀) ခုက တစ်ခြား, အဖြေ (၁၀) ခုက တစ်ခြား အသီးအသီး စီစဉ်ထားလေသည်။

၂။ ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်းရှိရာ တစ်ကျမ်းစီ တစ်ကျမ်းစီ အသီးအသီး မိမိ တို့ ဆိုင်ရာ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ, ယောဇနာ, နိဿယ, ဂဏ္ဌိများကို အခြေခံထားလေသည်။ ယင်းတို့နှင့် မပြည့်စုံ မလုံလောက်မှုသာ အခြားသော ပါဠို, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ, ယောဇနာ, နိဿယ, ဂဏ္ဌိများနှင့် သဒ္ဒါကျမ်း စသော အထွေထွေသော ကျမ်းများကို အသုံးပြုထားလေသည်။ ယင်းတို့နှင့် မပြည့်စုံ မလုံလောက်မှုသာ အာစရိယဝါဒကို, ယင်းတို့နှင့် မပြည့်စုံ မလုံလောက်မှုသာ အတ္တနောမတိကို အသုံးပြုထားလေသည်။

၃။ ထိုသို့ အသုံးပြုရာ၌ ခန့်ညား ကြီးကျယ်မှု, သေးသိမ်မှုများကို အဓိက

http://www.dhammadownload.com

မထား၊ မေးခွန်းနှင့် အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်မှုကိုသာ အဓိက ထားလေသည်။

၄။ ထိုသို့ ဖြစ်သော်လည်း အဖြေ သက်သက်သာ မဟုတ်ဘဲ အဖြေကို သဘောပေါက် နားလည်၍ မှတ်သားမိစေရန် ရှင်းလင်းချက်များကို လည်း ကောင်း, နယူပဒေသများ ရရှိ၍ အာဘော်ကျ ဖြေနိုင်စေရန် ဖြေနည်း ဖြေဟန် များကို လည်းကောင်း, ကြဲရည်ဖန်ရည် ရှိနိုင်စေရန် ကြဲနည်းဖန်နည်းများကို လည်းကောင်း ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ နေရာများတွင် ထောင့်ကွင်းများဖြင့် စုံ, ကျဉ်း, ရှင်း၍ လိုရင်းမိအောင် ထိရောက်စွာ (တိုတိုတုတ်တုတ် ပြတ်ပြတ်သားသား) တင်ပြထားလေသည်။ မှန်၏– ကျမ်းပြုဆရာ၏ တင်ပြလိုရင်း အချက်မှာ အာ ဘော်ကျဖြေနည်း, စနစ်တကျကြဲနည်း စသော အားကိုးအားထား ပြုခြင်းငှာ ထိုက်တန်သော နည်းနာနိဿယများပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် နည်းနာနိဿယ သည် ဥဒါဟရဏ်နှင့် ယှဉ်တွဲ ဖော်ပြမှ ထင်ရှားရကား နည်းနာနိဿယများ၏ ဥဒါဟရဏ်ကိစ္စ, ပုစ္ဆာဟောင်းများ လေ့လာခြင်းကိစ္စ ၂-ကိစ္စ ပြီးအောင် တစ် ချက်ခုတ် ၂-ချက်ပြတ် အနေဖြင့် ပုစ္ဆာဟောင်းများ၏ အဖြေမှန်ကို တင်ပြခြင်း သာ ဖြစ်သည်။

၅။ ပုစ္ဆာထုတ် စည်းမျဉ်း ဥပဒေ အဖြေနောက်သို့ ယေဘုယျအားဖြင့် လိုက်၍ အပွကအားဖြင့် မလိုက်ဘဲ ရေးသားထားလေသည်။

၆။ အနက်ယောဇနာရာဒ္ဓ နိဿယအတိုင်း ယောဇနာ၍ မေးခွန်းနှင့် အံ ဝင် ခွင်ကျ မဖြစ်ရာဒ္ဓသာ ရေးသားလေသည်။ မေးခွန်းနှင့် အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်ရာဒ္ဓ ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ, နိဿယ စာမျက်နှာ နံပါတ်များကိုသာ ညွှန်ပြ ထားလေသည်။ အချို့ နေရာဒ္ဓ ထူးရာကိုသာ ဖော်ပြပြီး အမှာ ရေးသားထား လေသည်။

၇။ အတက်, အထွက်ကို ရေးရာဒ္ဓ **"နာနာစရိယ၊ နာနာဝါဒ၊ များပြား ရွှာ၊ ခက်လှ တက်, ထွက်မှာ"** ဟု မိန့်ကြသည့် အတိုင်း အတက်, အထွက်သည် နာနာစရိယ နာနာဝါဒ များပြားလှ၏။ ခက်ခဲ ရှုပ်ထွေးလှ၏။ ထိုသို့ နာနာစရိယ နာနာဝါဒ များပြား, ခက်ခဲ ရှုပ်ထွေးသော်လည်း သဘာဝလည်းကျ, တိုကျဉ်း၍ လိုရင်းလည်းပါသော နည်းကိုသာ အသုံးပြုထားလေသည်။

၈။ ဉာဿကောက်ရာဒ္ဓ သဲအင်းဉာဿကောက်ဆိုရိုး, နေတွင်ကောက်ရာဒ္ဓ ဆရာတော် ဦးဗုဒ်နေတွင်ကောက်ဆိုရိုး, ဗျူပ္ပတ္တိစတုက္ကခွဲရာဒ္ဓ အဘိဓာန်ဋီကာ နည်း, ဘေဒစိန္တာဒီပနီနည်း ၂-နည်းလုံး, ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ရာဒ္ဓ အကြောင်း ၂-ချက် အကျိုး ၂-ချက် ယူ၍ ထုတ်သောနည်းကို အသုံးပြုထား

http://www.dhammadownload.com

လေသည်။ ယင်းသို့ အသုံးပြုရာ၌လည်း ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်း, လက္ခဏာဒိ-စတုက္ကနည်း, ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း, ပဋ္ဌာန်းနည်း, ဝိထိနည်း, အလင်္ကာနည်း စသည်တို့တွင် အရာဋ္ဌာနလိုက်၍ သင့်လျော်ဆုံးသော နည်းဖြင့် ထုတ်ထားလေသည်။

၉။ နိယ်များကိုလည်း ဆောင်ထားလိုသူများ အတွက် အသင့် ဖြစ်အောင် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ နေရာတို့၌ ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားလေသည်။

၁၀။ ကြည့်ရှု လေ့လာလိုသော အရှင်မြတ်များ အချိန်မကုန် လူမပန်းဘဲ လွယ်လင့်တကူ ကြည့်ရှု လေ့လာနိုင်စေရန် ကျမ်းညွှန်းထားလေသည်။ ထိုသို့ ညွှန်းရာ၌ စုဏ္ဏိယဖြင့် ပြုစုထားသော ကျမ်းများ၌ စာမျက်နှာနံပါတ်, ဂါထာဖြင့် ပြုစုထားသော ကျမ်းများ၌ ဂါထာနံပါတ်, သုတ်စဉ်ဖြင့် ပြုစုထားသော ကျမ်းများ၌ သုတ်စဉ်နံပါတ်, နိယ်ဖြင့် ပြုစုထားသော ကျမ်းများ၌ နိယ်နံပါတ်ကို ဖော်ပြထားလေသည်။

ကျမ်းညွှန်း (ကိုးကား) ထားသော ကျမ်းစာအုပ်များမှာ များသောအား ဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့. ပုံနှိပ်တိုက်ရိုက် စာအုပ်များ ဖြစ်သည်။ အခြား ပုံနှိပ် တိုက်ရိုက် စာအုပ်များကို ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့. ပုံနှိပ်တိုက်က မရိုက်နှိပ်မှသာ အသုံး ပြုသည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့. ပုံနှိပ်တိုက်က ရိုက်နှိပ်ပြီး စာအုပ်ဖြစ်ပါက "ဗုဒ္ဓ သာသနာ့အဖွဲ့. ပုံနှိပ်တိုက်ရိုက်" ဟု မှတ်ရမည်။ (ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်း အဋ္ဌက-ထာမှာ စာသင်သားကိုင် ဖြစ်သည်။) သို့ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့. ပုံနှိပ်တိုက် နာမည်ကို စာအုပ်နှင့် ယှဉ်တွဲ ဖော်ပြရန် မလိုတော့ပေ။ ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့. ပုံ နှိပ်တိုက်ရိုက် မဟုတ်စေကာမူ ပုံနှိပ်တိုက်ကွဲ မရှိသော စာအုပ်များနှင့် ဂါထာ ဖြင့် ပြုစုထားသော ကျမ်း, သုတ်စဉ်ဖြင့် ပြုစုထားသော ကျမ်း, နိယ်ဖြင့် ပြုစု ထားသော ကျမ်းစာအုပ်များ၌လည်း နံပါတ် ကွဲလွဲဖွယ်ရာ မရှိ၍ ပုံနှိပ်တိုက် နာမည်နှင့် ယှဉ်တွဲ ဖော်ပြရန် မလိုတော့ပေ။

ပါရာဇိကဏ် ယောဇနာ, အဋ္ဌသာလိနီ ယောဇနာ, ဓမ္မသင်္ဂဏီ မဓုဋ္ဌကာ, မဏိဒီပဋ္ဌကာ (သုဓမ္မဝတီ)။

ပါရာဇိကဏ်, ပါစိတ်, သီလက္ခန်, ဓမ္မသင်္ဂဏီ-ပါဠိတော် နိဿယ (ဣန္ဒာသယ)။ သီလက္ခန်ပါဠိတော် နိဿယသစ် (ဟံသာဝတီ)။ ဇာတ် ပါဠိတော် နိဿယ (ပြည်ကြီးမဏ္ဍိုင်)။

ပါရာဇိကဏ်, သီလက္ခန်, ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာနိဿယ (ဣန္ဒာသယ)။ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ နိဿယသစ် (ပ-သမတ, ဒု-တ-ပိဋကတ်တော်

http://www.dhammadownload.com

လျှပ်စစ်, စ-ရတနာဒီပံ)။ သီလက္ခန် အဋ္ဌကထာ နိဿသစ် (ဟံသာဝတီ)။

ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဌိ (ပိဋကတ်)။ ဘီလက္ခန်ဂဏ္ဌိ, အဋ္ဌသာလိနီဂဏ္ဌိ, ပါရာ-ဇိကဏ်ဂဏ္ဌိသစ် (ပိဋကတ်တော် ပြန့်ပွားရေး)။ အဋ္ဌသာလိနီဂဏ္ဌိသစ် (ဟံသာဝတီ)။

လယ်တီပဒမာလာ (မင်္ဂလာဘုမ္မိ)။ သဗ္ဗာသဝသုတ် စောဒနာ (ဗြဟ္မဝတီ)။ ညောင်ကန်မူ ဉာသ်ကောက် (ကဝိမျက်မှန်)။ သမ္မန္ဓစိန္တာဂဏ္ဌိသစ် (ရတနသီဒို)။ ဤမျှသာ ဖော်ပြရန် လိုပေသည်။

ဂါထာဖြင့် ပြုစုထားသော ကျမ်းပင် ဖြစ်စေကာမူ သမ္မန္ဓစိန္တာဂဏ္ဌိသစ် ဦးမူ ဂါထာနံပါတ် အရာရခက်၍ စာမျက်နှာ နံပါတ်ကို ဖော်ပြထားသည်။ သုတ် စဉ်ဖြင့် ပြုစုထားသော ကျမ်းများပင် ဖြစ်စေကာမူ သုတ်မပါသော ရူပသိဒ္ဓိ-ဥပသင်္ဂဟပဒ, နေပါတိကပဒအဗိုင်းနှင့် သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ-စတုပဒဝိဘာဂ, ပါဠိနယာဒီသင်ဟ အဗိုင်းများ၌မူ စာမျက်နှာ နံပါတ်ကို ဖော်ပြထားသည်။

ထို့ပြင် ပါဠိတော်ကို "ပါ" ဟု, ပါဠိတော် နိဿယဟောင်းကို "ပါ၊ သျ" ဟု, ပါဠိတော်နိဿယသစ်ကို "ပါ၊ သျ၊ သစ်" ဟု, အဋ္ဌကထာကို "ဋ္ဌ" ဟု, အဋ္ဌကထာ နိဿယဟောင်းကို "ဋ္ဌ၊ သျ" ဟု, အဋ္ဌကထာနိဿယသစ်ကို "ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်" ဟု, သီလက္ခန် ဋီကာဟောင်းကို "သီ၊ ဋီ" ဟု, သီလက္ခန်ဋီကာ သစ်ကို "သီ၊ ဋီ၊ သစ်" ဟု, ဂဏ္ဌိဟောင်းကို "ဂဏ္ဌိ" ဟု, ဂဏ္ဌိသစ်ကို "ဂဏ္ဌိ သစ်" ဟု, ပထမအုပ်ကို "၁" ဟု, ဒုတိယအုပ်ကို "၂" ဟု, တတိယအုပ်ကို "၃" ဟု, စတုတ္ထအုပ်ကို "၄" ဟု သင်္ကေတပြုထားသည်။ "ပါ, ဋ္ဌ, ပါ၊ သျ, ဋ္ဌ၊ သျ, ယောဇနာ, ဂဏ္ဌိ" ဟု သင်္ကေတပြုရာတွင် ပါရာဇိကဏ် အဖြေဝယ် ညွှန်းရာ ကိုးရာ၌ "ပါရာဇိကဏ်-ပါ, ဋ္ဌ, ပါ၊ သျ, ဋ္ဌ၊ သျ, ယောဇနာ, ဂဏ္ဌိ" ဟု, သီလက္ခန် အဖြေဝယ် ညွှန်းရာ ကိုးရာ၌ "သီလက္ခန်-ပါ, ဋ္ဌ, ပါ၊ သျ, ဋ္ဌ၊ သျ, ဂဏ္ဌိ" ဟု, ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဖြေဝယ် ညွှန်းရာ ကိုးရာ၌ "ဓမ္မသင်္ဂဏီ-ပါ, ဋ္ဌ, ပါ၊ သျ, ဋ္ဌ၊ သျ, ယောဇနာ, ဂဏ္ဌိ" ဟု မှတ်သားရာ၏။

ဤကျမ်းကို ကြည့်ရှုနည်း

၁။ မေးခွန်းပါ အဋ္ဌကထာ ဝါကျများကို ရှေးဦးစွာ နိဿယတင်ပြီးမှ အဖြေများကို ကြည့်ရှုစေလိုပါသည်။ [လွယ်လင့်တကူ တင်နိုင်ရန် နိဿယနံပါတ်များကို ညွှန်ပြထားလေသည်။]

၂။ ထောင့်ကွင်း အတွင်းရှိ စာသားများသည် မေးခွန်း၏ အဖြေ မဟုတ် ဘဲ

http://www.dhammadownload.com

ယင်းအဖြေနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းချက်များ, ဖြေနည်း ဖြေဟန်များ, ကြံနည်း ဖန်နည်းများ, ထောက်ထားဖွယ်ရာ သာဓက, ကျက်မှတ်ဖွယ်ရာ နိယ်စသည်တို့ကို တင်ပြသင့်သော နေရာတို့၌ တင်ပြထားခြင်းသာ ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် ဤ ထောင့်ကွင်းအတွင်းရှိ စာသားများသည် ဤကျမ်း၏ အဓိက အချက် အသက်ပင် ဖြစ်၏။ ယင်းစာသားများကို မကြည့်ရှုဘဲ ချန်လှပ်ထားခဲ့ပါက ဤကျမ်း၏ အရသာကို ထိရောက်စွာ ခံစားနိုင်မည် မဟုတ်သည့် အပြင် အကျိုးကိုလည်း ရသင့်သလောက် ရမည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ယင်းစာသားများကိုလည်း အထူး အလေးပြု၍ ကြည့်ရှုစေလိုပါသည်။

၃။ ထောင့်ကွင်းများဖြင့် ရှင်းလင်းချက် စသည်တို့ကို တင်ပြသင့်သော နေရာတို့ဝယ် တင်ပြထားရာ၌ ပထမဆုံး နေရာ၌သာ တင်ပြပြီး နောက်နောက် အလားတူ နေရာတို့၌ တင်ပြမည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် (၃-ကျမ်းလုံး မအောင်မြင်သေးသော အရှင်မြတ်များ) အစမှ အဆုံးတိုင် ကျမ်း အစဉ်နှင့် ခုနှစ် အစဉ်ကို မခုန်ကျော်ဘဲ အားလုံး အစဉ်အတိုင်း ကြည့်ရှုစေလိုပါသည်။

၄။ အထူးအားဖြင့် ရှေးရှေးကျမ်း အောင်မြင်ပြီး ဖြစ်ပါက ယင်းသို့ အောင်မြင်ပြီးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် မိမိတို့ မအောင်မြင်သေးသော နောက် နောက်ကျမ်းကိုသာ ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် တင်းတိမ် အားရ ကျေနပ် မနေကြဘဲ အနက်ပေး, အတက်အထွက်, အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ စသော တစ်ကျမ်းနှင့် တစ်ကျမ်း သဘောတူသော အချက်တို့၌ ရှေးရှေးကျမ်း၌ တင်ပြခဲ့သော ထောင့်ကွင်းအတွင်းရှိ စာသားများကိုလည်း ပြန်ကြည့်ရှုရန် လိုအပ်ပေသည်။

၅။ လက်ရေးမူ အကြမ်းမှ အချော, အချောမှ လက်နှိပ်စက်မူ, လက်နှိပ်စက်မူမှ ပုံနှိပ်မူသို့ အဆင့်ဆင့် ကူးပြောင်းရသည် ဖြစ်၍ ထိုသို့ ကူးပြောင်းရာ၌ ၁-ဧ-၀ အချင်းချင်း, ၂-နှင့် ၅, ၃-နှင့် ၇, ၆-နှင့် ၉ အချင်းချင်း ပြောင်းလဲတတ်လေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဖော်ပြထားသည့် နံပါတ်တွင် မတွေ့ပါက ပြောင်းလဲတတ်သည့် နံပါတ်များတွင် ကြည့်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

ဤကျမ်း၏ ဂုဏ်

ဤကျမ်းမှာ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဧစ္ဆပ် သေချာ၍ စုံလင်သော ကျမ်းတစ်စောင် ဖြစ်အောင် အချိန်ယူကာ ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်း ပြုစု ရေးသားထားသော ကျမ်းဖြစ်သည့်အပြင် ဤကျမ်း၏ ဂုဏ်ကို ကိုယ်တိုင် သိမြင် ခံစားလာခဲ့ရ၍ ဤကျမ်း၏ ဂုဏ်ကို ထုတ်ဖော် ချီးကျူးလိုသော ဆန္ဒသည် ပြင်းပြစွာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပေ၏။ သို့ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လင့်ကစား ကျမ်းပြု ဆရာတော် ကိုယ်တိုင်က

http://www.dhammadownload.com

ဤနိဒါန်းတွင် ချီးကျူး ဖော်ပြရန် ခွင့်ပြုတော်မမူသဖြင့် ချီးကျူးခွင့် မသာဘဲ ရှိပါတော့သည်။ သို့ဖြစ်စေကာမူ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ဤကျမ်းရေးသားပုံနှင့် အထူး ကြိုးပမ်းချက်တို့ကို ကြည့်ရှုရုံမျှဖြင့်ပင် "ဤကျမ်း၏ဂုဏ်ကို စာရှုသူများ အတော်အတန် ရိပ်စားမိကြပြီ" ဟု ယူဆမိပါသည်။ နောက်တစ်ကြောင်းမှာလည်း ကျမ်းပြု ဆရာတော်မှာ သက္ကသီဟ, စေတိယင်္ဂဏ, သဒ္ဒမ္မပါလ, အစိုးရ (သ, စ, သ, အ) ဓမ္မာစရိယ ဖြစ်ကာမျှသာ မဟုတ်ဘဲ မန္တလေးမြို့ လေးပြင်လေးရပ်ရှိ စာချ အကျော် အသီးအသီးသော ဆရာတော်ကြီးများထံမှ အမျိုးမျိုးသော အတွေးအခေါ် အယူအဆ ကြံနည်း ဖန်နည်းများကို စုံစေ့စွာ လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည့်အပြင် စာပေ ဝါသနာ အလွန်ပါသော ဝါရင့် စာချ ဆရာတော် ဖြစ်လေသည်။ ဤမျှ ဘက်စုံ ပြည့်ဝနေသော ဆရာတော် တစ်ပါး ပြုစုသည့် ကျမ်း ဖြစ်ရာ အဘယ်မှာလျှင် ဤကျမ်း၏ ဂုဏ်ကို ချီးကျူး ဖော်ပြစရာ လိုပါတော့မည်နည်း။ သို့သော် အနည်းငယ် ရေးလိုသည်မှာ ဤကျမ်းကို ပညာရှင်များ သတိပြု ဂရုထား၍ ကြည့်ရှုသွားကြစေလိုပါသည်။ ယင်းသို့ ကြည့်ရှုသွားကြလျှင် ဤကျမ်း၏ အဆင့်အတန်းကို ကိုယ်တိုင် ထင်ရှားစွာ သိလာပြီး ဤကျမ်း၏ ဂုဏ်ကို ကိုယ်တိုင် ထိတွေ့ ခံစားရပါလိမ့်မည်။

မေတ္တာရပ်ခံချက်

ဤကျမ်းကို ရေးသားရာ၌ ကြိုးပမ်းချက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း သဘာဝလည်းသက်, အပို, အလို, မှားယွင်းသည့် အချက်များလည်း မရှိဘဲ အဆင့်အတန်းမီသော ကျမ်းစာတစ်စောင် ဖြစ်ရန် စွမ်းဆောင်နိုင်သရွေ့ ကြိုးပမ်းထားပါသော်လည်း သတိလွတ်ကင်း မေ့လျော့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်စေ, မိမိ ဉာဏ်ကိုက မမီခြင်းကြောင့် ဖြစ်စေ, မနှံ့စပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်စေ သဘာဝ မသက်, အပို, အလို, မှားယွင်းသည့် အချက်များ ရှိကောင်း ရှိမည်သာ။ ယင်းသို့သော အချက်များ အကယ်၍ တွေ့ရှိပါက ဤ ကျမ်းကို လေ့လာကြကုန်သော စာချ, စာသင် အရှင်မြတ်များသည် သနား, မေတ္တာ ကိုယ်ချင်းစာလျက် မိမိ ရေးသားအပ်သော ကျမ်းစာ တစ်စောင်လို စိတ်မှာ သိုပြီး သဘာဝလည်း သက်, အပို, အလို, မှားယွင်းသည့် အချက်များလည်း မရှိအောင် ပြင်ဆင်၍ ကြည့်ရှုကြပါရန် အနူးအညွတ် မေတ္တာရပ်ခံပါသည်။

ယုံကြည်ချက်

မေးခွန်းဟောင်းများကို တစ်ကျမ်းတစ်ဖွဲ့ စုစည်းပြီး အာဘော်ကျ ဖြေနည်း,

http://www.dhammadownload.com

စနစ်တကျ ကြိုးနည်း, ထောက်ထားဖွယ်ရာ သာဓက, ကျက်ဖွယ်ရာ နိယဲ များနှင့် တကွ ထိရောက်စွာ အဖြေ ရေးသားထားသော ဤကျမ်းမျိုး ဓမ္မာစရိယနယ်တွင် လိုအပ်လျက် ရှိသော်လည်း မထွက်ပေါ်ဖူးသေးရာ ဤကျမ်းသည် ဓမ္မာ-စရိယတန်းများနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရသော စာချ, စာသင် အရှင်မြတ်များ အတွက် လိုကွက် ဟာကွက်ကို ဖြည့်ပေးလိုက်သော ကျမ်းတစ်စောင် ဖြစ်ကြောင်း ယင်း အရှင်မြတ်တိုင်း "လက်ခံရန် အသင့် ဖြစ်လိမ့်မည်" ဟု ယုံကြည် မိပေ၏။

တိုက်တွန်းချက်

ဤကျမ်းသည် စုံ, ရှင်း, ကျဉ်း၍ လိုရင်းမိအောင် ပြတ်ပြတ်သားသား ရေးသားထားသော ကျမ်းဖြစ်ရာ ဤကျမ်းသည် ဤကျမ်းကို ကြည့်ရှု, ကျက်, မှတ်ကြသော အရှင်မြတ်တို့အား ပုစ္ဆာက၏ အာဘော်ကို ထိရောက်စွာ ဖမ်းနိုင်ခြင်း, မေးကွင်း မေးကွက်ကို မြင်၍ ခရီးရောက်အောင် စာကြည့်တတ်ခြင်း, အာဘော်ကျ ဖြေနည်း, စနစ်တကျ ကြိုးနည်းများကို နားလည်၍ အာဘော်ကျ ဖြေတတ်, စနစ်တကျ ကြိုတတ်ခြင်း, မေးခွန်းဟောင်းနှင့် တိုက်ဆိုင်တတ်၍ ယင်းသို့ တိုက်ဆိုင်သော် ပိုင်နိုင်စွာ ဖြေကြားနိုင်ခြင်း, ဓမ္မာစရိယရေယာဉ် ကြော် မျောနေရမှုမှ ကင်းဝေး၍ နှစ်အနည်းငယ်ဖြင့် စာချတန်း အောင်ပန်းကို ဆွတ်ခူးနိုင်ခြင်း စသော အကျိုးများကို မုချပေးစွမ်းပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ထို အကျိုးများကို အလိုရှိကုန်သော အရှင်မြတ်များသည် ဤကျမ်းကို သဒ္ဒါ, ဆန္ဒ, ဝိရိယ, ဉာဏ် အရင်းခံလျက် အာရုံအနှံ့ စိတ်မပြန့်ဘဲ ကြည့်ရှု, ကျက်, မှတ် ကြပါရန် တိုက်တွန်းပါသတည်း။

အရှင်သိရိန္ဒာဘိဝံသ

သ, စ, အ ဓမ္မာစရိယ, အဂ္ဂမဟာကျော်, ပါဠိဋီပါရဂူ,
ဝိနယဓရ ဝိနယကောဝိဒ, အာဘိဓမ္မိက အဘိဓမ္မကောဝိဒ,
မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ရွှေကျင်တိုက်သစ်
ဗဟန်း၊ ရန်ကုန်
၁၃၃၆-ခု၊ ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓနေ့
၅-၅-၇၄

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

မှတ်သားဖွယ်ရာ မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ပဏာမ	
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ	
၁။ အနက်ယောဇနာ	
ပုပ္ပာဝဋိယံ-၌ သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပာယတ္ထ	၃
ပကတိ, ဝိကတိ ကတ္တား ၂-မျိုး ၂-စား ပေါ်အောင် အနက်	၃
ပကတိ, ဝိကတိ ကတ္တားဖြစ်ပုံ	၄
သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ-စသည်၌ နိယတ်, အနိယတ် စုံအောင် ထည့်၍ အနက်	၄
ဒဿေန္တော-၏ ကရိုဏ်း ခံ၍ အနက်	၁၉
ဒဿေန္တော, ဒဿေတုံ-တို့၏ ကရိုဏ်းခံနည်း	၁၉
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ငုံ (သွင်း) ၍ အနက်	၃၉
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ထုတ်၍ အနက်	၃၉
အာကာရ ငုံ, ထုတ်၍ ယောဇနာနည်းနှင့် အမျိုးအစား	၃၉
အာပတ္တိ ဒုက္ကဋသ-၌ ၃-နည်း အနက်	၄၀
တစ်နည်းကားနှင့် ဝါ အထူး	၄၁
တစ်နည်းကားနှင့် ဝါ အနက်ပေးသည့်အခါ သုံးသင့်ရာ	၄၁
ဥပ္ပန္ဓေ-၌ သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပာယတ္ထ	၄၂
ဒုဗ္ဘိက္ခာ-၌ သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပာယတ္ထ, ဝေါဟာရတ္ထ	၄၈
သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပာယတ္ထ, ဝေါဟာရတ္ထ ၃-မျိုး အထူး	၄၈
ဖလ, ကာရဏဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်	၄၉
"ဝါကျ အပြန်အလှန် အနက် ယောဇနာနည်း" ဟူသည်	၅၀
သာလိမံသောဒနံ-၌ သဒ္ဒတ္ထ	၅၈

http://www.dhammadownload.com

နံ သုကရာ-စသည်၌ ကတ္တား, ကံများ ထည့်၍ အနက်	၈၅
ရညော-သမ္မန်၏ ကံပုဒ် ထည့်၍ အနက်	၈၇
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ငုံ၍ အနက်	၉၁
ယုတ္တိဒဋ္ဌိယ, ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်	၉၅
တတ္ထ သိယာ-အနက်ယောဇနာနည်း	၁၁၄
ယထာဟ-အနက်ယောဇနာနည်း	၁၁၄
တတ္ထ သိယာ-၌ သိစရာ	၁၁၅
ယထာဟ-ဝယ် သိမှတ်ဖွယ်	၁၁၅
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ထုတ်၍ အနက်	၁၂၆
အနက်အားဖြင့် အာကာရ သွင်း၍ အနက်	၁၂၆
အပစ္စက္ခတာ-၌ သဒ္ဒတ္ထ	၁၂၇
ဣဒါနိ အာဟ-အနက် ပေးနည်း	၁၂၉
ကတ္တား, ကြိယာ အစုံအလင် ထည့်၍ အနက်	၁၃၇
အနက်အားဖြင့် အာကာရ သွင်း၍ အနက်	၁၃၇
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ထုတ်၍ အနက်	၁၃၈
ကတ္တား, ကြိယာ ပြည့်စုံစွာထည့်၍ ဖလ, ကာရဏဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်	၁၄၅
ပိတိယာ စ ဝိရာဂါ-၌ အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ အနက်	၁၄၅
အာဒိကတ္တာ-၌ ဗာဟျတ္ထကို မှန်ကန်စေလျက် ကြိယာစွက်ပြီး အနက်	၁၄၆
အာဒိကတ္တာ-သည် ဟိတ် မဟုတ်	၁၄၆
ဝိယ-ပုဒ်ကို ကြိယာနှင့် စပ်ကာ အနက်	၁၄၈
အာကာရ အနက်အားဖြင့် သွင်း၍ အနက်	၁၅၅
အာကာရ အနက်အားဖြင့် ထုတ်၍ အနက်	၁၅၆
ပဓာနကံနှင့် ကတ္တား ထည့်၍ အနက်	၁၅၈
အာကာရ အနက်အားဖြင့် သွင်း၍ အနက်	၁၆၃
အာကာရ အနက်အားဖြင့် ထုတ်၍ အနက်	၁၆၄
ယေ။ ပ။ တေ တထာဂတသ ပဟီနာ-၌ အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ အနက်	၁၇၂
ကတ္တားနှင့် အပဓာနကံ, ပဓာနာ ပဓာနကံများ စွက်၍ အနက်	၁၇၂
အည-၏ အပါဒါန်ခံလျက် လိုက်စပ်နည်းဖြင့် အနက်	၁၇၃

http://www.dhammadownload.com

မှတ်သားဖွယ်ရာ မာတိကာ ထ

ယော ကောစိ။ ပ။ ဟံသန္တိ-၌ အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ အနက် ၁၇၉
အနက်အားဖြင့် အာကာရ အပြင်ထုတ်လျက် အနက် ၁၈၀
ဣမေသံ ပရိတ္တာနံ-၏ အဘိဓေယျတ္ထ ပေါ်အောင် အနက် ၁၈၀
သဒ္ဒါအားဖြင့် အာကာရ သွင်းပြီး အနက် ၁၈၂
တတြ သုဒံ။ ပ။ ဟောတိ-၌ အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ အနက် ၁၈၈
အနက်အားဖြင့် အာကာရ သွင်း၍ အနက် ၁၈၈
ကိသ္မိံ ဝိယ-၌ သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပာယတ္ထ ထင်စေလျက် ကြိယာ
ထည့်စွက် အနက် ၁၈၈
တဋ္ဌ ခေါ နော အသန္တံ, နောပိ အဒါတုကမျတာ-၌ သံဝဏ္ဏနာ
တို့ကို ရှုလျက် အနက် ၁၉၁

၂။ အတက်, အထွက်

အနုသန္ဓေဝါကျ သာဘောဂ (လျဉ်းပါး၍=ဌပနာတိက) ပုစ္ဆာတက် ၆
အနုသန္ဓေဝါကျ ပုစ္ဆာတက်နည်း ၇
ပုစ္ဆာ ၂-မျိုး, စောဒနာ ၂-မျိုး ၈
သာဘောဂပုစ္ဆာနှင့် သာဘောဂစောဒနာ အမည်သာ ကွဲသည် ၈
သာဘောဂပုစ္ဆာ ၂-မျိုး, သာဘောဂစောဒနာ ၂-မျိုး ၈
လီနတ္ထရစောဒနာတက် ၈
"လီနတ္ထရစောဒနာ" ဟူသည် ၈
အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ, သာဓက, ဉာပကကာရဏ ရည်၍ အသီး
အသီး သာဘောဂ (လျဉ်းပါး၍=ဌပနာတိက) စောဒနာတက် ၁၉
ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ အာဟော်ထားနည်း ၂၀
အာဂမဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ, သာဓက, ဉာပကကာရဏဝါကျ
ဝါကျတက် တက်ပုံ ၂၁
ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ, ဝိတ္ထာရ ရည်၍ အသီးအသီး အယုတ္တာဘောဂ
စောဒနာတက် ၂၉
ဒဋ္ဌိ ကုရပုံ ၃၀
ခဲ့.ရပုံ ၃၀
ခဲ့.ခြင်း ၃-မျိုး ၃၀
အယုတ္တစောဒနာ ၃၀
အယုတ္တစောဒနာ ၃-မျိုး ၃၁

http://www.dhammadownload.com

အာဘောဂစောဒနာ ၃၁
အယုတ္တာဘောဂစောဒနာ ၃၁
နနု-လောသာ အာဘော် လော ၃၁
ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏာ, ဝိတ္ထာရ ရည်၍ အသီးအသီး အယုတ္တာဘောဂ-
စောဒနာ ဝါကျတက် တက်ပုံ ၃၂
အနုသန္ဓေဝါကျ အနုသန္ဓေတက် ၃၃
ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏာ, ဝိတ္ထာရရည်၍ အသီးအသီး သာဘောဂစောဒနာ
တက် ၄၃
သာဘောဂစောဒနာတက် ၅၃
သာဘောဂစောဒနာတက် ၆၁
လျှဉ်းပါး၍ (သာဘောဂ = ဌပနာတိက) သဒ္ဒါနည်း ပုစ္ဆာထွက် ၆၈
လျှဉ်းပါးဟူသော ဝေါဟာရနှင့် အာဘော်ဟူသော ဝေါဟာရ ၆၉
လျှဉ်းပါးဖွယ်ရာ၊ ရှိမှသာ၊ ဖွေရှာလျှဉ်းပါးမြဲ ၆၉
သာဘောဂစောဒနာတက် ၇၇
ဌပနာ ထားရာ၌ နယူပဒေသ ၇၇
အာဘော် ထားရာ၌ နယူပဒေသ ၇၈
လျှဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာတက် ၈၈
ဌပနာတိက (လျှဉ်းပါး၍ = သာဘောဂ) ပုစ္ဆာတက် ၉၈
သာဘောဂစောဒနာတက် ၁၀၅
မနုစ်သက်ရာ ဌပနာ ၁၀၅
တုံ, ထွံ-၂ မျိုး ကျိုးပေး ကြောင်းသာ ၁၀၆
အာဘောဂ ပါရှိသော စောဒနာတက် (လျှဉ်းပါး၍ စောဒနာတက်
=သာဘောဂစောဒနာတက်=ဌပနာတိကစောဒနာတက်) ၁၁၇
ဗျတိရေကစောဒနာတက် ၁၂၉
ဗျတိရေကစောဒနာ ၁၃၀
ဗျတိရေကစောဒနာ ပြယုဂ် ၁၃၀
သာဘောဂပုစ္ဆာတက် ၁၄၀
သာဘောဂပုစ္ဆာတက် ၁၄၈
ဗျတိရေကဝါကျ အာဘော်ထားနည်း ၁၄၉
ဗျတိရေကဝါကျ ဝါကျတက် တက်ပုံ ၁၄၉
သာဘောဂစောဒနာတက် ၁၅၈

http://www.dhammadownload.com

ပါဒါရဟံ-၌ အစိတ်, အပေါင်း ဝစနတ္ထနှင့် အပေါင်းဝစနတ္ထ ဉာဿကောက် ၆၂
ဂဟေတွာ-၌ ဝစနတ္ထနှင့် ဉာဿကောက် ၇၀
တွာဒီပစ္စယန္တ ပုဒ်များနှင့် ဝိဂ္ဂဟ ၇၁
ဆိန္နဝဋ္ဋမက-၌ အပေါင်းဝစနတ္ထနှင့် ဉာဿကောက် ၇၉
တုလျာဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်များနှင့် တတိယာ, စတုတ္ထီ ဝိဂ္ဂဟ ၈၀
မနုဿာ-၌ ကိတဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာဿကောက် ၈၉
သတ္ထာ-၌ အစိတ်, အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟနှင့် အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ဉာဿကောက် ၉၉
ဂင်္ဂ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာဿကောက် ၁၀၆
ကာမ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာဿကောက် ၁၁၈
ဝေသာလိကာ-၌ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာဿကောက် ၁၃၁
အနဝဇ္ဇသညီ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာဿကောက် ၁၄၁
အညထတ္တာယ-၌ အစိတ်, အပေါင်းဝိဂ္ဂဟနှင့် အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ဉာဿကောက် ၁၅၀
ပရိဘောဂ-၌ ဝစနတ္ထနှင့် ဉာဿကောက် ၁၅၉
ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-၌ ဖြစ်သင့်သမျှ သမာသ်ဝစနတ္ထနှင့် နောက်ဆုံးဝစနတ္ထ ဉာဿကောက် ၁၆၇
ဒိဗ္ဗ-၌ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာဿကောက် ၁၇၅
ထုလ္လစ္စယ-၌ အပေါင်းဝစနတ္ထနှင့် ဉာဿကောက် ၁၈၃
မစ္ဆရိနံ-၌ အစိတ်, အပေါင်း ဝစနတ္ထနှင့် အပေါင်းဝစနတ္ထ ဉာဿကောက် ၁၉၂

၅။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

ဥပ္ပလဂန္ဓာ-၌ လိင်, ဂိဏ်း၊ ဂန္ဓ-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း ၁၀
မစ္ဆယုဂလနည်းခေါ် ဓာတုဒ္ဒါန ၁၀
အာပတ္တိ-၌ လိင်, ဂိဏ်း, ဓာတ်, ပစ္စည်း ၂၄
ရာဇဂဟ, နဂရ-တို့၌ လိင်၊ နဂ-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း ၃၄
ကာဠ-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း ၄၅
သတံ-၌ ဓာတု, ပစ္စယ, လိင်, ဝိဘတ္တိ, ကာရကာကာရက ၅၄
ကဟာပဏသာ-၌ ဓာတု, ပစ္စယ, ဝိဘတ္တိ ၆၂

http://www.dhammadownload.com

မှတ်သားဖွယ်ရာ မာတိကာ ၈

သာဘောဂပုစ္ဆာတက် ၁၆၆
အနုသန္ဓေတက် ၁၇၅
သာဘောဂပုစ္ဆာတက် ၁၈၂
သာဘောဂပုစ္ဆာတက် ၁၉၂
ဒဋ္ဌိတွေ့တိုင်း သုံးနိုင်သော အာဘောဂ ၁၉၂

၃။ ဝါကျခွဲ, စာစပ်

တတ္ထ-ချီလျက် စကားတက်မူ မှတ်ယူ ဝိတ္ထာရ ၉
ဣတ္ထိဓုတ္တသုရာဓုတ္တာဒယော-စာစပ် ၉
ဝိတ္ထာရနှင့် တပ္ပါကဋိကရဏ အထူး ၂၂
ဝုတ္တမိ စေတံ-ဝယ် ဝုတ္တံ, စေတံ-ကို ကာရက ကာရကီ, ဝါစ္ဆ ဝါစက စာစပ် ၂၂
အဓိပ္ပာယယော, အတ္ထော-ရှိက ဝိတ္ထာရ ၇၀
ဝိသေသဝါကျ ဖြစ်ပုံ ၉၈
ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော-ဝါကျ စာစပ် ၉၉
ကိရ-အမှတ်အသားနှင့် ဝါကျခွဲ ၁၃၁
တေန ဝုတ္တံ-အမှတ်အသားနှင့် ဝါကျခွဲ ၁၄၉
အညထတ္ထာယာတိ-စသော ဝါကျ စာစပ် ၁၅၀
ဥပေက္ခာယ-စာစပ် ၁၆၆
သမော-စာစပ် ၁၈၃
မစ္ဆရိနံ-စာစပ် ၁၉၂

၄။ ဝိဂ္ဂဟ (ဝစနတ္ထ) နှင့် ဥဿံကောက်

ဓုတ္တာ-၌ ဝစနတ္ထနှင့် ဥဿံကောက် ၁၀
ဝိဟာရဂတော-၌ အစိတ်, အပေါင်းဝစနတ္ထနှင့် အပေါင်းဝစနတ္ထ ဥဿံကောက် ၂၃
ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ အရကောက် ထူးခြားချက် ၂၄
ဂိဈကူဋ-၌ အစိတ်, အပေါင်း ဝစနတ္ထနှင့် အပေါင်းဝစနတ္ထ ဥဿံကောက် ၃၄
သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ-၌ အပေါင်းဝစနတ္ထနှင့် ဥဿံကောက် ၄၅
အသဒ္ဓမ္မော-၌ အပေါင်းဝစနတ္ထနှင့် ဥဿံကောက် ၅၄

http://www.dhammadownload.com

မှတ်သားဖွယ်ရာ မာတိကာ ပ

သုက်-၌ ဓာတု, ပစ္စယ, လိင်, ဝိဘတ္တိ ၇၁
ဝဋ္ဋမက-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, လိင် ၈၀
"ဝဋ္ဋမ" ဟု မေးသင့်ရာ၌ အယူအဆ ၈၀
ပရိသတိ-၌ လိင်, ဝိဘတ်, ဓာတ်, ပစ္စည်း, ကာရက ၉၀
ပရိသတိ-နှင့် ပရိသတီ ၉၀
သမ္မုဂ္ဂါယ-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, လိင်, ဝိဘတ်, ကြိယာ, ကာရက ၁၀၀
အဘိဝိညာပေသိ-၌ ဖြစ်သင့်သမျှ အနက်နှင့် ဤ၌ လိုအပ်သော အနက် ၁၀၇
ကသ္မာ-၌ လိင်, ဝိဘတ်, ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း ၁၁၉
သဗ္ဗနာမ် ကသ္မာ-နှင့် နိပါတ် ကသ္မာ ၁၁၉
ဝဏ္ဏနာ-၌ လိင်, ဝိဘတ်, ဓာတ်, ပစ္စည်းနှင့် ထည့်သင့်သော ကြိယာ ၁၃၂
ကြိယာ ထည့်နည်း ၁၃၂
ဆေဇ္ဇာယ-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, လိင်, ဝိဘတ် ၁၄၂
သိနေရ, ဝတ္ထူဟိ-တို့၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, လိင် ၁၅၁
ဝါသိ-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, ပစ္စယတ္ထ, လိင် ၁၆၀
ဝါသိ, ဝါသီ ၁၆၀
ဥပေက္ခာယ-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, ပစ္စယတ္ထ, လိင်, ကာရန်, ဝိဘတ်, ကာရက ၁၆၇
သဒိသ-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, ပစ္စယတ္ထ, လိင် ၁၇၆
သမ္မုဂ္ဂာယေ-၌ လိင်, ဝိဘတ်, ဓာတ်, ပစ္စည်း, ကြိယာ, ကာရက ၁၈၄
ဝိပလ္လာသ, ဒေယျ, ဒါန, အတ္ထ, မဿရ-တို့၌ ဓာတု, ပစ္စယ ၁၉၃

၆။ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ရာဇာနော ၈၀ ပစ္စတ္ထိကာ ရာဇပစ္စတ္ထိကာ။ ဓုတ္တာတိ မေထုနုပသံဟိတခိဋ္ဌာပသုတာ နာဂရိကကေရာဋိယပုရိသာ၊ ဣတ္ထိဓုတ္တသုရာဓုတ္တာဒယောဝါ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၁၁

အဘိဓေယျတ္ထ ၃-စား ၁၂
ဒုဋ္ဌုလ္လာနိ ဒုဋ္ဌုဆူ ကိလေသေဟိ ဒုဋ္ဌတ္တာ, ထူလဿ အနိပုဏဘာဝတောတိ ဒုဋ္ဌုလ္လ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၄
ဒုဋ္ဌု, ဒုဋ္ဌု ၂၄

http://www.dhammadownload.com

ရာဇဂဟေတိ ဇဝံ နာမကေ နဂရေ။ ဂိဈ္ဈသဒိသာနိ ဝါ တဿ ကူဋာနိ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၃၄
သံဝဏ္ဏနာဖွင့်ဆိုရာ၌ ပါဠိရင်းမှာ ရှိတာမပြ မရှိပြ၌ အာဘော် ကြောင်းနည်း ၃၅
အပဂတကာဠကောတိ ကာရကာ ဝုစ္စန္တိ ဒုဿီလာယေဝ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၄၆
ဒွယေန ဒွယေန သမာပဒ္ဒိတဗ္ဗတော ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၅၄
ယထာရူပန္တိ ယထာဇာတိကံ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၆၂
ရာဇဂဠံ ဘဏ္ဍန္တိ ရာဇာရဟံ ဘဏ္ဍံ။ ထေယျစိတ္တောထိ "ဣတော ရညော သုကံ နဒဿာမိ" တိ ထေယျစိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတွာ တံ ဘဏ္ဍံ အာမသတိ၊ ဒုက္ကဋံ-တို့၌ သံဝဏ္ဏနာ။ အယမေဝတ္ထော-၌ အာဘောဂ ၇၁
ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိ ပုဗ္ဗေ အတီတဇာတိသု နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၈၁
အဝဏ္ဏာယန္တိ။ အဝဇာနန္တာ တံ ဈာယန္တိ ဩလောကေန္တိ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၉၀
ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ အနုသာသတီတိ သတ္ထာ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၁၀၀
အညံ ပေတ္တိကံ အညံ ပိတာမဟန္တိ ယံ ပန တေ ပိတုစ ပိတာမဟာနဠ သန္တိကံ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၁၀၇
အာယာမာတိ အာဂစ္ဆ ယာမ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၁၂၀
ပုရာဏဒုတိယိကာယာတိ ဘုမ္မဝစနံ ၁၄၂
ဝေသာလိကာတိ ဝေသာလိဝါသိနော-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၁၃၂
အညထတ္တာယာတိ ပသာဒညထာဘာဝါယ ဝိပ္ပဋိသာရာယ ဟောတိ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၁၅၁
ပရိဘောဂေါတိ ဘဏ္ဍပရိဘောဂေါ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၁၆၀
ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၁၆၈
ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခု-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၁၇၆

http://www.dhammadownload.com

ထူလတ္တာ အစ္ဆယတ္တာ စ ထုလ္လစ္ဆယ်-၌ အာဘောဂနှင့် သမ္ဗရာယေ စ ဒုဂ္ဂတိ၊ ယံ ဟောတိ ကဋ္ဌကပ္ပလန္တိ အာဒီသု ဝိယ စေတ္ထ သံယောဂဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ သံဝဏ္ဏနာ ၁၈၄
တဋ္ဌ ခေါ နော အသန္တန္တိ ဇေတ္ထ ပန လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ အာဘောဂနှင့် တဋ္ဌ ခေါ နော အသန္တန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ သံဝဏ္ဏနာ ၁၉၃

၇။ ပါဠိ အဆုံးအဖြတ်

ပစ္ဆတ္ထိကာ, ပစ္ဆတ္တိကာ ၁၂
သိက္ခာပဒါပတ္တိပုဂ္ဂလဓမ္မေသု, သိက္ခာပဒါပတ္တိပုဂ္ဂလေသု ၂၅
ဝသနဝနံ, ဝသန္တဝနံ, ဝသေနဝနံ ၃၆
အပဂတကာဠကော, အပဟတကာဠကော ၄၆
ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ, ဒွယဒွယသမာပတ္တိ, ဒယံဒယံသမာပတ္တိ ၅၅
ပါဒတော, ပါဒကော ၆၃
ရာဇဂဠံ, ရာဇကံ ၇၂
ပရဝိညာဏေန ဝါ ဝိညာတာပိ, ပရဝိညာဏေနပိ ဝိညာတာ ဝါ, ပရဝိညာဏေန ဝိညာတာပိ ဝါ, ပရဝိညာဏဝိညာတာပိ ဝါ ၈၂
သြနဒ္ဓါယ, သြနန္ဒာယ ၉၁
သတ္ထေ, သတ္ထေ ၁၀၁
သေတဋ္ဌိကာ, သေတဋ္ဌိကာ ၁၀၈
အဘိဓာန်ဋီကာနှင့် သေတဋ္ဌိကာ ၁၀၉
တတာယံ, တဒါယံ ၁၂၀
သဗ္ဗန်တံ, သဗ္ဗံတံ ၁၃၃
ဇိဝိတက္ခယံ, ဇိဝိတခယံ ၁၄၂
အထခေတံ, အထခွေတံ, အထခေါတံ ၁၅၁
ဟရတိ, အဝဟရတိ ၁၆၁
ဥပေက္ခာဝေဒနမေဝ, ဥပေက္ခေကဂ္ဂတမေဝ ၁၆၉
အပလိဗုန်ဒံ, အပလိဗုဒ်ဒံ ၁၇၆
ထုလ္လစ္ဆယံ, ထူလစ္ဆယံ ၁၈၅
ဝိပလ္လာသော, ဝိပ္ပလ္လာသော, ဝိပလာသော ၁၉၄

http://www.dhammadownload.com

၈။ နယူပစာရနှင့် ဥပမာစတုက္က

အပဒါနံ အဟိမစ္ဆာ-၌ နယူပစာရ ၁၂
ဧကဒေသူပစာနှင့် တွဲရသော နည်း ၁၃
ဧကဒေသူနှင့် ဧကဒေသ္ဂူ အထူး ၁၃
ဧကဒေသူနှင့် အဝယဝူ, ဧကဒေသ္ဂူနှင့် သမုဒါယူ အတူတူ ၁၃
ဂါမဓမ္မော-၌ နယူပစာရ ၂၅
ရာဇ-၌ နယူပစာရ ၃၆
ကာဠက-၌ နယူပစာရ ၄၆
ဂါမဓမ္မော-၌ နယူပစာရ ၅၅
အဘေဒူပစာ ရသင့်ရာ ၅၆
ဘေဒူပစာနှင့် အဘေဒူပစာ ထူးခြားပုံ ၅၆
စတုတ္ထဘာဂံ-၌ နယူပစာရ ၆၃
ထေယျစိတ္တံ-၌ နယူပစာရ ၇၃
နိဝုတ္ထ-၌ နယူပစာရ ၈၂
သမုဒါယူပစာ ဖြစ်ပုံ ၈၂
နိဝါသ-ကို ၂-နည်းဖွင့်ရာ၌ ထူးခြားချက် ၈၂
ဝဿံ ဝုတ္ထာ-၌ နယူပစာရ ၉၁
နယူပစာရ ဖြစ်ပုံ ၉၂
ဘဂဝါ-၌ နည်း, ကန္တာရ-၌ ဥပစာ ၁၀၁
ဂံဇ-၌ နယူပစာရ ၁၀၉
ဂိဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ-၌ နယူပစာရ ၁၂၀
ဥပမာတဒ္ဓိတ် မဆင့်မှ သဒိသူပစာ ရသည် ၁၂၁
သဒိသူပစာ, ဧကဒေသ္ဂူပစာတို့နှင့် တွဲသင့်သော ရုဠီ ၁၂၁
ရုဠီ ၃-မျိုးနှင့် အထူး ၁၂၃
ဝဇ္ဇီ-၌ နယူပစာရ ၁၃၄
ရှေ့နည်း ရှင်းချက် ၁၃၄
သိင်္ဂါပဒေ-၌ နယူပစာရ ၁၄၂
ယေ ပန မဂ္ဂေနာဂတသဒ္ဒါ၊ တေသံ သိနေရ ဝိယ ဝါတေဟိ အစလော ပသာဒေါ ဤဒိသေဟိ ဝတ္ထူဟိ ဣတော ဝါ ဒါရဏာတရေဟိ-၌ ဥပမာစတုက္က ၁၅၂

http://www.dhammadownload.com

သံဃကမ္မာနိ-၌ နယ ၁၅၂
ပရိဘောဂေါ-၌ နယူပစာရ ၁၆၁
ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-၌ နယူပစာရ ၁၆၉
ဝိရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ-၌ နယူပစာရ ၁၇၇
ထုလ္လစ္စယံ-၌ နယ, ကဋ္ဌကပ္ပလံ-၌ ဥပစာရ ၁၈၅
လိင်္ဂဝိပလ္လာသော-၌ နယ, မစ္ဆရိနံ-၌ ဥပစာရ ၁၉၄

[(၉) နံပါတ် မေးခွန်းအဖြေ၌ မာတိကာရေးဖို့မလို။]

၁၀။ နေတ္တိနည်း

အာဟ-ကြိယာ၏အရ ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်း ၁၃
ပဒဋ္ဌာန်ဝယ် သိလွယ်ဖို့တွက် ကြောင်း, ကျိုးဆက် ၁၄
ဒသေန္တော အာဟ-အရကောက် ၁၅
ဝုတ္တံ-၌ အန္တတ္ထ၏အရ ခန္ဓောတရဏဟာရနေတ္တိနည်း ၂၅
ဗုဓ-ဓာတ်၏ မုချအရ အာရုယှာရုယှပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်း ၃၇
ဗုဓ-ဓာတ်၏ အရ ၂-မျိုး ၃၇
ကာဋ္ဌာကဓမ္မ-၏အရ ခန္ဓောတရဏဟာရနေတ္တိနည်း ၄၆
ဂါမဓမ္မ-၏အရ ဣန္ဒြိယောတရဏဟာရနေတ္တိနည်း ၅၇
ဝိဘဇန္တေန-၏အရ အာယတနောတရဏဟာရနေတ္တိနည်း ၆၄
ထေယျစိတ္တော-မှ မုချတ္တကို ကောက်၍ ဣန္ဒြိယောတရဏ-
ဟာရနေတ္တိနည်း ၇၃
ထေယျစိတ္တော-၏အရ ဒေါသမူစိတ်ကိုလည်း ကောက်နိုင်ပုံ ၇၃
ခန္ဓ-သဒ္ဒါ၌ ဝေဝစနာဟာရနေတ္တိနည်း ၈၃
မနုဿာ-၌ ဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်း ၉၂
သတ္ထာ-၌ ဓာတွတ္ထအရ ဓာတောတရဏဟာရနေတ္တိနည်း ၁၀၁
ဂဗ္ဘ-၏အရ အာယတနောတရဏဟာနနေတ္တိနည်း ၁၁၀
ဂဗ္ဘ-၏ အရကောက် ရှင်းချက် ၁၁၀
ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ-၌ ဒေသနာဟာရ-နေတ္တိနည်း ၁၂၄
အဗ္ဗုဒ-၏အရ ဩရုယျောရုယှ အနွယပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်း ၁၃၅
သပ္ပုရိသူပနိဿယသည် အကြောင်း, အတ္တသမ္မာပဏိမိသည်
အကျိုး ၁၃၅

http://www.dhammadownload.com

ကုလပုတ္တော-၏အရ ဣန္ဒြိယောတရဏဟာရနေတ္တိနည်း ၁၄၃
ဝိပွဒိုသာရာယ-၏အရ အာဝတ္တဟာရနေတ္တိနည်း ၁၅၃
ဝါသိသာမိကော-ဝယ် သာမိက၏ မရွှင်မပြစွဲဆိုခိုက်ကို ယူ၍ ဓာတောတရဏဟာရနေတ္တိနည်း ၁၆၂
ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-၏ အဘိဓေယျတ္ထကို ယူ၍ ပဒဋ္ဌာနဟာရ နေတ္တိနည်း ၁၇၀
စက္ခု-၏အရ လက္ခဏဟာရနေတ္တိနည်း ၁၇၇
ကဋ္ဌကပွလ်-၏အရ ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်း ၁၈၆
ဒဒေယျာမ-၏အရ လက္ခဏဟာရနေတ္တိနည်း ၁၉၅

သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ

၁။ အနက်ယောဇနာ

"စ,ပန" ဟု တကွတက်ရာ၌ အနက် ၁၉၇
ဆန္ဒာဂမနံ ဝိယ-၌ အဓိပ္ပာယတ္ထ ၂၂၉
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ငုံ (သွင်း) ၍ အနက် ၂၂၉
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ထုတ်၍ အနက် ၂၃၀
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ငုံ၍ အနက် ၂၃၇
ဓာရိယမာနာသု-၌ သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပာယတ္ထ ၂၃၇
အနက်အားဖြင့် အာကာရ သွင်း၍ အနက် ၂၄၅
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ထုတ်၍ အနက် ၂၄၅
အနက်အားဖြင့် အာကာရ သွင်း၍ အနက် ၂၇၇
ဖလ, ကာရဏဝါကျ၊ ယုတ္တိဒဋ္ဌိယ, ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျ အပြန်အလှန်အနက် ၂၇၈
အတြ တုမှေဟိ အဘူတံ-စသည်၌ တတြ-အစွဲ မှန်ကန်စေ၍ အနက် ၃၀၈
မညေ-၌ သဒ္ဒတ္ထ ပေါ်လွင်စေလျက် အနက် ၃၀၈
အဓိပ္ပေတာ-၏ ကတ္တား ထည့်၍ အနက် ၃၀၉
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ထုတ်၍ အနက် ၃၀၉
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ထုတ်လျက် အနက် ၃၂၉
သဒ္ဒါအားဖြင့် အာကာရ ထုတ်လျက် အနက် ၃၃၀
အာလုပ်ပုဒ် ထည့်လျက် အဋ္ဌကထာအားလျော်စွာ အနက် ၃၃၇

http://www.dhammadownload.com

ဥပမေယျ, ဥပမာနဝါကျ အပြန်အလှန်အနက် ၃၃၈
အနက်အားဖြင့် အာကာရ အပြင်ထုတ်လျက် အနက် ၃၃၈
ဝိဇ္ဇာစရဏ-၌ သဒ္ဒတ္ထ, အဘိဓေယျတ္ထ ၃၃၉
အနက်အားဖြင့် အာကာရ သွင်းလျက် အနက် ၃၄၆
အတ္ထော-၏ သမ္ဗန် ထည့်၍ အနက် ၃၄၇
ရာဇဂဟေ-၌ ဝေါဟာရတ္ထ, သဒ္ဒတ္ထ ၃၄၈
အနက်အားဖြင့် အာကာရ သွင်း၍ အနက် ၃၅၁
သကုဏိကာ-၌ သဒ္ဒတ္ထ ထင်စေလျက် အနက် ၃၅၆
အာဂမဒဋ္ဌိယ, အာဂမဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ အပြန်အလှန်အနက် ၃၅၇
အာလုပ်ပုဒ်, ကတ္တားပုဒ် ထည့်၍ အနက် ၃၅၈

၂။ အတက်, အထွက်

သဒ္ဒါနည်း သာဘောဂ (လျဉ်းပါး၍ = ဌပနာတိက) ပုစ္ဆာထွက် ၁၉၉
ပညတ်နည်း စောဒနာထွက် (ဒေါသာရောပနစောဒနာထွက်) ၂၁၄
"စောဒနာထွက်" ဟု သာမည မေးရာ၌ ၂၁၅
ပုစ္ဆာနာကာရ, သို့မဟုတ် စောဒနာကာရ ၂-မျိုး ၂၁၅
သဒ္ဒါနည်း အဘိယာစကထွက် ၂၂၃
အဘိယာစကထွက်၍ ထူးခြားချက် ၂၂၃
သာဘောဂ (လျဉ်းပါး၍ = ဌပနာတိက) စောဒနာတက် ၂၃၁
ဝါ-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထဒ္ဒါရ ၂၃၂
ဝါ-သဒ္ဒါနက် ရှာဖွေချက် ၂၃၂
သံဝဏ္ဏနာရှု၍ သာဘောဂပုစ္ဆာတက် ၂၃၉
ဟိ-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထဒ္ဒါရနှင့် အဓိပ္ပေတတ္ထ ၂၄၀
သာဘောဂသဒ္ဒ (သဒ္ဒါနည်းသာဘောဂ) စောဒနာတက် ၂၄၇
သာဘောဂ စောဒနာတက် ၂၅၆
ကောဋိ-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထဒ္ဒါရနှင့် အဓိပ္ပေတတ္ထ ၂၅၆
ကောဋိ-အနက် ရှာဖွေချက် ၂၅၇
၂-နံပါတ်ပုစ္ဆာ အမှားသာ ၂၆၃
အထူး ဂရုပြုသင့်သော အချက် ၂၆၄
သဒ္ဒါနည်းအရ အနုသန္ဓေထွက် ၂၇၁
သဒ္ဒါနည်း အနုသန္ဓေထွက် ၂၈၀

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ်နည်းစောဒနာထွက် (ဒေါသာရောပနစောဒနာထွက်) ၂၈၁
ပညတ်နည်း (အနာဘောဂ) ပုစ္ဆာထွက် ၂၈၁
သာဘောဂစောဒနာတက် ၂၉၀
ပညတ်နည်း အနုသန္ဓေထွက် ၂၉၇
လျှဉ်းပါးချက်ထုတ်၍ ပုစ္ဆာတက် ၃၀၃
အယုတ္တစောဒနာတက် ၃၁၁
ဒဋ္ဌကရဏ, ဝိတ္ထာရ ရည်၍ အသီးသီး သာဘောဂပုစ္ဆာတက် ၃၁၇
လီနန္တ ရစောဒနာတက် ၃၂၅
စောဒနာတက် (ဒေါသာရောပနစောဒနာတက်) ၃၃၂
ဗျတိရေကစောဒနာတက် ၃၄၁
ဗျတိရေကာယုတ္တစောဒနာတက် ၃၄၁
သာဘောဂါယုတ္တပုစ္ဆာတက် (သာဘောဂပုစ္ဆာတက်) ၃၄၉
သဘာဝမကျသော ဌပနာ ၃၄၉
ဝါကျတစ်ခုလုံး မတက်စေသင့် ၃၄၉
ဝါကျထူးပုံ ၃၅၀
သဒ္ဒသာဘောဂပုစ္ဆာထွက် ၃၆၀

၃။ ကိဉ္စာပိ-စသော သဒ္ဒါများ ထားရခြင်း အကြောင်းနှင့် စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပဋ္ဌသီလတော သရဏဂမန မေဝ ဇေဋ္ဌက၊ ဣဒံ ပန သရဏဂမနေယေဝ ပတိဋ္ဌာယ ရက္ခိတသီလဝသေန မဟပ္ဖလန္တိ ဝုတ္တံ-၌ ကိဉ္စာပိ-ထားရခြင်းအကြောင်းနှင့် စောဒကာဘောဂါဒိ-စတုက္က ၃၀၀
ကိဉ္စာပိ-စသော သဒ္ဒါများ ထားရခြင်းအကြောင်း ၃၀၀
စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္ကဉ္စ သိဖွယ် ၃၀၁
သမ္မာဓော ဃရာဝါသောတိ သစေပိ သဋ္ဌိဟတ္ထေ ဃရေ ယောဇနသတန္တရေပိ ဝါ ဒွေ ဇာယမ္ပတိကာ ဝသန္တိ၊ တထာပိ နေသံ သကိဉ္စနသပလိဘောဓ္ဒေန ဃရာဝါသော သမ္မာဓောယေဝ-၌ သစေပိ-ထားရခြင်းအကြောင်းနှင့် စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က ၃၁၅
ဣမသ္မိံ ပန သာမညဖလေ သဗ္ဗမ္ပိ စတုဋ္ဌိဓံ သမ္ပဇညံ လဗ္ဘတိ-၌ ပန-ထားရခြင်းအကြောင်းနှင့် စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က ၃၂၄

http://www.dhammadownload.com

နံ အာယာတောတိ အာဒီဟိ ကိဉ္စာပိ တေသံ ဘိက္ခူနံ အာယောတောယေဝ နတ္ထိ၊ အထခေါ အာယတိ ကုလပုတ္တာနံ ဤဒိသေသုပိ ဌာနေသု အကုသလုပ္ပတ္တိ ပဋိသေဓေန္တော ဓမ္မနေတ္တိ ဌပေတိ-ဥ် ကိဉ္စာပိ-ထားရခြင်း အကြောင်းနှင့် စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က ၂၃၃

ဧဝဉ် နိသိန္နဿ စမ္မမံသနှာရုနိ နံ ပဏာမန္တိ။ အထဿ ယာ တေသံ ပဏာမနပစ္စယာ ခဏော ခဏော ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ။ တာနုပ္ပဇ္ဇန္တိ-ဥ် အထ-ထားရခြင်းအကြောင်းနှင့် စောဒကာ-ဘောဂါဒိစတုက္က ၂၄၀

ပါဠိယံ ပန နံ အာရုဇ္ဈ-ဥ် ပန-ကို ရှု၍ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က ၂၄၈

ကသ္မာ အဝေါစ?ကိံ အသုဒ္ဓဘာဝံ နံ ဇာနာတိတိ။ အာမဇာနာတိ ဇာနန္တောပိ ဘဝပဋိစ္ဆန္နမေတံ ကာရဏံ၊ တံ အနေန နံ ဒိဋ္ဌံ၊ အပဿန္တော မဟာသမဏော ကိံ ဝက္ခတိတိ မညမာနော မာနထဒ္ဓတာယ အဝေါစ-ဥ် စောဒနာအမည်နှင့် စောဒကာ-ဘောဂါဒိစတုက္က ၂၅၇

အထေနတ္တာယေဝ သုစိဘူတေန-ဥ် ဧဝ-ကို ရှု၍ စောဒကာ-ဘောဂါဒိစတုက္က ၂၆၄

ဂန္ဓန္တောဝါတိ ဧတ္ထ ကာမံ တီသု ဣရိယာပထေသု ဗြာဟ္မဏော အာစရိယဗြာဟ္မဏေန သဒ္ဓိံ သလ္လပိတုမရဟတိ၊ အယံ ပန မာဏဝေါ မာနထဒ္ဓတာယ ကထာသလ္လာပံ ကရောန္တော စတ္တာရောပိ ဣရိယာပထေ ယောဇေဿာမီတိ "သယာနော ဝါ ဟိ ဘောဂေါတမ သယာနေနာ" တိ အာဟ-ဥ် စောဒကာ-ဘောဂါဒိစတုက္က ၂၇၂

ဟတ္ထိယာနာနီတိ အနေကေသု အဿရထာဒီသု ယာနေသု ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ ဟတ္ထိယာနံ ဥတ္တမံ၊ ဥတ္တမဿ သန္တိကံ ဥတ္တမယာ-နေနေဝ ဂန္တုဗ္ဗန္တိ စ စိန္တယိတွာ "ဟတ္ထိယာနာနီ"တိ အာဟ-ဥ် စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္ကနှင့် အပိ-၏ ဓောတကတ္ထ (ဓောတော-တဗ္ဗတ္ထ) ၂၈၁

အရုဗ္ဘတ္ထ အပိ-သဒ္ဒါ၏ အမှတ်အသား ၂၈၂

ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ-စသည်၌ အပိ, ပိ-၂-မျိုးသင့် ၂၈၂

ယော ယမိ ကာမဆ္ဆန္ဒေန ရဇ္ဇတိ၊ တဏှာသဟဂတေန တံ ဝတ္ထုံ

http://www.dhammadownload.com

ဂဏ္ဍာတိ၊ သော တေန ဖရုသံ ဝုစ္စမာနောပိ ဗဇ္ဈမာနောပိ
ဝဓိယမာနောပိ သဗ္ဗံ တိတိက္ခတိ။ တိတိက္ခာကာရဏဉိသ သော
ကာမစ္ဆန္ဒောဟောတိ-၌ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က ၂၉၁
ဧတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ အာယတနာနံ ဖုသနကိစ္စံ ဝိယ ဝုတ္တံ၊ တထာပိ န
တေသံ ဖုသနကိစ္စတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၌ ကိဉ္စာပိ-ထားရခြင်း
အကြောင်းနှင့် စောဒကာဘောဂ, ပရိဟာရာဘောဂ ၂၉၇
တေသံ နိဝါသော ဧကောပိ ဇနပဒေါ ရဋ္ဌိသဒ္ဒေန "ကောသလာ"
တိ ဝုစ္စတိ-၌ အပိ-၏ အနက်နှင့် အဓိပ္ပာယ် ၃၀၄
နန္ဒာစရိယ လောမံ သဇီဝေါ ဝိယ န ဟံသတိ၊ အထ ကိံ
လောမဟံသနန္တိ ဝုတ္တန္တိ၊ ကိဉ္စပိ လောမံ န ဟံသတိ၊
ဟံသနသဒိသတာယ ပန ဥဒ္ဓံ ဌိတလောမတာ လောမဟံ-
သနန္တိ ဝုတ္တာတိ-၌ ကိဉ္စာပိ-ထားရခြင်း အကြောင်းနှင့်
စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က ၃၁၁
ကိံ ဇီဝကော ပန "မယှံ ဣဒံ ဩဘာသနိမိတ္တကမ္မ" နွှိ ဇာနာ-
တိတိ? အာမဇာနာတိ။ အထ ကသ္မာ တုဏ္ဍီ အဟော
သီတိ? ဝိက္ခေပပစ္ဆေဒနတ္ထံ-၌ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က ၃၁၈
နကေဝလဉ္စ ဘဂဝါယေဝ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော၊
ဘိက္ခုသံဃောပိ ပဋိဝိရတော၊ ဒေသနာ ပန အာဒိ-
တော ပဋ္ဌာယ ဧဝံ အာဂတာ-၌ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က ၃၂၅
အကမ္ပိတ္ထာတိ န သုတ္တပရိယောသာနေယေဝ အကမ္ပိတာ တိ
ဝေဒိတဗ္ဗာ။ "ဘညမာနေ" တိ ဟိ ဝုတ္တံ-၌ စောဒကာ-
ဘောဂါဒိစတုက္က ၃၃၃
ကတမေ စ ပန တေ ဓမ္မာ ဘဂဝတာ ဧဝံ ထောမိတာတိ
သဗ္ဗညုတညာဏံ ယဒိဧဝံ ကသ္မာ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော
ကတောတိ ပုထုစိတ္တသမာယောဂတော စေဝ ပုထု-
အာရမ္မဏတောစ-၌ စောဒကာ ဘောဂါဒိ စတုက္က ၃၄၁
ပဗ္ဗဇိတော ဟိ ကူဋာဂါရရတနပါသာဒဒေဝဝိမာနာဒီသု ပိဟိတ-
ဒ္ဒါရဝါတပါနေသု ပဋိစ္ဆန္ဒေသု ဝသန္တောပိ နေဝ
လဂ္ဂတိ န သဇ္ဇတိ န ဗဇ္ဈတိ။ တေန ဝုတ္တံ "အဗ္ဘော-
ကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ" တိ-၌ စောဒကာဘောဂါဒိ စတုက္က ၃၅၀
တံ သော ဝတ္ထပဋိစ္ဆန္ဒတ္တာ အပသန္တော, အန္တောမုခဂတာယ

http://www.dhammadownload.com

စ ဇိဂ္ဂာယ ပဟူတဘာဝံ အသလ္လက္ခေန္တော တေသု ဒ္ဝိသု လက္ခဏေသု ကံဓီ အဟောသိ ဝိစိကိစ္ဆိ-၌ စောဒကာ-ဘောဂါဒိစတုက္က ၃၆၀

၄။ ဝိဂ္ဂဟ (ဝစနတ္ထ) နှင့် ဝစနဆက္က (ဝစနာဒိဆက္က)

ဗြဟ္မဏော-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနဆက္က ၂၀၂
"ဝစနဆက္က (သို့မဟုတ်) ဝစနာဒိဆက္က" ဟူသည် ၂၀၂
သကတ်ကို ဝစနဟေတု ဆိုရာဝယ် ၂၀၃
အချို့သော ဝိဂ္ဂဟများ၌ ဣတိ-သဒ္ဒါ မထည့်ခြင်းအကြောင်း ၂၀၃
ဝစနပဋိက, ဝစနစတုက္က ၂၀၃
သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟ, ကိတ် ဘာဝသာဓနဝိဂ္ဂဟတို့၌ ဝစနဟေတု မရခြင်းအကြောင်း ၂၀၃
ဝိဂ္ဂဟအားလုံးနှင့် ဣတိ-သဒ္ဒါ ၂၀၄
ဃရာဝါသော-၌ အစိတ်,အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟနှင့် အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ဝစနဆက္က ၂၁၅
အဓိပ္ပေတံ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနဆက္က ၂၂၄
အာဃာတော-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနဆက္က ၂၃၃
ပရမတ္ထသဒ္ဒါ၌ ပြုနိုင်သော ဝိဂ္ဂဟ ၂၃၃
ပလ္လင်္က-၌ ဝစနတ္ထနှင့် ဝစနာဒိဆက္က ၂၄၁
အာနိသံသော-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနာဒိဆက္က ၂၄၈
နာမဂေါတ္တံ-၌ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနဆက္က ၂၅၈
သုစိ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနာဒိဆက္က ၂၆၄
သုစိ ဝိဂ္ဂဟ စိစစ်ချက် ၂၆၄
မာနထဒ္ဓ-၌ အစိတ်, အပေါင်း ဝစနတ္ထနှင့် အပေါင်းဝစနတ္ထ ဝစနာဒိဆက္က ၂၇၂
ကရေဏု-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနာဒိဆက္က ၂၈၂
ဝဓိယမာနော-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနာဒိဆက္က ၂၉၁
ဖုသနကိစ္စံ-၌ အစိတ်, အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟနှင့် နောက်အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ ဝစနာဒိဆက္က ၂၉၈
ဇနပဒိနော-၌ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနာဒိဆက္က ၃၀၄
သရီရ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနာဒိဆက္က ၃၁၂

http://www.dhammadownload.com

ပုဏ္ဏာ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနာဒိဆက္က ၃၁၉
သတ္ထံ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနာဒိဆက္က ၃၂၅
ဝုတ္ထံ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနာဒိဆက္က ၃၃၃
ပုထုအာရမ္မဏာ-၌ အစီတ်, အပေါင်း စဝနတ္ထနှင့် အပေါင်းဝစနတ္ထ ဝစနာဒိဆက္က ၃၄၂
ဒဿနီယာ-၌ သံဝဏ္ဏနာနှင့်ညီသော ဝစနတ္ထနှင့် ဝစနာဒိဆက္က ၃၅၁
ဝတ္ထဂုယှံ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနာဒိဆက္က ၃၆၁

၅။ ဟိတ်၏သမ္မန်, စာစပ်နှင့် ပစ္စယတ္ထ (ဝါစ္စတ္ထ)

သမာဒိန္နတာယ-ဟိတ်၏ သမ္မန်နှင့် စာစပ် ၂၀၄
ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို ခံရာ၌ ယေဘုယျအခြေခံစနစ် ၂၀၄
ပကတိ, ဝိကတိ ၂-ခုရှိသော် ပကတိကို ခံ ၂၀၄
ဟိတ်၏သမ္မန်ကို ခံရာ၌ အဓိကအချက် ၂၀၅
ဟိတ်၏သမ္မန် အနက်ပေးနည်း ၂၀၅
ဟိတ်၏သမ္မန် စာစပ်နည်း ၂၀၅
ဝစ္စ-နှင့် ဝါစ္စ ၂၀၆
ဟိတ်၏သမ္မန်-ဟူသော ဝေါဟာရ ၂၀၆
ဘာဝယောဂပုဒ်-ဟူသော ဝေါဟာရ ၂၀၆
အန္တတ္ထ, ဗာဟျတ္ထ-ဟူသော ဝေါဟာရ ၂၀၇
ဥဿန္နတ္ထာ-ဟိတ်၏ သမ္မန်နှင့် ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်၌ ဖြစ်ထိုက်သော ပစ္စယတ္ထ ၂၁၆
ဟိတ်၏ သမ္မန်ခံရာ၌ သတိထားဖွယ် ၂၁၆
ဘာဝယောဂပုဒ်သည် ကိတ်ပုဒ် ဖြစ်အံ့ ပစ္စယတ္ထကား: က်, ကတ္တား: တစ်ပါး:ပါး:သာ ၂၁၆
ဘာဝယောဂပုဒ်သည် သမာသ်ပုဒ်, တဒ္ဓိတ်ပုဒ် ဖြစ်အံ့ ပစ္စယတ္ထကား: ကတ္တား:သာ ၂၁၇
သမာသ်ပုဒ်, တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့၌ "ကတ္တား:အနက်" ဟူသည် ၂၁၇
ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၌ "ပစ္စယ" ဟူသည် ၂၁၈
အသမ္မောဟဓုရ်-ကို ဟေတုမန္တဝိသေသနကြဲ၍ ယင်းဟိတ်၏ သမ္မန်နှင့် စာစပ် ၂၂၄

http://www.dhammadownload.com

ဟေတုမန္တဝိသေသနဒ္ဒ သိဖွယ် ၂၂၅
ဝိသေသနပုဒ်ကို ဟိတ်ခတ်သော် ဝိသေသျပုဒ်ကို သမ္မန်ခံ ၂၂၅
နတ္ထိ–ကြိယာကို ဟိတ်ကြိ၍ ၎င်း၏ သမ္မန်နှင့် စာစပ် ၂၃၃
ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ–ဟိတ်၏ သမ္မန်နှင့် ဘာဝယောဂပုဒ်ဒ္ဒ ရထိုက်သော ပစ္စယတ္တ ၂၄၁
မာရိတတ္တာ–ဟိတ်၏ သမ္မန်နှင့် စာစပ် ၂၄၈
မာရိတတ္တာ–ဝယ် တ္တသမ္မန်နှင့် ယင်း၏အနက်ဒ္ဒ ယူဆချက် ၂၄၉
မာနထဒ္ဒတာယ–ဟိတ်၏ သမ္မန်, ယင်းသမ္မန် စာစပ်နှင့် ဘာဝ–သမ္မန်ပုဒ်ဒ္ဒ ဝါစ္စတ္ထ ၂၅၈
အထေနတ္ထာ–ဟိတ်၏ သမ္မန်နှင့် ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်ဒ္ဒ ဖြစ်သင့်သော ပစ္စယတ္ထ ၂၆၅
မာနထဒ္ဒကာယ–ဟိတ်၏ သမ္မန်နှင့် စာစပ် ၂၇၂
ပဏ္ဍိတတာယ–ဟိတ်၏ သမ္မန်နှင့် စာစပ် ၂၈၃
ဝုစ္စမာနတ္တာ–ဟိတ်၏ သမ္မန်နှင့် စာစပ် ၂၉၁
ဝုတ္တာဝုတ္တကံတို့တွင် ဝုတ္တကံကို သမ္မန်ခံ ၂၉၂
ဖုသနကိစ္စတာ–ဒ္ဒ ဘာဝသမ္မန်, တာသမ္မန်နှင့် ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်ဒ္ဒ ဖြစ်သင့်သော အနက် ၂၉၈
သမိတပါပတ္တာ–ဒ္ဒ သမ္မန် ၂–မျိုးနှင့် ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်ဒ္ဒ ရသင့်သော အနက် ၃၀၅
ဠီတလောမတာ–ဒ္ဒ တာသမ္မန်, ယင်းသမ္မန်၏ အနက်နှင့် ဠီတလောမ–၏ ဝါစ္စတ္ထ ၃၁၂
မာသပုဏ္ဏတာယ–ဒ္ဒ တာသမ္မန်နှင့် စာစပ် ၃၁၉
ဝိဟေဌနဘာဝတော–ဟိတ်၏ သမ္မန်နှင့် စာစပ် ၃၂၆
နိဂ္ဂါထကတ္တာ–ဟိတ်၏ သမ္မန်, ယင်းသမ္မန် စာစပ်နှင့် ဘာဝ–သမ္မန်ပုဒ်၏ ဝါစ္စတ္ထ ၃၃၄
ပုထုအာရမ္မဏတော–ဟိတ်၏ သမ္မန်နှင့် ပုထုအာရမ္မဏ–၏ ဝါစ္စတ္ထ ၃၄၂
ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ–ဟိတ်၏ သမ္မန်, ယင်းသမ္မန် စာစပ်နှင့် ဘာဝ–ယောဂပုဒ်၏ ပစ္စယတ္ထ ၃၅၁
ဝတ္ထုပဋိစ္ဆန္နတ္တာ–ဟိတ်၏ သမ္မန်, ယင်းသမ္မန် စာစပ်နှင့် ဘာဝ–သမ္မန်ပုဒ်၏ ပစ္စယတ္ထ ၃၆၁

http://www.dhammadownload.com

၆။ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ပဋ္ဌကာမဂုဏာဝသေန မဟန္တာ ဥဋ္ဌာရာ ဘောဂါ အသာတိ မဟာဘောဂေါ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၀၇
သံဝဏ္ဏနာဆက္က ၂၀၈
ပစ္ဆာဇာတောတိ ပတိဇာတော၊ ဣတိ ပဋိသဉ္ဇိကွတိတိ ဧဝံ ပစ္စဝေက္ခတိ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၁၈
သန္တုဋ္ဌောတိ ကုတရီတရပစ္စယသန္တောသေန သမန္နာဂတော-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၂၆
သမန္နာဂတ-ဖြင့် ဖွင့်ရာ၌ ကြံနည်း ၂၂၆
တတ္ထ မမန္တီ သာမိဝစနံ။ ဝါသဒ္ဒေါ ဝိကပ္ပနတ္ထော-တို့၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၃၄
ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယာတိ ဥပရိမံ သရီရံ ဥဇုံ ဌပေတွာ အဌာရသ ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကဋ္ဌိကေ ကောဋိယာ ကောဋိံ ပဋိပါဒေတွာ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၄၁
ဓမ္မစက္ခုန္တိ ဓမ္မေသုဝါ စက္ခုံ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၅၁
မာတာပေတ္တိကန္တိ မာတာပိတူနံ သန္တကံ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၅၈
အတ္တနာတိ အတ္တဘာဝေန-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၆၅
ကန္ဒရန္တိ ကံ ဝုစ္စတိ ဥဒကံ၊ တေန ဒါရိတံ, ဥဒကေန ဘိန္နံ ပဗ္ဗတပဒေသံ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၇၃
တူသောအချက် ရှိသလို ထူးသောအချက်လည်း တွေ့ရသော က-နှင့် ကံ ၂၇၃
ပဋ္ဌမတ္တာနိဟတ္ထိနိကာသတာနီတိ ပဋ္ဌကရေဏုသတာနိ။ ကပ္ပါ-ပေတွာဟိ အာရောဟဏသဇ္ဇာနိ ကာရေတွာ။ အာရောဟဏီယန္တိ အာရောဟနယောဂ္ဂံ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၈၃
အနက်မဲ့ကိုဖွင့်ခြင်းသည်ပင် အနက်ဖွင့် ၂၈၃
ဓာတူနမတ္ထာတိဿယယောဂနည်း ၂၈၄
အာရောဟဏီယံ-ကို ကိတ်, တဒ္ဓိတ်, သမာသ် ယူ၍ ဖော်ရာ၌ ၂၈၅
ဒါသဗျာတိ ဒါသဘာဝါ။ တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆောတိ ဝိစိကိစ္ဆံ တရိတွာ အတိက္ကမိတွာ ဋိတော-တို့၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၉၂

http://www.dhammadownload.com

ဘာဝတဒ္ဓိတ် ကြံသင့်သော အမှတ်အသား ၂၉၂
ဖုဿ ဖုဿ ပဋိသံဝေဒေန္တီတိ ဖုသိတွာ ဖုသိတွာ ပဋိသံဝေ-
ဒေန္တိ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၂၉၈
ကောသလေသူတိ ကောသလာ နာမ ဇနပဒိနော ရာဇကုမာရာ-၌
အာဘောဂနှင့် တသ္မိံ ကောသလေသုဇနပဒေ-၌ သံဝဏ္ဏနာ ၃၀၅
ဆမ္ဘိတတ္တန္တိ ဆမ္ဘိတဿ ဘာဝေါ-၌ သံဝဏ္ဏနာနှင့် သကလသရီ-
ရစလနန္တိ အတ္ထော-၌ အာဘောဂ ၃၁၂
ကောမုဒိယာတိ ကုမုဒဝတိယာ-၌ သံဝဏ္ဏနာနှင့် စာတုမာသိ-
နိယာတိ စာတုမာသိယာ-၌ အာဘောဂ ၃၁၉
နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထောတိ ပရူပဃာတတ္ထာယ ဒဏ္ဍံ ဝါ
သတ္ထံ ဝါ အာဒါယ အဝတ္တနတော နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍောစေဝ
နိက္ခိတ္တသတ္ထောစာတိ အတ္ထော-၌ သံဝဏ္ဏနာနှင့် ဧတ္ထ စ
ဌပေတွာ ဒဏ္ဍံ သဗ္ဗမ္ပိ အဝသေသံ ဥပကရဏံ သတ္တာနံ
ဝိဟေဌနဘာဝတော သတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၌ အာဘောဂ ၃၂၆
ကုမသ္မိဥ္ဆ ပန့ ဝေယျာကရဏသ္မိန္တိ ကုမသ္မိံ နိဂ္ဂါထကသုတ္တေ-၌
အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၃၃၄
ယထာဘုစ္စန္တိ ယထာဘူတံ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၃၄၃
တဉ္ဉိ မန္ဓာတုမဟာဂေါဝိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ရာဇဂဟန္တိ
ဝုစ္စတိ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၃၅၂
ဝတ္ထဂုယှေတိ အင်္ဂဇာတေ-၌ သံဝဏ္ဏနာနှင့် တထာရူပန္တိ
တံ ရူပံ-၌ အာဘောဂ ၃၆၂

၇။ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ, ဝိပလ္လာသဖြစ်ပုံ

နိဒဟိတွာ-ပုဒ် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ ၂၀၉
ပလိဗောဓ-ပုဒ် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ ၂၁၈
သန္တုဋ္ဌော-ပုဒ် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ ၂၂၆
ဧတဒဂ္ဂံ-ပုဒ် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံနှင့် ဝိပလ္လာသနည်း ၂၃၄
ပလ္လင်္ကံ-ပုဒ်နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ ၂၄၂
ဘဂဝါ-ပူဒ် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ ၂၅၁
မာတာပေတ္တိကံ-ပုဒ် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ ၂၅၉
ပိသုဏာ-ပုဒ် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ ၂၆၆

http://www.dhammadownload.com

ကာဇ-ပုဒ် နိဂုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံ ၂၇၄
ကရေဏု-ပုဒ် နိဂုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံ ၂၈၆
အဘိက္ကန္တံ-၌ ဝိပလ္လာသ ဖြစ်ပုံ ၂၉၃
ဖုဿ-ပုဒ်၌ နိဂုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံ ၂၉၉
ရုဇ္ဇ- ပုဒ် နိဂုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံ ၃၀၅
ဆမ္ဖိတတ္တံ-၌ ရသင့်သော နိဂုတ္တိနည်းနှင့် ဟံသော-ရှပ်ပြီးပုံ ၃၁၃
ဒေါသိနာ-၌ ဖြစ်သင့်သော နိဂုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံ ၃၂၀
ဘဂဝါ-ပုဒ် နိဂုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံ ၃၂၇
လောက-ပုဒ် နိဂုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံ ၃၃၅
ယထာဘုစ္စံ-ပုဒ် နိဂုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံ ၃၄၃
လက္ခဉာ-ပုဒ် နိဂုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံ ၃၅၂
ဂုယှံ-ပုဒ် ရှပ်ပြီးပုံ ၃၆၂

၈။ အဓိပ္ပာယ် အဆုံးအဖြတ်

ပဋ္ဌသီလထုက် သရဏဂမနက မဟာနိသံသ, မဟပ္ဖလဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ၂၀၉
သမ္မာဓော ဃရာဝါသောတိ သစေပိ-စသော စကားရပ်ဖြင့် ဆောင်၍ သိစေအပ်သောအဓိပ္ပာယ် ၂၁၉
သာမညဖလသုတ်၌ သမ္မဇည ၄-ပါးလုံး ရခြင်းအကြောင်း ၂၂၇
ဓမ္မနေတ္တိ-ပုဒ်၌ ယူရမည့် ဓမ္မ ၂၃၅
ပလ္လင်္က-၏သရုပ်နှင့် ဣဓမိမေတ ပလ္လင်္က ၂၄၂
အဇာတသတ်မင်း ခံရမည့်ဝရဲနှင့် ငရဲသက်, ဖြစ်ရမည့်ပုဂ္ဂိုလ် ၂၅၁
အမွှဋ္ဌလုလင်သည် မိမိ ကဏ္ဍာယနမည်ကြောင်းကို ဆိုရာ၌ ဝိနိစ္ဆယ ၂၅၉
မနောပဒေါသိကနတ်တို့ ဖြစ်ရာဘုံနှင့် ပျက်စီးကြပုံ ၂၆၆
ဓမ္မစက္ခု-၏ အရနှင့် ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာ ၂၇၄
အဇာတသတ်မင်း၏ ရွှေးထွက်ခြင်းသည် ဘုရားရှင်၏ တေဇော ကြောင့်လော? အပရာဓကို အောက်မေ့မိသောကြောင့်လော? ၂၈၆
အတတ်သင်ပေးသော တိတ္ထိကို ဆရာအမှတ်ဖြင့်, မင်းကို ကြောက်သဖြင့် ရှိခိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်အား သရဏဂုံ ပျက်,မပျက် ၂၉၃
အာယတနနှင့် ဖဿတို့၏ ဖုသနကိစ္စကို မပြီးစေနိုင်ခြင်း, ပြီးစေနိုင်ခြင်း အကြောင်း ၂၉၉

http://www.dhammadownload.com

"ကောသလေသု" ဟူ၍ ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုရခြင်းအကြောင်း ၃၀၆
အဟုဒေဝ ဘယံ-၌ ဘယဘေဒနှင့် ဣရာဓိပွေတ ဘယ ၃၁၃
အဇာတသတ်မင်းသည် မင်း, အမတ်အပေါင်း ခြံရံလျက်
မြတ်သော ပြာသာဒ်အထက်ဝယ် နေခြင်းအကျိုး ၃၂၀
ဒဏ္ဍ-၏ အရနှင့် သတ္တ-၏ အရ ၃၂၇
ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို ဟောတော်မူရာ၌ မြေလှုပ်ရာအခါနှင့်အကြိမ် ၃၃၅
ကိုယ်ဝန်ပျက်ကြောင်းနှင့် မပျက်အောင် ပြုပုံ ၃၄၃
သေတုဃာတဝိရကီ-၏ အရနှင့် အာရုံ ၃၅၃
ကခ်ါ, ဝိစိကိစ္ဆာ, အဓိမုစ္စနတာ-တို့၏ အထူးနှင့် ဝတ္ထဂုယှကို
ပြတော်မူရာ၌ အဆုံးအဖြတ် ၃၆၂

၉။ ဂါထာစီ, ဆန်းစစ်နှင့် ဂါထာ, ဆန်း အမည်

အပွကေနပိ မေဓာဝီ-အစချီသော ဂါထာ ဆန်းစစ်နှင့် ဂါထာ,
ဆန်း အမည် ၂၁၀
အာဒိမှိ သီလံ ဒဿေယျ-အစချီသော ဂါထာ ဆန်းစစ်နှင့် ဂါထာ,
ဆန်း အမည် ၂၁၉
စာတုဒ္ဒိသော အပွဋိဃောစ ဟောတိ အစချီသော ဂါထာ၏ ဂါထာ,
ဆန်းအမည် ၂၂၇
ပုစ္ဆ ဝါသဝ မံပဉ်-အစချီသော ဂါထာ၏ ဂါထာ; ဆန်းအမည် ၂၃၅
စာတုဒ္ဒိသော အပွဋိဃောစ ဟောတိ-အစချီသော ဂါထာ၏
ဂါထာ, ဆန်းအမည် ၂၄၂
ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျ ဝဏ္ဏံ-အစချီသော ဂါထာ၏ ဂါထာ,
ဆန်း အမည် ၂၅၁
အက္ခရာပိမှု ဆန်းခွင့်ပြု ၂၅၁
ဂါထာစီနှင့် အနက် ၂၅၉
နပုပ္ပဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ-အစချီသော ဂါထာ ဆန်းစစ်နှင့်
ဂါထာ, ဆန်း အမည် ၂၆၆
ဂါထာဖွဲ့နှင့် ဂါထာအမည် ၂၇၅၊ ၂၈၆၊ ၂၉၃
သော အဟံ ဝိစရိဿာမိ-အစချီသော ဂါထာ ဆန်းစစ်နှင့် ဂါထာ,
ဆန်းအမည် ၃၀၀
ဂါထာစီ ၃၀၆၊ ၃၁၃၊ ၃၂၁၊ ၃၂၉

http://www.dhammadownload.com

ဧဝံ ယသာနုဘာဝေန-အစချီသော ဂါထာ၏ ဂါထာ, ဆန်း အမည် ၃၃၅
ဂါထာဖွဲ့နှင့် ဂါထာ, ဆန်း အမည် ၃၄၄၊ ၃၅၄၊ ၃၆၃

၁၀။ ဘာဝါလင်္ကာရ

အပွကေနပိ မေဓာဝီ-အစချီသော ဂါထာ၌ ဘာဝါလင်္ကာရ ၂၁၀
"သမုဌာပန" ဟူသည် ၂၁၀
ဘာဝစသည်၌ သိဖွယ် ၂၁၁
အာဒိမှိ သီလံ ဒဿေယျ-အစချီသော ဂါထာ၌ ဘာဝါလင်္ကာရ ၂၂၀
သန္တုဿမာနော-၌ အန္တတ္ထကို ယူ၍ ဘာဝါလင်္ကာရ ၂၂၇
အာဃာတော-၏အရ တရားကိုယ် ကောက်၍ ဘာဝါလင်္ကာရ ၂၃၅
စရေ-၏အရ တရားကိုယ်နှင့် ဘာဝါလင်္ကာရ ၂၄၂
န လဘတိ-၏အရ ကောက်၍ ဘာဝါလင်္ကာရ ၂၅၂
အမွဋ္ဌော တိက္ခတ္တုံ မဟာသဒ္ဒေန အဝေါစ-၌ ဘာဝါလင်္ကာရ ၂၆၀
သဗ္ဗာ ဒိသာ သပ္ပုရိသော ပဝါယတိ-၌ ဘာဝါလင်္ကာရ ၂၆၇
ဧသာဟံ ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ-၌ ဘာဝါလင်္ကာရ ၂၇၅
ရညောပိ ဘဂဝတော ဂုဏကထံ သုဏန္တဿ-စသည်၌ ဘာဝါလင်္ကာရ ၂၈၇
အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ-၌ ဘာဝါလင်္ကာရ ၂၉၃
အရာကျယ်သော မေးခွန်း မမေးသင့် ၂၉၃
နမဿမာနော-ကို ကိုယ်ပြု၍ ဘာဝါလင်္ကာရ ၃၀၀
တေသံ နိဝါသော ဧကောပိ ဇနပဒေါ ရဉ္ဉိသဒ္ဒေန ကောသလာတိ ဝုစ္စတိ-၌ ဘာဝါလင်္ကာရ ၃၀၆
ဘီရုံ-ကို ကိုယ်ပြု၍ ဘာဝါလင်္ကာရ ၃၁၃
ပုတ္တသိနေဟော ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-ကို ကိုယ်ပြု၍ ဘာဝါလင်္ကာရ ၃၂၁
ဝိဟေဌန-၌ ဓာတ်၏အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဘဝါလင်္ကာရ ၃၂၈
ဒေသိတဿ-ဝယ် ဒိသ-ဓာတ်၏ အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဘာဝါလင်္ကာရ ၃၃၅
ဝဒမာနာ-၏ အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဘာဝါလင်္ကာရ ၃၄၄
ဂတာသေ-ဝယ် အန္တတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍ ဘာဝါလင်္ကာရ ၃၅၄
ပူဇယတော-ဝယ် ဓာတ်၏ အရကို ကိုယ်ပြု၍, ဘာဝါလင်္ကာရ ၃၆၃

http://www.dhammadownload.com

မဂ္ဂသင်္ဂဟ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ

၁။ အနက်ယောဇနာ

သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ-စသည်၌ စ-သဒ္ဒါ အဋ္ဌာနပယောဂ ကြ်ဖ်ဖ်ဖ

http://www.dhammadownload.com

၂။ အတက်, အထွက်

ဌပနာဘောဂါဒိ (ဌပနာပဋ္ဌာန) ပုစ္ဆာတက် ၃၆၇
ဌပနာဘောဂါဒိ (ဌပနာပဋ္ဌာန) စောဒနာတက် ၃၈၁
အနုလောမပါပနာဒိကျမ်းရိုးတက် ၃၈၈
အနုလောမပါပနာဒိကျမ်းရိုးတက် ၃၉၇
ဌပနာဘောဂါဒိ ပုစ္ဆာတက် ၄၀၈
ဌပနာပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၄၁၅
ဌပနာအနုလောမာဒိ ကျမ်းရိုးတင် ၄၂၃
အနုသန္ဓေနောင်တက်သော ဝါကျနှင့် ဒေါသ ၄၂၃
ဌပနာဘောဂါဒိ ပုစ္ဆာတက် ၄၃၂
ဌပနာပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၄၃၉
ဌပနာပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၄၄၈
ဌပနာဘောဂါဒိပဋ္ဌာန ပုစ္ဆာတက် ၄၉၇
ဌပနာဘောဂါဒိ စောဒနာတက် ၄၆၆
ဌပနာဘောဂါဒိပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၄၇၃
ဌပနာဘောဂါဒိပဋ္ဌာန ပုစ္ဆာတက် ၄၈၆
သဒ္ဒါနည်း ဌပနာပဋ္ဌာန စောဒနာထွက် ၄၉၃
ဌပနာပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၅၀၁
သမ္မန္နာဝတ္ထာနည်းအားဖြင့် လိုရင်းကောက်၍ ပညတ်နည်း ဌပနာပဋ္ဌာန ပုစ္ဆာထွက် ၅၁၀
လိုရင်းကောက် ၂-မျိုးနှင့် အထူး ၅၁၁
ပါပနာဒိကျမ်းရိုး ၅-ချက်တက် ၅၁၉
ဌပနာပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၅၂၇
ဌပနာဘောဂါဒိပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၅၃၄

၃။ ဝါ-စသော သဒ္ဒါတို့ ထားရခြင်းအကြောင်း, ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် လဲလှယ်ပုံနှင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ

ဗုဇ္ဈန္တောနံ ဝါ ပုဂ္ဂလာနံ အစ္ဆာသယဝသေန ဝုတ္တာ-ဒ္ဒိ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း ၅၆၈
ဝါ-စသော သဒ္ဒါတို့ ထားရခြင်းအကြောင်း ၅၆၈
သဒ္ဒါ, အနက်, အကြောင်း, အကျိုး ယှဉ်ပုံ ၅၆၉

http://www.dhammadownload.com

မှတ်သားဖွယ်ရာ မာတိကာ	ကော့
အနက်သည် အကြောင်း, သဒ္ဒါသည် အကျိုး	၃၆၉
ဆရာတော် ဦးကေသဝါဘိဝံသ မိန့်ချက်	၃၇၀
သဒ္ဒါမကွဲ၊ အနက်လွဲ၊ ထားမြဲ ဝါ, ထဝါ	၃၇၀
သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ, ခနတိ စ ကာယစိတ္တာဗာဓန္တိ သုခံ-ဒ္ဒ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း	၃၈၁
အဒေါသာမောဟေသုပိ ဧသေဝနယော-ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ	၃၈၉
ဝါကျာရမ္ဘဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ	၃၈၉
အလုဇ္ဈနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ အလောဘော-ဒ္ဒ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်း	၃၈၉
ဧဝံ သဗ္ဗပဒနိဒ္ဒေသေသု အာဒိပဒဿ ပုနဝစနေ ပယောဇနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ	၃၉၈
နိဂမဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ	၃၉၈
ယင်းဝါကျ၌ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း	၃၉၈
တိတ္ထိယာနံ ဝါ သဒ္ဓါတိဒေသဋ္ဌေန နိဝါသနဋ္ဌေနစ အာယတနန္တိ ပိ တိတ္ထာယတနံ-ဒ္ဒ ဝါ-သဒ္ဒါထားရခြင်း အကြောင်း	၄၀၇
တတ္ထ ဝိဂတာ စိကိစ္ဆာတိ ဝိစိကိစ္ဆာ-ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ	၄၁၆
ဝိတ္ထာရ ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ	၄၁၆
သဘာဝံ ဝါ ဝိစိနန္တော ဧတာယ ကိစ္ဆတိ ကိလမတီတိ ဝိစိကိစ္ဆာ-ဒ္ဒ ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် လဲလှယ်အပ်သော အနက်	၄၁၆
ဧရာယ အဘိတဝိတဗ္ဗမမ္ဘကတ္တာ ဧရာဘိဘူတမေဝ။ ယသ္မာ ဝါ ရူပကာယေ ဧရာ ပါကဋာ ဟောတိ၊ တသ္မာပိ "ဧရာဘိဘူတမေဝါ" တိ ဝုတ္တံ-ဒ္ဒ ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် လဲလှယ်ပုံ	၄၂၃
နောက်ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ	၄၂၃
ဒေါသပယ်ရာ၌ သိဖွယ်	၄၂၄
အာရမ္ဘဏရသံ အနဘိဝတ္တာ နိရုဒ္ဓံ အနဘုတ္တာပဂတသခ်ိတံ ကုသလာကုသလံ, ဥပ္ပါဒါဒိတ္တယံ အနုပ္ပတ္တာ နိရုဒ္ဓံ ဘုတ္တာပဂတသခ်ိတံ သေသသခ်ံတဋ္ဌ ဘုတ္တာပဂကုပ္ပန္နံ နာမ-ဒ္ဒ စ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း	၄၃၃
အနုဘုတ္တာပဂတုပ္ပန္နံ-နှင့် ဘုတ္တာပဂတုပ္ပန္နံ အထူး	၄၃၃

http://www.dhammadownload.com

ကော်　　နည်းပြဓမ္မာစရိယကျမ်း

ဣမေ ပန။ ပ။ အတိရေကပစ္ခယာ ဟောန္တိ-ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ　၄၄၀
တသ္မာ "အာဟာရာ" တိ ဝုတ္တာ-ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သောဒေါသ　၄၄၀
ဝိသေသဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ　၄၄၀
လဒ္ဓဂုဏဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ　၄၄၀
လောကသ္မိဉ္ဉိ စိရပါရိဝါသိကာ မဒိရာဒယော အာသဝါတိ ဝုစ္စန္တိ-ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ　၄၄၉
ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ　၄၄၉
သမ္မသေတော ဇာတံ, သမ္မသေ ဝါ ဇာတန္တိ သမ္မသဇံ-၌ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း　၄၅၇
ဣဓ ပန မနောဝ မာနသံ-ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ　၄၅၈
ဣဓ ပန-အမှတ်အသားနှင့် ဝါကျအမည်　၄၅၈
ပကာ္ကန္တရဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ　၄၅၈
ယသ္မ ဝါ ပဝတ္တန္တိ၊ တံ ပဂ္ဂလံ ယထာဝုတ္တမေဝ၊ အာစယံ ဂမေန္တိ-တိပိ အာစယဂါမိနော-၌ ဝါ-သဒ္ဒါ ဆိုရခြင်းအကြောင်း　၄၆၆
ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော-ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ　၄၇၄
ဂန္ဓဗ္ဗဘာဝတော ဝါ ဒိဋ္ဌိယာ ဂတမတ္တမေဝေတန္တိပိ ဒိဋ္ဌိဂတံ-ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ　၄၈၆
ယင်းဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါ ဆိုရခြင်းအကြောင်း　၄၈၆
ဥပဒ္ဓာနလက္ခဏော ဝါ ဣန္ဒံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ၌ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း　၄၉၄
ယင်းဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ　၄၉၄
ဓာရိယန္တိ ဝါ ပစ္စယေဟိ, ဓာရိယန္တိ ဝါ ယထာသဘာဝတောတိ ဓမ္မာ-၌ ဝါ-သဒ္ဒါများ ထားရခြင်းအကြောင်း　၅၀၂
ယင်းဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ　၅၀၂
စိတ္တသမုဋ္ဌာယ ပန-အစချီသော ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သောဒေါသ　၅၁၂
ဝိညာပနတ္ထာ ပနေသာ ဝိညတ္တိတိ ဝုစ္စတိ-၌ "ဝုစ္စတိ" ဟု ထားရပုံ　၅၁၂
ဝုစ္စတိ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း　၅၁၃
တေန ဝုတ္တံ "ဘူရီ ဝုစ္စတိ ပထဝီ။ ပ။ ဘူရိပညော" တိ-၌ တေန ဝုတ္တံ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း　၅၁၉
တေန ဝုတ္တံ-စသော သဒ္ဒါတို့ ထားရခြင်းအကြောင်း　၅၂၀

http://www.dhammadownload.com

မှတ်သားဖွယ်ရာ မာတိကာ ကေ

ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ

၁။ အနက်ယောဇနာ

သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ-စသည်၌ စ-သဒ္ဒါ အဋ္ဌာနပယောဂ ကြ်၍ အနက် ၃၈၀
ပီတိယာစ ဝိရာဂါ-၌ အဋ္ဌကထာဖွင့်နှင့်အညီ အနက် ၃၉၅
ဥပမာန, ဥပမေယျဝါကျ အပြန်အလှန်အနက် ၄၀၄
အနက်အားဖြင့် အာကာရသွင်း၍ အနက် ၄၀၅
အရူပိနော-၌ သဒ္ဒတ္ထ ၄၁၃
ဥပမေယျ, ဥပမာနဝါကျ အပြန်အလှန် အနက် ၄၁၃
ကတ္တားထည့်၍အနက် ၄၄၈
ကံပုဒ်ပြု၍ အနက် ၄၆၅
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ထုတ်လျက် အနက် ၄၈၃
အနက်အားဖြင့် အာကာရသွင်းလျက် အနက် ၄၈၃
ဣဒါနိ "ပ" အာရဒ္ဓ-၌ ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ, ဒဿေတုံ-၏ ကရိဏ်း, အာရဒ္ဓ-၏ကတ္တား ထည့်စွက်လျက် အနက် ၄၈၅
ပဟိတတ္တဿ-၌ အတ္တသဒ္ဒတ္ထ ၄၉၂
အယံ တသ္မိံ သမယေ-စသည်၌ အနိယမ ဝါကျ ထည့်စွက်၍ အနက် ၄၉၈
အပ္ပမာနေ ဓမ္မေ-စသည်၌ အဘိဓေယျတ္ထ ဖော်လျက် အနက် ၄၉၈
ဝုတ္ထာ, အက္ခာတော-တို့၏ကတ္တား အစုံအလင် ထည့်လျက် အနက် ၄၉၉
ဓာရီယန္တိ ဝါ-စသည်၌ နိယမာနိယမ, ကံ, ကတ္တား ထည့်စွက်၍ အနက် ၅၀၁
အတ္တမနတာ-၌ အဋ္ဌကထာအလို ပါဝင်စေလျက် အနက် ၅၀၇
အာကာရ၌ တုလျတ်စွက်၍ အနက် ၅၀၇
တေဟိ ဓမ္မေဟိ။ ပ။ ဂန္ဆသမ္မယုတ္တာ-၌ သရုပ်ပေါ်အောင် အနက် ၅၀၈
အနက်အားဖြင့် အာကာရ ထုတ်လျက် အနက် ၅၁၉
ဥပမာနဝါကျ၌ ကြိယာထည့်၍ ပဓာန, အပဓာနဝါကျ အစဉ် ကျအောင် အနက် ၅၃၄
ပဓာန, အပဓာနဝါကျစဉ် ၅၃၄

http://www.dhammadownload.com

၂။ အတက်, အထွက်

ဌပနာဘောဂါဒိ (ဌပနာပဋ္ဌာန) ပုစ္ဆာတက် ၃၆၇
ဌပနာဘောဂါဒိ (ဌပနာပဋ္ဌာန) စောဒနာတက် ၃၈၁
အနုလောမပါပနာဒိကျမ်းရိုးတက် ၃၈၈
အနုလောမပါပနာဒိကျမ်းရိုးတက် ၃၉၇
ဌပနာဘောဂါဒိ ပုစ္ဆာတက် ၄၀၈
ဌပနာပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၄၁၅
ဌပနာအနုလောမာဒိ ကျမ်းရိုးတင် ၄၂၃
အနုသန္ဓေနောင်တက်သော ဝါကျနှင့် ဒေါသ ၄၂၃
ဌပနာဘောဂါဒိ ပုစ္ဆာတက် ၄၃၂
ဌပနာပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၄၃၉
ဌပနာပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၄၄၈
ဌပနာဘောဂါဒိပဋ္ဌာန ပုစ္ဆာတက် ၄၉၇
ဌပနာဘောဂါဒိ စောဒနာတက် ၄၆၆
ဌပနာဘောဂါဒိပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၄၇၃
ဌပနာဘောဂါဒိပဋ္ဌာန ပုစ္ဆာတက် ၄၈၆
သဒ္ဒါနည်း ဌပနာပဋ္ဌာန စောဒနာထွက် ၄၉၃
ဌပနာပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၅၀၁
သမ္မန္နာဝတ္ထုနည်းအားဖြင့် လိုရင်းကောက်၍ ပညတ်နည်း ဌပနာပဋ္ဌာန ပုစ္ဆာထွက် ၅၁၀
လိုရင်းကောက် ၂-မျိုးနှင့် အထူး ၅၁၁
ပါပနာဒိကျမ်းရိုး ၅-ချက်တက် ၅၁၉
ဌပနာပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၅၂၇
ဌပနာဘောဂါဒိပဋ္ဌာန စောဒနာတက် ၅၃၄

၃။ ဝါ-စသော သဒ္ဒါတို့ ထားရခြင်းအကြောင်း, ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် လဲလှယ်ပုံနှင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ

ဗုဇ္ဈန္တောနံ ဝါ ပဂ္ဂလာနံ အစ္ဆာသယဝသေန ဝုတ္တာ-ဒ္ဒ် ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း ၅၆၈
ဝါ-စသော သဒ္ဒါတို့ ထားရခြင်းအကြောင်း ၅၆၈
သဒ္ဒါ, အနက်, အကြောင်း, အကျိုး ယှဉ်ပုံ ၅၆၉

http://www.dhammadownload.com

အပိစ ပညာယ စတဲ့ အဓိဝစနံ ဘူရိတိ-၌ အပိစ-သဒ္ဒါ ဆိုရခြင်း အကြောင်း ၅၂၀
ယသ ဝါပဝတ္တန္တိ၊ တံ ပုဂ္ဂလံ ယထာဝုတ္တမေဝ အာစယံ ဂမေန္တီတိပိ အာစယဂါမိနော-၌ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း ၅၂၈
ယင်းဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ၅၂၈
ကျမိနာ ကောရမ္မဏာသို့ ယေဝ ဝိပ္ပန္နနံ ကထိတံ-၌ "ကထိတံ" ဟု ထားရပုံ ၅၃၅
ဥဒ္ဓစ္စဉ္စ ကောရမ္မဏော ဝိပ္ပန္နတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ နာနာနရမ္မဏော-ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ၅၃၅

၄။ ဝိဂ္ဂဟ (ဝစနတ္ထ) နှင့် ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က (ဗျုပ္ပတ္တာဒိ စတုက္က)

ဒေသနာဝိလာသ-၌ အစိတ်, အပေါင်း ဝစနတ္ထနှင့် အပေါင်း ဝစနတ္ထ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ၄၇၀
ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က, သို့မဟုတ် ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က ထုတ်နည်း ၂-မျိုး ၄၇၁
နည်း ၂-ပါး နှိုင်းယှဉ်ချက် ၄၇၁
သုန္ဒရတရနယ ၄၇၁
ကြီယာ ၂-ခုတို့၏ အထူး ၄၇၂
သောမနဿ-၌ အစိတ်, အပေါင်း ဝို ဂ္ဂဟနှင့် အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟ ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က ၄၈၁
အာရမ္မဏော-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က ၄၈၉
ဂုဏ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က ၄၉၈
တိတ္ထ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ၄၀၇
တိတ္ထ-၌ ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုး ၄၀၈
ကခ်ီ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က ၄၁၆
ဥပါဒိယတီတိ ဥပါဒါ-၌ ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က ၄၂၄
ဥပ္ပန္န-၌ ဝစနတ္ထနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ၄၃၃
အာဟာရာ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ၄၄၀
မဒိရ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ၄၅၀
ပဒံ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က ၄၅၈
ကမ္မကိလေသေဟိ-၌ အစိတ်, အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟနှင့် ကိလေသော-ပဒ် ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က ၄၆၆

http://www.dhammadownload.com

ကား	နည်းပြဓမ္မာစရိယကျမ်း
ကိလေသော ဝိဂ္ဂဟ ရှင်းချက်	၄၆၆
ဝိပါက-၌ အစိတ်, အပေါင်း ဝိဂ္ဂနှင့် အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က	၄၇၅
ဝိပါက-ဝိဂ္ဂဟမှတ်ချက်	၄၇၆
ဒိဋ္ဌိ-၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က	၄၈၇
ဣန္ဒ-၌ ဝစနတ္ထနှင့် ဗျုပ္ပတျာဒိစတုက္က	၄၉၄
အမိတ္တာ-၌ အပေါင်းဝစနတ္ထနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က	၅၀၂
ဝါယော-၌ ဝစနတ္ထနှင့် ဗျုပ္ပတျာဒိစတုက္က	၅၁၃
ဘူရိပညော-၌ အစိတ်, အပေါင်း ဝစနတ္ထနှင့် အပေါင်းဝစနတ္ထ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က	၅၂၀
ဘူရီ-၌ ဝိဂ္ဂဟ တစ်မျိုး	၅၂၁
အာစယဂါမိနော-၌ အစိတ်, အပေါင်း စဝနတ္ထနှင့် အပေါင်း ဝစနတ္ထ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က	၅၂၈
ဘန္တယာန-၌ အပေါင်းဝစနတ္ထနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က	၅၃၅

၅။ ကရဏန္တ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်းနှင့် လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

"အပရိယာပန္နဘာဝေန" ဟု ကရဏန္တပုဒ် ထားရခြင်းအကြောင်း	၃၇၂
ကရဏန္တသဒ္ဒါ ၃-မျိုးနှင့် ထားပုံ	၃၇၂
"အနိစ္စာဒိဝသေန" ဟု ကရဏန္တပုဒ် ထားရခြင်းအကြောင်း	၃၈၂
"ရာဂဝသေန" ဟု ကရဏန္တပုဒ် ထားရခြင်းအကြောင်း	၃၉၀
အာဒိ, အဘိ-တို့၌ လိင်္ဂ, ဂဏ, အန္တ, ပဒ	၃၉၉
ကိတနာမပဒနှင့် ကိတသုဒ္ဓနာမပဒ ထူးခြားချက်	၃၉၉
မိစ္ဆာ, ပထ-တို့၌ လိင်္ဂ, ဂဏ, အန္တ, ပဒ	၄၀၈
ပဝတ္ထိ-၌ လိင်္ဂ, ဂဏ, အန္တ, ပဒ	၄၁၇
ဘေဒသဗ္ဘာဝတော-၌ လိင်္ဂ, ဂဏ, အန္တ	၄၂၄
ဝိဘတ္တိပစ္စယန္တ သဒ္ဒါတို့ နိပါတ်ပုဒ်များတွင် ပါဝင်ကြ	၄၂၅
သခ်ါတ, သခ်တ-တို့၌ လိင်္ဂ, ဂဏ, အန္တ, ပဒ	၄၃၄
အညထာ-၌ လိင်္ဂ, ဂဏ, ဂဏဝိမုတ္တ, အန္တ, ပဒ	၄၄၁
ယဒိ စ စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန အာသဝါ၊ ဧတေ ဧဝ ဘဝိတုံ အရဟန္တိ-တို့၌ လိင်္ဂ, ဂဏ, ဂဏဝိမုတ္တ, အန္တ, ပဒ	၄၅၀
အာချာတ်ပုဒ်များနှင့် ဂဏ, အန္တ	၄၅၁
အပွတ္တမာနသော, သေက္ခော, ကာလံ, ဇနေ¬တို့၌ လိင်္ဂ, ဂဏ,	

http://www.dhammadownload.com

အန္တ, ပဒ ၄၅၉
အာစယဂါမိနော-၌ လိင်, ဂဏ ၄၆၇
အဓိဝစန်-သဒ္ဒါ၏ သမာသ်အမည် ၄၆၇
ဇဝန, ဝိထိ-တို့၌ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒ ၄၇၆
သဘာဝ, ဝိစိနန္တော, ဇောယ, ကိစ္ဆတိ, ကိလမတိ-တို့၌ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒ ၄၈၇
မုဋ္ဌသစ္စ, အဓိပတိ-တို့၌ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒ ၄၉၅
လောဘာဒိပဋိပက္ခာ, အလောဘာဒယော, ဝိယ-တို့၌ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒ ၅၀၃
အနိစ္စာဒိ, ဝါယော-တို့၌ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒ ၅၁၄
ဘူရီ, ဣတိ, ပထဝိယာ, နာမံ-တို့၌ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒ ၅၂၂
ကမ္မကိလေသေဟိ, အာစိယတိ, ဣတိ, အာစယော-တို့၌ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒ ၅၂၉
ဘန္တဘာဝေါ, ဘန္တဂေါဏဒီနံ-တို့ဝယ် ဘန္တ-တို့၌ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒ ၅၃၆

၆။ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

အာရမ္မဏကရဏဝသေန တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ ဥပေတေန ကမ္မုနာ အာဒိနွာ ဖလဘာဝေန ဂဟိတာတိ ဥပါဒိနွာ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၃၇၃
သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ, ခဏတိ ကာယစိတ္တာဗာဓန္တိ သုခံ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၃၈၂
နာ လုဇ္ဇန်္တိ ဇတေန, သယံ ဝါ နာ လုဇ္ဇတိ ဣတိ အလောဘော-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၃၉၀
သဒ္ဒဟနာတိ သဒ္ဒဟနာကာရော။ ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဂုဏော ဩဂါဟတိ ဘိန္ဒိတွာ ဝိယ အနုပဝိသတီတိ ဩကပ္ပနာ-တို့၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၄၀၀
တိတ္တိယာနံ ဝါ သဒ္ဓာတိဒေသဒ္ဒေန နိဝါသနဒ္ဒေန စ အာယတနန္တိ ပိတိဋ္ဌာယတနံ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၄၀၉
သဘာဝံ ဝါ ဝိစိနန္တော ဇောယ ကိစ္ဆတိ ကိလမတီတိ ဝိစိကိစ္ဆာ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၄၁၇

http://www.dhammadownload.com

ဝိစိကိစ္ဆာ-ပုဒ် ပထမာတပ္ပုရိသ် ကောင်းမည်မထင် ၄၁၈
တတ္ထ ဥပါဒိယတီတိ ဥပါဒါ၊ မဟာဘူတာနိ ဂဟေတွာ အမုဉ္စိတွာ
တာနိ နိဿာယ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော-၌ သံဝဏ္ဏနာနှင့်
အာဘောဂ ၄၂၅
တတ္ထ သဗ္ဗမ္ပိ ဥပ္ပါဒဇရာဘင်္ဂသမ်ဂီသခ်ါတံ ဝတ္တမာနုပ္ပန္နံ နာမ-၌
အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၄၃၄
ပစ္စယသခ်ါတေန အာဟာရဋ္ဌေန တယောဝေတ္ထ ဓမ္မာ အာဟာရာ
ဟောန္တိ။ အဝသေသာ နော အာဟာရာ-တို့၌ အာဘောဂနှင့်
သံဝဏ္ဏနာ ၄၄၁
စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန မဒိရာဒယော အာသဝါ၊ အာသဝါ
ဝိယာတိပိ အာသဝါ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၄၅၁
တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတုသမ္ဖဿဇာတိ တဿာ ကုသလသညာယ
အနုစ္ဆဝိကာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ သမ္ဖဿမိ ဇာတာ-၌
အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၄၅၉
သာသဝကုသလာကုသလာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ-၌ အာဘောဂနှင့်
သံဝဏ္ဏနာ ၄၆၈
ဝိပါကံ ကမ္မကိလေသေဟိ စိတန္တိ စိတ္တံ-၌အာဘောဂနှင့်
သံဝဏ္ဏနာ ၄၇၆
သဘာဝံ ဝါ ဝိစိနန္တော ဧတာယ ကိစ္ဆတိ ကိလမတီတိ ဝိစိကိစ္ဆာ-၌
အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၄၈၈
သတိ ဧဝ ဣန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၄၉၅
ဓာရိယန္တိ ဝါ ပစ္စယေဟိ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၅၀၃
စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ ပန ဝါယောဓာတုယာ။ ပ။ အယံ ဝိညတ္တိ နာမ
သာ အဋ္ဌရူပါနိ ဝိယ န စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ-တို့၌ အာဘောဂနှင့်
သံဝဏ္ဏနာ ၅၁၄
ဘူတေ အတ္ထေ ရမတီတိပိ ဘူရီ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ၅၂၂
ကမ္မကိလေသေဟိ အာစိယတီတိ အာစယော-၌ အာဘောဂနှင့်
သံဝဏ္ဏနာ ၅၂၉
စေတော ဝိက္ခိပတီတိ စေတသောဝိက္ခေပေါ-၌ အာဘောဂနှင့်
သံဝဏ္ဏနာ ၅၃၆

http://www.dhammadownload.com

၇။ ဟိ-စသော နံပါတ်ပုဒ်တို့၏အနက်, ဧဝ-၏နိဝတ္တေတဗ္ဗ စသော အနက်နှင့် သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏အစွဲ

ဒေသနာဝိလာသေန ပန-စသည်၌ ပန-သဒ္ဒါ၏အနက် ၃၇၄
ယဿ ဥပဓ္ဓတိ၊ တံ သုခိတံ ကရောတီတိ အတ္ထော-၌ ယဿ-၏ အစွဲ ၃၈၃
သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ, ခနတိ စ ကာယစိတ္တာ ဗာဓန္တိ သုခံ-၌ စ-သဒ္ဒါ၏ ဣဓဓိပ္ပေတတ္ထ ၃၈၃
သမုစ္စည်းနှင့် ဝိကပ် ၃၈၃
ဝိကပ် ၂-မျိုး ၃၈၄
အလုတ္တနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ အလောဘော-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ, ဆဋ္ဌေတဗ္ဗတ္ထ ၃၈၂
တေသု အလောဘော အာရမ္မဏော စိတ္တသ အဂေဓလက္ခဏော-ဝယ် တေသု-၌ တ-သဒ္ဒါ၏ အမျိုးအစား ၃၈၂
တ-၄ မျိုး ၃၈၂
ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဂုဏေသု တောယ သတ္တာ အတိဝိယ ပသီဒန္တိ, သယံ ဝါ အဘိပ္ပသီဒတိတိ အဘိပ္ပသာဒေါ-၌ ဝိယ, ဝါ သဒ္ဒါတို့၏ အနက် ၄၀၀
ဝိယ-သဒ္ဒါနှင့် ဧဝ-အနက် ၄၀၁
သမုစ္စည်း, ဝိကပ် ၂-မျိုးရသော ဝါ-သဒ္ဒါ ၄၀၁
သမာနာဓိကရဏဘာဝဥပနတ္ထမို့ ပုန "သဒ္ဒါ" တိ ဝုတ္တံ-၌ ပိ-သဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍနာကာရ ၄၀၁
သမ္ပိဏ္ဍနာကာရ နည်းယူဖွယ် ၄၀၁
ယထာ ဟိ ဒိသာမူဠှေန "အယံ အသုကဂါမဿ နာမ ပထော" တိ ဂဟိတောပိ တံ ဂါမံ န သမ္ပာပေတိ-၌ အယံ-သဒ္ဒါ၏ အစွဲနှင့် ပိ-သဒ္ဒါ၏ အလိုရှိအပ်သော အနက် ၄၀၉
သမ္ဘာဝနာနှင့် ဂရဟာ အယူအဆ ၄၀၉
အပုဗ္ဗ-၌ န-၏ အနက် ၄၁၈
ဥပဓ္ဓတိ-၌ ဥ-၏ အနက် ၄၁၈
ဓမ္မဒ္ဒေသေ ဝိစိကိစ္ဆာ ဟောတီတိ ပဒမေဝ-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ၄၁၈

http://www.dhammadownload.com

ယသ္မာ ဝါ ရူပကာယေ ဇရာ ပါကဋာ ဟောတိ၊ တသ္မာပိ "ဇရာ ဘိဘူတမေဝါ" တိ ဝုတ္တံ၌ ပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက် ၄၂၆
သမုစ္စည်း ၂-မျိုး ထူးဟန် ၄၂၆
"သမ္ပိဏ္ဍန" ဟူသည် ၄၂၆
အဝုတ္တသမုစ္စည်းနှင့် သမ္ပိဏ္ဍန သင်္ကေတ ၄၂၆
သမုစ္စည်းနှင့် သမ္ပိဏ္ဍန ထွန်းပြသဒ္ဒါ ယေဘုယျခွဲခြားချက် ၄၂၆
ဋီကာဆရာတို့အလို သမုစ္စည်းနှင့် သမ္ပိဏ္ဍန မထူး ၄၂၆
နိယံဆရာတို့အလို သမုစ္စည်းနှင့် သမ္ပိဏ္ဍန ထူးသည် ၄၂၇
ဇရာယ အဘိဘဝိတဗ္ဗမှကတ္တာ ဇရာဘိဘူတမေဝ-၌ ဧဝ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗစသော အနက် ၄၂၇
ကြိယာနောက် ဧဝ-ရောက်သော် ၄၂၇
တတ္ထ သဗ္ဗမ္ပိ ဥပ္ပါဒဇရာဘင်္ဂသမင်္ဂီသခ်ါတံ ဝတ္တမာနပွန့် နာမ-၌ ပိ-သဒ္ဒါ, ဇရာ-သဒ္ဒါတို့၏ အလိုရှိအပ်သော အနက် ၄၃၄
အပေါင်းနောင်ထိုင်သော ပိ-သဒ္ဒါ, အပိ-သဒ္ဒါတို့၏အနက် ၄၃၅
အဝဓာရဏတ္ထလည်းအသင့် ၄၃၅
ပစ္စယသခ်ါတေန အာဟာရဌေန တယောဝေတ္ထ ဓမ္မာ အာဟာရာ ဟောန္တိ-၌ ဧဝ-၏ ဧဝတ္ထဖလတ္တယ ၄၄၂
ဒြပ်ဟောနောက် ဧဝ-ရောက်သော် ၄၄၂
ကိံ ပနေတေ အညမည် ဝါ တံသမုဌာနရူပသ ဝါ ပစ္စယာ နဟောန္တိတိ-၌ ပန-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရနှင့် ဣဓာဓိပ္ပေတတ္ထ ၄၄၃
ပန-အနက် စိစစ်ချက် ၄၄၃
ပန-အနက် ၁၈-ချက် ၄၄၃
ယဒိ စိရပါရိဝါသိယဌေန အာသဝါ၊ ဧတေယေဝ ဘဝိတုမရဟန္တိ-၌ ယဒိ, စ, ဧဝ-နိပါတ်ပုဒ်တို့၏အနက်, ဧတ-သဒ္ဒါ၏ အစွဲ, ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ၄၅၂
အန္ဆလိက္ခစရော ပါသော၊ ယွာယံ စရတိ မာနသော-၌ ယ-၏ စွဲရာအနက် ၄၆၁
မနောဝ မာနသံ-၌ ဧဝ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ၄၆၁
ယသ ဝါ ပဝတ္တန္တိ၊ တံ ပုဂ္ဂလံ ယထာဝုတ္တမေဝ အာစယံ ဂမေန္တိတိပိ အာစယဂါမိနော-၌ ယထာဝုတ္တ-သဒ္ဒါဖြင့် ညွှန်အပ်သော အနက်နှင့် ဧဝ-သဒ္ဒါ, အပိ-သဒ္ဒါတို့၏ အနက် ၄၆၈

http://www.dhammadownload.com

တသွာ ယဒေတ္တ လောကိယကုသလာကုသလကိရိယစိတ္တံ-၌ တေ-သဒ္ဒါ၏ စွဲရာ အနက် ၄၇၇
အပိစ သဗ္ဗမ္ပိ ယထာနုရူပတော စိတ္တတာယ စိတ္တံ-၌ အပိ-သဒ္ဒါ၏အနက် ၄၇၇
အစိတ်အစိတ်ပေါင်းပုံ နည်းယူဖွယ် ၄၇၈
ဂန္ဓဗ္ဗာဘာဝတော ဝါ ဒိဋ္ဌိယာ ဂတမတ္တမေဝေတန္တိပိ ဒိဋ္ဌိဂတံ-၌ အပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက် ၄၈၈
တေန သမ္ပယုတ္တံ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ-ဝယ် တေန-၌ တ၏ ဝိသယဘေဒနှင့် ဣဓာဓိပ္ပေတ ဝိသယ ၄၈၈
သရဏမတ္တမေဝ ဝါ သောတိ သတိ-၌ မတ္တ-သဒ္ဒါ, ဧဝ-သဒ္ဒါတို့၏ အနက်များနှင့် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ, နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ၄၉၅
မတ္တ, ဧဝ-သဒ္ဒါတို့၏ အနက် ယူနည်း ၄၉၅
နာ ဗျာကတာတိ အဗျာကတာ-၌ နာ-နိပါတ်ပုဒ်၏ အနက် ၅၀၄
ဣဓ ပနာယံ (သုခသဒ္ဒေါ) သုခဝေဒနာယမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ၅၀၄
စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ ပန, ယထာ ပန, ဝိညာပနတ္တာ ပနေသာ-တို့၌ ပန-ပုဒ်၏ အနက် ၅၁၄
သာပိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ နာမ-၌ ပိ-ပုဒ်၏ အနက် ၅၁၅
နာ သော ဝိညတ္တိ, နာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ-တို့၌ နာ-ပုဒ်တို့အနက် ၅၁၅
တေန ဝုတ္တံ ဘူရိ ဝုစ္စတိ ပထဝီ။ ပ။ ဘူရိပညောတိ-၌ တ-သဒ္ဒါ၏အစွဲ ၅၂၂
ဘူရိဝိယာတိ ဘူရိ-၌ ဝိယ-သဒ္ဒါ၏အနက် ၅၂၂
ပဋိသန္ဓိစုတိဂတိပဝတ္တာနံ စတံ နာမံ-ဝယ် ပဝတ္တာနံ-၌ ပ-သဒ္ဒါ၏အနက် ၅၃၀
ယဿ ဝါ ပဝတ္တန္တိ၊ တံ ပုဂ္ဂလံ ယထာဝုတ္တမေဝ အာစယံ ဂမေန္တိ တိပိ အာစယဂါမိနော-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ, နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ၅၃၀
ဣမိနာ ကောရမ္ဘဏဿိ ယေဝ ဝိပ္ပန္နနံ ကထိတံ-၌ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ် အစွဲ, ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ, ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ ၅၃၇

http://www.dhammadownload.com

၈။ ကြီယာ ၅-တန်, သိဒ္ဓိ, ဝါကျအမည်

ဥပေတ-၏အရကို ကိုယ်ပြု၍ ကြီယာ ၅-တန် ၃၇၄
ကြီယာ ၅-တန် ထုတ်နည်း ၂-မျိုး ၃၇၅
ဝိပဿနာ-၏အရကို ကိုယ်ပြု၍ ကြီယာ ၅-တန် ၃၈၄
အလင်္ကာနည်းဖြင့် ကြီယာ ၅-တန် ထုတ်ရာ၌ သိဖွယ် ၃၈၄
အလောဘ-ကို ကိုယ်ပြု၍ ကြီယာ ၅-တန် ၃၉၃
ဝေဒိတဗ္ဗံ-၌ ဓာတ်၏အရကို ယူ၍ ကြီယာ ၅-တန် ၄၀၂
ဂဟိတာ-၌ ဓာတ်၏အရကို ယူ၍ ကြီယာ ၅-တန် ၄၁၁
ကိစ္ဆတိ-၏ အရကို ကောက်၍ ကြီယာ ၅-တန် ၄၁၈
အာဟ-ပုဒ်၏အရကို မုချတ္ထအားဖြင့် ကောက်၍ ကြီယာ ၅-တန် ၄၂၈
ဘုတ္ဘာပဂတ-၏အရ ကြီယာ ၅-တန် ၄၃၅
ဝုတ္တာ-ပုဒ်၏အရ ကြီယာ ၅-တန် ၄၄၄
အာသဝါ-ပုဒ်၌ ဖြစ်သင့်သော ကြီယာ ၅-တန် ၄၅၂
ဝုတ္တော-၌ ဓာတ်၏အရကိုယူ၍ ကြီယာ ၅-တန် ၄၆၁
အာစယ-ပုဒ်၌ ကြီယာ ၅-တန် ၄၆၉
အကုသလ-၌ ကြီယာ ၅-တန် ၄၇၈
လက္ခဏာဒိစတုက္ကနည်းနှင့် ကပ်၍ ကြီယာ ၅-တန် ထုတ်ရာ၌ သိဖွယ် ၄၇၉
ဒိဋ္ဌိ ဧဝ ဒိဋ္ဌိဂတံ "ဂူထဂတံ မုတ္တဂတ" နှ်ဖ္ဖ အာဒီနိ ဝိယ-၌ ရသင့်သော သိဒ္ဓိ, ဂန္တဗ္ဗာဘာဝတော ဝါ ဒိဋ္ဌိယာ ဂတမတ္တ-မေဝေတန္တိပိ ဒိဋ္ဌိဂတံ- ဝါကျ၏ ဝါကျအမည် ၄၈၈
သယံ ဝါ သရတိ-ကို ကိုယ်ပြု၍ ကြီယာ ၅-တန် ၄၉၆
ကုသလ-၌ ကြီယာ ၅-တန် ၅၀၄
ဧသာ ဝုစ္စတိ-ကို ကိုယ်ပြု၍ ကြီယာ ၅-တန် ၅၁၅
ဘူရီ-၏အရ ကြီယာ ၅-တန် ၅၂၃
အာစယော-၏အရ ကြီယာ ၅-တန် ၅၃၀
ကထိတံ-ဝယ် ဓာတ်၏ ကတ္ထုဋ္ဌကြီယာအရကို ကောက်ပြပြီးလျှင် ကြီယာ ၅-တန် ၅၃၇

http://www.dhammadownload.com

၉။ လက္ခဏာဒီစတုက္က, တရားကိုယ်, ပရမတ္ထမွေဖြစ်ပုံ

ဇီဝိတိန္ဒြေစေတသိက်၏ လက္ခဏာဒီ စတုက္က ၃၇၆
သုခ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၃၈၅
အဒေါသ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၃၉၃
သဒ္ဓါ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၄၀၂
ဒိဋ္ဌိ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၄၁၁
ဝိစိကိစ္ဆာ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၄၁၉
စက္ခာယတန-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၄၂၉
စိတ္တံ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၄၃၆
တယော-၏အရ အာဟာရတရားကိုယ်နှင့် ဒုတိယအာဟာရ၏ ကျေးဇူးပြုပုံ ၄၄၄
ဒိဋ္ဌာသဝ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၄၅၃
စိတ္တမုဒုတာ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၄၆၂
အကုသိလ်တရား၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၄၆၉
ကံတရား၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၄၈၀
ဝိစိကိစ္ဆာတရား၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၄၈၉
သတိစေတသိက်၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၄၉၆
ဓာရိယန္တိ ဝါ ပစ္စယေတီတိ ဓမ္မာ-၌ ဓမ္မ-၏အရ ဖြစ်ထိုက်သော တရာများ ၅၀၅
လောဘ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၅၀၆
ရူပဿ ဧရတာ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၅၁၅
ဘူရီ-၏အရ (ပထဝီဓာတ်၏) လက္ခဏာဒီစတုက္က ၅၂၃
ဘူရီ-၏အရ မှတ်ချက် ၅၂၃
ကမ္မ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၅၃၀
ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်, ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်တို့၏ အာရုံ၌ လည်၍ ဖြစ်ပုံ ၅၃၈

၁၀။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း

ဥပါဒိန္နာ-၌ ဥပ-၏အရသည် အာဒိန္နာ-၏ အရအား ၃၇၇
ဓမ္မေ ပဿတိ-၌ ဓမ္မေ-၏အရက ပဿတိ-၏အရအား ၃၈၅
အာရမ္မဏော စိတ္တသ-၌ အာရမ္မဏ-၏အရသည် စိတ္တသ-၏

http://www.dhammadownload.com

အရအား ၃၉၃
ဂုဏောသု။ ပ။ ပသီဒန္တိ-၌ ဂုဏ-၏ အရသည် ပသီဒန္တိ-၏ အရအား ၄၀၂
ဒိဋ္ဌ သုဂတိ နှ ပါပေတိ-၌ ဒိဋ္ဌ-၏အရနှင့် သုဂတိ-၏အရ ၄၁၁
ဇောယ ကိစ္ဆတိ-၌ ဇောယ-၏အရနှင့် ကိစ္ဆတိ-၏အရ ၄၁၉
တာနိ နိဿာယ ပဝတ္တတိ-၌ တာနိ-၏ အရက တာနိ နိဿာယ ပဝတ္တတိ-၏ အရအား ၄၃၀
စိတ္တ၏အရ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်ပစ္ခယုပ္ပန်တရားနှင့် ပစ္စည်းတရား ၄၃၆
ဇော-၏အရသည် အညမည် ဝါ တံသမုဋ္ဌာနရူပဿ ဝါ-၏ အရအား ၄၄၅
ဝုတ္တဥ္စေတံ-၌ ဇော-ကို ဝုတ္တံ-၌ ပဋ္ဌာန်းစပ်နှင့် ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ဟန် ၄၅၃
နိဗ္ဗတ္တိကံ၌ အာရုံမျိုးမရ ၄၅၃
နိယံဟုက ယေဘုယျ ၄၅၃
မာနသော-၌ ပစ္စည်း၏အရက ပုဒ်၏အရအား ၄၆၂
ကမ္မကိလေသေတိ အာစိယတိတိ အာစယော-၌ က, ကိလေသာတို့က အာစယ-၏ အရအား ၄၆၉
ကမ္မကိလေသေဟိ စိတံ-၌ ကမ္မကိလေသေဟိ-၏အရက စိတံ-၏ အရအား ၄၈၁
တေန သမ္မယုတ္တံ ဒိဋ္ဌဂတသမ္မယုတ္တံ-၌ တေန-၏အရက သမ္မယုတ္တံ-၏ အရအား ၄၈၉
သရန္တိ ဇောယ-၌ ဇောယ-၏အရက သရန္တိ-၏ အရအား ၄၉၆
သဟ ဝိတက္ကေန သဝိတက္ကာ-၌ ဝိတက်က ဝတ္တန္တိ-ပါဠိသေသ၏ အရအား ၅၀၆
စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ-၌ စိတ္တ-၏အရက စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ-၏ အရအား ၅၁၅
ဘူရီ ဝုစ္စတိ ပထဝီ-၌ ပထဝီ၏ အရသည် ဝုစ္စတိ-၏ အရအား ၅၂၃
ကမ္မကိလေသေဟိ-၏ အရက အာစိယတိ-၏ အရအား ၅၃၀
ဇောရမ္မဏော ဝိပ္ပန္နတိ-၌ ဇောရမ္မဏော-၏ အရသည် ဝိပ္ပန္နတိ-၏ အရအား ၅၃၈

ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ ပြိုး၏

http://www.dhammadownload.com

မှတ်သားဖွယ်ရာ မာတိကာ ခေါ်

စကားပြီးဆုံး ကျမ်းနိဂုံး ၁၃၉
မှာထားချက် ၁၄၁
ဓမ္မာစရိယ မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ ၁၄၃

မှတ်သားဖွယ်ရာ မာတိကာ ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

နည်းပြ ဓမ္မာစရိယ ကျမ်း

ပဏာမ

နမော ဝိဿဇ္ဈကဿ

ဝိဿဇ္ဈကဿ၊ သတ္တဝါအစားစား ပြဿနာအထွေထွေ မေးလေသမျှ ဘာတစ်ခုမျှမကျန် ဆရာမကူ သယမ္ဘူဖြင့် အမှာ မရှိ အမှန်ချည်းသာ ဂန္ဓိရနယ ထုတ်ဆောင်ပြလျက် ရှင်းလင်း ပြတ်သား အရိုကို အရှိအားဖြင့် ဖြေကြားတော်မူတတ်သော သုံးလူ့ ထွဋ်ထား ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်အား။ မေ၊ အာဘော်ကျဖြေနည်း, စနစ်တကျကြံနည်းစသော ဂန္ဓိရနယ အဝဝကို စာတတ် အကျော် ဆရာတော်တို့ ခဲဆစ်ခဲရာ ကြည့်ကြံခါဖြင့် ဖွေရှာထုတ်ပြ မေး မြန်းခဲ့ကြသော မေးခွန်းများ၏ အဖြေတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်လျက် သဘာဝနှင့် သာဓကကို မလွန်ဆန်ဘဲ ကျက်စရာနိယံ, အထောက် အထား ဖြစ်သော သာကေများနှင့် တကွ ရှင်းလင်း ပြတ်သား စနစ်တကျ စေ့,စုံ သေသပ်စွာ ရေးသား တင်ပြလိုသော အကျွန်ုပ်၏။ နမော၊ ကြောက်ရွံ့၍ ရှိခိုးခြင်း, လာဘ်ကို မျှော်ကိုး၍ ရှိခိုးခြင်း, မျိုးရိုးစဉ်လာ ဓမ္မတာထုံးစံ ဖြစ်၍ ရှိခိုးခြင်း, သူတစ်ပါး ကဲ့ရဲ့မှာ စိုး၍ ရှိခိုးခြင်း, စသော ရှိခိုးခြင်းကဲ့သို့ သာမန် ရှိခိုးခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်ကို ယုံကြည်လျက် ရိုရိုသေသေ လေးလေးစားစား အထူးအားဖြင့် ရှိခိုးခြင်းသည်။ အတ္ထု၊ မုချမသွေ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဋိ, အဌကထာ
မေးခွန်း အဖြေ

၁၃၁၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဋိ, အဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဋိတော်များကို ကျနအောင် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ ဥက္ကဏ္ဌိတော ။ပ။ ဘိက္ခုဘာဝံ အဋ္ဌိယမာနော ။ပ။ ဟောတိ မေ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျန္တိ ဝဒတိ ဝိညာပေတိ ။ပ။ ဟောတိ မေ အသကျပုတ္တိယော အဿန္တိ ဝဒတိ ဝိညာပေတိ။ (ပေယျာလဖော်ရန် မလို)။

၂ ။ ။ ဥပနိက္ခိပနံ နာမ အသိံ ဝါ သတ္တိံ ဝါ ဘေဏ္ဍိံ ဝါ လဂုဋ္ဌံ ဝါ ပါသာဏံ ဝါ သတ္ထံဝါ ဝိသံ ဝါ ရဇ္ဇုံ ဝါ ဥပနိက္ခိပတိ "ဣမိနာ မရိဿတီ"တိ။

၃ ။ ။ နစ ဘိက္ခဝေ သာရတ္တေန မာတုဂါမဿ အင်္ဂဇာတံ ဥပနိဇ္ဇာ-ယိတဗ္ဗံ-ဟူသော ဝါကျကို ကတ္တားထည့်၍ ယောဇနာပြီးလျှင် ပုပ္ပါဝဋိယံ ကီဋန္တဿ အသုစိ မုစ္စိ-၌ ပုပ္ပါဝဋိယံ-ကို သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပာယတ္ထ ကျနအောင် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ မေတ္တိယဘူမဇကာ ဘိက္ခူ ဂိဇ္ဇကူဋာ ပဗ္ဗတာ ဩရောဟန္တာ အဒ္ဒသံသု ဆဂလကံ အဇိကာယ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တံ-ဟူသော ဝါကျကို ပကတိ, ဝိကတိကတ္တား ၂-မျိုး ၂-စား ပေါ်အောင် ယောဇနာခဲ့ပါ။

အောက်ပါ အဌကထာပါဌ်တို့ကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ဒိသွာ စတ္တာလီသာယ ဘိက္ခုသဟဿေဟိ ပရိဝုတော အဂမာသိ၊ တဿာနုဘာဝေန တာဝဒေဝ ပဇ္ဇရကော ဝူပသန္တော၊ ရောဂေ ဝူပသန္တေ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

၆ ။ ။ ဧတ္ထာဟ "အထေဝံ တဿ တဿ ဇာနဿူပစာရေ ပဟီနာပိ ဧတာ ဝေဒနာ ဣဓ ကသ္မာ သမာမာရီ" တိ။ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ။

http://www.dhammadownload.com

၇ ။ ။သဗ္ဗပါပုဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
သစိတ္တ ပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ-
ဟူသော ဂါထာကို နိယတ်, အနိယတ် စုံအောင် ထည့်၍ အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၈။ ။ ကတမံ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ? ဣဒံ ဘာဝ ဧကံ-ယေဟိ နိမန္တိတာ ဝဿံ ဝသန္တီ နု တေ အနုပလောကေတွာ အနာပုစ္ဆိတွာ ဧနုပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တီ။

၉။ ။ တတော တေန သတိရသ္မိယာ ဗန္ဓိတွာ တသ္မိံ ယေဝ ဌာနေ ယောဇေတွာ ပညာပတောဒေန ဝိဈန္တေန ပုန ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။

၁၀။ ။ အဒ္ဒသဟံ သဒ္ဓေန္တော စတူသု ပါဒေသု အဒ္ဒဟလမတ္တံ ဌပေတွာ ပါသာဏော အာရောပေတိ။

၁၃၁၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

၁။ ။ [ပါ။ ၂၉၊ ၃၀။ ပါ၊ သျှ။ ၉၃-၄-၅။]

၂။ ။ [ပါ။ ၉၇။ ပါ၊ သျှ။ ၁၇၇။]

၃။ ။ ["ဘိက္ခုနော" ဟု ကတ္တားထည့်၍ သျှ အတိုင်း ယောဇနာပါ။ ။ပါ။ ၁၆၉။ ပါ၊ သျှ။ ၂၃၂။]

ပုပ္ပါဝဋ္ဋိယံ-သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပါယတ္ထ ယောဇနာ

ပုပ္ပါဝဋ္ဋိယံ၊ ပန်းအစဉ်၌ (သဒ္ဒတ္ထ)။ ဝါ၊ ကစားရာ အရပ် အထူးဖြစ်သော ရေဖြင့် ညှစ်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ထားသော မြစ်စသည်တို့၏ ကမ်းပါးပြတ်၌ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။ [ပါ။ ၁၇၀။ ပါ၊ သျှ။ ၂၃၃။ ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၅၇-တို့လည်း ကြည့်။]

၄။ ။ **ပကတိ, ဝိကတိ ကတ္တား ၂-မျိုး ၂-စား ပေါ်အောင် ယောဇနာ**

မေတ္တိယဘူမကော၊ မေတ္တိယဘူမက အမည် ရှိကုန်သော။ ဘိက္ခူ။

http://www.dhammadownload.com

ရဟန်းတို့သည် (ပကတိကတ္တား)။ ဂိဏ္ဍကူဋာ၊ ဂိဏ္ဍကုဋ္ဌ အမည်ရှိသော။ ပဗ္ဗတာ။ တောင်မှ။ သြရောဟန္တာ၊ ဆင်းကုန်သည် (ဝိကတိကတ္တား)။ (ဟုတ္တာ၊ ဖြစ်ကုန်၍။) ဆဂလက်၊ ဆိတ်ဖို (ဆိတ်ထီး) ကို။ အဇိကာယ၊ ဆိတ်မ၌၊ ဝိပ္ပဋိပန္နန္တံ၊ ဖောက်ပြန်သဖြင့် မသင့်မတင့် ပြုကျင့်သည်ကို။ အဒ္ဒသံသု၊ မြင်ကြကုန်ပြီ။ [ပါ။ ၂၅၅။ ပါ၊ သျ။ ၂၉၅။]

[ပကတိ, ဝိကတိကတ္တား ဖြစ်ပုံ ။ ။ သြရောဟန္တော-ကို ကတ္တားပေး။ အဒ္ဒသံသု-ကြိယာ ဒဿနဖြစ်သော ဘိက္ခူ-ဟူသော ကတ္တားတစ်ပါး ရှိပြီး ဖြစ်၍ သြရောဟန္တာ-ဟူသော ကတ္တားသည် ပိုလွန်၏၊ ယင်းကတ္တားပို၏ စပ်ရာ မရှိ၍ ဟုတ္တာ-ထည့် သမ္မန်ရသည်။ ယင်းသို့ သမ္မန်သော် ဘိက္ခူ-သည် ဟုတ္တာ-၏ ပကတိကတ္တား, သြရောဟန္တာ-သည် ဟုတ္တာ-၏ ဝိကတိကတ္တား ဖြစ်သည်။

ကျက် ။ ။ ကတ္တားလွန်တို့၊ စပ်စေဖို့ရာ၊ ပုဒ် မပါ၊ ဟုတ္တာ- စွက်လေ မင်း။ (သမ္မန္ဓစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်။ ၁၁ဖ။)

ရွှေရေးဆောင်နိယံ။ [၂၅၅၊ ၂၅၉-တို့၏ အဖြေလည်း ကြည့်။]

၅။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၁၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၄၉။]

၆။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၄၃၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်။ ၂။ ၃၄၅။]

၇။ ။ နိယတ်, အနိယတ် စုံအောင်ထည့်၍ အနက် ယောဇနာ

သဗ္ဗပါပဿ၊ အလုံးစုံသော မကောင်းမှုကို။ (ယံ) အကရဏ၊ အကြင် မပြုခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ကုသလဿ၊ စတုဘူမကကုသိုလ်ကို။ (ယာ) ဥပသမ္ပဒါ၊ အကြင် ပြည့်စုံစေခြင်းသည် လည်းကောင်း။ (ယံ) သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊ အကြင် အရဟတ္တဖိုလ်ဖြင့် မိမိ၏စိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်းသည် လည်းကောင်း။ (အတ္ထိ၊ ရှိ၏။) (တံ) ဇတော်၊ ထိုအလုံးစုံသော မကောင်းမှုကို မပြုခြင်း, စတုဘူမကကုသိုလ်ကို ပြည့်စုံစေခြင်း, အရဟတ္တဖိုလ်ဖြင့် မိမိ၏စိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်းသည်။ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဘုရားရှင်တို့၏။ သာသနံ၊ အဆုံးအမတော်တည်း။ [ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၅၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၆၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၃၁။ ။ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၂-လည်း ကြည့်။]

http://www.dhammadownload.com

၈။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၈၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၈၃။]

၉။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၂၁၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၈၃။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၂၉၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄ ။ ၁၆။]

၁၃၁၅ ခုနှစ် မန္တာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ယသ္မာ ပန နံ ဘိက္ခု ပစ္စတ္ထိကာ ဇဝ ဇဝံ ကရောန္တိ၊ ရာဇ-ပစ္စတ္ထိကာဒယောပိ ကရောန္တိ၊ တသ္မာ တမွိ ပဘေဒံ ဒဿေန္တော "ရာဇပစ္စတ္ထိကာ" တိအာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ရာဇာနော ဇဝ ပစ္စတ္ထိကာ ရာဇပစ္စတ္ထိကာ။

(ဂ) ဓုတ္တာတိမေထုနပသံဟိတခိဋ္ဌာပသုတာ နာဂရိကကေရာဋိယ-ပုရိသာ၊ ဣတ္ထိဓုတ္တသုရာဓုတ္တာဒယော ဝါ။

(ဃ) ဂန္ဓဗ္ဗိ ဟဒယံ ဝုစ္စတိ၊ တံ ဥပါဒေန္တီတိ ဥပ္ပလဂန္ဓာ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ ဝါကျတို့တွင် (ဂ) (ဃ) မှတ်ပြု ဝါကျတို့ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ (က) မှတ် ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်၍ (ခ) မှတ် ဝါကျကို လိနန္တရ စောဒနာ တက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (က) (ခ) မှတ်ပြု ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပြီးလျှင် ဣတ္ထိဓုတ္တသုရာဓုတ္တာဒယော ဝါ-တို့ကို စာစပ်ပြပါ။

၄ ။ ။ ဓုတ္တာ-ဟူသောပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဥာဘ်နည်းအရ ကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။ ဥပ္ပလဂန္ဓာ-၌ လိင်, ဂိဏ်း, ဂန္ဓ-ပုဒ်၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း ညွှန်ပြပါ။

၆ ။ ။ (ခ) (ဂ) မှတ်ပြု ဝါကျတို့၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့်

http://www.dhammadownload.com

သံဝဏ္ဏနာအမည်များကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၇။ ။ "ပစ္စတ္ထိကာ" ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ "ပစ္စတ္တိကာ" ဟူ၍ လည်းကောင်း ပါ၌ ၂-ထွေ ရှိရာ သင့်ရာပါ၌ကို သဒ္ဒယုတ္တိ ပြ၍ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၈။ ။ အပဒါနံ အဟိမဒ္ဓာ၊ ဒ္ဝိပဒါနဥ္စ ကုက္ကုဋ္ဌိ-ဟူသော အဋ္ဌကထာပါ၌၌ အပဒါနံ အဟိမဒ္ဓာ-ဝယ် ဖြစ်သင့်သော နည်း, ဥပစာကို ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

၉။ ။ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကဝါရ၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင် ဤ ၄-ပါး လုံးသော ဝါရတို့၌ စတုက္ကတို့ကို သိအပ်ကုန်၏၊ သို့သော်လည်း ပါဠိတော်မှာ အကျဉ်းအားဖြင့် ဟောထားအပ်ကုန်၏-ဟူသော မြန်မာဘာသာကို စုဏ္ဏိယပါဠိ သီကုံးခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ (က) မှတ်ဝါကျ၌ ပဓာနကြိယာ၏အရ တရားကို ယူ၍ အတက်, အသက် ၂-မျိုးစီအောက် မနည်းစေဘဲ ပဒဋ္ဌာနဟာရ ထုတ်ပြပါ။

၁၃၁၅-ခုနှစ် မဂ္ဂာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၂၃၂။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၉၉။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၂၃၆။]

---

၂ ။ ။ (က) အမှတ်ပြ ဝါကျ ပုဏ္ဏာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇပေစ္ဆတ္ထိကာ-အစရှိသော စကားကို ဟောတော်မူ၏။ (ဌပနာ)။ ဘိက္ခုပစ္ဆတ္ထိကာ-အစရှိသော စကားဖြင့် ဘိက္ခုပစ္ဆတ္ထိကတို့၏ အစွမ်းဖြင့် စတုက္ကတို့၏ အပြားကို ပြတော်မူပြီးသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ယင်းသို့ ပြတော်မူပြီးလျက် အဘယ့်ကြောင့် ရာဇပေစ္ဆတ္ထိကာ-အစရှိသော စကားကို ဟောတော် မူပါသနည်း (ပုဏ္ဏာ)။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (က) အမှတ် ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဘိက္ခုပစ္ဆတ္ထိကာ-အစရှိသော စကားဖြင့် ဘိက္ခု-ပစ္ဆတ္ထိကတို့၏ အစွမ်းဖြင့် စတုက္ကတို့၏ အပြားကို ပြတော်မူပြီးသော်လည်း ယခုအခါ၌ အကြင်ကြောင့် ရန်သူဖြစ်ကုန်သော ရဂ နှံ့တို့သည်သာလျှင် ဤသို့

http://www.dhammadownload.com

ပြုကြကုန်သည် မဟုတ်သေး၊ ရန်သူဖြစ်ကုန်သော မင်း, နိုးသူ အစရှိသည်တို့ သည်လည်း ဤသို့ ပြုကြကုန်သေး၏။ ထို့ကြောင့် ထိုရာဇပေစ္စတ္ထိက, စောရ-ပစ္စတ္ထိက အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ကုန်သော စတုက္ကတို့၏ အပြားကို လည်း ပြတော်မူလိုသောကြောင့် ရာဇပေစ္စတ္ထိကာ-အစရှိသော စကားကို ဟော တော်မူ၏-ဟူလို။

[အနုသန္ဓေဝါကျ ပုစ္ဆာတက်နည်း ။ ။ "မနှစ်သက်ရာ ဌပနာ" ဟူသည် နှင့် အညီ စောဒက မနှစ်သက်သော စကားကို ဌပနာ ထားပါ။ ဤ၌ အာဟ-၏ကဲ့ကို မနှစ်သက်၍ စောဒနာရကား ယင်း အာဟ-၏ ကဲဖြစ်သော ရာဇ ပစ္စတ္ထိကာတိအာဒိ-ကို ဌပနာထားပါ။ **စကားနှစ်ရပ်၊ သန္ဓေစပ်က၊ ရှေးဌာနကို၊ စောဒကအာဘော်၊ ဟိတ်ခတ်လျော်၊ ရုမ္ဖျော်တစ်ဝ၊ နောက်ဌာနကျန်၊ အာဟ ကဲမှာ၊ စောဒနာ၊ သေသာ ကြွင်းလတ်၊ အဖြေမှတ်**-ဟူသော တွင်းကြီးနိယံနှင့် အညီ ရှေ့စကားနှင့် နောက်စကား ဆက်စပ်ပြ (အနုသန္ဓေဝါကျဖြစ်) က ပုဗ္ဗာ နုသန္ဓေဟု ဆိုအပ်သော ရှေးဌာနကို ဇဝံ-ဖြုတ်ပြီး နနု-ထည့်၍ ဒဿေတွာ-စသော တွာပစ္စယန္တ ပုဒ်ကို ဒဿေတိ-စသည်ဖြင့် အာချာတ်ကြိယာပြင်၍ စောဒက၏ အာဘော် လုပ်ပါ။ ဟိတ်လိုအပ်လျှင် ယင်းစောဒကာဘောဂကိုပင် "တသ္မာ" ဟု ဟိတ်ခတ်ပါ၊ ပရာနုသန္ဓေဟုဆိုအပ်သော နောက်ဌာနရှိ အာဟ-၏ ကဲပုဒ်ကို အထ ကသ္မာ, အထ ကိမတ္တံ-စသည်ဖြင့် အဖြေကြည့်၍ စောဒနာပါ။ ကြွင်း စကားရပ်ကို "အဖြေ" ဟု မှတ်ပါ။

ဤ၌ ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ မပါ၍ "ဇဝံ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာတိအာဒိနာ ဘိက္ခု-ပစ္စတ္ထိက ဝသေန စတုက္ကဘေဒံ ဒဿေတွာ" ဟု ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေကို ဆိုပြီး စကား ကြည့် ထည့်ပါ။ ပရာနုသန္ဓေ၌ ဣဒါနိ-ထည့်ပါ။ ဤ အနုသန္ဓေဝါကျ၌ ဇဝံ ။ပ။ ဒဿေတွာ-ဟူသော ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေသည် ရှေးဌာန မည်၏။ ယင်းရှေးဌာနကို ဇဝံ-ဖြုတ်ပြီး နနု-ထည့်၍ ဒဿေတွာ-ကို "ဒဿေတိ" ဟုပြင်ပြီး နနု ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာတိအာဒိနာ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကဝသေန စတုက္ကဘေဒံ ဒဿေတိ" ဟု အာဘော် လုပ်ပါ။ အာဟ-၏ ကဲဖြစ်သော ရာဇပေစ္စတ္ထိကာတိအာဒိ-ကို ဒဿေန္တော-ဟူသော အဖြေကိုကြည့်၍ "အထ ကသ္မာ ရာဇပေစ္စတ္ထိကာတိ အာဒိမာဟ" ဟု အထ ကသ္မာ-ထည့် စောဒနာပါ။ (ပုစ္ဆာနှင့် စောဒနာ အတူတူ။ အရာအားလျော်စွာ ဝတ္တိစ္ဆာအားဖြင့် သင့်သလို သုံးကြသည်။) ကြွင်းသော ဣဒါနိ ။ပ။ ဒဿေန္တော-သည် ပရိဟာရဆရာ၏ အဖြေမည်၏။

ဘော အာစရိယ ဘဂဝါ ရာဇပေစ္စတ္ထိကာတိအာဒိမာဟ (ဌပနာ)။ နနု

http://www.dhammadownload.com

ဘိက္ခု ပစ္စတ္ထိကာတိအာဒိနာ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကဝသေန စတုက္ကာဒဒံ ဒဿေတိ (အာဘောဂ)။ အထ ကသ္မာ ရာဇပစ္စတ္ထိကာတိအာဒိမာဟ (ပုဋ္ဌာ)။

စာနေကျဉ်း၍ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းစေရန် ပါဠိနှင့် ကပ်ရင်းလိုက်သည်။ "ပုစ္ဆာတက်၍" ဟု သာမညမေးရကား အနာဘောဂ (အာဘော်မပါသော) ပုစ္ဆာတက် တက်လည်း အမှတ်ပြည့် ရနိုင်သည်သာ။ သို့သော် ပြည့်စုံခြင်းသည် အကောင်းဆုံး ဖြစ်၍ သာဘောဂ (အာဘော်ပါသော) ပုစ္ဆာတက် တက်သည်။ ဆက်ဦးအံ့ –

ပုစ္ဆာ ၂-မျိုး စောဒနာ ၂-မျိုး ။ ။ ပုစ္ဆာသည် "သာဘောဂပုစ္ဆာ, အနာဘောဂပုစ္ဆာ" ဟု ၂-မျိုး ရှိသည်။ စောဒနာလည်း "သာဘောဂစောဒနာ, ဒေါသာရောပန (ဒေါသတင်သော) စောဒနာ" ဟု ၂-မျိုးပင် ရှိသည်။ ထိုတွင်–

သာဘောဂပုစ္ဆာနှင့် သာဘောဂစောဒနာ အမည်သာ ကွဲသည် ။ ။ ပုစ္ဆာနှင့် စောဒနာ အတူတူ (သုတ္တေ ပဒါနံ ပယောဇနာဒိပုစ္ဆနံ စောဒနာ။ ရူပသိဒ္ဓိ ဋီကာ။ ၇)။ သို့ဖြစ်၍ သာဘောဂပုစ္ဆာ-နှင့် သာဘောဂစောဒနာ-လည်း ထမင်းနဲ့နှင့် ယာဂုကဲ့သို့ အမည်မျှသာ ကွဲသည်၊ အတူတူပင်။ သာဘောဂပုစ္ဆာကို "ဌပနာတိကပုစ္ဆာ" ဟု သာဘောဂ စောဒနာကို "ဌပနာတိကစောဒနာ" ဟု လည်း သုံးစွဲကြသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ "စောဒနာလည်း ။ပ။ ၂-မျိုးပင်ရှိသည်" ဟု ဆိုရာ၌ လိနန္တရ, အယုတ္တ စသော စောဒနာ ၅-မျိုးသို့ မလိုက်သော နည်းကို ယူ၍ ယင်းသို့ဆိုသည်။

သာဘောဂပုစ္ဆာ ၂-မျိုး, သာဘောဂ စောဒနာ ၂-မျိုး ။ ။ သာဘောဂ-ပုစ္ဆာသည် အာဘော်ကရှေ့ ပုစ္ဆာက နောက် ထားတက်ရသော သာဘောဂပုဗ္ဗပုစ္ဆာ, အာဘော်ကနောက် ပုစ္ဆာက ရှေ့ ထားတက်ရသော သာဘောဂပရပုစ္ဆာအားဖြင့် ၂-မျိုး ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် "သာဘောဂပုစ္ဆာ" ဟု သာမညမေးသော် အာဘော်ကို ပုစ္ဆာ၏ ရှေ့ကဖြစ်စေ နောက်က ဖြစ်စေ လျော်သလို ထားတက်နိုင်သည်။ "သာဘောဂပုဗ္ဗပုစ္ဆာ" ဟု မေးသော် အာဘော်ကို ရှေ့က ထားတက်ပါ။ "သာဘောဂပရပုစ္ဆာ" ဟု မေးသော် အာဘော်ကို နောက်က ထားတက်ပါ။ သာဘောဂစောဒနာဒ္ဒ်လည်း နည်းတူ သိအပ်၏။]

(ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျ လိနရန္တစောဒနာတက်

အရှင်အဒ္ဓကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ရာဇပစ္စတ္ထိကာ အစရှိသော စကား၏ ပရာနုသန္ဓေကို ပြဆိုတော်မူ၏။ (တစ်နည်း) အရှင်အဒ္ဓကထာဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇပစ္စတ္ထိကာ-အစရှိသော စကားကို

http://www.dhammadownload.com

ဟောတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ [သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗကိုလည်း ဌပနာ ထားနိုင်သည်။] ရာဇပစ္စတ္ထိကာ-ဌ ရာဇ-နှင့် ပစ္စတ္ထိကာ-ကို အဘယ်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုအပ်ပါသနည်း (လိနန္ဆ ရစောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ရာဇ-နှင့် ပစ္စတ္ထိကာ-ကို "ရာဇာနော ဇဝ ပစ္စတ္ထိကာ ရာဇပစ္စတ္ထိကာ" ဟု အဝဓာရဏကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုအပ်၏... ဟူလို။

["လိနန္ဆ ရစောဒနာ" ဟူသည် ။ ။ **မေး မထင်ရှား၊ ဖြေ ထင်ရှား၊ စုဒ်ကား လိနန္ဆ ရာ-**နှင့် အညီ အဖြေသာ ထင်ရှား (ပါ) ၍ အမေး မထင်ရှား (မပါ) သော အရာ၌ ထုတ်အပ်သော စောဒနာကို "လိနန္ဆ ရစောဒနာ" (တစ်နည်း:) "အန္ဆောလိနစောဒနာ" ဟု ခေါ်၏။ အဖြေမြင် အတင်ထုတ်ခြင်းကို "လိနန္ဆ ရ စောဒနာ" ဟု မှတ်ပါ။ သို့ဖြစ်၍ "လိနန္ဆ ရစောဒနာ" ဟူသည် ထူးဆန်းလှသည် မဟုတ် ပုစ္ဆာတက်နှင့် သဘောတူပင်။]

၃။ ။ (က) (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့၏ အကြောင်းနှင့်တကွ အမည်

(က) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ-အစရှိသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်တို့၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး: ရာဇပစ္စတ္ထိကာ-အစရှိသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်တို့၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါး:ကို ပြသောကြောင့် အနုသန္ဓေဝါကျ ဖြစ်ပါသည် (အဋ္ဌကထာ, ဋီကာသုံး:)။

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ချဲ့ပြသော ဝိတ္ထာရ ဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ **နောက်ဝါကျ၌၊ တတ္ထ-ချီလျက်၊ စကားတက်မူ၊ မှတ်ယူ ဝိတ္ထာရ** (ဘုရားကြီးနိယံ။ ၃၀) -ဟူသော ဆရာတို့အလို ဝိတ္ထာရ၊ အာဟ-၏ ကံကို ချဲ့သည်။ သို့သော် "သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး: အဝယဝတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္ဒ ရ ပိုကောင်းသည်" ဟု မန္တ လေးမြို့ တောင်သမန်တိုက် ဦးကေသဝါဘိဝံသ မိန့်သည်။

ဣတ္ထိဓုတ္တသုရာဓုတ္တာဒယော-စာစပ် ။ ။ ဣတ္ထိဓုတ္တသုရာဓုတ္တာဒယော-ကား "တို့သည်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဓုတ္တာတိ-၌ တုလျတ်၊ ဓုတ္တာတိ-ကား လိင်္ဂတ်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဣတ္ထိ ။ပ။ ယော၊ တို့သည်။ ဓုတ္တာတိ-ဓုတ္တာ နာမ၊

http://www.dhammadownload.com

မည်ကုန်၏။ ဤသို့ အနက်ပေးရပါမည်။

၀ါ-သဒ္ဒါကား နယန္တ ရဓောတက နိပါတ်ပုဒ်တည်း။

၄။ ၀စနတ္ထ နှင့် ဥာသ်ကောက်

ဓုဗ္ဗန္တိ ဟိ သန္တိတိဓုတ္တာ။ ယေ ဧနာ၊ အကြောင်လူတို့သည်။ ဓုဗ္ဗန္တိ ဟိ သန္တိ၊ ညှဉ်းဆဲတတ်ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့ ညှဉ်းဆဲတတ်သော သတ္တိကြောင့်။ တေ ဧနာ၊ ထိုလူတို့သည်။ ဓုတ္တာ၊ ဓုတ္တတို့ မည်ကုန်၏။

ဓုဗ္ဗန္တိ ဟိ သန္တိတိ-ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိဟ်၊ ဓုတ္တာ-ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်။ ဓုဗ္ဗိ-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း။ ဓုဗ္ဗိ-ဓာတ်၏ အရကား ညှဉ်းဆဲတတ်သော ဒေါသပြဓာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ အယောနိသောမနသိကာရ အစရှိသော ရွေးရွေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူပစာအားဖြင့် ရ၏။ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူပစာအားဖြင့် ရ၏။ တ-ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချ, ဖလူ, ကာရဏူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဣဋ္ဌိဓုတ္တ, သုရာဓုတ္တ, အက္ခဓုတ္တတို့ ရ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ "ဓုနန္တိ ကမ္မန္တိ တိ ဓုတ္တာ" ဟုလည်း ပြုနိုင်သည်သာ။

၅။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

ဥပ္ပလဂန္ဓာ-ကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိဏ်း ဖြစ်ပါသည်။

ဓာတ္ဝာဓိဝိဘာဂ

ဂန္ဓ-ကား ဂန္ဓ-ဓာတ်, အ -ပစ္စည်း (တစ်နည်း) ဂမု-ဓာတ်, က -ပစ္စည်း (ရူပသိဒ္ဓိ, သဒ္ဒနီတိဓာတုမာလာ), (တစ်နည်း) ကွိ-ပစ္စည်း (နျာသ), (တစ်နည်း) ဂမု-ဓာတ် ဓာ-ဓာတ်, အ-ပစ္စည်း (တစ်နည်း) ဂမု-ဓာတ်, ဓရ-ဓာတ်, အ-ပစ္စည်း (သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ) ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤဓာတ် ၄-မျိုး နီတိ၊ ဓာတု (၃၁၉၊၃၇၀) ၌ လာသည်။

[မစ္ဆယုဂလနည်းခေါ် ဓာတုဒ္ဒါန ။ ။ ဂမု-ဓာတ်, ဓာ-ဓာတ်, ဂမု-ဓာတ်, ဓရ-ဓာတ်တို့ကား ဓာတုဒ္ဒါန-တို့တည်း။ ဓာတ် ၂-ပါး ၃-ပါး ပေါင်းစု (တွဲ) ထားသော ဓာတ်အပေါင်း (ဓာတ်တွဲ) ကို "ဓာတုဒ္ဒါန" ဟု ခေါ်သည်။ ကြိုးဖြင့် ဗဟက်၌ ထိုးလျှို၍ ငါး ၂-ကောင် ၃-ကောင်စသည် ပေါင်းစု (တွဲ) ထားသော ငါးအပေါင်း (ငါးတွဲ) ကို "မစ္ဆဒ္ဒါန" ဟု ခေါ်သကဲ့သို့တည်း။

http://www.dhammadownload.com

မစ္ဆဒ္ဒါနန္တိ မစ္ဆဝဂ်ံ။ တေန ဟိ မစ္ဆေန သဒ္ဓိံ အညေပိ မစ္ဆာ ဧကတော ဗဒ္ဓါ တံ သကလမ္ပိ မစ္ဆဒ္ဒါနံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ (မစ္ဆဒ္ဒါနဇာတက) ။ ။ ဥ ပုဗ္ဗ ဒေ-ဓာတ်, ဒေ ပါလနေ၊ "ဒါယတိ ရက္ခတီတိ ဒါနံ၊ ဥဒ္ဒံ ဒါနံ ဥဒ္ဒါနံ၊ မစ္ဆာနံ ဥဒ္ဒါနံ မစ္ဆဒ္ဒါနံ" ဟု ပြ။ "မစ္ဆယုဂလ (ငါး ၂-ကောင် အစုံအတွဲနှင့်တူသော) နည်း" ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ "ဂမု-ဓာတ်, ဓာ-ဓာတ်, ဂမု-ဓာတ်, ဓရ-ဓာတ်တို့ နောင် အ-ပစ္စည်း" ဟူရာ၌ မေဓရုဒ္ဒါနတော အ (သဒ္ဒနီတိ) ကို ထောက်၍ ဆိုသည်။ ။အကျယ်ကို သိလိုမူ သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ (၁၃၂၅), ယင်းသျ (၂၂၀), ဇာတကဋ္ဌကထာ (၂။ ၃၈၃), ဇာတ်ပါဠိတော် နိဿယ (၁။ ၃၈၉), လယ်တီပဒမာလာကျမ်း (၂။ ၁၉၄)-တို့ ကြည့်။]

၆။ ။ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၌ အာဘောဂနှင့် သဲဝဏ္ဏနာ

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ရာဇာနော ဇဝ ပစ္စတ္ထိကာ-ယူသော သဲဝဏ္ဏနာ ပါဠ်ဖြင့် ရာဇပစ္စတ္ထိကာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၏အဖြစ်, ယင်းကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၏ တုလျအနက်ဟောဇ်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂံပဒတ္ထ သဲဝဏ္ဏနာ။

မှတ်ချက် ။ ။ ပဒ နှင့် အတ္ထ တွဲ၍ ဖော်သည်။ ပဒ နှင့် အတ္ထ ခွဲ၍လည်း ဖော်နိုင်သည်သာ။

(တစ်နည်း) ရာဇာနော ဇဝ ပစ္စတ္ထိကာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ရာဇပစ္စတ္ထိကာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ရာဇာနော ဇဝ ပစ္စတ္ထိကာ ရာဇ-ပစ္စတ္ထိကာ" ဟု ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

မှတ်ချက် ။ ။ သဲဝဏ္ဏနာဒုကနည်းအားဖြင့် တစ်နည်းဖော်သည်။ [နောက်၌လည်း နည်းတူ သိပါ။]

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ မေထုနုပသံဟိတခိဋ္ဌာပသုတာ နာဂရိကကေ ရာဇိယပုရိသာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ဓတ္တု-၏အရ ဣတ္ထိဓတ္တုကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြားအဘိဓေယျတ္ထ သဲဝဏ္ဏာ။

ဣတ္ထိဓတ္တုသုရာဓတ္တာဒယော-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ဓတ္တု-၏အရ ဣတ္ထိဓတ္တု, သုရာဓတ္တု, အက္ခဓတ္တုတို့ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ

http://www.dhammadownload.com

သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊

၀၀-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် တနည်းအားဖြင့် အရကောက်သည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

[အဘိဓေယျတ္ထ ၃-စား ။ ။ (၁) သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ။ ပုံစံ-အရိ' ဒမေတိတိ အရိန္ဒမော၊ ရာဇာ။ (၂) သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ။ ပုံစံ-ရတိဇနနတ္ထေန ရတန်။ (၃) ပရိယာယ် အဘိဓေယျတ္ထ။ ပုံစံ-ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘဂဝါ။ ဤသို့ အဘိဓေယျတ္ထ ၃-မျိုး ၃-စား ရှိသည်။]

---

၇ ။ ။ ပါဠိအဆုံးအဖြတ်

ပဋိပုဗ္ဗ ဒန္တ ဇဒုတိယကွရန္တ အတ္ထ-ဓာတ်, ဣက-ပစ္စည်းဖြင့် "ပစ္စတ္ထိက" ဟု ပြီးသော်ကြောင့် ဒန္တ ဇဒုတိယကွရန္တနှင့်ရှိသော ပစ္စတ္ထိကာ-ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

[ထောက်ပြယ် ။ ။ အတ္ထ, ပတ္ထ ယာစနာယံ ။ပ။ ပဋိပက္ခံ အတ္ထယန္တိ ဣစ္ဆန္တိတိ ပစ္စတ္ထိကာ (သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ။ ၃၁၁) ကို ထောက်။]

(တစ်နည်း) ပဋိ-ပုဗ္ဗ ဒန္တ ဇဒုတိယကွရန္တ အတ္ထ-ဓာတ်, ဏျ-ပစ္စည်း၊ ယ-ကို က-ပြု၍ "ပစ္စတ္ထိက" ဟု ပြီးသောကြောင့် ဒန္တ ဇဒုတိယကွရန္တနှင့် ရှိသော ပစ္စတ္ထိကာ-ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။ [ပါ၊ သျ၊ ၁၀၂။]

---

၈ ။ ။ နည်း, ဥပစာ

အပဒါနံ အဟိမစ္ဆာ-ဝယ် မစ္ဆာ-ဟူသော နည်းသည် အခြေ မရှိသော ငါးမတည်းဟူသော အစိတ်ကို မှတ်၍ ဆိုသဖြင့် အခြေမရှိသော ငါး, အခြေ ရှိသော လိပ်, ဖား အစရှိသော ရေ၌ ဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်တည်းဟူသော အပေါင်း ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း မည်၏။ (သာရတ္ထ)

[ထောက်ပြယ် ။ ။ မစ္ဆဂ္ဂဟဏံ သြဒကဏတိယာ ဥပလက္ခဏပဒန္တိ အာဟ "မစ္ဆဂ္ဂဟဏေန သြဒကဏတိ သင်္ဂဟိတာ (ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၄)" တိ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၅)-ကို ထောက်။]

မှတ်ချက် ။ ။ နိဒဿနနည်းလည်း အသင့်ပင်။

အပဒါနံ အဟိမစ္ဆာ-ဝယ်၊ မစ္ဆာ-သဒ္ဒါသည် အစိတ်ဖြစ်သော အခြေမရှိသော ငါးမဒြပ်၏ မစ္ဆာ-ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သောအခြေမရှိသော

http://www.dhammadownload.com

ငါးမဒြပ်, အခြေရှိသော လိပ်, ဖား အစရှိသော တိရစ္ဆာန်မဒြပ်၌ တင်စား၍ အပေါင်းဖြစ်သော အခြေမရှိသော ငါးမဒြပ်, အခြေရှိသော လိပ်, ဖား အစရှိသော တိရစ္ဆာန်မဒြပ်ကို "မစ္ဆာ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဧကဒေသူပစာ=အဝယဝူပစာ မည်၏။

[ဧကဒေသူပစာနှင့် တွဲရသောနည်း ။ ။ ပဓာန, ဥပလက္ခဏ, နိဒဿန နည်းများကို ဧကဒေသူပစာ=အဝယဝူပစာနှင့် တွဲရသည်။ ထို့ကြောင့် **"ပ, ဥ, နိဒဿ၊ ယင်းသုံးရပ်၊ မှတ်အပ် ဧကဒေသူပစာ"** ဟု မိန့်ကြသည်။

ဧကဒေသူပစာနှင့် ဧကဒေသျှူပစာ အထူး ။ ။ ဧကဒေသ (အစိတ်) ၏ အမည်ကို ဧကဒေသီ (အပေါင်း) ၌ တင်က ဧကဒေသူပစာ။ ဧကဒေသီ (အပေါင်း) ၏ အမည်ကို ဧကဒေသ (အစိတ်) ၌ တင်က ဧကဒေသျှူပစာ။ မှန်၏–တင်သောပုဒ်ကိုကြည့်၍ ဥပစာအမည် ပေးရသည်။ တင်သောပုဒ်က ဧကဒေသ (အစိတ်) ဖြစ်လျှင် ဧကဒေသူပစာ, တင်သောပုဒ်က ဧကဒေသီ (အပေါင်း) ဖြစ်လျှင် ဧကဒေသျှူပစာ အမည်ပေးရသည်။

ဧကဒေသူနှင့် အဝယဝူ, ဧကဒေသျှူ နှင့် သမုဒါယူ အတူတူ ။ ။ ဧကဒေသူပစာနှင့် အဝယဝူပစာ, ဧကဒေသျှူပစာနှင့် သမုဒါယူပစာ အတူတူ။ ယင်းသို့ တူကြသော်လည်း မတွေဝေစေရန် ပုဒ်စစ်အဆိုကို အသုံးမပြုကြတော့ဘဲ ဋီကာကြီးများ သုံးလေ့ရှိသော အဝယဝူပစာ, သမုဒါယူပစာကိုသာ များစွာသော ဆရာတို့ အသုံးပြုကြသည်။ (ပုဒ်စစ်အကျယ်ကျမ်း၌လည်း သမုဒါယူပစာကို သုံးထားသည်၊ ယင်း၌ ရှု။) ဤအဖြေ၌ကား "ဧကဒေသူပစာ=အဝယဝူပစာ" ဟု လည်းကောင်း, "ဧကဒေသျှူပစာ=သမုဒါယူပစာ" ဟု လည်းကောင်း ယှဉ်တွဲ ဖော်ပြပါသည်။]

---

၉ ။ ။ [၌၊ ၁။ ၂၃၃။]

၁၀။ ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်း

(က) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ ပဓာန (အာဟ) ကြိယာ၏ အရဖြစ်သော ကရဏာ ပုဗ္ဗဂ်မဒေသနာဉာဏ်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား

http://www.dhammadownload.com

အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အောက်မဂ်, အောက်ဖိုလ်ဉာဏ် တည်း၊ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား မဟာဝဇိရဉာဏ်တော်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား စတုရင်္ဂီရိယတည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ပါရမီ ၁၀-ပါး, အပြား ၃၀, စွန့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး, စရိယ ၃-ပါးတည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား မဟာဘိနိဟာရတည်း။ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား မဟာကရုဏာတော်တည်း၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဒုက္ခိတသတ္တဝါအပေါင်းတည်း။ ဤသို့ အောက်သက် သြရုယျော ရုယ္ဟအားဖြင့် လည်းကောင်း, ကရုဏာပုဗ္ဗင်္ဂမဒေသနာဉာဏ်သည် ဝစီဘေဒ ပရမတ္ထသဒ္ဒါ၏ နိဿယော အကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် သုတမယဉာဏ်၏ နိဿယော အကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် အတ္ထဝေဒ, ဓမ္မဝေဒ၏ နိဿယော အကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် ပဋိပတ္တိနည်းကို သိခြင်း၏နိဿယော အကြောင်း တည်း၊ ထိုသည် သမ္မာပဋိပတ်၏ နိဿယော အကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် ပရိသုဒ္ဓသီလ၏ နိဿယောအကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် ပါမောဇ္ဇ၏ နိဿယော အကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် ပီတိ၏ နိဿယောအကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် ပဿဒ္ဓိ၏ နိဿယော အကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် သုခ၏ နိဿယော အကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် သမာဓိ၏ နိဿယောအကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် ယထာဘူတဉာဏ်၏နိဿယော အကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၏ နိဿယော အကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် ဝိရာဂ၏နိဿယော အကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် ဝိမုတ္တိ၏ နိဿယောအကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန၏ နိဿယော အကြောင်းတည်း၊ ထိုသည် အနုပါဒိဒေသသနိဗ္ဗာန်၏ နိဿယော အကြောင်းတည်း၊ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယ္ဟာရုယ္ဟအားဖြင့် လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို စိစစ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

[ပဒဋ္ဌာန်ဝယ် သိလွယ်ဖို့တွက် ကြောင်း,ကျိုးဆက် ။ ။ (၁) ဒုက္ခိတ သတ္တဝါအပေါင်း၊ (၂) မဟာကရုဏာတော်၊ (၃) မဟာဘိနိဟာရ၊ (၄) ပါရမီ ၁၀-ပါး, အပြား ၃၀, စွန့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး, စရိယ ၃-ပါး၊ (၅) မဟာဗောဓိ မဏ္ဍိုင်၊ (၆) စတုရင်္ဂီရိယ၊ (၇) အာနာပါန စတုတ္ထဈာန်၊ (၈) မဟာဝဇိရဉာဏ်၊ (၉) အောက်မဂ်, အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်၊ (၁၀) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ (၁၁) အရဟတ္တ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ (၁၂) ပစ္စဝေက္ခနာဉာဏ်၊ (၁၃) သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ (၁၄) သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်၊ (၁၅) ဒေသနာဉာဏ်၊ (၁၆) ဝစီဘေဒပရမတ္ထသဒ္ဒါ၊ (၁၇) သုတမယဉာဏ်၊ (၁၈) အတ္ထဝေဒ, ဓမ္မဝေဒ၊ (၁၉) ပဋိပတ္တိနည်းကို သိခြင်း၊ (၂၀) သမ္မာပဋိပတ်၊

http://www.dhammadownload.com

(၂၁) ပရိသုဒ္ဓသီလ၊ (၂၂) ပါမောဇ္ဇ၊ (၂၃) ပီတိ။ (၂၄) ပဿဒ္ဓိ၊ (၂၅) သုခ၊ (၂၆) သမာဓိ၊ (၂၇) ယထာဘူတဉာဏ်၊ (၂၈) နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊ (၂၉) ဝိရာဂ၊ (၃၀) ဝိမုတ္တိ၊ (၃၁) ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန၊ (၃၂) အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်။

ကျက် ။ ။ ဒု, ရ, ဘိနိ, ပါရမီ၊ စာဂီစရိယ။
ဗောဓိမဏ္ဍောင်၊ စတုရင်၊ ပေါ်ထင် ဝိရိယ။
အာစတုဈာန်၊ ဝဇိရံ၊ အောက်ဉာဏ် မဂ်,ဖိုလ်ပြ။
ဆုံးမဂ်,ဖိုလ်မှန်၊ ဆင်ခြင်ရန်၊ သဗ္ဗဓာနာတိ။
ဂုဏ်,ဒေသနာ၊ စီသဒ္ဒါ၊ သုတာမယ ထည့်။
ဝေဒနာစ်ဖြာ၊ ကျင့်နည်းသာ၊ သမ္မာပဋိပတ္တိ။
စင်ကြယ်သီလ၊ ပါမောဇ္ဇ၊ ပီတိ, ပဿ, သု, ဓိ။
ယထာဘူတာ၊ နိဗ္ဗိဒါ၊ ဝိရာ,ဝိမုတ္တိ။
ဝိမုတ္တိဉာ၊ အနုပါ၊ မှတ်ပါ စဉ်တိုင်းသိ။
ရှေးရှေးကြောင်းသာ၊ နောက်ကျိုးဖြာ၊ မှန်စွာထုတ်လေဘိ။
ဤဟာ ကမ၊ သိလေက၊ ထုတ်ရ လွယ်လိမ့်ဘိ။ ။

မှတ်ဖွယ် ။ ။ အာရုယှာရုယှအားဖြင့် ထုတ်ရာ၌ သုတမယဉာဏ်အစ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် အဆုံး အားလုံးတို့သည် ဝေနေယျတို့၏ ဟိတသုခချည်းတည်း၊ မှန်၏– ဝေနေယျတို့၏ဟိတသုခကိုပင် အစိတ်အစိတ်ထုတ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ အစိတ်အစိတ် မထုတ်တော့ဘဲ တစ်ပေါင်းတည်း ယူ၍ ကရုဏာပုဗ္ဗင်္ဂမဒေသနာဉာဏ်သည် ဝစီဘေဒပရမတ္ထသဒ္ဒါ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဝေနေယျတို့၏ ဟိတသုခ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ဤသို့လည်း ထုတ်နိုင်သည်၊ ။အသက်, အတက် ၂ မျိုးစီလောက် ထုတ်ကပြီးနိုင်သော်လည်း ဗဟုသုတ ကြွယ်စေခြင်း, နယလာဘ ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှာ များစွာ ထုတ်၍ အကျယ် ရေးလိုက်ပါသည်။

ဒဿန္တော အာဟ–၌ အရကောက် ။ ။ ပဓာနကြိယာဟူရာ၌ ဗြူ–ဓာတ်၏ အနက်ဖြစ်သော ဟောခြင်းကြိယာကို "ပဓာနကြိယာ" ဟု ဆိုသည်။ ယင်းဓာတ္တုတ္ထ၏ အရကို ကောက်ယူရာဝယ် (တစ်နည်း) ယင်းဓာတ်၏ (အနက်ကိုပင် ယူ၊ ဖလူပစာသာ။) အရကို ကောက်ယူရာဝယ် ဤ၌ "ဒဿန္တော အာဟ" ဟု ရှိသောကြောင့် အာဟ–၌ ဓာတ်၏အရကို ကရုဏာပုဗ္ဗင်္ဂမဒေသနာဉာဏ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ကောက်ယူအပ်၏။ ဒသေန္တော-၌ ဓာတ်၏ အရလည်းနည်းတူ။ ဒီပေန္တော အာဟ, ပကာသေန္တော အာဟ-ရှိရာ၌လည်း အတူတူပင်။

ကျက် ။ ။ ဒသေန္တ၊ ဒီပေန္တ၊ ပကာသေန္တ၊ ကျမ်း၌ပြမူ၊ ကရဏာ ရှေးရှူ၊ ဉာဏ်ကိုယူ။ (တွင်းကြီး နိယံ။ ၅၆။)]

၁၃၁၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိက ကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက် မှန်မှန် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဝေရဉ္ဇာ ဒုဗ္ဘိက္ခာ ဟောတိ ဒွီဟိတိကာ သေတဋ္ဌိကာ သလာကာဝုတ္တာ၊ န သုကရာ ဥဉ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ။

၂ ။ ။ မေထုနဓမ္မာ နာမ ယော သော အသဒ္ဓမ္မော ဂါမဓမ္မော ဝသလ ဓမ္မော ဒုဋ္ဌုလ္လံ ဩဒကန္တိကံ ရဟသံ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ၊ ဧသော မေထုနဓမ္မော နာမ။

၃ ။ ။ နိမိတ္တကမ္မံ နာမ နိမိတ္တံ ကရောတိ "အက္ခိံဝါ နိခဏိသာမိ၊ ဘမုကံ ဝါ ဥက္ခိပိသာမိ၊ သီသံ ဝါ ဥက္ခိပိသာမိ၊ တေန နိမိတ္တေန တံ ဘဏ္ဍံ အဝဟရာ" တိ။

၄ ။ ။ အဒ္ဒသ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဇေဋ္ဌော ဣသိ ကနိဋ္ဌံ ဣသိံ ကိသံ လူခံ ဒုဗ္ဗဏ္ဏံ ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတံ ဓမ္မနိသန္ဆတဂတ္တံ၊ ဒိသွာန ကနိဋ္ဌံ ဣသိံ ဧတဒဝေါစ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာပါဋ္ဌများကိုအနက်မှန်ကန်စွာယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ဂမနေန န ပ တ္တဗ္ဗော၊ လောကဿန္တော ကုဒါစနံ။

န စ အပ္ပတွာ လောကန္တံ၊ ဒုက္ခာ အတ္ထိ ပမောစနံ။

၆ ။ ။ ဝုဖုတိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ ဝုဖိမရိယာဒပ္ပတ္တေ။ မဟလ္လကေ တိ ဇာ-တိမဟလ္လကတာယ သမန္ဓာဂတေ၊ စိရကာလပ္ပသုတေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၇ ။ ။တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဣဒံ သတိ သမ္ပဇည် ပုရိမဇ္ဈာနေသုပိ အတ္ထိ မုဋ္ဌဿတိဿ ဟိ အသမ္ပဇာနဿ ဥပစာရဇ္ဈာနမတ္တမ္ပိ န သမ္ပဇ္ဇတိ။

၈ ။ ။နတွံ တာတ သုဒိန္ဓ ကိဉ္စိ ဒုက္ခဿ ဇာနာသီတိ တွံ တာတ သုဒိန္ဓ

http://www.dhammadownload.com

ကိဋ္ဌိ အပွမတ္တကမ္ပိ ကလဘာဂံ ဒုက္ခသ နဇာနာသိ။

၉ ။ ။ ရာဇဂ္ဂံ ဘဏ္ဍန္တိ ရာဇာရဟံ ဘဏ္ဍံ။ ယတော ရညော ပဋ္ဌမာသကံ ဝါအတိ ရေကဋ္ဌမာသ ကံ ဝါ အဂ္ဃနကံ သုကံ ဒါတဗ္ဗံ ဟောတိ။ တံ ဘဏ္ဍန္တိ အတ္တော။

၁၀ ။ ။ ဩစရတီတိ ဩစရကော၊ တတ္ထ တတ္ထ အန္တော အနုပဝီသသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၁၃၁၆-ခုနှစ် မြောစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၇။ ပါ။ သျ။ ၃၅။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၃၄။ ပါ။ သျ။ ၉၈။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၆၅။ ပါ။ သျ။ ၁၄၁။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၂၀။ ပါ။ သျ။ ၂၆၈။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၉၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၀၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၇။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၅၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၉၀။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၂၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၄၂၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၂၆။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၁၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၁၂။]

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၃၁၄။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၅၃၉။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၄၈၀။]

---

၁၀ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၃၂၀။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၅၅၆။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၄၉၅။]

၁၃၁၆-ခုနှစ် မဂ္ဂာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဧဝံ တတ္ထ တတ္ထ တံ တံ အာပတ္တိဥ္စ အနာပတ္တိဥ္စ ဒဿေတွာ ကဒါနိ အနာပတ္တိ မေဝ ဒဿေန္တော "အနာပတ္တိ အဇာနန္တ သာ" တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ အဇာနန္တော နာမ ယော မဟာနိဒ္ဒံ သြက္ကန္တော ပရေန ကတံ ဥပက္ကမမ္မိ နံ ဇာနာတိ။

(ဂ) ဝေသာလိယံ မဟာဝနေ ဒိဝါဝိဟာရဂတော ဘိက္ခု ဝိယ၊ ဧဝ ရူပဿ အနာပတ္တိ။

(ဃ) ဝုတ္တမ္မိ စေတံ "နာဟံ ဘဂဝါ ဇာနာမီတိ။ အနာပတ္တိ ဘိက္ခု အဇာ နန္တ သာ" တိ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ ဝါကျတို့တွင် (က) ဝါကျကို ဒဿေန္တော-၏ ကရိဏ်း ခံ၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဃ) ဝါကျကို သာဘောဂစောဒနာ တက်ပြခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ် ပြန်ရန် မလို။)

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) (ဃ) ဝါကျတို့၏ အဓည်တို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင် ဝုတ္တမ္မိ စေတံ-ဝယ် ဝုတ္တံ, စေတံ-ကိုလည်း ကာရက ကာရကီ, ဝါစ္စ ဝါစက စာ စပ် ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ဝိဟာရဂတော-ကို အစိတ်,အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း ဝစနတ္ထကိုသာ ဉာသ်နည်းအရ ကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။ အာပတ္တိဥ္စ-ဥ် အာပတ္တိ-ကို လိင်, ဂိဏ်း, ဓာတ်, ပစ္စည်း ညွှန်ပြ ခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ ဒုဋ္ဌုလ္လန္တိ ဒုဋ္ဌုဋ္ဌု ကိလေသေဟိ ဒုဋ္ဌတ္တာ, ထူလဋ္ဌ အနိပုဏဘာဝတောတိ ဒုဋ္ဌုလ္လေ-ဋ္ဌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာကို ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ "အယဉ္ဍိ ပါရာဇိက သဒ္ဒေါ သိက္ခာပဒါပတ္တိ ပုဂ္ဂလ ဓမ္မေသု ဝတ္တတိ" ဟူ၍ လည်းကောင်း, "သိက္ခာပဒါပတ္တိ ပုဂ္ဂလေသု" ဟူ၍ လည်းကောင်း ပါဋိနှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဋိကို အကြောင်းပြ၍ ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ ဂါမဓမ္မောတိ ဂါမဝါသီနံ သေဝနဓမ္မော-ဋ္ဌ ဖြစ်သင့်သော နည်း, ဥပစာကို ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ငါ့ရှင်တို့- ဘုရားရှင်တို့ မည်သည် ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ကုန်သည်ရှိသော် အကြွင်းထားသည်ကို ပြုကုန်၍ ပညတ်တော်မမူကြကုန်-ဟူသော စကားကို စုဏ္ဍိယပါဠို စိကုံးခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ (ဃ) ဝါကျရှိ ဝုတ္တံ-ဋ္ဌ အန္တ္ထတ္ထ၏ အရကို ဓန္ဓောတရဏဟာရ နေတ္တိနည်း ထုတ်ပြပါ။

၁၃၁၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဒဿေန္တော-၏ ကရိဏ်းကို "အနာပတ္တိ အဇာနန္တသာတိ အာဒိနာ ဝစနေန" ဟု ခံ၍ ယောဇနာပါ။ ဋ္ဌ။ ၁။ ၂၃၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၀၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၂၃၉။

ဒဿေန္တော, ဒဿေတုံ-တို့၏ ကရိဏ်း ဓံနည်း ။ ။ ဒဿေန္တော, ဒဿေတုံ-တို့၏ ကရိဏ်းကို ကျမ်းဆရာတို့ တိုက်ရိုက်မထားသည်က များသည်။ ကရိဏ်းခံ (ထည့်) ပေးလိုက အာဟ-၏ ကံပုဒ်, သို့မဟုတ် အာကာရပုဒ်ကို ကရိဏ်းပုဒ်ပြင်၍ ခံ (ထည့်) ပေးပါ။

ကျက် ။ ။ **အာကာရနှင့်၊ အာဟ-၏ကံ၊ ဤနှစ်တန်၊ အမှန်ဒဿန၊ ကရိဏ်းဖြစ်မြဲ။** (ဘုရားကြီးနိယံ။ ၁၉။)]

---

၂ ။ ။ (ဃ) **အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂ စောဒနာတက်**

http://www.dhammadownload.com

အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ ရည်၍ အဓိပ္ပာယ်တက် တက်ပုံ ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာ ဆရာ ဆရာသည် (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့ဖြင့် "လုံ့လကို မသိသော ရဟန်း သည် အဇာနန္တ, ထိုအဇာနန္တအား အာပတ်မသင့်" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ဆရာ့စကား၊သည် အဘယ်သို့သော ဒဋ္ဌိကရဏအာဂမဝစနဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း [ကေန ယုတ္တံ-ကို ထောက်။] (စောဒနာ)။ မဂ်တစ်ခုဖြင့် မဂ်တစ်ခုသို့ သွင်း၊သည် ဖြစ်၍ အာပတ်သင့်ရာသည် မဟုတ်ပါသော (အာဘောဂ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို မိန့်။

သာဓက ရည်၍ အဓိပ္ပာယ်တက် တက်ပုံ ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာ ဆရာ ဆရာသည် (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့ဖြင့် "လုံ့လကို မသိသော ရဟန်း၊သည် အဇာနန္တ, ထိုအဇာနန္တအား အာပတ် မသင့်" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ဆရာ စကား၊သည် အဘယ်သို့သော သာဓကဖြင့် ယုံကြည်အပ်ပါသနည်း [ကေန ပစ္စေတမ္ဗံ-ကို ထောက်] (စောဒနာ)။ မဂ်တစ်ခုဖြင့် မဂ်တစ်ခုသို့ သွင်း၊သည် ဖြစ်၍ အာပတ်သင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

ဉာပကကာရဏရည်၍ အဓိပ္ပာယ်တက် တက်ပုံ ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာ ဆရာ ဆရာသည် (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့ဖြင့် "လုံ့လကို မသိသော ရဟန်း သည် အဇာနန္တ, ထိုအဇာနန္တအား အာပတ်မသင့်" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ လုံ့လကို မသိသော ရဟန်း၊သည် အဇာနန္တ, ထိုအဇာနန္တအား အာပတ် မသင့်သည်၏ အဖြစ်ကို အဘယ်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း [ကသ္မာ ဝိညာယတိ-ကို ထောက်] (စောဒနာ)။ မဂ်တစ်ခုဖြင့် မဂ်တစ်ခုသို့ သွင်း၊သည်ဖြစ်၍ အာပတ် သင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစော ဒနာကို သောဓနာတော် မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို မိန့်။

[ဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျ၌ အာဘော်ထားနည်း ။ ။ မိမိစကား ထူးဆန်းနေ၍ ခိုင်မြဲစေရန် ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျကို ကျမ်းဆရာ ရေးရသည်။ ထို့ကြောင့် သာမည ကို အာဘော် ထား၊ရသည်။ ဤ၌ သာမညအား၊ဖြင့် မဂ်တစ်ခုဖြင့် မဂ်တစ်ခုသို့ သွင်း၊က အာပတ်သင့်သည်။ သို့ပါလျက် လုံ့လကို မသိသော ရဟန်း၊သည် အဇာနန္တ, ထိုအဇာနန္တအား အာပတ်မသင့်-ဟူသော စကား၊သည် ထူးဆန်း

http://www.dhammadownload.com

နေသည်၊ "ထူးဆန်းနေ၍ သာမညကို အာဘော်ထားသည်" ဟု မှတ်ပါ။ ဒဠ္ဍီတွေ့တိုင်း နည်းယူလေ။]

ဝါကျတက် တက်ပုံ ။ ။ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ခ) (ဂ) မှတ်ဝါကျတို့ဖြင့် "လုံ့လကို မသိသော ရဟန်းသည် အဇာနန္တ ထိုအဇာနန္တ အား အာပတ်မသင့်" ဟု အာဂမဒဋ္ဌိယ, သာရဏ, ဥာပဏ, သကဝစနကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ အာဂမဒဋ္ဌိယ, သာရဏ, ဥာပဏ, သကဝစနသည် အာဂမဒဋ္ဌိကရဏာ, သာဓက, ဥာပက, ပရဝစနနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ယင်းအာဂမဒဋ္ဌိယ, သာရဏ, ဥာပဏ, သကဝစန၏ အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ, သာဓက, ဥာပက, ပရဝစနကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို မိန့်။

တိုက်တွန်းဖွယ် ။ ။ ဤပုံစံတစ်ခုရက အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ တွေ့တိုင်း ဝါကျ တက်၌ သုံးနိုင်သည်။ ဝါကျတက် တက်လည်း အမှတ်ပြည့်ပင် ရသည်ဖြစ်၍ ဤပုံစံကို အရက္ခက်ထားပါ။

သာဓကနှင့် ပရဝစနကား အာဂမဒဋ္ဌိကရဏနှင့် အတူတူပင်။ အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ ရက ဥာပကကာရဏလည်း အမြဲရသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုလေးခုတို့တွင် ကြိုက်ရာ တစ်ခုခု ယူ၍လည်း တက်နိုင်သည်။ အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ၏ ဥာပက ကာရက (ဥာပကဟိတ်) ဖြစ်ပုံကို သက်ဆိုင်ရာ ကျမ်းများ၌ ရှုပါ။

ကျက် ။ ။ **ထူးဆန်း၍ကား၊ နှစ်ဆူပြား၍၊ လှုပ်ရှားမနိုင်။ ရှေ့နောက်ယိုင်၊ မြဲနိုင် ဒဋ္ဌဓင်း။ (ရွှေရေးဆောင် နိယ်။ ၁၃။)**

ဝုတ္ထံ ဟောတံ၊ ဝုတ္ထံ ဘဂဝေါ၊ တေနာဟ, ဝက္ခတိ၊ ရှိသည့်–ဝုတ္ထဥ္စ၊ ပါဠိပြက၊ ဥာပက,ဒဋ္ဌိ၊ စုဒ်ထုတ်ညှိ။

တေနာဟ–ပြ၊ ယထာဟ–နှင့်၊ တေနဝုတ္ထံ၊ တဘန် ဝုတ္ထဥ္စ၊ တဝ ဝုတ္ထဥ္စေတံ၊ ဝုတ္ထံပိ–ရှိ၊ ထုတ်ဘိစုဒ်ရ၊ ဥာပက။ (တွင်းကြီးနိယ်။ ၁၀၂–၃။)

မှတ်ချက် ။ ။ ရှေ့နိယ်ကား သဘာဝနိယ်, နောက်နိယ်ကား သင်္ကေတနိယ်။

---

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) **အမှတ်ပြ ဝါကျတို့၏ အမည်**

http://www.dhammadownload.com

(ခ) (ဂ) အမှတ်ပြ နှစ်ဝါကျပေါင်းသည် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတွင် အဇာနန္တော နာမ-ဝါကျသည် နိယမဝါကျ, ယော။ ပ။ ဝိယ-ဝါကျသည် အနိယမဝါကျ ဖြစ်ပါသည်၊ ထိုတွင် ယော။ ပ။ န ဇာနာတိ-ဝါကျသည် ဥပမေယျဝါကျ, ဝေသာလိယံ။ ပ။ ဝိယ-ဝါကျသည် ဥပမာနဝါကျ, ဧဝရူပဿအနာပတ္တိ-ဝါကျသည် ပက္ခန္တရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျသည် အာဂမဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ, (တစ်နည်း) သာဓကဝါကျ, (တစ်နည်း) ဥပကကာရဏဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

[ဝိတ္ထာရ နှင့် တပ္ပါကဋိကရဏ အထူး ။ ။ ဝိတ္ထာရမှာ၊ ကြောင်း,ခြင်း, သာ၊ ပါကဋိမှာ၊ ဥပမာ” ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း အကြောင်းဖြင့် လည်းကောင်း, အခြင်းအရာအားဖြင့် လည်းကောင်း, သရုပ်ဖြင့်လည်းကောင်း ချဲ့သော် ဝိတ္ထာရ၊ ဥပမာဖြင့် ချဲ့သော် တပ္ပါကဋိကရဏ၊ ဤသို့ ချဲ့ပုံချင်း ထူးကြသည်။

ဤ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့၌ သရုပ်ဖြင့်လည်းကောင်း, ဥပမာဖြင့် လည်းကောင်း ချဲ့သည်၊ သို့သော်လည်း သရုပ်ဖြင့် ချဲ့ခြင်းသာ အဓိက ဖြစ်သော ကြောင့် လည်းကောင်း, အပေါင်းတည်ပြီး အစိတ်အစိတ် ဖွင့်ပြသောကြောင့် လည်းကောင်း ဝိတ္ထာရလက္ခဏာ အားကောင်းသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျသာ ဖြစ်သင့်သည်။ **နောက်ဝါကျ၌၊ တတ္ထရီလျက်၊ စကားတက်မူ၊ မှတ်ယူဝိတ္ထာရ။** (ဘုရားကြီး နိယံ။ ၃၀)-ကိုလည်း ထောက်။

ယော-၏တွဲဘက် သော-ထည့်၍ “သော အဇာနန္တော နာမ” ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် အဇာနန္တော နာမ-ကို “နိယမဝါကျ” ဟု ဆိုသည်။

ဧဝရူပဿအနာပတ္တိ-ဝါကျသည် သရုပ်ကြားအဘိဓေယျတ္တမှတစ်ပါး ယောဇနာဟုဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရတည်း။ အဇာနန္တသ-ကို အနာပတ္တိ-၌ စပ်၍ ယောဇနာရမည်-ဟူလို။ “ဝါကျာရမ္ဘ” ဟုလည်း ဆိုကြသည်၊ မည်သည့်ဝါကျမဆို စောဒကတို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ကျမ်းဆရာ ဆက်လက် ရေးရသည်ချည်း ဖြစ်သောကြောင့် “ဝါကျာရမ္ဘ မဖြစ်နိုင်” ဟု မဆိုလိုပါ၊ သို့သော် ကောင်းလှမည် မထင်ပါ၊ ဘာကြောင့်နည်း- အခြား ဝါကျလက္ခဏာများ မထင်ရှာ၌သာ ဝါကျာရမ္ဘ ခွဲရသောကြောင့်တည်း။ မေးခွန်း၌ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျ ဝါကျပိုင်းပုံ မကောင်းလှ။ ဧဝရူပဿ အနာပတ္တိ-ဝါကျနှင့် ခွဲပိုင်းသင့်သည်။ ပိုင်းသင့်သည် အားလျော်စွာ ဖြစ်သင့်သလို ခွဲလိုက်ပါသည်။]

ဝုတ္တံ, ဧတေ-ကို ကာရက ကာရကီ စာစပ် ။ ။ ဧတေ-ကား “ကို” ဟူ၍

http://www.dhammadownload.com

အနက်ပေးသောကြောင့် ဝုတ္တံ-ဝယ် ဝစ-ဓာတ်၌ ကာရက။ ဝစ-ဓာတ်ကား ကာရကီ။

ဝုတ္တံ, ဧတံ-ကို ဝါစ္စ ဝါစက စာစပ် ။ ။ ဧတံ-ကား "ကို" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝုတ္တံ-ဝယ်၊ တ-ပစ္စည်း၌ ဝါစ္စ၊ တ-ပစ္စည်းကား ဝါစက။

[ကျက် ။ ။ **ပစ္စည်းတွင်သာ၊ ကတ္တားအဟံ၊ အမှန်စင်စစ်၊ စပ်သည်ဖြစ်မူ၊ ဝါစ်, ဝါ, တုံ, လိင်စပ်မြဲ။**

ဓာတ်တွင်၍သာ၊ စပ်လိုပါမူ၊ ကာ, ကီ, ကြောင်းကျိုး၊ စပ်ရိုးပေါင်း, စိတ်ဖြစ်မြဲ။

ကတ္တား ဝုတ္တ၊ ပစ္စယ,ဓာတု၊ နှစ်ခုစပ်ရ၊ အဝုတ္တမှာ၊ ဓာတ်တွင်သာ၊ ကံမှာ ၎င်းနည်းပင်ပြု။ (ဘုရားကြီးနိယံ။ ၁၃၃-၄-၇)]

---

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထ နှင့် ဉာသ်ကောက်

အစိတ်ဝစနတ္ထ ။ ။ ဝိဟရဏံ ဝိဟာရော၊ အဂစ္ဆီတိ ဂတော။

အပေါင်းဝစနတ္ထ ။ ။ ဝိဟာရံ ဂတော ဝိဟာရဂတော။

ဝိဟာရံ၊ နေခြင်းသို့။ ဂတော၊ ရောက်သည်တည်း။ ဝိဟာရဂတော၊ နေခြင်းသို့ ရောက်သည်။

ဝိဟာရံဂတော-ကား ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဝိဟာရဂတော-ကား ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်။ ဝိဟာရ-ပုဒ် ဂတ-ပုဒ်။ ဤဝိဟာရဂတော-ဟူသော ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၌ ဝိဟာရ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ အရကား နေခြင်းကြိယာသည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ထိုနေခြင်းကြိယာ၏ ရောက်ခြင်းကြိယာ နှင့် ကမ္မ, ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သောကြိယာကာရကသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့်ရ၏။ ဝိဟာရဂတော-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကား ထိုမုချ, ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော နေခြင်းသို့ ရောက်သော ရဟန်းဒြပ်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ကြိယာကာရကသမ္ဗန်သကတ် ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာလျှင် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

[**မှတ်ဖွယ်** ။ ။ သကတ်ကို "ဂုဏ်" ဟု ဆိုသည်။ ဂုဏ်, သကတ်, ဝိသေသန အတူတူ။ သကတ် ၇-မျိုး, ၈-မျိုးကို ဘေဒစိန္တာ စသည်၌ရှု။

http://www.dhammadownload.com

ဝိသေသနပုဒ်တို့၌ အရကောက်ထူးခြားချက် ။ ။ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ အရကို ကောက်ရာ၌ ပဓာန, အပဓာနခွဲ၍ ကောက်ခြင်းသည် ထူးခြားချက်တည်း။ ညောင်ကန်မူ ဉာသ်ကောက် ကြည့်ပါ။]

---

၅ ။ ။ **လိင်္ဂါဒိ ဝိဘာဂ**

အာပတ္တိ-ကား:- ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, အာ ပုဗ္ဗ ပဒ ဓာတ်, တိ ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ **အာဘောဂ နှင့် သံဝဏ္ဏနာ**

ဒုဋ္ဌု-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋိဖြင့် ဒုဋ္ဌုလ္လဲ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဒု ဥပသာရပုဒ်၏ ဒုဋ္ဌုအနက်ဟောဇ်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ကိလေသေဟိ ဒုဋ္ဌတ္တာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋိဖြင့် ဒုဋ္ဌု-မည်ခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

အနိပုဏာဘာဝတော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋိဖြင့် ထူလ-မည်ခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဒုဋ္ဌုဋ္ဌု ကိလေသေ ဒုဋ္ဌတ္တာ ထူလဋ္ဌ အနိပုဏာဘာဝတော-ဟူသော တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ဒုဋ္ဌုလ္လဲ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၏ တုလျအနက်ဟောဇ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ (တစ်နည်း) တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် **ရှေ့နောက်ပဒ၊ စဒ္ဒယဖြင့်၊ ဟိတ်ပြဖွင့်ချယ်၊ ဝါကျဝယ်၊ ကမ္မဓာရယ်ပြု**-ဟူသည်နှင့်အညီ 'ဒုဋ္ဌုဋ္ဌု တံ ထူလဋ္ဌာတိ ဒုဋ္ဌုလ္လဲ' ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုအဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ ထ-ကို အသဒိသဒ္ဒေဘော် ဆောင်၊ အသဒိသ ဒ္ဒေဘော် နှင့် တကွသော ဒန္တဇတ္ထ-ကို အသဒိသဒ္ဒေဘော်နှင့် တကွ မုဒ္ဓဇဒ္ဒ-ပြု၊ ဥ-ကို ဥ+ရဿပြု၊ လ ကို ဒ္ဒေဘော်ဆောင်၍ 'ဒုဋ္ဌုလ္လ' ဟု ရုပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

[ဒုဋ္ဌု, ဒုဋ္ဌုံ] ။ ။ အဋ္ဌကထာပါဋိ (၁။ ၂၂၂) ၌ 'ဒုဋ္ဌုံ' ဟု နိဂ္ဂဟီတန္တနှင့် ရှိသည်။ နိပါတ်ပုဒ် (ဒုဋ္ဌု ကု ကုစ္ဆိတေ ကုစ္ဆိတတ္ထေ။ သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ။

http://www.dhammadownload.com

နှာ။ ၃၈၆။) ဖြစ်သောကြောင့် အဋ္ဌကထာ နိသျသစ်အတိုင်း 'ဒုဋ္ဌ' ဟု နိဂ္ဂဟိတ်မဲ့ ရှိသင့်သည်။]

---

၇ ။ ။ ပါဠိ အဆုံးအဖြတ်

အချို့သော ပါဠိရပ်၌ အာပတ်ကို 'ဓမ္မ', အချို့သော ပါဠိရပ်၌ သိက္ခာ ပုဒ်ကိုပင် 'ဓမ္မ' ဟူ၍ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ဓမ္မ အနက်ကို အာပတ်, သိက္ခာ ပုဒ်ဟူသော အနက်တို့မှ အသီးအခြား မဆိုအပ်, မဆိုထိုက်သောကြောင့် 'ဓမ္မ' မပါသော သိက္ခာပဒါပတ္တိပုဂ္ဂလေသု-ဟူသော ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၄။]

---

၈ ။ ။ [၁၃၁၉-ခုနှစ်၊ နံပါတ် ၈-အဖြေ ကြည့်။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၉။]

---

၁၀ ။ ။ ခန္ဓောတရဏဟာရ နေတ္တိနည်း

ဝုတ္တံ-၌ အန္တတ္ထ၏ အရဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ် ပြဓာန်းသော မဟာ ကြိယာဉာဏသမ္မယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာကွန္ဓာမည်၏။ သညာသည် သညာကွန္ဓာ မည်၏။ ဝေဒနာ, သညာမှကြွင်းသောစေတသိက် တေတ္တိံသသည် သင်္ခါရကွန္ဓာ မည်၏။ မဟာကြိယာဉာဏသမ္မယုတ်စိတ် ၄-ခုသည် ဝိညာဏကွန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့ ခန္ဓာအားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် ခန္ဓောတရဏဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

၁၃၁၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်တို့ကို အနက် ပေးခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဝဇ္ဇီ ဒုဗ္ဘိက္ခာ ဟောတိ ဒ္ဒီဟိတိကာ

http://www.dhammadownload.com

သေတဋ္ဌိကာ သလာကာဝုတ္တာ၊ နံ သုကရာ ဥဇ္ဈေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ။

၂ ။ ။ မေထုနဓမ္မော နာမ ယော သော အသဒ္ဓမ္မော ဂါမဓမ္မော ဝသလ-ဓမ္မော ဒုဋ္ဌုလ္လံ ဩဒကန္တိကံ ရဟသဲ့ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ၊ ဧသော မေထုနဓမ္မော နာမ။

၃ ။ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရော ဘိက္ခု သံဃသ ဩဒနေ ဘာဇီယမာနေ "အပရဿ ဘာဂံ ဒေဟိ" တိ အမူလကံ အဂ္ဂဟေသိ၊

၄ ။ ။ သပ္ပိဝဏ္ဏံ မောစေသာမီတိ စေတေတိ ဥပက္ကမတိ၊ နီလံ မုစ္စတိ၊ အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကို အနက် ပေးခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ သာမဏေရော အာဟ "ဧတာနိ အဟံ ဥပဇ္ဈာယဿ ဒမ္မိ မဟာ ရာဇာ" တိ။ ကော အယံ တာတ ဥပဇ္ဈာယော နာမာတိ။ ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ဒိသွာ စောဒေတာ သာရေတာ စ မဟာရာဇာတိ။

၆ ။ ။ တတိယသင်္ဃာဒိသေသေ ပန ဥဒ္ဒံ ဣမံ ဒိဗ္ဗံ မဟိန္ဒာဒီဟိ အာဘတံ၊ မဟိန္ဒတော ဥဂ္ဂဟေတွာ ကိဋ္ဋိ ကာလံ အရိဋ္ဌတ္ထေရာဒီဟိ အာဘတံ။

၇ ။ ။အာရကတ္တာ ဟတတ္တာ စ၊ ကိလေသာရိန သော မုနိ။

ဟတသံသာရစက္ကာရော၊ ပစ္စယာဒိန စာရဟော။

နံ ရဟော ကရောတိ ပါပါနိ၊ အရဟံ တေန ဝုစ္စတိ။

၈ ။ ။ ယဒါ တေသံ လဒ္ဓိပရိသာ ဥဿန္နာ ဟောတိ၊ သက္ကာ စ ဟောတိ လဒ္ဓုံ ဓမ္မိကော ဝိနိစ္ဆယော။

၉ ။ ။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မသာတိ မနဿေ ဥတ္တိဏ္ဏဓမ္မဿ၊ မနဿေ အတိက္ကမိတွာ ဗြဟ္မတ္တံ ဝါ နိဗ္ဗာနံ ဝါ ပါပနကဓမ္မဿာတိ အတ္ထော။

၁၀။ ။ မဟာပဒုမတ္ထေရောယေဝ စ ဒိဋ္ဌေ ဝေမတိကောတိအာဒီသု ယဒဂ္ဂေန ဝေမတိကော၊ တဒဂ္ဂေန နော ကင်္ခေတိ။ ယဒဂ္ဂေန နော ကင်္ခေတိ၊ တဒဂ္ဂေန နသဿရတိ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၁၇-ခုနှစ် မမွေစရိယတန်း
ပါရာဓိကကဏ္ဍ ပါဠိ,အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၇။ ပါ။ သျှ။ ၅၉။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၃၄။ ပါ၊ သျှ။ ၉၈။ ၁၃၁၆-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၇၃။ ပါ၊ သျှ။ ၁၄၇။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၆၂။ သျှ။ ၂၂၈-၉-မှီးပေး။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၂၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၀၃။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၆၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၆၄။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၂၉၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၇၈။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၆၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၀၉။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၃၄၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၄။ ၂၁၄။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၄။ ၂၁၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၄။ ၅၂၀။]

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၁၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတဲ့နိုး
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေတိ ရာဇဂဟေတိ ဧဝံနာမကေ နဂရေ။

(ခ) တဉ္စိ မန္ဒာတုမဟာဂေါဝိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ရာဇဂဟန္တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) အညေပေတ္ထ ပကာရေ ဝတ္ထုယန္တိ၊ ကိံ တေဟိ၊ နာမမေတံ တဿ နဂရဿ။

(ဃ) တံ ပနေတံ ဗုဒ္ဓကာလေ စ စက္ကဝတ္တိကာလေ စ နဂရံ ဟောတိ၊ သေသကာလေ သုညံ ဟောတိ ယက္ခပရိဂ္ဂဟိတံ၊ တေသံ ဝသနဝနံ ဟုတ္ဝာ တိဋ္ဌတိ။

(င) ဧဝံ ဂေါစရဂါမံ ဒဿတွာ နိဝါသနဋ္ဌာနမာဟ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေတိ။

(စ) သော စ ဂိဇ္ဈာ တဿ ကူဋေသု ဝသိ သု၊ ဂိဇ္ဈသဒိသာနိ ဝါ တဿ ကူဋာနိ၊ တသ္မာ ဂိဇ္ဈကူဋောတိ ဝုစ္စတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

[သိဖွယ် ။ ။ ပဗ္ဗတေတိ-နောင် ဆဋ္ဌမူဋ္ဌ တတ္ထ-ရှိသည် မ်ကောင်း၊ ဟံသာဝတီ မူအတိုင်း တတ္ထ-မရှိတာက ကောင်းသည်။ ဧတ္ထ-ထည့်ရမည်ကို "တတ္ထ" ဟု မှားထည့်ခြင်းသော်လည်း ဖြစ်ရာ၏။ ဧတ္ထ-ရှိရင်တော့ အကောင်းပင်။]

၁ ။ ။ အထက်ပါ ဝါကျတို့တွင် (ခ) (ဂ) ဝါကျတို့ကိုသာ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) ဝါကျကို အယုတ္တသာဘောဂ စောဒနာတက် (င) ဝါကျကို အနုသန္ဓေ တက်ပြပါ။

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဝါကျအမည်ပေးခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (စ) ဝါကျတွင် ပဌမဝိကပ်နှင့်အညီ ဂိဇ္ဈကူဋ-ပုဒ်ကို အစိတ်, အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကိုသာ ဉာဿနည်းအရ ကောက်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (က) ဝါကျ၌ ရာဇဂဟ, နဂရ-ပုဒ်တို့၏ ဤ၌ လိုအပ်သော လိင်ကို ဆုံးဖြတ်၍ နဂရ-ပုဒ်၌ နဂ-ပုဒ်ကိုသာ ဓာတ်,ပစ္စည်း ခွဲပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ အောက်ပါပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တို့၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂကို ပြု၍ သဲ့ဝဏ္ဏနာကိုလည်း ညွှန်ခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

(က) ရာဇဂဟေတိ ဇေဝံနာမကေ နဂရေ။

(ခ) ဂိဇ္ဈသဒိသာနိ ဝါ တာသ ကူဋာနိ။

၇ ။ ။ (ဃ) ဝါကျ၌ "ဝသနဝနံ, ဝသန္တဝနံ, ဝသေနဝနံ" ဟု ပါဠိသုံးထွေရှိရာ သင့်ရာပါဠိကို အကြောင်းပြ၍ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (ခ) ဝါကျ၌ ရာဇဂဟံ-ဟူသော ပုဒ်ဝယ် ရာဇ-ပုဒ်၌ အဖွင့်အားလျော်စွာ ဖြစ်သင့်သော နည်း, ဥပစာ ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ မြန်မာဘာသာကို ပါဠိစုဏ္ဏိယ စီကုံးခဲ့ပါ။

သီလစောင့်သောသူ မည်သည် တစ်ယောက်သော ရဟန်းအားသော်လည်း အတိုင်းမသိ မရေတွက်နိုင်၊ မြေကြီး သမုဒ္ဒရာ ကောင်းကင်တို့ကဲ့သို့ အလွန်ကျယ်ပြန့်၏။

၁၀။ ။ (က) ဝါကျ၌ရှိသော ဗုဒ္ဓေါ-ပုဒ်၌ ဗုဇ-ဓာတ်၏ မုချအရကို ကောက်၍ အာရုယှာရုယှပဒဋ္ဌာနဟာရနေတွိနည်းအရ ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၃၁၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၄၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၂၈၃။]

---

၂ ။ ။ **(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ အယုတ္တသာဘောဂ (အယုတ္တာဘောဂ) စောဒနာတက်**

ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏရည်၍ အဓိပ္ပာယ်တက် ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "ရာဇဂဟ-၏အရ ရာဇဂြိဟ် ဟူသော အမည်ရှိသော မြို့ကို ယူရမည်" ဟု ဆိုတော်မူ၏။ (ဋ္ဌပနာ)။ ဆရာ့စကား၌သည် အဘယ်သို့ သင့်ပါအံ့နည်း (ကထံ-ဖြင့် မှတ်အပ်သော အယုတ္တ စောဒနာ)။ မင်းတို့ သိမ်းယူအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထု မှန်သမျှကို ရာဇဂဟ-၏အရယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (နနု-ဖြင့် မှတ်အပ်သော အာဘောဂစောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ မင်းတို့ သိမ်းယူအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထု မှန်သမျှကို ရာဇဂဟ-၏ အရယူသင့်သော်လည်း မန္တာတ်မင်း, မဟာဂေါဝိန္ဒပုဏ္ဏား အစရှိသည်တို့သည် မင်းနေပြည်၏ အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မြို့ကို "ရာဇဂဟ" ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဤသို့ "ရာဇဂဟ-၏အရ ရာဇဂြိုဟ်ဟူသော အမည်ရှိသော မြို့ကို ယူရမည်" ဟု ပြဆိုသော ငါ့စကားသင့်၏-ဟူလို။

ဝိတ္ထာရ ရည်၍ အဓိပ္ပာယ်တက် ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် မြို့ကို "ရာဇဂဟ" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ အဘယ့်ကြောင့် မြို့ကို "ရာဇဂဟ" ဟုဆိုအပ်ပါသနည်း (ကသွာဖြင့် မှတ်အပ်သော အယုတ္တစောဒနာ)။ မင်းတို့ သိမ်းယူအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုမှန်သမျှကို "ရာဇဂဟ" ဟု ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (နန္-ဖြင့် မှတ်အပ်သော အာဘောဂစောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော် မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ မင်းတို့ သိမ်းယူအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထု မှန်သမျှကို "ရာဇဂဟ" ဟု ဆိုသင့်သော်လည်း မန္တာတ်မင်း, မဟာဂေါဝိန္ဒပုဏ္ဏား အစရှိသည်တို့သည် မင်းနေပြည်၏အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြို့ကို "ရာဇဂဟ" ဟု ဆိုအပ်၏-ဟူလို။

[ဒဠ္ဍီ ကူရပုံ ။ ။ ရာဇူဟိ (မင်းတို့သည်) ဂဟော (သိမ်းယူအပ်)-ဟူသော ဗျူပ္ပတ်အားလျော်စွာ မင်းတို့ သိမ်းယူအပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထု မှန်သမျှ (သာမည) ကို ရာဇဂဟ-၏အရ ယူသင့်ပါလျက် မယူဘဲ (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် မြို့ကို သာ ယူထားခြင်းသည် ထူးဆန်းနေသည်၊ သို့ဖြစ်၍ မိမိစကား ခိုင်မြဲစေရန် ယုတ္တိဒဠ္ဍီကရဏဝါကျကို ကျမ်းဆရာ ကူရသည်။ အဖြေထူး၍ သာမညကို အာဘော်ထားသည်ဟုလည်း သိပါ။

ချဲ့ရပုံ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် မြို့ကို "ရာဇဂဟ" ဟု သာဆိုသည်၊ အကြောင်းမပါ၊ အကြောင်းငုတ်နေသည်၊ ထို့ကြောင့် အကြောင်းဖြင့် ကျမ်းဆရာ ချဲ့ပြရသည်။

ချဲ့ခြင်း ၃-မျိုး ။ ။ ချဲ့ခြင်း (ဝိတ္ထာရ) သည် (၁) အကြောင်း (ဟိတ်) ချဲ့, (၂) အခြင်းအရာ (အာကာရ) ချဲ့, (၃) သရုပ် (သရူပ) ချဲ့အားဖြင့် ၃-မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် ဤ၌ အကြောင်း (ဟိတ်) ချဲ့ဟု မှတ်ပါ။

အယုတ္တစောဒနာ ။ ။ ကထံ, ကသွာ, ကိမတ္ထံ-သဒ္ဒါတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော (ဝါ) ကထံ, ကသွာ, ကိမတ္ထံ-သဒ္ဒါ အမှတ်အသားပါသော စောဒနာ

http://www.dhammadownload.com

သည် အယုတ္တစောဒနာ မည်၏။ မြန်မာလို စောဒနာရာဒ္ဓ "အဘယ်သို့, အဘယ်ကြောင့်, အဘယ်အကျိုးငှာ" ဟု စောဒနာရသည်၊ ဤနေရာဝယ် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျအခိုက်၌ သဘာဝယုတ္တိဖြင့် ဖြေထားသောကြောင့် "အဘယ်သို့" ဟု (ကထံ-ဖြင့်) စောဒနာသည်။ ဝိတ္ထာရဝါကျအခိုက်၌ အကြောင်းဖြင့် ဖြေထားသောကြောင့် "အဘယ်ကြောင့်" ဟု (ကသ္မာ-ဖြင့်) စောဒနာသည်။ အကယ်၍ အကျိုးဖြင့် ဖြေထားသော ဝါကျ တွေ့က "အဘယ်အကျိုးငှာ" ဟု (ကိမတ္ထံ-ဖြင့်) စောဒနာရလိမ့်မည်။ "အဖြေကြည့်၍ စောဒနာရသည်" ဟု ဆိုလိုသည်၊

အယုတ္တစောဒနာ ၃-မျိုး ။ ။ ဤသို့ အယုတ္တစောဒနာသည် (၁) ကထံ-ဖြင့် မှတ်အပ်သော အယုတ္တစောဒနာ, (၂) ကသ္မာ-ဖြင့် မှတ်အပ်သော အယုတ္တစောဒနာ, (၃) ကိမတ္ထံ-ဖြင့် မှတ်အပ်သော အယုတ္တစောဒနာ အားဖြင့် ၃-မျိုးရှိ၏။ ဤစောဒနာသည် တကယ်တော့ ထူးဆန်းလှသည်မဟုတ် ပုစ္ဆာပင်ဖြစ်သည်။ ပုစ္ဆာကိုပင် "အယုတ္တစောဒနာ" ဟု နာမည်တစ်မျိုး တတ်ထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

အာဘောဂစောဒနာ ။ ။ နနု-သဒ္ဒါဖြင့် မှတ်အပ်သော (၀၊) နနု-သဒ္ဒါ အမှတ်အသားပါသော စောဒနာသည် အာဘောဂစောဒနာ မည်၏ မြန်မာလို စောဒနာရာဒ္ဓ "မဟုတ်ပါလော" ဟု စောဒနာရသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ "ယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော, ဆိုသင့်တည် မဟုတ်ပါလော" ဟု စောဒနာသည်။

အယုတ္တာဘောဂစောဒနာ ။ ။ အယုတ္တစောဒနာ-နှင့် အာဘောဂစောဒနာ ၂-ခု ပေါင်းသော် အယုတ္တာဘောဂစောဒနာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် "အယုတ္တာဘောဂစောဒနာတက်" ဟု မေးမှ သဘာဝကျသည်။ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့၌ ပေါင်းတက်သည်က များသည်။ "အယုတ္တာဘောဂ" ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း အယုတ္တ-ကို ရှေ့, အာဘောဂ-ကို နောက် ထား တက်ရမည်။

ကထံ, ကသ္မာ, ကိမတ္ထန္တိ၊ လက္ခဏာ အယုတ္တ စောဒနာ။

နနု ဟိ လက္ခိတာ ဘောဂါ၊ (ဂန္ထာဘရဏ)

နနု-လော သာ အာဘော်လော ။ ။ နနု-သဒ္ဒါ, ကိံ-သဒ္ဒါတို့သည် ပုစ္ဆာ အနက်အားဖြင့် တူကြသော်လည်း နနု ဟိ လက္ခိတာ ဘောဂါ (ဂန္ထာ ဘရဏ)-ကို ထောက်၍လည်းကောင်း, "အာဘောဂ" ဟူသည် မိမိ၏ အလို, နှလုံးသွင်း, ထင်မြင်ယူဆချက်ပင်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဟောတိ နနု) စသော

http://www.dhammadownload.com

နန-လော-သည်သာ မိမိ၏ ထင်မြင် ယူဆချက် ပါသည်။ ဖြစ်လေသလော (ဟောတိကိံ) စသော ကိံ-လောသည် မိမိ၏ထင်မြင်ယူဆချက်မပါ၊ မသိလို့ မေးခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်၊ ခုခုခံခံ သဘော ဘာမျှမရှိ။ ဤသို့သော သဘာဝယုတ္တိကို ကြည့်၍လည်းကောင်း နန-လော-သည်သာ "အာဘော်လော" ဟု ယူဆသည်။ သိလက္ခန် စောဒကာဘောဂ ထုတ်ရာ၌လည်း နန-သာ သုံးရိုးရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ **"လောမှာ အာဘောဂ"** ဟု ဆိုကြသော်လည်း လောတိုင်း အာဘော်မဟုတ်၊ နန-လော သာအာဘော် ဖြစ်သည် ကိံ-လောကား ပုစ္ဆာသာဖြစ်သည်။

နန စ မနသာ ဒုဗ္ဘိက္ခကာလေ အတိဝိယ ဥသာဟဇာတာ ပုညာနိ ကရောန္တိ၊ အတ္တနာ အဘုဉ္ဇိတွာပိ ဘိက္ခူနံ ဒါတဗ္ဗံ မညန္တိ (ဌ၊ ၁။ ၁၄၇။)-စသည်ကား နန-လောကို "အာဘော်လော" ဟု ယူဆရာ၌ သာဓကပင် ဖြစ်သည်။ ကိံ ပနာနန္ဒတ္ထေရော တဒါ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာကော ဟောတိ (ဌ၊ ၁ ။ ၁၄၆) -စသည်ကား ကိံ-လောကို "ပုစ္ဆာလော" ဟု ယူဆရာ၌ သာဓကပင် ဖြစ်သည်။]

ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ ရည်၍ ဝါကျတက် တက်ပုံ ။ ။ အရှင်အဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြ ဝါကျဖြင့် ရာဇဂဟ-၏အရ "ရာဇဂြိုဟ်ဟူသော အမည်ရှိသော မြို့ကို ယူရမည်" ဟု ယုတ္တိဒဋ္ဌီယကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ယင်းယုတ္တိဒဋ္ဌီယ၏ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း (ကထံ-ဖြင့် မှတ်အပ်သော အယုတ္တစောဒနာ)။ ယုတ္တိဒဋ္ဌီယသည် ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (နန-ဖြင့် မှတ်အပ်သော အာဘောဂ စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည်။ (ခ) မှတ် ဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ ယုတ္တိဒဋ္ဌီယ၏ ယုတ္တိဒဋ္ဌီ ကရဏသည် (ခ) အမှတ်ဝါကျဖြစ်၏။ ဤသို့ ယုတ္တိဒဋ္ဌီယ၏ ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏကို သိအပ်၏-ဟူလို၊

ဝိတ္ထာရရည်၍ ဝါကျတက် တက်ပုံ ။ ။ အရှင် အဌကထာဆရာ ဆရာ သည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် မြို့ကို "ရာဇဂဟ" ဟု အကျဉ်း သခေ်ပကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ထိုအကျဉ်းသခေ်ပ၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း (ကထံ-ဖြင့် မှတ်အပ်သော အယုတ္တစောဒနာ)။ အကျဉ်း သခေ်ပသည် အကျယ်ဝိတ္ထာရနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (နန-ဖြင့် မှတ်အပ်သော အာဘောဂ စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို

http://www.dhammadownload.com

သောဓနာတော် မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အကျဉ်းသခေါ်ပ၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြစ်၏။ ဤသို့ အကျဉ်းသခေါ်ပ၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရကို သိအပ်၏–ဟူလို။

[ဤမေးခွန်း အချို့မကျ၊ "အယုတ္တာဘောဂစောဒနာတက်" ဟု သုံးရမည်။ အချို့မကျရုံသာမဟုတ်, စောဒနာတက်ကို မေးရာ၌ ။ပ။ တစ်ခုခုကိုသာ မေးရမည်–ဟူသော စည်းမျဉ်းနှင့်လည်း မကိုက်ညီ။ နောက်၌လည်း စည်းမျဉ်း နှင့် မကိုက်ညီသော မေးခွန်းတွေ များစွာတွေ့ရမည်။ မိမိတို့ ဉာဏ်ဖြင့်သာ မြင်အောင်ကြည့်ကြပါတော့၊ အမှာ မရေးတော့ပါ။]

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ အနုသန္ဓေတက် ။ ။ ဤသို့ (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့ဖြင့် ရာဇဂဟေ–ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ–ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို ပြခြင်းငှာ မပြမီ ရှေးအဖို့၌ အနုသန္ဓေ, သမ္ဗန္ဓကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို မိန့်။

[မှတ်ဖွယ် ။ ။ အနုသန္ဓေဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်လိုလျှင် ဤနည်းချည်း မှတ်လေ။ အနုသန္ဓေတက်၌ အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို။]

---

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၏အကြောင်းနှင့်တကွအမည်

(ခ) အမှတ်ပြပါကျသည် (က) မှတ်ဝါကျကို ယုတ္တိအားဖြင့် မြဲမြံ ခိုင်ခဲ့အောင် ပြုသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ (တစ်နည်း) (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ စောဒကတို့ စောဒနာ ဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒကတို့ စောဒနာချက်ကိုပယ်ဖျက်ရန် ဆက်လက်၍ တစ်ဖန် အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

[ကျက် ။ ။ စောဒကတို့၊ စောဒနာချက်ကို၊ ပယ်ဖျက်လိုတွက်၊ ဤ အချက်ကြောင့်၊ ဆက်၍တစ်ဖန်၊ အားထုတ်ပြန်၊ မှ၊ ၃ အာရမ္ဘာ။ (ကျွန်ုပ်တို့နိယံ။)]

---

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထ နှင့် ဉာသ်ကောက်

အစိတ် ဝစနတ္ထ ။ ။ ဂေဓန္တီတိဂိဇ္ဇာ (မောဂ္ဂလာနဏ္ဍာဒိဝုတ္တိ၊ ၄၇)။ ဂိဇ္ဇာ ဧတ္ထ သန္တီတိဂိဇ္ဇံ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၂)။ ကုဋ္ဌီယတိ ဆိန္ဒီယတီတိ ကူဋုံ (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၂၁၈)။

အပေါင်း ဝစနတ္ထ ။ ။ ဂိဇ္ဇံ ကူဋုံ ဧတဿာတိ ဂိဇ္ဇကူဋော (သာရတ္ထ)။ ဧတဿ၊ ထိုတောင်အား။ ဂိဇ္ဇံ၊ လင်းတတို့ရှိသော။ ကူဋုံ၊ အထွတ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ-တသ္မာ၊ ထိုသို့ လင်းတတို့ရှိသော အထွတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊ ထိုတောင်သည်။ ဂိဇ္ဇကူဋော၊ ဂိဇ္ဇကုဋ် မည်၏။

ဂိဇ္ဇံကူဋုံဧတဿာတိ-ကား စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝိဂြိဟ်၊ ဂိဇ္ဇကူဋော-ကား စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၊ ဂိဇ္ဇ-ပုဒ်, ကူဋ-ပုဒ်, ဧတ-ပုဒ်။ ဤဂိဇ္ဇကူဋော-ဟူသော စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၌ ဂိဇ္ဇကူဋ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အရကား လင်းတတို့ရှိသော အထွတ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏၊ လင်းတတို့ရှိသော အထွတ်၏တောင်နှင့် ဌာနီဌာနအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမ္မန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဧတဿ-ဟူသော အညပုဒ်၏အရကား ထိုမုချ, ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သောတောင်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သမ္မန်သကတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာလျှင် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

ရာဇဂဟ, နဂရ-ပုဒ်တို့၏ ဤ၌ လိုအပ်သော လိင်ကား နပုလ္လိင် ဖြစ်ပါသည်။ (နဂရသဒ္ဒါပေက္ခာယ နပုံသကနိဒ္ဒေသော။ သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၁၁၂)။

နဂ-ကား နဂ-ပုဗ္ဗ ဂမု-ဓာတ်, ကွိ-ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။ (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၆၀၅)။

---

၆ ။ ။ အာဘောဂ နှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဧဝံနာမကေ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါ၌ဖြင့် ရာဇဂဟ-သဒ္ဒါ၏ ဇာတိ-စသော သဒ္ဒါ ၅-ပါးတို့တွင် နာမ-သဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကို အဌကထာ (၁။ ၂၄) ဆရာ သိစေပါသည်။ နာမလိင်္ဂပဒသံဝဏ္ဏနာ (သီလက္ခန်ဂဏ္ဌိ။ ၃၀၁)။

http://www.dhammadownload.com

နဂရေ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ရာဇဂဟ-၏အရပ် မြို့.ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေ ယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဂိဇ္ဈသဒိသာနိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဂိဇ္ဈ-၌ ဏ-ပစ္စည်း၏ ဥပမာ အနက်ဟောဇ္ဈ၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဂိဇ္ဈ-ပုဒ်ကို "ဂိဇ္ဈော ဝိယာတိ ဂိဇ္ဈ" ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဝါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် တစ်နည်းအားဖြင့် ဝစနတ္ထပြုသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဂိဇ္ဈ သဒိသာနိ တဿ ကူဋာနိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဂိဇ္ဈကူဋော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်း စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၏ သမ္ဗဒါန်အနက်ဟောဇ္ဈ၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ (တစ်နည်း) ဂိဇ္ဈကူဋော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ဂိဇ္ဈ ကူဋံ ဧတဿာတိ ဂိဇ္ဈကူဋော" ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ-သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

(တစ်နည်း) ဂိဇ္ဈသဒိသာနိ တဿ ကူဋာနိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဂိဇ္ဈကူဋော-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ မဇ္ဈေလောပီ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ် ဖြစ်, ယင်းမဇ္ဈေလောပီ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၏ သမ္ဗဒါန်အနက်ဟောဇ္ဈ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဂိဇ္ဈကူဋော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ဂိဇ္ဈသဒိသံ ကူဋံ ဧတဿာတိ ဂိဇ္ဈကူဋော" ဟု မဇ္ဈေလောပီ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ "ဂိဇ္ဈသဒိသကူဋ" ဟု ဆိုလိုလျက် ဂိဇ္ဈသဒိသ-ဟူသော ရေးပုဒ်၌ သဒိသ-ဟူသော နောက်ပုဒ် ကျေနေသည်၏ အဖြစ် (ဋီကာသုံး) (ဝါ) သဒိသ-ဟူသော အလယ်ပုဒ် ကျေနေသည်၏ အဖြစ် (ယခုသုံး) ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

[သံဝဏ္ဏနာ ဖွင့်ဆိုရာ၌ ပါဠိရင်းမှာ ရှိတာမပြ မရှိပြ၌ အာဟော်ကြွေနည်း ။ ။ သံဝဏ္ဏနာ ဖွင့်ဆိုရာ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ရှိသောပုဒ် မပါလာလျှင် ယင်း မပါလာသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို အနက်မဲ့သော် လည်းကောင်း, ကြွင်းပုဒ်နှင့် အနက် တူသော် လည်းကောင်း ကြံပါ။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ မရှိသောပုဒ် အပိုပါလာ

http://www.dhammadownload.com

လျှင် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို တဒ္ဓိတ်သော် လည်းကောင်း, လောပသမာသ်သော် လည်းကောင်း ကြံပါ။ ဤ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌မရှိသော သဒ်သပုဒ် အပို ပါလာသောကြောင့် ဂိဖျ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို တဒ္ဓိတ် ကြံရသည်။ (တစ်နည်း) လောပသမာသ် ကြံရသည်။ သာရတ္ထဆရာလည်း ၂-နည်းပင် ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် **"သံဝဏ္ဏနာ ဖွင့်ဆိုရာ၌၊ ပါဠိရင်းမှာ၊ ရှိတာမပြ၊ အနတ္ထ၊ သေသတုလျ ကြံ။ မရှိတာပြ၊ တဒ္ဓိတ၊ လောပသမာသ်ကြံ"** ဟု မိန့်ဆိုကြသည်။

တဒ္ဓိတ်ကြံရာဝယ် ဤ၌ အပိုပုဒ်သည် သဒ်သ-ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် (ဝါ) သဒ်သ-ပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဥပမာတဒ္ဓိတ် ကြံရသည်။ ထို့ကြောင့် သံဝဏ္ဏနာနိယံ၌ **"သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ သာမညကို၊ သရိကွက၊ သဒ်သနှင့်၊ သမ, ဏ္ဏဝ၊ စသည်တို့နှင့်၊ ဖွင့်ပြလေရာ၊ ဥပမာ၊ ကြံပါတဒ္ဓိတ"** ဟု မိန့်သည်။

---

၇ ။ ။ ပါဠိအဆုံးအဖြတ်

"ဝသနဝနန္တိ အာပါနဘူမိဘူတံ ဥပဝနံ" ဟု သာရတ္ထ, "ဝသန္တာ ဝနန္တိ ကီဠာဝနံ" ဟု ဝိမတိ ဖွင့်သောကြောင့် ဝသနဝနံ-ဟူသော ပါဠိ, ဝသန္တာ ဝနံ-ဟူသောပါဠိ ၂-ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။ ["ဝသနဋ္ဌာနံဝနံ" ဟုလည်း မူကွဲရှိသည်။]

---

၈ ။ ။ နည်း, ဥပစာ

ရာဇ-ဟူသော နည်းသည် မန္တန်မင်းတည်းဟူသော ပြဓာန်းသည်ကို ဆိုသဖြင့် မဟာဂေါဝိန္ဒပုဏ္ဏား အစရှိသော မပြဓာန်းသည်ကိုလည်းရသောကြောင့် ပဓာနနည်း မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ဥပလက္ခဏနည်း, နိဒဿနနည်းများလည်း ဖြစ်သင့်သည်ပင်။

ရာဇ-သဒ္ဒါသည် အစိတ် ဖြစ်သော မန္တန်မင်း၏ ရာဇ-ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော မန္တန်မင်း, မဟာဂေါဝိန္ဒပုဏ္ဏား အစရှိသည်၌ တင်စား၍ အပေါင်းဖြစ်သော မန္တန်မင်း, မဟာဂေါဝိန္ဒပုဏ္ဏား အစရှိသည်ကို "ရာဇ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဧကဒေသုပစာ-အဝယဝုပစာ မည်၏။

---

၉ ။ ။ [၌၊ ၁။ ၂၅၇။]

---

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ အာရဃ္ဘာရဃ္ဘပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်း

ဗုဒ္ဓေါ-ပုဒ်၌ ဗုဒ-ဓာတ်၏ မုချအရဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ပစ္စေကဉာဏ် ဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဒေသနာဉာဏ်၏ နီးစွာသောအကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ ဟိတသုခ၏ နီးစွာသောအကြောင်းတည်း။ ဤသို့ အထက်ထက် အာရဃ္ဘာရဃ္ဘအားဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ကို စိစစ်ခြင်းသည် အာရဃ္ဘာရဃ္ဘပဒဋ္ဌာနဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

(တစ်နည်း) ဗုဒ္ဓေါ-ပုဒ်၌ ဗုဒ-ဓာတ်၏ မုချအရဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် သည် သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဒေသနာဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ ဟိတသုခ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ဤသို့ အထက်ထက် အာရဃ္ဘာရဃ္ဘအားဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ကို စိစစ်ခြင်းသည် အာရဃ္ဘာရဃ္ဘ ပဒဋ္ဌာနဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

[ဗုဒ-ဓာတ်၏ အရ ၂-မျိုး ။ ။ "စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဗုဇ္ဈတီတိဗုဒ္ဓေါ" ဟု ဗုဒ-ဓာတ်၏ ကဲ့ကို သစ္စာ ၄-ပါး ခံခိုက် ဗုဒ-ဓာတ်၏ အရကို အရဟတ္တ-မဂ်ဉာဏ်ကို ကောက်ရသည်။ "သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ" ဟု ဗုဒ-ဓာတ်၏ ကဲ့ကို အလုံးစုံသော တရားတို့ကို ခံခိုက် ဗုဒ-ဓာတ်၏ အရကို သဗ္ဗညုတဉာဏ် ကို ကောက်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-နည်းထုတ်သည်။]

၁၃၁၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်၌ အာကာရပါဠိကိုငဲ့၍ ထုတ်၍ အနက်ယော ဇနာပါ။

၁ ။ ။ အထ ခေါတေ ဘိက္ခူ။ တံ ဘိက္ခုံ၊ တေဒဝေါစုံ "နန္ဒ အာဝု-သော ဘဂဝတာ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ၊ ကိဿ တုံ့ အာဝုသော မက္ကဋိ-ယာ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝသီ" တိ။

အောက်ပါ ပါဠိတော် (၂) (၃) တို့ကို အနက်သမ္မန်ရာ၌ အာပတ္တိ

http://www.dhammadownload.com

ဒုက္ကဋ္ဌသ-ကို (၃)နည်းရအောင် အနက်ပေးပါ၊

၂ ။ ။ ဩစရ္ဂကော နာမ ဘဏ္ဍံ ဩစရိတွာ အာစိက္ခတိ "ဣတ္ထန္နာမံ ဘဏ္ဍံ အဝဟရာ" တိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌသ။

၃ ။ ။ အညတရော ဘိက္ခု သာရတ္တော တံဣတ္ထိံ ဧတဒဝေါစ "လော-ဟိတံ ခေါ တေ ဘဂိနီ" တိ။ သာ နဲ ပဋိဝိဇာနိ၊ အာမာယျ နဝရတ္တော ကမ္မလောတိ၊

အောက်ပါ ပါဋိတော်တို့ကို သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ အစွဲတို့ကို မလွဲအောင် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ အနုဝတ္တကာတိ ယံ ဒိဋ္ဌိကော သော ဟောတိ ယံခန္တိကော ယံရုစိကော၊ တေပိ တံဒိဋ္ဌိကာ ဟောန္တိ တံခန္တိကာ တံရုစိကာ။

အောက်ပါ (၅) (၇) (၈) ဝါကျတို့ကို အနက်ပေး၍ (၆) နံပါတ် ဝါကျကို အပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ သမ္ပတ္တိဥ္စ ပန ထေရံ ဒိသွာ ထေရမာတာ ဒေဝီ ပါဒေသု သိရသာ ဝန္ဒိတွာ ဘိက္ခံ ဒတွာ ထေရံ အတ္တနာ ကတံ ဝေဋိသဂိရိ မဟာဝိဟာရံ နာမ အာရောပေသိ။

၆ ။ ။ ကေန စ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော နာနပ္ပကာရ ဂုဏဝိသေသာဓိဂမာဓိပ္ပာယေန။ သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပာယေန ဒိဇဂဏေ-ဟိ နိစ္စဖလတမဟာရုက္ခော ဝိယ။

၇ ။ ။ သပဒါနစာရိကောတိ လောလုပ္ပစာရံ ပဋိက္ခိပိတွာ သပဒါ-နစာရိကဓုတင်္ဂဝသေန သပဒါနစာရိကော ဟောတိ။

၈ ။ ။ သိက္ခာပဒန္တိဧတ္ထ သိက္ခိတဗ္ဗာတိသိက္ခာ၊ ပဇ္ဇတေ ဣမိနာတိ ပဒံ၊ သိက္ခာယ ပဒံ သိက္ခာပဒံ၊ သိက္ခာယ အဓိဂမုပါယောတိ အတ္ထော။

အောက်ပါ (၉) (၁၀) ဝါကျတို့ကို အနက်ပေးရာ၌ ဥပ္ပန္နေ-ပုဒ်ကို သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပာယတ္ထ ထင်ရှားအောင် အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ "အတ္ထိဒိန္နံ, အတ္ထိယိဋ္ဌ" န္တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တံ ပန ကမ္မဿကတ ဉာဏံ ပညာ၊ သာ ဟိ ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပန္နေပိ အနုမ္ပန္နေပိ လောကေ ပဝတ္တတိ။

၁၀ ။ ။ ယထာ ထမ္ဘေ နိဗန္ဓေယျ၊ ဝစ္ဆံ ဒမံ နရောဣဓ။

ဗန္ဓေယျေဝံ သကံ စိတ္တံ၊ သတိယာရမ္မဏေ ဒဋ္ဌန္တိ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၁၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ အာကာရပါဠိ ငုံ၍ အနက်ယောဇနာ ။ ။ အထခေါ၊ ၌။ တေ ဘိက္ခူ၊ ထိုအာဂန္တုက ရဟန်းတို့သည်။ တံ ဘိက္ခုံ၊ ထိုကျောင်းရှင် ရဟန်းကို။ အာဝုသော၊ ရှင်။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ သိက္ခာပဒံ၊ ကို။ ပညတ္တံ နနု၊ ပညတ် အပ်သည် မဟုတ်တုံလော။ အာဝုသော၊ ရှင်။ ကိဿ၊ ကြောင့်။ တွံ၊ သည်။ မက္ကဋိယာ၊ ၌။ ဝါ၊ ၏ (မဂ္ဂေသု၊ တို့၌။) မေထုနံ ဓမ္မံ၊ ကို။ ပဋိသေဝသိ၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတံ ဝစနံ၊ ကို။ အဝေါစုံ၊ ဆိုကြကုန်ပြီ။

အာကာရပါဠိ ထုတ်၍အနက်ယောဇနာ ။ ။ အထခေါ၊ ၌။ တေဘိက္ခူ၊ တို့သည်။ တံဘိက္ခုံ၊ ကို။ ဧတံ ဝစနံ၊ ကို။ အဝေါစုံ၊ ဆိုကြကုန်ပြီ။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့။ အဝေါစုံ၊ ဆိုကြကုန်ပြီးသနည်း။) အာဝုသော၊ ရှင်။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ သိက္ခာပဒံ၊ ကို။ ပညတ္တံ နနု၊ ပညတ်အပ်သည် မဟုတ်တုံလော။ အာဝုသော၊ ရှင်။ ကိဿ၊ ကြောင့်။ တွံ၊ သည်။ မက္ကဋိယာ၊ ၌။ ဝါ၊ ၏။ (မဂ္ဂေသု၊ တို့၌။) မေထုနံ ဓမ္မံ၊ ကို။ ပဋိသေဝသိ၊ နည်း။ ဣတိ၊ သို့။ (အဝေါစုံ၊ ဆိုကြကုန်ပြီးသတည်း။) [ပါ။ ၂၅။ ပါ၊ သျ။ ၈၇။]

[အာကာရ ငုံ, ထုတ်၍ ယောဇနာနည်းနှင့် အမျိုးအစား

အာကာရ ငုံ၍ အနက်ယောဇနာနည်း ။ ။ "အာကာရငုံ၍ အနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် အာဟ, ဝုတ္တံ-စသော ကြိယာ ရှေ့၌ ရှိ၍ အာကာရတ္ထ ဣတိ-သဒ္ဒါ နောက်၌ ရှိရာဝယ် အာဟ, ဝုတ္တံ-စသော ကြိယာဖြင့် ပြဆိုထားသော (ဝါ၊) ယင်းကြိယာဆုံးလျက်ရှိသော အာကာရဝန္တ ဝါကျနောင် ပုဗ္ဗာဝါစက ကိံ-သဒ္ဒါ မထည့်ဘဲ (ဣတိ-သဒ္ဒါဖြင့် ပြဆိုထားသော (ဝါ) ဣတိ-သဒ္ဒါ ဆုံးလျက်ရှိသော) အာကာရ ဝါကျကို အာကာရဝန္တ ဝါကျ၏ အတွင်းသို့သွင်း၍ ယောဇနာခြင်းတည်း။

အာကာရ ထုတ်၍ အနက်ယောဇနာနည်း ။ ။ "အာကာရ ထုတ်၍ အနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် အာဟ, ဝုတ္တံ-စသော ကြိယာ ရှေ့၌ ရှိ၍ အာကာရတ္ထ ဣတိ-သဒ္ဒါ နောက်၌ ရှိရာဝယ် အာကာရဝန္တ ဝါကျနောင် ပုဗ္ဗာဝါစက ကိံ-သဒ္ဒါထည့်၍ အာကာရဝါကျကို အာကာရဝန္တ ဝါကျ၏ အတွင်းသို့ မသွင်းဘဲ ယောဇနာခြင်းတည်း။ အာကာရတ္ထ ဣတိ-နောက်၌ရှိမူ ပုဗ္ဗာဝါစက

http://www.dhammadownload.com

ကိ်-သဒ္ဒါကို ရေ့.မှာ ထည့်စွက်၍ အနက်ပေးရမည်-ဟူလို။

ကျက် ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါ၊ အာကာရတ္ထ၊ နောက်၌ပြမူ၊ ဝါစကပုဒ္ဓာ၊ ကိ်-သဒ္ဒါကို၊ ရေ့.မှာစွက်၍၊ အနက်သမ္မန်မြဲ။ (ဘုရားကြီးနိယံ။ ၁၄၁။)

အမျိုးအစား ။ ။ ယင်း ငုံ, ထုတ်နည်းသည် "(၁) အာကာရဝါကျပါဋ္ဌိကို အနက်ယောဇနာခြင်း မပြုဘဲ ငုံ, ထုတ်နည်း, (၂) အာကာရဝါကျပါဋ္ဌိကို အနက်ယောဇနာခြင်းနှင့် တကွ ငုံ, ထုတ်နည်း" ဟု ၂-မျိုးရှိသည်။ (ဥဒါဟရဏ်ကို သက်ဆိုင်ရာ အဖြေများ၌ တွေ့.ရလတ္တံ့.။)

"အာကာရဝါကျပါဋ္ဌိကို အနက်ယောဇနာခြင်း မပြုဘဲ" ဟူရာ၌ "အာကာရဝါကျပါဋ္ဌိကို လုံးဝ အနက်ယောဇနာခြင်း မပြုရ" ဟု မဆိုလို၊ "အာကာရဝါကျ ပါဋ္ဌိကို အာကာရဝန္တ ဝါကျ၏ အတွင်းသို့ ငုံရင်း, အပြင်သို့ ထုတ်ရင်း တသယော, တစ်လက်စတည်း အနက်ယောဇနာခြင်း မပြုရ" ဟုသာ ဆိုလိုသည်။ သွင်း, ထုတ်ပြီးက ယင်းအာကာရကို သီးသန့်တော့ ယောဇနာရမည်သာ။ "အာကာရဝါကျပါဋ္ဌိကို အနက်ယောဇနာခြင်းနှင့်တကွ" ဟူရာ၌ "အာကာရဝါကျပါဋ္ဌိကို အာကာရဝန္တ ဝါကျ၏ အတွင်းသို့ ငုံရင်း, အပြင်ထုတ်ရင်း တသယော, တစ်လက်စတည်း အနက်ယောဇနာရမည်" ဟု ဆိုလိုသည်။

"အာကာရကို ပါဋ္ဌိအားဖြင့် သွင်း, ထုတ်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ" ဟု မေးရာ၌ (ပ) နည်း ရည်သည်။ "အာကာရကို အနက်အားဖြင့် သွင်း, ထုတ်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ" ဟု မေးရာ၌ (ဒု) နည်း ရည်သည်။ ဤ၌ သာမညမေးသောကြောင့် ကြိုက်တဲ့နည်းဖြင့် ယောဇနာနိုင်သည်။]

---

၂ ။ ။ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋသ-ကို ၃-နည်း ထင်စေလျက် အနက် ။ ။ သြစရကောနာမ၊ အတွင်း၌ ဝင်တတ်သောသူ မည်သည်ကား။ ဣတ္ထန္နာမံ၊ ဤအမည်ရှိသော။ ဘဏ္ဍံ၊ ဘဏ္ဍာကို။ အဝဟရ၊ ခိုးလေလော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သြစရိတွာ၊ မှတ်၍။ အာစိက္ခတိ၊ ကြား၏။ အသ ဘိက္ခုနော၊ ထိုရဟန်းအား။ ဒုက္ကဋာ၊ ဒုက္ကဋ်အမည်ရှိသော။ အာပတ္တိ၊ အာပတ်သည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။) (ဤနည်း၌ ဒုက္ကဋသ-ကို "ဒုက္ကဋာအသ" ဟုပုဒ်ဖြတ်၊ အသ-ကား သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်။ ဟောတိ-ကား ပါဋ္ဌသေသ။) (တစ်နည်းကား) ဒုက္ကဋာ၊ ဒုက္ကဋ်အမည်ရှိသော။ အာပတ္တိ၊ အာပတ်သည်။ အသ-ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ (ဤနည်း၌ ရှေးတူ ပုဒ်ဖြတ်၊ အသ-ကား အာချာတ်ပုဒ်။) (တစ်နည်းကား) ဒုက္ကဋသ၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့။

http://www.dhammadownload.com

အာပတ္တိ–အာပန္နံ၊ ရောက်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။) (ဤနည်း၌ ဒုက္ကဋ–ပုဒ်, ဆဋ္ဌိ သ–ဝိဘတ်။ ဟောတိ–ကား ပါဌသေသ။) [ပါ။ ၆၅။ ပါ၊ သျ၊ ၁၃၉။ ပါ၊ သျ။ ၁၀၀။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၆–လည်း ကြည့်။]

တစ်နည်းကား နှင့် ဝါ–အထူး ။ ။ "တစ်နည်းကား" ဟု အနက်ပေးမူ ပါဠိကို ရွတ်၍ပေး။ ဝါ–ပေါက်၍ ပေးမူ မရွတ်ရ။ တစ်နည်းကား ပုံစံ–ယဲကိုဋ္ဌိ၊ အမှတ်မရှိသော။ (တစ်နည်းကား) ယဲကိုဋ္ဌိ၊ အလုံးစုံသော။ ဝါ ပုံစံ–ကြိယာနိမိတ္တံ၊ ကြိယာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ (ဝါ) မုချစင်စစ် ကြိယာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ (ဝါ) မုချ, ဥပစာတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ကြိယာပြီးခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော။ (သမ္မန္တစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်။ ၁၃၇–၈)။

တစ်နည်းကားနှင့် ဝါ အနက်ပေးသည့်အခါ သုံးသင့်ရာ ။ ။ ပါဠိ ကွဲပြားလျှင် သော်လည်းကောင်း, အသွားအလာ ပြောင်းလွဲ၍ သော်လည်းကောင်း, အပို,အလိုရှိ၍သော် လည်းကောင်း ရှေးနည်းနှင့် ပါဠိ တစ်ထပ်တည်း မတူရာ၌ တစ်နည်းကား သုံးသင့်သည်။ ယင်းသို့ မဟုတ်ဘဲ ရှေးနည်းနှင့် ပါဠိ တစ်ထပ်တည်း တူရာ၌ ဝါ–သုံးသင့်သည်။ ဤသို့ ကြံသင့်သည်။ မှန်၏။ ရှေးနည်းနှင့် တစ်ထပ်တည်း ပါဠိတူရာ၌ တစ်ထပ်တည်း တူနေသော ပါဠိကို တစ်ဖန် ထပ်ရွတ်နေခြင်းဖြင့် အကျိုး တစ်စုံတစ်ရာမျှ မထင်ပါ။

အာပတ္တိ ဒုက္ကဋသ–အနက်ပေးရာဝယ် ဒုတိယနည်း၌ ဟောတိ–ပါဌသေသ လိုသည်ကိုလည်းကောင်း, အသွားအလာ ပြောင်းလွဲသည်ကိုလည်းကောင်း တွေ့ရပေမည်။ တတိယနည်း၌ ဒုက္ကဋာ–နှင့် ဒုက္ကဋသ–ပါဠိ ကွဲပြားသည်ကို လည်းကောင်း, အသ–ပုဒ် လိုသည်ကိုလည်းကောင်း, ဟောတိ–ပုဒ် ပိုသည်ကို လည်းကောင်း, အသွားအလာ ပြောင်းလွဲသည်ကိုလည်းကောင်း တွေ့ရပေမည်။ ဤ အာပတ္တိဒုက္ကဋသ–အနက်ယောဇနာသည်ပင် တစ်နည်းကား–သုံးသင့်ရာ၌ ဥဒါဟရဏ်တည်း။ ဝါ–သုံးသင့်ရာ၌ ဥဒါဟရဏ်ကို ၁၃၁၉–ခုနှစ် အမှတ် (၁) မေးခွန်း အဖြေရှိ ဒုဇ္ဈိက္ခာ–အနက်ယောဇနာကို ကြည့်။]

---

၃ ။ ။ [ပါ၊ ၁၉၀။ ပါ၊ သျ။ ၂၄၆။]

---

၄ ။ ။ [ပါ၊ ၂၆၈။ ပါ၊ သျ။ ၃၀၆။]

---

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၅၃။ ဌ။ သျ၊ ၁။ ၁၇၇။ ဌ၊ သျ၊ သစ်။ ၁။ ၃၉၃။]

---

၆ ။ ။ [ဌ၊ သျ၊ သစ် အတိုင်းပေး။ ။ဌ၊ ၁။ ၁၀၀။ ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၅၄။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈၀။]

---

၇ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၁၉။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၂၁။]

---

၈ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၁၁၈။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၇၂။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၈၄။]

---

၉ ။ ။ [ဥပ္ပန္ဓေပိ၊ ဖြစ်တော်မူသော်လည်းကောင်း (သဒ္ဒတ္ထ)။ (ဝါ) ပွင့်တော်မူသော်လည်းကောင်း (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။ အဓိပ္ပါယတ္ထ မကောင်းလှ၊ ဝေါဟာရတ္ထ ကောင်းသည်။ ကြွင်း သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ဌ၊ ၁။ ၂၁၀။ ၁၁၂။ ၂။ ၂၃၆။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၁၆၂။]

---

၁၀ ။ ။ [ဌ၊ ၂။ ၁၂။ ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၁၅၆။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၃၃။]

၁၃၁၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိက ကဏ္ဍ ပါဠိ, အဌအထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) အပဂတကာဋ္ဌကောတိ ကာရကာ ဝုစ္စန္တိ ဒုသီလာယေဝ။

(ခ) တေ ဟိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာပိ သမာနာ ကာဋ္ဌကဓမ္မယောဂါ ကာဋ္ဌကာတွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဂ) တေသံ အဘာဝါ အပဂတကာဋ္ဌကော။

(ဃ) သုဒ္ဓေါတိ အပဂတကာဋ္ဌကတ္တာယေဝ သုဒ္ဓေါ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ ဝါကျတို့တွင် (က) (ခ) မှတ်ပြဝါကျတို့ကိုသာ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ (ခ) မှတ်ပြဝါကျကို သုဒ္ဓသာဘောဂစောဒနာ တက်ပြပါ။

၃ ။ ။ (ခ) (ဃ) မှတ်ပြ ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ ဝါကျအမည် ပေးခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ခ) မှတ်ပြ ဝါကျရှိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ-ပုဒ်ကို အပေါင်းဝစနတ္ထ ပြု၍ ဉာသ်နည်းအရ ကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။ (က) မှတ်ပြ ဝါကျရှိ ကာဠကော-ဠ် ကာဠ-ပုဒ်ကို ဓာတ်, ပစ္စည်း ခွဲပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) မှတ်ပြ ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂကို ပြ၍ သံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ညွှန်ခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (က) မှတ်ပြ ဝါကျ၌ "အပဂတကာဠကော, အပဟတကာဠကော" ဟု ပါ၌ ၂-ထွေရှိရာ သင့်, မသင့် သဒ္ဒယုတ္တိပြ၍ ဖြေဆိုပါ။

၈ ။ ။ (က) မှတ်ပြ ဝါကျရှိ ကာဠက-ပုဒ်၌ အဖွင့်အားလျော်စွာ ဖြစ်သင့်သော နည်း, ဥပစာ ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ "ဓမ္မာသောကရာဇာနှင့် နိဂြောဓသာမဏေတို့၏ ဥပဇ္ဈာယနှင့် အာစရိယဟူသည် အဘယ်ပါနည်း" ဟု မေးပုံ, ဖြေပုံကို စုဏ္ဏိယဗန္ဓစီခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ (ခ) မှတ်ပြ ကာဠကဓမ္မယောဂါ-ဠ် ကာဠကဓမ္မ-၏ အရကို ကောက်၍ ခန္ဓောတရဏဟာရနေတ္တိနည်းအရ ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၃၁၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၈၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၇၅။]

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ (သုဒ္ဓ) သာဘောဂစောဒနာတက် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏရည် တက်ပုံ ။ ။ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "ဒုဿီလတို့ကို 'ကာဠကတို့' ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့သော ဒဋ္ဌိကရဏ ယုတ္တို

http://www.dhammadownload.com

ဝစနဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း (စောဒနာ)။ ကာဠကသဒ္ဒါသည် မည်းသော အဆင်းကိုသာ ဟောသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ "ရွှေ၏ အဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်း ရှိကုန်သည် ဖြစ်ကုန်သော်လည်း 'ဒုဿီလတို့၏ အဖြစ်' ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သော မည်းညစ်ကုန်သော အကုသိုလ် တရားတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဒုဿီလတို့ကို 'ကာဠကတို့' ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏" ဟု ဆိုသော ငါ့စကား သင့်၏–ဟူလို။

ဝိတ္ထာရရည် တက်ပုံ ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "ဒုဿီလတို့ကို 'ကာဠကတို့' ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ အဘယ့်ကြောင့် ဒုဿီလတို့ကို "ကာဠကတို့" ဟူ၍ သိအပ်ကုန်သနည်း (စောဒနာ)။ ကာဠက–သဒ္ဒါသည် မည်းသော အဆင်းကိုသာ ဟောသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ကာဠက–သဒ္ဒါသည် မည်းသော အဆင်းကိုသာ ဟောသော်လည်း "ဒုဿီလတို့၏ အဖြစ်" ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သော မည်းညစ်ကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဒုဿီလတို့ကို "ကာဠကတို့" ဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏–ဟူလို။

[သိဖွယ် ။ ။ သျှ၊ သစ်, ဂဏ္ဌိတို့ အလို ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏာ။ သို့သော်လည်း ကျမ်းတက်ရာ၌ ဝိတ္ထာရသဘော သက်ရောက်နေသည်။ သျှ အလို ဝိတ္ထာရ။ အကြောင်းဖြင့် ချဲ့သည်။ ဤဝါကျသည် ၁၃၁၇ ခုနှစ် အမှတ် (၂) မေးခွန်း (ခ) အမှတ်ပြဝါကျနှင့် သဘောသွား တူသည်။ ။ဝါကျတက် နောက်မှီး တက်လေ။ ပုစ္ဆာ၌ သုဒ္ဓ–ဟူသော စကားလုံး မပိုသော်လည်း (စည်းမျဉ်း၌ "သုဒ္ဓ–မေးရမည်" ဟု ပါဖြီးဖြစ်၍) မလိုပါ။]

---

၃ ။ ။ (ခ) (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့၏ အကြောင်းနှင့်တကွ အမည်

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ယုတ္တိအားဖြင့် မြဲမြံခိုင်ခံ့အောင် ပြုသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ (တစ်နည်း) (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျသည် အပဂတကာဠကော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဒ်၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး သုဒ္ဒေါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တပါးကို ပြသောကြောင့် ပကွန္တရ ဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

---

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထ နှင့် ဥဿံကောက်

သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဝိယ ဝဏ္ဏော ဇတေသန္တိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ။

ဇတေသံ-ဒုဿီလပုဂ္ဂလာနံ၊ ထိုဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောဝိယ၊ ရွှေ၏ အဆင်းကဲ့သို့သော ။ ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ ရွှေ၏ အဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေ ဒုဿီလပုဂ္ဂလာ၊ ထိုဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏတို့ မည်ကုန်၏။

သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဝိယ ဝဏ္ဏော ဇတေသန္တိ-ကား ဥပမာနပုဗ္ဗပဒဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝိဂ္ဂိဟ်၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ-ကား ဥပမာနပုဗ္ဗပဒဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပုဒ်၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏ-ပုဒ်, ဝိယ-ပုဒ်, ဝဏ္ဏ-ပုဒ်, ဇတ-ပုဒ်။ ဤ သုဝဏ္ဏ ဝဏ္ဏာ-ဟူသော ဥပမာနပုဗ္ဗပဒဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၌ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အရကား ရွှေ၏ အဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်းသည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ရွှေ၏ အဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်း၏ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေား၏ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမ္မန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဇတ-ဟူသော အညပုဒ်၏ အရကား ထိုမျှ, ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။

[သိဖွယ် ။ ။ "သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ" ဟု ဆိုအပ်လျက် ရှေ့ဥပမာန သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏ-ပုဒ်က နောက် ဝဏ္ဏ-ကို ချေ၍ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ-ပြီးသည်။]

---

၅ ။ ။ ဓာတ္ဝာဒိဝိဘာဂ

ကာဠ-ကား ကလ-ဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။ (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၉၆)။

---

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂ နှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ကာဠကာဝုစ္စန္တိ ဒုဿီလာယေဝ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အပဂတ ကာဠကော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ကာဠက၏အရ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပါဠိအဆုံးအဖြတ်

အပဂတကာဠကော-ပါဠိဝယ် အပဂတ-၌ အပ-ပုဗ္ဗ, ဂမု-ဓာတ်, အပဟတကာဠကော-ပါဠိဝယ် အပဟတ-၌ အပ-ပုဗ္ဗ ဟန-ဓာတ်ဖြစ်၍ ဂမု-ဓာတ်, ဟန-ဓာတ်တို့သည် ဂတျတ္ထချည်း ဖြစ်ရကား အနက်တူဖြစ်သောကြောင့် အပဂတကာဠကော, အပဟတကာဠကော-ပါဠိ ၂-ထွေလုံး သင့်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ နည်း , ဥပစာ

ကာဠက-ဟူသော နည်းသည် အတူဖြစ်သော ကာဠကဓမ္မတို့၏ ကာဠက-ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ တင်စား၍ အတူရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို "ကာဠက" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် အတင်ရုဠှိနည်း မည်၏။ (ဂဏ္ဌိဆရာက "သဟစရဏနည်း" ဟု ဆိုသည်။)

ကာဠက-သဒ္ဒါသည် အတူဖြစ်သော ကာဠကဓမ္မတို့၏ ကာဠက-ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ တင်စား၍ အတူရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို "ကာဠက" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် သဒိသူပစာ မည်၏။ [နိသ္ဒ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၇၅။ ဂဏ္ဌိ။ ၃၃၆။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆။]

---

၁၀ ။ ။ ခန္ဓောတရဏဟာရ နေတ္တိနည်း

ကာဠကဓမ္မ-၏ အရဖြစ်သော အကုသိလ်စိတ် ဒွါဒသ, စေတသိက် သတ္တဝီသတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနက္ခန္ဓာ မည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဝေဒနာ, သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက်ပဉ္စဝီသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ

http://www.dhammadownload.com

မည်၏။ အကုသိုလ်စိတ် ၃၂ဒသသည် ဝိညာဏကွန္ဓာ မည်၏။ ဤသို့ ခန္ဓာအားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် ခန္ဓောတရဏဟာရ မည်၏–ဟူလိုသော်။

၁၃၁၉–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

---

၁ ။ ။ အောက်ပါ ပါဠိတော်၌ ဒုဇ္ဈိကွာ–ဟူသောပုဒ်ကို သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပာယတ္ထ ပေါ်လွင်အောင် အနက်ပေး၍ အကြွင်း ပုဒ်များကို ပါဠာနုသာရီ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

တေန ခေါ ပန သမယေန ဝေရဉ္ဇာ ဒုဇ္ဈိကွာ ဟောတိ ဒ္ဝီဟိတိကာ သေတဋ္ဌိကာ သလာကာဝုတ္တာ၊ နံ သုကရာ ဥဉ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ။

၂ ။ ။ အောက်ပါ ပါဠိတော်ကို ပါဠသေသ ထည့်စွက်၍ အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

ဧဝံ ဘန္တေ တိ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတော ပစ္စဿောသိ။ အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်မှန်အောင် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ ဝရံ တေ မောဃပုရိသ အာသိဝိလသဿ ဃောရဝိသဿ မုခေ အင်္ဂါတံ ပက္ခိတ္တံ၊ နံ တွေဝ မာတုဂါမဿ အင်္ဂါဇာတေ အင်္ဂါတံ ပက္ခိတ္တံ။

၄ ။ ။ ဂစ္ဆထေတံ ဘိက္ခဝေ ကုဋိကံ ဘိန္ဒထ၊ မာ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ပါဏေသု ပါတဗျတံ အာပဇ္ဇိ။

၅ ။ ။ အောက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဝါကျကို ဝါကျအပြန်, အလှန် အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

အကာလော ခေါ မာဏဝက၊ အတ္ထိ မေ အဇ္ဇ ဘေသဇ္ဇမတ္တာ ပိတာ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာဝါကျများကို မှန်ကန်အောင် အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ ယံ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဥယျံ နာမ၊ ကဿ သဗ္ဗဿ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဝိမောက္ခန္တိကညာဏဝသေန ဗုဒ္ဓေါ။

၇ ။ ။ သွာတနာယာတိ ယံ မေ တုမှေသု သဏ္ဌာရံ ကရောတော သွေ ဘဝိဿတိ ပုညဉ္စေဝ ပီတိပါမောဇ္ဇဉ္စ၊ တဒတ္ထာယ။

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ ယသ္မာ ပန တသ္မိံ ဂါမေ အညေပိ ကလန္ဒကာမကာ မနုဿာ အတ္ထိ၊ တသ္မာ "ကလန္ဒပုတ္တော" တိ ဝတ္တာ ပုန "သေဋ္ဌိပုတ္တော" တိဝုတ္တံ။

၉ ။ ။ ဗောဓိပက္ခိကာနန္တိ ဗောဓိဿ ပက္ခေ ဘဝါနံ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂ-ဉာဏဿ ဥပကာရကာနန္တိ အတ္ထော။

၁၀။ ။ ဝတ္ထုံ ကာလဉ္စ ဒေသဉ္စ၊ အဋ္ဌ ပရိဘောဂပဉ္စမံ။

တုလယိတွာ ပဉ္စ ဌာနာနိ၊ ဓာရေယျတ္ထံ ဝိစက္ခဏော။

၁၃၁၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

၁ ။ ။ [ဒုဇ္ဈိကွာ: မပြည့်စုံသော ထမင်းရှိသည် (သဒ္ဒတ္ထ)။ (ဝါ) ဆင်းရဲသဖြင့် ရအပ်သော ထမင်းရှိသည်။ (ဝါ) ရခဲသော ထမင်းရှိသည် (အဓိပ္ပာယတ္ထ)။ ကြွင်း သျှ အတိုင်းပေ ။ သကေ်တတ္ထ, ဝေါဟာရတ္ထ ပေးလိုက် "ငတ်မွတ်သည်" ဟု ပေ ။ ။ ပါ။ ၇။ ပါ၊ သျှ။ ၃၅။ ၁၃၁၆ ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။ ။ ဒုဇ္ဈိကွာ ကို "ဒုလ္လဘဘိက္ခာ" ဟု (ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၃) ဖွင့်သည်ကား အဓိပ္ပာယတ္ထသာ။ ဂဏ္ဌိသံ၊ ၂။ ၃၄၅-ကြည့်။

သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပါယတ္ထ, ဝေါဟာရတ္ထ ၃-မျိုး အထူး

ဥပသဂ္ဂတ္ထ, နိပါတတ္ထ, သမာသဝိဂ္ဂဟတ္ထ, တဒ္ဓိတဝိဂ္ဂဟတ္ထ, ဓာတ္ဝတ္ထ, ဝိဘတ္တျတ္ထ (အာချာတ်ရည်), ကိတဝိဂ္ဂဟတ္ထတို့ကို ငဲ့၍ ယောဇနာအပ်သော အနက်သည် သဒ္ဒတ္ထ မည်၏။ ဤဒုဇ္ဈိကွာ-၌ ဒု-ဥပသာရပုဒ်၏ အသမိဒ္ဓယတ္ထ, အသမိဒ္ဓိ ဘိက္ခာ ဇောတိ ဒုဇ္ဈိကွာ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသဝိဂ္ဂဟတို့ကို ငဲ့၍ ယောဇနာအပ်သော မပြည့်စုံသော ထမင်းရှိသည်ဟူသော အနက်သည် သဒ္ဒတ္ထ မည်၏။

သဒ္ဒတ္ထနေ၊ ထပ်ပြီးစေက၊ နိစ္ဆယ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထ၊ ဆိုသတည်း-နှင့်အညီ သဒ္ဒတ္ထနောက် ထပ်ဆင့်ပြီးစေအပ်သော နိစ္ဆယတ္ထ (ဆုံးဖြတ်အပ်သော အနက်) သည် အဓိပ္ပါယတ္ထမည်၏။ ဤဒုဇ္ဈိကွာ-၌ "မပြည့်စုံသော ထမင်းရှိ" ဟူသည် "ဆင်းရဲသဖြင့် ရအပ်သော ထမင်းရှိခြင်းပင်တည်း။ (ဝါ) ရခဲသော ထမင်းရှိခြင်းပင်တည်း" ဟု သဒ္ဒတ္ထနောက် ထပ်ဆင့်ပြီးစေအပ်သော ဆင်းရဲသဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

ရအပ်သော ထမင်း ရှိသည် (ဝါ) ရခဲသော ထမင်း ရှိသည်-ဟူသော နိစ္ဆယတ္ထသည် အဓိပ္ပါယတ္ထ မည်၏။ သာဓု-ခေါ ပနာတိ သုန္ဒရံ ခေါ ပန၊ အတ္ထာဝဟံ သုခါဝဟန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၀) နိရာဒီနဝေါတိ နိရုပဒ္ဒဝေါ နိရုပသဂ္ဂေါ၊ ဒုသီလာဒီနဝရဟိတောယေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂)-စသော အဖြောင့်စကားရပ် ပိဏ္ဍတ္ထကို ပြသော ဝုတ္တံ ဟောတိ-ဖြင့် ဖွင့်သော ဝါကျနှင့် သဘောတူပင်။

ဥပသဂ္ဂတ္ထ, နိပါတတ္ထ, သမာသဝိဂ္ဂဟတ္ထ, တဒ္ဓိတဝိဂ္ဂဟတ္ထ, ဓာတွတ္ထ, ဝိဘတျတ္ထ, ကိတဝိဂ္ဂဟတ္ထတို့ကို မင့်မူ၍ ရှေးသူဟောင်းတို့ ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုသုံးနှုန်းသည့် အတိုင်း ယောဇနာအပ်သော အနက်သည် ဝေါဟာရတ္ထ မည်၏။ ဤဒုဗ္ဘိက္ခာ-၌ ဥပသဂ္ဂတ္ထနှင့် သမာသဝိဂ္ဂဟတ္ထတို့ကို မင့်မူ၍ ရှေးသူဟောင်းတို့ ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုသုံးနှုန်းသည့်အတိုင်း ယောဇနာအပ်သော ငတ်မွတ်သည်-ဟူသော အနက်သည် ဝေါဟာရတ္ထ မည်၏။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၁၁။ ပါ၊ သျ။ ၄၇။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၂၄။ ပါ၊ သျ၊ ၈၀။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၅၂၊ ပါ၊ သျ၊ ၁၁၈။]

---

၅ ။ ။ ဝါကျ အပြန်အလှန် အနက် ယောဇနာ

မာဏဝက၊ လုလင်ငယ်။ (အဇ္ဇ၊ ယနေ့။) (နောက်က အဇ္ဇ-ကို ဤ၌လည်း ယှဉ်။) အကာလော၊ ကပ်ခြင်းငှါ လျောက်ပတ်သော အခါမဟုတ်သေး (ခေါ-ပဒပူရဏ)။ (ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ အဇ္ဇ။ ယနေ့။ အကာလော၊ ကပ်ခြင်းငှါ လျောက်ပတ်သော အခါ မဟုတ်သေးသနည်း။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။) မေ၊ ငါအား။ (ဝါ) ငါသည်။ အဇ္ဇ၊ ယနေ့။ ပီတာ၊ သောက်အပ်ပြီးသော။ ဘေသဇ္ဇမတ္တာ၊ အနည်းငယ်သော ဆေးသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသေ ၏။ (တသ္မာ၊ ထိုသို သောက်အပ်ပြီးသော အနည်းငယ်သော ဆေးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဇ္ဇ၊ ယနေ့။ အကာလော၊ ကပ်ခြင်းငှါ လျောက်ပတ်သော အခါ မဟုတ်သေးသကည်။) [ဋ္ဌ၊ ၁။ ဂ။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၉၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၅။ ဂဏ္ဍိသစ်၊

http://www.dhammadownload.com

၁။ ၁၆၆-လည်း ကြည့်။]

["ဝါကျ အပြန်အလှန် အနက် ယောဇနာနည်း" ဟူသည်။ ။ ဝါကျ အနေအထားအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဖလ, ကာရဏ၊

၂ ။ ။ ဒဋ္ဌီယ, ဒဋ္ဌီကရဏ၊

၃ ။ ။ နိယမ, အနိယမ၊

၄ ။ ။ (က) ဥပမေယျ, ဥပမာန၊ (ခ) ဥပမာန, ဥပမေယျ။ ဤသို့ နေကြရာ-

အမှတ် (၁) (၂) တို့၌ ဖလ, ဒဋ္ဌီယဝါကျများကို ရှေးဦးစွာ ယောဇနာ ပြီးလျှင် ကသွာ-စသည်တို့ဖြင့် ပုစ္ဆာထုတ်လျက် ကာရဏ ဒဋ္ဌီကရဏဝါကျများကို ယသွာ (ဟိ¬ပါလျှင် ဟိ-ကို ယသွာ-ကြ်ပါ၊ ယသွာ-ထည့်ရန်မလို), တသွာ-ထည့်စွက်ကာ ဖလ, ဒဋ္ဌီယဝါကျများသို့ ပြန်စပ် (သပ်) ၍ ယောဇနာခြင်းကို "ဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာနည်း" ဟု ဆိုသည်။

ကျက် ။ ။ ယောတုပိဋ္ဌိ၊ ဖြစ်လေဘိက၊ ရှေးရှိဖိုလ်မှာ၊ ကသွာ,ကေန၊ ပုစ္ဆာပြလျက်၊ ဟိတ်နှင့် ယှဉ်ပါ၊ ပြီးဆုံးခါ၊ ဖိုလ်မှာ လည်၍သတ်။

အမှတ် (၁) ၌ ပုံစံကို ဤ (၅) နံပါတ်အဖြေ, ၁၃၂၉-ခုနှစ် ပါရာဇိက ကဏ္ဍပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း၊ (၁) နံပါတ်အဖြေ, ၁၃၂၄-ခုနှစ် သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း၊ (၆) နံပါတ် အဖြေတို့ကို ကြည့်ပါ။

အမှတ် (၂) သည် (က) ယုတ္တိဒဋ္ဌီ, (ခ) အာဂမဒဋ္ဌီအားဖြင့် ၂-မျိုး ရှိသည်။ ထိုတွင် (က) ၏ပုံစံကို ၁၃၂၄-ခုနှစ်၊ ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း၊ (၇) နံပါတ်အဖြေ, ၁၃၂၄-ခုနှစ်၊ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ, အဋ္ဌအထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း၊ (၆) နံပါတ် အဖြေတို့ကို ကြည့်ပါ။

(ခ) ၌ အာဂမဒဋ္ဌီအနေနှင့် ယောဇနာနိုင်သော်လည်း အာဂမဒဋ္ဌီအနေနှင့် ယောဇနာရှိ မပြုကြ၊ ဉာပကကာရဏ (ဉာပျ, ဉာပက) အနေနှင့်သာ ယောဇနာ ရှိ ပြုကြသည်။ ["အာဂမဒဋ္ဌီကရဏ ရက ဉာပကကာရဏလည်း အမြဲရသည်" ဟု ၁၃၁၆-ခုနှစ်၊ ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အဖြေ၌ မှာခဲ့ပြီ။ ပုံစံကို ၁၃၃၄-ခုနှစ်၊ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ, အဋ္ဌကထာအမှတ် (၁) မေးခွန်း၊ (၅) နံပါတ်

http://www.dhammadownload.com

အဖြေကို ကြည့်ပါ။

အမှတ် (၃၊ ၄) (က) တို့၌ နောက်ဝါကျများကို ရှေးဦးစွာ ယောဇနာပြီးလျှင် ရှေ့ဝါကျများကို နောက်မှ ယောဇနာခြင်းကို "ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာ နည်း" ဟု ဆိုသည်။

အမှတ် (၃) ပုံစံကို တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ ယထာ ယေမေ အန္တရာယိကာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ၊ တေ ပဋိသေဝ တော နာလံ အန္တရာယာယ–စသည်ကို ကြည့်ပါ။

အမှတ် (၄) (က) ၌ ပုံစံကို ၁၃၃၂–ခုနှစ် သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း၊ (၆) နံပါတ် အဖြေ, ၁၃၂၀–ခုနှစ်၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း၊ (၅) နံပါတ် အဖြေတို့ကို ကြည့်ပါ။

(ခ) ၌ နောက်ဝါကျကို ရှေးဦးစွာ ယောဇနာပြီးလျှင် ကိမိဝ–စသည်တို့ဖြင့် ပုစ္ဆာထုတ်လျက် ရှေ့ဝါကျသို့ စပ်ခါ ယောဇနာခြင်းကို ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာနည်းဟု ဆိုသည်။ ပုံစံကို ၁၃၁၉–ခုနှစ်၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း၊ (၅) နံပါတ် အဖြေကို ကြည့်ပါ။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ။ ၁။ ၃၂၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊သစ်၊ ၂။ ၁၃၀၊]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၆၊ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၉၇၊ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၉၆။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၉၊ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၀၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၉၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၁၁၂။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၉၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၄၂။]

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၁၉-ခုနှစ် မဂ္ဂာစရိယတန်း
ပါရာဒိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဣဒါနိ "မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျာ" တိ အာဒိနံ အတ္ထဒဿနတ္ထံ "မေထုနဓမ္မော နာမာ" တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ မေထုနဓမ္မော နာမာတိဣဒံ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဿ မေထုန-ဓမ္မဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။

(ဂ) အသဒ္ဓမ္မောတိ အသတံ နိစ္စနာနံ ဓမ္မော။

(ဃ) ဂါမဓမ္မောတိ ဂါမဝါသိနံ သေဝနဓမ္မော။

၁ ။ ။ အထက်ပါ ဝါကျတို့တွင် (က) (ခ) ဝါကျတို့ကိုသာ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) ဝါကျကို ဌပနာ, အာဘောဂ, စောဒနာတို့ဖြင့်တန်ဆာဆင်၍ စောဒနာတက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဝါကျအမည်ပေးခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ဂ) ဝါကျ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဿနည်းအရ ကောက်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (ဂ) ဝါကျ၌ အသတ်-ဝယ်၊ သတ်-ပုဒ်ကို ဓာတု, ပစ္စယ, လိင်, ဝိဘတ္တိ, ကာရကာကာရကတို့ဖြင့် ဝေဖန်ခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ ဒွယေန ဒွယေန သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ-ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာကို ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (၆) နံပါတ်ပုစ္ဆာ၌ "ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ" ဟူ၍လည်းကောင်း, "ဒွယံဒွယံသမာပတ္တိ" ဟူ၍ လည်းကောင်း, "ဒယံဒယံသမာပတ္တိ" ဟူ၍ လည်းကောင်း ပါ၌ ၃-ထွေရိတတ်ရာ သင့်သောပါဌ်ကို သဒ္ဒယုတ္တိပြု၍ ဝိနိစ္ဆယ ချခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (ဃ) ဝါကျဝယ် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ သံဝဏ္ဏနာအား လျော်စွာ ဖြစ်သင့်သော နည်း,ဥပစာတို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ မြန်မာဘာသာကို ပါဠိ-စုဏ္ဏိယဗန္ဓ သိကုံးခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အခြေမရှိသော တိရစ္ဆာန်မတို့တွင် မြွေမ, ငါးမတို့သည်လည်းကောင်း, အခြေနှစ်ချောင်းရှိသော တိရစ္ဆာန်မတို့တွင် ကြက်မသည်လည်းကောင်း, အခြေလေးချောင်း ရှိသော တိရစ္ဆာန်မတို့တွင် ကြောင်မသည် လည်းကောင်း ဤတိရစ္ဆာန်မတို့သည် ပါရာဇိက၏ အကြောင်းတို့တည်း။

၁၀ ။ ။ (ဃ) ဝါကျ၌ ဂါမဓမ္မ-အရ တရားကိုကောက်၍ ဣန္ဒြိယော တရဏဟာရနေတ္တိနည်းအရ ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၁၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [၄၊ ၁။ ၂၂၁။ ၄၊ သျ၊ ၂။ ၂၆၉။ ၄၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၁၉၉။

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ စောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) မှတ်ဝါကျဖြင့် သမုဒါယတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏ (၄ပနာ)။ သမုဒါယတ္ထသည် အဝယဝတ္ထနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ယင်းသမုဒါယတ္ထ၏ အဝယဝတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ သမုဒါယတ္ထ၏ အဝယဝတ္ထကား (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဖြစ်၏-ဟူလို။

---

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၏ အကြောင်းနှင့် တကွအမည်

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် မေထုနဓမ္မောနာမ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အသဒ္ဓမ္မော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ ဟုဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

---

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထ နှင့် ဥသ်ကောက်

အသတံ ဓမ္မောအသဒ္ဓမ္မော ။ အသတံ၊ ယုတ်မာသော လူတို့၏။ ဓမ္မော၊ အကျင့်တည်း။ အသဒ္ဓမ္မော၊ ယုတ်မာသော လူတို့၏ အကျင့်။

အသတံ ဓမ္မော-ကား ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ အသဒ္ဓမ္မောကား ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၊ အသန္တ-ပုဒ်, ဓမ္မ-ပုဒ်၊ ဤအသဒ္ဓမ္မော-ဟူသော ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၌ အသန္တ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ အရကား ယုတ်မာသော လူတို့သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ယုတ်မာသော လူတို့၏ အကျင့်နှင့် သာသာမိသ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့်ရ၏။ အသဒ္ဓမ္မော-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုမုချ, ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သောယုတ်မာသော လူတို့၏ အကျင့် ရ၏။

---

၅ ။ ။ဓာတ္ဝာဒိဝိဘာဂ

သတံ-ကား သမု–ဓာတု, တ–ပစ္စယ, ပုလ္လိင်, ဆဋ္ဌီဗဟုဝစန 'နံ' ဝိဘတ္တိ, အကာရက ဖြစ်ပါသည်။

[အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၂၂၈။ ကစ္စည်း။ ၅၈၄။ ရူပသိဒ္ဓိ။ ၆၁၈။ သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ။ ၁၁၈၇။]

---

၆ ။ ။ အာဘောဂ နှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဒွယေန ဒွယေန . သမာပဇ္ဇိတပ္ပတော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် သမာပတ္တိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတပ္ပုပုဒ်၌ တိ-ပစ္စည်း၏ ကံအနက်ဟောဂ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထိသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) သမာပတ္တိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတပ္ပုပုဒ်ကို "သမာပဇ္ဇိတပ္ပတိသမာပတ္တိ" ဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတပ္ပုပုဒ်၏ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းတတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသပုဒ်၏ ကတ္တား အနက်ဟောဂ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသ လိင််ပဒတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတပ္ပုပုဒ်ကို "ဒွယေန ဒွယေန သမာပတ္တိ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ (တစ်နည်း) ဒွိဟိ

http://www.dhammadownload.com

ဒ္ဒီဟိ သမာပတ္တိ ဒ္ဝယဒ္ဝယသမာပတ္တိ" ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ [ရှေးနည်းကား နိဿသစ် (၃။ ၇၇), ဂဏ္ဌိသစ် (၂၊ ၄၄၄)–တို့ အလို။ နောက်နည်းကား သာရတ္ထ (၂။ ၈၂) –အလို ။ ။ သျှ၊ ၂။ ၂၇၀–၌လည်း ဗဟုဝုစ်ပြုသည်ကို တွေ့ရသည်။]

ရှေ. ဒ္ဝယ–၌ နိဂ္ဂဟိတ်၏ အာဂုံ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပါဠိ အဆုံးအဖြတ်

ဒ္ဝယ–သဒ္ဒါသည်သာ သန်္ဂါဟောဖြစ်သောကြောင့် ရှေး ဒ္ဝယ–သဒ္ဒါ၌သာ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ ပြီးသော ဒ္ဝယဒ္ဝယသမာပတ္တိ–ဟူသော ပါဠိ, ဒ္ဝယ–သဒ္ဒါ ၂–ခု လုံး၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ ပြီးသော ဒ္ဝယဒ္ဝယသမာပတ္တိ–ဟူသော ပါဠိ ဤပါဠိ ၂–ထွေသာ သင့်ပါသည်။

[ထောက်ပွယ် ။ ဒ္ဝယဒ္ဝယသမာပတ္တိန္တိ ဒ္ဒီဟိ ဒ္ဒီဟိ သမာပန္နိတဗ္ဗံ။ ဒ္ဝယဒ္ဝယသမာပတ္တိန္တိပိ ပါဌော။ ဒယဒယသမာပတ္တိန္တိပိ ပဌန္တိ တဲ နံ သုန္ဒရံ။ (၄၊ ၁။ ၁၈၆)။]

---

၈ ။ ။ နည်း, ဥပစာ

ဂါမဓမ္မော–ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဂါမ–ဟူသော နည်းသည် ရွာနှင့် ရွာနေလူကို အပြားမဲ့အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အဘေဒနည်း မည်၏။

ဂါမဓမ္မော–ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဂါမ–သဒ္ဒါသည် ရွာနှင့် ရွာနေလူ ပြားသော်လည်း မပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် အဘေဒူပစာ မည်၏။

(တစ်နည်း) ဂါမဓမ္မော–ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဂါမ–ဟူသော နည်းသည် ရွာတည်းဟူသော မကင်းရာကို ဆိုသဖြင့် ရွာနေလူတည်း ဟူသော မကင်းတတ်သည်ကို ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း မည်၏။

ဂါမဓမ္မော–ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဂါမ–သဒ္ဒါသည် ဌာနဖြစ်သော ရွာဒြပ်၏ ဂါမ–ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ရွာနေလူဒြပ်၌ တင်စား၍ ဌာနီဖြစ်သော ရွာနေလူဒြပ်ကို "ဂါမ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဌာနူပစာ မည်၏။

[သီဖွယ် ။ ။ သာရတ္ထ (၂၊ ၃၂) ဆရာက "အဘေဒူပစာ" ဟု ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

နိဿယသစ် (၃၊ ၇၅), ဂဏ္ဌိသစ် (၂၊ ၄၄၄) ဆရာတို့က "ဌာနူပစာ" ဟု ဆိုကြသည်။ ဂဏ္ဌိ (၃၇၇) ဆရာကား ၂-မျိုးလုံးပင် ဆိုသည်။ ၂-မျိုးလုံး အသင့်ပင်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း?

အဘေဒူပစာ ရသင့်ရာ ။ ။ ဘေဒူပစာမှ တစ်ပါးသော ဥပစာများရက အဘေဒူပစာ အမြဲရသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုသော် ဘေဒူပစာမှ တစ်ပါးသော ဥပစာများသည် အဘေဒူပစာချည်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်တည်း။

တောင်တွင်းဆရာတော်သည် ဤကိုရည်၍ ပုဒ်စစ်ကျမ်းရင်း၌ အဘေ-ဒူပစာ မထည့်ဘဲ ထားခြင်း ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်တန်ရာ၏၊ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ (အဘေဒူပစာ၌) ဖော်ပြလတ္တံ့သော အဌကထာ, ဋီကာတို့ကိုထောက်က အဘေ-ဒူပစာ ရှိသင့်သည်မှာ အမှန်ပင်။

ဘေဒူပစာ နှင့် အဘေဒူပစာ ထူးခြားပုံ ။ ။ မပြားဘဲကို ပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် ဘေဒူပစာ။ ပြားသော်လည်း မပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် အဘေဒူပစာ။

သိလာပုတ္တကဿ သရီရံ ရာဟုနော မုခန္ဓျာဒီသု ဝိယ အဘေဒေါပိ ဘေဒေါပစာရဝသေန "ယဝတံ တလဏဒကာရာနံ ဗျဥ္ဇနာနီ" တိ ဝုတ္တံ။ (နျာသ။ ၂၆၉)။ ဆဝသီသဿ ပတ္တ (ဥုးခေါင်းခွံ၏ သပိတ်) နွှိ ဆဝသီသမယပတ္တံ။ ပကတိဝိကာရသမ္ဗန္ဓေ စေတံ သာမိ ဝစနံ၊ အဘေဒေပိ ဝါ ဘေဒူပစာရေနာယံ ဝေါဟာရော "သိလာပုတ္တကဿ သရီရ" နွှိ အာဒီသုဝိယ၊ (သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၈၇)။ အဘိန္ဒကာလဿပိ ဘိန္ဒကာလဿ ဝိယ ဘေဒေါပစာရဒဿနတော ဘေဒဝစနံ ယုတ္တံ။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ အနုဋီကာ။ ၄၅) (ဘေဒူပစာ အတွက် အထောက်)။

သုခမေဝ တံ ယဒိဒံ ပုညန္တိ ဖလေန ကာရဏဿ အဘေဒူပစာရံဝဒတိ။ (ဣတိဝုတ္တကဋ္ဌကထာ။ ၇၁-၂။ အင်္ဂုတ္တရဋီကာ၊ ၃။ ၁၈၂)။ ဂါမဓမ္မန္တိ ဧတ္ထ ဂါမသဒ္ဒေန ဂါမဝါသိနော ဝုတ္တာ အဘေဒူပစာရေနာတိအာဟ "ဂါမဝါသိက မနုဿာန" နွှိ။ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃)။ သီလဝိပတ္တိမူလကဉိ လဟုကာပတ္တိံ အာပန္နော ဣဓ အဘေဒူပစာရေန "အဓိသီလေ သီလဝိပန္နော" တိ ဝုတ္တော။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၁၂)။ ယထာဂတမဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော ကာရဏဖလာနံ အဘေဒူပစာ ရေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ အနုဋီကာ။ ၁၀၆)။ နေတ္တိအဋ္ဌကထာ။ ၁၃၆။ ပါထိကဝဂ္ဂဋီကာ။ ၄၈။ သံယုတ္တ-ဋီကာ၊ ၃။ ၁၂၁-တို့လည်း ရှု။ (အဘေဒူပစာ အတွက် အထောက်)။

ဘေဒူပစာကို "အဘေဒဘေဒူပစာ" ဟု, အဘေဒူပစာကို "ဘေ-

http://www.dhammadownload.com

ဒအဘေဒူပစာ" ဟုလည်း သုံးစွဲကြသည်။ အကောင်းပင်။

ဝိသုဒ္ဓါရုံ ပုဒ်စစ်ဂဏ္ဌိဋ္ဌကား သိလာပုတ္တကဿ သရီရံ-ကို "အဘေဒူ-ပစာ" ဟု ဆိုသည်။ "အဘေဒူပစာရဆိုသည် အဘေဒဘေဒူပစာရတည်း" ဟုလည်း ဖွင့်သည်။ စဉ်းစားပါ။]

---

၉ ။ ။ [ဋ၊ ၁။ ၂၂၄။]

---

၁၀ ။ ။ ဣန္ဒြိယောတရဏဟာရ နေတ္တိနည်း

ဂါမဓမ္မေ-၏ အရဖြစ်သော မဂ္ဂေနမဂ္ဂပ္ပဋိပတ္တိ သမုဋ္ဌာပိကစေတနာ ပြဓာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တွင် လောဘမူစိတ် ၈-ခုသည် မနိန္ဒြေ မည်၏။ လောဘမူ သောမနဿသဟဂုတ်စိတ် ၄-ခုဌိုသော ဝေဒနာ စေတသိက်သည် သောမနဿိန္ဒြေမည်၏။ လောဘမူဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၄-ခုဌိုသော ဝေဒနာ စေတသိက်သည် ဥပေက္ခိန္ဒြေ မည်၏။ လောဘမူစိတ် ၈-ခုဌိုသော ဝီရိယ စေတသိက်သည် ဝီရိယိန္ဒြေ မည်၏။ လောဘမူစိတ် ၈-ခုဌိုသော ဧကဂ္ဂတာစေတသိက်သည် သမာဓိန္ဒြေ မည်၏။ ဤသို့ ဣန္ဒြေ အားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် ဣန္ဒြိယောတရဏဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

[ထောက်ပြယ် ။ ။ အတ္ထတော ပန အသဒ္ဓမ္မသေဝနာဓိပ္ပါယေန ကာယ ဒွါရပ္ပဝတ္တာ မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပတ္တိသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ အဗြဟ္မစရိယံ။ သာရတ္ထ (၃။ ၂၅၂) ကို ထောက်၍ မဂ္ဂေနမဂ္ဂပ္ပဋိပတ္တိသမုဋ္ဌာပိက စေတနာကို ပဓာန ကောက်သည်။ အချို့ဆရာတို့ကား မေထုနရာဂကို ပဓာနကောက်ကြသည်။]

၁၃၂၀-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်တို့တွင် သာလိမံသောဒနံ-ကို သဒ္ဒတ္ထအနက် ပေး၍ ကြွင်းသောပုဒ်များကို ပါဠိလျောက် မှန်မှန် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ သာဓု သာဓု အာနန္ဒ၊ တုမှေဟိ အာနန္ဒ သပ္ပုရိသေဟိ ဝိဇိတံ၊ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ သာလိမံသောဒနံ အတိမညိဿတိ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ အာဒိယမာနောတိ အာဒိယမာနော၊ ဟရမာနော၊ အဝဟရမာနော၊ ဣရိယာပထံ ဝိကောပယမာနော။

၃ ။ ။ သာရမ္ဘ နာမ ကိပိလ္လိကာနံ ဝါ အာသယော ဟောတိ၊ ဥပစိကာနံ ဝါ အာသယော ဟောတိ၊ ဥန္နုရာနံ ဝါ အာသယော ဟောတိ၊ အဟိနံ ဝါ အာသယော ဟောတိ။

၄ ။ ။ မဟာပုညောသိ တွံ အာဝုသော ဥပနန္ဒ၊ အမုကသ္မိံ ဩကာသေ အညတရော ပုရိသော ပဝါသံ ဂစ္ဆန္တော ပဇာပတိံ ဧတဒဝေါစ။

၅ ။ ။ အောက်ပါအဋ္ဌကထာဝါကျ၌ အာဟ-၏ ကတ္တားကို ထည့်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

တတ္ထ ဝိနယ ပိဋကံ ဝိနယော၊ အဝသေသံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဓမ္မော။ တေနေဝါဟ "ယန္နူန မယံ အာဝုသော ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယေယျာမာ" တိ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဝါကျများကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ မာဏဝေါ ဥဒ္ဒံ ဝါ အဓော ဝါ ဟရိတုံ အသက္ကောန္တော "ကိံ နာမ ဘော ပဗ္ဗဇိတ ကတ္တဗ္ဗ" န္တိ အာဟ။

၇ ။ ။ သင်္ကာသနပကာသနဝိဝရဏာဝိဘဇနဥတ္တာနီကရဏပညတ္တိအတ္ထ-ပဒသမာယောဂတော သာတ္ထံ။

၈ ။ ။ အထ ဒွိန္နံ ဋ္ဌိတဋ္ဌာနေ ဒွိန္နမ္ပိ နိယပေတွာ ဧတေသံ အာရော-စေမိတိ ဝဒတိ၊ တေသု ဧကသ္မိံ ဇာနန္တေပိ ဒွိသု ဇာနန္တေသုပိ ပစ္ဆာ တာဝ ဟောတိ သိက္ခာ။

၉ ။ ။ ဘဏ္ဍာဂါနဒေသေ ဟိ ဘဏ္ဍံ သမဂ္ဂံ ဟောတိ၊ အညတ္ထ မဟာဂ္ဂံ။

၁၀ ။ ။ တသ္မာ ပရုပရိက္ခာရံ၊ အာသီဝိသမိဂေါရဂံ။

အဂ္ဂိံ ဝိယစ သမ္မသံ၊ နာမသေယျ ဝိစက္ခဏော။

၁၃၂၀-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [သာလိမံသောဒနံ၊ သလေးဆန်တို့ဖြင့် ပြီးစေအပ်သော အသားဖြင့် သွင်းလောင်းအပ်သော ထမင်းကို (သဒ္ဒတ္ထ)။ သာလိတဏ္ဍုလေဟိ သမ္ပာဒိတံ

http://www.dhammadownload.com

မံသေန ဥပသိတ္တံ သြဒနံ သာလိမံသောဒနံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၃၄။ ကြွင်း သျှ အတိုင်း ပေး။ ပါ။ ရ၊ ပါ။ သျှ၊ ၃၈။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၅၇။ ပါ၊ သျှ။ ၁၃၃။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၂၂၆။ ပါ၊ သျှ။ ၂၇၇။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၃၇၀။ ပါ၊ သျှ။ ၃၉၉။]

---

၅ ။ ။ ["အာယသ္မာ မဟာကဿပေါ" ဟု ကတ္တားထည့်။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၄၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၃၃။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၀၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်။ ၁။ ၂၆၆။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၅၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၇၂။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၄၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၁၇၇။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၄၀၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်။ ၃။ ၃၄၈။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၆၃၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၅၆၂။]

၁၃၂၀-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ကွဒါနိ ယဒိဒံ "ယထာရူပေ အဒိန္နာဒါနေ" တိ အာဒိနိ

http://www.dhammadownload.com

ဝိဘဇ္ဇန္တေန "ယထာ ရူပံ နာမာ" တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။

(ခ) ယထာရူပန္တိ ယထာဇာတိကံ။

(ဂ) တံ ပန ယသ္မာ ပါဒတော ပဋ္ဌာယ ဟောတိ၊ တသ္မာ "ပါဒံ ဝါ ပါဒါရဟံ ဝါ အတိရေကပါဒံဝါ" တိ အာဟ။

(ဃ) တတ္ထ ပါဒေန ကဟာပဏသ စတုတ္ထဘာဂံ အကပ္ပိယဘဏ္ဍမေဝ ဒသေတိ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ ဝါကျတို့တွင် (ဃ) မှတ် ဝါကျကို ကတ္တားထည့်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) မှတ်ဝါကျကို သာဘောဂစောဒနာတက်ခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ် ပြန်ရန် မလိုပါ။)

၃ ။ ။ (ဃ) မှတ်ဝါကျကို အကြောင်းပြ၍ အမည်မှည့်ခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ပါဒါရဟံ-ဟူသောပုဒ်ကို အစိပ်, အပေါင်း ဝစနတ္ထပြုပြီးလျှင် အပေါင်း ဝစနတ္ထကိုသာ ဉာသ်နည်း ကောက်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ကဟာပဏသ-ဟူသော ပုဒ်ကို ဓာတု, ပစ္စယ, ဝိဘတ္တိအားဖြင့် ဝေဖန်၍ ပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (ခ) မှတ်ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ဂ) မှတ်ဝါကျ၌ "ပါဒတော" ဟူ၍လည်းကောင်း, "ပါဒကော" ဟူ၍ လည်းကောင်း ပါ၌ ၂-ထွေ ရှိခဲ့လျှင် မည်သည့်ပါ၌ မှန်ကြောင်းကို သဒ္ဒယုတ္တိပြ၍ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ စတုတ္ထဘာဂံ ဟူသော ပုဒ်၌ ရသင့်သော နည်း, ဥပစာများကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ မြန်မာစကားများကို ပါဋိဘာသာဖြင့် စုဏ္ဍိယဗန္ဓ ဖွဲ့ခဲ့ပါ။

ပါဒါရဟ-သဒ္ဒါဖြင့် တစ်မတ်ထိုက်သော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာကို ပြ၏။ အတိရေကပါဒ-သဒ္ဒါဖြင့် နှစ်ပါးစုံကိုလည်း ပြ၏။

၁၀ ။ ။ (က) မှတ်ဝါကျ၌ ဝိဘဇန္တေန-ဟူသော ပုဒ်၏အရကို ကောက်၍ အာယတနောတရဏနေတ္တိနည်းအရ သွင်းပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၀-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ , အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ ["ဘဂဝါ" ဟု ကတ္တားထည့်။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၄၀၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၅၄။]

---

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂစောဒနာ တက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ယထာရုပ်-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ယံယံ ရူပံ ယဿာတိ ယထာရူပံ" ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထပ္ပြုရမည်၏အဖြစ်, ရူပ-သဒ္ဒါ၏ သဘာဝအနက်ဟော၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ရူပ-သဒ္ဒါသည် သဘာဝ, အနက်ဟော ဖြစ်ခဲ့သော် ပဒဘာဇနီဋ္ဌ သဘာဝအနက်ကို ဟောသောပုဒ်ဖြင့် "ယထာ ဇာတိက်, သို့မဟုတ် ယထာသဘာဝံ, သို့မဟုတ် ယတာနိဿဂ္ဂံ, သို့မဟုတ် ယထာသရူပံ, သို့မဟုတ် ယထာပကတိက်, သို့မဟုတ် ယထာသီလံ, သို့မဟုတ် ယထာလက္ခဏံ, သို့မဟုတ် ယထာဘာဝံ" ဟူ၍သာ ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပဒဘာဇနီဋ္ဌ "ပါဒံ ဝါ ပါဒါဂဟံ ဝါ အတိဂေကပါဒံ ဝါ" ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို ဖောဇနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

[သီဖွယ် ။ ။ ပဒဘာဇနီ-ဋ္ဌ "ပါဒံ ဝါ ပါဒါဂဟံ ဝါ အတိ ဂေက ပါဒံ ဂါ" ဟု ဟောတော်မူပါလျက် ယထာရူပံ ကို "ယထာဇာတိကံ" ဟု ဖွင့်ခြင်း သည် ပဒဘာဇနီနှင့် ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။ သို့ဖြစ်၍ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကျမ်းဆရာ ရေးရသည်။]

---

၃ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျ၏ အကြောင်းနှင့်တကွ အမည်

(ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျသည် (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ ဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

---

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထ နှင့် ဉာသ်ကောက်

http://www.dhammadownload.com

အစိတ်ဝစနတ္ထ ။ ။ ကယဝိက္ကယံ ပဇ္ဇတိ ဂစ္ဆိတိ ဧတေနာတိ ပါဒေါ (ဓာတုပစ္စယဒီပနီ)။ အရဟတီတိ အရဟော။

အပေါင်းဝစနတ္ထ ။ ။ ပါဒံ အရဟော ပါဒါရဟော (ကခ်ါဋီကာသစ်)။

ပါဒံ၊ တစ်မတ်ကို။ အရဟော၊ ထိုက်သည်တည်း။ ပါဒါရဟော၊ တစ်မတ်ကို ထိုက်သည်။

ပါဒံအရဟော-ကား ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ ပါဒါရဟော-ကား ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်။ ပါဒ-ပုဒ်, အရဟ-ပုဒ်။ ဤပါဒါရဟော-ဟူသော ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ပုဒ်၌ ပါဒ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏အရကား တစ်မတ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။ တစ်မတ်၏ ထိုက်သော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာနှင့် ကမ္မ, ကမ္မီအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ပါဒါရဟော-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုမုချဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော တစ်မတ်ထိုက်သော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာ ရ၏။

---

၅ ။ ။ ဓာတွာဒိဝိဘာဂ

ကဟာပဏသ-ကား ကရိသ-သဒ္ဒူပပဒ အာ-ပုဗ္ဗ ပဏ-ဓာတု, အ-ပစ္စယ (ကရိသ+အာ+ပဏ+အ၊ ရိသ-ကို ဟ-ပြု), ဆဋ္ဌိဧကဝစန သ-ဝိဘတ္တိ ဖြစ်ပါသည်။

[**သိဖွယ်** ။ ။ အဘိဓာန်ဋီကာကို မှီးသည်။ သဒ္ဒါဟူသည် ဝတ္တိစ္ဆာ ဖြစ်၍ အခြား ကြံနိုင်သော်လည်း ထောက်ထား မှီငြမ်းစရာ မရှိက အကျိုးများလှမည် မဟုတ်။ အမှန်မှာ ကဟာပဏ-ပုဒ်သည် သမာသ်ပုဒ်သာ ဖြစ်၍ ဤမေးခွန်း စဉ်းစားသင့်သည်။]

---

၆ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျ အာဘောဂ နှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ယထာဇာတိကံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် ယထာရူပံ-ဟူသော သံဝဇဏ္ဏ တဗ္ဗပုဒ်၏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်း စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပုဒ်၏ သမ္ပဒါန် အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို အဌကထာဆရာ သိစေပါသည်၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ယထာရူပံ-ပုဒ်ကို "ယံယံ ရူပံ ယဿာတိ ယထာရူပံ" ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီသမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

http://www.dhammadownload.com

ရူပ-သဒ္ဒါ၏ သဘာဝအနက်ဟောဇ်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။ နာမလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ သဒ္ဒါဟော အာဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပါဠိ အဆုံးအဖြတ်

"ပဘုတိ အနက်ရှိသော သဒ္ဒါ၏ ယုဉ်ရာဠ်း အပါဒါန် ဖြစ်၏" ဟု သဒ္ဒဝိဒူတို့ မိန့်ဆိုသောကြောင့် ပါဒ-သဒ္ဒါနောင် တော-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော **ပါဒတော**-ဟူသော ပါဠိသာ မှန်ပါသည်။

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ စသဒ္ဒဂ္ဂဟဏေန ပဘုတျာဒိအတ္ထေ, တဒတ္ထပွယောဂေ စ။ပ။ ယတော ပဘုတိ၊ ယတော ပဋ္ဌာယ၊ တတော ပဋ္ဌာယ ဣစ္စာဒိ။ ရူပသိဒ္ဓိ။ ၃၀၉။]

---

၈ ။ ။ နည်း, ဥပစာ

စတုတ္ထဘာဂံ-ဟူသော ပုဒ်၌ ဘာဂ-ဟူသော နည်းသည် ရှေးဦးစွာသော အဖို့ စသည်တို့နှင့် ဆက်ဆံသော်လည်း ဤအရာဝယ် ရှေးဦးစွာသော အဖို့ စသည်တို့၌ မထင် ၄-ခမြောက်အဖို့၌သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အထင်ရှင်နည်း မည်၏။

စတုတ္ထဘာဂံ-ဟူသောပုဒ်၌ ဘာဂ-သဒ္ဒါသည် အပေါင်းဖြစ်သော ရှေးဦးစွာသော အဖို့ စသည်တို့၏ ဘာဂ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ၄-ခမြောက်အဖို့၌ တင်စား၍ အစိတ်ဖြစ်သော ၄-ခမြောက်အဖို့ကို "ဘာဂ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဧကဒေသုပစာ=သမုဒါယူပစာ မည်၏။ (ဘာဂ-ပုဒ် တစ်စိတ်ကို ရည်သည်။)

(တစ်နည်း) စတုတ္ထဘာဂ-ဟူသော နည်းသည် ၄-ခမြောက် အဖို့တည်း ဟူသော အစိတ်ကို မှတ်၍ ဆိုသဖြင့် လေးဖို့တစ်ဖို့တည်းဟူသော အပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏ နည်းမည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ နိဒဿနနည်း လည်း ရသင့်သည်သာ။

စတုတ္ထဘာဂ-သဒ္ဒါသည် ၄-ခမြောက်အဖို့၏ စတုတ္ထဘာဂ-ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော လေးဖို့တစ်ဖို့၌ တင်စား၍ အပေါင်းဖြစ်သော လေးဖို့တစ်ဖို့ကို "စတုတ္ထဘာဂ" ဟု ခေါ်ဝေါ် ခြင်းကြောင့် ဧကဒေသုပစာ=အဝယဝူပစာ မည်၏။ (ပုဒ်လုံးကိုရည်သည်)။

http://www.dhammadownload.com

[သီဖွယ် ။ ။ ရှေးနည်းကာ ရိုးရာနည်း ဖြစ်သည်။ နောက်နည်း၌ စတုတ္ထဘာဂအရ ၄-ခုမြောက်အဖို့သာ ရသည်။ ရှေ့ ၃-ဖို့ကို မရ။ အမှန်ယူရမည်မှာ ၄-ခုမြောက်အဖို့သာမဟုတ် ရှေးဦးစွာဖြစ်သော အဖို့ ၂-ခုမြောက်အဖို့, ၃-ခုမြောက်အဖို့, ၄-ခုမြောက်အဖို့တို့တွင် မည်သည့်အဖို့ဖြစ်ဖြစ် တစ်ဖို့ကို (၄-ဖို့ဘစ်ဖို့) ကို ယူရမည်။ ထို့ကြောင့် စတုတ္ထဘာဂကို "လေးဖို့တစ်ဖို့" ဟု ဥပစာဆိုက်အောင် ဆိုလိုရင်းအားဖြင့် ဝါ ပေါက်၍ အနက်ပေးကြသည်။ တစ်ပြိုင်နက် ၄-ဖို့လုံးကို မယူနိုင်သော်လည်း အသီးသီး ယူခဲ့သော ၄-ဖို့လုံးကို ယူနိုင်၍ အပေါင်း ဖြစ်သည်သာ။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၈။]

---

၁၀ ။ ။ အာယတနောတရဏ နေတ္တိနည်း

ဝိဘင်္ဂေန-ဟူသောပုဒ်၏ အရဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္မယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်, ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော ရုပ်တရား၌တွင် ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္မယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော စက္ခုပသာဒသည် စက္ခာယတန မည်၏။ သောတပသာဒသည် သောတာယတနမည်၏။ ဃာနပသာဒသည် ဃာနာယတန မည်၏။ ဇိဝှါပသာဒသည် ဇိဝှါယတန မည်၏။ ကာယပသာဒသည် ကာယာယတန မည်၏။ ရူပါရုံသည် ရူပါယတန မည်၏။ သဒ္ဒါရုံသည် သဒ္ဒါယတန မည်၏။ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတန မည်၏။ ရသာရုံသည် ရသာရတန မည်၏။ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယောဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန မည်၏။ ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္မယုတ်စိတ် လေးခုသည် မနာယတန မည်၏။ စေတသိက် ပဉ္စတိသ, သုခုမရုပ်သောဋ္ဌသသည် ဓမ္မာယတန မည်၏။ ဤသို့ အာယတနအားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် အာယတနောတရဏ မည်၏-ဟူလိုသော်။

[သီဖွယ် ။ ။ ဝိဘင်္ဂေန-၌ "ဝေဖန်တော်မူသော ဘုရား" ဟူရာ၌ "ဝေဖန် (ဝေဖန်ဆဲအခိုက်၌ ဥပါဒ်) သော ခန္ဓာငါးပါး" ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္မယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ရုပ်ကိုသာ ကောက်သည်။]

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဋိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဋိတော်များကို အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ အညတရော ဝုမ္ပဗွဇိတော ဘိက္ခု ပုရာဏဒုတိယိကာယ ဒဿနံ အဂမာသိ။သာ "ဧဟိ ဘန္တေ ဝိဗ္ဘမာ" တိ အဂ္ဂဟေသိ။ သော ဘိက္ခု ပဋိက္ကမန္တော ဥတ္တာနော ပရိပတိ။ သာ ဥဗ္ဘဇိကွာ အင်္ဂဇာတေ အဘိနိသီဒိ။

၂ ။ ။ အနာပတ္တိ အသဉ္ဇိစ္စ အဇာနန္တဿ နမရဏာဓိပ္ပါယဿ ဥမ္မတ္တကဿ အာဒိကမ္မိကဿာတိ။

၃ ။ ။ ဧဝံ မာ သုခံ လဘတု အယျော ဥဒါယီ၊ ယထာ မယံ ဒုဂ္ဂတာ ဒုက္ခိတာ နဿ သုခံ လဘာမ ပါပိကာဟိ သဿူဟိ ပါပကေဟိ သသုရေဟိ ပါပကေဟိ သာမိကေဟီတိ။

၄ ။ ။ ကိဉ္စာပိ ဘန္တေ အယျော အနတ္ထိကော တေန ဓမ္မေန၊ အပိစ ဒုဿဒ္ဓါပယာ အပ္ပသန္နာ မနုဿာတိ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာပါဋ္ဌတို့ကို အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ပါ။

၅ ။ ။ ယံနူနာတိ ပရိဝိတက္ကဒဿနမေတံ။ ဧဝံ ကိရဿ ပရိဝိတက္ကော ဥပ္ပဇ္ဇနာ "ယမယံ ပရိဘာ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ ဓမ္မံ သုဏာတိ၊ အဟော ဝတာဟမ္ပိ တံ သုဏေယျ" နွှိ။

၆ ။ ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ အာသဝါ နာမ အသံဝရေ ဋ္ဌိတေန ကသ္မိညေဝ အတ္တဘာဝေ ပတ္တဗ္ဗာ ပါဏိပ္ပဟာရဒဏ္ဍပ္ပဟာရဟတ္ထစ္ဆေဒပါဒစ္ဆေဒအကိတ္တိ အယသဝိပ္ပဋိသာရာဒယော ဒုက္ခဝိသေသာ။

၇ ။ ။ အနဝယောတိ အနုအဝယော၊ သန္ဓိဝသေန ဥကာရလောပေါ၊ အန အနု အဝယော, ယံ ယံ ကုမ္ဘကာရေဟိ ကတ္တဗ္ဗံနာမ အတ္ထိ၊ သဗ္ဗတ္ထ အနူနော ပရိပုဏ္ဏသိပ္ပေါတိ အတ္ထော။

၈ ။ ။ အညမ္ပိ ပနေတ္ထ ဟတ္ထလဃ်နပါဏိပ္ပဟာရအင်္ဂုလိဖောဋ္ဌနဂီဝုန္နာမနဥက္ကာသနာဒိအနေကပ္ပကာရံ သင်္ဂဟေတဗ္ဗံ။

၉ ။ ။ ယော တာဝ ပါသံ ဩဋ္ဌေတိ "ဧတ္ထ ဗဇ္ဈိတွာ သတ္တာ မရိဿန္တီ" တိ၊ အဝဿံ ဗဇ္ဈနကသတ္တာနံ ဝသေန ဟတ္ထာ မုတ္တမတ္တေ ပါရာဇိကာနန္တရိ-

http://www.dhammadownload.com

ယထုလ္လစ္ဆယပါစိတ္တိယာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၁၀ ။ ။ **ကဿာဟံ ကေန ဟာယာမီတိ** အဟံကဿာ အညိဿာ ဣတ္ထိယာ ကေန ဘောဂေန ဝါ အလင်္ကာရေန ဝါ ရူပေန ဝါ ပရိဟာယာမိ၊ ကာ နာမ မယာ ဥတ္တရိတရာတိ ဒီပေတိ။

၁၃၂၁-ခုနှစ် မွာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ၊ ၅၀။ ပါ၊ သျှ။ ၁၁၄။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၉၉။ ပါ၊ သျှ။ ၁၇၈။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၂၀၀။ ပါ၊ သျှ၊ ၂၅၇။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၈၆။ ပါ၊ သျှ။ ၃၂၄။]

---

၅ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၀၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၅၂။]

---

၆ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၇၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၂၉၀။]

---

၇ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၄၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၂၉၀။]

---

၈ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၅၆၅၊ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၅၀၄။]

---

၉ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၂၉၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၄။ ၁၆၀။]

---

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၄။ ၉၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၁၈၉။]

၁၃၂၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ရာဇဂဲ့ ဘဏ္ဍန္တိ ရာဇာရဟံ ဘဏ္ဍံ။

(ခ) ယတော ရညော ပဋ္ဌမသက် ဝါ အတိရေကပဋ္ဌမာသက် ဝါ အဂ္ဃနက် သုက် ဒါတဗ္ဗံ ဟောတိ၊ တံ ဘဏ္ဍန္တိ အတ္ထော။ ရာဇ ကန္တိပိ ပါဌော၊ အယမေဝတ္ထော။

(ဂ) ထေယျစိတ္တော‌တိ "ဣတော ရညော သုက် နု ဒဿာမိ" တိ ထေယျစိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတွာ တံ ဘဏ္ဍံ အာမသတိ၊ ဒုက္ကဋံ။

(ဃ) ဌပိတဋ္ဌာနတော ဂဟေတွာ ထဝိကာယ ဝါ ပက္ခိပတိ ပဋိစ္ဆန္နဋ္ဌာနေ ဝါ ဥရုနာ သဒ္ဒိံ ဗန္ဓတိ၊ ထုလ္လစ္စယံ။

(င) သုက်ဋ္ဌာနေန ပရိစ္ဆိန္နဋ္ဌာ ဋ္ဌာနာစာဝနံ နု ဟောတိ။

(စ) သုက်ဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒံ ဒုတိယံ ပါဒံ အတိက္ကာမေတိ၊ ပါရာဇိကံ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ (က) (ခ) (ဂ) မှတ်ဝါကျတို့ကို အနက်သမ္မန်ပါ။

၂ ။ ။ (စ) မှတ်ဝါကျ၌ လိုရင်းကောက်ပြီးလျှင် ဒုတိယံ ပါဒံ ဟူသော ပုဒ်တို့ကို လျှဉ်းပါး၍ သဒ္ဒါနည်း ထွက်ပြပါ။

၃ ။ ။ (ခ) (ဃ) (င) ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြု၍ အမည်ပေးပါ။

၄ ။ ။ ဂဟေတွာ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်နည်းအရ ကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။ သုက်-ဟူသော ပုဒ်ကို ဓာတု, ပစ္စယ, လိင်, ဝိဘတ္တိအားဖြင့် ဝေဖန်ပါ။

၆ ။ ။ (က) (ဂ) မှတ်ပါ သဝဏ္ဏနာတို့ကို အကြောင်းနှင့်တကွ အမည် ပေး၍ အယမေဝတ္ထော-ဆိုရာ၌ အာဘောဂကို ဖော်ပြပါ။

၇ ။ ။ "ရာဇဂဲ့, ရာဇကဲ" ဟူ၍ ပါဌ်နှစ်ထွေ ရှိရာ ရာဇကဲ-ဟူသော ပါဌ် သင့်ကြောင်းကို ယုတ္တိပြ၍ ဝိနိစ္ဆယချပါ။

၈ ။ ။ ထေယျစိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတွာ-၌ ဖြစ်သင့်သော နည်း,ဥပစာတို့ကို

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းနှင့် တကွ ထုတ်ပြပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ မြန်မာဘာသာကို ပါဠိဘာသာစုဏ္ဍိယဗန္ဓ စီပါ။

"ဥပစာသို့ သက်၍ ရှောင်လွဲအံ့ ခိုးခြင်းသည်သာ ဖြစ်တော့၏" ဟု ကုရုန္ဒီအဋ္ဌကထာ၌ အကယ်၍ ဆိုအပ်၏။ သို့သော်လည်း မဟာအဋ္ဌကထာ၌ "ရှောင်လွဲသူကို မင်းချင်းယောကျ်ားတို့ ညှဉ်းဆဲတတ်ကုန်၏။ ဤသို့ သက်သက် အပြစ်ကို ပြ၍ ဥပစာသို့ သက်၍ ရှောင်လွဲသော ရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်သင့်၏။ မသက်ဘဲ ရှောင်လွဲသော ရဟန်းအား အာပတ်မသင့်" ဟု ဆိုအပ်၏။ ဤစကား ပါဠိနှင့် ညီ၏။

၁၀ ။ ။ ထေယျစိတ္တော-မှ မုချတ္ထကို ကောက်၍ ဣန္ဒြိယောတရဏ-ဟာရနေတ္တိနည်း ထုတ်ပြပါ။

၁၃၂၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၃၁၄။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၅၃၉။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၄၈၀။]

---

၂ ။ ။ ဒုတိယ ပါဒ-ပုဒ်တို့ကို လျှဉ်းပါး၍ သဒ္ဒါနည်း (ပုစ္ဆာ) ထွက်,

(စ) အမှတ်ပြဝါကျပါဠိအပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းကား အတိက္ကာမေတိ-ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ လွန်စေအံ့-ဟူလိုသော်။

အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် အတိက္ကာမေတိ-၌ ဇော-ပစ္စည်း ဟူသော ကာရိတ်ကမ္မီကို ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ထိုကာရိတ်ကမ္မီ၏ ကာရိတ်ကမ္မသည် ဟတ္ထဲ-ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုကာရိတ်ကမ္မီ၏ ကာရိတ်ကမ္မကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ပါဒ-ဟူသော ပါဋ္ဌကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဇော-ပစ္စည်း ဟူသော ကာရိတ်ကမ္မီ၏ ကာရိတ်ကမ္မကား ပါဒ-ဖြစ်၏ ဟူလိုသော်။

http://www.dhammadownload.com

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် ပါဒ်-ဟူသော ဝိသေသျကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ထိုဝိသေသျ၏ ဝိသေသနသည် တတိယ်-ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုဝိသေသျ၏ ဝိသေသနကား အာဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဒုတိယ်-ဟူသော ပါဋိကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ပါဒ်-ယူသော ဝိသေသျ၏ ဝိသေသနကား ဒုတိယ်-ဖြစ်၏-ဟူလိုသော်။

[လျှဉ်းပါး-ဟူသော ဝေါဟာရနှင့် အာဘော်-ဟူသော ဝေါဟာရ] ။လျှဉ်းပါး-ဟူသော ဝေါဟာရနှင့် အာဘော်-ဟူသော ဝေါဟာရတို့သည် ဆိုလိုရင်းသဘော အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လျှဉ်းပါး၍ သဒ္ဒါနည်းထွက်ပြပါ-ဟူသော မေးခွန်းကို "သဒ္ဒါနည်း သာဘောဂ (ဌပနာတိက) ပုစ္ဆာထွက်, (သို့မဟုတ်) သဒ္ဒါနည်း သာဘောဂ (ဌပနာတိက) စောဒနာထွက် ("ပုစ္ဆာနှင့်စောဒနာ အတူတူ" ဟု ရေးခဲ့ပြီ။) အထွက်ခိုင်းသည်" ဟု မြင်ပါ။ အာဘော်-ဟူသော ဝေါဟာရနှင့် အဓိပ္ပာယ်တူသော လျှဉ်းပါး-ဟူသော ဝေါဟာရ ပါပြီးဖြစ်သော ကြောင့်ပင် အနုသန္ဓေ, (ဒေါသာရောပန) စောဒနာ, အဘိယာစက်ထွက်တို့ မဟုတ်ကြောင်း သိနိုင်သည်။ မည်သို့ဖြစ်စေ စကားမကျန်လျှင်အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ ပုစ္ဆာ၌ စကားကျန်သည်။ "လျှဉ်းပါး၍ သဒ္ဒါနည်းပုစ္ဆာ ထွက်ပြပါ။ (သို့မဟုတ်) လျှဉ်းပါး၍ သဒ္ဒါနည်း စောဒနာ ထွက်ပြပါ" ဟု မေးမှ စကားပြည့်စုံသည်။

လျှဉ်းပါးဖွယ်ရာ၊ ရှိမှသာ၊ ဖွေရှာ လျှဉ်းပါးမြဲ ။ ။ "လျှဉ်းပါး" ဟူရာ၌ လျှဉ်းပါးစရာ, သံသယဖြစ်စရာကိုသာ လျှဉ်းပါးရသည်။ သံသယ ဖြစ်စရာ မဟုတ်တာကို မလျှဉ်းပါး၊ ဥပမာ-"ရန်ကုန်မှ ပဲခူးသို့ ရထားဖြင့် သွား၏" ဟု ဆိုရာ၌ ပဲခူးသို့ ကားဖြင့်လည်း သွားနိုင်၍ ကားသာ သံသယ ဖြစ်စရာ ရှိသည်။ သင်္ဘောဖြင့် မသွားနိုင်၍ သင်္ဘောသည် သံသယ ဖြစ်စရာ မဟုတ်၊ သို့ဖြစ်၍ ရထားဖြင့်-ဟူသော ကရိဏ်းကို လျှဉ်းပါးလိုသော် "ပဲခူးသို့ ကားဖြင့် သွားရာသည် မဟုတ်ပါလော" ဟု လျှဉ်းပါးရသည်။ "ပဲခူးသို့ သင်္ဘောဖြင့် သွားရာသည် မဟုတ်ပါလော" ဟု မလျှဉ်းပါး၊ ထို့ကြောင့် **"လျှဉ်းပါးဖွယ်ရာ၊ ရှိမှသာ၊ ဖွေရှာ လျှဉ်းပါးမြဲ"** ဟု မိန့်ဆိုကြသည်။]

---

၃ ။ ။ (ခ) (ဃ) (င) အမှတ်ပြဝါကျတို့၏ အကြောင်းနှင့်တကွအမည်

http://www.dhammadownload.com

(ခ) မှတ်ဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ထေယျစိတ္တော အာမသတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ဖန်အာပေတိ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(င) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ စောဒကတို့ စောဒနာ ဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒကတို့ စောဒနာချက်ကို ပယ်ဖျက်ရန် တစ်ဖန်ဆက်လက်၍ အားထုတ်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

[အဓိပ္ပါယော၊ အတ္ထော-ရှိက ဝိတ္ထာရ။ ။ဂုဠ္ဍတ္ထကို ဖော်ပြသောကြောင့် အဓိပ္ပါယော၊ အတ္ထော-ပါသော ဝါကျကို ဝိတ္ထာရဝါကျ အမည်ပေးရသည်။ ထို့ကြောင့် **"အဓိပ္ပါယော၊ အတ္ထော ရှိက၊ ဂုဠ္ဍတ်ဖော်ပြ၊ စကားကျ** (ရွှေရေးဆောင်နိယံ၊ ၃၄၁။)" ဟု မိန့်သည်။ (သို့သော် အယမေဝတ္ထော-ကဲ့သို့ ညွှန်ပြသော အတ္ထော-မျိုးကိုတော့ မဆိုလို။)]

---

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထနှင့် ဥာဿကောက်

ဂဟေတွာနာတိ ဂဟေတွာ ။ ။ ဂဟေတွာန၊ ယူ၍။ ဣတိဝစနတ္ထေန၊ ဤကတွတ္ထနှင့် တကွသော ကြိယာဝိသေသနတ္ထကြောင့်။ ဂဟေတွာ၊ ဂဟေတွာ မည်၏။

ဂဟေတွာနာတိ-ကား ကြိယာဝိသေသနနှင့် တကွသော ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိဟ်၊ ဂဟေတွာ-ကား ကြိယာဝိသေသနနှင့် တကွသော ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်၊ ဂဟ-ဓာတ်, တွာ-ပစ္စည်း။ ဂဟ-ဓာတ်၏ အရကား ထေယျစိတ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ယောနိသောမနသိကာရ အစရှိသော ရှေးရှေး၌ ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူပစာအားဖြင့်ရ၏။ နောက်နောက်၌ ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူပစာအားဖြင့် ရ၏။ တွာ-ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချ, ဖလူ, ကာရဏူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ခိုးယူသော ရဟန်းသည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ကြိယာပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ကြိယာကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဓာတွတ္ထသည်သာလျှင် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

(တစ်နည်း) ဂဏှာတီတိ ဂဟေတွာ ။ ။ ဂဏှာတိ၊ ယူ၏။ ဣတိတသ္မာ၊

http://www.dhammadownload.com

ထိုသို့ယူတတ်သော သတ္တိကြောင့်။ ဂဟေတွာ၊ ဂဟေတွာ မည်၏။

ဂဏ္ဍာတီတိ–ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဂဟေတွာ–ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်။ ဂဟ–ဓာတ်၊ တွာ–ပစ္စည်း။ (အကောက်ကား– အတူတူပင်)။

[တွာဒိပစ္စယန္တပုဒ်များနှင့် ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ တွာဒိပစ္စယန္တပုဒ်တို့ကို ဝိဂြိုဟ်ပြုရာ၌ မဏိမဥ္ဇူ၊ ဆရာကြီးသည် နမာမီတိ နတွာ, အနမိန္တိ ဝါ နတွာ (မဏိမဥ္ဇူ။ ၁။ ၆။) –စသည်ဖြင့် ကတွတ္ထသက်သက် ပြုသည်။ ညောင်ကန် ဆရာတော်ကြီးလည်း နမာမီတိ နတွာန (ညောင်ကန်မူ ဥာသ်ကောက်။ ၇၆၃။)–စသည်ဖြင့် ကတွတ္ထသက်သက်ပင် ပြုသည်။ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ကြီးကား တွာဒိပစ္စယန္တပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ပြုခြင်းကို နှစ်သက်တော်မမူ။ အကယ်၍ ပြုလိုမူ ၎င်းပုဒ်များသည် ကတ္တားသက်သက်ကို မဟော ကြိယာဝိသေသနနှင့် တကွ ကတ္တားကို ဟောသောကြောင့် အဘိဝန္ဒိတွာတိ အဘိဝန္ဒိယ, ကာတုန္တိ ကာတဝေ (ဝိသုဒ္ဓါရုံသုတ်နက်။ ၅၆၄ သုတ်။) –စသည်ဖြင့် "ကြိယာဝိသေသနနှင့်တကွ ကတ္တားအနက်ကိုရအောင်ပြုရမည်" ဟု မိန့်သည်။]

---

၅ ။ ။ ဓာတွာဒိဝိဘာဂ

သုဏ်–ကား သုဏ်–ဓာတု, အ–ပစ္စယ, ပုလ္လိဂ်, နပုံသက, (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ သုဏ်–ကား ပဌမာဧကဝစန သိ–ဝိဘတ္တိ, (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျ သုဏ်–ကား ဒုတိယာဧကဝစန အံ–ဝိဘတ္တိ ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ သံဝဏ္ဏနာ နှင့် အာဘောဂ

(က) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ သံဝဏ္ဏနာ ။ ။ ရာဇာရဟံ ဘဏ္ဍံ–ဟူသော သံဝဏ္ဏနာသည် ရာဇဂ္ဂံဘဏ္ဍံ–၌ "မင်း၏ အဖို့အစုဖြစ်သော ဘဏ္ဍာ" ဟူသည် "မင်းအား ထိုက်သော ဘဏ္ဍာကိုပင် ဆိုသည်" ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

ဣတော ရညော သုဏ် နဒဿာမီတိ–ဟူသော သံဝဏ္ဏနာသည် ထေယျစိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတွာ–၌ "ခိုးလိုသော စိတ်ကို ဖြစ်စေ" ဟူသည် "ဤဘဏ္ဍာမှ မင်းအား ကင်းခွန်ကို မပေးတော့အံ့၊ ဤသို့ဖြစ်စေခြင်းကိုပင် ဆိုသည်" ဟု အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

ထေယျစိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတွာ–ဟူသော သံဝဏ္ဏနာသည် ထေယျစိတ္တော–၌

http://www.dhammadownload.com

"ခိုးလိုသော စိတ်ရှိ" ဟူသည် "ခိုးလိုသောစိတ်ကို ဖြစ်စေခြင်းကိုပင် ဆိုသည်" ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

ထေယျစိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတွာ တံ ဘဏ္ဍံ အာမသတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ သည် ရာဇဂ္ဂံ ဘဏ္ဍံ ပဉ္စမာသကံ ဝါ အတိရေက ပဉ္စမာသကံ ဝါ အဂ္ဂနကံ ထေယျစိတ္တော အာမသတိ-၌ "မင်းအား ထိုက်သော ၅-ပဲကို လည်းကောင်း, ၅-ပဲထက် လွန်သည်ကို လည်းကောင်း ထိုက်သော ဘဏ္ဍာကို ခိုးလိုသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သုံးသပ်" ဟူသည် "ခိုးလိုသော စိတ်ကိုဖြစ်စေ၍ မင်းအား ထိုက်သော ၅-ပဲကို လည်းကောင်း ၅-ပဲထက် လွန်သည်ကိုလည်းကောင်း ထိုက်သော ဘဏ္ဍာကို သုံးသပ်ခြင်းကိုပင် ဆိုသည်" ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

[ဆိုလိုရင်း ။ ။ ရာဇဂ္ဂံ ဘဏ္ဍံ-စသော ကံကို "တံ ဘဏ္ဍံ" ဟု ထေယျစိတ္တော-၏ အဖွင့် ထေယျစိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတွာ-နောက်၌ ဖွင့်ထားသည့်အတွက် ရာဇဂ္ဂံ ဘဏ္ဍံ ပဉ္စမာသကံ ဝါ အတိရေက ပဉ္စမာသကံ ဝါ-ဟူသော ကံကို ထေယျစိတ္တော-၏ နောက်၌ ဆက်စပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ယူပါဟု ဆိုလိုသည်။]

ဒုက္ကဋ်-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာသည် အာပတ္တိ ဒုက္ကဋသ-၌ "ဒုက္ကဋ် အာပတ်သို့ရောက်ခြင်း" ဟူသည် "ဒုက္ကဋ် အာပတ်ဖြစ်ခြင်းကိုပင်ဆိုသည်" ဟု အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ မည်၏။ [ပါဋိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ တွဲကြည့်ပါ။]

အယမေဝတ္ထော-၌ အာဘောဂ ။ ။ အယမေဝတ္ထော-ဖြင့် ရာဇကံ-၌ "မင်းနှင့် စပ်ဆိုင်" ဟူသည် "မင်းအား ထိုက်ခြင်းကိုပင်ဆိုသည်" ဟု အဋ္ဌကထာ ဆရာ သိစေပါသည်။

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ ရာဇာကန္တိ ရာဇာယတ္ထံ၊ တမ္မိ ရာဇာရဟမေဝါတိ အာဟ "အယမေဝတ္ထော" တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၅၂။]

---

၇ ။ ။ ပါဋ်အဆုံးအဖြတ်

ရာဇကံ-၌ "မင်းနှင့်စပ်ဆိုင်" ဟူသည် မင်းအား ထိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်၍ (၆-နံပါတ်၌ ဆိုပြီး သာရတ္ထကို မှီးသည်။) ရာဇဂ္ဂံ-ဟူသော ပါဋ်နှင့် အနက် အဓိပ္ပာယ် အတူတူပင် ဖြစ်သောကြောင့် ရာဇကံ-ဟူသော ပါဋ် သင့်ပါသည်။

[ဆိုလိုရင်း ။ ။ ရာဇဂ္ဂံ-ပါဋ်နှင့် အနက်တူဖြစ်သောကြောင့် ရာဇကံ-ပါဋ်

http://www.dhammadownload.com

သင့်သည်။ ဤကား လိုရင်း။]

---

၈ ။ ။ နည်း, ဥပစာ

ထေယျစိတ္တဲ့ ဥပါဒေတွာ-၌ "ထေယျစိတ္တဲ့-ဟူသော နည်းသည် ခိုးလို (ခိုးယူကြောင်းဖြစ်) သော စိတ်တည်းဟူသော ပြဓာန်းသည်ကို ဆိုသဖြင့် ဖဿ အစရှိသော သမ္မယုတ္တဓမ္မတည်းဟူသော မပြဓာန်းသည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း မည်၏။

ထေယျစိတ္တဲ့ ဥပါဒေတွာ-၌ ထေယျစိတ္တ-သဒ္ဒါသည် အစိတ်ဖြစ်သော ခိုးလိုသောစိတ်၏ ထေယျစိတ္တ-ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ခိုးလိုသော စိတ်, တဲ့သမ္မယုတ္တဓမ္မ၌ တင်စား၍ အပေါင်းဖြစ်သော ခိုးလိုသော စိတ်, တဲ့သမ္မယုတ္တဓမ္မကို "ထေယျစိတ္တ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဧကဒေသုပစာ= အဝယဝုပစာ မည်၏။

[သိဖွယ် ။ ။ စိတ်သည် သူတစ်ပါးတည်းဖြစ်သည် မဟုတ် သမ္မယုတ် တရားတို့နှင့် အတူတကွ ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ပြဓာန်းသောကြောင့် စိတ် တစ်ပါးတည်း ဆိုထားသည်။ စိတ်တစ်ပါးတည်းဆိုထားသည်ကို တွေ့တိုင်း နည်းတူ။ အကျယ်ကိုလိုမူ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ စိတ္တဲ့ ဥပ္ပန္နံ-အဖွင့် ရှုပါ။]

---

၉ ။ ။ [၌၊ ၁။ ၃၁၆။]

၁၀။ ။ ဣန္ဒြိယောတရဏဟာရနေတ္တိနည်း

ထေယျစိတ္တော-မှ မုချတ္ထဖြစ်သော ခိုးလို (ခိုးယူကြောင်းဖြစ်) သော လောဘမူစိတ် ၈-ခုသည် မနိန္ဒြေမည်၏။ ဤသို့ ဣန္ဒြေအားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် ဣန္ဒြိယောတရဏဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

[ထေယျစိတ္တော-၏ အရဒေါသမူ စိတ်ကိုလည်း ကောက်နိုင်ပုံ ။ ။ "သေသာနိ စတ္တာရိပိ ဒ္ဝီဟိ မူလေဟိ" ဟု သင်္ဂဟလာသည့်အတိုင်း အဒိန္နာဒါန သည် ရဲခါလောဘကြောင့် ဖြစ်၍ ရဲခါဒေါသကြောင့် ဖြစ်သည်။ ချဲ့ဉုးအံ့-လိုချင်၍ ခိုးယူရာ၌ လောဘကြောင့်ဖြစ်သည်။ ရန်စလိုခြင်း, သို့မဟုတ် ရန်တုံ့ပြန်ခြင်း အကျိုးငှာယူရာ၌ ဒေါသကြောင့်ဖြစ်သည်။ လိုချင်၍ ခိုးယူခဲ့သော် ထေယျစိတ္တော-မှ မုချတ္ထကို လောဘနှင့်ယှဉ်သော လောဘမူစိတ်ကို ကောက်ရလိမ့်

http://www.dhammadownload.com

မည်။ ရန်စလိုခြင်း, သို့မဟုတ် ရန်တုံ့ပြန်ခြင်း အကျိုးငှာ ယူခဲ့သော် ဒေါသနှင့် ယှဉ်သော ဒေါသမူစိတ်ကို ကောက်ရလိမ့်မည်။ ဤသို့ အဒိန္နာဒါနသည် ဒေါသ ကြောင့်လည်းဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဒေါသမူစိတ်ကို ကောက်၍လည်း ထုတ်နိုင်သည်။ သို့သော် ဤ၌ ယေဘုယျသို့ လိုက်၍ လောဘမူစိတ်ကို ကောက်၍ ထုတ်သည်။ ၂-မျိုးလုံးသော်လည်း ထုတ်ပါ။]

၁၃၂၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ တေဟိ အဿမဏ္ဍလိကာသု ဘိက္ခူနံ ပတ္တပတ္တမူလံ ပညတ္တံ ဟောတိ။

၂ ။ ။ "အတ္ထိ နာမ တာတ သုဒိန္န အာဘိဒေါသိကံ ကုမ္မာသံ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ၊ နနု နာမ တာတ သုဒိန္န သကံ ဂေဟံ ဂန္တ္ဗ္ဗ" န္တိ။

၃ ။ ။ ပက်စီရေနပိ ကိဉ္စန္တိ၊ ဝက်ကေနပိ ကိဉ္စန္တိ၊ မောက္ခစိကာယပိ ကိဉ္စန္တိ၊ စိဂုံလကေနပိ ကိဉ္စန္တိ။

၄ ။ ။ အာယတဉ္စ ကရောထ၊ ဝိတ္ထတဉ္စ အပ္ပိတဉ္စ သုဝိတဉ္စ သပ္ပဝါယိတဉ္စ သုဝိလေခိတဉ္စ သုဝိတစ္ဆိတဉ္စ ကရောထ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ တထာ ပဌမံ ယေတေ ပစုရာ ပရာဓာ သတ္ထာ တေ ယထာပရာဓံ ဧတ္ထ ဘာသိတာတိ ယထာပရာဓသာသနံ။

၆ ။ ။ တတြိဒံ မုခမတ္ထနိဒဿနံ-တေန ဟိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခူနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိ၊ ယေန သုဒိန္နော မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိ၊ ယဿ္စာ ပဋိသေဝိ၊ တဿ္စာ ပညပေဿာမီတိဝုတ္တံ ဟောတိ။

၇ ။ ။ တတ္ထ နာမ တွန္တိ တသ္မိံ နာမ တွံ။ သရာဂါယ စေတေဿသီတိ သဟရာဂေန ဇဝ္တမာနာယ မေထုနဓမ္မာယ စေတေဿတိ ကပ္ပေဿသိ ပကပ္ပေဿသိ၊ ဧတဒတ္ထံ ဝါယမိဿသီတိ အတ္ထော။

၈ ။ ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ အာဟစ္ဆပဒေန ဓေါ မဟာရာဇ ရသေန

http://www.dhammadownload.com

အာစရိယဝံသတာ အဓိပ္ပါယောတိ။

၉ ။ ။ တတ္ထ ယသ္မာ နု ကေဝလံ ဣတ္ထိယာ ဧဝ နိမိတ္တံ ပါရာဇိကဝတ္ထု, နု စ မနုဿိတ္ထိယာ ဧဝ၊ သုဝဏ္ဏရဇကာဒိမယာနဋ္ဌ ဣတ္ထိနပုံ နိမိတ္တံ ဝတ္ထု မေဝ နု ဟောတိ၊ တသ္မာ ယံ ယံ ဝတ္ထု ဟောတိ တံ တံ ဒဿေတုံ "တိသ္သောဣတ္ထိယော" တိ အာဒိနာ နယေန ယေ သံ နိမိတ္တာနိ ဝတ္ထူနိ ဟောန္တိ။

၁၀။ ။ ထေယ္ယစိတ္တေနေဝ ဆိန္ဒံ ကရောတိ သြမဋ္ဌံ ဝါ ဥမ္မဋ္ဌံ ဝါ ဝေမဋ္ဌံ ဝါ။

၁၃၂၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ [ပါ။ ၇၊ ပါ၊ သျှ။ ၃၆။]

---

၂ ။ [ပါ။ ၁၈။ ပါ၊ သျှ။ ၆၃။]

---

၃ ။ [ပါ။ ၂၇၅။ ပါ၊ သျှ။ ၃၁၂။]

---

၄ ။ [ပါ။ ၃၇၂။ ပါ၊ သျှ။ ၄၀၀။]

---

၅ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၅၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၇၇။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ။ ၁။ ၂၆၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၆။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃၊ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၅၃၊ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၆၂။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၆၊ (အောက်မှကွဲကြည့်) ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၉၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၁၁၅။]

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၈၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၂၁၂။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၈။ ၂၆၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၄၃၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၄၂။ ၃၈၃။]

၁၃၂၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဖိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) တတ္ထ ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိ ပုဗ္ဗေ အတီတဇာတိသု နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ။

(ခ) နိဝုတ္ထာတိ အဗ္ဘာဝုတ္ထာ အနဘူတာ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာ နိရုဒ္ဓါ။

(ဂ) နိဝုတ္ထဓမ္မာ ဝါ။ နိဝုတ္ထာတိ ဂေါစရနိဝါသေန နိဝုတ္ထာ။

(ဃ) အတ္တနော ဝိညာဏေန ဝိညာတာ ပရိစ္ဆိန္နာ။

(င) ပရဝိညာဏဝိညာတာပိ ဝါ ဆိန္နဝဋ္ဋ မကာနသရဏာဒိသု။

၁ ။ ။ ဖော်ပြပါ ဝါကျတို့တွင် (ဃ) (င) မှတ်ပြဝါကျတို့ကို အနက် မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) မှတ်ဝါကျကို သာဘောဂစောဒနာတက်ခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ် ပြန်ရန် မလို။)

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) မှတ်ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည် မှည့်ခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (င) မှတ်ဝါကျပါ ဆိန္နဝဋ္ဋမက-ကို အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ ဥာဿနည်း ကောက်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ဝဋ္ဋမက-ကို ဓာတ်, ပစ္စည်း, လိင် ဝေဖန်ခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) မှတ်ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာ များကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ ပရဝိညာဏေန ဝါ ဝိညာတာပိ, ပရဝိညာဏေန ပိ ဝိညာတာဝါ, ပရဝိညာဏေန ဝိညာတာပိ ဝါ, ပရဝိညာဏဝိညာတာပိ ဝါ၊ ဤသို့ ပါဠိ

http://www.dhammadownload.com

အထွေထွေရှိရာ မည်သည့်ပါဠိ သင့်ကြောင်း သဒ္ဒယုတ္တိပြ၍ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ နိဝုတ္ထကွန္ဓာ-၌ နိဝုတ္ထ၏ ဖြစ်သင့်သော နည်း, ဥပစာများကို ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ မြန်မာဘာသာကို ပါဠိဘာသာဖြင့် စုဏ္ဏိယဝါကျ ဖွဲ့ဆိုခဲ့ပါ။

ချစ်သားရဟန်းတို့ ဝိနည်းကို ဆောင်ကုန်သော ငါဘုရား၏ တပည့် ဖြစ်ကုန်သော ရဟန်းတို့တွင် အကြင်ဥပါလိသည် ရှိ၏။ ဤဥပါလိသည် မြတ်၏။

၁၀။ ။ (က) မှတ်ပြဝါကျ၌ ရှိသော နိဝုတ္ထကွန္ဓာ-ဟူသော ပုဒ်၌ ခန္ဓ-သဒ္ဒါကို ဝေဝစနဟာရ နေတ္တိနည်း ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၃၂၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၄၄၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၃။ ဤပုဗ္ဗေနိဝါသ၏ အဖွင့်ဝယ် စာမူတို့၌ စာသားချင်း, ဝါကျပိုဒ်ပုံချင်း မတူတတ်ပေ။ ဤစာအုပ်၌ကား ပုစ္ဆာမူရင်းအတိုင်း တင်ပြသည်။]

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂစောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျရှိ နိဝုတ္ထကွန္ဓာ-ဖြင့် အဖျာဝုတ္ထ, ဂေါစရ-ဟူသော နိဝုတ္ထ ၂-မျိုးလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော နိဝုတ္ထ သာမန်ဖြင့် နိဝါသ၏ အရကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ယင်း နိဝုတ္ထကွန္ဓာ-၌ "နိဝုတ္ထ" ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ အဖျာဝုတ္ထ, ဂေါစရ ၂-မျိုးလုံး ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ (တစ်နည်း) ဂေါစရဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို မိန့်။

[ဌပနာထားရာ၌ နယုပဒေသ ။ ။ "မနုစ်သက်ရာ ဌပနာ" ဟူသည့် အတိုင်း အဖျာဝုတ္ထ, ဂေါစရ-ဟူသော နိဝုတ္ထ ၂-မျိုးလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော နိဝုတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

သာမန်ဖြင့် "နိဝုတ္ထကမ္မန္တာ" ဟု နိဝါသအရကို ကျမ်းဆရာ ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို စောဒကတို့ မကြိုက်နိုင်၊ သို့အတွက် (က) အမှတ်ပြဝါကျ တစ်ခုလုံးကို ဌပနာမထားဘဲ စောဒကတို့ မကြိုက်, မနှစ်သက်ရာကိုသာ ဌပနာထားသည်။ ယင်း နိဝုတ္ထကမ္မန္တာ-ဝယ် နိဝုတ္ထ-၌ စောဒကတို့ ကျေနပ်စရာ မရှိသောကြောင့်ပင် နိဝုတ္ထာတိ-စသည်ဖြင့် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကျမ်းဆရာ ရေးရပြန်သည်။

အာဘော်ထားရာ၌ နယုပဒေသ ။ ။ အာဘော်ထားရာ၌ အစိတ်မြင်သော် အပေါင်း, အပေါင်းမြင်သော် အစိတ်ကို အာဘော်ထားရသည်။ ဤ၌ အပေါင်း အားဖြင့် "အဈာဝုတ္ထ, ဂေါစရ" ဟု နိဝုတ္ထ ၂-မျိုးရှိရာတွင် "အဈာဝုတ္ထ" ဟု အစိတ်ဖွင့်ထားသည်ကို မြင်သောအားဖြင့် "အဈာဝုတ္ထ ဂေါစရ ၂-မျိုးလုံး ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော" ဟု အပေါင်းအာဘော် ထားရသည်။

(တစ်နည်း) အဖြေရောင်ပြီး သံသယဖြစ်စရာကို အာဘော်ထားရသည်။ ဤ၌ အဈာဝုတ္ထာ-ဟူသော အဖြေကို မြင်သောအားဖြင့် ယင်းကို ရောင်ကွင်းပြီး သံသယဖြစ်စရာ ဖြစ်သော ဂေါစရကို "ဂေါစရဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော" ဟု အာဘော်ထားရသည်။ ထို့ကြောင့်- **"အစိတ်မြင်ငြား၊ အပေါင်းထား၊ အပေါင်းမြင်ရာ၊ စိတ်ကိုသာ၊ ထားပါ အာဘောဂ"** ဟုလည်းကောင်း, **"အဖြေရောင်ကွင်း၊ လျော်ရာနင်း၊ သွင်းလေ အာဘောဂ"** ဟု လည်းကောင်း မိန့်ဆိုကြသည်။]

---

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့၏ အကြောင်းနှင့်တကွ အမည်

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျရှိ နိဝုတ္ထကမ္မန္တာ-ဝယ် နိဝုတ္ထ-၌ စောဒကတို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒကတို့ စောဒနာချက်ကို ပယ်ဖျက်ရန် တစ်ဖန် ဆက်လက်၍ အားထုတ်သောကြောင့် **ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ** ဖြစ်ပါသည်။ (တစ်နည်း) ယင်း နိဝုတ္ထ-ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် **ဝိတ္ထာရဝါကျ** ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် မိမိသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော ဓမ္မ၏ အစွမ်းဖြင့် နိဝါသ-သဒ္ဒါ၏ အနက်မှတစ်ပါး မိမိသန္တာန်, သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော ဓမ္မ၏အစွမ်းဖြင့် နိဝါသ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပကာသန ရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

[သီဖွယ် ။ ။ နယန္တ ရဝါကျကို ပကာသန ရ ခွဲရသည်။]

---

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထ နှင့် ဉာသ်ကောက်

ဆိန္ဒံ ဝဋ္ဌမံ ဧတေသန္တိ ဆိန္ဒဝဋ္ဌမကာ။

ဧတေသံ၊ ထိုဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့အား။ ဆိန္ဒံ၊ ဖြတ်အပ်ပြီးသော။ ဝဋ္ဌမံ၊ သံသရာ၌ သွားလာကြောင်းဖြစ်သော လမ်းခရီးသည် (သာရတ္ထ, ဝိမတိ, ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ)။ (ဝါ) ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဝဋ်သည် (သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ)။ (ဝါ) သံသရာဝဋ်သည် (သုတ်မဟာဝါ ဋီကာ)။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ ဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာ၌ သွားလာကြောင်းဖြစ်သော လမ်းခရီးရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် (ဝါ) ထိုသို့ ဖြတ်အပ်ပြီးသော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ကမ္မဝဋ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝါ) ထိုသို့ဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာဝဋ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေ၊ ထိုဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့သည်။ ဆိန္ဒဝဋ္ဌမကာ၊ ဆိန္ဒဝဋ္ဌမကတို့ မည်ကုန်၏။

ဆိန္ဒံ ဝဋ္ဌမံ ဧတေသန္တိ-ကား စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဆိန္ဒဝဋ္ဌမကာ-ကား စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်။ ဆိန္ဒ-ပုဒ်, ဝဋ္ဌမ-ပုဒ်, ဧတ-ပုဒ်, က-ပစ္စည်း။ ဤ ဆိန္ဒ ဝဋ္ဌမကာ-ဟူသော စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီ ဟိသမာသ်ပုဒ်၌ ဆိန္ဒဝဋ္ဌမ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အရကား ဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာ၌ သွားလာကြောင်း ဖြစ်သော လမ်းခရီးသည် (ဝါ) ဖြတ်အပ်ပြီးသော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဝဋ်သည် (ဝါ) ဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာဝဋ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ထိုဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာ၌ သွားလာကြောင်းဖြစ်သော လမ်းခရီး၏ (ဝါ) ထိုဖြတ်အပ်ပြီးသော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဝဋ်၏ (ဝါ) ထိုဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာဝဋ်၏ ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့နှင့် ဌာနီ, ဌာနအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဧတေသံ-ဟူသော အညပုဒ်၏ အရ, က-ပစ္စည်း၏ အရ အထူး မရှိသောကြောင့် ဧတေသံ-ဟူသော အညပုဒ်၏ အရနှင့် က-ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချ, ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာ၌ သွားလာကြောင်းဖြစ်သော လမ်းခရီးရှိသော (ဝါ) ဖြတ်အပ်ပြီးသော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဝဋ်ရှိသော (ဝါ) ဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာဝဋ်ရှိသော ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့ ရ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ သုတ်မဟာဝါဋီကာနှင့် ဌ၊ သျ၊ သစ် ဆရာတို့ အလိုသို့ လိုက်၍ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုသည်။ တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်လည်း

http://www.dhammadownload.com

အသင့်ပင်။ ဤသမာသ်ပုဒ်၌ က-ပစ္စည်းသည် ဒေဝတာ-၌ တဒ္ဓိတ် တာ-ပစ္စည်းကဲ့သို့ အနက်သီးခြားမရှိ။ သို့ဖြစ်၍ ဒေဝတာ-ကို နည်းမှီးကောက်သည်။

[တုလျာဓိကရဏဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်များနှင့် တတိယာ, စတုတ္ထီဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ဆိန္နဝဋ္ဋမက-၌ အညပုဒ်၏ အရသည် ကံဟော သမာသ်ပုဒ်တစ်စိတ်၏ ကတ္တားဖြစ်နိုင်သောကြောင့် "ဆိန္နံဝဋ္ဋမံ ယေဟိတိ ဆိန္နဝဋ္ဋမကာ" ဟု တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုသင့်သည်။ ချဲ့ဦးအံ့- ကံဟော ပစ္စည်းနှင့် ယှဉ်သော တုလျာဒိကရဏဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်များ၌ တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိ, စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ ၂-ပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံရာတွင် ယင်းသမာသ်ပုဒ်၏ အညပုဒ်အရသည် ကံဟော ပစ္စည်းနှင့် ယှဉ်သော သမာသ်ပုဒ်တစ်စိတ်၏ ကတ္တား ဖြစ်ထိုက်လျှင် တတိယာတွဲအပ်၏။ ကတ္တားမဖြစ်ထိုက်လျှင် စတုတ္ထီတွဲအပ်၏။ ဤ၌ ဆိန္န-သည် ကမ္မဝါစက တ-ပစ္စည်းနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ကံဟော သမာသ်ပုဒ်တစ်စိတ် ဖြစ်၏။ အညပုဒ်အရ ဘုရားစသည်တို့သည် ယင်းကံဟော ဆိန္န-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်တစိတ်၏ "ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကတို့သည် ဖြတ်အပ်ပြီးသော" ဟု ကတ္တားဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိပြုသင့်သည်။ တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိပြုသော် အတိသုန္ဒရဖြစ်အံ့ထင်သည်။ မန္တ လေးမြို့ တောင်သမန်တိုက် ဆရာတော် ဦးကေသဝါဘိဝံသလည်း တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိပင် ပြုသည်။ ဒိန္နသုကော်-၌ကား အညပုဒ်အရသည် ကံဟော သမာသ်ပုဒ်တစ်စိတ်၏ "မင်းသည် ပေးအပ်သော" ဟု ကတ္တား မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသာ။ ထို့ကြောင့် **"တုလျာဓိ၊ ဗဟုဗ္ဗီမှာ၊ ကံဟောပါမူ၊ တတိယာပြုမြဲ"** ဟုလည်းကောင်း, **"ဗဟုဗ္ဗီမှာ၊ ကံဟောပါသော်၊ ယင်း၏ကတ္တား၊ အညအရ၊ ဖြစ်နိုင်ကမူ၊ တတိယာဟူ၏"** ဟုလည်းကောင်း မိန့်ကြသည်။]

---

၅ ။ ။ ဓာတ္ဝာဒိဝိဘာဂ

ဝဋ္ဋမက-ကား ဝဇ-ဓာတ် ဥမ-ပစ္စည်း (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၁၉၀။) (တစ်နည်း) ကုမ-ပစ္စည်း (မောဂ္ဂလာန်ဏ္ဍာဒိ။ ၁၃၁) "သမာသန္တက-ပစ္စည်း, နပုလ္လိင် ဖြစ်ပါသည်။

[အယူအဆ ။ ။ ဆိန္နံ ဥပစ္ဆိန္နံ ဝဋ္ဋမံ သဲသာရဝဋ္ဋံ ဇတေသန္တိ ဆိန္န-ဝဋ္ဋမကာ-ဟူသော သုတ်မဟာဝါဋီကာ (၅) ထောက်သော် က-သည် သမာသန္တက-ပစ္စည်း ဖြစ်၍ ဆိန္န-မပါဘဲ ဝဋ္ဋမ-သက်သက်နှင့် တွဲကာ "ဝဋ္ဋမက" ဟု မရှိသင့်။ ထို့ကြောင့် က-မပါဘဲ ဝဋ္ဋမ-သက်သက် မေးသင့်သည်။ ဤသို့

http://www.dhammadownload.com

ယူဆသည်။]

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

အတီတ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ပုဗ္ဗ-သဒ္ဒါ၏ အတီတ (လွန်လေပြီးဟူသော) အနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဇာတိသု-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဗုဒ္ဓ-၏အရ ဘဝတို့ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ ပုဗ္ဗေ-၌ ဗဟုဝုစ် သုဝိဘတ် ၏ ဇကဝုစ် သို့ဝိဘတ် ပြန်နေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဝိဘတ္တိပဒသံဝဏ္ဏနာ။

နိဝုတ္ထ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် နိဝါသော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဏ,ပစ္စည်း၏ အတိတ်, ကံအနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) နိဝါသော-ကို "နိဝသီယိတ္ထာတိ နိဝါသော" ဟု အတီတကမ္မသာဓနဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ 'နိ' ဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထာနဝတ္ထုကဇ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ခန္ဓာ (ကွန္ဓာ)-ဖြင့် နိဝါသ-၏အရ ခန္ဓာတို့ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ပုဗ္ဗေနိဝုတ္ထ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းသတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အာဓာရအနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ပုဗ္ဗေ နိဝါသော-ကို "ပုဗ္ဗေ နိဝါသော ပုဗ္ဗေနိဝါသော" ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ ပုဗ္ဗေ-ဟူသော ရှေးပုဒ်၌ ဝိဘတ် မကျေသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

http://www.dhammadownload.com

၇ ။ ။ ပါဠိအဆုံးအဖြတ်

ပရဝိညာဏ ဝိညာတာပိ ဝါ နိဝုတ္ထာတိ သမ္ဗန္ဓော။ နု ကေဝလံ အတ္တ နောဝ ဝိညာဏေန၊ အထခေါ ပရေသံ ဝိညာဏေန ဝိညာတာပီတိ အတ္ထော-ဟူသော သာရတ္ထ (၁။ ၃၈၈), **စ,ပီသဒ္ဒါ၊ ဆည်းလေရာကား၊ ကံမှာ ကံချင်း၊ ကတ္တားချင်း**-ဟူသော ဘုရားကြီးနိယံ (၉၁) တို့နှင့်အညီ-

ပိ-သဒ္ဒါသည် သကဝိညာဏ ဝိညာတ-ကို ဆည်းရကား ဝိညာတ-ပုဒ် နောင် ပိ-သဒ္ဒါ ထိုင်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း, နယန္တ ရဇောတက ဝါ သဒ္ဒါကို တစ်ပုဒ်နောင်သာ ထားရိုးထုံးစံ ရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း ဝိညာတ-နောင် ပိ-သဒ္ဒါထိုင်၍ တစ်ပုဒ်နောင် ဝါ-သဒ္ဒါရှိသော ဝါကျနှင့် သမာသ်မျှသာ ထူး၍ အနက် မထူးသော ပရဝိညာဏေန ဝါ ဝိညာတာပိ-ပါဠိ, ပရဝိညာဏဝိညာတာပိ ဝါ-ပါဠိ၊ ဤပါဠိ ၂-ထွေသာ သင့်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ နည်း, ဥပစာ

နိဝုတ္ထကမ္မာ-၌ နိဝုတ္ထ-ဟူသော နည်းသည် အဇ္ဈာဝုတ္ထနိဝုတ္ထ, ဂေါစရ-နိဝုတ္ထတို့နှင့် ဆက်ဆံသော်လည်း ဤအရာဝယ် ဂေါစရနိဝုတ္ထ၌ မထင် အဇ္ဈာ ဝုတ္ထ နိဝုတ္ထ၌သာ အထင်အာဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အထင် ရုဋ္ဌနည်း မည်၏။

နိဝုတ္ထကမ္မာ-၌ နိဝုတ္ထ-သဒ္ဒါသည် အပေါင်းဖြစ်သော အဇ္ဈဝုတ္ထနိဝုတ္ထ, ဂေါစရနိဝုတ္ထတို့၏ နိဝုတ္ထ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အဇ္ဈဝုတ္ထ နိဝုတ္ထ၌ တင်စား၍ အစိတ်ဖြစ်သော အဇ္ဈာဝုတ္ထနိဝုတ္ထကို "နိဝုတ္ထ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဧကဒေသုပ္ပစာ=သမုဒါယုပစာ မည်၏။

[သမုဒါယုပစာ ဖြစ်ပုံ ။ ။ နိဝုတ္ထကမ္မာ-၌ နိဝုတ္ထ-သဒ္ဒါသည် အဇ္ဈာ-ဝုတ္ထနိဝုတ္ထ, ဂေါစရနိဝုတ္ထ-ဟူသော နိဝုတ္ထ ၂-မျိုးလုံး၏ အမည် ဖြစ်သော်လည်း "အဇ္ဈာဝုတ္ထာ" ဟု အစိတ်ဖြစ်သော အဇ္ဈာဝုတ္ထနိဝုတ္ထကိုသာ ယူ၍ ဖွင့်သောကြောင့် နိဝုတ္ထ ၂-မျိုးလုံး (အပေါင်း) နိဝုတ္ထမမည်တော့ဘဲ အဇ္ဈာဝုတ္ထနိဝုတ္ထ (အစိတ်) တစ်မျိုးသာ နိဝုတ္ထမည်တော့သည်။ ဤသို့ အပေါင်း၏အမည်ဖြစ်ပါလျက် အစိတ် (အဇ္ဈာဝုတ္ထ) ကိုသာ "နိဝုတ္ထ" ဟု ခေါ်ဝေါ်သောကြောင့် သမုဒါယုပစာ ဖြစ်ရသည်။

၂-နည်း ဖွင့်ရာ၌ ထူးခြားချက် ။ ။ ရှေးနည်း၌ နိဝါသ-ကို "နိဝုတ္ထကမ္မာ" ဟု ဖွင့်ပြီး နိဝုတ္ထ-ကို "အဇ္ဈာဝုတ္ထာ" ဟု ဖွင့်သည်။ နောက်နည်း၌ နိဝါသ-

http://www.dhammadownload.com

ကို "နိဝုတ္ထမမ္မာ" ဟု ဖွင့်ပြီး နိဝုတ္ထ-ကို "ဂေါစရနိဝါသေန နိဝုတ္ထာ" ဟု ဖွင့်သည်။ ရှေးနည်း၌ "နိဝုတ္ထကန္တာ" ဟု ဖွင့်ခြင်းကြောင့် နိဝါသ-၏အရ ခန္ဓာသာ တိုက်ရိုက်ရသည်။ နာမ,ဂေါတ္တ စသည်မှာ နာနန္တရိကအားဖြင့် ယူမှ ရသည်။ (ဤအဖွင့်ထောက်သော် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဗ္ဗေနိဝါသ-ဝယ် နိဝါသ-၌ နာနန္တရိကနည်း ရသည်။) နောက်နည်း၌ "နိဝုတ္ထမမ္မာ" ဟုဖွင့်ခြင်းကြောင့် "နိဝါသ-၏ အရ ခန္ဓာသာမက နိဗ္ဗာန်တရားနှင့်တကွ နာမဂေါတ္တစသော ပညတ်တရားများပါ တိုက်ရိုက်ရသည်။ ရှေးနည်း၌ "အဏ္ဏာဝုတ္ထာ" ဟု ဖွင့်ခြင်းကြောင့် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ခန္ဓာ (အဏ္ဏာဝုတ္ထ နိဝုတ္ထ) သာ နိဝုတ္ထ မည်သည်။ နောက်နည်း၌ "ဂေါစရနိဝါသေန နိဝုတ္ထာ" ဟုဖွင့်ခြင်းကြောင့် မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ဖြစ်, သူတစ်ပါး သန္တာန်မှာဖြစ်ဖြစ်, သတ္တဝါသန္တာန်၏ အပြင်ဗဟိဒ္ဓမှာ ဖြစ်ဖြစ် အာရုံဖြစ်သော တရားအားလုံး (ဂေါစရနိဝုတ္ထ) သည် နိဝုတ္ထ မည်သည်။ ဤသို့ ထူးကြသည်။]

---

၉ ။ ။ [၌၊ ၁။ ၁၁။]

၁၀။ ။ ဝေဝစနဟာရ နေတ္တိနည်း ။ ။ ခန္ဓ-ပုဒ်၏ ဝေဝုစ်ကို-

သမူဟော ဂဏသဃ်တာ၊ သမုဒါယော စ သဥ္ဇယော။
သန္ဓောဟော နိဝဟော ဩဃော၊ ဝိသရော နိကရော စယော။
ကာယော ခန္ဓော သမုဒယော၊ ဃဋ္ဌ သမိတိ သံဟတိ။
ရာသိ ပုဉ္ဇောသမဝါယော၊ ပူဂေါ ဇာတ် ကဒမ္ဗက်။
ဗျူဟော ဝိတာနဂုမ္ဗာ စ၊ ကလာပေါ ဇာလမဏ္ဍလ်။

ဤသို့စသည်ဖြင့် ယှဉ်အပ်၏။ ဤသို့လျှင် သုတ်၌လာသော တစ်ခုသော တရား၌ များစွာသော ဝေဝုစ်ကို ယှဉ်ခြင်းသည် ဝေဝစနဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

---

၁ ။ ။ နဿ သုကရာ ဥဩနှ ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ-ကို ထည့်သင့်သော ကတ္တားပုဒ်, ကံပုဒ်များ ထည့်၍ အတ္ထယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ အဒိန္ဒံ နာမ ယံ အဒိန္ဒံ အနိဿဋ္ဌံ အပရိစ္စတ္တံ ရက္ခိတံ ဂေါပိတံ မမာယိတံ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ၊ ဧတံ အဒိန္ဒံ နာမ-ကို အတ္ထယောဇနာခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ ဝဒေယျာထ ဘန္တေ ယေန အတ္ထော၊ ပဋိဗလာ မယံ အယျဿ ဒါတုံ၊ ယဒိဒံ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယ ဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ-ကို ယဒိဒံ-ပုဒ် အစွဲမှန်အောင် အတ္ထယောဇနာခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ တာနိ စီဝရာနိ နဿန္တိပိ ဝိနဿန္တိပိ ဥယှန္တိပိ ဥန္ဒူရေဟိ ခဇ္ဇန္တိ။ ဘိက္ခူ ဒုစ္စောဋ္ဌာ ဟောန္တိ လူခစီဝရာ-ကို အတ္ထယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ မဟိန္ဒတ္ထေရော ပန "တမ္မပဏ္ဍိဒီပံ ဂန္တာ သာသနံ ပတိဋ္ဌာပေဟီ" တိ ဥပဇ္ဈာယေန စ ဘိက္ခုသံဃေန စ အဇ္ဈိဋ္ဌော စိန္တေသိ "ကာလောနု ခေါ မေ တမ္မပဏ္ဍိဒီပံ ဂန္တုံ၊ နေ" တိ-၌ အာကာရကို အနက်အားဖြင့် ငုံ၍ အတ္ထ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ ပဋမမ္ပိ သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ၊ အထ ခေါ အယမေဝ သမာဓိတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ-ကို အယမေဝ-၏ စပ်သင့်ရာပုဒ် များကို မျှော်၍ အတ္ထယောဇနာခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ ပါဠိယံ ပန အနာဂတမ္ပိ ပါသာဏတ္ထမ္ဘံ ဝါ ရက္ခတ္ထမ္ဘံ ဝါ အညံ ဝါ ကိဉ္စိ ပါဒဂ္ဃနကံ ဟရန္တဿ ပါရာဇိကမေဝ-၌ အညံ-၏ အပါဒါန်ကို ပေါ်အောင် အတ္ထယောဇနာခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ ဝိဿဋ္ဌိတိ ဝိဿဂ္ဂေါ၊ အတ္ထတော ပနေတံ ဌာနာစာဝနံ ဟောတိ၊ တေနာဟ "ဝိဿဋ္ဌိတိ ဌာနတော စာဝနာ ဝုစ္စတီ" တိ-၌ အာဟ-၏ ကတ္တားကို ထည့်၍ အတ္ထယောဇနာခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ယေပိ သဒ္ဓါ ဟောန္တိ ပသန္နာ၊ တေပိ ဘိက္ခူ ဘောဇေတွာ တဒနန္တရံ သဗ္ဗပဋမံ တံယေဝ ဘောဇေန္တိ-၌ တံ အစွဲ မှန်အောင် အတ္ထယောဇနာ ခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ ကဏ္ဍကိတာနိတိ သေဒေန ဖုဋ္ဌောကာဃေသု သဏ္ဌာတကာဠသေတ မဏ္ဍလာနိ–ကို အတ္ထယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၃၂၃–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ ထည့်သင့်သော ကတ္တားပုဒ်, ကံပုဒ်များ ထည့်၍ အတ္ထယောဇနာ

(ဝေရဉ္ဇာ၊ ဝေရဉ္ဇာပြည်သည်။) (ကတ္တား) (ပဲတွံ့၊ သပိတ်ကို) (ဂဟ–၏ကဲ) ပဂ္ဂဟေန၊ ကိုင်ယူခြင်းဖြင့်။ ဥဇ္ဇေန၊ ဆွမ်းခံခြင်းဖြင့်။ (သရီရယန္တံ၊ ကိုယ်တည်းဟူသော ယန္တရားကို။) (ကာရိတ်ကဲ) (အဒ္ဓါနံ၊ ရှည်သော အခွန့်သို့။) (ဓာတ်ကဲ) ယာပေတုံ။ ရောက်စေခြင်းငှာ (ယာ+ဏာပေ+တုံ)။ (ဝါ) မျှတခြင်းငှာ (ယပ (စု) + ဏော+ တုံ)။ နှ သုကရာ၊ လွယ်သဖြင့် ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ် မရှိသည်။ (ဝါ) မပြုလွယ်သည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။)

[သိမ္ဖယ် ။ ။ ပုစ္ဆက အနေနဲ့ ကံပုဒ် သုံးပုဒ်ထိအောင် ရည်မည်မထင်၊ သို့သော် ပြည့်စုံစေရန်နှင့် ဉာဏဝမုန ဖြစ်စေရန် ဖြစ်သင့်တိုင်း ထည့်သည်။ ပါ။ ဂု။ ပါ၊ သျ။ ၃၆။ ၁၃၁၆, ၁၃၁၉–ခုနှစ်များကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၅၇။ ပါ၊ သျ။ ၁၃၁။]

---

၃ ။ ။ [ပါ၊ သျအတိုင်းယောဇနာ။ ။ ပါ။ ၁၉၂။ ပါ၊ သျ။ ၂၄၇။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၃၇၇။ ပါ၊ သျ ၄၀၃။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ သျ အတိုင်း ယောဇနာပါ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၁၇၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈၉။]

---

၆ ။ ။ [အယမေဝ–ကို ဋ္ဌ၊ သျ အတိုင်း ယောဇနာပါ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။

http://www.dhammadownload.com

၌၊ သျှ၊ ၁၊ ၄၁၅၊ ၌၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၁၁။]

---

၇ ။ ။ [အညံ့-ကို ၌၊ သျှ၊ သစ် အတိုင်း ယောဇနာပါ။ ။ ၌၊ ၁။ ၃၄၃။ ၌၊ သျှ၊ ၂။ ၆၂၃။ ၌၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၅၅၆။]

---

၈ ။ ။ [အာဟ-၏ ကတ္တားကို "ဘဂဝါ" ဟု ထည့်။ ။ ၌၊ ၂၊ ၁၀၇။ ၌၊ သျှ၊ ၄။ ၇။ ၌၊ သျှ၊ သစ်၊ ၄၊ ၃၀၉။]

---

၉ ။ ။ [၌၊ သျှ၊ သစ် အတိုင်း ယောဇနာပါ။ ။ ၌၊ ၂။ ၂၁၄။ ၌၊ သျှ၊ ၄။ ၃၁၇။ ၌၊ သျှ၊ သစ်၊ ၄။ ၆၁၇။]

၁၀။ ။ [၌၊ ၂။ ၂၃၂။ ၌၊ သျှ၊ ၄။ ၃၆၇။ ၌၊ သျှ၊ သစ်၊ ၄။ ၆၆၂။]

၁၃၂၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) မနုဿာ ဥဿာယန္တိ ရညော ပရိသတိ ဘာသမာနဿ သမ္မုခါစ ပရမ္မုခါ စ သုတွာ တတ္ထ တတ္ထ မနုဿာ ဥဿာယန္တိ။

(ခ) အဝဿာယန္တိ။

(ဂ) အဝဇာနန္တာ တံ ဗျာယန္တိ သြလောကေန္တိ။

(ဃ) လာမတော ဝါ စိန္တေန္တိတိ အတ္ထော။

၁ ။ ။ (က) ဝါကျကို ရညောသမ္မန်၏ ကံပုဒ်ကို ထည့်၍ အတ္ထ-ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ (ခ) (ဂ) ဝါကျတို့ကို လျှင်းပါး၍ ၌ပနာ, အာဘောဂ, ပုစ္ဆာတို့ဖြင့် တက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) ဝါကျတို့ကို အချင်းချင်း ထောက်၍ အကြောင်းပြပြီး အမည်ပေးပါ။

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ (က) မှတ်ပါ မနုဿာ-ကို ကိတဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာသ်နည်းအရ ကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။ ပရိသတိ-သည် မည်သည့် လိင်, ဝိဘတ်, ဓာတ်, ပစ္စည်း ကာရက တို့ပါနည်း။

၆ ။ ။ (ခ) (ဂ) တို့ကို ထောက်၍ သဲဝဏ္ဏေတမ္မပုဒ်ကို အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သဲဝဏ္ဏနာကို ဖော်ပြပါ။

၇ ။ ။ ပရိယောနဒ္ဓါယာတိ တေန အဝိဒ္ဓဏ္ဍကောသေန သမန္တတော သြနဒ္ဓါယ ဝေဋ္ဌိတာယ-၌ "သြနဒ္ဓါယ" ဟူ၍ လည်းကောင်း, "သြနန္ဒာယ" ဟူ၍လည်းကောင်း ရှိရာ သင့်ရာပါဠ်ကို သဒ္ဒယုတ္တိပြု၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈ ။ ။ ဝဿံဝုတ္ထာတိ ပုရိမိကာယ ဥပဂံတာ မဟာပဝါရဏာယ ပဝါရိတာ ပါဠိပဒဒီဝသတော ပဋ္ဌာယ "ဝုတ္ထဝဿာ" တိ ဝုစ္စန္တီ၊ ဧဝံ ဝဿံဝုတ္ထာ ဟုတွာ-ဝယ် ဝဿံဝုတ္ထာ-၌ မဟာပဝါရဏာယ ပဝါရိတာ-ပုဒ်ကို ထောက်၍ ဖြစ်သင့်သော နည်း, ဥပစာတို့၏ အမည်ကို ပြခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ စကားပြေကို စုဏ္ဍိယဝါကျ သီကုံးခဲ့ပါ။

မှန်ပါ၏၊ ဝါသို့ ကပ်သော ရဟန်းသည် နာလကအကျင့်ကို ကျင့်သော် လည်း ငါးပါးကုန်သော အမိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော အမိုးဖြင့် မိုးသည်သာ ဖြစ်သော တံခါးဖွဲ့ရှိသော ကျောင်းမှာ ကပ်အပ်၏။

၁၀။ ။ မနုဿာ-ပုဒ်ကို နေတ္တိနည်းအရ ဒေသနာဟာရ ထုတ်ပြပါ။

၁၃၂၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ရညော-သမ္မန်၏ ကံပုဒ်ကို "ဝစနံ" ဟု ထည့်။ ။ ရညော-သမ္မန်၏ စပ်ရာ ကံပုဒ်ကို "ရညော သမ္မန်၏ ကံပုဒ်" ဟု သုံးထားသည်။ ဤသို့ သင့်အောင်ယူ။ အမှန်မှာ ဝစနံ-သည် သုတွာ-၏ ကံဖြစ်၍ "သုတွာ-၏ ကံပုဒ်ကို ထည့်၍" ဟု မေးသင့်သည်။ စဉ်းစားပါ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၆။ ဋ္ဌ၊ သ္မျ၊ ၂။ ၃၆၉။ ဋ္ဌ၊ သ္မျ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၁၆။]

---

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့ လျဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာတက်

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ တက်ပုံ ။ ။ အရင်အဋ္ဌကထာဆရာ အရင်ဥပါလိ မထေရ်သည် "ဥဇ္ဈာယန္တိ" ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (ဋ္ဌပနာ)။ ယင်းဥဇ္ဈာယန္တိ-၌ ဥ-သည် ဥပသာရပုဒ် ၂၀-တွင် ပါဝင်သော ပကတိ ဥ-ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ယင်း ဥ-သည် အဘယ်သို့သော ဥ-ဖြစ်ပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဥဇ္ဈာယန္တိ-၌ ဥ-သည် ဥပသာရပုဒ် ၂၀-တွင် ပါဝင်သော ပကတိ ဥ-မဟုတ် အဝ-ဥပသာရပုဒ်၏ ကာရိယ (အဝ-ကို ပြုထား သော သြ-၏ ဝိပရိတ်) ဥ-ဖြစ်၏ ဟူလို။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ တက်ပုံ ။ ။ အရင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် "အဝဇ္ဈာယန္တိ" ဟု ဆိုတော်မူ၏။ (ဋ္ဌပနာ)။ ယင်း အဝဇ္ဈာယန္တိ-၌ အဝ-ဥပသာရပုဒ်သည် လာမကအနက်ကို ဟောရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဈေ-ဓာတ်သည် စိန္တနအနက်ကို ဟောရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဈေ-ဓာတ်သည် အကမ္မကဓာတ် ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာ ဘောဂ)။ အကမ္မက, သကမ္မက ဓာတ်တို့တွင် အဘယ်ဓာတ် ဖြစ်ပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာ သည် (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ အဝ-ဥပသာရပုဒ်သည် အဝဇာနနအနက်, ဈေ-ဓာတ်သည် သြလောကနအနက်ကို ဟော၏ ဈေ-ဓာတ်သည် သကမ္မကဓာတ် ဖြစ်၏-ဟူလို။

[မေးပုံမကောင်း ။ ။ လျဉ်းပါး၍-ဟူသော စကားလုံးပါက အာဘောဂ-ဟူသော စကားလုံး မလို၊ အာဘောဂ-ဟူသော စကားလုံးပါက လျဉ်းပါး၍-ဟူသော စကားလုံးမလို။ အမှန်မှာ "လျဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာတက်ခဲ့ပါ" ဟု ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် "ဋ္ဌပနာ, အာဘောဂ, ပုစ္ဆာတို့ဖြင့် တက်ခဲ့ပါ" ဟု ဖြစ်စေ တစ်မျိုးမျိုး မေးက ပြီးသည်သာ။]

---

၃ ။ ။ (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့၏ အချင်းချင်း ထောက်ဆ၍ အကြောင်းနှင့်တကွ အမည်

http://www.dhammadownload.com

(က) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဆိုပြီးဝါကျထောက်သော် လောမေန တံ့ မုဏ္ဍောသိ–ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး မနသာ ဥဇ္ဈာယန္တိ–ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာဟု ဆိုအပ်သော အဖို့ တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ ဝါကျ, (ခ) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် မနသာ ဥဇ္ဈာယန္တိ–ကို အကျဉ်းအားဖြင့်ပြသောကြောင့် သနိဒ်ပဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် ယင်း (က) အမှတ်ပြဝါကျ (က–အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဥဇ္ဈာယန္တိ–) ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ, (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် (က) အမှတ်ပြဝါကျ (က–အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဥဇ္ဈာယန္တိ–) ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြသောကြောင့် သနိဒ်ပဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ထောက်သော် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ထောက်သော် အဝ–ဥပသာရပုဒ်၏ အဝဏ္ဏနတ္ထ, ဏျေ–ဓာတ်၏ ဩလောက နတ္ထဟု ဆိုအပ်သော အဖို့ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျထောက်၍ အဝ–ဥပသာရပုဒ်၏ အဝဏ္ဏနတ္ထ, ဏျေ–ဓာတ်၏ ဩလောကနတ္ထမှ တစ်ပါး အဝ–ဥပသာရပုဒ်၏ လာမကတ္ထ, ဏျေ–ဓာတ်၏ စိန္တနတ္ထဟု ဆိုအပ်သော အဖို့ တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

[သိဖွယ်။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ချဲ့သည်။ (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ထပ်ချဲ့သည်။ ဥဒ္ဒေသ, နိဒ္ဒေသ, ပဋိနိဒ္ဒေသ သဘောပင်။ (ခ) (ဂ) (ဃ) တို့ကို "ဝါကျာရမ္ဘ ချည်း" ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ ကောင်းမည် မထင်။]

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ နှင့် ဥဿံကောက်

ကုသလာ ကုသလေ ဓမ္မေ မနန္တိ ဇာနန္တိတိ မနသာ (ကစ္စည်း)။ ယေ ပဂ္ဂလာ။ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ကုသလာ ကုသလေ၊ ကုသိုလ်, အကုသိုလ် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တရားတို့ကို။ မနန္တိ ဇာနန္တိ၊ သိတတ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ ကုသိုလ်, အကုသိုလ် တရားတို့ကို သိတတ်သော သတ္တိကြောင့်။ တေ

http://www.dhammadownload.com

ပုဂ္ဂလာ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ မနုဿာ၊ မနုဿတို့ မည်ကုန်၏။

ကုသလာ ကုသလေ ဓမ္မေ မနန္တိ ဇာနန္တိ–ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိဟ်၊ မနုဿာ–ကား ကတ္တုသဓနကိတ်ပုဒ်။ မန–ဓာတ်, ဥဿ–ပစ္စည်း။ မန–ဓာတ်၏ အရကား ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တရား တို့ကို သိသော ဉာဏ်ပြောန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ယောနိသောမနသိကာရ အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည်ဖလူပစာအားဖြင့် ရ၏။ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဥဿ–ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချ, ဖလူ, ကာရဏူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော လူဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သော သတ္တသန္တာန ပညတ်ဒြပ် ရ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ "ကာရဏာကာရဏံ မနန္တိ ဇာနန္တိတိ မနုဿာ၊ အတ္ထာနတ္ထံ မနန္တိ ဇာနန္တိတိ မနုဿာ" ဟုလည်း ပြုနိုင်သည်။ အကောက်ကား အတူတူပင်။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

ပရိသတိ–ကား ကြတ္ထိလိင်, သတ္တမီဧကဝုစ် သ္မိ–ဝိဘတ်, ပရိ–ပုဗ္ဗ သိ–ဓာတ်, အ–ပစ္စည်း, ဩကာသကာရက ဖြစ်ပါသည်။

[ပရိသတိ နှင့် ပရိသတိ] ။ ။ ပရိသတိ–ဠ သ္မိ–ဝိဘတ်ကို တိ–ပြုထား သည်။ မောဂ္ဂလာန် သျာဒိကဏ္ဍ၊ တိ သဘာပရိသာယ (၁၀၄)–သုတ်ဠကား တိ–အပြုကို ဆို၏။ "မြန်မာစာပါဠိတို့ဠ နိဂ္ဂဟိတ်ကင်းသော တိ–ပြုသာ ထင်၏။ သီဟိုဠ်စာ ပါဠိတို့ဠ် "ပရိသတိ–ဟု ထင်၏" ဟု ၎င်းနိဿယဆရာတော် မှာသည်။ နိရုတ္တိဒီပနီဠ် "တိ သဘာပရိသာယ" ဟု နိဂ္ဂဟိတ် မပါဘဲ သုတ်ကို တွေ့ရသည်။]

---

၆ ။ ။ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

အဝဏ္ဏာယန္တီ–ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ဥဏ္ဏာယန္တီ–ဟူသော သံဝဏ္ဏေ–တဗ္ဗပုဒ်ဠ် ဥ–၏ အဝ–ဥပသာရုပဒ်၏ ကာရိယ (အဝ–ကို ပြုထားသော ဩ–၏ ဝိပရိတ်) ဥ–၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဥပသဂ္ဂ–လိင်္ဂ်ပဒသံဝဏ္ဏနာ၊

အဝဇာနန္တော–ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် အဝဏ္ဏာယန္တီ–ဠ် အဝ–

http://www.dhammadownload.com

ဥပသာရ ပုဒ်၏ အဝဇာနန အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဥပသဂ္ဂလိင်ထွသံဝဏ္ဏနာ။

တံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ဥဇ္ဈာယန္တိ-၏ ကံကို "တံ" ဟု ထည့်၍ အနက်ယောဇနာရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

ဩလောကေန္တိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ဈာယန္တိ-၌ ဈေ-ဓာတ်၏ ဩလောကန အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌိကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဓာတွတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပါဠ်အဆုံးအဖြတ်

နဟ-ဓာတ်သည် ဗန္ဓန-အနက်ကို ဟောသောကြောင့် အဝ-ပုဗ္ဗနဟ-ဓာတ်, တ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ဩနဒ္ဓါယ-ပါဠ်သာသင့်ပါသည်။

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ နဟ-ဗန္ဓနေ ။ သဒ္ဒနီတိဓာတုမာလာ။ ၂၄၀။ ပုစ္ဆာ မူရင်း၌ ဩနဒ္ဓါယ-နောင် ဗဒ္ဓါယ-ကျနေသည်။]

---

၈ ။ ။ နည်း , ဥပစာ

ဝဿံဝုတ္ထာ-ဟူသော နည်းသည် မိုးလပတ်လုံး နေကြပြီး၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာပြုကြပြီးသော ရဟန်း, မပြုကြရသေးသော ရဟန်းတို့နှင့် ဆက်ဆံသော်လည်း ဤအရာဝယ် မိုးလပတ်လုံး နေကြပြီးသော်လည်း သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာ မပြုကြရသေးသော ရဟန်းတို့၌ မထင်၊ မိုးလပတ်လုံး နေကြပြီး၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာပြုကြပြီးသော ရဟန်းတို့၌သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အထင်ရှင်းနည်း မည်၏။

ဝဿံဝုတ္ထ-သဒ္ဒါသည် အပေါင်းဖြစ်သော မိုးလပတ်လုံး နေကြပြီး၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာ ပြုကြပြီးသော ရဟန်း, မပြုကြရသေးသော ရဟန်းတို့၏ ဝဿံဝုတ္ထ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မိုးလပတ်လုံး နေကြပြီး၍ သီတင်းကျွတ် လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာ ပြုကြပြီးသော ရဟန်းတို့၌ တင်စား၍ အစိတ်ဖြစ်သော မိုးလပတ်လုံး နေကြပြီး၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာပြုကြပြီးသော ရဟန်းတို့ကို "ဝဿံဝုတ္ထ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဧကဒေသျူပစာ=သမုဒါယူပစာ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

[နယူပစာရ ဖြစ်ပုံ ။ ။ ဝဿံပုတ္ထ-ဟူသော အမည်သည် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာပြုပြီးသည်ဖြစ်စေ, မပြုရသေးသည်ဖြစ်စေ မိုးလပတ်လုံးနေပြီးသော ရဟန်းမုန်သမျှ၏ အမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် "မဟာ ပဝါရဏာယ ပဝါရိတာ" ဟု အဋ္ဌကထာ (၁။ ၂၄၉)-ဖွင့်သောကြောင့် ယင်းကို ထောက်၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာပြုပြီးသော ရဟန်းများသာ ယူသည်၊ မပြုရသေးသော ရဟန်းများ မယူရတော့။ ဤသို့ အပေါင်းအမည် ဖြစ်ပါလျက် အပေါင်းမရဘဲ အစိတ်သာရသဖြင့် ဝဿံဝုတ္ထ-ကို သမုဒါယူပစာ ယူရတော့သည်။ ဒိဒ္ဒော-ကြောင့် သမုဒ္ဒေါ-ကို သမုဒါယူပစာ ယူရ၏သို့ ထို့အတူ မဟာ ပဝါရဏာယ ပဝါရိတာ-ကြောင့် ဝဿံဝုတ္ထ-ကို သမုဒါယူပစာ ယူရသည်။ ဝဿံဝုတ္ထ-၏ အရ ပုဂ္ဂိုလ်ရသည်ကိုလည်း သတိပြုပါ။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ အားဖြင့် သံဝဏ္ဏနာဖွင့်ရာတိုင်းဝယ် သံဝဏ္ဏေတမ္မဋ္ဌ သမုဒါယူပစာ, အထင်ရှဋ္ဌနည်း အမြဲရသည်။ အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံကိုသာ သေချာစွာ ကြည့်ပါ။ သဘောကျပါလိမ့်မည်။ ပုရိမိကာယ ဥပဂတာ-ထောက်ရင်လဲ ဝဿံဝုတ္ထ-၌ သမုဒါယူပစာ, အထင်ရှဋ္ဌနည်းပင် ရသည်။ သို့သော် တင်ပုံချင်းတော့ မတူတတ်။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၈။]

---

၁၀ ။ ။ နေတ္တိနည်း

မနသာ-၏ အရဖြစ်သော လောကီခန္ဓာ ၅-ပါးသည် ပဋ္ဌပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စ-ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ တဿမုလကာရဏ-ဘာဝေန ပုရိမနိပ္ပန္နာ တဏှာ သမုဒယသစ္စ-ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါး၏ အကြောင်းရင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ရှေးဘဝ၌ ဖြစ်ပြီးသော တဏှာသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ ဥဘိန္နမပုဝတ္တိ နိရောဓသစ္စ-ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ ဒုက္ခ, သမုဒယ, ၂-ပါးတို့၏ မဖြစ်ရာ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ နိရောဓပဇာနနပဋိပဒါ မဂ္ဂသစ္စ-ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ နိဗ္ဗာန်ကိုသိကြောင်း ဖြစ်သော အကျင့်သည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ဤသို့ သစ္စာ ၄-ပါးကို ဟောသတည်း။ ထို ၄-ပါးတို့တွင် သမုဒယသည် အသာဒ မည်၏။ ဒုက္ခသည် အာဒီနဝ မည်၏။ နိရောဓ, မဂ္ဂ ၂-ပါးသည် နိဿရဏ မည်၏။ ဣဒါနိ ဖလပဋ္ဌကသည် ဖလမည်၏။ ဝါ-သုဏန္တ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ သုတမယဉာဏ်, အတ္ထဝေဒ, ဓမ္မဝေဒ စသော ပစ္စုပ္ပန် အကျိုး, ဘဝသမ္ပတ္တိစသော သံသရာအကျိုးသည် ဖလမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

အတီတေ ဟေတဝေါ ပဥ္စ, ဣဒါနိ ဟေတုပဥ္စကသည် ဥပါယ မည်၏။ ဝါ- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဖလကိုရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ယောနိသော မနသိကာရ, သဒ္ဓမ္မဿဝန, စတုစက္ကသမ္ပတ္တိစသော အကြောင်းသည် ဥပါယ မည်၏။ "ခန္ဓာ ဟူသောလောကသည် အနိစ္စစသည်ဖြင့် မပြတ်နှိပ်စက်၏။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာ ဟူသော လောက၌ ငြီးငွေ့သဖြင့် ဒါနမယစသည်ကို ပြုကြလတ်သော်" ဟု မတိုက်တွန်းသော်လည်း တိုက်တွန်းသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အာဏတ္တိ မည်၏။ ဝါ- "လူတို့ ကဲ့ရဲ့ကုန်ရကား အရှင်ဓနိယကဲ့သို့ မပြုကြလေနှင့်" ဟု မတိုက်တွန်း သော်လည်း တိုက်တွန်းသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အာဏတ္တိ မည်၏။ ဤသို့လျှင် မနုဿာ-ဟူသော ဒေသနာတော်သည် သစ္စာ ၄-ပါးကို ဟော၏။ ထိုသစ္စာ ၄-ပါးကို ဟောသော ဒေသနာ၌ အဿာဒစသည်ကို ဖွင့်ပြခြင်းသည် ဒေသနာဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

[ဒေသနာဟာရထုတ်နည်း ၂-မျိုး ။ ။ ဒေသနာဟာရ ထုတ်နည်းသည် (၁) သစ္စာ ၄-ပါးကို ထုတ်ပြီးမှ အဿာဒစသည်ကို ထုတ်သောနည်း, (၂) အဿာဒစသည်ကို ထုတ်ပြီးမှ သစ္စာ ၄-ပါးကို ထုတ်သောနည်းအားဖြင့် ၂-နည်းရှိသည်။ ထိုတွင် ဗာဟျတ္ထ၏အရ ရည်ထုတ်သော် (၁) နံပါတ်နည်း, အန္တတ္ထ၏ အရ ရည်ထုတ်သော် (၂) နံပါတ်နည်း ထုတ်ရသည်။ ဥပမာ ဥဇ္ဇာယန္တိ-၌ ဗာဟျတ္ထ၏ အရ ရည်ထုတ်သော် (၁) နံပါတ်နည်း, အန္တတ္ထ၏ အရ ရည်ထုတ်သော် (၂) နံပါတ်နည်း ထုတ်ရသည်။ ဤ၌ မနုဿာ-၏ အရ သည် ဥဇ္ဇာယန္တိ-၌ ဗာဟျတ္ထ (ဝိဘတ်) ၏ အရနှင့် အရတူဖြစ်၍ (၁) နံပါတ်နည်း ထုတ်သည်။]

၁၃၂၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိဝါကျတို့တွင် (၂) အမှတ်ဝါကျကို အာကာရငုံ၍ ကြွင်းသော ဝါကျတို့ကို ပါဌာနသာရီအားဖြင့် အနက်ယောဇနာပါ။

၁ ။ ။ တတြ သုဒံ သာရိပုတ္တ ဘိံသနကဿ ဝနသဏ္ဍဿ ဘိံသနက-တသ္မိံ ဟောတိ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ အညတရော ဘိက္ခု အညတရံ ဘိက္ခုံ ဇေတဝေါစ "အာဝုသော အတြဋ္ဌိတော ဗန္ဓာဟိ" တိ။

၃ ။ ။ အာရာဓနီယော ခေါ အာဝုသော ဓမ္မော သမ္မာပယုတ္တေနာတိ။

၄ ။ ။ ယာ တာ ဣတ္ထိယော ဆိန္နိကာ ဓုတ္တိကာ အဟိရိကာယော တာ အာယသ္မတာ ဥဒါယိနာ သဒ္ဓိံ ဥဟသန္တိပိ ဥလ္လပန္တိပိ ဥဇ္ဇဂ္ဃန္တိပိ ဥပ္ပဏ္ဍေန္တိပိ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာဝါကျတို့တွင် (ဂ) အမှတ်ဝါကျကို ဝါကျ အပြန် အလှန်နည်း, ကြွင်းသော ဝါကျတို့ကို ပါဌာနုသာရီနည်းအားဖြင့် အနက် ယောဇနာပါ။

၅ ။ ။ ထေရီ ပန အနဝဇ္ဇာ အတ္တနော သမဏသညံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ အသာဒိယန္တီ နိသီဒိ အသဒ္ဓမ္မာဓိပ္ပါယေန ပရာမဋ္ဌာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓသိလာထမ္ဘဒိရ သာရခါဏုကာ ဝိယ။

၆ ။ ။ ဥပရိ မဏ္ဍပသဒိသံ ပဒရစ္ဆန္နံ, သဗ္ဗပလိဂုဏ္ဌိမံ ဝါ ဆာဒေတွာ ကတံ ဝယှံ။

၇ ။ ။ ကုမီနမုခံ ဝိဝရိတွာ ဝါ ပစ္ဆာပုဋ္ဌကံ မုဉ္စိတွာ ဝါ ပသေန ဆိဒ္ဒံ ကတွာ ဝါ ကုမီနတော မစ္ဆေ ပေါထေတွာ ပလာပေန္တိဿ ပါရာဇိကံ။

၈ ။ ။ ဒဟရော ယုဝါတိ စေတ္ထ ဒဟရဝစနေန ပဋ္ဌမယောဗ္ဗန ဘာဝံ ဒဿေတိ။ ပဋ္ဌမယောဗ္ဗနေ ဟိ သတ္တာ ဝိသေသေန မဏ္ဍနကဇာတိကာ ဟောန္တိ။

၉ ။ ။ ဥမ္မီလနနိမိလနဝသေန ပန နာ ကာရေတဗ္ဗော။ သဟသာ ဥပနိဇ္ဈာယိတွာ ပုန ပဋိသင်္ခါယ သံဝရေ တိဋ္ဌတော အနာပတ္တိ။

၁၀ ။ ။ ဝိရဇ္ဇသာဒဿ ပန ရက္ခဿ အာတပေန ဖုဋ္ဌောကာသေ ဌပိတံ နိဿဂ္ဂိယမေဝ ဟောတိ။

၁၃၂၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ၊ ၉။ ပါ၊ သျ။ ၄၃။]

---

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ အာကာရံ၍ အနက်ယောဇနာ

အညတရော၊ အမုတ်မရှိသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ အညတရံ၊ အမှတ်မရှိသော။ ဘိက္ခုံ၊ ရဟန်းကို။ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်။ အတြ၊ ဤအရပ်၌။ ဋ္ဌတော၊ ရပ်လျက်။ ဗန္ဓာဟိ၊ ချည်လော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတံဝစနံ၊ ဤစကားကို။ အဝေါစ၊ ဆို၏။ [ပါ။ ၁၀၄။ ပါ၊ သျှ။ ၁၈၃။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၄၁။ ပါ၊ သျှ၊ ၂၁၃။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၈၇။ ပါ၊ သျှ။ ၂၄၂။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၁၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၂၅၁။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ။ ၂။ ၄၇၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၄၁၈။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၈၊ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၆၀၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၅၄၄။]

---

၈ ။ ။ ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာ

စ၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ ဒဟရော ယုဝါတိ၊ ဒဟရော ယုဝါ–ဟူကုန်သော။ ဇဋ္ဌ–ဇတေသု ဝစနေသု၊ ဤသဒ္ဒါတို့တွင်။ ဒဟရဝစနေန၊ ဒဟရ–ဟူသော သဒ္ဒါဖြင့်။ ပဌမယောဇနာဘာဝံ၊ ပဌမအရွယ်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ (တံဝစနံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ထိုငါ့စကားသည်။ ဣမိနာ ဝစနေန၊ ဤသို့ဆိုအပ်လတ္တံ့သော ဒဠ္ဍိကရဏယုတ္တိ ဝစနဖြင့်။ ဟိ–သစ္စံ၊ မှန်၏။ (တစ်နည်း) ဟိ–ယုတ္တံ၊ သင့်မြတ်၏။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ တံ ဝစနံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ထိုငါ့စကားသည်။ ဣမိနာ ဝစနေန၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော ဒဠ္ဍိကရဏယုတ္တိ ဝစနဖြင့်။ ဟိ–သစ္စံ၊ မှန်သနည်း။ (တစ်နည်း) ဟိ–ယုတ္တံ၊ သင့်မြတ်သနည်း။) ဟိ–ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ပဌမယောဇနေ၊ ပဌမအရွယ်၌၊ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ ဝိသေသေန၊ အထူးသဖြင့်။ မဇ္ဈနကဇာတိကာ၊ တန်ဆာဆင်ခြင်းသဘော ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ (တသ္မာ၊ ထိုသို့ပဌမအရွယ်၌

http://www.dhammadownload.com

သတ္တဝါတို့သည် အထူးသဖြင့် တန်ဆာဆင်ခြင်းသဘော ရှိကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တဲ့ ဝစနံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ထိုင့်စကားသည်။ ကွမိနာ ဝစနေန၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော ဒဋ္ဌီကရဏယုတ္တိဝစနဖြင့်။ ဟိ–သစ္စံ၊ မုနိသတည်း။ (တစ်နည်း) ဟိ–ယုတ္တံ၊ သင့်မြတ်သတည်း။) [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆။ ဋ္ဌ၊ သျ။ ၃။ ၁၃၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၁၆။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၄။ ၄၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၃၄၁။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၄။ ၃၇၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၆၇၀။]

၁၃၂၄–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဒိဋ္ဌမင်္ဂိကသမ္ဗရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ အနုသာသတီတိ သတ္ထာ။

(ခ) အပိစ သတ္ထာ ဝိယာတိ သတ္ထာ၊

(ဂ) ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော။

(ဃ) ယထာ သတ္ထဝါဟော သတ္ထေ ကန္တာရံ တာရေတိ၊ စောရကန္တာရံ တာရေတိ၊ ဝါဠကန္တာရံ တာရေတိ၊ ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရံ တာရေတိ၊ နိရုဒကကန္တာရံ တာရေတိ၊ ဥတ္တာရေတိ နိတ္တာရေတိ ပတာရေတိ ခေမန္တဘူမိံ သမ္ပာပေတိ၊ ဧဝံ မေဝ ဘဂဝါ သတ္ထာ သတ္ထဝါဟော (သတ္ထေ, သတ္ထေ) ကန္တာရံ တာရေတိ စောတိကန္တာရံ တာရေတိ။

၁ ။ ။ ဥတ္တာရေတိ–စသော ၃–ပါးသော ပုဒ်တို့၌ ဥပသဂ္ဂတ္ထများ ကွဲပြားစေလျက် (ဃ) အမှတ်ဝါကျကိုသာ အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ဝါကျကို ဋ္ဌပနာ, ပုစ္ဆာ, အာဘောဂတို့ဖြင့် ကျမ်းတက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ဝါကျတို့ကို အကြောင်းနှင့် တကွ

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျအမည်ပေးပြီးလျှင် (ဂ) အမှတ်ဝါကျကိုသာ စာစပ်ခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ခ) အမှတ်ဝါကျပါ သတ္ထာ–ဟူသော ပုဒ်ကို အစိတ်, အပေါင်း ဝိဂြိုဟ်ဆိုပြီးလျှင် အပေါင်းဝိဂြိုဟ်ကိုသာ ဉာဿနည်းအရ ကောက်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (က) အမှတ် ဝါကျလာ သမ္မရာယိက–ပုဒ်တွင် သမ္မရာယ–ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ်၌ ရထိုက်သော ဓာတ်, ပစ္စည်း, လိင်, ဝိဘတ်, ကြိယာ, ကာရကတို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ဝါကျကိုသာ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ အာဘော်, သံဝဏ္ဏနာ ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ဃ) အမှတ် ဥပမေယျတွင် ဖော်ပြသည့် "သတ္ထေ, သတ္ထေ" ဟု ပါဠိနှစ်မျိုးရှိရာ မည်သည့်ပါဠိသင့်ကြောင်းကို သဘာဝယုတ္တိ, အာဂမယုတ္တိတို့ဖြင့် နှိုင်းညှိဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ဝါကျလာ ဘဂဝါ–၌ နည်းပေါင်းမည်မျှ ပါဝင်သည်ကို ဘဝေသုဝဏ္ဏဂမနော–ဟူသော အဋ္ဌကထာဖွင့်နှင့် အညီ အပြည့်အစုံ ဖော်ပြပြီးလျှင် စောရကန္တာရ–၌ ကန္တာရ–ပုဒ်ဝယ် ရထိုက်သော ဥပစာကိုလည်း တင်ပြခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ မြန်မာဝါကျကို ပါဠိစုဏ္ဏိယ ဝါကျ စီကုံးခဲ့ပါ။

ထိုဖားကို တစ်ယောက်သောနွားကျောင်းသားသည် တုတ်ကိုထောက်၍ ရပ်လေသော် ထိုဖား၏ ဦးခေါင်း၌ ဖိနှိပ်၍ ရပ်တည်မိပြီ။

၁၀ ။ ။ (က) အမှတ်ဝါကျလာ သတ္ထာ–ဟူသော ပုဒ်၌ ဓာတွတ္ထအရ ကောက်ယူ၍ ဓာတောတရဏဟာရ တိတိကျကျ ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၂၄–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ ["၌၊ သျ၊ သစ်" အတိုင်း သမ္မန်။ ၊ ၌၊ ၁။ ၉၃။ ၌၊ သျ၊ ၁။ ၃၂၄။ ၌၊ သျ၊ သစ်။ ၂။ ၁၂၃။]

---

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ကျမ်းတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ခ) (ဂ) အမှတ်ဝါကျတို့ဖြင့် "မြတ်စွာဘုရားသည် ကုန်သည်မှူးနှင့်တူ၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ အဘယ်သို့ တူပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ တူပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ကုန်သည်မှူးသည် ကုန်သည်တို့ကို စောရကန္တာရစသည်ကို လွန်မြောက်စေသကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတို့ကို ဇာတိကန္တာရကို လွန်မြောက်စေတော် မူသောအားဖြင့် တူ၏–ဟူလို။

[ဋ္ဌပနာထားပုံ ။ ။ သော ဝိယ ဘဂဝါတိ အာဟ "သတ္ထာ ဝိယာတိ သတ္ထာ၊ ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော" တိ (သာရတ္ထ။ ၁။ ၂၉၂)– ကို ကြည့်ပြီး (ခ) (ဂ) ၂–ဝါကျကို ဋ္ဌပနာ ထားသည်။ ဝိတ္ထာရဝါကျကို အဓိပ္ပာယ်တက်ရာ၌ ကထံ–ဖြင့် ပုစ္ဆာတက်ရသည်။ အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရာ၌ ဆိုလိုရင်းကို ငုံမိပါစေလျက် ချုံးနှိုင်သ၍ ချုံးပြန်ပါ။ ဝါကျတက် တက်ပုံကို ၁၃၁၇–ခုနှစ် အဖြေကို နည်းမှီးတက်လေ။ မခဲပြီ။]

---

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၏အကြောင်းနှင့်တကွအမည်

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် သတ္ထာ–ပုဒ်၏ မူလတ္ထ–မှတစ်ပါး: ရူပကတ္ထ–ဟု ဆိုအပ်သော, (ဝါ) ကတ္တုသာဓနမှတစ်ပါး: ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဟုဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါး:ကို ပြသောကြောင့် ပကာသန္တရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် အထူးကိုပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ **(ဆက်ဆံများလှ၊ သာမည၊ ထုတ်ပြ ဝိသေသာ**–နှင့်ညီသည်။) (တစ်နည်း:) ဝစနတ္ထ–မှတစ်ပါး: သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ–ဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါး:ကို ပြသောကြောင့် ပကာသန္တရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ (ဝါကျာရမ္ဘလည်း ဟူကြ၏။)

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည်၊ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျတို့ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ (တပ္ပါကဋီကရဏလည်း ဟူကြ၏။)

[ဝိသေသ ဝါကျဖြစ်ပုံ ။ ။ ဆက်ဆံများလှ၊ သာမည၊ ထုတ်ပြ ဝိသေသာ–နှင့်အညီ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ကုန်သည်မှူးနှင့်တူသော ဟိတောပဒေသစသည် အစွမ်းဖြင့် စောင့်ရောက်တတ်သော ဦးစီးနာယကမုန်သမျှနှင့် ဆက်ဆံ

http://www.dhammadownload.com

နေ၍ သာမညဖြစ်သောကြောင့် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် သာမညမှ မြတ်စွာ ဘုရားဟူသော အထူးကို ပြရသည်။ သို့အတွက် ဝိသေသဝါကျ ဖြစ်ရသည်။

ဝါကျာရမ္ဘ မကောင်း ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဝါကျာရမ္ဘ ဝါကျ လည်း ခွဲကြသည်။ မကောင်းလှပါ။ အကြောင်းဆိုခဲ့ပြီ။

တပွါကဋ္ဌိကရဏမကောင်း ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို တပွါကဋ္ဌိကရဏ ဝါကျလည်း ခွဲကြသည်။ ဘာကြောင့်နည်း? ဥပမာဖြင့် ချဲ့သောကြောင့်တဲ့။ မှန်၏-အကြောင်း, အခြင်းအရာ, သရုပ်တို့ဖြင့် ချဲ့ရာ၌ ဝိတ္ထာရ၊ ဥပမာဖြင့် ချဲ့ရာ၌ တပွါကဋ္ဌိကရဏ ခွဲရသည်။ သို့သော် ဤ၌ ဥပမာဖြင့် ချဲ့သည်ဟု ထင်ရသော်လည်း တကယ်တော့ ဥပမာဖြင့် ချဲ့ခြင်းမဟုတ်ပါ။ ဘာကြောင့် နည်း? သခံပဝါကျ ကိုက ဥပမာပါပြီး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ အမှန်မှာ-ယင်း သခေံပဝါကျ၌ တူပုံ ငုပ်နေ၍ အာကာရ (တူပုံအခြင်းအရာ) ဖြင့် ကျမ်းဆရာ ချဲ့ပြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အာကာရချဲ့သာ ဖြစ်သောကြောင့် တပွါကဋ္ဌိ ကရဏ မကောင်းပါ။]

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ စာစပ် ။ ။ သတ္တဝါဟော-ကား "သော" ဟူ၍ အနက်ပေးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ဘဂဝါ-၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန၊ ဘဂဝါ-ကား တုလျာဓိကရဏဝိသေသျ။

ဘဂဝါ-ကား "ကို" ဟူ၍ အနက်ပေးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လဗ္ဘတိ-ဟူသော ပါဌသေသ၌ ကံ၊ (ဝါ) လဘ-ဓာတ်, တေ-ဝိဘတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကံ၊ လဗ္ဘတိ-ကား ကံ၏ကြိယာ၊ (ဝါ) ထိုကံကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကတည်း။

မှတ်ချက် ။ ။ လဗ္ဘတိ-ထည့် သမ္ဓန်သော နိသျသစ်၊ ဂဏ္ဍိသစ်တို့နှင့် အညီတည်း။

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ နှင့် ဉာသ်ကောက်

အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ အရန္တိ ပဝတ္တန္တျနေနာတိ အတ္ထော (ဥစ္စာရ) (မောဂ်၊ ၇။ ၈၈) သဟ အတ္ထေန ဝတ္တတီတိ သတ္ထော (ကုန်သည်အပေါင်းရ) (သာရတ္ထ)။ သတ္ထော ဧတဿ အတ္ထီတိ သတ္ထာ (ကုန်သည်မှူးရ) (သာရတ္ထ)။

အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ။ ။ သတ္ထာ ဝိယာတိ သတ္ထာ ။ ။ ယော ဘဂဝါ၊ အကြင် မြတ်စွာဘုရားသည်။ သတ္ထာဝိယ၊ ကုန်သည်မှူးကဲ့သို့။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ

http://www.dhammadownload.com

တသွာ၊ ထိုသို့ ကုန်သည်မူးကဲ့သို့ ဖြစ်တော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော ဘဂဝါ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ သတ္ထာ၊ သတ္ထာ မည်တော်မူ၏။

သတ္ထာဝိယာတိ-ကား ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိဟ်၊ သတ္ထာ-ကား ဥပမာ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ သတ္ထ-ပုဒ်, ဝိယ-ပုဒ်၊ ဏ (မောဂ္ဂလာန်အလို အ)- ပစ္စည်း။ ဤ သတ္ထာ-ဟူသော ဥပမာတဒ္ဓိတ်၌ သတ္ထ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏အရကား ကုန်သည်မူးသည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ထိုကုန်သည်မူး၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် သဒိသ သဒိသိ, ဥပမာန ဥပမေယျအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သမ္မန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဏ-ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချ, ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော မြတ်စွာဘုရားရ၏။

---

၅ ။ ။ ဓာတ္ဝာဒိဝိဘာဂ

သမ္မရာယ-ကား သံ-ပုဗ္ဗ, ပရာ-ပုဗ္ဗ ဣ-ဓာတ်, (တစ်နည်း) ဧ-ဓာတ်, (တစ်နည်း) အယ-ဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်း (တစ်နည်း) အ-ပစ္စည်း, ပုလ္လိင်, သတ္တမီဧကဝုစ် သ္မိ-ဝိဘတ်, ဂမနက္ကြိယာ, ဩကာသကာရက ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဒိဋ္ဌမင်္ဂိက သမ္မရာဟိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ ပါဠိဖြင့် အနုသာသတိ-၌ "ဆုံးမ" ဟူသည် မျက်မှောက် ပစ္စုပ္ပန် အတ္ထဘောဋ္ဌ ယှဉ်သော အကျိုး, တမလွန်၌ ယဉ်သော အကျိုး, မြတ်သော နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော အကျိုးတို့ဖြင့် ထိုက်သင့်သည့်အားလျော်စွာ ဆုံးမတော် မူသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

အနုသာသတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သတ္ထာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတမ္ဗပုဒ်၌ သာသ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယ ဓာတုပဒသံဝဏ္ဏနာ။ ရတ္တု-ပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယပဒသံဝဏ္ဏနာ၊ သာသ-ဓာတ်၏ အနုသာသန (အနုသိဋ္ဌိ) အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယ ဓာတွတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ ရတ္တု-ပစ္စည်း၏ ကတ္တာ အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) "သာသတိတိ သတ္ထာ" ဟု ကတ္တု သာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း

http://www.dhammadownload.com

အဋ္ဌကထာဆရာ သီဓေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပါဠိအဆုံးအဖြတ်

မြတ်စွာဘုရားသည် ဇာတိကန္တာရစသည်ကို ကူးမြောက်စေတော်မူရာ၌ (ကုန်သည်တို့ကိုသာ ကူးမြောက်စေတော်မူသည် မဟုတ်) ဝေနေယျ သတ္တဝါတွေကို ကူးမြောက်စေတော်မူသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ (သဘာဝယုတ္တိ), "သတ္တေတိ ဝေနေယျသတ္တေ" ဟု (သာရတ္ထဆရာ) ဖွင့်သောကြောင့်လည်း ကောင်း (အာဂမယုတ္တိ) သတ္တေ-ဟူသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ နည်း, ဥပစာ

ဘဂဝါ-၌ "ဘဂဝန္တ ဂမန" ဟူ၍ ဆိုအပ်လျက် ဘဝ-သဒ္ဒါမှ ဝ-အက္ခရာ, ဝန္တ-သဒ္ဒါမှ န္တ-အက္ခရာ, ဂမန-သဒ္ဒါမှ မ-အက္ခရာ, န-အက္ခရာတို့ကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း, ဝ-အက္ခရာကို နောက် ဂ-အက္ခရာကို ရှေ့အား ဖြင့် ပြန်ခြင်း ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်း, ဝ-၏အစိတ် အ-အက္ခရာသည် အာ-အက္ခရာအား ဖြင့် ဖောက်ပြန် (အ-ကို အာ-ဒီဃပြု) ခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းများ ပါဝင်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ သီလက္ခန်ဒီကာသစ်၌ ဝ-၏ အစိတ် အ-ကို အာဒီဃ ပြုပြီးမှ ဂ-နှင့် ဝါ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်သည်။

စောရကန္တာရံ-၌ ကန္တာရ-သဒ္ဒါသည် အတူဖြစ်သော နိရုဒကကန္တာရ၏ ကန္တာရ-ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော စောရကန္တာရ၌ တင်စား၍ အတူ ရှိသော စောရကန္တာရကို "ကန္တာရ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် သဒိသူပစာ မည်၏။

---

၉ ။ ။ [၌၊ ၁။ ၉၄။]

---

၁၀ ။ ။ နေတ္တိနည်း

သတ္ထာ-ဟူသော ပုဒ်၌ သာသ-ဓာတ်၏ အရဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တွင် မဟာကြိယာ ဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက် ပဉ္စတိ သ

http://www.dhammadownload.com

သည် မေမှစာတ် မည်၏။ ဤသို့ စာတ်အားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် စာတော တရဏဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

၁၃၂၅-ခုနှစ် မေမှာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

---

၁ ။ ။ ဇေဂုစ္ဆီ ဘဝံ ဂေါတမောတိ။ အတ္ထိ ခွေသ ဗြာဟ္မဏ ပရိယာယော၊ ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ "ဇေဂုစ္ဆီသမဏော ဂေါတမော" တိ။

၂ ။ ။ (နနု) မဒနိမ္မဒနာယ ပိပါသဝိနယာယ အာလယသမုဂ္ဃါ တာယ ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒါယ တဏ္ဍာက္ခယာယ ဝိရာဂါယ နိရောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ ဓမ္မော ဒေသိတော။

၃ ။ ။ အတ္တဂရဟိနော မယံ ဘန္တေ အာနန္ဒ အနညဂရဟိနော၊ မယမေဝမှာ အလက္ခိကာ မယံ အပ္ပပုညာ။

၄ ။ ။ ဘိက္ခု အနဘိရတိယာ ပိဋ္ဌိတော ဂိဇ္ဈကူဋ္ဌံ ပဗ္ဗတံ အဘိရုဟိတွာ ပပါတေ ပပတန္တော အညတရံ ဝိလီဝကာရံ ဩတ္ထရိတွာ မာရေသိ။

အထက်ပါ ပါဋ္ဌိတော်များကို လည်းကောင်း, အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများ ကို လည်းကောင်း အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။ (နနု, ဣတိ ဝတ္တဗ္ဗော-တို့ကား ထည့်၍ အနက် သမ္မန်ရန်။)

၅ ။ ။ တတ္ထ ပုရိသမေမှာတိ အဒန္တာ ဒမေတုံ ယုတ္တာ တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ မနုဿပုရိသာပိ။

၆ ။ ။ ပိတ္တသေမှရုဟိရာဒီဟိ အပလိဗုဒ္ဓံ ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တတာယ ဒူရေပိ အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထံ ဒိဗ္ဗံ ပသာဒစက္ခု ဟောတိ။

၇ ။ ။ ကသ္မာ ဧတ္တကံ ပက္ကံ, ကိံ တုမှာကံ ဘာဇနာနိ နတ္ထိ၊ ယတ္ထ အတ္တနော သန္တကံ ပက္ခိပိတွာ ဌပေယျာထာတိ။

၈ ။ ။ အာရောစိတာယ စိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ နတ္ထိ လောကေ ရဟောနာမ ပါပကမ္မံ ပကုဗ္ဗတော (ဣတိ ဝတ္တဗ္ဗော)။

၉ ။ ။ ကဟာပဏသ စတုတ္ထော ဘာဂေါ "ပါဒေါ" တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

http://www.dhammadownload.com

သော စ ခေါ ပေါရာဏသ နီလကဟာပဏသ ဝသေန၊ နှ ဣတရေသံ ဒုဩဒါမကာဒီနံ။

၁၀ ။ ။ တိဏဖျာပကော ဝိယ ဌာနာ အစာဝေတုကာမောဝ ကေဝလံ ဘိန္နတိ၊ ဘိန္နံ တာ ပန တေလာဒီနိ နိက္ခမန္တီ၊ ယံ ဝါ ပနေတ္ထ ပတ္တိန္နံ၊ တံ ဧကာဗဒ္ဓ မေဝ တိဋ္ဌတိ။

၁၃၂၅-ခုနှစ် မန္တာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၃။ ပါ၊ သျှ။ ၁၈။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၂၃။ ပါ၊ သျှ။ ၇၇။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၂၇။ ပါ၊ သျှ။, ၈၉။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၀၄။ ပါ၊ သျှ။ ၁၈၃။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၂၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ။ သစ်၊ ၂။ ၁၁၈။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၄၆၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၉။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၄၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၀၅။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၁၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၁၃၇။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၇၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၂၀။]

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၀၊ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၄၄၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၈၉။]

၁၃၂၅-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
ပါဏဓိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) အဘိဝိညာပေသိတိ ပဝတ္တေသိ။

(ခ) ပဝတ္တနာပိ ဟိ ကာယဝိညတ္တိ စောပနတော ဝိညာပနာတိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) တိက္ခတ္တုံ အဘိဝိညာပနဏ္ဍေသ ဂဇ္ဇသဏ္ဌာန သန္နိဋ္ဌာနတ္ထ မကာသိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဃ) သာ တေန ဂဇ္ဇံဂဏ္ဌိ တိ သာ စ တေနေဝ အဇ္ဈာစာရေန ဂဇ္ဇံ ဂဏ္ဌိ၊ နံ အညထာ။

၁ ။ ။ (ခ) (ဃ) အမှတ်ပြု ဝါကျများကို အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြုဝါကျသို့ ပညတ် သာဘောဂစောဒနာ တက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြုဝါကျများ၏ အမည်တို့ကို ခွဲခြား၍ ပြပါ။

၄ ။ ။ ဂဇ္ဇံ-ပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ဆို၍ ဉာသ်ကောက် ကောက်ခဲ့ပါ။ (ဃ-အမှတ်ပြု ဝါကျမှ)။

၅ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြုဝါကျကို ထောက်၍ အဘိဝိညာပေသိ-ဟူသော ကြိယာဌ် ဖြစ်သင့်သမျှ အနက်များနှင့် ဤအရာဌ် လိုအပ်သော အနက်ကို ရေးခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ အညံ ပေတ္တိကံ အညံပိတာမဟန္တိ (ယံ ပန) တေ ပိတုစ ပိတာမဟာနဉ္စ သန္တကံ-ဌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို ညွှန်ခဲ့ပါ (လက်သည်းကွင်းပါဠိဋ္ဌ ညွှန်ရန် မလို)။

၇ ။ ။ "သေတဋ္ဌီကာ" ဟူ၍ လည်းကောင်း, "သေတဋ္ဌီကာ" ဟူ၍ လည်းကောင်း ပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ "အဘယ်ပါဌ် မှန်သည်" ဟု သဒ္ဒယုတ္တိ, အတ္ထယုတ္တိပြု၍ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။ (ဒုတိယကထာမှ)

http://www.dhammadownload.com

မနှစ်သက်ရာ ဌပနာ-နှင့်အညီ ယင်းစကားကို ဌပနာ ထားသည်။

တုံ, ထွံ- ၂-မျိုး ကျိုးပေးကြောင်းသာ ။ ။ ဤဝါကျကို ကသ္မာ-ဖြင့် သာရတ္ထဆရာ ကျမ်းတက်သည်။ ယင်း ကသ္မာ-နှင့် (အမေးနှင့် အဖြေ) ညီအောင် ဂဗ္ဘသဏ္ဌာနသန္ဓိဌာနတ္ထံ-ကို "အကြောင်း" ဟု ယူပါ။

ကျက် ။ ။ တုံ, ထွံ- ၂-မျိုး၊ အကျိုးမြန်မာ၊ နက်ပေးရာ၊ အကြောင်းသာ မှတ်လေ။ (သမ္မန္ဓစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်၊ ၂၃၈။)

"အဘယ် အကျိုးငှာ ။ပ။ နည်း" ဟု စောဒနာ၍ "ကိုယ်ဝန်တည်ခြင်း၌ ဆုံးဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှာ ။ပ။ ဟူလို" ဟု အဓိပ္ပာယ်ပြန်ပြီး တက်ရင်လဲ မှန်သည်ပင်။ သို့သော် သာရတ္ထနှင့်တော့ မညီ။

အချို့ စာမူတို့၌ "ဂဗ္ဘသဏ္ဌာနသန္ဓိဌာနံ" ဟု ရှိ၍ အချို့စာမူတို့၌ "ဂဗ္ဘသဏ္ဌာနသန္ဓိဌာနတ္ထံ" ဟု ရှိသည်။ ဤအဖြေ၌ကား ပုစ္ဆာမူရင်းအတိုင်း တင်ပြသည်။ ပုစ္ဆာ၌ (အထွက် မဟုတ်၍ ပညတ်-ဟူသော စကားလုံး မလိုပါ။]

---

၃ ။ ။ (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျများ၏ အမည်

(က) အမှတ်ပြဝါကျသည် ပက္ခန္ဓရဝါကျ, (ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဒဋ္ဌီကရဏဝါကျ, (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရဝါကျ, (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ, (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ပက္ခန္ဓရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ 'ဝိတ္ထာရဝါကျ' လည်း သင့်သည်။ အကြောင်းချဲ့ဟူလို။ သာရတ္ထ၌ ကထံ-ဖြင့် ကျမ်းတက်သည်ကိုလည်း ထောက်သည်။

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာသ်ကောက်

ဂဗ္ဘတိ အတ္တဘာဝ ဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ ဂဗ္ဘော (သာရတ္ထ)။

ယော ကလလာဒိအဝတ္ထဓမ္မပ္ပဗန္ဓော၊ အကြင်ကလလရေကြည်စသော အခိုက်အတန့်ရှိသော ဓမ္မပ္ပဗန္ဓသည်။ အတ္တဘာဝဘာဝေန၊ အတ္တဘော၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဗ္ဘတိ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ အတ္တဘော၏ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်တတ်သော သတ္တိကြောင့်။ သော ကလလာဒိအဝတ္ထဓမ္မပ္ပဗန္ဓော၊ ထို ကလလရေကြည်စသော အခိုက်အတန့်ရှိသော ဓမ္မပ္ပဗန္ဓသည်။ ဂဗ္ဘော၊ ဂဗ္ဘ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ ဂဇ္ဈသဏ္ဌာန-၌ ဂဇ္ဈ-၏ အရ အမိဝမ်ိဳးကို ယူသော် ဖြစ်သင့်သော ဥပစာနှင့် နည်းတို့ကို ညွှန်ပြပါ။

၉ ။ ။ ဘုရားရှင်၏ ပဌမဗောဓိ၌ အနှစ်နှစ်ဆယ်တို့ပတ်လုံး ရဟန်းတော်တို့သည် စိတ်ကို နှစ်သက်ကျေနပ်စေကုန်ပြီ၊ ဤသို့သဘောရှိသော လွန်ကျူးမှုကို မပြုကြကုန်-ဟူသော မြန်မာကို စုဏ္ဏိယပါဠိ စီကုံးခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ ဂဇ္ဈ-၏ အရ ဗီဇက ဖြစ်လတ္တံ့ဖြစ်၍ အစဆုံး ဖြစ်သော ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်ကို ယူ၍ အာယတနောတရဏဟာရ ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၃၂၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၄၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၄၇။]

---

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂစောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် တိကွတ္တုံ မေထုန် ဓမ္မံ အဘိဝိညာပေသိ-ဖြင့် "အရှင်သုဒိန်သည် ၃-ကြိမ်တိုင်အောင် မေထုန်အကျင့်ကို ဖြစ်စေပြီ" ဟု မိန့်တော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ အရှင်သုဒိန်သည် မေထုန်အကျင့်ဖြင့် အလိုမရှိသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ယင်းသို့ အလိုမရှိပါဘဲလျက် အဘယ့်ကြောင့် ၃-ကြိမ်တိုင်အောင် မေထုန်အကျင့်ကို ဖြစ်စေပါသနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ အရှင် သုဒိန်သည် မေထုန်အကျင့်ဖြင့် အလိုမရှိသော်လည်း ကိုယ်ဝန်တည်ခြင်း၌ ဆုံးဖြတ်လိုခြင်းကြောင့် ၃-ကြိမ်တိုင်အောင် (ကိုယ်ဝန်တည်မှု၌ စိတ်ချရအောင်, သေချာအောင်, နောက်တစ်ဖန် ထပ်မပြုရအောင် ၃-ခါတိတိ) မေထုန်အကျင့်ကို ဖြစ်စေ၏-ဟူလို။

[မနှစ်သက်ရာ ဋ္ဌပနာ ။ ။ တိကွတ္တုံ မေထုန် ဓမ္မံ အဘိဝိညာပေသိ (၃-ကြိမ်တိုင်အောင် မေထုန်အကျင့်ကို ဖြစ်စေပြီ) - ဟူသော စကား၌ စောဒကတို့ ဘဝင်မကျ မနှစ်မြို့ရာသောကြောင့် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကျမ်းဆရာ ရေးရကား

http://www.dhammadownload.com

ဂဇ္ဈတိ အတ္တဘာဝဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ-ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဂဇ္ဈော-ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်။ ဂဇ္ဈ-ဓာတ်, အ-ပစ္စည်း၊ ဂဇ္ဈ-ဓာတ်၏ အရကား ကလလရေကြည် စသော အခိုက်အတန့် ရှိသော ဓမ္မပုဗ္ဗင်္ဂ၏ ဥပါဒ် ရ၏။ အ-ပစ္စည်း၏ အရကား ဥပ္ပါဒဝန္တ ဖြစ်သော ကလလရေကြည်စသော အခိုက်အတန့်ရှိသော ဓမ္မပုဗ္ဗင်္ဂသည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဌာနူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ထိုကိုမှီသော "ကိုယ်ဝန်သူယော်" ဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သော သတ္တသန္တာန ပညတ်ဒြပ်သည် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

(တစ်နည်း) ဂရတိ ဗဟိနိက္ခမနဝသေန သိဉ္စတီတိ ဂဇ္ဈော (မောဂ္ဂလာန်ဏာဒိဝတ္တိ၊ ၁၂၈)။

ယော ပသဝေါ၊ အကြင်ကိုယ်ဝန်သူငယ်သည်။ ဗဟိနိက္ခမနဝသေန၊ အပသို့ ထွက်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဂရတိ သိဉ္စတိ၊ သွန်းလောင်းတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ အပသို့ ထွက်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် သွန်းလောင်းတတ်သော သတ္တိကြောင့်။ သော ပသဝေါ၊ ထိုကိုယ်ဝန်သူငယ်သည်။ ဂဇ္ဈော၊ ဂဇ္ဈ မည်၏။

ဂရတိ ဗဟိနိက္ခမနဝသေန သိဉ္စတီတိ-ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဂဇ္ဈော-ကား ကတ္တုသာသနမိတ်ပုဒ်။ ဂဇ္ဈ-ဓာတ်, အ-ပစ္စည်း။ ဂဇ္ဈ-ဓာတ်၏ အရကား ပဋိသန္ဓေဝိပါက်, ကမ္မဇရုပ်ဟူသော ရုပ်, နာမ် ခန္ဓာတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ရှိသော အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ကံ, ကိလေသာတို့သည် ဖလူပစာအားဖြင့် ရ၏။ အ-ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချ, ဖလူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ကိုယ်ဝန်သူငယ် ရ၏။ [ဤဝိဂြိုဟ်အလို ဂဇ္ဈ-ကား မုချသဒ္ဒါ။]

---

၅ ။ ။ အဘိဝိညာပေသိ အနက်

အဘိဝိညာပေသိ-ဟူသော ကြိယာဌ် (၁) သိစေပြီ-ဟူသော အနက် (၂) ဖြစ်စေပြီ-ဟူသော အနက် ၂-နက် ဖြစ်သင့်ပါသည်။

ဤအရာဌ် လိုအပ်သော အနက်ကား ဖြစ်စေပြီ-ဟူသော အနက် ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ အာဟောဂ နှင့် သံဝဏ္ဏနာ

တေ (၄၊ ၁။ ၁၇၇) - ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် (ဣဒံ တေ-ဌ် ရှိသော)

http://www.dhammadownload.com

တေ-ကို အညဲ ပေတ္တိကံ၊ အညဲ ပိတာမဟံ-ဟူသော ၂-ဝါကျသို့လည်း လိုက်သမ္မန်ရမည်၏ အဖြစ်ကို, (တစ်နည်း) "အဘ, အဘိုး" ဟူသည် အခြားသူ၏ အဘ, အဘိုး မဟုတ်၊ သင်၏ အဘ, အဘိုး၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထ သဲဝဏ္ဏနာ။

ပိတု [ပုစ္ဆာမူရင်း၌ ပိတု-နောင် စ-ကျသည်။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။] သန္တကံ (ဒွန်၏ နောက်၌ ရှိသော သန္တကံ-ကို ဤ၌လည်း ယှဉ်။) - ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာ ပါဠိဖြင့် ပေတ္တိကံ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဏိက-ပစ္စည်း၏ သန္တက အနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ပစ္စယတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ပေတ္တိကံ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ပိတုနော သန္တကံ ပေတ္တိကံ" ဟု သန္တကတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထ သဲဝဏ္ဏနာ။ ပိ-၏ အစိတ် ဏ္ဍ-ကို ဧ-ဝုဒ္ဓိ, တ-ကို ဒွေဘော်ပြု၍ "ပေတ္တိကံ" ဟု ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

ပိတာမဟာနဉ္စ သန္တကံ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာ့ပါဠိဖြင့် ပိတာမဟံ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဏိက-ပစ္စည်း၏ သန္တက အနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ပစ္စယတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) "ပိတာမဟာနံ သန္တကံ ပိတာမဟံ" ဟု သန္တကတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထ သဲဝဏ္ဏနာ။ "ပေတာမဟိကံ" ဟု ဆိုလိုလျက် ဏိက-ပစ္စည်းကို ချေ၍ ဏ္ဍ-ဧ-ဝုဒ္ဓိ မရောက်ဘဲ "ပိတာမဟံ" ဟု နေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပါဠိအဆုံးအဖြတ်

သေတဋ္ဌိကာ-၌ သေတ-ပုဒ်၊ အဋ္ဌိ-ပုဒ်၊ က-ပစ္စည်း။ ယင်း၌ အဋ္ဌိ-သဒ္ဒါသည် အရိုးဟော ဖြစ်၍ အသု-ဓာတ်, တိ-ပစ္စည်း (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၁၅၇)။ တိ-ပစ္စည်းကို ရိဋ္ဌ-ပြု, ရ-အနုဗန်နှင့် တကွ ဓာတွန် သ-ကိုချေ၍, (တစ်နည်း) အာ-ပုဗ္ဗ ဌာ-ဓာတ်, ဏ္ဍ-ပစ္စည်း (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၁၅၇)။ ဌာ-ဓာတ်ကို ဒွေဘော်, အာ-ကို ရဿပြု၍, (တစ်နည်း) အသု-ဓာတ်, ဏ္ဍ-ပစ္စည်း။ ဓာတွန် သ-ကို ဋ္ဌ-ပြု (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၂၇၈) ၍ "အဋ္ဌိ ဟု ပြီးသောကြောင့်လည်း ကောင်း (သဒ္ဒယုတ္တိ), ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏား ဘုရားရှင်ကို တောင်းပန်ရာအခါ၌ ဝေရဉ္ဇာပြည်သည် ဖြူကုန်သော လူရိုးတို့ ရှိရာ ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း

http://www.dhammadownload.com

(အတ္ထယုတ္တိ) သေတဋ္ဌိကာ-ဟူသော် ပါဌ် သင့်ပါသည်။

သေတဋ္ဌိကာ-ဌ် သေတာ-ပုဒ်၊ အဋ္ဌိ-ပုဒ်၊ က-ပစ္စည်း။ ယင်း၌ အဋ္ဌိ-သဒ္ဒါသည် အနာဟောဖြစ်၍ အဋ္ဌ-ဓာတ်, ဏ္ဍ-ပစ္စည်းဖြင့် "အဋ္ဌိ" ဟု ပြီးသော ကြောင့် လည်းကောင်း (သဒ္ဒယုတ္တိ), ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏား ဘုရားရှင်ကို တောင်းပန်ရာ အခါ၌ ဝေရဉ္ဇာပြည်သည် ဖြူသော ကောက်နာရိရာ ဖြစ်သောကြောင့် လည်း ကောင်း (အတ္ထယုတ္တိ) သေတဋ္ဌိကာ-ဟူသော် ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

[အဘိဓာန် ဋီကာဆရာနှင့် သေတဋ္ဌိကာ ။ ။ သေတဝဏ္ဏကရဏဝသေန အဋ္ဌတိ ဟိ'သတီတိ သေတဋ္ဌိကာ၊ သာဝေ သေတဋ္ဌိကာ-ဟူသော အဘိဓာန် ဋီကာ (၄၅၄) အလို အဋ္ဌ-ဓာတ်ဖြင့် ပြီးရာ၌ပင် "သေတဋ္ဌိကာ" ဟု ရှိလိုသည်။ သို့သော် အဘိဓာန်ဋီကာဆရာသည် သာသနာတော်ကျမ်းသို့ မလိုက်ဘဲ ရေးထား ခြင်းသာ ဖြစ်၍ အဋ္ဌကထာပါဌ် ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ထည့်သွင်း စဉ်းစားစရာ မလို။ ။ လောကီကျမ်းများကို အမှီပြု၍ ဋီကာဆရာ ရုပ်စီရင်ကြောင်းကိုလည်း ယင်း ဋီကာနိဿယ ဆရာ ကပင် မိန့်သည်။ စာကိုယ်နိဿယသစ် (အဘယာရာမ) ဆရာလည်း ဋီကာ ရုပ်စီရင်ပုံကို နှစ်သက်တော်မမူ။]

---

၈ ။ နည်း, ဥပစာ

ဂဇ္ဈသဏ္ဌာန-၌ ဂဇ္ဈ-သဒ္ဒါသည် ဌာနီဖြစ်သော ကိုယ်ဝန်သူငယ်၏ ဂဇ္ဈ-ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဝမ်းတိုက်၌ တင်စား၍ ဌာနဖြစ်သော ဝမ်း တိုက်ကို "ဂဇ္ဈ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဌာနူပစာ မည်၏။

ဂဇ္ဈသဏ္ဌာန-၌ ဂဇ္ဈ-ဟူသောနည်းသည် ကိုယ်ဝန်သူငယ်တည်းဟူသော မကင်းတတ်သည်ကို ဆိုသဖြင့် ဝမ်းတိုက် တည်းဟူသော မကင်းရာကို ရသော ကြောင့် **အဝိနာဘာဝနည်း** မည်၏။

(ထောက် ။ ။ ဂဇ္ဈတိ အတ္ထဘာဝဘာဝေန ပဝတ္ထတီတိ ဂဇ္ဈော၊ ကလလာဒိ အဝတ္ထော ဓမ္မပွဗန္ဓော၊ တံနိဿိတတ္တာ ပန သတ္တသန္တာနော "ဂဇ္ဈော" တိ ဝုတ္တော၊ ယထာ "မဉ္စာဥက္ကုဋိံကရောန္တိ" တိ။ တံနိဿယဘာဝတော မာတုကုစ္ဆိ "ဂဇ္ဈော" တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (သာရတ္ထ။ ၂။ ၁၄။)]

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ [၌၊ ၁။ ၁၇၉။]

၁၀ ။ ။ အာယတနောတရဏဟာရ နေတ္တိနည်း

ဂဇ္ဈ၏ အရဖြစ်သော မဟာဝိပါက်ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ် ၄-ခုတို့တွင် တစ်ခုခု, စေတသိက် တေတ္တိ်သ (ပဌမဒွေကိုရည်), သို့မဟုတ် စေတသိက် ဗာတ္တိ်သ (တတိယဒွေကိုရည်), အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် ၈-ခု, ဇီဝိတရုပ်, ကာယပသာဒ, ပုမ္ဘာဝ, ဟဒယဝတ္ထု-ဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဇရုပ်၌ဒသဝိဒသတို့တွင် ကာယပသာဒသည် ကာယာယတန မည်၏။ ဝဏ္ဏ-ဟု ဆိုအပ်သော ရူပါရုံသည် ရူပါယတန မည်၏။ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတန မည်၏။ ရသာရုံသည် ရသာယတန မည်၏။ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော-ဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန မည်၏။ မဟာဝိပါက်ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ် ၄-ခုတို့တွင် တစ်ခုခုသည် မနာယတန မည်၏။ စေတသိက်တေတ္တိ်သ သို့မဟုတ် စေတသိက်ဗာတ္တိ်သ, အာပေါ, ပုမ္ဘာဝရုပ်-ဟု ဆိုအပ်သော ပုရိသိန္ဒြေ, ဟဒယရုပ်, ဇီဝိတရုပ်, ဩဇာ-ဟု ဆိုအပ်သော အာဟာရရုပ်အားဖြင့် သုခုမရုပ် ၅-ခုသည် ဓမ္မာယတန မည်၏။ ဤသို့ အာယတနအားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် အာယတနောတရဏဟာရ မည်၏-ဟူလို။

[ဂဇ္ဈ-အရကောက် ရှင်းချက် ။ ။ "ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ" ဟု ဆိုသော်လည်း "အစဆုံးဖြစ်သော" ဟု ဆိုသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာသာ၊ ပဋိသန္ဓေဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာလည်း "ဗီဇက ဖြစ်လတ္တံ့ ဖြစ်၍" ဟု ဆိုသောကြောင့် မဟာဝိပါက်ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ် ၄-ခုတို့တွင် တစ်ခုခုသော ပဋိသန္ဓေဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာသာ။ "ကဋတ္တာရုပ်" ဟုဆိုသော်လည်း "အစဆုံးဖြစ်သော" ဟု ဆိုသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေခဏ၌ဖြစ်သော ကလာပ်အားဖြင့် ကာယ, ဘာဝ, ဝတ္ထုဒသကကလာပ် (ဂဇ္ဈသေယျကသတ္တာနံ ပန ကာယဘာဝ ဝတ္ထုဒသက သဓိကာနိ တီဏိ ဒသကာနိ ပါတုဘဝန္တိ) ၃-စည်း, ရုပ်အားဖြင့် (တူရာပေါင်း) ၁၂ ခုသာ ယူရတော့သည်။ ၁၂-ခု ယူရာ၌လည်း "မုချအားဖြင့် ဆိုသော သင်္ဂြိဟ်ဆရာ၏ နည်းသို့လိုက်၍ ယူထားသည်" ဟု သိပါ။]

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၆-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

. အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်ပေးပြပါ။

၁ ။ ။ အပဂတ္တော ဘဝံ ဂေါတမောတိ။ အတ္ထိ ခွေသ ဗြာဟ္မဏ ပရိယာယော၊ ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ "အပဂတ္တော သမဏော ဂေါတမော" တိ။

၂ ။ ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ အာယသ္မတော အာနန္ဒေန ပစ္ဆာသမဏေန ယေန ဝေရဉ္ဇာ ဗြာဟ္မဏသ္သ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ။

၃ ။ ။ "အတ္ထိ နာမ တာတ သုဒိန္န အာဘိဒေါသိကံ ကုမ္မာသံ ပရိဘုဉ္ဇိဿသိ၊ နနု နာမ တာတ သုဒိန္န သကံ ဂေဟံ ဂန္တွဗ္ဗ" န္တိ။

၄ ။ ။ ကိဿ တွံ အာဝုသော ဗန္ဓော နိယျာသီတိ။ တေသံ ဘန္တေ ဒါရူနံ ကိစ္စာတိ။ ဂစ္ဆာဝုသော အဟံပိ အာဂစ္ဆာမီတိ။ ဃျာသိ ဘန္တေ ပုရာဟံ ဟညာမီတိ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကို အနက်ပေးပြပါ။

၅ ။ ။ အာရကာ ဟိ သော သဗ္ဗကိလေသေဟိ သုဝိဒူရဝိဒူရေ ဋ္ဌိတော၊ မဂ္ဂေန သဝါသနာနံ ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံ သိတတ္တာတိ အာရကတ္တာ အရဟံ။

၆ ။ ။ ယာ ပန မဂ္ဂသ္သ အဘာဝိတတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဇေစတုပဉ္စ ဝေါကာရ ဘဝေသု ဇေစတုပဉ္စက္ခန္ဓပဋိသန္ဓိ ဇာတိ၊ သာ မဂ္ဂသ္သ ဘာဝိတတ္တာ အနုပ္ပါဒ ဓမ္မတံ အာပဒ္ဒေနေန ခီဏာ။

၇ ။ ။ အန္တ ရဘောဂိကာ နာမ ဒွိန္နံ ရာဇူနံ အန္တ ရာ ကတိပယဂါမသာမိကာ။

၈ ။ ။ အတီတေ ကိရ ပဉ္စသတာ မိဂလုဒ္ဒကာ မဟာတိဟိ ဒဏ္ဍဝါဂုရာဟိ အရညံ ပရိက္ခိပိတွာ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ ဇေတောယေဝ ဟာဝဇီဝံ မိဂပက္ခိယာတကမ္မေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတွာ နိရယေ ဥပပန္နာ။

၉ ။ ။ တေ တတ္ထ ပစ္စိတွာ ပုဗ္ဗေ ကတေန ကေနစိဒေဝ ကုသလကမ္မေန မနုဿေသု ဥပပန္နာ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ ကလျာဏူပနိဿယဝသေန သဗ္ဗေပိ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇဉ္စ ဥပသမ္ပဒဉ္စ လဘိသု။

၁၃၂၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

၁ ။ ။ [ပါ။ ၄။ ပါ။ သျ။ ၂၂။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၁၁။ ပါ၊ သျ။ ၄၇။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၈။ ပါ။ သျ။ ၆၃ ။ ။ ၁၃၂၂-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၅၃။ ပါ၊ သျ။ ၁၂၃။]

---

၅ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၈၄။ ဌ၊ သျ၊ ၁၊ ၂၈၅။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂၊ ၅၃။]

---

၆ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၁၃၇။ ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၄၈၆။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၃၄။]

---

၇ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၂၆၈။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၀၇။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၅၅။]

---

၈ ။ ။ [ဌ၊ ၂၊ ၄။ ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၁၃၂။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၁၁။]

---

၉ ။ ။ [ဌ၊ ၂။ ၄။ ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၁၃၂။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၁၁။]

၁၀။ ။ [ဌ၊ ၂။ ၄။ ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၁၃၂။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၁၁။]

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၆-ခုနှစ် မွောစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) တတ္ထ သိယာ ကသ္မာ ပနေသ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဝုတ္တော,နဉတ္တရပဒေ။

(ခ) ကိံ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စာပိ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာတိ၊

(ဂ) နခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(ဃ) တံနိဿရဏတော ဟိ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဧသ ဝုတ္တော။

(င) ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော ဟိ ကာမရာဂ ပဋိပက္ခတောစ ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ။

(စ) ယထာဟ "ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မ" န္တိ။

၁ ။ ။ တတ္ထ သိယာ-ပါဠိကို သမ္ဗန်နှင့် ကတ္တားထည့်၍ ယထာဟ-ပါဠိ၌ ယထာ-ကို ပကာရဇောတကယူ၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို အာဘောဂပါရှိသော စောဒနာတက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို။)

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) (ဃ) (င) (စ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၏ ဝါကျအမည်များကို ခွဲခြားပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ကာမ-သဒ္ဒါကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဥာသ်နည်းအရ ကောက်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ကသ္မာ-ပုဒ်၌ လိင်နှင့် ဝိဘတ်, ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-ပုဒ်၌ ဓာတ်နှင့် ပစ္စည်းတို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ အာယာမာတိ အာဂစ္ဆံ ယာမ-၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာကို ဖော်ပြပါ။

၇ ။ ။ တတာယံ (အာဘိဒေါသိကော), တဒါယံ (အာဘိဒေါသိကော)-၌ "မည်သည့် ပါဠိသာ သင့်လျော်သည်" ဟု ယုတ္တိပြ၍ ဖြေခဲ့ပါ (လက်သည်းကွင်းပြ မလို)။

၈ ။ ။ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ-၌ ရသင့်သော နည်းနှင့် ဥပစာရကို ဖော်ပြပါ။

၉ ။ ။ ငါ့သားသည် မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်၍ ကောင်းကင်၌ နေ၍

http://www.dhammadownload.com

ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း ဖြစ်ပါလော။ ငါတို့အားကား အမျိုးအနွယ်၏ မျိုးစေ့ဖြစ်သော သားတစ်ယောက် ပေးခဲ့ပါလော့။ ဤစကားကို စုဏ္ဍိယဗန္ဓ သီကုံးပြပါ။

၁၀ ။ ။ ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ-၌ ဒေသနာဟာရ ထုတ်ပြပါ။

၁၃၂၆-ခုနှစ် မျှောစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ တတ္ထ သိယာ-ပါဠ်အနက် ယောဇနာ ။ ။ တတ္ထ တသ္မိံ ဝစနေ၊ ထို ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဟူသော စကား၌။ (ကဿစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်၏။ ပရိဝိတက္ကော၊ အကြံသည်။) သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (သာရတ္ထ။)

(တစ်နည်း) တတ္ထ-တေသု ဝိဝိစ္စေဝကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိတိ ပဒေသု၊ ထို ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဟူကုန်သော ပုဒ်တို့၌။ (ကဿစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်၏။ စောဒနာ၊ စေဒနာခြင်းသည်။) သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (ဝိမတိ။)

(တစ်နည်း) တတ္ထ ဌာနေ၊ ထို ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဟူသော ဝါကျအရာ၌ (စောဒကဿ၊ စောဒကဆရာ၏။ စောဒနာ၊ စောဒနာခြင်းသည်။) သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (နိယံ။)

ယထာဟ-ပါဠ် အနက်ယောဇနာ ။ ။ ယထာ-ယေန ပကာရေန၊ အကြင်အပြားအားဖြင့်။ (မယာ၊ ငါသည်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ တထာတေန ပကာရေန၊ ထိုအပြားအားဖြင့်။ ပါဠိယမ္ပိ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၌လည်း။ မဟာထေရော၊ မဟာထေရ်သည်။) အာဟ၊ မိန့်တော်မူပြီ။

(တစ်နည်း) ယထာ-ယေန ပကာရေန၊ အကြင်အပြားအားဖြင့်။ (ဣဒံ ဈာနံ၊ ဤပဌမဈာန်သည်။ ကာမာနမေဝ၊ ကာမတို့၏သာလျှင်။ (ဝါ) ကာမတို့သည်သာလျှင်။ နိဿရဏံ၊ ထွက်မြောက်ရာ ထွက်မြောက်ကြောင်းတည်း။ တထာ-တေန ပကာရေန၊ ထိုအပြားအားဖြင့်။ ပါဠိယမ္ပိ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်၌လည်း။ မဟာထေရော၊ မဟာထေရ်သည်။) အာဟ၊ မိန့်တော်မူပြီ။ (သီလက္ခန် ဋီကာသစ်။)

http://www.dhammadownload.com

[တတ္ထသိယာ–သိစရာ ။ ။ တတ္ထာတိ "တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ" တိ ယံ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ။ သိယာတိ ကဿစိ ဧဝံ ပရိဝိတက္ကော သိယာ၊ ဝတ္ဓမာနာကာရေန ကဒါစိ စောဒေယျ ဝါတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀၆။)

ဤသာရတ္ထနည်းကျ အပြည့်အစုံ ယောဇနာလိုသော်– (ဝိဝိစ္စေဝကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိတိ၊ "ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ" ဟူ၍။ ယံဝစနံ၊ အကြင်စကားကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။) တတ္ထ–တသ္မိံ ဝစနေ၊ ထိုဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ–ဟူသော စကား၌။ (ကဿစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပရိဝိတက္ကော၊ အကြံသည်။) သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ။ ဤသို့ ရှေးနည်းအလို ယောဇနာ။

(တစ်နည်း) (ဝိဝိစ္စေဝ။ ပ။ ဟိတိ၊ ဟူ၍။ ယံဝစနံ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ၏။) တတ္ထ–တသ္မိံ ဝစနေ၊ ၌။ သိယာ၊ ရံခါ။ (ဧဝံ၊ ဤသို့ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ စောဒေယျ၊ စောဒနာငြားအံ့)။ ။ ဤသို့ နောက်နည်းအလို ယောဇနာ။

တတ္ထ သိယာတိ တတ္ထ ဝေရဉ္ဇာယန္တိ အာဒိသု ပဒေသု ကဿစိ စောဒနာ သိယာတိ အတ္ထော။ (ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၁။ ။ ဂဏ္ဌိသစ်၊ ၂။ ၃၄၈–လည်းကြည့်)။

ကျက် ။ ။ ဧတ္ထ သိယာ၊ ရှိတုံပါမူ၊ ကြိယာဝိသေသန၊ "သမ္မန္ဒ" ဟု၊ ကတ္တုသုံးပါး။ ထည့်ငြားမလွဲ၊ သမ္မန်မြဲ ။ ။ (ဘုရားကြီးနိယံ။ ၅၄။ ဤနိယံ၌ ဧတ္ထသိယာ–ဖြင့် တတ္ထ သိယာ–ကိုလည်း သင်္ကြိုဟ်အပ်၏။)

ဤနိယံအလို အပြည့်အစုံ ယောဇနာလိုသော်–တတ္ထဌာနေ။ ၌။ ဌတွာ၊ ရပ်၍။ စောဒကဿ၊ ၏။ စောဒနာ၊ သည်။ သိယာ၊ ၏။ ဤသို့ယောဇနာ။

ယထာဟ–ဝယ် သိမှတ်ဖွယ် ။ ။ ယထာဟာတိ ကိံအာဟ၊ မယာ ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ သာဓကံ ကိံ အာဟာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယထာ ဝါ ယေန ပကာရေန မယာ ဝုတ္တံ၊ တထာ တေန ပကာရေနပါဠိယမ္ပိ အာဟာတိ အတ္ထော။ ယထာ ဝါ ယံ ဝစနံ ပါဠိယံ အာဟ၊ တထာ တေန ဝစနေန မယာ ဝုတ္တဝစနံ သံသန္ဒတိ စေဝ သမေတိ စ ယထာ တံ ဂဂ်ါဒကေန ယမုနောဒကန္တိပိ ဝတ္တဗ္ဗော ။ပ။ ယထာ ဝါ ယေန ပကာရေန ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနတ္ထံ ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသိ၊ တထာ·တေန ပကာရေန ပါဠိယမ္ပိ အာဟာတိ အတ္ထော။ ဧဝမီဒိသေသု။

http://www.dhammadownload.com

(သီလကွန်ဋီကာသစ်)။ ဤဋီကာသစ် ဖွင့်ပြသော အနက်ယောဇနာနည်း ၄-နည်းတို့တွင် အဖြေ၌ ယောဇနာခဲ့သည်ကား ဒုတိယနည်း, စတုတ္ထနည်း အလို ဖြစ်သည်။

ပဌမနည်းအလို ယောဇနာလိုသော် – (မယာ၊ ငါသည်။ ဝုတ္ထသ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော။ အတ္ထသ၊ အနက်ကို။ ဝါ၊ အနက်၏။ သာဓက်၊ ပြီးစေတတ်သော။ ဝါ၊ သက်သေဖြစ်သော။) ယထာ-ကိ ဝစနံ၊ အဘယ်စကားကို (ကော၊ အဘယ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) အာဟ၊ မိန့်တော် မူပြီးသနည်း။ ။ဤသို့ ယောဇနာ။

တတိယနည်းအလို ယောဇနာလိုသော် – ("ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မ" န္တိ၊ ကာမာနမေတံနိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မံ-ဟူသော။) ယထာယံဝစနံ၊ အကြင်စကားကို။ (ပါဠိယမ္မိ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော် (၄၁၇) ၌လည်း။) (ကုတိဝုတ္ထကပါဠိ။ ၂၃၇-၌လည်း တွေ့ရသည်။) (မဟာထေရော၊ မဟာထေရ်သည်။) အာဟ၊ မိန့်တော်မူပြီ။ (တထာတေန ဝစနေန၊ ထိုပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၌ မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော စကားနှင့်။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော။ ဝစနံ၊ စကားသည်။ ဂဂေါဒကံ၊ ဂင်္ဂါမြစ်ရေသည်။ ယမုနောဒကေန၊ ယမုနာမြစ်ရေနှင့်။ သံသန္ဒတိ စေဝ ယထာ၊ ရောနှောလည်း ရောနှောသကဲ့သို့။ သမေတိ စ ယထာ၊ ညီညွတ်လည်း ညီညွတ်သကဲ့သို့။ သံသန္ဒတိ စေဝ၊ ရောနှောလည်း ရောနှော၏။ သမေတိ စ၊ ညီညွတ်လည်း ညီညွတ်၏)။ ။ဤသို့ ယောဇနာ။

ကျက် ။ ။ **(၁) ယထာဟ-သာ၊ တွေ့လေရာဝယ်၊ ဟထာ-အနက်၊ "ကိံ" ဟု ဘက်၍၊ ရှေ့ဆက်ကို ထုတ်၊ မယာ ဝုတ္တ၊ အတ္ထသ-မှန်၊ သာဓက်-တည်း။ (၂) တစ်ဖန် "ယေန၊ ပကာရေန" ဟု၊ အဖွင့်ပြုကာ၊ မယာ ဝုတ္တံ၊ တထာ-ပြန်လျက်၊ ပါဠိယမ္မိ၊ အာဟ-သိလေ။ (၃) တစ်ထွေဖွင့်ဟန်၊ ယံဝစနံ-ဝယ်၊ ပါဠိယံ-မှာ၊ အာဟ-လာ၍၊ တထာတေန၊ ဝစနေန-နှင့်၊ မယာဝုတ္တံ၊ ဝစနံ-သည်။ သံသန္ဒတိ၊ "သမေတိ" ဟု၊ ထည့်၍ ယထာ၊ ဥပမာနှော၊ ဂင်္ဂါဒေန၊ ယမုနောဒ တည်း။ (၄) တစ်ဝရ့်လာ၊ ဝါကျတ္ထာကို၊ ထည့်ကာ ယေန၊"ပကာရေန" ဟု၊ အဖွင့်ပြုလျက်၊ ယထာ-နက်ယူ၊ ထို့တူ တစ်ဖန်၊ တထာ-ပြန်လျက်၊ ပါဠိယံ အာဟ၊ ၄-နည်းပြ၍၊ ဓန္ဒသီလက်၊**

http://www.dhammadownload.com

ဋီသစ်မြက်သည်၊ အနက်တွေ့ရှာ၊ ပေးဖို့တည်း။ (ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ)။

ယထာဟ-ပါဠိ အနက်ယောဇနာသော နည်းများကို စုံစုံလင်လင် သိလိုမူ-သီလက္ခန် ဋီကာသစ် (၁။ ၅၃), သီလက္ခန် အဋ္ဌကထာနိဿယသစ် (၁။ ၄၃), ဘုရားကြီးနိယ်အဖြေ (၆၉), ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ (၁။ ၅၂-၃) တို့၌ ကြည့်ပါ။ ဤဝါကျ - ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၁၂။ ဋ္ဌ။ သျှ၊ ၁။ ၃၉၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၆၂-တို့၌ ရှိသည်။]

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂ ပါရှိသော စောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ဝိဝိစွေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ပုဒ်တို့၌ စောဒနာကိုပြဆိုတော်မူ၏ (၌ပနာ)။ စောဒနာသည် စောဒကာဘောဂနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ် ပါလော (အာဘောဂ)။ ယင်းစောဒနာ၏ စောဒကာ ဘောဂကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

---

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) (ဃ) (င) (စ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၏ အမည်

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် စောဒကာဘောဂဝါကျ (အဋ္ဌကထာ, ဋီကာသုံး), (တစ်နည်း) ပက္ခန္ဒရဝါကျ (ဂန္ထာဘရဏသုံး) ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည်ပရိဟာရဝါကျ, (တစ်နည်း) သောဓနာဝါကျ (အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာသုံး), (တစ်နည်း) ပက္ခန္ဒရဝါကျ (ဂန္ထာဘရဏသုံး) ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ယုတ္တိဒဋ္ဌကရဏဝါကျ (ပါရာဇိကဏ်ယောဇနာ), (တစ်နည်း) ကာရဏဝါကျ (အဋ္ဌသာလိနီယောဇနာ) ဖြစ်ပါသည်။

(င) အမှတ်ပြဝါကျသည် ယုတ္တိဒဋ္ဌကရဏဝါကျ (သာရတ္ထ), (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရဝါကျ (နိဿသစ်, ဂဏ္ဌီ), (တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ (အဋ္ဌသာလိနီနိဿျ) ဖြစ်ပါသည်။

(စ) အမှတ်ပြဝါကျသည် အာဂမဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ, (တစ်နည်း) ဉာပကကာရဏဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

[သိဖွယ် ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကိုယောဇနာက "ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ" ဟုဆိုသည်။ အဋ္ဌသာလိနီယောဇနာ, နိဿသစ်, အဋ္ဌသာလိနီနိဿ, ဂဏ္ဌိသစ် တို့က "ကာရဏ" ဟု ဆိုသည်။ နိဿ, ဂဏ္ဌိတို့က နှစ်မျိုးလုံး ဆိုသည်။

(င) အမှတ်ပြဝါကျကို သာရတ္ထ, နိဿ, ဂဏ္ဌိသစ်, အဋ္ဌသာလိနီဂဏ္ဌိ တို့က "ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ" ဟု ဆိုသည်။ နိဿသစ်က "ဝိတ္ထာရ" ဟု ဆိုသည်။ ဂဏ္ဌိက ၂-မျိုးလုံး ဆိုသည်။ အဋ္ဌသာလိနီနိဿက "ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ, ဝါကျာရမ္ဘ" ဟု ဆိုသည်။]

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ နှင့် ဉာသ်ကောက်

ကိလေသကာမအဖို့၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာသ် ။ ။ ကာမေန္တီတိကာမာ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၅)။ ယေ ကိလေသကာမာ၊ အကြင်ကိလေသကာမတို့သည်။ ဝတ္ထုကာမံ၊ ဝတ္ထုကာမကို။ ကာမေန္တိ၊ အလိုရှိတတ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိတတ်သော သတ္တိကြောင့်။ တေ ကိလေသကာမာ၊ ထိုကိလေသကာမ တို့သည်။ ကာမာ၊ ကာမတို့မည်ကုန်၏။

ကာမေန္တီတိ-ကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိဟ်၊ ကာမာ-ကား ကတ္တု-သာဓနကိတ်ပုဒ်၊ ကမု-ဓာတ် ဏ-ပစ္စည်း၊ ကမု-ဓာတ်၏ အရကား ဝတ္ထုကာမ ကို အလိုရှိတတ်သော သတ္တိရ၏။ ဏ-ပစ္စည်း၏ အရကား သတ္တိမန္တ ဖြစ်သော ကိလေသာကာမတို့ ရ၏။

(တစ်နည်း) ကာမေန္တီ ဇတေဟီတိ ကာမာ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၅)။ ဇတေဟိ ကိလေသကာမေဟိ၊ ဤကိလေသကာမတို့ဖြင့်။ သမ္မယုတ္တဓမ္မာ။ သမ္မယုတ်တရားတို့သည်။ ဝတ္ထုကာမံ၊ ဝတ္ထုကာမကို။ ကာမေန္တိ၊ အလိုရှိတတ် ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့ သမ္မယုတ်တရားတို့၏ ဝတ္ထုကာမကို အလို ရှိကြောင်းဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်။ တေ ကိလေသကာမာ၊ ထိုကိလေသကာမ တို့သည်။ ကာမာ၊ ကာမတို့ မည်ကုန်၏။

ကာမေန္တီ ဇတေဟီတိ-ကား ကရဏသာဓနကိတ်ဝိဂြိဟ်၊ ကာမာ-ကား ကာရဏသာဓနကိတ်ပုဒ်။ ကမု-ဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်း။ ကမု-ဓာတ်၏ အရ ကတ္တုဒ္ဒကြိယာကား ဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိသော သမ္မယုတ္တဓမ္မတို့သည် မုချ အားဖြင့်ရ၏။ ကရဏတ္ထကြိယာကား ကိလေသကာမတို့၏ သဟဇာတာ-ဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဏ-ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချ, ဖလူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ကိလေသကာမတို့ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝတ္ထုကာမအဖို့၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့်ဥာသ် ။ ။ ကာမီယန္တိ်တိကာမာ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၆)။ ယေ ဝတ္ထုကာမာ၊ အကြင်ဝတ္ထုကာမတို့ကို။ ကိလေသကာမေန၊ ကိလေသကာမသည်။ ကာမီယန္တိ်၊ အလိုရှိအပ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ ကိလေသကာမသည် အလိုရှိအပ်သော သတ္တိကြောင့်။ တေ ဝတ္ထုကာမာ၊ ထိုဝတ္ထုကာမတို့သည်။ ကာမာ၊ ကာမတို့ မည်ကုန်၏။

ကာမီယန္တိ်တိ-ကား ကမ္မသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ကာမာ-ကား ကမ္မသာဓန ကိတ်ပုဒ်။ ကမု-ဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်း။ ကမုဓာတ်၏အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ဝတ္ထုကာမတို့ကို အလိုရှိသော ကိလေသကာမသည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ကမ္မတ္ထ ကြိယာကား ဝတ္ထုကာမ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဏ-ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမှချ, ဖလူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝတ္ထုကာမတို့ ရ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

ကသ္မာ-ကား အလိင်, ပဋမာဇကဝုစ် သိ-ဝိဘတ် ဖြစ်ပါသည်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ-ကား ဒိသ-ဓာတ်, တဗ္ဗ-ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဒြပ်ကို မဟောဘဲ အမေးအနက်ကိုသာ ဟောရာ၌ ကသ္မာ-သည် နိပါတ်။ ထို့ကြောင့် အလိင် ခွဲသည်။

[သဗ္ဗနာမ် ကသ္မာ-နှင့် နိပါတ် ကသ္မာ ။ ။ ကသ္မာ-ကို သဗ္ဗနာမ်ခန်း (နာ။ ၁၀၈) ၌ လည်းကောင်း, နိပါတ်ခန်း (နာ။ ၁၃၅) ၌ လည်းကောင်း ရူပသိဒ္ဓိဆရာ ပြသည်။ အသတွဝါစက် နေပါတိက် ပဒံ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ နာ။ ၁၃၂)-ကို ထောက်၍ "ဒြပ်ကို ဟောရာ၌ ကသ္မာ-ကို သဗ္ဗနာမ်, ဒြပ်ကို မဟောဘဲ အမေး (ကသ္မာ ဣတိ ကာရဏပုစ္ဆနေ။ ရူပသိဒ္ဓိ။ နာ။ ၁၃၅။ ကသ္မာ ဣတိ ကာရဏပုစ္ဆနတ္ထေ။ သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ။ ၃၈၆) အနက်ကိုသာ ဟောရာ၌ နိပါတ်" ဟု ခွဲမှတ်။ ဤ၌ အမေးအနက်ကို ဟောသောကြောင့် သဗ္ဗနာမ် မဟုတ်, နိပါတ်သာ။ ယင်းကသ္မာ-ကို အဝိဘတ္တိယုတ္တနိပါတ်ခန်း၌ ပြသည့်အတွက် "ကသ္မာ-နောင် ဝိဘတ် သက်စရာ မလို" ဟု မမှတ်သင့်။ ဘာကြောင့်နည်း? ဝိဘတ္တျန္တံ ပဒံ-ဝိဘတ်ဆုံးမှ ပုဒ်အရာ ဝင်နိုင်သောကြောင့်တည်း။ သို့ဖြစ်၍ "အဝိဘတ္တိယုတ္တနိပါတ်များနောင် သိဝိဘတ်သက်ရသည်" ဟု မှတ်ပါ။ "အဝိဘတ္တိယုတ္တ" ဟုရာ၌လည်း ဝိဘတ် မသက်ရသောကြောင့် "အဝိဘတ္တိယုတ္တ" ဟု ဆိုသည် မဟုတ်, ဝိဘတ်နက် မထင်ရှားသောကြောင့်သာ "အဝိဘတ္တိယုတ္တ" ဟု

http://www.dhammadownload.com

ဆိုသည်။ ဤသို့ အဓိပ္ပာယ်ယူ။ ကိတ်, ပုဗ္ဗကာလေကကတ္တုကာနံ တုန တွာန တွာဝါ-သုတ်၌ ကာတုန-ဟူသော အဝိဘတ္တိယုတ္တနိပါတ်နောင် "'နိပါတတ္တာ သိလောပေါ" ဟု ရူပသိဒ္ဓိ ဖွင့်ထားသည်ကိုလည်း ထောက်။]

---

၆ ။ ။ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

အာဂစ္ဆ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အာယာမ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေ-တဗ္ဗပုဒ်၌ အာ-သဒ္ဒါ၏ အာဂစ္ဆ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည် (သာရတ္ထ)။ ပရိယာယ် အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

[ထောက်] ။ ။ အာယာမာ (၌၊ ၁၊ ၁၆၄) တိဇတ္ထ အာ သဒ္ဒါ "အာဂစ္ဆာ" တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထောတိ အာဟ "အာယာမာတိ အာဂစ္ဆယာမာ" တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅၆။]

(တစ်နည်း) အာဂစ္ဆ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အာယာမ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ အာ-ဥပသာရပုဒ်၏ အာဂစ္ဆအနက်ဟောဇ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပါဠိအဆုံးအဖြတ်

တတာယံ-ကို "တတော+အယံ" ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု, သရာ သရေ လောပ်-ဖြင့် သြ-ကို ဧ, ဒီဃ်-ဖြင့် အ-ကို အာဒီဃပြု၍ "တတာယံ" ဟု ပြီးသော ကြောင့် လည်းကောင်း၊ (ဂဏ္ဌိ ဆရာ၏ သဒ္ဒယုတ္တိ), တစ်ညဉ့် လွန်သော ဤမယောမုန့်ကို ထိုအဘ၏ အိမ်မှ အရှင်သုဒိန် ရအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း (အတ္ထယုတ္တိ) တတာယံ-ဟူသော ပါဠိသာ သင့်လျော်ပါသည်။

[သိဖွယ်] ။ ။ သာမည မေးသောကြောင့် သဒ္ဒယုတ္တိ, အတ္ထယုတ္တိ ၂-မျိုးလုံး ဖြေသည်။ တစ်မျိုးမျိုးဖြေရင်လဲ ပြီးနိုင်သည်သာ။ ယုတ္တိသည် ၂-မျိုး ရှိနေ၍ "သဒ္ဒယုတ္တိပြ၍, သို့မဟုတ် အတ္ထယုတ္တိပြ၍, သို့မဟုတ် (၁၃၂၅-ခုနှစ် ပုစ္ဆာကဲ့သို့) သဒ္ဒယုတ္တိ, အတ္ထယုတ္တိ ပြ၍" ဟု မိမိ လိုအပ်သလို ဝိသေသန မ, ပြီး မေးရင် ပိုကောင်းသည်။]

---

၈ ။ ။ နည်း, ဥပစာ

ဂိဏ္ဍ-ပုဒ်၌ ရသင့်သော နည်း, ဥပစာ ။ ။ ဂဏ္ဍကူဠေ ပဗ္ဗတေ-၌ ဂိဏ္ဍ-

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော နည်းသည် အတူဖြစ်သော လင်းတ၏ ဂိဏ္ဍ ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော (တောင်၏) အထွတ်၌ တင်စား၍ အတူရှိသော အထွတ်ကို "ဂိဏ္ဍ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် အတင်ရုဠိနည်း မည်၏။

ဂိဏ္ဍကူဋေပမ္ဗတေ-၌ ဂိဏ္ဍ-သဒ္ဒါသည် အတူဖြစ်သော လင်းတ၏ ဂိဏ္ဍ ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော အထွတ်၌တင်စား၍ အတူရှိသော အထွတ်ကို "ဂိဏ္ဍ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် သဒိသူပစာ မည်၏။

ဂိဏ္ဍကူဋ-ပုဒ်၌ ရသင့်သော နည်း ။ ။ ဂိဏ္ဍကူဋေ ပမ္ဗတေ-၌ ဂိဏ္ဍကူဋ-ဟူသော နည်းသည် ("ဂိဏ္ဍသဒိသကူဋ" ဟု ဆိုအပ်လျက်) သဒိသ-ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကို ချေသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း မည်၏။

ပမ္ဗတ-၌ ရသင့်သော နည်း, ဥပစာ ။ ။ ဂိဏ္ဍကူဋေ ပမ္ဗတေ-၌ ပမ္ဗတ-ဟူသော နည်းသည် ဂိဏ္ဍကုဋ်တောင်, ဝေဘာရတောင်, ဝေပုလ္လတောင်, ဣသိဂိလိတောင်စသည်တို့နှင့် ဆက်ဆံသော်လည်း ဤအရာဝယ် ဝေဘာရတောင်, ဝေပုလ္လတောင်, ဣသိဂိလိတောင်စသည်တို့၌ မထင်, ဂိဏ္ဍကုဋ်တောင်၌သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အထင်ရုဠိနည်း မည်၏။

ဂိဏ္ဍကူဋေ ပမ္ဗတေ-၌ ပမ္ဗတ-သဒ္ဒါသည် အပေါင်းဖြစ်သော ဂိဏ္ဍကုဋ်တောင်, ဝေဘာရတောင်, ဝေပုလ္လတောင်, ဣသိဂိလိတောင်စသည်တို့၏ ပမ္ဗတ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဂိဏ္ဍကုဋ်တောင်၌ တင်စား၍ အစိတ်ဖြစ်သော ဂိဏ္ဍကုဋ်တောင်ကို "ပမ္ဗတ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဧကဒေသျုပစာ =သမုဒါယူပစာ မည်၏။

ဥပမာတဒ္ဓိတ် မဆင့်မှ သဒိသူပစာ ရသည် ။ ။ ဂိဏ္ဍသဒိသာနိ ဝါတသကုဋာနိ။ (၌၊ ၁။ ၂၄၈)။ ဂိဏ္ဍော ဝိယာတိ ဝါ ဂိဏ္ဍ၊ ကူဋ်။ တံ ဧတဿာတိ ဂိဏ္ဍကူဋော၊ ပမ္ဗတော။ ဂိဏ္ဍသဒိသကူဋောတိ ဂိဏ္ဍကူဋောတိ ဝါ မဏ္ဍေ ပဒလောပီသမာသော။ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၂)။ ။အဋ္ဌကထာ၌ သဒိသာနိ-ဖြင့် "ဂိဏ္ဍ-၏ သဒိသူပစာ၏ အဖြစ်ကို ပြသည်" ဟု ယူပါ။ သို့မှ ဥပစာ ရသည်။ သာရတ္ထ ဖွင့်နည်းအတိုင်း "သဒိသာနိ-ဖြင့် ဂိဏ္ဍ-၏ ဥပမာတဒ္ဓိတ်၏ အဖြစ်ကို ပြသည်" ဟု ယူသော် ဂိဏ္ဍ-၌ မုချပင်၊ ဥပစာမရ။ "ဥပမာတဒ္ဓိတ် မဆင့်မှ သဒိသူပစာ ရသည်။ ဆင့်သော် သဒိသူပစာ မရ, မုချ" ဟု ဆိုလိုသည်။ သရိက္ခက, သဒိသ-စသည်တို့ဖြင့် ဖွင့်ရာ၌လည်း နည်းတူ။

သဒိသူပစာ, ဧကဒေသျုပစာ တို့နှင့် တွဲသင့်သော ရုဠိ ။ ။ ဂိဏ္ဍ-၌ အတင်ရုဠိ, ပမ္ဗတ-၌ အထင်ရုဠိ။ ဤသို့ ရုဠိချင်း မတူကြ။ သဒိသူပစာ ရရာ၌

http://www.dhammadownload.com

အတင်ရုဋ္ဌီ, ဧကဒေသျူပစာ=သမုဒါယူပစာ ရရာ၌ အထင်ရုဋ္ဌီ ရသည်၊ "သဒိသူပစာနှင့် အတင်ရုဋ္ဌီ, ဧကဒေသျူပစာ=သမုဒါယူပစာနှင့် အထင်ရုဋ္ဌီ တွဲရသည်" ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် **"ဧကဒေသျူ၊ အထင်ဟူ၊ ရုဋ္ဌူ များတတ်စွ။ သဒိသူကား၊ တင်ရုထား၊ မမှား မှတ်လေပါ"** ဟု မိန့်ကြသည်။ ["အတင်ရုဋ္ဌီ" ဟူသည် ဥပစာ ၁၀-ပါးပင် ဖြစ်၍ ဥပစာ ၁၀-ပါးလုံး၌ အတင်ရုဋ္ဌီနည်း ရသည် ချည်းသာ။ သို့သော်လည်း အခြားသောနည်းများ မရသော ဥပစာများ၌သာ အတင်ရုဋ္ဌီ နည်းကို သုံးရသည်။

ရုဋ္ဌီ ၃-မျိုးနှင့် အထူး ။ ။ ရုဋ္ဌီသည် အထင်ရုဋ္ဌီ, အတွင်ရုဋ္ဌီ, အတင်ရုဋ္ဌီ အားဖြင့် ၃-မျိုး ရှိ၏။ ထိုတွင်-

ဒြပ်တစ်ခုတည်း၌ သကတ်အများရှိ၏။ ထိုများစွာသော သကတ်တို့တွင် ထင်သော သကတ်ကို စွဲ၍ ပညတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း, တစ်ခုတည်းသော သကတ်သည် ဒြပ်အများနှင့် ဆက်ဆံ၏။ ထိုများစွာသော ဒြပ်တို့တွင် ထင်သော ဒြပ်ကို စွဲ၍ ပညတ်ခြင်းသည် လည်းကောင်း အထင်ရုဋ္ဌီ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား ဂစ္ဆတီတိ ဂေါ-တည်း။ ဤပြယုဂ်၌ နွားဒြပ် တစ်ခုတည်း၌ စားခြင်းသကတ်, သွားခြင်းသကတ်, အိပ်ခြင်းသကတ် စသောအားဖြင့် သကတ်အများရှိ၏။ ထိုများစွာသော သကတ်တို့တွင် ထင်သော သွားခြင်းသကတ်ကို စွဲ၍ "ဂေါ" ဟု ပညတ်ခြင်းသည် လည်းကောင်း, တစ်ခုတည်းသော သွားခြင်းသကတ်သည် သွားတတ်သော သတ္တဝါ မှန်သမျှ ဒြပ်အများနှင့် ဆက်ဆံ၏။ ထိုများစွာသော ဒြပ်တို့တွင် ထင်သော နွားဒြပ်ကို စွဲ၍ "ဂေါ" ဟု ပညတ်ခြင်းသည် လည်း ကောင်း အထင်ရုဋ္ဌီ မည်၏။

တစ်စုံတစ်ခုသော ဒြပ်သည် သကတ်ကြောင့် နာမပညတ်ကို ရ၏။ ထိုသကတ်ကြောင့် ရသော နာမ ပညတ်သည် သကတ်ပျောက်သော်လည်း နာမ ပညတ် မပျောက်ခြင်းသည် (ဝါ) နာမပညတ် မပျောက်ဘဲ တွင်နေခြင်းသည် အတွင်ရုဋ္ဌီ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား ရူပါဒီသု သတ္တာ ဝိသတ္တာတိ သတ္တာ-တည်း။ ဤပြယုဂ်၌ သဆန္ဒရာဂပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရူပက္ခန္ဓာစသည်တို့၌ ငြိကပ်ခြင်း သကတ်ကြောင့် သတ္တ-ဟူသော နာမပညတ်ကို ရ၏။ ထိုသတ္တ-ဟူသော နာမပညတ်သည် နိစ္ဆန္ဒရာဂပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း ထိုရူပက္ခန္ဓာစသည်တို့၌ ငြိကပ် ခြင်းသကတ် ပျောက်ငြားသော်လည်း ထိုသကတ်ကြောင့် ရသော သတ္တ-ဟူ သော နာမပညတ် မပျောက်ခြင်းသည် (ဝါ) နာမပညတ် မပျောက်ဘဲ "သတ္တ" ဟူ၍ပင် အမည် တွင်နေခြင်းသည် အတွင်ရုဋ္ဌီမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် အတင်ရုဋ္ဌီ မည်၏။ ပြယုဂ်ကား မဉ္ဇာ ဃောသန္တိ-တည်း။ ဤပြယုဂ်၌ ဌာနဖြစ်သော ညောင်စောင်းဒြပ်၏ မဉ္ဇ ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော လူဒြပ်၌ တင်စား၍ ဌာနီဖြစ်သော လူဒြပ်ကို "မဉ္ဇ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် အတင်ရုဋ္ဌီ မည်၏။

ကျက် ။ ။ များပြားစွာလှ၊ သကတ္ထတွင်၊ ထင်သည့်သကတ်၊ စွဲပညတ်မူ။ မှတ်လော့ အထင်ရုဋ္ဌီတည်း။ (ဘုရားကြီး နိယံ။ ၁၁၈။)

သကတ်တစ်ခု၊ အစုများစွာ။ ဆက်ဆံပါလျက်၊ ထင်ရာ စွဲလည်း၊ အမြဲ ဤရုဋ္ဌီပင်တည်း။ (ဘုရားကြီးနိယံ။ ၁၁၉။)

သက္ကတ္ထကြောင့်၊ ရသောပညတ်၊ သကတ်ပျောက်လျက်၊ မည်မပျက်သည်၊ သက်သက် အတွင် ရုဋ္ဌီတည်း။ (ဘုရား ကြီး နိယံ။ ၁၂၀။)

မှာဖွယ် ။ ။ ရုဋ္ဌီ ၃-မျိုးကို ကျမ်းရင်းအနေဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာ ဋီကာ၌ တွေ့ရသည်။ ကြည့်လိုမူ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ ပဌမအုပ်စာမျက်နှာ (၃၆၆), ယင်းနိသျ (မဟာစည်ဆရာတော်ရေး) ဒုတိယအုပ်စာမျက်နှာ (၃၃၁) ကို ကြည့်ပါ။

သတိပြုဖွယ် ။ ။ ဤမေးခွန်းသည် "ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ၌" ဟု သာမည ဆိုသော်လည်း သဒိသာနိ-ဟူသော အဖွင့်ကို ကြည့်ပြီး ဂိဇ္ဈ-ကို ရည်၍ မေးသော မေးခွန်းဖြစ်ဟန်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း ရသင့်တိုင်း ဖြေလိုက်သည်။ ၁၃၂၇-ခုနှစ် ပုစ္ဆာကဲ့သို့ လိုအပ်သော ပုဒ်ကို အတိအကျ ဖော်မေးရင် အကောင်းဆုံး ဖြစ်သည်။ ဒီလို မဟုတ်လျှင် အဖြေ အမျိုးမျိုး ထွက်နေသောကြောင့် ဖြေရာမှာ ရော စစ်ရာမှာပါ အချိန်ကုန်လှသည်။ သတိပြုဖွယ်ပင်။]

---

၉ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၁၇၈။]

---

၁၀ ။ ။ ဒေသနာဟာရ နေတ္တိနည်း

ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ-၌ ကိလေသကာမသည် သာယာ တတ်သောကြောင့် အဿာဒ မည်၏။ ဝတ္ထုကာမသည် အာဒီနဝ မည်၏။ ပဌမ

http://www.dhammadownload.com

ဈာန်သည် နိဿရဏ မည်၏။ ဈာန်ချမ်းသာကို ခံစားခြင်းစသော ပစ္စုပ္ပန် အကျိုး, ဘဝသမ္ပတ္တိ စသော သံသရာအကျိုးသည် ဖလ မည်၏။ ဈာန်၏ အာရုံဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း, ယောနိသောမနသိကာရစသော အကြောင်းသည် ဥပါယ မည်၏။ "ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အကျိုးကို အလိုရှိကုန်သော သူတို့သည် ဈာန်ကို ရအောင် အားထုတ်ကြကုန်" ဟု မဆိုသော်လည်း ဆိုသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း သည် အာဏတ္ထိ မည်၏။ ဤသို့ ဒေသနာဟာရ မည်သော သံဝဏ္ဏနာ ဝိသေသ သည် အဿာဒစသည်ကို ဖွင့်ပြတတ်၏။ ထို အဿာဒစသည်တို့တွင် အာဒီ နဝေါ ဖလဉ္စ ဒုက္ခံ-ဟူသောပါဠိနှင့်အညီ အာဒီနဝသည် လည်းကောင်း, ဖလ သည် လည်းကောင်း ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ အဿာဒေါ သမုဒယော-ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ အဿာဒသည် သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ နိဿရဏံ နိရောဓော-ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ နိဿရဏသည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ ဥပါယော အာဏတ္ထိ စ မဂ္ဂေါ-ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ ဥပါယသည်လည်းကောင်း၊ အာဏတ္ထိသည် လည်းကောင်း မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။ ဤသို့ ဣဒံ ဈာနံ ကာမာန မေဝ နိဿရဏံ-ဟူသော သုတ်ပုဒ်ဒေသနာတော်သည် သစ္စာ ၄-ပါး:ကို ဟောကြားတတ်၏။ ဤသို့လျှင် ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ-ဟူသော ဒေသနာတော်သည် အဿာဒ စသည်ကို ဖွင့်ပြလျက် သစ္စာ ၄-ပါး:ကို ဟော ကြားတတ်သောကြောင့် ဒေသနာဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

၁၃၂၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရမာနော ယေန ဝေသာလီ၊ တဒဝသရိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို ယေန-ပုဒ်, တံပုဒ်တို့၌ ကရိဏ်းအနက်ကိုယူ၍ ယောဇနာ ခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ အသောသုံ ခေါ အာယသ္မာတော သုဒိန္နသ ဉာတကာ "သုဒိန္နော ကိရ ကလန္ဒပုတ္တော ဝေသာလိံ အနုပတ္တော" တိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက် အားဖြင့် အာကာရကို သွင်း၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ ဘိက္ခု ဘိက္ခဲ့ အာဏာပေတိ "ဣတ္ထန္နာမဿ ပါဝဒ၊ ဣတ္ထန္နာမော ဣတ္ထန္နာမဿ ပါဝဒတု၊ ဣတ္ထန္နာမော ဣတ္ထန္နာမံ ဘဏ္ဍံ အဝဟာရတ္ထု" တိ-ဟူ

http://www.dhammadownload.com

သော ပါဠိတော်ကို အနက်အားဖြင့် အာကာရကို ထုတ်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ သမ္မဟုလေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ သေနာသန စာရိကံအာဟိဏ္ဍန္တော အဒ္ဒသ သန္ထတာနိ တဟံ တဟံ ဥဇ္ဇိတာနိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို ပါဌာနသာရီအားဖြင့် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ သမဏာ မယံ မဟာရာဇ၊ ဓမ္မရာဇဿ သာဝကာ။

တဝေဝ အနုကမ္ပာယ၊ ဇမ္မုဒီပါ ဣဓာဂတာ-

ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိကို ယောဇနာခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ ယထာ အညေပိ ဒေဝါ သုဏန္တိ၊ တထာ နိစ္ဆာရေသုံ-ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိကို ယထာ, တထာ-သဒ္ဒါတို့၏ အနက်ကို မှန်ကန်စေလျက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ အထ ခေါ အယမေဝ သမာဓိတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ၊ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝိရဟေန အတိဝိယ အစလတ္တာ, သုပ္ပသန္နတ္တာစ-ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိကို ကြောင်း, ကျိုး ပြန်လှန်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ တသ္မာတိဟ တေ ကဿပ ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ "သာတသဟဂတာ စ မေ ကာယဂတာသတိ နဝိဇဟိဿတီ" တိ-ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိကို အာကာရသွင်း၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ဘုမ္မဒေဝတံ အာဒိံ ကတွာ ယာဝ အကနိဋ္ဌဒေဝတာယ သန္တိကေ ပစ္စက္ခာတာပိ အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ-ဟူသောပါဠိကို အပစ္စက္ခာတာ-၌ သဒ္ဒတ္ထကို ထင်စေ၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ ယံ ကဒလိနာဠိကေရာဒီနံ တတ္ထဇာတကဖလာနိ အာမသန္တဿ ဒုက္ကဋံ ဝုတ္တံ၊ ဣဒံ ဒုရူပစိဏ္ဍဒုက္ကဋံ နာမ-ဟူသော ပါဠိကို ကတ္တားထည့်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၃၂၇-ခုနှစ် မွောစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [သျ ရှေ့နည်း အတိုင်း ယောဇနာ။ ။ ပါ။ ၁၂။ ပါ။ သျ။ ၅၁။]

---

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ [သျှ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၁၇။ ပါ၊ သျှ။ ၆၁။]

---

၃ ။ ။ အနက်အားဖြင့် အာကာရထုတ်၍ ယောဇနာ

ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ ဘိက္ခု၊ ကို။ အာဏာပေတိ၊ စေခိုင်းအံ့။ (ကိ်၊ အဘယ်သို့။ အာဏာပေတိ၊ စေခိုင်းအံ့နည်း။) ဣတ္ထန္နာမဿ၊ ဤအမည်ရှိသော ရဟန်းအား။ ပါဝဒ၊ အဆင့် ဆိုချေ။ (ကိ်၊ သို့။ ပါဝဒ၊ အဆင့် ဆိုချေအံ့နည်း။) ဣတ္ထန္နာမော၊ ဤအမည်ရှိသော ရဟန်းသည်။ ဣတ္ထန္နာမဿ၊ ဤအမည်ရှိသော ရဟန်းအား။ ပါဝဒတု၊ ဆင့်၍ ဆိုပစေလော။ (ကိ်၊ သို့။ ပါဝဒတု၊ ဆင့်၍ ဆိုပစေအံ့နည်း။) ဣတ္ထန္နာမော၊ ဤအမည်ရှိသော ရဟန်းသည်။ ဣတ္ထန္နာမံ၊ ဤအမည်ရှိသော။ ဘဏ္ဍံ၊ ကို။ အဝဟရတု၊ ခိုးပစေလော။ (ဣတိ၊ သို့။ ပါဝဒတု၊ ဆင့်၍ ဆိုပစေအံ့သတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပါဝဒ၊ အဆင့်ဆိုစေအံ့ သတည်း။) ဣတိ၊ သို့။ (အာဏာပေဟိ၊ စေခိုင်းအံ့သတည်း။) [ပါ။ ၆၆။ ပါ၊ သျှ၊ ၁၄၁ ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၄၊ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၅၀၅-လည်း ကြည့်။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၃၃၈။ ဖွဲ့။ သျှ။ ၃၇၄။]

---

၅ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၅၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၈၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်။ ၄၀၆။]

---

၆ ။ [(၇) နံပါတ်ရှိ ပါဠိကို ကျော် မေးထားသည်။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၄၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၅၂။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၄၁၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၁၁။ ။ ၁၃၂၇-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၈ ။ ။ အာကာရသွင်း၍ ယောဇနာ

ကဿပ၊ ကဿပ။ (ခေါ်ပန်၊ စင်စစ်။ ယသ္မာ၊ အကြောင်းကြောင့်။ အဟံ၊ ငါသည်။ ဇာနညော-ဇာနန္တော ဇဝ၊ သိသည်သာလျှင်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ "ဇာနာမိ" တိ၊ "သိ၏" ဟူ၍။ ဝဒါမိ၊ ဆို၏။ ပဿညော-ပဿန္တော ဇဝ၊

http://www.dhammadownload.com

မြင်သည်သာလျှင်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ "ပဿာမိ" တိ၊ "မြင်၏" ဟူ၍။ ဝဒါမိ၊ ဆို၏။) (အနိယမထည့်) တသွာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣဟ-ဣမသ္မိံသာသနေ၊ ဤငါဘုရား၏ သာသနာတော်၌။ တေ၊ သင်သည်။ မေ၊ ငါ့အား။ သာတသဟဂတာ၊ အသုဘ-အာနာပါနဒ္ဓ ပဌမစျာန်၏ အစွမ်းအားဖြင့် သုခနှင့် တကွဖြစ်သော။ ကာယဂတာသတိ၊ ကိုယ်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိသည်။ န ဝိဇဟိဿတိ၊ မစွန့်လတ္တံ့။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ သိက္ခီတဗ္ဗံ၊ ကျင့်ရာ၏။ [သာမည မေးခြင်း ဖြစ်၍ ပါဠိအားဖြင့် အာကာရကို သွင်း၍လည်း ယောဇနာနိုင်သည် ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၂၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၁၅၁။]

---

၉ ။ ။ ["အပ္ပစ္စက္ခာတာဝ၊ ပယ်အပ်သည် မဟုတ်သည်သာလျှင်" ဟု သဒ္ဒတ္ထယောဇနာ။ ကြွင်း သျ အတိုင်း။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၆၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၁၉၅၊]

---

၁၀ ။ ။ ["ဘဂဝတာ" ဟု ကတ္တားထည့်။ ။ ဋ္ဌ။ ၁။ ၂၇၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၁၅၊ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၆၄။]

၁၃၂၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဣဒါနိ ယံတံ အညမ္မိ ဝတ္ထုံ ဥပ္ပန္နံ၊ တံ ဒသ္သေတုံ "တေန ခေါ ပန သမယေန" တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတြာပိ အယမနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ။

(ဂ) ဝေသာလိကာတိ ဝေသာလိဝါသိနော။

(ဃ) ဝဇ္ဇိပုတ္တကာတိ ဝဇ္ဇိရဋ္ဌေ ဝေသာလိယံ ကုလာနံ ပုတ္တာ။

(င) သာသနေ ကိရ ယော ယော ဥပဒ္ဒဝေါ အာဒိနဝေါ အဗ္ဘုဒမုပ္ပဇ္ဇိ။

(စ) သဗ္ဗံ တံ ဝဇ္ဇိပုတ္တကေ နိဿာယ။

၁ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျကို အာဟ-၏ ကတ္တားကို ထည့်ပြီးလျှင် အာဓာရနှင့် အာဓာရကြီယာ ညီညွတ်စွာ ယောဇနာခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျမှ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျသို့ အဓိပ္ပာယ်ပြန်နှင့်တကွ ဗျတိရေကစောဒနာ တက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ဃ) (င) (စ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၏ အမည်များကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ဝေသာလိကာ-ဟူသော ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂိဟ်ပြု၍ ဉာသ်နည်းအားဖြင့် အရကောက်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဝယ် ဝဏ္ဏနာ-၌ လိင်, ဝိဘတ်, ဓာတ်, ပစ္စည်းများကို ပြပြီးလျှင် ထည့်သင့်သော ကြိယာကို ထည့်၍ပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံ - ဝဏ္ဏနာများကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ "သဗ္ဗန္တံ, သဗ္ဗံတံ" ဟူ၍ ပါဌ်နှစ်ထွေရှိခဲ့ရာ မည်သည့်ပါဌ်သင့်သည်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ-ဟူသော ပုဒ်ဝယ် ဝဇ္ဇိ-ပုဒ်၌ ရသင့်သော နည်း, ဥပစာများကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ဒေဝဒတ်သည်လည်း ဝဇ္ဇိတိုင်းသားဖြစ်ကုန်သော အပင်းအသင်းတို့ကို ရ၍ သံဃာကို ခွဲခဲ့ပြီ၊ သည်သာမကသေး၊ ဝဇ္ဇိတိုင်းသားတို့သည်သာလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြု၍ အနှစ်တစ်ရာရောက်လတ်သော် ဓမ္မမဟုတ်သော ဝိနည်းမဟုတ်သော [ဥဒ္ဒမ္မံ, ဥဗ္ဗိနယံ-ပုဒ်တို့ကို ဝိသေသန ကြံခါ "သော" ဟု မြန်မာပြန်ပေးထားသည်ကား မကောင်း။] မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်ကို ပြကြကုန်ပြီ-ဟူသော အဌကထာလာ အကြောင်းအရာကို စုဏ္ဍိယဗန္ဓ ဖွဲ့ပြခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ အဗ္ဗုဒမုပွဇ္ဇိ-ဝယ် အဗ္ဗုဒ-၏ အရကို သြရုယှောရုယှအန္ဓယပဒ-ဌာနဟာရ ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၂၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဋိ, အဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ ယောဇနာ

ဣဒါနိ-ဣမသ္မိံ ကာလေ၊ ဤယခုအခါ၌။ အည်၊ မက္ကဋီ ဝတ္ထုမှတစ်ပါး

http://www.dhammadownload.com

သော။ ယန္တံ ဝတ္ထု၊ အကြင် ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထုသည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်ပြီ။ တမ္မိ ဝတ္ထုံ၊ ထိုဝဇ္ဇိပုတ္တက ဝတ္ထုကိုလည်း။ ဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှာ။ တေန ခေါ ပန သမယေန တိအာဒိ၊ တေနခေါ ပန သမယေန-ဤသို့ အစရှိသော။ ဝစနံ၊ စကားကို။ (အာယသ္မာ ဥပါလိတ္ထေရော၊ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည်။) (ကတ္တား) အာဟ၊ လျှောက်၏။ (အာဟ-ကား ပစ္စုပ္ပန်) ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၉၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၉၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၁၀၉။]

မှတ်ချက် ။ ။ "သံဂိတိကာရော" ဟုလည်း ကတ္တား ထည့်နိုင်သည်။

[ကုဒါနိ အာဟ-အနက်ပေးနည်း ။ ။ ကုဒါနိ-နောက် အာဟ-တွေ့က ယင်း အာဟ-ကို ပစ္စုပ္ပန်ပေး။ အာဟ-သာ မဟုတ် အတိတ်ဟော ကြိယာ မှန်သမျှ ပစ္စုပ္ပန်ပေး။

ကျက် ။ ။ **ကုဒါနိ အာဟ၊ ရိုက ဧကန်၊ ပစ္စုပ္ပန်ကို၊ အမှန်အာဟ၊ ဟောလေမြဲ**။ (ဘုရားကြီး နိယ်။ ၂၇။)

ကုဒါနိ-နောက်၊ တိတ်ဟောရောက်၊ ဟောမြောက်ပစ္စုပ္ပန်။ (ရွှေရေးဆောင် နိယ်။ ၃၆၉။)]

---

၂ ။ ။ **(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဗျတိရေကစောဒနာတက်**

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "မက္ကဋီ ဝတ္ထုမှ အခြားတစ်မျိုးဖြစ်သော ဝဇ္ဇိပုတ္တက ဝတ္ထုကို ပြခြင်းငှာ တေန ခေါ ပန သမယေန-အစရှိသောစကားကို အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် လျှောက်၏" ဟု ဆို၏။ (ဋ္ဌပနာ)။ "မက္ကဋီဝတ္ထုမှ တခြားတစ်မျိုး ဖြစ်သော ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထုကို ပြခြင်းငှာ တေန ခေါ ပန သမယေန-အစရှိသော စကားကို အရှင် ဥပါလိ မထေရ်သည် လျှောက်၏" ဟု အကယ်၍ ဆရာ ဆိုသည်ဖြစ်အံ့၊ ယင်းသို့ ဖြစ်သည်ရှိသော် ထိုစကားရပ်၌ ပေါ်လွင် ထင်ရှားသော ပုဒ်တို့ကိုလည်း ဖွင့်ခြင်း သည် ဖြစ်ရာ၏ (ဗျတိရေက)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ "မက္ကဋီဝတ္ထုမှ အခြားတစ်မျိုးဖြစ်သော ဝဇ္ဇိပုတ္တက ဝတ္ထုကို ပြခြင်းငှာ တေန ခေါ ပန သမယေန-အစရှိသော စကားကို အရှင် ဥပါလိမထေရ်သည် လျှောက်၏" ဟု ဆိုသော်လည်း ပေါ်လွင် ထင်ရှားသော ပုဒ်တို့ကို မဖွင့်၊ မပေါ်လွင် မထင်ရှားသောပုဒ်တို့ကိုသာ ဖွင့်ခြင်းဖြစ်၏- ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

[ဗျတိရေက စောဒနာ ။ ။ ယဒိ, စေ, သစေ-စသော သဒ္ဒါတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော (၀၀) ယင်းသဒ္ဒါ အမှတ်အသားပါသော စောဒနာသည် ဗျတိရေက စောဒနာမည်၏။ ဗျတိရေကာ ယဒျာဒိနာ။ (ဂန္ဓဘရဏ)။

"ယဒိ, စေ, သစေ" ဟု ဆိုသော်လည်း ယင်းသဒ္ဒါ သက်သက်မဟုတ်။ **ယဒိ,သစေ၊ တွေ့လရကား၊ ဧဝံသတိ၊ ဖော်ဖွယ်ရှိ၏**-နှင့်အညီ ယဒိ-စသော သဒ္ဒါတို့ နောက်၌ ယင်းသဒ္ဒါတို့နှင့် တွဲဘက်ဖြစ်သော (ယဒိ-စသည်နောက်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားသည် ဧကဝုစ် ဖြစ်အံ့) ဧဝံ သတိ, (ဗဟုဝုစ် ဖြစ်အံ့) ဧဝံ သန္တေ သု-သဒ္ဒါ ထုတ်ဖော်ယှဉ်တွဲအပ်၏။ "ယဒိ သိယာ၊ ဧဝံ သတိ (အာပန္နတိ-စသည်)" ဟု လည်းကောင်း, "ယဒိ သိယုံ၊ ဧဝံ သန္တေ သု (အာပန္နတိ စသည်)" ဟု လည်းကောင်း ထုတ်ဖော် ယှဉ်တွဲ၍ စောဒနာအပ်၏-ဟူလို။

မြန်မာလို စောဒနာရာ၌ "အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ယင်းသို့ ဖြစ်သည်ရှိသော် (ဖြစ်ရာ၏ စသည်။)" ဟု လည်းကောင်း၊ "အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ ယင်းသို့ ဖြစ်ကုန်သည် ရှိသော် (ဖြစ်ရာ၏ စသည်)" ဟု လည်းကောင်း စောဒနာရသည်။ ဤသို့ လိုရင်း အကျဉ်းချုပ်ကို မှတ်သားအပ်၏။

ဗျတိရေကစောဒနာ ပြယုဂ် ။ ။ ဗျတိရေကစောဒနာ ပြယုဂ်ကို "ယဒိ ယာဝတာ ဣမသ္မိံ ကာယေ ဥပါဒိန္နကရူပံ နာမ အတ္ထိ။ သဗ္ဗတ္ထ ကာယာယတနံ ကပွါသပဒ္ဒလေ သေနဟော ဝိယ၊ ဧဝံ သန္တေ လက္ခဏ သမ္မိဿတာ အာပန္နတိ" ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ "ယဒိ ဧဝံ နာ သဗ္ဗတ္ထ ကာယာယတနန္တိ" ဟူ၍ လည်းကောင်း ထုတ် ။ ။ "အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ။ ၃၄၉။ သျ၊ ၃။ ၂၀၃" ကြည့်။

ပုစ္ဆာထုတ် စည်းမျဉ်းဥပဒေအဖြေ၌ ထုတ်ပြသော ဗျတိရေကစောဒနာ၏ ပြယုဂ်သည် ဗျတိရေက စောဒနာ သက်သက်မဟုတ်, ဗျတိရေကနှင့် အယုတ္တ ရောသော ဗျတိရေကာယုတ္တ စောဒနာ ဖြစ်သည် (ယင်း၌ရှု။)]

---

၃ ။ ။ (ဃ) (င) (စ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့၏ အကြောင်းနှင့်တကွ အမည်

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဝေသာလိကာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါး:ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္ဒရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(င) (စ) အမှတ်ပြနှစ်ဝါကျပေါင်းသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို ချဲ့ပြ

http://www.dhammadownload.com

သောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတွင် (င) အမှတ်ပြ ဝါကျသည် အနိယမကို ပြသောကြောင့် အနိယမဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ (စ) အမှတ်ပြဝါကျ သည် နိယမကိုပြသောကြောင့် နိယမဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

[ကိရ-အမှတ်အသားနှင့် ဝါကျခွဲ ။ ။ ကိရ-ပါက "ချဲ့သည်" ဟု မှတ်ပါ၊ ယင်း ကိရ-ပါသော ဝါကျတွင် ဥပမာန, ဥပမေယျ-ပါက ယင်းဝါကျကို တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ, မပါက ဝိတ္ထာရဝါကျ ခွဲရသည်။]

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ နှင့် ဉာသ်ကောက်

ဝေသာလီ နိဝါသော ဧတေသန္တိ ဝေသာလိကာ (သာရတ္ထ။ ဂဏ္ဌိ။ ဂဏ္ဌိသစ်)။ ဧတေသံ ဘိက္ခူနံ၊ ထိုရဟန်းတို့အား။ ဝေသာလီ၊ ဝေသာလီပြည်ဟု ဆိုအပ်သော။ နိဝါသော၊ နေရာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့ ဝေသာလီပြည်ဟု ဆိုအပ်သော နေရာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေ ဘိက္ခူ၊ ထိုရဟန်းတို့သည်။ ဝေသာလိကာ၊ ဝေသာလိကတို့ မည်ကုန်၏။

ဝေသာလီ နိဝါသော ဧတေသန္တိ-ကား ဧတေသံ နိဝါသ တဒ္ဓိတ်ဝိဂြိဟ်၊ ဝေသာလိကာ-ကား ဧတေသံ နိဝါသတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ ဝေသာလီ ပုဒ်, ဏိက-ပစ္စည်း။ ဤ ဝေသာလိကာ-ဟူသော ဧတေသံ နိဝါသတဒ္ဓိတ်၌ ဝေသာလီ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏ အရကား ဝေသာလီပြည်ဟု ဆိုအပ်သော နေရာသည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ထိုဝေသာလီပြည်ဟု ဆိုအပ်သော နေရာ၏ ရဟန်းတို့နှင့် ဌာန, ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဏိက-ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချ, ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝေသာလီပြည်-ဟု ဆိုအပ်သော နေရာရှိသော ရဟန်းတို့သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသန ပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော "သမ္မန်သကတ်" ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာလျှင် ပဓာန အားဖြင့် ရ၏။

(တစ်နည်း) ဝေသာလိယံ ဝသန္တီတိ ဝေသာလိကာ (နိသျသစ်, ဂဏ္ဌိ)။ ယေ ဘိက္ခူ၊ အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ ဝေသာလိယံ၊ ဝေသာလီပြည်၌။ ဝသန္တိ၊ နေကုန်၏။ ဣတိ-တသ္မာ၊ ထိုသို့ဝေသာလီပြည်၌ နေကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေ ဘိက္ခူ၊ ထိုရဟန်းတို့သည်။ ဝေသာလိကာ၊ ဝေသာလိကတို့ မည်ကုန်၏။

ဝေသာလိယံ ဝသန္တီတိ-ကား ဝသန္တိတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိဟ်။ ဝေသာလိကာ-ကား

http://www.dhammadownload.com

ဝသန္တိတဒ္ဓိက်ပုဒ်, ဝေသာလီ-ပုဒ် ဏိက-ပစ္စည်း။ ဤဝေသာလိကာ-ဟူသော ဝသန္တိကဒ္ဓိတ်၌ ဝေသာလီ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏ အရကား ဝေသာလီပြည်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ထိုဝေသာလီပြည်၏ နေကုန်သော ရဟန်းတို့နှင့် ဌာန, ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဏိက-ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချ, ဌာနူပစာ တို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝေသာလီပြည်၌ နေကုန်သော ရဟန်းတို့သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သမ္မန်သကတ်-ဟု လိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာလျှင် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

ဝဏ္ဏနာ-ကား ကွတ္ထိလိင်, ပဌမာဧကဝုစ် သိ-ဝိဘတ်, ဝဏ္ဏ-ဓာတ်, ယု-ပစ္စည်း, ကွတ္ထိလိင်ဧတေတက အာ-ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

ထည့်သင့်သောကြိယာ

(ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျဝယ် ထည့်သင့်သော ကြိယာကား ဟောတိ-ဖြစ်ပါသည်။

[ကြိယာထည့်နည်း ။ ။ ကြိယာ မပါသော ဝါကျများ၌ အတ္ထိ, သို့မဟုတ် ဘဝတိ-ကြိယာ ထည့်ပါ။

ထောက် ။ ။ ယတ္ထ ဟိ ကြိယာပဒံ န သူယတိ၊ တတ္ထ "အတ္ထိ, ဘဝတိ" တိ သမ္မန္ဓော (ရူပသိဒ္ဓိဋီကာ။ ၃၂၀)။

ကျက် ။ ။ **ခပ်သိမ်းအရာ၊ ကြိယာပဒ၊ မကြားရချေ၊ မမြင်လေလျှင်၊ ထိုတွင် အတ္ထိ၊ ဘဝတိ-ကြိယာ၊ ယထာရဟ၊ ထည့်သွင်းရ၊ မှတ်ကြ မြဲမြံစွာ**။ (သမ္မန္ဓစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်။)

မှတ်ချက် ။ ။ ဘဝတိ-နှင့် ဟောတိ-အတူတူ၊ အသုံးများ၍ ဟောတိ-ထည့်သည်။]

---

၆ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျ အာဟောဂ နှင့် သဲ့ဝဏ္ဏနာ

ဝေသာလိဝါသိနော-ဟူသော သဲ့ဝဏ္ဏနာပါ၌ဖြင့် ဝေသာလိကာ-ဟူသော သဲ့ဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဏိက-ပစ္စည်း၏ ဧကေတံ နိဝါသအနက် ဟောဂါ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ပစ္စယတ္ထသဲ့ဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဝေသာလိကာ-

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ဝေသာလီ နိဝါသော ဧတေသန္တိ ဝေသာလိကာ" ဟု ဧတေသံ နိဝါသတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

(တစ်နည်း) ဝေသာလိဝါသိနော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋ်ဖြင့် ဝေသာလိကာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဏိက-ပစ္စည်း၏ ဝသန္တီအနက်ဟောင်း၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဝေသာလိကာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ဝေသာလိယံ ဝသန္တီတိ ဝေသာလိကာ" ဟု ဝသန္တီတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

မှတ်ချက် ။ ။ ရှေးနည်းကားသာရတ္ထ, ဂဏ္ဌိသစ်တို့ အလို။ နောက်နည်းကား နိဿယသစ် အလို။ ဂဏ္ဌိဆရာကား ၂-မျိုးလုံးပင် ဆိုသည်။

---

၇ ။ ။ ပါဋ်၌ အဆုံးအဖြတ်

ဝဂ္ဂန္တံ ဝါ ဝဂ္ဂေ-သုတ်၌ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္တဝါ-သဒ္ဒါသည် ပြအပ်သော နိစ္စ, အနိစ္စ, အသန္တ ဝိဓိ ၃-ပါး၊တို့တွင် တန္ဓနံ တံ ဓနံ, တန္နိစ္စုတံ တံ နိစ္စုတံ-တို့ကဲ့သို့ အနိစ္စဝိဓိ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် သဗ္ဗန္တံ, သဗ္ဗံတံ-ပါဋ် ၂-ထွေလုံး သင့်ပါသည်။

[ဝါဒန္တရ ။ ။ စာတို့၌ နံ-အဆင့်မဲ့ သဗ္ဗံ တံ-ပါဋ် အရှိများသည်။ နံ-ဆင့်လျက် ရှိသော သဗ္ဗန္တံ-ပါဋ်ကို ယောဇနာ၌ တွေ့ရသည်။ အလားတူ ဖြစ်သော ယန္တံ-ပါဋ်ကို သဒ္ဒနီတိ ပဒမာလာ (၃၆၂) ၌ တွေ့ရသည်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် နံ-ဆင့်လျက်ရှိသော ပါဋ်လည်း မရှားလှပါ။ အချို့က ယတ္ထ သန္ဓိတော သရော အတ္ထံ ဒူသေတိ။ နံ တတ္ထ သန္ဓိ (သဒ္ဒနီတိ-သုတ္တမာလာ။ ၁၈၆။) - ကိုထောက်၍ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ အနက် ပျက်ဖွယ်ရှိ (အန္တ အနက်ထင်မည်ဖြစ်) သောကြောင့် နံ-ဆင့်လျက် သဗ္ဗန္တံ-ပါဋ် "မရှိသင့်" ဟု ဆို၏။ သို့သော် ရှေ့ဝါကျ၌ ယော ယော-ဟူသော အနိယမ ပါဗြိုးဖြစ်၍ တ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ အနက် ပျက် (အန္တ အနက်ထင်) ဖွယ်ရာ မရှိပါ။ ၂-ထွေလုံး သင့်သော်လည်း သဗ္ဗံ တံ-ရှိက သုန္ဒရတရဟု မှတ်။ နော တက္ကော ဝိစာရေတွာ ဂဟေတဗ္ဗော။]

---

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ နည်း, ဥပစာ

ဝဇ္ဇီ-ဟူသောနည်းသည် ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီမြို့တည်းဟူသောမကင်း ရာကို ဆိုသဖြင့် ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီမြို့၌နေသော လူတည်းဟူသော မကင်းတတ်သည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တ ရိကနည်း မည်၏။

ဝဇ္ဇီ-သဒ္ဒါသည် ဌာနဖြစ်သော ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီမြို့၏ ဝဇ္ဇီ-ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီမြို့၌ နေကုန်သော လူတို့၌ တင်စား၍ ဌာနီဖြစ်သော ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာမြို့၌နေကုန်သော လူတို့ကို "ဝဇ္ဇီ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဌာနူပစာ မည်၏။

(တစ်နည်း) ဝဇ္ဇီဟူသော နည်းသည် ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီပြည်နှင့် ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီပြည်နေလူကို အပြားမဲ့အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အဘေဒနည်း မည်၏။

ဝဇ္ဇီ-သဒ္ဒါသည် ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီပြည်နှင့် ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီပြည် နေလူ ပြားသော်လည်း မပြားသကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် အဘေဒူပစာ မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ဂါမဓမ္မော-၌ ဂါမ-ကဲ့သို့ပင် ၂-နည်းလုံး သင့်သည်။

[ရှေ့နည်းရှင်းချက် ။ ။ ဝဇ္ဇီ-သဒ္ဒါသည် ဝဇ္ဇီမင်းတို့ကို ဟောရကား ဝဇ္ဇီအရ မင်းကို ယူသော် မုချပင်။ တိုင်း(ဇနပုဒ်)ကိုယူသော် ဌာနူ-ပစာ, အဝိနာဘာဝနည်း။ ဝေသာလီမြို့ (ပြည်)ကို ယူသော် သမုဒါ-ယူပစာ, အထင်ရှဳိနည်း။ မြို့(ပြည်) နေ လူကို ယူသော် ဌာနူပစာ, နာနန္တ ရိကနည်း။ ထို့ကြောင့် ဝဇ္ဇီရဋ္ဌေ-ဟူသော မူလသဒ်ဝဏ္ဏနာကိုသာ ထောက်သော် ဌာနူပစာ, အဝိနာဘာဝနည်း။ ဝေသာလိယ်-ဟူသော အနုသဒ်ဝဏ္ဏနာကိုပါ ထောက်သော် သမုဒါယူပစာ, အထင်ရှဳိနည်း။ ကုလာနံ-ဟူသော အနုအနုသဒ်ဝဏ္ဏနာကို ထောက်သော် ဌာနူပစာ, နာနန္တ ရိကနည်း။ အဆင့်ဆင့် တင်စားသည်။ သို့သော် အစိတ်ကို ယူ၍ မမေးခြင်းကြောင့် တစ်ဝါကျလုံး ခြုံကြည့်ရမည်ဖြစ်၍ တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီမြို့ကို ဆိုလိုရင်းမဟုတ်။ ယင်း၌ နေကုန်သော လူ (ဌာနီ) တို့ကို ဆိုလိုရင်းဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ ဌာနူပစာ, နာနန္တ ရိက နည်းသာလိုသည်။ ဌာနူပစာ, အဝိနာဘာဝနည်း။ သမုဒါယူပစာ, အထင် ရှဳိနည်းတို့ မလို။

"ဝဇ္ဇီတိုင်း အတွင်း၌ ရှိသော ဝေသာလီမြို့၌ နေကုန်သော လူတို့" ဟု

http://www.dhammadownload.com

ဆိုလိုသည်။ တိုင်းနှင့် ဇနပုဒ်, မြို့နှင့် ပြည် အတူတူ။ ဆိုအပ်ပြီးသော ဌာနူပစာ, နာနန္တရိကနည်းလည်း တဒ္ဓိတ်မဆင့်မှ ရသည်။ သာရတ္တ, ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာတို့ တဒ္ဓိတ်ဆင့်လိုကြသည်။ တဒ္ဓိတ်ဆင့်သော် မုချပင်။ တိုင်း (ဇနပုဒ်) ဟောသဒ္ဒါများနှင့် ပတ်သက်၍ ကြည့်လိုမူ သီလက္ခန် (အမ္ဗဋ္ဌသုတ်) အဌကထာ, ၎င်း နိဿယသစ်, ဋီကာသစ်နှင့် အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၁၈၄။ မောဂ္ဂလာန် ဏာဒိကဏ္ဍ နိသျသစ်တို့ ကြည့် ။ ။ မေးခွန်း၌ "(ဝဇ္ဇီ-ပုဒ်၌)" ဟု ဒီဃနှင့် ရှိသင့်သည်။]

---

၉ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၁၉၄။]

---

၁၀ ။ ။ ဩရုယှောရုယှအနွယပဒဌာနဟာရ နေတ္တိနည်း

အဗ္ဗုဒ-၏ အရဖြစ်သော ထေယျစေတနာ၏ ပဒဌာန်ကား သာမည အားဖြင့် အယောနိသောမနသိကာရတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား သဒ္ဓမ္မ-အဿဝနတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား အက္ခဏတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား အတ္တသမ္မာအပွဏိဓိတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား ဗာလူပသေဝနတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား အပွဋိရူပဒေသဝါသတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား ပုဗ္ဗေအက တပုညတာတည်း။ ထိုပုဗ္ဗေအကတပုညတာသည် သခ်ါရတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား အဝိဇ္ဇာတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်းကား အာသဝေါတရား ၄-ပါး တည်း။ ထို၏ ပဒဌန်ကား ဇရာ, မရဏ, မုစ္ဆာတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား ဇာတိတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား ဘဝတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား ဥပါဒါန်တည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား တဏှာတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား ဝေဒနာတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား ဖဿတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား သဋ္ဌာယတနတည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား နာမ်, ရုပ်တည်း။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား ဝိဉာဏ်တည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဩရုယှောရုယှ အနွယအားဖြင့် ပဒဌာန်ကို စိစစ်ခြင်းသည် ဩရုယှော-ရုယှအနွယပဒဌာနဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

[သပ္ပုရိသူပနိဿယ-သည် အကြောင်း, အတ္တသမ္မာပဏိဓိ-သည် အကျိုး ။ ။ အတ္တသမ္မာပဏိဓိသည် သပ္ပုရိသူပနိဿယ၏ ပဒဌာန်မဟုတ်၊ သပ္ပုရိသူပနိဿယသည်သာ အတ္တသမ္မာပဏိဓိ၏ ပဒဌာန် ဖြစ်သည်။

ထောက် ။ ။ သပ္ပုရိသူပနိဿယော အတ္တသမ္မာပဏိဓာနဿ ပဒဌာနံ။ (နေတ္တိပါဠိ။ ၂၆။)

http://www.dhammadownload.com

သိဖွယ် ။ ။ ထိုမှပြန်၍ ဤဌ်လည်း အတ္တသမ္မာအပွဏိဓိသည် ဗာလူ-ပါသေဝန၏ ပဒဋ္ဌာန် မဟုတ်, ဗာလူပါသေဝနသည်သာ အတ္တသမ္မာအပွဏိဓိ၏ ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်သည်။]

၁၃၂၈-ခုနှစ် မျှောစရိယတန်း
ပါရာကကဏ္ဍ ပါဋိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

---

၁ ။ ။ ယေ ပန တေ မောဂ္ဂလာန ပဋ္ဌဝိနိသိတာ ပါဏာ၊ တေ ကထံ ကရိဿသီတိ-ဟူသော ပါဋိတော်ကို ကတ္တား, ကြိယာ အစုံအလင်ထည့်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ သုဒိန္ဒော တံ ဉာတိဒါသိံ ဧတဒဝေါစ "သစေတံ ဘဂိနိ ဆဋ္ဌနီယဓမ္မံ၊ ဣဓ မေ ပတ္တေ အာကိရာ" တိ-ဟူသော ပါဋိတော်ကို အနက်အားဖြင့် အာကာရကို သွင်း၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ နတ္ထိ ဘန္တေ တာဒိသာနိ၊ ဒါရူနိ ယာနာဟံ အယျဿ ဒဒေယျံ၊ အတ္ထိ ဘန္တေ ဒေဝဂဟဒါရူနိ နဂရပဋိသဒ်ါရိကာနိ။ အာပဒတ္ထာယ နိက္ခိတ္တာနိ၊ သစေ တာနိ ဒါရူနိ ရာဇာ ဒါပေတိ ဟရာပေထ ဘန္တေ-ဟူသော ပါဋိတော်ကို အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ "သန္ဒိပတိတော ဘန္တေ ဘိက္ခုသံဃော၊ ယဿ ဒါနိ ဘန္တေ ဘဂဝါ ကာလံ မညတိ" တိ-ဟူသော ပါဋိတော်ကို အနက်အားဖြင့် အာကာရကို ထုတ်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာပါဋ္ဌတို့ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ အာရကတ္တာ ဟတတ္တာစ၊ ကိလေသာရီန သော မုနိ။
ဟတသံ သာရစက္ကာရော၊ ပစ္စယာဒီန စာရဟော။
န ရဟော ကရောတိ ပါပါနိ၊ အရဟံ တေန ဝုစ္စတိ။

၆ ။ ။ မုဒ္ဓါပိ တဿ ပုဂ္ဂလဿ ရတ္တိပရိယောသာနေ ပရိပါကသိထိ လဗန္ဓနံ ဝဏ္ဏာ ပဝုတ္တတာလဖလမိဝ ဂိဝတော ပစ္ဆိဇ္ဇိတွာ သဟသာဝဘူမိယံ ဝိပတေယျ။

http://www.dhammadownload.com

၇ ။ ။ ဣဒ ပနာယံ ဝိတက္ကဝိစာရပီတိဟိ အနဘိဘူတတ္တာ ဥက္ခိတ္တသိရာ ဝိယ ဟုတ္တာ ပရိဗ္ဗတ္တကိစ္စာ ဇာတာ၊ တသ္မာ ဝုတ္တာ။

၈ ။ ။ ဘဂဝတော ဇတမတ္ထံ အာရောစေသုန္တိ ဘဂဝတော ဇတံ အတ္ထံ အာစိက္ခိံသု ပဋိဝေဒယိံသု။ အာရောစယမာနာ စ နေဝ ပိယကမ္ယတာယ, န ဘေဒပုရေက္ခာရတာယ၊ န တဿာယသ္မတော အဝဏ္ဏပကာသနတ္ထာယ၊ န ကလိသာသနာရောပနတ္ထာယ။

၉ ။ ။ မဟာပစ္စရိယံ တာဝ "ဇကဘင်္ဂေန နိပန္နကောယေဝ မုစ္စတိ။ ပါဒေ ပန ဘူမိတော မောစေတွာ နိပန္နော ယက္ခဂတိတကောပိ ဝိသညီဘူတောပိ န မုစ္စတီ" တိ ဝုတ္တံ။

၁၀ ။ ။ သီမာသမ္မန္နနေ ပန ဓုဝနာဝါ အန္တော ခဏိတွာ ဝါ ဖလကေဟိ ဗန္ဓိတွာ ဝါ ကတာ သမ္မတ္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန တိဏ္ဏံ ဝါဟနိကာ ဇဝ ဝဋ္ဋတိ။

၁၃၂၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ ကတ္တား, ကြိယာ အစုံအလင် ထည့်၍ အနက်

မောဂ္ဂလာန၊ မောဂ္ဂလာန်။ ပထဝီနိဿိတာ၊ မြေ၌ မှီကုန်သော။ ဝါ၊ မြေကို မှီကုန်သော။ ယေ တေ ပါဏာ၊ အကြင်သတ္တဝါတို့သည်။ (သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။) (ကြိယာ ထည့်) တေ ပါဏေ၊ ထိုသတ္တဝါတို့ကို။ ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ (တွဲ၊ သင်သည်။) (ကတ္တားထည့်) ကရိဿသိ ပန၊ ပြုလတ္တံ့နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။) (ကတ္တား ထည့်) (ပုစ္ဆိ၊ မေးတော်မူပြီး။) (ကြိယာထည့်) [ပါ၊ ဂ။ ပါ၊ သျ။ ၃၉။]

---

၂ ။ ။ အနက်အားဖြင့် အာကာရသွင်း၍ ယောဇနာ

အထခေါ၊ ထိုအခါ၌။ အာယသ္မာ သုဒိန္နော၊ အရှင် သုဒိန်သည်။ တံ ဉာတိဒါသိံ၊ ထိုဆွေမျိုးတို့၏ ကျွန်မကို။ ဘဂိနိ၊ နှမ။ ဇတံ၊ ဤဝတ္ထုသည်။ ဆဋ္ဌနီယမဓ္မံ၊ မင့်မတွယ် စွန့်ပယ်အပ်သော သဘောရှိသည်။ သစေဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ (ဇဝံ သတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်။) (ထည့်) မေ၊ ငါ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဣဓ ပတ္တေ၊ ဤသပိတ်၌။ အာကိရ၊ လောင်းလော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတံ ဝစနံ၊ ဤစကားကို။ အဝေါစ၊ ဆိုပြီ ။ ။ [ပါ။ ၁၇။ ပါ၊ သျ။ ၆၁။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၅၂။ ပါ၊ သျ။ ၁၂၀။]

---

၄ ။ ။ အနက်အားဖြင့် အာကာရထုတ်၍ ယောဇနာ

ဥပသင်္ကမိတွာ၊ ကပ်၍။ ဘဂဝန္တံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို။ ဧတံ ဝစနံ၊ ဤစကားကို။ အဝေါစ၊ လျှောက်ပြီ။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့။ အဝေါစ၊ လျှောက်ပြီးသနည်း။) ဘန္တေ၊ မြတ်စွာဘုရား။ ဘိက္ခုသံဃော၊ ရဟန်းအပေါင်းသည်။ သန္ဓိပတိတော၊ အညီအညွတ်စည်းဝေးပြီ။ ဘန္တေ၊ မြတ်စွာဘုရား (ယဿ-ကို ယော+အဿ-ဖြတ်) ဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ အဿ၊ ထိုစကား ပြောဟောခြင်း, အဆုံးအမ ပေးတော်မူခြင်း၏။ ယော-ကာလော၊ အကြင်အခါသည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိ၏။) (တံ) ကာလံ၊ ထိုအခါကို။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ မညတိ၊ သိတော်မူ၏။ (တစ်နည်း) ဘန္တေ၊ မြတ်စွာဘုရား။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ ယဿ၊ အကြင်တရားစကား ပြောဟောခြင်း, အဆုံးအမ ပေးတော်မူခြင်း၏။ ကာလံ၊ အခါကို၊ မညတိ၊ သိတော်မူ၏။ (တဒေဝ၊ ထိုတရားစကား ပြောဟောခြင်း, အဆုံးအမ ပေးတော်မူခြင်းကိုသာလျှင်။ ကရောဟိ၊ ပြုတော်မူပါလော့။) ဣတိ၊ ဤသို့။ (အဝေါစ၊ လျှောက်ပြီးသတည်း။) ။ ။ [ပါ။ ၈၈။ ပါ၊ သျ။ ၁၆၄။]

---

၅ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၈၇။ ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၉၆။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၇၈ ။ ၁၃၁၇-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၆ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၁၀၃။ ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၆၄။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၀၀။]

---

၇ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။ ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၄၂၂။ ဌ၊ သျ၊ သစ်။ ၂။ ၃၂၄။]

---

၈ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၁၈၄။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၅၇။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၆၈။]

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၆၊ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၃၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၂၇၇။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၆၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၄၁၃။]

၁၃၂၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) အနာဒိနဝဒဿောတိ ယံ ဘဂဝါ ဣဒါနိ သိက္ခာပဒံ ပညပေန္တော အာဒီနဝံ ဒဿေသိတိ၊ တံ အပသဿန္တော အနဝဇ္ဇသညီ ဟုတ္ဝာ။

(ခ) သစေ ဟိ အယံ "ဣဒံ နု ကရဏီယန္တိ ဝါ မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ ဝါ သံဝတ္တတီ" တိ ဇာနေယျ၊ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော ကုလပုတ္တော တတောနိဒါနံ ဇိဝိတက္ခယံ ပါပုဏန္တော်ပိ နာ ကရေယျ။

(ဂ) ဧတ္ထ ပန အာဒီနဝံ အပသဿန္တော နိဒ္ဒေါသသညီ အဟောသိ။

(ဃ) တေန ဝုတ္တံ "အနာဒီနဝ ဒဿော" တိ။

(င) ပုရာဏဒုတိယိကာယာတိ ဘုမ္မဝစနံ။

၁ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို ပကတိကတ္တား, (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကတ္တားထည့်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာနည်းအားဖြင့် တက်ပြခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၏ အမည်များကို အကြောင်းနှင့် တကွ ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ အနဝဇ္ဇသညီ-ဟူသော ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဥာဿနည်းအားဖြင့် အရ ကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။ မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ-ဝယ် ဆေဇ္ဇာယ-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, လိင်, ဝိဘတ် တို့ကို ဖော်ပြပါ။

၆ ။ ။ (င) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၇ ။ ။ ဇီဝိတကွယ်, ဇီဝိတခယ်-ဟူသော ပါဠိနှစ်ခုတို့တွင် အဘယ် ပါဠိသင့်မြတ်သည်ဟု အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေတိ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပဒေ အဋ္ဌပိတေ-ဠ သံဝဏ္ဏနာကို ရှု၍ သံဝဏ္ဏေတမ္ပ သိက္ခာပဒေ-ဠ ဖြစ်သင့်သော နည်း, ဥပစာများကို ထုတ်ပြပါ။

၉ ။ ။ ထိုမိဘတို့သည် ငါ့ကို ဥစ္စာနှစ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ အမြဲ အစဉ်လိုက်ကြလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ငါသည် ကြောင့်ကြမဲ့ ရဟန်း တရားကို ပြုခြင်းငှာ ရလိမ့်မည်မဟုတ်။ သားငယ်ကို ရပြီး၍ကား လိုက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ကြလိမ့်မည်-ဟူသော စကားကို ပါဠိစုဏ္ဏိယဗန္ဓ စီကုံးပြပါ။

၁၀။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျပါ ကုလပုတ္တော-ကို ဣန္ဒြိယောတရဏဟာရ နေတ္တိနည်း ထုတ်ပြပါ။

၁၃၂စ-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပန-နှောင် "အာယသ္မာ သုဒိန္နော" ဟု ပကတိကတ္တား ထည့်။

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ "အာယသ္မတော ဥပါလိတ္ထေရေန" ဟု ကတ္တား ထည့်။ "သံဂီတိကာရေဟိ" ဟုလည်း ထည့်နိုင်သည်။ ကြွင်း သျ အတိုင်း။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၄၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၄၇။]

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂပုဒ္ဓာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "(အရှင်သုဒိန်သည်) ဘုရားရှင် ယခု သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူလျက် ပြတော်မူလတ္တံ့သော အပြစ်ကို မမြင်သည့်, 'အပြစ်မရှိ' ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ (မေထုန်အကျင့်ကို ဖြစ်စေပြီ)" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့သော ဒဋ္ဌီကရဏယုတ္တိဝစနဖြင့်သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း (ပုဒ္ဓာ)။ အရှင်သုဒိန်သည် အပြစ်ကိုမြင်သည်, "အပြစ်မရှိ" ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်သော်လည်း ရာဂ မကင်းသေးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ မေထုန်အကျင့်ကို ဖြစ်စေရာသည် မဟုတ်ပါ

http://www.dhammadownload.com

လော (အာဘောဂ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေဆိုတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ "ဤမေထုန်အမှုကို မပြုထိုက်" ဟူ၍ လည်းကောင်း, "ဤမေထုန် အမှုသည် အမြစ်အရင်း ပြတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်၏" ဟူ၍ လည်းကောင်း အရှင်သုဒိန် သိခဲ့လျှင် ယုံကြည်၍ ရဟန်းပြုသော အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ ထိုမေထုန်မပြုခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့် အသက်ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်သော်လည်း မေထုန်အမှုကို မပြုရာ။ ဤသို့သော ဒဋ္ဌိကရဏယုတ္တိဝစနဖြင့် ငါ့စကား သင့်ရာ၏–ဟူလို။ [ဝါကျတက်ကို ၁၃၁၆–ခုနှစ် အဖြေရှိ အာဂမဒဋ္ဌိနည်း မှီးတက်လေ၊ မခဲပြီ။]

---

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၏ အကြောင်းနှင့်တကွ အမည်

(ခ) (ဂ) အမှတ်ပြ နှစ်ဝါကျပေါင်းသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ယုတ္တိအားဖြင့် မြဲမြံခိုင်ခဲ့အောင် ပြုသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတွင်–

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ဗျတိရေကယုတ္တိအားဖြင့် မြဲမြံခိုင်ခဲ့အောင် ပြုသောကြောင့် ဗျတိရေကယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျကို အနွယယုတ္တိအားဖြင့် (တစ်နည်း) သဘာဝယုတ္တိအားဖြင့် မြဲမြံခိုင်ခဲ့အောင် ပြုသောကြောင့် အနွယယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ (တစ်နည်း) သဘာဝယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ နှင့် ဥဿံကောက်

အနဝဇ္ဇသညာ အဿ အတ္ထီတိ အနဝဇ္ဇသညီ။ အဿ၊ ထိုအရှင်သုဒိန်အား (ဆဋ္ဌီအနက်လည်း ပေးကြသည်။) အနဝဇ္ဇသညာ "အပြစ်မရှိ" ဟူ၍ ဖြစ်သော အမှတ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ "အပြစ်မရှိ" ဟူ၍ ဖြစ်သော အမှတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အနဝဇ္ဇသညီ၊ အနဝဇ္ဇသညီ မည်၏။

အနဝဇ္ဇသညာ အဿ အတ္ထီတိ–ကား အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်။ အနဝဇ္ဇသညီ–ကား အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ အနဝဇ္ဇသညာ–ပုဒ် အဿ–ပုဒ် အတ္ထိ–ပုဒ် ဣ–ပစ္စည်း။ ဤအနဝဇ္ဇသညီ–ဟူသော အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်၌ အနဝဇ္ဇသညာ–

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏ အရကား "အပြစ်မရှိ" ဟူ၍ ဖြစ်သော အမှတ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ "အပြစ်မရှိ" ဟူ၍ ဖြစ်သော အမှတ်၏ အရှင်သုဒိန်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏော်, ဌာနီဌာနအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်္ဓသည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဤ-ပစ္စည်း၏အရကား ထိုမုချ, ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အရှင်သုဒိန် ရ၏။

---

၅ ။ ။ ဓာတ္ဝာဒီဝိဘာဂ

ဆေဇ္ဈာယ-ကား ဆိဒိ-ဓာတ်, ဏျ-ပစ္စည်း, နပုလ္လိင်, စတုတ္ထီဧကဝုစ်သ-ဝိဘတ် ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (c) အမှတ်ပြဝါကျအာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဘုမ္မဝစနံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ပုရာဏဒုတိယိကာယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ အာယ-၏ သတ္တမီဧကဝုစ် သ္မိ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယအာယ-၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဝိဘတ္တိပဒသံဝဏ္ဏနာ။

(တစ်နည်း) ဘုမ္မဝစနံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ပုရာဏဒုတိယိကာယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ သတ္တမီဝိဘတ်အဆုံးရှိသော ပုဒ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ကာရကလိင်္ဂပဒသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပါဠိအဆုံးအဖြတ်

ဝါ-သဒ္ဒါ, နဝါ-သဒ္ဒါ, ကွစိ-သဒ္ဒါတို့ကို မထည့်ဘဲ "ဝဂ္ဂေယော သာယောသာနံ တတိယပဌမာ" ဟု သုတ်ကို တည်၍ အသဒိသဒ္ဒေဘော်ပြုသင့်ရာ ဌာနဠ အမြဲ အသဒိသဒ္ဒေဘော်ပြုရန် အရှင်မဟာကစ္စည်းဆရာ ညွှန်ပြထား:သောကြောင့် ခိ-ဓာတ်သည် အသဒိသဒ္ဒေဘော် ပြုသင့်ရာဌာန ဖြစ်ရကား: အသဒိသဒ္ဒေဘော် ဆင့်လျက်ရှိသော ဇီဝိတက္ခယံ-ဟူသော ပါဠိသာ သင့်မြတ်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ နည်း, ဥပစာ

သိက္ခာပဒေ-ဟူသော နည်းသည် သိက္ခာပုဒ် အား:လုံး:နှင့် ဆက်ဆံသော်လည်း: ဤအရာဝယ် သိက္ခာပုဒ်အား:လုံး:၌ မထင်၊ ပဌမ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်

http://www.dhammadownload.com

ဌ်သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အထင်ရှုဋ္ဌနည်း မည်၏။

သိက္ခာပဒ-သဒ္ဒါသည် အပေါင်းဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ် အားလုံး၏။ သိက္ခာပဒ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဌမ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ဌ် တင်စား၍ အစိတ်ဖြစ်သော ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို "သိက္ခာပဒ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဧက ဒေသုဒ္ဒေသပစာ=သမုဒါယုပစာ မဲည်၏။ [သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ အားဖြင့် သံဝဏ္ဏနာဖွင့်ထားသည်ကို သတိပြု။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၈။]

၁၀။ ။ ဣန္ဒြိယောတရဏဟာရ နေတ္တိနည်း

ကုလပုတ္တော-၏ အရ အရှင်သုဒိန်သန္တာန်ဌ် ဖြစ်သော စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုန္ဒြေ မည်၏။ သောတပသာဒသည် သောတိန္ဒြေ မည်၏။ ဃာနပသာဒသည် ဃာနိန္ဒြေ မည်၏။ ဇိဝှာပသာဒသည် ဇိဝှိန္ဒြေ မည်၏။ ကာယပသာဒသည် ကာယိန္ဒြေ မည်၏။ ပုမ္ဘာဝရုပ်သည် ပုရိသိန္ဒြေမည်၏။ ရုပ်ဇီဝိတ, နာမ်ဇီဝိတသည် ဇီဝိတိန္ဒြေမည်၏။ စိတ်သည် မနိန္ဒြေ မည်၏။ သုခဝေဒနာသည် သုခိန္ဒြေ မည်၏။ ဒုက္ခဝေဒနာသည် ဒုက္ခိန္ဒြေ မည်၏။ သောမနဿဝေဒနာသည် သောမနဿိန္ဒြေ မည်၏။ ဒေါမနဿ ဝေဒနာသည် ဒေါမနဿိန္ဒြေ မည်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာသည် ဥပေက္ခိန္ဒြေမည်၏။ သဒ္ဓါစေတသိက်သည် သဒ္ဓိန္ဒြေ မည်၏။ ဝီရိယစေတသိက်သည် ဝီရ်ယိန္ဒြေ မည်၏။ သတိစေတသိက်သည် သတိန္ဒြေမည်၏။ ဧကဂ္ဂတာစေတသိက်သည် သမာဓိန္ဒြေမည်၏။ ပညာစေတသိက်သည် ပညိန္ဒြေမည်၏။ ဤသို့ဣန္ဒြေအားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် ဣန္ဒြိယောတရဏဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

၁၃၂၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ ဇေဋ္ဌောတိဿ ဘော ဂေါတမ ဝစနိယော၊ သော ဟိ နေသံ ဇေဋ္ဌော ဟောတီတိ-ကို ဝါကျပြန်နှင့် ကတ္တား, ကြိယာ ပြည့်စုံစွာ ထည့်စွက် အနက်သမ္မန်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို ၅-နံပါတ်ပါ အဌကထာနှင့်အညီ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ ဗဟူနံ ခေါ တွံ မောဃပုရိသ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာဒိကတ္တာ ပုဗ္ဗင်္ဂမော။ ဤပါဠိတော်ကို အာဒိကတ္တာ-၌ ဗာဟျတ္ထကို မှန်ကန်စေလျက် ကြိယာစွက်ပြီး အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ မောရော ဝါ ကပိဥ္ဇရော ဝါ တိတ္ထိရော ဝါ ဝဋ္ဌကော ဝါ သာဋ္ဌကံ ဝါ ဝေဌနံ ဝါ ဟီရည် ဝါ သုဝဏ္ဏံ ဝါ ဆိဇ္ဇမာနံ ပတတိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက် ဖော်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ဝိရာဂေါတိ တဿာ ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ။ ဥဘိန္နမန္တရာ စ-သဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော၊ သော ဟိ ဂူပသမံ ဝါ သမ္ပိဏ္ဍေတိ ဝိတက္ကဝိစာရ ဂူပသမံ ဝါ။ ဤအဌကထာကို ပါဠိလျှောက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ ဂန္ဓံ ဝါ လာခံ ဝါ တေလံ ဝါ ရဇနေ ပက္ခိပိတုံ နဝဋ္ဌတိ။ စီဝရံ ရဇိတွာ သခေ်နဝါ မဏိနာ ဝါ ယေန ကေနစိ နဃဋ္ဌေတဗ္ဗံ-ကို အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ အဌကောတိ ဝေဟာသမဋ္ဌော ဝုစ္စတိ၊ ယံ သေတကမ္မမာလာ ကမ္မလတာကမ္မာဒီနံ အတ္ထာယ ဗန္ဓန္တိ-ကို ယံ-၏ တွဲဖက် ထည့်စွက်လျက် အနက်ယောဇနာပါ။

၈ ။ ။ အတ္တုပနာယိကန္တိ အတ္တနိ တံ ဥပနေတိ, အတ္တာနံ ဝါ တတ္ထ ဥပနေတိတိ အတ္ထုပနာယိကော၊ တံ အတ္တုပနာယိကံ၊ ဧဝံ ကတွာ သမုဒါစ ရေယျာတိ သမ္ဗန္ဓော-ကို ဝိဂ္ဂဟ၌ အဘိဓေယျတ္ထ ပေါ်စေလျက် အနက် ပေးခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ရတ္တိံ သုပန္တေန "ဧတ္တကံ နာမ ရတ္တိဘာဂံ သုပိတွာ စန္ဒေန ဝါ တာရကာယ ဝါ ဣဒံ နာမ ဌာနံ ပတ္တကာလေ ဝုဋ္ဌဟိဿာမီ" တိ သဥဿာဟေန သုပိတဗ္ဗံ-ကို ပတ္တ, သုပိတဗ္ဗံ-တို့၏ ပစ္စည်းအနက် ထင်စေလျက် အနက် ပေးခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ သော ကိရ မဇ္ဈေ စတုရဿံ ဂဗ္ဘံ ကတွာ ဗဟိ မဏ္ဍလမာဋ္ဌ ပရိက္ခေပေန ကတော၊ ယထာ သက္ကာ ဟောတိ အန္တောယေဝ အာဝိဥ္ဇန္တေ ဟိ ဝိစရိတုံ-ကို ပြင်,ထည့်သင့်သည်တို့ကို ပြင်, ထည့်လျက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

၁ ။ ။ဝါကျအပြန်အလှန်နှင့် ကတ္တား, ကြိယာ ပြည့်စုံစွာထည့်စွက်၍အနက်

ဘော ဂေါတမ၊ အရှင်ဂေါတမ။ (သော ကုက္ကုဋ္ဌဿပကော၊ ကိုအထူး သဖြင့် ရှေးဦးစွာ ပေါက်သော ကြက်ငယ်သည်။) (ပကတိကတ္တား ထည့်) ဇေဋ္ဌောတိ၊ "အထူးသဖြင့် ကြီး၏" ဟူ၍။ ဝစနိယော၊ ဆိုအပ်သည်။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (ကဿ၊ အဘယ်ကြောင့်။ သော ကုက္ကုဋ္ဌဿပကော၊ ထို အထူးသဖြင့် ရှေးဦးစွာပေါက်သော ကြက်ငယ်သည်။ ဇေဋ္ဌောတိ၊ "အထူးသဖြင့် ကြီး၏" ဟူ၍။ ဝစနိယော၊ ဆိုအပ်သည်။ အဿ၊ ဖြစ်ရာသနည်း။) ဟိ-ယသ္မာ၊ အကြောင်းကြောင့်။ နေသံ-ကုက္ကုဋ္ဌဿပကာနံ၊ ထိုကြက်ငယ် အပေါင်းတို့တွင်။ ဝါ၊ ထိုကြက်ငယ်အပေါင်းတို့၏။ (အန္တ ရော၊ အလယ်၌။) (ထည့်) သော-ကုက္ကုဋ္ဌဿပကော၊ ထိုအထူးသဖြင့် ရှေးဦးစွာ ပေါက်သော ကြက်ငယ်သည်။ ဇေဋ္ဌော၊ အထူးသဖြင့် ကြီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ (တသ္မာ၊ ထိုသို့ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော ကုက္ကုဋ္ဌဿပကော၊ ထိုအထူးသဖြင့် ရှေးဦးစွာ ပေါက်သော ကြက်ငယ်သည်။ ဇေဋ္ဌောတိ "အထူးသဖြင့် ကြီး၏" ဟူ၍။ ဝစနိယော၊ ဆိုအပ်သည်။ အဿ၊ ဖြစ်ရာသတည်း။) ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဗြာဟ္မဏော၊ ပုဏ္ဏားသည်။) (ကတ္တားတည့်) အဝေါစ၊ လျှောက်ပြီ။ (ကြိယာထည့်)။ [ပါ။ ၄။ ပါ။ သျ။ ၂၄။ ။ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၀၉-လည်း ကြည့်။]

မှတ်ချက် ။ ။ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဇေတဝဝေါစ-ပါဠိတော်ကို ထောက်၍ အဝေါစ-ထည့်သည်။ အဋ္ဌကထာ၌ကား "ဗြာဟ္မဏော အာဟ" ဟု အာဟ-ထည့်သည်။ "အနက်ပြ" ဟု သော်လည်း ယူ။

---

၂ ။ ။ (၅) နံပါတ်ပါ အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ အနက်

ပိတိယာ၊ ပိတိကို။ ဝိရာဂါ စ၊ စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း။ ပိတိယာ၊ ပိတိ၏။ ဂူပသမာ စ၊ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း။ (တစ်နည်း) ပိတိယာ၊ ပိတိကို။ ဝိရာဂါ စ၊ ကောင်းစွာ လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ၊ ဝိတက်ဝိစာရတို့၏။ ဂူပသမာ စ၊ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း။ ဥပေက္ခကော စ၊ လျစ်လျူရှုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည် ဖြစ်၍လည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဟာသိ၊ နေတော်မူပြီ။ [ပါ။ ၅။ ပါ၊ သျှ။ ၂၆။]

---

၃ ။ ။ ကြိယာစွက်ပြီး အနက်

မောဃပုရိသ၊ အချီးနိုး ဖြစ်သော ယောကျ်ားး။ တွံ၊ သင်သည်။ ဗဟူနံ၊ များစွာကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (အာဒိ, ပုဗ္ဗ-တို့၌ စပ်)။ အကုသလာနံ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တရားတို့ကို (ကတ္တာ-၌စပ်)။ အာဒိကတ္တာ၊ အစ၌ ပြုတတ်သော သူသည် (ကတ္တားပေး)။ ပုဗ္ဗင်္ဂမော၊ ရှေးဦးစွာ သွားပြီးသော သူသည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။) (ကြိယာထည့်)။ ။ [ပါ၊ ၂၄။ ပါ၊ သျှ၊ ၈၂။ ။ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၇၇-လည်းကြည့်။]

[အာဒိကတ္တာ-သည် ဟိတ် မဟုတ် ။ ။ ကတ္တာ-သည် ကရ-ဓာတ်, တု-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော သတ္တာဒိဂိဏ်းဖြစ်၍ ဟိတ် မပေးသင့်။ အာဒိ-နှင့် "အာဒိမှိ ကတ္တာ အာဒိကတ္တာ" ဟု သတ္တမီတပ္ပု ရိသ်သမာသ်တွဲ၊ အာဒိ-ကတ္တာ သည် ဟိတ် မဟုတ်၊ ကတ္တားသာ။]

---

၄ ။ ။ [ပါ၊ ၅၉။ ပါ၊ သျှ၊ ၁၃၅။]

---

၅ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၂၂၀။ ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၄၁၇။ ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၁၄။]

---

၆ ။ ။ [ဌ၊ ၁။ ၂၅၂။ ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၅၆။ ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၀၁။]

---

၇ ။ ။ [ဌ၊ သျှ၊ သစ်အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဤနေရာ၌ ယောဇနာ ဖွင့်ပုံ မကောင်း ။ ။ ဌ၊ ၂။ ၆၂။ ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၃၁၇။ ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၄။ ၁၈၂။]

---

၈ ။ ။ [ဌ၊ သျှ၊ သစ် အတိုင်းပေး ။ ။ ဌ၊ ၂။ ၈၀။ ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၃၇၂။ ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၄။ ၂၃၈။]

---

၉ ။ ။ [ဌ၊ သျှ၊ သစ် အတိုင်းပေး ။ ။ ဌ၊ ၂။ ၁၀၆။ ဌ၊ သျှ၊ ၄။ ၅။ ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၄။ ၃၀၆။]

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ် အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၄။ ၄၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၃၄၂။]

၁၃၂၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) အညထတ္တာယာတိ ပသာဒညထာဘာဝါယ ဝိပွဋိသာရာယဟောတိ။

(ခ) ယေ မဂ္ဂေန အနာဂတသဒ္ဒါ၊ တေသံ ဝိပွဋိသာရံ ကရောတိ "ဤဒိသေပိ နာမ ဓမ္မဝိနယေ မယံ ပသန္နာ၊ ယတ္ထေဝံ ဒုပ္ပဋိပန္နာ ဘိက္ခူ" တိ။

(ဂ) ယေ ပန မဂ္ဂေနာဂတသဒ္ဒါ၊ တေသံ သိနေရု ဝိယ ဝါတေဟိ အဓိလော ပသာဒေါ ဤဒိသေဟိ ဝတ္ထူဟိ ဣတော ဝါ ဒါရဏတရေဟိ။

(ဃ) တေန ဝုတ္တံ "ဧကစ္စာနံ အညထတ္တာယာ" တိ။

၁ ။ ။ ဝိယ-ပုဒ်ကို ကြိယာနှင့် စပ်ကာ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာ တက်ပြခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို။)

၃ ။ ။ (ခ) စသော ဝါကျအားလုံးကို ဝါကျအမည် ပေးပြီးလျှင် (က) ဝါကျကို သဒ္ဒါနည်း စာစပ်ပါ။

၄ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျလာ အညထတ္တာယ-ပုဒ်ကို အစိတ်, အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟဒ္ဒ ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျလာ သိနေရု, ဝတ္ထူဟိ-ပုဒ်တို့၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, လိင်တို့ကို ဖော်ပြပါ။

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (အထ ဧတေ, အထ ဧတေ, အထ ဧဝါ တံ) မောဃပုရိသ အပွသန္နာနဉ္စေဝ အပွသာဒါယ-၌ ပါဠ် ၃-တန်တွင် အဘယ်ပါဠ် မှန်သနည်း?

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒနယပြ၍ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဥပမာစတုက္ကကိုလည်းကောင်း, ဒုဿီလ ပုဂ္ဂလေ နိဿာယ ဟိ ဥပေါသထော နာ တိဋ္ဌတိ၊ ပဝါရဏာ နာ တိဋ္ဌတိ၊ သံဃ ကမ္မာနိ နာပဇ္ဇန္တိ-၌ နည်းကိုလည်းကောင်း အကြောင်းပြ၍ ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ စိတ်ဖြစ်ခြင်းကို ပြောကြားအပ်ပြီးသော် "ရှင်ရဟန်းအဖြစ် မည်သည် စိတ်၏ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းအကျိုးငှာ ဖြစ်၏။ သင်သည် မမေ့ မလျော့သည်ဖြစ်၍ ရဟန်းတရားကို ပြုကျင့်ပါလော့" ဟု ပြောဆိုအပ် သတဲ့သည်။ ဤအဋ္ဌကထာစကားကို စုဏ္ဏိယဗန္ဓ စီကုံးခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျလာ ဝိပွဋိသာရာယ-ပုဒ်၏ အရကို အာဝတ္တ-ဟာရ ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၃၂၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ အနက်သမ္မှန်

ပန၊ ဗျတိရေကကို ပြဉီးအံ့။ ယေ-ဧနာ၊ အကြင်လူတို့သည်။ မဂ္ဂေန၊ အရိယမဂ်ဖြင့်။ အာဂတသဒ္ဒါ၊ လာသော ယုံကြည်ခြင်း ရှိကြကုန်၏။ တေသံ-ဧနာနံ၊ ထိုလူတို့၏။ ပသာဒေါ၊ ကြည်ညိုခြင်းသည်။ သိနေရု၊ မြင်းမိုရ်တောင်သည်။ ဝါတေဟိ၊ လေတို့ဖြင့်။ ဝါ၊ လေတို့ကြောင့်။ (အစလော၊ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသည်။ ဟောတိ) ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ ထို့အတူ။) ဤဒိသေဟိ၊ ဤဝတ္ထုတို့ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သော။ ဝတ္ထူဟိ ဝါ၊ ဝတ္ထုတို့ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝါ၊ ဝတ္ထုတို့ကြောင့်လည်းကောင်း။ ကတော ဝတ္ထုတော- ကမေဟိ ဝတ္ထူဟိ၊ ဤဝတ္ထုတို့ထက်။ ဒါရဏာတရေဟိ၊ အထူးသဖြင့် ကြမ်းတမ်းကုန်သော။ ဝတ္ထူဟိ ဝါ၊ ဝတ္ထုတို့ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝါ၊ ဝတ္ထုတို့ကြောင့် လည်းကောင်း။ အစလော၊ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်၏)။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၅၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၆၈။]

---

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂပုဒ္ဓာ

အဓိပ္ပာယ်တက် တက်ပုံ ။ ။ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ခ)

http://www.dhammadownload.com

အမှတ်ပြု ဝါကျဖြင့် "အရှင်သုဒိန်၏ မေထုန်အမှုသည် အရိယမဂ်ဖြင့် မလာသော ယုံကြည်ခြင်း ရှိကြကုန်သော လူတို့အား ဝိပွဒို့သာရကို ပြုတတ်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ အရိယမဂ်ဖြင့် လာသော ယုံကြည်ခြင်း ရှိကြကုန်သော လူတို့အား ဤသုဒိန်ဝတ္ထုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ဝတ္ထု, ဤဝတ္ထုတို့ထက် အထူးသဖြင့် ကြမ်းတမ်းကုန်သော ဝတ္ထုတို့ကြောင့် တုန်လှုပ်ခြင်း ရှိသော ကြည်ညိုခြင်းသည် ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါသော (အာဘောဂ)။ ယင်းလူတို့ကား အဘယ်သို့ ဖြစ်ပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြုဝါကျကို မိန့်။

[ဗျတိရေက ဝါကျ အာဘော် ထားနည်း ။ ။ ဗျတိရေက ဝါကျကို တက်ရာ၌ နှ-ကို ထုတ်၍ အာဘော်ထားအပ်၏။ အနွယဝါကျကို တက်ရာ၌ နှ-ကို သွင်း၍ အာဘော်ထားအပ်၏။

ကျက် ။ ။ "ဗျတိရေကာ၊ အနွယာ" ဟု၊ စောဒနာ နှစ်ချက်၊ ပြေင်လျက်ရှိက၊ နှ-ကိုထုတ်,သွင်း၊ အချင်းချင်း၊ ဖြစ်လျှင်း အာဘော်ပေ။ (သမ္မန္တစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်။ ၅၆၈)]

ဝါကျတက် တက်ပုံ ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြု ဝါကျဖြင့် အနွယကို ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ အနွယသည် ဗျတိရေကနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ယင်းအနွယ၏ ဗျတိရေကကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြုဝါကျကိုမိန့်။

---

၃ ။ ။ (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြုဝါကျတို့၏ အမည်

(ခ) (ဂ) အမှတ်ပြုနှစ်ဝါကျပေါင်းသည် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတွင် (ခ) အမှတ်ပြုဝါကျသည် အနွယဝါကျ, (ဂ) အမှတ်ပြုဝါကျသည် ဗျတိရေကဝါကျ, (ဃ) အမှတ်ပြုဝါကျသည် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ, (တစ်နည်း) နိဂမဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

[တေန ဝုတ္တံ-အမှတ်အသားနှင့်ဝါကျခွဲ ။ ။ တေနဝုတ္တံ-ပါသော ဝါကျကို "လဒ္ဓဂုဏဝါကျ" ဟု ဆရာတို့ဆိုကြသည်။ ရွှေရေးဆောင် ဆရာကား "နိဂုမ်းဝါကျ" ဟု ယူဆသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဝါကျမျိုးတွေ့တိုင်း ၂-မျိုးခွဲရသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကျက် ။ ။ တေန ဝုတ္တံ၊ တည်ပါဠိပြန်ပြ၊ ထားကုန်ကြမူ၊ လဒ္ဓဂုဏ်ပြ၊ ဆိုကုန်ကြ၏၊ နိဂုမ်းထင်လှ၊ နှောတက္ကာ။ ။ (ရွှေရေးဆောင်နိယံ၊ ၃၂၈)]

(က) အမှတ်ပြဝါကျ (သဒ္ဒါနည်း) စာစပ်

အညထတ္တာယာတိ-ကား သဒ္ဒပဒတ္တကပုဒ်တည်း။ (တစ်နည်း) အညထတ္တာယ-ကား မိမိနှောင်ထိုင်သော ဣတိ-၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ဣတိ ကား သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဓောတက။ (တစ်နည်း) အညထတ္တာယ-ကား ပသာဒညထာဘာဝါယ ဝိပွဋိသာရာယ ဟောတိ-တို့၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ပသာဒညထာဘာဝါယ ဝိပွဋိသာရာယ ဟောတိ-တို့ကား သံဝဏ္ဏနာ။ ဣတိကား ပသာဒညထာဘာဝါယ ဝိပွဋိသာရာယ ဟောတိ-တို့၌ ဓောတက၊ ပသာဒညတာဘာဝါယ ဝိပွဋိသာရာယ ဟောတိ-တို့ကား ဓောတကဝဏ္ဏ။

ပသာဒညထာဘာဝါယ ဝိပွဋိသာရာယ-တို့ကား "ဌာ" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဟောတိ-၌ တဒတ္ထသမ္ဗန်၊ ဟောတိ-ကား တဒတ္ထသမ္ဗန်၏ ကြိယာ။

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာသ်ကောက်

အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ နှ ဉာယတေတိ အညော၊ အညော ပကာရော အညထာ။

အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ။ ။ အညထာ ဘာဝေါ အညထတ္တံ။

အညထာ၊ ကြည်ညိုသည်မှ တစ်ပါးသော မကြည်ညိုသော ဝိပွဋိသာရစိတ္တုပ္ပါဒ် (ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်) ဟူသော အပြား၏။ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဖြစ်သော ဝိပွဋိသာရ (ကုက္ကုစ္စ) တည်း။ အညထတ္တံ၊ ကြည်ညိုသည်မှ တစ်ပါးသော မကြည်ညိုသော ဝိပွဋိသာရစိတ္တုပ္ပါဒ် (ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်) ဟူသောအပြား၏ ဖြစ်ကြောင်း, ဖြစ်ရာဖြစ်သော ဝိပွဋိသာရ (ကုက္ကုစ္စ)။

အညထာ ဘာဝေါ-ကား ဘာဝတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိဟ်၊ အညတတ္တံ-ကား ဘာဝတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ အညထာ-ပုဒ် တ္တ-ပစ္စည်း။ ဤအညထတ္တံ-ဟူသော ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌ အညထာ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏ အရကား ကြည်ညိုသည်မှ တစ်ပါးသော မကြည်ညိုသော ဝိပွဋိသာရစိတ္တုပ္ပါဒ် (ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်) ဟူသော အပြားသည်မှ ချအား ဖြင့် ရ၏။ ထိုကြည်ညိုသည်မှ တစ်ပါးသော မကြည်ညိုသော ဝိပွဋိသာရ

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တပ္ပါဒ် (ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်) ဟူသော အပြား၏ ဝိပွဒိုသာရ (ကုက္ကုစ္စ) နှင့် အပေါင်းအစိတ်, ပကာရပကာရဝန္တ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမ္မန္နဘောသည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ တွ-ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမူလ ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝိပွဒိုသာရ (ကုက္ကုစ္စ) ရ၏။

---

၅ ။ ။ ဓာတ္ဝာဒိဝိဘာဂ

သိနေရ-ကား သိနာ-ဓာတ်, ဧရ-ပစ္စည်း, ပုလ္လိင် ဖြစ်ပါသည်။ ဝတ္ထူဟိ-ကား ဝသ-ဓာတ်, ရတ္ထု-ပစ္စည်း (အဘိဓာန်ဋီကာ၊ မြန်မာမူ ရူပသိဒ္ဓိ), (တစ်နည်း) တု-ပစ္စည်း (သီဟိဠ်ဋ္ဌမူရူပသိဒ္ဓိ), (တစ်နည်း) ထု-ပစ္စည်း (မောဂ္ဂလာန်ဏာဒိဝုတ္တိ), နပုလ္လိင် ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ပသာဒညထာဘာဝါယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အညထတ္တာယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ အည-၏ အပါဒါန်ကို ပသာဒ-ကို ခံရမည်၏ အဖြစ်ကိုအဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ တွ-ပစ္စည်း၏ ဘောအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။ ပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) "အညထာ ဘာဝေါ အညထတ္တံ" ဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဝိပွဒိုသာရာယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အညထတ္တ-၏ အရ ဝိပွဒိုသာရကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဟောတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အညထတ္တာယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဒ်၌ (ယင်း၏ စပ်ရာ) ဟောတိ-ဟူသော ပါဌသေသကြိယာ ထည့်စွက်၍ အနုက်ယောဇနာရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပါဠိ အဆုံးအဖြတ်

"အထ ခေါ ဧတံ" ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ဝမောဒဒန္တာနံ-သုဂ်ဖြင့် အစိတ် သြ-ကို ဝ-ပြုလျှင် အထခွေတံ-ပါဠိ မှန်ပါသည်။ ဝါ ပရော အသရူပါ-သုတ်ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

နောက် ၈-ကို ချေလျှင် အထခေါတဲ့-ပါဠိလည်း မှန်ပါသည်။

"**စတ္တာရောမေ-အစရှိသော ပြယုဂ်၌နှစ်ပါးသောအစီအရင်ရောက်လ လတ်သော်သာဝကာသ,အနဝကာသနှစ်ပါးတို့တွင်အနဝကာသအစီအရင် အား ကြီးသည်ဖြစ်သောကြောင့် အနဝကာသ အစီအရင်သည် ဖြစ်၏**" ဟု သဒ္ဒဝိဒူတို့ မိန့်ရကား သရာ သရေ လောပ် သုတ်အစီအရင် မဖြစ်သင့်သောကြောင့် အထ ခေတဲ့-ပါဠိကား မမှန်ပါ။

[ထောက် ။ ။ အထခွေတ (ပါ။ ၂၃) ဆို အထ ခေါ ဇတဲ့၊ အထ ခေါ တဆို့ပိပါဠ္ဍော။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၄။ (မေးခွန်းပါ ပါဠိ-ပါ။ ၂၄။)

နှိုင်းချိန်ဖွယ် ။ ။ သရာ သရေ လောပ်-သုတ်ဖြင့် စီရင်၍ အထခေတဲ့-ရုပ်ပြီးပုံကို ယောဇနာဆရာ ဆိုသည်။ သင့်, မသင့်ကိုမူ နှိုင်းချိန်ကြရာ၏။]

---

၈ ။ ။ **ဥပမာ စတုက္ကနှင့်နည်း**

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ဥပမာစတုက္က ။ ။ သိနေရ-အရ မြင်းမိရိတောင်သည် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာနမည်၏။

ပသာဒေါ-အရ (အရိယမဂ်ဖြင့်လာသော ယုံကြည်ခြင်းရှိကြကုန်သော လူတို့၏။) ကြည်ညိုခြင်းသည် နှိုင်းယှဉ်အပ်သောကြောင့် ဥပမေယျ မည်၏။

မြင်းမိရိတောင်, ယုံကြည်ခြင်းတို့၏မတုန်လှုပ်ခြင်းဂုဏ်တစ်စိတ်တစ်ဒေသ တူကြသော သဘောသည် နှိုင်းယှဉ်ခြင်းမျှ ဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာ မည်၏။

[ဂုဏ်တစိတ်တူ၊ မတူဒြပ်၊ ဂုဏ်ဖြင့်မှတ်၍၊ သိအပ်ပြီဆ၊ သိရတဖြာ၊ ဥပမာ။ တွင်းကြီးနယ်။ ၂၁။]

ဝိယ-သဒ္ဒါသည် ဥပမာကို ထွန်းပြသောကြောင့် ဥပမာ ဇောတက မည်၏။

ဒုသီလ။ ပ။ နပ္ပဝတ္တန္တိ-၌ နည်း ။ ။ ဒုသီလပုဂ္ဂလေ နိဿာယ ဟိ ဥပေါသထော နာ တိဋ္ဌတိ၊ ပဝါရဏာ နာ တိဋ္ဌတိ၊ သံဃကမ္မာနိ နပ္ပဝတ္တန္တိ (ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၉) ၌ သံဃကမ္မာနိ-ဟူသော နည်းသည် ဥပုသ်, ပဝါရဏာ တည်းဟူသော ယှဉ်ဘက် ဥပေါသထ, ပဝါရဏာ သဒ္ဒါတို့၏ အနက်ကို ချန်၍ ဥပသမ္ပဒါ စသော သံဃက် တည်းဟူသော အနက်ကို ဟောသောကြောင့် ဂေါဗလိဗန္ဓနည်း မည်၏။ သာရတ္ထ။

မှတ်ချက် ။ ။ ပုညဉ္စာဏ သမ္ပာရနည်း ပါရိသေသနည်း များလည်း ရသည်ပင်။

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ [၌၊ ၁။ ၂၀၃။]

၁၀ ။ ။ အာဝတ္တဟာရ နေတ္တိနည်း

ဝိပဿီသာရာယ-ပုဒ်၏ အရ ကုက္ကုစ္စ စေတသိက် (တစ်နည်း) ကုက္ကုစ္စ ပြဓာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်အကုသိုလ်သဘဝဓမ္မတရား၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရ, သဒ္ဓမ္မအဿဝန, ဗာလူပါသေဝန, အကွဇ္ဇ, စက္က ဝိပတ္တိ, ပမာဒစသည်တည်း။ ထို ၆-ပါး တို့တွင် အယောနိသောမနသိကာရကို ယူသဖြင့် အယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနသိကရောတော အနုပ္ပန္နာစေဝ အကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဥပ္ပန္နာ စ အကုသလာ ဓမ္မာ ဘိယ္ယောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တန္တိ-ဟူသည်နှင့် အညီ အယောနိသောမနသိကာရလျှင် အကြောင်းရှိသော အကုသိုလ် တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ သဒ္ဓမ္မအဿဝနကို ယူသဖြင့် အဿဝနတာယ ဓမ္မဿ ပရိဟာရန္တိ-ဟူသည်နှင့်အညီ သဒ္ဓမ္မ အဿဝနလျှင် အကြောင်းရှိသော အကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ ဗာလူပသေဝနကို ယူသဖြင့် ဒုက္ခော ဗာလေဟိ သံဝါသော-ဟူသည်နှင့် အညီ ဗာလူပသေဝနလျှင် အကြောင်း ရှိသော အကုသိုလ် တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ အကွဇ္ဇကို ယူသဖြင့် ခဏာတီတာ ဟိ သော စန္တိ-ဟူသည်နှင့်အညီ အကွဇ္ဇလျှင် အကြောင်းရှိသော အကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ စက္ကဝိပတ္တိကို ယူသဖြင့် ဝိပန္နဒိဋ္ဌိမာယာဝီ တံ ဧညော ဝသလော ဣတိ-ဟူသည်နှင့် အညီ စက္ကဝိပတ္တိလျှင် အကြောင်းရှိသော အကုသိုလ် တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ ပမာဒကို ယူသဖြင့် ပမာဒေါ မစ္စုနော ပဒံ-ဟူသည်နှင့်အညီ ပမာဒလျှင် အကြောင်းရှိသော အကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။

သုတ်၌ ဝိပဿီသာရကို ဆိုသဖြင့် ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အဝိပဿီ-သာရကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရ, သဒ္ဓမ္မသဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ, နဝမခဏ, စက္ကသမ္ပတ္တိ, အပ္ပမာဒ စသည်တည်း။ ထို ၆-ပါး တို့တွင် အယောနိသော မနသိကာရကို ယူသဖြင့် ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုကို ယူသဖြင့် ယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနသိကရောတော အနုပ္ပန္နာစေဝ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဥပ္ပန္နာစ ကုသလာ ဓမ္မာ ဘာဝနာ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ-ဟူသည်နှင့် အညီ ထိုလျှင် အကြောင်းရှိသော ကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ သဒ္ဓမ္မ

http://www.dhammadownload.com

အသဝနကို ယူသဖြင့် ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော သဒ္ဓမ္မဿဝန ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုကိုယူသဖြင့် ပဋိမေ ဘိက္ခဝေ အာနိသံသာ ဓမ္မဿဝနေ၊ ကတမေ ပဉ္စ၊ အသုတံ သုဏာတိ၊ သုတံ ပရိယောဒါပေတိ၊ ကံခံဝိဟနတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဥုံ ကရောတိ၊ စိတ္တမဿ ပသီဒတိ–ဟူသည်နှင့်အညီ သဒ္ဓမ္မဿဝနလျှင် အကြောင်း ရှိသော မကြားစတောင်း၊ ထုံးကောင်း ကြားသီး၊ ကြားပြီးစင်စွာ၊ ကခံပျောက်ကင်း၊ ဖြောင့်စင်းအယူ၊ ကြည်ခြင်းဟူသား၊ ၅–ဆူမှန်ချက်၊ ကျိုးဆက်မျက်မှောက်၊ ချက်ချင်း ရောက်ခြင်း စသော ကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ ဗာလူပသေဝနကို ယူသဖြင့် ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သပ္ပုရိသူပနိဿယ ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုကိုယူသဖြင့် သဗ္ဗဓေဝ သမာသေထ–စသည်နှင့် အညီ ထိုလျှင်အကြောင်းရှိသော ကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ အက္ခဏကို ယူသဖြင့် ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော နဝမခဏကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုကို ယူသဖြင့် ဇကောဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ ခဏော သမယော စ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယ–ဟူသည်နှင့် အညီ ထိုလျှင် အကြောင်းရှိသော ကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ စက္ကဝိပတ္တိကို ယူသဖြင့် ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော စက္ကသမ္ပတ္တိ ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုကိုယူသဖြင့် စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ စက္ကာနိ၊ ယေဟိ သမန္နာဂတာနံ ဒေဝမနုဿာနံ စတုစက္ကံ ဝတ္တတိ–ဟူသည်နှင့် အညီ ထိုလျှင် အကြောင်းရှိသော ကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ ပမာဒကို ယူသဖြင့် ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အပ္ပမာဒ ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုကို ယူသဖြင့် အပ္ပမာဒံပသံသန္တိ၊ ပုညကြိယာသု ပဏ္ဍိတာ–ဟူသည်နှင့် အညီ ထိုလျှင်အကြောင်း ရှိသော ကုသိုလ်တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ ဤသို့ သဘာဂါဝတ္တုန, အသဘာဂါ–ဝတ္တုနအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသည် အာဝတ္တဟာရ မည်၏–ဟူလိုသော်။

၁၃၃၀–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

---

၁ ။ ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ တံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစ "ကိတ္တကေန ခေါ ဘိက္ခု ရာဇာ မာဂဓော သေနိယော ဗိမ္ဗိသာရော စောရံ ဂဟေတွာ ဟနတိ ဝါ ဗန္ဓတိ ဝါ ပဗ္ဗာဇေတိ ဝါ" တိ–ဟူသော ပါဠိတော်ကို အာကာရကို အနက်အားဖြင့် သွင်း၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ သတ္ထဟာရကံ ဝါသေ ပရိယေသေယျာတိ အသိ ဝါ သတ္တိ ဂါ

http://www.dhammadownload.com

ဘေဏ္ဍိံ ဝါ လဂုဋ္ဌံ ဝါ ပါသာဏံ ဝါ သတ္ထံ ဝါ ဝိသံ ဝါ ရဇ္ဇုံ ဝါ-ဟူသော ပါဋိကို ကတ္တား, ကြိယာ ထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ အတ္ထိ စေတ္ထ စေတနာ လဗ္ဘတိ-ဟူသော ပါဋိကို ဧတ္ထ-စွဲကို မှန်စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ယတော အဟံ ဘန္တေ ဇာတော နာဘိဇာနာမိ သုပိနန္တေ နပိ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတာ၊ ပဂေဝ ဇာဂရောတိ-၌ ယတော-၏ နိယမ, ဇာတော၏ အဓိပ္ပာယကို ပြ၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ပုရိမေန ဓမ္မိကသုခါပရိစ္စာဂနိမိတ္တံ ဖာသုဝိဟာရံ၊ ပစ္ဆိမေန ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာနုယောဂနိမိတ္တံ-ကို ကတ္တား, ကြိယာ ထည့်စွက်၍ အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ ဣဒါနိ ယံ တေန သုတံ၊ တံ ဒဿေန္တော "နသမဏော ဂေါ တမော" တိ ဧဝမာဒိမာဟ-ကို ကတ္တားထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ ကိံ ပန ဧဝံ ဝတ္တုံ လဗ္ဘတိ၊ ဝိညတ္တိ ဝါ ပယုတ္တဝါစာ ဝါ နဟောတီတိ-ကို ပါဌာနသာရိနည်းအားဖြင့် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ စတုဗ္ဗိဓံ ဟိ ဝိနယံ၊ မဟာထေရာ မဟိဒ္ဓိကာ။

နိဟရိတွာ ပကာသေသုံ၊ ဓမ္မသင်္ဂါဟကာ ပုရာ-

ဟူသော ဂါထာကို အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အဝေလာယံ သမ္ပတ္တော "ဂစ္ဆာဟိ" တိ နဝတ္တဗ္ဗော-ကို အာကာရကို အနက်အားဖြင့် ထုတ်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ ထေယျစိတ္တေန ဝိဿဇ္ဇေန္တော ဘဏ္ဍံ အဂ္ဃါပေတွာ ကာရေတဗ္ဗော-ကို ကတ္တားထည့်စွက်၍ အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၃၃၀-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဋိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ အာကာရကို အနက်အားဖြင့် သွင်း၍ ယောဇနာ ။ ။ အထ ခေါ၊ ထိုအခါ၌။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ တံ ဘိက္ခုံ၊ တရားသူကြီး ဖြစ်ဖူးသော ထိုရဟန်းကို။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ ကိတ္တကေန၊ အဘယ်မျှလောက်သော ဥစ္စာကို

http://www.dhammadownload.com

ခိုးယူခြင်းကြောင့်။ မာဂဓော၊ မာဂဓတိုင်းကိုအစိုးရသော။ သေနိယော၊ များသော စစ်သည်ရှိသော။ ဗိမ္မိသာရော၊ ရွှေအနှစ်နှင့် စင်စစ်တူသော အဆင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဗိမ္မိသာရအမည်ရှိသော၊ ဝါ၊ မြတ်သော ရွှေအဆင်းနှင့် မယွင်းပုံတူ တူသော အဆင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဗိမ္မိသာရအမည်ရှိသော။ ရာဇာ၊ မင်းသည်။ စောရံ၊ ခိုးသူကို။ ဂဟေတွာ၊ ဖမ်း၍။ ဟနတိ ဝါ၊ ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ် သတ်မူလည်း သတ်သနည်း။ ဗန္ဓတိ ဝါ၊ မြဲစွာနှောင်တွဲ. ဖွဲ့မူလည်း ဖွဲ့သနည်း။ ပဗ္ဗာဇေတိ ဝါ၊ တစ်ပါးရင်ခွင် နှင်မူလည်း နှင်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတံ ဝစနံ၊ ဤစကားကို၊ အဝေါစ၊ မိန့်တော်မူပြီး။ [ပါ၊ ၅၅။ ပါ၊ သျ၊ ၁၂၈။]

---

၂ ။ ။ ["ယော ပန ဘိက္ခု" ဟု ကတ္တားထည့် ။ ။ ကြွင်း သျ အတိုင်း။ ပါ၊ ၉၂။ ပါ၊ သျ၊ ၁၇၃။]

---

၃ ။ ။ [ပါ၊ ၁၅၃။ ပါ၊ သျ။ ၂၂၆။]

---

၄ ။ ။ [ပါ၊ ၂၄၈။ ပါ၊ သျ။ ၂၉၁။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ် အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၇၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၃။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ် အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၅၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈၉။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၂၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၂၆။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၉၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၁၁၅။]

---

၉ ။ ။ အာကာရကို အနက်အားဖြင့် ထုတ်၍ ယောဇနာ ။ ။ အဝေလာယံ၊ အခါမဟုတ်သည်၌။ သမ္မတ္တော၊ ရောက်လာသော ဧည့်သည်ကို။ နဝတ္တမ္မော၊

http://www.dhammadownload.com

မဆိုအပ်။ (ကိ၊ အဘယ်သို့။ နဂတ္တမ္ဘော၊ မဆိုအပ်သနည်း။) ဂစ္ဆာဟိ၊ သွား လော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (နု ဝတ္တမ္ဘော၊ မဆိုအပ်သတည်း)။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၃၃၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၁၉၉။]

---

၁၀ ။ ။ [ဝိသဒ္ဒေန္တော-နောင် "ဝိနယဓရေန (ဝိနည်းဓိရ်သည်။)" ဟု ကတ္တားစွက် ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၃၆၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၂၂၈။]

၁၃၃၀-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ပရိဘောဂေါတိ ဘဏ္ဍပရိဘောဂေါ။

(ခ) ပရိဘောဂေနာပိ ဟိ ဝါသိအာဒိဘဏ္ဍဿ အဣော ပရိဟာယတိ။

(ဂ) တသ္မာ ဧဝံ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗံ။

(ဃ) သစေ ကောစိ ဂဿစိ ပါဒဋ္ဌနကံ ဝါသိ ဟရတိ (အဝဟရတိ)။

(င) တတြ ဝါသိသာမိကော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။

၁ ။ ။ (င) အမှတ်ပြဝါကျကို ပဓာနကံနှင့် ကတ္တားကို ထည့်၍ ယောဇနာ ခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို သာဘောဂစောဒနာ နည်းအားဖြင့် တက် ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့၏ အမည်များကို အကြောင်းနှင့်တကွ ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ပရိဘောဂ-ဟူသော ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဿနည်းအရ ကောက် ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ဝါသိ-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, လိင်, အနှ်, ဝိဘတ်, ကာရကတို့ကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သဝဏ္ဏနာများကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၇ ။ ။ "ဟရတိ, အဝဟရတိ" ဟု ၂-ထွေရိရာ မည်သည့်ပါဠိ သင့်ကြောင်းကို ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ သံဝဏ္ဏနာကို ရှု၍ သံဝဏ္ဏေတမ္မပုဒ်၌ ရသင့်သော နည်း, ဥပစာများကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ "သင်သည် ဤပဲခွပ်ကို အဖို့ဘယ်မျှဖြင့် ဝယ်အပ်ပါသနည်း" ဟု မေးအပ်၏။ "တစ်မတ်ဖြင့် ဝယ်အပ်ပါသည်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားခဲ့သော် "သင်သည် ဝယ်ပြီးလျှင် ထားအပ်ပါသလော။ သို့မဟုတ် သုံးစွဲအပ်ပါသလော" ဟု မေးအပ်၏။–ဟူသော မြန်မာစကားများကို ပါဠို စုဏ္ဏိယ ဝါကျ စီကုံးခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ ဝါသိသာမိကော-ဝယ် သာမိက၏ မရွှင်မပြ စွဲဆို ခိုက်ကို ယူ၍ ဓာတောတရဏဟာရနေတ္တိနည်း ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၃၃၀-ခုနှစ် မွာစရိယတန်း
ပါရာဓိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ပဓာနကံနှင့် ကတ္တားထည့်၍ ယောဇနာ။

တတြ-တသ္မိံ ဟရဏေ၊ ထိသို့ခိုးယူရာ၌။ (ဝိနယဓရေန၊ ဝိနည်းခိုရ်သည်။) (ကတ္တား) ဝါသိသာမိကော၊ ပဲခွပ်၏အရှင်ကို။ (အည်း၊ ပဲခွပ်၏အဖို့ကို။) (ပဓာနကံ) ပုစ္ဆိတမ္ဟေ၊ မေးအပ်၏။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၀၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၅၁။]

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂ စောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "ဘဏ္ဍာကို သုံးဆောင်ခြင်းသည် ပရိဘောဂ မည်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ "ပရိဘောဂံ" ဟု သာမညအားဖြင့် ရှေးဆရာတို့ ဆိုကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် "ဘဏ္ဍာပရိဘောဂေါ" ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကား၌သည် အဘယ်သို့သော ဒဋ္ဌကရဏယုတ္တိဝစနဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ သုံးစွဲခြင်းကြောင့်လည်း ပဲခွပ် အစရှိသော ဘဏ္ဍာ၏ အဖိုးသည် ယုတ်လျော့၏။ ဤသို့သော ဒဋ္ဌိကရဏယုတ္တိဝစနဖြင့် "ဘဏ္ဍပရိဘောဂေါ" ဟု ဖွင့်ဆိုသော ငါ့စကား သင့်၏–ဟူလို။

[သိဖွယ် ။ ။ ဝါကျတက်ကို နောတ်မှီးတက်လေတော့။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျပါ ပေါင်းတက်မှ ဝိတ္ထာရအနေဖြင့် တက်လို့ရသည်။ (ခ) အမှတ်ပြတစ်ဝါကျတည်း တက်သော် ဝိတ္ထာရအနေဖြင့် တက်လို့ မရ။]

---

၃ ။ ။ (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၏ အကြောင်းနှင့်တကွ အမည်

(က) အမှတ်ပြဝါကျသည် အဋ္ဌ–ဟူသော သံဝဏ္ဏေတမ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ပရိဘောဂ်–ဟူသော သံဝဏ္ဏေတမ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ ဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပကွန္တရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ယုတ္တိအားဖြင့် မြဲမြံခိုင်ခဲ့အောင် ပြုသောကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဆိုသဖြင့် ရအပ်သော အကျိုးကို ပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ (တစ်နည်း)

(ခ) (ဂ) အမှတ်ပြ နှစ်ဝါကျပေါင်းသည် (က) အမှတ်ပြ ဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတွင်–

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် အကျိုးကို ပြသောကြောင့် ဖလဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

---

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထနှင့် ဥသ်ကောက်

ပရိဘုဉ္ဇနံ ပရိဘောဂေါ၊ ပရိဘုဉ္ဇနံ၊ သုံးဆောင်ခြင်း။ ပရိဘောဂေါ၊ သုံးဆောင်ခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

ပရိဘုဥ္ဇနံ-ကား ဘာဝသာဓနကိတ် ဝိဂြိဟ်၊ ပရိဘောဂေါ-ကား ဘာဝသာဓနကိတ်ပုဒ်။ ပရိပုဗ္ဗ ဘုဇ-ဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်း။ ပရိ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်၏ အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။ ဘာဝဝါစကပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဓာတ်အရ, ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် သုံးဆောင်ခြင်း ကြီယာ ရ၏။

---

၅ ။ ။ ဓာတွာဒိ ဝိဘာဂ

ဝါသိ-ကား ဝသဓာတ်, ဏ္ဏ-ပစ္စည်း (မောဂ္ဂလာန် ဏွာဒိဝုတ္တိ), (တစ်နည်း) ဏိ-ပစ္စည်း (အဘိဓာန်ဋီကာ), ဏ္ဍတ္တိလိင်, ဏ္ဍကာရန် (မောဂ္ဂလာန် ဏွာဒိဝုတ္တိ), (တစ်နည်း) ဏ္ဍိကာရန် (အဘိဓာန်ဋီကာ), ဒုတိယာဧကဝုစ် အံ ဝိဘတ်, ကမ္မကာရက ဖြစ်ပါသည်။

[ဝါသိ, ဝါသီ ။ ။ မောဂ္ဂလာန် ဏွာဒိဝုတ္တိ (၁၀) အလို ဏ္ဍ-ကာရန္တ, အဘိဓာန်ဋီကာ (၃၉၃) အလို ဏ္ဍိ-ကာရန္တဖြစ်၍ ဝါသိ, ဝါသီ-ပါဠိနှစ်ထွေ ရှိနိုင်သည်။]

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြုဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဘဏ္ဍပရိဘောဂေါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ပရိဘောဂ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏အရ ဘဏ္ဍာကို သုံးဆောင်ခြင်း ဘဏ္ဍ ပရိဘောဂကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အာဘေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

(တစ်နည်း) ဘဏ္ဍပရိဘောဂေါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဘဏ္ဍပရိဘောဂေါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်း ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ ကံအနက် ဟောဂ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဘဏ္ဍပရိဘောဂေါ-ဟူသော ပုဒ်ကို "ဘဏ္ဍဿ ပရိဘောဂေါ ဘဏ္ဍ ပရိဘောဂေါ" ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ "ဘဏ္ဍပရိဘောဂ" ဟု နေလိုလျက် ဘဏ္ဍ-ဟူသော ရေ့.ပုဒ် ကျေနေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

http://www.dhammadownload.com

[ကောင်းမည်မထင် ။ ။ နောက်နည်းသည် **သံဝဏ္ဏနာ၊ ဖွင့်ဆိုရာ၌၊ ပါဠိရင်းမှာ၊ ရှိတာ မပြ၊ အနက္ထ၊ သေသ တုလျက်၊ မရှိတာပြ၊ တဒ္ဓိတ၊ လောပသမာသ်၊ ကြံလေပါ**–နှင့် ညီသော်လည်း ကောင်းမည် မထင်ပါ။]

---

၇ ။ ။ ပါဠ် အဆုံးအဖြတ်

ဟရတိ–၌ ဟရ–ဓာတ်၏ အနက်သည် ဟရ–အာဒါနေ–ဟူသော သဒ္ဒနိတိ ဓာတုမာလာ (၁၅၃) နှင့်အညီ အာဒါနတ္ထတည်း။ ယင်း၌ "ယူခြင်း" ဟူသည် ဤနေရာ၌ ခိုးယူခြင်းပင် ဖြစ်ရကား ဟရတိ–နှင့် အဝဟရတိ–သည် အနက်တူ ဖြစ်သောကြောင့် ဟရတိ, အဝဟရတိ–၂–ထွေလုံး သင့်ပါသည်။

[သီဖွယ် ။ ။ "အနက်တူ" ဟု ဆိုသော်လည်း အဝဟရတိ–သဒ္ဒါသည် ခိုးယူ၏–ဟူသော အနက်၌ သဒ္ဒတ္ထအားဖြင့် ဖြစ်သည်။ ဟရတိ–သဒ္ဒါကား သဒ္ဒတ္ထအားဖြင့် မဖြစ်။ အဓိပ္ပါယတ္ထအားဖြင့်သာ ဖြစ်သည်။ မှန်၏–အဝဟရတိ–၌ အဝ–သဒ္ဒါသည် ထေယျ (ခိုးခြင်း) အနက်ဟောတည်း။ ရူပသိဒ္ဓိ။ ၁၅၈။ သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ။ ၃၆၄။]

---

၈ ။ ။ နည်း, ဥပစာ

ပရိဘောဂေါ–ဟူသောနည်းသည် ပရိဘောဂအားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော်လည်း ဤအရာဝယ် ပရိဘောဂအားလုံး၌ မထင်၊ ဘဏ္ဍပရိဘောဂ၌သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အထင်ရှိဋ္ဌနည်း မည်၏။

ပရိဘောဂ–သဒ္ဒါသည် အပေါင်းဖြစ်သော ပရိဘောဂ အားလုံး၏ "ပရိဘောဂ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဘဏ္ဍပရိဘောဂ၌ တင်စား၍ အစိတ်ဖြစ်သော ဘဏ္ဍပရိဘောဂကို "ပရိဘောဂ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဧကဒေသုဒ္ဓုပစာ=သမုဒါယုပစာ မည်၏။

[သတိပြု ။ ။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျအားဖြင့် ဖွင့်ထားသည်ကို သတိပြုပါ။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၇။]

---

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ ဓာတောတရဏဟာရနေတ္တိနည်း

သာမိက၏ မရွှင်မပြ စွဲဆိုခိုက်ဖြစ်သော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တွင် ဒေါသမူဒွေသည် မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏။ စေတသိက်ဓာဝိသသည် ဓမ္မဓာတ် မည်၏။ ဤသို့ ဓာတ်အားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် ဓာတောတရဏဟာရ မည်၏-ဟူသော်။

၁၃၃၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဂကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

---

၁ ။ ။ အာယသ္မန္တံ သုဒိန္နံ ဇေတဝေါစ "ကိဒိသာ နာမ တာ အယျပုတ္တ အစ္ဆရာယော၊ ယာသံ တွံ ဟေတု ဗြဟ္မစရိယံ စရသီ" တိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အာကာရကို အနက်အားဖြင့် သွင်း၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ တတြ ယွာယံ ဘိက္ခု သမဂ္ဂေန သံဃေန ဥတ္ထိစတုတ္ထေန ကမ္မေန အကုပ္ပေန ဌာနာရဟေန ဥပသမ္ပန္နော၊ အယံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတော "ဘိက္ခူ" တိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို တတြ-အစွဲ မှန်စေလျက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ အာဒိယေယျာတိ အာဒိယေယျ၊ ဟရေယျ၊ အဝဟရေယျ၊ ဣရိယာပထံ ဝိကောပေယျ၊ ဌာနာစာဝေယျ၊ သင်္ကေတံ ဝိတိနာမေယျ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို ကတ္တားထည့်စွက်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ အညတရော ဘိက္ခု ဝါတမဏ္ဍလိကာယ ဥက္ခိတ္တံ သာဋကံ ပဿိတွာ "သာမိကာနံ ဒဿာမိ" တိ အဂ္ဂဟေသိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အာကာရကို အနက်အားဖြင့် ထုတ်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ယေ စာပိ သံဝရမူလကာ ကုသလာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဝိနယဓရော ပဂ္ဂလော တေသံ ဒါယာဒေါ၊ ဝိနယမူလကတ္တာ တေသံ ဓမ္မာနံ-ကို အနက်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ နာနပ္ပကာရဂုဏဝိသေသာဓိပ္ပာယေန၊ သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပာယေန ဒိဇဂဏေဟိ နိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခော ဝိယ-ကို ဥပမေယျဝါကျ၌ ကဲ့, ကြိယာ ထည့်စွက်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ သတပါကသဟဿပါကာနဉ္စ ဘေသဇ္ဇတေလာနံ တုမ္ဟာနိ ပူရေတွာ ဧကမေကဿ ဘိက္ခုနော အဗ္ဘဉ္ဇနတ္ထာယ သဟဿဂ္ဃနကံ တေလမဒါသိ-

http://www.dhammadownload.com

ကို ကတ္တားထည့်စွက်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ မဟာဘောဂါတိ ဒိဝသပရိဗ္ဗယသခ်ါတဘောဂမဟန္တတာယ မဟာဘောဂါ။ အညေဟိ ဥပဘောဂေဟိ ဇာတရူပရဇတသေဝ ပဟူတ-တာယ ပဟူတဇာတရူပရဇတာ-ကို အနက်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ တိဏကုဋိယော ဘိန္ဒိတွာတိ နဒဏ္ဍမုဂ္ဂရာဒီဟိ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏံ ကတွာ ပဟ္ဟသသေန ပန တိဏဥ္စ ဒါရုဝလ္လိအာဒိနိစ ဩရောပေတွာတိ အတ္ထော-ကို ကြိယာထည့်စွက်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ စတုရော ဇနာ သံဝိဓာယ၊
ဂရုဘဏ္ဍံ အဝါဟရုံ။
တယော ပါရာဇိကာ, ဧကော နပါရာဇိကော၊
ပဉ္စာ မေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ-
ဟူသော ဂါထာကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၃၃၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ အာကာရကို အနက်အားဖြင့် သွင်း၍ ယောဇနာ ။ ။ အာယသ္မန္တံ သုဒိန္နံ၊ အရှင် သုဒိန်ကို။ အယျပုတ္တ၊ အရှင့်သား။ ယာသံ-အစ္ဆရာနံ၊ အကြင် နတ်သမီးတို့၏။ ဟေတု၊ အကြောင်းကြောင့်။ တွံ၊ သင်သည်။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ မြတ်သော အကျင့်ကို။ စရသိ၊ ကျင့်၏။ တာ အစ္ဆရာယော၊ ထိုနတ်သမီးတို့သည်။ ကီဒိသာ နာမ၊ အဘယ်သို့ သဘောရှိကုန်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတံ ဝစနံ၊ ဤစကားကို။ အဝေါစ၊ ဆိုပြီ။ [ပါ။ ၂၀။ ပါ၊ သျ၊ ၆၈။]

---

၂ ။ ။ [တတြ၊ ထိုဘိက္ခကော-အစရှိသော နည်းဖြင့် ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော ဘိက္ခုတို့တွင်။ ဤသို့ အဋ္ဌကထာ (၂၀၈) ဖွင့် အတိုင်းလည်း စွဲနိုင်သည် ။ ။ [ပါ။ ၂၈။ ပါ၊ သျ။ ၉၂။]

---

၃ ။ ။ ["ယော ပန ဘိက္ခု" ဟု ကတ္တားထည့် ။ ။ ပါ။ ၅၇။ ပါ၊ သျ။ ၁၃၁။]

---

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ အာကာရကို အနက်အားဖြင့် ထုတ်၍ ယောဇနာ ။ ။ အညတရော၊ အမှတ်မရှိသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ ဝါတမဏ္ဍလိကာယ၊ လေပွေဖြင့်။ ဥက္ခိတ္တံ၊ ချီအပ်သော။ သာဒုကံ၊ ပုဆိုးကို။ ပသိတွာ၊ မြင်၍။ အဂ္ဂဟေသိ၊ ယူပြီ။ (ကိ၊ အဘယ်သို့။ စိန္တေတွာ၊ ကြံ၍။ အဂ္ဂဟေသိ၊ ယူပြီးသနည်း။) သာမိကာနံ၊ အရှင်တို့အား။ ဒဿာမိ၊ ပေးအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စိန္တေတွာ၊ ကြံ၍။ အဂ္ဂဟေသိ၊ ယူပြီးသတည်း) ။ ။ [ပါ။ ၇၂။ ပါ၊ သျ။ ၁၄၆။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၅၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၁၃။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၅၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈၀ ။ ။ ၁၃၁၈-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၇ ။ ။ ["ဗြာဟ္မဏော" ဟု ကတ္တားထည့် ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၀၁၊ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၀၃။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၂၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၂၁။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ် အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၄၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃ ။ ၂၈၉။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၅၅၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၄၉၈။]

၁၃၃၁-ခုနှစ် မဂ္ဂာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ ဥပေက္ခာယဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ။

(ခ) ဣမသ္မိဥ္စ ဈာနေ သုပရိသုဒ္ဓါ သတိ။

(ဂ) ယာ စ တဿာ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ၊ သာ ဥပေက္ခာယ ကတာ

http://www.dhammadownload.com

နံ အညေန။

(ဃ) တသ္မာ ဧတံ "ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ" န္တိ ဝုစ္စတိ။

၁ ။ ။ (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျတို့ကို ဝုစ္စတိ-၏ ကတ္တာထည့်စွက်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို သာဘောဂပုဒ္ဓာနည်းအားဖြင့် တက်ပြပါ။

၃ ။ ။ (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၏ အမည်ကို ဖော်ပြ၍ (က) ဝါကျ၌ ပါသော ဥပေက္ခာယ-ပုဒ်ကို စာစပ်ခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ကို ဖြစ်သင့်သမျှ သမာသ် တွဲစပ်၍ နောက်ဆုံး ဝစနတ္ထကိုသာ ဉာသ်နည်းအရ ကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။ ဥပေက္ခာယ-၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, ပစ္စယတ္ထ, လိင်, ကာရကာ, ဝိဘတ်, ကရကတို့ကို ပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာကို ဖော်ပြပါ။

၇ ။ ။ ဌပေတွာ ပန သတိ' (ဥပေက္ခာဝေဒနမေဝ) (ဥပေက္ခေကဂ္ဂတမေဝ) ဂဟေတွာ နိပ္ပရိယာယေန-စသည်၌ "ဥပေက္ခာဝေဒနမေဝ, ဥပေက္ခေကဂ္ဂတမေဝ" ဟု ပါဠိနှစ်ထွေရှိရာ သင့်သော ပါဠိကို အကြောင်းပြ၍ ညွှန်ကြားခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဖြစ်သင့်သော နည်း, ဥပစာများကို တင်ပြခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ထိုတတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၏ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော လအရေး၏ အရောင်ကဲ့သို့တကွ ဖြစ်ကုန်သော သတိစသော တရားတို့သည်လည်း ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ကုန်သည် ထက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဤစတုတ္ထစျာန်ကိုသာ "ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ" ဟု ဟောအပ်ပြီ။ ဤမြန်မာစကားကို ပါဠိစုဏ္ဏိယဝါကျ စီကုံးခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-၏ အဘိဓေယျတ္ထကို ယူ၍ ပဒဋ္ဌာန-ဟာရနေတ္တိနည်း ထုတ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၁-ခုနှစ် ခမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ ["ဘဂဝတော" ဟု ကတ္တားထည့် ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ။ ၁။ ၄၃၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၂။]

---

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြုဝါကျဖြင့် "စတုတ္ထ-ဈာန်၌ သတိသည် ကောင်းစွာ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ထိုသတိ၏ ကောင်းစွာ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းကို ဥပေက္ခာမှ တစ်ပါးသော တရားသည် ပြုအပ်သည်မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ အဘယ် တရားသည် ပြုအပ်ပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့မေးမြန်းရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ သတိ၏ ကောင်းစွာ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းကို ဥပေက္ခာမှ တစ်ပါးသော တရားသည်ပြုအပ်သည် မဟုတ်၊ ဥပေက္ခာသည် ပြုအပ်၏–ဟူလို။

---

၃ ။ ။ (က)၊ (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၏ အမည်

(က) အမှတ်ပြဝါကျသည် ပကိဏ္ဏကရဝါကျ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(တစ်နည်း) (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြ ၃-ဝါကျပေါင်းသည် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတွင်- (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြ ၂-ဝါကျပေါင်းသည် ကာရဏဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတွင် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ ဝါကျ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဖလဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

ဥပေက္ခာယ–ပုဒ် စာစပ် ။ ။ ဥပေက္ခာယ-ကား "သည်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဝယ် ဇနိတာ-ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ်၌ ဇန-ဓာတ်, တ-ပစ္စည်းဟု ဆိုအပ်သော ကိတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကတ္တား ဇနိတာ-ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ်ကား ကတ္တား ၏ ကြိယာ။ ဝါ၊

http://www.dhammadownload.com

ထိုကတ္တားကို မဟောသော ကိတ်ကြိယာ ဝါစကတည်း။

---

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထနှင့် ဥာသ်ကောက်

ဥပေက္ခာယဇနိတာ ဥပေက္ခာဇနိတာ။ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ သတိပါရိသုဒ္ဓိ။ ဥပေက္ခာဇနိတာ သတိပါရိသုဒ္ဓိ ဇတဿာတိ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ။

ဇတဿ၊ ဤစတုတ္ထဈာန်အား။ ဥပေက္ခာဇနိတာ၊ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော။ သတိပါရိသုဒ္ဓိ၊ သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တံ ဈာနံ၊ ထိုစတုတ္ထဈာန်သည်။ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ၊ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ မည်၏။

ဥပေက္ခာဇနိတာ သတိပါရိသုဒ္ဓိ ဇတဿာတိ–ကား မဇ္ဈေလောပိစတုတ္ထိ–ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ဝိဂြိဟ်၊ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ–ကား မဇ္ဈေလောပိစတုတ္ထိ–ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ်ပုဒ်။ ဥပေက္ခာဇနိတာ–ပုဒ်, သတိပါရိသုဒ္ဓိ–ပုဒ်, ဇတ–ပုဒ်။ ဤဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ–ဟူသော မဇ္ဈေလောပိစတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပုဒ်၌ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ–ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အရကား တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်း၊ဂုဏ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ထိုတတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်း၊ဂုဏ်၏ စတုတ္ထဈာန်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေား, ဌာနီ ဌာန၏ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမ္မန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့်ရ၏။ ဇတဿ–ဟူသော အညပုဒ်၏အရကား ထိုမုချ ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော စတုတ္ထဈာန်သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲ ဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သမ္မန်သကတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ မဇ္ဈေလောပိသတ္တမီဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ်လည်း အသင့်ပင်။

---

၅ ။ ။ ဓာတ္ဝာဒိဝိဘာဂ

ဥပေက္ခာယ–ကား ဥပ–ပုဗ္ဗ ဣက္ခ–ဓာတ်, အ–ပစ္စည်း (ကိတ), အာ–ပစ္စည်း (ဣတ္ထိဇောတက), ကတ္တုတ္ထ (ကိတပစ္စယတ္ထ), ဣတ္ထိလိင်္ဂတ္ထ (ဇောတေ

http://www.dhammadownload.com

တဗွတ္ထ), ဣတ္ထိလိင် (ဤ၌ သဒ္ဒလိင်, ဓောတောတဗွတ္ထဥ်ကား အတ္ထလိင်), အာကာရန္တ, တတိယာဇကေဝုစ် နာ-ဝိဘတ်, ကတ္တုကာရက ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သဝတ္ထနာ

ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟူသော သဝတ္ထနာ ပါဠ်ဖြင့် ဥပေက္ခာ-ဇနိတာ- ဟူသော သဝဇ္ဈောတဗွပုဒ်၏ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ ကတ္တားအနက်ဟောဇ်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသဝတ္ထနာ။ (တစ်နည်း) ဥပေက္ခာဇနိတာ-ဟူသော သဝဇ္ဈောတဗွပုဒ်ကို "ဥပေက္ခာယ ဇနိတာ ဥပေက္ခာဇနိတာ" ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဝတ္ထနာ။

သတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟူသော သဝဇ္ဈောတဗွသမာသ်ပုဒ်၏ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏အဖြစ်, ယင်းဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ သမ္ဗန်အနက်ဟောဇ်၏အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ သဝတ္ထနာ။ (တစ်နည်း) သတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟူသော သဝဇ္ဈောတဗွပုဒ်ကို "သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ သတိပါရိသုဒ္ဓိ" ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဝတ္ထနာ။

ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟူသော သဝဇ္ဈောတဗွပုဒ်၏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ-သမာသ်ပုဒ်၏အဖြစ်, ယင်းစတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၏ သမ္ဗဒါန်အနက်ဟောဇ်၏အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသဝတ္ထနာ။ (တစ်နည်း) ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟူသော သဝဇ္ဈောတဗွပုဒ်ကို "ဥပေက္ခာဇနိတာ သတိပါရိသုဒ္ဓိ ဇေသာတိ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ" ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဝတ္ထနာ။ ဥပေက္ခာဇနိတာ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ ဇနိတာ-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေနေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသဝတ္ထနာ။ (ဤကား ဂဏ္ဌိသစ်ဆရာ၏ အလိုတည်း။)

(တစ်နည်း) ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟူသော သဝတ္ထနာပါဠ်ဖြင့် ဥပေက္ခာသတိ-ဟူသော သဝဇ္ဈောတဗွပုဒ်၏ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏အဖြစ်, ယင်းတတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ ကတ္တားအနက်ဟောဇ်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသဝတ္ထနာ,

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ဥပေက္ခာသတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ဥပေက္ခာယ ဧနိတာ သတိ ဥပေက္ခာသတိ" ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ ဧနိတ-ဟူသော အလယ်ပုဒ် ကျေနေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၏အဖြစ်, ယင်းစတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၏ သမ္ဗန္ဓိန်အနက်ဟောဓ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ ဧတသ္မာတိ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ" ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (ဤကား ဂဏ္ဌိဆရာ၏ အလိုတည်း။)

မှတ်ချက် ။ ။ ရှေးနည်းသည် ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ၌ ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒလောပေနေကဲ့ သမာသပဒန္တိအာဟ ဥပေက္ခာယ ဧနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ၌-ဟူသော သာရတ္ထနှင့်ညီသည်။

---

၇ ။ ။ ပါဠိ အဆုံးအဖြတ်

စတုတ္ထစျာန်သည် မုချအားဖြင့် ဥပေက္ခာ, ဧကဂ္ဂတာဟူသော အင်္ဂါ ၂-ပါးရှိသော စျာန်ဖြစ်သောကြောင့် ဥပေက္ခေကဂ္ဂတမေဝ-ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ နည်း, ဥပစာ

သတိ-ဟူသော နည်းသည် သတိတည်းဟူသော ပြဓာန်းသည်ကို ဆိုသဖြင့် သမ္မယုတ်တရာ်းတည်းဟူသော မပြဓာန်းသည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာန နည်း မည်၏။

သတိ-သဒ္ဒါသည် အစိတ်ဖြစ်သော သတိ၏ သတိဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သတိ, တဲ့သမ္မယုတ္တဓမ္မတို့၌ တင်စား၍ အပေါင်းဖြစ်သော သတိ, တဲ့သမ္မယုတ္တဓမ္မတို့ကို "သတိ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဧကဒေသုပစာ= အဝယဝုပစာ မည်၏။

[ထောက် ။ ။ သတိသီသေနာတိ သတိ ဥတ္တမံ်ဂ် ကတွာ၊ ပဓာန်

http://www.dhammadownload.com

ကတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ ။ ။ ဥပလက္ခဏ, နိဒဿနနည်းများလည်း သင့်သည်။ သို့သော် အဋ္ဌကထာ, ဋီကာဆရာတို့ အလိုတော့ ကျမည်မဟုတ်။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၅။]

---

၁၀ ။ ။ ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်း

ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-၏ အဘိဓေယျတ္ထဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား စတုရင်္ဂိဝိရိယတည်း။ ထို၏ပဒဋ္ဌန်ကား မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်တည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ပါရမီ ၁၀-ပါး, အပြား ၃၀, စွန့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး, စရိယ ၃-ပါးတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား မဟာဘိနိဟာရတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား မဟာကရုဏာတော်တည်း။ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ဒုက္ခိတ သတ္တဝါအပေါင်းတည်း။ ဤသို့ အောက်သက် သြရုယျောရုယ္ဟအားဖြင့်လည်းကောင်း, စတုတ္ထဈာန်သည် မဟာဝဇိရဉာဏ်တော်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် အောက်မင်္ဂ, အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် အရဟတ္တ မင်္ဂ ဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် သမ္မညုတဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဒေသနာဉာဏ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ ဟိတသုခ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ဤသို့အထက်ထက် အာရယ္ဟာရုယ္ဟအားဖြင့် လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကိုစိစစ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏-ဟူလိုသော်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဘဂဝတာ ပနိဒံ စတုတ္ထဈာနံ ဗောဓိရုက္ခမူလေနိဗ္ဗတ္တိတံ-ဟူသော အဋ္ဌကထာ (၁၂၆) ကို ထောက်၍ ဤစတုတ္ထဈာန်ကား ဗောဓိရုက္ခမူလ ၌ ဖြစ်စေအပ်သော ဝိပဿနာပါဒကစသော အကျိုးရှိသော စတုတ္ထဈာန်သာ။

၁၃၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ ယေ တေ ဗြာဟ္မဏ ရူပရသာ သဒ္ဒရသာ ဂန္ဓရသာ ရသရသာ

http://www.dhammadownload.com

ဖောဋ္ဌဗ္ဗရဿာ၊ တေ တထာဂတဿ ပဟီနာ-ကို (၅) နံပါတ်ပါ အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ အနက်ပေးပါ။

၂ ။ ။ သုတ္တာရုဠ္ဟ ဘဏ္ဍ ပါမံဂ် ဝါ ကဏ္ဍသုတ္တက် ဝါ ကဠိသုတ္တက် ဝါ သာဋက် ဝါ ဝေဌန် ဝါ ထေယျစိတ္တော အာမသတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ-ကို အနက်မှန် သမ္မန်ပါ။

၃ ။ ။ နစ ဘိက္ခဝေ အတ္တာနံ ပါတေတဗ္ဗံ၊ ယော ပါတေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ-ကို ပဌမဝါက္ယဋ္ဌ ကတ္တားနှင့် အပဓာနကံ, ဒုတိယဝါက္ယဋ္ဌ ပဓာနာ ပဓာနကံများစွက်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ကာသာဝကဏ္ဍာ ဗဟဝေါ၊ ပါပဓမ္မာ အသညတာ။

ပါပါ ပါပေဟိ ကမ္မေဟိ၊ နိရယံ တေ ဥပပဇ္ဇရေ-

ကို တေ-၏ တွဲဖက်စွက်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ တတ္ထ ပဟီနာတိ စိတ္တသန္တာနတော ဝိဂတာ ဇဟိတာ ဝါ၊ ဇတသ္မိံ ပနတ္ထေ ကရဏေ သာမိဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-ကို အနက်ပေးပါ။

၆ ။ ။ ကိံ ပန အညထာပိ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏံ ဟောတိတိ၊ ဟောတိ-ကို အည-၏ အပါဒါန်ခံလျက် လိုက်စပ်နည်းဖြင့် မေး,ဖြေ ပေါ်အောင် အနက်ဖော်ခဲ့ပါ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာတို့ကို အနက်မှန် သမ္မန်ပါ။

၇ ။ ။ ထေယျစိတ္တေန မုခဝဋ္ဋိယံ ဂဟေတွာ ကုမ္မိံ အာဝိဉ္ဆတိ တေလံ ဂဠေတုကာမော၊ ပါဒဂ္ဃနကေ ဂဠိတေ ပါရာဇိကံ။

၈ ။ ။ ဘတ္တဝိဿဂ္ဂကာလာဒီသု ကာကေ ဝါ သောဏေ ဝါ ကဠံ ဝါ ကထလံ ဝါ ခိပိတွာ ပလာပေတိ၊ ဝဋ္ဋတိ။

၉ ။ ။ သာရထိတိ အဿဒမကော။ ဂေါဒမကောတိပိ ကုရုန္ဒဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ တဿ ပတောဒသူစိယာ ဝိဇ္ဈနဘာဝေါယေဝ နိမိတ္တံအဟောသိ။ တသ္မာ သူစိလောမပေတော ဇာတော။

၁၀ ။ ။ ဣတ္ထိပုရိသာ အညမညံ ကိဉ္စိဒေဝ တမ္မူလကန္တပုပ္ဖဝါသာဒိပွကာရံ ပဏ္ဏာကာရံ မိတ္တသန္ထဝဘာဝဿ ဒဋ္ဌဘာဝတ္ထာယ ပေသေန္တိ၊ အယံ ဝနဘင်္ဂေါနာမ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ (၅) နံပါတ်ပါ အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ အနက်

ဗြာဟ္မဏာ၊ ပုဏ္ဏား။ ယေ တေ ရူပရသာ၊ အကြင်ရူပါရုံ၌ သာယာခြင်း ထိုသည်လည်း ကောင်း။ ယေ တေ သဒ္ဒရသာ၊ အကြင်သဒ္ဒါရုံ၌ သာယာခြင်း တို့သည် လည်း ကောင်း။ ယေ တေ ဂန္ဓရသာ၊ အကြင်ဂန္ဓာရုံ၌ သာယာခြင်း တို့သည် လည်း ကောင်း။ ယေ တေ ရသရသာ၊ အကြင်ရသာရုံ၌ သာယာခြင်း တို့သည်လည်း ကောင်း။ ယေ တေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရသာ၊ အကြင်ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၌ သာယာ ခြင်းတို့သည် လည်း ကောင်း။ (သန္တီ၊ ရှိကုန်၏။) တေ၊ ထိုအာရုံ ၅-ပါး၌ သာယာခြင်းတို့သည်။ တထာဂတဿ၊ မြတ်စွာဘုရား၏။ (စိတ္တသန္တာနတော၊ စိတ်အစဉ်မှ။) ပဟီနာ၊ ကင်းကုန်ပြီ။ (တစ်နည်း) တေ၊ ထိုအာရုံငါးပါး၌ သာယာခြင်းတို့ကို။ တထာဂတဿ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ပဟီနာ၊ ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။ [ပါ၊ ၂။ ပါ၊ သျှ၊ ၁၄။]

---

၂ ။ ။ [ပါ၊ ၅၈။ ပါ၊ သျှ၊ ၁၃၄။]

---

၃ ။ ။ ကတ္တား, ကံများ စွက်၍ အနက်

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ (ဘိက္ခုနော၊ ရဟန်းသည်။) (ကတ္တား) အတ္တာနံ-အတ္တာ၊ မိမိကိုယ်ကို။ (ပပါတံ၊ ကမ်းပါးပြတ်သို့။) (အပဓာနကံ) နှ ပါတေတဗ္ဗံ-နှ ပါတေတမ္မော၊ မချအပ်။ ဝါ၊ မကျစေအပ်။ ယော-ဘိက္ခု၊ အကြင်ရဟန်းသည်။ (အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။) (ပဓာနကံ) (ပပါတံ၊ ကမ်းပါးပြတ်သို့။) (အပဓာနကံ) ပါတေယျ၊ ချငြားအံ့။ ဝါ၊ ကျစေငြားအံ့။ အဿဘိက္ခုနော၊ ထိုရဟန်းအား၊ ဒုက္ကဋာ၊ ဒုက္ကဋ် အမည်ရှိသော။ အာပတ္တိ၊ အာပတ်သည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။) [ပါ၊ ၁၀၄။ ပါ၊ သျှ၊ ၁၈၃ ။ ။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၄။ ၁၈၄-လည်း ကြည့်။]

မှတ်ချက် ။ ။ ပါဠိတော်နိသျအလို အပဓာနကံကို "ဟေဋ္ဌိမဋ္ဌာနံ" ဟု ထုတ်ရပါမည်။

---

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး။ ။ ပါ၊ ၁၁၆၊ ပါ၊ သျ၊ ၁၉၇။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၆၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၀၇။]

---

၆ ။ ။ အည-၏အပါဒါန်ခံလျက် လိုက်စပ်နည်းဖြင့် အနက်

ပန၊ ပုစ္ဆာကို ပြဦးအံ့။ (အစ္ဆစာရတော၊ လွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းမှ။) အညထာပိ၊ တစ်ပါးသော အပြားဖြင့်လည်း။ ဂဗ္ဘဂဟဏ၊ ကိုယ်ဝန်ကို ယူခြင်းသည်။ ဟောတိ ကိ၊ ဖြစ်လေသလော။ ဣတိ၊ အယံ၊ ဤသည်ကား။ (ပုစ္ဆာ၊ မေးခြင်းတည်း။ အစ္ဆာစာရတော၊ လွန်ကျူး၍ကျင့်ခြင်းမှ။ အညထာပိ၊ တစ်ပါးသော အပြားဖြင့်လည်း။ ဂဗ္ဘဂဟဏ၊ ကိုယ်ဝန်ကိုယူခြင်းသည်။) ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်သေး၏။ (ဣတိ-ဣဒံ၊ ဤသည်ကား၊ ဝိဿဇ္ဇနံ၊ ဖြေခြင်းတည်း။) [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၄၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၄၈။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂၊ ၄၃၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၈၃။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၃၂၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၁၈၇။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၄၂၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၂၈၉။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၄။ ၃၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၃၃၆။]

၁၃၃၂-ခုနှစ် မမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဒိဗ္ဗသဒ်သတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။

(ခ) ဒေဝတာနဉ်သုစရိတ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ ပိတ္တသေမှရုဟိရာဒီဟိ (အပလိဗုန္ဓံ, အပလိဗုဒ္ဓံ) ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တတာယ ဒူရေပိ အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထံ ဒိဗ္ဗံ ပသာဒစက္ခု ဟောတိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ကုဒ္ဆာပိ ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ ဉာဏစက္ခု တာဒိသ မေဝါတိ ဒိဗ္ဗာသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။

(ဃ) ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခု။

၁ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို အနက်မှန်စွာ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ တာဒိသမေဝ-တိုင်ရုံကိုသာ မျှော်၍ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို အနုသန္ဓေ ပြည့်စုံစွာ တက်ပြခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (က) စသော ဝါကျတို့၏ ဝါကျအမည်တို့ကို ခွဲဝေခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျလာ ဒိဗ္ဗံ-ကို ဝိဂ္ဂဟ မူ၍ ဉာဿနည်း ကောက်ပါ။

၅ ။ ။ အထက်ပါ သဒိသ-ပုဒ်၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, ပစ္စယတ္ထ, လိင်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုနှင့် သံဝဏ္ဏနာ တို့ကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ အထက်ပါ အပလိဗုန္ဓံ, အပလိဗုဒ္ဓံ-ပါ၌ ၂-တန်တွင် အဘယ်ပါ၌ မှန်သနည်း။ သဒ္ဒနယပြ၍ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ အထက်ပါ ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရ တို့ကို အကြောင်းပြ၍ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ဤယာဂုသည် ငါ့အား လျောက်ပတ်၏ မအေးမီ (မအေးခင်) ထိုယာဂုကို သောက်အံ့ဟု ထိုမထေရ်က ကြံစည်လေသတည်း-ဟူသော စကား ပြေကို ဂဇ္ဇန္ခ သီကုံးခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျပါ စက္ခုပုဒ်အရကို လက္ခဏဟာရ ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၂၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဓိကကဏ္ဍပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၄၆၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၉။]

---

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "ပသာဒစက္ခုသည် ဒိဗ္ဗမည်၏" ဟု ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ "ပသာဒစက္ခုသည်သာလျှင် ဒိဗ္ဗမည်သည် မဟုတ်သေး၊ ဉာဏစက္ခုသည်လည်း ဒိဗ္ဗမည်၏" ဟု ပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။ (နိဿယစ်)

---

၃ ။ ။ (က) စသော ဝါကျတို့၏ ဝါကျအမည်

(က) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဝိတ္ထာရဝါကျ, (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရဝါကျ (ထပ်ချဲ့), (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ, (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ပက္ခန္ဓရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဒိဗ္ဗေနာတိ အာဒီသု (ဝစနတ္ထော ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)-ကို ပက္ခန္ဓရ, သဓေ်ပ ယူ၍ (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ဝိတ္ထာရ ခွဲသည်။ ပက္ခန္ဓရလည်း ခွဲကြသည်။ (စဉ်းစား) ။ ။ ဤကား သတ်မှတ်ထားသော ဝါကျအတိုင်း ခွဲခြင်း ဖြစ်သည်။ ဖြစ်သင့်တိုင်း ခွဲသော်, (က) ဝိတ္ထာရ။ ဒေဝတာနဉ္စ ။ပ။ တာဒီသ မေဝ-သည် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် ဣဒဉ္စာပိ ။ပ။ တာဒီသမေဝ-သည် ဝါကျာရမ္ဘ။ ဣတိဒိဗ္ဗသဒ်သတ္တာဒိဗ္ဗ-ကား နိဂုမ်း။ (တစ်နည်း) လဒ္ဓဂုဏ်။

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဥသ်ကောက်

ဒိဝိ ဘဝံ ဒိဗ္ဗံ။ ဒိဝိ၊ နတ်ပြည်၌။ ဘဝံ၊ ဖြစ်သည်တည်း။ ဒိဗ္ဗံ၊ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သည်။

ဒိဝိဘဝံ-ကား ဘဝတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ဒိဗ္ဗံ-ကား ဘဝတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ ဒိဝ-ပုဒ်, ဏျ-ပစ္စည်း။ ဤဒိဗ္ဗံ-ဟူသော ဘဝ တဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၌ ဒိဝ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏ အရကား နတ်ပြည်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ထိုနတ်ပြည်၏ နတ်တို့၏ ပသာဒ စက္ခုနှင့် ဌာန, ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာ အားဖြင့် ရ၏။ ဏျ-ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချ, ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုသည် အပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲ ဖြစ်သော ကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သမ္ဗန်သကတ်ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာလျှင် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

---

၅ ။ ။ ဓာတ္တာဒိဝိဘာဂ

သဒိသ-ကား သမာနသဒ္ဒူပဒ, ဒိသ-ဓာတ်, ကို-ပစ္စည်း, ကတွတ္တ, နပုလ္လိင် (စက္ခုဿ-ဟူသော လာသမ္မန် ထောက်) ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဒဿနဋ္ဌေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် စက္ခု-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဒ်၌ စက္ခု-ဓာတ်၏ ဒဿနအနက်ဟောဓ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယဓာတ္တတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

ဥ-ပစ္စည်း, (တစ်နည်း) ဏု-ပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်ဟောဓ၏ အဖြစ်ကို လည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) စက္ခု-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "စက္ခတိ ရူပံ ဝိဘာဝေတီတိ စက္ခု" ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည် အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပါဠိ အဆုံးအဖြတ်

ပရိ-ပုဒ် ဗုဓိ-ဓာတ် အ-ပစ္စည်း၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ, ဝဂ္ဂန္တ နှ-ပြု, ရ-ကို လ-ပြု၍ "ပလိဗုန္ဓ" ဟူ၍လည်းကောင်း, ပရိပုဗ္ဗ-ဗုဓိ-ဓာတ်, တ-ပစ္စည်း၊ ဓ, ဃ, ဘ, ဟဟိ ဓ, ဗါစ-သုတ်ဖြင့် တ-ပစ္စည်းကို ဓ-ပြု, ဟစတုတ္ထာန မန္တာနံဒေါ ဓေ-သုတ်ဖြင့် ဓာတွန် ဓ-ကို ဒ်-ပြု, ရ-ကို လ-ပြု၍ "ပလိဗုဒ္ဓ" ဟူ၍လည်းကောင်း ပြီးသည်။ ထို့နောက် နှ-ပုဒ်နှင့် သမာသ် တွဲစပ်၍ "အပလိဗုန်ဓ" ဟူ၍လည်းကောင်း, "အပလိဗုဒ္ဓံ" ဟူ၍လည်းကောင်း ပြီးသော ကြောင့် အပလိဗုန်ဓ, အပလိဗုဒ္ဓံ-ပါဠိ ၂-တန်လုံးပင် မှန်ပါသည်။

[သုန္ဒရတရ ။ ။ ဆိန်ဒ, ဆိဒ္ဒံ-ကဲ့သို့ ပါဠိ ၂-တန်လုံး သင့်သော်လည်း အောက်ပါ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့၌ တ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော အပလိ-ဗုဒ္ဓံ-ပါဠိသာ ရှိကြသောကြောင့် တ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော အပလိဗုဒ္ဓံပါဠိသာ သုန္ဒရတရ ဖြစ်သည်။

စူဠနိဒ္ဒေသပါဠို။ ၈၅။ မိလိန္ဒပဉ္ဉပါဠို။ ၃၇၁။ ပါရာဇိကကဏ္ဍ အဋ္ဌကထာ။ ၁။ ၁၃၂။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာ။ ၂၅၂။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသဋ္ဌကထာ။ ၂၇၀။ ဥပရိ

http://www.dhammadownload.com

ပဏ္ဏာသဋ္ဌကထာ။ ၉၇။ သံယုတ္တဋ္ဌကထာ။ ၂၅၂။ အဂုံတ္တရဋ္ဌကထာ။ ၂။ ၃၀၆။ ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ။ ၂။ ၁၂၉။ ဥဒါနဋ္ဌကထာ။ ၁၈၁။ ဣတိဝုတ္တကဋ္ဌကထာ။ ၁၉၇။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၃၉၆။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသဋီကာ။ ၃၁၁။]

---

၈ ။ ။ နယူပစာရ

ဝိရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ-၌ ဝိရိယဘာဝနာ-ဟူသော နည်းသည် ဝိရိယဘာဝနာ တည်းဟူသော အစိတ်ကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် ကုသိုလ်ဘာဝနာ အားလုံးတည်းဟူသော အပေါင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ နိဒဿနနည်းလည်း အသင့်ပင်။

ဝိရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ-၌ ဝိရိယဘာဝနာ-သဒ္ဒါသည် အစိတ်ဖြစ်သော ဝိရိယဘာဝနာ၏ ဝိရိယဘာဝနာ ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကုသိုလ် ဘာဝနာ အားလုံး၌ တင်စား၍ အပေါင်း ဖြစ်သော ကုသိုလ် ဘာဝနာ အားလုံးကို "ဝိရိယဘာဝနာ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဧကဒေသုပစာ=အဝယဝုပစာ မည်၏။

---

၉ ။ ။ [၌၊ ၁။ ၁၃၄။]

---

၁၀ ။ ။ လက္ခဏဟာရ နေတ္တိနည်း

စက္ခု-ပုဒ် အရကို အဘိညာဉ် (ဉာဏ) စက္ခုကို ယူသောကြောင့် ထိုနှင့် နမနလက္ခဏာ တူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့်တကွ ဖြစ်လေ့ ရှိသော ကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် စက္ခု ကိစ္စကို ပြီးစေခြင်း တူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ဟေတုပစ္စည်းစသော အကြောင်းတူသောကြောင့် လည်း ကောင်း, ထိုနှင့် ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန် စသော အကျိုးတူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ရူပါရုံ တည်းဟူသော အာရုံတူသောကြောင့် လည်း ကောင်း, ထိုနှင့် နမနဇာတ် တူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ဒူရ-အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္တ စသောဂုဏ် တူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ဒဿနကြိယာ တူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ပရမတ္ထဓမ္မဒြပ် တူသော ကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ပရမတ္ထဓမ္မ, သစ်တအမည် တူသောကြောင့် လည်းကောင်း သမ္မယုတ် ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာကိုလည်း ယူအပ်၏။ ဤသို့

http://www.dhammadownload.com

သုတ်၌ မလာသော တရားတို့ကို ဧကလက္ခဏ စသောအားဖြင့် မှတ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

၁၃၃၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ ဧဇ္ဇောတိဿ ဘော ဂေါတမ ဝစနီယော၊ သော ဟိ နေသံ ဧဇ္ဇော ဟောတိ-ကို ဝါကျအပြန်အလှန် အနက် ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ ယော ကောစိ အဝိတရာဂေါ တံ ဝနသဏ္ဍံ ပဝိသတိ၊ ယေဘုယျေန လောမာနိ ဟံသန္တိ-ကို (၉) နံပါတ်ပုစ္ဆာ အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ အနက် ယောဇနာပါ။

၃ ။ ။ သဟဘဏ္ဍဟာရကံ ပဒသော နေဿာမီတိ ပဌမံ ပါဒံ သင်္ကာမေတိ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ-ကို အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ-၌ အနက် ၃-မျိုးပေါ်အောင် ယောဇနာပါ။

၄ ။ ။ ယတ္ထ ဝါ ပန တုမှာကံ စိတ္တံ ပသီဒတိ၊ တတ္ထ ဒေထာတိ ဘဏတိ-ကို ဘဏတိ-၏ ကတ္တား ထည့်လျက် အနက် ယောဇနာပါ။

၅ ။ ။ ဥပယောဂေန ဘုမ္မေန၊ တံ တံ အတ္ထမပေက္ခိယ။

အညတြ သမယော ဝုတ္တော၊ ကရဏေနေဝ သော ဂ္ဂဟ-ကို တံ တံ အတ္ထံ-၏ အရပေါ်အောင် အနက် ယောဇနာပါ။

၆ ။ ။ ဒုတိယေ အတ္ထဝိကပ္ပေ ဗျဉ္ဇနာနိ အဝိစာရေတွာ လောကေ ကပဏပုရိသော တပဿီတိ ဝုစ္စတိ-ကို အာကာရ အပြင်ထုတ်လျက် အနက် ယောဇနာပါ။

၇ ။ ။ ဝိရာဂေါတိ တဿာ ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ-ကို သဗ္ဗနာမ် အစွဲ မလွဲအောင် အနက်ယောဇနာပါ။

၈ ။ ။ ယတ္ထ ရတနပရိတ္တံ ခန္ဓပရိတ္တံ ဓဇဂ္ဂပရိတ္တံ အာဋာနာဋိယပရိတ္တံ မောရပရိတ္တန္တိ ဂ္ဂဟေသံ ပရိတ္တာနံ အာနုဘာဝေါ ပဝတ္တတိ-ကို ဂ္ဂဟေသံ ပရိတ္တာန-၏ အဘိဓေယျတ္ထပေါ်အောင် အနက်ယောဇနာပါ။

၉ ။ ။ ဗဟုတရာနိ လောမာနိ ဟံသန္တိ ဥဒ္ဒံ မုခါနိ, သုစိသဒိသာနိ,

http://www.dhammadownload.com

ကဏ္ဍကသဒိသာနိ စ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ-ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၁၀။ ။ ဒါရကာ "အမှာကံ ပါသာဒေါ" တိ သဉ္ဇာနိတွာ အာဘိရုဟိ်သု။ တတော ထေရော ဣဒ္ဓိံ ပဋိသံဟရိ-ကို ထေရော-၏ အရ ပေါ်အောင် ယောဇနာပါ။

၁၃၃၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၄။ ပါ၊ သျ။ ၂၄။ ။ ၁၃၂၉-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။ ယင်း နှစ် အမှတ် (၁), နံပါတ် (၁) အဖြေကြည့်။]

---

၂ ။ ။ ၉ နံပါတ်ပုစ္ဆာ အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ အနက် ယောဇနာ

ကောစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သော။ အဝိတရာဂေါ၊ မကင်းသော ရာဂရှိသော။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ တံ ဝနသဏ္ဍံ၊ ထိုတောအုပ်သို့။ ပဝိသတိ၊ ဝင်၏။ (တဿ၊ ထိုသူ၏။) ယေဘုယျေန၊ များစွာကုန်သော။ လောမာနိ၊ အမွေးတို့သည်။ ဟံသန္တိ၊ ရွှင်ကုန်၏။ ဝါ၊ အထက်သို့ မျက်နှာ ရှိကုန်သည်, အပ်နှင့်တူကုန်သည်, ဆူးနှင့်တူကုန်သည် ဖြစ်၍ တည်ကုန်၏။ [ပါ။ ၉။ ပါ၊ သျ၊ ၄၃။]

---

၃ ။ ။ [၁၃၁၈-ခုနှစ် အမှတ် (၁) ပုစ္ဆာနံပါတ် (၂) အဖြေ၌ ရေးခဲ့သော အာပတ္တိ ဒုက္ကဋသ-အတိုင်း ယောဇနာ။ ထုလ္လစ္စယသ-ကို "ထုလ္လစ္စယာ+အသ" ဟု ပုဒ်ဖြတ် ။ ။ ပါ။ ၆၃။ ပါ၊ သျ။ ၁၃၈။]

---

၄ ။ ။ ["ဘိက္ခု" ဟု ကတ္တားထည့် ။ ။ ပါ။ ၃၈၁။ ပါ၊ သျ။ ၄၀၈။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၆၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၂။]

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ အာကာရ အပြင်ထုတ်လျက် အနက်ယောဇနာ

ဒုတိယေ၊ နှစ်ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော။ အတ္ထဝိကပ္ပေ၊ အနက်ကို အထူးအားဖြင့် ကြံခြင်း၌။ ဗျဉ္ဇနာနိ၊ သဒ္ဒါတို့ကို။ အဝိစာရေတွာ၊ မဆင်ခြင်မူ၍။ လောကေ၊ လောကဋ္ဌ။ ကပဏာပုရိသော၊ အထီးကျန်သော ယောကျ်ားကို။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ (ကိ၊ အဘယ်သို့။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်သနည်း။) တပဿီတိ၊ "တပဿီ" ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်သတည်း။) တပဿီ၊ အထီးကျန်သော ယောကျ်ား ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၇၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၂၆။]

မှတ်ချက် ။ ။ "အပြင်ထုတ်လျက်" ဟုသာမညမေးခြင်းဖြစ်၍ ထုတ်နည်း ၂-မျိုးလုံးနှင့် ဆက်ဆံလျက်ရှိသော်လည်း တစ်နည်းသာ ယောဇနာလိုက်ပါသည်။

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၄၁၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၁၄။ ။ ၁၃၂၉-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၈ ။ ။ ["ဣမေသံ-ပရိတ္တာနံ၊ ဣဿ ရတနပရိတ်, ခန္ဓပရိတ်, ဓဇဂ္ဂပရိတ်, အာဋာနာဋိယပရိတ်, မောရပရိတ်တို့၏" ဟု ယောဇနာ။ ကြွင်း သျှ အတိုင်း။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၄၅၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၁။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၆၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၄၆။]

၁၀။ ။ ["ထေရော၊ အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်သည်" ဟု ယောဇနာ။ ကြွင်း သျှ အတိုင်း ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၆၂၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၃။ ၅၆၀။]

၁၃၃၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ထူလတ္တာ, အစ္ဆယတ္တာ စ ထုလ္လစ္ဆယံ။

(ခ) "သမ္ဗဗာယေ စ ဒုဂ္ဂတိ၊ ယံ ဟောတိ ကဋ္ဌကဗ္ဘလ" န္တိ အာဒိသု

http://www.dhammadownload.com

ဝိယ စေတ္ထ သံယောဂဘာဝေါ ဧဒိတမ္ပေါ။

(ဂ) ဧကဿ သန္တိကေ ဒေသေတမ္ပေသု ဟိ အစ္ဆယေသု တေနသမော ထူလော အစ္ဆယော နတ္ထိ။

(ဃ) တသ္မာ ဝုတ္တံ "ထူလတ္တာ, အစ္ဆယတ္တာ စ ထုလ္လစ္ဆယ" န္တိ။

၁ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို တသ္မာ-၏ အစွဲ ထင်ရှားစေလျက် သဒ္ဒါ အားဖြင့် အာကာရ အတွင်းသွင်းပြီး ကတ္တားထည့်ကာ အနက်ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက် တက်ပါ။ (အဓိပ္ပာယ် ပြန်ရန် မလို။)

၃ ။ ။ အထက်ပါ ဝါကျတို့ကို ရှေ့နောက်ထောက်ဆ ဝါကျအမည် ပေးလျက် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျပါ သမော-ကို စပ်သင့်ရာ၌ စာစပ်ခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ရှုလျက် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြုပြီး ဉာသ်ကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။ သမ္မရာယေ-၌ လိင်, ဝိဘတ်, ဓာတ်, ပစ္စည်း, ကြိယာ, ကာရက တို့ကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျကို အဋ္ဌကထာဘောဂ ဖော်ပြလျက် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို အကြောင်းပြ၍ သံဝဏ္ဏနာအမည် ပေးခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ "ထုလ္လစ္ဆယ်" ဟူ၍လည်းကောင်း, "ထူလစ္ဆယ်" ဟူ၍ လည်း ကောင်း နှစ်မျိုးရှိခဲ့သော် သင့်ရာကို အထောက်ထားပြ၍ ဖြေပါ။

၈ ။ ။ ထုလ္လစ္ဆယ်-၌ နယ, ကဋ္ဌကပွလ်-၌ ဥပစာတို့ကို ဖြေပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ မြန်မာဘာသာတို့ကို စုဏ္ဏိယဗန္ဓ စီကုံးပါ။

လူပ်စေသော ရဟန်းအား လူပ်တိုင်း လူပ်တိုင်း ထုလ္လစ္ဆဉ်းအာပတ်သင့်၏။ လူပ်စေ၍လည်း လဇ္ဇီသဘောသို့ ရောက်သော ရဟန်းသည် ထုလ္လစ္ဆဉ်းအာပတ်ကို ပြောကြား၍ (ဒေသနာကြား၍) လွတ်၏။

၁၀ ။ ။ ကဋ္ဌကပွလ်-၏ အရကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်း ထုတ်ဆောင် ခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၃-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျအနက် ။ ။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ တစ်ယောက်သော ရဟန်း၏ အထံ၌ ကြားအပ်ကုန်သော အပြစ်တို့တွင် ထိုအပြစ်နှင့် တူသော ရုန့်ရင်းသော အပြစ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ "ထူလတ္တာ, အစ္ဆယတ္တာ စ ထုလ္လစ္ဆယ" ဆို၊ "ထူလတ္တာ, အစ္ဆယတ္တာ စ ထုလ္လစ္ဆယံ" ဟူ၍။ (မယာ၊ ဇါသည်။) (ကတ္တား) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ထူလတ္တာ စ၊ ရုန့်ရင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ အစ္ဆယတ္တာစ၊ အပြစ်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း ထုလ္လစ္ဆယံ၊ ထုလ္လစ္ဆယ မည်၏။ [ဤသို့ အာကာရ ပါဠိကို သီးသန့်ယောဇနာ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၁၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၆၈။]

---

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂပုဗ္ဗာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ရုန့်ရင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း, အပြစ်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း "ထုလ္လစ္ဆယ မည်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏။ (ဋ္ဌပနာ)။ ယင်းသို့ဆိုသော် ဂရုကအာပတ်တို့သည် ထုလ္လစ္ဆယ မည်ကုန်ရာသည်မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် လဟုကအာပတ်ကို "ထုလ္လစ္ဆယ" ဟုဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့သော ဒဋ္ဌိကရဏ ယုတ္တိဝစနဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း (ပုဗ္ဗာ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။ [ဝါကျတက်နောက်မှီးတက်လေ။]

---

၃ ။ ။ ရှေ့နောက် ထောက်ဆ၍ ဝါကျအမည်

(က) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဆိုပြီး ဝါကျ ထောက်သော် ပကတ္တရ, (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ထောက်သော် ဝါကျ, (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ထောက်သော် ယုတ္တိဒဋ္ဌိယဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျ ထောက်သော် ဝါကျာရမ္ဘ ဝါကျ, (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် ပကတ္တဝါကျဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ, (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ထောက်သော် လဒ္ဓဂုဏောယျဝါကျ, (တစ်နည်း) နိဂမနိယဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ထောက်၍ လဒ္ဓဂုဏ ဝါကျ (တစ်နည်း) နိဂမဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(တစ်နည်း) (က) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြ ၂-ဝါကျ ပေါင်း ထောက်သော် သနိဿဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြ ၂-ဝါကျပေါင်းသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျထောက် သော် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုတွင်–

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် ကာရဏ ဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် ဖလဝါကျ, ဆိုလတ္တံ့ ဝါကျထောက်သော် အာဂမဒဋ္ဌိယဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဝါကျာရမ္ဘမှတစ်ပါး ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏကို ပြသောကြောင့် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို "ပကာသနာရဝါကျ" ဟု သင့်အောင်ဟူ၍ (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို ပကာသဝါကျ ခွဲသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျကိုသာ မြဲစေ၍ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကိုမမြဲစေသောကြောင့် ဒဋ္ဌိယဝါကျတော့ သင့်မည်မထင်။

[ရေ့နောက် ထောက်ဆ၍ ဝါကျအမည် ပေးခိုင်းခြင်းသည် "အပိုရှုပ်ရုံ ရှိသည်" ဟု ယူဆသည်။ ဥပမာ-နောက်ဝါကျ ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ ဖြစ်သော် ရှေ့ဝါကျ ဒဋ္ဌိယဝါကျဖြစ်ကြောင်း အထူးပြောစရာမလိုပါ။]

သမော-စာစပ်

သမော-ကား "သော" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အစ္ဆယော-၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန, အစ္ဆယော-ကား တုလျာဓိကရဏဝိသေသျ။

---

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထနှင့် ဥာဿကောက်

ထူလော အစ္ဆယော တုလ္လစ္ဆယ် ။ ။ ထူလော၊ ရုန့်ရင်းသော။ အစ္ဆယော၊ အပြစ်တည်း။ တုလ္လစ္ဆယ်၊ ရုန့်ရင်းသောအပြစ်။ ထူလော အစ္ဆယော-ကား ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဝိဂြိဟ်။ ထူလ္လစ္ဆယော-ကား ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်။

http://www.dhammadownload.com

ထူလ-ပုဒ်, အစ္စယ-ပုဒ်။ ဤ ထုလ္လစ္စယော-ဟူသော ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၌ ထူလော-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်၏ အရကား ရုန့်ရင်းသောဂုဏ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ထိုရုန့်ရင်းသော ဂုဏ်၏ အပြစ်နှင့် (တစ်နည်း) အာပတ်နှင့် ဂုဏ်, ဂုဏောအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ထုလ္လစ္စယော-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရကား ထိုမုချ, ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ရုန့်ရင်းသော အပြစ် (တစ်နည်း) ရုန့်ရင်းသော အာပတ် ရ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ "ထူလော စ သော အစ္စယောစာတိ ထုလ္လစ္စယံ" ဟုလည်း ပြုနိုင်သည်။

[မှတ်ဖွယ် ။ ။ ဝဇ္ဇ-သဒ္ဒါကိုငဲ့၍ နပုလ္လိင်ဖြင့် "ထုလ္လစ္စယံ" ဟုနေသည်။ "ရာဇူနံ ဂဟောတိ ရာဇဂဟံ၊ နဂရသဒ္ဒါပေက္ခာယ နပုံသကနိဒ္ဒေသော" ဟု သာရတ္ထဆရာ မိန့်သကဲ့သို့တည်း။]

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

သမ္ဗရာယေ-ကား ပုလ္လိင်, သတ္တမီ ဧကဝုစ် သို့-ဝိဘတ်, သံ-ပုဗ္ဗ ပရာ-ပုဗ္ဗ, ဣ-ဓာတ်, ဏာ-ပစ္စည်း, ပါပုဏနကြိယာ သြကာသ ကာရက ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဧ-ဓာတ်, အယ-ဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်းလည်း သင့်သည်။

[ထောက် ။ ။ ကမ္မကိလေသဝသေန သမ္ဗရေတဗ္ဗတော သမ္ဗာ ပုဏိတဗ္ဗတော သမ္ဗရာယော၊ ပရလောကော။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၁၉၇၊(-၂၉၂။ သံယုတ္တဋီကာ။ ၁။ ၁၂၆။]

---

၆ ။ ။ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

(က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂ ။ ။ ထူလတ္တာ, အစ္စယတ္တာ စ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ထုလ္လစ္စယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၏ တုလျ အနက်ဟောဂ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) **ရှေ့နောက်ပဒ၊ စဒ္ဒယနှင့်၊ ဟိတ်ပြဖွင့်ချယ်၊ ဝါကျဝယ်၊ ကမ္မဓာရယ်ပြု**-နှင့် အညီ ထုလ္လစ္စယ်-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ထူလော အစ္စယော ထုလ္လစ္စယံ (တစ်နည်း) ထူလော စ သော အစ္စယောစာတိ ထုလ္လစ္စယံ" ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏

http://www.dhammadownload.com

အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ သံဝဏ္ဏနာ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ဒုက္ခာ ကုစ္ဆိတာ ဝါ ဂတိ) "ဒုဂတိ" ဟု ဆိုအပ်လျက် ဂ်-ဒွေဘော်လာ၍ "ဒုဂ္ဂတိ" ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း, (ကဋ္ဌကံ ဖလံ ဧတေသာတိ) "ကဋ္ဌကဖလံ" ဟု ဆိုအပ်လျက် ပ်-ဒွေဘော်လာ၍ "ကဋ္ဌကပ္ပလံ" ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း, ထို့အတူ (ထူလတ္တာ အစ္ဆယတ္တာ စ) "ထူလစ္ဆယံ" ဟု ဆိုအပ်လျက် လ်-ဒွေဘော်လာ၍လည်းကောင်း, (သံယောဂေ ပရေ ရဿတ္တဲ့နှင့် အညီ သံယုတ် နောင်းသောကြောင့်) ထူ-၏ အစိတ် ဥ-ကို ဥ-ရဿပြု၍ လည်းကောင်း "ထုလ္လစ္ဆယ-ဟု ဆိုအပ်၏" ဟု အဓိပ္ပာယ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည် (သာရတ္ထ)။

[သိဖွယ် ။ ။ သံယုဂ်အဖြစ်ကို ဆိုသဖြင့် (သံယောဂေ ပရေ ရဿတ္တဲ့-နှင့် အညီ) သံယုဂ်နောင်းသော သရ၏ ရဿအဖြစ်လည်း ပြီးသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် ရဿအဖြစ်ကို မဆိုတော့ဘဲ "သံယောဂဘာဝေါ" ဟုသာ ဆိုသည်။]

---

၇ ။ ။ **ပါဠိအဆုံးအဖြတ်**

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ သံယောဂဘာဝေါ-ကို ထောက်ထား၍ ထုလ္လစ္ဆယံ ဟူသော ပါဠိ သင့်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ **နယုပစာရ**

ထုလ္လစ္ဆယံ ဟူသော နည်းသည် ရုန့်ရင်းသော အပြစ်တည်းဟူသော မကင်းရာကို ဆိုသဖြင့် ထိုအပြစ်ကြောင့် သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်တည်း ဟူသော မကင်းတတ်သည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း မည်၏။

(တစ်နည်း) ထုလ္လစ္ဆယံ-ဟူသော နည်းသည် လ်-အက္ခရာ လာခြင်းကို စီရင်သောကြောင့် ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်း, ထူ-၏ အစိတ် ဥ-အက္ခရာသည် ဥ-အက္ခရာအား ဖြင့် ဖောက်ပြန်သောကြောင့် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း မည်၏။

ကဋ္ဌကပ္ပလံ-၌ ကဋ္ဌက-သဒ္ဒါသည် အတူဖြစ်သော ခါးစပ်သော အရာ ဝတ္ထု၏ ကဋ္ဌက-ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော မကောင်းသော အကျိုး (အကုသလဝိပါက်) ၌ တင်စား၍ အတူရှိသော မကောင်းသော အကျိုး (အကုသလဝိပါက်) ကို "ကဋ္ဌက" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် သဒိသူပစာ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက် ။ ။ "တဒ္ဓမ္မုပစာ" ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ ကောင်းမည်မထင်။ အကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးသည် ထင်ရှားရှိသည်သာ။

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၃။]

---

၁၀ ။ ။ ပဒဋ္ဌာနဟာရ နေတ္တိနည်း

ကဋ္ဌကပ္ပလ်-၏ အရဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သာမည အားဖြင့် အယောနိသော မနသိကာရတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သဒ္ဓမ္မ-အဿဝနတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား 'အက္ခဏတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အတ္တသမ္မာအပ္ပဏိဓိတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဗာလူပသေဝနတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အပ္ပဋိရူပဒေသဝါသတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ပုဗ္ဗေအကတပုညသာတည်း။ ထိုပုဗ္ဗေအကတပုညတာသည် သခါရတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အဝိဇ္ဇာတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အာသဝေါတရာ ၄-ပါးတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဇရာ, မရဏ, မုစ္ဆာတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဇာတိတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဘဝတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဥပါဒါန်တည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား တဏှာတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဝေဒနာတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဖဿတည်း။ ထို့၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သဠာယတနတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား နာမ်,ရုပ်တည်း။ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ဝိညာဏ်တည်း။ ဤသို့ အောက်သက် သြရယ္ဟာရယုအားဖြင့် လည်းကောင်း, အကုသိုလ်ကံသည် အကုသလဝိပါက် အနိဋ္ဌာရုံ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုသည် နာမ်,ရုပ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် သဠာယတန၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဖဿ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဝေဒနာ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် တဏှာ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဥပါဒါန်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဘဝ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဇာတိ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် ဇရာ, မရဏ, မုစ္ဆာ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် အာသဝေါတရာ ၄-ပါး၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် အဝိဇ္ဇာ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ဤသို့ အထက်အထက် အာရယ္ဟာရယုအားဖြင့် လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို စိစစ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရ မည်၏-ဟူလိုသော်။

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

---

၁ ။ ။ တတြ သုဒံ သာရိပုတ္တ ဘိံ သနကဿ ဝနဘဏ္ဍဿ ဘိသနက-တသ္မိံ ဟောတိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို ၅-နံပါတ်ပါ အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ အနက် ပေးခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ မနာပိကံ သဒ္ဒံ ဥပသံဟရတိ ပေမနိယံ ဟဒယင်္ဂမံ "ဣမံ သုတွာ အလာဘကေန သုဿိတွာ မရိဿတီ" တိ-ကို အနက်အားဖြင့် အာကာရကို အတွင်းသွင်း၍ ကတ္တားထည့်စွက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ အမှာကံ ခေါ ဘန္တေ ကုလပုတ္တာနံ ကိသ္မိံ ဝိယ ဧကသာဋကံ ဂန္တုံ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို ကိသ္မိံဝိယ-၏ သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပာယတ္ထံ ထင်စေလျက် ကြိယာထည့်စွက် အနက်သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ အထ ခေါ သော ကုမ္ဘကာရော ဘိက္ခူနံ ဗဟူ ပတ္တေ ကရောန္တော နသက္ကောတိ အညံ ဝိက္ကာယိကံ ဘဏ္ဍံ ကာတုံ-ကို ကရောန္တော-၏ ပစ္စယတ္ထ ထင်စေလျက် အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ တဿ သာရိပုတ္တ ဘိံသနကဿ ဝနသဏ္ဍဿ ဘိံသနကတသ္မိံ ဣဒံ သုဟောတိ-ဟူသော အဋ္ဌကထာကို ဣဒံ-၏ အစွဲ မလွဲအောင် အနက် ပေးခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ ဃံသိတွာ ဝါ ဆိန္ဒိတွာ ဝါ ယထာ ဝါ နပညာယတိ၊ တထာ သုတ္တေန ဝေဌေတွာ ဝဋ္ဌေတဗ္ဗာ-ကို တတိယ ဝါ-သဒ္ဒါကို နေရာတကျ ယှဉ်လျက် အနက် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ သီဟော ဝါ ဗျဂ္ဃေါ ဝါ မိဂမဟိံ သာဒယော ဝဓိတွာ ခါဒန္တော ဇိဂစ္ဆာပီဠိဟော အာဒိတောဝ နဝါရေတဗ္ဗော၊ အနံတ္ထမိဓ ဟိ ကရေယျ-ကို ဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ ယထာ ဟိ ကမ္မာရဂဂ္ဂရိယာ ဓမမာနာယ ဘသ္တဉ္စ ပုရိသဿ စ တဇ္ဇံ ဝါယာမံ ပဋိစ္စ ဝါတော သဉ္စရတိ၊ ဧဝမေဝ ကာယဉ္စ စိတ္တဉ္စ ပဋိစ္စ အဿသ ပဿာသာတိ-ကို ပါဠိလျှောက် အနက် ပေးခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ဥပါသကံ ဒိသွာ "ဧဟိ သွာဂတံ တဝါ" တိ ဧဝံ ဝါဒိနော၊ နယထာ အယံ, ဧဝံ သင်္ကုဋိတမုခတာယ ဘာကုဋိကဘာကုဋိကာ ဝိယ-ကို ဥပမာ

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ၌ အပြည့်အစုံ ထည့်စွက် အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ သလ္လေခံ အစ္ဆဇ္ဇေန၊ အပ္ပမတ္တေန ဘိက္ခုနာ။

ကပ္ပိယေပိ နု ကာတမ္ဟာ၊ အာမိသတ္ထာယ လောလတာ-

ဟူသော ဂါထာကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၃၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ (၅) နံပါတ် အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ အနက်

သာရိပုတ္တ၊ သာရိပုတ္တရာ။ ဘိံသနကဿ၊ ကြောက်စေတတ်သော။ တတြ-တဿ ဝနသဏ္ဍဿ၊ ထိုတောအုပ်၏။ ဘိံသနကတသ္မိံ၊ ကြောက်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဣဒံ-လော မဟံသနံ၊ ဤအမွေးတို့၏ ခွင်ခြင်းသည်။ သုဟောတိ၊ လွန်စွာဖြစ်၏။ [ပါ။ ၉။ ပါ၊ သျ။ ၄၃ ။ ။ ၁၃၂၄-ခုနှစ် ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၂ ။ ။အနက်အားဖြင့် အာကာရကို အတွင်းသွင်း၍ ကတ္တားထည့်စွက် အနက်ယောဇနာ

(ယော ဘိက္ခု၊ အကြင်ရဟန်းသည်။) (ကတ္တား) ဣမံ၊ ဤသဒ္ဒါရုံကို။ သုတွာ၊ ကြား၍။ အလာဘကော်နု၊ မရခြင်းကြောင့်။ သုသိတွာ၊ ခြောက်ကပ်၍။ မရိဿတိ၊ သေလတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (မနသိကတွာ၊ နှလုံးသွင်း၍။) ပေမနီယံ၊ချစ်ဖွယ်ရှိသော။ ဟဒယင်္ဂမံ၊ နှလုံးသို့ဝင်သော။ မနာပိကံ၊ နှစ်သက်ဖွယ်ရှိသော။ သဒ္ဒံ၊ သဒ္ဒါရုံကို။ ဥပသံဟရတိ၊ အနှီးသို့ဆောင်၏။ [ဥပသံဟရတိ-ကြိယာ၏ ကတ္တား ရည် မေးသည် ။ ။ ပါ။ ၉၈။ ပါ၊ သျ။ ၈၇၇။]

---

၃ ။ ။ကိသ္မိံဝိယ-၏ သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပာယတ္ထ ထင်စေလျက် ကြိယာထည့်စွက် အနက်သမ္မန်

ဘန္တေ၊ အရှင်။ ကုလပုတ္တာနံ၊ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်ကုန်ဌာ။ အမှာကံ၊ အကျွန်ုပ်တို့အား။ ဧကသာဋကံ၊ တစ်ထည်သော ပုဆိုးဖြင့်။ ဂန္တုံ၊ လှည့်လည်ခြင်းငှာ။

http://www.dhammadownload.com

ကိ သို့ဝိယ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ (သဒ္ဒတ္ထ)။ ဝါ၊ ညစ်နွမ်းခြင်း, ရှက်လန့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် တုန်လှုပ်ခြင်း, ပြင်းစွာ တုန်လှုပ်ခြင်းကဲ့သို့ (အဓိပ္ပာယတ္ထ)။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။) (ကြိယာ)။ [ပါ။ ၃၁၂။ ပါ၊ သျ။ ၃၄၈။ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅။]

---

၄ ။ ။ [သျ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၃၅၅။ ပါ၊ သျ။ ၃၈၈။]

---

၅ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၆၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၄၅။]

---

၆ ။ ။ [သျ၊ သစ်အတိုင်း သမ္မန် ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၆၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃။ ၃၀၅။]

---

၇ ။ ။ [သျ၊ သစ်အတိုင်းသမ္မန် ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၅၇၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်။ ၃။ ၅၁၆။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၂၃၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၉၄။]

---

၉ ။ ။ [သျ၊ သစ်အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၄။ ၂၉၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၆၉၇။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၄၊ ၄၄၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၄။ ၇၃၂။]

၁၃၃၄-ခုနှစ် မြောစရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) တဋ္ဌ ဓေါ နော အသန္တန္တိ ဇတ္ထ ပန လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ဝေဒိ-တဗ္ဗော။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) သော စ ခေါ် ဒေယျဓမ္မော အမှာက် နော အသန္တောတိ အယံ ဟေတ္ထ အတ္ထော။

(ဂ) အထဝါ ယံ ဒါနဝတ္ထုံ မယံ တုမှာက် ဒဒေယျာမ။

(ဃ) တဋ္ဌ ခေါ် နော အသန္တန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(င) နောပိ အဒါတုကာမတာတိ အဒါတုကာမတာပိ နော နတ္ထိ ယထာ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာနံ မစ္ဆရိနံ်။

၁ ။ ။သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ရှုလျက် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗတို့ကို အနက် ယော ဇနာပါ။

၂ ။ ။(ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာ နည်း တက်ခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို။)

၃ ။ ။အထက်ပါ ဝါကျတို့ကို ရှေ့နောက် ထောက်ဆလျက် ဝါကျ အမည် ပေး၍ (င) အမှတ်ပြဝါကျပါ မစ္ဆရိနံ်-ကို စပ်သင့်ရာ၌ စပ်ပြပါ။

၄ ။ ။(င) အမှတ်ပြဝါကျပါ မစ္ဆရိနံ်-ကို အစိတ်, အပေါင်း ဝစနတ္ထ ပြုလျက် အပေါင်းဝစနတ္ထကို ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။(က) အမှတ်ပြဝါကျပါ ဝိပလ္လာသ, (ခ) အမှတ်ပြဝါကျပါ ဒေယျ, (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျပါ ဒါန, (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျပါ အတ္ထ, (င) အမှတ်ပြဝါကျပါ မစ္ဆရ-တို့ကို ဓာတု, ပစ္စယ ခွဲပြပါ။

၆ ။ ။(က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဘောဂကို ထုတ်ပြလျက် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို အကြောင်းပြ၍ သံဝဏ္ဏနာအမည် ပေးခဲ့ပါ။

၇ ။ ။(က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝိပလ္လာသော, ဝိပ္ပလ္လာသော, ဝိပလာသော သုံးမျိုးတို့တွင် သင့်ရာကို သဒ္ဒနယဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၈ ။ ။(က) အမှတ်ပြဝါကျပါ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော-၌ နယ, (င) အမှတ် ပြဝါကျပါ မစ္ဆရိနံ်-၌ ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြ၍ ဖော်ပြပါ။

၉ ။ ။အောက်ပါ မြန်မာဘာသာကို စုဏ္ဏိယဗန္ဓ စီကုံးပါ။

ညဉ့်အခါ၌ တစ်ပါးမကသော အဖျော်အထူး, နံ့သာပန်းစသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်ခြင်း ကောင်းစွာပြုခြင်း အစရှိသော အကြင်လူဖွယ်ဝတ္ထုသည် လူအပ်သည် ဖြစ်ရာ၏။ ထိုလူဖွယ်ဝတ္ထုကို မလူရသေးပါ။

၁၀။ ။(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ပဓာန-၏ အရကို လက္ခဏဟာရနေတို့

http://www.dhammadownload.com

နည်း ထုတ်ဆောင်ခဲ့ပါ။

၁၃၃၄-ခုနှစ် မန္တလေးရိယတန်း
ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ရှုလျက် သံဝဏ္ဏေတမ္မတို့ကို အနက်ယောဇနာ

တဋ္ဌ ခေါ-သော စ ခေါ ဒေယျမ္မော၊ ထိုလူခြင်းငှာထိုက်သောဝတ္ထု သည်လည်း။ (အမှာက်၊ အကျွန်ုပ်တို့အား။) အသန္တံ-အသန္တော၊ ထင်ရှားမရှိသည်။ နော၊ မဟုတ်ပါ။ (ဤကား လိင်ပြန်သော ပဌမအဖွင့် အလိုတည်း။)

(တစ်နည်း) (ယံ ဒါနဝတ္ထုံ၊ အကြောင်လှူအပ်သော ဝတ္ထုကို။ မယံ၊ အကျွန်ုပ်တို့သည်။ တုမှာကံ၊ အရှင်ဘုရားတို့အား။ ဒဒေယျာမ လှူကုန်ရာ၏။) (အနိယမထည့်) တဋ္ဌ ခေါ-ဒါနဝတ္ထု၊ ထိုလူအပ်သော ဝတ္ထုသည်လည်း (အမှာက်၊ အကျွန်ုပ်တို့အား။) အသန္တံ၊ ထင်ရှားမရှိသည်။ နော၊ မဟုတ်ပါ။ (ဤကား လိင်မပြန်သော ဒုတိယအဖွင့် အလိုတည်း။)

အဒါတုကာမတာပိ၊ လှူခြင်းငှာ အလိုမရှိကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်သည် လည်း။ နော၊ အကျွန်ုပ်တို့အား။ (နတ္ထိ၊ မရှိပါ။) (ဤကား "နော-ကို အမှာက်, နတ္ထိ-ပါဌသေသ" ဟု ဖွင့်သော သာရတ္ထ ပဌမနည်း အလိုတည်း။)

(တစ်နည်း) အဒါတုကာမတာပိ၊ လှူခြင်းငှာ အလိုမရှိကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်သည်လည်း။ (အမှာက်၊ အကျွန်ုပ်တို့အား။) နော၊ မရှိပါ။ (ဤကား "နော-ကို နတ္ထိ" ဟု ဖွင့်သော သာရတ္ထ ဒုတိယနည်း အလိုတည်း)။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၉၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၉၃။]

---

၂ ။ ။(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "သော စ ခေါ နော အသန္တော" ဟု ပုလ္လိင်နှင့် ဆိုသင့်လျက် "တဋ္ဌ ခေါ နော အသန္တံ" ဟု နပုလ္လိင် ပြန်၍ ဆိုသည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ဆရာ့ စကားသည် ဒဋ္ဌီကရဏယုတ္တိဝစန မရှိသော် မသင့်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ အဘယ်သို့သော ဒဋ္ဌီကရဏယုတ္တိဝစနဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း (ပုဏ္ဏာ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာ

http://www.dhammadownload.com

သည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

[ဒဠှီ တွေ့တိုင်း သုံးနိုင်သော အာဘောဂ ။ ။ ဤအထက်ပါ အာဘောဂသည် ဒဠှီကရဏတွေ့တိုင်း သုံးနိုင်သော အာဘောဂ ဖြစ်သည်။ (အာဂမ ဒဠှီကရဏဝါကျ တက်သော် ယုတ္တိဝစန-ကို "အာဂမဝစန" ဟု ပြောင်းပါ။) အရာအားလျော်စွာ သွင်းရသော ထူးထူးထွေထွေအာဘောဂကို ကြဲ၍ မရသော် ဤအာဘောဂကို သွင်းပါ။]

---

၃ ။ ။ ရှေ့နောက်ထောက်ဆလျက် ဝါကျအမည်

(က) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဆိုပြီးဝါကျထောက်သော် ပက္ခန္တရ, (ခ) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် ယုတ္တိဒဠှီယဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျ ထောက်သော် ယုတ္တိ-ဒဠှီကရဏ, (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် ပက္ခဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် ပက္ခန္တရ, (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် အနိယမဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် နိယမ, (င) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် ပက္ခဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

(င) အမှတ်ပြဝါကျသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျထောက်သော် ပက္ခန္တရ, ဆိုလတ္တံ့ ဝါကျထောက်သော် ပက္ခဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

'မစ္ဆရိနံ' စာစပ်

မစ္ဆရိနံ-ကား "တို့အား" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အတ္ထိတာယ-ဟူသော ပါဌသေသဝယ် အတ္ထိ-၌ သမ္ဗဒါန်, အတ္ထိ-ကား သမ္ဗဒါန်၏ ကြိယာ။

---

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထ နှင့် ဥာသ်ကောက်

အစိတ်ဝစနတ္ထ ။ ။ တဏှာယ ပရာမသနံ မစ္ဆံ (မောဂ္ဂလာန် ဏှာဒီဝုတ္တိ။ ၁၅၃)။ (တစ်နည်း) မစ္ဆရဏံ မစ္ဆံ ("မသု-ကို နိပ္ပန္နပါတိပဒိက" ဟု ယူသော ရူပသိဒ္ဓိနည်းအရ ဆိုသည်။)

အပေါင်းဝစနတ္ထ ။ ။ မစ္ဆံ ဧတေသံ အတ္ထိတိ မစ္ဆရိနော။ ဧတေသံ၊ ဤသူတို့အား။ မစ္ဆံ၊ ဝန်တိုခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့

http://www.dhammadownload.com

ဝန်တိုခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေ၊ ထိုသူတို့သည်၊ မစ္ဆရိနော၊ မစ္ဆရိ မည်ကုန်၏။

မစ္ဆရံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ-ကား ဧတေသံ အတ္ထိ တဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ မစ္ဆရိနော၊ ကား ဧတေသံ အတ္ထိ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ မစ္ဆရ-ပုဒ်, ဉ္ဆ်-ပစ္စည်း။ ဉ္ဆ် မစ္ဆရိနော-ဟူသော ဧတေသံ အတ္ထိ တဒ္ဓိတ်၌ မစ္ဆရ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏ အရကား ဝန်တိုခြင်းသည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ ထိုဝန်တိုခြင်း၏ ဝန်တိုခြင်းရှိသော သူတို့ နှင့် ဂုဏ်ဂုဏော, ဌာနီ ဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့် ရ၏။ ဉ္ဆ်-ပစ္စည်း၏ အရကား ထိုမုချ ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝန်တိုခြင်း ရှိသော သူတို့ ရ၏။

---

၅ ။ ။ ဓာတု, ပစ္စယဝိဘာဂ

ဝိပလ္လာသ-ကား ဝိ, ပရိ-ပုဗ္ဗ အသု-ဓာတု, ဏ-ပစ္စယ (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၇၇၆။) ဖြစ်ပါသည်။

ဒေယျ-ကား ဒါ-ဓာတု, ဏျ-ပစ္စယ (ရူပသိဒ္ဓိ။ ၆၇၀) (တစ်နည်း) ယျဏ်-ပစ္စယ (မောဂ္ဂလာန် ခါဒိကဏ္ဍ။ ၂၉။) ဖြစ်ပါသည်။

ဒါန-ကား ဒါ-ဓာတု, ယု-ပစ္စယ ဖြစ်ပါသည်။

အတ္ထ-ကား အသ-ဓာတု (တစ်နည်း) အရ-ဓာတု (ရူပသိဒ္ဓိ။ ၆၇၀။ သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ၊ ၁၃၀၁-ဠ်ကား အသ-ဓာတ်သာ လာသည်။), ထ-ပစ္စယ ဖြစ်ပါသည်။

မစ္ဆရ-ကား၊ မသု-ဓာတု, ကို-ပစ္စယ (ရူပသိဒ္ဓိ။ ၆၅၄။ သဒ္ဒနီတိ-သုတ္တမာလာ။ ၁၂၃၉။ (တစ်နည်း) မသ-ဓာတု, ဆရ-ပစ္စယ (မောဂ္ဂလာန ဏာဒိဝုတ္တိ။ ၁၅၇။), (တစ်နည်း) မသု-ဓာတု (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၁၆၈။), ဆ္ဆရ-ပစ္စယ (တစ်နည်း) ဏ-ပစ္စယ ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂ

(က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "သော စ ခေါ နော အသန္တော" ဟု ပုလ္လိင် နှင့်ဆိုသင့်လျက် "တဉ္စ ခေါ နော အသန္တံ" ဟု နပုလ္လိင်ပြန်၍ ဆိုသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ (ဂဏ္ဌိ)

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ သံဝဏ္ဏနာ

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသည် သာမည ဆိုသောကြောင့် ဤ၌ နပုလ္လိင်ဖြင့် ညွှန်ပြ၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ (သာရတ္ထ)

---

၇ ။ ။ ပါဠိ အဆုံးအဖြတ်

ဝိပလ္လာသော, ဝိပ္ပလ္လာသော, ဝိပလာသော-ပါဠိသုံးမျိုးတို့တွင်- ဝိ, ပရိ-ပုဗ္ဗ အသု-ဓာတ်, ဏာ-ပစ္စည်း။ ဓာတွန်ချေ၊ အနုဗန်ချေ၊ အ-ကို အာ-ပြု (ဝိ+ပရိ+အာသ)၊ (ဒေါဓသစ-၌ စ-သဒ္ဒါဖြင့်) ရ-ကို လ-ပြု၊ (ဣဝဏ္ဏော ယဲ နဝါ-သုတ်ဖြင့်) ဏ-ကို ယ-ပြု (ဝိပလျာသော)၊ (ယဝတံ။ ပ။ တွံ-သုတ်ဖြင့်) လျ-ကို လ-ပြု၊ (ပရ ဒွေဘာဝေါ ဌာနေ-သုတ်ဖြင့်) လ-ဒွေဘော်လာ၊ နာမဲ့၊ သိ-သက်၊ ဩပြု၍ "ဝိပလ္လာသော" ဟုပြီးသောကြောင့် ပ-၌ ဒွေဘော်မဲ့, လ-၌ ဒွေဘော်နှင့် ရှိသော ဝိပလ္လာသော-ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။ [အဘိဓာန်ဋီကာ (၇၇၆), ရူပသိဒ္ဓိ (၄၁)-တို့ ကြည့်။]

မှတ်ချက် ။ ။ သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ အလို လျ-ကို လ္ဂ-ပြု ။ ။ လျာနံ လ္ဂယုဂ်။ ဝိပရိ အာသော ဝိပလ္လာသော။ (သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ။ ၁၁၀။)

---

၈ ။ ။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော-၌ နယ

လိင်္ဂဝိပလ္လာသော-ဟူသော နည်းသည် ဣတ္ထိလိင်၏ ပုလ္လိင်ပြန်ခြင်း, ဣတ္ထိလိင်၏ နပုလ္လိင်ပြန်ခြင်း, ပုလ္လိင်၏ ဣတ္ထိလိင်ပြန်ခြင်း, ပုလ္လိင်၏နပုလ္လိင်ပြန်ခြင်း, နပုလ္လိင်၏ ဣတ္ထိလိင်ပြန်ခြင်း, နပုလ္လိင်၏ပုလ္လိင်ပြန်ခြင်း လိင်္ဂဝိပလ္လာသ ဓ-မျိုးလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော်လည်း ဤအရာဝယ် ဣတ္ထိလိင်၏ ပုလ္လိင်ပြန်ခြင်းစသည်၌ မထင်၊ ပုလ္လိင်၏ နပုလ္လိင်ပြန်ခြင်း၌သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အထင်ရှဳနည်း မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော-ဝယ် ဝိပလ္လာသ-၌ လျ-ကို လ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, လ-ဒွေဘော်လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းများ ရသည်။ (ရူပသိဒ္ဓိ နည်း)။ (တစ်နည်း) လျ-ကို လ္ဂ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း ရသည်။ (သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာနည်း)။

မစ္ဆရိန်-၌ ဥပစာရ

မစ္ဆရိ-သဒ္ဒါသည် အပေါင်းဖြစ်သော ဥစ္စာစပါး စသည်များစွာ ရှိပါလျက်

http://www.dhammadownload.com

ဝန်တိုကုန်သော သူ, ဥစ္စာစပါး စသည်များစွာ မရှိ၍ ဝန်တိုကုန်သော သူတို့၏ မစ္ဆရိ–ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဥစ္စာစပါး စသည်များစွာ ရှိပါလျက် ဝန်တိုကုန်သော သူတို့၌ တင်စား၍ အစိတ်ဖြစ်သော ဥစ္စာစပါး စသည်များစွာ ရှိပါလျက် ဝန်တိုကုန်သော သူတို့ကို "မစ္ဆရိ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကြောင့် ဧကဒေသုဒ္ဒေသပစာ=သမုဒါယုပစာ မည်၏။

---

၉ ။ ။ [၌၊ ၁။ ၁၆၅။]

၁၀။ ။ လက္ခဏဟာရနေတ္တိနည်း

(က) အမှတ်ပြဝါကျ ပဓာနဖြစ်သော ဒဒေယျာမ (ဒါဓာတ်)–၏ အရဂို့ ဒါနစေတနာကို ယူသောကြောင့် ထိုနှင့် နမနလက္ခဏာ တူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့်တကွဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် အာယူဟနကိစ္စ တူသောကြောင့်လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ယောနိသောမနသိကာရ ဟူသော အကြောင်းတူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ဘောဂသမ္ပတ္တိ စသော အကျိုး တူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ဒါနဝတ္ထုဟူသော အာရုံတူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် နမန ဇာတ်တူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ဟီနပဏီတစသော ဂုဏ် တူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ပေးလှူခြင်းကြီယာ တူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ပရမတ္ထဓမ္မဒြပ် တူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ထိုနှင့် ပရမတ္ထဓမ္မ, သဒ်တအမည်တူသောကြောင့် လည်းကောင်း သမ္မယုတ်ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာကိုလည်း ယူအပ်၏။ ဤသို့ သုတ်၌ မလာသော တရားတို့ကို ဧကလက္ခဏစသောအားဖြင့် မှတ်ခြင်းသည် လက္ခဏဟာရမည်၏–ဟူလိုသော်။

ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ မေးခွန်း အဖြေ ပြီး၏။

---

http://www.dhammadownload.com

သီလက္ခန္ဓ ဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ
မေးခွန်း အဖြေ

၁၃၁၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

---

၁ ။ ။ အောက်ပါ ပါဠိတော်ဝါကျကို နိစ္စော, ဓုဝေါ-ပုဒ်တို့၏ အနက် ခြားနားပုံ ပေါ်လွင်အောင် ယောဇနာခဲ့ပါ။

ယေန မယံ ဘောတာ ဗြဟ္မုနာ နိမ္မိတာ၊ သော နိစ္စော ဓုဝေါ။

အောက်ပါ ပါဠိတော်ဝါကျတို့ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော ဘိက္ခဝေ တထာဂတသ ကာယော တိဋ္ဌတိ၊ ယာဝသ ကာယော ဌသတိ။

၃ ။ ။ သော ဣမမှာ ကာယာ အည် ကာယံ အဘိနိမ္မိနာတိ ရူပိံ မနောမယံ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂံ အဟီနိန္ဒြိယံ။

၄ ။ ။ မာ ခေါ တုမှေ မာဏဝကာ အမ္ဗဋ္ဌံ မာဏဝံ အတိဗာဋ္ဌံ ဒါသိ-ပုတ္တဝါဒေန နိမ္မာဒေထ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာပါဋ္ဌများကို နိပါတတ္ထ-ကို ဂရုပြု၍ အနက်ကျနစွာ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ဥတွာ စ ပနသ ဧတဒဟောသိ ဣမေ ဘိက္ခူ မယှံ သဗ္ဗညု-တညာဏံ အာရဗ္ဘ ဂုဏံ ကထေန္တိ။

၆ ။ ။ ဒုဒ္ဒသတ္တာယေဝဒုရနဗောဓာ၊ နိဗ္ဗုတသဗ္ဗပရိဋ္ဌာဟတ္တာသန္တာ။

၇ ။ ။ ဧဝံ ယသာနုဘာဝေန၊ အကမ္ပိတ္ထ အနေကသော။

မေဒနီ သုတ္တသေဋ္ဌသ၊ ဒေသိတသ သယမ္ဘုနာ။

၈ ။ ။ ဝုတ္တပွကာရစိတ္တကိရိယဝါယောဓာတုဝိဟ္ဟာရေန ပန သုတ္တာ-ကမုနဝသေန ဒါရုယန္တသ ဟတ္ထပါဒလဋ္ဌနံ ဝိယ သမိဋ္ဌနပသာရဏံ ဟောတိ။

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ တွဲ ပန သယာနော သယာနေနာစရိယေန သဒ္ဒိ ကထေသိ၊ ကိံ တေ အာစရိယော ဂေါရူပဲ၊ ဥဒါယု တဏ္ဍီ အာဟ။

၁၀။ ။ ဒဏ္ဍပဟာရာတိ "ပဋိပါဋိယာ တိဋ္ဌထ တိဋ္ဌထာ" တိ "ဥစ္ဆုဂန္တွာ ဂဏ္ဍထ ဂဏ္ဍထာ" တိ စ အာဒိနိ ဝတွာ ဒီယမာနာ ဒဏ္ဍပဟာရာပိ ဂလဂ္ဂါဟာပိ ဒိဿန္တိ။

၁၃၁၅-ခုနှစ် မွောစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [သျ အတိုင်း ယောဇနော ။ ။ ပါ။ ၁၈။ ပါ၊ သျ။ ၆၅။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၁၀၁။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၄၂။ ပါ၊ သျ။ ၁၀၂။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၁၆၁။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၇၃။ ပါ၊ သျ။ ၁၇၁။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၂၇၁။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၉၀။ ပါ၊ သျ။ ၂၁၈။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၂၅။]

---

၅ ။ ။ ["စ ပန၊ ဆက်၍ အထူးပြဆိုဦးအံ့" ဟု ယောဇနာ။]

ကျက် ။ ။ 'စ ပန' ဟု၊ တကွတက်ရာ၊ စ-နက်မှာ ဆက်၊ ပန-နက်၊ ထူးချက်အဓိပ္ပာယ်စွဲ။ (ရွှေရေးဆောင် နိယံ။ ၄၁)။

သို့မဟုတ် "အထူးတစ်ဖန် စကားကျန်ကို ဖော်လှန်ထုတ်ကာ ဆက်ပြပါအံ့" ဟု သျ၊ သစ် အတိုင်းသော်လည်းယောဇနာ။ ကြွင်း သျ အတိုင်း ။ ။ ၌။ ၄၈။ ၌၊ သျ၊ ၁။ ၁၆၈။ ၌၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၈။]

---

၆ ။ ။ [၌။ ၉၃။ ၌၊ သျ၊ ၁။ ၃၀၆။ ၌၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၇။]

---

http://www.dhammadownload.com

၇ ။ ။ [ဌ။ ၁၂၁၊ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၉၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၄၅။]

---

၈ ။ ။ [ဌ။ ၁၇၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၅၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈၄။]

---

၉ ။ ။ [ဌ။ ၂၂၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၉၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၆၇။]

၁၀။ ။ [ဌ။ ၂၇၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၁၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၈၅။]

၁၃၁-ခုနှစ် စမ္မာစရိယတန်း
သီလကွန္ဒဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဣဒဉ္စ ပန သီလပဋ္ဌကံ "အတ္တာသိနေဟဋ္ဌ ဇိဝိတ သိနေဟဋ္ဌ ပရိစ္ဆ ဒိတ္တာ ရက္ခိဿမီ" တိ သမာဒိန္နတာယ "ယညော" တိ ဝုစ္စတိ။

(ခ) တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပဋ္ဌသီလတော သရဏဂမနမေဝ ဇေဋ္ဌကံ၊ ဣဒံ ပန သရဏဂမနေယေဝ ပတိဋ္ဌာယ ရက္ခိတသီလဝသေန မဟပ္ဖလန္တိ ဝုတ္တံ။

(ဂ) ဣဒမိဖွ သုတ္တာ ဗြာဟ္မဏော စိန္တေသိ "ပဋ္ဌသီလံ နာမ ရက္ခိတံ ဂရုကံ၊ အတ္ထိ နု ခေါ အညံ ကိဉ္စိ ဣဒိသမေဝ ဟုတ္တာ ဣတော အပ္ပဋ္ဌတရဉ္စ မဟပ္ဖလတရဉ္စာ" တိ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို အနက်ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပဓာနကောက်၍ က-ပုဒ်ကို သဒ္ဒါနည်း ပုစ္ဆာထွက်ပြပါ။

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ကိဉ္စာပိ-ထား၍ခြင်း အကြောင်းနှင့် စောဒကာဘောဂ, စောဒနာ, ပရိဟာရာဘောဂ, ပရိဟာရတို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ဂ) ဝါကျပါ ဗြာဟ္မဏော-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဝစနဆက္က ခွဲပြပါ။

၅ ။ ။ (က) ဝါကျပါ သမာဒိန္နတာယ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို ခံပြီးလျှင် ဖြစ်သင့်သော အနက်အားလျော်စွာ ယင်းသမ္ဗန်ကိုလည်း စာစပ်ခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ ပဋ္ဌကာမဂုဏဝသေန မဟန္တာ ဥဠာရာ ဘောဂါ အဿာတိ မဟာဘောဂေါ-ဒ္ဒ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂကို ဖော်ပြ၍ သံဝဏ္ဏနာ ဆက္ကတွင် ဖြစ်သင့်သော သံဝဏ္ဏနာသို့ သွင်းပြပါ။

၇ ။ ။ နိဒဟိတွာ-ပုဒ်၏ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ ပဋ္ဌသီလထက် သရဏဂမနက အဘယ့်ကြောင့် မဟာနိသံသ, မဟပ္ဖလ ဖြစ်သည်ကို ဝိနိစ္ဆယ ချခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ ဂါထာကို ဆန်းစစ်၍ ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည် ပေးခဲ့ပါ။

အပ္ပကေနပိ မေဓာဝိ၊ ပါဘတေန ဝိစက္ခဏော။
သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္တာနံ၊ အနုံ အဂ္ဂိံဝ သန္ထမံ။

၁၀။ ။ အထက်ပါ ဂါထာ၌ ဖြစ်သင့်သော ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝ တို့ကို ကောက်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၁၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [၌။ ၂၇၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၄၁၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၉၇။]

---

၂ ။ ။ သဒ္ဒါနည်း (သာဘောဂ) ပစ္ဆာထွက်

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျပါဠိအပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းပါဠိကား "ဝုတ္တံ" ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဆိုအပ်ပြီ-ဟူလိုသော်။

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် ဝုတ္တံ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် ကမ္မီကို ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ယင်းကမ္မီ၏ ကမ္မကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ အယံ-စသည် ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထို အမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဣဒံ-ဟူသော ပါဠိကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဝုတ္တံ-ဟူသော ကမ္မီ၏ ကမ္မကား ဣဒံ-ဖြစ်၏

http://www.dhammadownload.com

ဟူလိုသော်။

[သီဖွယ် ။ ။ "ကမ္မီသည် ကမ္မနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော" ဟုလည်း အာဘော်သွင်းနိုင်သည် ။ ။ အပြည့်စုံဆုံးဖြစ်စေရန်သာ သာဘောဂ (ဌပနာတိက) ပုစ္ဆာထွက်သည်။ သာမညမေးခြင်းကြောင့် အနာဘောဂ (အာဘော်မပါသော) ပုစ္ဆာထွက်လည်း အမှတ်ပြည့်ရနိုင်သည်သာ။]

---

၃ ။ ။ ကိဉ္စာပိ–ထားရခြင်း အကြောင်း

မဟပ္ဖလ်–ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပြ အကျိုးကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ကိဉ္စာပိ–သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

[ကိဉ္စာပိစသော သဒ္ဒါများ ထားရခြင်း အကြောင်း ။ ။ ကိဉ္စာပိ–စသော သဒ္ဒါတို့ကို သဒ္ဒါ, အနက်, အကြောင်း, အကျိုး ဤ ၄–မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ကျမ်းဆရာတို့ထားတတ်ကြကုန်၏။ ထို ၄–မျိုးတို့တွင် (၁) သံဝဏ္ဏေတမ္ဗဖြစ်သော သဒ္ဒါ (သံဝဏ္ဏေတမ္ဗ) ကို သဒ္ဒါခေါ်သည်။ ယင်းသဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ ထားလျှင် "သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ထားသည်" ဟုဆိုသည်။ (၂) သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သောအနက် (သံဝဏ္ဏနာ) ကို အနက်ခေါ်သည်။ ယင်းအနက်ကို မနှစ်သက်၍ ထားလျှင် "အနက်ကို မနှစ်သက်သောကြောင့်ထားသည်" ဟု ဆိုသည်။ (၃) သံဝဏ္ဏနာဌ်ပြသောအကြောင်း (သံဝဏ္ဏနာပြ အကြောင်း) ကို အကြောင်းခေါ်သည်။ ယင်းအကြောင်းကို မနှစ်သက်၍ ထားလျှင် "အကြောင်းကို မနှစ်သက်၍ ထားသည်" ဟု ဆိုသည်။ (၄) သံဝဏ္ဏနာဌ်ပြသော အကျိုး (သံဝဏ္ဏနာပြ အကျိုး) ကို အကျိုးခေါ်သည်။ ယင်းအကျိုးကို မနှစ်သက်၍ ထားလျှင် "အကျိုးကိုမနှစ်သက်၍ ထားသည်" ဟု ဆိုသည်။ (ပုစ္ဆာထုတ် စည်းမျဉ်း ဥပဒေ (သီလက္ခန် ၃–နံပါတ်) အဖြေလည်း ရှု။) ဤသို့အားဖြင့် သံဝဏ္ဏေတမ္ဗပုဒ်ဌ် သဒ္ဒါ ၁–မျိုး၊ သံဝဏ္ဏနာဌ် အနက်, အကြောင်း, အကျိုး ၃–မျိုး ဖြစ်သင့်သည်။ ထို ၃–မျိုးတို့တွင် အကြောင်းပြ သံဝဏ္ဏနာ, အကျိုးပြ သံဝဏ္ဏနာမှ ကြွင်းသော သံဝဏ္ဏနာကို အနက်ဟု ယူ။ ဥဒါဟရဏ်ကို သက်ဆိုင်ရာ ထိုထိုအဖြေ၌ တွေ့ရလတ္တံ့။]

စောဒကာ ဘောဂါဒိ စဟုက္က .

၁ ။ ။ နနု ပဋ္ဌသီလတော သရဏဂမနမေဝ ဇေဋ္ဌကံ ဟောတိ (စောဒက ဘောဂ)။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ ဣဒံ မဟပ္ဖလန္တိ ဝုတ္တံ (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု သရဏဂမနေယေဝ ပတိဋ္ဌာယ ရက္ခိတသီလံ ဟောတိ (ပရိဟာရဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ ဣဒံ မဟပ္ဖလန္တိ ဝုတ္တံ (ပရိဟာရ)။

[စောဒနာဘောဂါဒိစတုက္ကဋ္ဌ သိဖ္ဖယ် ။ ။ စောဒကာဘောဂ ။ ။ ကိဋ္ဌာပိ-ဝါက္ပ စသည်ဋ္ဌ ကိဋ္ဌာပိ-သဒ္ဒါ စသည်တို့၏ စပ်ရာ ကြိယာပုဒ် တိုင်အောင် သော စကားရပ်ဖြင့် စောဒကာဘောဂ-ကို ပြသည်။ သို့သော် ယင်းစကားရပ်သည် ပရိဟာရ၏ စကားဖြစ်၍ စောဒကာဘောဂ-ကို နီတတ္ထအားဖြင့် မပြနိုင်နေယျတ္ထအားဖြင့်သာ ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းစကားရပ်ကို စောဒကာဘောဂ-ပြုလုပ်လိုလျှင် ပြင်,ထည့်သင့်သည်ကို ပြင်,ထည့်၍ ကိဋ္ဌာပိ-သဒ္ဒါ စသည်တို့၏ နေရာဋ္ဌ နနု-သဒ္ဒါကို အစားထိုးပါ။ သို့မှ စောဒကာဘောဂ-ဖြစ်သည်။ ဤဋ္ဌ "နနု ပဋ္ဌသီလတော သရဏဂမနမေဝ ဇေဋ္ဌကံ ဟောတိ" ဟု စောဒကာဘောဂ-လုပ်ပါ။

ပရိဟာရာဘောဂ ။ ။ ပန-သဒ္ဒါ စသည်တို့၏ စပ်ရာ ကြိယာပုဒ်တိုင် အောင်သော စကားရပ်ဖြင့် ပရိဟာရ-ကိုလည်းကောင်း, ပရိဟာရာဘောဂ-ကိုလည်းကောင်း ပြသည်။ သို့သော် ပရိဟာရ-ကိုသာ နီတတ္ထအားဖြင့် ပြသည်။ ပရိဟာရာ ဘောဂ ကိုကား နေယျတ္ထ အားဖြင့် ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ပရိဟာရာဘောဂ-ပြုလုပ်လိုလျှင် ပရိဟာရ၏ အကြောင်းပြ စကားရပ်ကို ပြင်, ထည့်သင့်သည်ကို ပြင်,ထည့်၍ နနု-တတ်ပါ။ သို့မှ ပရိဟာရာဘောဂ-ဖြစ်သည်။ ဤဋ္ဌ သရဏဂမနေယေဝ ပတိဋ္ဌာယ ရက္ခိတ သီလဝသေန-ဟူသော ပရိဟာရ၏ အကြောင်းပြ စကားရပ်ကို "နနု သရဏဂမနေယေဝ ပတိဋ္ဌာယ ရက္ခိတသီလံ ဟောတိ" ဟု ပရိဟာရာဘောဂ-လုပ်ပါ။

ပရိဟာရ ။ ။ ဣဒံ သရဏဂမနေယေဝ ပတိဋ္ဌာယ ရက္ခိတသီလဝသေန-ဟူသော စကားရပ်သည် နီတတ္ထပရိဟာရစကား ဖြစ်သော်လည်း ပရိဟာရာဘောဂစကားရပ်တွင် ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့် (ပရိဟာရာဘောဂ စကားရပ်တွင် ပါပြီးဖြစ်၍ သိသာထင်ရှားသောကြောင့်) ယင်းအရှိအတိုင်း မသုံးဘဲ ယင်းနေရာဋ္ဌ တသ္မာ-အစားထိုး၍ ပရိဟာရ-လုပ်ပါ။ ဤဋ္ဌ "တသ္မာ ဣဒံ မဟပ္ဖလန္တိ ဝုတ္တံ" ဟု ပရိဟာရ-လုပ်ပါ။

စောဒနာ ။ ။ စောဒနာကား တိုက်ရိုက် မပါ၊ **အဖြေမြင်အတင်သိ**-ဆိုရှိ အတိုင်း အဖြေကြည့်၍ စောဒနာ-လုပ်ပါ။ ဤဋ္ဌ ဣဒံ ပန သရဏ-ဂမနေယေဝ

http://www.dhammadownload.com

ပတိဋ္ဌာယ ရက္ခိတသီလဝသေန (ကြောင့်) မဟပ္ပလဿ ဝုတ္တံ-ဟူသော ပရိဟာရကို ကြည့်၍ "အထ ကသ္မာ ဣဒံ မဟပ္ပလဿ ဝုတ္တံ" ဟု စောဒနာ လုပ်ပါ။

ကျက် ။ ။ ကိဠာပိ-နှင့်၊ ယဒိပိ, ကာမဠ၊ နိပါတတို့၊ ဆိုက်ရကြိယာ၊ တိုင်အောင်မှာကား၊ ဆရာစောဒက၊ ပြသည့် အာကော်တည်း။ (ဘုရားကြီး နိယ်။ ၄၂။)

ပန-စပ်ရာ၊ ပုဒ်တို့မှာ၊ ကျမ်းဆရာ၏၊ အဖြေလည်းရ၊ အာကော်ပြ။ (ရွှေရေးဆောင် နိယ်။ ၇၁။)

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ဗြဟ္မံ အဏာတိတိ ဗြာဟ္မဏော [ဌ၊ ၂၁၇]။

ဝစနဆက္က

၁ ။ ။ ဗြာဟ္မဏော-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ ဗြဟ္မံ အဏာတိ-ဟူသော ဝိဂ္ဂြိဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ ဗေဒင်၏ သရဏ္ဟာယ်ခြင်းကြိယာနှင့် (တစ်နည်း) သရဏ္ဟာယ်သော ပုဏ္ဏားနှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက, ကမ္မ ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သကတ် သည်လည်းကောင်း, သရဏ္ဟာယ်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် လည်းကောင်း ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါ ဝစနဟေတုဇောတက။

၅ ။ ။ ပုဏ္ဏားဒြပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ ဗြဟ္မဗန္ဓု, ဒ္ဝိဇော, ဝိပ္ပေါ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

["ဝစနဆက္က (သို့မဟုတ်) ဝစနာဒိဆက္က" ဟူသည်

ဝစန, ဝစနတ္ထ, ဝစနဟေတု, ဝစနဟေတုဇောတက, ဝစနီယ, ဝစနီယတ္ထ၊ ဤ ၆-မျိုးကို ဝစနဆက္က (သို့မဟုတ်) ဝစနာဒိဆက္က ဆိုသည်။ ထိုတွင်-

၁ ။ ။ နိပ္ပန္န (ပုဒ်ပြီး) ကို ဝစန ဆိုသည်။

၂ ။ ။ ဝိဂ္ဂြိဟ်ဝါကျကို ဝစနတ္ထ ဆိုသည်။

၃ ။ ။ သကတ်ကို ဝစနဟေတု ဆိုသည်။ [ရွှေရေးဆောင်ဆရာတော်က သတ္တိကို ဝစနဟေတု ဆိုသည်။]

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါကို ဝစနဟေတုဇောတက ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ ပစ္စည်းသည် (တစ်နည်း) နိပ္ပန္နသဒ္ဒါသည် ဟောအပ်သော ဒြပ်ကို ဝစနီယ ဆိုသည်။

၆ ။ ။ နိပ္ပန္နသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်သဒ္ဒါများကို ဝစနတ္ထ ဆိုသည်။

ကျက် ။ ။ နိပ္ပန္နကို၊ ဝစန ဆိုလော့။
ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ၊ ဝစနတ္ထတည်း။
ထိမှ ဟေတု၊ မှတ်ရှုသကတ်။
နိပါတ် ဣတိ၊ ဧတက သိလေ။
ဒြပ်တွေကို၊ မှတ်လေ ဝစနီယ။
ဧ ဝစနကို၊ ဝစနီယတ္ထ ဆိုသည်။
ဝိဂြိုဟ် တွေ့တိုင်း၊ ခွဲနည်းတည်း။

သကတ်ကို ဝစနဟေတုဆိုရာဝယ် ။ ။ သမာသ, တဒ္ဓိတ ဝိဂ္ဂဟတို့၌ သမ္ဘန် သကတ်ကို ဝစနဟေတု တုတ်ရသည်။ ကိတဝိဂ္ဂဟ၌ ကြိယာသကတ်ကို ဝစနဟေတု ထုတ်ရသည်။ ကိတန္တသမာသဝိဂ္ဂဟ၌ သမ္ဘန်, ကြိယာ သကတ် ၂-မျိုးလုံးကို ဝစနဟေတု ထုတ်ရသည်။

အချို့သော ဝိဂ္ဂဟများ၌ ဣတိ သဒ္ဒါ မထည့်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ အချို့သော သမာသ်, တဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟတို့၌ ဝစနဟေတု ထင်ရှားပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဣတိ-သဒ္ဒါကို မထည့်အပ်။ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟ၌ ပုဒ်အရ ပစ္စည်းအရ (ဝါကျ, နိပ္ပန္နအရ), ကိတ်ဘာဝသာဓနဝိဂ္ဂဟ၌ ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ (ဝါကျ, နိပ္ပန္နအရ) မပြားသောကြောင့် ဣတိ-သဒ္ဒါကို မထည့်အပ်။

ဝစနပဋိက, ဝစနစတုက္က ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါ မပါသော ဝိဂ္ဂဟတို့၌ ဝစနဟေတုဧေတက မရ၊ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟ, ကိတ်ဘာဝသာဓနဝိဂ္ဂဟတို့၌ ဝစနဟေတုလည်းမရ။ ထို့ကြောင့် ဣတိ-သဒ္ဒါ မပါသော သမာသ်, တဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟတို့၌ ပဋိက, သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟ, ကိတ်ဘာဝသာဓနဝိဂ္ဂဟတို့၌ စတုက္က ခွဲအပ်၏။

သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟ, ကိတ်ဘာဝသာဓနဝိဂ္ဂဟတို့၌ ဝစနဟေတု မရခြင်းအကြောင်း ။ ။ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟ, ကိတ်ဘာဝသာဓနဝိဂ္ဂဟတို့၌ အကြောင်း, အကျိုး မဖြစ်သောကြောင့် ဝစနဟေတု မရ။ ချဲ့-ဟိတ်, ဖိုလ် ဟူသည် ပြားမှ ဖြစ်နိုင်သည်။ ယင်း ဝိဂ္ဂဟတို့၌ကား မပြားသောကြောင့် ဟိတ်, ဖိုလ်, မဖြစ်၊ မဖြစ်သောကြောင့် ဝစနဟေတု မရှိ၊ မရှိသောကြောင့် ဣတိ-သဒ္ဒါကို မထည့်

http://www.dhammadownload.com

အပ်-ဟူလို။

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ နှ ဟိ ဟေတု ဖလဲ တဿ၊ နဟေတု ဟောတိ တပ္မလဲ။
ဟေတုဖလာနိ ဘေဒါနိ၊ တတ္ထတတ္ထော သဗ္ဗဒါ။
(သမ္မန္တစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်။ ၆၅။)

ဟိ-သစ္စံ၊ မှန်၏။ ဟေတု၊ ဟိတ်သည်။ တဿ ဟေတုနော၀၊ ထိုဟိတ်၏ပင်။ ဖလဲ၊ ဖိုလ်သည်။ နှ ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ တတ္ထ တတ္ထော၀၊ ထိုထို အရာဌာနလျှင်။ ဟေတုဖလာနိ၊ ဟိတ်, ဖိုလ်တို့သည်။ သဗ္ဗဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ ဘေဒါနိ၊ ပြားကုန်၏။

ဝိဂ္ဂဟအားလုံးနှင့် ဣတိသဒ္ဒါ ။ ။ အချို့သော ဆရာတို့သည်-သဗ္ဗ၀ါကျေ ကြိယာသဒ္ဒေါ၊ ဣတိသဒ္ဒေါ စ ဟောတီတိ။

ကြိယံ ဗျာပ္ပတ္တိနိမိတ္တံ၊ ဣတိသဒ္ဒေန ဒီပိတံ (သဒ္ဒဝုတ္တိ။ ၁၁၃။) - ထောက်၍ ၀ါကျအားလုံး၌ ဣတိ-သဒ္ဒါ ထည့်၍ ဝိဂ္ဂဟပြုကြသည်။ ယင်းသို့ပြု၍ ဆက္က ခွဲကြသည်။ အခြားသော ဝိဂ္ဂဟတို့၌ သင့်သော်လည်း သွတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟ, ကိတ်ဘာ၀သာဓန ဝိဂ္ဂဟတို့၌ကား သင့်အံ့ မထင်။ ဝတ္ထိစ္ဆာနုပုဗ္ဗိကာ သဒ္ဒပဒိုပတ္တိ-ဟူရကား နှစ်သက်ရာယူ။]

---

၅ ။ ။ ဟိတ်၏ သမ္မန် ။ ။ သမာဒိန္နတာယ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား ဣမဿ သီလပဋ္ဌကဿ-ဖြစ်ပါသည်။

အတ္ထာနုရူပ စာစပ် ။ ။ ဣမဿ သီလပဋ္ဌကဿ-ကား "၏" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် သမာဒိန္နတာယ-၀ယ် တာ-ပစ္စည်း၌ သမ္မန်, သတ္တိမန္တ၊ တာ-ပစ္စည်းကား သမ္မန္ဒီ, သတ္တိ။

ဣမဿ သီလပဋ္ဌကဿ-ကား "ကို" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် သမာဒိန္နတာယ-၀ယ် သမာဒိန္န-ဟူသော ဘာ၀ယောဂပုဒ်၌ ၀ါစ္စ, တုလျတ်၊ သမာဒိန္န-ဟူသော ဘာ၀ယောဂပုဒ်ကား ၀ါစက, လိင်္ဂတ်။

[ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို ခံရာ၌ ယေဘုယျ အခြေခံ စနစ် ။ ။ ဟိတ်၏စပ်ရာ ကြိယာသည် ကတ္တားကို ဟောသည် ဖြစ်အံ့ ဟောအပ်သော ကတ္တားကို (ပြင်၍) သမ္မန် ခံပါ။ ဟိတ်၏ စပ်ရာ ကြိယာသည် ကံကို ဟောသည် ဖြစ်အံ့၊ ဟောအပ်သော ကံကို (ပြင်၍) သမ္မန် ခံပါ။ (ယေဘုယျသာ)။

ပကတိ, ဝိကတိ ၂-ခုရှိသော် ပကတိကိုခံ ။ ။ အကယ်၍ ဟိတ်၏စပ်ရာ

.http://www.dhammadownload.com

ကြိယာသည် ဟောအပ်သော ကတ္တားသည် ပကတိကတ္တား, ဝိကတိကတ္တား, ဟု ကတ္တား ၂-ခု ရှိခဲ့သော် ပကတိကတ္တားကို (ပြင်၍) သမ္မန်ခံပါ။ ဟိတ်၏စပ်ရာ ကြိယာသည် ဟောအပ်သော ကံသည် "ပကတိကံ, ဝိကတိကံ" ဟု ကံ ၂-ခု ရှိခဲ့သော် ပကတိကံကို (ပြင်၍) သမ္မန်ခံပါ။

ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို ခံရာ၌ အဓိကအချက် ။ ။ အဓိကအချက်မှာ ယင်းသို့ ခံ (လာ) ထားသော သမ္မန်ပုဒ်နှင့် ဘာဝယောဂ (ဘာဝရှေ့) ပုဒ်တို့ အရတူ, မတူ ကြည့်ပါ။ အရတူမှ ခံထားသော သမ္မန် မှန်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ကျက် ။ ။ **ဟိတ်ဆိုက်လေရာ၊ ကြိယာ၏၊ ကံ,ကတ္တားကို၊ ဟိတ်၏ သမ္မန် ခံမြဲ**။ (ဘုရားကြီးနိယံ၊ ၁၆။)

ဟိတ်ဆိုက်လေရာ၊ ကြိယာ၏၊ ပကတိမှန်၊ ကတ္တား,ကံ၊ ဟိတ်၏သမ္မန်ခံမြဲတည်း။ (ရွှေရေးဆောင်နိယံ။ ၄၈၆။)

ဘာဝရှေ့ပုဒ်၊ လာသည့်ပုဒ်၊ မယုတ်အရတူ။ (တောင်တွင်းကြီးနိယံ။ ၅၂၀။)

မှတ်ချက် ။ ။ နိယံဝယ် "ကြိယာ၏၊ ကံ, ကတ္တားကို" ဟု ဆိုရာ၌ "ကြိယာသည် ဟောအပ်သော ကံ, ကတ္တားကို" ဟု အဓိပ္ပာယ် ယူပါ။ နောက် နိယံ၌လည်း နည်းတူ။

ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို အနက်ပေးနည်း ။ ။ ဘာဝယောဂပုဒ်သည် "ကတ္တားဟော, ကံဟော" ဟု ၂-မျိုးရှိရာ ကတ္တားဟောဖြစ်မူ ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို ကံတ္တားအနက်, သမ္မန်အနက် ၂-ချက် ပေးပါ။ ကံဟောဖြစ်မူ ကံအနက်, သမ္မန်အနက် ၂-ချက် ပေးပါ။ ဤကား ဘာဝယောဂပုဒ် ကိတ်ပုဒ် ဖြစ်ရာ၌သာ။

မှတ်ချက် ။ ။ ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို "ကတ္တားအနက်, ကံအနက် ၂-ပါးစုံ မပေးနိုင်" ဟု မှတ်။

ဘာဝယောဂပုဒ်သည် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်, အဿတ္ထိတ္ဒ္ဓိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့။ ဗဟုဗ္ဗီဟိ, အဿတ္ထိပုဒ်တို့သည် သဘောအားဖြင့် ကတ္တုသာဓနပုဒ်နှင့် တူသောကြောင့် (ကတ္တုသာဓနပုဒ်နှင့် သဘောတူသောကြောင့်) ကတ္တားဟောနည်းတူ ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို ကတ္တားအနက်, သမ္မန်အနက် ၂-ချက် ပေးပါ။

ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို စာစပ်နည်း ။ ။ ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို ကတ္တားအနက် (သို့မဟုတ်) ကံအနက်ပေးခိုက် ဘာဝယောဂပုဒ်နှင့် အရတူသောကြောင့် ယင်း ဘာဝယောဂပုဒ်၌ တုလျတ် လိင်တ်, ဝါစ္စ ဝါစက စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက် ။ ။ ဝါစ္ဆ, ဝါစက စပ်ရာ၌ သာမန်ဆိုသော်လည်း "ကတ္တာ အနက် ပေးမူ ကတ္တုဝါစ္ဆ ကတ္တု ဝါစက, ကံအနက် ပေးမူ ကမ္မဝါစ္ဆ ကမ္မဝါစက" ဟု မှတ်။

သမ္မန်အနက်ပေးခိုက် ထ္ထ-ပစ္စည်း, တာ-ပစ္စည်းတို့၌ သမ္မန်, သမ္မန္ဒီ (ရိုးရာ) စပ်ရသည့် အပြင်, သတ္တိမန္တဒြပ်ကို စွန့်၍ ရအပ်သော သတ္တိဖြစ်သော (သတ္တိအား ဖြင့် ရအပ်သော) ဇာတ်, ဂုဏ်, ကြိယာ, ဒြပ်, နာမ်တို့ကို ထိုက်သည်အား လျော်စွာ ယူရသော သဘောရှိသောကြောင့် ယင်း ထ္ထ-ပစ္စည်း, တာ-ပစ္စည်းတို့၌ သတ္တိမန္တ, သတ္တိလည်း စပ်ပါ။

မှတ်ချက် ။ ။ ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို အနက်ပေးရာ၌ "၏" ဟူသော သမ္မန် အနက် ပေးခြင်းကို ပဓာနအားဖြင့် ရသည်။ ကတ္တာအနက်, ကံအနက် ပေးခြင်းကို အပဓာနအားဖြင့် ရသည်။ ထို့ကြောင့် အနက်ပေးရာ၌ "သမ္မန် အနက်ကို ရှေးဦးစွာ ပေးရသည်, စာစပ်ရာ၌ သမ္မန်အနက်ကို ရှေးဦးစွာ စပ်ရ သည်" ဟု မှတ်။

ဝစ္ဆ-နှင့် ဝါစ္ဆ ။ ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၀။ မူလပဏ္ဏာသဋီကာ၊ ၂။ ၆၆-တို့၌ "ဝစ္ဆ" ဟု ရဿနှင့် ရှိသည်။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ဘ။ ၁၁၄ ၌ "ဝါစ္ဆ" ဟု ဒီဃနှင့် ရှိသည်။ သဒ္ဒါငယ်၌လည်း "ဝါစ္ဆဝါစကပါဠိ" ဟု ဒီဃနှင့်ပင် ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၂-ချက်သင့် ယူရန်ရှိသော်လည်း ဝတ္တုဗ္ဗန္တိ ဝါကျဲ၊ ဝါက္ကဲ၊ ဝါစ်ဲ၊ ဝါစေယျဲ ဝါ-ဟူသော နိရုတ္တိဒီပနီ (၇၇၉)-ကို ထောက်သော် "ဝကျ" ဟု ရဿနှင့် မရှိဘဲ "ဝါကျ" ဟု ဒီဃနှင့်သာ ရှိသကဲ့သို့ "ဝစ္ဆ" ဟု ရဿနှင့် မရှိဘဲ "ဝါစ္ဆ" ဟု ဒီဃနှင့်သာ ရှိသင့်သည်။ ကျင်ကြီး ဟောရာ၌ကား "ဝစ္ဆ" ဟု ရဿနှင့် ရှိရမည်။ (ဇွာဒိမောဂ္ဂလ်ာန်၊ ၃၉။ အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၂၇၄-ကြည့်)။

ဟိတ်၏ သမ္မန်-ဟူသော ဝေါဟာရ ။ ။ ဆိုခဲ့သော ကတ္တာ, ကံတို့ကို ပြင်၍ ခံထားသော သမ္မန်ကိုပင် ဟိတ်၏သမ္မန်ဖြစ်သောကြောင့် "ဟိတ်သမ္မန်" ဟု ခေါ်သည်။ ထ္ထ-ပစ္စည်း, တာ-ပစ္စည်းတို့၌ စပ်ရသောကြောင့် "ထ္ထ, တာ-သမ္မန်" ဟုလည်း ခေါ်သည်။ လာသော သမ္မန်ဖြစ်သောကြောင့် "လာသမ္မန်" ဟုလည်း ခေါ်သည်။

ဘာဝယောဂပုဒ်-ဟူသော ဝေါဟာရ ။ ။ သမာဒိန္နဿ ဘာဝေါ-ဟူသော ဝါကျအခိုက်၌ သမာဒိန္န-ပုဒ်သည် ဘာဝ-နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ယင်း သမာဒိန္န-ပုဒ်ကို "ဘာဝယောဂပုဒ်" ဟု ခေါ်သည်။ "ဘာဝယုဂ်" ဟုလည်း ခေါ်သည်။ ဘာဝ-၏ ရှေ့၌ တည်သောကြောင့် "ဘာဝရှေ့ပုဒ်" ဟုလည်း

http://www.dhammadownload.com

ခေါ်သည်။ ဘာဝ-၏ သမ္ဘန်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် "ဘာဝသမ္ဘန်ပုဒ်" ဟုလည်း ခေါ်သည်။

အန္တဋ္ဌဗာဟျဋ္ဌ-ဟူသော ဝေါဟာရ ။ ။ ပုဒ်, ဓာတ်၏ အနက်သည် အန္တ,ဋ္ဌ, ဝိဘတ်, ပစ္စည်း၏ အနက်သည် ဗာဟျဋ္ဌဖြစ်၍ ဘာဝယောဂ-ပုဒ်၏ အနက်ကို "အန္တဋ္ဌ" ဟု ခေါ်သည်။ ဋ္ဌ-ပစ္စည်း, တာ-ပစ္စည်းတို့၏ အနက်ကို "ဗာဟျဋ္ဌ" ဟု ခေါ်သည်။

ကျက် ။ ။ **ဋ္ဌ, တာသမ္ဘန်၊ ဤနှစ်တန်ကို၊ ကံနှင့်ကဋ္ဌား၊ နက်ပြန်ငြားက၊ ဘာဝရှေ့ပုဒ်၊ ဘာဝယုဂ်မှာ၊ အန္တဋ္ဌာတွင်း၊ စပ်ရာမြဲမှတ်၊ ၏-ပြန်လပ်က၊ ဗာဟျဋ္ဌမှာ စပ်ရမြဲ။** (ဘုရားကြီးနိယ်။ ၈။)

ဋ္ဌ, တာသမ္ဘန်၊ ဤနှစ်တန်ကို၊ ကံနှင့် ကဋ္ဌား၊ နက်ပြန်ငြားက၊ ထုလျ,လိင်္ဂ၊ သဘာဝကြောင့်၊ ဘာဝယောဂ၊ သမ္ဘန္ဓ၊ စပ်ရဝါစ်ဝါပေ။ (ရွှေရေးဆောင်နိယ်၊ ၄၈၀။)

၏-ပေးဘိက၊ သတ္တိမန္တ၊ စွန့်ပစ်ချ၍၊ အရသတ္တိ၊ ဓာတိပဋ္ဌာ၊ ထိုက်စွာယူရ၊ သဘာဝကြောင့်။ ဋ္ဌ, တာ-ဌ်သား၊ စပ်ရပါ၊ မြဲစွာ မှတ်ကြလေ။ (ရွှေရေးဆောင်နိယ်။ ၄၈၁။)

မှတ်ချက် ။ ။ နိယ်ဌ် ဘာဝရှေ့ပုဒ်၊ ဘာဝယုဂ်မှာ၊ အန္တဋ္ဌာတွင်-ဟူသော စကား ၃-ရပ်ကို တစ်ခြားစီ မမှတ်နှင့်။ ဝေါဟာရကို သေချာစွာကြည့်။]

---

၆ ။ ။ **အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ** ။ ။ ပဋ္ဌကာမဂုဏဘဝသေန (၌။ ၂၆၂)-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ဘောဂ၏အရ ကာမတို့ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သံဝဏ္ဏနာဆက္ကတွင် ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဥဇ္ဇာရာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် မဟန္တ-သဒ္ဒါ၏ ဥဇ္ဇာရအနက်ဟော၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သံဝဏ္ဏနာဆက္ကတွင် ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

မဟန္တာ ဘောဂါ အဿာတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် မဟာဘောဂေါ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သံဝဏ္ဏနာဆက္ကတွင် ပဒသံဝဏ္ဏနာ။

http://www.dhammadownload.com

ယင်းသမာသ်ပုဒ်၏ သမ္မဒါန်အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သံဝဏ္ဏနာ ဆက်တွင် ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

(တစ်နည်း) မဟာဘောဂေါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "မဟန္တာ ဘောဂါ အဿာတိ မဟာဘောဂေါ" ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သံဝဏ္ဏနာဆက်တွင် ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ။

[သံဝဏ္ဏနာဆက်] ။ ။ "သမ္မန္နော စ ပဒဿော၊ ပဒတ္ထော ပဒဝိဂ္ဂဟော။
စောဒနာ ပရိဟာရော စ၊ ဆဗ္ဘိဓာ သုတ္တဝဏ္ဏနာ"

ဟူသည်နှင့်အညီ သုတ်ပုဒ်ဒေသနာကို ဖွင့်ပြခြင်းသည် သမ္မန္နသံဝဏ္ဏနာ, ပဒသံဝဏ္ဏနာ, ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ, ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ, စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ, ပရိဟာရသံဝဏ္ဏနာအားဖြင့် ၆-ပါးရှိ၏။ ထိုတွင်-

(၁) ယောနိသောမနသိကာရသည် အကြောင်း၊ သဒ္ဓမ္မသဝနသည် အကျိုး၊ ထိုသည် အကြောင်း၊ သမ္ပရိသူပနိဿယသည် အကျိုး၊ ထိုသည် အကြောင်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် အကြောင်းအကျိုး စပ်ပြခြင်းသည် လည်းကောင်း, ရှ.ပုဒ်နောက်ပုဒ်တို့ကို စာစပ်ပြခြင်းသည် လည်းကောင်း, တစ်ဝါကျမှ တစ်ဝါကျို့ ကျမ်းတက်ပြခြင်းသည် လည်းကောင်း သမ္မန္နသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

(၂) ပုဒ်ဖြတ်ပြခြင်းသည် လည်းကောင်း, သမာသ်ပုဒ် တဒ္ဓိတ်ပုဒ်စသည်ဖြင့် ပုဒ်ခွဲပြခြင်းသည် လည်းကောင်း, အကွရာတိ သညာနိဒ္ဒေသော (အက္ခရာကား သညာကို ညွှန်ပြသော ပုဒ်တည်း) အာဒယောတိ သညီနိဒ္ဒေသော။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပုဒ်ကို ကြဲခြင်းသည်လည်းကောင်း ပဒသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

(၃) ပုဒ်ကို အနက်ပေးပြခြင်း, ပုဒ်၏ ပရိယာယ်ကို ဖော်ပြခြင်း, ပုဒ်၏ အရကို ကောက်ပြခြင်း, ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ပြခြင်းသည် ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

(၄) ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂြိဟ်ပြု၍ ပြခြင်းသည် ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

(၅) ဘာကြောင့် ဆိုရသနည်း စသည်ဖြင့် မေးခြင်း, စောဒနာခြင်းသည် စောဒနာသံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

(၆) မည်သည့်အကျိုးငှာ ဆိုရသည် စသည်ဖြင့် ဖြေဆိုခြင်းသည် ပရိဟာရ သံဝဏ္ဏနာ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ယင်း ၆-မျိုးကို "သံဝဏ္ဏနာဆက္က" ဟု ခေါ်သည်။ အာဒိလဒ္ဓနာမ၏ အစွမ်းဖြင့် "သမ္မန္နဆက္က" ဟုလည်း ခေါ်သည်။ (ဤ၌ လိုရင်း အကျဉ်းမျှသာ ဖော်ပြသည်။ အကျယ်ကို လိုမူ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ရှု။)]

---

၇ ။ ။ နိဒဟိတ္တာ-ပုဒ်၏ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံ ။ ။ နိဒဟိတ္တာ-ကား နိ-ပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ်, တ္တာ-ပစ္စည်း၊ "နိဓာတ္တာ" ဟု ဆိုလိုလျက် ဓာ-ကို "ဓဓာ" ဟု ဒွေဘော်လာခြင်း ဝဏ္ဏဂမ, ရေ့ဓာ-၏ အာ-ကို ရဿပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ဓ-ကို ဒ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, နောက် ဓ-ကို ဟ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ဣ-လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမ, အာ-ကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏာလောပနိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "နိဒဟိတ္တာ" ဟု ပြီးပါသည်။

[ကြည့်ဖွယ် ။ ။ ပိဒဟတိ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၅၀၈။ သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ၊ ၁၀၅၉။), ပိဒဟိတ္တာ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၆၄၁။), ဒဟတိ (မောဂ္ဂလာနခါဒိကဏ္ဏ၊ ၁၀၃)-တို့ကြည့်။]

---

၈ ။ ။ ဝိနိစ္ဆယ ။ ။ ပဋ္ဌသီလသည် ဘုရား၌ပင်တို့ ပွင့်တော်မူရာအခါမှ တစ်ပါးသောအခါ၌လည်း ရှိသည်။ သရဏဂုံကား ဘုရား၌ပင်တို့ ပွင့်တော်မူရာ အခါမှ တစ်ပါးသော အခါ၌ မရှိ။ ဘုရား၌ပင်တို့ ပွင့်တော်မူရာ အခါ၌သာရှိ၍ ဘုရား၌ပင်တို့ ပွင့်တော်မူခြင်းလျှင် အကြောင်း ရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း, ပဋ္ဌသီလသည် စင်စစ် ဝိမုတ္တိ၏ အကြောင်းမဖြစ်၊ သရဏဂုံကား စင်စစ် ဝိမုတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ပဋ္ဌသီလထက် သရဏ ဂမနက မဟာနိသံသ, မဟပ္ဖလ ဖြစ်ပါသည်။

[အကျဉ်းမှတ်ဖွယ် ။ ။ ပဋ္ဌသီလသည် သမ္ဘကာလိက, အနေကန္တ ဝိမုတ္တာယတနဖြစ်၍ သရဏဂုံသည် ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒဟေတုက, ဧကန္တ ဝိမုတ္တာယတန ဖြစ်သောကြောင့် ပဋ္ဌသီလထက် သရဏဂမနက မဟာနိသံသ, မဟပ္ဖလ ဖြစ်ပါသည်။ (တိုတိုမှတ်လိုသော် မှတ်နိုင်ရန်)။ သီ၊ ဋီ။ ၃၃၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၂၅။]

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ ဆန်းစစ်ပုံနှင့် ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည်

အ ၂	ပွကေန ၁၂၁	ပိမေဓာ ၁၂၂ ယ	ဝီ ၂	ပါ ၂	ဘတေန ၁၂၁	ဝိစက္ခ ၁၂၁ ၉	ဏော ၂
သ ၂	မုဠာပေ ၂၂၂	တိအတ္ထာ ၁၂၂ ယ	နံ ၂	အ ၁	ဏံအဂ္ဂိ ၂၂၂	ဝသန္ဓ ၁၂၁ ၉	မံ ၂

(၁) ၄-ပါဒတို့၌ အစအက္ခရာတစ်လုံးနောင် သ-ဂိဏ်း, န-ဂိဏ်း မရှိခြင်း၊ (၂) ဝိသမပါဒတို့၌ အစအက္ခရာ ၄-လုံးနောင် ယ-ဂိဏ်းရှိခြင်း၊ (၃) သမပါဒတို့၌ အစအက္ခရာ ၄-လုံးနောင် ၉-ဂိဏ်းရှိခြင်း၊ ဤလက္ခဏာ ၃-ပါး နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ပထျာဝတ္တဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။

၄-ပါဒတို့၌ အက္ခရာ ၈-လုံးစီ ရှိသောကြောင့် အနုဋ္ဌုဘာဆန်း ဖြစ်ပါသည်။

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ ကုန်သွယ်ရေး၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သော ပညာရှိ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဝိရိယပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ, ဝိရရသ။

၂ ။ ။ အနည်းငယ်သော အရင်းအနှီးဥစ္စာသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ကုန်သွယ်ရေး၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ ဥစ္စာ, အခြံအရံတိုးပွားခြင်း, ယင်းတိုးပွားသော ဥစ္စာ, အခြံအရံ၌ တည်ခြင်း, ထင်ရှားကျော်စောခြင်းသည် အနုဘာဝ။

["သမုဋ္ဌာပန" ဟူသည်] ။ ။ သမုဋ္ဌာပေတိ-၌ "(ဥစ္စာ အခြံအရံကို တိုးပွားစေ၍ ယင်း၌ မိမိကိုယ်ကို) တည်စေခြင်း, မိမိကိုယ်ကို ထင်ရှား ကျော်စောစေခြင်း (သမုဋ္ဌာပန) " ဟူသည် ယင်း၌ တည်အောင်, ထင်ရှား ကျော်စော အောင် ပြုခြင်း, အားထုတ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၅)- ကြည့်။

http://www.dhammadownload.com

ဘာဝစသည်၌ သိဖွယ် ။ ။ ဘာဝေါ ဟိ နာမ သရီရံ၊ ဝိဘာဝေါ နာမ ကာရဏံ၊ အနုဘာဝေါ နာမ အာနိသံသဖလံ-နှင့် အညီ-

၁ ။ ။ ပရမတ္ထ တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းအထူးသည် ဘာဝ မည်၏။

၂ ။ ။ ယင်းဘာဝကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားများသည် ဝိဘာဝ မည်၏။ ယင်းဝိဘာဝသည် "(၁) အာရမ္မဏဝိဘာဝ, (၂) ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ" ဟု ၂-မျိုး ရှိ၏။ ထိုတွင် ဇနကအကြောင်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ ဥပတ္ထမ္ဘကအကြောင်းသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။

၃ ။ ။ ဘာဝကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားများသည် အနုဘာဝ မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ဘာဝထုတ်သောအခါ ရသပါ တွဲထုတ်ပါ။ ဤကား လိုရင်းမျှတည်း။ အကျယ်ကိုလိုမူ အလင်္ကာကျမ်းတို့၌ ရှုပါ။]

၁၃၁၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော် ဝါကျများကို အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာနံ ဘိက္ခူနံ ရတ္တိယာ ပစ္စူသသမယံ ပစ္စုဋ္ဌိတာနံ မဏ္ဍလမာဠေ သန္နိသိန္နာနံ သန္နိပတိတာနံ အယံ သံခိယဓမ္မော ဥဒပါဒိ။

၂ ။ ။ အဘိရူပါ ဝတ ဘော ဒေါသိနာ ရတ္တိ၊ ဒဿနီယာ ဝတဘော ဒေါသိနာ ရတ္တိ၊ ပါသာဒိကာဝတ ဘော ဒေါသိနာ ရတ္တိ၊ လက္ခညာ ဝတဘော ဒေါသိနာ ရတ္တိ။

၃ ။ ။ အတ္ထိ ဒေဝ ဟိမဝန္တပဿေ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ မဟာသာ-ကသကုဏ်္ဍော၊ တတ္ထေတရဟိ ကုမာရာ သမ္မန္တိ။

၄ ။ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန နာနာဝေရဇ္ဇကာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ပဉ္ဆမတ္တာနိ ဗြာဟ္မဏသတာနိ စမ္မာယံ ပဋိဝသန္တိ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဝါကျများကို အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ တမေနံ အညတရာ ဒေဝတာ "ဘဏ္ဍေ အာနန္ဒ တုမှေ ဧဝံ

http://www.dhammadownload.com

ပရိဒေဝမာနာ ကထံ အညေ အဿာသေဿထာ" တိ သံဝေဇေသိ။

၆ ။ ။ အဒိန္နာဒါနံ ပဟာယာတိဇ္ဇ အဒိန္နသ္မာ အာဒါနံ အဒိန္နာဒါနံ၊ ပရဿဟရဏံ ထေယျံ။ စောရိကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၇ ။ ။ သဗ္ဗေ ဇီဝါတိ သာလိယဂေါဓူမာဒယော သန္ဓာယ ဝဒတိ။ တေသု ဟိ သော ဝိရူဟနဘာဝေန ဇီဝသညီ။

၈ ။ ။ ဟိနေန ဗြဟ္မစရိယေန၊ ခတ္တိယေ ဥပပဇ္ဇတိ။
မဇ္ဈိမေန စ ဒေဝတ္တံ၊ ဥတ္တမေန ဝိသုဇ္ဈတိ။

၉ ။ ။ ဗြဟ္မဒေယျန္တိ သေဋ္ဌဒေယျံ။ ယထာ ဒိန္နံ နု ပုန ဂဟေတဗ္ဗံ ဟောတိ နိဿဋ္ဌပရိစ္စတ္တံ၊ ဇဝံဒိန္နန္တိ အတ္ထော။

၁၀ ။ ။ ကလျာဏဝါစောတိအာဒီသု ကလျာဏာ သုန္ဒရာ ပရိမဏ္ဍလ-ပဒဗျဉ္ဇနာ ဝါစာ အဿာတိ ကလျာဏဝါစော။

၁၃၁၆-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၂။ ပါ၊ သျှ။ ဂ။ ပါ၊ သျှ ၊ သစ်။ ၁၆။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၄၄။ ပါ၊ သျှ။ ၁၀၈။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၁၇၅။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၈၇။ ပါ၊ သျှ။ ၂၁၀။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၃၁၈။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၀၅။ ပါ၊ သျှ။ ၂၆၁။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၃၇၇။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ဂ။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်။ ၁။ ၇၅။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၇၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၂၃၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈၅။]

---

http://www.dhammadownload.com

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။, ၁၄၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၇၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၈၀။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၆၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၁၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၂။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၁၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၇၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၃၆။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၅၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၆၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၃၅။]

၁၃၁၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ,အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ပစ္စာဇာထောတိ ပတိဇာတော၊ ဣတိ ပဋိသန္ဓိကွတိတိ ဇဝံ ပစ္စဝေက္ခတိ။

(ခ) သမ္မာဓော ဃရာဝါသောတိ သစေပိ သဋ္ဌိဟတ္ထေ ဃရေ ယောဇေန-သတန္တ ရေပိ ဝါ ဒွေ ဇာယမ္ပတိကာ ဝသန္တိ၊ တထာပိ နေသံ သကိဉ္စနသပလိဗောဓဋ္ဌေန ဃရာဝါသော သမ္မာဓောယေဝ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ လိုရင်းပဓာနကောက်၍ ဃရာဝါသော-ကတ္ထားပုဒ်ကိုသာ ပညတ်နည်း စောဒနာ ထွက်ခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို)

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ သစေပိ-ထားရခြင်း အကြောင်းနှင့် စောဒကာဘောဂ, စောဒနာ, ပရိဟာရာဘောဂ, ပရိဟာရဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ခ) ဝါကျပါ ဃရာဝါသော-ပုဒ်ကို အစိတ်, အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟ ပြု၍ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ၌ ဝစနဆက္က ခွဲဝေပြပါ။

၅ ။ ။ ဣတိ နိဟတမာနတ္တာစ ဥဿန္နတ္တာစ ပဌမံ ဂဟပတိ နိဒ္ဒိဿတိ-ပါဠိ၌ ဥဿန္နတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို ခံပြီးလျှင် ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်၏ ဖြစ်ထိုက်သော ပစ္စယတ္ထကို ညွှန်ခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) မှတ်ရှိ ဝါကျတို့၌ အဋ္ဌကထာဘောဂကို ဖော်ပြ၍ သံဝဏ္ဏနာ ဆက္ကတွင် ဖြစ်သင့်သော သံဝဏ္ဏနာသို့ သွင်းပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၇ ။ ။ ပလိဗောဓ-ပုဒ်၏ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (ခ) မှတ် ဝါကျလာ စကားရပ်ဖြင့် ဆောင်၍ သိအပ်သော နေယျတ္ထ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ ဂါထာကို ဆန်းစစ်၍ ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည် ပေးခဲ့ပါ။

အာဒိမို သီလံ ဒဿေယျ၊ မဇ္ဈေ မဂ္ဂံ ဝိဘာဝယေ။
ပရိယောသာနေဝ နိဗ္ဗာနံ၊ ဧသော ကထိကသင်္ဂတိ တိ။

၁၀ ။ ။ အထက်ပါ ဂါထာ၌ ဖြစ်သင့်သော ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝ တို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၁၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [၌။ ၁၆၂။ ၌၊ သျ၊ ၂။ ၁၁၃။ ၌၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၅။]

---

၂ ။ ။ ပညတ်နည်း စောဒနာထွက် (ဒေါသရောပန စောဒနာထွက်)

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျပါ၌ အပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းပါ၌ကား သမ္မာ-ဓောယေဝ-ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ကျဉ်းမြောင်းသည်သာ-ဟူလိုသော်။

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် သမ္မာဓော်ယေဝ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် "ကျဉ်းမြောင်းသည်သာ" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (၌ပနာ)။ အဘယ်နေရာသည် ကျဉ်းမြောင်းပါသနည်း။ (တစ်နည်း) ကျဉ်းမြောင်းသော နေရာသည် အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ကျဉ်းမြောင်းသည်ကိုသာပြု၍ ကျဉ်းမြောင်းသော နေရာကို မပြသည် ရှိသော် ဆရာ၌ စကားမပြန့်နှံ့သော အဗျာပိတ ဒေါသရောက်ရာ၏ (ဒေါသ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် ဃရာဝါသော-ဟူသော ကတ္တားပုဒ်ကို မိန့်။

မှတ်ချက် ။ ။ "ဃရာဝါသော-ကို အိမ်ဟူသော နေရာသည်" ဟု ပေးသော နိဿယသစ်ကို ငဲ့ထွက်သည်။

http://www.dhammadownload.com

["စောဒနာထွက်" ဟု သာမည မေးရာ၌ ။ ။ ဤမေးခွန်းသည် "သာ-ဘောဂစောဒနာ, ဒေါသာရောပနစောဒနာ" ဟု စောဒနာ ၂-မျိုးယူသော ဝါဒသို့ မလိုက်ဘဲ၊ "ဒေါသမပါလျှင် ပုစ္ဆာ, ဒေါသပါလျှင် စောဒနာ" ဟု စောဒနာ တစ်မျိုးတည်းယူသော ဝါဒသို့လိုက်၍ မေးသော မေးခွန်းဖြစ်သည်။ "စောဒနာ ထွက်" ဟု သာမည မေးသော မေးခွန်းတိုင်း၌ နည်းတူသိပါ။ အမှန်မှာ မေးခွန်း သေချာမှု နည်းခြင်းသာ။ နာနာစရိယ နာနာဝါဒ များပြားလှ၍ ဒေါသပါစေလို လျှင် "ပညတ်နည်း ဒေါသာရောပန စောဒနာ ထွက်ခဲ့ပါ" ဟု ဝိသေသ မ, မေးရမည်။

ပုစ္ဆာကာရ, (သို့မဟုတ်) စောဒနာကာရ ၂-မျိုး ။ ။ "က တမံ၊ အဘယ်စိတ်သည်။ ကာမာဝစရံ၊ ကာမာဝစရမည်သနည်း။ (တစ်နည်းကား) ကာမာဝစရံ၊ ကာမာဝစရစိတ်သည်။ က တမံ၊ အဘယ်နည်း" ဟု ပေးသော ဗားကရာ သင်္ကြိုဟ်နိသယကို ထောက်၍ စောဒနာ၌ ၂-နည်းဆိုသည်။ အရာရာ မှာ နည်းတူ။ ပုစ္ဆာနှင့် စောဒနာ "အတူတူ" ဟု ရေးခဲ့ပြီ။]

---

၃ ။ ။ သစေပိ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်း ။ ။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ဖြစ်သော သမ္မာဓော-ဟူသော သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သောကြောင့် သစေပိ-သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က

၁ ။ ။ နနု သဋ္ဌိဟတ္ထေ ဃရေ ယောဇနသတန္တရေပိ ဝါ ဒွေ ဇာယမ္ပတိကာ ဝသန္တီ **(စောဒကာဘောဂ)**။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ ဃရာဝါသော သမ္မာဓောယေဝ ဟောတိ **(စောဒနာ)**။

၃ ။ ။ နနု နေသံ သကိဉ္စနပလိဗောဓဋ္ဌော အတ္ထိ **(ပရိဟာရာဘောဂ)**၊

၄ ။ ။ တသ္မာ ဃရာဝါသော သမ္မာဓောယေဝ ဟောတိ **(ပရိဟာရ)**။

---

၄ ။ ။ အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ဃရတိ ကိသေလမေတ္ထာတိ ဃရံ။ ဂယှတိတ် ဝါ ဃရံ (ဓာန်၊ ဋီ၊ ၂၀၆)။ အာဝသန္တီ ဧတ္ထာတိ အာဝါသော။

အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ဃရသင်္ခါတော အာဝါသော ဃရာဝါသော။ (သျ သစ်၊ အလို။)

http://www.dhammadownload.com

ဝစနဆတ္ထ

၁ ။ ။ ဃရာဝါသော-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် **ဝစန**။

၂ ။ ။ ဃရသခ်ါတော အာဝါသော-ဟူသော ဝိဂြိဟ်ဝါကျသည် **ဝစနတ္ထ**။

၃ ။ ။ အိမ်၏နေရာနှင့် ဝိသေသန, ဝိသေသျအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သကတ်သည် **ဝစနဟေတု**။

၄ ။ ။ ဝစနဟေတုဧေတကာ မရ။

၅ ။ ။ အိမ်ဟုဆိုအပ်သော် နေရာသည် **ဝစနီယ**။

၆ ။ ။ ဂေဟာဝါသော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် **ဝစနီယတ္ထ**။

မှတ်ချက် ။ ။ သျ အလို (ဃရ-ဌ် တူ) "အာဝသန် အာဝါသော။ ဃရေ အာဝါသော ဃရာဝါသော" ဟု ပြုရပါမည်။

---

၅ ။ ။ **ဟိတ်၏သမ္ဗန်** ။ ။ ဥဿန္နတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား ဂဟပတိဿ-ဖြစ်ပါသည်။

ပစ္စယတ္ထ ။ ။ ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၏ (ဌ်) ဖြစ်ထိုက်သော ပစ္စယတ္ထကား ကတ္တုတ္ထ-ဖြစ်ပါသည်။

[ဟိတ်၏ သမ္ဗန် ခံရာဌ် သတိထားဖွယ် ။ ။ ဤဌ် ဟိတ်စပ်ရာ နိဒ္ဒိဿတိကြိယာ၏ အဝုတ္ထက်ကို သမ္ဗန်ခံထားသည်ကို တွေ့ရပေမည်။ ဤသည်ပင် "ယေဘုယျသာ" ဟု ဆိုခဲ့သော စကား၏ သာဓက ဖြစ်သည်။ မှန်, မမှန် သိနိုင်ရန် ခံထားသော သမ္ဗန်ပုဒ်နှင့် ဘာဝယောဂပုဒ်တို့ အရ တူ,မတူ စိစစ်ကြည့်ပါ။ "အရတူက မှန်သည်" ဟု မှတ်ပါ။

ဘာဝယောဂပုဒ်သည် ကိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့ ပစ္စယတ္ထကား ကံ, ကတ္တား တစ်ပါးပါးသာ ။ ။ လာသမ္ဗန်ကို ကတ္တားအနက်ပေးမှု ဘာဝယောဂပုဒ်ကို ကတ္တု-သာဓနဝိဂ္ဂဟပြုပါ။ ကံအနက်ပေးမှု ကမ္မသာဓနဝိဂ္ဂဟပြုပါ။ (နိယံ အဓိပ္ပာယ်။)

ကျက် ။ ။ **လာသည့်သမ္ဗန်၊ ကတ္တားပြန်က၊ ဘာဝရေးပုဒ်၊ ဘာဝယုဂ်မှာ၊ ကတ္တုသာ၊ ကံမှာ ကမ္မသာဓနပြုမြဲ**။ (ဘုရားကြီးနိယံ။ ၉။)

ရှေ့ပုဒ်ကတ္တား၊ ပြန်ခဲ့ငြားက၊ ဘာဝသမ္ဗန်၊ ကတ္တုကြဲကြ၊ ကံပြန်က၊ ကမ္မာသာဓနပေ။ (ရွှေရေးဆောင် နိယံ။ ၄၈။)

http://www.dhammadownload.com

ဤနိယံများကို ထောက်၍ ဘာဝယောဂပုဒ်သည် ကိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့ ပစ္စယတ္ထသည် ကတ္တုသာဓန (ကတ္တား) အနက်, ကမ္မသာဓန (က်) အနက်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသာ။ ယင်းဘာဝယောဂပုဒ်၌ စပ်ခိုက် လာသမ္မန်ကို ကတ္တားအနက်, က်အနက်တို့တွင် တစ်နက်နက်သာ ပေးနိုင်သောကြောင့်တည်း။

ဘာဝယောဂပုဒ်သည် သမာသ်ပုဒ်, တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့ ပစ္စယတ္ထကား ကတ္တားသာ ။ ။ ဘာဝယောဂပုဒ်သည် သမာသ်ပုဒ်, တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့ ပစ္စယတ္ထကား ကတ္တုသာဓန (ကတ္တား) အနက်သာ။ ယင်းဘာဝယောဂပုဒ်၌ စပ်ခိုက်လာသမ္မန်ကို ကတ္တားအနက်သာ ပေးနိုင်သောကြောင့်တည်း။

သမာသ်ပုဒ်, တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့၌ "ကတ္တားအနက်" ဟူသည် ။ ။ ဘာဝယောဂပုဒ်သည် သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်, တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟ ပြုအပ်၏။ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်, အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့သည် သဘောအားဖြင့် ကတ္တုသာဓနပုဒ်နှင့် တူသောကြောင့်တည်း။ သို့ဖြစ်၍ ဘာဝယောဂပုဒ်သည် သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့ အညပုဒ်အနက်, တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့ အဿတ္ထိအနက်ကို ဟောသည်။ သို့သော်လည်း ယင်းအနက်တို့သည်ပင် သဘောအားဖြင့် ကတ္တုသာဓနအနက်နှင့် တူသောကြောင့် သဒိသူပစာအားဖြင့် "ကတ္တုသာဓန (ကတ္တား) အနက်" ဟု မှတ်ပါ။ (အညပုဒ်အနက်, အဿတ္ထိအနက်ဟု မပြောနှင့်။)

"ကတ္တုသာဓနပုဒ်, ကတ္တုသာဓနအနက်" ဟူရာ၌–ကာရကကဲ့သို့ သာဓန၌လည်း သတ္တိ, ဒဗ္ဗ, သဒ္ဒသာဓနအားဖြင့် ၃–မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော သတ္တိသည် မုချအားဖြင့် သာဓန, ထိုသတ္တိ၏ တည်ရာဖြစ်သော ဒြပ်သည် ဌာနျူပစာအားဖြင့် သာဓန, ထိုဒြပ်ကို ဟောသော သဒ္ဒါသည် ဒြပ်အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရကူပစာအားဖြင့် သာဓနမည်၏။ ဤစကားအရ "သာဓန" ဟူသည် သဒ္ဒါ, အနက် ၂–မျိုးလုံး၏ အမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် "ကတ္တုသာဓနပုဒ်, ကတ္တုသာဓနအနက်" ဟူရာ၌ တွေဝေမှု မဖြစ်သင့်။

"သဘောအားဖြင့် တူ" ဟူရာ၌ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်သည် ဟောအပ်သော အညပုဒ်အနက် (ဝါကျေ အညပဒေဟတ္ထ၊ ယော အတ္ထော ပရိဒီပိတော။ ဝုတ္တော ဧတေန သမာသေန၊ တဿ တဒတ္ထဒီပနာ။ (ဝါစကောပဒေသ။ ၃၈။) ဧတ္ထ စ အာဂတသဒ္ဒေါ, သမဏသဒ္ဒေါ စ အတ္တနော အတ္ထေ အဋ္ဌတွာ ဒုတိယာ–ဒိဘတ္တိတ္ထဘူတေ သဲယရာမသခိါတေ အညပဒတ္ထေ ဝတ္တန္တီ။ (ရူပသိဒ္ဓိ။ ၃၅၂။) အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ပုဒ်သည် ဟောအပ်သော အဿတ္ထိအနက်တို့သည် ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သောကြောင့် သဘောအားဖြင့် ကတ္တုသာဓနနှင့် တူကြသည်။ ယင်းသို့

http://www.dhammadownload.com

အနက်သဘောတူသဖြင့် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်, အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ပုဒ် (သဒ္ဒါ) တို့လည်း အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရကူပစာအားဖြင့် ကတ္တုသာဓနပုဒ်နှင့် သဘောတူကြသည် ဟုပင် ဆိုရတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ရွှေရေးဆောင်ဆရာတော်က **"ဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ အဿတ္ထိ၊ တူဘိကတ္တုနေ (၄၈၄)"** ဟု မိန့်သည်။

ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပုဒ်၌ "ပစ္ဆယ" ဟူသည် ။ ။ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၌ "ပစ္ဆယ" ဟူသည် သမာသ်ပုဒ်ပင်တည်း။ (အချို့သော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်များ၌ က-စသော ပစ္စည်းရှိသော်လည်း အနက်သီးခြားမရှိ ရူပသိဒ္ဓိမတ္တပဒသိလိဋ္ဌမတ္တ ဖြစ်၍ ဤ၌အရာမဝင်)။ ယင်းသည် ပစ္စည်းမဟုတ်။ သို့သော် သမာသ်ပုဒ်သည် ဟောအပ်သောအညပုဒ်အနက်သည် သဒိသူပစာအားဖြင့် ကတ္တုသာဓနအနက် (ပစ္ဆယတ္ထ) မည်သဖြင့် အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ သမာသ်ပုဒ်လည်း ကာရကူပစာအားဖြင့် ပစ္ဆယအမည် ရတော့သည်သာ။]

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဟောဂနှင့် သဝဏ္ဏနာ

ပတိဇာတော-ဟူသော သဝဏ္ဏနာပါဋ္ဌဖြင့် ပစ္ဆာဇာတော-ဟူသော သဝဏ္ဏေ တဗ္ဗပုဒ်ကို "ပတိ+အာဇာတော" ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သဝဏ္ဏနာဆက္ကတွင် ပဒသဝဏ္ဏနာ။ ပစ္ဆ-သဒ္ဒါ၏ ပတိ-ဥပသာရပုဒ်၏ ကာရီယ၏အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သို့စေပါသည်။ သဝဏ္ဏနာဆက္ကတွင် ပဒသဝဏ္ဏနာ။ အာ-ဥပသာရပုဒ်၏ ပဒပူရဏ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သဝဏ္ဏနာဆက္ကတွင် ပဒတ္ထသဝဏ္ဏနာ။

ဧဝံ-ဟူသော သဝဏ္ဏနာပါဋ္ဌဖြင့် ကတိ-နိပါတ်ပုဒ်၏ နိဒဿနအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သဝဏ္ဏနာဆက္ကတွင် ပဒတ္ထသဝဏ္ဏနာ၊ ပဋိ-ရှေး, သဲ-ရှေးရှိသော စိက္ခ-ဓာတ်၏ ပစ္ဆဝေက္ခဏ အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သဝဏ္ဏနာဆက္ကတွင် ပဒတ္ထသဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပလိဗောဓ-ပုဒ်၏ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ

ပလိဗောဓ-ကား ပရိ-ပုဗ္ဗ ဗုဓိ-ဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်း၊ ဥ-ကို သြ-ဝုဒ္ဓိပြု၍ "ပရိဗောဓ" ဟု ဆိုလိုလျက် ရ-ကို လ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် "ပလိဗောဓ" ဟု ပြီးပါသည်။ [ရူပသိဒ္ဓိ။ ၄၂။ သဒ္ဒနီတိဓာတုမာလာ။ ၃၁၉။]

---

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ နေယျတ္ထ အဓိပ္ပာယ်

မယား တစ်ယောက်သာ ရှိသော လင်၏ အိမ်ဟူသော နေရာသည်သာ ကျဉ်းမြောင်းသည်မဟုတ်, တစ်ယောက်မက များစွာသော မယားတို့ ရှိသော လင်၏ အိမ်ဟူသော နေရာသည်လည်း ကျဉ်းမြောင်းသည်သာ။ ဤကား (ခ) အမှတ်ပြဝါကျလာ စကားရပ်ဖြင့် ဆောင်၍ သိအပ်သော နေယျတ္ထအဓိပ္ပာယ် ဖြစ်ပါသည်။

---

၉ ။ ။ ဆန်းစစ်ပုံနှင့် ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည်

အာ ၂	ဒိမိုသိ ၂၁၂	လဒသေ ၂၂၂ မ	ယျ ၂	မ ၂	ဇ္ဈေမဂ္ဂံ ၂၂၂	ဝိဘာဝ ၁၂၁ ဇ	ယေ ၂
ပရိ ၂	ယောသာနေ ၂၂၂	ဝနိဗ္ဗာ ၁၂၂ ယ	နံ ၂	ဇ ၂	သာကထိ ၂၁၁	ကသဏ္ဍီ ၁၂၁ ဇ	တိ

(၁) ၄-ပါဒတို့၌ အစအက္ခရာ တစ်လုံးနောင် သ-ဂိဏ်း, န-ဂိဏ်း မရှိခြင်း။ (၂) သမပါဒတို့၌ အစအက္ခရာ ၄-လုံးနောင် ဇ-ဂိဏ်းရှိခြင်း။ (၃) ဝိသမပဌမပါဒ၌ အစအက္ခရာ ၄-လုံးနောင် မ-ဂိဏ်းရှိခြင်း။ (၄) ဝိသမတတိယပါဒ၌ အစအက္ခရာ ၄-လုံးနောင် ယ-ဂိဏ်းရှိခြင်း။ ဤလက္ခဏာ ၄-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ပဌမမကာရဝိပုလာဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။

၄-ပါဒတို့၌ အက္ခရာ ၈-လုံးစီ ရှိသောကြောင့် အနုဋ္ဌုဘာဆန်း ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ၈-လုံးဘွဲ့ဖြစ်စေရန် ပရိ-၌ လဟု ၂-လုံးကို ပေါင်း၍ ဂရုတစ်လုံးတည်း ယူသည်။

---

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ, ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။

၂ ။ ။ သီလ, မဂ်, နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ သီလ, မဂ်, နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ အစ၌ ဟောအပ်သော သီလကထာ, အလယ်၌ဟောအပ်သော မဂ္ဂကထာ, အဆုံး၌ ဟောအပ်သော နိဗ္ဗာနကထာသည် အနုဘာဝ။

မှတ်ချက် ။ ။ ဉဿာဟဌာယီဘာဝ, ဝိရရသလည်း ထုတ်ကြသည်။

၁၃၁၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ ဝါကျများကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ ယံ အာဂမ္မ ယံအာရဗ္ဘ ဧကေ သမဏာဗြာဟ္မဏာ သဿတဝါဒါ သဿတံ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေန္တိ။

၂ ။ ။ ဇဝမေဝ ခေါ မေ ဘန္တေ ပူရဏော ကဿပေါ သန္ဒိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ ပုဋ္ဌော သမာနော အကိရိယံ ဗျာကာသိ။

၃ ။ ။ ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္ထော မေဓာဝီ ပဋိဗလော အတီတာနာဂတ-ပစ္စုပ္ပန္နေ အတ္ထေ စိန္တေတုံ။

၄ ။ ။ သော အပရေန သမယေန တမှာ ဒါသဗျာ မုစ္စေယျ အတ္တာ-ဓိနော အပရာဓိနော ဘုဇိဿော ယေနကာမံဂမော။

၅ ။ ။ အန္ဓဿ ပဗ္ဘတာရောဟဏံ ဝိယ နိစ္စံန ဟောတိတိ အစ္ဆရိယံ။ အဘူတပုဗ္ဗံ ဘူတန္တိ အဗ္ဘုတံ။ ဥဘယမ္မေတံ ဝိမှယသော်ဝါဓိဝစနံ။

၆ ။ ။ နု စဿ ကောစိ ဓမ္မော အာရမ္မဏံ နာမ နု ဟောတိ။ ယထာဟ "အတီတံ သဗ္ဗံ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗညုတညာဏံ၊ တတ္ထ အာဝရဏံ နတ္ထီတိ အနာဝရဏဉာဏ" န္တိ အာဒိ။

၇ ။ ။ အဓိတဝါဒေ နတ္ထိ ဒိန္နန္တိ ဒိန္နဖလာဘာဝံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ယိဋ္ဌံ ဝုစ္စတိ မဟာယာဂေါ။ ဟုတန္တိ ပါဟုနကသက္ကာရော အဓိပ္ပေတော။

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ တိစီဝရဿ ပတ္တော စ၊ ဝါသိ သူစိ စ ဗန္ဓနံ။

ပရိဿာဝနေန အဋ္ဌတေ၊ ယုတ္တယောဂဿ ဘိက္ခုနော။

၉ ။ ။ သစေ ဣမိနာ ပိတာ ဃာတိတော နာဘဝိဿ။ ဣဒါနိ ဣဓေ ဝါသနေ နိသိန္နော သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပတ္တော အဘဝိဿ။ ပါပမိတ္တ သံသဂ္ဂေန ပနဿ အန္ဓရာယော ဇာတော။

၁၀ ။ ။ ဒါနံ ဒေန္တေန နာမ ဧကေန ပဏ္ဍိတေန သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ အနာမန္တေတွာ ကတကမ္မဠီ ပစ္ဆာနုတာပံ ကရောတိ။

၁၃၁၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ၊ ၁၃။ ပါ၊ သျှ။ ၅၅။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၈၇။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၄၉။ ပါ၊ သျှ။ ၁၂၆။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၂၀၀။]

---

၃ ။ ။ ပါ။ ၁၃၀။ ပါ၊ သျှ။ ၂၉၂။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၄၃၈။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၆၉။ ပါ၊ သျှ။ ၁၆၁။ ပါ၊ သျှ။ သစ်။ ၂၆၂။ ပုစ္ဆာနံပါတ် ၃-နှင့် ၄, ပြန်နေသည်။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၄၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၅၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၈၁။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၉၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၀၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၆၁။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၄၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ။ ၂။ ၈၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၈၈။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၈၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၇၀။ ဋ္ဌ။ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၀၉။]

http://www.dhammadownload.com

---

၉ ။ ။ [ဌ။ ၂၁၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၅၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၆။]

၁၀။ ။ [ဌ။ ၂၆၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၉၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၆၈။]

၁၃၁၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) တယီဒံ မဟာသိဝတ္ထရေန ဝုတ္တံ အသမ္မောဟာဓုရံ မဟာသတိပဋ္ဌာန သုတ္တေ အဓိပ္ပေတံ။

(ခ) ကျမ်သို့ ပန သာမညဖလေ သမ္မမ္မိ စတုဇ္ဈိဓံ သမ္မဇ္ဇည် လဇ္ဇတိ။

(ဂ) တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ စတ္ထေစတုန္နံ သမ္မဇ္ဇာနံ ဝသေန သမ္မဇ္ဇာ-နကာရိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ ဝါကျတို့ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ လိုရင်းကောက်၍ တယီဒံ-ပုဒ်ကိုသာ သဒ္ဒါနည်းအားဖြင့် အဘိယာစက ထွက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အရဗ္ဘတ္ထ ပန-သဒ္ဒါ ထားရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြပြီးလျှင် စောဒကာဘောဂ, စောဒနာ, ပရိဟာရာဘော်ဂ, ပရိဟာရစတုက္က ထုတ်ခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ အဓိပ္ပေတံ-ကို ဝိဂြိုဟ်ဆို၍ ဝစနဆက္က ခွဲပြပါ။

၅ ။ ။ အသမ္မောဟာဓုရံ-ကို ဟေတုမန္တဝိသေသနကြံ၍ ယင်းဟိတ်၏ သမ္မန်းကို ခံပြီးလျှင် ၎င်းသမ္မန်ပုဒ်ကို ဖြစ်သင့်သော အနက်အားလျော်စွာ စာစပ်ခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ သန္တုဋ္ဌောတိ ကျတရီတရပစ္စယသန္တောသေန သမန္နာဂတောဋ္ဌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂကို ပြ၍ ၎င်းသံဝဏ္ဏနာကို သမ္မန္နဆက္ကဋ္ဌ သွင်းပြပါ။

၇ ။ ။ သန္တုဋ္ဌော-ပုဒ်၏ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံကို ဖော်ပြပါ။

၈ ။ ။ ဤသာမညဖလသုတ်၌ သမ္မဇ္ဇည ၄-ပါးလုံး ရခြင်း၏ အကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

ကို ရေးခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ ဂါထာကို ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည် မှည့်ခဲ့ပါ။

စာတုဒ္ဒိသော အပ္ပဋိဃော စ ဟောတိ၊
သန္တုဿမာနော ကတရိတရေန။
ပရိဿယာနံ သဟိတာ အဆမ္ဘိ၊
ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော။

၁၀ ။ ။ သန္တုဿမာနော-၌ အန္တ ထွက်ကို ယူ၍ ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝ ကို ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၃၁၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဌ။ ၁၈၂။ ဌ၊ သျှ။ ၂။ ၁၆၄။ ဌ၊ သျှ။ သစ်၊ ၂။ ၂၀၁။]

---

၂ ။ ။ **သဒ္ဒါနည်း အဘိယာစကထွက်**

(က) အမှတ်ပြဝါကျ ပါဠိအပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းပါဠိကား အဓိပ္ပေတံ-ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ အလိုရှိအပ်၏-ဟူလိုသော်။

အရှင်အဋ္ဌကဆရာ ဆရာသည် အဓိပ္ပေတံ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် ကမ္မီကို ဆိုတော်မူ၏။ "ယင်းကမ္မီ၏ ကမ္မကိုလည်း ပြတော်မူပါဦးလော" ဟု အဘိယာစကပုဂ္ဂိုလ်တို့ လျှောက်ထားတောင်းပန်ဖွယ်ရှိ၍ ထိုကမ္မီ၏ကမ္မကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် တယီဒံ-ဟူသော ပါဠိကို မိန့်။ (သမ္မန္ဓစိန္တာ ဂဏ္ဌိသစ် မှီးသည်။)

[အဘိယာစကထွက်၌ ထူးခြားချက် ။ ။ အဘိယာစကထွက်၌ အဓိပ္ပာယ် ပြန်ရန် မလို။]

---

၃ ။ ။ **ပန-သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်း**

http://www.dhammadownload.com

သံဝဏ္ဏနာပြ စတုန္နံသမ္ပဇညာနံ-ဟူသော အနက်ကို မနှစ်သက်သော ကြောင့် ပန-သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

စောဒကာ ဘောဂါဒိစတုက္က

၁ ။ ။ နနု တယိဒံ မဟာသိဝတ္ထေရေန ဝုတ္တံ အသမ္မောဟဓုရံ မဟာ-သတိပဋ္ဌာနသုတ္တေ အဓိပ္ပေတံ (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထကသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ စတ္ထေ စတုန္နံ သမ္ပဇညာနံ ဝသေန သမ္ပဇာနကာရိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု ဣမသ္မိံ သာမညဖလေ သဗ္ဗမ္ပိ စတုဗ္ဗိဓံ သမ္ပဇညံ လဗ္ဘတိ (ပရိဟာရဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ စေတ္ထ စတုန္နံ သမ္ပဇညာနံ ဝသေန သမ္ပ-ဇာနကာရိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ (ပရိဟာရ)။

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ အဓိပ္ပိယတေ ဣစ္ဆိယတေတိ အဓိပ္ပေတံ။

ဝစနဆက္က

၁ ။ ။ အဓိပ္ပေတံ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ အဓိပ္ပိယတေ ဣစ္ဆိယတေ-ဟူသော ဝိဂ္ဂြိဟ် ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ အလိုရှိခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဧောတက။

၅ ။ ။ မဟာသိဝထေရ်သည် ဆိုအပ်သော အသမ္မောဟ-ဟု ဆိုအပ် သော အကြီးအမှူး ဦးစီးခေါင်းဆောင်ရှိသော စကားဒြပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ ဣစ္ဆိတံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

---

၅ ။ ။ ဟေတုမန္တ ဝိသေသန ။ ။ အသမ္မောဟဓုရံ-ကို "အသမ္မောဟ-ဓုရတ္တာ" ဟု ဟေတုမန္တ ဝိသေသန ကြံရပါသည်။

ဟိတ်၏သမ္ဗန် ။ ။ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား တသ္မာ ဣမသ္မာ ဝစနသ္မာ-ဖြစ်ပါသည်။

အတ္ထာနုရူပစာစပ် ။ ။ တသ္မာ ဣမသ္မာ ဝစနသ္မာ-ကား "၏" ဟူ၍

http://www.dhammadownload.com

အနက်ပေးသောကြောင့် အသမ္မောဟခုရတ္တာ-ဝယ် တ္တ-ပစ္စည်း၌ သမ္မန်, သတ္တိမန္တ၊ တ္တ-ပစ္စည်းကား သမ္မန္နီ, သတ္တိ။

တသ ဣမသ ဝစနသ်-ကား "သည်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အသမ္မောဟခုရတ္တာ-ဝယ် အသမ္မောဟ-ဟူသော် ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္ဆ, တုလျတ်၊ အသမ္မောဟခုရ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

[ဟေတုမန္တ ဝိသေသနဒ္ဒ သိဖွယ် ။ ။ ဝိသေသျပုဒ် စပ်ရာ ဖြစ်သော ကြိယာ၌ ဝိသေသနပုဒ်ကို ပြင်၍ ခတ်သော ဟိတ်ဆိုက်မူ ဝိသေသနအနက် အတွင်းငုပ်သောကြောင့် ယင်းဟိတ်ကို "ဟေတုမန္တ ဝိသေသန" ဟု ခေါ်သည်။ ဤ၌ တယိဒ်-ဟူသော ဝိသေသျစပ်ရာ အဓိပ္ပေတ်-ဟူသော ကြိယာ၌ အသမ္မောဟခုဂ်-ဟူသော ဝိသေသနကို ပြင်၍ ခတ်သော အသမ္မောဟခုရတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်လည်း ဆိုက်သောကြောင့် ယင်း အသမ္မောဟခုရတ္တာ ဟူသော ဟိတ်ကို "ဟေတုမန္တ ဝိသေသန (ဝိသေသနအနက် အတွင်းဝင်သော ဟိတ်)" ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် အသမ္မောဟခုရ်-ကို ဟေတုမန္တ ဝိသေသနကြသော် "အသမ္မောဟခုရတ္တာ" ဟု ကြအပ်၏။

ကျက် ။ ။ **ဝိသေသျစပ်ရာ၊ ကြိယာ၌၊ ဟိတ်လည်းဆိုက်မူ၊ ဟေတုမန္တ၊ ဝိသေသန၊ ဆိုစကြ၏။** (ဘုရားကြီးနိယ်။ ၈၂။)

မှတ်ချက် ။ ။ ဤဝိနိစ္ဆယကား ဘုရားကြီးနိယ်သစ် အဖြေ ပြသော ဝိနိစ္ဆယတည်း။ ဤဝိနိစ္ဆယကို ကြည့်မေးသော မေးခွန်းဖြစ်သောကြောင့် မေးခွန်း အားလျော်သော ဝိနိစ္ဆယကို တင်ပြပါသည်။ တစ်ပါးသော ဟေတုမန္တ ဝိသေသန ဝိနိစ္ဆယကို သိလိုမူ ဒုတိယအုပ် (၁၉၈၄) ခုနှစ် အဖြေ၌ ရှုပါ။

ဝိသေသနပုဒ်ကို ဟိတ်ခတ်သော် ဝိသေသျပုဒ်ကို သမ္မန်ခံ ။ ။ ဝိဂြိုဟ်ပြ, ဝိဂြိုဟ်တု, ဝိဂြိုဟ်စစ် ၃-ပါးတို့တွင် ဝိသေသနပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ပြသော် ဝိသေသျပုဒ်ကို သမ္မန်လာ၍ ဝိသေသနပုဒ်ကိုပင် ဟိတ်ခတ်ပါ၊ "ဝိသေသနပုဒ်ကို ဟိတ်ခတ်သော် ဝိသေသျပုဒ်ကို သမ္မန်ခံပါ" ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤ၌ အသမ္မောဟခုရ်-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်ကို "အသမ္မောဟခုရတ္တာ" ဟု ဟိတ်ခတ်သော် တယိဒ်-ဟူသော ဝိသေသျပုဒ်ကို "တသ ဣမသ ဝစနသ" ဟု သမ္မန်ခံပါ။

ကျက် ။ ။ **ဝိသေသန၊ ဝိဂြိုဟ်ပြသော်၊ ဝိသေသျသမ္မန်၊ အမှန်ခတ်ကြိတ်၊ ဟိတ်ကား ဝိသေသျပင်လျှင်တည်း။** (ဘုရားကြီးနိယ်။ ၈၃။)

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ အာဘောဂနှင့် သဲဝဏ္ဏနာ

ဣတရီတရပစ္စယသန္တေသေန သမန္နာဂတော (ဌ၊ ၁၈၂)-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သန္တုဋ္ဌော-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တား အနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမ္မန္ဓဆဏ္ဌတွင် ပဒတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

(တစ်နည်း) သန္တုဋ္ဌော-ဟူသော သဲဝဏ္ဏတဗ္ဗပုဒ်ကို "သန္တုဿတိ နလုဒ္ဓေါ ဘဝတီတိသန္တုဋ္ဌော" ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။ သမ္မန္ဓဆဏ္ဌတွင် ပဒဝိဂ္ဂဟသဲဝဏ္ဏနာ။

[သမန္နာဂတ-ဖြင့် ဖွင့်ရာ၌ ကြဲနည်း ။ ။ သမန္နာဂတ-ဖြင့် သမာသ်ပုဒ်ကို ဖွင့်သော ဗဟုဗ္ဗီဟိ, တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ကို ဖွင့်သော အဿတ္ထိ, ကိတ်ပုဒ်ကို ဖွင့်သော် ကတ္တုသာဓန ကြဲရသည်။]

(တစ်နည်း) ဣတရီတရပစ္စယသန္တေသေန သမန္နာဂတော-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သန္တုဋ္ဌော-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ "ရောင့်ရဲလွယ်" ဟူသည် အမှတ်မဲ့ရရသမျှ တစ်ပါးသောပစ္စည်းဖြင့် ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။ သမ္မန္ဓဆဏ္ဌတွင် ပဒတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ

သန္တုဋ္ဌော-ကား သဲ-ပုဗ္ဗ တုသ-ဓာတ်, တ-ပစ္စည်း သိ-ဝိဘတ်၊ "သဲတုသတော" ဟု ဆိုလိုလျက် တ-ပစ္စည်းကို ဓာတွန် သ-နှင့်တကွ ဋ္ဌ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, နိဂ္ဂဟိတ်ကို န-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "သန္တုဋ္ဌော" ဟု ပြီးပါသည်။

(တစ်နည်း) သန္တုဋ္ဌော-ကား သဲ-ပုဗ္ဗ တုသ-ဓာတ်, ကွ (က-ကား အနုဗန်) ပစ္စည်း, သိ-ဝိဘတ်၊ "သဲတုသတော" ဟု ဆိုလိုလျက် တ-ပစ္စည်းကို ဋ္ဌ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ဓာတွန် သ-ကို ဋ္ဌ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ယင်း ဋ္ဌ-ကို ဋ္ဌ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, နိဂ္ဂဟိတ်ကို န-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "သန္တုဋ္ဌော" ဟု ပြီးပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ရှေ့နည်းကား ကစ္စည်း, ရူပသိဒ္ဓိ, သဒ္ဒနီတိဆရာတို့၏ အလိုတည်း။ နောက်နည်းကား မောဂ္ဂလာန်ဆရာ၏ အလိုတည်း။

http://www.dhammadownload.com

[ကြည့်ဖွယ် ။ ။ တုဋ္ဌော (ကစ္စည်း။ ၅၇၃။ ရူပသိဒ္ဓိ။ ၆၂၆။ သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ။ ၁၁၇၆။ မောဂ္ဂလာန ခါဒိကဏ္ဍ။ ၁၄၀။), ဒုဋ္ဌော (မောဂ္ဂလာန ခါဒိကဏ္ဍ။ ၁၀၄။) တို့ ကြည့်။]

---

၈ ။ ။ **သာမညဖလသုတ်၌ သမ္မဇည ၄-ပါးလုံး ရခြင်း၏အကြောင်း**

သာမညဖလတရားအထူးကို ပဓာနအားဖြင့် ပြသော သုတ်ဖြစ်သော ကြောင့် သာမညဖလသုတ်၌ သမ္မဇညလေးပါးလုံး ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ [သီ၊ ဋီ။ ၂၅၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၀၈။]

---

၉ ။ ။ **ဂါထာအမည်** ။ ။ ဂါထာအမည်ကား (ဣန္ဒနဝဓိရာဂါထာ၏ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော ပဌမ, ဒုတိယ, စတုတ္ထပါဒ, ဥပေန္ဒဝဓိရာဂါထာ၏ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော တတိယပါဒတို့ ရောယှက်သောကြောင့်) **ဥပဇာတိ ဂါထာ** ဖြစ်ပါသည်။

ဆန်းအမည် ။ ။ ဆန်းအမည်ကား တုဋ္ဌုဘဆန်း ဖြစ်ပါသည်။

---

၁၀ ။ ။ **ဘာဝါလင်္ကာရ**

၁ ။ ။ သန္တုဋ္ဌမာနော-၌ အန္တ တ္ထဖြစ်သော ရရသမ္မသော ပစ္စည်းဖြင့် ရောင့်ရဲလွယ်သော ပရိက္ခရာ ၈-ပါးဆောင်ရဟန်း၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ပီတိ နှင့်တကွ အလောဘပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ, ဓမ္မသိင်္ဂါရ ရသ။

၂ ။ ။ ရရသမ္မသော ပစ္စည်း ၄-ပါးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ အပိတ်အပင်မရှိ အရုပ် ၄-မျက်နှာ၌ လှည့်လည်သွားလာနိုင်ခြင်း, သတ္တဝါ, သင်္ခါရတို့၌ မထိပါးခြင်း, ဘေးရန်တို့ကို သည်းခံနိုင်ခြင်း, မကြောက် မရွံ့ဘဲ ကြံချိုနှင့်တူစွာ တစ်ယောက်ထည်းတည်း ကျင့်နိုင်ခြင်း အကျိုးများသည် အနုဘာဝ။

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၁၈-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ ပရေ အဝဏ္ဏံ ဘာသေယျုံ၊ ဓမ္မသ ဝါ အဝဏ္ဏံ ဘာသေယျုံ၊ သံဃသ ဝါ အဝဏ္ဏံ ဘာသေယျုံ၊ တတြ တုမှေ ဟိ နာ အာဃာတော နာ အပ္ပစ္စယော နာ စေတသော အနဘိရဒ္ဓိ ကရဏီယာ။

၂ ။ ။ သက္ကာ ပန ဘန္တေ အညမ္ပိ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သန္ဒိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ ပညပေတုံ ဣမေဟိ သန္ဒိဋ္ဌိကေဟိ သာမညဖလေဟိ အဘိက္ကန္တတရဉ္စ ပဏီတ-တရဉ္စာတိ။

၃ ။ ။ အတ္ထိကဝတော ခေါ ပန တေ အမ္ဗဋ္ဌ ဣမာဂမနံ အဟောသိ၊ ယာယေဝ ခေါ ပနတ္ထာယ အာဂစ္ဆေယျာထ၊ တံမေဝ အတ္ထံ သာဓုကံ မနသိ ကရေယျာထ။

၄ ။ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သောဏဒဏ္ဍော ဗြာဟ္မဏော စမ္ပံ အဇ္ဈာဝသတိ သတ္တုဿဒံ သတိဏကဒ္ဒေါဒကံ သမညံ ရာဇဘောဂ္ဂံ ရညာ မာဂဓေန သေနိယေန ဗိမ္ဗိသာရေန ဒိန္နံ ရာဇဒါယံ ဗြဟ္မဒေယျံ။

အောက်ပါတို့ကို အနက်ယောဇနာ၍ (၅) နံပါတ် မျဉ်း (စာလုံးမဲ) ကို အဓိပ္ပာယတ္ထ, (၇) ဝယ် ပုစ္ဆနာကာရရုံ၍လည်းကောင်း, ထုတ်၍ လည်းကောင်း အနက်ယောဇနာပါ။

၅ ။ ။ တတ္ထ ကေစိ ဘိက္ခူ ဆန္ဒာဂမနံဝိယ မညမာနာ "ဗဟူ အသေက္ခ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တေ ဘိက္ခူဥပေတွာ အနန္ဒံ သေက္ခပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တံ ထေရောဉ္စိနီ" တိ ဥပဝ ဒေယျုံ။

၆ ။ ။ ဝိနာသယတိ အဿဒ္ဓံ၊ သဒ္ဓံ ဝမေတိ သာသနေ။
ဧဝံ မေ သုတ မိစ္ဆေဝံ၊ ဝဒံ ဂေါတမသာဝကော။

၇ ။ ။ ရာဇာ ယေ အမစ္စာ မာရေတုကာမာ အဟေသုံ၊ တေသံ ဌာ-နန္တရာနိ အစ္ဆိန္ဒိတွာ, ယေ နာ မာရေတုကာမာ၊ တေ ဥစ္ဆေသု ဌာနေသု ဌပေတွာ ကုမာရံ ပုစ္ဆိ "ကိဿ ပန တွံ ကုမာရ မံ မာရေတုကာမောသီ" တိ။

၈ ။ ။ သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေတိ ဣဓ ဝိပဿနာပါဒကံ စတုတ္ထဈာနစိတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ တဂ္ဂါတိ ကေသေ နိပါတော။ ယထာမံ့ ပဋိကရောသီတိ ယထာ ဓမ္မော ဠီတော၊ တထေဝ ကရောသိ၊ ခမာပေသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တံ တော မယံ ပဋိဂ္ဂဏှာမာတိ တံ တဝ အပရာဓံ မယံ ခမာမ။

၁၀။ ။ ဇတ္ထ စ "ရာဇာ" တိ သာမညံ၊ "စက္ကဝတ္တီ" တိ ဝိသေသံ။ ဓမ္မေန စရတီတိ ဓမ္မိကော၊ ဥယျေန သမေန ဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ဓမ္မေန ရဇ္ဇံ လဘိတ္ဝာ ရာဇာ ဇာတောတိ ဓမ္မရာဇာ။

၁၃၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၃။ ပါ၊ သျ၊ ၁၂။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၂၆။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၅၈။ ပါ၊ သျ၊ ၁၄၇။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၂၂၆။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၈၅။ ပါ၊ သျ။ ၂၀၂။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၁၃။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၀၄။ ပါ၊ သျ။ ၂၅၉။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၇၃။]

---

၅ ။ ။ ["ဆန္နာဂမနံ ဝိယ၊ ချစ်ခြင်းကြောင့် မပြုအပ်သောအရာကို ပြုခြင်း ကိုကဲ့သို့", ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထယောဇနာ။ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၂။ ကြွင်း သျအတိုင်း ။ ။ ဋ္ဌ။ ၅။ သျ၊ ၁။ ၃၁။ ဋ္ဌ၊ သျ။ သစ်၊ ၁။ ၆၂။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၂။ ဋ္ဌ၊ သျ။ ၁။ ၁၁၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၄၄။]

---

၇ ။ ။ ပုစ္ဆနာကာရံ၍ ယောဇနာ

[ဋ္ဌပေတွာ-တိုင်အောင်သော ပါဠိများကို သျအတိုင်း ယောဇနာ။] ကုမာရံ၊ မင်းသားကို။ ကုမာရ၊ မင်းသား။ ကိဿ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ တွံ၊ သင်သည်။ မံ၊

http://www.dhammadownload.com

ငါခမည်းတော်ကို။ မာရေတုကာမော၊ သတ်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ အသိ ပန၊ ဖြစ်ရာဘိသနည်း။ ကွတိ၊ ဤသို့။ ပုစ္ဆိ၊ မေးပြီ။

ပုစ္ဆနာကာရထုတ်၍ ယောဇနာ

[ဌပေတွာ–တိုင်အောင်သော ပါဠိများကို သူ အတိုင်း ယောဇနာ။] ကုမာရံ၊ မင်းသားကို။ ပုစ္ဆိ၊ မေးပြီ။ (ကိ၊ အဘယ်သို့။ ပုစ္ဆိ၊ မေးပြီးသနည်း။) ကုမာရ၊ မင်းသား။ ကိဿ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ တွံ၊ သင်သည်။ မံ၊ ငါခမည်းတော်ကို။ မာရေတုကာမော၊ သတ်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ အသိ ပန၊ ဖြစ်ဘိသနည်း။ ကွတိ၊ ဤသို့။ (ပုစ္ဆိ၊ မေးပြီးသတည်း)။ [ဌ။ ၁၂၄။ ဌ။ သူ၊ ၂။ ၁၀။ ဌ၊ သူ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂။]

---

၈ ။ ။ [ဌ။ ၂၀၀။ ဌ၊ သူ၊ ၂။ ၂၁၁။ ဌ၊ သူ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၅၄။]

---

၉ ။ ။ [ဌ။ ၂၁၁။ ဌ၊ သူ၊ ၂။ ၂၄၈။ ဌ၊ သူ၊ သစ်၊ ၂၊ ၃၀၃။]

၁၀။ ။ [ဌ။ ၂၂၂။ ဌ။ သူ၊ ၂။ ၂၈၁။ ဌ၊ သူ၊ သစ်၊ ၂၊ ၃၅၂။]

၁၃၁၈–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) တတ္ထ မမန္တိ သာမိဝစနံ၊

(ခ) မမာတိ အတ္ထော။

(ဂ) ဝါသဒ္ဒါ ဝိကပ္ပနတ္ထော။

(ဃ) ပရေတိ ပဋိဝိရုဒ္ဓါ သတ္တာ။

(င) တတြာတိ ယေ အဝဏ္ဏံ ဝဒန္တိ၊ တေသု။

(စ) "နံ အာဃာတော" တိ အာဒီဟိ ကိဠာပိ တေသံ ဘိက္ခူနံ အာဃာတောယေဝ နတ္ထိ၊ အထ ခေါ အာယတိံ ကုလပုတ္တာနံ ဉာဒိသေသုပိ ဌာနေသု အကုသလုပ္ပတ္တိံ ပဋိသေဓေန္တော ဓမ္မနေတ္တိံ ဌပေတိ။

http://www.dhammadownload.com

၁ ။ ။ (က) မှ (ဇ) အထိ ဝါကျများကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို သာဘောဂစောဒနာတက်၍ ဝါ-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဒါရကိုလည်း ထုတ်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (စ) ဝါကျ၌ ကိဉ္စာပိ-ထားရခြင်းအကြောင်း ပြ၍ ၎င်း၌ စောဒကာဘောဂါဒိ စတုက္ကကို ကျနစွာ ထုတ်ခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (စ) ဝါကျ၌ အာဃာတော-ကို ဝိဂ္ဂဟပြုပြီးလျှင် ဝစနတ္ထဆက္က ကိုလည်း ခွဲပြပါ။

၅ ။ ။ (စ) ဝါကျ၌ နတ္ထိ-ကြိယာကို ဟိတ်ကြ၍ ၎င်း၏ ဖြစ်သင့်သော သမ္ဗန်ကို ထုတ်ပြီး ဟိတ်၌ စပ်ခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) (ဂ) ဝါကျတို့၌ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေး၍ (က) ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂကို အနှယ, ဗျတိရေကအားဖြင့် ဖော်ပြပါ။

၇ ။ ။ တေဒဂ္ဂံဘိက္ခဝေ ။ပ။ ယဒိဒံ ဥပါလိတိ-ဟူသော ဝါကျ၌ တေဒဂ္ဂံ-ပုဒ်ကို နိရုတ္တိနည်းအရ ရုပ်ပြီးပုံနှင့် ဝိပလ္လာသနည်းကို ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (စ) ဝါကျပါ ဓမ္မနေတ္တိ-ပုဒ်၌ ဆယ်ပါးသော ဓမ္မတို့တွင် မည်သည့်ဓမ္မဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ ဂါထာကို ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည်မျှ ဖော်ပြပါ။

ပုဗ္ဗ ဝါသဝ မံ ပဠံ၊ ယံ ကိဉ္စိ မနသိစ္ဆသိ။
တဿ တဿေဝ ပဋ္ဌသ၊ အဟံ အန္တံ ကရောမိ တေ။

၁၀။ ။ (စ) ဝါကျ၌ အာဃာတောအရ တရားကိုယ်ကောက်၍ ဘာဝါလက်ာရ ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၃၁၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [၌။ ၅၁။ ၌၊ သျှ၊ ၁။ ၁၇ဖ။ ၌၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၁၀။]

---

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂစောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) (ခ) အမှတ်ပြဝါကျတို့ဖြင့် မမံ-

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော ပုဒ်၏ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်အဆုံးရှိသော ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းဆဋ္ဌိဝိဘတ်၏ သမ္ဗန်အနက်ဟောဖ၏ အဖြစ်ကို ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ဝါ-သဒ္ဒါသည် သမုစ္စည်း, ဥပမာ စသော များးစွာသော အနက်ကို ဟောသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ဤ မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ-အစရှိသော ပါဠိဠ္ဍ ဝါ-သဒ္ဒါသည် အဘယ် အနက်ကို ဟောပါသနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဤ မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ-အစရှိသော ပါဠိဠ္ဍ ဝါ-သဒ္ဒါသည် ဝိကပ်အနက်ကို ဟောဖ၏-ဟူလို။

[မှာဖွယ် ။ ။ ဝါကျတက် တက်ပုံနှင့် အတက်ဠ သိစရာ အဖုံဖုံကို ပါရာဇိကဏ်အဖြစ်ဠ ရှုပါတော့။ ယင်းဠ် ဆိုခဲ့ပြီးသည်ကို မှီးတက်ပါတော့။ ဤ သီလက္ခန်အဖြစ်ဠ ကျမ်းလေးမည်စိုးဖ၍ မရေးတော့ပြီ။]

ဝါ-သဒ္ဒါဖ၏ အတ္ထုဒ္ဒါရ ။ ။ ဝါ-သဒ္ဒါသည် သမုစ္စယ, ဥပမာန, သံသယ, ပဒပူရဏ, ဝ ဝတ္ထိတဝိဘာသာ, ဝစနဝေါသဂ္ဂ, ဝိကပ္ပ, သဒိသ, အဝဓာရဏ, ဝိဘာဝန, ဝိဓုနန (၁၁) နက်တို့ဠ် ဖြစ်ပါသည်။

[ဝါ-သဒ္ဒါနက် ရှာဖွေချက် ။ ။ ဝါ-သဒ္ဒါ၏ အနက်သည် အဘိဓာန်, သီလက္ခန်ဒီကာသစ်တို့ကို ထောက်၍ (ဂ) နက် (သီလက္ခန်ဒီကာသစ်ဠ် ဝ ဝတ္ထိတပိဘာသာအနက် မပါ၊ သဒိသအနက် ပါသည်၊ အဘိဓာန်ဠ် သဒိသအနက် မပါ၊ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက် ပါသည်)၊ ဝဇိရ, သာရတ္ထတို့ကို ထောက်၍ (၁)နက်၊ သုတ္တနိပါတဋ္ဌကထာကို ထောက်၍ (၁) နက်၊ မူလဋီကာကို ထောက်၍ (၁) နက်။ ပေါင်း (၁၁) နက် ဖြစ်သည်။

ထောက်ဖွယ် ။ ။ သမုစ္စယေ စောပမာယံ၊ သံသယေ ပဒပူရဏေ။
ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာယံ၊ ဝါ ဝဿဂ္ဂေ ဝိဘာဝနေ။

(အဘိဓာန်။ ၁၁၈၉။) 'ဝါ-သဒ္ဒေါ စေတ္ထ ဥပမာနသမုစ္စယ သံသယဝစန-ဝေါသဂ္ဂပဒပူရဏသဒိသဝိကပ္ပါဒီသု ဗဟုသွတ္ထေသု ဒိဿတိ။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၂၀။) ဝါ-သဒ္ဒေါ အာဓာရဏတ္ထောတိ ဓေဒိဟဗ္ဗော။ (ဝဇိရ။ ၁၉၅။) ဝါ-သဒ္ဒေါ "အယံ ဝါ သော မဟာနာဂေါ" တိ အာဒီသု ဝိယ အဝဓာရဏတ္ထော တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၄၂။) သ ဝါတိ ဝိဘာဝနေ ဝါ-သဒ္ဒေါ။ (သုတ္တနိပါတဋ္ဌကထာ။ ၂။ ၅၃။) ဝါ-သဒ္ဒေါ ဝိဓုနနတ္ထောပိ ဟောတိတိ ကတွာ အာဟ "ဝိနိဒ္ဓုတကိဒ္ဓိသာနိ ဝါ" တိ။ (ဝိဘင်္ဂ မူလဋီ။ ၁၇၉။)]

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ ကိဉ္စာပိ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း ။ ။ နှ အာဃာတော-အစရှိသော သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ကိဉ္စာပိ-သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က

၁ ။ ။ နနု တေသံဘိက္ခူနံ် အာဃာတောယေဝ နတ္ထိ (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ ဓမ္မနေတ္တိ ဌပေတိ (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု အာယတိ ကုလပုတ္တာနံ ဤဒိသေသုပိဌာနသု အကုသလုပ္ပတ္တိ ပဋိသေဓေတိ။

၄ ။ ။ တသ္မာ ဓမ္မနေတ္တိ ဌပေတိ (ပရိဟာရ)။

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ အာဟနတိ စိတ္တန္တိ အာဃာတော။ (အဋ္ဌကထာ)

ဝစနဆက္က

၁ ။ ။ အာဃာတော-ဟူသောနိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ အာဟနတိ စိတ္တံ-ဟူသော ဝိဂြိဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ စိတ်ကို ပြင်းစွာ နှိပ်စက်ခြင်း: ကြိယာသကတ်သည်။ ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။

၅ ။ ။ ဒေါသစေတသိက်ဒြပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ ကောပေါ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

မှတ်ချက် ။ ။ "အာဟနတိ ဇေတနာတိ အာဃာတော, အာဟနနံ် အာဃာတော" ဟု ကရဏသာဓန, ဘာဝသာဓနတို့လည်း ပြုနိုင်သည်သာ။

[ပရမတ္ထသဒ္ဒါ၌ ပြုနိုင်သောဝိဂ္ဂဟ ။ ။ "အာဟနတိ ဇေတန, အာဟနနမတ္ထံ ဝါ အာဃာတောတိ ကရဏဘာဝတ္ထာပိ သမ္ဘဝန္တိယေဝ" ဟု မိန့်သော ဋီကာသစ်အလို "အာဟနတိ ဇေတနာတိ အာဃာတော, အာဟနနံ် အာဃာတော" ဟု ကရဏသာဓန, ဘာဝသာဓနတို့လည်း ပြုနိုင်သုည်သာ။

ကျက် ။ ။ **ပရမတ္ထသဒ္ဒါ၊ ဝိဂြိဟ်ပြုလရာကား၊ ကရဏ, ကတ္တု, ဘာဝပြု**။ (ရှင်တိပိဋကနာဂနိယံ။ ၅၉။)]

---

၅ ။ ။ **ဟိတ်ကြံပုံ** ။ ။ နတ္ထိ-ကြိယာကို ဟိတ်ကြံသော် "နတ္ထိတာယ"

http://www.dhammadownload.com

ဟု ကြံရပါသည်။

ဟိတ်၏သမ္မန် ။ ။ ၎င်း၏ ဖြစ်သင့်သော သမ္မန်ကား အာဃာတသ ယော၀-ဖြစ်ပါသည်။

စာစပ် ။ ။ အာဃာတသ-ကား "၏" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် နတ္ထိတာယ-၀ယ် တာ-ပစ္စည်း၌ သမ္မန်, သတ္တိမန္တ၊ တာ-ပစ္စည်းကား သမ္မန်, သတ္တိ။

အာဃာတသ-ကား "သည်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် နတ္ထိတာယ-၀ယ် နတ္ထိ-ဟူသော ဘာ၀ယောဂပုဒ်၌ ၀ါစ္စ, တုလျက်၊ နတ္ထိ-ဟူသော ဘာ၀ ယောဂပုဒ်ကား ၀ါစက, လိင်္ဂ်တ်။

---

၆ ။ ။ **သဲ့၀ဏ္ဏနာအမည်** ။ ။ (က) အမှတ်ပြ၀ါကျ သဲ့၀ဏ္ဏနာအမည်ကား ဝိဘတ္တိပဒသဲ့၀ဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြ၀ါကျ သဲ့၀ဏ္ဏနာ အမည်ကား နိပါတလိင်္ဂ်တ္ထသဲ့၀ဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

(က) အမှတ်ပြ၀ါကျ အာဘောဂ ။ ။ သာမိ၀စန်-ဟူသော သဲ့၀ဏ္ဏနာ ပါဠိဖြင့် "မမံ-ဟူသောပုဒ်သည် ဆဋ္ဌီဝိဘတ်အဆုံးရှိသော ပုဒ်တည်း (အန္ဓယာဘောဂ), ဒုတိယာဝိဘတ်အဆုံးရှိသော ပုဒ်မဟုတ် (ဗျတိရေကာဘောဂ)" ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) သာမိ၀စန်-ဟူသော သဲ့၀ဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် "မမံ-ဟူသောပုဒ်သည် ဆဋ္ဌီဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယဖြစ်သော ပုဒ်တည်း။ (အန္ဓယာဘောဂ), ဒုတိယာဝိဘတ်နှင့် တကွ အမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယဖြစ်သော ပုဒ်မဟုတ် (ဗျတိရေကာဘောဂ)" ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

---

၇ ။ ။ **နိရုတ္တိနည်းရုပ်ပြီးပုံ** ။ ။ ဧတဒဂ်-ကား ဧတ-ပုဒ်, သိ-ဝိဘတ်၊ အဂ္ဂ-ပုဒ် သိ-ဝိဘတ်၊ "ဧတံ အဂ်ဂံ" ဟု ဆိုလိုလျက် တ-ထက်၌ ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် "ဧတဒဂ်ဂံ" ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ဝိပလ္လာသနည်း ။ ။ "ဧသော အဂ်ဂေါ" ဟု ဆိုအပ်သော ပုလ္လိင်ကို နပုလ္လိင်အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် လိင်္ဂ်ဝိပလ္လာသနည်း မည်၏။

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ ဧတဒဂ္ဂန္တိ ဧသော အဂ်ဂေါ။ လိင်္ဂ်ဝိပလ္လာသ၀သေန ဟိ

http://www.dhammadownload.com

အယံ နိဒ္ဒေသော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၉။]

---

၈ ။ ။ ဆုံးဖြတ်ချက် ။ ။ ဓမ္မနေတ္တိ-ပုဒ်၌ ၁၀-ပါးသော ဓမ္မတို့တွင် ပရိယတ္တိဓမ္မ ဖြစ်ပါသည်။

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ ပရိယတ္တိဓမ္မောယေဝ သဒ္ဓမ္မနယနဋ္ဌေန နေတ္တိတိ ဓမ္မနေတ္တိ၊ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၂၁။] .

---

၉ ။ ။ ဂါထာအမည် ။ ။ ပထျာဝတ္တဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။

ဆန်းအမည် ။ ။ အနုဋ္ဌုဘဆန်း ဖြစ်ပါသည်။

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ အာဃာတော၏ အရဖြစ်သော ဒေါသပြဓာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဒ္ဓေါယိဘာဝ, ရဒ္ဓရသ။

၂ ။ ။ ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူ ဒြပ်သည်လည်းကောင်း, ထိုထို အနိဋ္ဌာရုံသည်လည်းကောင်း အာရမ္မဏာဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ဆန့်ဘက်ရန်သူ၏ ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်သည်လည်းကောင်း, အနိဋ္ဌာကာရသည်လည်းကောင်း, အယောနိသောမနသိကာရသည်လည်းကောင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ ပဌမစျာန် စသည်တို့၏ အင်္ဂ ရာယ်ဖြစ်ခြင်း အနိဋ္ဌဖလ သည် အနုဘာဝ။

၁၃၁၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ ယထာ ဝါ ပနေကေ ဘောန္တော သမဏဗြာဟ္မဏာ သဒ္ဓါဒေယျာနိ ဘောဇနာနိ ဘုဉ္ဇိတွာ တေ ကုဟကာ စ ဟောန္တိ၊ လပကာ စ နေမိတ္တိကာ စ နိပ္ပေသိကာ စ၊ လာဘေန လာဘံ နိဇိဂိသိတာရော စ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ ယော ဣမိဿာ ပထဝိယာ ပါဏေ ဧကံ မံသခလံ ဧကံ မံသပုဉ္ဇံ ကရေယျ၊ နတ္ထိ တတောနိဒါနံ ပါပံ၊ နတ္ထိ ပါပဿ အာဂမော။

၃ ။ ။ အပိ စ ရာဇာ ယဒိ အမ္ဗေခုရုပ္ပံ မုဉ္စိဿတိ၊ ယာဝတာ ရညော ဝိဇိတံ၊ ဧတ္ထာဝ တာ ပထဝီ ဥန္ဒြိယိဿတီတိ။

၄ ။ ။ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော ဧဟိသွာဂတဝါဒီ သခိလော သမ္ဘောဒကော အဇ္ဈကုဋ္ဌကော ဥတ္တာနမုခေါ ပုဗ္ဗဘာသီ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာဝါကျတို့ကို အနက်ယောဇနာရာဒ္ဓ (၅) နံပါတ်ကို အာကာရဝုံ၍ (၇) နံပါတ်ကို အာကာရထုတ်၍ (၈) နံပါတ်မျဉ်း (စာလုံးမဲ) ကို သဒ္ဒတ္ထ, သဓိပ္ပာယတ္ထ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ တသ္မိဉ္စ ပန ဒိဝသေ ဧကစ္ဆေ ဘိက္ခူ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ သန္ဓာယ ဧဝမာဟံဟု "ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုသံဃေ ဧကော ဘိက္ခု ဝိဿဂန္ဓံ ဝါ ယန္တော ဝိစရတီ" တိ။

၆ ။ ။ နာ ဟရာမိ နာ ဘဉ္ဇာမိ၊ အာရာ သိဃ်ာမိ ဝါရိဇံ၊
အထ ကေန နံဝဏ္ဏေန၊ "ဂန္ဓတ္ထေနော" တိ ဝုစ္စတိ။

၇ ။ ။ တသ္မိံ ကိရ ကုဋ္ဌိဂတေ ဒေဝိယာ ဧဝရူပေါ ဒေါဟဠော ဥပ္ပန္နော "အဟော ဝတာဟံ ရညော ဒက္ခိဏဟတ္ထဟုလောဟိတံ ပိဝေယျ" န္တိ။

၈ ။ ။ ပစ္ဆေကာ ဣတ္ထိယောတိ ပါဠိယေဣကာ ဣတ္ထိယော၊ ဧကေကိဿာ ဟတ္ထိနိယာ ဧကေကံ ဣတ္ထိန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဥဣကာသု ဓာရိယ မာနာသူတိ ဒဏ္ဍဒီပိကာသု ဓာရိယမာနာသု။

၉ ။ ။ သူရာတိ ဧကန္တသူရာ၊ ယေ သဇာလိကာပိ သစမ္မိကာပိ သမုဒ္ဒံ တရိတုံ သက္ကောန္တိ။

၁၀။ ။ ဗြဟ္မဒေယျန္တိ သေဋ္ဌဒေယျံ။ ယထာ ဒိန္နံ နာ ပုန ဂဟေတဗ္ဗံ ဟောတိ နိဿဋ္ဌပရိစ္စတ္တံ၊ ဧဝံ ဒိန္နန္တိ အတ္ထော။

၁၃၁၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၈။ ပါ၊ သျှ။ ၃၇။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၆၅။]

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ [ပါ။ ၄၉။ ပါ၊ သျ။ ၁၂၄။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၁၉၉။]

၃ ။ ။ [ပါ။ ၉၀။ ပါ၊ သျ။ ၂၂၀။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၂၆။]

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၀၉။ ပါ၊ သျ။ ၂၆၈။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၈၆။]

၅ ။ ။ **အာကာရဏ္ဍ၌ အနက်ယောဇနာ**

စ ပန၊ အထူးတစ်ဖန် စကားကျန်ကို ဖော်လှန်ထုတ်ကာ ဆက်ပြပါအံ့။ တသို့ဒိဝသေ၊ ထိုလျှောက်ထားရာ ဝါခေါင်လဆုတ် လေးရက်နေ့၌။ ဧကစွေ၊ အချို့ကုန်သော။ ဘိက္ခူ၊ ရဟန်းတို့သည်။ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ၊ အရှင်အာနန္ဒာကို။ သန္တာယ၊ ရည်ရွယ်ကြကုန်၍။ ဝါ၊ ရိပ်ကြ စောင်းကြကုန်၍။ ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုသံဃေ၊ ဤရဟန်းအပေါင်း၌။ ဝါ၊ ဤရဟန်းအပေါင်းတွင်။ ဧကော၊ တစ်ယောက်သော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ ဝိဿဂန္ဓံ၊ ညီဟောက်စော်နံ ဖောက်ပြန်သော ကိလေသာ တည်းဟူသော အနံ့ကို။ ဝါယန္တော၊ လှိုင်စေလျက်။ ဝိစရတိ၊ လှည့်လည်ခဲ့၏။ ဣတိ-ဧဝံ၊ ဤသို့။ အာဟံသု၊ ပြောဆိုကြကုန်ပြီ။ [ဋ္ဌ။ ၁၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၄၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၈၄။]

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၁၃၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၆၅။]

၇ ။ ။ [သျ၊ သစ် အတိုင်း ယောဇနာ။ ဋ္ဌ။ ၁၂၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၉။]

၈ ။ ။ [ဓာရိယမာနာသု၊ ဆောင်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် (သဒ္ဒတ္ထ)။ ဝါ၊ ထွန်းအပ်ကုန်သည်ရှိသော် (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။ ကြွင်း သျ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၃၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂၊ ၄၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၉။]

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၄၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၆၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၉။]

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ။ [ဌ။ ၂၁၉။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၇၀။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၃၆ ။ ။ ၁၃၁၆-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

၁၃၁၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ပလ္လင်္ကန္တိ သမန္တတော ဦရုဗဒ္ဓါသနံ။

(ခ) အာဘုဇိတွာတိ ဗန္ဓိတွာ။

(ဂ) ဥဇုံကာယံ ပဏိဓာယာတိ ဥပရိမံ သရီရံ ဥဇုံ ဌပေတွာ။ အဌာရသပိဋ္ဌိကဏ္ဍကဋ္ဌိကေ ကောဋိယာ ကောဋိံ ပဋိပါဒေတွာ။

(ဃ) ဧဝဉ္ဇိ နိသိန္နဿ စမ္မမံသနှာရူနိ နပဏမန္တိ။ အထဿ ယာ တေသံ ပဏမနပစ္စယာ ခဏေ ခဏေ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ။ တာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ ဝါကျများတွင် (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျများကိုသာ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို သံဝဏ္ဏနာရှု၍ သာဘောဂပုစ္ဆာ တက်ပြီး လျှင် ဧဝဉ္ဇိ-၌ ဟိ-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရနှင့် အဓိပ္ပေတတ္ထကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အထ-သဒ္ဒါထားရခြင်းအကြောင်းကို ပြ၍ ၎င်း၌ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္ဘ ကျနသေချာစွာ ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပလ္လင်္ကပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဝစနာဒိ-ဆက္ကခွဲပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ တဉ္ဇိ မန္ဓာတုမဟာဂေါဝိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ရာဇဂဟန္တိ ဝုစ္စတိ-၌ ဟိတ်၏ သမ္ဓန် ဖြစ်ထိုက်သော ပုဒ်ကို ထုတ်၍ ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ရထိုက်သော ပစ္စယတ္ထကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဌကထာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပလ္လင်္ကပုဒ်ကို နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီး

http://www.dhammadownload.com

ပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ ပလ္လင်္ကံ၏ သရုပ်ကို ဖော်ပြ၍ ဣဓာဒိပွေတပလ္လင်္ကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၉ ။ ။စာတုဒ္ဒိသော အပွဋိဃော စ ဟောတိ၊
သန္တုဿမာနော ဣတရီတရေန။
ပရိဿယာနံ သဟိတာ အဆမ္ဘီ၊
ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပွေါ။

အထက်ပါ ဂါထာ၌ ဂါထာအမည် ဆန်းအမည်မျှကိုသာ ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ (၉) နံပါတ် ဂါထာ၌ စရေ-အရတရားကိုယ်ကို ကောက်ပြ၍ ဘာဝါလင်္ကာရ ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၁၉-ခုနှစ် မွှောစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [၌။ ၁၈၈။ ၌၊ သျ၊ ၂။ ၁၈၁။ ၌။ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၂၁။]

---

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ သံဝဏ္ဏနာရှု၍ သာဘောဂပုစ္ဆာတက်

အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် "ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ" ဟု ဟောတော်မူ၏။ (၌ပနာ)။ ယင်း ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ-၌ ကာယ-သဒ္ဒါသည် သမူဟ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ အဘယ်သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် ဖြစ်ပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ကာယံ အရ ဟေဋ္ဌိမကာယကို ယူရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ အဘယ်ကာယကို ယူရပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ပ, နိ-ပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ်သည် ဓာရဏအနက်ကို ဟောရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ယ-သည် နာ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ အဘယ်၏ ကာရိယ ဖြစ်ပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ အထက်ဖြစ်သော ကိုယ်ကို ဖြောင့်စွာထားခြင်း ဟူသည် အချို့သော ကျောက်ဆူးရိုးတို့ကို တစ်ခုသောအစွန်းဖြင့် တစ်ခုသော အစွန်းကို ထိခိုက်စေခြင်းပင် ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။

http://www.dhammadownload.com

အဘယ်မျှလောက်သော ကျောက်ဆူးရိုးတို့ကို တစ်ခုသောအစွန်းဖြင့်တစ်ခုသော အစွန်းကို ထိခိုက်စေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထို အမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ကာယ-သဒ္ဒါသည် သရီရ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် ဖြစ်၏။ ကာယ-အရ ဥပရိမကာယကို ယူရ၏။ ပ, နိ-ပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ်သည် ဌပန အနက်ကို ဟောအံ့၏။ ယ-သည် တွာ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယ ဖြစ်၏။ "အထက် ဖြစ်သော ကိုယ်ကို ဖြောင့်စွာထားခြင်း" ဟူသည် တစ်ဆယ့်ရှစ်မျိုးကုန်သော ကျောက်ဆူးရိုးတို့ကို တစ်ခုသောအစွန်းဖြင့် တစ်ခုသောအစွန်းကို ထိခိုက်စေ ခြင်းပင် ဖြစ်၏-ဟူလိုသော်။

ဟိ-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဒါရ ။ ။ ဟိ-သဒ္ဒါသည် ဝါကျာရမ္ဘ, ဝိတ္ထာရ, ဒဋ္ဌိ, ဖလ, ဟေတု (ကာရဏ), တပ္ပါကဋိကရဏ, သာမည, ဝိသေသ, အနွယ, ဗျတိရေက အနက်တို့၌ ဖြစ်ပါသည်။ (ဂန္ထာဘာရဏ, ဂန္ထဋ္ဌိပကရဏ။)

ဟိ-သဒ္ဒါ၏ အဓိပ္ပေတတ္ထ ။ ။ အဓိပ္ပေတတ္ထကား ဖလအနက် ဖြစ်ပါ သည်။

[ကျက် ။ ။ **ဝါကျာရမ္ဘေ ဝိတ္ထာရေ စ၊ ဒဋ္ဌိယံ ဖလဟေတုကေ၊**
တပ္ပါကဋိကရေစေဝ၊ ဝိသေသ အနွယေပိစ။
ဗျတိရေကေ စ ဟိသဒ္ဒေါ၊ နဝတ္ထေသုပကာသိတော။
(ဂန္ထာဘာရဏ)]

မှတ်ဖွယ် ။ ။ ဂန္ထာဘာရဏ၌ သာမည်အနက် မပါ ၉-နက်သာ လာသည်။ ဂန္ထဋ္ဌိပကရဏ၌ကား သာမည်အနက်ပါ ၁၀ နက် လာသည်။]

---

၃ ။ ။ **(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အထ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း။** တာနုပ္ပဒ္ဒန္တိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပြ အကျိုးကို မနှစ်သက်သောကြောင့် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အထ-သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က

၁ ။ ။ နနု အဿ ယာ တေသံ ပဏာမနပစ္စယာ ခဏော ခဏော ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ တာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ (စောဒနာ)။

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ နန ဧဝံ နိသိန္နသ စမ္မမံသနှာရူနိ နပဏမန္တိ (ပရိဟာရာဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ တာ နပ္ပဇ္ဇန္တိ (ပရိဟာရ)။

---

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထ ။ ။ ပရိ-သမန္တတော အင်္ကော ပလ္လင်္ကော။

ဝစနာဒိဆက္က

၁ ။ ။ ပလ္လင်္ကော-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ ပရိ-သမန္တတော အင်္ကော-ဟူသော ဝိဂ္ဂြိဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ ဝန်းကျင်ပတ်လည် အရပ်၏ နေခြင်းကြိယာနှင့် အပါဒါန, အပါဒါနီအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဝစနဟေတုဇောတက မရ။

၅ ။ ။ ဝန်းကျင်ပတ်လည်အရပ်မှ နေခြင်းကြိယာဒြပ်သည် ဝေဝစန။

၆ ။ ။ ပရိယာသနံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

---

၅ ။ ။ ဟိတ်သမ္ဗန် ။ ။ ဟိတ်၏ သမ္ဗန် ဖြစ်ထိုက်သော ပုဒ်ကား တသ-နဂရသ-ဖြစ်ပါသည်။

ပစ္စယတ္ထ ။ ။ ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ရထိုက်သော ပစ္စယတ္ထကား ကမ္မတ္ထ-ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဥပရိမံ သရီရံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ကာယ-သဒ္ဒါ၏ သရီရသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ပရိယာယ် အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ ကာယ-အရ ဥပရိမကာယကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ ဌပေတွာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ပဏိဓာယ-၌ ပ-ဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက, နိ-ဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ပ, နိ-ပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ်၏ ဌပနအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယဓာတွတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ ယ-၏ တွာ-ပစ္စည်း၏

http://www.dhammadownload.com

ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါ့သည်။ ဒုတိယပစ္စယပဒ သဲ့ဝဏ္ဏနာ။

အဋ္ဌာရသ ပိဋ္ဌိကဇ္ဈကဋ္ဌကေ ကောဋိယာ ကောဋိ' ပါဋိပါဒေတွာ-ဟူသော သဲ့ဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ-၌ "အထက်ဖြစ်သော ကိုယ်ကို ဖြောင့်စွာ ထားခြင်း" ဟူသည် တစ်ဆယ့်ရှစ်မျိုးကုန်သော ကျောက်ဆူးရိုး တို့ကို တစ်ခုသော အစွန်းဖြင့် တစ်ခုသောအစွန်းကို ထိခိုက်စေခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထ သဲ့ဝဏ္ဏနာ။

၇။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ ။ ။ ပလ္လင်္ကာ- ပရိ-ပုဗ္ဗ အကိ-ဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်း၊ နိဂ္ဂဟီတ်လာ, နိဂ္ဂဟီတ်ကို ဂ-ပြု, ရိ-၌ ဣ-ကို ဣ၍ "ပရင်္ကံ" ဟု ဆိုလိုလျက် ရ-ကို လ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, လ-ကို ဒွေဘော်လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမ နိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "ပလ္လင်္ကံ" ဟု ပြီးပါသည်။ [သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၃။]

မှတ်ချက် ။ ။ အဘိဓာန်ဋီကာ, သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာတို့ အလို အကိ-ဓာတ်၊ မောဂ္ဂလာနဓာတုပါဌအလို အင်္ကံ-ဓာတ် ။ ။ အင်္ကံ-ဓာတ်ဖြင့် ပြီးမူ နိဂ္ဂဟီတ် လာဖို့ မလိုပါ။

---

၈ ။ ။ **ပလ္လင်္က၏ သရုပ်** ။ ။ ပလ္လင်္ကသည် (၁) ပေါင်တို့ကို ဖွဲ့ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် နေခြင်း ပလ္လင်္က, (၂) သားရဲရုပ်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သော နေရာ ပလ္လင်္ကအားဖြင့် ၂-မျိုး ရှိပါသည်။

ဣဓာဓိပ္ပေတပလ္လင်္က ။ ။ ဣဓာဓိပ္ပေတ ပလ္လင်္ကာ- ပေါင်တို့ကို ဖွဲ့ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် နေခြင်း ပလ္လင်္က ဖြစ်ပါသည်။ [သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၃။]

---

၉ ။ ။ **ဂါထာအမည်** ။ ။ ဂါထာအမည်ကား ဥပဇာတိဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။

ဆန်းအမည် ။ ။ ဆန်း-အမည်ကား တုဋ္ဌုဘဆန်း ဖြစ်ပါသည်။ [၁၃၁၇-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့သည်။]

---

၁၀ ။ ။ **တရားကိုယ်နှင့် ဘာဝါလင်္ကာရ**

စရေ-၏ အရ တရားကိုယ်ကား တစ်ယောက်တည်း ကျင့်သုံးနေထိုင်သော သူ၏ သန္တာန်၌ ငြိမ်သက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ကာယပဿဒ္ဓိ

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တပဿဒ္ဓိ ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပဒ် ဖြစ်ပါသည်။

၁ ။ ။ ယင်း စရေ-၏ အရ ဖြစ်သော တစ်ယောက်ထည်းတည်း ကျင့်သုံး နေထိုင်သော သူ၏ သန္တာန်၌ ငြိမ်သက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ကာယပဿဒ္ဓိ, စိတ္တပဿဒ္ဓိ ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သမဋ္ဌာယီဘာဝ, သန္တရာ။

၂ ။ ။ မေတ္တာစျာန်၏ အာရုံဖြစ်သော သတ္တဝါပညတ်သည်အာရမ္မဏ ဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ စိမ်းလမ်းစိုပြည်သော တော, တောင် စသည်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ သုခ, သမာဓိ, ယထာဘူတဉာဏ် စသော အဆက်ဆက်သော အကျိုးသည် အနုဘာဝ။

မှတ်ချက် ။ '။ ဥဿာဟဋ္ဌာယီဘာဝ, ဝီရရသလည်း ထုတ်ကြသည်။

၁၃၂၀-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို ပါဌာနုသာရီနည်းအားဖြင့် အနက်မှန်မှန် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ ဣမိနာမဟံ ဧတံ ဇာနာမိ "ယထာ သဿတော အတ္တာ စ လောကော စ ဝဉ္ဇျောကူဋ္ဌဋ္ဌော ဧသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတော၊ တေ စ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တိ သံသရန္တိ စဝန္တိ ဥပပဇ္ဇန္တိ၊ အတ္ထိတွေဝ သဿတိသမ" န္တီ။

၂ ။ ။ ဥစ္ဆိန္နဘာနေတ္တိကော ဘိက္ခဝေ တထာဂတဿ ကာယော တိဋ္ဌတိ၊ ယာဝဿ ကာယော ဌဿတိ။

၃ ။ ။ တဂ္ဃ တွံ မဟာရာဇ အစ္စယော အစ္စဂမာ ယထာဗာလံ ယထာမူဋ္ဌံ ယထာအကုသလံ၊ ယံ တွံ ပိတရံ ဓမ္မိကံ ဓမ္မရာဇာနံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ။

၄ ။ ။ သန္တာနေဝ ခေါ မဟာလိ သုနက္ခတ္တော လိစ္ဆဝိပုတ္တော ဒိဗ္ဗာနိ သဒ္ဒါနိ နာဿောသိ ပိယရူပါနိ ကာမူ ပသံဟိတာနိ ရဇနီယာနိ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာဝါကျများတွင် အမှတ် (၈) ဝါကျကို အာကာရ သွင်း၍ ထုတ်၍ အမှတ် (၁၀) ဝါကျကို ပြန်လှန်၍ကြွင်းသော ဝါကျများကို

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိလျှောက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ အန္တေဝါသီ ပန သုဝဏ္ဏရဇတမဏိမယာယ အာဏိယာ တံ အာဏိံ ပဋိဗာဟယမာနော ဝိယ ပုနပ္ပုနံ ရတနတ္တယသ ဝဏ္ဏံဘာသတိ။

၆ ။ ။ တတ္ထမူလဗီဇံ နာမ ဟလိဒ္ဒိ သိ်ဂီဝေရံ ဝစာ ဝစတ္တံ အတိဝိသာ ကဋုကရောဟိဏီ ဥသီရံ ဘဒ္ဒမုတ္တကန္တိ ဧဝမာဒိ။

၇ ။ ။ ယထာ ဟိ ပတတော ဂေဟသ ဥပတ္ထမ္ဘနာယ ထူဏာ နာမ ဗလဝပစ္စယော ဟောတိ၊ နတံ ထူဏာယ အနုပတ္ထမ္ဘိတံ ဌာတုံ သက္ကောတိ။

၈ ။ ။ အယံ ဇီဝကော "မယှံ အမ္ဗဝနေ အမုတေဌသာနိ ဘိက္ခုသ-တာနိ" တိ အာဟ။

၉ ။ ။ သာမုက္ကံသိကာတိ သာမံ ဥက္ကံသိကာ, အတ္တနာယေဝ ဥဒ္ဓရိတွာ ဂဟိတာ၊ သယမ္ဘုဉာဏေန ဒိဋ္ဌာ။

၁၀။ ။ အယံ ကိရေဝံ စိန္တေသိ "ဒါနံ ဒေန္တေန နာမ ဧကေန ပဏ္ဍိတေန သဒ္ဓိံမန္တေတွာ ဒါတုံ ဝဋ္ဌတိ။ အနာမန္တေတွာ ကတကမ္မဉ္ဉိ ပစ္ဆာနုတာပံ ကရောတီ" တိ။

၁၃၂၀-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၃။ ပါ၊ သျ။ ၅၄။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၈၇။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၄၂။ ပါ၊ သျ။ ၁၀၂။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၁၆၁။ ။ ၁၃၁၅-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၈၀။ ပါ၊ သျ။ ၁၈၇။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၂၉၇။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၄၅။ ပါ၊ သျ။ ၃၁၆။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၄၆၄။]

---

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၄၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၁၄၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၆၈။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၇၉။ ဋ္ဌ၊ သျ။ ၁။ ၂၆၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၆။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၁၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၇၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၂၈။]

---

၈ ။ ။ အာကာရကို သွင်း၍ယောဇနာ

အယံ-ဇီဝကော၊ ဤဇီဝကသည်။ မယှံ၊ ဘုရားကျွန်၏။ အမ္မဝနေ၊ အမ္မဝန် ကျောင်းတိုက်၌။ အမုတေဋ္ဌသာနိ၊ အခွဲနှင့်တကွ တစ်ဆယ့်သုံးခု အရေအတွက်ရှိကုန်သော။ ဘိက္ခုသတာနိ၊ ရဟန်းတစ်ရာတို့သည်။ (တစ်နည်း) အမုတေဋ္ဌသာနိ ဘိက္ခုသတာနိ၊ တစ်ထောင်နှစ်ရာငါးဆယ်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိပါကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာဟာ၊ သံတော်ဦးတင်ပြီ။

အာကာရကိုထုတ်၍ ယောဇနာ

အယံ-ဇီဝကော၊ ဤဇီဝကသည်။ အာဟာ၊ သံတော်ဦးတင်ပြီ။ (ကိံ၊ အဘာယ်သို့။ အာဟာ၊ သံတော်ဦးတင်ပြီးသနည်း။) မယှံ၊ ဘုရားကျွန်၏။ အမ္မဝနေ၊ အမ္မဝန်ကျောင်းတိုက်၌။ အမုတေဋ္ဌသာနိ၊ အခွဲနှင့်တကွ တစ်ဆယ့်သုံးခု အရေအတွက်ရှိကုန်သော။ ဘိက္ခုသတာနိ၊ ရဟန်းတစ်ရာတို့သည်။ ဝါ၊ အမုတေဋ္ဌသာနိ ဘိက္ခုသတာနိ၊ တစ်ထောင်နှစ်ရာငါးဆယ်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိပါကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (အာဟာ၊ သံတော်ဦးတင်ပြီးသတည်း။) [ဋ္ဌ။ ၁၃၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၇။ ဋ္ဌ၊ သျ။ သစ်၊ ၂။ ၅၅။]

မှတ်ချက် ။ ။ ယေဘုယျသို့လိုက်၍ အနက်အားဖြင့် အာတာရကို သွင်း, ထုတ်၍ ယောဇနာလိုက်ပါသည်။ သာမညမေးခြင်းကြောင့် သဒ္ဒါအားဖြင့် သွင်း, ထုတ်၍လည်း ယောဇနာနိုင်သည်ပင်။

[သေချာဖွယ် ။ ။ ပုစ္ဆာဝယ် "အာကာရကို သွင်း၍ ထုတ်၍" ဟူရာ၌ "သဒ္ဒါအားဖြင့် သို့မဟုတ် အနက်အားဖြင့်" ဟု ဝိသေသ မ,ပြီး သေချာစွာ မေးသင့်သည်။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၄၈။ ဋ္ဌ။ သျ၊ ၂။ ၃၄၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၂၃။]

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ။ [သျ၊ သစ် အတိုင်း ယောဇနာနာ ။ ။ ၌။ ၂၆၄။ ၌၊ သျ၊ ၂။ ၃၉၂။ ၌၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၆၈ ။ ။ ၁၃၁၇-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

၁၃၂၀-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဓမ္မစက္ခုန္တိ ဓမ္မေသု ဝါ စက္ခုံ။

(ခ) ဣဒမ္ဗိ ကိရ ဘဂဝတာ ဝုတ္တမေဝ။

(ဂ) ပါဠိယံ ပန နဲ အာရူဠ်။

(ဃ) ဣဒံ ပန သုတ္တံ သုတွာ ရညာ ကောစိ အာနိသံသော လဒ္ဓေါတိ?

(င) မဟာနိသံသော လဒ္ဓေါ။

(စ) အယဉ္စိ ပိတု မာရိတကာလတော ပဋ္ဌာယ နေဝရတ္တိံ နဒိဝါ နိဒ္ဒံ လဘတိ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ ဝါကျတို့တွင် (ဃ) (င) (စ) ဝါကျများကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (စ) ဝါကျ၌ လိုရင်းကိုကောက်၍ ၎င်းမှ နေဝရတ္တိံ-ဟူသော ပုဒ်ကို သာဘောဂသဒ္ဒစောဒနာ ထွက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ဂ) ဝါကျ၌ ပန-သဒ္ဒါကိုရှုရှ၍ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္ကကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ဃ) ဝါကျ၌ အာနိသံသော-ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဝစနာဒိဆက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ မာရိတကာလတော-ဝယ် မာရိတ-ကို "မာရိတတ္တာ" ဟု ဟိတ်ကြံလျှင် ဖြစ်သင့်သော တ္တ-သမ္ဗန်နှင့် ၎င်းသမ္ဗန်ပုဒ်၏ ကတ္တား, ကံ နှစ်တန်တို့တွင် ရသင့်သော အနက်နှင့် သမ္ဗန်အနက်တို့၏ စာစပ်ကို ပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ ဘဝတို့၌ ပြို့အန်အပ်ပြီးသော သွားခြင်း ရှိတော်မူသော မြတ်စွာ

http://www.dhammadownload.com

ဘုရား-ဟူသော အနက်ကို ဟောသော ဘဂဝါ-ဟူသော ပုဒ်၏ နိရုတ္တိနည်း အားဖြင့် ပြီးပုံကို ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ အဇာတသတ်မင်းသည် အဘသတ်ကံကြောင့် မည်သည့်ငရဲ၌ မည်မျှလောက် ခံရ၍ နောင်အခါ မည်ကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရမည်ကို ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါဂါထာ၏ ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည်များကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂ္ဂေဿျ ဝဏ္ဏံ၊ ကပ္ပမွိ စေ အညမဘာသမာနော။
ခီယေထ ကပ္ပေါ စိရဒီဃ မန္တရေ၊ ဝဏ္ဏော နခီယေထ တထာ ဂတဿ။

၁၀။ ။ နလဘတိ-၏ အရကို ကောက်၍ ဝိဘာဝ, ဌာယိဘာဝ, ရဿ, အနုဘာဝတို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၂၀-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [၆။ ၂၁၂။ ၄။ သျ၊ ၂။ ၂၅၁။ ၄၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၇။]

---

၂ ။ ။ သာဘောဂသဒ္ဒ (သဒ္ဒါနည်း သာဘောဂ) စောဒနာထွက်

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ လိုရင်းကား နေဝလဘတိ-ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ မရဟူလိုသော်။

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် နေဝလဘတိ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် အာဓာရ၏ ကြိယာကို ဆိုတော်မူ၏ (၄ပနာ)။ ယင်းကြိယာ၏ အာဓာရသည် ကဒါစိ ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (တစ်နည်း) ယင်းကြိယာသည် အာဓာရနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ယင်းကြိယာ၏ အာဓာရကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ရတ္တိ-ဟူသော ပါဠိကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ နေဝလဘတိ-ဟူသော အာဓာရ၏ ကြိယာ၏ အာဓာရကား ရတ္တိ-ဖြစ်၏-ဟူလိုသော်။

http://www.dhammadownload.com

[သိဖွယ် ။ ။ ဤမေးခွန်းသည် သာဘောဂစောဒနာ, ဒေါသာရော ပန စောဒနာအားဖြင့် စောဒနာ ၂-မျိုးယူသော ဝါဒသို့ လိုက်၍ မေးသော မေးခွန်း ဖြစ်သည်။ ယင်းစောဒနာနှင့် စပ်၍ သိစရာများကို ပါရာဇိကဏ်အဖြေ၌ ရှုပါ။]

---

၃ ။ ။ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က

၁ ။ ။ နနု ဣဒမ္မိ ဘဂဝတော ဝုတ္တမေဝ (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ နု အာရဗ္ဘ (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု ပကိဏ္ဏကဒေသနာဘာဝေါဟောတိ (ပရိဟာရာဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ ပါဠိယံ နု အာရဗ္ဘ (ပရိဟာရ)။

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ အာ-ဘုသော နိဟရိတွာ သံသတိတိ အာနိသံသော (ဓာတုပစ္စယဒီပနီ)။

ဝစနာဒိဆက္က

၁ ။ ။ အာနိသံသော-ဟူသော နိပ္ပန္နဲသည် ဝစန။

၂ ။ ။ အာ-ဘုသော နိဟရိတွာ သံသတိ-ဟူသော ဝိဂ္ဂြိဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ လွန်စွာ ထုတ်ဆောင်၍ ညွှဲးဆဲခြင်း ကြိယာ သကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဓောတက။

၅ ။ ။ အကျိုးတရားဒြပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ ဂုဏော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

---

၅ ။ ။ တ္တ-သမ္မုန် ။ ။ "မာရိတတ္တာ" ဟု ဟိတ်ကြံလျှင်ဖြစ်သင့်သော တ္တ-သမ္မုန်ကား ဣမသ္မ ရညော-ဖြစ်ပါသည်။

စာစပ် ။ ။ ဣမသ္မ ရညော-ကား "၏" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် မာရိတတ္တာ-ဝယ် တ္တ-ပစ္စည်း၌ သမ္မုန်, သတ္ထိမန္တ၊ တ္တ-ပစ္စည်းကား သမ္မုန်ဒီ, သတ္တိ။

http://www.dhammadownload.com

ဣမသ္မာ ရညော-ကား "သည်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် မာရိ-တတ္တာ-ဝယ် မာရိတ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္စ,တုလျတ်၊ မာရိတ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

[မာရိတတ္တာ-ဝယ် တ္တ-သံမွန်နှင့် ယင်း၏အနက်၌ ယူဆချက် ။ ။ အယ်-သည် မာရိတကာလတော-ဝယ် မာရိတ-၌ ကာရိတ် ဏော-ပစ္စည်း၏ ကတ္တားတည်း။ (ယင်းသည် ယင်းကာရိတ်ပစ္စည်း၌လည်းကောင်း, နေဝလဘတိ-၌ လည်းကောင်း စပ်သည်။) ပိတု-သည် ယင်း ဏော-ပစ္စည်း၏ ကံ (အဝုတ္တ) တည်း၊ ယင်းကံ၌ ဒုတိယာ, တတိယာ, ဆဋ္ဌီဝိဘတ် ၃-မျိုး (ဘုရားကြီးနိယံ။ ၁၇၇။) တို့တွင် ဤ၌ ဆဋ္ဌီတည်း။

မာရိတ-ကို ကာလကို ငဲ့၍ ဝိဂ္ဂဟပြုမူ "အမာရာပေသိ ဇတ္ထာတိ မာရိတော" ဟု ဟေတုကတ္တုအန္တောဂဓ အဓိကရဏတ္ထ ပြုအပ်၏။ မာရိတတ္တာ-ဟု ဟိတ်ကြံသော် ကာလကို ငဲ့စရာမလို၍ "အမာရာပေသိတိ မာရိတော" ဟု ဟေတုကတ္တု သာဓနပြုအပ်၏။ မရ+ဏော+တ။ ဣ-အာဂုံ၊ ဏော-ကျေသည်။

မရ၊ ပါဏာဓာဂေ-ဟူသော ဓာတ်ကျမ်းနှင့်အညီ မရ-ဓာတ် (ဘူဝါဒိ, အကမ္မက။ နိတိ ဓာတု။ ၃၈၀။) သည် အသက်ကိုစွန့်ခြင်း (ဝါ) သေခြင်း၌ ဖြစ်ရကား မာရိတ-၌ "အသက်ကို စွန့်စေခြင်း (ဝါ) သေစေခြင်း" ဟူသည် အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် သတ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ "ဤအဇာတသတ်မင်းသည် ခမည်းတော်ကို သေစေပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် (ဝါ) သတ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အိပ်လို့မရ" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသော စကားအရ မာရိတ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကို "ဟေတုကတ္တားဟော" ဟု ယူဆသည်။ မယံ့ ကိရ ကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တော (ဂဇ္ဇော) ရာဇာနံ မာရေသတိ-ဟူသော (ဋ္ဌ။ ၁၂၃) ဝါကျသွားကိုလည်း ထောက်၊ သို့ဖြစ်၍ ယင်းဘာဝယောဂပုဒ်နှင့် အရတူသော အယ်-ကို သမ္မန်ခံ၍ ယင်းသမ္မန်ကို ကတ္တားအနက် သမ္မန်အနက် ပေးသည်။ ဟိတ်ဆိုက်လေရာ-စသော နိယံနှင့်လည်း ညီသည်။ နိယံဟူက ယေဘုယျ-ကို မြင်ပြီး နိယံကို သံသယဝင်ကာ အတွေး မလွန်သင့်။

မာရိတကာလတော-ကို "သေစေပြီးရာအခါမှ (သဒ္ဒတ္ထ)။ ဝါ၊ သတ်ပြီးရာအခါမှ (အဓိပ္ပာယတ္ထ)" ဟုသေသေချာချာ အနက်ပေး။ သေ-ဟူသော အနက်နှင့် သတ်-ဟူသော အနက် ကွဲပါစေ။ "သတ်ပြီးရာအခါမှ" ဟု နိဿယသစ် ပေးသည်ကား အဓိပ္ပာယတ္ထသာ။ "သတ်စေသောအခါမှ" ဟု နိဿယ

http://www.dhammadownload.com

ဟောင်း ပေးခြင်းသည် ကောင်းမည်မထင်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း? မရ-ဓာတ်, ဏော-ပစ္စည်းဖြင့် သတ်စေ-ဟူသော အနက် မထွက်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း, အဇာတသတ်မင်းသည် သတ်စေသောသူ မဟုတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း တည်း။ ချဲ့-သတ်-ဟူသော အနက်သည် မရ-ဓာတ်, ဏော-ပစ္စည်း၏ သေစေ-ဟူသော သဒ္ဒါနက်၏ အဓိပ္ပာယ်နက်သာ ဖြစ်သည်။ သေစေ-ဟူသော အနက်ကို "သတ်" ဟု အဓိပ္ပာယ်နက် ပေးလို့ရသော်လည်း "သတ်စေ" ဟု အဓိပ္ပာယ်နက် ပေးလို့မရပါ။ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့၌လည်း သတ်စေ-ဟူ (အသတ်ခိုင်း) သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဆိုလိုရာ၌ မာရေတိ, မာရာပေတိ, မာရိယတိ, မာရာပိယတိ, မာရာပနံ-စသည်ဖြင့် မရ-ဓာတ်နှင့် မရေးဘဲ စဏ္ဍော သော ရာဇာ ဃာတာပေယျာပိ မံ (မဟာဝဂ္ဂပါဠိ (ဝိနည်း) ၃၈၈)။ ရညော ဃာတာ-ပိတတ္တာ ရဟိရုပ္ပါဒဿ စ ကတတ္တာ။ အာဇာတ္တိယာ တာဝ ဝိရဒ္ဓတ္တာ ရညော ဃာတာပနံ နတ္ထိ (စူဠဝဂ္ဂါဒိ အဋ္ဌကထာ။ ၁၁၃)။ ရာဇာ ဗဟုကမ္မကာရဇာနိ တာရေတွာ ဃာတာပေတိ (သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ။ ၄၂၃)။ ဧကံ အမစ္စံ ဃာတာပေသိ (ဝဇိရ။ ၁၆၉)-စသည်ဖြင့် ဟန-ဓာတ်နှင့်သာ ရေးရိုးရှိသည်။ ထို့ပြင် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကို သတ်ရာ၌ အဇာတသတ်မင်းသည် သတ်စေသောသူ မဟုတ်၊ သတ်သောသူသာ၊ သတ်စေ (အသတ်ခိုင်း) သောသူကား ဒေဝဒတ် ဖြစ်သည်။ ဤသို့သော သဒ္ဒယုတ္တိ, အတ္ထယုတ္တိတို့ကိုထောက်၍ မာရိတပုဒ်က "သတ်စေတတ်, သတ်စေအပ် ၂-နက်လုံး မထွက်နိုင် မထွက်သင့်" ဟု မှတ်၊ မာရိတကာလ-ကို "သတ်စေသောအခါမှ" ဟု လည်းကောင်း, "သတ်စေအပ်သော အခါမှ" ဟု လည်းကောင်း ပေးသော် ၂-နက်လုံး အမှားသာ။ သို့ဖြစ်၍ မာရိတတ္တာ-ကို "သတ်စေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်" ဟု အနက်ကြ၍ အယ်-ကို သမ္မန်ခံရာ၌လည်းကောင်း, "သတ်စေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်" ဟု အနက်ကြ၍ ပိတု-ကို သမ္မန်ခံရာ၌လည်းကောင်း ဆိုဖွယ်ရာ မရှိတော့ပြီ။

အချို့က မာရိတကာလတော-ကို သေစေအပ်သောအခါမှ-ဟူသော အနက်ကို ကြ၍ မာရိတတ္တာ-ကို "သေစေအပ်သည်အဖြစ်ကြောင့်" ဟု အနက် ပေးပြီးလျှင် ပိတု-ကို မာရိတ-နှင့် အရတူဟု ယူကာ ယင်းပိတု-ကို သမ္မန် ခံသည်။ ကောင်းမည်မထင်။ အကယ်၍ မာရိတသည် ("သေစေအပ်" ဟူသော) ကမ္မရုပ်ဖြစ်ခဲ့သော် "ပိတု" ဟု မရှိဘဲ "ပိတာ" ဟု ပဌမာဝိဘတ်နှင့် ရှိရာ၏။ ရှိကား: မရှိ။ ကာလ-ကို ငဲ့၍ ပိတု-ကို သမ္မန်အနက် ယူကာ မာရိတ-ကို ဟေတုကမ္မရုပ်ကြဲသော် (သဒ္ဒါဟူသည် ဝတ္တိစ္ဆာ ဖြစ်၍) "မဖြစ်နိုင်" ဟု မဆို နိုင်ပါ။ သို့သော် အကြံနယ်ကျွန်လွန်းသည်။ အကျိုးများလှမည် မဟုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဆရာတော် ဦးကေသဝါဘိဝံသ-ကလည်း "ပိတု-ကို သမ္မန်ခံ" ဟု မိန့်သည်။ အကြောင်းမပြ။ အထူးအလေးထားကာ စဉ်းစားပါ၏။ ဤယူဆချက်သည် မိမိ၏ ယူဆချက်မျှသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် (စာနှံ့စပ်အောင် ကြည့်ပြီး) စိစစ်ဝေဖန်၍ လက်ခံကြရာ၏။]

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂ နှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဓမ္မေသု စက္ခုံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဓမ္မစက္ခု-ဟူသော သံဝဏ္ဏေ-တဗ္ဗပုဒ်၏ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းသတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အာဓာရအနက်ဟောင်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဓမ္မစက္ခု-ဟူသော သံဝဏ္ဏေ-တဗ္ဗပုဒ်ကို "ဓမ္မေသု စက္ခု ဓမ္မစက္ခု" ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ပြီးပုံ

ဘဂဝါ-ကား ဘဝ-ပုဒ်, ဝန္တ်ပုဒ်, ဂမန-ပုဒ်၊ "ဘဂဝန္တ်ဂမန" ဟူ၍ ဆိုလိုလျက် ဘဝ-သဒ္ဒါမှ ဝ-အက္ခရာ, ဝန္တ်-သဒ္ဒါမှ န္တ်-အက္ခရာ, ဂမန-သဒ္ဒါမှ မ-အက္ခရာ, န-အက္ခရာတို့ကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပ, ဝ-၏ အစိတ် အ-ကို အာဒီဃပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ဝါ-အက္ခရာနှင့် ဂ-အက္ခရာကို ရှေ့နောက်ပြန်ခြင်း ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ နိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "ဘဂဝါ" ဟု ပြီးပါသည်။ [သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၇၇။]

---

၈ ။ ။ အဆုံးအဖြတ် ။ ။ အဇာတသတ်မင်းသည် အဘသတ်ကံကြောင့် လောဟကုမ္ဘီငရဲ၌ နှစ်ပေါင်း ခြောက်သောင်း (၆၀၀၀) ခံရ၍ နောင်အခါ ဝိဇိတာဝီ အမ်ည်ရှိသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်ရပါမည်။ (အဋ္ဌကထာ။)

---

၉ ။ ။ ဂါထာအမည် ။ ။ ဣန္ဒ်ဝဇိရာ ဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။

ဆန်း အမည် ။ ။ တုဋ္ဌဘဆန်း ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤကား သီလက္ခန်ဋီကာသစ် အလိုက္ခတည်း။

http://www.dhammadownload.com

[အကွရာပိုမှု ဆန်းခွင့်ပြု ။ ။ အန္တရေ-သဒ္ဒါနှင့် ယှဉ်ရာ တတိယပါဒ၌ အက္ခရာတစ်လုံး ပိုသော်လည်း အပြစ်မရှိ။ ပိုသော (ရေ) အက္ခရာကို ပယ်၍ ဣန္ဒဝဇိရာ ဂါထာသို့ သွင်းသည်။

ထောက်ပြယ် ။ ။ ကိရိယာရဟာဒိယောဂေ ဝိယ စ အန္တရယောဂေ အဓိကက္ခရပါဒေါ အနုပဝေဒ္ဓော။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၉၄။)

ရေ-ကို မပယ်ဘဲ တတိယပါဒကို ဣန္ဒဝံသဂါထာယူ၍ "ဥဂဓောတိဂါထာ" ဟုလည်း ဂါထာအမည် ပေးကြသည်။ "ပဌမ, ဒုတိယ, စတုတ္ထပါဒကို တုဋ္ဌုဘဆန်း, တတိယပါဒကို ဇဂတီဆန်း" ဟုလည်း ဆန်းအမည် ပေးကြသည်။ ။ သို့သော် ဋီကာနည်းသာ လိုရင်းဖြစ်သည်။]

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ နလဘတိ-၏ အရ အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ အိပ်မပျော်သော အခြင်းအရာအား ဖြင့် ဖြစ်သော ကုက္ကုစ္စပြဓာန်းသော ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဓဘာယိဘာဝ, ရဒ္ဓရသ။

၂ ။ ။ ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည် အာရမ္မဏဝိဘာဂ။

၃ ။ ။ ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးအပေါင်းသည် လည်းကောင်း, အယောနိသောမနသိကာရသည်လည်းကောင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဂ။

၄ ။ ။ ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိကဒုက္ခသည် အနုဘာဝ။

၁၃၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ တမညော ဇဝမာဟ အတ္ထိ ခေါ ဘော ဇော အတ္တာ။ ယံ တွံ ဝဒေသိ၊ နေသော နတ္ထိတိ ဝဒါမိ၊ နော စ ခေါ ဘော အယံ အတ္တာ ဇတ္တာဝတာ ပရမဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ ပတ္တော ဟောတိ။

၂ ။ ။ အဟံ ခေါ ပုဗ္ဗေ အာဗာဓိကော အဟောသိံ ဒုက္ခိတော ဗာဠှဂိလာနော။ ဘတ္တဉ္စ မေ နစ္ဆာဒေသိ၊ နံ စ မေ အာသိ ကာယေ ဗလမတ္တာ၊

http://www.dhammadownload.com

သောမှိ ဧတရဟိ တမှာ အာဗာဓာ မုတ္တော။

၃ ။ ။ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော အကာမကာနံ မာတာပိတူနံ အသုမုခါနံ ရုဒန္တာနံ ကေသမဿုံ ဩဟာပေတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော။

၄ ။ ။ ယသ္မာ စ ခေါ ကဿပ အညတြေဝ ဣမာယ မတ္တာယ အညတြ ဣမိနာ တပေါပက္ကမေန သမဏော ဝါ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒုဇ္ဇာနော သုဒုဇ္ဇာနော တသ္မာ ဧတံ ကလ္လံ ဝစနာယ "ဒုဇ္ဇာနော သမဏော ဒုဇ္ဇာနော ဗြာဟ္မဏော" တိ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာပါဋ္ဌတို့ကို အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ယာနသန္ဓိဓိမှိ ယာနံ နာမ ဝယုံ ရထော သကဋံ သန္ဒမာနိကာ သိဝိကာ ပါဋ္ဌကီတိ၊ နေတံ ပဗ္ဗဇိတဿ ယာနံ။ ဥပါဟနာ ပန ပဗ္ဗဇိတဿ ယာနံယေဝ။

၆ ။ ။ န မရတီတိ အမရာ။ ကာသာ "ဧဝန္တိပိ မေ နော" တိ အာဒိနာ နယေန ပရိယန္တရဟိတာ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဒိဋ္ဌိ စေဝ ဝါစာ စ။ ဝိဝိဓော ခေပေါတိ ဝိက္ခေပေါ။

၇ ။ ။ ဥပရိပါသာဒဝရဂတောတိ ပါသာဒဝရဿ ဥပရိဂတော။ မဟာရဟေ သမုဿိတသေတစ္ဆတ္တေ ကဥ္ဇနာသနေ နိသိန္နော ဟောတိ။ တသ္မာ နိသိန္နော။

၈ ။ ။ အာစရိယံ သေဝိတွာ ဇာနနကာလေ ဇိနဘူမိနာမ။ "ဘိက္ခု စ ပန္ဓကော ဇိနော နကိဉ္စိ အာဟာ" တိ ဧဝံ အလာဘိံ သမဏံ ပန္ဓဘူမိတိ ဝဒတိ။

၉ ။ ။ သီတာ ဝါရိဓာရာ ဥဗ္ဗိဇ္ဇိတွာတိ သီတာ ဝါရိဓာရာ တံ ရဟဒံ ပူရယမာနာ ဥဗ္ဗိဇ္ဇိတွာ။ ဟေဋ္ဌာ ဥဂ္ဂစ္ဆနဥဒကဉ္စိ ဥဂ္ဂန္တ္ဝာ ဥဂ္ဂန္တ္ဝာ ဘိဇ္ဇန္တံ ဥဒကံ ခေါ ဘောတိ။

၁၀ ။ ။ တတိယော နံ နိသေဓေတွာ အာထဗ္ဗဏပယောဂံ သန္ဓာယ "ဥပကမ္ပန္တိပိ အပကမ္ပန္တိပိ" တိ အာဟ။ အာထဗ္ဗဏိကာ ကိရ အာထဗ္ဗဏံ ပယောဇေတွာ သတ္တံ သီသစ္ဆိန္နံ ဝိယ, ဟတ္ထစ္ဆိန္နံ ဝိယ, မတံ ဝိယ စ ကတွာ ဒဿေန္တိ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၁-ခုနှစ် မဂ္ဂာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၃၃။ ပါ၊ သျှ။ ၉၂။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၁၄၀။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၆၈။ ပါ၊ သျှ။ ၁၅၉။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၂၆၁။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၀၈။ ပါ၊ သျှ။, ၂၆၇။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၈၄။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၆၁။ ပါ၊ သျှ။ ၃၄၆။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၄၉၉။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၈၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၂၆၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်။ ၄၁၉။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၀၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၅၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၀၈။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၂၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၃။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၄၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၇၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၈၅။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၉၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၉၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၄၀။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၀၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၄၈၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၇၁။]

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) အမွေဋ္ဌော တိက္ခတ္တုံ မဟာသဒ္ဒေန အဝေါစ။

(ခ) ကသ္မာ အဝေါစ? ကိံ အသုဒ္ဓဘာဝံ နု ဇာနာတီတိ။ အာမ ဇာနာတိ၊ ဇာနန္တောပိ ဘဝပဋိဗ္ဗန္ဓမေတံ ကာရဏံ၊ တံ အနေန နု ဒိဋ္ဌံ။ အပဿန္တော မဟာသမဏော ကိံ ဝက္ခတီတိ မညမာနော မာနထဒ္ဓတာယ အဝေါစ။

(ဂ) မာတာပေတ္တိကန္တိ မာတာပိတူနံ သန္တကံ။

(ဃ) နာမဂေါတ္တန္တိ ပဏ္ဍတ္တိဝသေန နာမံ၊ ပဝေဏီဝသေန ဂေါတ္တံ။

(င) အနုဿရတောတိ အနုဿရန္တသ္သ ကုလကောဋိံ သော ဓေန္တသ္သ။

၁ ။ ။ အောက်ပါ (က) (ခ) အမှတ်ပြဝါကျတို့ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျပါ ကုလကောဋိံ သောဓေန္တသ္သ-ကို သာဘောဂစောဒနာတက်၍ ကောဋိ-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဒါရနှင့် အဓိပ္ပေတတ္ထကို ပြပါ။

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျပါ စောဒနာကို အကြောင်းပြလျက် အမည်ပေး၍ ယင်းဝါကျတို့မှ စောဒကာဘောဂ-စသည် လေးချက်ကို ဖြစ်သင့်သလို ပါဠိစီကုံးထုတ်ပြပါ။

၄ ။ ။ နာမဂေါတ္တ-ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဝစနဆက္က ထုတ်ပြပါ။

၅ ။ ။ မာနထဒ္ဓတာယ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို ခံ၍ ယင်းဟိတ် နှင့် သမ္ဗန်တို့၏ စာစပ်ကိုလည်းကောင်း, ဟိတ်၏ သမ္ဗန်နှင့် ဘာဝသမ္ဗန်တို့၏ စာစပ်ကိုလည်းကောင်း, ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၏ ဝစ္စတ္ထကိုလည်းကောင်း ဖော်ပြပါ။

၆ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျပါ သံဝဏ္ဏနာကို အကြောင်းနှင့်တကွ အမည်ပေးပြီးလျှင် အာဘော်ကို ထုတ်ပြပါ။

၇ ။ ။ မာတာပေတ္တိကံ-ပုဒ် ရုပ်ပြီးခြင်း၌ ဆိုင်ရာ နိရုတ္တိနည်းတို့ကို ထင်ရှားအောင် ထုတ်ဖော်ပြပါ။

၈ ။ ။ အမွေဋ္ဌလုလင်သည် မိမိ ကဏ္ဍာယန မည်ကြောင်းကို ဆိုရာ၌ တစ်ဦးတည်းပိုင် အမည်တည်းဖြစ်၍ ဆိုပါသလော၊ အသို့ဖြစ်၍ ဆိုပါသနည်း? ဝိနိစ္ဆယ ချပါ။

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ အောက်ပါ မြန်မာစကားပြေကို ပထျာဝတ္ထုဂါထာ စီ၍ အနက် ပေးခဲ့ပါ။

မဟာသမ္မတမင်း၏ သားသည် အမည်အား ဖြင့် ရောဇ မည်၏။ ရောဇ၏ သား သည် ဝရရောဇ မည်၏။ ထိုဝရရောဇ၏ သားသည် ကလျာဏ မည်၏။

၁၀ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဖြစ်သင့်သော ဘာဝါလင်္ကာရကို ရုံအောင် ထုတ်ပြပါ (ဝိဘာဝ, အနုဘာဝပါစေ)။

၁၃၂၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၂၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၀၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၅။]

---

၂ ။ ။ သာဘောဂ စောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် အနုဿရန္တေသ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် အနုဿရတော-၌ တော-၏ န္တ၂-ပစ္စည်းနှင့် တကွသော သ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ယင်း အနုဿရတော-၌ အနုဿရအရ အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့ကာမျှကိုသာ အလိုရှိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ အဘယ်၏ အစွမ်းဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့ခြင်းကို အလိုရှိအပ်သနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ကုလကောဋိ သောဓေန္တေသ-ဟူသော ပါဠိကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ အမျိုးစင်ကြယ်ခြင်းကို စုံစမ်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့ခြင်းကို အလိုရှိအပ်၏-ဟူလိုသော်။

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ အနုဿရတောတိ ဇတ္ထု နု ကေဝလံ အနုဿရဏ-မတ္တံ အဓိပ္ပေတံ၊ အထ ခေါ ကုလသုဒ္ဓိဝိမံသနဝသေနေဝါတိ အာဟ "ကုလကောဋိ သောဓေန္တေသာ" တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၅၄။]

ကောဋိ-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထဒ္ဝါရ ။ ။ ကောဋိ-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထဒ္ဝါရကား ကောဏ, (ကုဋေဟူသော) သင်္ချာဝိသေသ, ဥက္ကံသ, ကာရဏ, အံသ, အဂ္ဂ

http://www.dhammadownload.com

(အာဒိ) အနက်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ကောဋိ-သဒ္ဒါ၏ အဓိပ္ပေတတ္ထ ။ ။ ကောဋိ-သဒ္ဒါ၏ အဓိပ္ပေတတ္ထကား အဂ္ဂ (အာဒိ) အနက် ဖြစ်ပါသည်။

[ကောဋိ-အနက် ရှာပွေရန်က် ။ ။ အဘိဓာန်၌ ရှေ့ ၃-နက်သာ လာသည်။ တိဟိ ကောဋိဟိတိ တိဟိ အာကာရေဟိ တိဟိ ကာရဏေဟိတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅၉) - ထောက်၍ ကာရဏ, ဒွိကောဋိကန္တိ ဒွိအံသိကံ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ။ ၂။ ၄၅၅) -ထောက်၍ အံသ, ကုလကောဋိ သောဓေန္တော သာတိ ကုလဂ္ဂဲ ဝိသောဓေန္တော သာတိ အတ္ထော (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂၊ ၂၅၄), ကုလကောဋိပရိဒီပနန္တိ ကုလအာဒိပရိဒီပနံ (သီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၉) -ထောက်၍ အဂ္ဂ အနက်ကို ဆိုသည်။ တိပိဋက ပါဠိ, မြန်မာ အဘိဓာန်၌ ထုပိကအနက် တွေ့ရသည်။ သို့သော်-ယင်းအနက်၏ အကိုးဖြစ်သော အဖွင့်များသည် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့် ဖြစ်တန်ရာ၏။ လေ့လာလိုမူ တိပိဋက ပါဠိ, မြန်မာ အဘိဓာန် (က-ဝဂ်) အတွဲ-၆ မှ တစ်ဆင့် ဆိုင်ရာကျမ်းများကို လေ့လာပါ။]

---

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျပါ စောဒနာ၏ အမည် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျပါ စောဒနာသည် "အမှုဋ္ဌသည် ၃-ကြိမ် ကျယ်စွာသော အသံဖြင့် ဆိုပြီ" ဟု ဆိုသောစကားသည် "မသင့်" ဟု နှလုံးပြု၍ စောဒနာသောကြောင့် အယုတ္တ စောဒနာ မည်၏။

[သတိပြုဖွယ် ။ ။ ကသ္မာ-ဟူသော အမှတ်အသားကို သတိပြု။ အကျယ်ကို ပါရာဇိကဏ်အဖြေ၌ ရှု။]

စောဒကာ ဘောဂါဒိ စတုက္က

၁ ။ ။ နနုအသုဒ္ဓဘာဝံ ဇာနာတိ (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ အမှုဋ္ဌော တိက္ခတ္တုံ၊ မဟာသဒ္ဒေန အဝေါစ (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု ဇာနန္တော်ပိ ဘဝပဋိစ္ဆန္နံ မဲတံ ကာရဏံ၊ တံ အနေန နှ ဒိဋ္ဌံ၊ အပသဿန္တော မဟာသမဏော ကိံ ဝက္ခတီတိ မညမာနော မာနထဒ္ဒေါ ဟောတိ (ပရိဟာရဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ အမှုဋ္ဌော တိက္ခတ္တုံ၊ မဟာသဒ္ဒေန အဝေါစ (ပရိဟာရ)။

---

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ **ဝိဂ္ဂဟ** ။ ။ နာမဿ တဲ ဂေါတ္တဿတိ နာမဂေါတ္တံ။ (ဝိသေသန-ပရနိပါတကမ္မဓာရည်းသမာသ်။ ဋီကာသစ်)။

ဝစနဆက္က

၁ ။ ။ နာမဂေါတ္တံ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ နာမဿ တဲ ဂေါတဿ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ အနွယ်၏ ကဏ္ဌာယန အမည်ဩပ်နှင့် ဂုဏ်, ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဝစနဟေတုဓောတက မရ။

၅ ။ ။ အနွယ်ဖြစ်သော ကဏ္ဌာယန အမည်ဩပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ နာမကုလံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

---

၅ ။ ။ **ဟိတ်၏ သမ္မန်** ။ ။ မာနထဒ္ဓတာယ ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား အမဋ္ဌဿ-ဖြစ်ပါသည်။

စာစပ် ။ ။ အမဋ္ဌဿ-ကား "၏" ဟူ၍ အနက် ပေးသောကြောင့် မာနထဒ္ဓတာယ-ဝယ် တာ-ပစ္စည်း၌ သမ္မန်, သတ္တိမန္တ၊ တာ-ပစ္စည်းကား သမ္မန္ဓိ, သတ္တိ။

အမဋ္ဌဿ-ကား "သည်" ဟူ၍ အနက် ပေးသောကြောင့် မာနထဒ္ဓတာယ-ဝယ် မာနထဒ္ဓ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္ဆ, တုလျတ်၊ မာနထဒ္ဓ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်၏ ဝါစ္ဆတ္ထ ။ ။ ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်၏ဝါစ္ဆတ္ထကား ကတ္တုတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။ [ပစ္စယတ္ထနှင့် ဝါစ္ဆတ္ထကား သဘောတူသည်။]

မှတ်ချက် ။ ။ မာနထဒ္ဓေါ-ကို လဟုကနည်းအားဖြင့် "မာနေန ထမ္ဘ-တီတိ မာနထဒ္ဓေါ" ဟု ကိတန္တ သမာသ်ဝိဂ္ဂဟ ပြုအပ်၏။ မာနသဒ္ဒူပပဒထဘိ-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း။

---

၆ ။ ။ **(က) အမှတ်ပြုဝါကျပါ သံဝဏ္ဏနာအမည်**

မာတာပိတူနံ သန္တက်-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာသည် တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း၏

http://www.dhammadownload.com

အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ (တစ်နည်း) မာတာပေတ္တိက်-ဟူသော ပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျအာဘောဂ

မာတာပိတူန် သန္ဏက်-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် မာတာပေတ္တိက်-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဏိက-ပစ္စည်း၏ သန္တကအနက်ဟောဂ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) မာတာပေတ္တိက်-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "မာတာပိတူန် သန္တကံ မာတာပေတ္တိကံ" ဟု သန္တကတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

---

၇ ။ ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ

မာတာပေတ္တိက်-ကား မာတာပိတု-ပုဒ် ဏိက-ပစ္စည်း၊ တု-၌ ဥ-ကို ရေ့, အံ-သက်၍ "မာတာပိတိကံ" ဟု ဆိုလိုလျက် တ-ကို သဒိသဒ္ဒေဟော်လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမ, ပိ-၌ ဣ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "မာတာပေတ္တိက်" ဟု ပြီးပါသည်။

---

၈ ။ ။ ဝိနိစ္ဆယ ။ ။ အမွေဌလုလင်သည် မိမိကဏ္ဍာယနမည်ကြောင်းကို ဆိုရာ၌ တစ်ဦးတည်းပိုင် အမည်ဖြစ်၍ ဆိုသည် မဟုတ်ပါ။ ကဏ္ဍရသေ့မှ စ၍ အမျိုးအစဉ်အဆက်၏ အစွမ်းဖြင့် ဆင်းသက်လာသော အမည်ဖြစ်၍ ဆိုပါသည်။

[ဆောက်ဖွယ် ။ ။ တံ ပနေတံ နာမံ ကဏ္ဍ ဣသိတော ပဋ္ဌာယ တသ္မိံ ကုလပရမ္ပရာဝသေန အာဂတံ၊ နံ တေသ္မိံ ယေဝ နိရုဇ္ဈိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၅၄။]

---

၉ ။ ။ ပထျာဝတ္ထုဂါထာစီ

မဟာသမ္မတရာဇဿ၊ ရောဇော နာမေန အတြဇော။
ရောဇဿ ဝရရောဇော စ၊ ကလျာဏော နာမ တဿ စ။

အနက် ။ ။ မဟာသမ္မတရာဇဿ၊ မဟာသမ္မတမင်း၏။ အတြဇော၊ သားသည်။ နာမေန၊ အမည်အားဖြင့်။ ရောဇောနာမ (နာမ-ကိုလှမ်း)၊ ရောဇ မည်၏။ ရောဇဿ၊ ရောဇ၏။ အတြဇော (လိုက်)၊ သားသည်။ ဝရရောဇော

http://www.dhammadownload.com

နာမ (နာမ-ကိုလှမ်း) ဝရရောဇမည်၏။ တဿ၊ ထိုဝရရောဇ၏။ အတြဇော (လိုက်)၊ သားသည်။ ကလျာဏော နာမ၊ ကလျာဏမည်၏။ (စ-နှစ်လုံးကား ဂါထာပူရဏ)။

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလက်ာရ

၁ ။ ။ ကျယ်စွာသော အသံဖြင့် သုံးကြိမ် လျှောက်သော အမွှဋ္ဌ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဝီရိယပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဌာယီဘာဝ, ဝီရရသ (တစ်နည်း) ဒေါသပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဓဌာယီဘာဝ, ရုဒ္ဓရသ။

၂ ။ ။ ဘုရားရှင်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ မာန်ဖြင့် ခက်ထန်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ ကဏ္ဍအနွယ်၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းသည် အနုဘာဝ။

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ ပါကဋ္ဌံ ကာတုကမျတာယ-ဟူသော ဋီကာသစ်ကို ထောက်သည်။]

၁၃၂၂-ခုနှစ် မွှာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဋိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဋိ, အဋ္ဌကထာများကို အနက်မှန်မှန် သမ္ဓန်ခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ အညဒတ္ထုဒသော ဝသဝတ္တီ ဣဿရော ကတ္တာ နိမ္မာတာ သေဋ္ဌော သဇိတာ ဝသီ ပိတာ ဘူတဘဗျာနံ၊ ဣမိနာ မယံ ဘောတာ ဗြဟ္မုနာ နိမ္မိတာ။

၂ ။ ။ သေယျထာ ဝါ ပန မဟာရာဇ ပုရိသော အဟိံ ကာရဏ္ဍာ ဥဒ္ဓရေယျ။ တဿ ဧဝမဿ အယံ အဟိ၊ အယံ ကရဏ္ဍော။

၃ ။ ။ လဋ္ဌုကိကာပိ ခေါ အမွှဋ္ဌ သကုဏိကာ သကေ ကုလာဝကေ ကာမလာပိနီ ဟောတိ။

၄ ။ ။ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော အဘိရူပေါ ဒဿနီယော ပါသာဒိကော ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတော ဗြဟ္မဝဏ္ဏိ ဗြဟ္မ-ဝစ္ဆသီ အခုဒ္ဒါဝကာသော ဒဿနာယ။

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ "သာဓု ဘန္တေ" တိ ခေါ ရာဇာ အဇာတသတ္တု ဝိသုကမ္မုနာ နိမ္မိတသဒိသံ သုဝိဘတ္တဘိတ္တိထမ္ဘသောပါနံ နာနာဝိဓမာလာ ကမ္မလတာ ကမ္မ-ဝိစိတ္တံ အဘိဘဝန္တိမံ ရာဇာဝနဝိဘူတိံ။

၆ ။ ။ ပါဏိသဏ္ဍိံ ကံသတာဠံ၊ "ပါဏိတာဠ" န္တိပိ ဝဒန္တိ။ ဝေတာဠန္တိ ဃနတာဠံ၊ "မန္တေန မတသရိရုဋ္ဌာပန" န္တိ ပိ ဧကေ။

၇ ။ ။ ကပ္ပါပေတွာတိ အာရောဟဏသဇ္ဇာနိ ကာရေတွာ။ အာရော-ဟဏိယန္တိ အာရောဟဏယောဂ္ဂံ၊ သြပဂုယ္ဟန္တိ အတ္ထော။

၈ ။ ။ ဣတိဟာသပဉ္စမာနန္တိ အာထဗ္ဗဏဝေဒံ စတုတ္ထံ ကတွာ "ဣတိဟ အသ ဣတိဟ အသာ" တိ ဤဒိသဝစနပဋိသံယုတ္တော ပုရာဏကထာ သခ်ါ တော ဣတိဟာသော ပဉ္စမော ဧတေသန္တိ ဣတိဟာသပဉ္စမာ၊ တေသံ ဣတိ-ဟာသပဉ္စမာနံ ဝေဒါနံ။

၉ ။ ။ သုဇံ ပဂ္ဂဏှန္တာနန္တိ ယညယဇနတ္ထာယ သုဇံ ဂဏှန္တေသု ဗြာဟ္မဏေသု ပဌမော ဝါ ဒုတိယော ဝါတိ အတ္ထော။ သုဇာယ ဒိယျမာနံ မဟာယာဂံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တာနန္တိ ပေါရာဏာ။

၁၀။ ။ အထ ဝါ ယဒဂ္ဂေတိ ယံ ဒိဝသံ အဂ္ဂံ ကတွာ နစိရံ တီဏိ ဝဿာနိ ဝိဟရာမီတိပိ အတ္ထော။

၁၃၂၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၇။ ပါ၊ သျ၊ ၆၂။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၉၈။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၇၃။ ပါ၊ သျ။ ၁၇၂။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၂၇၂။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၈၆။ ပါ၊ သျ။ ၂၀၆။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၁၆။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၀၈။ ပါ၊ သျ။ ၂၆၇။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၈၄။]

---

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၄၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၈၃။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၈၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၇၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၂၄။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၃၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၆။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၂၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၇၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၄၄။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၅၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၇၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၅၄။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၇၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂၊ ၄၂၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၀၆။]

၁၃၂၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ထေနေတိတိ ထေနော။

(ခ) နံ ထေနေနံ အထေနေနံ။

(ဂ) အထေနတ္ထာယေဝ သုစိဘူတေန။

(ဃ) အတ္တနာတိ အတ္တဘာဝေန။

(င) အထေနံ သုစိဘူတံ အတ္တာနံ ကတွာ ဝိဟရတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၁ ။ ။ (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျတို့ကို ထောက်ရှု၍ (င) အမှတ်ပြဝါကျကို အနက်သမ္ဘန်ခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ အထေနေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာကို ရှု၍ (က) အမှတ်ပြဝါကျကို သာဘောဂစောဒနာ တက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ ဇဝ-သဒ္ဒါကို ရှု၍ ပါဠိဘာသာဖြင့် စောဒကာဘောဂါဒိ စတုက္က ထုတ်ခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ သုစိ-သဒ္ဒါကို ဝိဂြိုဟ်ဆို၍ ဝစနာဒိဆက္က

http://www.dhammadownload.com

ထုတ်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ အထေနတ္ထာ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို ခံပြီးလျှင် ဘာဝသမ္မန်၏ ဖြစ်သင့်သော ပစ္စယတ္ထကိုထုတ်၍ စာစပ်ကိုလည်း ပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ တဿ ဟဒယေ အတ္တနော ပိယဘာဝံ ပရဿ စ သုညဘာဝံ ကရောတိ သာ ပိသုဏဝါစာ။ ဤဝါကျကို ရှု၍ ပိသုဏ-ဟူသော ပုဒ်၏ နိရုတ္တိနည်းကို ထုတ်ခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ "မနောပဒေါသိက" ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော နတ်တို့သည် မည်သည့် နတ်ဘုံ၌ဖြစ်သော နတ်မျိုးဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း, မည်သို့ ပျက်စီးကြသည်ကိုလည်းကောင်း တိတိကျကျ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါ ဂါထာကို ဆန်းစစ်၍ ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည် မှည့်ခဲ့ပါ။

နု ပုပ္ဖဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ၊ နု စန္ဒနံ တဂ္ဂရမလ္လိကာ ဝါ။
သတ္တူ ဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ၊ သဗ္ဗာ ဒိသာ သပ္ပုရိသော ပဝါယတိ။

၁၀ ။ ။ သဗ္ဗာ ဒိသာ သပ္ပုရိသော ပဝါယတိ-၌ ရသင့်သော ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝတို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၂၂-ခုနှစ် မွာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [သျှ၊ သစ် အတိုင်း သမ္မန် ။ ။ ၌။ ၇၁။ ၌၊ သျှ၊ ၁။ ၂၃၉။ ၌၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈၇။]

---

၂ ။ ။ [၂-နံပါတ်ပုစ္ဆာ **အမှားသာ** ။ ။ အထေနေန-သည် သံဝဏ္ဏနာ မဟုတ်။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗသာ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ယင်းကို ရှု၍ (က) ဝါကျကို မည်သို့မျှ တက်လို့မရသောကြောင့် လည်းကောင်း ဤ ၂-နံပါတ်ပုစ္ဆာ

http://www.dhammadownload.com

တစ်ခုလုံး အမှားသာ။ ထို့ကြောင့် အဖြေရေးစရာမလိုတော့ပြီ။

အထူး ဂရုပြုသင့်သော အချက် ။ ။ မေးခွန်းမှားခြင်း, အဖြေမှန် (ပုစ္ဆက၏အဖြေ) မှားခြင်း, မေးခွန်းနှင့် အဖြေ တစ်ခြားစီဖြစ်ခြင်းတို့သည် စာဖြေသဲ့ယာတို့အား ဆင်းရဲ, နစ်နာစေသည်ဖြစ်၍ သက်ဆိုင်ရာ လူကြီးများသည် ပုစ္ဆက၏ အရည်အသွေးကို အထူး ဂရုပြုသင့်သည်။ အရည်အသွေးရှိသော ပဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ထုတ်စေသင့်သည်။]

---

၃ ။ ။ **စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က**

၁ ။ ။ နနု အတ္တာ ကုစ္ဆိတာနံ ကေသာဒီနံ ဥပဂတ္တိဒေသော ဟောတိ (အတ္တနောမတိမတ္တာ) (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ သုစိဘူတော ဟောတိ (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု အထေနော ဟောတိ (ပရိဟာရာဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ သုစိဘူတော ဟောတိ (ပရိဟာရ)။

[မကောင်းလှ ။ ။ ဤမေးခွန်းလည်း မကောင်းပါ။]

---

၄ ။ ။ **ဝိဂ္ဂဟ** ။ ။ သုစ္ဒ (သုစ) တိ ပရိသုဒ္ဓံ ဘဝတီတိ သုစိ (ကစ္စည်း)။

ဝစနာဒိဆက္က

၁ ။ ။ သုစိ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ သုစ္ဒတိ ပရိသုဒ္ဓံ ဘဝတိ-ဟူသော ဝိဂ္ဂြိဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ စင်ကြယ်စွာဖြစ်ခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။

၅ ။ ။ ဘုရားရှင်၏ အတ္တဘောဒြပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ သုဒ္ဓေါ, ပူတော-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

မှတ်ချက် ။ ။ မောဂ္ဂလာန်အလိုအားဖြင့် "သူစေတိ သုန္ဒရတ္တန္တိသုစိ" ဟုလည်း ဝိဂ္ဂဟ ပြုနိုင်ပါသည်။

[သုစိ-ဝိဂ္ဂဟ စိစစ်ချက် ။ ။ ကစ္စည်းအလို ဝိဂ္ဂဟဌ် စာမူတို့ဝယ် "သုစတိ" ဟု စ-ဒွေဘောမဲ့နှင့် ရှိကြသည်။ သုဒ္ဓိအနက်ဖြစ်သော သုစ-ဓာတ်

http://www.dhammadownload.com

သည် ဒိဝါဒိဂိဏ်းဖြစ်၍ "သုစ္စတိ" ဟု စ-ဒွေဘော်နှင့် ရှိသင့်သည်။ မောဂ္ဂလာန် အလို ဝိဂ္ဂဟဋ္ဌ မောဂ္ဂလာန် ဏာဒိဝုတ္တိ (၉) ဝယ် "သူစေတိ သုန္ဒရတ္တန္တိ သုစိ" ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုသည်။ သို့သော် ယင်းဝိဂ္ဂဟကို "ဓာတ်နက်နှင့် ပုဒ်ပြီးကား သုစ-ဓာတ်၊ ဝိဂြိုဟ်ကား သူစ-ဓာတ်ဖြစ်၍ မလျော်" ဟု ပယ်ပြီးလျှင် "သောစနံ သုစိ" ဟု ပါဠိဟောင်းဖြစ်တန်ရာ၏" ဟု နိဿသစ်ဆရာ မိန့်သည်။ (ဘာဝသာဓန ဝိဂ္ဂဟဖြစ်သော်ကား ဤဋ္ဌမလို)]

---

၅ ။ ။ ဟိတ်၏ သမ္ဗန် ။ ။ အထေနတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်၏သမ္ဗန်ကား သမဏသ ဂေါတမဿ-ဖြစ်ပါသည်။ [ပါဠိတော်ကြည့်။]

ပစ္စယတ္ထ ။ ။ ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၏ (၌) ဖြတ်သင့်သော ပစ္စယတ္ထကား ကတ္တုတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ နံ ဂစ္ဆတိတိ အဂေါ-ကဲ့သို့ အထေန-ကို လဟုကနည်း အားဖြင့် "နံ ထေနေတိတိ အထေနော" ဟု ကိသန္တ သမာသ်ဝိဂ္ဂဟပြုအပ်၏၊ နံ+ထေန+အ။

စာစပ် ။ ။ သမဏသ ဂေါတမဿ-ကား "၏" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အထေနတ္တာ-ဝယ် တ္တ-ပစ္စည်း၌ သမ္ဗန်, သတ္တိမန္တ။ တ္တ-ပစ္စည်းကား သမ္ဗန္ဓီ, သတ္တိ။

သမဏသ ဂေါတမဿ-ကား "သည်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အထေနတ္တာ-ဝယ် အထေန-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္ဆ, တုလျတ်။ အထေန-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

---

၆ ။ ။ (ဃ) အမုတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

အတ္တဘာဝေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် "အာဟိတော အဟံမာနော ဧတ္ထာတိ အတ္တာ, (တစ်နည်း) အဒတိ သံသာရဒုက္ခန္တိ အတ္တာ" ဟု ဝစနတ္ထ ပြု၍ အတ္တ-အရ သဆန္ဒပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အတ္တဘောကို ရသော်လည်း ဤ၌ ရဋ္ဌီအားဖြင့် ဘုရားရှင်၏ အတ္တဘောကို ယူရသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

(တစ်နည်း) အတ္တဘာဝေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် "အတ္တာ" သဒ္ဒါ၏စိတ် စသော အနက်ကို မဟော အတ္တဘာဝအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို

http://www.dhammadownload.com

အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ နာမလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ, သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

မှတ်ချက် ။ ။ ရှေ့နည်းကား ဋီကာသစ်အလို, နောက်နည်းကား ဂဏ္ဌိ အလိုတည်း။

---

၇ ။ ။ **နိရတ္တိနည်း** ။ ။ ပိသုဏာ-ကား ပိယသုည-သဒ္ဒူပပဒ ကရ-ဓာတ်, ယု-ပစ္စည်း, ဣတ္ထိဇောတက အာ-ပစ္စည်း၊ ယု-ကို အန, ဒန္တဇ နှ-ကို မုဒ္ဓဇ ဏ-ပြု၍, "ပိယသုညကရဏာ" ဟု ဆိုလိုလျက် ယ-အက္ခရာ, ည-အက္ခရာ, ကရ-သဒ္ဒါတို့ကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပနိရတ္တိ နည်းဖြင့် "ပိသုဏာ" ဟု ပြီးပါသည် ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၇၂။ သီ၊ ဋီ။ ၁၁၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၃၈] ။ ။ [ပုစ္ဆာ၌ "ပိသုဏ" ဟု အကာရန္တနှင့်ရှိသည်။ ဤ၌ ပိသုဏ-သဒ္ဒါ ဣတ္ထိလိင် ဖြစ်၍ "ပိသုဏာ" ဟု အာကာရန္တနှင့်ရှိမှ မှန်သည်။ ပိသုဏဝါစာ-၌ကား သမာသ်ဖြစ်၍ ရဿရောက်နေသည်။]

---

၈ ။ ။ **အဆုံးအဖြတ်** ။ ။ "မနောပဒေါသိက" ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော နတ်တို့သည် စာတုမဟာရာဇ်နတ်ဘုံ၌ ဖြစ်သော နတ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ (အဋ္ဌ ကထာ။ ၁၀၅။)

"မနောပဒေါသိက" ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော နတ်တို့သည် အချင်းချင်း ပြစ်မှားသော စိတ် ရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ပင်ပန်းသောကိုယ်, ပင်ပန်းသောစိတ် ရှိကြကုန်၏။ ဤသို့ စိတ်ဖြင့် ပြစ်မှားခြင်းမျှဖြင့် ပျက်စီးကြပါသည်။ (ပါဋိ တော်။ ၁၉။)

---

၉ ။ ။ **ဆန်းစစ်ပုံနှင့် ဂါထာအမည် ဆန်းအမည်**

နပုပ္ပ	ဂန္ဓောပ	ဋိဝါတ	မေ	တိ
၁၂၁	၂၂၁	၂၂၁	၂	၂
ဇ	တ	ဇ	ဂ	ဂ

http://www.dhammadownload.com

နစန္ဒ ၁၂၁ ဇ	နံတဂ္ဂ ၂၂၁ တ	ရမလ္လိ ၁၂၁ ဇ	ကာ ၂ ဂ	ဝါ ၂ ဂ
သတဋ္ဌ ၁၂၁ ဇ	ဂန္ဓောပ ၂၂၁ တ	ဋိဝါတ ၁၂၁ ဇ	မေ ၂ ဂ	တိ ၂ ဂ
သဗ္ဗာဒိ ၂၂၁ တ	သာသပ္ပ ၂၂၁ တ	ရိသောပ ၁၂၁ ဇ	ဝါယတိ ၂၁၂ ရ	

(၁) ဇဂိဏ်း, တ-ဂိဏ်း ရှိခြင်း၊ (၂) ဇ-ဂိဏ်း, ဂရ ၂-ခု ရှိခြင်း၊ ဤ ဥပေန္ဒဝဇိရာဂါထာ၏ လက္ခဏာ ၂-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ပဌမ, ဒုတိယ, တတိယ, (၁) တ-ဂိဏ်း ၂-ခု ရှိခြင်း၊ (၂) ဇ-ဂိဏ်း, ရ-ဂိဏ်း ရှိခြင်း၊ ဤ ကုန္ဒဝံသဂါထာ၏ လက္ခဏာ ၂-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော စတုတ္ထပါဒတို့ ရောယှက်သောကြောင့် ဥပဇာတိဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။

ပဌမ, ဒုတိယ, တတိယပါဒတို့ကား တုဋ္ဌုဘဆန်း, စတုတ္ထပါဒကား ဇဂတီဆန်း ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ တိ-အက္ခရာကို ပါဒန္တ ဂရ ယူသည် ။ ။ စတုတ္ထပါဒဝယ် ယတိ-ကို ပေါင်း၍ ဂရုယူကာ "ကုန္ဒဝဇိရာဂါထာ, တုဋ္ဌုဘဆန်း" ဟုလည်း ဆိုကြသည်။

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ သူတော်ကောင်းတို့၏ သီလတည်းဟူသော ဝိရတိ, စေတနာသည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ, ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ သီလ၏ အာရုံဖြစ်သော ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုသည် အာရမ္မဏ-ဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ သီလတည်းဟူသော အနုံ၏ အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့သို့ ကြိုင်လှိုင်ခြင်း စသော အကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

၁၃၂၃-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိများကို အတ္ထယောဇနာပါ။

၁ ။ ။ သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ အမရာဝိက္ခေပိကာ တတ္ထ တတ္ထ ပဉ္ဟံ ပုဋ္ဌာ သမာနာ ဝါစာဝိက္ခေပံ အာပဇ္ဇန္တိ အမရာဝိက္ခေပံ စတူဟိ ဝတ္ထူဟိ။

၂ ။ ။ ကထဉ္စ မဟာရာဇ ဘိက္ခု ဣဒ္ဓိယေသု ဂုတ္တဒ္ဝါရော ဟောတိ။ ဣဓ မဟာရာဇ ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ နာ နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနာ ဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။

၃ ။ ။ အထ ခေါ ဘဂဝတော ဧတဒဟောသိ "အတိဗာဠှံ ခေါ အယံ အမ္ဗဋ္ဌော မာဏဝေါ သက္ကေသု ဣဿ္ဘဝါဒေန နိမ္မာဒေတိ၊ ယံနူနာဟံ ဂေါတ္တံ ပုစ္ဆေယျ" န္တိ။

၄ ။ ။ တေန ခေါ ပန သမယေန နာနာဝေရဇ္ဇကာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ပဋိမတ္တာနိ ဗြာဟ္မဏသတာနိ စမ္မာယံ ပဋိဝသန္တိ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကို အတ္ထယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ မေထုနာတိ ရာဂပရိယုဋ္ဌာနဝသေန သဒ္ဒိသတ္တာ "မေထုနကာ" တိ လဒ္ဓဝေါဟာရေဟိ ပဋိသေဝိတဗ္ဗတော မေထုနာတိ သင်္ခံ ဂတာ အသဒ္ဓမ္မာ။

၆ ။ ။ ဋ္ဌိတတ္တောတိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော။ ဧတဿ ဝါဒေ ကိဋ္ဌိ သာသနာ နုလောမမိဿ အတ္ထိ အသုဒ္ဓလဒ္ဓိတာယ ပန သဗ္ဗာ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဧာတာ။

၇ ။ ။ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိံ သုတိ ယထာ ခမနီယာဒီနိ ပုစ္ဆန္တော ဘဂဝါ တေဟိ, ဧဝံ တေပိ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမပွဝတ္တမောဒါ အဟေသုံ။

၈ ။ ။ ဥတ္တာနမုခေါတိ ယထာ ဧကစ္ခေ နိက္ကုဇ္ဇိတမုခါ ဝိယ သမ္ဗတ္တာယ

http://www.dhammadownload.com

ပရိသာယ နကိဉ္စိ ကထေန္တိ၊ အတိဒုလ္လဘကထာ ဟောန္တိ၊ နဧဝရူပေါ။

၉ ။ ။ ဝိပ္ပဋိသာရော နကရဏီယောတိ ဘောဂါနံ ဝိဂမဟေတုကော ပစ္ဆာနုတာပေါ နကတ္တဗ္ဗော၊ ပုဗ္ဗစေတနာ ပန အစလာ ပတိဋ္ဌပေတဗ္ဗာ။

၁၀။ ။ အယဉ္စ အတီတေ ဧကံ သီလဝန္တံ ဘိက္ခုံ ကဏ္ဏသက္ခလိယံ ပဟရိတွာ ဗဓိရမကာသိ။ တသ္မာ ပရိကမ္မံ ကရောန္တောပိ အဘဗ္ဗော ဒိဗ္ဗ-သောတာဓိဂမာယ။

၁၃၂၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ, အဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

၁ ။ ။ [ပါ။ ၂၃။ ပါ။ သျ။ ၇၅။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၁၁၄။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၆၆။ ပါ၊ သျ။ ၁၅၃။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၂၅၃။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၈၇။ ပါ၊ သျ။ ၂၀၈။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၁၇။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၀၅။ ပါ၊ သျ။ ၂၆၁။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၇၇ ။ ။ ၁၃၁၆-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီး]

---

၅ ။ ။ [ဌ။ ၇၁။ ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၃၉။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈၈။]

---

၆ ။ ။ [ဌ။ ၁၅၁။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၈၆။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၅။]

---

၇ ။ ။ [ဌ။ ၂၂၅။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၉၁။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၆၂။]

---

၈ ။ ။ [ဌ။ ၂၅၆။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၇၃။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၄၈။]

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၆၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၀၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၇၇။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၇၈။ ဋ္ဌ၊ သျ။ ၂၊ ၄၂၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၀၇။]

၁၃၂၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဂစ္ဆန္တော ဝါတိ ဧတ္ထ ကာမံ တီသု ဣရိယာပထေသု ဗြာဟ္မဏော အာစရိယဗြာဟ္မဏေန သဒ္ဒိ သလ္လပိတုမရဟတိ။

(ခ) အယံ ပန မာဏဝေါ မာနထဒ္ဓတာယ ကထာသလ္လာပံ ကရောန္တော စတ္တာရောပိ ဣရိယာပထေ ယောဇေသောမိတိ "သယာနော ဝါ ဟိ ဘော ဂေါတမ သယာနေနာ" တိ အာဟ။

၁ ။ ။ (ခ) ဝါကျကိုသာ အတ္ထယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပဓာနကြိယာနှင့် စပ်သည့် ပုဒ်တို့ကို သဒ္ဒါနည်းအရ ထွက်ပြပါ။

၃ ။ ။ (က) (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့ကို ဖြစ်သင့်သမျှ စောဒကာ-ဘောဂါဒိစတုက္က မြန်မာဘာသာဖြင့် ထုတ်ပြပါ။

၄ ။ ။ မာနထဒ္ဓတာယ-၌ မာနထဒ္ဓ-ကို အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကိုသာ ဝစနာဒိဆက္က ကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကိုထားပြု၍ ယင်းသမ္ဗန်ကို စပ်သင့်ရာမှာ စပ်ပြပါ။

၆ ။ ။ ကန္ဒရန္တိ ကံ ဝုစ္စတိ ဥဒကံ၊ တေန ဒါရိတံ, ဥဒကေန ဘိန္နံ ပဗ္ဗတပဒေသံ-၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာကို ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ ဝိဓောတိ ကာဓော-၌ ကာဓ-ပုဒ်ကို နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပြီးနေဟန်ကို ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ ဓမ္မစက္ခုံ ဥဒပါဒိ-၌ ဓမ္မစက္ခု-အရ ပြု၍ ယင်းဓမ္မစက္ခု ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာကိုလည်း ပြခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါဝါကျကို ဆန်းကျမ်းလာ ဂါထာတစ်မျိုးမျိုး ဖွဲ့၍

http://www.dhammadownload.com

အမည်ပေးခဲ့ပါ။

တတ္ထ သောဟန္တိ ဧသော အဟံ။ ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိတိ ဘဂဝါ မေ သရဏံ ပရာယနံ အဃသဿ တာတာ, ဟိတသဿ စ ဝိဓာတာတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန ဘဂဝန္တံ ဂစ္ဆာမိ ဘဇာမိ သေဝါမိ ပယိရုပါသာမိ။

၁၀ ။ ။ အထက်ပါဝါကျကို ဘာဝါလင်္ကာရနည်းအရ ထုတ်ပြပါ။

၁၃၂၃-ခုနှစ်မဟာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၂၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၉၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၆၇။]

---

၂ ။ ။ **သဒ္ဒါနည်းအရထွက်**

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ လိုရင်းကား အာဟ–ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ လျှောက်ပြီ–ဟူလိုသော်။

ဤသို့ အာဟ–ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ကတ္တာကို ပြပြီး၍ ယခုအခါဌ် ထိုကတ္တာ၏ ကတ္တားကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် အယံ မာဏဝေါ–ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်။

ဤသို့ အာဟ–ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် အာကာရဝန္တံကို ပြပြီး၍ ယခုအခါဌ် ထိုအာကာရဝန္တံ၏ အာကာရကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် သယာနော ဝါ ဟိ ဘော ဂေါတမ သယာနေနာတိ–ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်။

ဤသို့ အာဟ–ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် ဟိတ်၏ ဖိုလ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါဌ် ထိုဟိတ်ဖိုလ်၏ ဟိတ်ကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် မနသိကတ္တာ–ဟူသော ပါဌသေသပါဌ်ကို မိန့်။

မှတ်ချက် ။ ။ သာမညမေးခွန်းဖြစ်၍ ပုစ္ဆာ, စောဒနာ, အဘိယာစနာ တို့ဖြင့်လည်း ထွက်နိုင်သည်သာ။ သို့သော် တို ကျဉ်း၍ လိုရင်း အဓိက ဖြစ်သော အနုသန္ဓေထွက် ထွက်လိုက်ပါသည်။ [ဤမေးခွန်း စကားကျန်သည်။]

---

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္ကဿ

၁ ။ ။ သုံးပါးကုန်သော ဣရိယာပုတ်တို့၌တပည့်ဖြစ်သောပုဏ္ဏားသည် ဆရာဖြစ်သော ပုဏ္ဏားနှင့် တကွ ပြောဆိုခြင်းငှာထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ ထိုသို့ထိုက်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဤလုလင်သည် "သယာနော ဝါ ဟိ ဘော ဂေါတမ သယာနေန" ဟူ၍ လျှောက်ပြီးသနည်း (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ မာန်ဖြင့် ခက်ထန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် စကားပြောဆိုခြင်းကို ပြုလျက် လေးပါးကုန်သော ဣရိယာပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေရတော့အံ့။ ဤသို့ နှလုံးသွင်းသည် မဟုတ်ပါလော (ပရိဟာရာဘောဂ)။

၄ ။ ။ ထိုသို့နှလုံးသွင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဤလုလင်သည် "သယာ-နော ဝါ ဟိ ဘော ဂေါတမ သယာနေန" ဟူ၍ လျှောက်ပြီးသတည်း (ပရိဟာရ)။

---

၄ ။ ။ အစိတ်ဝစနတ္ထ ။ ။ သေယျာဒိဝသေန မညတီတိ မာနော။ (သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ။ ၂၃၂။) မညတီတိ မာနော၊ (အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ။ ၂၉၇။) ထမ္ဘတီတိ ထဒ္ဓေါ။

အပေါင်းဝစနတ္ထ ။ ။ မာနေန ထဒ္ဓေါ မာနထဒ္ဓေါ။

ဝစနာဒိဆက္က

၁ ။ ။ မာနထဒ္ဓေါ-ဟူသော နိပ္ပန္ဓသည် ဝစန။

၂ ။ ။ မာနေန ထဒ္ဓေါ-ဟူသော ဝိဂြိဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ မာန၏ ခက်ထန်သော အမွဋ္ဌလုလင်နှင့် ဌာနီ ဌာန, ဂုဏ် ဂုဏေ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဝစနဟေတုဇောတက မရ။

၅ ။ ။ မာန်ဖြင့် ခက်ထန်သော အမွဋ္ဌလုလင်ဒြပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ၊ မာနထမ္ဘော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

---

၅ ။ ။ ဟိတ်၏ သမ္မန် ။ ။ မာနထဒ္ဓတာယ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား ဣမသ မာဏဝသ-ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

စာစပ် ။ ။ ဣမသ မာဏဝသ-ကား "၏" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် မာနထဒ္ဓတာယ-ဝယ် တာပစ္စည်း၌ သမ္ဓန်, သတ္တိမန္တ၊ တာ-ပစ္စည်းကား သမ္ဓန္ဓီ, သတ္တီ။

ဣမသ မာဏဝသ-ကား "သည်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် မာနထဒတာယ-ဝယ် မာဏထဒ္ဓ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္စ, တုလျတ်၊ မာနထဒ္ဓ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

---

၆ ။ ။ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ကံ ဝုစ္စတိ ဥဒကံ-ဟူသော ပါဠ်ဖြင့် က-သဒ္ဒါ၏ ဥဒကအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ နာမလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ, သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

တေန ဒါရိတံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ဒရ-၌ အ-ပစ္စည်း၏ ကံ အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဒရ-သဒ္ဒါကို "ဒရီယတေတိ ဒရော" ဟု ကမ္မသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

ကန္ဒရော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းတတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ ကတ္တား အနက် ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ကန္ဒရော-ဟူသော ပုဒ်ကို "ကေန ဒရော ကန္ဒရော" ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဥဒကေန ဘိန္နံ ပဗ္ဗတပဒေသံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ဒရ-ဓာတ်၏ ဝိဒါရဏအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယဓာတွတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ ကန္ဒရ-အရ ရေသည် ဖောက်ခွဲအပ်သော တောင်အရပ်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (ဋ္ဌ။ ၁၈၈။)

[တူသော အချက် ရှိသလို ထူးသော အချက်လည်း တွေ့ရသော က-နှင့် ကံ ။ ။ က-သဒ္ဒါ, ကံ-သဒ္ဒါ ၂-ခုလုံး ရေကို ဟောနိုင်ကြသည်။ ထိုသို့

http://www.dhammadownload.com

ဟောရာ၌ က-သဒ္ဒါကား နပုလ္လိင်, သုဒ္ဓနာမ်ပုဒ်တည်း။ ကံ-သဒ္ဒါကား နိပါတ်ပုဒ်တည်း။ ဤသို့ က-နှင့် ကံ-တို့သည် တူသော အချက် ရှိသလို ထူးသော အချက်လည်း ရှိကြသည်။ (အဘိဓာန်၊ ၆၆၁။ ၁၁၉၈။ သဒ္ဒနီတိ ပဒမာလာ၊ ၃၇၃-တို့ ကြည့်။) ထို့ကြောင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ဝယ် "က" ဟု နာမ်ပုဒ်ယူသော်နာမလိင်္ဂတ္ထ, "ကံ" ဟု နိပါတ်ပုဒ်ယူသော် နိပါတလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ ဖော်။ သို့သော် ကန္ဒရ-ပုဒ်ကို သဒ္ဒနီတိ ပဒမာလာ သုဒ္ဓနာမ်ခန်း (၃၁၃) ဝယ် ရေဟောဒ္ဓ ပြယုဂ် ထုတ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။]

---

၇ ။ ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပြီးနေဟန်

ကာဇ-ကား ကု-ပုဗ္ဗ ဇန-ဓာတ်, ကို-ပစ္စည်း၊ ဓာတွန် န-ကို ချေ, ကို-ပစ္စည်းကိုလည်း ချေ၍ "ကုဇ" ဟု ဆိုလိုလျက် ကု-ကို ကာ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် "ကာဇ" ဟု ပြီးပါသည်။ (သီလက္ခန် ဋီကာသစ်။)

[ထောက်ပြယ် ။ ။ ကုစ္ဆိတေန ဝက်ံကာရေန ဇာယတီတိ ကာဇောယထာ "ကာလဝဏ္ဏ" နှင့်။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၆၇။]

(တစ်နည်း) ကဇ-ဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်း၊ က-၏ အစိတ် အ ကို အာ-ပြု၍ "ကာဇ" ဟု ဆိုလိုလျက် ဇ-တစ်လုံးကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် "ကာဇ" ဟု ပြီးပါသည်။

(တစ်နည်း) ကစ-ဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်း၊ က-၏ အစိတ် အ-ကို အာ-ပြု၍ "ကာစ" ဟု ဆိုလိုလျက် စ-ကို ဇ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် "ကာဇ" ဟု ပြီးပါသည်။ (အဘိဓာန်ဋီကာ။)

[ထောက်ပြယ် ။ ။ ကဇ္ဇ-ဗျဓနေ၊ ကတ္တရိ ဏော၊ ဇကဿ ဇဿ လော ပေါ၊ ကစ-ဗန္ဓနေ ဝါ၊ အဓိကရဏေ ဏော စဿ ဇော။ အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၅၂၅။]

---

၈ ။ ။ မမ္မစက္ခု အရ ။ ။ မမ္မစက္ခုံ ဥပဒါဒိ-၌ မမ္မစက္ခု-အရ သော တာပတ္တိမဂ် ရပါသည်။ (အဋ္ဌကထာ။ ၂၄၈။)

မမ္မစက္ခုဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ ။ ။ အလုံးစုံသော တေဘူမက တရား အပေါင်းသည် ဖြစ်ခြင်းသဘော ရှိ၏။ ထိုအလုံးစုံသော် တေဘူမကတရား အပေါင်းသည် ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ပြီ။ (ပါဠိတော်။)

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ ဂါထာဖွဲ့နှင့် ဂါထာအမည်

ဂစ္ဆာ မဟံ ဘဂဝန္တံ၊ သရဏံ မေ ပရာယနံ။
တာတာ' ဃသ ဟိတသာပိ၊ ဝိဓာတာ ဘဂဝါ ဣတိ။

ဤဂါထာသည် ပဌမ သကာရဝိပုလာဂါထာ ဖြစ်သည်။

[သတိပြုဖွယ် ။ ။ မေးခွန်း၌ စကား ကျန်သည်။ အဓိပ္ပာယ် မပျက်, သို့မဟုတ် အဓိပ္ပာယ်ငုံမိစေ၍ စသည်ဖြင့် ဝိသေသနစကား ပါသင့်သည်။]

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ ဘုရားရှင်ကို မှီဝဲဆည်းကပ်သော အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ ဘုရားရှင်ဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဖြစ်သော သဒ္ဒါ, ပညာ ပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ, ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။ (ဋီကာသစ်။)

၂ ။ ။ ဘုရားရှင်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်တို့သည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ အခြားသော သူဌေးသား စသည်တို့ကဲ့သို့ လောဟကုမ္ဘီငရဲ၌ အနှစ်တစ်သိန်းမခံရဘဲ အနှစ်ခြောက်သောင်းသာခံရခြင်း စသော အကျိုးသည် အနုဘာဝ။

[ကြည့်ဖွယ် ။ ။ တပ္ပရာယဏတာကာရပ္ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပါဒေါ,သဒ္ဒါ ပဋိလာဘော, သဒ္ဒါမူလိကာ စ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ ဟူသော အဋ္ဌကထာ (၂၀၆) ကို ထောက်၍ ဘာဝအရ ကောက်သည်။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂၊ ၁၇၉-လည်း ကြည့်။]

၁၃၂၄-ခုနှစ် မန္တလေးပြည်
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော် ဝါကျများတွင် အမှတ် (၂) ကို အနက်အားဖြင့် အာကာရကို အတွင်းသွင်း၍ အကြွင်းတို့ကို ပါဠိလျောက် အနက် သမ္မန်ပါ။

၁ ။ ။ ယထာ ဝါ ပနေကေ ဘောန္တော သမဏဗြာဟ္မဏာ သဒ္ဒါ ဒေယျာနိ ဘောဇနာနိ ဘုဉ္ဇိတွာ တေ ကုဟကာ စ ဟောန္တိ၊ လပကာ စ နေမိတ္တိကာ စ

http://www.dhammadownload.com

နိပ္ပေသိကာ စ၊ လာဘေန လာဘံ နိဇိဂီသိတာရော စ။

၂ ။ ။ ဇကေမန္တံ နိသိန္နေ ခေါ ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေ-ဟိပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဇတေဒဝေါစ "ပုစ္ဆေယျာမဟံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ ကိဉ္စိဒေဝ ဒေသံ သစေ မေ ဘဂဝါ ဩကာသံ ကရောတိ ပဉ္ဇလိ ဝေယျာကရဏာယာ" တိ။

၃ ။ ။ ဘာသိတာ ခေါ ပန တေ ဇသော အမ္ဗဋ္ဌ အာစရိယေန ဗြာဟ္မဏေန ပေါက္ခရသာတိနာ ဝါစာ "ကေ စ မုဏ္ဍကာ သမဏကာ ဣဿာ ကဏှာ ဗန္ဓု ပါဒါပစ္စာ၊ ကာ စ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ သာကစ္ဆာ" တိ။

၄ ။ ။ ဇဝမေဝ ခေါ သော ဂေါတမ သီလပရိဓောတာ ပညာ။ ပညာ-ပရိဓောတံ သီလံ။ ယတ္ထ သီလံ တတ္ထ ပညာ။

အောက်ပါဝါကျတို့တွင် အမှတ် (၆) ကို အပြန်အလှန်, အမှတ် (၈) ကို အနက်အားဖြင့် အာကာရကို အတွင်းသွင်း၍ သမ္ဗန်ပြီးလျှင် အကြွင်းတို့ကို ပါဠိလျှောက် အနက်သမ္ဗန်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ယထာ တံ ဘဂဝတော ဂုဏာဂဏာမတရသညုတာယပတိဋ္ဌိတ-ပေမောစေဝ အခီဏာသဝေါ စ အနေကေသု စ ဇာတိသထသဟဿေသု အညမညဿုပကာရသဉ္ဇ နိတစိတ္တမဒ္ဒဝေါ။

၆ ။ ။ ဣမသ္မိံ ဟိ ဌာနေဗုဒ္ဓါဒီနံ ဂုဏော ပကာသေန္တော အတိတ္ထေန ပက္ခန္ဒော ဓမ္မကထိကောတိ နံ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ ဤဒိသေသု ဟိ ဌာနေသု ဓမ္မကထိကဿ ထာမော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၇ ။ ။ "ကာယဝိဝေကော စ ဝိဝေကဋ္ဌကာယာနံ, စိတ္တဝိဝေကော စ နေက္ခမ္မာဘိရတာနံ ပရမဝေါဒါနုပ္ပတ္တာနံ, ဥပဓိဝိဝေကော စ နိရုပဓိနံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝိသခ်ါရဂတာန" န္တိ ဇဝံ ဝုတ္တေ တိဝိဓေပိ ဝိဝေကေ ရတော။

၈ ။ ။ သော အာဟ "နံ မေ အာစရိယ အညေန မန္တေန ကိစ္စံ အတ္ထိ၊ ယဿာနုဘာဝေန အာဝုဓံ နံ ပရိဝတ္တတိ၊ တံ မေ မန္တံ ဒေဟိ" တိ။

၉ ။ ။ မံ သာ ပရိသာ "အယံ သောဏဒဏ္ဍော ပစ္ဆိမဝယေ ဋ္ဌိတော မဟာလ္လကော၊ ဂေါတမော ပန ဒဟရော ယုဝါ နတ္ထာပိဿ နပ္ပဟောတိ၊ သော နာမ အတ္တနော နတ္ထုမတ္တဘာဝမ္ပိ အပတ္တဿ အာသနာဝုဋ္ဌာတိ" တိ ပရိဘဝေယျ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ။ ယော ပန အတ္တာ နာ ယေန ကေနစိ ယာပေတိ, ပရေသံ မဒုရံ ဒေတိ၊ သော ပတိ ဇေဋ္ဌကော သာမီ ဟုတ္ဝာ ဒေတိ။

၁၃၂၄-ခုနှစ် မန္တာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၈။ ပါ၊ သျှ။ ၃၇။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၆၅ ။ ။ ၁၃၁၉ ခုနှစ် ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၂ ။ ။ **အနက်အားဖြင့် အာကာရကို အတွင်းသွင်း၍ အနက်သမ္မန်** ဧကမန္တံ၊ တစ်ခုသော အစွန်အဖျား အနားကျအောင်။ ဝါ၊ တစ်ခုသော အစွန်အဖျား အနားအရပ်၌။ နိသိန္နော ခေါ၊ နေပြီးသော။ မာဂဓော၊ မဂဓတိုင်းကို အစိုးရသော။ အဇာတသတ္တု၊ အဇာတသတ်အမည်ရှိသော။ ဝေဒေဟိပုတ္တော၊ ဝေဒေဟီမိဖုရား၏သားဖြစ်သော။ ရာဇာ၊ မင်းသည်။ ဘဂဝန္တံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ မေ၊ အကျွန်ုပ်အား။ ပဥ္စသု၊ ပြဿနာကို။ ဝေယျာကရဏာယ၊ ဖြေဆိုခြင်းငှာ။ သြကာသံ၊ အခွင့်ကို။ သစေ ကရောတိ၊ အကယ်၍ ပြုတော်မူပါအံ့။ (ဇဝံ ကရောန္တေ၊ ဤသို့ ပြုတော်မူခဲ့ပါသော်။) အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ ဘဂဝန္တံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို။ ကိဠိဒေဝ၊ တစ်ခုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော။ ဒေသံ၊ ရည်ညွှန်းအပ်သောပုစ္ဆိတဗ္ဗဌာနကို။ ပုစ္ဆေယျာမိ၊ မေးလျှောက်လိုပါ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဇံတံ–ဝစနံ၊ ဤစကားကို။ အဝေါစ၊ လျှောက်ပြီ။ [ပါ။ ၄၈။ ပါ၊ သျှ။ ၁၁၇။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁၉၁။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၉၆။ ပါ၊ သျှ။ ၂၃၅။ ပါ၊ သျှ။ သစ်။ ၃၅၁။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၁၆။ ပါ၊ သျှ။ ၂၈၀။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၄၀၃။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၄။]

---

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ အပြန်အလှန် အနက်သမ္မန် ။ ။ ဟိ–တဒေဝယုတ္တော်၊ ထိုစကား သည် သင့်၏။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ဤအရာ၌။ ဗုဒ္ဓါဒီနံ၊ ဘုရားစသည်တို့၏။ ဂုဏော၊ ဂုဏ်တို့ကို။ ပကာသေန္တော၊ ပြတတ်သော။ (ဓမ္မကထိကော၊ တရား ဟောတတ်သော ရဟန်းကို။) အတိတ္ထေန၊ ဆိတ် မဟုတ်သဖြင့်။ ပကွန္တော၊ ဝင်သော။ ဓမ္မကထိကောတိ၊ တရားဟောတတ်သော ရဟန်းဟူ၍။ ဝတ္တုံ၊ ဆိုခြင်းငှာ။ နံ သဏ္ဌာ၊ မတတ်ကောင်း။ (ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ နံ သဏ္ဌာ၊ မတတ်ကောင်းသနည်း။) ဟိ–ယသ္မာ၊ အကြင်ဖြစ်ကြောင့်။ ဤဒိသေသု၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော။ ဌာနေသု၊ အရာတို့၌။ ဓမ္မကထိကဿ၊ တရားဟောတတ် သော ရဟန်း၏။ ထာမော၊ အစွမ်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ (တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ နံ သဏ္ဌာ၊ မတတ်ကောင်းသစာည်း။) (ဤကား ကာရဏဝါကျ ကြံသော နိသျအလိုတည်း။)

(တစ်နည်း) ဟိ–သစ္စံ၊ မှန်၏။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ဤဝဏ္ဏပကာသနအရာ၌။ ဗုဒ္ဓါဒီနံ၊ ဘုရား စသည်တို့၏။ ဂုဏော၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို။ ပကာသေန္တော၊ ထင်စွာပြသော။ (ပဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။) ဓမ္မကထိကော၊ တရားဟောတတ်သော ရဟန်းသည်။ အတိတ္ထေ၊ ဆိတ်မဟုတ်သော အရပ်၌။ ဝါ၊ ဆိတ်မဟုတ်သော အရပ်သို့။ ပကွန္တော၊ ပြေးဝင်ခဲ့ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္တုံ၊ ဆိုခြင်းငှာ။ နံ သဏ္ဌာ၊ မတတ်ကောင်း။ (တံ ဝစနံ၊ နက်နဲခဲရပ် တမျှဉ်း ခတ်သို့ ကြပ်ကြပ်သိုသို ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော ထို ဒါ်စကားသည်။ ဣမိနာ ဝစနေန၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော ဒဋ္ဌီကရဏ ယုတ္တိဝစနဖြင့်။ ဟိ–သစ္စံ၊ မှန်၏။ (တစ်နည်း) ဟိ–ယုတ္တံ၊ သင့်မြတ်၏။ (ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ တံ ဝစနံ၊ နက်နဲခဲရပ် တမျှဉ်းခတ်သို့ ကြပ်ကြပ်သိုသို ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော ထို ဒါ်စကား သည်။ ဣမိနာ ဝစနေန၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော ဒဋ္ဌီကရဏ ယုတ္တိဝစနဖြင့်။ ဟိ–သစ္စံ၊ မှန်သနည်း။ (တစ်နည်း) ဟိ–ယုတ္တံ သင့်မြတ်သနည်း။) ဟိ–ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ဤဒိသေသု၊ ဤကဲ့သို့ရှုအပ်သောသဘော ရှိကုန်သော။ ဌာနေသု၊ အရာတို့၌။ ဓမ္မကထိကဿ၊ တရားဟောတတ်သော ရဟန်း၏။ ထာမော၊ ဉာဏ်စွမ်းသတ္တိကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ (တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တံ ဝစနံ၊ နက်နဲခဲရပ် တမျှဉ်းခတ်သို့ ကြပ်ကြပ်သိုသို ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော ထို ဒါ်စကားသည်။ ဣမိနာ ဝစနေန၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော ဒဋ္ဌီကရဏယုတ္တိဝစနဖြင့်။ ဟိ–သစ္စံ၊ မှန်သတည်း။ (တစ်နည်း) ဟိ–ယုတ္တံ၊ သင့်မြတ်သတည်း။) (ဤကား ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏဝါကျကြံသောနိသျသစ်အလိုတည်း)။ [ဋ္ဌ။ ၃၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၁၄၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၆၇။]

http://www.dhammadownload.com

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၅၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၈၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၇။]

---

၈ ။ ။ [သျအတိုင်း သမ္မန် ။ ။ ဋ္ဌ။ ၂၃၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၂၀။ [ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၄။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၆၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၈၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၆၁။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၆၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၉၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၇၄။]

၁၃၂၄-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ရညော်ပိ ဘဂဝတော ဂုဏကထံ သုဏန္တသ သကလသရီရံ ပဋ္ဌဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ နိရန္တရံ ဖုဋံ အဟောသိ။

(ခ) ဟတ္ထိယာနာနီတိ အနေကေသု အဿရထာဒီသု ယာနေသု ဝိဇ္ဇ-မာနေသုပိ ဟတ္ထိယာနံ ဥတ္တမံ၊ ဥတ္တမဿ သန္တိကံ ဥတ္တမ ယာ-နေနေဝ ဂန္တဗ္ဗန္တိ စ စိတ္တယိတွာ "ဟတ္ထိယာနာနီ" တိ အာဟ။

(ဂ) ပဋ္ဌမတ္တာနိ ဟတ္ထိနိကာသတာနီတိ ပဋ္ဌကရေဏုသတာနိ။ ကပွါ-ပေတွာတိ အာရောဟဏသဇ္ဇာနိ ကာရေတွာ။ အာရောဟဏိယန္တိ အာရောဟဏယောဂ္ဂံ။

(ဃ) ကိံ ပနေသ ရညာ ဝုတ္တံ အကာသိ အဝုတ္တန္တိ? အဝုတ္တံ။ ကသ္မာ? ပဏ္ဍိတတာယ။

၁ ။ ။ လိုက်သင့်, ထည့်သင့်သော ပုဒ်တို့ကို လိုက်စေ, ထည့်စေ၍ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို အနက်သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အကာသိ-ကြိယာ၏ ကတ္တားကို သဒ္ဒါ နည်းဖြင့် အနုသန္ဓေ, ကံကို ပရမတ်နည်းဖြင့် စောဒနာ, ဟိတ်ကို ပညတ်နည်း ဖြင့် ပုစ္ဆာထွက်၍ ပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို စောဒကာဘောဂါဒီစတုက္က ထုတ်ပြ၍ ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ-၌ အပိ-သဒ္ဒါ၏ ဇောတကတ္ထကိုလည်း အကြောင်းပြ၍ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ပဋ္ဌကရေဏုသတာနိ-၌ ကရေဏု-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟလုပ်၍ ဝစနာ-ဒိဆက္ကခွဲပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပဏ္ဍိတတာယ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို ခံ၍ ထိုသမ္ဗန်၏ ဖြစ်သင့်သော အနက်အားလျော်စွာစာစပ်ပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျများ၌အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာအမည်များကို အသီးအသီးညွှန်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ ကရေဏု-ဟူသော ပုဒ်ကို နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ "(၁) ဘဂဝတော တေဇော ရညော သရီရံ ဖရိ။ (၂) အထဿ တာဝဒေဝ သကလသရီရတော သေဒါ မုစ္စိ'သု။ (၃) အတ္တနောအပရာဓံ သရီတွာ မဟာဘယံ ဥပ္ပဒ္ဒိ" ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုရာ မင်း၏ချွေးထွက်ခြင်းသည် ဘုရား၏ တေဇောကြောင့် လော? အပရာဓ အောက်မေ့မိသောကြောင့်လော? ဝိနိစ္ဆယချခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျကို အဓိပ္ပာယ်မပျက် ဝတ္တဇာတိကဂါထာမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော နည်းဖြင့် ဂါထာစီကုံး၍ အမည်ပေးပြီး အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဖြစ်သင့်သော ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝတို့ကို စုံလင်စွာ ကုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၂၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [သျှ၊ သစ် အတိုင်း သမ္ဗန် ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၃၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၇။]

---

၂ ။ ။ သဒ္ဒါနည်း အနုသန္ဓေ ထွက်

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့ အကာသိ-ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် ကတ္တိကိုပြုပြီး၍ ယခုအခါဌ် ယင်း ကတ္တိ၏ ကတ္တားကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဧသ-ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်။

ပရမတ်နည်း စောဒနာထွက် (ဒေါသာရောပနစောဒနာထွက်)

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် အကာသိ-ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် ဝီရိယ ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် အာရမ္မဏိက အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်ကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ယင်းအာရမ္မဏိက အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်၏ အာရုံအကြောင်းပစ္စည်းကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ အာရမ္မဏိက အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်ကိုသာ ပြ၍ အာရုံ အကြောင်းပစ္စည်းကို မပြသည်ရှိသော် ဆရာဌ် ပစ္စယုပ္ပန္န ပစ္စယ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာ၏။ (ဒေါသ)။ ဤသို့စောဒနာဖွယ် ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဝုတ္တံ-ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဝုတ္တံ-ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် အာရမ္မဏိက အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်၏ အာရုံအကြောင်း ပစ္စည်းကို ပြသောကြောင့် သင်တင်တိုင်းသော ပစ္စယုပ္ပန္န ပစ္စယ ဆန့်သောဝိရောဓိဒေါသ ငါဌ်မရောက်-ဟူလိုသော်။

ပညတ်နည်း (အနာဘောဂ) ပုဏ္ဏာထွက်

အရှင်အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် အကာသိ-ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် "ပြုသော" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ အဘယ့်ကြောင့် ပြုသနည်း (ပုဏ္ဏာ)။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် ပဏ္ဍိတတာယ-ဟူသော ပါဌ်ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဖြစ်သော ပညာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပြုပြီ-ဟူလိုသော်။

---

၃ ။ ။ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က

၁ ။ ။ နနု အနေကာနိ အဿရဏ်ထာဒီနိ ယာနာနိ ဝိဇ္ဇန္တိ (စောဒကာ-ဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ "ဟတ္ထိယာနာနိ" တိ အာဟ (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု ဟတ္ထိယာနံ ဥတ္တမံ၊ ဥတ္တမဿ သန္တိကံ ဥတ္တမယာနေနေဝ ဂန္တွဗ္ဗန္တိ စ စိန္တယိ (ပရိဟာရာဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ "ဟတ္ထိယာနာနိ" တိ အာဟ (ပရိဟာရ)။

http://www.dhammadownload.com

အဝိ-သဒ္ဒါ၏ ဓောတကတ္ထ ။ ။ ဝိဇ္ဇမာနေသုဝိ-၌ အဝိ-သဒ္ဒါ၏ ဓောတကတ္ထကား မြင်းယာဉ် စသောများစွာသော ယာဉ်ဟူသော အနက်ကို မနှစ်သက်၍ ကျမ်းဆရာ ရေးသောကြောင့် အရုဿတ္ထ (ဂရဟတ္ထ) ဖြစ်ပါသည်။

[အရုဿတ္ထ အဝိ-သဒ္ဒါ၏ အမှတ်အသား ။ ။ "လက္ခဏပုဒ်၏နောက်၌ ရှိသော ဝိ-သဒ္ဒါ, အဝိ-သဒ္ဒါ အရုဝိအနက်ကို ထွန်းသည်" ဟု သင်္ကေတ အားဖြင့် မှတ်ပါ။ အရုဝိနှင့် ဂရဟာ အတူတူ။ နိယံ၌ ဝိ-သဒ္ဒါဖြင့် အဝိ-သဒ္ဒါ ကိုလည်း သင်္ကြိုဟ်အပ်၏။

ကျက်ဖွယ် ။ ။ **လက္ခဏနောက်ပါ၊ ဝိ-သဒ္ဒါရှိ၊ အရုဝိ**။ (တွင်းကြီးနိယံ။ ၁၂၁။)

ဝိဇ္ဇမာနေသုဝိ-စသည်၌ အဝိ, ဝိ ၂-မျိုးသင့် ။ ။ ဝိဇ္ဇမာနေသုဝိ-စသည်၌ အဝိ-ဆိုဆို, ဝိ-ဆိုဆို ၂-မျိုးလုံး သင့်သည်။ မှန်၏- ဋီကာဆရာကြီး များပင် အဝိ, ဝိ ၂-မျိုး ဖွင့်လေ့ရှိသည်။ တယောဝိတိ ဇတ္ထ အဝိ-သဒ္ဒေါဝိ-သဒ္ဒေါ ဝါ အဝယဝသမိဇ္ဈာနတ္ထော။ "အဝိ" တိ အဝတ္ထာ "ဝိ" တိ ဝဒန္တော ဟိ အဝိ-သဒ္ဒေါ ဝိယ ဝိ-သဒ္ဒေါဝိ ဝိသုံ နိပါတော အတ္ထိတိ ဒဿေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၉၇ ။ ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၀၂၊ ၁၄၆၊ ၁၉၄၊ ၃၁၈၊ ၃၈၄၊ ၄၀၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၂၀-တို့၌လည်းရှု။]

---

၄ ။ ။ **ဝိဂ္ဂဟ** ။ ။ ကဏ်တိ သဒ္ဒံ ကရောတီတိ ကရေဏ္ဌု။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်)

ဝစနာဒိဆဏ္ဍ

၁ ။ ။ ကရေဏ္ဌု-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ ကဏ်တိ သဒ္ဒံ ကရောတိ-ဟူသော ဝိဂြိဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ အသံပြုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဏ္ဍတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဓောတက။

၅ ။ ။ ဆင်မြဲပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ ဟတ္ထိနီ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

(တစ်နည်း) ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ကရောဝ ယဿာ နု ဒီယော ဒန္တောတိ ကရေဏ္ဌု။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်)

http://www.dhammadownload.com

ဝစနာဒိဆက္ထ

၁ ။ ။ ကရေဏု-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ ကရောဝ ယဿာ နဒီဃော ဒန္တော-ဟူသော ဝိဂ္ဂိုဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ မရှည်သော အစွယ်၏ ဆင်မနှင့် အစိတ်အပေါင်း, ဌာနီဌာန အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။

၅ ။ ။ ဆင်မဒြပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ ဟတ္ထိနီ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

---

၅ ။ ။ **ဟိတ်၏သမ္မန်** ။ ။ ပဏ္ဍိတတာယ-ဟူသော ဟိတ်၏သမ္မန်ကား အဿ ဇီဝကဿ-ဖြစ်ပါသည်။

စာစပ် ။ ။ အဿ ဇီဝကဿ-ကား "၏" ဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ပဏ္ဍိတတာယ-ဝယ် တာ-ပစ္စည်း၌ သမ္မန်, သတ္တိမန္တ၊ တာ-ပစ္စည်းကား သမ္မန္ဓီ, သတ္တိ။

အဿ ဇီဝကဿ-ကား "သည်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပဏ္ဍိတ-တာယ-ဝယ် ပဏ္ဍိတ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္စ,တုလျတ်၊ ပဏ္ဍိတ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

---

၆ ။ ။ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ပဉ္ဇကရေဏုသတာနိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် ပဉ္ဇမတ္တာနိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ မတ္တ-သဒ္ဒါ၏ အနတ္ထက၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ နာမလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ, သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

[အနက်မဲ့ကို ဖွင့်ခြင်းသည်ပင် အနက်ဖွင့် ။ ။ အနာမိကောယေဝ တေသံ နာမံ-ဟူ၏သို့ အနတ္ထက (အနက် မရှိသည်) ၏ အဖြစ်ကိုဖွင့်ပြခြင်းသည်ပင် အနက်ကို ဖွင့်ပြသည်မည်သောကြောင့် နာမလိင်္ဂတ္ထ, သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးသည်။]

(တစ်နည်း) ပဉ္ဇမတ္တာနိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ကမ္မဓာရည်း

http://www.dhammadownload.com

သမာသ်ပုဒ်၏အဖြစ်, ယင်းကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၏ တုလျအနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ပဋ္ဌ-နှင့် မတ္တ-ကို "ပဋ္ဌ မတ္တာနိ ပဋ္ဌမတ္တာနိ" ဟု ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

မှတ်ချက် ။ ။ သဲဝဏ္ဏနာ၊ ဖွင့်ဆိုရာ၌၊ မါဋိရင်းမှာ၊ ရှိဒါမပြ၊ အနတ္ထ၊ သေသတုလျကြဲ၊ မရှိဒါပြ၊ တဒ္ဓိတ၊ လောပသမာသ်ကြဲ-နှင့် အညီ နှစ်နည်းဖော်သည်။ [အကျယ်ကို ပါရာဇိကဏ် (၁၃၁၇-ခုနှစ်) အဖြေ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ဟတ္ထိနိကာ-၌ ဟတ္ထိနီ-သဒ္ဒါ၏ ကရေဏု-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ပရိယာယ် အဘိဓေယျတ္ထ-သဲဝဏ္ဏနာ။ ယင်း၌ က, ပစ္စည်း၏ သကတ္ထ (သွတ္ထ) ၌ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ပစ္စယတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဟတ္ထိနိကာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ဟတ္ထိနိယော ဇဝ ဟတ္ထိနိကာ" ဟု သကတ္ထ (သွတ္ထ) တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

အာရောဟဏသဇ္ဇာနိ ကာရေတွာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ကပွာပေတွာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ကပွ-ဓာတ်၏ ဝိဓိအနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။ ဒုတိယဓာတွတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။ ကပွာပေတွာ-၌ "စိရင်စေခြင်း" ဟူသည် တက်စီးခြင်းငှါလျောက်ပတ်သောအစိရင်တို့ကို ပြုစေခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

[ဓာတူနမတ္ထာတိဿယယောဂနည်း ။ ။ သရတိ သရဏံ ကရောတိ-ကဲ့သို့ မိမိဟောရင်း ဝိဓိအနက်ကို လက်မလွတ်ဘဲ "သဇ္ဇာနိ" ဟု ကဲ့ပြုလျက် ကရ-ဓာတ်ဖြင့် "ကာရေတွာ" ဟု ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဤအာရောဟဏသဇ္ဇာနိ ကာရေတွာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာသည် ဓာတူနမတ္ထာတိဿယယောဂနည်းဖြင့် ဖွင့်ထားသော သဲဝဏ္ဏနာတည်း။

ကျက် ။ ။ မိမိအနက်၊ လက်လွတ်မထား၊ ကဲ့,ကတ္တားဟု၊ တွင်းပြုပြီးခါ၊ ဘူ,ကရာနှင့်၊ တဒတ္ထာဆင့်ထ၊ ဖွင့်လ၊ အတ္ထ တိဿယာ။
(သမ္မန္ဓစိန္တာ ဂဏ္ဌိသစ်)]

အာရောဟနယောဂ္ဂ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အာရောဟဏီယ်-ဟူ

http://www.dhammadownload.com

သော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ အနိယ-ပစ္စည်း၏ ကံအနက်ဟောဇ္ဈာ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) အာရောဟဏိယံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "အာရဟဏတေတိ အာရောဟဏိယံ" ဟု ကမ္မသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

(တစ်နည်း) အာရောဟဏယောဂ်-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋိဖြင့် အာရောဟဏိယံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဏိက-ပစ္စည်း၏ ယောဂ်အနက်ဟောဇ္ဈာ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) အာရောဟဏိယံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "အာရောဟဏာယ ယောဂ်ံ အာရောဟဏိယံ" ဟု ယောဂ်တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ "အာရောဟဏိက" ဟု ဆိုလိုလျက် ဏ္ဍ-ကို ဏ္ဍ-ဒီဃ, က-ကို ယ-ပြု၍ "အာရောဟဏိယ" ဟု ဆိုသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

(တစ်နည်း) အာရောဟဏယောဂ်-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋိဖြင့် အာရောဟဏိယံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ စတုတ္ထိတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏အဖြစ်, ယင်းစတုတ္ထိတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ သမ္ဗဒါန်အနက်ဟောဇ္ဈာ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) အာရောဟဏိယံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "အာရောဟဏာယ ယောဂ်ံ အာရောဟဏ-ယောဂ်ံ" ဟု စတုတ္ထိတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ "အာရောဟဏယောဂ်" ဟု ဆိုလိုလျက် ယောဂ်-သဒ္ဒါရေ့, ဏ-၏ အ-ကို ဏ္ဍ-ပြု, ယ-လာ၍ "အာ-ရောဟဏိယံ" ဟု ဆိုသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

[အာရောဟဏိယံ-ကို ကိတ်, တဒ္ဓိတ်, သမာသ်ယူ၍ ဖော်ရာ၌ ။ ။ အာရောဟဏိယံ-ပုဒ်ကို ကိတ်ပုဒ်ယူ၍ ဖော်သော ပဌမနည်းသည် **ကမ္မဝါစက၊ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒကို၊ ယုတ္တ, သဏ္ဌာ၊ အရဟာ, သဏ္ဌာ(ဏောယျ၊ အနုစ္ဆဝိက၊ စသည်တို့နှင့် ဖွင့်၍ပြ၊ ကမ္မသာဓန ကြံစရာ**-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာနိယံနှင့်ညီသည်။

တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ယူ၍ ဖော်သော ဒုတိယနည်း, သမာသ်ပုဒ်ယူ၍ ဖော်သော တတိယနည်းသည် **သံဝဏ္ဏနာ၊ ဖွင့်ဆိုရာ၌**-စသည်ဖြင့် ဆိုခဲ့သော ယခင်နိယံနှင့်

http://www.dhammadownload.com

ညီသည်။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၉၈ (အစ္ဆရိယ-ပုဒ် အဖွင့်)-ကိုလည်း မှီးသည်။ အာဘောဂဉာဏ် ကျယ်ပြန့်စေရန် ရသင့်တိုင်းရေးသည်]။

---

၇ ။ ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံ

ကရေဏု-ကား ကဏ-ဓာတ်, ဏုရ-ပစ္စည်း၊ "ကဏိရ" ဟု ဆိုလိုလျက် ရ-နှင့် ဏ-ကို ရှေ့ နောက် ပြန်ခြင်း ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ, ဏု-ကို ဇ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "ကရေဏု" ဟု ပြီးပါသည်။

(တစ်နည်း) ကရ-ပုဒ်, ဏုဏု-ပစ္စည်း၊ "ကရေဏု" ဟု ဆိုလိုလျက် ဏု-ကို ဇ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် "ကရေဏု" ဟု ပြီးပါသည်။

[ထောက်ပွယ် ။ ။ ကဏတိ သဒ္ဒံ ကရောတီတိ ကရေဏု၊ ကရောဝယသာ နဒီယော ဒန္တောတိ ဝါ ကရေဏု (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၂), ကဏ၊ သဒ္ဒေ၊ ဏုရ၊ သကတ္ထေ ကော။ ကရေဏုကာတိ ပိ၊ တဒါ ကရယောဂါ ကရေဏုကာ။ ဏုဏု (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၃၆)-တို့ကို ညှိနှိုင်း, ထောက်ထားသည်။]

---

၈ ။ ။ ဝိနိစ္ဆယ ။ ။ ဘုရားရှင်၏ တေဝိဇ္ဇသည် ကာယပဿဒ္ဓိ, စိတ္တပဿဒ္ဓိ၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် မင်း၏ ချွေးထွက်ခြင်းသည် ဘုရားရှင်၏ တေဝိဇ္ဇကြောင့် မဟုတ်ပါ။ အပရာဓကို အောက်မေ့မိသောကြောင့်သာ ဖြစ်ပါသည်။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၅)

---

၉ ။ ။ ဂါထာစီကုံးပုံ

ဂုဏဝါစံ သုဏန္တသ၊ ပဋိဝဏ္ဏာယ ပိတိယာ။
အာသိ ဗုဒ္ဓဿ ရညော်ပိ၊ ဒေဟံ နိရန္တရံ ဖုဋံ။

ဂါထာအမည် ။ ။ ဤဂါထာသည် ပထျာဝတ္တ ဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။

အနက် ။ ။ ရညော်ပိ၊ မင်းအား၊လည်း။ ဝါ၊ မင်း၏လည်း။ ဝါ၊ မင်းသည်လည်း။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရား၏။ ဂုဏဝါစံ၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်စပ်သော စကားကို။ သုဏန္တသ၊ ကြားရစဉ်။ ပဋိဝဏ္ဏာယ၊ ငါးပါးသော အပြားရှိသော။ ပိတိယာ၊ ပီတိသည်။ ဒေဟံ၊ အလုံးစုံသော ကိုယ်ကို။ နိရန္တရံ၊ မပြတ် မလပ်။ ဖုဋံ၊ ဖြန့်အပ်သည်။ အာသိ၊ ဖြစ်ပြီ။

---

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်စပ်သော စကားကို ကြားသော အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ပီတိပြာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ, ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။

၂ ။ ။ မြတ်စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း, မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် စပ်သော စကားသည်လည်းကောင်း အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟံ စသော ဂုဏ်တော်တို့သည် လည်းကောင်း, ယောနိသောမနသိကာရသည် လည်းကောင်း ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ ဘုရားရှင်အထံသို့ သွားခြင်းစသော အကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

၁၃၂၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

---

၁ ။ ။ သဿတော အတ္တာ စ လောကောစ ဝဏ္ဏော ကူဋဋ္ဌော သေိကဋ္ဌာယိဋ္ဌတော၊ တေ စ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တိ သံသရန္တိ စဝန္တိ ဥပပဇ္ဇန္တိ၊ အတ္ထိတွေဝ သဿတိသမံ။

၂ ။ ။ အယံ ဟိ ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိ ပုတ္တော ပဋ္ဌဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော သမ်ဂီဘူတော ပရိစာရေတိ ဒေဝေါ မညေ။

၃ ။ ။ တံ ကိံ မညသိ အမ္မဋ္ဌ၊ အပိန တွံ ဣမာယ အနုတ္တရာယ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါယ သန္ဒိဿတိ သာစရိယကောတိ။ နောဟိဒံ ဘော ဂေါတမ။

၄ ။ ။ အဟော ဝတ မံ သမဏော ဂေါတမော သကေ အာစရိယ ကေ တေဝိဇ္ဇကေ ပဉ္စံ ပုစ္ဆေယျ။

အထက်ပါ ပါဠိတော်များကိုလည်းကောင်း, အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကိုလည်းကောင်း အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ယသ္မာ နိစ္စမ္မိ ဘဂဝန္တံ ဥသူယတိ၊ တသ္မာ တံ ဥသူယဝိသုဂ္ဂါရံ ဥဂ္ဂိရန္တော ရတနတ္တယဿ အဝဏ္ဏမေဝ ဘာသတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆ ။ ။ သော ပန ဒုဝိဓော ဗြဟ္မဒတ္ထေန ဘာသိတဝဏ္ဏော စ ဘိက္ခု-

http://www.dhammadownload.com

သဲယေန "အစ္ဆရိယံ အာဝုသော" တိ အာဒိနာ နယေန အာရဒ္ဓဝတ္ထောစ။

၇ ။ ။ တဋ္ဌ တေ အဟမက္ခိသံ၊ ယထာပိ ကုသလော တထာ။
ရာဇ စ ခေါ တံ ဇာနာတိ၊ ယဒိ ကာဟတိ ဝါ နု ဝါ။

၈ ။ ။ ဇနပဒေါ ဝါ တမှိ ထာဝရိယပွတ္တော အနုယုတ္တော သကမ္မ-နိရတော အစလော အသမွဝေဓီတိ ဇနပဒတ္ထာဝရိယပွတ္တော။

၉ ။ ။ တတ္ထ ကေစိ ပုစ္ဆာယ ဝါ ဒေါသံ, ဝိဿဇ္ဇနသမ္ပဋိစ္ဆနေ ဝါ အသမတ္ထတံ သလ္လက္ခေတွာ အပုစ္ဆိတွာဝ တုဏှီ နိသီဒန္တိ။

၁၀။ ။ ဗြာဟ္မဏော ပန အတ္တနော ကုဟကတာယ ဇဝမှိ ဘဂဝတိ ဓမ္မဝသံ ဝသိတော ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နာသက္ခိ။

၁၃၂၅-စုန္ဒစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၂။ ပါ၊ သျှ။ ၅၃။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၈၅။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၅၆။ ပါ၊ သျှ။ ၁၄၀။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၂၁၇။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၉၅။ ပါ၊ သျှ။ ၂၃၃။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၃၄၈။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၁၃။ ပါ၊ သျှ။ ၂၇၄။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၃၉၄။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၄၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၅၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၅။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၅၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၈၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၆။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၄၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၅၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၆။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၂၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၈၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၄။]

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၅၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၇၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၄၆။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၆၂။ ဋ္ဌ၊ သျ။ ၂။ ၃၈၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၆၂။]

၁၃၂၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

(က) သော ပနေသ ဉာတိဘယာစရိယဒက္ခိဏေယျ ဝသေန စတုဗ္ဗိဓော ဟောတိ။

(ခ) တတ္ထ ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတေန သရဏဂမနံ ဟောတိ၊ နံ ဣတရေဟိ။

(ဂ) သေဋ္ဌဝသေနေဝ ဟိ သရဏံ ဂဏှာတိ၊ သေဋ္ဌဝသေန စ ဘိန္နတိ။

၁ ။ ။ (က) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျများကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျသို့ပညတ်သာဘောဂစောဒနာတက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ ယော ယမို ကာမဆ္ဆန္ဒေန ရဇ္ဇတိ၊ တဏှာသဟဂတေန တံ ဝတ္ထုံ ဂဏှာတိ၊ သော တေန ဖရဏဿ ဝုစ္စမာနော်ပိ ဗဇ္ဈမာနော်ပိ ဝဓိယမာနော်ပိ သဗ္ဗံ တိတိက္ခတိ။ တိတိက္ခာကာရဏ္ဍီသ သော ကာမဆ္ဆန္ဒော ဟောတိ-တွင် သော တေန-စသည်၌ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က ထုတ်ပြပါ။

၄ ။ ။ ဝဓိယမာနော-၌ ဝိဂ္ဂဟဆိုး၍ ဝစနာဒိဆက္က ထုတ်ပြပါ။

၅ ။ ။ နံပါတ် (၃) ပုဗ္ဗာ ဝုစ္စမာနော်ပိ-၌ ဝုစ္စမာနော-ကို "ဝုစ္စမာနတ္တာ" ဟု ဟိတ်ပြင်၍ ယင်းဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို ခံပြီးလျှင် ယင်းသမ္ဗန်၏ ဖြစ်သင့်သော အနက်နှင့် တကွ အနက်အလျော် ဟိတ်ပါဒ်၌ စာစပ်ပြပါ။

၆ ။ ။ ဒါသဗျာတိ ဒါသဘာဝါ၊ တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆောတိ ဝိစိကိစ္ဆံ တရိတွာ အတိက္ကမိတွာ ဋ္ဌိတော-တို့၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာများ ညွှန်ခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ အဘိက္ကန္တံ ဘန္တေ-တွင် အဘိက္ကန္တံ-၌ အနက်၏ အစွမ်းဖြင့် ရသင့်သော ဝိပလ္လာသဖြစ်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ အတတ်သင်၍ ပေးသော တိတ္ထိကို ဆရာဟူသော အမှတ်ဖြင့် ရှိခိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်, မင်းကို ကြောက်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရှိခိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်

http://www.dhammadownload.com

တို့အား သရဏဂုံ ပျက်, မပျက် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ သော မဟာရာဇ အရိယဿ ဝိနယေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သာသနေ ဝုဒ္ဓိ နာမ-ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိကို အဓိပ္ပာယ်သွား မပျက်စေမူ၍ ပထျာဝတ္တဂါထာ စီခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ "အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ" ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ထုတ်ပြသော ပါဠိဋ္ဌ အဋ္ဌကထာ ပဌမနည်း အရ ဖြစ်သင့်သော ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝ တို့ကို ထုတ်ခဲ့ပါ။

---

၁ ၁၃၂၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယကျမ်း သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၀၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၃၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၈၈။]

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂစောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "ပဏိပါတ သည် ဉာတိပဏိပါတ, ဘယပဏိပါတ, အာစရိယပဏိပါတ, ဒက္ခိဏေယျ ပဏိပါတ တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ၄-ပါး အပြားရှိ၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏။ (ဋ္ဌပနာ)။ ထို ၄-ပါးသော ပဏိပါတတို့တွင် အဘယ်ပဏိပါတဖြင့် သရဏဂုံ ဖြစ်ပါသနည်း (စောဒနာ)။ ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတမှ တစ်ပါးသော ဉာတိပဏိပါတ, ဘယပဏိ ပါတ, အာစရိယပဏိပါတတို့ဖြင့်လည်း သရဏဂုံ ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ၄-ပါးသော ပဏိပါတတို့တွင် ဒက္ခိဏေယျပဏိ-ပါတဖြင့်သာ သရဏဂုံ ဖြစ်၏။ ဒက္ခိဏေယပဏိပါတမှ တစ်ပါးသော ပဏိ ပါတတို့ဖြင့် သရဏဂုံ မဖြစ်-ဟူလိုသော်။

[အပို ။ ။ ပုစ္ဆာဋ္ဌ (အတက်ဖြစ်၍) ပညတ်-ဟူသော စကားမလို၊ အပို သာ။]

---

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က

၁ ။ ။ နနု တေန ဖရဏဲ ဝုစ္စတိ ဗဇ္ဈတိ ဝဓိယတိ (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ သော သဗ္ဗံ တိတိက္ခတိ (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု တိတိက္ခာကာရဏဲ အဿ သော ကာမစ္ဆန္ဒော ဟောတိ (ပရိဟာရာဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ (ကာမစ္ဆန္ဒဿ တိတိက္ခာကာရဏတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၉။) သော သဗ္ဗံ တိတိက္ခတိ (ပရိဟာရ)။ [၌။ ၁၉၁။]

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ဝဓိယတိတိ ဝဓိယမာနော။

ဝစနာဒိဆက္က

၁ ။ ။ ဝဓိယမာနော–ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ ဝဓိယတိ–ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ ညဉ်းဆဲခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ–သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဓောတက။

၅ ။ ။ ညဉ်းဆဲအပ်သော တပ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ ဟညမာနော, ဟနီယမာနော–စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

---

၅ ။ ။ ဟိတ်၏သမ္ဗန် ။ ။ ဝုစ္စမာနတ္ထာ–ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား တဿ ကာမစ္ဆန္ဒေန ရဇ္ဇန္တဿ ပုဂ္ဂလဿ–ဖြစ်ပါသည်။

ဟိတ်သမ္ဗန်၏ အနက် ။ ။ ယင်းဟိတ်သမ္ဗန်၏ ဖြစ်သင့်သော အနက်ကား သမ္ဗန်အနက်, ကံအနက် ဖြစ်ပါသည်။

စာစပ် ။ ။ တဿ ကာမစ္ဆန္ဒေန ရဇ္ဇန္တဿ ပုဂ္ဂလဿ–ကား "၏" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝုစ္စမာနတ္ထာ–ဝယ် တ္ထ–ပစ္စည်း၌ သမ္ဗန်, သတ္တိ မန္တ၊ တ္ထ–ပစ္စည်းကား သမ္ဗန္ဒီ, သတ္တိ။

တဿ ကာမစ္ဆန္ဒေန ရဇ္ဇန္တဿ ပုဂ္ဂလဿ–ကား "ကို" ဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် ဝုစ္စမာနတ္ထာ–ဝယ် ဝုစ္စမာန–ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္ဆ, တုလျတ်။ ဝုစ္စမာန–ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

http://www.dhammadownload.com

[ဝုတ္ထာဝုတ္ထက်တို့တွင် ဝုတ္ထက်ကို သမ္မန်ခံ ။ ။ ဝစ-ဓာတ်သည် ဒွိကမ္မက ဓာတ်တည်း။ သော-သည် တိတိကွတိ-၌ စပ်သော် ယင်း၏ ဝုတ္ထကတ္ထား, ဝုစ္စမာနော-၌ စပ်သော် ယင်း၏ ဝုတ္ထက်တည်း၊ ဖရသံ-ကား ဝုစ္စမာနော-၏ အဝုတ္ထက်တည်း။ ထို ၂-ခုသော ကံတို့တွင် ဝုတ္ထဖြစ်သော ကံပုဒ်ကို ပြင်၍ သမ္မန်ခံရသည်။]

---

၆ ။ ။ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဒါသဘာဝါ (၌။ ၁၉၀) -ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋ်ဖြင့် ဒါသဗျာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဗျ-ပစ္စည်း၏ ဘောအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာ ဆရာ သိစေပါသည်။ ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဒါသဗျာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ဒါသဿ ဘာဝေါ ဒါသဗျံ" ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

[ဘာဝတဒ္ဓိတ်ကြဲသင့်သော အမှတ်အသား ။ ။ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ကို ယု-ပစ္စည်းဖြင့် လည်းကောင်း အာကာရ-သဒ္ဒါ, ဘာဝ-သဒ္ဒါတို့ဖြင့် လည်းကောင်း ဖွင့်ပြသော် ဘာဝတဒ္ဓိတ် ကြဲပါ။

ကျက် ။ ။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ တဒ္ဓိတကို၊ ယု-ပစ္စယ၊ အာကာရနှင့်၊ ဘာဝသဒ္ဒါ၊ ဖွင့်ပြရာ၊ ကြဲပါဘာဝ၊ တဒ္ဓိတ။ (သံဝဏ္ဏ-နာနိယံ)]။

တရိတွာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋ်ဖြင့် တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော-ဝယ် တိဏ္ဏ-၌ တရ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယဓာတု ပဒသံဝဏ္ဏနာ။

အတိက္ကမိတွာ ဋ္ဌတော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋ်ဖြင့် တရ-ဓာတ်၏ အတိက္ကမနအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယ ဓာတွတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ တိဏ္ဏ-၌ တ-ပစ္စည်း၏ အတိတ်ကာလဟော၏ အဖြစ်ကို လည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) တိဏ္ဏ-ပုဒ်ကို "အတရီယိတ္ထာတိ တိဏ္ဏာ" ဟု အတီတကာ လိကဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ အတိက္ကပိတွာ ဋ္ဌတော (၌။ ၁၈၉) တိ တ-သဒ္ဒသ

http://www.dhammadownload.com

အတီတတ္ထတံအာဟ။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂၊ ၁၂၆)]

---

၇ ။ ။ ဝိပလ္လာသဖြစ်ပုံ ။ ။ ["အတိက္ကန္တာ" ဟု ဆိုအပ်သော ဣတ္ထိလိင်ကို နပုလ္လိင်အားဖြင့် "အတိက္ကန္တံ" ဟု ဝိပလ္လာသ ဖြစ်နေပါသည်။ [သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆၇-ကြည့်။]

---

၈ ။ ။ အဆုံးအဖြတ် ။ ။ အတတ်သင်ပေးသော တိတ္ထိကို ဆရာဟူသော အမှတ်ဖြင့် ရှိခိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်, မင်းကို ကြောက်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရှိခိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သရဏဂုံမပျက်ပါ။ (ဋ္ဌ။ ၂၀၈)

---

၉ ။ ။ ပထျာဝတ္ထုကါထာစီ

ဝုဒ္ဓိ နာမ မဟာရာဇ၊ ဇော ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ။

ပဋိကိရိယာ ယထာဓမ္မံ၊ သံဝရာပတ္တိစာယတိ'။

[မှိုင်မှိုင်းဖွယ် ။ ။ ဇောတိ ယထာဓမ္မံ ပဋိကိရိယာ အာယတိ' သံဝရာပဇ္ဇနာ စ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၉၃) -ကို မှိုင်မှိုင်း၍ ဇော-၏ အစွဲပါ ထည့်စီသည်။]

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ ဝေရဉ္ဇပုဏ္ဏား, ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား စသည်တို့၏ သန္တာန်၌ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ, ချီးမွမ်း, ကြည်ညိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော သဒ္ဓါ, ပီတိ ပြစာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ, ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။

၂ ။ ။ ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ဒေသနာတော်၏ အာဒိကလျာဏ စသော ဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒီပန-ဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ သရဏဂုံတည်ခြင်း အစရှိသော အကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

[အရာကျယ်သော မေးခွန်း မမေးသင့် ။ ။ အဋ္ဌကထာဆရာ ထုတ်ပြသော အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ-ပါဌ်ကို (ပါရာဇိကကဏ္ဍ ပါဠိ၊ ၁။ ၇, သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိ ၁၀၃၊ ၁၁၇၊ ၂၂၁၊ ၂၃၅, မူလ ပဏ္ဏာသ ပါဠိ။ ၂၈, အဂုံတ္တရ ပါဠိ။ ၁။ ၂၄) –တို့၌ တွေ့ရသည်။ ယင်းကျမ်းအား လုံး သက်ဝင်နိုင်အောင် ထုတ်သည်။ ဤမေးခွန်း အရာကျယ်သည်။ အရာကျယ်သော ဤမေးခွန်းမျိုး မမေးမိဖို့ သတိပြုသင့်သည်။]

၁၃၂၆–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာပြခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ မုသာဝါဒံ ပဟာယ မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော သမဏော ဂေါ-တမော သစ္စဝါဒီ သစ္စသန္ဓော ထေတော ပစ္စယိကော အဝိသံဝါဒကော လောကဿ။

၂ ။ ။ ဗာဟိရာနံ ရည် ဇယော ဘဝိဿတိ၊ အဇ္ဈတ္တိကာနံ ရည် ပရာဇယော ဘဝိဿတိ၊ ဣတိ ဣမဿ ဇယော ဘဝိဿတိ၊ ဣမဿ ပရာဇယောဘဝိဿတိ။

၃ ။ ။ အာသန္နိပဋိမာ ပုရိသာ မတံ အာဒါယဂစ္ဆန္တိ၊ ယာဝါဠာဟနာ ပဒါနိ ပညာယန္တိ၊ ကာပေါတကာနိ အဋ္ဌီနိ ဘဝန္တိ၊ ဘဿန္တာ အာဟုတိယော၊ ဒတ္တုပညတ္တံ ယဒိဒံ ဒါနံ၊ တေသံ တုဏ္ဍံ မုသာ ဝိလာပေါ။

၄ ။ ။ သစာယံ ဘိက္ခဝေ ရာဇာ ပိတရံ ဓမ္မိကံ ဓမ္မရာဇာနံ ဇိဝိတာ နော ဝေါရောပေဿထ၊ ဣမသ္မိံ ယေဝ အာသနေ ဝိရဇံ ဝီတမလံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿထ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ဝိနာသယတိ အဿဒ္ဓံ၊ သဒ္ဓံ ဝေနေတိ သာသနေ။

ဇဝံ မေ သုတ‘ မိစ္ဆေဝံ၊ ဝဒံ ဂေါတမသာဝကော။

၆ ။ ။ ပံသုကူလဂ္ဂဟဏေ ဒ္ဝိသဟဿဒီပဝရိဝါရေ စတ္တာရော မဟာဒီပေ ပဟာယ ပဇ္ဇဇိတ္တာ သုသာနံ ဂန္တွာ ပံသုကူလံ ဂဏှန္တေန “ဒုက္ခံ ဘဂဝတာ ကတ” န္တိ အစ္ဆရိယဝေဂါဘိဟတာ အကမ္ပိတ္ထ။

၇ ။ ။ ယဿ ပနမှိ ဝစနံ သောတုကာမော၊ ဇသ နာဂဝသံ ပိဝိတ္ထာ ဌိတော သုပဏ္ဏော ဝိယ တုဏ္ဍိဘူတော၊ အနတ္ထော ဝတ မေတိ။

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ ယေ ပန ဒုဂ္ဂဟိတော အာဂတာ ဟောန္တိ၊ တေ အဘိဏှံ ရောဒန္တိ စေဝ ဝိရဝန္တိ စ၊ သုဂတိတော အာဂတာ တံ အနုဿရိတွာ ဟသန္တိ၊ အယံ ခိဋ္ဌာဘူမိ နာမ။

၉ ။ ။ အာဝုသော တုမှေ နံ ဣဏဋ္ဌာ နံ ဘယဋ္ဌာ နံ ဇီဝိကာပကတာ ပဗ္ဗဇိတာ၊ ဒုက္ခာ မုစ္စိ တုကာမာ ပနေတ္ထ ပဗ္ဗဇိတာ။

၁၀ ။ ။ တသ္မာ ဂမနေ ဥပ္ပန္နကိလေသံ ဂမနေယေဝ နိဂ္ဂဏှထ၊ တထာ ဌာနေ, နိသဇ္ဇာယ၊ သံယနေ ဥပ္ပန္နကိလေသံ သယနေဝ နိဂ္ဂဏှထာတိ။

၁၃၂၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၄။ ပါ၊ သျှ၊ ၂၀။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၃၉။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၉။ ပါ၊ သျှ။ ၄၁။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၇၁။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၅၂။ ပါ၊ သျှ။ ၁၃၃။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၂၀၆။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၈၁။ ပါ၊ သျှ။ ၁၈၈။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၂၉၈။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၁၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၃၄ ။ ။ ၁၃၁၈-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၂၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၉၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၄၃။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၃၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၄၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၇၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၈၄။]

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၆၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၃၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆၁။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၆၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၃၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆၁။]

၁၃၂၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ၌, အဋ္ဌကထာအမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဖုဿ ဖုဿ ပဋိသံဝေဒေန္တီတိ ဖုသိတွာ ဖုသိတွာ ပဋိသံဝေဒေန္တီ။

(ခ) ဧတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ အာယတနာနံ ဖုသနကိစ္စံ ဝိယ ဝုတ္တံ၊ တထာပိ နံ တေသံ ဖုသနကိစ္စတာ ဝေဒိတမ္ဗာ။

(ဂ) နံ ဟိ အာယတနာနိ ဖုသန္တီ။

(ဃ) ဖဿောဝ တံ တံ အာရမ္မဏံ ဖုသတိ။

(င) အာယတနာနိ ပန ဖဿေ ဥပနိက္ခိပိတွာ ဒဿိတာနိ။

၁ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မှန်ကန်စွာ အတ္ထယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (င) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပဓာနကြိယာကို ယူ၍ ကြိယာအချင်းချင်းသာ ပညတ်နည်းဖြင့် ထွက်ပြပါ။

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ကိဉ္စာပိ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းနှင့် စောဒကာဘောဂ, ပရိဟာရကာဘောဂကို ဖော်ပြပါ။

၄ ။ ။ ဖုသနကိစ္စံ-ပုဒ်ကို အစိတ်, အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြုပြီးလျှင် နောက် အစိတ်ပုဒ်၌သာ ဝစနာဒိဆက္က ခွဲပြပါ။

၅ ။ ။ ဖုသနကိစ္စတာ-ပုဒ်၌ ဘာဝသမ္ဗန်, တာသမ္ဗန်ကို ခံပြပြီးလျှင် ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၌ ဖြစ်သင့်သောအနက်ကို ဖော်ပြပါ။

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ဖြစ်သင့်သော အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာကို ဖော်ပြပါ။

၇ ။ ။ နိရုတ္တိနည်း ၅-မျိုးတည်းမှ ရသင့်သော နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဖုဿ-သဒ္ဒါကို ရုပ်တွက်ပြပါ။

၈ ။ ။ (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျများ၌ အာယတနနှင့် ဖဿတို့၏

http://www.dhammadownload.com

ဖုဿနကိစ္စကို မပြီးစေနိုင်ခြင်း ပြီးစေနိုင်ခြင်းအကြောင်းကို ဖော်ပြပါ။

၉ ။ ။ အောက်ပါဂါထာကို ဆန်းစစ်၍ ဂါထာအဓိပ္ပာယ်၊ ဆန်းအမည် ပေးခဲ့ပါ။

သော အဟံ ဝိစရိဿာမိ၊ ဂါမာ ဂါမံ ပုရာ ပုရံ။

နမဿမာနော သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မဿ စ သုဓမ္မတံ။

၁၀ ။ ။ အထက်ပါ ဂါထာ၌ နမဿမာနော-ကို ကိုယ်ပြု၍ ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၁၃၂၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [၌။ ၁၁၅။ ၌၊ သျ၊ ၁။ ၃၈၁။ ၌၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၃၁။]

---

၂ ။ ။ ပညတ်နည်း ထွက်ပုံ

(c) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပဓာနကြိယာကား ဒဿိတာနိ-ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ပြအပ်ကုန်ပြီ-ဟူလိုသော်။

ဤသို့ ဒဿိတာနိ-ဟူသောပါဠိဖြင့် "ပြအပ်ကုန်ပြီ" ဟု ပြပြီး၍ ယခု အခါ၌ "သွင်း၍ ပြအပ်ကုန်ပြီသတည်း" ဟု ပြခြင်းငှာ ဥပနိက္ခိပိတ္တာ-ဟူသော ပါဠိကို မိန့်။

မှတ်ချက် ။ ။ သဗ္ဗာသဝသုတ် စောဒနာကို မှီငြမ်း၍ ထွက်သည်။ ။ သာမည မေးခွန်းဖြစ်၍ ပုစ္ဆာ, စောဒနာ, အဘိယာစကတို့ဖြင့်လည်းထွက်နိုင်သည်သာ။ သို့သော် တိုကျဉ်း၍ လိုရင်းအဓိကဖြစ်သော အနုသန္ဓေထွက်, ထွက်လိုက်ပါသည်။ [ဤမေးခွန်းစကားကျန်သည်။]

---

၃ ။ ။ ကိဠာပိ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း

ဆဟိ ဖဿာယတနေဟိ ဖုဿ ဖုဿ-ဟူသော သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ကိဠာပိ-သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

စောဒကာဘောဂ ။ ။ စောဒကာဘောဂကား နနု အာယတနာနံ ဖုသန ကိစ္စံ ဝိယ ဝုတ္တံ-ဖြစ်ပါသည်။

ပရိဟာရကာဘောဂ ။ ။ ပရိဟာရကာဘောဂကား နနု နံ အာယတနာနိ ဖုသန္တိ၊ ဖသောဝ တံ တံ အာရမ္မဏံ ဖုသတိ-ဖြစ်ပါသည်။

---

၄ ။ ။ **အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ** ။ ။ ဖုသိယတေ ဖုသနံ။ ကတ္တုဗ္ဗန္တိ ကိစ္စံ။

အယေါင်းဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ဖုသနံ ကိစ္စံ ဧတေသန္တိ ဖုသနကိစ္စာနိ။

ဝစနာဒိဆဏ္ဏ

၁ ။ ။ ကိစ္စံ-ဟူသော နိပ္ပန္နသဒ္ဒါသည် ဝစန။

၂ ။ ။ ကတ္တုဗ္ဗံ-ဟူသော ဝိဂြိဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ ပြုခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဧဝေတက။

၅ ။ ။ ပြုအပ် ပြုထိုက်သော အမှုကိစ္စဩပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ ကရဏီယံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

---

၅ ။ ။ **ဘာဝသမ္မန်** ။ ။ ဘာဝသမ္မန်ကား ဖုသနကိစ္စာနံ-ဖြစ်ပါသည်။

တာသမ္မန် ။ ။ တာသမ္မန်ကား တေသံ အာယတနာနံ-ဖြစ်ပါသည်။

ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်အနက် ။ ။ ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်၌ ဖြစ်သင့်သော အနက်ကား ကတ္တားအနက်ဖြစ်ပါသည်။ [ဖုသနကိစ္စ-ပုဒ် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ် ဖြစ်သည်ကို သတိပြု]

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂ နှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဖုသိတွာ ဖုသိတွာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဖုသ ဖုသ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ဝယ် ဖုသ-သဒ္ဒါ ၂-ခုတို့၌ ဖုသ-ဓာတ်တို့ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယဓာတုပဒသံဝဏ္ဏနာ။

သသ-သဒ္ဒါ ၂-ခုတို့ဝယ် နောက် သ-၂ လုံးတို့၏ တွာ-ပစ္စည်း၏

http://www.dhammadownload.com

ကာရိယ သ-တို့၏ အဖြစ်ကိုလည်း (တစ်နည်း) သ-သဒ္ဒါ ၂-ခုတို့၏ ဓာတွန် သ-နှင့်တကွသော တွာ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယ သ-တို့၏အဖြစ်ကိုလည်း [၇-နံပါတ် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်တွက်ပုံ ကြည့်။] အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယပဒသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်တွက်

ဖုသ-ကား ဖုသ-ဓာတ်, တွာ-ပစ္စည်း၊ တွာ-ပစ္စည်းကို ယ-ပြု၍ "ဖုသယ"ဟု ဆိုလိုလျက် ယ-ကို ပုဗ္ဗရုပ် သ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏာဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် "ဖုသ" ဟု ပြီးပါသည်။ (ရူပသိဒ္ဓိ, သဒ္ဒနီတိ, မောဂ္ဂလာန်, နိရုတ္တိဒီပနီ။)

(တစ်နည်း) (သ-ကို ယ-ကပ်၍) "ဖုသျ" ဟု ဆိုလိုလျက် သျ-ကို သ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏာဝိကာရ, သ-ကို ဒွေဘော်လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိ နည်းတို့ဖြင့် "ဖုသ" ဟု ပြီးပါသည်။ (ရူပသိဒ္ဓိ)

(တစ်နည်း) "ဖုသျ" ဟု ဆိုလိုလျက် သျ-သံယုက်ကို သ-သံယုက်ပြုခြင်း ဝဏ္ဏာဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် "ဖုသ" ဟု ပြီးပါသည်။ (သဒ္ဒနီတိ)

[ထောက်ပြယ် ။ ။ ဥဒ္ဒိဿ-ကို ရူပသိဒ္ဓိ (၆၄၁), ဒိဿတေ-ကို သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ (၉၂၃), သိသော-ကို မောဂ္ဂလာန ဓါဒိကဏ္ဍ (၃၂), ဖုဿ-ကို နိရုတ္တိဒီပနီ (၄၄၊ ၇၆၃) ရုပ်စီရင်ရာဌ် ပုဗ္ဗရုပ် သ-ပြု၍ စီရင်ကြသည်။ (ဝိသုဒ္ဓါရုံ ကစ္စည်းသုတ်နက် ဥဒ္ဒိဿ-ကို ရုပ်စီရင်ရာဌ်လည်း နည်းတူပင်။) သို့သော် လဇ္ဇိ သိသော (၅၅၃), အဝမည (၆၄၃) -တို့ကို ယဝတံ တလနဒကာရာနံ ဗျဉ္ဇနာနိ စလဥကာရတ္တံ-သုတ်ဖြင့် ရူပသိဒ္ဓိ (ယင်းဋီကာလည်းကြည့်) စီရင်သည်ကို ထောက်က ဒုတိယနည်းလည်းသင့်သည်ပင်။ သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ သျော သယုဂ် (၁၁၂)-သုတ် ထောက်က တတိယနည်းလည်း အသင့်ပင်။]

---

၈ ။ ။ ဖုသနကိစ္စကို မပြီးစေနိုင်ခြင်း ပြီးစေနိုင်ခြင်း အကြောင်း

အာယတနတို့၏ ဖုသနကိစ္စကို မပြီးစေနိုင်ခြင်းသည် အာရုံကို ယူခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဖြစ်ပါသည် (အနာရမ္မဏာဘာဝတော ။ သီ။ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၆၃)။ ဖဿ၏ ဖုသနကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်ခြင်းသည် အာရုံကိုယူခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ ဆန်းစစ်နှင့် ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည်

သော ၂	အဟဲဝိ ၁၂၁	စရိသာ ၁၂၂ ယ	မိ ၁	ဂါ ၂	မာဂါမံ ၂၂၂	ပုရာပု ၁၂၁ ဇ	ရံ ၂
နံ ၁	မဿမာ ၂၁၂	နောသမ္မု ၂၂၂ မ	ဒ္ဒံ ၂	ဓ ၂	မ္မဿစ ၂၁၁	သုဓမ္မ ၁၂၁ ဇ	တံ ၂

(၁) ၄-ပါဒတို့၌ အစအက္ခရာ တစ်လုံးနှောင် သ-ဂိဏ်း နှ-ဂိဏ်း မရှိခြင်း, (၂) သမပါဒတို့၌ အစအက္ခရာ ၄-လုံးနှောင် ဇ-ဂိဏ်း ရှိခြင်း, (၃) ဝိသမ ပဌမပါဒ၌ အစအက္ခရာ ၄-လုံးနှောင် ယ-ဂိဏ်း ရှိခြင်း, (၄) ဝိသမ တတိယပါဒ၌ အစအက္ခရာ ၄-လုံးနှောင် မ-ဂိဏ်း ရှိခြင်း၊ ဤလက္ခဏာ လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် တတိယမကာရဝိပုလာဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။

၄-ပါဒတို့၌ အက္ခရာ ၈-လုံးစီ ရှိသောကြောင့် အနုဋ္ဌုဘဆန်း ဖြစ်ပါသည်။

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ အာဌဝက ဘီလူး၏ သန္တာန်၌ ရတနာသုံးပါးကို ရှိခိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပဏာမစေတနာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ, ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။

၂ ။ ။ ရတနာသုံးပါးသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ တစ်ခုသော နတ်ရွာမှ တစ်ခုသော နတ်ရွာသို့, တစ်ခုသော နတ်ပြည်မှ တစ်ခုသော နတ်ပြည်သို့ အန္တရာယ်မရှိဘဲ ချမ်းသာစွာလှည့်လည် ရခြင်း စသောအကျိုးသည် အနုဘာဝ။

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်၌ရှိသော ပါဠိတော်များကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာပြခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ ဥဋ္ဌာရော သော ကဏ္ဍော ဣသီ အဟောသိ၊ သော ဒက္ခိဏဇနပဒံ ဂန္တွာ ဗြဟ္မမန္တေ အဓီယိတွာ ရာဇာနံ ဩကာသံ ဥပသင်္ကမိတွာ မဒ္ဒရူပိံ ဓီတရံ ယာစိ။

၂ ။ ။ အဟဉ္ဇေဝ ခေါပန ဘော ဂေါတမ ယာနဂတော သမာနော ပတော ဒလဋ္ဌိံ အဗ္ဘုန္နာမေယျံ၊ ယာနာ မေ တံ ဘဝံ ဂေါတမော ပစ္စောရောဟနံ ဓာရေတု။

၃ ။ ။ နခေါ ဧတံ အမှာကံ ပတိရူပံ၊ ယံ မယံ ဣမာနိ သာပတေ-ယျာနိ ပုနဒေဝ သကာနိ ဃရာနိ ပဋိဟရေယျာမ၊ ရာဇာ ခေါ မဟာဝိဇိတော မဟာယည် ယဇတိ၊ ဟန္ဒဿ မယံ အနုယာဂိနော ဟောမ။

၄ ။ ။ ကတ္ထ အာပေါ စ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော နဂါဓတိ။
ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊ အနန္တံ သဗ္ဗတောပတံ။
ဧတ္ထ အာပေါ စ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော နဂါဓတိ။

အောက်၌ ရှိသော အဋ္ဌကထာများကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ အဗ္ဘန္တရေ အတ္တာ နာမ ကောစိ ဘုဥ္ဇကော နတ္ထိ၊ ဝုတ္တပ္ပကာရ-စိတ္တကိရိယဝါယောဓာတုဝိပ္ပာရေနေဝ ပန ပတ္တပ္ပဋိဂ္ဂဟဏံ နာမ ဟောတိ။ စိတ္တကိရိယ ဝါယောဓာတုဝိပ္ပာရေနေဝ ဟတ္ထဿ ပတ္တေ ဩတာရဏံ နာမ ဟောတိ။

၆ ။ ။ အာလောပကရဏံ, အာလောပဥဒ္ဓါရဏံ, မုခဝိဝရဏဥ္ဇဟောတိ၊ နကောစိ ကုဥ္ဇိကာယ, ယန္တကေန ဝါ ဟနုကဋ္ဌိနိ ဝိဝရတိ။

၇ ။ ။ စိတ္တကိရိယဝါယောဓာတုဝိပ္ပာရေနေဝ အာလောပဿ မုခေ ဌပနံ, ဥပရိဒန္တာနံ မုသလကိစ္စသာဓနံ, ဟေဋ္ဌိမဒန္တာနံ ဥဒုက္ခလကိစ္စသာ ဓနံ, ဇိဝှာယ ဟတ္ထကိစ္စသာဓနဥ္ဇ ဟောတိ။

၈ ။ ။ မဟာပုရိသလက္ခဏန္တိ မဟာပုရိသာနံ ဗုဒ္ဓါဒီနံ လက္ခဏဒီပကံ ဒွါဒသသဟဿဂန္ထပမာဏံ သတ္ထံ။ ယတ္ထ သောဋ္ဌသသဟဿဂါထာပရိ-မာဏာဗုဒ္ဓမန္တာ နာမ အဟေသုံ။

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ ဗြာဟ္မဏ သစေပိ တွံ သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘံ ပူရေတွာ ဌိတေ ဝေဠု ဃဋေတွာ အာဂမိဿသိ၊ နေဝ မေ ပမာဏံ ဂဟေတုံ သက္ခိဿသိ။

၁၀ ။ ။ အယံ ရာဇာ မဟာဒါနံ ဒါတုကာမော၊ ဇနပဒေစဿ ဗဟူ စောရာ။ တေ အဝူပသမေတွာ ဒါနံဒေန္တဿ ခီရဒဓိတဏ္ဍုလာဒိကေ ဒါနသမ္ဘာရေ အာဟရန္တာနံ နိဗ္ဗုရိသာနိ ဂေဟာနိ စောရာ ဝိလုမ္ပိဿန္တိ။

၁၃၂၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၉၀။ ပါ၊ သျ။ ၂၁၉။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၂၅။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၁၁၈။ ပါ၊ သျ၊ ၂၈၂။ ပါ သျ၊ သစ်။ ၄၀၇။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၃၅။ ပါ၊ သျ။ ၃၀၁။ ပါ၊ သျ။ သစ်။ ၄၄၁။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၁၃။ ပါ၊ သျ။ ၄၅၂။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၆၁၉။]

---

၅ ။ ။ [ဌ။ ၁၇၉။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၅၇။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂၊ ၁၉၀။]

---

၆ ။ ။ [ဌ။ ၁၇၉။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၅၈။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၉၁။]

---

၇ ။ ။ [ဌ။ ၁၇၉။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၅၈။ ဌ၊ သျ၊ သစ်။ ၂။ ၁၉၁။]

---

၈ ။ ။ [ဌ။ ၂၂၀။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၇၅။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၄၄။]

---

၉ ။ ။ [ဌ။ ၂၅၄။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၆၇။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၄၁။]

---

၁၀ ။ ။ [ဌ။ ၂၆၄။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၉၂။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၆၉။]

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၇-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဧဝံ မေ သုတံ။ ပ။ ကောသလေသူတိ အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တံ။

(ခ) တတြာယံ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။

(ဂ) ကောသလေသူတိ ကောသလာ နာမ ဇနပဒိနော ရာဇကုမာရာ။

(ဃ) တေသံ နိဝါသော ဇကောဝိ ဇနပဒေါ ရုဇ္ဇိသဒ္ဒေန "ကောသလာ" တိ ဝုစ္စတိ။

(င) တသ္မိံ ကောသလေသု ဇနပဒေ။

၁ ။ ။ (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျများကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာပြခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ လျှဉ်းပါးချက်ထုတ်၍ ပုစ္ဆာတက်ပြပါ။

၃ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်, အဓိပ္ပာယ်များကို ဖော်ပြပါ။

၄ ။ ။ ဇနပဒိနော-၌ ဝိဂ္ဂဟပြုပြီးလျှင် ဝစနာဒိဆက္ကကို ထုတ်ပြပါ။

၅ ။ ။ သမိတပါပတ္တာ သမဏော-တွင် သမိတပါပတ္တာ-၌ သမ္ဘန် ၂-မျိုး ခံပြပြီးလျှင် ဘာဝသမ္ဘန်၌ ရသင့်သော အနက်ကို ဖော်ပြပါ။

၆ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ အာဘောဂ, (င) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ သံဝဏ္ဏနာ အမည်များကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ ဖြစ်သင့်သော နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုဇ္ဇိ-ဟူသော ပုဒ်ကို ရုပ်တွက်ပြပါ။

၈ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ တစ်ခုတည်းသာဖြစ်သော ဇနပုဒ်ကို "ကောသလေသု" ဟူ၍ အဘယ့်ကြောင့် ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုရပါသနည်း။

၉ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ရှိသော စုဏ္ဏိယအနက်များကို ဝတ္ထဆန်းဂါထာ တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် စီကုံးပြပါ။

၁၀။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဖြစ်သင့်သရွေ့ ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝ ယင်းသုံးပါးကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၇-စုနှစ် မဟာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၁၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၅၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၁၀။]

---

၂ ။ ။ **(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ လျှဉ်းပါးချက်ထုတ်၍ ပုစ္ဆာတက်**

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ဧဝံ မေ သုတံ။ ပ။ ကောသလေသု-အစရှိသော စကားကို ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ယင်းသို့ဆိုသော် ဆိုအပ်လတ္တံ့သော အဖွင့်သည် အောက်က ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီးသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်လည်း ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (လျှဉ်းပါးချက်အာဘောဂ)။ အဘယ်သို့သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ဖြစ်ပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့မေးမြန်းရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော အဖွင့်သည် အောက်က ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီးသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်မဖြစ်၊ အောက်က မဖွင့်ဆိုခဲ့သေးသည့် အသစ်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သာ ဖြစ်၏-ဟူလိုသော်။

---

၃ ။ ။ **အဝိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်** ။ ။ အဝိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား အနုဂ္ဂဟ (သမ္ဘာဝနာ) အနက် ဖြစ်ပါသည်။

အဝိ-သဒ္ဒါ၏ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ အဝိ-သဒ္ဒါ၏ အဓိပ္ပာယ်ကား ထိုကော-သလမင်းသားတို့၏ နေရာဖြစ်သော ဧနပုဒ်သည် တစ်ခုတည်းသာလျှင် အကယ်၍ကား ဖြစ်၏။ ထိုသို့ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဤအကြောင်းကြောင့် ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ် ဖြစ်၏-ဟူလိုသော်။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂။ ၂၀၀။)

---

၄ ။ ။ **ဝိဂ္ဂဟ** ။ ။ ဧနပဒေါ ဧတေသံ အတ္ထိတိ ဧနပဒိနော။

ဝစနာဒိဆဏ္ဍ

၁ ။ ။ ဧနပဒိနော-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ ဧနပဒေါ ဧတေသံ အတ္ထိ-ဟူသော ဝိဂြိဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ (ကောသလအမည်ရှိကုန်သော) ဧနပုဒ်၏ မင်းသားတို့နှင့် ဌာန,

http://www.dhammadownload.com

ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ကတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။

၅ ။ ။ (ကောသလအမည်ရှိကုန်သော) ဇနပုဒ်ရှိကုန်သော မင်းသား တို့သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ ဇနပဒဝန္တော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

မှတ်ချက် ။ ။ "ဇနပဒဿ ကတ္တာရာ ဇနပဒိနော" ဟု ကတ္တာရတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟလည်း ပြုနိုင်သည်။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၀၀။)

---

၅ ။ ။ သမ္မန် ၂-မျိုး ခံပုံ

ဘာဝသမ္မန် ။ ။ သမိတပါပတ္တာ-ဌ် ဘာဝသမ္မန်ကား သမိတပါပသ-ဖြစ်ပါသည်။

တ္တသမ္မန် ။ ။ တ္တသမ္မန်ကား ဘဂဝတော-ဖြစ်ပါသည်။

ဘာဝသမ္မန်ဌ်အနက် ။ ။ ဘာဝသမ္မန်ဌ် ရသင့်သော အနက်ကား ကတ္တားအနက်-ဖြစ်ပါသည်။ [သမိတပါပ-ပုဒ် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်ဖြစ်သည် ကို သတိပြု။]

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂ

ကောသလာ နာမ ရာဇကုမာရာ-ဟူသော သဲ်ဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် ကောသလ အရ မင်းသားတို့ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

ဇနပဒိနော-ဟူသော သဲ်ဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် ထိုမင်းတို့၏ နေခြင်းကိုသာလျှင် စွဲ၍ ဇနပုဒ်၏ ဤသို့သော အမည် ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ သဲ်ဝဏ္ဏနာအမည် ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ သဲ်ဝဏ္ဏနာ အမည်များကား ဘာဝတ္ထသဲ်ဝဏ္ဏနာ, သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသဲ်ဝဏ္ဏနာများ ဖြစ်ပါသည်။

---

၇ ။ ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်တွက်

ရဋ္ဌိ-ကား ရုဟ-ဓာတ်, တ-ပစ္စည်း, ဣတ္တိဇောတက ဤ-ပစ္စည်း၊ တ-

http://www.dhammadownload.com

ကို ဟ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ဓာတွန် ဟ-ကို ဠ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "ရဋ္ဌ" ဟု ပြီးပါသည်။

[မှာဖွယ် ။ ။ ကစ္စည်း။ ၅၈၉, ရူပသိဒ္ဓိ။ ၆၂၁, မောဂ္ဂလာန ခါဒိကဏ္ဍ။ ၁၄၈, သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ။ ၁၁၉၃-တို့ ကြည့်။ ဤရဋ္ဌ-၌ "တိ-ပစ္စည်း" ဟု အချို့ ဆိုကြ၏။ တိ-ပစ္စည်း မဟုတ်၊ တ-ပစ္စည်းသာ။ တိ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးရာ၌ "ရဋ္ဌ" ဟု ဣကာရန္တ, တ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးရာ၌ "ရဋ္ဌ" ဟု ဤကာရန္တနှင့် ရိမှမှန်သည်။ "ရဋ္ဌ, ရဋ္ဌ, ရူဋ္ဌ, ရူဋ္ဌ" ဟု ပါ၌ ၄-ထွေရိရာဝယ် ဝိနိစ္ဆယကို သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ရှုပါ။ ဤ၌ မေးခွန်း အရှိအတိုင်း တင်ပြပါသည်။]

---

၈ ။ ။ "ကောသလေသု" ဟူ၍ ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ရဋ္ဌ သဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် တစ်ခုတည်းသာဖြစ်သော ဇနပုဒ်ကို "ကောသလေသု" ဟူ၍ ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုရပါသည်။ [အဋ္ဌကထာ]

---

၉ ။ ။ ဂါထာစီ

တေသံ ရာဇကုမာရာနံ၊ ဇနပဒေါ နိဝါသော သော။

ဇေကောပိ ရဋ္ဌိသဒ္ဒေန၊ ကောသလာ ဣတိ ဝတ္တဗ္ဗော။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤဂါထာကား ဝတ္တဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။ ဆန်းကြောင့် "ပ္ပ" ဟု ဒွေဘော်ရောက်သည်။

[ထည့်ဖွယ် ။ ။ နိဝါသော "ယော ဇနပဒေါ အတ္ထိ၊ သောဇနပဒေါ" ဟု အနိယတ်ထည့် သမ္မန်။]

---

၁၀ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ် ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ, ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။

၂ ။ ။ ကောသလမင်းသားတို့၏ နေရာဖြစ်သော ဇနပုဒ်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ရဋ္ဌိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်းသည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ ကောသလေသု-ဟူသော ဝစီဘေဒပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် အနုဘာဝ။

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၈-ခုနှစ် မွေစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

---

၁ ။ ။ တတြ တုမှေဟိ အဘူတံ အဘူတတော နိဗ္ဗေဌေတဗ္ဗံ "ဣတိ-ပေတံ အဘူတံ၊ ဣတိပေတံ အတစ္ဆံ၊ နတ္ထိစေတံ အမှေသု၊ နစ ပနေတံ အမှေသု သံဝိဇ္ဇတီ" တိ ဟူသော ပါဠိတော်ကို တတြ-၏ အစွဲကို မှန်ကန်စေ၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ အယံ ဟိ ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော ပဋ္ဌဟိကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော သမ်ဂီဘူတော ပရိစာရေတိ ဒေဝေါမညေ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို မညေ-ပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထကို ပေါ်လွင်စေလျက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ အပိနသ ဣတ္ထိသု အာဝဋ္ဌံ ဝါ အသ အနာပဋ္ဌံ ဝါတိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အာဝဋ္ဌ-၏ ကတ္တားကို ထည့်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ နနု ဧဝံ သန္တေ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ အပ္ပါဋိဟီရကတံ ဘာသိတံ သမ္ပဇ္ဇတိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ယာနိ ပန တာနိ ဥပ္ပန္နံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ကထိတာနိ၊ သေယျထိဒံ? ဓမ္မဒါယာဒံ စူဠသီဟနာဒံ။ ပ။ ပါရိစ္ဆတ္တကူပမန္တိ ဧဝမာဒီနိ-ဟူသော အဋ္ဌကထာ ပါဠိကို ယာနိ-၏ အစွဲနှင့် သေယျထိဒံ-၏ လိင်, ဝုစ်တို့ကို မှန်စေလျက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ ဣဓ ပန နေတ္တိသဒိသတာယ ဘဝ တဏှာ နေတ္တီတိ အဓိပ္ပေတာ-ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိကို အဓိပ္ပေတာ-၏ ကတ္တားကို ထည့်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ အတ္တနော စိတ္တရစိယံ ကမ္မဋ္ဌာနသခ်ါတံ ဂေါစရံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဘိက္ခာစာရဂေါစရေ တံ ဂဟေတွာ ဂမနံ ဂေါစရသမ္ပဇည် နာမ-ဟူသော ပါဠိကို ယောဇနာခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ မဂ္ဂေါ "အာသဝါနံ ခယော" တိ ဝုတ္တော-ဟူသော ပါဠိကို အာကာရကို ထုတ်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ကသ္မာ ပနေသ အာဂတောတိ? ဒိဋ္ဌိဝိသဇ္ဇာပနတ္ထံ-ဟူသော ဝါကျများကို မေး, ဖြေ ၂-ဖြာ ညီညွတ်စွာ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ မဟာမောဂ္ဂလာနသ, မဟာကောဋ္ဌိကတ္ထေရသ စ အဘိဓမ္မ-

http://www.dhammadownload.com

ကထံ ကထေန္တာနံ အန္တရန္တရာ ကထံ ဩပါတေတိ-ဟူသော အဋ္ဌကထာကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၃၂၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ ["တတြ-တသ္မိံ အဝဏ္ဏေ၊ ထိကျေးဇူးမဲ့ ကဲ့ရဲ့အပ်သော အပြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိကျေးဇူးမဲ့ ကဲ့ရဲ့ခြင်းကြောင့်။ (တစ်နည်း) တတြ-တသ္မိံ အဝဏ္ဏေ၊ ထိကျေးဇူးမဲ့ ကဲ့ရဲ့အပ်သော အပြစ်ကို။ ဝါ၊ ထိကျေးဇူးမဲ့ ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို။ ဘာသိတေ၊ ပြောဆိုအပ်သည်ရှိသော်" ဟု တတြ-ဖြင့် အဝဏ္ဏ-ကို စွဲ။ ။ တတြ တုမေ့ဟိတိ တသ္မိံ အဝဏ္ဏေ တုမေ့ဟိ။ (ဋ္ဌ၊ ၅၃) အဝဏ္ဏ ဘာသကာ-နမဝိသယတ္တာ "တတြာ" တိ ပဒဿ တသ္မိံ အဝဏ္ဏေတိ အတ္ထော ဒဿိတော။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၂၃) နိမိတ္တတ္ထေ, ဘာဝလက္ခဏေ ဝါ ဧတံ ဘုမ္မန္တိ အာဟ တသ္မိံ ဝါ အဝဏ္ဏေတိ။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၂၁) ။ ။ ကြွင်း သျှ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၃။ ပါ။ သျှ၊ ၁၄။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂၉။]

---

၂ ။ ။ ["ဒေဝေါ မညေ၊ နတ်သားကဲ့သို့" ဟု သဒ္ဒတ္ထယောဇနာ။ ။ မညေ-သဒ္ဒါ ဥပမတ္ထဒ္ဒီ ဖြစ်သည်။ ဒေဝေါ မညေတိ ဒေဝေါ ဝိယ။ (ဋ္ဌ။ ၁၅၂)။ ကြွင်း သျှ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၅၆။ ပါ၊ သျှ။ ၁၄၀။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၂၁၇ ။ ။ ၁၃၂၅-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၃ ။ ။ ["ဗြာဟ္မဏောဟိ" ဟု ကတ္တားထည့်၍ သျှအတိုင်း ယောဇနာ။ ပါ။ ၉၁။ ပါ၊ သျှ။ ၂၂၃။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၃၂၉။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၂၅။ ပါ၊ သျှ။ ၄၇၂။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၆၅၂။]

---

၅ ။ ။ [သျှ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၅၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၀၉။]

---

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ ["ပဏ္ဍိတေန" ဟု ကတ္တားထည့်၍ သျှအတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ အဗျတ္တန္တိ အဗျတ္တံ နာမ ဣဓ အဓိကာရေ နိယကဗျတ္တံ ဣတိ ပဏ္ဍိတေန အဓိပ္ပေတံ။ ပါရာဇိကဏ်ယောဇနာ။ ။ ဝိညုနာ-ထည့်လည်း အတူတူပင်။ "အာစရိယေဟိ" ဟုလည်း ထည့်ကြသည် ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၁၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၈၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၃၆။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၆၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၂၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၅၃။]

---

၈ ။ ။ အာကာရကိုထုတ်၍ ယောဇနာ

မင်္ဂါ၊ မင်္ဂကို။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ (ကိ်၊ အဘယ်သို့။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီးသနည်း။) အာသဝါနံ၊ အာသဝေါတရာ:တို့၏။ ဝါ၊ အာသဝေါတရာ:တို့ကို။ ခယော၊ ကုန်ကြောင်းဖြစ်သောတရား။ ဝါ၊ ကုန်စေတတ်သောတရား။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီးသတည်း။) [ဋ္ဌ။ ၂၀၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၁၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၅၄။]

မှတ်ချက် ။ ။ သာမညမေးခွန်းဖြစ်၍ ပါဠိအားဖြင့်လည်း အာကာရကို ထုတ်၍ ယောဇနာနိုင်သော်လည်း တစ်နည်း ယောဇနာက မေးခွန်း၏ လိုအပ်သော အဖြေသည် ပြည့်စုံပြီ ဖြစ်သောကြောင့် အနှက်အားဖြင့် အာကာရကို ထုတ်၍ ယောဇနာသောနည်း တစ်နည်းသာ ယောဇနာလိုက်ပါသည်။ [မေးခွန်း စကားကျန်သည်။]

---

၉ ။ ။ [သျှ၊ သစ် အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ၊ ၂၃၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၁၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၁။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၃၁၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၅၀၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၉၁။]

၁၃၂၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဆမ္ဘိတတ္တန္တိ ဆမ္ဘိတသဒ္ဒ ဘာဝေါ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) သကလသရီရစလနန္တိ အတ္ထော။

(ဂ) လောမဟံသောတိ လောမဟံသနံ။

(ဃ) ဥဒ္ဓံ ဌိတလောမတာတိ အတ္ထော။

(င) သော ပနာယံ လောမဟံသော ဓမ္မသဝနာဒီသု ပီတိ ဥပ္ပတ္တိကာလေ ပီတိယာပိ ဟောတိ။

၁ ။ ။ (င) အမှတ်ပြဝါကျကို "ဓမ္မသဝနာဒီသု" ဝယ် သဝန-၌သာဓန နက်ကို တင်စေလျက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျမှ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသို့ အဓိပ္ပါယ်ပြန် နှင့်တကွ အယုတ္တစောဒနာ တက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ နန္ဒာစရိယ လောမံ သဇီဝေါ ဝိယ နု ဟံသတိ၊ အထ ကိံ လောမဟံသနန္တိ ဝုတ္တန္တိ၊ ကိဉ္စာပိ လောမံ နု ဟံသတိ၊ ဟံသနသဒိသတာယ ပန ဥဒ္ဓံ ဌိတလောမတာ လောမဟံသနန္တိ ဝုတ္တာတိ-ဟူသော ဝါကျများ၌ ကိဉ္စာပိ-ထားရခြင်း၏ အကြောင်းနှင့် တကွ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ သရီရ စလန်-၌ သရီရ-ကို ဝိဂ္ဂဟ ပြုပြီးလျှင် ဝစနာဒိဆက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ဌိတလောမတာ-၌ တာသမ္မန်ကိုလည်းကောင်း, ယင်းသမ္မန်၏ ကတ္တားနှင့် ကံ ပြန်သင့်ရာ အနက်ကို လည်းကောင်း, ဌိတလောမ-၏ ဝစ္စတ္ထကို လည်းကောင်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ သံဝဏ္ဏနာနှင့် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ အာဘောဂကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ ဆမ္ဘိတတ္တံ-၌ ရသင့်သော နိရုတ္တိနည်းကို ပြ၍ ဟံသော-ပြီးပုံကို အကျဉ်းမျှ ပြဆိုခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ အဟုဒေဝဘယံ-၌ ဘယ၏ ဘေဒကိုလည်းကောင်း, ဤ၌ လိုအပ်သော ဘယ-ကို လည်းကောင်း ထုတ်ဖော်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ တထာဂတသ္သ ဓမ္မဒေသနံ သုတ္တာ ယေဘုယျေန ဘယံ သံဝေဂံ သန္ဓာသံ အာပဇ္ဇန္တိ-ဟူသော အဋ္ဌကထာလာ အဓိပ္ပာယ်ကို ခြုံမိအောင် ဝတ္တမျိုး တစ်ဂါထာကို ဖွဲ့သီခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ ဘီရုံ ပသံသန္တိ နု ဟိ တတ္ထ သူရံ၊ ဘာယာ ဟိ သန္တော နု

http://www.dhammadownload.com

ကရောန္တို့ ပါပဲ-၌ ဘီရုံ-ကို ကိုယ်ပြု၍ ဌာယီဘာဝ, ရသ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝ များကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၂၈-ခုနှစ် မန္တာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [သျှ၊ သစ် အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၃၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၄၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၄။]

---

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ အယုတ္တစောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "အမွေး တို့၏ ရွှင်ခြင်းသည် လောမဟံသမည်သော" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ အဘယ်သို့ ဖြစ်သည်ကို "အမွေးတို့၏ရွှင်ခြင်း" ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း (အယုတ္တစောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာ တော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ သဇီဝပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ ရွှင်ခြင်းမျိုးကို "အမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်း" ဟု ဆိုလိုသည်မဟုတ်ပါ။ အထက်၌တည်သော အမွေးရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သဒိ သူပစာအားဖြင့် "အမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်း" ဟူ၍ ဆိုအပ်၏-ဟူလို သော်။

---

၃ ။ ။ ကိုဠာပိ-ထားရခြင်း အကြောင်း

ရွှင်ခြင်းဟူသော (ဟံသန) အနက်ကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ကိုဠာပိ-သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က

၁ ။ ။ နန္ဒာစရိယ လောမံ သဇီဝေါ ဝိယ နု ဟံသတိ (စောဒကာ-ဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကိံ လောမဟံသနန္တိ ဝုတ္တံ (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု ဟံသနသဒိသံ ဟောတိ (ပရိဟာရာဘောဂ)။

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ တသ္မာ ဥဒ္ဒံ ဌိတလောမတာ လောမဟံသနန္တိ ဝုတ္တံ (ပရိဟာရ)။

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ သရတိ ဂစ္ဆတီတိ သရီရံ။ (အဘိဓာန်ဋီကာ။)

ဝစနာဒိဆဏ္ဍ

၁ ။ ။ သရီရံ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ သရတိ ဂစ္ဆတိ-ဟူသော ဝိဂြိဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ သွားခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။

၅ ။ ။ ကိယ်ခြပ်သည် ဝစနိယ။

၆ ။ ။ ကာယော-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

မှတ်ချက် ။ ။ "သရန္တိ ဝါ တံ ဟိ သန္တိတိ သရီရံ (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၁၅၁), သရီယတိတိ သရီရံ (မောဂ္ဂလာန ဏာဒိပုတ္တိ။ ၁၆၉)" ဟုလည်း ဝိဂ္ဂဟ ပြုနိုင်ပါသည်။

---

၅ ။ ။ တာ-သမ္မန် ။ ။ ဌိတလောမတာဒ္ဒ် တာ-သမ္မန်ကား သရီရဿ-ဖြစ်ပါသည်။

တာ-သမ္မန်၏အနက် ။ ။ တာ-သမ္မန်၏ ပြန်သင့်ရာ အနက်ကား ကတ္တား ဖြစ်ပါသည်။

ဌိတလောမ-၏ ဝါစ္စတ္ထ ။ ။ ဌိတလောမ၏ ဝါစ္စတ္ထကား ကတ္တုတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။ [ဌိတလောမ-ပုဒ် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ် ဖြစ်သည်ကို သတိပြု။]

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ သဲဝဏ္ဏနာ

ဆမ္ဘိတဿ ဘာဝေါ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာသည် ဆမ္ဘိတတ္တံ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ တ္တ-ပစ္စည်းသည် "ဘောအနက်ကို ဟောဏ်" ဟု တဒ္ဓိတ် ဖြစ်သော ပစ္စည်းအနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ပစ္စယတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ (တစ်နည်း) ဆမ္ဘိတတ္တံ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဝိဂြိဟ်အနက်ကို ဖွင့်သော ကြောင့် အဘိဓာနတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ-ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အာဘောဂ

သကလသရီရစလနံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် ထမ္ဘိတ-၌ ထ-ကို ဆ-ပြု၍ "ဆမ္ဘိတ" ဟု ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, "တုန်လှုပ်သော ကိုယ်၏အဖြစ်" ဟူသည် အလုံးစုံသော ကိုယ်၏တုန်လှုပ်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

---

၇ ။ ။ ဆမ္ဘိတတ္တံ-၌ ရသင့်သောနိရုတ္တိနည်း ။ ။ ဆမ္ဘိတတ္တံ-၌ ရသင့်သော နိရုတ္တိနည်းကား ထမ္ဘိတ-ပုဒ်, တ္တ-ပစ္စည်း, သိ-ဝိဘတ်၊ "ထမ္ဘိတတ္တံ" ဟု ဆိုလိုလျက် ထ-အက္ခရာ၏ ဆ-အက္ခရာအားဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း ရသင့်ပါသည်။ [သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၄။]

ဟံသော-ရုပ်ပြီးပုံ ။ ။ ဟံသော-ကား ဟသ-ဓာတ်, အ-ပစ္စည်း၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ, သိ-သက်, သြ-ပြု၍ "ဟံသော" ဟု ပြီးပါသည်။

---

၈ ။ ။ ဘယ-၏ ဘေဒ ။ ။ ဘယ-၏ ဘေဒကား (၁) စိတ္တုတြာသ ဘယ, (၂) ဉာဏဘယ, (၃) အာရမ္မဏဘယ, (၄) သြတ္တပ္ပဘယ အားဖြင့် ၄-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ဤ၌ လိုအပ်သောဘယ ။ ။ ဤ၌ လိုအပ်သော ဘယ-ကား စိတ္တုတြာသဘယ-ဖြစ်ပါသည်။ (အဋ္ဌကထာ)

---

၉ ။ ။ ဂါထာဖွဲ့သီပုံ

အာပဇ္ဇန္တေဝ သုတွာန၊ တထာဂတဿ ဒေသနံ။
ယေဘုယျေန စ သံဝေဂံ၊ သန္တာသဉ္ဇ တထာ ဘယံ။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤဂါထာကား ပထျာဝတ္တဂါထာ ဖြစ်သည်။

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလကာရ

၁ ။ ။ သူတော်ကောင်းတို့၏ သန္တာန်၌ မကောင်းမှုမှထိတ်လန့်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော (ဘာယနတော ဥတြာသနတော။ ဋီ။ သစ်။ ၂။ ၂၄။) သြတ္တပ္ပပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဇိဂုစ္ဆာဌာယီဘာဝ, ဝိဘစ္ဆရသ။

၂ ။ ။ အတ္တာနုဝါဒဘေး, ပရာနုဝါဒဘေး, ဒဏ္ဍဘေး, ဒုဂ္ဂတိဘေးသည်

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ မကောင်းမှုကို မပြုခြင်းသည် အနုဘာဝ။

၁၃၂၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ အပမတ္တက် ခေါ် ပနေတံ ဘိက္ခဝေ ဩရမတ္တက် သီလမတ္တက်၊ ယေန ပုထုဇ္ဇနော တထာဂတဿ ဝဏ္ဏံ ဝဒမာနော ဝဒေယျ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို နိယမာနိယမ အစွဲ မှန်ကန်စေလျက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ ကျမိနာ မေ ဥပသမေန ဥဒယဘဒ္ဒေါ ကုမာရော သမန္နာဂတော ဟောတု၊ ယေနေတရဟိ ဥပသမေန ဘိက္ခုဩဝေါ သမန္နာဂတော-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော ဧဟိသွာဂတဝါဒီ သခိလော သမ္မောဒကော အဇ္ဈာကုဋိကော ဥတ္တာနမုခေါ် ပုဗ္ဗဘာသီ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ သိယာ ခေါ် ပန ဘောတော ရညော မဟာယညံ ယိဋ္ဌကာမဿ ကောစိဒေဝ ဝိပွဒ္ဓိသာရော "မဟာ ဝတ မေ ဘောဂက္ခန္ဓော ဝိဂစ္ဆိဿတိ"· တိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အာကာရကို အနက်အားဖြင့် ထုတ်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ နယိဒံ အတိက္ကန္တ သတ္ထုကံ ပါဝစနံ၊ အယံ ဝေါ သတ္ထာ တိ သတ္ထု အဒဿနေန ဥက္ကဏ္ဌိတံ ဇနံ သမဿာသေတိ-ဟူသော ပါဠိကို သမဿာသေတိ-၏ ကတ္တားကို ထည့်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာပါဠိတို့ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ တဒန္ဝယာ ဟောန္တိ၊ ဘဝနေတ္တိ အနုဂတာ၊ ယာယ ဆိန္နာယ ဆိန္နာယေဝါတိ အတ္ထော။

၇ ။ ။ ရာဇာ တေ ဒိသွာ နူန မယံ် ပုတ္တော ကေနစိ သညတ္တော ဘဝိဿတိ၊ ကျမေ မမ မဿုကရဏတ္ထာယဲဘဂတာ တိ စိန္တေသိ။

၈ ။ ။ ယထာ ကျမေသံ် သိပ္ပုပဓိဝိနံ် တံ် တံ် သိပ္ပံ နိဿာယ သန္ဒိဋ္ဌိကံ်

http://www.dhammadownload.com

သိပ္ပဖလံ ပညာယတိ၊ သက္ကာ နု ခေါ ဧဝံ သန္ဒိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ ပညာပေတုံ။

၉ ။ ။ သန္ဓိက္ခေပနေ ပဝတ္တာ သန္ဓိရုမ္ဘနံ နု ပါပုဏန္တိ။ တတ္ထ တတ္ထေဝ ပဗ္ဗံ ပဗ္ဗံ သန္ဓိ သန္ဓိ ဩမိ ဩမိ ဟုတွာ တတ္ထကပါလေ ပက္ခိတ္တတိလာ နိ ဝိယ ပဋာပဋာယန္တာ ဘိဇ္ဇန္တိ။

၁၀ ။ ။ တဿ ကိရ ကာယော သေတပေါက္ခရဏဒိသော, ဒေဝနဂရေ ဥဿာပိတရဇတတောရဏဿ ဝိယ သောဘတိ၊ သီသံ ပနဿ ကာဠဝဏ္ဏံ ဣန္ဒနီလမဏိမယံ ဝိယ။

၁၃၂၉-ခုနှစ် မန္တာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ကြိုက်ရာ သျှ အတိုင်းပေး။ သီလကို စွဲမိရန်သာ အဓိက။ ပါ။ ၃။ ပါ၊ သျှ။ ၁၇။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၃၃။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၄၇။ ပါ၊ သျှ။ ၁၁၆။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၁၉၀။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၀၉။ ပါ၊ သျှ။ ၂၆၈။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၃၈၆ ။ ။ ၁၃၁၉-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၄ ။ ။ [သျှ၊ သစ် အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၁၃၁။ ပါ၊ သျှ။ ၂၉၃။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၄၃၁။]

---

၅ ။ ။ ["အာယသ္မာ အနန္ဒတ္ထေရော" ဟု ကတ္တားထည့်၍ သျှအတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဌ။ ၃၅။ ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၂၆။ ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၄၉။]

---

၆ ။ ။ [ဌ။ ၁၁၈။ ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၈၉။ ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၃၈။]

---

http://www.dhammadownload.com

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၁၂၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၄၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၆၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၇။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၇၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၄၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၇၁။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၁၇။ ဋ္ဌ၊ သျ။ ၂။ ၂၆၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၂၉။]

၁၃၂၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) စာတုမာသိနိယာတိ စာတုမာသိယာ။

(ခ) သာ ဟိ စတုန္နံ မာသာနံ ပရိယောသာနဘူတာတိ စာတုမာသီ။

(ဂ) ဣဒ ပန စာတုမာသိနီတိ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) မာသပုဏ္ဏတာယ ဥတုပုဏ္ဏတာယ သံဝစ္ဆရပုဏ္ဏတာယ ပုဏ္ဏာ သမ္မဏ္ဍာတိ ပုဏ္ဏာ။

၁ ။ ။ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျတို့ကို မှန်ကန်စွာ အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျမှ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျသို့ သာဘောဂပုစ္ဆာ နည်းအားဖြင့် တက်ပြပါ။

၃ ။ ။ ကိံ ဇိဝကော ပန "မယံ ဣဒံ ဩဘာသံ နိမိတ္တကမ္မ" န္တိ ဇာနာတိတိ? အာမ ဇာနာတိ။ အထ ကသ္မာ ထုဏ္ဏို အဟောသီတိ? ဝိက္ခေပ ပစ္ဆေဒနတ္ထံ-၌ ဖြစ်သင့်သော စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။

၄ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပုဏ္ဏာ-ကို အသပဒဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဝစနာဒိ ဆက္ကကို ထုတ်ပြပါ။

၅ ။ ။ မာသပုဏ္ဏတာယ-၌ တာသမ္မန်ကို ထုတ်ပြပြီးလျှင် ၎င်းသမ္မန်ကို ဖြစ်သင့်သော အနက်အားလျော်စွာ စပ်သင့်ရာ၌ စာစပ်ပြပါ။

၆ ။ ။ ကောမုဒိယာတိ ကုမုဒဝတိယာ-၌ သံဝဏ္ဏနာနှင့် (က) အမှတ်

http://www.dhammadownload.com

ပြ ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ အာဘော်ကို ဖော်ပြပါ။

၇ ။ ။ ဒေါသိနာတိ ဒေါသာပဂတာ-၌ ဒေါသိနာ-ဝယ် ဖြစ်သင့်သော နိရုတ္တိနည်းကို အကြောင်းနှင့်တကွ ညွှန်ပြ၍ ၎င်းပုဒ်ပြီးပုံကို သေချာစွာ ရှင်းလင်းပြပါ။

၈ ။ ။ ရာဇာမစ္စပရိဝုတော။လ။ ဟောတိ-၌ အဇာတသတ်မင်းသည် မင်း, အမတ်ပေါင်း ခြံရံလျက် မြတ်သောပြာသာဒ် အထက်ဝယ် အဘယ် အကျိုးငှာ နေပါသနည်း? အဋ္ဌကထာဆရာ နှစ်သက်သော ဝါဒဖြင့် အကျယ် ရှင်းလင်းပြပါ။

၉ ။ ။ ရညော တခ်ဏေယေဝ ပုတ္တသိနေဟော ဥပွဇ္ဇိတွာ သကလသရီရံ ခေါဘေတွာ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အာဟစ္စ အဋ္ဌာသိ-ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဋ္ဌကို အဓိပ္ပါယ် မပျက်စေဘဲ ဝတ္တမျိုးလာ ဂါထာစီ၍ ၎င်းဂါထာကို အမည်မှည့်ခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ တံ လေခံ ရညော ဟတ္ထေ ဌပေသုံ၊ ရညော တခ်ဏေယေဝ-စသော ပါဋ္ဌ၌ ပုတ္တသိနေဟော ဥပွဇ္ဇိတွာ-ကို ကိုယ်ပြု၍ ဌာယီဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝတို့ကို ထုတ်ပြပါ။

၁၃၂၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [ဌ။ ၁၂၈။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၉။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၂။]

---

၂ ။ ။ **(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာတက်**

ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ ရည်တက်ပုံ ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် စာတုမာသိနိယာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "စာတုမာသိယာ" ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ "စာတုမာသိနိယာ" ဟု ရှိသည်မဟုတ်လော (အာဘောဂ)။ "စာတုမာသိယာ" ဟုဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့သော ဒဋ္ဌီကရဏယုတ္တိဝစနဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာ သည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ထိုညဉ်သည် မိုးလေးလတို့၏ အဆုံးဖြစ်၍ ဖြစ်သော ကြောင့် စာတုမာသီ မည်၏။ ဤသို့သော ဒဋ္ဌိကရဏ ယုတ္တိဝစနဖြင့် စာတု မာသိနိယာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗကို "စာတုမာသိယာ" ဟု ဖွင့်ဆိုသော ငါ့ စကား သင့်၏-ဟူလို။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤကျမ်းတက်သည် နိဿယဟောင်း ကျမ်းတက်ကို မှီငြမ်း၍ တက်သော ကျမ်းတက် ဖြစ်သည်။ ဤဝါကျကို နိဿယနှင့် ဂဏ္ဌိတို့က ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ ဆိုသည်။

ဝိတ္ထာရ ရည်တက်ပုံ ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် စာတုမာသိနိယာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "စာတုမာ သိယာ" ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ မိုး ၄-လ၌ ညဉ့်ပေါင်း ၁၂၈-ညဉ့် ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ [မိုး ၄-လ၌ ညဉ့်ပေါင်း ၁၂၈-ညဉ့် ရှိပါလျက် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ ညဉ့်ကိုသာ ထူးထူးခြားခြား "စာတုမာသီ" ဟု ဆို ထား၍ သာမညကို အာဘော်ထားသည်။] (အာဘောဂ)။ အဘယ့်ကြောင့် ထို တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ညဉ့်သာ "စာတုမာသီ" မည်ပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ မိုး ၄-လ၌ ညဉ့်ပေါင်း ၁၂၈ ညဉ့်ရှိသော်လည်း မိုး ၄-လတို့၏ အဆုံးဖြစ်၍ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုတန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ညဉ့် သာ စာတုမာသီ မည်၏-ဟူလို။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤဝါကျကို နိဿယသစ်က ဝိတ္ထာရ ဆိုသည် "စာတု မာသီ" မည်ခြင်း၏ အကြောင်းဗျုပ္ပတ် ငုပ်နေ၍ အကြောင်းဖြင့် ကျမ်းဆရာ ချဲ့ပြရသည်။ ချဲ့. ၃-ချဲ့တွင် အကြောင်းချဲ့ ဖြစ်သည်။

[မှာဖွယ် ။ ။ ဝါကျတက်ကို ၁၃၁၇-ခုနှစ် ပါရာဇိကဏ် အဖြေကြည့် တက်ပါ၊ ဝါကျတူသည်။]

---

၃ ။ ။ **စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က**

၁ ။ ။ နနု ဇီဝကော မယံ ဣဒံ သြဘာသနိမိတ္တကမ္မန္တိ ဇာနာတိ (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ တုဏ္ဍိ အဟောသိ (စောဒနာ)။

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ နနု ဝိက္ကေပပစ္ဆေဒနတ္ထံ ဟောတိ (ပရိဟာရာဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ တုဏ္ဍီ အဟောသိ (ပရိဟာရ)။ [ဋ္ဌ။ ၁၂၉။]

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ (တီဟိ အာကာရေဟိ) ပူရေတီတိ ပုဏ္ဏာ။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂။)

ဝစနာဒိဆက္က

၁ ။ ။ ပုဏ္ဏာ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ ပူရေတိ-ဟူသော ဝိဂ္ဂိုဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ ပြည့်ခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။

၅ ။ ။ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ညဉ်ဒြပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ သမ္မုဏ္ဏာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

---

၅ ။ ။ တာသမ္မုနိ ။ ။ မာသပုဏ္ဏတာယ-၌ တာသမ္မုနိကား ရတ္တိယာ-ဖြစ်ပါသည်။

စာစပ် ။ ။ ရတ္တိယာ-ကား "၏" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် မာသပုဏ္ဏတာယ-ဝယ် တာ-ပစ္စည်း၌ သမ္မုနိ, သတ္တိမန္တ။ တာ-ပစ္စည်းကား သမ္မုနီ, သတ္တိ။

ရတ္တိယာ-ကား "သည်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် မာသပုဏ္ဏတာယ-ဝယ် မာသပုဏ္ဏ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္ဆ, တုလျတ်။ မာသပုဏ္ဏ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

---

၆ ။ ။ သံဝဏ္ဏနာ နှင့် အာဘောဂ

ကုမုဒဝတီယာ (ဋ္ဌ။ ၁၂၈) - ဟူသော သံဝဏ္ဏနာသည် ကောမုဒီယာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဏာ-ပစ္စည်းသည် "အဿတ္ထိအနက်ကို ဟော၏" ဟု တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းအနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ကောမုဒီယာ-၌ ကုမုဒ-ပုဒ်, ဏာ-ပစ္စည်း ဣတ္ထိဇောတက ဣ-ပစ္စည်း။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ကောမုဒီယာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဝိဂြိုဟ်အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

စာတုမာသိယာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် စာတုမာသိနီ-သဒ္ဒါ၏ စာတုမာသီ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

---

၇ ။ ။ နိရုတ္တိနည်း ။ ။ ဒေါသိနာ-ကား ဒေါသ-သဒ္ဒါပဝဒ ဣ-ဓာတ်။ တ-ပစ္စည်း, ဣတ္တိဧတကာ အာ-ပစ္စည်း၊ "ဒေါသိတာ" ဟု ဆိုလိုလျက် တ-အက္ခရာ၏ န-အက္ခရာအားဖြင့် ဖောက်ပြန်သောကြောင့် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း ဖြစ်ပါသည်။

[ထောက်ပြယ် ။ ။ ဒေါသေဟိ ဣတာ ဂတာအပဂတာတိဒေါသိနာ၊ တ-ကာရဿ န-ကာရံ ကတွာ ယထာ "ကိလေသေ ဧတေ ဝိဧိတာဝိတိ ဧနော" တိ။ (သီ၊ ဋီ။ ၂၁၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃။)]

ပုဒ်ပြီးပုံ ။ ။ ဒေါသိနာ-ကား ဒေါသ-သဒ္ဒါပဝဒ ဣ-ဓာတ်, တ-ပစ္စည်း, ဣတ္တိဧတကာ အာ-ပစ္စည်း၊ ခွင်း, ချေ, ကပ်, ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ-ကို န-ပြု, နာမ်ငဲ့, သိ-သက်, ချေ၍ "ဒေါသိနာ" ဟု ပြီးပါသည်။

---

၈ ။ ။ အဇာတသတ်မင်းသည် မင်း, အမတ်အပေါင်း ခြံရုံလျက် မြတ်သော ပြာသာဒ် အထက်ဝယ် နေခြင်း အကျိုး အဋ္ဌကထာဆရာ နှစ်သက်သော ဝါဒဖြင့် အကျယ်ရှင်းလင်းချက်

ဤအဇာတသတ်မင်းသည် အဘဒ္ဓ သတ်အံ့သော်ငှာ လုံ့လပြုသောနေ့မှစ၍ "အိပ်တော့မည်" ဟု မျက်စိမှိတ်လိုက်လျှင် လုံတစ်ရာဖြင့် ထိုးဆွအပ်သကဲ့သို့ မြည်တမ်းလျက်သာလျှင် နိုးလာရ၏။ "အဘယ့်ကြောင့် ယောင်ယမ်း မြည်တမ်းပြီး နိုးသလဲ" ဟု မေးလျှင် တစ်စုံတစ်ခုကိုမျှ မပြောဆိုနိုင်။ ထို့ကြောင့် အဇာတသတ်မင်းသည် အိပ်ခြင်းကို မနှစ်သက်၊ ထိုသို့ မနှစ်သက်သောကြောင့် အိပ်ခြင်းကို ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာ မင်းအမတ်ပေါင်း ခြံရုံလျက် မြတ်သော ပြာသာဒ် အထက်ဝယ် နေပါသည်။ [ဋ္ဌ။ ၁၂၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၃။]

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ ဂါထာစီနှင့် ဂါထာအမည်

ရညော တသို့ ခဏေယေဝ၊ ဥပ္ပဇ္ဇ ပုတ္တပေမတာ။
ခေါဘေတွာ ကာယမာဟစ္စ၊ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ ပတိဋ္ဌိတာ။
ဤဂါထာသည် ပတျာဝတ္တဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။
မှတ်ချက် ။ ။ ပုတ္တပေမတာ-၌ တာ-ပစ္စည်းကား သွတ္ထ။

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ အဇာတသတ်မင်း၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဂေဟသိတပေမခေါ် လောဘပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာမရတိဌာယီဘာဝ, ကာမသိင်္ဂါရရသ။

၂ ။ ။ အဇာတသတ်မင်း၏ သား (ဥဒယဘဒ္ဒမင်းသား) သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ သားဖွားကြောင်း ဆက်သသော ဆက်စာ (သဝဏ်လွှာ) သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ တစ်ကိုယ်လုံး ချောက်ချားသွားခြင်း စသော အကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

၁၃၃၀-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ ယာ သာ ဝါစာ နေလာ ကဏ္ဏသုခါ ပေမနီယာ ဟဒယင်္ဂမာ ပေါရီ ဗဟုဇနကန္တာ ဗဟုဇနမနာပါ၊ တထာရူပိံ ဝါစံ ဘာသိတာ-ကို နိယမဝါကျ၌ ကတ္တားထည့်စွက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ ကံ နု ခွဇ္ဇ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ပယိရူပါသေယျာမ၊ ယံ နော ပယိရုပါသတော စိတ္တံ ပသီဒေယျ-ကို ယံ-၏ အစွဲ မလွဲစေဘဲ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

အောက်ပါ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာတို့ကို အနက်မှန်စွာ ပေးခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ ဧသော အမ္ဗဋ္ဌ ဝိဟာရော သံဝုတဒ္ဒါရော၊ တေန အပ္ပသဒ္ဒေါ ဥပသင်္ကမိတွာ အတရမာနော အာဋ္ဌိန္ဒံ ပဝိသိတွာ ဥက္ကာသိတွာ အဂ္ဂဋ္ဌံ အာကောဋေဟိ။

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ လဋ္ဌကိကာပိ ခေါ အမ္မဋ္ဌ သကုဏိကာ သကေ ကုလာဝကေ ကာမလာပိနီ ဟောတိ။

၅ ။ ။ ယန္ဒူနာဟံ မေ္မဋ္ဌ ဝိနယဋ္ဌ သင်္ဂါယေယျံ ယထယိဒံ သာသနံ အဒ္ဓနိယံ အသ စိရဋ္ဌိတိကံ။

၆ ။ ။ အာဝါဟနံ နာမ ဣမသ ဒါရကသ အသုကကုလတော အသုကနက္ခတ္တေန ဒါရိကံ အာနေထာတိ အာဝါဟကရဏံ။

၇ ။ ။ အဗ္ဘောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ ကုသလကိရိယာယ ယထာသုခံ ဩကာသ သဗ္ဘာဝတော။

၈ ။ ။ ကရဏ္ဍာတိ ဣဒမိဒ အဟိကဋ္ဌကသ နာမံ၊ နဝိလီဝကရဏ္ဍကသ။ အဟိကဋ္ဌကော ဟိ အဟိနာ သဒိသောဝ ဟောတိ။

၉ ။ ။ တသ ကိရ ရညော ကထနကာလေ ဥက္ကာ ဝိယ မုခတော ပဘာ နိစ္ဆရတိ၊ တသ္မာ တံ "ဩက္ကာကော" တိ သဋ္ဌာနိံသု။

၁၀ ။ ။ သုဘော အာဂန္တာ "ကေနာယံ သုနခေါ သယနာ ဩရောပိ-တော" တိ အာဟ။ မနသာ "နကေနစိ" တိ ဝတွာ တံ ပဝတ္တိံ အာရော-စေသုံ။

၁၃၃၀-ခုနှစ် မျောစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဋိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

၁ ။ ။ ["သမဏော ဂေါတမော" ဟု ကတ္တားထည့်စွက်၍ သျအတိုင်း ပေး။ ဤ၌ ဘာသိတာ-ကား ကတ္တုရုပ်တည်း။ ဘာသ-ဓာတ်, တု-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသည်။ ။ ပါ။ ၄။ ပါ၊ သျ။ ၂၁။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၄၂။]

---

၂ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ပါ။ ၄၄။ ပါ၊ သျ။ ၁၀၈။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၁၇၅။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၈၄။ ပါ၊ သျ။ ၁၉၉။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၁၁။]

---

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ [ပါ။ ၈၆။ ပါ၊ သျ။ ၂၀၆။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၁၆။ ။ ၁၃၂၂-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၉၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၀၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၁။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၆၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၁၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၆။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၉၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၀၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၄၉။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၃၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၀၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၇။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၁၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၅၁၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၀၆။]

၁၃၃၀-ခုနှစ် မန္တာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထောတိ ပရူပဃာတတ္ထာယ ဒဏ္ဍံ ဝါ သတ္ထံ ဝါ အာဒါယ အဝတ္ထုနတော နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍော စေဝ နိက္ခိတ္တ-သတ္ထော စာတိ အတ္ထော။

(ခ) တွေ စ ဌပေတွာ ဒဏ္ဍံ သဗ္ဗမိဿံ အဝသေသံ ဥပကရဏံ သတ္တာနံ ဝိဟေဌနဘာဝတော သတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဂ) ယံ ပန ဘိက္ခူ။ ကတ္တရဒဏ္ဍံ ဝါ ဒန္တကဋ္ဌံ ဝါ ပိပ္ပလိကံ ဝါ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တိ၊ နံ တံ ပရူပဃာတတ္ထာယ၊ တသ္မာ "နိဟိတ-ဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထော" တွေဝ သဒ္ဒဲ့ ဂစ္ဆတိ။

၁ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျလာ အနိယမဝါကျကိုသာ အနက်မှန်စွာ

http://www.dhammadownload.com

ပေးခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို လီနန္တ ရစောဒနာ တက်ပြခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ် ပြန်ရန် မလို။)

၃ ။ ။ (သမဏော ဂေါတမော ။ ။ ပါဠိ။) နှ ကေဝလဿ ဘဂဝါ ယေဝ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော၊ ဘိက္ခုသံယောပိ ပဋိဝိရတော။ ဒေသနာ ပန အာဒိတော ပဌာယ ဧဝံ အာဂတာ–တိ၌ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျလာ သတ္ထံ–ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဝစနာဒိဆက္က ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဟိတ်၏ သမ္ဗန်္ဓကို ခံပြု၍ ၎င်းသမ္ဗန်္ဓကို ဖြစ်သင့်သော အနက်အားလျော်စွာ စပ်သင့်ရာ၌ စာစပ်ပြပါ။

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ သံဝဏ္ဏနာနှင့် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ ဘဝေသု ဝန္တ ဂမနော–ဟူသော ဝိကပ်အရ ဘဂဝါ–ပုဒ်၏ နိရုတ္တိ နည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျလာ ဒဏ္ဍ–အရနှင့် သတ္ထ–အရ ခွဲခြား ကောက်ပြပါ။

၉ ။ ။ (ဂ) အမှတ် အဋ္ဌကထာလာ အဓိပ္ပာယ်ကို ခြုံမိအောင် ဝတ္တမျိုး တစ်ဂါထာ ဖွဲ့သီခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျလာ ဝိဟေဌန–၌ ဓာတ်အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဌာယီဘာဝ, ရသ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝတို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၃၀–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဌ။ ၆၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၂၃၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈၃။]

---

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ လိင်္ဂနှင့် ရစောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် "နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတ-သတ္ထော" ဟု ဟောတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ နိဟိတသတ္ထော-ဝယ် သတ္ထ-ဌ် သသု-ဓာတ်သည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ သတ္ထ-ကို အဘယ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်ပါသနည်း။ အဘယ်ကို "သတ္ထ" ဟု သိအပ်ပါသနည်း (လိင်္ဂနှင့် ရစောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

---

၃ ။ ။ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က

၁ ။ ။ နနု နာ ကေဝလံ ဘဂဝါယေဝ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတောဝ၊ တိက္ခုံ သံယောပိ ပဋိဝိရတောဝ (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတောဝ သမဏောဂေါ-တမောတိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု ဒေသနာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဇဝံ အာဂတာ (ပရိဟာရ ဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတောဝ သမဏော ဂေါတမော တိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ (ပရိဟာရ)။ [ဌ။ ၆၉။]

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ သသတိ ဟိံသတိ အနေနာတိ သတ္ထံ။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၇။)

ဝစနာဒိဆက္က

၁ ။ ။ သတ္ထံ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ သသတိ ဟိံသတိ အနေန-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ ညဉ်းဆဲခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဧောတက။

၅ ။ ။ လေးတောင် ရှိသော တုတ်မှ ကြွင်းသော အလုံးစုံသော အဆောက် အဦဖြစ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ အာဝုဓံ, ဟေတိ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

---

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ ဟိတ်၏သမ္မန် ။ ။ ဝိဟေဌနဘာဝတော-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား သဗ္ဗဿာပိ အဝသေသဿ ဥပကရဏဿ-ဖြစ်ပါသည်။

စာစပ် ။ ။ သဗ္ဗဿာပိ အဝသေသဿ ဥပကရဏဿကား "၏" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝိဟေဌနဘာဝတော-ဝယ် ဘာဝ-ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ်၌ သမ္မန်, သတ္တိမန္တ၊ ဘာဝ-ဟူသောပုဒ်တစ်စိတ်ကား သမ္မန္ဓီ, သတ္တိ။

သဗ္ဗဿာပိ အဝသေသဿ ဥပကရဏဿ-ကား "သည်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝိဟေဌနဘာဝတော-ဝယ် ဝိဟေဌန-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္စ, တုလျတ်၊ ဝိဟေဌန-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ သံဝဏ္ဏနာ

နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍော နိက္ခိတ္တသတ္ထော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာသည် နိဟိတ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ နိ-ပုဗ္ဗ ဓာ-ဓာတ်သည် "နိက္ခေပ အနက်ကို ဟောသတည်း" ဟု ကိတ်ဓာတ်၏ အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ဒုတိယဓာတွတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ, နိ-ဥပသာရပုဒ်သည် "ဓာတွတ္ထဝိသေသကတည်း" ဟု ဥပသာရ ဖြစ်သော လိင်အနက်ကိုဖွင့်သောကြောင့် ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

ပရူပဃာတတ္ထာယ ဒဏ္ဍံ ဝါ သတ္ထံ ဝါ အာဒါယ အဝတ္တနတော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာသည် "နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထော-ဟူသောစကားကို အတ္ထာပတ္တိ၏ အစွမ်းဖြင့် တစ်ပါးကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်ဖျက်ဆီးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ ဟောတော်မူသတည်း" ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာဖြစ်ပါသည်၊ (ဋီကာဆရာတို့ အာဘော်)။ [သီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁၊ ၃၂၇။] (တစ်နည်း) "(လက်ဖြင့်စွဲကိုင်အပ်သော တောင်ဝှေး, ဓား စသော လက်နက်ကို လက်မှ ချသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် နိဟိတဒဏ္ဍ, နိဟိတသတ္ထမည် သည်မဟုတ်) တစ်ပါးကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်ဖျက်ဆီးခြင်း အကျိုးငှာ တောင်ဝှေးကိုသော်လည်းကောင်း, ဓားစသော လက်နက်ကိုသော် လည်းကောင်း ကိုင်၍ လှည့်လည်တော်မမူခြင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် နိဟိတဒဏ္ဍ, နိဟိတသတ္ထ မည်သတည်း" ဟု အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကို ဖွင့်သော ကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ (ဂဏ္ဌိဆရာ အာဘော်သွား) [ဂဏ္ဌိ။ ၁၉၉။]

http://www.dhammadownload.com

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂ

ဝိဟေဌနဘာဝတော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ ပါဠိဖြင့် သတ္တံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ သသ (သသု)-ဓာတ်၏ ဟိံသာအနက်ဟော၏ အဖြစ်, ထ-ပစ္စည်း၏ ကရိဏ်းအနက်ဟော၏ အဖြစ်, (တစ်နည်း) သတ္ထံ-ပုဒ်ကို "သသတိ ဟိံသတိ အနေနာတိ သတ္ထံ" ဟု ကရဏသာ ဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

သတ္တာနံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဝိဟေဌနဘာဝတော-၌ "ညှဉ်းဆဲခြင်း" ဟူသည် သတ္တဝါတို့ကို ညှဉ်းဆဲခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

ထပေတွာ ဒဏ္ဍံ သဗ္ဗမ္ပိ အဝသေသံ ဥပကရဏံ သတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သတ္ထ-အရ ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် ၄-တောင်ရှိသော တုတ်မှ ကြွင်းသော အလုံးစုံသောအံဆောက်အဦကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

---

၇ ။ ။ [ဤနံပါတ် (၇) အဖြေ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံကို ၁၃၂၀ ခုနှစ် သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ အမှတ် (၂) နံပါတ် (၇) အဖြေ ရှုပါ။]

---

၈ ။ ။ ဒဏ္ဍ-အရနှင့် သတ္ထ-အရ

ဒဏ္ဍ-အရကား မဇ္ဈိမပုရိသ၏ ၄-တောင်ပမာဏရှိသော တုတ် ရပါသည်။ သတ္ထ-အရကား မဇ္ဈိမပုရိသ၏ ၄-တောင်ပမာဏရှိသော တုတ်မှ ကြွင်းကုန်သော ဆောက်ပုတ် (ဝါ ရင်းတုတ်) သံလျက်စသည်တို့ ရပါသည်။

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ စတုဟတ္ထပ္ပမာဏောစေတ္ထဒဏ္ဍော။ တဒဝသေသာ မုဂ္ဂရခဂ္ဂါဒယော သတ္ထံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၇။]

---

၉ ။ ။ ဂါထာဖွဲ့သီပုံ

နဟိ အညူပဃာတာယ၊ စရာ အာဒါယ ဒဏ္ဍာဒိံ။
နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍသတ္ထောတိ၊ ဘိက္ခုသံဃော ဂတော သချံ။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤဂါထာကား ဝတ္တဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

[ယောဇနာပုံ ။ ။ "ဟိ-ယသ္မာ ဒဏ္ဍာဒိ' အညူပမာတာယ အာဒါယ စရာန၊ တသ္မာ ဘိက္ခုသံယော နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍသတ္ထောတိ သင်္ခံ ဂတော" ဟု ယောဇနာ။]

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ ဝိဟေဌန-၌ ဟေဌ-ဓာတ်၏ အရ သတ္တဝါတို့ကို ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်သော သူ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဒေါသပြဓာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကောဓဌာယီဘာဝ, ရဂ္ဂရသ။

၂ ။ ။ ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်အပ်သော သတ္တဝါတို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ သတ္တဝါတို့၏ အမှုအရာသည် လည်းကောင်း, ဓားစသော ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်ကြောင်းဖြစ်သော အဆောက်အဦသည် လည်းကောင်း, အယောနိသော မနသိကာရသည် လည်းကောင်း ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ အတ္တာနုဝါဒဘေး, ပရာနုဝါဒဘေး, ဒဏ္ဍဘေး, ဒုဂ္ဂတိဘေး တို့သည် အနုဘာဝ။

၁၃၃၁-ခုနှစ် မဂ္ဂာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ ဣမသ္မိံ စ ပန ဝေယျာကရဏသ္မိံ ဘည်မာနေ ဒသသဟဿိ-လောကဓာတု အကမ္ပိတ္ထ-ကို ဘဉ်မာနေ-၏ ကတ္တားထည့်လျက် အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ သော ပရသတ္တာနံ ပရပုဂ္ဂလာနံ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ပဇာ-နာတိ၊ သရာဂံ ဝါ စိတ္တံ "သရာဂံ စိတ္တ" န္တိ ပဇာနာတိ-ကို အနက်အားဖြင့် အာကာရ အပြင်ထုတ်လျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ အစိရပက္ကန္တသ္သ ရညော မာဂဓဿ အဇာ-တသတ္တုဿ ဝေဒေဟိပုတ္တဿ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ-ကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊ အနန္တံ သဗ္ဗတောပဘံ။

ဇတ္ထ အာပေါ စ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော နု ဂါဓတိ-ကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ သတေဟိ ပဋ္ဌဟိ ကတာ၊ တေန "ပဋ္ဌသတာ" တိ စ။

ထေရေဟေဝ ကတတ္တာ စ၊ "ထေရိကာ" တိ ပဝုစ္စတိ-ကို သဒ္ဒါအားဖြင့် အာကာရ အပြင်ထုတ်လျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ တသ္မာ ရာဇဂဟဿ စ နာဠန္ဒာယ စ ဝိဝရေတိ ဧဝမေတ္ထတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အန္တရာသဒ္ဒေန ပန ယုတ္တတ္တာ ဥပယောဂဝစနံ ကတံ-ကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ တသ္မာ ဒွါသဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိဂတေသု ဝိနိဝေ ဌေတွာ ဒေသိယမာ နေသု တဿ တဿ ဒိဋ္ဌိဂတဿ ပရိယောသာနေ ပရိယောသာနေတိ ဒွါသဋ္ဌိယာ ဌာနေသု အကမ္မိတ္ထာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ တသ္မာ အကလျာဏဇနံ၊ အာသီဝိသမိဝေါရဂံ။

အာရကာ ပရိဝဇ္ဇေယျ၊ ဘူတိကာမော ဝိစက္ခဏော-ကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ကာမဋ္ဌ ဂုဏာမိ်ကောပိ ခီဏာသဝသာမဏေရော ပုထုဇ္ဇန ဘိက္ခုနော ဝုတ္တနယေန ပရိစာရကော ဟောတိ-ကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ ဇတ္ထ အာပေါ စာတိ ဇတ္ထ နိဗ္ဗာနေ ဣဒံ နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ သဗ္ဗမေတံ "အာပေါ" တိ အာဒိနာ နယေန ဝုတ္တံ ဥပါဒိန္နကဓမ္မဇာတံ နိရဖ္ဖတိ-ကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၃၃၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ ["ဘဂဝတာ" ဟု ကတ္တားထည့်၍ သျှအတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၄၃။ ပါ၊ သျှ။ ၁၀၄။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၁၆၅။]

---

၂ ။ ။ အနက်အားဖြင့် အာကာရ အပြင်ထုတ်လျက် အနက်ယောဇနာ

သော ဘိက္ခု၊ ထိရဟန်းသည်။ ပရသတ္တာနံ၊ တစ်ပါးသော သတ္တဝါတို့၏။ ပရပုဂ္ဂလာနံ၊ တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ စေတော၊ စိတ်ကို။ စေတသာ၊ မိမိစိတ်ဖြင့်။ ပရိစ္စ၊ ပိုင်းခြား၍။ ပဇာနာတိ၊ အပြားအားဖြင့် သိ၏။ သရာဂံ၊

http://www.dhammadownload.com

ရာဂနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ရာဂရှိသော။ စိတ္တံ ဝါ၊ ရှစ်ပါးသော လောဘမူ စိတ်ကိုသော်လည်း။ ပဇာနာတိ၊ အပြားအားဖြင့် သိ၏။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့၊ ပဇာနာတိ၊ အပြားအားဖြင့် သိသနည်း။) ဣဒံစိတ္တံ၊ ဤရှစ်ပါးသော လောဘမူ စိတ်သည်။ သရာဂံ၊ ရာဂနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ငါ၊ ရာဂရှိသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ပဇာနာတိ၊ အပြားအားဖြင့် သိသတည်း)။ [ပါ။ ၇၅။ ပါ၊ သျ။ ၁၇၆။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၂၇၆။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၈၁။ ပါ၊ သျ။ ၁၈၈။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၂၉၈။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၁၃။ ပါ၊ သျ။ ၄၅၂။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၆၂၀။]

---

၅ ။ ။ သဒ္ဒါအားဖြင့် အာကာရ အပြင်ထုတ်လျက် အနက်ယောဇနာ

(ယေန ကာရဏေန၊ အကြင်အကြောင်းကြောင့်။) ပဋ္ဌဟိ သတေဟိ၊ ငါးရာသော ရဟန္တာတို့သည်။ ကတာ၊ ပြုအပ်ပြီ။ တေန ကာရဏေန၊ ငါးရာသော ရဟန္တာတို့သည် ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ထိုအကြောင်းကြောင့်။ ပဝုစ္စတိ၊ အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်၏။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့။ ပဝုစ္စတိ၊ အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်သနည်း။) ပဋ္ဌသတာတိ စ၊ "ပဋ္ဌသတာ" ဟူ၍လည်း။ (ပဝုစ္စတိ၊ အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်သတည်း။) ပဋ္ဌသတာ၊ ငါးရာသော ရဟန္တာတို့သည် ပြုအပ်သော သင်္ဂီတိ။ (အာကာရပါဋ္ဌကို သီးသန့်ယောဇနာ။) ထေရေဟေဝ၊ ထေရ်တို့သည်သာလျှင်။ ကတတ္တာ၊ ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဝုစ္စတိ၊ အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်၏။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့။ ပဝုစ္စတိ၊ အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်တနည်း။) ထေရိကာတိ စ၊ "ထေရိကာ" ဟူ၍လည်း။ (ပဝုစ္စတိ၊ အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်သတည်း။) ထေရိကာ၊ ထေရ်တို့သည် ပြုအပ်သော သင်္ဂီတိ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၉၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၉၆။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၁၂၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၅၂။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၁၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၉၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၄၂။]

---

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၅၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၈၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၂။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၄၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၂၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၀၂။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၂၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၅၃၄။ ဋ္ဌ။ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၂၆။]

၁၃၃၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဣမသ္မိဉ္စ ပန ဝေယျာကရဏသ္မိန္တိ ဣမသ္မိံ နိဂ္ဂါထကသုတ္တေ။

(ခ) နိဂ္ဂါထကတ္ထာ ဟိ ဣဒံ "ဝေယျာကရဏ" န္တိ ဝုတ္တံ။

(ဂ) ဒသသဟဿီ လောကဓာတူတိ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠပရိမာဏာ လောကဓာတု။

(ဃ) အကမပိတ္ထာတိ နံ သုတ္တပရိယောသာနေယေဝ အကမိတ္ထာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(င) "ဘညမာနေ" တိ ဟိ ဝုတ္တံ။

၁ ။ ။ (ဃ) (င) အမှတ်ပြဝါကျတို့ကို ဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို အဓိပ္ပာယ်ပြန်နှင့်တကွ စောဒနာတက် တက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ဃ) (င) အမှတ်ပြဝါကျများ၌ စောဒကာဘောဂါဒိ စတုက္ကဆုတ်ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (င) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပါသော ဝုတ္တံ-ကို ဝိဂ္ဂဟ ပြုပြီးလျှင် ၎င်း၌ ဘနာဒီဆက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ ပါသော နိဂ္ဂါထကတ္ထာ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို ခံပြလျက် စာစပ်ပြီး ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၏ ဝစ္ဆတ္ထကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြ ဝါကျကို အဋ္ဌကထာဘောဂ ဖော်ပြလျက် သံဝဏ္ဏနာအမည် ပေးခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ ပါသော လောက-ပုဒ်၏ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံကို ဖြေခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို ဟောတော်မူရာ၌ မြေလှုပ်ရာအခါနှင့် မြေလှုပ်သော အကြိမ်ကို ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ဇဝံ ယသ္သာနုဘာဝေန၊ အကမ္မိတ္ထ အနေကသော။

မေဒနီ သုတ္တသေဋ္ဌသ၊ ဒေသိတသ သယမ္ဘုနာ-ဟူသော ဂါထာကို ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည် ပေးခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ (ဇ) နံပါတ်ပုစ္ဆာ ဂါထာ၌ ဒေသိတသ-ဝယ် ဒိသ-ဓာတ်၏ အရဂို ကိုယ်ပြု၍ ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝ စုံလင်စွာ ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၃၁-စုနှစ်ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [သျှ၊ သစ် အတိုင်းယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၁၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၉၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၄၂။]

---

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ စောဒနာတက် (ဒေါသာရောပန စောဒနာတက်)

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ တို့ဖြင့် ဣမသ္မိဉ္စ ပန ဝေယျာကရဏသ္မိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏ-နာကို ပြဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ဒဿသဟဿီ လောကဓာတု-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဒဿသဟဿီ လောကဓာတု-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏာကို မပြဆိုက ဆရာ၌ စကား မပြန့်နှံ့သော အဗျာပိတဒေါသ ရောက်ရာ၏ (ဒေါသ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ဒသသဟဿီ လောက-ဓာတု-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုသောကြောင့် သင်တင်တိုင်းသော ကဗျာပိတဒေါသ ငါ၌ မရောက်-ဟူလိုသော်။

["စောဒနာတက်" ဟု သာမညမေးရာ၌ ။ ။ ဤမေးခွန်းသည် "သာ-ဘောဂစောဒနာ, ဒေါသာရောပန စောဒနာ" ဟု စောဒနာ ၂-မျိုး ယူသော ဝါဒသို့ မလိုက်ဘဲ၊ "ဒေါသ မပါလျှင် ပုစ္ဆာ, ဒေါသ ပါလျှင် စောဒနာ" ဟု စောဒနာတစ်မျိုးတည်းယူသော ဝါဒသို့လိုက်၍ မေးသောမေးခွန်းဖြစ်သည်။ "စောဒနာတက်" ဟု သာမညမေးသောမေးခွန်းတိုင်း၌ နည်းတူသိပါ။ အမှန်မှာ မေးခွန်းသေချာမှ နည်းခြင်းသာ၊ နာနာစရိယ နာနာဝါဒများပြားလှ၍ ဒေါသ ပါစေလိုလျှင် "ဒေါသာရောပနစောဒနာတက် တက်ပြခဲ့ပါ" ဟု ဝိသေသန မ,မေးရမည်။]

---

၃ ။ ။ **စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က**

၁ ။ ။ နနု နာ ဒွာသဋ္ဌိယာ ဌာနေသု အကမ္မိတ္ထာတိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ နာ သုတ္တပရိယောသာနေဝ အကမ္မိတ္ထာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ (ဒွါသဋ္ဌိယာ ဌာနေသု အကမ္မိတ္ထာတိ ပေဒိတဗ္ဗာ) (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု "ဘညမာနေ" တိ (ဝတ္တမာနကာလဝသေန) ဝုတ္တံ (ပရိဟာရာဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ နာ သုတ္တပရိယောသာနေဝ အကမ္မိတ္ထာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ (ဒွါသဋ္ဌိယာ ဌာနေသု အကမ္မိတ္ထာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ) (ပရိဟာရ)။

---

၄ ။ ။ **ဝိဂ္ဂဟ** ။ ။ အဝုစ္စိတ္ထာတိ ဝုတ္တံ။

ဝစနာဒိဆက္က

၁ ။ ။ ဝုတ္တံ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ အဝုစ္စိတ္ထ-ဟူသော ဝိဂြိဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ ဆိုခြင်း ကြီယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။

၅ ။ ။ ဆိုအပ်သော ဘညမာနေ ဟူသော သဝိညတ္တိကဝစီဘေဒ သဒ္ဒါ

http://www.dhammadownload.com

ဒြပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ ဥတ္တံ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

---

၅ ။ ။ **ဟိတ်၏သမ္ဗန်** ။ ။ နိဂ္ဂါထကတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား ဣမဿ သုတ္တဿ-ဖြစ်ပါသည်။

စာစပ် ။ ။ ဣမဿ သုတ္တဿ-ကား "၏" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် နိဂ္ဂါထကတ္တာ-ဝယ် တ္တ-ပစ္စည်း၌ သမ္ဗန်, သတ္တိမန္တ၊ တ္တ-ပစ္စည်းကား သမ္ဗန္ဒီ, သတ္တိ။

ဣမဿ သုတ္တဿ-ကား "သည်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် နိဂ္ဂါထကတ္တာ-ဝယ် နိဂ္ဂါထက-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္ဆ, တုလျတ်၊ နိဂ္ဂါထက-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

ဝါစ္ဆတ္ထ ။ ။ ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၏ ဝါစ္ဆတ္ထကား ကတ္တုတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။ [နိဂ္ဂါထက-ပုဒ် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ် ဖြစ်သည်ကို သတိပြု။]

---

၆ ။ ။ **(က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သဲဝဏ္ဏနာ**

နိဂ္ဂါထကသုတ္တော-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ပုစ္ဆာ, ဝိဿဇ္ဇနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော သဂါထကသုတ်သည် ဝေယျာကရဏ မမည်၊ ပုစ္ဆာ, ဝိဿဇ္ဇနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော နိဂ္ဂါထကသုတ်သည်သာ ဝေယျာကရဏ မည်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

(တစ်နည်း) နိဂ္ဂါထကသုတ္တော-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဝေယျာကရဏသို့-၌ ဝေယျာကရဏအရ ပုစ္ဆာ, ဝိဿဇ္ဇနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော သဂါထကသုတ်ကို မယူရ၊ ပုစ္ဆာ, ဝိဿဇ္ဇနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော နိဂ္ဂါထကသုတ်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

မှတ်ချက် ။ ။ ရေ.နည်းသာ သုန္ဒရတရ။

ဣမသ္မိ နိဂ္ဂါထကသုတ္တော-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ရှိတာမပြ၊ အနတ္တ-နှင့် အညီ စ-နိပါတ်ပုဒ်, ပန-နိပါတ်ပုဒ်တို့၏ ပဒပူရဏတို့၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ နိပါတလိင်္ဂတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

---

http://www.dhammadownload.com

၇ ။ ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရှပ်ပြီးပုံ

လောက-ကား လုဒ-ဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်း၊ ဥ-ကို ဩ-ပြု၍ "လောဒ" ဟု ဆိုလိုလျက် ဒ-ကို ဂ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ဂ-ကို က-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် "လောက" ဟု ပြီးပါသည်။ (တစ်နည်း) ဒ-ကို က-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် "လောက" ဟု ပြီးပါသည်။

[ထောက်ပွယ် ။ ။ လုဒ္ဓတိတိ လောကော၊ ဂဿ ကော၊ ဒဿ ဝါ။ အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၁၈၆။]

---

၈ ။ ။ မြေလှူပ်ရာအခါ ။ ။ ၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာအယူတို့ကို ဖြေရှင်း၍ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်ရှိသော် ထိုထို မိစ္ဆာအယူ ပြီးဆုံးတိုင်း ပြီးဆုံးတိုင်းသော အခါသည် ဗြဟ္မာလသုတ်ကို ဟောတော်မူရာ၌ မြေလှူပ်ရာအခါ ဖြစ်ပါသည်။

မြေလှူပ်သော အကြိမ် ။ ။ မြေလှူပ်သော အကြိမ်ကား ၆၂-ကြိမ် ဖြစ်ပါသည်။ (အဋ္ဌကထာ)

---

၉ ။ ။ ဂါထာအမည် ။ ။ ဂါထာအမည်ကား ပထျာဝတ္တာဂါထာ ဖြစ်ပါသည်။

ဆန်းအမည် ။ ။ ဆန်းအမည်ကား အနုဋ္ဌုဘဆန်း ဖြစ်ပါသည်။

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ ဒိသ-ဓာတ်၏အရ ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ, ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။

၂ ။ ။ ဗြဟ္မာလသုတ်တရားတော်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ဗြဟ္မာလသုတ်၏ အာဒိကလျာဏ စသော ဂုဏ်သည် ဥဒ္ဒီပန-ဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ အကြိမ်များစွာ မြေလှူပ်ခြင်းသည် အနုဘာဝ။

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၂-စုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကာ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေန္တိ ဒ္ဝီဟိ ဝတ္ထူဟိ-ကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ ဥပသင်္ကမိတွာ ဇိဝင်္ကံ ကောမာရဘစ္စံ ဧတဒဝေါစ "ကဟံပန သမ္မ ဇိဝက ဘဂဝါ" တိ-ကို အဝေါစ-၏ ကတ္တားကို ဝိသေသနစုံစွာဖြင့် ထည့်ပြီး အနက်အားဖြင့် အာကာရ အပြင်ထုတ်လျက် ယောဇနာပါ။

၃ ။ ။ ခတ္တိယော သေဋ္ဌော ဇနေတသ္မိံ၊ ယေ ဂေါတ္တပဋိသာရိနော။
ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ သော သေဋ္ဌော ဒေဝမာနုသေ-ကို နိယ-မာနိယမ ထည့်စွက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ အတ္တနာ အာပါယိကောပိ အပရိပူရမာနော-ကို အာလုပ်ပုဒ် ထည့်လျက် (၉) နံပါတ်ပုစ္ဆာ အဋ္ဌကထာအားလျော်စွာ ယောဇနာပါ။

၅ ။ ။ တတိယံ ရာဂါဒိပဋိပက္ခဘူတော နာမရူပပရိစ္ဆေဒေါ ဇတ္ထ ကထိတောတိ နာမရူပပရိစ္ဆေဒကထာတိ ဝုစ္စတိ-ကို ဇတ္ထ-အစွဲ မှန်ကန်စေ လျက် အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ သာ ပရိသာ အတ္တနော စ သိက္ခိတသိက္ခတာယ, သတ္ထရိ စ ဂါရဝေနာတိ ဒ္ဝီဟိ ကာရဏေဟိ နိဝါတေ ပဒီပသိခါ ဝိယ နိစ္စလာ သန္ဒိသိန္နာဝ အဟောသိ-ကို ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ သမ္မဟုလာနန္တိ ဗဟုကာနံ၊ တတ္ထ ဝိနယပရိယာယေန တယော ဇနာ "သမ္မဟုလာ" တိ ဝုစ္စန္တိ-ကို သဗ္ဗနာမ်အစွဲ မလွဲစေဘဲ ဝုစ္စန္တိ-၏ ကတ္တား ထည့်၍ အာကာရ အပြင်ထုတ်လျက် အနက်ယောဇနာပါ။

၈ ။ ။ ရာဂဝိရာဂမနေဇမသောကံ၊ ဓမ္မမသင်္ခတမပွဋိကူလံ။
မဓုရမိမံ ပဂုဏံ သုဝိဘတ္တံ၊ ဓမ္မမိမံ သရဏတ္ထမုပေဟိ-ကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အတ္တနာ အာပါယိကောပိ အပရိပူရမာနောတိ အတ္တနာ ဝိဇ္ဇာ-စရဏသမ္ပဒါယ အာပါယိကေနာပိ အပရိပူရမာနေန-ကို ဝိဇ္ဇာစရဏ-၌ သဒ္ဒတ္ထ, အဘိဓေယျတ္ထ ပေါအောင် အနက်ယောဇနာပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ ဥတ္တာနမုခေါတိ ယထာ ဧကစ္စေ နိက္ကုဇ္ဇိတမုခါ ဝိယ သမ္ပတ္တာ ယ ပရိသာယ နကိဠိ ကထေန္တိ၊ အတိဒုလ္လဘကထာ ဟောန္တိ။ နဝေရူပေါ-ကို ပကတိကတ္တားထည့်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၃၃၂-ခုနှစ် မေမွာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဋိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

၁ ။ ။ [ပါ။ ၂၆။ ပါ၊ သျ။ ၈၂။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၁၂၅။]

---

၂ ။ ။ ["ရာဇာ မာဂဓော အဇာတသတ္တု ဝေဒေဟိပုတ္တော" ဟု ဝိသေသန စုံစွာဖြင့် ကတ္တားထည့်ပြီး သျ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၄၇။ ပါ၊ သျ။ ၁၁၅။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၁၈၈။]

---

၃ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ပါ။ ၉၂။ ပါ၊ သျ။ ၂၂၆။ ပါ၊ သျ၊ သစ်၊ ၃၃၅။]

---

၄ ။ ။ အာလုပ်ပုဒ်ထည့်လျက် အဋ္ဌကထာ အားလျော်စွာ ယောဇနာ

(အဗ္ဗဋ္ဌ၊ အမ္ဗဋ္ဌ။) အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ အပါယိကော-အပါယိကေန၊ ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၏ ပျက်စီးခြင်း၏ အကြောင်း၌ ယှဉ်သည်။ (ဟောန္တေနာ) ပိ၊ ဖြစ်လျက်လည်း။ အပရိပူရမာနော၊ ထိုပျက်စီးခြင်း၏ အကြောင်း၌ ယှဉ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြည့်စုံစေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော (ပေါက္ခရသာတိနာ-၌ စပ်)။ (တစ်နည်း) အတ္တနာ၊ ကိုယ်တိုင်။ အပရိ-ပူရမာနော-အပရိပူရမာနေန၊ ပြည့်စုံစေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော။ အပါ-ယိကော-အပါယိကေနပိ၊ ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၏ ပျက်စီးခြင်း၏ အကြောင်း၌ ယှဉ်သည်ဖြစ်၍လည်း။ [ပါ။ ၉၆။ ပါ၊ သျ။ ၂၃၆။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၅၁ ။ ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၈-လည်း ကြည့်။]

---

၅ ။ ။ [သျ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ၄။ ၂၀။ ၄၊ သျ၊ ၁။ ၇၅။ ၄၊

http://www.dhammadownload.com

သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၂၉။]

---

၆ ။ ။ ဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာ

နိဝါတေ၊ လေမရှိသော အရပ်၌။ ပဒီပသိခါ၊ ဆီမီးလျှံသည်။ နိစ္စလာ၊ မတုန်လှုပ်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ ဖြစ်၍။ သန္နိသိန္နာ ဝ၊ ကောင်းစွာ တည်နေသည်သာလျှင်။ အဟောသိ ဝိယ၊ ဖြစ်ပြီးသကဲ့သို့။ တထာ၊ ထို့အတူ။ သာ ပရိသာ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ပရိသတ်သည်။ (တသာ ပရိသာယ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ပရိသတ်၏။) အတ္တနော၊ မိမိ၏။ သိက္ခိတသိက္ခတာယ စ၊ သင်အပ်ပြီးသော အကျင့်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း။ သတ္ထရိ၊ မြတ်စွာဘုရား၌။ ဂါရဝေန စ၊ အလေးပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အလေးပြုခြင်း ကြီးယာကြောင့်လည်းကောင်း။ ဝါ၊ အလေးပြုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သီလ, သမာဓိ, ပညာကြောင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွိဟိ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ကာရဏေဟိ၊ အကြောင်းတို့ကြောင့်။ နိစ္စလာ၊ မတုန်မလှုပ်သည်။ (ဟုတ္တာ၊ ဖြစ်၍။) သန္နိသိန္နာဝ၊ ကောင်းစွာ တည်နေသည်သာလျှင်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်ပြီ။ [စာကိုယ်၌ ဟိ–သဒ္ဒါ ပါသော်လည်း ဟိ–ကို ကာရဏကြောင့် အနက်ရှည်လျား ရှုပ်ထွေးနေဖွယ်ရှိ၍ မေးခွန်း၌ ဟိ–ကို တမင် ဖြုတ်မေးဟန် ရှိသည်။ ဌ။ ၄၃။ ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၁၅၃။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၈။]

---

၇ ။ ။ ကတ္တားထည့်၍ အာကာရအပြင်ထုတ်လျက် အနက်ယောဇနာ

သမ္မဟုလာနန္တိ၊ "သမ္မဟုလာနံ" ဟူသည်ကား။ ဗဟုကာနံ၊ များစွာကုန်သော။ တတ္ထ–တသ္မိံပါဒ္ဒေ၊ သမ္မဟုလာနံ–ဟူသော ထိုပါဒဋ္ဌ်။ ဝိနယ–ပရိယာယေန၊ ဝိနည်းဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့်။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဇနာ၊ ရဟန်းတို့ကို။ (အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန၊ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည်။) (ကတ္တား) ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်သနည်း။) သမ္မဟုလာတိ၊ "များစွာသောရဟန်းတို့" ဟူ၍။ (အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန၊ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည်။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်သတည်း)။ [ဌ။ ၄၃။ ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၁၅၄။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၉။]

မှတ်ချက် ။ ။ သာမညမေးခွန်း ဖြစ်၍ ပါဠိအားဖြင့်လည်း အာကာရကို ထုတ်၍ ယောဇနာနိုင်သော်လည်း ဘစ်နည်းယောဇနာက မေးခွန်း၏ လိုအပ်

http://www.dhammadownload.com

သော အဖြေသည် ပြည့်စုံပြီဖြစ်သောကြောင့် အနက်အားဖြင့် အာကာရကို ထုတ်၍ ယောဇနာသောနည်း တစ်နည်းသာ ယောဇနာလိုက်ပါသည်။ [ဝိသေသ မ,မေးသင့်သည်။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၀၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၂၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၇။]

---

၉ ။ ။ [ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါယ၊ ရအပ်သော ဓမ္မတို့၏ လက္ခဏာကို မဖောက်မပြန် ရတတ်သော။ ဝါ၊ မိမိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တမော ခန္ဓ စသည်ကို ဖောက်ခွဲတတ်သော။ ဝါ၊ မိမိ၏ အာရုံကို ထင်ရှားသည်ကို ပြုတတ်သော တရား, နိဗ္ဗာန်သို့ သွားကြောင်းဖြစ်သော တရားတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၏ (သဒ္ဒတ္ထ)။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၀။ ပါ၊ ဋ္ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၂၁။

(တစ်နည်း) ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါယ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်မှစ၍ ရှစ်ပါး အပြား ရှိသော ပညာ, ရှစ်ပါးသော သမာပတ်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၏ (အဘိဓေယျတ္ထ)။ ဋ္ဌ။ ၂၄၀။ ကြွင်း သျှ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၂၄၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၃၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၀၉။]

---

၁၀ ။ ။ ["သမဏော ဂေါတမော" ဟု (ဥတ္တာနမုခေါတိ–နောင်) ပကတိ ကတ္တားထည့်၍ ယောဇနာ။ သျှဉ်ကား: "ဘဝံ ဂေါတမော" ဟု ထည့်သည်။ ။ ဋ္ဌ။ ၂၅၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၇၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၄၈ ။ ၁၃၂၃–ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

၁၃၃၂–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ယထာဘုစ္ဆန္တိ ယထာဘူတံ။

(ခ) ဝဏ္ဏ သမ္မာ ဝဒမာနာ ဝဒေယျန္တိ တထာဂတသ ဝဏ္ဏ ဝတ္ထုကာမာ သမ္မာ ဝဒေယျုံ၊ အဟာပေတွာ ဝတ္ထုံ

http://www.dhammadownload.com

သက္ကုဏေယျန္တိ အတ္ထော။

(ဂ) ကတမေ စ ပန တေ ဓမ္မာ ဘဂဝတာ ဧဝံ ထောမိတာတိ သဗ္ဗညုတညာဏံ။

(ဃ) ယဒိ ဧဝံကသ္မာ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတောတိ ပုထုစိတ္တသမာယောဂတော စေဝ ပုထုအာရမ္မဏတော စ။

၁ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကတော-၏ ကတ္တားထည့်လျက် အနက်ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျမှ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသို့ ဗျတိရေကစောဒနာတက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို။)

၃ ။ ။ (ဂ) (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၌ ဖြစ်သင့်သော စောဒကာ-ဘောဂါဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။

၄ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျပါ ပုထုအာရမ္မဏ-ကို အစိတ်,အပေါင်း ဝစနတ္ထပြုလျက် အပေါင်းဝစနတ္ထကိုသာ ဝစနာဒိဆက္က ခွဲပြပါ။

၅ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ပါသော ပုထုအာရမ္မဏတော စ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို ခံပြပြီးလျှင် ပုထုအာရမ္မဏ-၏ ဝစ္စတ္ထကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပါသော ယထာဘုစ္စံ-ဟူသော ပုဒ်၏ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ ကိုယ်ဝန် ပျက်ကြောင်းများနှင့် ပျက်ခဲ့သော် မပျက်အောင် ပြုပုံများ ဖြေပါ။

၉ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို အဓိပ္ပာယ် မပျက်စေဘဲ ဝတ္တမျိုး ဂါထာတစ်ခုဖွဲ့လျက် ဂါထာအမည် ဆန်းအမည် ပေးခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျပါ ဝဒမာနာ-၏ အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝ စုံလင်စွာ ထုတ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ ["ဘဂဝတာ" ဟု ကတ္တားထည့်၍ ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၉၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၀၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၆၀။]

---

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ဗျတိရေကစောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "ဘုရားရှင် ချီးမွမ်းတော်မူအပ်ကုန်သော တရားတို့သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တည်း" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ဘုရားရှင် ချီးမွမ်းတော်မူအပ်ကုန်သော တရားတို့သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ် အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့။ ယင်းသို့ ဖြစ်ကုန်ခဲ့သော် ဗဟုဝုစ်ဝိဘာတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို မပြုအပ်, မပြုသင့်, မပြုထိုက် (ဗျတိရေက)။ ဤသို့ ဗျတိရေက စောဒနာနည်းဖြင့် စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

[သိဖွယ် ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဗျတိရေကာယုတ္တစောဒနာတက် တက်မှ ပြည့်စုံသည့်အပြင် ထုံးစံလည်း ကျသည်။ ဘာကြောင့်နည်း? (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကိုက ဗျရေတိကာယုတ္တစောဒနာနည်းဖြင့် စောဒနာ၍ ထိုစောဒနာကို ဖြေထားသော ဝါကျဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် "ဗျတိရေကာယုတ္တစောဒနာ တက်ပြပါ" ဟု မေးမှ ပြည့်စုံသည်။ သို့သော် စောဒနာ ၂-မျိုးဖြစ်၍ စည်းမျဉ်းနှင့်တော့ မညီ။

ဗျတိရေကာယုတ္တစောဒနာတက် ။ ။ ဗျတိရေကာယုတ္တစောဒနာတက် တက်သော် ဗျတိရေကနောင် "ထိုသို့ဗဟုဝုစ်ဝိဘာတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို မပြုအပ်, မပြုသင့်, မပြုထိုက်ပါဘဲလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဗဟုဝုစ်ဝိဘာတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုတော်မူအပ်ပါသနည်း" ဟု. အယုတ္တထည့်၍ စောဒနာပါ။]

---

၃ ။ ။ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က

၁ ။ ။ နနု ဘဂဝတာ ထောမိတာ တေ ဓမ္မာ သဗ္ဗညုတညာဏံ ဟောန္တိ (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော (စောဒနာ)။

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ နန္ဒ ပုထုစိတ္တသမာယောဂဆွေဂ ပုထုအာရမ္မဏဆ္ဆ ဟောတိ (ပရိဟာရာဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ ဗဟုဝစနိဒ္ဒေသော ကတော (ပရိဟာရ)။

---

၄ ။ ။ အစိတ်ဝစနတ္ထ ။ ။ ပုထဇ္ဇိ မဟန္တဘာဝေန ပတ္ထရန္တိ ပုထူနိ။ (မောဂ္ဂလာန ဏာဒိဝုတ္တိ။ ၅)။ အာဂန္တွာ စိတ္တစေတသိကာ ရမန္တိ ဇော္ဍာ တိ အာရမ္မဏာနိ။ (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၉၄)။ (တစ်နည်း) အာရမ္မီယန္တိ စိတ္တစေတသိ-ကေဟိ ဂယ္ဟန္တိတိ အာရမ္မဏာနိ။ (အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာ။ ၂၄၁။)

အပေါင်းဝစနတ္ထ ။ ။ ပုထူနိ အာရမ္မဏာနိ ဇတသာတိ ပုထုအာရမ္မဏံ။ (သီ။ ဋီ။ သစ်။ ၁။ ၃၈၂။)

ဝစနာဒိဆက္က

၁ ။ ။ ပုထုအာရမ္မဏံ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ ပုထူနိ အာရမ္မဏာနိ ဇတသ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ် ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ များစွာကုန်သော အာရုံတို့၏ သဗ္ဗညုတညာဏ်နှင့် အာရုံ, အာ-ရမ္မဏိက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သဂတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။

၅ ။ ။ သဗ္ဗညုတညာဏ်ဩပ်သည် ဝစနိယ။

၆ ။ ။ ဗဟုဂေါစရံ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနိယတ္ထ။

မှတ်ချက် ။ ။ "ပုထုအာရမ္မဏံ အာရမ္မဏံ ဇတသာတိ ပုထုအာရမ္မဏံ (အာရမ္မဏ-သဒ္ဒါတစ်ခုကျေ)" ဟုလည်း ဝိဂ္ဂဟ ပြုနိုင်ပါသည်။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈၂။)

---

၅ ။ ။ ဟိတ်၏သမ္မန် ။ ။ ပုထုအာရမ္မဏတော-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္မန်ကား သဗ္ဗညုတညာဏသ-ဖြစ်ပါသည်။

ဝါစ္စတ္ထ ။ ။ ပုထုအာရမ္မဏ-၏ ဝါစ္စတ္ထကား ကတ္တုတ္ထ-ဖြစ်ပါသည်။ [ပုထုအာရမ္မဏ-ပုဒ် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ် ဖြစ်သည်ကို သတိပြု။]

---

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ယထာဘူတံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ယထာဘုစ္ဆံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဏျ-ပစ္စည်း၏ သကတ္ထ (သွတ္ထ) ၌ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ယထာဘုစ္ဆံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ယထာဘူတမေဝ ယထာဘုစ္ဆံ" ဟု သကတ္ထ (သွတ္ထ) တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ

ယထာဘုစ္ဆံ-ကား ယထာဘူတ-ပုဒ်, ဏျ-ပစ္စည်း, အံ (သိ) ဝိဘတ်၊ "ယထာဘူတဏျံ" ဟု ဆိုလိုလျက် တျ-ကို စ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, စ-ကို ဒွေဘော်လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမ, ဘူ-၌ ဥ-ကို ဥ-ရဿပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "ယထာဘုစ္ဆံ" ဟု ပြီးပါသည်။ (ရူပသိဒ္ဓိ) [ရူပသိဒ္ဓိ ဏျတ္တတာ ဘာဝေ တု (၃၈၇)-သုတ် ကြည့်။]

(တစ်နည်း) "ယထာဘူတဏျံ" ဟု ဆိုလိုလျက် တျ-သံယုဂ်ကို စ္ဆ-သံယုဂ် ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ဘူ-၌ ဥ-ကို ဥ-ရဿပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်း တို့ဖြင့် "ယထာဘုစ္ဆံ" ဟု ပြီးပါသည်။ (သဒ္ဒနီတိ) [သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ တျဒျာနံ သညောဂေါစ္ဆယဂဇ္ဈယုဂံ (၁၀၄)-သုတ် ကြည့်။]

(တစ်နည်း) (တ-ကို ယ-မကပ်ဘဲ) "ယထာဘူတယံ" ဟု ဆိုလိုလျက် တ-ကို စ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ယ-ကို ပုဗ္ဗရူပ် စ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ဘူ-၌ ဥ-ကို ဥ-ရဿပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "ယထာဘုစ္ဆံ" ဟု ပြီးပါသည်။ (မောဂ္ဂလာန်) [မောဂ္ဂလာန် သညာဒီကဏ္ဏ တဝဂ္ဂ ဝရဏာနံ ယေ စ ဝဂ္ဂဗယာ (၄၈), ဝဂ္ဂလသေဟိ တေ (၄၉)-သုတ်တို့ကြည့်။ နိရုတ္တိဒီပနီ ယင်းသုတ် (၄၄, ၄၃)-တို့လည်း ရှု။]

---

၈ ။ ။ ကိုယ်ဝန်ပျက်ကြောင်း ။ ။ ကိုယ်ဝန်ပျက်ကြောင်းများကား- (၁) လေ၊ (၂) ပိုး၊ (၃) ကံ ဖြစ်ပါသည်။

မပျက်အောင်ပြုပုံ ။ ။ ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော ၃-ပါးကုန်သောအကြောင်းတို့တွင် လေကြောင့်ကိုယ်ဝန်ပျက်ခဲ့သော် နောက်ထပ်တစ်ဖန်မပျက်အောင်

http://www.dhammadownload.com

ငြိမ်းအေးစေတတ်သော အေးမြသောဆေးကို ပေးသည်။ ပိုးတို့ကြောင့် ကိုယ်ဝန်ပျက်ခဲ့သော် နောက်ထပ်တစ်ဖန် မပျက်အောင် ပိုးတို့ကို ကုစားမှုကို ပြုလုပ်သည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ကဲ့ကြောင့် ကိုယ်ဝန်ပျက်ခဲ့သော် ဘုရားရှင်တို့သော်မှ လည်း တားမြစ်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ပါ။ (၌။ ၉၁။)

---

၉ ။ ။ ဂါထာဖွဲ့နှင့် ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည်

ယဒိ ကသ္မာ ကတော ဟောတိ၊ ဗဟူဝစနနိဒ္ဒေသော။
ပုထုစိတ္တသမာယောဂါ၊ ပုထုအာရမ္မဏာစေဝ။
ဤဂါထာသည် ဝတ္တဂါထာ, အနုဋ္ဌုဘဆန်း-ဖြစ်ပါသည်။
မှတ်ချက် ။ ။ ဟူ-၌ ဆန်းကြောင့် ဒီဃ ရောက်သည်။

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ ဝဒမာနာ-၏ အရ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်း ပြောဆိုသောသူ၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဝိရိယပြဓာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥဿာဟဋ္ဌာယိဘာဝ, ဝီရရသ။

၂ ။ ။ ဘုရားရှင်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးတော်သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက, သမ္မရာယိက-စသော အကျိုး အဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝ။

၁၃၃၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ တသ္မ တတ္ထ ဧကကဿ ဒီဃရတ္တံ နိဝုသိတတ္တာ အနဘိရတိပရိတဿနာ ဥပပဇ္ဇတိ "အဟောဝတ အညေပိ သတ္တာ ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆေယ္ယု"န္တိ-ကို အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့် အာကာရ အတွင်းသွင်းလျက် အနက်ယောဇနာပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ ဣဓ မဟာရာဇ ဘိက္ခု သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ကာယပရိဟာရိကေန စိဝရေန ကုစ္ဆိပရိဟာရိကေန ပိဏ္ဍပါတေန၊ သော ယေန ယေနေဝ ပက္ကမတိ၊ သမာဒါယေဝ ပက္ကမတိ-ကို သမာဒါယ-၏ ကံ ထည့်၍အနက်ယောဇနာပါ။

အောက်ပါ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာတို့ကို အတ္ထယောဇနာပါ။

၃ ။ ။ အထခေါ ဘဂဝါ တထာရူပံ ဣဒ္ဒါဘိသခ်ါရံ အဘိသခ်ါရေသိ။ ယထာ အဒ္ဒသ အမ္ဗဋ္ဌော မာဏဝေါ ဘဂဝတော ကောသော ဟိတံ ဝတ္ထဂုယှံ။

၄ ။ ။ သုတံ မေတံ ဘော ဂေါတမ "သမဏော ဂေါတမောသဗ္ဗံတပံ ဂရဟတိ၊ သဗ္ဗံ တပသိံ လူခဇီဝိံ ဧကံသေန ဥပက္ကောသတိ ဥပဝဒတီ" တိ။

၅ ။ ။ အပ္ပမတ္တော အယံ ဂန္ဓော၊ ယွာယံ တဂရစန္ဒနံ။
ယောစ သီလဝတံ ဂန္ဓော၊ ဝါတိ ဒေဝေသု ဥတ္တမော။

၆ ။ ။ သိဝဝိဇ္ဇာတိ သုသာနေ ပဝိသိတွာ သန္တိကရဏဝိဇ္ဇာ၊ သိဂ်ါလရုတ-ဝိဇ္ဇာတိပိ ဝဒန္တိ-ကို ဝဒန္တိ-၏ ကတ္တားထည့်၍ အတ္ထယောဇနာပါ။

၇ ။ ။ သုဋ္ဌု အဂ္ဂေ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗအာယုဝဏ္ဏသုခယသ-အာဓိပတေယျသခ်ါတေ ဒသ ဓမ္မေ သံဝတ္တေတိ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ သက္ကသံ-ဝတ္တနိကာ-ကို နိယမာနိယမ-ထည့်၍ အတ္ထယောဇနာပါ။

၈ ။ ။ တတ္ထ ဣဏံ အာဒါယာတိ ဝမိယာ ဓနံ ဂဟေတွာ။ ဗျန္တိံ ကရေယျာတိ ဝိဂတန္တံ ကရေယျ၊ ယထာ တေသံ ကာကဏိကမတ္တောပိ ပရိယန္တော နာမ နာဝသိဿတိ၊ ဧဝံ ကရေယျ-ကို ယထာ-နောင် လက္ခဏ ကြိယာ ထည့်၍ အတ္ထယောဇနာပါ။

၉ ။ ။ ယေ ပန "သပုတ္တဒါရဘာဝေါ နာမ ပဗ္ဗဇိတဿ အယုတ္တော" တိ လာယနမဒ္ဒနဋ္ဌာနေသု ဝိဟိမုဂ္ဂမာသတိလာဒီနိ သက်ံမိတွာ ပစိတွာ ပရိဘုဥ္ဇန္တိ၊ တေ ဥဉ္ဉာစရိယာ နာမ။

၁၀ ။ ။ ပဋိသလ္လီနော ဘဂဝါတိ နာနာလမ္မဏစာရတော ပဋိက္ကမ္မ သလ္လီနော နိလီနော၊ ဧကီဘာဝံ ဥပဂမ္မ ဧကတ္တာရမ္မဏေ ဈာနရတိံ အနဘဝတီတိ အတ္ထော-ကို အတ္ထော-၏ သမ္ဗန်ကို ထည့်၍ အတ္ထယောဇနာပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ အနက်အားဖြင့်အာကာရ အတွင်းသွင်းလျက် အနက်ယောဇနာ

တဿ-သတ္တဿ၊ ထိုသတ္တဝါအား။ တတ္ထ-တသ္မိံ ဗြဟ္မဝိမာနေ၊ ထို ဗြဟ္မာ့ဗိမာန်၌။ ဧကဿ၊ တစ်ယောက်ထည်းတည်း။ ဒိဃရတ္တံ၊ ရှည်မြင့်စွာသော နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး။ နိဝုသိတတ္တာ၊ နေအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အညေ၊ ငါမှ တစ်ပါးကုန်သော။ သတ္တာပိ၊ သတ္တဝါကိုသည်လည်း။ ဣတ္ထတ္တံ၊ ဤသို့ အပြား ရှိသော ဗြဟ္မာ၏ အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ ဤသို့အပြားရှိသော ဗြဟ္မာ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာဖြစ်သော ဗြဟ္မာဇာတ်သို့။ အာဂစ္ဆေယျုံ၊ ရောက်လာကြပါကုန်မူကား။ အဟော ဝတ၊ သြော်-ကောင်းလေစွတကား။ ဝါ၊ ကောင်းလေစွ သြ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အနာဘိရတိ။ အဘော်၏ လာခြင်းကို မြော်လင့်တောင့်တခြင်းဟူသော မမွေ့လျော်ခြင်းသည်။ ပရိတဿနာ၊ တောင့်တတတ် တုန်လှုပ်တတ်သော တဏှာ, ဒီဋ္ဌိသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ [ပါ။ ၁၇။ ပါ၊ သျှ။ ၆၁။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၉၆။]

---

၂ ။ ။ [သမာဒါယ-၏ ကံကို "အဋ္ဌပရိက္ခာရမတ္တက် သဗ္ဗံ" ဟု ထည့်။ ဋ္ဌ။ ၁၈၆။ "သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ အဋ္ဌပရိက္ခာရမတ္တက်။ ရှစ်ပါးသော ပရိက္ခရာ မျှကို" ဟု ယောဇနာ။ ကြွင်း သျှ-အတိုင်း။ ။ ပါ။ ၆၇။ ပါ၊ သျှ။ ၁၅၅။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၂၅၇။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၉၉။ ပါ၊ သျှ။ ၂၄၅။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၃၅၈။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၅၃။ ပါ၊ သျှ။ ၃၂၉။ ပါ၊ သျှ၊ သစ်။ ၄၈၁။]

---

၅ ။ ။ [ပါ။ ၁၅၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၉၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၉။]

---

၆ ။ ။ [သျှ အတိုင်းယောဇနာ့။ ။ ဋ္ဌ။ ၈၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၂၉၄။ ဋ္ဌ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၄၆။]

---

http://www.dhammadownload.com

၇ ။ ။ [သျ အတိုင်းယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၄၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၆၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၇၁။]

---

၈ ။ ။ ["ကရိယမာနေ" ဟု လက္ခဏာကြိယာထည့်၍ သျ-အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၈၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၈၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၉၄။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၄၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၃၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၀၆။]

၁၀။ ။ [အတ္ထော-၏ သမ္ဗန်ကို "အဿ ပဋိသလ္လိနောတိ ပဒဿ" ဟု ထည့်၍ သျ-အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၂၇၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၂၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၀၃။]

၁၃၃၃-ခုနှစ် မဖွာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ရာဇဂဟေတိ ဇဝံနာမကေ နဂရေ။

(ခ) တဉ္ဉိ မန္ဒာတုမဟာဂေါဝိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ရာဇဂဟန္တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) အလဂ္ဂနဋ္ဌေန အဇ္ဈောကာသော ဝိယာတိ အဇ္ဈောကာသော။

(ဃ) ပဗ္ဗဇိတော ဟိ ကူဋာဂါရရတနပါသာဒဒေဝဝိမာနာဒီသု ပိဟိတဒွါရဝါတပါနေသု ပဋိစ္ဆန္နေသု ဝသန္တော်ပိ နေဝ လဂ္ဂတိ နာ သဇ္ဇတိ နာ ဗဇ္ဈတိ။ တေန ဝုတ္တံ "အဇ္ဈောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ" တိ။

၁ ။ ။ ရာဇဂဟော-ဟူသောပုဒ်ကို သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ ဝေါဟာရတ္ထ, သဒ္ဒတ္ထ အနက်ပေး၍ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို နိယမာနိယမ ထည့်၍အနက် ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျမှ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျသို့ သာဘောဂါ ယုတ္တပုစ္ဆာ တက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို။)

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျဉ် ဖြစ်သင့်သော စောဒကာဘောဂါဒိ-စတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။

၄ ။ ။ ဒဿိတုံ ယုတ္တာတိ ဒဿနီယာ-ဥ် ဒဿနီယာ-ပုဒ်ကို သဝဏ္ဏနာ နှင့်အညီ ဝစနတ္ထပြု၍ ဝစနာဒိဆက္က ကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဉ်ပါသော ပရိဂ္ဂဟိတတ္ထာ-ဟူသောဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို ထုတ်ပြ၍ စာစပ်ပြီးလျှင် ဘာဝယောဂပုဒ်၏ ပစ္စယတ္ထကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၆ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဉ် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သဝဏ္ဏနာကို ထုတ်ပြပါ။

၇ ။ ။ ဒီဝသမာသာဒီနံ လက္ခဏံ ဘဝိတုံ ယုတ္တာတိ လက္ခဏာ-ဥ် လက္ခဏာ-ဟူသော ပုဒ်၏ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံကို ပြဆိုပါ။

၈ ။ ။ ဝိရတိ ၃-ပါးတို့တွင် သေတုဃာတဝိရတိ၏ အရ တရားကိုယ် နှင့် အာရုံကို ဖော်ပြပါ။

၉ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြ အဋ္ဌကထာလာ အဓိပ္ပာယ်ကို ခြုံမိအောင် ဝတ္တမျိုး တစ်ဂါထာဖွဲ့လျက် ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည် ပေးခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ ယေကေစိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာသေ၊ နံ တေ ဂမိဿန္တိအပါယ ဘူမိံ။

ပဟာယ မာနုသံ ဒေဟံ၊ ဒေဝကာယံ ပရိပူရေဿန္တိ-ဥ် ဂတာသေဝယ် အန္တတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍ ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝ စုံလင်စွာ ထုတ်ပြပါ။

၁၃၃၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ ဆေါဟာရတ္ထ ။ ။ ရာဇဂေဟေ၊ ရာဇဂြိုဟ်ဟူသော အမှည်ရှိသော မြို့၌။

သဒ္ဒတ္ထ ။ ။ ရာဇဂေဟေ၊ မန္ဒာတုစက္ကြာမင်း, မဟာဂေါဝိန္ဒပုရောဟိတ် အစရှိသည်တို့သည် ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်သောမြို့၌။ [ဋ္ဌ။ ၁၂၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁။

http://www.dhammadownload.com

၌၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၄။]

[(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို သျှ၊ သစ် အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ၌။ ၁၆၂။ ၌၊ သျှ၊ ၂။ ၁၁၄။ ၌၊ သျှ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၆။]

---

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ သာဘောဂါယုတ္တ (သာဘောဂ) ပုစ္ဆာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် မကပ်ငြိတတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အနက်သဘော့သတ္တိကြောင့် ရဟန်း၏ အဖြစ်သည် လွင်တီးခေါင်နှင့် တူရကား "အဇ္ဈောကာသ မည်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (၌ပနာ)။ ရဟန်းဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ပိတ်အပ်ပြီးသော တံခါး၊မ, လေသာပြတင်း, တံခါးရွက် ရှိကုန်သော ဖုံးလွှမ်းအပ်ကုန်ပြီးသော စုလစ်မွန်ချွန် အထွတ်ရှိသော ကျောင်း, ရတနာပြာသာဒ်, နတ်ဗိမာန် အစရှိသည်တို့၌ နေသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ယင်းသို့နေပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် "အဇ္ဈောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ" ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း (အယုတ္တ=ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

[သဘာဝ မကျသော ၌ပနာ ။ ။ အမေးအား‌လျော်စွာ တက်သည်။ သို့သော်-၌ပနာ သဘာဝမကျ။ ဘာ့ကြောင့်နည်း? (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျလုံး၌ ပဓာနစကားသည် တနေ့ဝတ္ထု အဇ္ဈောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာတိ-ဖြစ်သည်။ ယင်းပဓာနစကားကို မျှော်တက်ရမည့်အပြင် အဇ္ဈောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ-၌ စောဒကတို့ မနှစ်မျို့ဖွယ်, စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကျမ်းဆရာ ရေးရကား မနှစ်သက်ရာ ၌ပနာ-နှင့်အညီ ယင်းကို ၌ပနာ ထားရမည်ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။ ထို့ကြောင့် "ဘုရား‌ရှင်သည် 'အဇ္ဈောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ' ဟု ဟောတော်မူ၏" ဟု ၌ပနာထားမှသဘာဝကျသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ "(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျတစ်ခုလုံးကို တက်စေလိုသော် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို ၌ပနာ မထား‌စေသင့်" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဝါကျတစ်ခုလုံး မတက်စေသင့် ။ ။ သို့မဟုတ် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို ၌ပနာ ထား‌စေလိုသော် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျတစ်ခုလုံးကို မတက်စေသင့်၊ နဗ္ဗတိ-တိုင်ရုံသာ ရည်၍ တက်စေသင့်သည်။ ယင်းတိုင်ရုံသာ ရည်၍ တက်သော် –

http://www.dhammadownload.com

အရှင်အဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် မကပ်ငြိတတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အနက်သဘောသတ္တိကြောင့် ရဟန်း၏ အဖြစ်သည် လွင်တီးခေါင်နှင့် တူရကား "အဗ္ဘောကာသ မည်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ရဟန်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပိတ်အပ်ပြီးသော တံခါးမ, လေသာပြတင်း, တံခါးရွက် ရှိကုန်သော ဖုံးလွှမ်းအပ်ကုန်ပြီးသော စုလစ်မွန်ချွန် အထွတ်ရှိသော ကျောင်း, ရတနာပြာသာဒ်, နတ်ဗိမာန် အစရှိသည်တို့၌ နေသည်မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ အဘယ်သို့ မကပ်ငြိပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

ဝါကျထူးပုံ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျတစ်ခုလုံးကို ရည်တက်သော် ယင်း (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျဝယ် ပဗ္ဗဇိတော။ ပ။ နဗဇ္ဈတိ-သည် ကာရဏ, တေန။ ပ။ ပဗ္ဗဇ္ဇာတိ-သည် ဖလဝါကျမည်၏။ (ထို့ကြောင့် ကသ္မာ-ဖြင့် မှတ်အပ်သော အယုတ္တဖြင့် တက်သည်။ နဗဇ္ဈတိ-တိုင်ရုံသာ ရည် တက်သော် ပဗ္ဗဇိတော။ ပ။ နဗဇ္ဈတိ-သည် ဝိတ္ထာရ (အလဂ္ဂနဌေန-ကို ချဲ့သည်။ ဝိတ္ထာရဖြစ်၍ ကထံ-ဖြင့် မှတ်အပ်သော အယုတ္တဖြင့် တက်သည်။) တေန-စသည်သည် လဒ္ဓဂုဏ (တစ်နည်း) နိဂမဝါကျ မည်၏။ ဤသို့ ထူးကြသည်။

အမှန်မှာ ။ ။ ဤမေးခွန်း၌ သာဘောဂါယုတ္တပုစ္ဆာတက်-ဟူသော စကားလုံးကိုက အချိုးမကျပါ။ အယုတ္တ-စကားလုံး သုံးလိုလျှင် ပုစ္ဆာ-စကားလုံးနှင့် တွဲမသုံးသင့်၊ "အယုတ္တစောဒနာ" ဟုသာ သုံးရိုးရှိ၍ စောဒနာ-စကားလုံးနှင့်သာ တွဲသုံးသင့်သည်။ သို့ဖြစ်၍ "သာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ တက်ပြပါ" ဟု မေးက တော်သေးသည်။ သို့သော်စည်းမျဉ်းတော့ လွန်နေမြဲ။ ပုစ္ဆာ-စကားလုံး သုံးလိုလျှင် အယုတ္တ-နှင့် ပုစ္ဆာ-သည် အမည်သာ ကွဲသော "ထမင်းနဲ့နှင့် ယာဂု" ကဲ့သို့ အတူတူဖြစ်၍ အယုတ္တ-စကားလုံး ထည့်စရာမလို။ သို့ဖြစ်၍ "သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပြပါ" ဟု မေးမှ ကောင်းသည်။ အဖြေကား အတူတူပင်။]

---

၃ ။ ။ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္က

၁ ။ ။ နနု ပဗ္ဗဇိတော ကူဋ္ဌာဂါရရတနပါသာဒ ဒေဝဝိမာနာဒီသု ပိဟိတ ဒ္ဓါရဝါတပါနေသု ပဋိစ္ဆန္ဒေသု ဝသန္တော ဟောတိ (စောဒကာဘောဂ)။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ "အစ္ဆောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ" တိ ဝုတ္တံ (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု နေဝလဂ္ဂတိ နာ သဇ္ဇတိ နာ ဗဇ္ဈတိ (ပရိဟာရာဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ "အစ္ဆောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ" တိ ဝုတ္တံ (ပရိဟာရ)။

---

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထ ။ ။ ဒဿိတဗ္ဗာတိ ဒဿနီယာ။

ဝစနာဒိဆဏ္ဏ

၁ ။ ။ ဒဿနီယာ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ ဒဿိတဗ္ဗာ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ ကြည့်ရှုခြင်း ကြိယာသကတ်သည် ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဓောတက။

၅ ။ ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

[ကျက်ဖွယ် ။ ။ ကမ္မဝါစက၊ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒကို၊ ယုတ္တ,သဏ္ဌာ၊ အရဟာ, သဏ္ဌာဏေယျ၊ အနုဏ္ဍိတ၊ စသည်တို့နှင့် ဖွင့်၍ပြ၊ ကမ္မသာဓန ကြံစရာ။ [သံဝဏ္ဏနာနိယံ)]

---

၅ ။ ။ ဟိတ်၏သမ္ဗန် ။ ။ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား တသ္မ နဂရသ္မာ-ဖြစ်ပါသည်။

စာစပ် ။ ။ တသ္မ နဂရသ္မာ-ကား "၏" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ-ဝယ် တ္တ-ပစ္စည်း၌ သမ္ဗန်, သတ္တိမန္တ၊ တ္တ-ပစ္စည်းကား သမ္ဗန္ဓီ, သတ္တိ။

တသ္မ နဂရသ္မာ-ကား "ကို" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ-ဝယ် ပရိဂ္ဂဟိတ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္ဆ, တုလျတ်၊ ပရိဂ္ဂဟိတ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

ပစ္စယတ္ထ ။ ။ ဘာဝယောဂပုဒ်၏ ပစ္စယတ္ထကား ကမ္မတ္ထ-ဖြစ်ပါသည်။

---

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သဝဏ္ဏနာ

မန္ဒာတုမဟာဂေါဝိန္ဒာဒီဟိ-ဟူသော သဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ရာဇဂဟ-ဠိ ရာဇ-အရ မန္ဒာတုစကြာမင်း, မဟာဂေါဝိန္ဒပုရောဟိတ် စသည်တို့ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ-သဝဏ္ဏနာ။

ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ-ဟူသော သဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဂဟ-ဠ အ-ပစ္စည်း၏ ကံ အနက်ဟောင်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထ သဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဂဟ-ကို "ဂယှတီတိ ဂဟံ" ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဝဏ္ဏနာ။

မန္ဒာတုမဟာဂေါဝိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ-ဟူသော အပေါင်းသဝဏ္ဏနာ ပါဠိဖြင့် ရာဇဂဟ-ဟူသော သဝဏ္ဏော တဗ္ဗပုဒ်၏ တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းတတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ ကတ္တား အနက်ဟောင်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင် ပဒတ္ထသဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ရာဇဂဟ-ဟူသော သဝဏ္ဏော တဗ္ဗပုဒ်ကို "ရာဇူဟိ ဂဟံ ရာဇဂဟံ" ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံ

လက္ခညာ-ကား လက္ခ-ဓာတ်, အနိယ-ပစ္စည်း, ဣတ္ထိဓောတက အာ-ပစ္စည်း။ "လက္ခနိယာ" ဟု ဆိုလိုလျက် ဒန္တဇ န-ကို မုဒ္ဓဇ ဏ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ဤ-ကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပ, (ဏ-ကို ယ-ကပ်၍) ဏျ-ကို ဥ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ဥ-ကို ဒွေဘော်လာခြင်း ဝဏ္ဏာဂမ-နိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "လက္ခညာ" ဟု ပြီးပါသည်။ (သီလက္ခန်ဒိကာသစ်, ရူပသိဒ္ဓိ)။

(တစ်နည်း) "လက္ခနိယာ" ဟု ဆိုလိုလျက် ဤ-ကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပ, (န-ကို ယ-ကပ်၍) ရှ-သံယုက် ည-သံယုက်ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်း တို့ဖြင့် "လက္ခညာ" ဟု ပြီးပါသည်။ (သဒ္ဒနီတိ)။

(တစ်နည်း) "လက္ခနိယာ" ဟု ဆိုလိုလျက် ဒန္တဇ န-ကို မုဒ္ဓဇ ဏ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ, ဤ-ကို ချေခြင်း ဝဏ္ဏလောပ, ဏ-ကို ဥ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိ-

http://www.dhammadownload.com

ကာရ, ယ-ကို ပုဗ္ဗရူပ် ဥ-ပြုခြင်း ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းတို့ဖြင့် "လက္ခဉာ" ဟု ပြီးပါသည်။ (မောဂ္ဂလာန်)။

[ထောက်ပြယ် ။ ။ လက္ခိတဗ္ဗာတိ လက္ခဏီ(ဏိ)ယာ၊ သာ ဧဝ လက္ခ-ဉာ ယဝတော ဏကာရဿ ဥ ကာရာဒေသဝသေန ယထာ "ပေါက္ခရညော သုမာပိတာ"တိ။ (သီလက္ခန် ဋီကာသစ်၊ ၂။ ၁၄။)

မှတ်ချက် ။ ။ အနီယ-ပစ္စည်းဖြစ်၍ "လက္ခဏီယာ" ဟု ဤ-ဒီဃနှင့် ရှိပါ။ ရမဏီယာ ဒဿနီယာ (ပါဠိတော်), လက္ခဏီယာတိအတ္ထော (သီလက္ခန် ဋီကာဟောင်း။ ၂၁၂)-တို့လည်း ထောက်။ ဋီကာသစ်၌ ရဿနှင့် ရှိသည်။

"ပေါက္ခရိနိ" ဣတိဓ "တေသုဝုဒ္ဓိ" တိအာဒိနာ ဣကာရနကာရာန်အကာရဏကာရာဒေသာ၊ ပေါက္ခရဏီ, ပေါက္ခရဏီ။ "တတော ယောနမောတ္ထု" တိသုတ္တေ တုဂ္ဂဟဏေန ယောနမောကာရော စ၊ ဤကာရဿ ယကာရော၊ "ယဝတ" မိစ္စာဒိသုတ္တေ ကာရဂ္ဂဟဏေန ဏျဿ ဥ ကာရော, ဒ္ဝိတ္တံ့။ ပေါက္ခရညော ပေါက္ခရဏိယော ဝါ ဣစ္စာဒိ။ (ရူပသိဒ္ဓိ။ ၈၉။)

ရော ညယုဂ် ဏျော စ။ အာနိအာယော အညာယော၊ အာကိဠ ညံ၊ ဂေလညံ၊ သာမညံ၊ ကွစိ နာ ဘဝတိ၊ အာဏဏ္ဍော။ (သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ။ ၁၁၇။)

ယေ ပသိဝဏ္ဏသ ။ ။ ပသညဿ ဣဝဏ္ဏဿ လောပေါ ဟောတိ ဝါ ယကာရေ ।ပ၊ ပေါက္ခရညော။ (မောဂ္ဂလာန သျာဒိကဏ္ဍ။ ၁၁၆။)

ပေါက္ခရညောတိ ပေါက္ခရဏီသဒ္ဒတော ယောမှိ ဣမိနာ ဤကာရ လောပေ "တဝဂ္ဂဝရဏာနံ ယေ စဝဂ္ဂဗယဉာ" တိ ၁-၄၈ ဏဿ ဉကာရေ "ဝဂ္ဂလငသဟိ တေ" တိ ၁-၄၉ ယဿ စ ဥ ကာရော။ (ယင်းပဋ္ဌိကာ။)

---

၈ ။ ။ **သေတုယာတဝိရတိ၏ အရ တရားကိုယ်** ။ ။ သေတုယာတဝိရတိ၏ အရ တရားကိုယ်ကား မဂ်နှင့် ယှဉ်သော (မဂ္ဂသမ္မယုတ္တ) ဝိရတိ ဖြစ်ပါသည်။

သေတုယာတဝိရတိ၏ အာရုံ ။ ။ သေတုယာတဝိရတိ၏ အာရုံကား နိဗ္ဗာန်-ဖြစ်ပါသည်။ (အဋ္ဌကထာ။ ၂၇၂)။

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ ဂါထာဖွဲ့နှင့် ဂါထာအမည်, ဆန်းအမည်

တဉ္ဇိ မန္ဒာတုရညာ စ၊ ပရိဂ္ဂဟိတဘာဝတော။
အညေဟိစေဝ ရာဇူဟိ၊ ဝုတ္တံ ရာဇဂဟံ ဣတိ။
ဤဂါထာကား ပဏ္ဍာဝတ္ထုဂါထာ, အနုဋ္ဌုဘာဆန်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၀။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ ဂတာသေ-ဝယ် အန္ဆတ္ထအရ ဘုရား၌ရှင်ကို "ကိုးကွယ်လည်း လျောင်းပုန်းအောင်းမှီခိုရာ" ဟူ၍ မှီဝဲဆည်းကပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော သဒ္ဓါ, ပညာပြောနှံးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ, ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။

၂ ။ ။ ဘုရား၌ရှင်သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ဘုရား၌ရှင်၏ ဂုဏ်တော်တို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ အပါယ်သို့ မလားရခြင်း, လူ့အတ္တဘောကို စွန့်၍ နတ်အတ္တ-ဘောကို ရခြင်းစသည်သည် အနုဘာဝ။

၁၃၃၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ နိသဇ္ဇ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ "ကာယနုတ္ထဘိက္ခဝေ ဇေတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ သန္နိပတိတာ၊ ကာ စ ပန ဝေါ အန္တရာကထာ ဝိပ္ပကတာ" တိ-ဟူသော ပါဠိကို အာကာရကို အတွင်းသွင်း၍ ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ အဗရာမသတော စဿ ပစ္စတ္တညေဝ နိဗ္ဗုတိ ဝိဒိတာ။ ဝေဒနာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ ဝိဒိတ္တာ အနုပါဒါ ဝိမုတ္တော ဘိက္ခဝေ တထာဂတော-ဟူသော ပါဠ်ကို မှန်မှန်ယောဇနာပါ။

၃ ။ ။ လဋ္ဌုကိကာပိ ခေါ အမ္ဗဋ္ဌ သကုဏိကာ သကေ ကုလာဝကေ ကာမလာပိနီ ယောတိ-ဟူသော ပါဠ်ကို သကုဏိကာ-ဌ် သဒ္ဒတ္ထကို ထင်စေလျက် ယောဇနာပါ။

၄ ။ ။ ယတ္ထ သီလံ တတ္ထ ပညာ၊ ယတ္ထ ပညာ တတ္ထ သီလံ။ သီလဝ

http://www.dhammadownload.com

တော ပညာ၊ ပညာဝတော သီလံ။ သီလပညာဏဋ္ဌ ပန လောကသ္မိံ အဂ္ဂ-မက္ခာယတိ-ကို ယောဇနာပါ။

၅ ။ ။ ဓမ္မောတိ ဟေတု၊ ဝုတ္တဥ္စေတံ "ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ" တိ။ အတ္ထောတိ ဟေတုဖလံ ဝုတ္တဥ္စေတံ "ဟေတုဖလေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ" တိ-ဟူသော ပါဠိကို ဝါကျ အပြန်အလှန် ယောဇနာပါ။

၆ ။ ။ တတ္ထ ကာယနုတ္ထာတိ ကတမာယ နု ကထာယ သန္နိသိန္နာဘဝ ထာတိ အတ္ထော။ ကာယနေတ္ထာတိပိ ပါဠိ၊ တဿာ ကတမာယ နု ဇေတ္ထာတိ အတ္ထော။ ကာယနောတ္ထာတိပိ ပါဠိ၊ တဿာပိ ပုရိမောယေဝ အတ္ထော-ဟူသော ပါဌ်ကို သဗ္ဗနာမ်တို့၏ အစွဲ မလွဲစေဘဲ ယောဇနာပါ။

၇ ။ ။ အန္တရာ ကထာတိ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရဥ္စေသပရိပုစ္ဆာဒီနံအန္တရာ အညာ ဧကာ ကထာ။ ဝိပ္ပကထာတိ မမ အာဂမနပစ္စယာ အပရိနိဋ္ဌိတာ သိခံ အပ္ပတ္တာ-ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၈ ။ ။ ယသ္မာ ဧတ္ထ ဒွါသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိယော ဝိဘတ္တာ၊ တသ္မာ "ဒိဋ္ဌိဇာလ" န္တိပိ နံ ဓာရေဟိ-ဟူသောပါဌ်ကို အာလုပ်ပုဒ်, ကတ္တားပုဒ်တို့ကို ထည့်လျက် အနက် ယောဇနာပါ။

၉ ။ ။ နာဿ ပရော ပစ္စယော၊ နု ပရဿ သဒ္ဒါယ ဧတ္ထ ဝတ္ထုတိတိ အပရပ္ပစ္စယော-ကို သဗ္ဗနာမ်အစွဲ မလွဲစေဘဲ ယောဇနာပါ။

၁၀။ ။ ကတိပါဟစ္စယေန ပဗ္ဗဇိတ္တာ အဂ္ဂညသုတ္တေ ဥပသမ္ပဒဥ္စေဝ အရဟတ္တဥ္စ အလတ္ထုံ-ကို ကတ္တားထည့်၍ ယောဇနာပါ။

၁၃၃၄-ခုနှစ် မြောစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

၁ ။ ။ အာကာရကို အတွင်းသွင်း၍ ယောဇနာ

နိသဇ္ဇခေါ၊ နေတော်မူပြီး၍သာလျှင်။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဘိက္ခူ၊ ရဟန်းတို့ကို။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ (တုမှေ၊ သင်ချစ်သားတို့သည်။) ဇေတဝနဟိ၊ ဤယခု ငါဘုရား ကြွလာတော်မူဆဲအခါ၌။ ကာယ ကထာယ၊ အဘယ်စကားဖြင့်။ သန္နိသိန္နာ၊ ကောင်းစွာနေကြကုန်သည်။ ဝါ၊ ကောင်းစွာ ထိုင်ကြကုန်သည်။ သန္နိပတိတာ၊ ကောင်းစွာ ကျရောက်ကြကုန်သည်။ ဝါ၊

http://www.dhammadownload.com

စည်းဝေးကြကုန်သည်။ အတ္ထနု၊ ဖြစ်ကြကုန်သနည်း။ ဝေါ၊ သင်တို့၏။ ဝါ၊ သင်တို့သည်။ (မမ၊ ငါဘုရား၏။ အာဂမနပစ္စယာ၊ ကြွလာတော်မူခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။) အန္တရာ၊ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရ၊ ဥဒ္ဒေသ၊ ပရိပုစ္ဆာတို့၏ အကြား၌။ ဝိပွကထာ၊ အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်းမှ ကင်းသော။ ဝါ၊ ကင်းပြီးသော အပြားအားဖြင့် ပြုခြင်းရှိသော။ ဝါ၊ ပြုအပ်ပြီး မဟုတ်သော။ ဝါ၊ ပြုအပ်ဆဲ ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ပြောဆိုအပ်ပြီး မဟုတ်သော။ ဝါ၊ ပြောဆိုအပ်ဆဲဖြစ်သော။ ဝါ၊ ပြု၍ မပြီးသေးသော။ ဝါ၊ ပြောဆို၍မပြီးသေးသော။ အန္တရာ၊ ကမ္မဋ္ဌာန-မနသိကာရ၊ ဥဒ္ဒေသ၊ ပရိပုစ္ဆာမှ တစ်ပါးသော။ ကထာ၊ စကားသည်။ ကာ စ ပန၊ အဘယ်နည်း။ ဝါ၊ အဘယ်စကားတဲ့နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာမန္တေသိ၊ သိစေတော်မူပြီ။ ဝါ၊ မိန့်တော်မူပြီ။ [ပါ။ ၂။ ပါ၊ သျ။ ၁၀။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၂၂။]

မှတ်ချက် ။ ။ အန္တရာ-ကို အညတ္ထ, ဝေမ္မတ္ထ ယူ၍ တန္တနည်း, သိလေသနည်းအားဖြင့် ယောဇနာသည်။ သာမညမေးခွန်း ဖြစ်၍ ပါဠိအားဖြင့်လည်း အာကာရကို သွင်း၍ ယောဇနာနိုင်သော်လည်း တစ်နည်း ယောဇနာက မေးခွန်း၏ လိုအပ်သောအဖြေသည် ပြည့်စုံပြီဖြစ်သောကြောင့်အနက်အားဖြင့် အာကာရကို သွင်း၍ ယောဇနာသောနည်း တစ်နည်းသာ ယောဇနာလိုက်ပါသည်။ [ဝိသေသ, မ, မေးသင့်သည်။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၁၆။ ပါ၊ သျ။ ၅၈။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၉၄။]

---

၃ ။ ။ [သကုဏိကာပိ၊ ငယ်သော ငှက်မသည် သော်လည်း။ ဤသို့ သဒ္ဒတ္ထယောဇနာ။ (က-ပစ္ဆည်း ခုဒ္ဒကတ္ထ။ သကုဏကာ=ခုဒ္ဒကသကုဏာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ။ ၄။ ၃၄၇။ ဤဒ္ဒ ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်၍ သကုဏိကာ) ကြွင်း သျ-အတိုင်း ယောဇနာ။ ပါ။ ၈၆။ ပါ၊ သျ။ ၂၀၆။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၃၁၆ ။ ။ ၁၃၂၂, ၁၃၃၀-ခုနှစ်များကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၁၆။ ပါ၊ သျ။ ၂၈၀။ ပါ၊ သျ၊ သစ်။ ၄၀၃။]

---

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ ဝါကျ အပြန်အလှန် ယောဇနာ

ဓမ္မောတိ၊ ဓမ္မောဟူသည်ကား။ ဟေတု၊ အကြောင်းတည်း။ (ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ ဓမ္မဿ၊ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏။ ဟေတုပရိယာယဘာဝေါ၊ ဟေတုသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကို။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်သနည်း။) ဟိ-ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့် "ဟေတုမှိ ဉာဏ် ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ" တိ၊ "ဟေတုမှိဉာဏ် ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ" ဟူ၍၊ ဝါ၊ ဟူသော။ ဇတံ ဝစနံ၊ ဤစကားကို။ (ပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိဘင်္ဂေ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိဘင်္ဂ်၌။ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဓမ္မဿ၊ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏။ ဟေတုပရိယာယဘာဝေါ၊ ဟေတုသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကို။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်သတည်း။) ဟေတုမှိ၊ အကြောင်း၌။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်သည်။ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ၊ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ မည်၏။ အတ္ထောတိ၊ အတ္ထော-ဟူသည်ကား။ ဟေတုဖလံ၊ အကြောင်း၏အကျိုးတည်း။ (ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ အတ္ထဿ၊ အတ္ထသဒ္ဒါ၏။ ဟေတုဖလပရိယာယဘာဝေါ၊ ဟေတုဖလသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကို။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်သနည်း။) ဟိယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ "ဟေတုဖလေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ" တိ၊ "ဟေတုဖလေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ" ဟူ၍။ ဝါ၊ ဟူသော။ ဇတံ ဝစနံ၊ ဤစကားကို။ (ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂေ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂ်၌။ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အတ္ထဿ၊ အတ္ထသဒ္ဒါ၏။ ဟေတုဖလပရိယာယဘာဝေါ၊ ဟေတုဖလသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကို။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်သတည်း။) ဟေတုဖလေ၊ အကြောင်း၏ အကျိုး၌။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်သည်။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ၊ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ မည်၏။

[ဋီကာသစ် နည်းမှိုး ယောဇနာသည်။ ယင်းဋီကာသစ်၌ ဝက်ဝုစ်အားဖြင့် ကထံ-ဖြင့် မေးသည်။ သျှ၊ သစ်-အတိုင်းသော်လည်း ယောဇနာ။ ဋ္ဌ။ ၂၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၇၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၄၆။]

---

၆ ။ ။ [သျှ-အတိုင်းယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၄၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၇၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၀၁။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၅၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၁၇၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၀၂။]

---

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ အာလုပ်ပုဒ်, ကတ္တားပုဒ်တို့ ထည့်လျက် အနက်ယောဇနာ

(အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။) (အာလုပ်ပုဒ်) ယသ္မာ။ အကြောင်ကြောင့်။ ဇတ္ထ-ဇ-တသ္မိ ဓမ္မပရိယာယေ၊ ဤဒေသေတဗ္ဗအနက်ကို သိစေတတ်သော တရား ဒေသနာတော်၌။ ဒွါသဋ္ဌိ၊ ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော။ ဒိဋ္ဌိယော၊ ဒိဋ္ဌိတို့ကို။ ဝိဘတ္တာ၊ ဝေဖန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော ဒိဋ္ဌိတို့ကို ဝေဖန်အပ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ကဟ-ကမသ္မိံ သာသနေ၊ ဤသာသနာတော်၌။ တွံ၊ သင်သည် (ကတ္တား)။ ကမ် ဓမ္မ ပရိယာယံ၊ ဤဒေသေတဗ္ဗအနက်ကို သိစေတတ်သော တရားဒေသနာတော်ကို။ ဒိဋ္ဌဇာလန္တိပိ၊ "ဒိဋ္ဌဇာလ" ဟူ၍လည်း။ ဝါ၊ "ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော ဒိဋ္ဌိဟုဆိုအပ်သော ဇာရိရာဖြစ်သော သုတ်" ဟူ၍လည်း။ ဓာရေဟိ၊ မှတ်လော့။ (ကဟ, ကမ် ဓမ္မပရိယာယံ-ပုဒ်တို့လည်း လိုက်။ နံ-ကာ: အနက်မဲ့)။ [ဋ္ဌ။ ၁၁၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၉၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၃၉။]

---

၉ ။ ။ [သျ အတိုင်းယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၂၄၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၄၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၂၅။]

၁၀။ ။ ["ဧတေမာဏဝါ၊ ဤဝါသေဋ္ဌ, ဘာရဒ္ဝါဇလုလင်တို့သည်" ဟု ကတ္တားထည့် ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၃၃၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၅၅၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၅၁။]

၁၃၃၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဝတ္ထုဂုယ္ဟတိ အင်္ဂတော။

(ခ) ဘဂဝတော ဟိ ဝရဝါရဏသဒိသဝ ကောသောဟိတံ ဝတ္ထုဂုယှံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ပဒုမဂဗ္ဘသမာနံ။

(ဂ) တံ သော ဝတ္ထုပဋိစ္ဆန္နတ္တာ အပသဿန္တော, အန္တောမုခ ဂတာယ စ ဓိတုယ ပဟူတဘာဝံ အသလ္လက္ခေန္တော တေသု ဒွီသု လက္ခဏေသု က'ဒိ အဟောသိ ဝိစိကိစ္ဆိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) တထာရူပင်္ကို တဲ့ရုပ်။

၁ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မှန်ကန်စွာ အနက်ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အပဿန္တော-မှ က-နှင့် ဟိတ်-သို့ သဒ္ဒသာဘောဂပုစ္ဆာနည်းဖြင့် ထွက်ပြပါ။

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဖြစ်သင့်သော စောဒကာ ဘောဂါဒိစတုက္က ကို ထုတ်ပြပါ။

၄ ။ ။ ဝတ္ထုဂုယှ်-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဝစနာဒိဆက္က ကောက်ပြပါ။

၅ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျပါ ဟိတ်၏ သမ္မန်ကို ခံပြု၍ ဖြစ်သင့်သမျှ စာစပ်ပြီးလျှင် ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်၏ ပစ္စယတ္ထကိုလည်း ညွှန်ပြပါ။

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ သံဝဏ္ဏနာ, (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်ကို ဖော်ပြပါ။

၇ ။ ။ ဝတ္ထုဂုယှ်၌ ဂုယှ်-ပုဒ်၏ ရုပ်ပြီးပုံကို ဓာတု, ပစ္စယ စသည်နှင့် တကွ အစုံအလင် ဖော်ပြပါ။

၈ ။ ။ ကခံတိ, ဝိစိကိစ္ဆတိ, နာဓိမုစ္စတိ-ပါဠိတို့ဖြင့် ပြအပ်သော ကခ်ါ, ဝိစိကိစ္ဆာ, အနဓိမုစ္စနတာ-တို့၏ အထူးကို ရေးပြီးလျှင် လူအများ အရှက်ကို ပြုအပ်ရာ ဝတ္ထုဂုယှကို အမွှန်လုလင်အား မြတ်စွာဘုရား ပြတော်မူရာ၌ အဆုံး အဖြတ်ကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ဟဒယရူပံ ဒိသွာ ဗုဒ္ဓနကသတ္ထော ဘဝေယျ၊ ဟဒယမံသံ နိန္နေတွာ ဒဿေယျ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ဟူသော အဋ္ဌကထာလာ ပါဠိကို အဓိပ္ပာယ် မပျက် စေဘဲ ဝတ္ထုမျိုးလာဂါထာစီ၍ ၎င်းဂါထာကို အမည်မှည့်ခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ တေ တာဒိသေ ပူဇယေတော၊ နိဗ္ဗုတေ အကုတောဘယေ။
နသက္ကာ ပုညံ သခါတုံ၊ ကုမေတ္တမပိ ကေနစိ-

၌ ပူဇယေတော-ဝယ် ဓာတ်၏အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝတို့ကို ထုတ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠိ, ကဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [ဌ။ ၂၄၆။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၄၂။ ဌ၊ သျ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၁၉။]

---

၂ ။ ။ ကံသို့ သဒ္ဒသာဘောဂပုစ္ဆာထွက်

အရှင်အဌကထာဆရာ ဆရာသည် အပဿန္တော-ဟူသော ပါဠ်ဖြင့် ကမ္မီကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ကမ္မီသည် ကမ္မနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ယင်းကမ္မီ၏ ကမ္မကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် တံ-ဟူသော ပါဠ်ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ အပဿန္တော-ဟူသော ကမ္မီ၏ ကမ္မကား တံ-ဖြစ်၏-ဟူလိုသော်။

ဟိတ်သို့ သဒ္ဒသာဘောဂပုစ္ဆာထွက်

အရှင်အဌကထာဆရာ ဆရာသည် အပဿန္တော-ဟူသော ပါဠ်ဖြင့် ဟိတ်၏ ဖိုလ်ကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ဟိတ်၏ ဖိုလ်သည် ဟိတ်နှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ယင်းဟိတ်၏ဖိုလ်၏ ဟိတ်ကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် ဝတ္ထပဋိစ္ဆန္ဒတ္တာ-ဟူသော ပါဠ်ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ အပဿန္တော-ဟူသော ဟိတ်၏ဖိုလ်၏ ဟိတ်ကား ဝတ္ထပဋိစ္ဆန္ဒတ္တာ-ဖြစ်၏-ဟူလိုသော်။

---

၃ ။ ။ စောဒကာဘောဂါဒိစတုက္ကာ

၁ ။ ။ နနု ဘဂဝတော ကာယေ ဣမာနိ ဒွေ (ကောသောဟိတဝတ္ထဂုယှ, ပဟူတဇိဝှတာ သခ်ါတာနိ) မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ အတ္ထိ (စောဒကာဘောဂ)။

၂ ။ ။ အထ ကသ္မာ တေသု ဒွီသု လက္ခဏေသု ကံခီ အဟောသိ ဝိစိကိစ္ဆီ (စောဒနာ)။

၃ ။ ။ နနု တံ သော ဝတ္ထပဋိစ္ဆန္ဒတ္တာ အပဿန္တော အန္တောမုခတာယ

http://www.dhammadownload.com

စ ဇိဝှါယ ပဟူတဘာဝံ အသလ္လက္ခေန္တော ဟောတိ (ပရိဟာရာဘောဂ)။

၄ ။ ။ တသ္မာ တေသု ဒ္ဝီသု လက္ခဏေသု ကံခီ အဟောသိ ဝိစိကိစ္ဆီ (ပရိဟာရ)။

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ဝတ္ထေနဂုဟိတဗ္ဗန္တိ ဝတ္ထဂုယှံ (ဝတ္ထသဒ္ဒူပပဒ ဂုဟ-ဓာတ်, ဏျ-ပစ္စည်း)။

ဝစနာဒိဆက္က

၁ ။ ။ ဝတ္ထဂုယှံ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ဝစန။

၂ ။ ။ ဝတ္ထေန ဂုဟိတဗ္ဗံ-ဟူသော ဝိဂ္ဂိဟ်ဝါကျသည် ဝစနတ္ထ။

၃ ။ ။ အဝတ်၏ ဖုံးလွှမ်းခြင်း ကြိယာနှင့် (တစ်နည်း) ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အင်္ဂါဇာတ်နှင့် သာဓက, သာဓ၂ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်လည်းကောင်း, ဖုံးလွှမ်းခြင်း ကြိယာသည်လည်းကောင်း ဝစနဟေတု။

၄ ။ ။ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။

၅ ။ ။ အင်္ဂါဇာတ်ဒြပ်သည် ဝစနီယ။

၆ ။ ။ အင်္ဂဇာတံ, ရဟဿင်္ဂ-စသော ပရိယာယ် သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

---

၅ ။ ။ **ဟိတ်၏သမ္ဗန်** ။ ။ ဝတ္ထပဋိစ္ဆန္နတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကား တဿ ဝတ္ထဂုယှဿ-ဖြစ်ပါသည်။

ဖြစ်သင့်သမျှ စာစပ် ။ ။ တဿ ဝတ္ထဂုယှဿ-ကား "၏" ဟူ၍ အနက် ပေးသောကြောင့် ဝတ္ထပဋိစ္ဆန္နတ္တာ-ဝယ် တ္တ-ပစ္စည်း၌ သမ္ဗန်, သတ္တိမန္တ၊ တ္တ-ပစ္စည်းကား သမ္ဗန္ဓီ, သတ္တိ။

တဿဝတ္ထဂုယှဿ-ကား "ကို" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝတ္ထပဋိစ္ဆန္နတ္တာ-ဝယ် ဝတ္ထပဋိစ္ဆန္န-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ဝါစ္စ, တုလျတ်၊ ဝတ္ထပဋိစ္ဆန္န-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။

ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၏ ပစ္စယတ္ထ ။ ။ ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၏ ပစ္စယတ္ထကား ကမ္မတ္ထ-ဖြစ်ပါသည်။ [လဟုကနည်းအားဖြင့် "ဝတ္ထေဟိ ပဋိစ္ဆာဒီယိတ္ထာတိ ဝတ္ထပဋိစ္ဆန္နံ" ဟု ကိတန္တသမာသ်ဝိဂ္ဂဟ ပြုအပ်၏။ ဝတ္ထ+ပဋိ+ဆဒ+တ]။

---

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ သံဝဏ္ဏနာ ။ ။ အင်္ဂတော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာသည် ဝတ္တဂုယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတမ္မပုဒ်၏ ပရိယာယ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ပရိယာယ်အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂ ။ ။ တံရူပ်-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠ် ဖြင့် တထာရူပ်-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတမ္မပုဒ်၌ တထာ-သဒ္ဒါ၏ တံ-သဒ္ဒါ၏ အနက် (နိယမ) ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ တထာရူပ်-ပုဒ်၏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းစတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပုဒ်၏ သမ္ဗဒါန်အနက်ဟောဇ်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) တထာရူပ်-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတမ္မပုဒ်ကို "တံ ရူပ် တေသာတိ တထာရူပ်" ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

---

၇ ။ ။ ဂုယ့်-ပုဒ် ရုပ်ပြီးပုံ ။ ။ ဂုယ့်-ကား ဂုဟ-ဓာတ်, ဏျ-ပစ္စည်း၊ ဓာတ်၏ အစိတ် သရကို ချေ, (၀၃မဒ။ ပ။ ဂါရောဝါ သုတ်ဖြင့်) "ဏျ" ပစ္စည်းကို ဓာတွန် ဟ နှင့်တကွ ယု-ပြု, နာမ်ငဲ့, သိ-သက်, အံ-ပြု, ချေ, ကပ်၍ "ဂုယ့်" ဟု ပြီးပါသည်။ [ရူပသိဒ္ဓိ။ ၅၅၆ (ဂါရယ့်, ဂယ့်)-ကြည့်။]

(တစ်နည်း) ဂုယ့်-ကား ဂုဟ-ဓာတ်, ယက် (က်-ကား အနုဗန်) ပစ္စည်း၊ ဓာတ်၏ အစိတ် သရကို ချေ, (ဟဿ ဝိပလ္လာသော-သုတ်ဖြင့်) ဟ-နှင့် ယ-ရှေ့နောက်ပြန်, နာမ်ငဲ့, သိ-သက်, အံ-ပြု, ချေ, ကပ်၍ "ဂုယ့်" ဟု ပြီးပါသည်။ [မောဂ္ဂလာန် သညာဒိကဏ္ဍ။ ၅၀, ခါဒိကဏ္ဍ။ ၃၂-တို့ကြည့်။]

မှတ်ချက် ။ ။ ရှေ့နည်းကား ရူပသိဒ္ဓိနည်း, နောက်နည်းကား မောဂ္ဂလာန်နည်း ဖြစ်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ အခ်ါ, ဝိစိကိစ္ဆာ, အနဓိမုစ္စနတာတို့၏ အထူး

အားနည်းသော တွေးတော ယုံမှားခြင်းသည် ကခ်ါ-မည်၏။

အလယ်အလတ်ဖြစ်သော တွေးတောယုံမှားခြင်းသည် ဝိစိကိစ္ဆာ-မည်၏။

အားရှိသော တွေးတောယုံမှားခြင်းသည် အနဓိမုစ္စနတာ-မည်၏။

ဤသို့ ကခ်ါ, ဝိစိကိစ္ဆာ, အနဓိမုစ္စနတာတို့ ထူးကြပါသည်။ (ဋ္ဌ။ ၂၄၆။)

http://www.dhammadownload.com

ဝတ္ထုဂုဟ္ဟကို ပြတော်မူရာ၌ အဆုံးအဖြတ်

လူအများ အရှက်ကို ပြုအပ်ရာ ဝတ္ထုဂုယ္ဟကို အမှုဋ္ဌလုလင်အား မြတ်စွာဘုရား ပြတော်မူရာ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် လျှို့ဝှက်အပ်သော အင်္ဂါဇာတ် အစစ်ကို ပြတော်မူသည် မဟုတ်ပါ၊ တန်ခိုးဖြင့် ဖန်ဆင်းတော်မူ၍ သင်းပိုင်ဝတ်သော ခါးပန်းကျိုးပန်းသော သင်္ကန်းရုံသော အင်္ဂါဇာတ်တော်၏ အရိပ်အတုအရောင်ကလေးမျှကိုသာ ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (ဋ္ဌ။ ၂၄၆။)

---

၉ ။ ။ ဂါထာစီနှင့် ဂါထာအမည်

ဒိသွာန ဟဒယရူပံ၊ ဘဝေ ဗုဇ္ဈနကော ဇနော။

နိန္နေတွာ ဟဒယမံသံ၊ ဒသေယျဒ္ဓိပဒုတ္တမော။

ဤဂါထာသည် ဥဘယသကာရဝိပုလာဂါထာ-ဖြစ်ပါသည်။

---

၁၀ ။ ။ ဘာဝါလင်္ကာရ

၁ ။ ။ ပူဇ-ဓာတ်၏ အရ ဘုရားရှင်တို့ကို ပူဇော်သော သူ၏သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ပီတိနှင့် တကွ စေတနာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရတိဌာယီဘာဝ, ဓမ္မသိင်္ဂါရရသ။

၂ ။ ။ ဘုရားရှင်တို့သည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ။

၃ ။ ။ ဘုရားရှင်တို့၏ တာဒိသ, နိဗ္ဗုတ, အကုတောဘယ စသော ဂုဏ်တော်တို့သည် ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝ။

၄ ။ ။ ပူဇော်ခြင်းကြောင့် ရအပ်သော ကောင်းမှုစသည်သည် အနုဘာဝ။

သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ မေးခွန်း အဖြေ

ကြီးကျယ်။

http://www.dhammadownload.com

ဓမ္မသင်္ကီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ မေးခွန်း အဖြေ

၁၃၁၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ကီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ ဝါကျများ၏ အနက်တို့ကို ကျန မှန်ကန်အောင် ရေးသားပါ။

၁ ။ ။ ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။ ယသ္မိံ သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ သုခဿ စ ပဟာနာ။ ပ။ ပဌမံ (စတုတ္ထံ) ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ ပထဝီကသိဏံ။ (ပေယျာလကို ဖော်ရန် မလို။)

၂ ။ ။ ယေ ဝါ ပန တသ္မိံ သမယေ အညေပိ အတ္ထိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ အရူပိနော ဓမ္မာ ဌပေတွာ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ ဌပေတွာ သညာက္ခန္ဓံ ဌပေတွာ ဝိညာဏက္ခန္ဓံ။

၃ ။ ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တဿ ဌိတိ သဏ္ဌိတိ အဝဋ္ဌိတိ အဝိသာဟာရော အဝိက္ခေပေါ အဝိသာဟဋမာနသတာ သမထော သမာဓိန္ဒြိယံ သမာဓိဗလံ။

၄ ။ ။ ယာ ကုသလစိတ္တဿ ဝါ အကုသလစိတ္တဿ ဝါ အဗျာကတ-စိတ္တဿ ဝါ ဝါစာ ဂိရာ ဗျပ္ပထော ဥဒီရဏံ ဃောသော ဃောသကမ္မံ ဝါစာ ဝစီဘေဒေါ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဝါစာ။

၅ ။ ။ သမယေ နိဒ္ဒိသိ စိတ္တံ၊ စိတ္တေန သမယံ မုနိ။
နိယမေတွာန ဒီပေတုံ၊ ဓမ္မေ တတ္ထ ပဘေဒတော။

၆ ။ ။ ကကြောယ် ဤယျော-ရွယျော "မိဂဝံ ဂမိသ္သာမိ" တိ ဓနံ သုဒ္ဓေါဒေါ၊

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ အဒေါသော ယောဗ္ဗနသ။ အဒုဋ္ဌော ဟိ ဝလိပ့လိတာဝဟေန ဒေါသဂ္ဂိနာ အဥယှမာနော ဒီဃရတ္တံ ယုဝါ ဟောတိ။

၉ ။ ။ အပရဒီပနာ ပန ပဒတ္ထုတိ ဝါ ဟောတိ ဒဋ္ဌိကမ္မံ ဝါတိ ဧဝံ ဒွေ ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။

၁၀။ ။ ဝိတက္ကနဝသေန ဝိတက္ကော။ ဗလဝတရတက္ကသေတံ နာမံ။ သုဋ္ဌုကပွနဝသေန သင်္ကပွေါ။ ဧကဂ္ဂံ စိတ္တံ အာရမ္မဏေ အပွေတီတိ အပွနာ။

၁၃၁၅-ခုနှစ်မွောစရိယတန်း
မမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

၁ ။ ။ [ပါ။ ၄၅။ ပါ၊ သျ။ ၁၀၂။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၂၇။ ပါ၊ သျ။ ၆၇။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၉။ ပါ၊ သျ။ ၄၀။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၆၈။ ပါ၊ သျ။ ၂၆၇။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၉၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၆၇။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၃၂၊ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၅၃၂။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၅၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၉။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၇၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၉၃။]

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ [ဌ။ ၁၈၂။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၄၂။]

---

၁၀ ။ ။ [ဌ။ ၁၈၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၅၇။]

[မှတ်ချက် ။ ။ ဤနှစ်မေးခွန်းများတွင် ၁-နံပါတ်, ၂-နံပါတ်, ၃ နံပါတ် မေးခွန်းများ ပြောင်းပြန်ဖြစ်ခါ ပါဠိရှိ အစဉ်အတိုင်း မဟုတ်သည်ကို တွေ့ရသည်။]

၁၃၁၅-ခုနှစ် မွေစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ကထီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

ကေ့ပါဒါဒိတာယဟေတုနာ သမ္မယုတ္တာတိဟေတုသမ္မယုတ္တာ။ ဟေတုနာ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ ဟေဝိပ္ပယုတ္တာ။ ဣမေသံ ဒွိန္နမ္မိ ဒုကာနံ ကိဉ္စာပိ အတ္ထတော နာနတ္တံနတ္ထိ၊ ဒေသနာဝိလာသေန, ပန တထာ ဗုဇ္ဈန်္ဂာနံ ဝါ ပဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယဝသေန ဝုတ္တာ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ အဋ္ဌကထာဝါကျများကို မှန်ကန်အောင် အနက်ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ ဣမေသံ-အစရှိသော ဝါကျကို ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာပဋိက္ခေပ, ပုစ္ဆာတို့ဖြင့် ပြည့်စုံစွာ တက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ် ပြန်ရန်မလို။)

၃ ။ ။ ဗုဇ္ဈန်္ဂာနံ ဝါ-ဌ် ဝါ-သဒ္ဒါ၏ ကြောင်း, ကျိုး အနက်နှစ်ပါး တို့တွင် အဘယ်ကို လဲလို၍ ထားပါသနည်း။

၄ ။ ။ ဒေသနာဝိလာသ-ပုဒ်ကို အစိတ်, အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း ဝစနတ္ထကိုသာ ဗျုပ္ပတ္တိစသော လေးပါးကို တိကျမှန်ကန်စွာ ခွဲခြားဝေဖန်ပြပါ။

၅ ။ ။ လောကေ အပရိယာပန္နဘာဝေန လောကတော ဥတ္တရာတိ လောကုတ္တရာ-ဟူသော ဝါကျဝယ် "အပရိယာပန္နဘာဝေန" ဟု ကရဏန္တ သဒ္ဒါကို ထားရာ၌ ကတ္တုသတ္တိ, ကမ္မသတ္တိ ၂-မျိုးတို့တွင် မည်သည့်သတ္တိ ထူကို ပြုလို၍ ထားပါသနည်း။

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ အာရမ္မဏကရဏဝသေန တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ ဥပေတေန ကမ္မုနာ အာဒိနှာ ဖလဘာဝေန ဂဟိတာတိ ဥပါဒိနှာ-ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် တကွ သံဝဏ္ဏနာအမည်များကို မှန်ကန်အောင် ညွှန်ပြပါ။

၇ ။ ။ ဒေသနာဝိလာသဝသေန ပန-စသည်၌ ပန-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ အာရမ္မဏကရဏဝသေန တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ ဥပေတေန ကမ္မုနာ အာဒိနှာ-၌ ဥပေတ-အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဒဿနတ္ထစသော ကြိယာဂါးတန် ဝေဖန်ထုတ်ပြပါ။

၉ ။ ။ ဇိဝိတိန္ဒြေစေတသိက်၏ လက္ခဏ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ဒပဋ္ဌာန် တို့ကို ထုတ်ပြပါ။

၁၀။ ။ ဥပါဒိနှာ-၌ ဥပ-အရ တရားသည် အာဒိနှာ-အရ တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၁၃၁၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၈၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၂၀။]

---

၂ ။ ။ ဣမေသံ-အစချိသော ဝါကျ ဋ္ဌပနာ, ဟောဂါဒိ ပုစ္ဆာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဘုရားရှင်သည် သဟေတုကဒုက်, ဟေတုသမ္မယုတ္တဒုက်တို့ကို ဟောတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ၂-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤသဟေတုကဒုက်, ဟေတုသမ္မယုတ္တဒုက်တို့၏ အနက်အားဖြင့် ထူးသည်၏ အဖြစ်သည် မရှိသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ယင်းသို့ အနက်အားဖြင့် ထူးသည်၏ အဖြစ်သည် မရှိသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)။ သဟေတုကဒုက်, ဟေတုသမ္မယုတ္တဒုက် ၂-ဒုက်လုံးကို ဟောတော်မမူသင့် (ဋ္ဌပနာပဋိက္ခေပ)။ အဘယ်၏ အစွမ်းဖြင့် သဟေတုကဒုက်, ဟေတုသမ္မယုတ္တဒုက် ၂-ဒုက်လုံးကို ဟောတော် မူပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် ဣမေသံ-အစချိသော ဝါကျကို မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

[ကျက် ။ ။ ဌပနာ၊ အာဘော်၊ ဟိတ်ဖော်၊ ဌဖျက်၊ အမေးစွက်၊ ငါးချက် ကျမ်းရိုးလာ။

သိဖွယ် ။ ။ ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာပဋိက္ခေပ, ပုစ္ဆာ သို့မဟုတ် စောဒနာ။ ဤ ၅-မျိုးကို "ဌပနာဘောဂါဒိ ကျမ်းတက်" ဟု လည်းကောင်း, "ဌပနာပဉ္စကကျမ်းတက်" ဟု လည်းကောင်း ခေါ်သည်။ ပုစ္ဆာ နှင့် စောဒနာ "အတူတူ" ဟု ရေးခဲ့ပြီ။ ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာ ပဋိက္ခေပ, ပုစ္ဆာ။ ဤ ၅-မျိုးကို အစွဲပြု၍ "ဌပနာဘောဂါဒိပုစ္ဆာတက်" ဟုလည်းကောင်း, "ဌပနာပဉ္စကပုစ္ဆာတက်" ဟု လည်းကောင်း, ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာပဋိက္ခေပ, စောဒနာ၊ ဤ ၅-မျိုးကို စောဒနာ ကို အစွဲပြု၍ "ဌပနာဘောဂါဒိစောဒနာတက်" ဟု လည်းကောင်း, "ဌပနာပဉ္စကစောဒနာတက်" ဟု လည်းကောင်း ပုစ္ဆာနှင့် စောဒနာခွဲခြား၍လည်း ခေါ်ကြသည်။ (ဤအဖြေ၌ မေးခွန်းလိုက်၍ ခေါင်းစည်း တပ်သည်။ သို့သော် မာတိကာ၌ကား ပုစ္ဆာနှင့်စောဒနာ ခွဲခြား၍ရေးသည်။) အနွယ (အနုညာတ) ပါခြင်းကြောင့် မထူး၊ ပဉ္စကပင်။]

---

၃ ။ ။ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်း

ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်စံပယ်စေတတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဟူသော (ဒေသနာဝိလာသ) အကြောင်းမှတစ်ပါး ထိုသဟေတုက, ဟေတု သမ္မယုတ္တအပြားတို့ဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို သိကုန်သော ပဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလို၏ အစွမ်းဟူသော (တထာ ဗုဒ္ဓန္တာနံ ပဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယ) အကြောင်း တစ်ပါးကို လဲလို၍ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားပါသည်။

[ဝါ-စသော သဒ္ဒါတို့ ထားရခြင်း အကြောင်း

၁ ။ ။ သဒ္ဒါကို လဲလှယ် (ပြောင်းလဲ) ပြလိုသောကြောင့် လည်းကောင်း,

၂ ။ ။ အနက်ကို လဲလှယ် (ပြောင်းလဲ) ပြလိုသောကြောင့် လည်းကောင်း,

၃ ။ ။ အကြောင်းကို လဲလှယ် (ပြောင်းလဲ) ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း,

၄ ။ ။ အကျိုးကို လဲလှယ် (ပြောင်းလဲ) ပြလိုသောကြောင့် လည်းကောင်း,

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ အကြောင်း, အကျိုး ၂-မျိုးလုံးကို လဲလှယ် (ပြောင်းလဲ) ပြလို သောကြောင့်လည်းကောင်း, ဝါ, အထဝါ, အပိစ, အပရောနယော-သဒ္ဒါတို့ကို ကျမ်းဆရာတို့ ထားတတ်ကြကုန်၏။

သဒ္ဒါ, အနက်, အကြောင်း အကျိုးယူပုံ ။ ။ ထို သဒ္ဒါ, အနက်, အကြောင်း, အကျိုး ၄-မျိုးတို့တွင်-

၁ ။ ။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ဖြစ်သော သဒ္ဒါ (သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ) ကို သဒ္ဒါ ခေါ်သည်။

၂ ။ ။ သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သော အနက် (သံဝဏ္ဏနာ) ကိုအနက်ခေါ်သည်။

၃ ။ ။ သံဝဏ္ဏနာ၌ ပြသော အကြောင်း (သံဝဏ္ဏနာပြ အကြောင်း) ကို အကြောင်းခေါ်သည်။

၄ ။ ။ သံဝဏ္ဏနာ၌ ပြသောအကျိုး (သံဝဏ္ဏနာပြ အကျိုး) ကို အကျိုး ခေါ်သည်။

ဤသို့အားဖြင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ သဒ္ဒါ ၁-မျိုး၊ သံဝဏ္ဏနာ၌ အနက်, အကြောင်း, အကျိုး ၃-မျိုး ဖြစ်သင့်သည်။ ထို ၃-မျိုးတို့တွင် အကြောင်းပြ သံဝဏ္ဏနာ, အကျိုးပြ သံဝဏ္ဏနာမှ ကြွင်းသော သံဝဏ္ဏနာကို "အနက်" ဟု ယူ။ ဥဒါဟရဏ်ကို သက်ဆိုင်ရာ ထိုထိုအဖြေ၌ တွေ့ရလတ္တံ့။

မှတ်ချက် ။ ။ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အကြောင်း, အကျိုးမျိုးမတွေ့ရသော နေရာတို့၌ ဝါ-သဒ္ဒါစသည်ကို"အကြောင်း, အကျိုး ၂-မျိုးတို့တွင် အဘယ်ကို လဲလို၍ ထားပါသနည်း" ဟု ၄-မျိုးမယူဘဲ "အနက်နှင့် အကြောင်း, သဒ္ဒါနှင့် အကျိုး အတူတူယူ၍ ၂-မျိုးသာ" ဟု ယူဆသော ဝါဒသို့ လိုက်၍ မေးခဲ့သော်-

အနက်သည်အကြောင်း သဒ္ဒါသည်အကျိုး ။ ။ "အနက်ကိုအကြောင်း သဒ္ဒါကိုအကျိုး" ဟုယူ၊ "အနက် ပြောင်းလဲခဲ့သော် အကြောင်းကို, သဒ္ဒါ ပြောင်းလဲခဲ့သော် အကျိုးကို လဲလို၍ ထားသည်" ဟု မှတ်ပါ။

မှန်၏-ယောကျ်ားစသော အနက်မရှိက ပုရိသ-စသော သဒ္ဒါထားခြင်း ၄ာ မတတ်ကောင်း၊ အနက် ရှိမှသာ သဒ္ဒါ ထားဖြစ်သောကြောင့် အနက်သာ အကြောင်း ဖြစ်သည်။

ထောက်ဖွယ် ။ ။ အဝိဇ္ဇမာနေ အတ္ထေ၊ နတံ သက္ကာ ဌပေတဝေ။ ဝိဇ္ဇာမာနေ ပနတ္ထမှိ၊ သက္ကက္ခရံ ဌပေတဝေ (အကျယ်ကို ဌ၊ သျ၊ အဓိဝစနဒုက် စသည်၌ ရှုပါ။)

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါ ဥပကဟေတု-၌ အကျိုးဖြစ်၍ သိစေတတ်သောကြောင့် သဒ္ဒါကို ဥပကဟိတ် ဆိုသည်ကိုလည်း ထောက်။ (အကျိုးဖြစ်၍ သိစေတတ်သော ကြောင့်သာ "ဥပကဟိတ်" ဟု ဆိုသည်။ စင်စစ် သဒ္ဒါကား အကျိုးတည်း။ (ကာရိယ) ဥပကဟိတ် သဘောကို ဆိုင်ရာကျမ်းတို့၌ ကြည့်ပါ။ သဘောကျပါလိမ့်မည်။)

ဥုးကေသဝါဘိဝံသ-၏ မိန့်ချက် ။ ။ "ဘယ်သူဘာပြောပြော အနက်ဟာ အကြောင်း, သဒ္ဒါဟာ အကျိုး၊ အနက်ရှိမှ သဒ္ဒါ ဖြစ်သည်။ ဝဏ္ဏပုတ္တော-စသည်၌ ဥပစာအားဖြင့် အနက်ရှိသည်။ ၎င်းကို ကပ်၍ပြောသည်ကား ဥပစာ နားမလည်သော ဆရာကြီးတို့သာ ဖြစ်၏" ဟုလည်း မန္တလေးမြို့ အနောက်ပြင် တောင်သမန်တိုက် ဆရာတော် ဥုးကေသဝါဘိဝံသ (၁၃၂၀-ခုနှစ်၊ ဝါခေါင် လဆုတ် ၃-ရက်နေ့) အမိန့်ရှိသည်။ အချို့က "သဒ္ဒါက အကြောင်း, အနက်က အကျိုး" ဟု ဆိုသည်။ လေ့လာကြည့်ပါ။

သဒ္ဒါမကွဲ၊ အနက်လွဲ၊ ထားမြဲ ဝါ, ထဝါ ။ ။ ဝါ-သဒ္ဒါစသည်ထားရာ၌ ခြုံပြီး လေ့လာသော် သဒ္ဒါ မကွဲပြား မပြောင်းလဲဘဲ အနက် ကွဲပြား ပြောင်းလဲ ဒါတွေချည်း တွေ့ရပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် **"သဒ္ဒါ မကွဲ၊ အနက်လွဲ၊ ထားမြဲ ဝါ, ထဝါ"** ဟု မိန့်သည်။]

---

၄ ။ ။ **အစိတ်ဝစနတ္ထ** ။ ။ ဒေသိယတိ, ဒေသိယံတိ အတ္ထော ဧတာ ယာတိ ဝါ ဒေသနာ။ ဝိလာသေတီတိ ဝိလာသော။

အပေါင်းဝစနတ္ထ ။ ။ ဒေသနာယ ဝိလာသော ဒေသနာဝိလာသော။ (ယောဇနာ။ ၇၁။)

ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဒေ-ဟူသော, သ-ဟူသော, နာ-ဟူသော, ဝိ-ဟူသော, လာ-ဟူသော, သော-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ ဒေသနာ-ပုဒ်, ဝိလာသ-ပုဒ်သည်လည်းကောင်း, ဒေသနာတော်၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်နှင့် အကျိုး, အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း သမ္မန်သည်လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ ဒေသနာဝိလာသော-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်စေခြင်း ကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။ ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဒေသနာယ ဝိလာသော-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ ဒေသနာဝိလာသော-ဟူသော နိပ္ဖန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

[ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က (သို့မဟုတ်) ဗျုပ္ပတ္တာဒီစတုက္က ထုတ်နည်း ၂-မျိုး

(၁) ဗျုပ္ပတ္တိ၊ (၂) ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်၊ (၃) ပဝတ္တိ၊ (၄) ပဝတ္တိနိမိတ်၊ ဤ ၄-ပါးကို "ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က, (သို့မဟုတ်) ဗျုပ္ပတ္တာဒီစတုက္က" ဟု ခေါ်သည်။ ထိုတွင် အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ မည်၏။

၂ ။ ။ ကိတ်ပုဒ်၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, ကြိယာသည်, သမာသ်ပုဒ်၌ ပုဒ်, သမ္ဗန်သည်, တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၌ ပုဒ်, ပစ္စည်း, သမ္ဗန်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ် မည်၏။ (ကြိယာ, ပကတိ, ပစ္စယာဒယော။ အဘိဓာန်ဋီကာ။)

၃ ။ ။ အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ မည်၏။

၄ ။ ။ ဓာတ်, ဂုဏ်, ကြိယာ, ဒြပ်, နာမ် ၅-ပါးသည် ပဝတ္တိနိမိတ် မည်၏။ (ဓာတိ, ကြိဟာ, ဂုဏ, ဒဗ္ဗ, နာမာနိ။ အဘိဓာန်ဋီကာ။) ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့် -

၁ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ မည်၏။

၂ ။ ။ အဘိဓာန်ဋီကာနည်းနှင့် တူ၏ (ဗျုပ္ပတ္တိယာ အပေက္ခိတံ ဂမန, သမ္ဗန္ဓာဒိကံ ဗျုပ္ပတ္တိမိတ္တံ။ ဘေဒစိန္တာဒီပနီ။)

၃ ။ ။ နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ မည်၏။

၄ ။ ။ အဘိဓာန်ဋီကာနည်းနှင့် တူ၏။

နည်း ၂-ပါး နှိုင်းယှဉ်ချက် ။ ။ နည်း ၂-ပါး၌ ဗျုပ္ပတ္တိ အရသာ ထူးသည်။ ကြွင်း ၃-ချက် (ပဝတ္တိအရာဝယ် အဆိုသာ ကွဲသည်။) အရကား အတူတူပင်။

သုန္ဒရတရနယ ။ ။ ဝိဂြိုဟ် မပြုကောင်းတော ရဂ္ဂီပုဒ် စသည်၌ အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်သာ ၄-ချက် ခွဲလို့ ရသည်၊ ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

၄-ချက် ခွဲလို့ မရ။ ထို့ကြောင့် အဘိဓာန်ဋီကာနည်းသာ အားလုံးနှံ့၍ ပိုကောင်းသည်။

ကျက် ။ ။ ပရမတ္ထောဝ ဗျုပ္ပတ္တိ၊ တံ နိမိတ္တံ တု ဓာတ္ဝာဒီ။
ပဝတ္တိဟောတိ ပညတ္တိ၊ တံ နိမိတ္တံ တု ဓာတျာဒီ။
ဝိဂ္ဂဟောဓဝ ဗျုပ္ပတ္တိ၊ နိပ္ပန္နော ပဝတ္တိ မတောဝ။
ဒွေ နိမိတ္တာနိ ဘိဓာန၊ ဋီကာယဲ ဝုတ္တသဒိသာ။

ကြိယာ ၂-ခုတို့၏ အထူး ။ ။ ကြိယာသဒ္ဒါကို ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္ကခွဲရာ၌ ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်အရ ကြိယာနှင့် ပဝတ္တိနိမိတ်အရ ကြိယာတို့ အဘယ်သို့ ထူးသနည်း ဟူမူ-အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကြိယာသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်မည်၏။ အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်မည်၏။ ဤသို့ထူးကြသည်။

ကျက် ။ ။ အစိတ်ကြောင်းရာ၊ ကြိယာ၊ မှန်စွာ ဗျုပ္ပတ္တိ။
အပေါင်းကြောင်းရာ၊ ကြိယာ၊ သညာပဝတ္တိ။
(တောင်တွင်းနိယ်။ ၁၄၆-၇။)

အကျယ်ကို အဘိဓာန်ဋီကာ (၄၃၆) နှင့် ဘေဒစိန္တာ (၁၆၂) စာကိုယ်, ဒီပနီတို့၌ ရှုပါ။]

---

၅ ။ ။ ကရဏ္တသဒ္ဒါ ထားခြင်း အကြောင်း

ကတ္တာသတ္တိ, ကမ္မသတ္တိ ၂-မျိုးတို့တွင် ကတ္တာ သတ္တိထူးကို ပြလို၍ "အပရိယာပန္နဘာဝေန" ဟု ကရဏ္တသဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

[ကရဏ္တသဒ္ဒါ ၃-မျိုးနှင့် ထားပုံ ။ ။ ကျမ်းဆရာတို့သည် ကတ္တာ၏ သတ္တိကို ပြလိုသည်ရှိသော်, တစ်ရံတစ်ခါ၌ ကံ၏သတ္တိကို ပြလိုသည်ရှိသော် "ဘာဝေန" ဟူ၍လည်းကောင်း, ဝသေနဟူ၍လည်းကောင်း, "အာကာရေန" ဟူ၍လည်းကောင်း ကရဏ္တသဒ္ဒါ ၃-မျိုးတို့ကိုထားကြကုန်၏။ ထိုတွင် အကြင်ကရဏ္တသဒ္ဒါသည် ကတ္တာဒ္ဒါတည်သော ကြိယာကို အထူးပြုသည်ဖြစ်၍ ကတ္တုဒ္ဒကြိယာဒ္ဒါသာ စပ်အပ်၏။ ထိုကရဏ္တသဒ္ဒါကို "ကတ္တုသတ္တိကိုပြလို၍ ထားသည်" ဟု မှတ်အပ်၏။ အကြင် ကရဏသဒ္ဒါသည် ကံဒ္ဒါတည်သောကြိယာကို အထူးပြုသည်ဖြစ်၍ ကမ္မတ္ထကြိယာဒ္ဒါသာ စပ်အပ်၏။ ထိုကရဏ္တသဒ္ဒါကို "ကမ္မသတ္တိကို ပြလို၍ ထားသည်" ဟု မှတ်အပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ကျက် ။ ။ ကတ္တုသတ္တိ၊ ပြလိုဘိက၊ ဘာဝ, ဝသ၊ အာကာရ၊ ထားကြ ကရဏန္တာ။
ချင်းကရဏန္တ၊ ကတ္တုဋ္ဌမှာ၊ ကြိယာ၊ မကြ ဝိသေသာ။
ကံသတ္တိမှာ၊ ရံတစ်ခါ၊ တူစွာ ထားကြရာ။ (ရွှေရေး ဆောင်နိယံ၊ ၂၈၁-၂-၃။)

မှတ်ချက် ။ ။ ဤ ၅-နံပါတ်မေးခွန်း ပုစ္ဆာထုတ် စည်းမျဉ်း ဥပဒေ ဘောင်အပြင် ရောက်, မရောက် ပုစ္ဆာထုတ် စည်းမျဉ်း ဥပဒေအဖြေ ရှုပါ။]

---

၆ ။ ။ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

အာရမ္မဏကရဏဝသေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဥပေတေန-၌ "ကပ်ခြင်း" ဟူသည် တကွဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ကပ်ခြင်းမဟုတ်၊ အာရုံပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ကပ်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဥပေတေန-၌ "ကပ်ခြင်း" ဟူသည် လောကုတ္တရာကို အာရုံပြုသော ဂေါတြဘူစသည်တို့ ကပ်ခြင်းမဟုတ်၊ တဏှာ, ဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဥပေတေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဥပါဒိန္နေ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေ တဗ္ဗပုဒ်၌ ဥပ-သဒ္ဒါ၏ သမီပ စသော အနက်ဟောမဟုတ်၊ သမာသ်အရာ၌ ဥပေတဗ္ဗ ဟူသော ကမ္မသာဓနနှင့် တကွ ဥပဂမန ကြိယာဟော၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ကမ္မုနာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဥပေတ-အရ တေဘူမက မွေကို မယူရ၊ ကဲ့ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဥပေတေန အာဒိန္နာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဥပါဒိန္နာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းတတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ ကတ္တားအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဥပ-နှင့် အာဒိန္နေ-ကို "ဥပေတေန အာဒိန္နာ ဥပါဒိန္နာ" ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရ

http://www.dhammadownload.com

မည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဖလဘာဝေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အာဒိန္နာ-၌ "ယူခြင်း" ဟူသည် အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူခြင်းမဟုတ်၊ အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူခြင်း ပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

ဂဟိတာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အာဒိန္နာ-၌ အာ-ပုဗ္ဗ ဒါ-ဓာတ် ၏ ဒါန စသော အနက်ဟော မဟုတ်၊ အာဒါနအနက်ဟော၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာ ဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယ ဓာတ္တတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ အာ-ဥပသာရ ပုဒ်၏ ဓာတ္တတ္ထဗာဓကဓာ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ ဣန္ဒ-၏ တ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယပဒသံဝဏ္ဏနာ။ တ-ပစ္စည်း၏ ကံအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယ ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) အာဒိန္နာ-ပုဒ်ကို "အာဒိယန္တီတိ အာဒိန္နာ" ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပန-သဒ္ဒါ၏ အနက်

ဒေသနာဝိလာသဝသေန ပန-စသည်၌ ပန-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား ဂရဟာ (အရစိ) အနက် ဖြစ်ပါသည်။ (ဂဏ္ဌိသစ်။ ၃၀၄။)

မှတ်ချက် ။ ။ ပန စပ်ရာ၊ ယုတ်နည်းပါ၊ ဂရဟာ မှတ်ယူရာ။ ယင်းသို့ စပ်ရာ၊ များ, မြတ်ပါ၊ သမ္ဘာဝနာသာ-ဟူသော ရွှေရေးဆောင်နိယံ (၃၁-၂) ထောက်သော် "သမ္ဘာဝနာအနက်" ဟု ယူဆသည်။ ယောဇနာ (၇၁) ၌ကား "ပန သဒ္ဒေါ ဝိသေသတ္ထော" ဟု မိန့်သည်။

---

၈ ။ ။ ကြိယာ ၅-တန်

၁ ။ ။ ဥပေတ-၏ အရဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာ (က်)သည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရ, အယောနိသောပမသိကာရ သည် (ပဌမ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ လောကီဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရူပ်သည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ သဒ္ဒမူသဝန, အသဒ္ဒမူသဝန, သပ္ပရိသူပနိဿယ, ဗာလူပါသေဝနစသည်သည် (ဒုတိယ ဖလူပစာရအားဖြင့်ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ ကာယိကသုခ, စေတသိကသုခ, ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိကဒုက္ခစသော အဆက်အဆက်သော အကျိုးသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

မှတ်ချက် ။ ။ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်အားလျော်စွာ ဖြစ်သင့်သလို အကြောင်း အကျိုး ရှေ့နောက် ဆက်စပ်ယူပါရန်။

ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်နည်း ၂-မျိုး ။ ။ (၁) ဒဿနတ္ထ၊ (၂) ဒီပကတ္ထ၊ (၃) ပကာသနတ္ထ၊ (၄) ဝိဘာဝတ္ထ၊ (၅) အနုဘာဝတ္ထ။ ဤအနက် ၅-ပါးကို "ကြိယာ ၅-တန်" ဟု ခေါ်သည်။ "ကတ္တာ ၅-တန်" ဟုလည်း သုံးကြသည်။ ထိုတွင် -

> **" ဆတ်ဆတ်မုဏ္ဍ၊ တိုက်ရိုက်ပြက၊ ဒဿနဆို။**
> **အကြောင်းကိုပြ၊ ဒီပကမျိုး၊ ကျိုးပကာသန။**
> **မူလကြောင်းမှာ၊ ဝိဘာဝမှန်။**
> **ကျိုးပရမ္ပရာ၊ နုဘာဝါ။**
> **ကြိယာငါးတန်၊ ထုတ်နည်းတည်း"** ဟူသည်နှင့် အညီ-

၁ ။ ။ တိုက်ရိုက် မုချပြအပ်သော တရားသည် ဒဿနတ္ထမည်၏။

၂ ။ ။ ထိုဒဿနတ္ထ၏ အနီးကပ်ဆုံးသော အကြောင်းသည် (ပဌမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ မည်၏။

၃ ။ ။ ထိုဒဿနတ္ထ၏ အနီးကပ်ဆုံးသော အကျိုးသည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ မည်၏။

၄ ။ ။ ထိုဒဿသနတ္ထ၏ မူလအကြောင်းသည်, (တစ်နည်း) အကြောင်းရင်းသည်, (တစ်နည်း) ဝေးသော အကြောင်းသည် (ဒုတိယ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ မည်၏။

၅ ။ ။ ထိုဒဿနတ္ထ၏ အဆက်အဆက်သော အကျိုးသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ မည်၏။ ။ ဤကား အကြောင်း ၂-ချက်, အကျိုး ၃ ချက် ယူ၍ ထုတ်သော နည်းတည်း။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) **"မုချယူရ၊ စကားကျ၊ ပြကြ ဒဿနာ။**
ချင်း၏ကာရဏ၊ ဖလူပြ၊ ယူကြ ဒီပနာ။
မုချကျိုးယူ၊ ကာရဏူ၊ ပြမူ ပကာသာ။
ကာရဏူက၊ ဆယူကြ၊ ဒုပြဝိဘာဂါ။
ဒုကာရဏူ၊ ဆ၍ယူ၊ တစ်မူ နဘာဝါ" ဟူသည်နှင့်အညီ-

၁ ။ ။ တိုက်ရိုက် မုချပြအပ်သော တဲ့ရားသည် ဒဿနတ္ထ မည်၏။

၂ ။ ။ ထိုဒဿနတ္ထ၏ အကြောင်းသည် (ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ မည်၏။

၃ ။ ။ ထိုဒဿနတ္ထ၏ အနီးကပ်ဆုံးသော အကျိုးသည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ မည်၏။

၄ ။ ။ ထိုပကာသနတ္ထ၏ အနီးကပ်ဆုံးသော အကျိုးသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ မည်၏။

၅ ။ ။ ထိုဝိဘာဝတ္ထ၏ အကျိုး အဆက်အဆက်သည် (တတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနဘာဝတ္ထ မည်၏။ ။ ဤကား အကြောင်းတစ်ချက်, အကျိုး ၃-ချက် ယူ၍ ထုတ်သောနည်းတည်း။

ယင်းသို့ ထုတ်ရာ၌ ပဒဋ္ဌာနဟာနေတို့နည်း, လက္ခဏာဒီစတုက္ကနည်း, ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း, ပဋ္ဌာန်းနည်း, ဝိထိနည်း, အလင်္ကာနည်း စသည်တို့တွင် အရာဋ္ဌာနလိုက်၍ သင့်လျော်ဆုံးသောနည်းဖြင့် ထုတ်အပ်၏။ ထုတ်ပုံကို သင့်လျော်, သက်ဆိုင်ရာ နေရာတို့၌ တွေ့ရလတ္တံ့။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤကျမ်း၌ ဂန္ထဂရုဘာယကြောင့် ၂-နည်းလုံး မရေးတော့ဘဲ အကြောင်း ၂-ချက်, အကျိုး ၂-ချက်ယူ၍ ထုတ်သော ရှေ့နည်းကိုသာ ရေးပါမည်။

---

၉ ။ ။ ဇီဝိတိန္ဒြေ စတသိက်၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က

အတ္တနာ အဝိနိဘုတ္တာနံ ဓမ္မာနံ အနုပါလနလက္ခဏံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊
တေသံ ပဝတ္တနရသံ၊
တေသံယေဝ ဌပနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊
ယာပယိတမ္ဗဓမ္မပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ။ ၁၆၇။)

---

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း

ဥပါဒိန္နာ-၌ ဥပ-အရ အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာ ပစ္စည်းတရားသည် အာဒိန္နာ-အရ လောကီဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ, ကဋ္ဌတ္တာရုပ် ပစ္စယုပွန်တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကား-နာနက္ခဏိကကမ္မ, ပကထူပနိဿယ (ယထာရဟ) ၂-ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ သာမညမေးခွန်းဖြစ်၍ မေးခွန်းအားလျော်စွာ အစိတ်အစိတ် မခွဲတော့ဘဲ တစ်ပေါင်းတည်းပြု၍ ဖြေပါသည်။

[**အစိတ်အစိတ် ခွဲသော်**-ဥပ-အရ ဒုဗ္ဗလ ဖြစ်သော ကာမကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာသည် အာဒိန္နာ-အရ ကာမဝိပါက်တေဝီသနာမက္ခန္ဓာအား နာနက္ခဏိကကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

ဥပ-အရ ဗလဝဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာသည် အာဒိန္နာ-အရ လောကီဝိပါက်ဗာတ္တိံသနာမက္ခန္ဓာအား နာနက္ခဏိကကမ္မ, ပကတူပနိဿယ ၂-ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

ဥပ-အရ လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာသည် အာဒိန္နာ-အရ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်အား နာနက္ခဏိကကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

မေးခွန်းဝယ် "အာဒိန္နာ အရ" ဟု ဆိုရာ၌, "အာဒိန္နာ အရ" ဟူသည် ပုဒ်လုံး၏ အရပင် ဖြစ်သည်။ "ပုဒ်လုံး၏ အရ" ဟူရာ၌လည်း ပုဒ်တစ်ပုဒ်ဝယ် ပစ္စယတ္ထသည်သာ ပဓာနဖြစ်၍ ပစ္စည်း၏ အရကိုပင် ကောက်ရသည်။ ပုဒ်လုံး၏ အရနှင့် ပစ္စည်း၏ အရ အတူတူဟု ဆိုလိုသည်။ "ဓာတ်အရ" ဟု ခွဲခြားမမေးဘဲ သာမည မေးရာတိုင်း၌ နည်းတူ သိပါ။]

၁၃၁၆-ခုနှစ် မွှောစရိယတန်း
မေမွသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်ဝါကျများကို ကျနစွာ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ သာခလျဥ္ဇူ။ ပဋိသန္ဆာရော စ။

၂ ။ ။ ယံ တသ္မိံ သမယေ ဟိရီယတိ ဟိရီယိတဗ္ဗေန ဟိရီယတိ

http://www.dhammadownload.com

ပါပကာနံ အကုသလာနံ မျှောနံ သမာပတ္တိယာ၊ အယံ တသ္မိံ သမယေ ဟိရီ ဟောတိ။

၃ ။ ။ ယော တေသံ ရူပိနံ မျှောနံ အာယု ဌိတိ ယပနာ ယာပနာ ဣရိယနာ ဝတ္တနာ ပါလနာ ဇီဝိတံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ဣဒံ တံ ရူပံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။

၄ ။ ။ ကတမေ မျှော သေက္ခာ။ စတ္တာရော မဂ္ဂါ အပရိယာပန္နာ ဟေဌိမာနိ စ တီဏိ သာမညဖလာနိ။ ဣမေ မျှော သေက္ခာ။

အောက်ပါ အဌကထာ့ပါဌ်တို့ကို အနက်ကျနစွာ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ယထာ ပရေဟိ သဒ္ဓိံ အတ္တနော ဆိဒ္ဒံ နဟောတိ၊ ဧဝံ မျှောမိ-သေဟိ ပဋိသန္ဆာရဏံ ပဋိသန္ဆာရော။

၆ ။ ။ ပုန စိန္တေသိ "နမေတံ ပတိရူပံ၊ ယွာဟံ မာတု ဇီဝိတကာရဏာ ပရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ" န္တိ။

၇ ။ ။ ကထံ ဟိ ဘဂဝါ တုယ္ဟံ၊ သာဝကော သာသနေ ရတော။
အပ္ပတ္တမာနသော သေက္ခော၊ ကာလံ ကယိရာ ဇနေ သုတာ။

၈ ။ ။ ဒိဋ္ဌိယာ ဝါ ဂတံ ဧတေသန္တိပိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ၊ ဒိဋ္ဌိသဒိသဂမနာနိ ဒိဋ္ဌိသဒိသဗ္ဗဝတ္တာနီတိ အတ္ထော။

၉ ။ ။ ဧတာနိ ဟိ မဟန္တပါတုဘာဝတော, မဟာဘူတသာမညတော, မဟာပရိဟာရတော, မဟာဝိကာရတော, မဟန္တဘူတတ္တာ စာတိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ "မဟာဘူတာနီ" တိ ဝုစ္စန္တိ။

၁၀။ ။ ယာစကေ ဒိသွာ ကဋ္ဌကဘာဝေန စိတ္တံ အဋ္ဌတိ သင်္ကောစေတီတိ ကဋ္ဌကဋ္ဌကော၊ တဿ ဘာဝေါ ကဋ္ဌကဋ္ဌကတာ။

၁၃၁၆-ခုနှစ် မျှောစရိယတန်း
မျှသင်္ဂဏီ ပါဋ္ဌိ, အဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၅။ ပါ၊ သျ။ ၂၇။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၂၃။ ပါ၊ သျ။ ၅၆။]

---

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၆၈။ ပါ၊ သျ။ ၂၆၅။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၁၀။ ပါ၊ သျ။ ၃၃၂။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၉၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၅၁။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၄၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၅၉၀။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၈၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၄၈။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၅၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၆၁။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၃၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၁၅၆။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၄၀၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၄၀၇။]

၁၃၁၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) သုခယတီတိ သုခံ။
(ခ) ယဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံ သုခိတံ ကရောတီတိ အတ္ထော။
(ဂ) သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ, ခနတိ စ ကာယစိတ္တာဗာဓန္တိ သုခံ။
(ဃ) သောမနဿဒေနာယေတံ နာမံ။
(င) အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ ဓမ္မေ ပဿတီတိ ဝိပဿနာ။

၁ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို စ-သဒ္ဒါကို အဋ္ဌာနပယောဂကြံ၍ အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာပဋိက္ခေပ, အနုညာတတိုဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ စောဒနာတက်ပါ။ (အဓိပ္ပာယ် ပြန်ရန် မလို။)

၃ ။ ။ ကြောင်း, ကျိုး ၂-ပါး-တို့တွင် အဘယ်ကိုလဲလို၍ (ဂ) အမှတ် ပြဝါကျ၌ ဝါ သဒ္ဒါကို ထား-ရကြောင်း သေချာကျန ရှင်းပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျလာ သောမနဿ-ကိုသာ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အပေါင်း-ဝိဂ္ဂဟ၌သာ ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က ခွဲပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (ငြ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဘယ်သတ္တိကို ပြလို၍ အနိစ္စာဒိဝသေန-ဟူသော ကရဏန္တ ပုဒ်ကို ထား-ရကြောင်း ရှင်းပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် ပဓာန သံဝဏ္ဏနာအမည်မျှကိုသာ ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျလာ ယသ-၏ အစွဲနှင့် (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျလာ စ-သဒ္ဒါ၏ ဣတိဓမ္မေတတ္ထတို့ကို ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (ငြ) အမှတ်ပြဝါကျလာ ဝိပဿနာ၏ အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဒဿနတ္ထာဒိပဉ္စက ထုတ်ပြပါ။

၉ ။ ။ သုခ-၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။

၁၀ ။ ။ (ငြ) အမှတ်ပြဝါကျလာ ဓမ္မေ-အရ ပစ္စည်းတရား-က ပဿတိ-အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရား-အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ကုန်စင် အောင် ထုတ်ပြပါ။

၁၃၁၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [သျှ အတိုင်း- ယောဇနာ ။ ။ ဌ။ ၁၆၀။ ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၄၆။ သျှ အတိုင်း- ယောဇနာစေလို၍ အဋ္ဌာနပယောဂကြောင့်-ဟူသော ဝိသေသနကို မ, မေး-သည်။]

---

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဌပနာဘောဂါဒိစောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် သုခံ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထနှင့် တကွ သဒ္ဒတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ဝစနတ္ထနှင့် တကွ သဒ္ဒတ္ထသည် အဓိပ္ပါယတ္ထ နှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့ မကင်းကောင်းသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)။ ဝစနတ္ထနှင့်တကွ သဒ္ဒတ္ထကိုသာ မဆိုသင့် (ဌပနာပဋိက္ခေပ)။ အဓိပ္ပါယတ္ထကိုလည်း ဆိုသင့်၏ (အနုညာတ)။ အဓိပ္ပါယတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာ ဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

---

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်း

ချမ်းသာစေခြင်းအနက်ဟူသော အကြောင်းမှ တစ်ပါး, ကောင်းစွာ ခဲခြင်းအနက်, ကောင်းစွာ တူးဖြိုဖျက်ဆီးခြင်းအနက်ဟူသော အကြောင်း တစ်ပါးကို (တစ်နည်း) ကောင်းစွာ ခဲခြင်းအနက်, ကောင်းစွာ တူးဖြိုးခြင်းအနက် ဟူသော အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလို၍ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝါ သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။ (အနက်ကို အကြောင်း, သဒ္ဒါကို အကျိုးယူပုံ ရေးခဲ့ပြီ။)

မှတ်ချက် ။ ။ ရှေ့နည်း စ-သဒ္ဒါ (နိဿယ ယောဇနာသည့်အတိုင်း သမုစ္စည်းတည်း။ နောက်နည်း၌ စ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်ကြဉ်သည်။)

---

၄ ။ ။ အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ မနတိ ဇာနာတီတိ မနော။ မနတေ ဝိဇာနာတိ ဧတေနာတိ ဝါ မနော။ မိနာတိ ပရိစ္ဆိန္ဒတီတိ ဝါ မနော။ သောဘနံ မနော သုမနော။ သောဘနံ မနော ဧတသ္သာတိ ဝါ သုမနော။

အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ။ ။ သုမနဿ ဘာဝေါ သောမနဿံ။

[ကြည့်ဖွယ် ။ ။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာ။ ၁၆၆။ ဓမ္မသင်္ဂဏီမူလဋီကာ။ ၈၉။ ဋီကာကျော်။ ၇၇။ အဘိဓမ္မာဝတာရာဘိနဝဋီကာ။ ၁။ ၁၈၀။ အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၁၅၂။ သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ။ ၂၅၃-တို့၌ ကြည့်။]

ဗျုပ္ပတ္တာဒီစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာအလိုအားဖြင့် -

http://www.dhammadownload.com

၁ ။ ။ သော-ဟူသော, မ-ဟူသော, နှ-ဟူသော, သ-ဟူသော အစိတ် အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည်ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ သုမန-ပုဒ်, ဇာ-ပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း, တင့်တယ်သော စိတ်၏ (တစ်နည်း) တင့်တယ်သော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သောမနဿ-ဝေဒနာနှင့် နိဿယ နိဿိတ, ဌာန ဌာနီအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ သောမနဿ-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ သောမနဿဝေဒနာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့် -

၁ ။ ။ သုမနဿ ဘာဝေါ-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ သောမနဿံ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ ကရဏတ္ထ ပုဒ် ထားရခြင်းအကြောင်း

ကျမ်းဆရာကိုသည် ကတ္တုသတ္တိကို ပြလို၍, တစ်ရံတစ်ခါ၌ ကမ္မသတ္တိကို ပြလို၍ ကရဏတ္ထ ပုဒ်ကို ထားကြရကုန်၏။ ထိုတွင် ဤ၌ ကတ္တုသတ္တိကို ပြလို၍ အနိစ္စာဒိဝသေန ဟူသော ကရဏတ္ထ ပုဒ်ကို ထားရပါသည်။

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဟောဂနှင့် သဲ့ဝဏ္ဏနာ

ဝါ-ဟူသော သဲ့ဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် တစ်နည်းတစ်ဖုံအားဖြင့် ဝစနတ္ထ ပြုသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသဲ့ဝဏ္ဏနာ။

သုဋ္ဌု ခါဒတိ-ဟူသော သဲ့ဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် သုခံ-ဟူသော သဲ့ဝဏ္ဏော တဗ္ဗုပုဒ်၌ သု-ပုဗ္ဗ ခါဒ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယ ဓာတုပဒသဲ့ဝဏ္ဏနာ။ သု-သဒ္ဒါ၏ သုဋ္ဌုအနက်ဟောဂ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထသဲ့ဝဏ္ဏနာ။ ကို-ပစ္စည်း၏ ကတ္တာအနက်ဟောဂ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယ ပစ္စယတ္ထသဲ့ဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) သုခံ-ဟူသော သဲ့ဝဏ္ဏော တဗ္ဗုပုဒ်ကို "သုဋ္ဌု

http://www.dhammadownload.com

ခါဒတီတိ သုခံ" ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

စ-သဒ္ဒါဖြင့် သင်္သင် "သုဋ္ဌု ခါဒတီတိ သုခံ" ဟုသာ ဝစနတ္ထ ပြုရသည်မဟုတ်သေး "သုဋ္ဌု ခနတီတိ သုခံ" ဟုလည်း ဝစနတ္ထပြုရသေး၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ (ဤအလို စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။) ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) စ-သဒ္ဒါဖြင့်တစ်နည်းတစ်ဖုံ အားဖြင့် ဝစနတ္ထပြုသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည် (ဤ နည်း၌ စ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်။) ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

သုဋ္ဌု (လိုက်) ခနတိ ဟူသော် သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သုခံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ သု-ပုဗ္ဗ ခန-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေ ပါသည်။ ဒုတိယ ဓာတုပဒသံဝဏ္ဏနာ။ သု-သဒ္ဒါ၏ သုဋ္ဌုအနက် ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ ကို-ပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေ ပါသည်။ ဒုတိယ ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) သုခံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဒ်ကို "သုဋ္ဌု ခနတိတိ သုခံ" ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ် ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ကာယစိတ္တာဗာဓံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ခါဒတိ, ခနတိ-တို့၌ "ခဲခြင်း, တူးဖြိုဖျက်ဆီးခြင်း" ဟူသည် ကိုယ်၏ ကျင်နာခြင်း, စိတ်၏ ကျင်နာ ခြင်းကို ခဲခြင်း, တူးဖြိုဖျက်ဆီးခြင်းပင်တည်း-ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ ဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ယသ-၏ အစွဲ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျလာ ယသ-၏ အစွဲကား ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော အနက် ဖြစ်ပါသည်။

စ-သဒ္ဒါ၏ ဣစ္ဆာဓိပ္ပေတတ္ထ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျလာ စ-သဒ္ဒါ၏ ဣစ္ဆာဓိပ္ပေတတ္ထကား သမုစ္စည်းအနက် ဖြစ်ပါသည်။ (အတ္ထန္တ ရ) ဝိကပ် အနက်လည်း ဖြစ်သင့်ပါသည်။

[သမုစ္စည်းနှင့် ဝိကပ် ။ ။ အတ္ထန္တ ရကို ပြသော စ-သဒ္ဒါသည် သမုစ္စည်း, ဝိကပ် အနက် ၂-မျိုး သင့်၏။

အတ္ထန္တ ရဒဿနမှိ၊ စ သဒ္ဒေါ ယဒိ ဒိဿတိ။

http://www.dhammadownload.com

သမုစ္ဆယေ ဝိကပ္ပေသော၊ ဂဟေတမ္ပေါ ဝိဘာဝိနော။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၄၈။)

သမုစ္ဆည်းအနက်ယူခိုက် "ခါဒတိ စ၊ ခဲလည်း ခဲတတ်၏။ ခဏတိ စ၊ တူးဖြိုဖျက်ဆီးလည်း တူးဖြိုဖျက်ဆီးတတ်၏" ဟု နိဿယအတိုင်းယောဇနော။ ဝိကပ်အနက်ယူခိုက် "ခါဒတိ။ ခဲတတ်၏။ စ၊ တစ်နည်းကား။ ခနတိ၊ တူးဖြိုဖျက်ဆီးတတ်၏။" ဟု ယောဇနော။

ဝိကပ် ၂-မျိုး ။ ။ (၁) သမုစ္ဆည်းလည်း ရနိုင်သော အနက်တစ်မျိုးကို ပြသော အတ္ထန္တရဝိကပ်, (၂) အနက်တစ်မျိုးကို မပြဘဲ ရုပ် ၂-မျိုးရှိကြောင်း ကိုသာ ပြသော ကေဝလဝိကပ်အားဖြင့် ဝိကပ် ၂-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် ဤဌ် အတ္ထန္တရဝိကပ် ဖြစ်သည်။]

---

၈ ။ ။ **ဒဿနတ္ထာဒိပဋ္ဌက**

၁ ။ ။ ဝိပဿနာ၏ အရဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ တေဘူမကတရာ (အာရုံ) တို့သည် (ပဌမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ် တို့သည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရသည် (ဒုတိယ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည် (ဒုတိယ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤထုတ်ခြင်းသည် အလင်္ကာနည်းဖြင့် ထုတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

[အလင်္ကာနည်းဖြင့် ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ရာ၌ သိဖွယ် ။ ။ အလင်္ကာနည်းဖြင့် ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ရာ၌-

၁ ။ ။ ဌာယီဘာဝသည် ဒဿနတ္ထ မည်၏။

၂ ။ ။ အာရမ္မဏဝိဘာဝသည် ဒီပကတ္ထ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ ရှေ့ဖြစ်သော အနုဘာဝသည် ပကာသနတ္ထ မည်၏။

၄ ။ ။ ဥဒ္ဓိပနဝိဘာဝသည် ဝိဘာဝတ္ထ မည်၏။

၅ ။ ။ နောက်ဖြစ်သော အနုဘာဝသည် အနုဘာဝတ္ထ မည်၏။ ဤကား-အလင်္ကာနည်းဖြင့် ထုတ်ရာ၌ အခြေခံ ထုတ်ပုံ စနစ်တည်း။]

---

၉ ။ ။ သုခ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က

သာ ဝေဒယိတလက္ခဏာ၊
အနုဘဝနရသာ, ကြဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသာ ဝါ၊
စေတသိကအဿာဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
ပဿဒ္ဓိပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ။ ၁၅၂။)
အပရော နယော-သာတလက္ခဏံ သုခံ၊ သမ္ဗယုတ္တာနံ ဥပဗြူဟနရသံ။
အနုဂ္ဂဟဏပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပဿဒ္ဓိပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ။ ၁၆၀။)

---

၁၀ ။ ။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း ။ ။ ဓမ္မေ-အရ တေဘူမကပစ္စည်းတရားတို့က ပဿတိ-အရ ဝိပဿနာဉာဏ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကား-အာရမ္မဏ, အဓိပတိ, နိဿယ, ဥပနိဿယ, ပုရေဇာတ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ (ယထာရဟ) ဂ-ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၁၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာဝါကျများကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ ယော တသ္မိံ သမယေ တက္ကော ဝိတက္ကော သင်္ကပ္ပေါ အပ္ပနာ ဗျပ္ပနာ စေတသော အဘိနိရောပနာ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ။

၂ ။ ။ ယံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ မနော မာနသံ ဟဒယံ ပဏ္ဍရံ မနော မနာယတနံ မနိန္ဒြိယံ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော တဒ္ဓာမနောဝိညာဏဓာတု။

၃ ။ ။ ယံ ကုတ္ထိယာ ကုတ္ထိလိံ ဂံ ကုတ္ထိနိမိတ္တံ ကုတ္ထိကုတ္တံ ကုတ္ထာကပွေါ ကုတ္ထတ္တံ ကုတ္ထိဘာဝေါ။ ကုဒံ တံ ရူပံ ကုတ္ထိန္ဒြိယံ။

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ ယာ ဧဝရူပါ ကခ်ါ ကခ်ါယနာ ကခ်ါယိတတ္တံ ဝိမတိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဒွေဋ္ဌကံ ဒွေဓာပထော သံသယော ။ပ။ ထမ္ဘိတတ္တံ စိတ္တဿ မနော ဝိလေခေါ။

၅ ။ ။ အဿမော သုကတော မယုံ၊ ပဏ္ဍသာလာ သုမာပိတာ။
စက်မံ တတ္ထ မာပေသိံ၊ ပဥ္ဇဒေါသဝိဝဇ္ဇိတံ။

၆ ။ ။ တဒါ တာနိ ဥပ္ပါဋေ့တွာ ဒဒမာနသေဝ ဟာသော ဥပ္ပဇ္ဇိ၊ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ စိတ္တဿ အညထတ္တံ နာဟောသိ။

၇ ။ ။ အပိစ သဗ္ဗမ္ပိ ယထာနရူပတော စိတ္ထတာယ စိတ္တံ၊ စိတ္တကရဏတာယ စိတ္တန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၈ ။ ။ ဂရဟိဿန္တိ တံ ဝိညူ၊ အသုစိံ နာဂရိကော ယထာ။
ဝဇ္ဇိတော သီလဝန္တေဟိ၊ ကထံ ဘိက္ခု ကရိဿသိ။

၉ ။ ။ ရူပသညာနန္တိ သညာသီသေန ဝုတ္တရူပါဝစရဇ္ဈာနာနဥ္ဇေဝ တဒါရမ္မဏာနဥ္ဇ။ ရူပါဝစရဇ္ဈာနမ္ပိဟိ "ရူပ" နွှိ ဝုစ္စတိ "ရူပိ ရူပါနိ ပဿတီ" တိ အာဒီသု။

၁၀ ။ ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတိ အယထာဝဒိဋ္ဌိ၊ ဝိရဇ္ဈိတွာ ဂဟဏတော ဝါ ဝိတထာ ဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ အနတ္ထာဝဟတ္တာ ပဏ္ဍိတေဟိ ဇိဂုစ္ဆိတာ ဒိဋ္ဌိတိပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

၁၃၁၇-ခုနှစ် မေမှာစရိယတန်း
မေမှသင်္ဂဏီ ပါဋိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၈။ ပါ၊ သျ။ ၃၉။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၂၀။ ပါ၊ သျ။ ၄၄။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၆၈။ ပါ၊ သျ။ ၂၆၄။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၀၈။ ပါ၊ သျ။ ၃၂၆။]

---

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၁၃၅။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၆၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၁၆။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၀၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၄၁၄။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၆၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၈၀။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၄၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၀၇။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၉၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၅။]

၁၃၁၇-ခုနှစ် မွောစရိယတန်း
မွေသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) နှ လုဗ္ဘန္တိ ဧတေန, သယံ ဝါန လုဗ္ဘတိ, အလုဗ္ဘနမတ္တ မေဝ ဝါ တန္တိ အလောဘော။

(ခ) အဒေါသာမောဟေသုပိ ဧသေဝ နယော။

(ဂ) တေသု အလောဘော အာရမ္မဏေ စိတ္တသ အဂေဓလက္ခဏော, အလဂ္ဂဘာဝလက္ခဏော ဝါ ကမလဒလေ ဇလဗိန္ဒုဝိယ။

(ဃ) အပရိဂ္ဂဟဏရသော မုတ္တဘိက္ခု ဝိယ။

(င) အနလ္လီနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနောအသုစိမိုပတိတပုရိသောဝိယ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ (ဂ) (င) အမှတ်ပြဝါကျများကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဒေါသတင်လျက် အနလောမပါပနာ ဒိကျမ်းရိုးတက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့်ပယ်အပ်သောဒေါသကို ပြဆိုပြီးလျှင် အလုဗ္ဘနမတ္တမေဝ ဝါ-၌ ဝါ-သဒ္ဒါသည် ကြောင်း; ကျိုး ၂-မျိုးတို့တွင် အဘယ်

http://www.dhammadownload.com

ကို လဲလို၍ ထားပါသနည်း။

၄ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အာရမ္မဏော-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တာ-ဒီစတုက္ကထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ အလောဘော ရာဂဝသေန ဥပဂမနဿ အဘာဝကရော-၌ ကတ္တု, ကမ္မ ထိုနှစ်ဝတို့တွင် အဘယ်သတ္တိထူးကိုပြလို၍ "ရာဂဝသေန" ဟု ကရဏန္တ ပုဒ်ကို ထားပါသနည်း။

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျတွင် ပဌမဝိကပ်, ဒုတိယဝိကပ်တို့၌သာ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂကိုပြပြီးလျှင် သံဝဏ္ဏနာအမည်ကိုလည်းမှည့်ခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ အလုဗ္ဘနမတ္တမေဝ ဝါ-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ, ဆဋ္ဌေတမ္ဘတ္ထတို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင် (ဂ) ဝါကျတွင် တေသု-၌ တ-သဒ္ဒါသည် အနုဘူတဝိသယ စသည်တို့တွင် အဘယ် တ-သဒ္ဒါဖြစ်ပါသနည်း။

၈ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အလောဘ-ကို ကိုယ်ပြု၍ ကြိယာဝါဒ်းတန် စုံလင်အောင် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ အဒေါသ-၏ လက္ခဏ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျတွင် အာရမ္မဏော စိတ္တသ-၌ အာရမ္မဏ-အရပစ္စည်းတရားသည် စိတ္တသ-အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အဘယ်မျှသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသနည်း။

၁၃၁၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၇၀-၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၈၅-၆။]

---

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ဒေါသတင်လျက် အနုလောမပါပနာဒီကျမ်းရိုးတက်။

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် အလောဘ၏ လက္ခဏာကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌာပနာ)။ ယင်းသို့ လက္ခဏာကိုသာ ဆိုသည်

http://www.dhammadownload.com

ရှိသော် လက္ခဏာသာ ရှိ၍ ရသ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်၏ (အနုလောမပါပနာ)။ စင်စစ်တစ်မူကား ရသ သည် ရှိ၏။ (ပဋိလောမပါပနာ)။ ထိုသို့ရှိသောကြောင့် ရသကိုလည်း ဆိုသင့်၏ (အနုလောမရောပနာ)။ လက္ခဏာကိုသာ မဆိုသင့် (ပဋိလောမရောပနာ)။ မဆိုသင့်ဘဲလျက် ဆိုချေသော် ဆရာ၌ အဗျာပိတဒေါသ ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (ဒေါသာရောပန)။ ရသကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် အလောဘ၏ ရသကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်တင်တိုင်းသော အဗျာပိတဒေါသ ငါ၌ မရောက်ဟူလို။

[ကျက် ။ ။ မေး, ဖြေ စ၍၊ မဆွေးဖြား၊ သူ့စကားကို၊ တိုင်ထား ဌပနာ၊ ပြုပြီးခါမှ၊ ရောက်ရာပြစ်စု၊ အနု, ပဋိ၊ တင်ဘိ ပါပန၊ တဝရောပနာ၊ တင်ပါလဒ္ဓ၊ ပြစ်ဒေါသသည်၊ စုဒ်ကြငါးဖြာ ကျမ်းရိုးတည်း။]

---

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကား အဗျာပိတဒေါသ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ ဖြစ်သည်။

[ဝါကျာရမ္ဘ ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ ဝါကျာရမ္ဘဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်သည်။

ကျက် ။ ။ ကျမ်းလေးပယ်ချ၊ နည်းညွှန်ပြ၊ ဝါကျအာရမ္ဘာ။ ဝါကျာရမ္ဘ၊ ဟူလတ်က၊ အဗျာပိတသာ။]

ဝါ–သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်း ။ ။ အလုဇ္ဇနမတ္တမေဝ ဝါ–၌ ဝါ–သဒ္ဒါကို ကြောင်း, ကျိုး ၂–မျိုးတို့တွင် ဏ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန အနက်ဟူသော အကြောင်းမှ တစ်ပါး ဘာဝသာဓနအနက် ဟူသော အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလို၍ ထားပါသည်။

---

၄ ။ ။ ဝိဂုဟ ။ ။ အာဂန္တာ စိတ္တစေတသိကာ ရမန္တိ ဧတ္ထာတိ

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏ်။ (အဘိဓာန်ဋီကာ၊ ၉၄။)

ဗျုပ္ပတ္တာဒီစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ အာ-ဟူသော, ရ-ဟူသော, မ္မ-ဟူသော, ဏ်-ဟူသော အစိတ် အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ အာ-ပုဗ္ဗ ရမ္မ-ဓာတ်, ယု-ပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း, အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော လာ၍ မွေ့လျော်ခြင်း ကြိယာ သည် လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ အာရမ္မဏ်-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော လာ၍ မွေ့. လျော်ခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီအလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ အာဂန္တွာ စိတ္တစေတသိကာ ရမန္တိ ဇေတ္ထာတိ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ် ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ အာရမ္မဏ်-ဟူသော နိပ္ဖန္နသည် ပဝတ္ထိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ "စိတ္တစေတသိကေဟိ အာလမ္မီယတီတိ အာရမ္မဏ်"ဟု ဋီကာကျော် ရှေ့နည်းအတိုင်း ကမ္မသာဓနဝိဂ္ဂဟလည်း ပြုနိုင်ပါသည်။

---

၅ ။ ။ **ကရဏတ္ထပုဒ် ထားခြင်းအကြောင်း** ။ ။ ကတ္တာ, ကမ္မ ထို ၂-ဝ တို့တွင် ကတ္တာသတ္တိထူးကို ပြလို၍ "ရာဂဝသေန" ဟု ကရဏတ္ထပုဒ်ကို ထား ပါသည်။

---

၆ ။ ။ **အာဘောဂနှင့်သံဝဏ္ဏနာ**

နှ လုဒ္ဓန္တိ ဇေတေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အလောဘော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ အ-ပုဒ်, လောဘ-ပုဒ်, လောဘ-၌ လုဘ-ဓာတ်၏ အဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယဓာတုပဒ သဝဏ္ဏနာ။ ဏ-ပစ္စည်း၏ ကရိဏ်းအနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထ သဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) လောဘော-ကို "လုဗ္ဘန္တီ ဧတေနာတိ လောဘော" ဟု ကရဏသာဓနဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဝဏ္ဏနာ။

အလောဘော-ဟူသော သဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ဥဘေတပ္ပဓုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းဥဘေတပ္ပဓုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ တုလျအနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) အလောဘော-ဟူသော သဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "နလောဘော အလောဘော" ဟု ဥဘေတပ္ပဓုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဝဏ္ဏနာ။ အ-သဒ္ဒါ၏ န-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ နိပါတလိင်္ဂပဒ သဝဏ္ဏနာ။

သယ်-ဟူသော သဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ဓမ္မမှတစ်ပါး ကတ္တားကို နှစ်စေ၍ ဓမ္မသာ ကတ္တား၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသဝဏ္ဏနာ။

ဝါ-ဟူသော သဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် တစ်နည်းတစ်ဖုံအားဖြင့် ဝစနတ္ထပြုသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသဝဏ္ဏနာ။

နှ လုဗ္ဘတိ-ဟူသော သဝဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် အလောဘော-ဟူသော သဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ အ-ပုဒ်, လောဘ-ပုဒ် လောဘ-၌ လုဘ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယ ဓာတုပဒသဝဏ္ဏနာ။ ဏ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယ ပစ္စယတ္ထသဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) လောဘော-ကို "လုဗ္ဘတီတိ လောဘော" ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဝဏ္ဏနာ။

အလောဘော-ဟူသော သဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ဥဘေတပ္ပဓုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းဥဘေတပ္ပဓုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ တုလျအနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ သဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) အလောဘော-ဟူသော သဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "နလောဘော အလောဘော" ဟု ဥဘေတပ္ပဓုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဝဏ္ဏနာ။ အ-သဒ္ဒါ၏ န-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေ

http://www.dhammadownload.com

ပါသည်။ နိပါတလိင်္ဂပဒ သဒ္ဒနှာ။

---

၇ ။ ။ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ ။ ။ အလုဇ္ဇနမတ္တမေဝ ဝါ-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထကား မတပ်ခြင်းကြီယာ (ဘာဝတ္ထ) ဖြစ်ပါသည်။

ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဆဋ္ဌေတဗ္ဗတ္ထ ။ ။ အလုဇ္ဇနမတ္တမေဝ ဝါ-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဆဋ္ဌေတဗ္ဗတ္ထကား ကရဏဗျာပါရ (ကရဏတ္ထ), ကတ္တုဗျာပါရ (ကတ္တုတ္ထ) ဖြစ်ပါသည်။

တ-သဒ္ဒါ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျတွင် တေသု-၌ တ-သဒ္ဒါသည် အနုဘူတဝိသယတ-စသည်တို့တွင် ရှေ့ ၂-ဝါကျမှ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ တ-သဒ္ဒါ ဖြစ်ပါသည်။

[တ-၄-မျိုး ။ ။ ပက္ကန္တဝိသယ တ, ပသိဒ္ဓဝိသယ တ, အနုဘူတဝိသယ တ, နိယမဝိသယ တ-အားဖြင့် တ-သဒ္ဒါသည် ၄-မျိုး ပြား၏။ ထိုတွင်-

၁ ။ ။ ရှေးဝါကျမှ ဒြပ်ကို စွဲသော တ-သဒ္ဒါသည် ပက္ကန္တဝိသယ တ-မည်၏။

၂ ။ ။ အစွဲတင်းလင်းရှိသော တ-သဒ္ဒါသည် ပသိဒ္ဓဝိသယ တ-မည်၏။

၃ ။ ။ ရှေးဝါကျမှ ကြီယာကို စွဲသော တ-သဒ္ဒါသည် အနုဘူတဝိသယ တ-မည်၏။

၄ ။ ။ ယ-သဒ္ဒါကို အမြဲငဲ့သော အနိယမ ယ-သဒ္ဒါ စွဲသော အနက် ကိုသာ ထိုအနိယမဝါကျဝယ် ပါသောကြီယာနှင့်တကွ သုံးသပ်တတ်သော တ-သဒ္ဒါသည် နိယမဝိသယ တ-မည်၏။ ဤသို့ ယ-သဒ္ဒါကို မငဲ့ဘဲ သမ္မန် အပ်သော တ-၃- (ရှေ့) မျိုး, ယ-သဒ္ဒါကို အမြဲငဲ့၍ သမ္မန်အပ်သော တ-၁-မျိုးအားဖြင့် တ-၄-မျိုးပြား၏။

ကျက် ။ ။ ၁ ။ ။ ရှေ့ဝါကျမှ၊ စွဲဒဗ္ဗ၊ ပက္ကန္တ ဝိသယာ။
၂ ။ ။ အစွဲတင်းလင်း၊ ရှိတုံလျှင်း၊ မှတ်သွင်းပသိဒ္ဓါ။
၃ ။ ။ မုဗ္ဗဝါကျ၊ ကြီယာ၊ စွဲရ နဘူတာ။
၄ ။ ။ အနိယတ်ယ၊ စွဲသမ္မနှင့်၊ ထိုယ-ကြီယာ၊ ယင်းနှစ်ဖြာကို၊ ဆောင်ကာ စွဲရ၊ တ-သဒ္ဒ၊ မှတ်ကြ နိယမာ။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ဖွယ် ။ ။ ဇာလိနီ (၂၀၁) ၌ ရှေ့ ၃-မျိုးသာ လာသည်။ နောက် တစ်မျိုးကား မောင်းထောင် ဒုတိယသာသနာပြုဆရာတော်ကြီး နည်းတည်း။ အကျယ်ကို သမ္မန္တစိန္တာဂဏ္ဌိသစ် (နှာ-၉၆) ၌ ရှု။]

---

၈ ။ ။ အလောဘကို ကိုယ်ပြု၍ ကြိယာ ၅-တန်

၁ ။ ။ အလောဘသည် (မုချအားဖြင့်ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရသည် (ပဌမဖလူစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်းသည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့်ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ သဒ္ဓမ္မသဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်သည် (ဒုတိယဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ ဥစ္စာစည်းစိမ်ပြည့်စုံခြင်းသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

---

၉ ။ ။ အဒေါသ၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က

အဒေါသော အစဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော, အဝိရောဓလက္ခဏော ဝါ။

အာဃာတဝိနယရသော, ပရိဠာဟဝိနယရသော ဝါ။

သောမ္မဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော။

ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနော (ဋ္ဌ။ ၁၇၁။)

---

၁၀ ။ ။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း ။ ။ အာရမ္မဏ-အရ အလုံးစုံသောအာရုံပစ္စည်း တရားသည် စိတ္တသမုဋ္ဌာန-အရ အလောဘသမ္မယုတ်စိတ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ, အဓိပတိ, နိဿယ, ဥပနိဿယ, ပုရေဇာတ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ,

http://www.dhammadownload.com

အဝိဂတ (ယထာရဟ) စ-ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသည်။

၁၃၁၈-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
မမသင်္ကီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်,အဋ္ဌကထာ ပုစ္ဆာတို့တွင် ၂-နံပါတ် ပုစ္ဆာကို ၉-နံပါတ်အဋ္ဌကထာဖွင့်နှင့် အညီ အနက်ယောဇနာ၍ ကြွင်းကျန်သော ပုစ္ဆာ အားလုံးတို့ကို ပါဠာနုသာရီအနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ ယာတသ္မိ သမယေ ပီတိ ပါမောဇ္ဇံ အာမောဒနာ ပမောဒနာ ဟာသော ပဟာသော ဝိတ္တိ သြဒဂ္ဂ အတ္တမနတာ စိတ္တဿ။ အယံ တသ္မိ သမယေ ပီတိ ဟောတိ။

၂ ။ ။ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော စ သမ္မဇာနော သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ။ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီတိ။

၃ ။ ။ ကတမံ တံ ရူပံ အာကာသဓာတု။ ယော အာကာသော အာ-ကာသဂတံ အဃံ အဃဂတံ ဝိဝရော ဝိဝရဂတံ အသမ္ဘုဇ္ဈံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ။ ဣဒံ တံ ရူပံ အာကာသဓာတု။

၄ ။ ။ ကတမေ ဓမ္မာ အနုပါဒိဏ္ဏာ အနုပါဒါနိယာ။ အပရိယာပန္နာ မဂ္ဂါစ မဂ္ဂဖလာနိ စ အသင်္ခတာ စ ဓာတု။ ဣမေ ဓမ္မာ အနုပါဒိန္နာ အနုပါဒါနိယာ။

၅ ။ ။ "ယာ ဘိက္ခဝေ ဝိမံသာ ကောသဇ္ဇသဟဂတာ ကောသဇ္ဇသမ္ပယုတ္တာ" တိ ဝေါကိဏ္ဏေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆ ။ ။ ဒွါရေ စရန္တိ ကမ္မာနိ၊ နာ ဒွါရာ ဒွါရဓာရိနော။
တသ္မာ ဒွါရေဟိ ကမ္မာနိ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။

၇ ။ ။ ဝိရဿ ဘာဝေါ ဝိရိယံ၊ ဝိရာနံ ဝါ ကမ္မံ ဝိရိယံ၊ ဝိဓိနာ ဝါ နယေန ဥပါယေန ဣရိယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တယိတဗ္ဗန္တိ ဝိရိယံ၊ တဒေဝ ကောသဇ္ဇဿ အဘိ-ဘဝနတော အဓိပတိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ။

၈ ။ ။ သဒ္ဒါ ဟိတိယံ ကုသလဉ္စ ဒါနံ၊ ဓမ္မာ ဧတေ သပ္ပုရိသာနုယာတာ။
ဧတံ ဟိ မဂ္ဂံ ဒိဝိယံ ဝဒန္တိ၊ ဧတေန ဟိ ဂစ္ဆတိ ဒေဝလောကံ။

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ ပီတိယာ စ ဒိရာဂါတိ ဝိရာဂေါ နာမ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ၊ ဥဘိန္နံ ပန အန္တရာ စသဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော၊ သော ဂူပသမံ ဝါ သမ္ပိဏ္ဍေတိ ဝိတက္ကဝိစာရဂူပသမံ ဝါ။

၁၀ ။ ။ မဟာပရိဟာရတောတိ မဟန္တေဟိ ပစ္စယေတိ ပရိဟရိတမ္ဘတော။ ဧတာနိ ဟိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဥပနေတမ္ဘတ္တာ မဟန္တေဟိ ဃာသစ္ဆာဒနာ ဒီဟိ ဘူတာနိ ပဝတ္တာနိတိ မဟာဘူတာနိ။

၁၃၁၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၈။ ပါ။ သျှ။ ၃၉။]

---

၂ ။ ။ [ပီတိယာ၊ ပီတိကို။ ဝိရာဂါစ၊ စက်ဆုတ်ခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်း။ ပီတိယာ၊ ပီတိ၏။ ဂူပသမာ စ၊ ငြိမ်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ (တစ်နည်း) ပီတိယာ၊ ပီတိကို။ ဝိရာဂါ စ၊ လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်း။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ၊ ဝိတက်ဝိစာရတို့၏။ ဂူပသမာ စ၊ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း ။ ။ ကြွင်း သျှ အတိုင်းယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၄၅။ ပါ၊ သျှ။ ၁၀၁။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၆၉။ ပါ၊ သျှ။ ၂၆၈။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၀၆။ ပါ၊ သျှ။ ၃၂၁။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၁၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၄၄၅။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၂၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၅၀၇။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၆၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၅၉။]

---

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၀၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၃၃။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၁၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၇၆။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၃၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၁၆၄။]

၁၃၁၈-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
မဟာသင်္ကြိ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) သဒ္ဒဟနာတိ သဒ္ဒဟနာကာရော။ ဗုဒ္ဓါဒိနံ ဂုဏော ဩဂါဟတိ ဘိန္ဒိတွာ ဝိယ အနုပဝိသတိတိ ဩကပွနာ။

(ခ) ဗုဒ္ဓါဒိနံ ဂုဏောသု ဧတာယ သတ္တာ အတိဝိယ ပသီဒန္တိ, သယံ ဝါ အဘိပ္ပသီဒတိတိ အဘိပ္ပသာဒေါ။

(ဂ) ဣဒါနိ ယသ္မာ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒီနံ သမာသပဒါနံ ဝသေန အညသ္မိံ ပရိယာယေ အာရဒ္ဓေ အာဒိပဒံ ဂဟေတွာဝ ပဒသာ ဧနံ ကရိယတိ၊ အယံ အဘိဓမ္မေ ဓမ္မတာ၊ တသ္မာ ပုန သဒ္ဓါတိ ဝုတ္တံ။

(ဃ) ယထာ ဝါ ဣတ္ထိယာ ဣန္ဒြိယံ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ၊ နှ တထာ ဣဒံ။ ဣဒံ ပန သဒ္ဓါဝ ဣန္ဒြိယံ သဒ္ဓိန္ဒြိယန္တိ ဧဝံ သမာနာဓိကရဏာ ဘာဝဉာပနတ္ထပ္ပို ပုန "သဒ္ဓါ" တိ ဝုတ္တံ။

(င) ဧဝံ သဗ္ဗပဒနိဒ္ဒေသေသု အာဒိပဒဿ ပုန ဝစနေ ပယောဇနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁ ။ ။ အထက်ပါဝါကျတို့တွင် (ဃ) ဝါကျကိုအနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) ဝါကျကို အနုလောမပါပနာဒီကျမ်းရိုး တက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (င) ဝါကျ၌ ပယ်အပ်သောဒေါသကို ပြ၍ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထား၍ ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (က) ဝါကျပါ ဂုဏော-၌ ဂုဏ-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တာ ဒီစတုက္က ထုတ်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (ဂ) ဝါကျ၌ အာဒိ, အဘိ-ပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒ

http://www.dhammadownload.com

တို့ကို စိစစ်ခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်တို့ကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ခ) ဝါကျ၌ ဝိယ, ဝါ-သဒ္ဒါတို့၏အနက်တို့ကို ပြ၍ (ဃ) ဝါကျ၌ ဝိ-သဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍနာကာရကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (င) ဝါကျတွင် ဝေဒိတဗ္ဗံ-၌ ဓာတ်အရကိုယူ၍ ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ သဒ္ဒါ-၏ လက္ခဏ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ (ခ) ဝါကျ၌ ဂုဏောသု-အရ ပစ္စည်းတရားသည် ပသီဒန္တိ-အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၁၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၈၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၆၆။]

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ အနုလောမပါပနာဒီ ကျမ်းရိုးတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် သဒ္ဒဟနာ, သြကပ္ပနာ-ဟူကုန်သောပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ယင်းသို့ သဒ္ဒဟနာ, သြကပ္ပနာ-ဟူကုန်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကိုသာ ဆိုသည်ရှိသော် အဘိပ္ပသာဒေါ-ဟူသောပုဒ်ကို မြတ်စွာဘုရား မဟောဟူသော အနက်သည် ရောက်၏ (အနုလောမပါပနာ)။ စင်စစ်တမူကား အဘိပ္ပသာဒေါ-ဟူသော ပုဒ်ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ၏ (ပဋိလောမပါပနာ)။ ထိုသို့ ဟောတော်မူသောကြောင့် အဘိပ္ပသာဒေါ-ဟူသော ပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို လည်း ဆိုသင့်၏ (အနုလောမရောပနာ)၊ သဒ္ဒဟနာ, သြကပ္ပနာ-ဟူကုန်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကိုသာ မဆိုသင့် (ပဋိလောမရောပနာ)။ မဆိုသင့်ဘဲ လျက် ဆိုချေသော် ဆရာ၌ အဗျာပိတဒေါသ ရောက်ရာ၏ (ဒေါသရောပန)။

http://www.dhammadownload.com

အဘိပွသာဒေါ-ဟူသောပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် အဘိပွသာဒေါ-ဟူသော ပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်တင်တိုင်းသော အဗျာပိတဒေါသ ငါ၌ မရောက်-ဟူလို။

---

၃ ။ ။ (c) အမှတ်ပြဝါကျ၌ (ဖြင့်) ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ (c) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကား ပုနရုတ္တိဒေါသ-ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (c) အမှတ်ပြဝါကျ နိဂမဝါကျ-ဖြစ်သည်။

[နိဂမဝါကျ-ဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ နိဂမ့ဝါကျ-ဖြင့် ပုနရုတ္တိ ဒေါသ-ကို ပယ်သည်။

ကျက် ။ ။ **ဝိတ္ထာ, သံဓိပ်**။ **ဥဒ်,နိဒ်၊ နိဂမ၊ ဗုဇ္ဈိယ၊ ပုနရုတ္တိတင်**။ (ပေါရာဏာစရိယ)]

(c) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်း ။ ။ "အလုံးစုံသော ပဒနိဒ္ဒေသတို့၌ အစပုဒ်ကို တစ်ဖန် ဟောတော်မူခြင်း၌ အကျိုးကို သိအပ်၏" ဟု သံသယအားဖြင့် ရအပ်သော အနက်သဘောကို ပြလိုသောကြောင့် (c) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

[ကျက် ။ ။ **ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-ကား သန္နိဋ္ဌာန်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ကား သံသယ၊ သိဒ္ဓံ-ရိုက စကားကျ**။ (ရှင်တိပိဋကနာဂနိယံ။ ၈၄။)]

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ဂေါဏာပိယန္တိ အာမန္တာပိယန္တိ အတ္တနိ ပတိဋ္ဌိတော ပဂ္ဂလော ဒဋ္ဌဲ သောတုံ ပူဇိတုဉ္စ ဣစ္ဆန္တေဟိ ဧနေဟိတိ ဂုဏာ။ (သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ။ ၃၀၄။)

ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဂု-ဟူသော, ဏာ-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရိမတ္တ-သဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ ဂုဏ-ဓာတ်, အ-ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း, အစိတ်ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ခေါ်စေခြင်းကြိယာသည် လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိ နိမိတ်။

၃ ။ ။ ဂုဏာ-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောခေါ်စေခြင်း ကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဂေါဏာပိယန္တိ အာမန္တာ ပိယန္တိ အတ္တနိ ပတိဋ္ဌိတော ပုဂ္ဂလော ဒဋ္ဌုံ သောတုံ ပူဇိတုဥ္ဇ ဣစ္ဆန္တေဟိ ဇနေဟိတိ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ ဂုဏ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ပဝတ္တိ မည်၏။

၄ ။ ။ တူ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ အပရေဆရာတို့ အလိုအားဖြင့် "ဂုဥ္ဇန္တေ အဗျယန္တေ (မှီရာဒြပ်ကို ပြတတ်၏။) တိ ဂုဏာ" ဟုလည်း ဝိဂ္ဂဟ ပြုနိုင်ပါသည်။ (သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ။ ၃၀၄။)

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

အာဒိ-ကား ပုလ္လိင်္ဂ, ရတ္တာဒိဂဏ, ဣကာရန္တ, ကိတသုဒ္ဓနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

အဘိ-ကား အလိင်္ဂ, ဂဏဝိမုတ္တ, ဣကာရန္တ, ဥပသဂ္ဂပဒ ဖြစ်ပါသည်။

[ကိတနာမပဒနှင့် ကိတသုဒ္ဓနာမပဒ ထူးခြားချက် ။ ။ ဓာတ်နှင့်ပစ္စည်း ချဉ်း၍ ကိတ်ပြီးလတ်သော် ဝါကျအနက် အတွင်းမငုပ်သော နာမ်ပုဒ်သည် ကိတနာမပဒ မည်၏။ ဓာတ်နှင့်ပစ္စည်း ချဉ်း၍ ကိတ်ပြီးလတ်သော် ဝါကျအနက် အတွင်းငုပ်သော နာမ်ပုဒ်သည် ကိတသုဒ္ဓနာမပဒ မည်၏။ ဤသို့ ထူးကြသည်။ သမာသနာမပဒ, သမာသသုဒ္ဓနာမပဒ, တဒ္ဓိတနာမပဒ, တဒ္ဓိတသုဒ္ဓ-နာမပဒ-တို့၌လည်း ဤအတူ သိပါ။]

---

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

သဒ္ဒဟနာကာရော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သဒ္ဒဟနာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ယု-ပစ္စည်း၏ ဘောအနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) သဒ္ဒဟနာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "သဒ္ဒဟိယတေ သဒ္ဒဟနာ" ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

[ကျက် ။ ။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒကို၊ ယုပစ္စယ၊ အာကာရ-နှင့်၊ ဘာဝသဒ္ဒါ၊ ဖွင့်ပြရာ၊ ကြံပါမုချ၊ ကိတ်ဘာဝ။
(သံဝဏ္ဏနာနိယ်။)]

သြဂါဟတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သြကပွနာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ အဝ-ပုဗ္ဗ ကပွ-ဓာတ်၏ သြဂဟန အနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယဓာတ္ဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ အဝ-သဒ္ဒါ၏ ဓာတ္ဝတ္ထ ဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ ယု-ပစ္စည်း၏ ကတ္တာ:အနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) သြကပွနာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "သြကပွတိတိ သြကပွနာ" ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

ဂုဏော-ဟူသော သံပဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သြဂါဟတိ-၌ "သက်ဝင်ခြင်း" ဟူသည် ဂုဏ်တို့သို့ သက်ဝင်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဗုဒ္ဓဒိန်-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဂုဏော-၌ "ဂုဏ်" ဟူသည် စန္ဒီ, ပရမီသွာ စသည်တို့၏ ဂုဏ်မဟုတ်၊ ဘုရား စသည်တို့၏ ဂုဏ်ပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဘိန္နိတွာ ဝိယ အနုပဓိသတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သြဂါဟတိ-၌ "သက်ဝင်ခြင်း" ဟူသည် ခွဲ၍ သက်ဝင်သကဲ့သို့ သက်ဝင်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဝိယ-သဒ္ဒါ၏ အနက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြ

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ ဝိယ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား ဧဝ-အနက် ဖြစ်ပါသည်။

[ဝိယ သဒ္ဒါနှင့် ဧဝ-အနက် ။ ။ ဝိယ သဒ္ဒါကား ဧဝအနက်။ "ဣဝ သဒ္ဒေါ ဧဝတ္ထော" ဟု မောဂ္ဂလာန်မိန့်သည့်အတိုင်း ဣဝ-သဒ္ဒါသည် ဧဝ-အနက် ဟောမူ ဣဝ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော ဝိယ-လည်း ဧဝ-အနက်ဟော ကောင်း၏။ (ပါစိတ်ပါဋိတော်နိဿယ၊ အရိဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်။)]

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဝါ-သဒ္ဒါ၏ အနက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဝါ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား (အတ္ထန္တရ) ဝိကပ်အနက် ဖြစ်ပါသည်။ သမုစ္စည်း အနက်လည်း သင့်ပါသည်။

[သမုစ္စည်း, ဝိကပ် ၂-မျိုးရသော ဝါ-သဒ္ဒါ ။ ။ အတ္ထန္တရကို ပြသော စ-သဒ္ဒါသည် သမုစ္စည်း, ဝိကပ်အနက် ၂-မျိုးရသင့်သကဲ့သို့ အတ္ထန္တရကို ပြသော ဝါ-သဒ္ဒါလည်း သမုစ္စည်း, ဝိကပ် အနက် ၂-မျိုး ရသင့်သည်။]

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ပိ-သဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍနာကာရ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ပိသဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍနာကာရကား-သက်သက် သဘောတံထွာ မမ္မတာ ကြောင့်သာ တစ်ဖန် ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်သေး၊ စင်စစ်သော်ကား တူသော တည်ရာရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေခြင်းအကျိုးငှာလည်း တစ်ဖန် ဟောတော်မူအပ်၏-ဟူလို။

[သမ္ပိဏ္ဍနာကာရ နည်းယူဖွယ် ။ ။ (သုပ္ပိယော ပိ၊ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဋိ။ ၁။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ။ ၃၆။) နကေဝလံ ဘက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ ဘဂဝါ-ယေဝ၊ အထ ခေါ သုပ္ပိယောပိ ပရိဗ္ဗာဇကော ဗြဟ္မဒတ္တေန မာဏဝေန သဒ္ဓိန္တိ ပုဂ္ဂလံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၃။) -ကို နည်းယူ၍ ပေါင်း။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ၊ ၂။ ၂၈၈) -တို့လည်း ရှု။ ဤကား ရှေ့ဝါကျ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသည်ကို ဆည်းပေါင်းရာ၌ ဆည်းပေါင်းပုံတည်း။ ရှေ့ဝါကျ၌ ဆိုခဲ့ပြီး မဟုတ်သည်ကို ဆည်းပေါင်းရာ၌ ဆည်းပေါင်းပုံကို (ဤအဋ္ဌကထာ။ ၃၃၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၄၇) -တို့၌ ရှု။

ကျက် ။ ။ **ကေဝလံ-ပုဒ်၊ မြစ်နထုတ်၊ သမုစ္စည်းဓိပ္ပါ။**
(ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ နိသျသစ်၊ ၁။ ၂၂၆။)
ဧဝ-ပဒ၊ နမြစ်က၊ သမုစ္စယ၊ အဓိပ္ပာယ် ရောက်မြဲ။
(ဘုရားကြီးနိယံ။ ၁၀၆။)]

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ / ။ ကြီယာ ၅-တန်

ဝေဒိတမ္ဗ်-၌ ဝိဒ-ဓာတ်၏ အရဂို ဉာဏ်ပြောန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍-

၁ ။ ။ ယင်းဉာဏ်ပြောန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (မုချအားဖြင့်ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရသည် (ပဌမ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ ဉာဏ်ပညာတိုးပွားခြင်းသည် (ပဌမကာရဏူပစာရ အားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ သဒ္ဓမ္မသဝနစသည်သည် (ဒုတိယဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ ပါမောဇ္ဇ, ပီတိ စသော အကျိုးအဆက်အဆက်သည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

---

၉ ။ ။ သဒ္ဓါ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က

သဒ္ဒဟနလက္ခဏာ သဒ္ဓါ, သြကပ္ပနလက္ခဏာ ဝါ။
ပသာဒနရသာ, ပက္ခန္ဒနရသာ ဝါ။
အကာလုသိယပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အဓိမုတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ။
သဒ္ဓေယျဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာ, သောတာပတ္တိယင်္ဂပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။
(ဋ္ဌ။ ၁၆၃)။

---

၁၀ ။ ။ ပဌာန်းပစ္စည်း

ဂုဏောသု-အရ သီလစသော ဂုဏ်ပစ္စည်းတရားသည် ပသီဒန္တိ-အရ သဒ္ဓါပြောန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကား အာရမ္မဏ, အဓိပတိ, ဥပနိဿယ (ယထာရဟ) ၃-ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၁၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာပုစ္ဆာတို့တွင် (၅) အမှတ်ကို ဝါကျ အပြန်အလှန် (၆) အမှတ်ကို အာကာရအတွင်းသွင်း (၂) အမှတ်ကို (၇) အမှတ် အဋ္ဌကထာဖွင့်ကို ရှုရှု အနက်ယောဇနာပြီးလျှင် ကျန်အမှတ်ပြတို့ကို ပါဠာနုသာရီ အနက်ယောဇနာနည်းဖြင့် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ ယော တသ္မိံ သမယေ စေတသိကော ဝိရိယာရမ္ဘော နိက္ကမော ပရက္ကမော ဥယျာမော ဝါယာမော ဥဿာဟော ဥဿောဠ္ဍီ ထာမော ဓိတိ အသိထိလပရမက္ကမတာ အနိက္ခိတ္တဆန္ဒတာ အနိက္ခိတ္တဓုရတာ ဓုရသမ္ပဂ္ဂါဟော ဝိရိယံ ဝိရိယိန္ဒြိယံ ဝိရိယဗလံ သမ္မာဝါယာမော။ ဣဒံ တသ္မိံ သမယေ ဝိရိယိန္ဒြိယံ ဟောတိ။

၂ ။ ။ အဇ္ဈတ္တေါ စ။ မဒ္ဒတေါ စ။ ခန္ဓီ စ။ သောရစ္စဉ္စ။

၃ ။ ။ ကတမံ တသ္မိံ သမယေ ဩတ္တပ္ပံ ဟောတိ။ ယံ တသ္မိံ သမယေ ဩတ္တပ္ပတိ ဩတ္တပ္ပိတဗ္ဗေန ဩတ္တပ္ပတိ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သာမ-ပတ္တိယာ။ ဣဒံ တသ္မိံ သမယေ ဩတ္တပ္ပံ ဟောတိ။

၄ ။ ။ ယံ ဝါ ပနညမ္မိ အတ္ထိ ရူပံ ယမ္မိ ယမ္မိ ဇနပဒေ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ မုခါသိယံ ဒန္ဓဝိဓါဒနံ ဂလဗ္ဘောဟရဏီယံ ကုစ္ဆိဝိတ္ထမ္ဘနံ ယာယ ဩဇာယ သတ္တာ ယာပေန္တိ။ ဣဒံ တံ ရူပံ ကဗဠီကာရော အာဟာရော။

၅ ။ ။ ကရဇာ ဝိယ သတ္တေသု၊ ပညာ ယဿ မဟေသိနော။
ဥပ္ပျဓမ္မေသု သမ္မေသု၊ ပဝတ္တိတ္ထ ယထာရုစိ။

၆ ။ ။ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဝိဿကမ္မဒေဝပုတ္တံ အာမန္တေသိ "ဂစ္ဆ တာတ, အယံ သုမေဓပဏ္ဍိတော 'ပဇ္ဇဓိဿာမီ' တိ နိက္ခန္တော၊ ဇတဿ ဝသနဋ္ဌာနံ မာပေဟီ" တိ။

၇ ။ ။ ဥဓ္ဓဘာဂေါ အဇ္ဈတ္တေါ။ မုဒ္ဒဘာဂေါ မဒ္ဒတေါ။ အဓိဝါသနသခ်ါတော ခမနဘာဂေါ ခန္တီ။ သုရတဿ ဘာဂေါ သောရစ္စံ။

၈ ။ ။ သံကိလေသေတီတိ သံကိလေသော၊ ဝိဘာဝေတိ ဥပတာပေတိ-စာတိ အတ္ထော။ သံကိလေသေန သမန္နာဂတာတိ သံကိလိဋ္ဌာ။

၉ ။ ။ ကာယေန စေ ကတံ ကမ္မံ၊ "ကာယကမ္မ" န္တိ ဝုစ္စတိ။

http://www.dhammadownload.com

ကာယော စ ကာယကမ္မဋ္ဌ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။

၁၀။ ။ ဃာယတိတိ ဃာနံ၊ တံ သသမ္ဘာရဃာနဓိလဿ အန္တော အဇပဒသဏ္ဌာနေ ပဒေသေ ယထာဝုတ္တပွကာရဥပကာရပတ္ထမ္ဘနာနုပါလန ပရိဝါရံ ဟုတွာ ဃာနဝိညာဏာဒီနံ ယထာရဟံ ဝတ္ထုဒွါရဘာဝံ သာဓယ မာနံ တိဋ္ဌတိ။

၁၃၁၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၉။ ပါ၊ သျှ။ ၄၁။]

---

၂ ။ ။ [သျှအတိုင်းယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၁၅။ ပါ၊ သျှ။ ၂၇။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၂၃။ ပါ၊ သျှ။ ၅၆။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၆၉။ ပါ၊ သျှ။ ၂၇၁။]

---

၅ ။ ။ (၅) အမှတ်ပြဝါကျ ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာ

မဟေသိနော၊ မြတ်သော သီလကွန္ဓ အစရှိသည်ကို ရှာတော်မူပြီးထသော။ ယဿ-ယာဒိသဿ၊ အကြင်သို့သဘောရှိတော် မူတတ်ထသော။ (သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ သစ္စာလေးစု ငါးခုနက်စံ ဥယျမံကို သယမ္ဘူဉာဏ် စွမ်းဖြင့် ခွဲခြမ်းမိမိ သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏။) ပညာ၊ မဟာ ကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏ်မှ တစ်ပါးသော အလုံးစုံသော ပညာတော်သည်။ သဗ္ဗေသု၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ဥယျမွေသု၊ သခါရ၊ ဝိကာရ၊ လက္ခဏ, နိဗ္ဗာန်, ပညတ်တည်းဟူသော ဥယျာဉ်ရာ ငါးပါးတို့၌။ ယထာရုစိ၊ အလိုတော်အား လျောက်ပတ်စွာ။ ပဝတ္တိတ္ထ၊ ဖြစ်လေပြီ။ (ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား။ မဟေသိနော၊ မြတ်သော သီလကွန္ဓ အစရှိသည်ကို ရှာတော်မူပြီးထသော။ ယဿ-ယာဒိသဿ၊ အကြင်သို့ သဘောရှိတော်မူ

http://www.dhammadownload.com

တတ်ထသော။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ သစ္စာလေးစု ငါးခုနက်စံ ဥယျဉ်ကို သယမ္ဘူဉာဏ်စွမ်းဖြင့် ခွဲခြမ်းမိမိ သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏။) ကရဏာ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့နှင့် မဆက်ဆံ အသာဓာရဏဖြစ်သော မဟာကရုဏာတော်သည်။ (သဗ္ဗေသု၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။) သတ္တေသု၊ အကြင်းရှိသော သတ္တဝါ, အကြင်းမရှိသောသတ္တဝါတို့၌။ (ယထာရုစိ၊ အလိုတော်အား လျောက်ပတ်စွာ။ ပဝတ္တိတ္တာ) ဝိယ။ ဖြစ်လေပြီးကဲ့သို့တည်း။ [ဋ္ဌ၊ ၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃။]

---

၆ ။ ။ (၆) အမှတ်ပြဝါကျ အာကာရအတွင်းသွင်း၍ အနက်ယောဇနာ

ဒေဝါနံ၊ နတ်တို့ကို။ ဣန္ဒော၊ အစိုးရသော။ သက္ကော၊ သိကြားမင်းသည်။ ဝိသုကမ္မဒေဝပုတ္တံ၊ ဝိသုကြိုနတ်သားကို။ တာတ–ဝိသုကမ္မ ဒေဝပုတ္တ၊ အမောင် ဝိသုကြိုနတ်သား။ ဂစ္ဆ၊ သွားချေ။ အယံ သုမေဓ ပဏ္ဍိတော၊ ဤသုမေဓာအမည် ရှိသော ပညာရှိသည်။ ပဗ္ဗဇိဿာမိ၊ ရဟန်းပြုအံ့။ ဣတိ မနသိ ကတွာ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ နိက္ခန္တော၊ ထွက်၏။ ဇာတဿ၊ ထိုသုမေဓာ၏။ ဝသနဋ္ဌာနံ၊ နေရာကို။ မာပေဟိ၊ ဖန်ဆင်းချေလော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာမန္တေသိ။ မိန့်ဆိုပြီ။ [ဋ္ဌ။ ၃၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၁၃၅။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၉၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၅၀။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၈၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၉၆။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၂၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၅၀၈။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၄၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၂၀၁။]

[မှတ်ချက် ။ ။ ဤနှစ် မေးခွန်းများတွင် ၁–နံပါတ်မေးခွန်းနှင့် ၂–နံပါတ် မေးခွန်း, ၇–နံပါတ်မေးခွန်းနှင့် ၈–နံပါတ်မေးခွန်း ရှေ့,နောက်ပြန်ကာ ပါဠိရှိ အစဉ်အတိုင်း မဟုတ်သည်ကို တွေ့ရသည်။]

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၁၉-ခုနှစ် မျှောစရိယတန်း
မျှသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) အယာထာဝပထတော မိစ္ဆာပထော။

(ခ) ယထာ ဟိ ဒိသာမူဌေန "အယံ အသုကဂါမသ နာမ ပထော "တိ ဂဟိတောပိ တံ ဂါမံ နသမ္ပာပေတိ၊ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိဂတိကေန "သုဂတိပထော" တိ ဂဟိတာပိဒိဋ္ဌိ သုဂတိံ နပါပေတီတိ အယာထာဝပထတော မိစ္ဆာပထော။

(ဂ) တိတ္ထဉ္စ တံ အနတ္ထာနဉ္စ အာယတနန္တိ တိတ္ထာယတနံ။

(ဃ) တိတ္ထိယာနံ ဝါ သဉ္စာတိဒေသဌေန နိဝါသဌာနဌေန စ အာယတနန္တိပိ တိတ္ထာယတနံ။

၁ ။ ။ အထက်ပါ ဝါကျတို့တွင် (ခ) ဝါကျကိုသာ အနက်ယောဇနာ ခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (က) ဝါကျကိုထောက်၍ (ခ) ဝါကျကို ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟိတ်, ဌပနာပဋိကွေပ, ပုစ္ဆာ တက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ဃ) ဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်းကို ပြည့်စုံစွာ ရေးခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ဂ) ဝါကျ၌ ပါသော တိတ္ထ-ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ထုတ်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (က) ဝါကျ၌ မိစ္ဆာ-နှင့် ပထ-တို့၏ လိင််, ဂဏ, အန္တ, ပဒ တို့ကို စိစစ်ခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (ဃ) ဝါကျ၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်တို့ကို ဖော်ပြ ခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ခ) ဝါကျ၌ အယံ-သဒ္ဒါ၏ အစွဲနှင့် ဂဟိတောပိ-၌ ပိ-သဒ္ဒါ ၏ အလိုရှိအပ်သော အနက်တို့ကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (ခ) ဝါကျဝယ် ဂဟိတာ-၌ ဓာတ်အရကို ယူ၍ ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ဒိဋ္ဌိ-၏ လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ်ခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ။ (ခ) ဝါကျ၌ ဒိဋ္ဌိ-အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားနှင့် သုဂတိ-အရ ပစ္စည်း တရားတို့၏ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၁၃၁၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၉၅။ ဋ္ဌ၊ သ္ဝ။ ၃။ ၂၄။]

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဋ္ဌပနာဘောဂါဒိပုစ္ဆာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် တပ္ပါ-ကဋိကရဏိယကို ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ တပ္ပါကဋိကရဏိယသည် တပ္ပါ-ကဋိကရဏနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘော်)။ ထိုသို့ မကင်း ကောင်းသောကြောင့် (အာဘောဂဟိတ်)။ တပ္ပါကဋိကရဏိယကိုသာ မဆိုသင့် (ဋ္ဌပနာပဋိက္ခေပ)။ တပ္ပါကဋိကရဏကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ် ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ တပ္ပါကဋိကရဏိယ၏ တပ္ပါကဋိကရဏကား (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဖြစ်၏-ဟူလိုသော်။

---

၃ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ဝါ-သဒ္ဒါထားရခြင်း အကြောင်း

တိတ္ထာယတနံ-ပုဒ်၏ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်အနက်မှ တစ်ပါး ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ်အနက်, အာယတန-သဒ္ဒါ၏ အာကာရအနက်မှ တစ်ပါး သဏ္ဌာတိဒေသအနက်, နိဝါသနအနက်တို့ကို လဲလိုသောကြောင့် (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ တရန္တိ ဧတ္ထ ဗာလာတိ တိတ္ထံ။ (အဋ္ဌကထာ။ ၂၉၅။)

http://www.dhammadownload.com

ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့် -

၁ ။ ။ တိ-ဟူသော ထွဲ-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တရ-ဓာတ်, ထ-ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း, အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကူးခြင်းကြီယာ, (တစ်နည်း) ပေါလော ပေါ်ခြင်း ကြီယာသည်လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ တိတ္ထဲ-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ အပေါင်း ပညတ္တိသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကူးခြင်း ကြီယာ, (တစ်နည်း) ပေါလောပေါ်ခြင်း ကြီယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ တရန္တီ ဧတ္ထ ဗာလာတိ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ တိတ္ထဲ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသအဖွင့် ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဌိသစ်အလို "တိတ္ထံ ဝိယာတိ တိတ္ထံ" ဟု ဥပမာ တဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟ ပြုရပါမည်။

[တိတ္ထ-၌ ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုး ။ ။ တရန္တီ ဧတ္ထာတိ တိတ္ထံ။ လူတို့တက်,သက်ကူးသန်းရာ ပကတိဆိပ်ကမ်းရစေ။ အယူဝါဒကား သဒိသူပစာ။ ဝါ၊ ဥပမာ တဒ္ဓိတ် (တိတ္ထံ ဝိယာတိ တိတ္ထံ) အားဖြင့် တိတ္ထ မည်သည်။ (ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဖွင့်၊ ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဌိသစ်။)]

---

၅ ။ ။ **လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ**

မိစ္ဆာ-ကား အလိင်္ဂ, ဂဏဝိမုတ္တ, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ ဖြစ်ပါသည်။

ပထ-ကား ပုလ္လိင်္ဂ, ပုရိသာဒိဂဏ, အကာရန္တ, ကိတသုဒ္ဓနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

---

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဝါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် တစ်နည်းတစ်ဖုံအားဖြင့် ဝစနတ္ထပြုသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

တိတ္ထိယာနံ အာယတနန္တိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ထိတ္ထာယ တနံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေထဗ္ဗပုဒ်၏ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ သမ္ဗန်အနက်ဟောဇ်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင််ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) တိတ္ထာယတနံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "တိတ္ထိယာနံ အာယတနံ တိတ္ထာယတနံ" ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ "တိတ္ထိယာယတနံ" ဟု ဆိုလိုလျက် ဣ-အကွရာ, ယအကွရာကျေ၍ "တိတ္ထာယတနံ" ဟု နေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

သဒ္ဓာတိဒေသဋ္ဌေန, နိဝါသနဋ္ဌေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အာယတန-သဒ္ဒါ၏ သဒ္ဓာတိဒေသအနက်, နိဝါသနအနက်ဟောဇ်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ နာမလိင််တ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

စ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သက်သက် အာယတန-သဒ္ဒါသည် သဒ္ဓာတိဒေသအနက်ကိုသာ ဟောသည် မဟုတ်သေး၊ စင်စစ်သော်ကား နိဝါသနအနက်ကိုလည်း ဟောသေး၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ အယံ-သဒ္ဒါ၏ အစွဲ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ အယံ-သဒ္ဒါ၏ အစွဲကား ခရီး (လမ်း) ဟူသော အနက် ဖြစ်ပါသည်။

ပိ-သဒ္ဒါ၏ အလိုရှိအပ်သော အနက် ။ ။ ဂဟိတောပိ-၌ ပိ-သဒ္ဒါ၏ အလိုအပ်သော အနက်ကား တောင်တွင်းနိယံ, ဘုရားကြီးနိယံတို့ အလိုအားဖြင့် သမ္ဘာဝနာ အနက် ဖြစ်သည်။ တွင်းကြီးနိယံ, ရွှေရေးဆောင်နိယံတို့ အလိုအားဖြင့် ဂရုဟာအနက် ဖြစ်ပါသည်။

[သမ္ဘာဝနာနှင့် ဂရုဟာအယူအဆ ။ ။ တောင်တွင်းနိယံ, ဘုရားကြီးနိယံတို့အလိုမူ ယူခြင်းအမြတ်နောင် ထိုင်သောကြောင့် ပိ-ထိုင်ရာ အနက်ကို

http://www.dhammadownload.com

စွဲ၍ "သမ္ဘာဝနာ" ဟု ဆို၏။ တွင်းကြီးနိယံအလိုမူ ပေါင်းဆည်းအပ်သော အနက်သည် မယူခြင်း အယုတ်ဖြစ်၍ ပေါင်းဆည်းအပ်သော အနက်ကို စွဲ၍ "ဂရဟာ" ဟု ဆို၏။ ရွှေရေးဆောင်နိယံအလိုမူ စပ်ရာဖြစ်သော နှ သမ္ဘာပေတိ ပုဒ်၏ အနက်သည် ယုတ်သောကြောင့် စပ်ရာပုဒ်၏ အနက်ကို စွဲ၍ "ဂရဟာ" ဟု ဆို၏။

ကျက် ။ ။ **အနည်း, အယုတ်၊ ပုဒ်နောင်ထုတ်၊ ဝိ–ယုတ် ဂရဟာ၊ အမြတ်,အများ၊ နောက်ထိုင်ငြား၊ ဝိ–ကား သမ္ဘာဝနာ။** (တောင်တွင်း နိယံ။ ၁၁၀–၁။)

အပွ,ဟီန၊ ဝါစကနောက်၊ ရောက်သည့် ဂရဟာ့။ ဝိ–သဒ္ဒါကား၊ သမ္ဘာဝနာကို ပေါင်းဆည်းထွန်းမြဲ။
ဗဟု, ပဏီတ၊ ဝါစကနောက်၊ ရောက်သည့်သမ္ဘာဝနာ၊ ဝိ–သဒ္ဒါကား၊ ဂရဟာကို ပေါင်းဆည်းထွန်းမြဲ။ (ဘုရားကြီးနိယံ။ ၁၄၃–၄။)

အယုတ်နောင်လာ၊ ဝိ–သဒ္ဒါ၊ ဆည်းရာအမြတ်။ သမ္ဘာဝနာ တစ်နည်းမှတ်။

အမြတ်နောင်လာ၊ ဝိ–သဒ္ဒါ၊ ဆည်းရာ အယုတ်၊ ကျမ်း၌ ထုတ်သည်၊ ဂရဟာ။ (တွင်းကြီးနိယံ။ ၁၁၉–၁၂၀။)

အနည်း,အယုတ်၊ ပုဒ်နောင်ထုတ်၍၊ ဝိ–ယုတ်ဂရဟာ၊ ဖြစ်တုံပါလည်း၊ စပ်ရာပုဒ်မှာ၊ များ,မြတ်ပါမူ၊ သမ္ဘာ ဝနာ ယူ၊ ပေါင်းမူ သမ္ဘာဝနာပေ။

အမြတ်,အများ၊ နောင်ထိုင်ငြား၍၊ ဝိ–ကားသမ္ဘာဝနာ၊ ဖြစ်တုံပါလည်း၊ စပ်ရာပုဒ်မှာ၊ ယုတ်, နည်းပါမူ၊ ဂရဟာယူ၊ ပေါင်းမူ ဂရဟာပေ။

ထိုင်ရာစပ်ရ၊ နှစ်ဝလုံးမှာ၊ ယုတ်,နည်းပါမူ၊ ဂရဟာယူ၊ ပေါင်းမူ သမ္ဘာဝနာပေ။

ထိုင်စပ်ရှိရာ၊ များ,မြတ်ပါမူ၊ သမ္ဘာဝနာယူ၊ ပေါင်းမူ ဂရဟာပေ။ (ရွှေရေးဆောင်နိယံ။ ၂၉၂–၅။)

အကျယ်ကို ယင်းနိယံတို့၏ အဖြေနှင့် ဘေဒစိန္တာအနုဒီပနီ (၂၉၉) ၌ရှု။]

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ ကြိယာ ၅-တန်

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဂဟိတာ-၌ ဂဟ-ဓာတ်၏ အရကို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ (ဒိဋ္ဌိစေတသိက်) ကို ယူ၍-

၁ ။ ။ ယင်းမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ (ဒိဋ္ဌိစေတသိက်သည်) (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ အယောနိသောမနသိကာရသည် (ပဌမ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ ဒုက္ခ, ဒေါမနဿ စသော ပစ္စုပ္ပန်၌ ဖြစ်သောအကျိုးတို့သည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ သဒ္ဓမ္မအသဝန, ဗာလူပါသေဝန စသည်သည် (ဒုတိယ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ လားရခြင်း စသော သံသရာ၌ဖြစ်သော အကျိုးတို့သည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

---

၉ ။ ။ ဒိဋ္ဌိ-၏ လက္ခဏာဒိစတုက္က

ဒိဋ္ဌိ အယောနိသော အဘိနိဝေသလက္ခဏာ၊ ပရာမာသရသာ။
မိစ္ဆာဘိနိဝေသပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အရိယာနံ အဒဿနကာမတာဒိပဒဋ္ဌာနာ။
(ဋ္ဌ။ ၂၉၀။)

---

၁၀ ။ ။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဒိဋ္ဌိ-အရ ဒိဋ္ဌိစေတသိက် ပစ္စယုပ္ပန်တရားနှင့် သုဂတိ-အရ သုဂတိဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စည်းတရားတို့၏ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကား အာရမ္မဏ, အဓိပတိ, နိဿယ, ဥပနိဿယ, ပုရေဇာတ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ (ယထာရဟ) ၈-ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၀-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါဝါကျတို့၌ အရူပိနော-ပုဒ်ကို သဒ္ဒတ္ထ ကြွင်းသော ပုဒ်များကို ပါဠိလျှောက် ယောဇနာပါ။

၁ ။ ။ ယေ ဝါ ပန တသ္မိံ သမယေ အညေပိ အတ္ထိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ အရူပိနော ဓမ္မာ။ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။

၂ ။ ။ ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ နိယျာနိကံ အပစယဂါမိံ ဒိဋ္ဌဂတာနံ ပဟာနာယ ပဌမာယ ဘူမိယာ ပတ္တိယာ။

၃ ။ ။ ကတမံ တံ ရူပံ နော ဥပါဒါ သပ္ပဋိဃံ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ။ ဣဒံ တံ ရူပံ နော ဥပါဒါ သပ္ပဋိဃံ။

၄ ။ ။ ကတမေ ဓမ္မာ အရဏာ။ စတ္တာရော ဘူမိသုကုသလံ စတ္တာရော ဘူမိသု ဝိပါကော တီသု ဘူမိသု ကိရိယာဗျာကတံ ရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ ဣမေ ဓမ္မာ အရဏာ။

အောက်ပါဝါကျတို့တွင် (၅) အမှတ်ပြဝါကျကို အပြန်အလှန် ယောဇနာ၍ ကြွင်းသော ဝါကျများကို ပါဠိလျှောက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ သမန္တတော ခဏ္ဍိတတ္တာ အပွမတ္တာကံ ပရိတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ "ပရိတ္တံ ဂေါမယပိဏ္ဍ" န္တိ အာဒီသု ဝိယ။

၆ ။ ။ တတ္ထ ဓမ္မတောတိ ဇာတေသု ဟိ ပဋိပါဋိယာ သတ္တ ဇောတနာပိ ဝဋ္ဋန္တိ ဝိရတိယောပိ၊ အန္တေ တယော ဇောတနာသမ္မယုတ္တာဝ။

၇ ။ ။ အနဘိရဒ္ဓဿ ဟိ မနော ဒုက္ခပဒဋ္ဌာနတ္တာ အတ္တနော မနော နာမ နံ ဟောတိ၊ အဘိရဒ္ဓဿ သုခပဒဋ္ဌာနတ္တာ အတ္တနော မနော နာမ ဟောတိ။

၈ ။ ။ အာရမ္မဏံ ကရောတေဝ၊ အညာဘာဝေန တံ ဣဒံ။
ဒိဋ္ဌဒေါသမိဿံ ရာဇာနံ၊ ဝုတ္တိဟေတု ယထာ ဇနော။

၉ ။ ။ အသမ္မိန္နတ္တာ ဇိဂုယ, အာပါထကတတ္တာ ရသာနံ, အာပေါ သန္နိဿိတံ, မနသိကာရဟေတုကံ စတ္တာဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇိဂုဝိညာဏံ သဒ္ဒါ သမ္မယုတ္တဓမ္မေဟိ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ "နဒီတီရေ ခတကူပသ္မိဉ္ဉိ ဥဒကုဂ္ဂမနကာလော ဝိယ အာစယော နိဗ္ဗတ္တိ၊ ပရိပုဏ္ဏကာလော ဝိယ ဥပစယော ဝေါ၊ အဗ္ဗောတ္ထရိတ္တာ ဂမနကာလော ဝိယ သန္တတိ ပဝတ္တီ" တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၃၂၀-ခုနှစ် မြောစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ ["အရူပိနော၊ ရုပ် မရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း ရှိကုန်သည် မဟုတ်ကုန်သော" ဟု သဒ္ဒတ္ထယောဇနာ။ ကြွင်း သျှ အတိုင်း ယောဇနာပါ။ ပါ။ ၂၆။ ပါ၊ သျှ။ ၆၅။ ဋ္ဌ၊ ၉၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၂၃-ကြည့်။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၈၃-၄-၅-၆-၇။ ပါ၊ သျှ။ ၁၃၇။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၉၃။ ပါ၊ သျှ။ ၃၀၄။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၉၈။ ပါ၊ သျှ။ ၅၀၃။]

---

၅ ။ ။ ဝါကျ အပြန်အလှန် ယောဇနာ

ပရိတ္တံ ဂေါမယပိဏ္ဍန္တိ အာဒီသု၊ ပရိတ္တံ ဂေါမယပိဏ္ဍံ-ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရုပ်တို့၌။ (အပွမတ္တာကံ၊ အနည်းငယ်သော ဝတ္ထုကို။ ပရိတ္တန္တိ၊ "ပရိတ္တ" ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ) ဝိယ၊ ဆိုအပ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ ထို့အတူ။) သမန္တတော၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ။ ခဏ္ဍိတတ္တာ၊ ပိုင်းခြားအပ် ပိုင်းဖြတ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အပွမတ္တာကံ၊ အနည်းငယ်သော ဝတ္ထုကို။ ပရိတ္တန္တိ၊ "ပရိတ္တ" ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ [ဋ္ဌ။ ၈၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၀၉။]

---

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၄၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၅၉၂။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၈၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၆၀။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၅၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၄၄၇။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၂၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၁၁၈။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၆၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၂၆၇။]

၁၃၂၀-ခုနှစ် မွှာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ကီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ကောဒသမံ ဆသု အာရမ္မဏေသု ဝေဒနာဝသေန မဇ္ဈတ္တသ ကခ်ိပဝတ္တိကာလေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

(ခ) တဿ သမယဝဝတ္ထာနေ ဝိစိကိစ္ဆာသမွယုတ္တန္တိ ပဒံ အပုစ္ဆံ။

(ဂ) တဿတ္ထော ဝိစိကိစ္ဆာယ သမွယုတ္တန္တိ ဝိစိကိစ္ဆာ သမွယုတ္တံ။

(ဃ) ဓမ္မဒ္ဒေသေ ဝိစိကိစ္ဆာ ဟောတိတိ ပဒမေဝ ဝိသေသော။

(င) တတ္ထ ဝိဂတာ ဝိစိကိစ္ဆာတိ ဝိစိကိစ္ဆာ။

(စ) သဘာဝံ ဝါ ဝိစိနန္တော ဇောယ ကိစ္ဆတိ ကိလမတိတိ ဝိစိကိစ္ဆာ။

၁ ။ ။ အထက်ပါဝါကျတို့တွင် (က) (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျများကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျမှ (င) အမှတ်ပြဝါကျသို့ ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာပဋိက္ခေပ, စောဒနာဟူသော ဌပနာပဋ္ဌကနည်းဖြင့် တက်ပြခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (င) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသနှင့် (စ) အမှတ်ပြ

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် လဲလှယ်အပ်သော အနက်ကို အကြောင်းနှင့်တကွ ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျရှိ ကခ်ါ-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြုပြီးလျှင် ဗျုပ္ပတ္တာ-ဒီစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ပဝတ္တိကာလေ-ဝယ် ပဝတ္တိ-ဟူသော ပုဒ်၏ လိင််, ဂဏ, အန္တ, ပဒတို့ကို ခွဲဝေ၍ ပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (စ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အပုဗ္ဗ-ဝယ် န-၏ အနက် (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဥပဓုတိ-ဝယ် ဥ-၏ အနက်တို့ကို ပြ၍ ပဒမေဝ၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗကိုလည်း ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ ကိစ္ဆတိ-၏ အရကို ကောက်၍ ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ဝိစိကိစ္ဆာ-၏ လက္ခဏ, ရသ, ပစ္စု-ပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ (စ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဇောဃ-၏ အရ ပစ္စည်းတရားနှင့် ကိစ္ဆတိ-၏ အရပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ပြခဲ့ပါ။

၁၃၂၀-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ကာ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဌ။ ၃၀၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၄၅။]

---

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျမှ (င) အမှတ်ပြဝါကျသို့ ဋ္ဌပနာပဋ္ဌကတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "ဓမ္မဒ္ဒေသ ဝါရ၌ ဝိစိကိစ္ဆာ ဟောတိ-ဟူသော ပုဒ်သည်သာလျှင် ထူး၏" ဟု အကျဉ်းသဓေ်ပကို ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ အကျဉ်းသဓေ်ပသည် အကျယ်ဝိတ္ထာရနှင့် မကင်း

http://www.dhammadownload.com

ကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ အကျဉ်းသဓေါပ၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရကား: (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ဖြစ်၏-ဟူလို။

---

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို မရေးက ဝိစိကိစ္ဆာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထစသည်ကို မန္ဒဗုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ်တို့ မသိနိုင်၊ ယင်းမန္ဒဗုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ဝိတ္ထာရဝါကျကို ကျမ်း ဆရာ ရေးသောကြောင့် ပုနရုတ္တိဒေါသ မရောက်ရကား: (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျဖြင့် ယင်းပုနရုတ္တိဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်သည်။

[ဝိတ္ထာရဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ ဝိတ္ထာရဝါကျဖြင့် ပုနရုတ္တိ ဒေါသကို ပယ်သည်။]

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် လဲလှယ်အပ်သော အနက်

ပဋ္ဌမီအဗျယီဘောသမာသ်အနက်မှ တစ်ပါး: ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် အနက်ကို ပြသောကြောင့် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် ပဋ္ဌမီအဗျယီဘော သမာသ်အနက်မှ တစ်ပါး: ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်အနက်ကို လဲလှယ်ပါသည်။

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ကခ်နံ် ကခ်ါ။

ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့် -

၁ ။ ။ က-ဟူသော ခ်ါ-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ ကခိ-ဓာတ်, အ-ပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း, အစိတ် ပရမတ္ထ-

http://www.dhammadownload.com

ခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘောဒစ်္ဆာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ကခံနံ-ဟူသော ဝိဂ္ဂိဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ ကခ်ါ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

ပဝတ္တိ-ကား ဣတ္ထိလိင််, ရတ္တာဒိဂဏ, ဣကာရန္တ, ကိတနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (စ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သဲ့ဏ္ဏနာ

ဝါ-ဟူသော သဲ့ဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် တစ်နည်းတစ်ဖုံအားဖြင့် ဝစနတ္ထပြုသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသဲ့ဏ္ဏနာ။

စတာယ ကိစ္ဆတိတိ-ဟူသော သဲ့ဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ကိစ္ဆာ-ဠ် ဆ-ပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနအနတ်ဟောင်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထသဲ့ဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ကိစ္ဆာ-ကို "ကိစ္ဆတိ စတောယာတိ ကိစ္ဆာ" ဟု ကရဏသာဓနဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဲ့ဏ္ဏနာ။

ကိလမတိ-ဟူသော သဲ့ဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ကိစ္ဆတိ-ဠ် ကိတ-ဓာတ်၏ ကိလမနအနက်ဟောင်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။ ဓာတ္ဝတ္ထသဲ့ဏ္ဏနာ။

ဝိစိနန္တော စတာယ ကိစ္ဆတိတိ-ဟူသော သဲ့ဏ္ဏနာပါဠ်ဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာ-ဟူသော သဲ့ဏ္ဏောတဗ္ဗပုဒ်၏ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ သမ္ဘန်အနက်ဟောင်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင််ပဒတ္ထသဲ့ဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဝိစိကိစ္ဆာ-ဟူသော သဲ့ဏ္ဏောတဗ္ဗပုဒ်ကို "ဝိစိနန္တသ ကိစ္ဆာ ဝိစိကိစ္ဆာ" ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (မင်းခင်းဂဏ္ဌိ။)

[ပဌမတပ္ပါရိသ် ကောင်းမည်မထင် ။ ။ ကရဏ၊ အဓိကရဏ၊ နောက်ပုဒ်ပြု၊ ရှေးကပုဒ်နှင့် ဆဋ္ဌိတွဲမြဲ (ဘုရားကြီးနိယ်။ ၂၀၀။)-နှင့် အညီ ကိစ္စာ-ပုဒ်၏ ကရဏသာဓနအဖြစ်ကို တိုက်ရိုက်ပြသော ဧတာယ ကိစ္စတိတိ-ဖြင့်ပင် ဝိစိကိစ္ဆာ-ပုဒ်၏ ဆဋ္ဌီတပ္ပါရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကို သွယ်ဝိုက်၍ ပြသည်။ ယောဇနာဌ်ကား "ပဌမတပ္ပါရိသော (ဝိစိနန္တော ကိစ္ဆာ ဝိစိကိစ္ဆာ)" ဟု ဆို၏။ ကောင်းမည်မထင်။]

"ဝိစိနန္တ ကိစ္ဆာ" ဟု ဆိုလိုလျက် နန္တ-ပုဒ် ကျ၍ "ဝိစိကိစ္ဆာ" ဟု နေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

သဘာဝံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋ်ဖြင့် ဝိစိနန္တော-ဌ် "စူးစမ်းဆင်ခြင်ခြင်း" ဟူသည် သဘောတရားကို စူးစမ်းဆင်ခြင်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ န-၏အနက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျဌ် အပုဗ္ဗံ-ဝယ် န-၏ အနက်ကား ပဋိသေဓနတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

ဥ-၏အနက် ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျဌ် ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဝယ် ဥ-၏ အနက်ကား သမ္ဘဝတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ (တ္ထ) ။ ။ ပဒမေဝ-ဌ် ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ (တ္ထ) ကား ဖဿော ဟောတိ, ဝေဒနာဟောတိ-အစရှိသော ပုဒ်များ ဖြစ်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ ကြိယာ ၅-တန်

ကိစ္ဆတိ-၏ အရကို ဝိစိကိစ္ဆာသမ္မယုတ္တဓမ္မကောက်၍ -

၁ ။ ။ ယင်းဝိစိကိစ္ဆာသမ္မယုတ္တဓမ္မသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ အယောနိသောမနသိကာရသည် (ပဌမ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ ဒုက္ခ, ဒေါမနဿ စသော ပစ္စုပ္ပန်ဌ် ဖြစ်သော အကျိုးတို့သည်

http://www.dhammadownload.com

(ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထော။

၄ ။ ။ သဒ္ဓမ္မအသဝနေ, ဗာလူပါသေဝနေ စသည်သည် (ဒုတိယ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထော။

၅ ။ ။ ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ လားရခြင်းစသော သံသရာဒုက္ခဖြစ်သော အကျိုးတို့သည် (ဒုတိယ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထော။

---

၉ ။ ။ ဝိစိကိစ္ဆာ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က

သံသယလက္ခဏာ ဝိစိကိစ္ဆာ၊

ကမ္မနုရဟာ၊

အနိစ္စယပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အနေကံသဂါဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ၊

အယောနိသောမနသိကာရဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ။ ၃၀၀။)

---

၁၀ ။ ။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း

(စ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဇောယ-၏ အရ ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက် ပစ္စည်း တရားနှင့် ကိစ္ဆတိ-၏ အရ သမ္မယုတ္တစမ္မ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကား သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, သမ္မယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ၆-ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၂၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာပါဠိတို့ကို အနက်မှန်မှန်ပေးပါ။

၁ ။ ။ အသန္တုဋ္ဌိတာ စ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ အပ္ပဋိဝါနိတာ စ ပဓာနသ္မိံ။

၂ ။ ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ စေတနာ သဉ္စေတနာ စေတယိတတ္တံ။ အယံ တသ္မိံ သမယေ မနောသဉ္စေတနာဟာရော ဟောတိ။

၃ ။ ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ သဒ္ဓါ သဒ္ဓဟနာ သြကပ္ပနာ အဘိပ္ပ-

http://www.dhammadownload.com

သာဒေါ် သဒ္ဒါ သဒ္ဒိန္ဒြိယ် သဒ္ဒါဗလံ။ ဣဒံ တသ္မိံ သမယေ သဒ္ဒါဗလံ ဟောတိ။

၄ ။ ။ ယဲ နှ ဟိရီယတိ ဟိရီယိတဗ္ဗေန နဟိရီယဟိ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ အဟိရိကံ။

၅ ။ ။ ဣဒါနိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ကမ္မပထသံသန္ဒနံ နာမ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဋိဖဿဒ္ဒါရဝသေန ဟိ ဥပ္ပန္နော အသံဝရော အကုသလံ မနောကမ္မမေဝ ဟောတိ။

၆ ။ ။ ဥဒ္ဒစ္စဝိစိကိစ္ဆာဝသေနေဝ စ စိတ္တံ ဝိသာဟဋံ နာမ ဟောတိ။ ဣတော စိတော စ ဟရီယတိ၊ အလံ ပန ဧဝံ အဝိသာဟဋသ မာနသသ ဘာဝေါတိ အဝိသာဟဋမာနသတာ။

၇ ။ ။ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ အသာတိ ဒုက္ခပဋိပဒံ။ ဒန္ဓာ အဘိညာ အသာတိ ဒန္ဓာဘိညာ။

၈ ။ ။ အပရော နာမရူပမ္ပိ ဝဝတ္ထပေတွာ ပစ္စယေ ပရိဂ္ဂဟ္ကော ဒုက္ခေန ကသိရေန ကိလမန္တော ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ ပစ္စယေ စ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝိပဿနာ ပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ။

၉ ။ ။ ကိံ ပန ဒိဋ္ဌိဂတိကာ အတ္တာနော အတ္တနော သတ္ထာရာနံ နု သဒ္ဒဟန္တိ တိ? သဒ္ဒဟန္တိ၊ သာ ပန သဒ္ဓါ နာမ နှ ဟောတိ၊ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနမတ္တ မေဝေတံ။ အတ္ထတော အနုပပရိက္ခာ ဝါ ဟောတိ ဒိဋ္ဌိ ဝါ။

၁၀ ။ ။ ရူပပရိပါကလက္ခဏာ ရူပဿ ဇရတာ၊ ဥပနယနရသာ၊ သဘာဝါနုပဂမေပိ နဝဘာဝါပဂမပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဝိဟိပုရာဏဘာဝေါ ဝိယ၊ ပရိ ပစ္စမာနရူပပဒဋ္ဌာနာ။

၁၃၂၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၆။ ပါ၊ သျ။ ၂၉။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၂၈။ ပါ၊ သျ၊ ၆၉ (၃၈-ပြန်ကြည့်ပေး)။]

---

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ [ပါ။ ၃၂။ ပါ၊ သျှ။ ၈၀။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၅၇။ ပါ၊ သျှ။ ၄၃၇။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၄၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၅၉၄။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၈၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၆၄။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၂၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၁၈။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၆၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၄၆၈။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၉၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၁၀။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၆၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၂၇၉။]

၁၃၂၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ကေတ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

၁ ။ ။ အောက်ပါ အဋ္ဌကထာဝါကျတို့ကို မှန်ကန်စုံလင်စွာ အနက်ပေးပါ။

(က) ဣဒါနိ ဒုဝိဓေသင်္ဂဟာဒီသု "အတ္ထိ ရူပံ ဥပါဒါ, အတ္ထိ ရူပံ နော ဥပါဒါ" တိ ဧတံ ဘေဒသင်္ဂဟဝတော ပုစ္ဆာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပဒဘာဇနံ ဒဿေန္တော "ကတမံ တံ ရူပံ ဥပါဒါ" တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ဥပါဒိယတီတိ ဥပါဒါ၊ မဟာဘူတာနိ ဂဟေတ္ဝာ အမုဉ္စိတ္ဝာ တာနိ နိဿာယ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဌပနာအနုလောမပါပနာဒိ ကျမ်းရိုး ငါးချက် တင်ပြပါ။

၃ ။ ။ ဧရာယ အဘိဘဝိတဗ္ဗမမ္မကတ္ထာ ဧရာဘိဘူတမေဝ။ ယသ္မာ ဝါ ရူပကာယေ ဧရာ ပါကဋာ ဟောတိ၊ တသ္မာပိ "ဧရာဘိဘူတမေဝါ" တိ ဝုတ္တံ-ဟူသော ဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် လဲလှယ်ပုံနှင့် နောက်ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကို ဖော်ပြပါ။

၄ ။ ။ ဥပါဒိယတိတိ ဥပါဒါ-၌ ဗျူပ္ပတ္တာဒိစတုက္ကကို ခွဲဝေပြပါ။

၅ ။ ။ ဘေဒသမ္ဘာဝတော-ကို လိင်, ဂဏ, အန္တ, အားဖြင့် မကြွင်း ကျန်အောင် မှန်ကန်စွာ ပဒဝိဘာဂပြုပါ။

၆ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျပါ သံဝဏ္ဏနာတို့၏ အမည်များကို အကြောင်း နှင့်တကွ ဖော်ပြ၍ အာဘောဂကိုလည်း တိတိကျကျ လင်းပြပါ။

၇ ။ ။ ပုဗ္ဗာအမှတ် ၃-၌ ပါသော ပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်နှင့် ဧဝ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ စသော အနက်တို့ကို ဖြစ်သင့်သလို ထုတ်ဖော်ပြပါ။

၈ ။ ။ အာဟ-ပုဒ်၏ အရကို မချတ္ထအားဖြင့် ကောက်၍၊ ဒဿနတ္ထ စသည် စုံစွာ ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ဥပါဒါ-အရ စက္ခာယတန-ကို ယူ၍ လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ် ပြပါ။

၁၀ ။ ။ (ခ) ဝါကျပါ တာနိ-အရ တရားတို့က တာနိ နိဿာယ ပဝတ္တတိ-အရ တရားတို့အား အဘယ်အဘယ်မျှသော သတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူး ပြုပါသနည်း? ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စယသတ္တိတို့ကို စုံအောင်ထုတ်ပြပါ။

၁၃၂၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၄၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၁၈၅။]

---

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ **(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဌပနာအနုလောမပါပနာဒီ ကျမ်းရိုးငါးချက်တင်**

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် သမုဒါ-ယတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ယင်းသို့ သမုဒါယတ္ထကိုသာ ဆိုသည်ရှိသော် သမုဒါ ယတ္ထသာရှိ၍ အဝယဝတ္ထ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်၏ (အနု-လောမပါပနာ)။ စင်စစ်တမူကား အဝယဝတ္ထသည် ရှိ၏ (ပဋိလောမပါပနာ)။ ထိုသို့ရှိသောကြောင့် အဝယဝတ္ထကိုလည်း ဆိုသင့်၏။ (အနုလောမရောပနာ)။ သမုဒါယတ္ထကိုသာ မဆိုသင့် (ပဋိလောမ ရောပနာ)။ မဆိုသင့်ဘဲလျက် ဆိုရသော် ဆရာ၌ အဗျာပိတဒေါသ ရောက်ခဲ့ရာ၏ (ဒေါသာရောပန)။ အဝယဝတ္ထကား အဘာယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် အဝယဝတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်တင်တိုင်းသော အဗျာပိတဒေါသ ငါ၌မရောက်ဟူလို။

[အနုသန္ဓေနောင် တက်လာသော ဝါကျနှင့်ဒေါသ ။ ။ နောက်ဝါကျ၌၊ တတ္ထ–ရှိလျက်၊ စကားတက်မူ၊ မှတ်ယူဝိတ္ထာရ–ဟူသော ဆရာတို့အလို (ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဝိတ္ထာရ ဝါကျဖြစ်သည်။ ဝိတ္ထာရ ဝါကျ ဖြစ်သော် ပုနရုတ္တိဒေါသ တင်၍ တက်ရလိမ့်မည်။ သို့သော်အနုသန္ဓေဝါကျနောင် တတ္ထ–စသည်ဖြင့် တက်လာသော ဝါကျများကို ရှေးဆရာများ သမုဒါယတ္ထ, အဝယဝတ္ထ အနေဖြင့်သာ တက်ရိုးပြုကြသောကြောင့် ရှေးဆရာတို့အလိုကျ သမုဒါယတ္ထ, အဝယဝတ္ထ ယူ၍တက်သည်။ ယင်းသို့ သမုဒါယတ္ထ, အဝယဝတ္ထ ယူ၍တက်သော် ပက္ခန္တရသဘော ရောက်သောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသတင်၍ တက်သည်။]

---

၃ ။ ။ **ဝါ–သဒ္ဒါဖြင့် လဲလှယ်ပုံ** ။ ။ "ဇရာသည် နိပ်စက်အပ်သော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ရုပ်ကို 'ဇရာဘိဘူတမေဝ' ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်၏" ဟု "ဇရာဘိဘူတမေဝ" ဟူ၍ ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းမှတစ်ပါး "ရူပကာယ၌ ဇရာသည် ထင်ရှားသောကြောင့်ရုပ်ကို 'ဇရာဘိဘူတမေဝ' ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်၏" ဟု "ဇရာဘိဘူတမေဝ" ဟူ၍ ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလှယ်ပါသည်။

နောက်ဝါကျဖြင့်ပယ်အပ်သော ဒေါဃ ။ ။ နောက်ဝါကျ (ဌ။ ၃၄၃။)

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကား အဗျာပိတဒေါသဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ နောက်ဝါကျ ပက္ခန္တ ရဝါကျဖြစ်သည်။

[ဒေါသပယ်ရာ၌ သိဖွယ် ။ ။ နယန္တ ရကို ပက္ခန္တ ရ ခွဲရသည်။ **ပက္ခန္တ ရ၊ ဟူလက၊ အဗျာပိတတင်**-နှင့် အညီ ပက္ခန္တ ရဝါကျကို တက်လိုသော် ပက္ခ (ရေ့) ဝါကျကို အဗျာပိတ ဒေါသတင်၍ တက်ရမည်။ ယင်းပက္ခန္တ ရဝါကျ-ဖြင့် "ယင်းအဗျာပိတဒေါသကို ပယ်သည်" ဟု မှတ်အပ်၏။ ကြွင်းဒေါသတို့ကို ပယ်ရာ၌လည်း နည်းတူသိအပ်၏။]

---

၄ ။ ။ **ဗျပ္ပတျာဒီစတုက္က**

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့် -

၁ ။ ။ ဥ-ဟူသော ပါ-ဟူသော့, ဒါ-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ ဥပ-ရှေး အာ-ရှေးရှိသော ဒါ-ဓာတ်, အ-ပစ္စည်း အာ (ကွတ္ထိ ဇောတက)-ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း, အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ယူခြင်းကြိယာသည်လည်းကောင်း ဗျပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ ဥပါဒါ-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော် ယူခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့် -

၁ ။ ။ ဥပါဒိယတီတိ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဗျပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ ဥပါဒါ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည်ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ **လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ**

ဘေဒသဒ္ဒာဝတော-ကား အလိင်္ဂ, ဂဏဝိမုတ္တ, အကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

[ဝိဘတ္တိပစ္စယန္တသဒ္ဒါတို့သည် နိပါတ်ပုဒ်များတွင် ပါဝင်ကြသည် ။ ။ တေသံ (ဝိဘတ္တိပစ္စယန္တာနံ) ပနာလိင်္ဂတ္တာ, နိပါတတ္တာ စ တိလိင်္ဂေ, ဝစနဒွယေ စ သမာနံ ရူပံ (ရူပသိဒ္ဓိ။)]

---

၆ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအမည်နှင့်အာဘောဂ

ဥပါဒိယတီကိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ၏ အမည်ကား: ကိတ်ပစ္စည်း၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဒုတိယ ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း: ဥပါဒိယတီတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့်, ဥပါဒါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ အ-ပစ္စည်း (ရူပသိဒ္ဓိ။ ၅၉၉။) ၏ကတ္တားအနက်ဟောဂ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း:) ဥပါဒိယတီတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ၏ အမည်ကား: ဝိဂြိုဟ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း: ဥပါဒိယတီတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဥပါဒါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ဥပါဒိယတီတိ ဥပါဒါ" ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

ဂဟေတွာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ၏ အမည်ကား: အာချာတ်ဓာတ်၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဓာတွတ္ထသံဝဏ္ဏနာ, ဥပသာရပုဒ်၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း:ဂဟေတွာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဥပါဒိယတီ-၌ ဥပ-ပုဗ္ဗ, အာ-ပုဗ္ဗ ဒါ-ဓာတ်၏ ဂဟဏအနက်ဟောဂ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, ဥပ-ဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက, အာ-ဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထာဗာဓကဂ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

မဟာဘူတာနိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ၏ အမည်ကား: အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း: မဟာဘူတာနိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဂဟေတွာ-၌ "ယူခြင်း" ဟူသည် မဟာဘုတ်တို့ကို ယူခြင်းပင်ဟည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

အမုဉ္စိတွာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ၏ အမည်ကား: အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း:အမုဉ္စိတွာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဂဟေတွာ-၌ "ယူခြင်း" ဟူသည် မလွတ်ဘဲ ယူခြင်းပင်

http://www.dhammadownload.com

တည်း ဟူသောအဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

တာနီ နိဿာယ ပဝတ္တတိ-ဟူသော သဝဏ္ဏနာ၏ အမည်ကား အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း တာနီ နိဿာယ ပဝတ္တတိ-ဟူသော သဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် "မဟာဘုတ်တို့ကို မလွတ်ဘဲ ယူခြင်း" ဟူသည် ထိုမဟာဘုတ်တို့ကို မှီ၍ ဖြစ်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။

---

၇ ။ ။ ပိ-သဒ္ဒါ၏အနက် ။ ။ ပုစ္ဆာအမှတ် ၃-၌ ပါသော ပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား သမ္မိဇ္ဈန (ဝုတ္တသမုစ္စည်း) အနက် ဖြစ်ပါသည်။

[သမုစ္စည်း ၂-မျိုးထူးဟန် ။ ။ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို ဆည်းလျှင် ဝုတ္တသမုစ္စည်း၊ မဆိုအပ်သေးသော အနက်ကို ဆည်းလျှင် အဝုတ္တသမုစ္စည်း၊ ဤသို့ ထူးကြသည်။

"သမ္မိဇ္ဈန" ဟူသည် ။ ။ "သမ္မိဇ္ဈန" ဟူသည် သီးခြား မဟုတ်ဘဲ ယင်း ၂-မျိုးတွင် ဝုတ္တသမုစ္စည်းကိုပင် "သမ္မိဇ္ဈန" ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် "ဝုတ္တသမုစ္စည်းနှင့် သမ္မိဇ္ဈန အတူတူ" ဟု သိအပ်၏။ ဝုတ္တသမုစ္စည်းသည် သမုစ္စည်းလည်း မည်၏။ သမ္မိဇ္ဈနလည်း မည်၏။ အဝုတ္တသမုစ္စည်းသည် သမုစ္စည်းသာ မည်၏။ သမ္မိဇ္ဈနကား မမည်။ ဤသို့ "သမ္မိဇ္ဈနသည် ဝုတ္တသမုစ္စည်းနှင့် တူ၍ အဝုတ္တသမုစ္စည်းနှင့်ကား မတူ" ဟု မှတ်အပ်၏။ ဤ၌ ပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကို ဆည်းသော ဝုတ္တသမုစ္စည်းခေါ် သမ္မိဇ္ဈနတည်း။

အဝုတ္တသမုစ္စည်းနှင့် သမ္မိဇ္ဈန သင်္ကေတ ။ ။ သင်္ကေတအားဖြင့် "ရော့ ထိုင် သမုစ္စည်း (အဝုတ္တ)၊ နောက်ထိုင် သမ္မိဇ္ဈန (ဝုတ္တသမုစ္စည်း)" ဟု မိန့်ကြသည်။

သမုစ္စည်းနှင့် သမ္မိဇ္ဈန ထွန်းပြသဒ္ဒါ ယေဘုယျ ခွဲခြားချက် ။ ။ ယေဘုယျအားဖြင့် စ-သဒ္ဒါသည် သမုစ္စည်းအနက်ကို, ပိ-သဒ္ဒါသည် သမ္မိဇ္ဈန အနက်ကို ထွန်းသည်။

ဋီကာဆရာတို့အလို သမုစ္စည်းနှင့်သမ္မိဇ္ဈန မထူး ။ ။ သမုစ္စယနံ သမ္မိဇ္ဈနံ သမုစ္စယော။ (ရူပသိဒ္ဓိဋီကာ။ ၈၀။), သမ္မိဇ္ဈနံ သမုစ္စယော၊ (သာရတ္ထ။ ၁။ ၃၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ၊ ၁။ ၁၈၄။), စ-သဒ္ဒေါ် အဝုတ္တ သမုစ္စယတ္ထော၊ တေန သမ္မိဇ္ဈတိတမတ္ထံ ဒဿေန္တော၊ ပ၊ အာဟ။ (သုတ်မဟာဝါ ဋီကာ။ ၂၂၀။),

http://www.dhammadownload.com

စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထော၊ တေန သမညာနတိဓာဝနံ သမ္မိဇ္ဇေတိ။ (ပဋ္ဌပကရဏ အနုဋီ။ ၈၃။) ဤသို့စသည်ဖြင့် "ဋီကာဆရာတို့ အလိုအားဖြင့် သမုစ္စည်းနှင့် သမ္မိဇ္ဇန မထူး, အတူတူပင်" ဟု သိအပ်၏။ "ဂန္ဆာဘရဏ, ဂန္ဆန္ဒိပကရဏ စသော သဒ္ဒါကျမ်းဆရာတို့ သမုစ္စည်းကို အမျိုးအစားအားဖြင့် အမျိုးမျိုး ခွဲခြားကြကုန်သော်လည်း ဤဋီကာ ဆရာကြီးတို့ကား မခွဲခြားကြ" ဟုလည်း မှတ်အပ်၏။

နိယံဆရာတို့အလို သမုစ္စည်းနှင့် သမ္မိဇ္ဇန ထူးသည်။
သမ္မိဇ္ဇန၊ ပြသည်သမုစ္စည်း၊ ဆည်းသည်ဒြပ်၊ ဂုဏ်နှင့်ဟပ်။
(ရှင်တိပိဋကနာဂနိယံ။ ၇၂။)

သူများအပါး၊ ကိုယ်ကသွား၊ မှတ်သား သမ္မိဇ္ဇနတည်း။
ကိုယ်ချည်း မပျော်၊ သူ့ကို ခေါ်၊ မိန့်သော် သမုစ္စည်း။
(ရွှေကျင်နိယံ။ ၁။ ၂။)

ကာလကြိယာ၊ ထိုက်စွာ ပြိုင်ရှိ၊ ကတ္တာဒိချင်း၊ ဆည်းထုံ လျှင်းရာ၊
မှန်စွာသမုစ္စည်း၊ ဤနည်းမမှန်၊ သမ္မိဇ္ဇန၊ ပေါင်းကြ စ,ဝိ,ဝါ။
(ရွှေရေးဆောင်နိယံ။ ၃၁၅။)

ဤနိယံဆရာတို့ အလိုအားဖြင့် သမုစ္စည်းနှင့် သမ္မိဇ္ဇန ထူးသည်, မတူကြ။ ဤဆရာကြီးတို့လည်း သမုစ္စည်းကို မခွဲခြားကြ၊ သာမန်သာဆိုကြ၏။]

ဧဝ- (သဒ္ဒါ) ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗစသော အနက်

ပုစ္ဆာအမှတ် ၃-၌ ပါသော ဧရာဘိဘူတမေဝ-ဝယ် ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကား ဧရာ မလွမ်းမိုး မနိပ်စက်ခြင်း ကြိယာ ဖြစ်ပါသည်။ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထကား ဧရာ လွမ်းမိုးနိပ်စက်ခြင်း ကြိယာ ဖြစ်ပါသည်။ အနုညာတတ္ထကား အလုံးစုံသော ရုပ်ဒြပ်နှင့် နဟေတုစသော ဂုဏ် ဖြစ်ပါသည်။

[ကြိယာနောက် ဧဝ-ရောက်သော် ။ ။ ကြိယာနောက် ဧဝ-ရှိက အခြားဆန့်ကျင်ဘက်ကြိယာကို နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ, ဒြပ်, ဂုဏ်များကို အနုညာတတ္ထ, မိမိထိုင်ရာ ကြိယာကို ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ ထုတ်။

ကျက် ။ ။ ကြိယာနောက်ပေ၊ ဧဝ-နေ၊ ကန့်လေကြိယာချင်း။
နိဝတ္တေတဗ္ဗ၊ ကြိယာ ပြု၊ ဒဗ္ဗ, ဂုဏ်ကို အနုညာတ
ထုတ်မြဲ။ (ဘုရားကြီးနိယံ၊ ၉၆။)]

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ ကြီယာ ၅-တန်

အာဟ-ပုဒ်၏ အရကို မုချတ္ထအားဖြင့် ကရဏာပုဗ္ဗင်္ဂမဒေသနာဉာဏ်တော်ကို ကောက်၍-

၁ ။ ။ ယင်း ကရဏာပုဗ္ဗင်္ဂမဒေသနာဉာဏ်တော်သည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တို့သည် (ပဌမ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ ကတမံ တံ ရူပံ ဥပါဒါ စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် (ပဌမ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်တော်တို့သည် (ဒုတိယ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ ဝေနေယျတို့၏ ပါမောဇ္ဇ, ပီတိ, ပဿဒ္ဓိစသော နိဗ္ဗာန် တိုင်အောင်သော အကျိုးသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

[ကျက် ။ ။ ဒဿေန္တော, ဒီပေန္တော, ပကာသေန္တော, ကျမ်း၌ပြမူ။ ကရဏာရေးရှု, ဉာဏ်ကိုယူ။ ["ဒဿေန္တော အာဟ, ဒီပေန္တော အာဟ, ပကာသေန္တော အာဟ" ဟု ဆိုလိုသည်။] (တွင်းကြီးနိမိတ်။ ၅၆။)

မှတ်ချက် ။ ။ ပုစ္ဆာ၌ အာဟ-ပုဒ်၏ အရကို ဟူသော စကားကို ကြည့်သော် ပစ္စည်းအရဟု ဆိုအပ်သော ပုဒ်လုံးအရကို ကောက်ရမည် ဖြစ်၍ "ဘုရား" ဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ်အပ်သော ခန္ဓာပဉ္စကကို ကောက်ရလိမ့်မည်။ မုချတ္ထအားဖြင့်-ဟူသော စကားကို ကြည့်သော် ဓာတ်အရကို ကောက်ရလိမ့်မည်။ သို့ဖြစ်၍ ရှေ့, နောက် စကားနှစ်ရပ် အစွန်းမလွတ်တတ်။ ပုစ္ဆာ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဓာတ်၏ မုချတ္ထဖြစ်သော ကရဏာပုဗ္ဗင်္ဂမဒေသနာဉာဏ်တော်ကို ကောက်စေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မုချတ္ထအားဖြင့်-ဟူသော ဝိသေသစကားကို မ, ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤသို့မေးခြင်းထက် "အာဟ-ပုဒ်၌ ဓာတ်၏ အရကို မုချတ္ထအားဖြင့် ကောက်၍" ဟု မေးသော် "အတိသုန္ဒရဖြစ်လိမ့်မည်" ဟု ယူဆသည်။]

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ စက္ခာယတနဓါ၊ လက္ခဏာဒိစတုက္က

ရူပါဘိဃာတာရဟာဘူတပဿာဒလက္ခဏံ,
ဒဋ္ဌုကာမတာနိဒါန ကမ္မသမုဋ္ဌာနဘူတပဿာဒလက္ခဏံ ဝါ စက္ခု၊
ရူပေသု အာဝိဉ္ဆ နရဿံ။
စက္ခုဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊
ဒဋ္ဌုကာမတာနိဒါနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ။ ၃၄၉။)

---

၁၀ ။ ။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျပါ တာနိ-အရ မဟာဘုတ် ၄-ပါး ပစ္စည်းတရား တို့က တာနိ နိဿာယ ပဝတ္တတိ-အရ ဥပါဒါရုပ်စတုဝိသ ပစ္စယပွန် တရား တို့အား သဟဇာတ, နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ၄-ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူး ပြုပါသည်။

၁၃၂၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်မှန်ကန်စွာ ပေးခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ တဿာမနောဝိညာဏာဓာတုသမ္မသဇာ သညာ သဉ္ဇနနာ သဉ္ဇာနိတတ္တံ။ အယံ တသ္မိံ သမယေ သညာ ဟောတိ။

၂ ။ ။ ယသ္မိံ သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိပဌဝီကသိဏဿ။

၃ ။ ။ ယံ သောတံ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ပသာဒေါ အတ္တ-ဘာဝပရိယာပန္နော အနိဒဿနော သပ္ပဋိဃော၊ ယေန သောတေန အနိဒဿနေန သပ္ပဋိဃေန သဒ္ဒံ အနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ သုဏိ ဝါ သုဏာတိ ဝါ သုဏိဿတိ ဝါ သုဏေ ဝါ။

၄ ။ ။ ယတ္ထဓိကရဏမေနံ မနိဒ္ဓိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဈာ ဒေါမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယ္ယုံ တဿ သံဝရာယ နပဋိပဇ္ဇတိ။

http://www.dhammadownload.com

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာဝါကျတို့တွင် (၇) နံပါတ်ပုစ္ဆာဝယ် သမယ, စိတ္တ-တို့၌ ဝိသေသန, ဝိသေသျ မှန်ကန်စွာ အနက်ပေး၍ အကြွင်းကို ပါဌာနသာရီ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ အသီတိဟတ္ထမုဗ္ဗေဓော၊ ဒီပင်္ကရော မဟာမုနိ။
သောဘတိ ဒီပရုက္ခောဝ၊ သာလရာဇာဝ ပုပ္ဖိတော။

၆ ။ ။ အနုပ္ပါဒေ ဉာဏန္တိ ပဋိသန္ဓိဝသေန အနုပ္ပါဒဘူတေ တံတံမဂ္ဂ-ဝဇ္ဈကိလေသာနံ အနုပ္ပါဒပရိယောသာနေ ဥပ္ပန္နေ အရိယဖလေ ဉာဏံ။

၇ ။ ။ သမယေ နိဒ္ဒိသိ စိတ္တံ၊ စိတ္တေန သမယံ မုနိ။
နိယမေတွာန ဒီပေတုံ၊ ဓမ္မေ တတ္ထ ပဘေဒတော။

၈ ။ ။ ဝိတ္တိတိ ဝိတ္တံ၊ ဓနသေတံ နာမံ။ အယံ ပန သောမနသ-ပစ္စယတ္တာ ဝိတ္တိသရိက္ခတာယ ဝိတ္တိ။ ယထာ ဟိ ဓနိနော ဓနံ ပဋိစ္စ သောမနသံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ ပိတိတောပိ ပိတိံ ပဋိစ္စ သောမနသံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ "ဝိတ္တိ" တိ ဝုတ္တာ။

၉ ။ ။ သုတ္တံ ဒေါဝါရိကောစ၊ ဂါမိလ္လော အမ္ဘော ကောလိယကေနစ။
ဇစ္စန္ဓော ပိဋသမ္ပိ စ၊ ဝိသယဂ္ဂါဟော စ ဥပနိဿယမတ္ထတော။

၁၀ ။ ။ အသမ္ဘိန္နတ္တာ သောတဿ, အာပါထဂတတ္တာ သဒ္ဒါနံ, အာ ကာသသန္ဓိဿိတံ မနသိကာရဟေတုကံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောတ-ဝိညာဏံ သဒ္ဒိံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ။

၁၃၂၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ , အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၈။ ပါ၊ သျ။ ၃၈။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၄၄။ ပါ၊ သျ။ ၁၀၀။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၅၈။ ပါ၊ သျ။ ၂၄၃။]

---

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၆၁။ ပါ၊ သျ။ ၄၄၈။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၅၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၁၉၈။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၉၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၇၅။]

---

၇ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ။ ၉၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၆၇ ။ ။ ၁၃၁၅-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၈၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၅၉။]

---

၉ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၃၁၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၁၀၈။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၂၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၁၁၈။]

၁၃၂၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ကာ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဥပ္ပန္နံ ဟောတိတိဧတ္ထ ဝတ္တမာနဘုတ္တာပဂတောကာသကတဘူမိ-လဒ္ဓဝသေန ဥပ္ပန္နံ နာမ အနေကပဘေဒံ။

(ခ) တတ္ထ သဗ္ဗမ္ပိ ဥပ္ပါဒရောဘင်္ဂိသမ်ဂိသခ်ါတံ ဝတ္တမာနပ္ပန္နံ နာမ။

(ဂ) အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝိတ္တာ နိရုဒ္ဓံ အနုဘုတ္တာပဂတသခ်ါတံ ကုသလာကုသလံ, ဥပ္ပါဒါဒိတ္တယံ အနုပ္ပတ္တာ နိရုဒ္ဓံ ဘုတ္တာ-ပဂတသခ်ါတံ သေသသခ်ံတဋ္ဌ ဘုတ္တာပကတုပ္ပန္နံ နာမ။
[ဘုတ္တာပဂတ-ပါဠ်ကို ဆရာတို့ နှစ်သက်တော် မမူကြသော်လည်း မေးခွန်း မူရင်းအတိုင်း ဘုတ္တာပဂတ-ပါဠ်ကို ရေးလိုက်သည်။]

၁ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ရှု၍ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာပဋိက္ခေပ, ပုစ္ဆာတက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ စ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်း၏ အကြောင်းနှင့် တကွ အနုဘုတ္တာပဂတုပ္ပန္နေ-နှင့် ဘုတ္တာပဂတုပ္ပန္နေ-တို့၏ အထူး ရှိ,မရှိကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုနှင့်အညီ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ ဥပ္ပန္နေ-သဒ္ဒါကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ထုတ်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ သခ်ါတ-နှင့် သခ်ံတ-တို့၏ လိင််, ဂဏ, အန္တ, ပဒတို့ကို စိစစ်ခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာအမည်တို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ရှိသော ပိ-သဒ္ဒါ, ဧရာ-သဒ္ဒါတို့၏ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ အာရမ္မဏာရဟံ။ လ။ ကုသလာကုသလံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ အားလျော်စွာ ဘုတ္တာပဂတ-၏ အရကို ဒဿနတ္ထစသော ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ စိတ္တန္တိ အာရမ္မဏံ စိန္တေတီတိ စိတ္တံ။ ဤဝါကျ စိတ္တံ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္ကကို ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ စိတ္တံ-အရ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်ကိုယူ၍ ၎င်းမဂ်စိတ်ပစ္စယုပ္ပန် တရားနှင့် ပစ္စည်းတရားတို့၏ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၁၃၂၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၀၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၄၃၀။]

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဌပနာဘောဂါဒိပုစ္ဆာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "ဝတ္တမာ-

http://www.dhammadownload.com

နုပွန္ဒ, ဘုတ္တာပဂတုပွန္ဒ, ဩကာသကတုပွန္ဒ, ဘူမိလဒ္ဓုပွန္ဒတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဥပွန္ဒ မည်သည် များသော အပြားရှိ၏" ဟု အကျဉ်းသခေ်ပကို ဆိုတော်မူ၏ (၌ပနာ)။ အကျဉ်းသခေ်ပသည် အကျယ်ဝိတ္ထာရနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့မကင်းကောင်းသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)။ အကျဉ်းသခေ်ပကိုသာ မဆိုသင့် (၌ပနာပဋိကွေပ)။ အကျယ်ဝိတ္ထာရကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျအကျဉ်းသခေ်ပ၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကား (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြစ်၏-ဟူလို။

---

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ စ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်း

"ကုသိုလ်, အကုသိုလ်သည်လည်းကောင်း, ကြွင်းသော သခ်တတရား သည်လည်းကောင်း ဘုတ္တာပဂတုပွန္ဒ မည်၏" ဟု ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကို ငင်ခြင်းဟူသော အနုကမုနအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (င) အမှတ်ပြဝါကျ၌ စ-သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။ [စ-သဒ္ဒေါ နု ကုသလာ ကုသလဉ္စ အာကမိတွာ။ မူလဋီကာ။]

အနုဘုတ္တာပဂတုပွန္ဒ-နှင့် ဘုတ္တာပဂတုပွန္ဒ-အထူး

အနုဘုတ္တာပဂတုပွန္ဒ-အရ ကုသိုလ်,အကုသိုလ်သာ ရသည်။ ကြွင်းသော သခ်တ (ဝိပါက်, ကြိယာ, ရုပ်) တရားများ မရ။ ဘုတ္တာပဂတုပွန္ဒ-အရ (စ-သဒ္ဒါဖြင့် ငင်အပ်သော) ကုသိုလ်, အကုသိုလ်လည်း ရသည်။ ကြွင်းသော သခ်တ (ဝိပါက်, ကြိယာ, ရုပ်) တရားများလည်း ရသည်။ ဤသို့ အထူး ရှိပါသည်။

[အတိုချုပ်အားဖြင့် အနုဘုတ္တာပဂတုပွန္ဒ-အရ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်သာ ရသည်။ ဘုတ္တာပဂတုပွန္ဒ-အရ သခ်တတရား အားလုံးရသည်။ ဤသို့ ထူးကြသည်။]

---

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထ ။ ။ ဥဒ္ဓံ ပန္ဒံ ဥပွန္ဒံ ။ (၌။ ၁၀၉။)

ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ။ ။ အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဥ-ဟူသော, ပ-ဟူသော, န္ဒံ-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါသည် ဗျူပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ ဥ-ပုဒ်, ပန္နပုဒ်သည်လည်းကောင်း, (ရှေ့ဖြစ်သော တရား၏ ချုပ်ပျက်သော ဘင်္ကွဏမှ) အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၏ (ဥပါဒ်စသည်သို့ ရှေးရှု) ရောက် (ဖြစ်) သော (အလုံးစုံသော သန်တ) တရားနှင့် ကာလ ကာလဝန္တအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည်လည်းကောင်း ဗျူပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ ဥပ္ပန္နံ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်သည်တို့သဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ (ရှေ့ဖြစ်သော တရား၏ချုပ်ပျက်သော ဘင်္ကွဏမှ) အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ (ဥပါဒ်စသည်သို့ ရှေ့ရှု) ရောက် (ဖြစ်) ခြင်း ကြီးသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဥဒ္ဒံ ပန္နံ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဗျူပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ ဥပ္ပန္နံ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည်း ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ **လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ**

သန်တ-ကား နပုံသကလိင်္ဂ, စိတ္တာဒိဂဏ, အကာရန္တ, ကိတသဒ္ဒနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

သန်တ-ကား နပုံသကလိင်္ဂ, စိတ္တာဒိဂဏ, အကာရန္တ, ကိတသဒ္ဒနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ **(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ**

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ဝတ္တမာနုပ္ပန္နအရ ဥပါဒ်, ဌာန, ဘင်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဟုဆိုအပ်သော အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော သန်တတရားကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ **(ခ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ 'ဝိ' သဒ္ဒါ၏ အလိုရှိအပ်သော အနက်**

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ရှိသော ဝိ-သဒ္ဒါ၏ အလိုရှိအပ်သောအနက်ကား

http://www.dhammadownload.com

အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနအနက် ဖြစ်ပါသည်။

[အပေါင်းနောင်ထိုင်သော ပိ,အပိ-သဒ္ဒါတို့၏အနက် ။ ။ အပေါင်းဟော သဒ္ဒါနောင် ထိုင်သော ပိ,အပိ-သဒ္ဒါတို့သည် အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍန အနက်ကို ဟောကုန်၏။ တယောပီ (သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ။ ၁၉) တိ ဧတ္ထ အပိသဒ္ဒေါ, ပိ-သဒ္ဒေါ ဝါ အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၉၇။) ပိ-သဒ္ဒေါ, အပိ-သဒ္ဒေါ ဝါ အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနေ၊ တေန နကေဝလံ စတုဗ္ဗိဓသေဝ ဂမ္ဘီရ ဘာဝေါ။ အထ ခေါ ပစ္စေကံ တဒဝယဝါနမ္ပိ သမ္ပိဏ္ဍနံ ကရောတိ။ ဧသနယော ဤဒိသေသု။ (စတုဗ္ဗိဓောပိ-အဖွင့်-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၀၂။) **အပေါင်းနောက်ယိုင်၊ ထိုင်သည့် စ,-ပိ၊ ရှိသည့်သဒ္ဒါ၊ ဆည်းရာကြောင်းဟိတ်၊ ခပ်ကြိတ်ကြိတ်၊ အစိတ် အစိတ်နေ။** (တောင်တွင်းနိယံ။ ၅၉။)-တို့ကို ထောက်။

အဝဓာရဏတ္ထလည်း အသင့် ။ ။ သဗ္ဗေသန္တိ ပုထုဇ္ဇနသေက္ခာသေက္ခ-သခ်ါတာနံ နိရဝသေသာနံ သတ္တာနံ။ ပိ-သဒ္ဒေါ အဝယဝတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ သေက္ခာနမ္ပိ အသေက္ခာနမ္ပိတိ အတ္ထော။ အဝဓာရဏတ္ထော ဝါ ပိ-သဒ္ဒေါ, နိပါတာနမနေ့ကတ္ထတ္တာ။ သဗ္ဗမေဝ သတ္တာနံ၊ နဧကစ္စာနမေဝါတိ အတ္ထော။ ဤမဏိမဥ္ဇူ။ (ရူပသမုဋ္ဌာနနယဝဏ္ဏနာ) အလိုအဝဓာရဏတ္ထလည်း သင့်သည်။ သမူဟဝါစကဖြစ်သော သဗ္ဗ, သကလ-အစရှိသော သဒ္ဒါ၏ နောက်၌ ရှိသော ပိ,အပိ-သဒ္ဒါတို့ တွေ့ရာ၌ ဤအတူသိပါ။]

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ ဇရာ-သဒ္ဒါ၏ အလိုရှိအပ်သောအနက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ရှိသော ဇရာ-သဒ္ဒါ၏ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကား အိုမင်း ရင့်ရော်ခြင်း (ဝယောဟာနိ) အနက် ဖြစ်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ ကြိယာ ၅-တန်

၁ ။ ။ ဘုတွာပဂတ-၏ အရဖြစ်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်သည် (မုချ အားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရ, အယောနိသောမနသိကာရသည် (ပဋမ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ ကုသလဝိပါက်, အကုသလဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်သည် (ပဋမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ သဒ္ဓမ္မသဝန, အသဒ္ဓမ္မသဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ, ဗာလူပါသေဝန

http://www.dhammadownload.com

စသည်သည် (ဒုတိယဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထု။

၅ ။ ။ ကာယိကသုခ, စေတသိကသုခ, ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိကဒုက္ခ စသော အဆက်အဆက်သော အကျိုးသည် (ဒုတိယကာရကူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထု။

မှတ်ချက် ။ ။ ကုသိုလ်, အကုသိုလ် အားလျော်စွာ ဖြစ်သင့်သလို အကြောင်းအကျိုး ရှေ့နောက် ဆက်စပ်ယူပါရန်။

---

၉ ။ ။ စိတ္တ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က

ဝိဇာနနလက္ခဏံ စိတ္တံ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမရသံ။
သန္ဒဟနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ နာမရူပပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ။ ၁၅၅။)

---

၁၀ ။ ။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း

စိတ္တ-အရ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားနှင့် နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရား တို့၏ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကား အာရမ္မဏ, အဓိပတိ, ဥပနိဿယ ၃-ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၂၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိများကို အတ္ထယောဇနာပါ။

၁ ။ ။ ယသ္မိं သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ နိယျာနိကံ အပစယဂါမိံ ဒိဋ္ဌဂတာနံ ပဟာနာယ ပဌမာယ ဘူမိယာ။

၂ ။ ။ ကတမံ တံ ရူပံ အာပေါဓာတု။ ယံ အာပေါ အာပေါဂတံ သိနေဟော သိနေဟဂတံ၊ ဗန္ဓနတ္တံ ရူပဿ။ ဣဒံ တံ ရူပံ အာပေါဓာတု။

၃ ။ ။ ကတမေ ဓမ္မာ အနုပါဒိဏ္ဏအနုပါဒါနိယာ။ အပရိယာပန္နာ မဂ္ဂါ စ မဂ္ဂဖလာနိ စ အသင်္ခတာ စ ဓာတု။ ဣမေ ဓမ္မာ အနုပါဒိဏ္ဏအနုပါဒါနိယာ။

၄ ။, ။ ကတမေ ဓမ္မာ အနုပါဒိဏ္ဏအနုပါဒါနိယာ။ စတ္တာရော မဂ္ဂါ

http://www.dhammadownload.com

အပရိယာပန္နာ စတ္တာရိ စ သာမညဖလာနိ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ ဣမေ ဓမ္မာ အနုပါဒိဏ္ဏာ-အနုပါဒါနိယာ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကို အတ္ထယောဇနာပါ။

၅ ။ ။ အဗ္ဗတ္တတ္တိကေ ဇဝံ ပဝတ္တမာနာ မယံ အတ္တာ-ကို ပါဋဌေသ ထည့်ပါ။

၆ ။ ။ ယံ တသ္မိံ သမယေတိ ဇဝေ ကိဉ္စာပိ "ကတမာ တသ္မိံ သမယေ ဝေဒနာ ဟောတိ" တိ အာရဒ္ဓံ၊ သာတပဒဝသေန ပန "ယ" န္တိ ဝုတ္တံ။

၇ ။ ။ ကိံ ပန ပထဝီကသိဏံ အာဒိံ ကတ္တာ အဋ္ဌကသညာပရိယော-သာနာဝေသာ ရူပါဝစရပ္ပနာ ဥဒါဟု အညာပိ အတ္ထီတိ။

၈ ။ ။ ဇောနိ ဟိ မဟန္တ္ပါတုဘာဝတော, မဟာဘူတသာမညတော, မဟာပရိဟာရတော, မဟာဝိကာရတော, မဟန္တ္ဘူတတ္တာ စာတိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ "မဟာဘူတာနိ" တိ ဝုစ္စန္တိ။

၉ ။ ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတိ ဝိဇ္ဇာမာနဋ္ဌေန သတိ ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတေ ကာယေ သယံ ဝါ သတိ တသ္မိံ ကာယေ ဒိဋ္ဌိတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။

၁၀။ ။ တီသုပိ ဟိ ပိဋကေသု ဓမ္မန္တရံ အာဂတံ အဋ္ဌကထာကတ္တောနေဝ ပရိစ္ဆိန္နိတ္တာ ဝိနိစ္ဆိတံ သုဝိနိစ္ဆိတံ နာမ ဟောတိ။

၁၃၂၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၂၇။ ပါ၊ သျ။ ၁၂၂။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၁၇၈။ ပါ၊ သျ။ ၂၈၇။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၂၀၆။ ပါ၊ သျ။ ၃၂၁ ။ ။ ၁၃၁၈-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၆၇။ ပါ၊ သျ။ ၄၆၃။]

---

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ [သျ အတိုင်း (ပါဠိသေသထည့်) ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၈၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၁၄။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၈၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၄၅။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၄၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၀၅။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၃၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၁၅၆ ။ ။ ၁၃၁၆–ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၈၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၃၃၂။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ။ ၄၃၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၄၈၉။]

၁၃၂၃–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ပစ္စယသခ်ါတေန အာဟာရဋ္ဌေန တယောဝေတ္ထ ဓမ္မာ အာဟာရာ ဟောန္တိ။

(ခ) အဝသေသာ နော အာဟာရာ။

(ဂ) ကိ ံ ပနေတေ အညမညံ ဝါ တံသမုဋ္ဌာနရူပဿ ဝါ ပစ္စယာ နု ဟောန္တိတိ။

(ဃ) နော နု ဟောန္တိ။

(င) ဣမေ ပန ံ တထာ စ ဟောန္တိ အညထာ စာတိ သမာ နေပိ ပစ္စယတ္တေ အတိရေကပစ္စယာ ဟောန္တိ။

(စ) တသ္မာ "အာဟာရာ" တိ ဝုတ္တာ။

၁ ။ ။ (င) ဝါကျကိုသာ တထာ စ အညထာ စ–တို့၏ အနက် ထင် စေလျက် အတ္ထယောဇနာပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ (ခ) ဝါကျကို ဌပနာ, အာဘောဂ, ဟေထု, ပဋိကွေပ, စောဒနာ ဟူသော ဌပနာပဋ္ဌကဖြင့် တက်ပြပါ။

၃ ။ ။ (င) (စ) ဝါကျတို့ဖြင့် အဘယ်ဒေါသကို ပယ်ပါသနည်း။

၄ ။ ။ အာဟာရာ-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတျာဒိစတုက္ကဆုတ်ပြပါ။

၅ ။ ။ အညထာစ-၌ အညထာပုဒ်၏ လိင်, ဂဏ, ဂဏဝိမုတ္တ, အန္တနှင့် တကွ "မည်သည့်ပုဒ်မျိုး" ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) (ခ) ဝါကျတို့၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာကို ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (က) ဝါကျ၌ ဧဝ-၏ ဧဝတ္ထဖလတ္တယကို လည်းကောင်း, (ဂ) ဝါကျ၌ ပန-၏ အတ္ထုဒ္ဓါရနှင့် ဣဓာဓိပ္ပေတတ္ထကိုလည်းကောင်း ပြခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (စ) ဝါကျ၌ ဝုတ္တာ-ပုဒ်အရကို ဒဿနတ္ထ စသည့်ကြိယာ ၅-တန် ယုတ္တိမှန်အောင် ထုတ်ပြပါ။

၉ ။ ။ တယော-အရ အာဟာရ တရားကိုယ် များကို ပြ၍ ဒုတိယ အာဟာရ၏ ကျေးဇူးပြုပုံကိုလည်း ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ (ဃ) ဝါကျ၌ ဖြစ်သင့်သော ကတ္တားအရ တရားများသည် ဖြစ်သင့်သော သမ္ပဒါန်အရ တရားများအား မည်မျှသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် တပြိုင်နက် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသနည်း။

၁၃၂၃-ခုနှစ် မွောစရိယတန်း
မေမွသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ [သျအတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ၌။ ၁၉၇။ ၌၊ သျ၊ ၂။ ၁၉၉။]

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဌပနာပဋ္ဌကတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "အာဟာရ ပစ္စည်းဟု ဆိုအပ်သော, ဝါ-ဥပထမ္ဘနဟု ဆိုအပ်သော အာဟာရဟူသော အနက်ကြောင့် ဤငါးဆယ်ကျော်တရားတို့တွင် သုံးပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သည် အာဟာရမည်ကုန်၏" ဟု အနွယကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ အနွယ

http://www.dhammadownload.com

သည် ဗျာတိရေကနှင့် မကင်းကောင်းသည်မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့ မကင်းကောင်းသောကြောင့် (ဟေတု)။ အန္ဓယကိုသာ မဆိုသင့် (ပဋိက္ခေပ)။ ဗျာတိရေကကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထို စောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အန္ဓယ၏ ဗျာတိရေကကား (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြစ်၏–ဟူလို။

---

၃ ။ ။ **(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ** ။ ။ (ဂ) အမှတ် ပြဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတဒေါသ ကို ပယ်ပါသည်။

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ဖြင့် နိရတ္ထကဒေါသ ကို ပယ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ဝိသေသဝါကျ ဖြစ်သည်။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျဖြစ်သည်။

[ဝိသေသဝါကျ–ဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ ဝိသေသ ဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတဒေါသ ကို ပယ်သည်။

လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျ–ဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျဖြင့် နိရတ္ထကဒေါသကို ပယ်သည်။

ကျက် ။ ။ **များမဆက်ဆံ၊ ထူးဟန်ဖော်ပြ၊ ဝိသေသ၊ အတိဗျာပိတ တင်။**

လဒ္ဓဂုဏ်၊ ဟူလက၊ နိရတ္ထက တင်။]

---

၄ ။ ။ **ဝိဂ္ဂဟ** ။ ။ အတ္တနော ဖလံ အဟာရန္တီတိ အာဟာရာ။

[ထောက်ပွယ် ။ ။ အာဟာရာကိ ပစ္စယာ၊ ပစ္စယာ ဟိ အာဟရန္တီ အတ္တနော ဖလံ၊ တသ္မာ အာဟာရာတ် ဝုစ္စန္တိ (သံယုတ္တဋ္ဌကထာ၊ ၂။ ၂၁။) ကို ထောက် ။ ။ မူလပဏ္ဏာသဋ္ဌကထာ။ ၂၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၄၂–တို့–လည်း ကြည့်။]

http://www.dhammadownload.com

ဗျုပ္ပတ္တျာဒိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ အာ-ဟူသော, ဟာ-ဟူသော, ရာ-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ အာ-ပုဗ္ဗ ဟရ-ဓာတ်, ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း, အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဆောင်ခြင်း ကြိယာသည်လည်း ကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ အာဟာရာ-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဆောင် ခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ အတ္တနော ဖလံ အာဟရန္တီတိ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ အာဟာရာ-ဟူသော နိပ္ဖန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

အညထာ-ပုဒ်သည် အလိင်္ဂ, ဂဏဝိမုတ္တ, အကာရန္တ, နိပါတ်ပုဒ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဟာရနှင့် သဝဏ္ဏနာ

ပစ္စယသခ်ါတေန-ဟူသော သဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အာဟာရဋ္ဌေန-၌ အာဟာရဋ္ဌ (အကြောင်း)-အရ အာဟာရရုပစ္စည်းဟူသော အကြောင်းကို [ပစ္စယသခ်ါတေနာတိ အာဟာရပစ္စယသခ်ါတေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မူလဋီကာ၊ ၁။ ၉၈။] ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြားအာဘိဓေယျတ္ထသဝဏ္ဏနာ။

(တစ်နည်း) အာဟာရဋ္ဌ (အကြောင်း)-အရ ဥပထမ္ဘနဖြစ်သော ပစ္စယ

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းကို [အထ ဝါ "ဟေတု ပစ္စယော" တိ ဧတေသု ဒ္ဒိသုဧနကော ဟေတု ဥပထ္ထမ္ဘကော ပစ္စယော တိ ဧဝံ ဝိသေသဝန္တေသု ပစ္စယသဒ်ါတေန။ ယင်းဦးကာ။] ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

အာဟာရဋ္ဌေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အာဟာရ-သဒ္ဒါ၏ အာဟာရဋ္ဌ (အကြောင်း) ဟော၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ နာမလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

တယောဝေတ္ထ ဓမ္မာ အာဟာရာဟောန္တိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အာဟာရအရ ငါးဆယ်ကျော်တရားတို့တွင် ဖဿ, မနောသဉ္စေတနာ, ဝိညာဉ် ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သုံးပါးကုန်သော တရားတို့ကိုသာ ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် အာဟာရ-အရ ဖဿ, မနောသဉ္စေတနာ, ဝိညာဉ်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော ၅၃ (၅၂) ပါးကုန်သော တရားတို့ကို မယူရ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဧဝ-(သဒ္ဒါ) ၏ ဧဝတ္ထဖလတ္ထယ

ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထကား ဖဿ, မနောသဉ္စေတနာ, ဝိညာဉ်ဒြပ် တို့ ဖြစ်ပါသည်။

နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကား ယင်း ၃-ပါးမှ ကြွင်းကုန်သော ဝေဒနာအစရှိကုန် သော ၅၃ (၅၂) ပါးကုန်သော တရားဒြပ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

အနုညာတတ္ထကား ဖဿ, မနောသဉ္စေတနာ, ဝိညာဉ်တို့၏ မိမိ၏ အကျိုးကို ဆောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ် ဖြစ်ပါသည်။

[ဒြပ်ဟောနောက် ဧဝ-ရောက်သော် ။ ။ ဒြပ်ဟောနောက် ဧဝ-ရှိက အခြား ဆန့်ကျင်ဘက် ဒြပ်ကို နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ, ဒြပ်၌ ရကောင်းသော ဂုဏ်ကို အနုညာတတ္ထ, မိမိထိုင်ရာဒြပ်ကို ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ ထုတ်။

ကျက် ။ ။ ဒြပ်နောက်ပေ၊ ဧဝ-နေ၊ ကန့်လေ ဒြပ်ချင်း။ (တောင်တွင်း နိယံ၊ ၁၃၂။)

http://www.dhammadownload.com

နိဝတ္တေတဗ္ဗ၊ ဒြပ်ပြ၊ အနုညာတ ဂုဏ်ကိုထုတ်မြဲ။ (ဘုရား ကြီး နိယံ၊ ၉၄)]

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ပန-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဒါရ ။ ။ ပန-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဒါရ ကား ဝါကျာရမ္ဘ, ဝိသေသ, ဟေတု, ဖလ, အနွယ, ဒဋ္ဌီကရဏ, တပ္ပာကဋ္ဌီ ကရဏ, ဗျတိရေက, ပက္ခန္တရ, သမ္ဘာဝနာ, ဂရဟာ အနက်များ ဖြစ်ပါသည်။

ဝါကျာရမ္ဘေ ဝိသေသေ စ၊ ဟေတု, ဖလေသု အနွယေ။
ဒဋ္ဌီ, တပ္ပါကဋ္ဌီကရေ၊ ဗျတိရေကေ ပက္ခန္တရေ။
သမ္ဘာဝနေ ဂရဟေ စ၊ ပနသဒ္ဒေါ ပကာသိတော။
(ဂန္ထာဘရဏ။)

ဣဓာဒိပ္ပေတတ္ထ ။ ။ ဣဓာဓိပ္ပေတတ္ထကား ဝါကျာရမ္ဘ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရအနက် ဖြစ်ပါသည်။

[ပန-အနက် စိစစ်ချက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ စောဒကတို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒကတို့ စောဒနာချက်ကို ပယ်ဖျက်ရန် ဆက်လက်၍ တစ်ဖန် အားထုတ်သောကြောင့် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို "ဝါကျာရမ္ဘ" ဟု ယူဆ သည်။ "ပက္ခန္ဓရဇောတကော ပန-သဒ္ဒေါ" ဟု ကိဿ ပန-၌ ပန-ကို ဖွင့်သော သီလက္ခန်ဋီကာသစ် (၅၇) အလိုအားဖြင့် ပက္ခန္တရ ဖြစ်သည်။

ရှင်းချက် ။ ။ သီလက္ခန်ဋီကာသစ်အလိုအားဖြင့် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို "ပရိဟာရဝါကျ" ဟု ယူလိုသည်။ မှန်၏။ အဋ္ဌကထာ တစ်ကျမ်းလုံးသည် စာရှု သူတို့အား နားလည်အောင် (စောဒနာထင်ရှားသောကြောင့် စောဒနာမပါသော် လည်း) ဖြေရှင်းပေးနေရကား "ပရိဟာရဝါကျချည်း" ဟု ဆိုကြသည်။ စောဒနာ မထင်ရှားသော အချို့သော နေရာ၌သာ အခြားသူက စောဒနာသက့်သို့ကျမ်း ဆရာကိုယ်တိုင် စောဒနာပြသည်။ ဆိုလိုတာက ပရိဟာရမှတစ်ပါး စောဒနာဟု ဆိုအပ်သော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် "ပက္ခန္တရ" ဟု ဆိုလိုသည်။ ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၌လည်း ယင်း (ကိဿပန-၌) ပန-ကို "ပုစ္ဆာဇောတက" ဟု ဆိုသည်။ သဘောတူပင်။ ဝိဿဇ္ဇနာမှတစ်ပါး ပုစ္ဆာဟု ဆိုအပ်သော အဖို့ တစ်ပါးကို ပြသည်ဟုယူ။ ဤဝါကျမျိုးတွေ့တိုင်း နည်းတူ သိပါ။

ပန-အနက် ၁၈-ချက် ။ ။ ပ-ဝဂ်ကျမ်းညွှန်း၌ ဂန္ထာဘရဏလာ ပန-သဒ္ဒါ၏ အနက် (၁၁) နက်နှင့် ပဒပူရဏ, ကတ, ဧကံသ, သမုစ္စယ, သခေ်ပ, ဝိတ္ထာရ (၆) နက်၊ ပေါင်း (၁၈) နက် ဆိုသည်။ အကျယ်ကို သိလိုမူ

http://www.dhammadownload.com

ဗုဒ္ဓသာသနာ အဖွဲ့ အဘိဓာန်ဌာနမှ ပြုစုသော ပါဠိပဒပိဋက ကျမ်းညွှန်း (ပ-ဝဂ်) ကြည့်ပါ။]

---

၈ ။ ။ ကြိယာ ၅-တန်

၁ ။ ။ (စ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝုတ္တာ-ပုဒ်၏ အရဖြစ်သော ဖဿ, မနောသဉ္ဇေတနာ, ဝိညာဉ်တို့သည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ သဋ္ဌာယတန, အဝိဇ္ဇာ, သင်္ခါရတို့သည် (ပဌမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ မိမိမှ ကြွင်းသော စိတ်,စေတသိက်တို့ ကျေးဇူးပြုရာ တရားတို့သည်လည်းကောင်း, ဝေဒနာ, ဝိညာဉ်, နာမ်ရုပ်တို့သည် လည်းကောင်း (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ နာမ်ရုပ်, အာသဝေါတရား, အဝိဇ္ဇာတို့သည် (ဒုတိယ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ တဏှာ, နာမ် ရုပ်, သဋ္ဌာယတနတို့သည် (ဒုတိယ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

မှတ်ချက် ။ ။ ဖဿ, မနောသဉ္ဇေတနာ, ဝိညာဉ်အားလျော်စွာ ဖြစ်သင့်သလို အကြောင်း, အကျိုး ရှေ့,နောက် ဆက်စပ်ယူပါရန်။

---

၉ ။ ။ တယော-အရ အာဟာရတရားကိုယ်

ဖဿာဟာရ၏ တရားကိုယ်ကား စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၌ ရှိသော ဖဿစေတသိက် ဖြစ်ပါသည်။

မနောသဉ္ဇေတနာဟာရ၏ တရားကိုယ်ကား စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၌ ရှိသော စေတနာစေတသိက် ဖြစ်ပါသည်။

ဝိညာဏာဟာရ၏ တရားကိုယ်ကား စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ် ဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယအာဟာရ၏ ကျေးဇူးပြုပုံ

ဒုတိယအာဟာရဖြစ်သော မနောသဉ္ဇေတနာဟာရသည် မိမိမှ ကြွင်း

http://www.dhammadownload.com

သော စိတ်,စေတသိက်တို့ ကျေးဇူးပြုရာ တရားတို့အားလည်း ကျေးဇူးပြုပါသည်။ အထူးအားဖြင့် ဝိညာဉ်, သာမညအားဖြင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟူသော ၃-ပါးသော ဘဝတို့ကိုလည်း ဆောင်သည်။ ဤသို့ ကျေးဇူးပြုပါသည်။ (ဋ္ဌ၊ ၁၉၇။)

---

၁၀ ။ ။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဖြစ်သင့်သော ဇတော-ဟူသော ကတ္တားအရ ငါးဆယ့်သုံးပါးသော တရားများသည် ဖြစ်သင့်သော အညမည် ဝါ တံ သမုဋ္ဌာန ရူပဿ ဝါ-ဟူသော သမ္ဗန်အရ အချင်းချင်းအား လည်းကောင်း, ထိုတရားတို့သည် ဖြစ်စေအပ်သော ရုပ်အားလည်းကောင်း သဟဇာတ, နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ၄-ပစ္စယသတ္တိဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသည်။

[သိဖွယ် ။ ။ ဇတော-စသည်ကို အဖြေဝါကျ၌လည်း လိုက်သမ္မန် ။ ။ ဇတော-အရ "၃-ပါးမှ ကြွင်းကုန်သော ငါးဆယ့်သုံးပါးသော တရားတို့" ဟု နိဿယဆရာတော် မိန့်သော်လည်း ဝိညာဏ အရတွင် စိတ္တံ, မနိန္ဒြိယ-ဟူသော နာမည်ဖြင့် ၂-ပါး ပါပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ၅၂-ပါးသာ ကျန်တော့၍ ၅၂-ပါးသာ ရသည်။]

၁၃၂၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်ဝါကျများကို အနက်သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ ခယေ ဉာဏံ။ အနုပ္ပါဒေ ဉာဏန္တိ။

၂ ။ ။ ယေ ဝါ ပန တသ္မိံ သမယေ အညေပိ အတ္ထိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ အရူပိနော ဓမ္မာ။ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။

၃ ။ ။ ကတမံ တံ ရူပံ ရူပဿ မုဒုတာ။ ယာ ရူပဿ မုဒုတာ မဒ္ဒဝတာ အကက္ခဋတာ အကထိနတာ။ ဣဒံ တံ ရူပံ ရူပဿ မုဒုတာ။

၄ ။ ။ ကတမေ ဓမ္မာ ပရိတ္တာရမ္မဏာ။ ပရိတ္တေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ယေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ။ ဣမေ ဓမ္မာ ပရိတ္တာရမ္မဏာ။

http://www.dhammadownload.com

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာဝါကျများကို အနက်သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ခယေ ဉာဏ်ဆို ကိလေသက္ခယကရေ အရိယမဂ္ဂေ ဉာဏ်။ အနုပ္ပါဒေ ဉာဏ်ဆို ပဋိသန္ဓိဝသေန အနုပ္ပါဒဘူတေ၊ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသာနံ အနုပ္ပါဒပရိယောသာနေ ဥပ္ပန္နေ အရိယဖလေ ဉာဏ်။

၆ ။ ။ ကမ္မုနာ ဝတ္တတေ လောကော၊ ကမ္မုနံ့ာ ဝတ္တတေ ပဇာ။
ကမ္မနိဗန္ဓနာ သတ္တာ၊ ရထသာဏီဝ ယာယတော။

၇ ။ ။ တတ္ထ ဓမ္မတောတိ ဓတေသု ဟိ ပဋိပါဋိယာ သတ္တ စေတနာ ဓမ္မာဝ ဟောန္တိ၊ အဘိဇ္ဈာဒယော တယော စေတနာသမ္မယုတ္တာ။

၈ ။ ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဖဿောဝ ပဌမံ ဝုတ္တောတိ? စိတ္တဿ ပဌမာ-ဘိနိပါတတ္တာ။ အာရမ္မဏသ္မိဉ္ဉိ စိတ္တဿ ပဌမာဘိနိပါတော ဟုတ္တာ ဖဿော အာရမ္မဏံ ဖုသ်မာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၉ ။ ။ အနိမိတ္တဉ္စ ဘာဝေဟိ၊ မာနာနုသယမုဇ္ဇဟ။
ယံတော မာနာဘိသမယာ၊ ဥပသန္တော စရိဿသ်ိ" တိ။

၁၀။ ။ ဝိပဿနာ ဟိ နိစ္စနိမိတ္တံ့၊ ဓုဝနိမိတ္တံ့၊ သုခနိမိတ္တံ့၊ အတ္တနိမိတ္တဉ္စ ဥဂ္ဂါဒေတိ၊ တသ္မာ အနိမိတ္တာတိ ကထိတာ။

၁၃၂၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၆။ ပါ၊ သျှ။ ၂၉။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၁၇။ ပါ၊ သျှ။ ၃၅။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၆၉။ ပါ၊ သျှ။ ၂၆၉။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၁၁။ ပါ၊ သျှ။ ၃၃၃။]

---

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၉၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၅၉ ။ ။ ၁၃၂၂-ခုနှစ်ကလည်း မေး ခဲ့ပြီ။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၀၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၄၂၅။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၄၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၅၈၂။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၅၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၇။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၆၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၉၅။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၆၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၉၅။]

၁၃၂၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ကြီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) စိရပါရိဝါသိယင်္ဂေန မဒိရာဒယော အာသဝါ၊ အာသဝါ ဝိယာတိပိ အာသဝါ။

(ခ) လောကသ္မိဉ္ဉိ စိရပါရိဝါသိကာ မဒိရာဒယော အာသဝါတိ ဝုစ္စန္တိ။

(ဂ) ယဒိ စ စိရပါရိဝါသိယင်္ဂေန အာသဝါ၊ ဧတေယေဝ ဘဝိတုမရဟန္တိ။

(ဃ) ဝုတ္တဉ္စေတံ "ပုရိမာ ဘိက္ခဝေ ကောဋိ နံ ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာယ ဣတော ပုဗ္ဗေ အဝိဇ္ဇာ နာဟောသီ" တိ အာဒိ။

၁ ။ ။ ထုတ်ပြအပ်သော ဝါကျတို့တွင် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကတ္တား ထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂ ဟေတု, ဌာပနာပဋိက္ခေပ, စောဒနာ-ဟူသော ဌပနာပဉ္စကစောဒနာနည်း

http://www.dhammadownload.com

အားဖြင့် စောဒနာ တက်ခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို။)

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဘယ်ဒေါသကို ပယ်ကြောင်းကို ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

၄ ။ ။ မဒိရ-ပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ဆို၍ ဗျူပ္ပတ္တိ စသည်လေးပါးကို ခွဲဝေပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ဝါကျ၌ ပုဒ်တို့ကို လိင််, ဂဏ, ဂဏဝိမုတ္တ, အန္တ, ပဒတို့ဖြင့် အသီးအသီး ညွှန်ပြပါ။

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂကို ဖော်ပြ၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ကိုလည်း ပေးခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ နိပါတ်ပုဒ်၏ အနက်ကိုလည်းကောင်း, ဧတ-သဒ္ဒါ၏ အစွဲကိုလည်းကောင်း, ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗကို လည်းကောင်း ဖော်ပြပါ။

၈ ။ ။ အာသဝါ-ဟူသော ပုဒ်၌ ဖြစ်သင့်သော ဒဿနတ္ထ စသည်ကို ထုတ်ပြပါ။

၉ ။ ။ ဒိဋ္ဌာသဝ၏ တရားကိုယ်ကိုထုတ်၍ လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ်ပြပါ။

၁၀။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဧတံ-ကို ဝုစ္စန္တိ-၌ ပဋ္ဌာန်းနည်း စာစပ်၍ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ဟန်ကိုလည်း ပြခဲ့ပါ။

၁၃၂၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ ["ဧနေဟိ" ဟု ကတ္တားထည့်၍ သျှအတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ အပူမတ္တက် ဝတ္ထု၊ ပရိတ္တန္တိ ဧနေန ဝုစ္စတိ-ဟူသော (ပရိတ္တတိက်) ယောဇနာကို မှီးငြမ်းထောက်ထားသည် ။ ။ ဋ္ဌ။ ၉၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၂၅။]

---

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ဋ္ဌပနာပဋ္ဌက စောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "ရှည်မြင့်စွာ

http://www.dhammadownload.com

သော ကာလပတ်လုံး ထုံတတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အနက်ကြောင့် အာသဝမည်ကုန်သည်ရှိသော် ဤကာမာသဝစသည်တို့သည်သာလျှင် အာသဝမည်ထိုက်ကုန်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ဒဋ္ဌိကရဏအာဂမဝစန မရှိသော် ဆရာ့စကားသည် မသင့်နိုင်ရာသည်မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့ မသင့်နိုင်ရာသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)။ "ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ထုံတတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အနက်ကြောင့်အာသဝမည်ကုန်သည် ရှိသော် ဤကာမာသဝစသည်တို့သည်သာလျှင် အာသဝ မည်ထိုက်ကုန်၏" ဟုသာ မဆိုသင့် (ဋ္ဌပနာပဋိက္ခေပ)။ ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့သော ဒဋ္ဌိကရဏ အာဂမဝစနဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

မှတ်ချက် ။ ။ အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ ရည်၍ အဓိပ္ပာယ်တက် တက်သည်။

[နည်းမှိုးဖွယ် ။ ။ သာဓက, ဉာပကကာရဏ ရည်၍ အဓိပ္ပာယ်တက် တက်ပုံကို ၁၃၁၆-ခုနှစ် ပါရာဇိကဏ် အမှတ် (၂) နံပါတ် (၂) အဖြေကို နည်းမှိုးတက်ပါ။]

---

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ

ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျကို မပြဆိုဘဲ ဒဋ္ဌိယ (က) အမှတ်ပြဝါကျကိုသာ ဆိုသည်ရှိသော် ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာသောကြောင့် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကျမ်းဆရာရေးရကား: (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ယင်းဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

(တစ်နည်း) (က) အမှတ်ပြဝါကျကိုသာ ဆိုသည်ရှိသော် ကြာမြင့်စွာ ထုံအပ်သော မုဒရက်သီးရည် အစရှိသော အရက်သည် အာသဝမည်၏-ဟူသော စကားသည် အသင့်ယုတ္တိ မရှိ၍ ဩစိတျဟီနဒေါသ သင့်ရောက်ရာသောကြောင့် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကျမ်းဆရာရေးရကား: (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ယင်း ဩစိတျဟီနဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ ဖြစ်သည်။

[ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျဖြင့် ဝိရောဓိဒေါသ (တစ်နည်း) ဩစိတျဟီနဒေါသကို ပယ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ကျက် ။ ။ ဝါကျဒဋ္ဌိ၊ ဝိရောဓိ၊ သတိမြဲမြံယုဉ်။
ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ၊ ယင်းဝါကျ။ ဩစိတျဟိနတင်။
(ပေါရာဏ)]

---

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ဧနာ မဇ္ဈန္တိ တောယာတိ မဒိရာ။ (မောဂ္ဂလာန ကဿာဒိဝုတ္တိ၊ ၁၄၉။)

ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ မ-ဟူသော, ဒိ-ဟူသော, ရာ-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ မဒ-ဓာတ်, ကိရ-ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း, အစိတ်ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ယစ်မူးရူးသွပ်ခြင်း ကြိယာသည် လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ မဒိရာ-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ယစ်မူးရူးသွပ်ခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဧနာ မဇ္ဈန္တိ တောယာတိ-ဟူသော ဝိဂ္ဂြိဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ မဒိရာ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

ယဒိ-ကား အလိင်္ဂ, ဂဏဝိမုတ္တ, ကြကာရန္တ, နိပါတပဒ ဖြစ်ပါသည်။

စ-ကား အလိင်္ဂ, ဂဏဝိမုတ္တ, အကာရန္တ, နိပါတပဒ ဖြစ်ပါသည်။

စိရပါရိဝါသိယဌေန-ကား ပုလ္လိင်္ဂ, ပုရိသာဒိဂဏ, အကာရန္တ, သမာသပဒ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

အာသဝါ-ကား ပုလ္လိင်္ဂ်, ပရိသာဒိဂဏ, အကာရန္တ, ကိတသုဒ္ဓနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

ဧတေ-ကား ပုလ္လိင်္ဂ်, ပရိသာဒိဂဏ, အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

ဧဝ-ကား အလိင်္ဂ်, ဂဏဝိမုတ္တ, အကာရန္တ, နိပါတပဒ ဖြစ်ပါသည်။

ဘဝိတုံ-ကား အလိင်္ဂ်, ဂဏဝိမုတ္တ, နိဂ္ဂဟိတန္တ, နိပါတပဒ ဖြစ်ပါသည်။

အရဟန္တိ-ကား အလိင်္ဂ်, ဘူဝါဒိဂဏ, အကာရန္တ, အာချာတပဒ ဖြစ်ပါသည်။

[အာချာတ်ပုဒ်များနှင့် ဂဏ, အန္တ] ။ ။ အာချာတ်ပုဒ်များ၌ အာချာတဂဏကို "ဂဏ" ဟု ဆိုသည်။ ဓာတ္ဝန္တသရကို "အန္တ" ဟု ဆိုသည်။]

---

၆ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဟောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် အာသဝါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ရဇ္ဇိအနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းရဇ္ဇိအနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်၏ စိရပါရိဝါသိယ အနက်ဟောဇ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ နာမလိင်္ဂ်ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

မဒိရာဒယော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် အာသဝါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်အရ မုချအားဖြင့် မုဒရက်သီးရည် အစရှိသော အရက်ကို အရကောက်ရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား: အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

အာသဝါဝိယာတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် အာသဝါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဏ-ပစ္စည်း၏ ဥပမာအနက်ဟောဇ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း:) အာသဝါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "အာသဝါ ဝိယာတိ အာသဝါ" ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ပိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် ယိုစီးတတ်, ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘုတိုင်အောင် သြကာသအားဖြင့် ဘဝဂ်တိုင်အောင် အာရုံပြုသောအားဖြင့် သွားတတ် ရောက်တတ်သောကြောင့်သာ အာသဝမည်သည် မဟုတ်သေး၊ ကြာမြင့်စွာ ထုံအပ်သော မုဒရက်သီးရည် အစရှိသော အရက်နှင့် တူသောကြောင့်လည်း

http://www.dhammadownload.com

အာသဝမည်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ နိပါတ်ပုဒ်တို့၏ အနက်

ယဒိ-နိပါတ်ပုဒ်၏ အနက်ကား သင်္ကာဝဋ္ဌာန (တွေးတောခြင်း၏တည်ရာဖြစ်သော အနက်) ဖြစ်ပါသည်။

[ထောက်ပြယ် ။ ။ စေ, ယဒိ သင်္ကာဝဋ္ဌာနေ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ နှာ။ ၁၃၆။) စေ, ယဒိ ဣစ္ဆေတေ သင်္ကာဝတ္ထာနေ။ (သဒ္ဒနီတိသုတ္တမာလာ၊ နှာ။ ၃၈၈။)]

စ-နိပါတ်ပုဒ်၏ အနက်ကား ဝါကျာရမ္ဘ ဖြစ်ပါသည်။

ဧဝ-နိပါတ်ပုဒ်၏ အနက်ကား အဝဓာရဏ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ဇေတ-သဒ္ဒါ၏ အစွဲ ။ ။ ဇေတ-သဒ္ဒါ၏ အစွဲကား လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ--ဟူသောအနက် ဖြစ်ပါသည်။

ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ။ ။ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ (တ္ထ) ကား မာနစသော ကြင်းကိလေသာ ၇-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

[ထောက်ပြယ် ။ ။ မာနာဒိသု ဝိဇ္ဇမာနေသု-စသော မူလဋီကာကို ထောက်။]

---

၈ ။ ။ ကြိယာ ၅-တန်

၁ ။ ။ အာသဝ-အရ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ အယောနိသောမနသိကာရသည် (ပဌမ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ အကုသလဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာကဋတ္တာရုပ်သည် (ပဌမ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ အသဒ္ဓမ္မသဝန, ဗာလူပါသေဝန အစရှိသည်သည် (ဒုတိယ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိကဒုက္ခ အစရှိသော အဆက်အဆက်

http://www.dhammadownload.com

သော အကျိုးသည် (ဒုတိယ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနဘာဝတ္တ။

---

၉ ။ ။ ဒိဋ္ဌာသဝ-၏ တရားကိုယ် ။ ။ ဒိဋ္ဌာသဝ-၏ တရားကိုယ်ကား ၆၂-ပါးသော ဒိဋ္ဌိတည်း။ (ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိယော ဒိဋ္ဌာသဝေါ နာမ။ (ဋ္ဌ၊ ၄၀၁။)]

လက္ခဏာဒိစတုက္က

သာ အယောနိသော အဘိနိဝေသလက္ခဏာ၊ ပရာမာသရသာ။

မိစ္ဆာဘိနိဝေသပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အရိယာနံ အဒဿနကာမတာဒိပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ။ ၂၉၀။)

---

၁၀ ။ ။ ပဋ္ဌာန်းနည်းစာစပ်

ဧတံ-ကား "ကို" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝုတ္တံ-ဝယ် တ-ပစ္စည်း၌ သဟဇာတပစ္စည်း တ-ပစ္စည်းကား သဟဇာတ ပစ္စယုပွန်။

[နိဗ္ဗတ္တိကံ၌ အာရုံမျိုး မရ ။ ။ ဧတံ-၏ အရကို မနသာဝဝတ္ထာပိတ ပညတ္တိသဒ္ဒါကို ယူ၍ ဓာတ်၌ အာရမ္မဏမျိုးလည်း (အများစုက) စပ်ကြသည်။ သို့သော် ယင်းကံသည် နိဗ္ဗတ္တိကံဖြစ်၍ အာရမ္မဏမျိုး မရ၊ ထို့ပြင် **အာဟ၏ကံ၊ ခံခိုက်သောခါ၊ သဒ္ဒါပရမတ်၊ ဒဿေန္တောဉ်၊ ခံခိုက်ကရဏ၊ နာမပညတ်၊ ဖြစ်ရတတ်၊ မချတ်ဧကန်မြဲ**-ဟူသော ဘုရားကြီးနိယံ (၂၁) နှင့်လည်း မညီ။ (အာဟ-နှင့် ဝုတ္တံ-သဘောတူ၏။)

နိယံဟူက ယေဘုယျ ။ ။ နိယံဟူက၊ ယေဘုယျ၊ မုချမယူရာ-နှင့် အညီ နိယံဟူက ယေဘုယျဖြစ်သောကြောင့် **ကြိယာကံ၊ စပ်ဟန်ရိုး၊ မျိုးအာရုံဟူ**-ကို ထောက်၍ ကံနှင့် ကြိယာစပ်တိုင်း အာရုံမျိုးချည်း မယူဆစေချင်ပါ။ ။ ပုစ္ဆာမူရင်း၌ "ဝုစ္စန္တိ" ဟု တွေ့ရသည်။ အမှန်မှာ ဝုတ္တံ-ဖြစ်ရမည်။]

ပစ္စည်း, ပစ္စယုပွန် ဖြစ်ဟန်

(ဧတံ-၏ အရနှင့် တ-ပစ္စည်း၏ အရသည် ဝစီဝိညတ္တိဒသကကလာပ်ချည်းရသောကြောင့်) ဧတံ-အရ သုံးပါးသုံးပါးသော မဟာဘုတ်အား တတ်သော တစ်ပါးတစ်ပါးသော မဟာဘုတ်, တစ်ပါးတစ်ပါးသော မဟာဘုတ်အား တတ်သော သုံးပါးသုံးပါးသော မဟာဘုတ်, နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော မဟာဘုတ်အား

http://www.dhammadownload.com

တတ်သော နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော မဟာဘုတ်သည် ပစ္စည်း၊ ဝုတ္တံ-၌ တ-ပစ္စည်း၏ အရ သုံးပါးသုံးပါးသော မဟာဘုတ်, တစ်ပါးတစ်ပါးသော မဟာဘုတ်, နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော မဟာဘုတ်သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ဧတံ-အရ မဟာဘုတ် လေးပါးသည် ပစ္စည်း၊ ဝုတ္တံ-၌ တ-ပစ္စည်း၏ အရ ဝဏ္ဏ, ဂန္ဓ, ရသ, ဩဇာ, ဝစီဝိညတ်, သဒ္ဒ ဟူသော ဥပါဒါရုပ်သည် ပစ္စယုပ္ပန်။ ဤသို့ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ကြပါသည်။

၁၃၂၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ သံဝေဂေါ စ သံဝေဇနိယေသု ဌာနေသု။ သံဝိဂ္ဂဿ စ ယောနိသော ပဓာနံ။

၂ ။ ။ ယော တသ္မိံ သမယေ ဒေါသော ဒုဿနာ ဒုဿိတတ္တံ ဗျာပတ္တိ ဗျာပဇ္ဇနာ ဗျာပဇ္ဇိတတ္တံ ဝိရောဓော ပဋိဝိရောဓော စဏ္ဍိက္ကံ အသုရောပေါ အနတ္တ မနတာ စိတ္တဿ။ အယံ တသ္မိံ သမယေ ဗျာပါဒေါ ဟောတိ။

၃ ။ ။ အမ္ဗိလံ မဓုရံ တိတ္တကံ ကဋုကံ လောဏိကံ ခါရိကံ လမ္ပိလံ ကသာဝေါ သာဒု အသာဒု။

၄ ။ ။ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီတိ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ ပထဝီကသိဏံ။

အထက်ပါ ပါဠိတော်များကိုလည်းကောင်း, အောက်ပါ အဌကထာများကိုလည်းကောင်း အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ တသ္မာ ဓမ္မတ္တယေန သဒ္ဓိံ အတ္ထတော နိန္ဒာနတ္ထာနံ ကုသလာ-ဒီနမ္ပိ ဧကတ္ထံ အာပဇ္ဇတိ ယဒေဝ ကုသလံ၊ တံ အကုသလံ၊ တံ အဗျာကတံ။

၆ ။ ။ တတ္ထ ဒုက္ခပဋိစ္ဆာဒကံ တမော သမုဒယာဒိပဋိစ္ဆာဒကန္တိ စတ-သော အဝိဇ္ဇာ။

၇ ။ ။ အနာလပန္တော မနုဇေန ကေနစိ၊
ဝါစာဂိရံ နော စ ပနေ ဘဏေယျ။
အာပဇ္ဇေယျ ဝါစသိကံ နဂ ကာယိကံ၊
ပဉ္ဉာ မေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ။

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ တတြ တတြေဝ သင်္ခိတမ္ပတံ ပါပုဏာတိ သတိ သတိ အာယ-တနေတိ အာဒီသု ကာရဏံ။

၉ ။ ။ ဥဒ္ဒစ္စဝိစိကိစ္ဆာဝသေန ပဝတ္တသ္သ ဝိသာဟာရဿ ပဋိပက္ခတော အဝိသာဟာရော။

၁၀ ။ ။ တွံ ဗုဒ္ဓေဟိပိ အဒိဋ္ဌံ ပဿသိ၊ ဗဟုသစ္စကော နာမ တွံ၊ ဧဝံ မာဂဏ္ဍ၊ သစ္စဒ္ဒဿနံ နာမ အပုဗ္ဗံ နတ္ထိ၊ ကိလေသေ ပန အပ္ပဟီနေ ပဇဟတိ။

၁၃၂၅-ခုနှစ် မြောစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၆။ ပါ၊ သျ။ ၂၉။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၁၀၁။ ပါ၊ သျ။ ၁၅၂။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၆၇။ ပါ၊ သျ။ ၂၆၂။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၄၅။ ပါ၊ သျ။ ၁၀၁ ။ ။ ၁၃၁၈-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။ ဤမေးခွန်းနောက် ရောက်ခါ ပါဠိရှိအစဉ်အတိုင်း မဟုတ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၈၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၈၃။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၉၃။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၃၈။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၃၆။ ဋ္ဌ၊ သျ။ ၁။ ၅၄၄။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၈၅။ ဋ္ဌ။ သျ၊ ၂။ ၁၅၁။]

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၈၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၆၃။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၈၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၅၆၀။]

၁၃၂၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) မာနသန္တိ မနော ဇေ၊ "အန္တလိက္ခစရော ပါသော၊ ယွာယံ စရတိ မာနသော" တိ ဟိ ဇာတ္တေ ပန သမ္ဗယုတ္တဓမ္မော "မာနသော" တိ ဝုတ္တော။

(ခ) "ကထံ ဟိ ဘဂဝါ တုယှံ၊ သာဝကော သာသနေ ရတော။ အပ္ပတ္တမာနသော သေက္ခော၊ ကာလံ ကယိရာ ဇနေသုတာ" တိဇာတ္တေ အရဟတ္တံ "မာနသ" န္တိ ဝုတ္တံ။

(ဂ) ဣဓ ပန မနောဝ မာနသံ၊ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဟေတံ ပဒံ ဝုတ္တံ။

၁ ။ ။ ထည့်သင့်သော ပါဌ်ကို ထည့်၍ (က) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျများကို အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ ဗျဉ္ဇနဝသေန-စသော ဝါကျသို့ ဌပနာဘောဂါဒိပဉ္စကတက် တက်ခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန် မလို၊ သဒ္ဒါ, ပညတ်, ပရမတ် ခွဲခြားရန် မလို။)

၃ ။ ။ သမ္ဗဿတော ဇာတံ, သမ္ဗဿေ ဝါ ဇာတန္တိ သမ္ဗဿဇံ-၌ အဘယ်ကို လဲလှယ်လို၍ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားသည်ဟူ၍လည်းကောင်း, (ဂ) အမှတ်ပြ ဣဓ ပန-စသော ဝါကျဖြင့် အဘယ်ဒေါသကို ပယ်သည်ဟူ၍ လည်းကောင်း ညွှန်ပြပါ။

၄ ။ ။ ပဒံ-၌ ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တိစသော လေးပါးကို ခွဲခြား၍ ပြပါ။

၅ ။ ။ အပ္ပတ္တမာနသော, သေက္ခော, ကာလံ, ဇနေ-တို့၌ လိင်, ဂဏ, အန္တနှင့်တကွ သမာသပဒ စသည်ကို ညွှန်ခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတုသမ္ဗဿဇာတိ တဿာ ကုသလ-သညာယ အနုဘဝိကာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ သမ္ဗဿမှိ ဇာတာ-၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို ညွှန်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၇ ။ ။ ယွာယံ-၌ ယ-၏ စွဲရာအနက်ကိုလည်းကောင်း, မနောဝ မာန-သံ-၌ ဧဝ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထတို့ကိုလည်းကောင်း ညွှန်ပြပါ။

၈ ။ ။ ဝုတ္တော-၌ ဓာတ်၏ အရကို ယူ၍ ဒဿနတ္ထစသည် ၅-တန် မှန်ကန်အောင် ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ စိတ္တမုဒုတာ-၏သာ လက္ခဏ, ရသ, ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန်များကို ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၀။ ။ "မာနသော" တိ ဝုတ္တော-တွင် မာနသော-၌ ပစ္စည်း၏ အရ တရားကို ပြပြီးလျှင် ထိုတရားက ပုဒ်၏အရ တရားအား ကျေးဇူးပြုပုံကို ညွှန်၍ ထိုသို့ကျေးဇူးပြုရာ၌ ဖြိုင်နိုင်သော ပစ္စည်းတို့ကို ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၃၂၅-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [သျှ အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၈၄။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၄၇။]

---

၂ ။ ဗျဉ္ဇနဝဿေန-စသော ဝါကျသို့ ဋ္ဌပနာဘောဂါဒိ ပဋ္ဌကတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် ဣဓ ပန မနောဝ မာနသံ-ဟူသော ဝါကျဖြင့် "ဤစိတ္တနိဒ္ဒေသ၌ စိတ်ကိုပင် 'မာနသံ' ဟူ၍ ဆိုအပ်၏" ဟု ယုတ္တိဒဋ္ဌိယကို ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ယုတ္တိဒဋ္ဌိယသည် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့ မကင်းကောင်းသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)။ ယုတ္တိဒဋ္ဌိယကိုသာ မဆိုသင့် (ဋ္ဌပနာပဋိက္ခေပ)။ ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဗျဉ္ဇနဝဿေန-စသော ဝါကျကိုမိန့်။

---

၃ ။ ။ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားခြင်းအကြောင်း

ပဋ္ဌမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ်အနက်မှ တစ်ပါး သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် အနက်ကို လဲလှယ်လို၍ သမ္မသဿတော ဇာတံ, သမ္မဿေ ဝါ ဇာတန္တိ သမ္မဿဇံ-၌ ဝါ-သဒ္ဒါထားပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဣဓ ပန-စသော ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သောဒေါသ

(ဂ) အမှတ်ပြု ဣဓ ပန မနောဝ မာနသံ-ဟူသော ဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတဒေါသ (တစ်နည်း) အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဣဓ ပန မနောဝ မာနသံ-ဝါကျသည် ဝိသေသဝါကျ, ပကတ္တန္တရဝါကျ ၂-မျိုး သင့်သည်။

[ဣဓ ပန-အမှတ်အသားနှင့် ဝါကျအမည် ။ ။ သာမည်ကို ပြုပြီးနောက် ဝိသေသကို ပြလိုရာ, အတ္ထုဒ္ဒါရမှတစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဒေသကိုပြလိုရာတို့၌ ဣဓ ပန-သဒ္ဒါကို ကျမ်းဆရာတို့ အများအားဖြင့် ထားလေ့ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဣဓ ပန-အစရှိသော (ဝါ) ဣဓ ပန-အမှတ်အသား ပါသော ဝါကျကို "ဝိသေသ, ပကတ္တန္တရ ၂-မျိုးသင့်၏" ဟု မှတ်အပ်၏။

ကျက် ။ ။ **သစေ, ဣဓနောက် ပန၊ ဝိသေသဟုစွဲ** ။ (ရွှေရေးဆောင် နိယံ။ ၄၅။)

အတ္ထုဒ္ဒေသ၊ ထား (ပြု) လိုက၊ ဣဓ ပန ထားမြဲသာ။ ပကတ္တန္တရ၊ ဝိသေသ၊ နှစ်ဝ ပေးမြဲသာ။ (သီလက္ခန်နိဿယသစ်၊ ၁။ ၂၀၀။)

ပကတ္တန္တရဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ ပကတ္တန္တရ ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတ ဒေါသကို ပယ်သည်။

ကျက် ။ ။ **ပကတ္တန္တရ၊ ဟူလက၊ အဗျာပိတ တင်။]**

---

၄ ။ ။ **ဝိဂ္ဂဟ** ။ ။ ပဒ္ဒတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိ ပဒံ။

ဗျုပ္ပတ္တျာဒီစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ပ-ဟူသော ဒံ-ဟူသော, အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ ပဒ-ဓာတ်, အ-ပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း, အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သိခြင်းကြိယာသည် လည်းကောင်း. ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ ပဒံ-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော သိခြင်းကြီယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိ-ဟူသော ဝိဂ္ဂြိဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ ပဒ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

အပ္ပတ္တမာနသော-ကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂဏ, အကာရန္တ, သမာသပဒ ဖြစ်ပါသည်။

သေက္ခော-ကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂဏ, အကာရန္တ, တိတသုဒ္ဓနာမပဒ (တစ်နည်း) တဒ္ဓိတသုဒ္ဓနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

ကာလံ-ကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂဏ, အကာရန္တ, ကိတသုဒ္ဓနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

ဧနေ-ကား ပုလ္လိင်, ပရိသာဒိဂဏ, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

အနုစ္ဆဝိကာယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် တဇ္ဇာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ရုဠှိအနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းရုဠှိအနိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပုဒ်၏ အနုစ္ဆဝိကအနက်ဟောဇ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ နာမလိင် ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

တဿာ ကုသလသညာယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် "သင့်လျော်" ဟူသည် ထိုကုသိုလ်သညာအား သင့်လျော်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

(တစ်နည်း) အနုစ္ဆဝိကာယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် တဇ္ဇာ-ဝယ်

http://www.dhammadownload.com

ဇာတ-သဒ္ဒါ၏ အနုစ္ဆဝိကအနက်ဟောဇ၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ နာမလိင်္ဂသဲဝဏ္ဏနာ၊ သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

တဿာ အနုစ္ဆဝိကာယ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် တဇ္ဇာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ စတုတ္ထိတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ် ယင်းစတုတ္ထိတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ သမ္ပဒါန်အနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) တဇ္ဇာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "တဿာ ဇာတာ တဇ္ဇာ" ဟု စတုတ္ထိတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

ကုသလသညာယ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် တဿာ-ဠိ တ-ဖြင့် ကုသလဃညာကို စွဲရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သဗ္ဗ နာမလိင်္ဂသဲဝဏ္ဏနာ။

အနုစ္ဆဝိကာယ မနောဝိညာဏဓာတုယာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတုယာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၏အဖြစ်, ယင်းကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၏ တုလျအနက်ဟောဇ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတု-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို **[သမာနဝိဘတ္တိ၊ ဖွင့်လျက်ရှိ၊ မှတ်သိကမ္မဓာရယာ-**နှင့် အညီ] "တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတု တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတု" ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

မနောဝိညာဏဓာတုယာ သမ္ပယုတ္တာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ပယုတ္တ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ် အဖြစ်, ယင်းဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ သမ္ပန်အနက်ဟောဇ၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) တဇ္ဇာမနော ဝိညာဏဓာတုသမ္ပယုတ္တ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို **[နာနာဝိဘတ္တိက၊ ဖွင့်၍ပြ၊ တပ္ပုရိသ ကြံလေပါ-**နှင့် အညီ] "တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတုယာ သမ္ပယုတ်တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတု သမ္ပယုတ်" ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဲဝဏ္ဏနာ။

သမ္ပယုတ်မို ဇာတာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် တဇ္ဇာမနော ဝိညာဏဓာတုသမ္ပယုတ်ဇာ-ဟူသော သဲဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏

http://www.dhammadownload.com

အဖြစ်, ယင်း သတ္တမိတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အာဓာရ အနက်ဟောဓ၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင််ပဒတ္ထသ်ဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) တဇ္ဈာမနောဝိညာဏာဓာတုသမ္မသမာ-ဟူသော သ်ဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "တဇ္ဈာမနောဝိညာဏာဓာတုသမ္မသမီ ဓာတာ တဇ္ဈာမနောဝိညာဏာဓာတုသမ္မသမာ" ဟု သတ္တမိတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပ္ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသ်ဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ယွာယ်-၌ ယ-၏ စွဲရာ အနက် ။ ။ ယွာယ်-၌ ယ-၏ စွဲရာ အနက်ကား ရာဂတည်းဟူသော ကျော့ကွင်း (ပါသ) ဟူသော အနက် ဖြစ်ပါသည်။

မနောဝ မာနသ်-၌ ဧဝ (သဒ္ဒါ)-၏ နိဝတ္တေ တဗ္ဗတ္ထ ။ ။ မနောဝ မာနသ်-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကား သမ္မယုတ္တဓမ္မ (ရာဂ) နှင့် အရဟတ္တဖိုလ် ဖြစ်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ ကြီယာ ၅-တန်

ဝုတ္တော-၌ ဓာတ်၏အရဂို မာရ်နတ်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဒေါသ ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ [ပဋိဘာဟာမိနန္တိ စိန္တေတွာ၊ (သာရတ္ထ ၃။ ၂၀) ကို ထောက်။]

၁ ။ ။ ယင်း ဒေါသပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ အယောနိသော မနသိကာရသည် (ပဌမဖလူပစာရ အားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ မာနသော-ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် (ပဌမကာရဏူပစာရ အားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ သဒ္ဓမ္မအသဝဏ်, ဗာလူပါသေဝန စသည်သည် (ဒုတိယဖလူပစာရ အားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ မာနသော-ဟူသော စကားကို ဘုရားရှင် ကြားသိရခြင်း, ထိုသို့ ကြားသိရခြင်းကြောင့်-

http://www.dhammadownload.com

ရူပါ သဒ္ဒါ ရသာ ဂန္ဓာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ စ မနောရမာ။

ဇတ္ထ မေ ဝိဂတော ဆန္ဒော၊ နိဟာတော တူမသိ အန္တကာ-ဟသော ဂါထာကို မိန့်တော်မူခြင်း စသည်သည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရ အားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

---

၉ ။ ။ စိတ္တမုဒုတာ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က

စိတ္တမုဒုတာ ကာယစိတ္တထဒ္ဓဘာဂူပသမလက္ခဏာ၊
ကာယစိတ္တထဒ္ဓဘာဝနိမဒ္ဒနရသာ။
အပဋိဃာတပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ။ ၁၇၄။)

---

၁၀ ။ ။ မာနသော-၌ ပစ္စည်း၏ အရ တရား ။ ။ မာနသော-၌ သ-ပစ္စည်း၏ အရ တရားကား ရှာဂ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုတရားက ပုဒ်၏အရ တရားအား ကျေးဇူးပြုပုံ ။ ။ ထို သ-ပစ္စည်း၏ အရ ရှာဂ ပစ္စည်းတရားက မန-ပုဒ်၏အရ လောဘမူစိတ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ထိုသို့ကျေးဇူးပြုရာ၌ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စည်း ။ ။ ထိုသို့ ကျေးဇူးပြုရာ၌ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စည်းတို့ကား ဟေတု, သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, သမ္မယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ (ယထာရဟ) ၇-ပစ္စည်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ပဋ္ဌာန်း

၁၃၂၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
မွေသင်္ကီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာပြခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ ပဋိသန်ဓိနဗလဋ္ဌ။ ဘာဝနာဗလဋ္ဌ။

၂ ။ ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ သဒ္ဒါ သဒ္ဒဟနာ သြကပ္ပနာ အဘိပ္ပသာဒေါ သဒ္ဓါ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ သဒ္ဓါဗလံ။ ဣဒံ သ္မိံ သမယေ သဒ္ဓါဗလံ ဟောတိ။

၃ ။ ။ ယော တေသံ ရူပိနံ ဓမ္မာနံ အာယု ဋ္ဌိတိယပနာ ယာပနာ ဣရိယနာ

http://www.dhammadownload.com

ဝတ္တနာ ပါလနာ ဇီဝိတံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ ဣဒံ တံ ရူပံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။

၄ ။ ။ ကတမေ ဓမ္မာ သေက္ခာ။ စတ္တာရော မဂ္ဂါ အပရိယာပန္နာ ဟေဋ္ဌိမာနိ စ တီဏိ သာမညဖလာနိ။ ဣမေ ဓမ္မာ သေက္ခာ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ အညမညဝိသိဋ္ဌာနံ ကုသလာ ကုသလာနံ ပါကာတိ ဝိပါကာ။ ဝိပက္ကဘာဝမာပန္နာနံ အရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။

၆ ။ ။ နာမကရဏဋ္ဌေန, နမနဋ္ဌေန, နာမနဋ္ဌေန စ နာမံ။ ရုပ္ပနဋ္ဌေနရူပံ။

၇ ။ ။ ဒွါရေ စရန္တီ ကမ္မာနိ၊ န ဒွါရာ ဒွါရစာရိနော။
တသ္မာ ဒွါရေဟိ ကမ္မာနိ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။

၈ ။ ။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ စတသ္သော ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိယော ဂဟိတာ ပစ္စယာနံ ဓမ္မိကတာ, စေတနာမဟတ္တံ, ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ, ဂုဏတိရေကတာတိ။

၉ ။ ။ ယဲ ပန အာဇီဝဟေတု နေသာဒမစ္ဆဗန္ဓာဒယော ပါဏဲ ဟနန္တိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယန္တိ၊ မိစ္ဆာစာရံ စရန္တိ၊ အယံ မိစ္ဆာဇီဝေါ နာမ၊ တတောဝိရတိ သမ္မာအာဇီဝေါ နာမ။

၁၀ ။ ။ အဋ္ဌ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပါဒါ သေက္ခာသေက္ခာနံ အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓမဂ္ဂါနံ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ မဂ္ဂါရမ္မဏာ၊ မဂ္ဂေန ပန အသဟဇာတတ္တာ နံ မဂ္ဂဟေတုကာ။

၁၃၂၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၅။ ပါ၊ သျှ။ ၂၈။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၂၁။ ပါ၊ သျှ။ ၄၈။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၆၈။ ပါ၊ သျှ။ ၂၆၅။ ။၁၃၁၆-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၁၀။ ပါ၊ သျ၊ ၃၃၂။ ။၁၃၁၆-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၈၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၉၄။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၉၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၄၅။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၂၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၅၀၇။ ။၁၃၁၈-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၀၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၂၂၉။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၆၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၈၆။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ။ ၄၄၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၅၀၁။]

၁၃၂၆-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ကြီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ကမ္မကိလေသေဟိ အာစိယတိတိ အာစယော၊

(ခ) ပဋိသန္ဓိစုတိဂတိပွဝတ္တာနံ ဇေတံ နာမံ။

(ဂ) တဿ ကာရဏံ ဟုတ္ဝာ နိပ္ပါဒနဘာဝေန တံ အာစယံ ဂစ္ဆန္တိ၊ ယဿ ဝါ ပဝတ္တန္တိ၊ တံ ပုဂ္ဂလံ ယထာဝုတ္တမေဝ အာစယံ ဂမေန္တီတိပိ အာစယဂါမိနော။

(ဃ) သာသဝကုသလာ ကုသလာနံ ဇေတံ အဓိဝစနံ။

http://www.dhammadownload.com

၁ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပြအပ်သော တရားကို ကံပုဒ်ပြု၍ (က) အမှတ်ပြဝါကျကို အနက်ယောဇနာပြပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာပဋိကွေပ, စောဒနာတို့ဖြင့် စောဒနာတက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို။)

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အကြောင်း, အကျိုး, သဒ္ဒါ, အနက်တို့တွင် အဘယ်ကို ပြောင်းလဲလို၍ ဝါ-သဒ္ဒါကို ဆိုရပါသနည်း။

၄ ။ ။ ကမ္မကိလေသေဟိ-ပုဒ်ကို အစိတ်, အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြုပြီးလျှင် ကိလေသော-ပုဒ်၌ ဗျုပ္ပတျာဒိစတုက္ကဲ ခွဲပြပါ။

၅ ။ ။ အာစယဂါမိနော-ပုဒ်၌ လိင်နှင့် ဂိုဏ်းကို ဖော်ပြပြီးလျှင် အဓိဝစနံ သဒ္ဒါ၏ သမာသ်အမည်ကို ဖော်ပြပါ။

၆ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာကို ဖော်ပြပါ။

၇ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ယထာဝုတ္တ-သဒ္ဒါဖြင့် ညွှန်အပ်သော အနက် ဧဝ-သဒ္ဒါ, အပိ-သဒ္ဒါတို့၏ အနက်ကို ဖော်ပြပါ။

၈ ။ ။ အာစယ-ပုဒ်၌ ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ပြပါ။

၉ ။ ။ ကုသလာကုသလာနံ-ပုဒ်၌ အကုသိုလ်တရား၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ဖော်ပြပါ။

၁၀။ ။ ကံကိလေသာတို့က အာစယ-ပုဒ်၏ အရဖြစ်သော တရားတို့အားကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ဖော်ပြပါ။

၁၃၂၆-ခုနှစ် မွေစရိယတန်း
မွေသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ ["ယောပဋိသန္ဓိစုတိဂတိပ္ပဝတ္တမွော၊ အကြင်ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိဟုဆိုအပ်သော စက်ရဟတ်သို့ မပြတ်လည်တတ်သောဝဋ်တရားကို" ဟု ကံပုဒ်ပြု၍ သျ အတိုင်း ယောဇနာ။ ဌ။ ၈၆။ ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၀၂။]

---

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဌပနာဘောဂါဒိစောဒနာတက်

အရှင်အဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် အာစယ-ပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ အဘိဓာနတ္ထသည် အဘိဓေယျတ္ထ နှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့မကင်းကောင်း သောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)။ အဘိဓာနတ္ထကိုသာ မဆိုသင့် (ဌပနာပဋိက္ခေပ)။ အဘိဓေယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို မိန့်။

---

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါ ဆိုရခြင်းအကြောင်း

အာစယဂါမိနော-ဝယ် ဂါမိ-၌ ဏိ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓကတ္တု သာဓန အနက်မှတစ်ပါး ဟေတုကတ္တု သာဓနအနက်ကို ပြောင်းလဲလို၍ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါကို ဆိုရပါသည်။

---

၄ ။ ။ အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ကရဏဲ, ကရီယတီတိဝါကမ္မံ။ (မောဂ္ဂလာန-ဏွာဒိဝုတ္တိ။ ၁၃၆)။ ကိလိသတီတိ ကိလေသော (သီလက္ခန်ဒီကာသစ်)။

[ကိလေသော-ဝိဂ္ဂဟ ရှင်းချက် ။ ။ သမ္မာ ကိလိသတိ ဝိဗာဓတိ ဥပတာပေတိစာတိ သဲကိလေသော (သီ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁။ ၁၀၂။)-ထောက်၍ "ကိလိသတိ" ဟု ဘူဝါဒိရုပ်ဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြုသည်။ မှန်၏-ကိလိသ-ဓာတ်သည် ဗာဓနတ္ထ၌ ဘူဝါဒိ, ကိယာဒိတည်း၊ ဥပတာပနတ္ထ၌ ဒိဝါဒိတည်း။ (ကိလိသ ဗာဓနေ။ ကိလိသတိ။ (နီတိ၊ ဓာတု၊ ၁၇၉)။ ကိလိသ ဥပတာပေ၊ ကိလိဿတိ။ (နီတိ၊ ဓာတု၊ ၂၃၇)။ ကိလိသ ဝိဗာဓနေ။ ကိလိသ္နာတိ။ (နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၅၅)။ ကိလိသော ဒိ ဥပတာပ၊ မလိနေ ဘူကိ ဗာဓနေ။ (ဓာတ္ဝတ္ထသင်္ဂဟ) ဗာဓနတ္ထ ၌ "ကိလိသတိ" ဟု ဘူဝါဒိ, သို့မဟုတ် "ကိလိသ္နာတိ" ဟု ကိယာဒိ, ဥပ-တာပနတ္ထ၌ "ကိလိဿတိ" ဟု ဒိဝါဒိရုပ်ဖြင့် နေရမည်ဟူလို။ ဤဋီကာသစ်၌ ဝိဗာဓတိ-ကိုငဲ့၍ "ကိလိသတိ" ဟု ဘူဝါဒိရုပ်ဖြင့် ရေးသည်၊ ဥပတာပေတိ-ကို ငဲ့သော် "ကိလိဿတိ" ဟု ဒိဝါဒိရုပ်ဖြင့် နေရမည်၊ (သို့သော် နောက် အနက်ကို ငဲ့၍ ရေးရိုး မရှိကြ) ။ ။ ဤအဌကထာ သဲကိလိဋ္ဌတိက် အဖွင့်၌ကား "သဲကိလေသေတီတိ သဲကိလေသော (ဝိဗာဓတိ, ဥပတာပေတိ စာတိအတ္ထော။)" ဟု စုရာဒိရုပ်ဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြုသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကိလိဿန္တိ ဇတေဟိ သက္ကာတိ ကိလေသာ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃။) – ကိုထောက်၍ "ကိလိဿန္တိ သတ္တာ ဇတေနာတိ ကိလေသော" ဟု ကရဏသာဓနလည်း ပြုနိုင်သည်။ စိတ္တံ ကိလိဿတိ ဥပတပ္ပတိ, ဘာဓိယတိ ဝါ ဇတေဟိတိ ကိလေသာ (ဋီကာကျော်။ ၂၂၁။)–ကိုထောက်၍ "စိတ္တံ ကိလိဿတိ ဥပတပ္ပတိ ဇတေနာတိ ကိလေသော" ဟု ကရဏသာဓန, "စိတ္တံ ကိလိဿတိ (ကမ္မရုပ်) ဘာဓိယတိ ဇတေနာတိ (စိတ်ကို တားမြစ်တတ်သော သတ္တိကြောင့်) ကိလေသော" ဟု အဝတ္ထုကတ္တုသာဓန (ပစ္ဆိမတ္ထေ ပန အဝတ္ထုကတ္တု နိဒ္ဒေသော။ မဏိသာရမဉ္ဇူ။ ၂။ ၂၄၇။) လည်း ပြုနိုင်သည်။]

အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ကမ္မဉ္စ ကိလေသော စ ကမ္မကိလေသာ။

ကိလေသော–ပုဒ်၌ ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ကို–ဟူသော, လေ–ဟူသော, သော–ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ ကိလိသ–ဓာတ်, အ–ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း, အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော နိပ်စက်ခြင်း (တစ်နည်း) ပူလောင်ခြင်း ကြိယာသည်လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ ကိလေသော–ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော နိပ်စက်ခြင်း (တစ်နည်း) ပူလောင်ခြင်း ကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘောဒစိန္တ ဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ကိလိသတိတိ–ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ ကိလေသော–ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

အာစယဂါမိနော–ကား ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂုဏ်းဖြစ်ပါသည်။

အဓိဝစနံ–သဒ္ဒါ၏ သမာသ်အမည် ။ ။ အဓိဝစနံ–ကား အဗျယီဘော

http://www.dhammadownload.com

သမာသ် ဖြစ်ပါသည်။

[ထောက်ပြယ် ။ ။ ဝစနမတ္တမေဝ အဓိကာရံ ကတွာ ပဝတ္တာ အဓိဝစနာနာမ။ (ဋ္ဌ။ ၉၄)။ ဝစနမတ္တမေဝအဓိကာရံကတွာ ပဝတ္တိယာ တထာ ပဏ္ဍတ္တိ-ယေဝ အဓိဝစနံ။ (သီလက္ခန်ဒီကာသစ်၊ ၁။ ၃၉၂။)]

(တစ်နည်း-) သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဖြစ်ပါသည်။

[ထောက်ပြယ် ။ ။ အထ ဝါ အဓိ-သဒ္ဒေါ ဥပရိဘာဂေ၊ ဥပရိ ဝစနံ အဓိဝစနံ။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ မူလဋီကာ။ ၅၆။) အထ ဝါ အဓိ-သဒ္ဒေါ ဥပရိဘာဂေ၊ ဝုစ္စတိတိ ဝစနံ၊ အဓိ ဥပရိဘာဂေ ဝစနံ အဓိဝစနံ။ (သီလက္ခန်ဒီကာသစ်။ ၁။ ၃၉၂။)]

(တစ်နည်း-) ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဖြစ်ပါသည်။

[ထောက်ပြယ် ။ ။ အဓိနံ ဝါ ဝစနံ အဓိဝစနံ ။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ မူလဋီကာ။ ၅၆။) အဓိနံ ဝစနံအဓိဝစနံ။ (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၁၁၄။) အဓိဝစနန္တိ စ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တံ (အဓိ-သဒ္ဒါသည် သမာသ်အရာ၌ အဓိကိစ္စအနက်, ပဝတ္တိအနက် ၂-ချက်ကို ဟောနိုင်သည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ မူလဋီကာ။ ၄၇။) ဝစနံ၊ ပသိဒ္ဓံ ဝါ ဝစနံ၊ နာမန္တိ အတ္ထော။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၂၁။)]

---

၆ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် အာစယဂါမိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏အရ အာသဝေါတရာ:တို့၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ယထာဝုတ္တ-သဒ္ဒါဖြင့် ညွှန်အပ်သော အနက် ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ယထာဝုတ္တ-သဒ္ဒါဖြင့် ညွှန်အပ်သော အနက်ကား: ဂဂီလေသာတို့သည် ပွား:စေအပ်သော ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ်တရာ: ဖြစ်ပါသည်။

ဓေ-သဒ္ဒါ၏ အနက် ။ ။ ဓေ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား: အဝဓာရဏ အနက် ဖြစ်ပါသည်။

အပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက် ။ ။ အပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား: ဝုတ္တသမုစ္စည်:

http://www.dhammadownload.com

ခေါ် သမ္မိဏ္ဍနအနက် ဖြစ်ပါသည်။ [၁၃၂၁-ခုနှစ် အဖြေ ပြန်ကြည့်။]

---

၈ ။ ။ အာစယ-ပုဒ်၌ ကြိယာ ၅-တန်

၁ ။ ။ အာစယ-ပုဒ်၏ အရ၊ ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိဟု ဆိုအပ်သော လောကီဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်သည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်သည် (ပဌမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ ကာယိကသုခ, စေတသိကသုခ, ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိကဒုက္ခသည် (ပဌမကာရကူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရ, အယောနိသောမနသိကာရသည် (ဒုတိယဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ သုဂတိဘဝ, ဒုဂ္ဂတိဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသည် (ဒုတိယကာရကူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

မှတ်ချက် ။ ။ ကုသလဝိပါက်, အကုသလဝိပါက်အားလျော်စွာဖြစ်သင့်သလို အကြောင်း, အကျိုး ရှေ့နောက် ဆက်စပ် ယူပါရန်။

---

၉ ။ ။ အကုသိုလ်တရား၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က

သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏာ၊ အနတ္ထဇနနရသံ။
သံကိလေသပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာနံ။
ဂါရယှဘာဝတော ဝါ သာဝဇ္ဇလက္ခဏာ၊ သံကိလေသဘာဝရသံ။
အနိဋ္ဌဝိပါကပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ယထာဝုတ္တပဒဋ္ဌာနံ။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ အနုဋီ။ ၁၂၆။)

၁၀။ ။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း

ကံ, ကိလေသာတို့က အာစယ-ပုဒ်၏အရဖြစ်သော လောကီဝိပါက်ဇာတ်သနာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကား နာနက္ခဏိက ကမ္မ, ပကတူပနိဿယသတ္တိများ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ သာမန်မေးခွန်းဖြစ်၍ မေးခွန်းအားလျော်စွာ အစိတ်အစိတ်

http://www.dhammadownload.com

မခွဲတော့ဘဲ တစ်ပေါင်းတည်းပြု၍ ဖြေပါသည်။

[အစိတ်အစိတ် ခွဲဆော်–ဗလဝဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကံသည် အာစယ–ပုဒ်၏ အရဖြစ်သော လောကီဝိပါက်ဓာတ်သ နာမက္ခန္ဓအား ပကတူပနိဿယ, နာနက္ခဏိကကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

ဒုဗ္ဗလဖြစ်သော ကာမကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကံသည် အာစယ–ပုဒ်၏ အရ ဖြစ်သော ကာမဝိပါက်တဝိသနာမက္ခန္ဓာအား နာနက္ခဏိကကမ္မ–သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

ဗလဝဒုဗ္ဗလဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကံသည် အာစယ–ပုဒ်၏ အရဖြစ်သော ကဋတ္တာရုပ်အား နာနက္ခဏိကကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု သည်။

လောဘစသော ကိလေသာက အာစယ–ပုဒ်၏ အရ ဖြစ်သော လောကီ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာကဋတ္တာရုပ်အား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။]

၁၃၂၇–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁ ။ ။ ယာ တသ္မိံသမယေ ပိတိ ပါမောဇ္ဇံ အာမောဒနာပမောဒနာ ဟာသော ပဟာသော ဝိတ္တိ ဩဒဂ္ဂျ အတ္တမနတာ စိတ္တဿ။ အယံ တသ္မိံသမယေ ပိတိ ဟောတိ။

၂ ။ ။ ယံ တသ္မိံ သမယေ ဟိရိယတိ ဟိရိယိတဗ္ဗေန ဟိရိယတိ ပါပ–ကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ။ ဣဒံ တသ္မိံ သမယေ ဟိရိဗလံ ဟောတိ။

၃ ။ ။ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ အတ္ထိ ရူပံ ယမ္ပိ ယမ္ပိ ဇနပဒေ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ မူခါသိယံ ဒန္တ ဝိခါဒနံ ဂလဿောဟရဏိယံ ကုစ္ဆိဝိတ္ထမ္ဘနံ ယာယ ဩဇာယ သတ္တာ ယာပေန္တိ၊ ဣဒံ တံ ရူပံ ကဗဠီကာရော အာဟာရော။

၄ ။ ။ ယာ ပရလာဘသက္ကာရဂရုကာရမာန နဝန္ဒနပူဇာသု ဣဿာ ဣဿာယနာ ဣဿာယိတတ္တံ ဥသူယာ ဥသူယနာ ဥသူယိတတ္တံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ

http://www.dhammadownload.com

ဣဿာသညောဇနံ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ယာသံ ဝသေန ဂဂနတလံ အဥ္ဇနစုဏ္ဏသမောကိဏ္ဏံ ဝိယ, ဥမာ-ပုပ္ဖနီလုပ္ပလဒလသဉ္ဆန္နံ ဝိယ, ဝိတိပတန္တမဏိတာလဝဏ္ဏံဝိယ, သမ္ပသာဒိတ-မေစက ပဋံဝိယ စ အဟောသိ။

၆ ။ ။ တဉ္ဒိ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒိဘေဒေ အတ္ထေ သုစေတိ၊ သုဝုတ္တာစေတ္ထ အတ္ထာ ဝေနေယျဿာသယာနုလောမေန ဝုတ္တတ္တာ။

၇ ။ ။ နု ဟိ ဓမ္မော အဓမ္မော စ၊ ဥဘော သမဝိပါကိနော။
အဓမ္မော နိရယံ နေတိ၊ ဓမ္မော ပါပေတိ သုဂ္ဂတိ'။

၈ ။ ။ ဣမေသံ ဒ္ဝိန္နမ္ပိ ဒုကာနံ ကိဉ္စာပိ အတ္ထတော နာနတ္တံ နတ္ထိ၊ ဒေသနာဝိလာသေန ပန တထာ ဗုဇ္ဈန္တာနံ ဝါ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယဝသေန ဝုတ္တာ။

၉ ။ ။ ဒိဋ္ဌ ဝေါ ဘိက္ခဝေ စရဏံ နာမ စိတ္တန္တိ။ ဧဝံ ဘန္တေ။ တမ်ိ ခေါ ဘိက္ခဝေ စရဏံနာမ စိတ္တံ စိတ္တေနေဝ စိန္တိတံ။

၁၀ ။ ။ ယထာ ပန တသ်ိံ တသ်ိံ ရုက္ခေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ သိမ္ဗလိ ဒေဝတာ ပလာသဒေဝတာ ပုစိမန္ဒဒေဝတာ ဖန္ဒနဒေဝတာတိ တေန တေန ရုက္ခေန နာမံ လဘတိ၊ ဧဝံမေဝ ကာယဒွါရေန ကတံ ကမ္မမ်ိ ကာယကမ္မန္တိ ဒွါရေန နာမံ လဘတိ။

၁၃၂၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၈။ ပါ။ သျ။ ၃၉ ။ ။ ၁၃၁၈-ခုနှစ်ကလည်းမေးခဲ့ပြီ။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၂၂။ ပါ၊ သျ။ ၅၂။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၇၉။ ပါ၊ သျ။ ၂၉၀။]

---

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၂၆။ ပါ၊ သျ။ ၃၇၆။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၅၉။]

---

၆ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၇၈။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၈၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၇၄။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၈၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၂၀။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၀၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၄၁၈။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၂၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၅၀၈။]

၁၃၂၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) စိတ္တန္တိ အာရမ္မဏံ စိန္တေတီတိ စိတ္တံ။

(ခ) ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော။

(ဂ) ယသ္မာ ဝါ စိတ္တန္တိ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏော ဇသ သဒ္ဒေါ၊ တသ္မာ ယဒေတ္ထ လောကိယကုသလာကုသလကိရိယစိတ္တံ။ တံ ၉၀နှ-ဝိထိဝသေန အတ္တနော သန္တာနံ စိနောတီတိ စိတ္တံ။

(ဃ) ဝိပါကံ ကမ္မကိလေသေဟိ စိတန္တိ စိတ္တံ။

(င) အပိစ သဗ္ဗမိ ယထာနုရူပတော စိတ္တတာယ စိတ္တံ။

၁ ။ ။ (ဃ) (င) အမှတ်ပြဝါကျများကို အနက်မှန်ကန်စွာ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဌပနာဘောဂါဒိပဋ္ဌကနည်းဖြင့် စောဒနာ

http://www.dhammadownload.com

တက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို)။

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် အဘယ်ဒေါသကို ပယ်ပါသနည်း? ရှင်းလင်းပြပါ။

၄ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပါ ဝိပါက-သဒ္ဒါကို အစိတ်, အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟဋ္ဌ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ခွဲပြပါ။

၅ ။ ။ ဇဝနဝီထိဝသေန-ဋ္ဌ ဇဝန-သဒ္ဒါ, ဝီထိ-သဒ္ဒါတို့၏ လိင်, ဂိုဏ်း, ကာရန်, ပဒတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၆ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်ကို ဗျတိရေက, အနွယအားဖြင့် ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ကိုလည်း အကြောင်းပြမှည့်ခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ ယဒေတ္ထ-ဋ္ဌ ဇော-သဒ္ဒါ၏ စွဲရာအနက်ကို လည်းကောင်း, သဗ္ဗမွိ-ဋ္ဌ အပိ သဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုလည်းကောင်း ပေါ်လွင်အောင် ညွှန်ကြားခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပါ အကုသလ-ဋ္ဌ ဒဿနတ္ထစသည် ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ပြပါ။

၉ ။ ။ ကမ္မကိလေသေဟိ-ဋ္ဌ ကံတရား၏လက္ခဏ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ဖော်ပြပါ။

၁၀ ။ ။ ကမ္မကိလေသေဟိ-အရဖြစ်သော တရားက စိတ်-အရဖြစ်သော တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ညွှန်ကြားခဲ့ပါ။

၁၃၂၇-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၀၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ။ ၄၁၃။]

---

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ဋ္ဌပနာဘောဂါဒီပဋ္ဌကစောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် စိတ္တံ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို "ဇဝနဝီထိဝသေန အတ္တနော သန္တာနံ စိနောတီတိ စိတ္တံ" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ယင်းဝစနတ္ထဋ္ဌ စိတ္တံ-၏ အရ လောကီကုသိုလ်

http://www.dhammadownload.com

အကုသိုလ်ကြိယာစိတ်သာရ၍ ဝိပါက်ဝိညာဉ် မရသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့မရသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)။ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဝစနတ္ထကိုသာ မဆိုသင့် (ဌပနာပဒိုက္ကေပ)။ ဝိပါက်ဝိညာဉ်ရသော ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

---

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ

(က) အမှတ်ပြဝါကျကိုသာ ဆိုသည်ရှိသော် စိန္တေတိ-ဌ စိတိ-ဓာတ် (တစ်နည်း) စိန္တ-ဓာတ်သည် သိခြင်းအနက်ကို ဟောဏ်၊ ထိုသိခြင်းသည်လည်း "သညာဏ် မှတ်သိ သိခြင်း, ပညာဏ် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း, ထိုနှစ်မျိုးဏ်သိခြင်းမှ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ (အာရုံကို ရအောင် ယူခြင်း ဟူသော) သိခြင်း" ဟု ၃-မျိုးရှိရာ ဤ၌ မလိုအပ်သော သညာဏ် မှတ်သိ သိခြင်း, ပညာဏ် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း တို့ဌ်လည်း အလွန်ပျံ့နှံ့သည်ဖြစ်၍ အတိဗျာပိတဒေါသ ရောက်ရာသောကြောင့် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကျမ်းဆရာရေးရကား (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ယင်း အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤကား မူလဋီကာ, အနုဋီကာဆရာတို့ အာဘော်ကျတည်း။

[ထောက်ပြယ် ။ ။ ဝိဇာနာတီတိ သညာပညာကိစ္စဝိသိဋ္ဌံ ဝိသယဂ္ဂဟဏံ အာဟ။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ မူလဋီကာ။ ၆၅။) သညာပညာကိစ္စံ သညာဇာကရဏပဋိဝေဓနာနိ၊ တဒုဘယဝိမုတ္တာ အာရမ္မဏူပလဒ္ဓိ "ဝိဇာနာတိ" တိ ဣမိနာ ဝုစ္စတိတိ အာဟ "သညာ၊ ပ၊ ဂဟဏ" န္တိ။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ အနုဋီကာ။ ၇၀။)]

(တစ်နည်း) (က) အမှတ်ပြဝါကျကိုသာ ဆိုသည်ရှိသော် စိန္တေတိ-ဌ စိတိ-ဓာတ် (တစ်နည်း) စိန္တ-ဓာတ်သည် စိန္တာအနက်ကို ဟောဏ်။ ထိုစိန္တာသည်လည်း ဥဟနစိန္တာ, ဝိဇာနနစိန္တာ, ပဇာနနစိန္တာ အားဖြင့် ၃-မျိုးရှိရာ ဤ၌ မလိုအပ်သော ဥဟနစိန္တာ, ပဇာနနစိန္တာတို့ဌ်လည်း အလွန် ပျံ့နှံ့သည်ဖြစ်၍ အတိဗျာပိတဒေါသ ရောက်ရာသောကြောင့် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို, ကျမ်းဆရာ ရေးရကား: (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ယင်း အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤကား မဏိသာရမဉ္ဇူဆရာဏ်၏ အာဘော်ကျတည်း။

[ထောက်ပြယ် ။ ။ "စိန္တ စိန္တာယ" န္တိ ဝစနတော စိန္တ ဓာတု စိန္တာယံ ဝတ္တတိ၊ သာ စ စိန္တာ တိဝိဓာ ဟောတိ ဥဟနစိန္တာ ဝိဇာနနစိန္တာ

http://www.dhammadownload.com

ပဇာနနစိန္တာတိ။ ဣဓ ပန စိတ္တသ ဝိညာဏတ္တာ ဝိဇာနာနစိန္တာဝ လဒ္ဓတိ၊ တံ ဒဿေန္တော "အာရမ္မဏံ ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော" တိ အာဟ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၁၅၄။]

(တစ်နည်း) (က) အမှတ်ပြဝါကျကိုသာ ဆိုသည်ရှိသော် စိန္တေ တိ-၌ စိတိ-ဓာတ် (တစ်နည်း) စိန္တ-ဓာတ်သည် သိခြင်းအနက်ကိုဟော၏။ ထို "သိခြင်း" ဟူသည် အာရုံကို ယူခြင်းတည်း၊ ထိုအာရုံကိုယူခြင်းသည် ဥဟန, ဝိဇာနန, ပဇာနနအားဖြင့် ၃-မျိုးရှိရာ ဤ၌ မလိုအပ်သော ဥဟန, ပဇာနနတို့၌လည်း အလွန် ပျံ့နှံ့သည်ဖြစ်၍ အတိဗျာပိတဒေါသရောက်ရာသောကြောင့် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကျမ်းဆရာရေးရကား (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ယင်း အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤနည်းလည်း မဏိမဉ္ဇူဆရာ၏ အာဘော်ကျပင်။

[ထောက်ပြယ် ။ ။ အထ ဝါ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏံ တိဝိဓံ သဉ္ဇာနနံ ဝိဇာနာနံ ပဇာနနဥ္စာတိ၊ ဣဓ ပန စိတ္တသ ဝိညာဏတ္တာ ဒုတိယမေဝ လဒ္ဓတီတိ ဒဿေတုံ "အာရမ္မဏံ ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော" တိ ဝုတ္တံ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၁၂၄။]

မှတ်ချက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျသည် ဝိတ္ထာရဝါကျ ဖြစ်သည်။ ယင်း ဝါကျအမည်ကိုကြည့်၍ "ပုနရုတ္တိဒေါသကို ပယ်သည်" ယူလျှင်လည်း သင့်သည်ပင်။

---

၄ ။ ။ **အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ** ။ ။ ဝိ-သဒ္ဒါကား ဥပသဂ္ဂရုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ မပြုကောင်း။ ပစ္စတိတိ ပါဂံ။

အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ဝိသိဋ္ဌာနံ ပါဂံ ဝိပါဂံ။

ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဝိ-ဟူသော, ပါ-ဟူသော, ဂံ-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ ဝိ-ပုဒ်, ပါဂ-ပုဒ်သည် လည်းကောင်း, အချင်းချင်း ထူးကုန်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့၏ နာမ်ဝိပါက်နှင့် အကြောင်း အကျိုး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည်လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ ဝိပါဂံ-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ အချင်းချင်းထူးကုန်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့၏ ရင့်ကျက်ခြင်း ကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘောဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဝိသိဋ္ဌာနံ ပါက်-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ ဝိပါက်-ဟူသော နိပ္ဖန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

ဝိပါက ဝိဂ္ဂဟ မှတ်ချက် ။ ။ ဝိပစ္စန္တီတိ ဝိပါကာ-ဟူသော မဏိဒီပကို ထောက်၍ အစိတ်ဝိဂ္ဂဟ ပြုသည်။ အညမညဝိသိဋ္ဌာနံ ကုသလာကုသလာနံ ပါကာ ဝိပါကာ-ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာ (၈၄) ကို ထောက်၍ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ပြုသည်။ ဝိသိဋ္ဌော ပါကောတိ ဝိပါကော-ဟူသော ဓမ္မသင်္ဂဏီအနုဋီကာ (၄၁။)-ကိုထောက်၍ "ဝိသိဋ္ဌ ပါက် ဝိပါက် (ကမ္မဓာရည်:)" ဟုလည်းကောင်း, အညမညဝိရုဒ္ဓါနံ ကုသလာကုသလာနံ ပါကာတိ ဝိပါကာ-ဟူသော ဋီကာကျော် (၈၃။) ကို ထောက်၍ "ဝိရုဒ္ဓါနံ ပါက် ဝိပါက်" ဟု လည်းကောင်း အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ပြုနိုင်သည်သာ။ [ဝိပါက-သဒ္ဒါသည် ဝိပါကတိက် ဝိပါကာ ဓမ္မာ-ဌ် ဓမ္မာ-သို့ လိုက်၍ ပုလ္လိင်, ဤဌ် ဝိပါက်စိတ်ဖြစ်၍ နပုလ္လိင်။]

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

ဇဝန-ကား နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန်, ကိတသုဒ္ဓနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိထိ-ကား ဣတ္ထိလိင် ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန်, ကိတသုဒ္ဓနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဟောဂနှင့် သဝဏ္ဏနာ

စိတန္တီ-ဟူသော သဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် စိတ္တံ-ဟူသော သဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ စိန္တ ဓာတ်မဟုတ် စိ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ကိတ် ဓာတ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဒုတိယ ဓာတုပဒသဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်ဟော မဟုတ် ကဲအနက်ဟော၏ အဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ကိတ်ပစ္စည်း၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဒုတိယပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ (တစ်နည်း) စိတ္တံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "စိနောတီတိ စိတ္တံ" ဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထ မပြုရ "စီယတေတိ စိတ္တံ" ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဝိဂ္ဂိဟ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္မကိလေသေဟိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် စိတံ-၌ "စီခြင်း" ဟူသည် လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကြိယာစိတ်တို့၏ စီခြင်းမဟုတ် ကံ, ကိလေသာတို့၏ စီခြင်းပင်တည်း ဟူသောအဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကိုဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိပါကံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် စိတ္တံ-၏ အရ လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ, ကြိယာစိတ်ကို မယူရ ဝိပါက်စိတ်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြားအနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤနည်း၌ ဝိပါကံ-ပုဒ်ကို ကတ္တား ပေး။

(တစ်နည်း) စိတ္တံ-၌ "စီအပ်၏" ဟူသည် လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကြိယာစိတ်ကို စီအပ်သည်မဟုတ် ဝိပါက်စိတ်ကို စီအပ်၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤနည်း၌ ဝိပါကံ-ပုဒ်ကို ကံ ပေး။

---

၇ ။ ။ ဧတ-သဒ္ဒါ၏ စွဲရာ အနက် ။ ။ ယဒေတ္ထ-၌ ဧတ-သဒ္ဒါ၏ စွဲရာအနက်ကား အလုံးစုံသော စိတ်ဟူသော အနက် ဖြစ်ပါသည်။

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ ယဒေတ္ထာတိ ဧတ္ထ သဗ္ဗစိတ္တေသု။ ယောဇနာ။ ၈၂။]

အပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက် ။ ။ သဗ္ဗမ္ပိ-၌ အပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား "သက်သက် အလုံးစုံသော စိတ်သာ စိတ်မည်သည် မဟုတ်သေး အသီးအသီး အစိတ်အစိတ်ဖြစ်သော စိတ်သည်လည်း စိတ်မည်သေး၏" ဟု အစိတ်အစိတ်ကို ပေါင်းသောကြောင့် အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနအနက် ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

[အစိတ်အစိတ်ပေါင်းပုံ နည်းယူဖွယ် ။ ။ ပိ-သဒ္ဒေါ, အပိ-သဒ္ဒေါ ဝါ အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနေ၊ တေန နကေဝလံ စတုဗ္ဗိဓသေဝ ဂမ္ဘီရဘာဝေါ၊ အထ ခေါ ပစ္စေကံ တဒဝယဝါနမ္ပိတိ သမ္ပိဏ္ဍနံ ကရောတိ-ဟူသော ဧကမေကသ္မိဉ္ဇေတ္ထ စတုဗ္ဗိဓောပိ (သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ။ ၂၀) ၏ အဖွင့် (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၀၂) အစိတ်အစိတ်ပေါင်းပုံကို နည်းယူ၍ပေါင်း။ သဗ္ဗံ-စသော အပေါင်းဟောနောင် ထိုင်သော ပိ-သဒ္ဒါ, အပိသဒ္ဒါတို့ တွေ့တိုင်း ဤအတူသိပါ။

ကျက် ။ ။ အပေါင်းနောက်ယိုင်၊ ထိုင်သည့် စ-ပိ၊ ရှိသည့်သဒ္ဒါ၊ ဆည်းရာကြောင်းဟိတ်၊ ခပ်ကြိတ်ကြိတ်၊ အစိတ်အစိတ်နေ။ (တောင်တွင်းနိယံ။ ၅၆)]

---

၈ ။ ။ အကုသလ-၌ ကြိယာ ၅-တန်

ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းအားဖြင့်-

၁ ။ ။ အကုသိုလ်သည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ အယောနိသောမနသိကာရသည် (ပဋမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ အကုသလဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်သည် (ပဋမကာရ-ဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ သဒ္ဓမ္မအသဝန, ဗာလူပါသေဝနစသည်သည် (ဒုတိယဖလူပစာ-ရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိကဒုက္ခစသော အဆက်အဆက်သော အကျိုးသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

လက္ခဏာဒိ စတုက္ကနည်းအားဖြင့် -

၁ ။ ။ သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏာသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာန်သည် (ပဋမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ အနတ္ထဇနနကိစ္စရသသည် (ပဋမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ သဲကိလေသဘာဝသမ္မတ္တိရသနှင့် သဲကိလေသအာကာရပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်သည် (ဒုတိယဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထာ။

၅ ။ ။ အနိဋ္ဌဝိပါကဖလပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်သည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထာ။

[လက္ခဏာဒီစတုက္ကနည်းနှင့် ကပ်၍ ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ရာ၌ သိဖွယ်။

လက္ခဏာဒီစတုက္ကနည်းနှင့် ကပ်၍ ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ရာ၌-

ဒဿနမူ၊ ယူ လက္ခဏ၊
ဒီပက ပဒဋ္ဌာန်၊ ပကာသန် ကိစ္စ၊
ဝိဘာဝ သမ္မတ္တိ၊ ယူဘိ အာကာရ၊
နုဘာဝဖလ်၊ ပစ္စုဋ္ဌာန်၊
မှတ်ရန် ဝိဇ္ဇမာန၊ ကတ္တားငါးတန်ပြန့် အညီ-

၁ ။ ။ လက္ခဏကို ဒဿနတ္ထ,

၂ ။ ။ ပဒဋ္ဌာန်ကို ဒီပကတ္ထ,

၃ ။ ။ ကိစ္စရသကို ပကာသနတ္ထ,

၄ ။ ။ သမ္မတ္တိရသနှင့် အာကာရပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်ကို ဝိဘာဝတ္ထ,

၅ ။ ။ ဖလပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်ကို အနုဘာဝတ္ထ ထုတ်အပ်၏။]

(တစ်နည်း) လက္ခဏာဒီစတုက္က နည်းအားဖြင့်-

၁ ။ ။ သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏာသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထာ။

၂ ။ ။ အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာန်သည် (ပဌမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထာ။

၃ ။ ။ သဲကိလေသဘာဝသမ္မတ္တိရသသည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထာ။

၄ ။ ။ အနတ္ထဇနကိစ္စရသသည် (ဒုတိယဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထာ။

၅ ။ ။ အနိဋ္ဌဝိပါကဖလပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်သည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထာ။

http://www.dhammadownload.com

[ဤ]နည်း၌သိဖွယ် ။ ။ ဤနည်း၌-

လက္ခဏ် ဒဿန၊ ဒီပက ပဒဋ္ဌာန်၊
ရသံသမ္ပတ္တိ၊ ထုတ်ဘိ ပကာသန်၊
ကိစ္စံရသ၊ ဝိဘာဝတည်း၊
အနုဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ထုတ်ကြောင်းပြန်သည်၊
ကြိယာငါးတန် ထုတ်နည်း တစ်နည်းတည်း-နှင့် အညီ-

၁ ။ ။ လက္ခဏာကို ဒဿနတ္ထ,

၂ ။ ။ ပဒဋ္ဌာန်ကို ဒီပကတ္ထ,

၃ ။ ။ သမ္ပတ္တိရသကို ပကာသနတ္ထ,

၄ ။ ။ ကိစ္စရသကို ဝိဘာဝတ္ထ,

၅ ။ ။ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို အနုဘာဝတ္ထ ထုတ်အပ်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ လက္ခဏာဒီစတုက္ကနည်းဖြင့် ထုတ်သည့်နှစ်နည်း၌ အများယူရိုးယူစဉ်အရ အကြောင်း ၂-ချက်, အကျိုး-၂ချက် ဖော်ပြသည်။ မိမိအနေဖြင့်မူ "အကြောင်း ၁-ချက်, အကျိုး ၃-ချက်" ဟု ယူဆသည်။]

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းအားဖြင့်-

၁ ။ ။ အကုသိုလ်သခါရသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ အဝိဇ္ဇာသည် (ပဋ္ဌမဖလ္လုပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ ဝိညာဉ်သည် (ပဋ္ဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ အာသဝသည် (ဒုတိယဖလ္လုပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ နာမ်, ရုပ်သည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

---

၉ ။ ။ ကံတရား၏ (အရ) လက္ခဏာဒီစတုက္က

စေတနာ စေတယိတလက္ခဏာ၊ အာယူဟနရသာ။
သံဝိဒဟနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သေသခန္ဓပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ။ ၁၅၄-၅။)

မှတ်ချက် ။ ။ စေတနာကို "ကံ" ဟုဆိုသည်။

---

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း

ကမ္မကိလေသေဟိ-အရ ဖြစ်သော် ကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာနှင့် လောဘစသော ကိလေသာတရားက စိတ်-အရဖြစ်သော ဝိပါက်ဆတ္တိ်သနာမက္ခန္ဓာအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကားကမ္မ, အနန္တရ, သမနန္တရ, ဥပနိဿယ, နတ္ထိ, ဝိဂတ, (ယထာရဟ) ၆-ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ သာမန်မေးခွန်းဖြစ်၍ မေးခွန်းအားလျော်စွာ အစိတ် အစိတ် မခွဲတော့ဘဲ တစ်ပေါင်းတည်းပြု၍ ဖြေပါသည်။

[အစိတ်အစိတ်ခွဲသော်-ကမ္မကိလေသေဟိ-၌ တမ္မအရ ဗလဝဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာသည် စိတ် အရ လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိ်သနာမက္ခန္ဓာအား ပကတူပနိဿယ, နာနက္ခဏိကကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

ကမ္မ-အရ ဒုဗ္ဗလဖြစ်သော ကာမကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာသည် စိတ် အရ ကာမဝိပါက်တေဝီသနာမက္ခန္ဓာအား နာနက္ခဏိကကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

ကမ္မ-အရ မဂ် ၄-ခုစေတနာသည် စိတ်-အရ မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် ၄-ခု နာမက္ခန္ဓာအား အနန္တရ, သမနန္တရ, ဥပနိဿယ, ကမ္မ, နတ္ထိ, ဝိဂတ ၆-ပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

ကမ္မ-အရ မဂ် ၄-ခုစေတနာသည် စိတ်-အရ ဒုတိယဖိုလ်မှ စ၍ နောက်နောက်သော ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နာမက္ခန္ဓာအား ပကတူပနိဿယ, နာနက္ခဏိက ကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

ကိလေသေဟိ-အရ လောဘစသော ကိလေသာသည် စိတ်-အရ ဝိပါက်ဆတ္တိ်သနာမက္ခန္ဓာအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။]

၁၃၂၈-ခုနှစ် မမွာစရိယတန်း
မမွသင်္ကီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁ ။ ။ သာခလျဥ္ဇူ။ ပဋသန္ဆာရော စ။

၂ ။ ။ ကတမာ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တုဇုကတာ ဟောတိ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ ဝိညာဏက္ခန္ဓသ ဥဇုတာ ဥဇုကတာ အဇိမှတာ အဝင်္ကတာ အကုဋိလတာ၊ အယံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တုဇုကတာ ဟောတိ။

၃ ။ ။ ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ နိယျာနိကံ အပစယဂါမိံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာနာယ ပဋမာယ ဘူမိယာ ပတ္တိယာ။

၄ ။ ။ တတ္ထ ကတမံ ဣသာသညောဇနံ။ ယာ ပရလာဘသက္ကာရ ဂရုကာရမာနနဝန္ဒနပူဇနာသု ဣသာ ဣသာယနာ ဣသာယိတတ္တံ ဥသူယာ ဥသူယနာ ဥသူယိတတ္တံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဣသာသညောဇနံ။

၅ ။ ။ ဝေဇ္ဇေန စ "အလ္လသသမံသံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဌတိ" တိ ဝုတ္တံ။ တတော စက္ကနသ ဘာတာ "ဂစ္ဆတာတ, ခတ္တံ အာဟိဏ္ဍာဟိ" တိ စက္ကနံပေသေသိ။

ဤဝါကျတို့တွင် ရှေးဝါကျကို အနက်အားဖြင့် အာကာရကို ထုတ်လျက်, နောက်ဝါကျကို အနက်အားဖြင့် အာကာရကို သွင်းလျက်အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ သရတိတိ သတိ။ သမ္ပဇာနာတိတိ သမ္ပဇည် ။ ။ ဤအဋ္ဌကထာများကို အနိယမ, နိယမ ထည့်စွက်၍ လည်းကောင်း, သံ,ပ-တို့၏ အနက်ကို ထင်ရှားစေ၍ လည်းကောင်း အနက်ပေးခဲ့ပါ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာတို့ကို ပါဌာနသာရီနည်းဖြင့် အနက်သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ ဘသ္တာ ဝိယ ဝါယုနာ ဥဒ္ဓံ ဇိဝိတပရိယာဒါနာ ယထာနက္ကမံ သမုဂ္ဂတေန သူနဘာဝေန ဓုမာတတ္တာ ဥဒ္ဓုမာတံ။

၈ ။ ။ ကုလတ္ထဂစ္ဆသ ဥတ္တရဂ္ဂဘာဝေါ ဒက္ခိဏဝလ္လိယာ ဒက္ခိဏတော ရက္ခပရိဟရဏံ, သူရိယာဝဋ္ဌပုပ္ပါနံ သူရိယာဘိမုခဘာဝေါ။

၉ ။ ။ မာလုဝလတာယရက္ခာ သိမုခဂမနမေဝ, နာဋ္ဌိကေရသမတ္ထကေ ဆိဒ္ဒသဗ္ဘာဝေါတိ တေသံ တေသံ ဗိဇာနံ တံတံသဒိသဖလာဒါနံ ဗိဇနိယာမောနာမ။

၁၀ ။ ။ ယထာ ရက္ခိံသု ပေါရာဏာ၊ သုရာဇာနော တထေဝိမံ။
ရာဇာ ရက္ခတု ဓမ္မေန၊ အတ္တနောဝ ပဇံ ပဇံ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၈-ခုနှစ် မြောစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၁၅။ ပါ၊ သျှ။ ၂၇ ။ ။ ၁၃၁၆-ခုနှစ်ကလည်းမေးခဲ့ပြီ။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၂၅။ ပါ၊ သျှ။ ၅၉။ (စာပိုဒ် ၅၀-နည်းမှီး ယောဇနာ၊ လွယ်ပါ၏။)]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၇၂။ ပါ၊ သျှ။ ၁၂၂ ။ ။ ၁၃၂၃-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၂၆။ ပါ၊ သျှ။ ၃၇၆ ။ ။ ၁၃၂၇-ခုနှစ်ကလည်းမေးခဲ့ပြီ။]

---

၅ ။ ။ ရှေ့ဝါကျအနက်အားဖြင့် အာကာရကို ထုတ်လျက် အနက်ယောဇနာ။

ဝေဇ္ဈေန စ၊ ဆေးသမားသည်လည်း။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ (ကိ်၊ အဘယ်သို့။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသနည်း။) အလ္လသသမံသံ၊ အသက်ရှင်သောယုန်၏အသားကို။ လန္ဒုံ၊ ရခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ သင့်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသတည်း။)

နောက်ဝါကျကို အနက်အားဖြင့် အာကာရကိုသွင်းလျက် အနက်ယောဇနာ။

တတော၊ ထိုသို့ဆေးသမားဆိုခြင်းကြောင့်။ စက္ကနဿ၊ စက္ကန၏။ ဘာတာ၊ အစ်ကိုသည်။ တာတ၊ ညီထွေး။ ခေတ္တံ။ လယ်တောသို့။ ဂန္ဓ၊ သွားချေ။ အာဟိ'ဏ္ဍာဟိ၊ ယုန်ရှာလှည့်လည်လေလော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စက္ကနံ၊ စက္ကနကို။ ပဧသေသိ၊ စေ၏။ [ဋ္ဌ။ ၁၄၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၅၉၀။]

---

၆ ။ ။ [သျှ-အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၇၅။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၀၅။ (ဋ္ဌ။ ၉၅-၌လည်း ဤဝါကျများ ပါသည်။)]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၄၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၉၃။]

---

http://www.dhammadownload.com

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၁၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၉၁။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၁၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၉၁။]

၁၀။ ။ [ဋ္ဌ။ ၄၅၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၅၂၉။]

၁၃၂၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ဣဒါနိ အကုသလဓမ္မပဒံ ဘာဇေတွာ ဒဿေတုံ "ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာ" တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။

(ခ) ဒိဋ္ဌဂတသမ္မယုတ္တန္တိ ဇာတ္တ ဒိဋ္ဌဇဝ ဒိဋ္ဌဂတံ "ဂူထဂတံ မုတ္တဂတ" န္တိ အာဒိနိ ဝိယ။

(ဂ) ဂန္ဓဗ္ဗာဘာဝတော ဝါ ဒိဋ္ဌိယာ ဂတမတ္တမေဝေတန္တိပိ ဒိဋ္ဌဂတံ။

(ဃ) တေန သမ္မယုတ္တံ ဒိဋ္ဌိ ဂတသမ္မယုတ္တံ။

(င) သဘာဝံ ဝါ ဝိစိနန္တော ဇောယ ကိစ္စတိ ကိလမတိတိ ဝိစိကိစ္ဆာ။

၁ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျကို ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ, ဒဿေတုံ-၏ ကရိဏ်း, အာရဒ္ဓံ-၏ ကတ္တား ထည့်စွက်လျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဌပနာ, အာဘော်၊ ဟိတ်ဖေါ်, ဌဖျက်၊ အမေးစွက်၊ ငါးချက် စောဒနာ-အတိုင်း တက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို။)

၃ ။ ။ (ဂ) မှတ်သဲ့ဝဏ္ဏနာဝါကျဖြင့် အဘယ်ဒေါသကို ပယ်ပါသနည်း? သဒ္ဒါအနက် နှစ်ချက်တို့တွင် အဘယ်ကိုလဲလှယ်လို၍ ၎င်းသဲ့ဝဏ္ဏနာဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါကို ဆိုပါသနည်း? ရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျလာ ဒိဋ္ဌိ-ဟူသော ပုဒ်ကို ဌာနာနုရူပတ္ထ အားလျော်စွာ ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္ကခွဲပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျလာ ပုဒ်များအနက် ကြိုက်ရာ ၅-ပုဒ်ကို လိင်, ဂဏ, ပဒ, အန္တ စိစစ်ခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ (င) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အာဘော်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင် သံဝဏ္ဏနာအမည်ကိုသာ အာဘော်နှင့်သံဝဏ္ဏနာတွဲ၍တွဲ၍ပြခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျလာ အဝိ (ဝိ)-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို လည်းကောင်း, (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျလာ တေန-၌ တ-၏ ဝိသယဘေဒနှင့် ဣစ္စာ-ဓိပ္ပေတ ဝိသယကိုလည်းကောင်း ညွှန်ကြားခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ရသင့်သော သိဒ္ဓိကိုလည်းကောင်း, (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် နိတတ္ထ, နေယျတ္ထတို့တွင် အဘယ်ဝါကျ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျပါဝိစိကိစ္ဆာတရား၏ လက္ခဏာဒီစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျလာ တေန-၏ အရနှင့် သမ္မယုတ္တ-၏ အရကို ဌာနာနုရူပတ္ထအား လျော်စွာ ကောက်ပြ၍ တေန-၏ အရ ဖြစ်သော တရားက သမ္မယုတ္တ-၏ အရဖြစ်သော တရားအား အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသနည်း။

၁၃၂၈-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အနက်ယောဇနာ

(ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ-ဤသို့ အစရှိသော စကားဖြင့်။ ကုသလဓမ္မပဒံ၊ ကုသလာဓမ္မာ-ဟူသော မာတိကာပုဒ်ကို။ ဘာဇေတွာ၊ အကျယ်ဝေဖန်တော်မူပြီး၍) (ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ) ဣဒါနိ၊ ကုသလာဓမ္မာ-ဟူသော မာတိကာပုဒ်ကို အကျယ်ဝေဖန်တော် မူပြီးသည်၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဤအခါ၌။ အကုသလ ဓမ္မပဒံ။ အကုသလာ ဓမ္မာ-ဟူသော မာတိကာပုဒ်ကို။ ဘာဇေတွာ၊ အကျယ်ဝေဖန်တော်မူ၍။ (ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာတိအာဒိနာ၊ ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာ-ဤသို့ အစရှိသော စကားဖြင့်။) (ဒဿေတုံ-၏ ကရိဏ်း) ဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှာ။ ကတမေ ဓမ္မာ

http://www.dhammadownload.com

အကုသလာတိအာဒိ၊ ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာ-ဤသို့အစရှိသော စကားကို။ (ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။) (အာရဒ္ဓံ-၏ကတ္တား) အာရဒ္ဓံ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်၏။ [ဋ္ဌ။ ၂၈၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၁။ ။ (ငါ) ဋ္ဌ။ ၃၀၀။]

---

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ဌပနာဟောဂါဒိပဋ္ဌကတာက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ဒိဋ္ဌဂတ်-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ဒိဋ္ဌိ ဧဝ ဂတံ ဒိဋ္ဌိ ဂတံ" ဟု တဗ္ဗာဝဝုတ္တိ-ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ယင်းဝစနတ္ထမှ တစ်ပါးသော ဝစနတ္ထလည်း ပြုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော (အာဘော်)။ ထိုသို့ပြုသင့်သောကြောင့် (ဟိတ်ဖော်)။ တဗ္ဗာဝဝုတ္တိကမ္မ ဓာရည်း သမာသ် ဝစနတ္ထကိုသာ မဆိုသင့် (ဌဖျက်)။ တစ်ပါးသော ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း (အမေးစွက်)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

---

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျကိုသာ ဆိုသည်ရှိသော် ဂတ-သဒ္ဒါသည် တဗ္ဗော အနက်၌သာ ဖြစ်၏။ ပဝတ္တနအနက်၌ မဖြစ်, ဒိဋ္ဌဂတ-ပုဒ်သည် တဗ္ဗာဝ-ဝုတ္တိကမ္မဓာရည်းသမာသ်အနက်၌သာ ဖြစ်၏။ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်အနက်၌ မဖြစ် ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရကား ဂတသဒ္ဒါ၏ ပဝတ္တနအနက်, ဒိဋ္ဌဂတ-ပုဒ်၏ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် အနက်တို့၌ မပျံ့နှံ့သည် ဖြစ်၍ အဗျာပိတဒေါသ ရောက်ရာသောကြောင့် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကျမ်းဆရာ ရေးရကား (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ယင်း အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ပက္ခန္တရဝါကျ ဖြစ်သည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ဝါ-သဒ္ဒါ ဆိုရခြင်း အကြောင်း

ဂတ-သဒ္ဒါ၏ တဗ္ဗောအနက် ဒိဋ္ဌဂတ-ပုဒ်၏ တဗ္ဗာဝဝုတ္တိကမ္မဓာရည်း သမာသ်အနက်မှ တစ်ပါး ဂတ-သဒ္ဒါ၏ ပဝတ္တနအနက်, ဒိဋ္ဌဂတ-ပုဒ်၏ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်အနက်ကို လဲလှယ်လို၍ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါကို ဆိုပါသည်။

---

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ မိဆ္ဆာ ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ။ (ဋီကာကျော်။)

မှတ်ချက် ။ ။ "မိဆ္ဆာ ပဿန္တီ ဧတာယာတိ ဒိဋ္ဌိ, မိဆ္ဆာ ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိ" ဟု ကရဏသာဓန, ဘာဝသာဓနများလည်း ပြုနိုင်သည်သာ။

[ကြည့်ဖွယ် ။ ။ အရာအားလျော်စွာ မိဆ္ဆာထည့်၍ ဝိဂ္ဂဟပြု။ ဋီကာကျော်။ ၇၇။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁၅၅-တို့ကြည့်။]

ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဒိ-ဟူသော, ဋ္ဌိ-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ ဒိသ-ဓာတ်, တိ-ပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း, အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် မြင်ခြင်းကြီယာသည်လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ ဒိဋ္ဌိ-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ အပေါင်း ပညတ္တိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် မြင်ခြင်းကြီယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ မိဆ္ဆာ ပဿတီတိ-ဟူသော ဝိဂ္ဂြိဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ ဒိဋ္ဌိ-ဟူသော နိပ္ဖန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

သဘာဝ-ကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂဏ, သမာသသုဒ္ဓနာမပဒ, အကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိစိန္တော-ကား ပုလ္လိင်, ဂစ္ဆန္တာဒိဂဏ, ကိတနာမပဒ, အကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

ဧတာယ-ကား ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂဏ, သဗ္ဗနာမပဒ, အာကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကိစ္ဆတိ-ကား အလိင်္ဂ, ဘူဝါဒိဂဏ, အာချာတပဒ, အကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

ကိလမတိ-ကား အလိင်္ဂ, ဘူဝါဒိဂဏ, အာချာတပဒ, အကာရန္တ, (တစ်နည်း) ဥကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ ကိလမတိ-၌ မောဂ္ဂလာန်အလို ကိလမ-ဓာတ်, ဓာတွတ္ထသဂြိုဟ်အလို ကိလမု-ဓာတ်။]

---

၆ ။ ။ [၁၃၂၀-ခုနှစ် အမှတ် (၂) နံပါတ် (၉) အဖြေပြန်ကြည့်ပါ။]

---

၇ ။ ။ **(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ အပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်** ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျလာ အပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား သမ္ပိဏ္ဍန (ဝုတ္တသမုစ္စည်း) အနက် ဖြစ်ပါသည်။

တေန-၌ တ-၏ ဝိသယဘေဒ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျလာ တေန-၌ တ-၏ ဝိသယဘေဒကား -

၁ ။ ။ ပက္ကန္တဝိသယ,

၂ ။ ။ ပသိဒ္ဓဝိသယ,

၃ ။ ။ အနုဘူတဝိသယ,

၄ ။ ။ နိယမဝိသယ

အားဖြင့် တ-၏ ဝိသယဘေဒသည် ၄-မျိုး ရှိပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဇာလိနီ၌ ရှေ့ ၃-မျိုးသာ လာသည်။ ၄-နံပါတ် နိယမဝိသယကား သမ္ဓန္ဓစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်အလို ဖြစ်သည်။

[ကြည့်ဖွယ် ။ ။ ယင်း ၄-မျိုး၏ အဓိပ္ပာယ်ကို သိလိုမူ ၁၃၁၇-ခုနှစ် အမှတ် (၂) နံပါတ် (၇) အဖြေ ပြန်ကြည့်ပါ။]

ဣဓာဓိပ္ပေတဝိသယ ။ ။ ဣဓာဓိပ္ပေတဝိသယကား ပက္ကန္တဝိသယ ဖြစ်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ **(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ရသင့်သောသိဒ္ဓိ** ။ ။ ဒိဋ္ဌဂတံ-၌ ဂတ-သဒ္ဒါ တဗ္ဘောဌ် ဖြစ်သည်ကို ဂတ-သဒ္ဒါ တဗ္ဘောဌ်ဖြစ်သော ဂူထဂတံ, မုတ္တ

http://www.dhammadownload.com

ဂတံ–ဟူသော ဥပမာနကို ထောက်၍ သိရသောကြောင့် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ ရသင့်ပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ အမည် ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ စကားရပ်၌ "အယူ၏ ဖြစ်ခြင်းမျှသာ ဒိဋ္ဌဂတ မည်၏" ဟု သမ္မန် သမ္မန္နီ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသော်လည်း အယူတခြား, ဖြစ်ခြင်း တခြား မဟုတ် "အယူ ဟူသော ဖြစ်ခြင်း (ယူခြင်း) မျှသာ ဒိဋ္ဌဂတ မည်၏" ဟု ဆောင်၍ ယူအပ် သိအပ်သော အနက်ရှိသောကြောင့် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသည် နေယျတ္ထဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။

---

၉ ။ ။ [ဝိစိကိစ္ဆာတရား၏ လက္ခဏာဒီစတုက္ကကို ၁၃၂၀-ခုနှစ် အမှတ် (၂) နံပါတ် (၉) အဖြေ ပြန်ကြည့်ပါ။]

---

၁၀ ။ ။ အရကောက်နှင့် ပဌာန်းပစ္စည်း

တေန–၏ အရကား ဒိဋ္ဌစေတသိက် ဖြစ်ပါသည်။ သမ္မယုတ္တ–၏ အရကား သောမနဿသဟဂုတ်ဒိဋ္ဌဂတသမ္မယုတ်အသခ်ါရိက စိတ် ၁–ခု ဖြစ်ပါသည်။

[သတိပြုဖွယ် ။ ။ ပဌမအကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်သည်ကို သတိပြုပါ။]

တေန–၏ အရ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌစေတသိက်က သမ္မယုတ္တ–၏ အရဖြစ်သော သောမနဿသဟဂုတ်ဒိဋ္ဌဂတသမ္မယုတ် အသခ်ါရိကစိတ်အား သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, မဂ္ဂ, သမ္မယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ၇–ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

၁၃၂၉–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

---

၁ ။ ။ အောက်ပါပုဒ်များကို ဥပသာရတ္ထ, ပစ္စယတ္ထများကို ထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

ဒေါဝစဿတာ စ၊ သောဝစဿတာစ။

၂ ။ ။ ယံ တသ္မိ သမယေ သြတ္တပ္ပတိ သြတ္တပ္ပိတဗ္ဗေန သြတပ္ပတိ

http://www.dhammadownload.com

ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ-ဟူသော ဝါကျကို ယ-သဒ္ဒါ၏ လိင်၊ နာ-ဝိဘတ် နံ-ဝိဘတ်တို့၏ အတ္ထများကို မှန်ကန်စေလျက် အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ ယံ တသ္မိံ သမယေ အညာဏံ အဒဿနံ အနဘိသမယော အနနုဗောဓော-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အ-သဒ္ဒါ၏ ,အနက်နှင့် ယ-သဒ္ဒါ၏ လိင်များကို ပေါ်လွင်စေလျက် အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ယံ ဝါ ပနညမ္မိ အတ္ထိ ရူပံ ယမိ ယမိ ဇနပဒေ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ မုခါသိယံ ဒန္ဓဝိခါဒနံ ဂလဗ္ဘောဟရဏိယံ ကုစ္ဆိဝိတ္တမ္ဘနံ ယာယ ဩဇာယ သတ္တာ ယာပေန္တိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက်မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ယံ ဒေဝဒေဝေါ ဒေဝါနံ၊ ဒေသေတွာ နယတော ပုန။
ထေရဿ သာရိပုတ္တဿ၊ သမာဓိက္ခိ ဝိနာယကော-

ဟူသော ဂါထာကို ဒေဝါနံ-ဒ္ဒ အဘိဓေယျတ္ထကို ပေါ်လွင်စေလျက် အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၆ ။ ။န ဟေတေ ဇတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ-ဟူသော ဂါထာကို အနက် မှန်မှန် သမ္မန်ခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ အယဉ္စိ ကိသေ ထူလေ ဝိဝဇ္ဇေတွာ၊ သဲသဌာ ယောဇိတာ ဟယာ-ဟူသော ပါဠိကို အယံ-ပုဒ်၏ အစွဲကို မှန်ကန်စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ သမယောပိ ခေါ တေ ဘဒ္ဒါလိ အပ္ပဋိဝေါ်ေ အဟောသိ-ဟူသော ပါဠိကို သမယ-သဒ္ဒါ၏ အဓိပ္ပေတတ္ထကို ထင်စွာပြ၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ယော ဟိ ပါပံ ကတ္တာဝ "နံ ကရောမိ" တိ ဘာသတိ၊ သော ဂန္တွာ ပစ္ဆောသက္ကနတာယ ဂေါမုတ္တဝကော်ာ နာမ-ဟူသော ပါဠိကို ဟိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ စတ္တာရော ပဠ္ဆ အာလောပေ၊ အဘုတွာ ဥဒကံ ပိဝေ။
အလံ ဖာသုဝိဟာရာယ၊ ပဟိတတ္တဿ ဘိက္ခုနော-ဟူသော ဂါထာကို ပဟိတတ္တဿ-ဒ္ဒ အတ္ထသဒ္ဒတ္ထကို ထင်စွာပြ၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၉-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ၊ သျှအတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၁၄။ ပါ၊ သျှ။ ၂၆။

အဋ္ဌကထာနိသျှအတိုင်းယောဇနာလိုသော် ။ ။ ဒေါဝစဿတာ စ၊ ဆင်းရဲငြိုင်သော စကားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ ဆင်းရဲငြိုင်သဖြင့် ဆိုဆုံးမအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အမှု၏ အဖြစ်သည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။

သောဝစဿတာ စ၊ ချမ်းသာသော စကားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ ချမ်းသာသဖြင့် ဆိုဆုံးမအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အမှု၏ အဖြစ်သည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဤသို့ (၌၊ သျှ၊ ၁။ ၃၄၈) အတိုင်းလည်း ယောဇနာနိုင်သည်။]

---

၂ ။ ။ [သျှ အတိုင်းယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၂၂။ ပါ၊ သျှ။ ၅၂။]

---

၃ ။ ။ [သျှ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၉၄။ ပါ၊ သျှ။ ၁၄၈။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၁၇၉။ ပါ၊ သျှ။ ၂၉၀။ ။ ၁၃၂၇-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၅ ။ ။ [သျှအတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ၌။ ၂။ ၌။ သျှ။ ၁။ ၈။]

---

၆ ။ ။ [၌။ ၄၉။ ၌၊ သျှ၊ ၁။ ၁၇၄။]

---

၇ ။ ။ [သျှအတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ၌။ ၁၁၂။ ၌၊ သျှ၊ ၁။ ၄၄၆။]

---

၈ ။ ။ [သျှအတိုင်းယောဇနာ ။ ။ ၌။ ၉၉။ ၌၊ သျှ၊ ၁။ ၃၇၁။ ဤ မေးခွန်း နောက်ရောက်ခါ ပါဠိရှိအစဉ်အတိုင်း မဟုတ်သည်ကို တွေ့ရသည်။]

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ [သျအတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ၌။ ၁၉၅။ ၌၊ သျ၊ ၂။ ၁၉၂။]

---

၁၀ ။ ။ သျအတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ၌။ ၄၃၂။ ၌၊ သျ၊ ၃။ ၄၇၉။ ။

သိဖွယ် ။ ။ နိသျအတိုင်း (အတ္တ-သဒ္ဒါ၏ စိတ်ဟူသော) အနက်ယောဇနာစေလိုရှိ အတ္တသဒ္ဒတ္ထ-ဟူသော စကားလုံးကို သုံးထားသည်။ "အတ္တသဒ္ဒတ္ထ" ဟူရာ၌လည်း "အတ္တသဒ္ဒါ၏ အနက်" ဟု သာမန်အဓိပ္ပာယ်သာ ယူပါ၊ တခြား အထူးအထွေကို လိုအပ်၍ မဟုတ်။ "နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်သော အတ္တရှိသော" ဟု မယောဇနာဘဲ "နိဗ္ဗာန်သို့စေလွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသော" ဟု နိသျအတိုင်း ယောဇနာရမည်-ဟူလို။]

၁၃၂၉-ခုနှစ် မျှောစရိယတန်း
မျှသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) သရန္တိ ဧတာယ, သယံ ဝါ သရတိ သရဏမတ္တမေဝ ဝါ ဧသာတိ သတိ။

(ခ) သာဝ မုဌ္ဌဿစ္စဿ အဘိဘဝနတော အဓိပတိယဌေန ဣန္ဒြိယံ။

(ဂ) ဥပဌာနလက္ခဏေ ဝါ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။

(ဃ) သတိ ဧဝ ဣန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ။

၁ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျကို သရန္တိ-ဟူသော ကြိယာပုဒ်၏ ကံ, ကတ္တားတို့ကို ထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပဓာနပုဒ်ကို ကောက်ပြီးလျှင် ၎င်းမှ ၎င်း၏ဟိတ်ကို ဌပနာ, အာဘော်, အာဘောဂဟိတ်, ဌပနာပဋိကွေပ, စောဒနာ-ဟူသော ဌပနာပဋ္ဌကနည်းဖြင့် ထွက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဘယ်ကို လဲလှယ်လိုရှိ ဝါ-သဒ္ဒါကို ထားရသည်ကို ပြပြီးလျှင် ယင်းဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကိုလည်း ပြဆိုခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ဣန္ဒဋ္ဌံ-ဝယ် ဣန္ဒ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြုပြီးလျှင် ၎င်း၏ ဗျုပ္ပတျာ-

http://www.dhammadownload.com

ဒီစတုက္ကကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ မုဋ္ဌသစ္စ, အဓိပတိ–ဟူသော ပုဒ်တို့၏ လိင်္ဂ, ဂဏ, အန္တ, ပဒ များကို စိစစ်ပြဆိုခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို ထုတ်ဖော်ခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ မတ္တမေဝ–၌ မတ္တ–သဒ္ဒါ, ဧဝ–သဒ္ဒါတို့၏ အနက်များနှင့် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ, နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထများကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ သယံ ဝါ သရတိ–ကို ကိုယ်ပြု၍ ဒဿနတ္ထစသော ကြိယာ ၅–တန် ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ သတိ စေတသိက်၏ လက္ခဏာဒီစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ သရန္တီ တောယ–ဝယ် တောယ–ပုဒ်၏ အရ ဖြစ်သော တရား က သရန္တီ–ပုဒ်၏ အရ ဖြစ်သော တရားအား မည်မျှသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်ကို အသီးသီး ထုတ်၍ ပြဆိုခဲ့ပါ။

၁၃၂၉–ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [သျှ အတိုင်းယောဇနာ ။ ။ ဌ။ ၁၆၄။ ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၆၁၊]

---

၂ ။ ။ သဒ္ဒါနည်း ဌပနာပဋ္ဌကထွက်

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပဓာနပုဒ်ကား ဣန္ဒြိယ–ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဣန္ဒြေမည်၏–ဟူလိုသော်။

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် ဣန္ဒြိယ–ဟူသော ပါဠိဖြင့် ဟိတ် ဖိုလ်ကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ဟိတ်ဖိုလ်သည် ဟိတ်နှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘော်)။ ထိုသို့မကင်းကောင်းသောကြောင့် (အာဘောဂ ဟိတ်)။ ဟိတ်ဖိုလ်ကိုသာ မဆိုသင့် (ဌပနာပဋိက္ခေပ)။ ဟိတ်ဖိုလ်၏ ဟိတ်ကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာ

http://www.dhammadownload.com

တော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် အဓိပတိယဋ္ဌေန-ဟူသော ဟိတ်ပါဠိကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဣန္ဒြေယ်-ဟူသော ဟိတ်ဖိုလ်၏ ဟိတ်ကား အဓိပတိ-ယဋ္ဌေနဖြစ်၏-ဟူလိုသော်။

မှတ်ချက် ။ ။ သာမန်မေးခွန်းဖြစ်၍ သဒ္ဒါ, ပညတ်, ပရမတ် ၃-နည်း ထွက်နိုင်သော်လည်း သဒ္ဒါနည်းသာ ထွက်လိုက်ပါသည်။ မေးခွန်း၌ သဒ္ဒါ, ပညတ်, ပရမတ် ခွဲခြား မေးသင့်ပါသည်။

---

၃ ။ ။ **(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်း** ။ ။ ဣန္ဒြေယ-သဒ္ဒါ၏ အဓိပတိအနက်မှ တစ်ပါး ပရမိဿရိယကရဏအနက်ကို လဲလှယ်လို၍ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကား အဗျာပိတဒေါသ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ပကတ္တရဝါကျ ဖြစ်သည်။

---

၄ ။ ။ **ဝစနတ္ထ** ။ ။ ဣန္ဒတိ ပရမိဿရိယံ ကရောတီတိ ဣန္ဒေါ။

ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဣ-ဟူသော, ဒေါ-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါ သည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ ဣဒိ-ဓာတ်, က-ပစ္စည်း (ရူပသိဒ္ဓိ) (တစ်နည်း) ဒ-ပစ္စည်း (ကစ္စည်း, သဒ္ဒနီတိ) သည်လည်းကောင်း, အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော လွန်စွာ အစိုးရခြင်းကို ပြုခြင်းကြောင့်သည် လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ ဣန္ဒေါ-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ အပေါင်း ပညတ္တိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော လွန်စွာ အစိုးရခြင်းကို ပြုခြင်းကြောင့်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

http://www.dhammadownload.com

၁ ။ ။ ဣန္ဒ္ရိယံ ပရိမိဿရိယံ ကရောတီတိ-ဟူသော ဝိဂ္ဂြိဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ ဣန္ဒြော-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

မုဋ္ဌသစ္စ-ကား နပုံသကလိင်္ဂ, စိတ္တာဒိဂဏ, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

အဓိပတိ-ကား ပုလ္လိင်္ဂ, ရတ္တာဒိဂဏ, ဣကာရန္တ, သမာသသုဒ္ဓနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

သတိ ဧဝ ဣန္ဒြိယံ-ဟူသော သဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သတိန္ဒြိယံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်းကမ္မဓာရည်း သမာသ်ပုဒ်၏တုလျအနက်ဟောင်၏ အဖြစ်ကိုအဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) သတိန္ဒြိယံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေ-တဗ္ဗပုဒ်ကို "သတိ ဧဝ ဣန္ဒြိယံ လတိန္ဒြိယံ" ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုအဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ မတ္တ-သဒ္ဒါ၏အနက် ။ ။ မတ္တမေဝ ၌ မတ္တ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ အနက် ။ ။ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

[မတ္တ, ဧဝ-သဒ္ဒါတို့၏ အနက်ယူနည်း ။ ။ မတ္တ, ဧဝ-၂-ပါး ပြသော် မတ္တ-သဒ္ဒါ၏အနက်ကို နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ, ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို သန္နိဋ္ဌာပနာဝဓာရဏ ယူ။

http://www.dhammadownload.com

ကျက် ။ ။ ဧဝ,မတ္တ၊ နှစ်ပါးပြက၊ မတ္တ-မြစ်ကန်၊ ဧဝ-သန့်ရှင်းနှင်း။
(တွင်းကြီးနိယ။ ၆၈။)]

ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ ။ ။ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထကား အောက်မေ့ခြင်းကြိယာ (ဘာဝတ္ထ) ဖြစ်ပါသည်။

နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ။ ။ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကား ကရဏဗျာပါရ (ကရဏတ္ထ), ကတ္တုဗျာပါရ (ကတ္တတ္ထ) ဖြစ်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ ကြိယာ ၅-တန်

၁ ။ ။ သတိသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ ထိရသညာသည် (ပဌမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ စိရကတစသော အာရုံ၏ မပျောက်ပျက်ခြင်းသည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရသည် (ဒုတိယဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ သီလသမ္ပတ္တိစသော အဆက်အဆက်သော အကျိုးသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

---

၉ ။ ။ သတိစေတသိက်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္က

အပိလာပနလက္ခဏာ သတိ၊

အသမ္မောသနရသာ၊

အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဝိသယာဘိမုခီဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ၊

ထိရသညာပဒဋ္ဌာနာ, ကာယာဒိသတိပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။

(ဋ္ဌ။ ၁၆၅။)

---

၁၀ ။ ။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း

ဧတာယ-ပုဒ်၏ အရဖြစ်သော သတိတရားက သရန္တိ-ပုဒ်၏ အရဖြစ်သော သမ္ပယုတ်တရားအား သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဣန္ဒြိယ, မဂ္ဂ,

http://www.dhammadownload.com

သမ္မယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ၈-ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ကုသိုလ်စိတ်အဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့် (အရာအားလျော်စွာ) ဝိပါကပစ္စည်း မရနိုင်။

၁၃၃၀-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ကီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ ပဌမကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်လာ အယံ တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ-ဟူသော နိယမဝါကျပါဠိတော်ကို အနိယမဝါကျ ထည့်စွက်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ ဝိညာဏက္ခန္ဓသ္သ လဟုတာ လဟုပရိဏာမတာ အဒန္ဓနတာ အဝိတ္ထနတာ၊ အယံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တလဟုတာ ဟောတိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဒွေဠကံ ဒွေဓာပထော သံသယော အနေကံသဂ္ဂါဟော အာသပ္ပနာ ပရိသပ္ပနာ အပရိယောဂါဟနာ ထမ္ဘိတတ္တံ စိတ္တဿ မနောဝိလေခေါ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို လိဂ်ါနုရူပ ယ-သဒ္ဒါထည့်လျက် အနက်ပေးပါ။

၄ ။ ။ အပုမာဏော ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ယေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို ကံပုဒ်, ကတ္တားပုဒ်တို့၏ အဘိဓေယျတ္ထကို ဖော်လျက် အနက်ယောဇနာပါ။

၅ ။ ။ ယံ ဇတ္ထ ဝုစိမန္တော၊ သလက္ခဏာ ပူဇိတာ ပရိစ္ဆိန္နာ။
ဝုတ္တာဓိကာစ ဓမ္မာ၊ အဘိဓမ္မောတေန အက္ခာတော-ဟူသော ဂါထာကို ကတ္တားအစုံအလင်ထည့်လျက် အနက်ပေးပါ။

၆ ။ ။ နိဗ္ဗုတာ နူန သာမာတာ၊ နိဗ္ဗုတော နူန သော ပိတာ။
နိဗ္ဗုတာ နူန သာ နာရီ၊ ယသာယံ ဥဒ္ဓိသော ပတိ-ဟူသော ဂါထာကို နိယမာနိယမ စုံလင်စေလျက် အနက်ပေးပါ။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာပါဠိတို့ကို မှန်ကန်စွာ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ ဧဝံ တသ္မိံ စိတ္တနိယမိတော သမယေ ဧတေ သန္တိသမူဟ-ကိစ္စာ ရမ္မဏယနဝသေန ဒုရနုဗောဓပ္ပဘေဒေ ဖဿဝေဒနာဒယော ဓမ္မေ ဗောဓေ

http://www.dhammadownload.com

တုန္တိ အတ္ထော။

၈ ။ ။ ယော "မိဂဝံ ဂမိဿာမီ" တိ ဓနံ သဇ္ဇေတိ၊ ဇိယံ ဝဋ္ဌေတိ၊ သတ္တိံ နိသေတိ၊ ဘတ္တံ ဘုဥ္ဇတိ၊ ဝတ္ထံ ပရိဒဟတိ၊ ဧတ္တာဝတာ ကာယဒ္ဓါရေ စောပနံ ပတ္တံ ဟောတိ။

၉ ။ ။ နဂေဝလဥ္ဇတ္ထ တာယ သတိယေဝ ပရိသုဒ္ဓါ၊ အပိစ ခေါ သဗ္ဗေပိ သမ္ပယုတ္တမျှော၊ ဆတိသိသေန ပန ဒေသနာ ဝုတ္တာ။

၁၀ ။ ။ ဇိဝှါတေမနံ အာပံ လဒ္ဓါဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ နဝိနာ တေန။ သုက္ခ-ဇိဝှါနဉ္ဇိ သုက္ခခါဒနီယေ ဇိဝှါယ ဌပိတေပိ ဇိဝှါဝိညာဏံ နုပ္ပဇ္ဇတေဝ။

၁၃၃၀-ခုနှစ် မျှောစရိယတန်း
မျှသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ အနိယမဝါကျ ထည့်စွက်၍အနက်

(ယသ္မိံ သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာသော။ ကာမာဝစရံ၊ ကာမာဝစရဖြစ်သော။ မဟာကုသလစိတ္တံ၊ မဟာကုသိုလ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။) တသ္မိံ သမယေ၊ ထိုပဌမကာမာဝစရ မဟာကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်သော အခါ၌။ အယံ ဖဿော၊ ဤဖဿသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ။ [ပါ။ ၁၈။ ပါ၊ သျ။ ၃၇။ ဌ။ ၁၈၃။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၂၄။ ပါ၊ သျ။ ၅၇။]

---

၃ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ပါ။ ၁၀၂။ ပါ၊ သျ။ ၁၅၃။]

---

၄ ။ ။ [သျ အတိုင်းယောဇနာ ။ ။ ပါ။ ၂၁၁။ ပါ၊ သျ။ ၃၃၄။]

တိကျစွာ ယောဇနာလိုသော် ။ ။ ယေ-မျှော၊ အကြင် အပွမာဏတရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု, စေတသိက် ဆတ္တိံသ, အပွမာဏတရားကို အာရုံပြုခိုက် မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း, မဟာကုသိုလ်ညာဏ သမ္ပယုတ် ၄-ခု, မဟာကြိယာညာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု, အဘိညာဉ်ဒွေး, အပွမညာ

http://www.dhammadownload.com

ကြဉ်သော စေတသိက်ဆတ္တိ သတရားတို့သည်။ အပွမာဏော၊ လောကုတ္တရာ မည်ကုန်သော။ ဓမ္မော၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု, စေတသိက် ဆတ္တိ သ, နိဗ္ဗာန် တရားတို့ကို။ အာရဗ္ဘ၊ အာရုံပြု၍။ ဥပ္ပန္နန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သရူပတော၊ သရုပ် အားဖြင့်။ စိတ္တစေတသိကာ၊ စိတ်စေတသိက် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ အပွမာဏ တရားကို မြဲသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ခု, စေတသိက် ဆတ္တိ သ, အပွမာဏတရားကို အာရုံပြုခိုက် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု, မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ခု, အဘိညာဉ်ဒွေး, အပွမညာကြဉ်သော စေတသိက် ဆတ္တိ သ တရားတို့သည်။ (ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏) ။ ။ ဤသို့ တိတိကျကျသော်လည်း ယောဇနာ။]

---

၅ ။ ။ [ဝုတ္တာ-၏ ကတ္တားကို ဘဂဝတာ, အက္ခာတော-၏ ကတ္တားကို အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိဟိ (အဘိဓမ္မ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို သိကုန်သော ပညာရှိတို့သည်)-ထည့်၍ သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ။ ၂၀။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၈၀။]

---

၆ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ။ ၇၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၅၉။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၉၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၆၈။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၃၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၅၃၂ ။ ။ ၁၃၁၅-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၂၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၀၃။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၂၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၁၁၉။]

၁၃၃၀-ခုနှစ် မန္တာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) အတ္တနော ပန သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓမ္မာ၊

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဓာရိယန္တိ ဝါ ပစ္စယေဟိ, ဓာရိယန္တိ ဝါ ယထာသဘာဝတောတိ ဓမ္မာ။

(ဂ) နု ကုသလာ အကုသလာ။

(ဃ) မိတ္တာပဋိပက္ခာ အမိတ္တာ ဝိယ, လောဘာဒိပဋိပက္ခာ အလောဘာဒယော ဝိယ စ ကုသလပဋိပက္ခာတိ အတ္ထော။

(င) နု ဗျာကတာတိ အဗျာကတာ။

၁ ။ ။ (ခ) အမုတ်ပြဝါကျကို နိယမာနိယမ ကဲ, ကတ္တား အသီးအသီး ထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ခ) အမုတ်ပြဝါကျကို ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာပဋိပက္ခေပ, စောဒနာ-ဟူသော ဌပနာပဉ္စကနည်းဖြင့် တက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ် ပြန်ရန်မလို။)

၃ ။ ။ (ခ) အမုတ်ဝါကျ၌ အဘယ်ကို လဲလှယ်လို၍ ဝါ-သဒ္ဒါများကို ထားရပါသနည်း? ရှင်းလင်းပြီးလျှင် ၎င်းဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကို လည်း ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ (ခ) အမုတ်ပြဝါကျပါ အမိတ္တာ-ပုဒ်ကို အပေါင်း ဝစနတ္ထမျှ ပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ခွဲပြပါ။

၅ ။ ။ (ဃ) အမုတ်ပါ လောဘာဒိပဋိပက္ခာ အလောဘာဒယော ဝိယ-ပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒတို့ကို စိစစ်ပြပါ။

၆ ။ ။ ဓာရိယန္တိ ဝါ ပစ္စယေဟိ-၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို ထုတ်ဖော်ခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ဂ) အမုတ်ပြဝါကျ၌ နု-နိပါတ်ပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သောအနက်ကို ပြပြီးလျှင် ဣဓ ပနာယံ (သုခသဒ္ဒေါ) သုခဝေဒနာယမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထတို့ကို ၂-ခုမျှ ဖော်ပြပါ။

၈ ။ ။ (ဃ) အမုတ်ပါ ကုသလပဋိပက္ခာ-ဝယ် ကုသလ-၌ ဒဿနတ္ထ စသည် ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ပြပါ။

၉ ။ ။ ဓာရိယန္တိ ဝါ ပစ္စယေဟိတိ ဓမ္မာ-၌ ဓမ္မာ-အရ ဖြစ်ထိုက်သော တရားများကို အထောက်ပြ၍ ဖော်ပြပြီးလျှင် လောဘာဒိပဋိပက္ခာ-၌ လောဘ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ သမ္မယောဂဝသေန ပဝတ္တမာနေန သဟ ဝိတက္ကေန သဝိတက္ကာ-ဒ္ဒဲ ဝတ္တန္တိ-ဟူသော ပါဠိသေသအရ ဖြစ်ထိုက်သော တရားများကို ဖော်ပြ၍ ဝိတက်က ထိုတရားတို့အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကိုလည်း ညွှန်ကြားခဲ့ပါ။

၁၃၃၀-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ အနက်ယောဇနာ

ဝါ၊ တစ်နည်းကား။ (ယေ သဘာဝါ၊ အကြင်သဘောတရားတို့ကို။) (အနိယမ, ကံ) (အတ္တနော၊ မိမိ မိမိ၏) (လိုက်) ပစ္စယေဟိ၊ အကြောင်းတရားတို့သည်။ ဓာရိယန္တိ၊ ဆောင်အပ်ကုန်၏။ ဣတိ-တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (တေ သဘာဝါ၊ ထိုသဘောတရားတို့သည်။) (နိယမ) ဓမ္မာ၊ ဓမ္မမည်ကုန်၏။ ဝါ၊ တစ်နည်းကား၊ (ယေ သဘာဝါ၊ အကြင်သဘောတရားတို့ကို။) (အနိယမ, ကံ) ယထာသဘာဝတော၊ မိမိ မိမိတို့၏ သဘောအားလျော်သဖြင့်။ (ပဏ္ဍိတေဟိ၊ ပညာရှိတို့သည်။) (ကတ္တား) ဓာရိယန္တိ လက်ခံယန္တိ၊ မှတ်အပ်ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (တေ သဘာဝါ၊ ထိုသဘောတရားတို့သည်။) (နိယမ) ဓမ္မာ၊ ဓမ္မ မည်ကုန်၏။ [ဋ္ဌ။ ၈၁။ ဋ္ဌ။ သျ၊ ၁။ ၂၇၇။]

[ထောက်ဖွယ် ။ ။ ယေ သဘာဝါ ပစ္စယေဟိ ကမ္မာဒိပစ္စယေဟိ ကတ္တု ဘူတေဟိ ဓာရိယန္တိ ဣတိ တေ သဘာဝါ ဓမ္မာ၊ ယေ သဘာဝါ ယထာသဘာဝတော သဘာဝါနုရူပတော ဓာရိယန္တိ လက်ခံယန္တိ ပဏ္ဍိတေဟိ ဣတိ တေ သဘာဝါ ဓမ္မာ။ (ယောဇနာ။)]

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ဋ္ဌပနာပဋ္ဌကတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ဓမ္မာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓမ္မာ" ဟု ကတ္တု သာဓနဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ယင်

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှ တစ်ပါးသော ဝစနတ္ထလည်း ပြုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့ပြုသင့်သောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)။ ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထကိုသာ မဆိုသင့် (ဌပနာပဋိက္ခေပ)။ တစ်ပါးသော ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

---

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါများ ထားရခြင်းအကြောင်း

ဓမ္မာ-၌ ရမ္မ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်မှ တစ်ပါး ကမ္မသာဓန အနက်, ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ သခ်ံတာသခ်ံတဓမ္မ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အနက်မှ တစ်ပါး သခ်ံတဓမ္မ (သရုပ်ကြားအဘိဓေယျတ္ထ) အနက်ကိုလဲလှယ်လို၍ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပဌမ ဝါ-သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။

ဓမ္မ-သဒ္ဒါ၏ သခ်ံတဓမ္မ (သရုပ်ကြားအဘိဓေယျတ္ထ) အနက်မှ တစ်ပါး သခ်ံတာအခ်ံတပညတ္တိဓမ္မ (သရုပ်ကြားအဘိဓေယျတ္ထ) အနက်ကို လဲလှယ်လို၍ ဒုတိယ ဝါ-သဒ္ဒါကို ထားရပါသည်။

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကား အဗျာပိတဒေါသ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ပကတ္တ္တရဝါကျ ဖြစ်သည်။ ပုစ္ဆာ၌ "(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌" ဟု တတိယကွာရာ (ဂ) နှင့် တွေ့ရသည်။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါ မရှိ၊ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌သာ ဝါ-သဒ္ဒါရှိသောကြောင့် "(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌" ဟု ဒုတိယကွာရာ (ခ) နှင့်ရှိမှ မှန်သည်။

---

၄ ။ ။ ဝစနတ္ထ ။ ။ နံ မိတ္တာ အမိတ္တာ။

ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ အ-ဟူသော, မိ-ဟူသော, တ္တာ-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

http://www.dhammadownload.com

၂ ။ ။ နှ-ပုဒ်, မိတ္တာ-ပုဒ်သည်လည်းကောင်း, ဝိရဒ္ဓဘောဂုဏ်၏ အဆွေခင်ပွန်းနှင့် ဂုဏ်ဂုဏေအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သည် လည်းကောင်း ဗျူပွတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ အမိတ္တာ-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ ဝိရဒ္ဓဘောဂုဏ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာ ဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ နှ မိတ္တာ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဗျူပွတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ အမိတ္တာ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

လောဘာဒိပဋိပက္ခာ-ကား ပုလ္လိင်္ဂ, ပရိသာဒိဂဏ, အကာရန္တ, သမာသ-နာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

အလောဘာဒယော-ကား ပုလ္လိင်္ဂ, ရတ္တာဒိဂဏ, ဣကာရန္တ, သမာသ-နာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

ဝိယ-ကား အလိင်္ဂ, ဂဏဝိမုတ္တ, အကာရန္တ, နိပါတပဒ ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဓာရိယန္တိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋ္ဌဖြင့် ဓမ္မာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဒ်၌ ဓရ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယ-ဓာတုပဒသံဝဏ္ဏနာ။ ရမ္မ-ပစ္စည်း၏ ကံအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ဝါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋ္ဌဖြင့် တစ်နည်းတစ်ဖုံအားဖြင့် ဝစနတ္ထပြုသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

ပစ္စယေဟိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋ္ဌဖြင့် ဓာရိယန္တိ-၌ "ဆောင်ခြင်း" ဟူသည် ကံစသော အကြောင်းတရားတို့၏ ဆောင်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ (ငး) အမှတ်ပြဝါကျ နှ-နိပါတ်ပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော အနက် ။ (ငး) အမှတ်ပြဝါကျ၌ နှ-နိပါတ်ပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော အနက်ကား အည အနက် ဖြစ်ပါသည်။

၈၀-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ။ ။ ဣဓ ပနာယံ (သုခ သဒ္ဒေါ) သုခ ဝေဒနာယမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၌ ၈၀-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထတို့ကား သုခမူလ, သုခါရမ္မဏ အနက်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ ကုသလ-၌ ကြိယာ ၅-တန်

ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ကုသိုလ်သည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရသည် (ပဌမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ ကုသလဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်သည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ သဒ္ဓမ္မသဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်သည် (ဒုတိယဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ ကာယိကသုခ, စေတသိကသုခ စသော အဆက်အဆက်သော အကျိုးသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

လက္ခဏာဒိစတုက္ကနည်း အားဖြင့်

၁ ။ ။ အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာန်သည် (ပဌမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ အကုသလဝိဒ္ဓံသနကိစ္စသရသည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

၄ ။ ။ ဝေဒါနဘာဝသမ္မတ္တိရသနှင့် ဝေဒါနံအာကာရပစ္ဆိပ္ပဋ္ဌာန်သည် (ဒုတိယဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထာ။

၅ ။ ။ ဣဋ္ဌဝိပါကဖလပစ္ဆိပဋ္ဌာန်သည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထာ။

(တစ်နည်း)

၁ ။ ။ အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထာ။

၂ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာန်သည် (ပဌမဖလူပစာရအား ဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထံ။

၃ ။ ။ ဝေဒါနဘာဝသမ္မတ္တိရသသည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထာ။

၄ ။ ။ အကုသလဝိဒ္ဓံသနကိစ္စရသသည် (ဒုတိယဖလူပစာရ အားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထာ။

၅ ။ ။ ဣဋ္ဌဝိပါက ဖလပစ္ဆိပဋ္ဌာန်သည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထာ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ကုသိလ်သခ်ါရသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထာ။

၂ ။ ။ အဝိဇ္ဇာသည် (ပဌမဖလူပစာရအား ဖြင့်ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထာ။

၃ ။ ။ ဝိညာဏ်သည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထာ။

၄ ။ ။ အာသဝသည် (ဒုတိယဖလူပစာရအားဖြင့်ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထာ။

၅ ။ ။ နာမ်,ရုပ်သည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထာ။

---

၉ ။ ။ ဓမ္မာ-အရ ဖြစ်ထိုက်သော တရားများ

ဓာရိယန္တိ ဝါ ပစ္စယေဟိတိ ဓမ္မာ-၌ ဓမ္မာ-အရ ဖြစ်ထိုက်သော တရားများကား ပစ္စယေဟိ-ဟူသော ကတ္တားကို ထောက်၍ သခ်ိုက တရားများ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

လောဘ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က

လောဘော အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏလက္ခဏော၊
အဘိသင်္ဂရသော၊
အပရိစ္စာဂပစ္စုပဋ္ဌာနော၊
သံယောဇနီယဓမ္မေသု အဿာဒဒဿနပဒဋ္ဌာနော။ (ဋ္ဌ။ ၂၉၁။)

---

၁၀ ။ ။ အရကောက် ။ ။ ဝတ္တန္တိ-ဟူသောပါဋ္ဌသေသအရဖြစ်ထိုက်သော တရားများကား ဒွေပဋ္ဌိညာဉ် ၁၀-ကြဉ်သော ကာမစိတ် ၄၄-ခု၊ ပဌမဈာန်စိတ် ၁၁-ခု, ပေါင်း သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ခု, ဝိတက်ကြဉ်သော စေတသိက် ဧကပညာသ ဖြစ်ပါသည်။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း ။ ။ ဝိတက်က သဝိတက္ကစိတ် ၅၅-ခု, ဝိတက်ကြဉ်သော စေတသိက် ဧကပညာသတို့အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကား သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဝိပါက, ဈာန, မဂ္ဂ, သမ္မယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ (ယထာရဟ) ၉-ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၁၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ ပီတိ ပါမောဇ္ဇံ အာမောဒနာ ပမောဒနာ ဟာသော ပဟာသော ဝိတ္တံ သြဒဂ္ဂျံ အတ္တမနတာ စိတ္တဿ-ကို အတ္တမနတာ-ဌ် အဋ္ဌကထာအလို ပါဝင်စေလျက် အနက်ပေးပါ။

၂ ။ ။ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီတိ-ကို အာကာရဋ္ဌ တုလျတ် စွက်၍ အနက်ပေးပါ။

၃ ။ ။ ယေန စက္ခုနာ အနိဒဿနေန သပ္ပဋိဃေန ရူပံ သနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ ပဿိ ဝါ ပဿတိ ဝါ ပဿိဿတိ ဝါ-ကို ကတ္တားစွက်၍ အနက် ပေးပါ။

၄ ။ ။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ သမ္မယုတ္တာ၊ ဣမေ ဓမ္မာ ဂန္ထသမ္မယုတ္တာ-ကို သရုပ်ပေါ်အောင် အနက် ဖော်ပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၅ ။ ။ ဗီလာသယာ ဒရီသယာ၊ နိက္ခမန္တိ သကာသယာ။
တေပဇ္ဇ အာသယာ ဆဒ္ဒါ၊ ခုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ-
ကို ကြောင်း,ကျိုး ပေါ်အောင် အနက် ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ ဥပါဒိယန္တေ၀ ဘူတာနိ၊ နု ဘူတာနိ ဝိယ ဥပါဒိယန္တီတိ
ဥပါဒါ-ကို ကတ္တား, က် လျော်စွာစွက်၍ အနက်ပေးပါ။

၇ ။ ။ ဂရဟိဿန္တီ တံ ဝိညူ၊ အသုစိ နာဂရိကော ယထာ။
၀ဇ္ဇိတော သီလ၀န္တေဟိ၊ ကထံ ဘိက္ခု ကရိဿသိ-
ကို ၀ဇ္ဇိတော-၏ ၀ါစ္စ, ၀ါစက စွက်၍ အနက်ပေးပါ။

၈ ။ ။ ပဋိက္ကူလေပိစေတသ္မိံ အာရမ္မဏေ အာနိသံသဒဿာဝိတာယ
စေ၀ နိ၀ရဏာသန္တာပပဟာနေန စ ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ကို အပိ, စ-
တို့၏ အနက် ထင်စေလျက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ပတ္ထဒ္ဓေါ ဘ၀တိ ကာယော၊ ဒဒ္ဓော ကဋ္ဌမုခေန ၀ါ။
ပထဝီ ဓာတုပွကော ပေန၊ ဟောတိ ကဋ္ဌမုခေ၀ သော-
ကို ၀ါသဒ္ဒေါ ဥပမတ္ထော-ဟူသော ဋီကာနှင့်အညီ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ ယော ပနေတ္ထ သိတောဇတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓေါ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ
ဥပါဒါယ ပသာဒေါ၊ ဣဒံ ပသာဒစက္ခု နာမ-ကို အနက်ပေးပါ။

၁၃၃၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ယာ အတ္တမနတာ၊ အကြောင် မိမိ၏ စိတ်၏ အဖြစ်သည် ။ ။
ကြွင်းသျှ အတိုင်းပေး ။ ။ ပါ။ ၁၈။ ပါ၊ သျှ။ ၃၉။ ဋ္ဌ။ ၁၈၈။ ။ ၁၃၁၈,
၁၃၂၇-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၂ ။ ။ အာကာရဋ္ဌ တုလျတ် စွက်၍ အနက်

ယံ တတိယဇ္ဈာနံ၊ အကြောင်တတိယဈာန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ တံ
တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂိပုဂ္ဂလံ၊ ထိုတတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အရိယာ၊
ဘုရားအစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့သည်။ (တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂိပုဂ္ဂလော၊

http://www.dhammadownload.com

တတိယစျာန်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) (တုလျတ်) ဥပေက္ခကော၊ အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သော သဘောနှင့်ပြည့်စုံ၏။ သတိမာ၊ သတိရှိ၏။ သုခဝိဟာရီ၊ ချမ်းသာစွာ နေခြင်းငှာ အလေ့ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာစိက္ခန္တိ၊ ချီးမွမ်းတော်မူကုန်၏။ [ပါ။ ၄၅။ ပါ၊ သျ။ ၁၀၁။ ။ ၁၃၁၈, ၁၃၂၅-ခုနှစ်များကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၃ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ပါ။ ၁၅၇၊ ပါ၊ သျ။ ၂၃၈။]

---

၄ ။ ။ သရုပ်ပေါ်အောင် အနက်

ယေ ဓမ္မာ၊ အကြင် လောဘမူစိတ် ၈-ခု, ဒေါသမူဒွေ, ဒိဋ္ဌဂတဝိပ္ပယုတ် ၄-ခုဠ် လောဘ, ဒေါသမူဒွေဠ် ဒေါသ, ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ပဋ္ဌဝိသတရားတို့သည်။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ထိုလောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိ ဟု ဆိုအပ်သော ဂန္ထတရားတို့နှင့်။ သမွယုတ္တာ၊ အညီအညွတ် အပြားအားဖြင့် ယှဉ်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။) ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤလောဘမူစိတ် ၈-ခု, ဒေါသမူဒွေ, ဒိဋ္ဌဂတဝိပ္ပယုတ် ၄-ခုဠ် လောဘ, ဒေါသမူဒွေဠ် ဒေါသ, ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် ပဋ္ဌဝိသတရားတို့သည်။ ဂန္ထသမွယုတ္တာ၊ လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိဟု ဆိုအပ်သော ဂန္ထတရားတို့နှင့် အညီအညွတ် အပြားအားဖြင့်ယှဉ်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။) [ပါ။ ၂၃၁။ (သျ မရေး) မာတိကာဓေတုကထာ အရကောက် ဂန္ထသမွယုတ္တဒုက်။]

---

၅ ။ ။ [သျ အတိုင်းဖော် ။ ။ ဋ္ဌ။ ၄၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၁၆၈။]

---

၆ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ။ ၉၂။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၃၃၂။]

---

၇ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၆၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၈၀ ။ ။ ၁၃၁၇-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၈ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ။ ၂၄၄။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၀၃။]

---

http://www.dhammadownload.com

၉ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ။ ၃၃၉။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၁၆၆။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၄၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၃။ ၁၉၀။]

၁၃၃၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) တတ္ထ ယော စိတ္တသမုဋ္ဌာနိကကာယော၊ နသော ဝိညတ္တိ။

(ခ) စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ ပန ဝါယောဓာတုယာ သဟဇာတံ ရူပကာယံ သန္ဆမ္ဘေတုံ သန္နာရေတုံ စာလေတုံ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သမတ္ထော ဧကော အာကာရဝိကာရော အတ္ထိ၊ အယံ ဝိညတ္တိ နာမ။

(ဂ) သာ အဋ္ဌ ရူပါနိ ဝိယ နု စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ။

(ဃ) ယထာ ပန အနိစ္စာဒိဘေဒါနံ ဓမ္မာနံ ဇရာမရဏတ္တာ "ဇရာ-မရဏံ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ သင်္ခတ" န္တိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊ ဧဝံ စိတ္တ-သမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိညတ္တိတာယ သာပိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ နာမ ဟောတိ။

(င) ဝိညာပနတ္တာ ပနေသာ ဝိညတ္တိတိ ဝုစ္စတိ။

၁ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို အနက်မှန်ကန်စွာ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျပါ ဥပမေယျဝါကျ၌ သမ္ဗန္ဓာဝတ္ထုနည်း အားဖြင့် လိုရင်းကောက်၍ ယင်း၏ဟိတ်ကို ဌပနာပဋ္ဌကပညတ်နည်း ထွက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသနှင့် (င) အမှတ်ပြဝါကျ၌ "ဝုစ္စတိ" ဟု ထားရပုံကို ရှင်းလင်း ဖြေဆိုပါ။

၄ ။ ။ ဝါယောဓာတုယာ-ဝယ် ဝါယော-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြုပြီးလျှင် ၎င်း၏ ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္ကကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ အနိစ္စာဒိ-ပုဒ်, ဝါယောပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, ပဒ, အန္တ တို့ကို စိစစ် ပြဆိုခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၌ အဋ္ဌကထာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ များကို သိသာရုံ ပြဆိုခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ အထက်ပါ ဝါကျတို့လာ ပန, ပိ, န-ပုဒ်တို့၏ အနက်တို့ကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ ဧသာ ဝုစ္စတိ-ကို ကိုယ်ပြု၍ ဒဿနတ္ထစသော ကြိယာ ၅-တန် ဝေဖန်ပိုင်းခြားခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ ရူပဿ ဇရတာ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ အထက်ပါ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ-ပုဒ်၌ စိတ္တ-အရ, စိတ္တသမုဋ္ဌာ-နာယ-အရတို့ကိုကောက်ပြ၍ စိတ္တ-အရ တရားက စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ-အရ တရားအားကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကိုလည်းအသီးသီးပြဆိုခဲ့ပါ။

၁၃၃၁-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ဌ။ ၁၂၅။ ဌ၊ သျ။ ၁။ ၄၉၉။]

---

၂ ။ ။ သမ္မန္နာဝတ္ထုနည်းအားဖြင့် လိုရင်းကောက်၍ ပညတ်နည်း ဌာပနာ ပဋ္ဌကထွက်

(ဃ) အမှတ်ပြပါ ဥပမေယျဝါကျ၌ သမ္မန္နာဝတ္ထု နည်းအားဖြင့် လိုရင်း ကား သာပိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ နာမ ဟောတိ-ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ထိုဝိညတ်သည်လည်း စိတ္တသမုဋ္ဌာန် မည်သည် ဖြစ်၏-ဟူလိုသော်။

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် သာပိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ နာမဟောတိ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် "ထိုဝိညတ်သည်လည်း စိတ္တသမုဋ္ဌာန်မည်သည် ဖြစ်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဌဋ္ဌနာ)။ အကျိုးသည် အကြောင်းနှင့်မကင်းကောင်းသည် မဟုတ် ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့မကင်းကောင်းသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)။ "ထိုဝိညတ်သည်လည်း စိတ္တသမုဋ္ဌာန်မည်သည်ဖြစ်၏" ဟု အကျိုးကိုသာ

http://www.dhammadownload.com

မဆိုသင့် (ဌပနာပဒိုက္ကေပ)။ ဝိညတ်၏ စိတ္တသမုဋ္ဌာန် မည်ခြင်း၏ အကြောင်း ကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေတော် မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဝိညတ္တိတာယ-ဟူသော ဟိတ်ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဝိညတ်၏ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်မည်ခြင်း၏ အကြောင်း ကား ဝိညတ္တိတာယ-ဖြစ်၏-ဟူလိုသော်။

[လိုရင်းကောက် ၂-မျိုးနှင့် အထူး ။ ။ လိုရင်းကောက်သည် သမ္မန္နာဝတ္ထ နည်း, အသမ္မန္နာဝတ္ထနည်းအားဖြင့် ၂-မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင်-

ကိတ်ကြိယာကို အာချာတ်ကြိယာနှင့် တွဲ၍ ကောက်သော နည်းသည် သမ္မန္နာဝတ္ထနည်း မည်၏။ ပြယုဂ်ကား ဝန္ဒိတွာ ဝက္ခာမိ (ကစ္စည်း ကိတ်ပဏာမ)-စသည်တည်း။ ဤပြယုဂ်၌ ဝန္ဒိတွာ-ဟူသော ကိတ်ကြိယာကို ဝက္ခာမိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာနှင့် တွဲ၍ ကောက်သောကြောင့် သမ္မန္နာဝတ္ထနည်း မည်၏။

အာချာတ်ကြိယာနှင့် မတွဲဘဲ ကိတ်ကြိယာတစ်ခုတည်းကိုသာ ကောက် သော နည်းသည် အသမ္မန္နာဝတ္ထနည်း မည်၏။ ပြယုဂ်ကား-ဝန္ဒိတွာ-စသည်တည်း။ ဤပြယုဂ်၌ ဝက္ခာမိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာနှင့် မတွဲဘဲ ဝန္ဒိတွာ-ဟူသော ကိတ်ကြိယာ တစ်ခုတည်းကိုသာ ကောက်သောကြောင့် အသမ္မန္နာဝတ္ထနည်း မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ "ကိတ်ကြိယာ" ဟု သာမန်ဆိုသော်လည်း ပုဗ္ဗကာလ ကိတ်ကြိယာ (ဝိသေသနကြိယာ-အပဓာနကြိယာ) ကိုသာ ယူ၊ "အာချာတ် ကြိယာ" ဟု ဆိုသော်လည်း အပရကာလကိတ်ကြိယာ (ဝိသေသျကိတ်ကြိယာ-ပဓာနကိတ်ကြိယာ) ကိုပါ ယူ [ဟုတွာ ဂတော (ပါရာဇိကဏ္ဍ အဋ္ဌကထာ ဗုဒ္ဓ ပဏာမ), ပစိတွာ သြဒနော ဘုတ္တော (ဘောဒနိက္ခန္ဓ)-စသည်ကို ပြယုဂ်ထုတ်]။ ထို့ကြောင့် အပိုအလိုမရှိ အတိအကျဖြစ်အောင် "ပုဗ္ဗကာလကြိယာကို အပရကာလကြိယာနှင့် တွဲ၍ ကောက်သော နည်းသည် သမ္မန္နာဝတ္ထနည်း မည်၏။ အပရကာလကြိယာနှင့် မတွဲဘဲ ပုဗ္ဗကာလကြိယာ တစ်ခုတည်းကိုသာ ကောက်သော နည်းသည် အသမ္မန္နာဝတ္ထနည်း မည်၏" ဟု မှတ်ပါ။

သမ္မန္နစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်၌ "ဓာတွတ္ထသမ္မန္နာဝတ္ထိနည်း, ဓာတွတ္ထအသမ္မန္နာ-ဝတ္ထနည်း" ဟု ဓာတွတ္ထ-သဒ္ဒါပါ တွဲသုံးသည်။ "အာချာတ်ဓာတ်၏ အနက် နှင့် စပ်ခိုက်ရည်၍ ကောက်သော နည်းသည် ဓာတွတ္ထသမ္မန္နာဝတ္ထနည်း မည်၏။ အာချာတ်ဓာတ်၏ အနက်နှင့် မစပ်ခိုက် ရည်၍ ကောက်သော နည်းသည်

http://www.dhammadownload.com

ဓာတွတ္ထအသမ္မန္နာဝတ္ထနည်း မည်၏" ဟု ဆိုလိုသည်။ ။မဏိမဏ္ဍူနှင့် သမ္မန္နစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်တို့ ကြည့်။

(တစ်နည်း) ပဓာနကြိယာ-ကို ကတ္တား, ကံစသော ပုဒ်များနှင့် တွဲ၍ ကောက်သော နည်းသည် သမ္မန္နာဝတ္ထနည်း မည်၏။ ပြယုဂ်ကား-အဟံ ဝက္ခာမိ-စသည်တည်း။ ကတ္တား, ကံ စသော ပုဒ်များနှင့် မတွဲဘဲ ပဓာနကြိယာ တစ်ခုတည်းကိုသာ ကောက်သော နည်းသည် အသမ္မန္နာဝတ္ထနည်း မည်၏။ ပြယုဂ်ကား ဝက္ခာမိ-စသည်တည်း။ ဤသို့လည်း အချို့ဆရာတို့ ဆိုကြကုန်၏။ သို့သော် ရှေ့နည်းသာ ယုတ္တတရ။

မှတ်ချက် ။ ။ ရှေးနည်းအလို ဤမေးခွန်း ဤဝါကျ၌ မမေးသင့်။ ရှေ့နည်းကား ပုဗ္ဗကာလကြိယာ ပါမှ ရသည်။ နောက်နည်းကား ပုဗ္ဗကာလကြိယာ ပါသည်ဖြစ်စေ မပါသည်ဖြစ်စေ ရသည်။ ရှေ့နည်းအရာကျဉ်းသည်၊ နောက်နည်း အရာကျယ်သည်။ သို့သော်လည်း ရှေ့နည်းသာ ယုတ္တတရဖြစ်၍ ရှေ့နည်း မရရာ၌သာ နောက်နည်း သုံးသင့်သည်၊ သုံးပါ။ "လိုရင်းကောက်၍" ဟု သာမည မေးရာ၌ ပဓာနကြိယာကိုသာ ကောက်ပါ။]

---

၃ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ

ဗျတိရေက (က) အမှတ်ပြဝါကျကိုသာ ဆိုသည်ရှိသော် အနွယ မရှိဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရကား (အနွယရှိက ဗျတိရေကရှိမြဲ၊ ဗျတိရေကရှိက အနွယရှိမြဲဖြစ်၍) ဗျတိရေက အနွယ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိ ဒေါသ ရောက်ရာသောကြောင့် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ကျမ်းဆရာ ရေးရကား ယင်း (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ အနွယဝါကျ ဖြစ်သည်။

[အနွယဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ အနွယဝါကျဖြင့် ဝိရောဓိ ဒေါသကို ပယ်သည်။

ကျက်ဖွယ် ။ ။**ဗျတိရေက၊ အနွယ၊ ဒေါသဝိရောတင်။]**

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ "ဝုစ္စတိ" ဟု ထားရပုံ ။ ။ ဝိညတ်၏ အဖြစ် (ဝိညတ်မည်ရာ) ၌ သကတ် (အကြောင်း) ကို ပြလို၍ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ "ဝုစ္စတိ" ဟု ထားရပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက် ။ ။ "ဥပစာကို ပြလို၍ ထားသည်" ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ စဉ်းစားပါ။

[ဝုစ္စတိ-သဒ္ဒါထားရခြင်း အကြောင်း ။ ။ သကတ်ကိုပြလို၍ လည်းကောင်း, အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြလို၍လည်းကောင်း, ဥပစာကို ပြလို၍လည်းကောင်း, အာသင်္ကာကို ပြလို၍လည်းကောင်း ကျမ်းဆရာတို့သည် ဝုစ္စတိ-သဒ္ဒါကို ထားကြကုန်၏။

ကျက် ။ ။ **သကတ်တစ်ထွေ၊ အဖြေ, ဥပစာ၊ အာသင်္ကာ၊ ထားရာ ဝုစ္စတိ။** (ရွှေရေးဆောင်နိယ်၊ ၁၂၈။)

မှတ်ချက် ။ ။ နိယ်၌ ဝုစ္စတိ-ဆိုသည်ကား ဥပလက္ခဏမျှသာ၊ ဝုစ္စန္တိ, ဝုစ္စတေ, ဝုစ္စန္တေ-ဟူသော ကမ္မဝါစကကြိယာပုဒ်တို့ကိုလည်း ယူအပ်ကုန်၏။]

---

၄ ။ ။ **ဝစနတ္ထ** ။ ။ ဝါယတိ ဂစ္ဆတီတိ ဝါယော။

ဗျုပ္ပတ္တာဒိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဝါ-ဟူသော, ယော-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ ဝါ-ဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း, အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောသွားခြင်းကြိယာသည်လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ ဝါယော-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သွားခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘောဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဝါယတိ ဂစ္ဆတီတိ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ ဝါယော-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤဝစနတ္ထကား ဝါယနကံဝသေန ဝါယော-ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာ (၃၇၄) နှင့် အညီ ပြုသော ဝစနတ္ထ ဖြစ်သည်။ "ဝါယတိ (ဘူတသင်္ခါတေ) ပါပေတီတိ ဝါယော" ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနလည်း ဤကာကျော် (၁၉၇) အလိုအားဖြင့် ပြုနိုင်သည်သာ။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

အနိစ္စာဒိ-ကား ပုလ္လိင်္ဂ်, ရတ္တာဒိဂဏ, သမာသနာမပဒ, ဣကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

ဝါယော-ကား ပုလ္လိင်္ဂ်, မနောဂဏာဒိဂဏ, ကိတသုဒ္ဓနာမပဒ, အကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျသံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဝိညတ္တိ-အရ တကွဖြစ်ဘက် ရူပကာယကို ခိုင်ခဲ့စေခြင်း, ကောင်းစွာဆောင်ခြင်း, လှုပ်ရှားစေခြင်းငှာ ခိုင်ခဲ့ စေခြင်း, လှုပ်ရှားစေခြင်းတို့၌ စိတ္တဇဝါယောဓာတ်၏ အထောက်အပံ့ဖြစ်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော စိတ္တဇမဟာဘုတ်တို့၏ တစ်ခုသော အမူအရာ အထူးကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဝိညတ်၏ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်တို့ ကဲ့သို့ ပရမတ္ထအားဖြင့် မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည် (ဤကား)။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ ပန-ပုဒ်၏ အနက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျလာ ပန-ပုဒ်၏ အနက်ကား အနွယ ဖြစ်ပါသည်။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျလာ ပန-ပုဒ်၏ အနက်ကား သမ္ဘာဝနာ (စပ်ရာပုဒ်ကို ကြည့်ဆိုသည်။) ဖြစ်ပါသည်။ (ဇ) အမှတ်ပြ ဝါကျလာ ပန-ပုဒ်၏ အနက်ကား ဝါကျာရမ္ဘ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပိ-ပုဒ်၏ အနက် ။ ။ ပိ-ပုဒ်၏ အနက်ကား သမ္ပိဏ္ဍန ဖြစ်ပါသည်။

နု-ပုဒ်၏ အနက် ။ ။ (က) (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျလာ နု-ပုဒ်၏အနက်ကား ပဋိသေဓန ဖြစ်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ ကြိယာ ၅-တန်

၁ ။ ။ အမူအရာအထူး (အာကာရဝိကာရ) သည် (မုချအားဖြင့်ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ စိတ္တဇမဟာဘုတ်တို့သည် (ပဌမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ စိတ်၏အလိုဆန္ဒ အကြံအစည်ကို သိခြင်းသည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ စိတ်သည် (ဒုတိယ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ အလိုရှိအပ်သော အကျိုး၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနဘာဝတ္ထ။

---

၉ ။ ။ ရူပဿ ဇရတာ-၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က

ရူပပရိပါကလက္ခဏာ ရူပဿ ဇရတာ၊
ဥပနယနရသာ၊
သဘာဝါနပဂမေပိ နဝဘာဝါပဂမပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
ပရိပစ္စမာနရူပပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ။ ၃၆၅။)

---

၁၀ ။ ။ အရကောက်နှင့်ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း

စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ-ပုဒ်၌ စိတ္တ-အရ စိတ်, စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ-အရ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ် ရပါသည်။

စိတ္တ-အရ စိတ်တရားက စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ-အရ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ်တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကား အဓိပတိ,

http://www.dhammadownload.com

သဟဇာတ, နိဿယ, အာဟာရ, ဣန္ဒြိယ, ဈာနင်္ဂတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ၈-ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၃၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာအမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ ယော တသ္မိံ သမယေ အဒေါသော အဒုဿနာ အဒုဿိတတ္တံ အဗျာပါဒေါ အဗျာပဇ္ဇော အဒေါသော ကုသလမူလံ။ အယံ တသ္မိံ သမယေ အဗျာပါဒေါ ဟောတိ-ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ ယံ အာပေါ အာပေါဂတံ သိနေဟော သိနေဟဂတံ ဗန္ဓနတ္တံ ရူပဿ။ ဣဒံ တံ ရူပံ အာပေါဓာတု-ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၃ ။ ။ ရူပါယတနံ ဒိဋ္ဌံ သဒ္ဒါယတနံ သုတံ ဂန္ဓာယတနံ ရသာယတနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ မုတံ သဗ္ဗံ ရူပံ မနသာ ဝိညာတံ ရူပံ-ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၄ ။ ။ ပဥ္စ ကမ္မာနိ အာနန္တရိကာနိ ယာ စ မိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိနိယတာ။ ဣမေ ဓမ္မာ မိစ္ဆတ္တနိယတာ-ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၅ ။ ။ ဒွါသီတိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိ၊ ဒွေ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတော။ စတုရာသီတိ သဟဿာနိ၊ ယေ မေ ဓမ္မာ ပဝတ္တိနော-ကို ဘိက္ခု-အရ ထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။

၆ ။ ။ နိဗ္ဗာန် ဒိသ္သာပိ ကတ္တုဗ္ဗဿ ကိလေသပ္ပဟာနဿာဘာဝါ နံ "ဒဿန" န္တိ ဝုစ္စတိ-ကို ကဲ့ပုဒ်ထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။

၇ ။ ။ အယဉ္စိ တတ္ထ တတ္ထ "တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော" တိ ဧဝံ ကာရဏသဿဝသေန ပဝေဒိတော-ကို အယံ-၏ အစွဲထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။

၈ ။ ။ ယဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တံ အတ္တဟိတပဋိပတ္တိယံ, သမ္မယုတ္တဓမ္မေ စ ယာတာဝ လက္ခဏပဋိဝေဓေ ပရိနေတိတိ ပရိဏာယိကာ-ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၉ ။ ။ ယံ ပန အဝိုတေ သုပ္ပမတ္တေ ဝါ သရာဝမတ္တေ ဝါ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တံ၊ တံ ပရိက္ခံ အာရမ္မဏံ အဿာတိ ပရိတ္တာရမ္မဏံ-ကို သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ အစွဲထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀ ။ ။ ဘူမိတော ဝုဋ္ဌိတာ ယာဝ၊ ဗြဟ္မလောကာ ဝိဓာဝတိ။
အစ္ခိ အစ္ခိမတော လောကေ၊ ဒယ့်မာနမ့်ိ တေဇသော-
ကို အနက် ယောဇနာပါ။

၁၃၂၂-ခုနှစ် မြန်မာစာရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၂၃။ ပါ၊ သျှ။ ၅၅။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၁၇၈။ ပါ၊ သျှ။ ၂၈၇ ။ ။ ၁၃၂၃-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၂၀၁။ ပါ၊ သျှ။ ၃၀၆။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၁၁။ ပါ၊ သျှ။ ၃၃၅။]

---

၅ ။ ။ [သျှ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၂၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ။ ၁။ ၁၀၅။]

---

၆ ။ ။ [သျှ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၈၆။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၀၀။]

---

၇ ။ ။ [သျှ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၅၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၄။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၉၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၇၇။]

---

၉ ။ ။ [သျှအတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၂၂၉။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၂၈။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၃၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၁၆၅။]

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၂-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေခွန်း

(က) ဘူရီတိ ပထဝိယာ နာမံ။

(ခ) အယမ္ပိ သဏ္ဌေန, ဝိတ္တဋ္ဌေန စ ဘူရီ ဝိယာတိ ဘူရီ။

(ဂ) တေန ဝုတ္တံ "ဘူရီ ဝုစ္စတိ ပထဝီ၊ တာယ ပထဝီသမာယ ဝိတ္ထဋာယ ဝိပုလာယ ပညာယ သမန္နာဂတောတိ ဘူရိ-ပညော"တိ။

(ဃ) အပိစ ပညာယ ဧတံ အဓိဝစနံ ဘူရီတိ။

(င) ဘူတေ အတ္ထေ ရမတိတိပိ ဘူရိ။

၁ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို အနက်အားဖြင့် အာကာရအပြင်ထုတ်လျက် ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ (ခ) ဝါကျကို ပါပနာဒိကျမ်းရိုး ၅-ချက် တက်ခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ (ဂ) ဝါကျ၌ အဘယ်ကိုပြလို၍ တေန ဝုတ္တံ-သဒ္ဒါကိုထားသည်ကိုပြ၍ (ဃ) ဝါကျ၌ အကြောင်း, အကျိုး, သဒ္ဒါ, အနက်တို့တွင် အဘယ်ကို ပြောင်းလဲလို၍ အပိစ-သဒ္ဒါကို ဆိုပါသနည်း။

၄ ။ ။ ဘူရိပညော-ကို အစိတ်, အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း ဝစနတ္ထကိုသာ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ထုတ်ပြပါ။

၅ ။ ။ (က) ဝါကျရှိ ပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, ပဒ, အန္တတို့ကို စိစစ်ပြပါ။

၆ ။ ။ (င) ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်တို့ကို ဖော်ပြပါ။

၇ ။ ။ (ဂ) ဝါကျ၌ တ-သဒ္ဒါ၏ အစွဲကို ဖော်ပြ၍ (ခ) ဝါကျရှိ ဝိယ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၈ ။ ။ (ခ) ဝါကျ၌ ဘူရီ-အရကို ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ပြပါ။

၉ ။ ။ (က) ဝါကျ၌ ဘူရီ-အရကို လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ်ပြပါ။

၁၀ ။ ။ ပထဝီ-အရ ပစ္စည်းတရားသည် ဝုစ္စတိ-အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ဖော်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၂-စုနှစ် မဇ္ဈိမနိကာယတန်း
မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြု ဝါကျအာကာရ အပြင်ထုတ်လျက်အနက်ယောဇနာ

တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (ကိံ၊ အံဘယ်သို့။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသနည်း။) ပထဝီ၊ မြေကြီးကို။ ဘူရိ၊ "ဘူရိ" ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ပထဝီ သမာယ၊ မြေကြီးနှင့် တူသော။ ဝိတ္ထဋသာယ၊ ပျံ့နှံ့ကြီးကျယ်သော။ ဝိပုလာယ၊ ပြန့်ပြောသော။ တာယ ပညာယ၊ ထိုပညာနှင့်။ သမန္နဂတော၊ ပြည့်စုံသည်တည်း။ ဣတိ-တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဘူရိပညော၊ ဘူရိပညမည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသတည်း။ [ဋ္ဌ။ ၁၉၁။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၇၆။]

---

၂ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ ပါပနာဒီကျမ်းရိုး ၅-ချက်တက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (က) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "မြေသည် ဘူရီမည်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ယင်းသို့သော ဆိုသည်ရှိသော် မြေသာ ဘူရီ မည်၍ ပညာသည် ဘူရီမမည် ဟူသောအနက်သည် ရောက်၏ (အနုလောမပါပနာ)။ စင်စစ်တမူကား၊ ပညာလည်း ဘူရီမည်၏ (ပဋိလောမပါပနာ)။ ထိုသို့မည်သောကြောင့် "ပညာလည်း ဘူရီ မည်၏" ဟု ဆိုသင့်၏ (အနုလောမရောပနာ)။ ."မြေသာ ဘူရီ မည်၏" ဟု မဆိုသင့် (ပဋိလောမရောပနာ)။ မဆိုသင့်ဘဲလျက် ဆိုချေသော် ဆရာ၌ အဗျာပိတဒေါသ ရောက်ခဲ့ရာ၏ (ဒေါသာရောပန)။ အဘယ်သို့ မှတ်ရအံ့နည်း (စောဒနာ)။ ဤသို့စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် "ပညာလည်း ဘူရီမည်၏" ဟု ပြဆိုသောကြောင့် သင်တင်တိုင်းသော အဗျာပိတဒေါသ ငါ၌ မရောက်ဟူလိုသော်။

---

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌တေနဝုတ္တံ-သဒ္ဒါထားရခြင်းအကြောင်း

ဉာပက, သာဓက, အာဂမဒဋ္ဌိကရဏကို ပြလို၍ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌

http://www.dhammadownload.com

တေန ဝုတ္တံ-သဒ္ဒါ ထားပါသည်။

[တေန ဝုတ္တံ-စသော သဒ္ဒါတို့ ထားရခြင်း အကြောင်း ။ ။ လဒ္ဓဂုဏ် ကို ပြလို၍ လည်းကောင်း, ဉာပက, သာဓက, အာဂမဒဋ္ဌကရဏကို ပြလို၍ လည်းကောင်း ကျမ်းဆရာတို့သည် တေန ဝုတ္တံ-စသော သဒ္ဒါတို့ကို ထားကြကုန်၏။

ကျက် ။ ။ တေန ဝုစ္စတိ၊ ဟူ၍ရှိက၊ လဒ္ဓဂုဏ်ပါ၊ သာဓကာ၊ ညီရာ ရှေ့နောက်ပြ။ (ရွှေရေးဆောင်နိယ်။ ၃၂၇။)
တေနေတံ ဝုစ္စတိ၊ ပါဠိတွေ့ကြုံ၊ လဒ္ဓဂုဏ်လည်းပြ၊ သာဓက။ (တွင်းကြီးနိယ်။ ၉၈။)
တေနဝုစ္စတိ၊ ရှိသည့်ပါဠိပုဒ်၊ ထုတ်၍ပြသော်၊ လဒ္ဓဂုဏ၊ သာဓက၊ ညီမျှကျမ်းဂန်ညီ။ (တောင်တွင်းနိယ်။ ၁၀၁။)

မှတ်ချက် ။ ။ တောင်တွင်းအလို သံဝဏ္ဏနာ, သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဟူသော ကျမ်းညီခြင်းကို ပြလို၍လည်း "ထားသည်" ဟုမှတ်ပါ ။ ။ နိယ်တို့၌ တေန ဝုတ္တံ, တေန ဒေသိတံ-စသည်ကိုလည်း ယူ။]

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဝိစ-သဒ္ဒါ ဆိုရခြင်းအကြောင်း

ဥပမာတဒ္ဓိတ် (မုချတ္ထ) အားဖြင့် ပညာသည် ဘူရီမည်၏-ဟူသော (အဓိပ္ပာယ်) အနက်မှတစ်ပါး အထင်ရှဋ္ဌ (ဥပစာရတ္ထ) အားဖြင့် ပညာသည် ဘူရီမည်၏-ဟူသော (အဓိပ္ပာယ်) အနက်ကို ပြောင်းလဲပြလို၍ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဝိစ-သဒ္ဒါကို ဆိုပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျ အလို ပညာသည် အထင်ရှဋ္ဌ အားဖြင့် ဘူရီ မည်သည်။

---

၄ ။ ။ အစိတ်ဝစနတ္ထ ။ ။ ဘဝန္တီ ဇတ္ထာတိ ဘူရီ၊ ဘဝတိ ဝါ ပညာယတိ ဝမုတီစာတိ ဘူရီ၊ အထ ဝါ ဘူတာဘူတာ တန္နိဿိတာ သတ္တာ ရမန္တီ ဇတ္ထာတိ ဘူရီ။ (သဒ္ဒနီတိ ပဒမာလာ၊ ၁၁၀။) ဘူရီ ဝိယာတိ ဘူရီ။ (မဟာနိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာ။ ၁၉၉။)

ပဇာနာတီတိ ပညာ၊ ပညာပေတီတိ ဝါ ပညာ၊ ပကာရေန ဝါ ဇာနာတီတိ ပညာ။ (အဋ္ဌကထာ။ ၁၆၅။ ၁၉၁။) (တစ်နည်း) ပညာယတေ ဇောယာတိ ပညာ။ (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၁၅၂။)

http://www.dhammadownload.com

အပေါင်းဝစနတ္ထ ။ ။ ဘူရီ ပညာ ယဿာတိ ဘူရိပညော။

ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဘူ-ဟူသော, ရိ-ဟူသော, ပ-ဟူသော, ညော-ဟူသော အစိတ် အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ ဘူရီ-ပုဒ်, ပညာ-ပုဒ်, ယ-ပုဒ်သည်လည်းကောင်း, မြေကြီးနှင့် တူသော ပညာ၏ ပညာရှိနှင့် ဌာနီဌာနအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်လည်း ကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ ဘူရိပညော-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ မြေကြီးနှင့် တူသော ပညာဟူသော ဂုဏ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဘူရီ ပညာ ယဿဇတိ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ ဘူရိပညော-ဟူသော နိပ္ဖန္နသည် ပဝံတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

[ဘူရိ-ဒ္ဒ ဝိဂ္ဂဟ တစ်မျိုး ။ ။ ဘူရိ သဒ္ဒဿ ပထဝိဝစနေ "ဘူရိပညော" တိ အတ္ထသာဓကံ ဝစနံ (သဒ္ဒနီတိ ပဒမာလာ။ ၁၁၀။)-ကို ထောက်သော် (ဘူရိ-သဒ္ဒါ မြေဟောဖြစ်၍) အစိတ်ဝစနတ္ထပြုရာ၌ ဥပမာတဒ္ဓိတ်မဆင့်ဘဲ "ဘူရိ ဝိယ ပညာ ယဿာတိ ဘူရိပညော" ဟု ဥပမာ ပုဗ္ဗပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထ လည်း ပြုနိုင်သည်သာ။ ။ ဘူ ရိ ဝုစ္စတိ။ ပ။ ဘူရိပညောသည် မဟာနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော် (၇၃) ဖြစ်သည်။]

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

ဘူရီ-ကား ဣတ္ထိလိင်္ဂ, နဒါဒိဂဏ, ကိတသဒ္ဒနာမပဒ, ဥ၌ကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

ဣတိ-ကား အလိင်္ဂ, ဂဏဝိမုတ္တ, နိပါတပဒ, ဣကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

ပထဝိယာ-ကား ဣတ္ထိလိင်္ဂ, နဒါဒိဂဏ, ကိတသဒ္ဒနာမပဒ, ဥ၌ကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

နာမ်-ကား နပုံသကလိင်, စိတ္တာဒိဂဏ, ကိတသုဒ္ဓနာမပဒ, အကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (c) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဘူတေ ရမတိတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဘူရီ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ဘူတသဒ္ဒူပပဒ ရမု-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယဓာတုပဒသံဝဏ္ဏနာ။ ကွိ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တာအနက်ဟောဇ်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ ဘူရီ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ကိတန္တ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အဖြစ်, ယင်း ကိတန္တ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ အာဓာရ အနက်ဟောဇ်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) ဘူရီ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "ဘူတေ ရမတိတိ ဘူရီ" ဟု ကိတန္တ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ "ဘူတရီ" ဟု ဆိုလိုလျက် တ-ကို ချေ၍ "ဘူရီ" ဟု နေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။။။

မှတ်ချက် ။ ။ ဘူရီ-၌ ဘူတ-သဒ္ဒူပပဒ ရမု-ဓာတ်, ကွိ-ပစ္စည်း, ဣတ္တိ ဧတေတက ဤ-ပစ္စည်း။

အတ္ထေ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဘူတ-အရ အတ္ထကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

ဝိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ပညာသည် ဥပမာတဒ္ဓိတ်နှင့် ရုဠှီအား ဖြင့်သာ ဘူရီ မည်သည် မဟုတ်, ကိတန္တ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်အား ဖြင့်လည်း ဘူရီ မည်သေးသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ တ-သဒ္ဒါ၏ အစွဲ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ တ-သဒ္ဒါ၏အစွဲကား ဘူရီမည်သည်၏အဖြစ်ဟူသောအနက်ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝိယ-သဒ္ဒါ၏ အနက် ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌

http://www.dhammadownload.com

ဝိယ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား ဥပမာအနက် (ပဋိဘာဂတ္ထ) ဖြစ်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ ကြိယာ ၅-တန်

၁ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဘူရီ-အရဖြစ်သော ပညာသည် (မုချ အားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ ယောနိသောမနသိကာရသည် (ပဌမ ဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ် သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ အာရုံ၌ မတွေဝေခြင်းသည် (ပဌမကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ် သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ သဒ္ဓမ္မသဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်သည် (ဒုတိယဖလူပစာရ အားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိ အစ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်တိုင် အောင်သော အကျိုးသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

---

၉ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ ဘူရီ-အရ ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်၏ လက္ခဏာဒီ စတုက္က

ကက္ခဋတ္တလက္ခဏာ ပထဝီဓာတု၊ ပရိပါစနရသာ။

မဒ္ဒဝါနုပ္ပဒါနုပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သေသတ္တယပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ။ ၃၆၈။)

[ဘူရီ-အရ မှတ်ချက် ။ ။ ဘူရီ-အရ "မြေကြီး" ဟု ခေါ်ဝေါ် ပညတ် သမုတ်အပ်သော အဋ္ဌကထာပ်ရပ် ၈-ခု ရသော်လည်း ပဓာနဖြစ်သော ပထဝီ ဓာတ်ကိုသာ (ထုတ်ဖြစ်အောင်) ယူထုတ်သည်။ ဘူရီ-အရ ရုပ် ၈-ပါးဖြစ်သော ကြောင့် မေးခွန်း စကားကျန်သည်။]

---

၁၀ ။ ။ ပဌာန်းပစ္စည်း

ပထဝီ-အရ သုံးပါး, တစ်ပါး, နှစ်ပါးသော မဟာဘုတ်ပစ္စည်း တရား သည် ဝုစ္စတိ (ပုဒ်လုံး)-အရ တစ်ပါး, သုံးပါး, နှစ်ပါးသော မဟာဘုတ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကား သဟဇာတ,

http://www.dhammadownload.com

အညမည, နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ၅-ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ပထဝီ-အရ မဟာဘုတ်လေးပါး ပစ္စည်းတရားသည် ဝုစ္စတိ (ပုဒ်လုံး)-အရ ဝဏ္ဏ, ဂန္ဓ, ရသ, သြဇာ-ဟူသော ဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကား သဟဇာတ, နိဿယ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ၄-ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၃၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဃိ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

---

၁ ။ ။ ယော တသ္မိံ သမယေ တက္ကော ဝိတက္ကော သင်္ကပ္ပေါ အပ္ပနာ ဗျပ္ပနာ စေတသော အဘိနိရောပနာ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ ။ အယံ တသ္မိံ သမယေ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ ဟောတိ-ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ ယာ ရူပဿ ဇရာ ဇီရဏတာ ခဏ္ဍိစ္စံ ပါလိစ္စံ ဝလိတ္တစတာ အာယုနော သံဟာနိ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကော။ ဣဒံ တံ ရူပံ ရူပဿ ဇရတာ-ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၃ ။ ။ ယံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ အနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ ကာယေန အနိဒဿနေန သပ္ပဋိဃေန ဖုသိ ဝါ ဖုသတိ ဝါ ဖုသိဿတိ ဝါ ဖုသေ ဝါ-ကို ကတ္တား ထည့်စွက်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ယေ စ ဓမ္မာ ကိရိယာ နေဝ ကုသလာ နာကုသလာ နော စ ကမ္မဝိပါကာ သဗ္ဗေ ရူပံ အသန်တာ စ ဓာတု။ ဣမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ-ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊
အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။
ဝိဓူပယံ တိဋ္ဌတိ မာရသေနံ၊
သူရိယော၀ ဩဘာသယမန္တလိက္ခံ-

ဟူသော ဂါထာကို အနက် ယောဇနာပါ။

၆ ။ ။ သာ ဟိ သုခဒုက္ခာကာရပ္ပဝတ္တိ ဥပေက္ခတိ, မဇ္ဈတ္တာကာရ သဏ္ဌိတတ္တာ တေနာကာရေန ပဝတ္တတိတိ ဥပေက္ခာ-ကို သာ-၏ အစွဲကို

http://www.dhammadownload.com

ထင်စေလျက် အနက်ပေးပါ။

၇ ။ ။ ကုတိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝေတံ ဓမ္မဒ္ဓယံ ပုနံ ကုမသို့ ဌာနေ ဥပကာရဝသေန ဂဟိတံ-ကို ကတ္တားထည့်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ ယထာ ဟိ ဓနိနော ဓနံ ပဋိစ္စ သောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဇဝံ ပိတိမတောပိ ပိတိံ ပဋိစ္စ သောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ "ဝိတ္တိ" တိ ဝုတ္တာ-ကို ကံပုဒ်ထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။

၉ ။ ။ ယော ပန ဝိပဿနာယ အကတာဓိကာရော ဟောတိ၊ တဿ ဒန္ဓာ အဘိညာ ဟောတိ၊ ကတာ ဓိကာရဿ ဒိပွါ-ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ ယထာ ဝါ ဂိရိမာရုဠ္ဟော၊ အတ္တနောယေဝ ဇဏ္ဏုကံ။
သြလုဗ္ဘတိ တထေဝေတံ၊ စျာနမောလုဗ္ဘ ဝတ္တတိ-
ဟူသော ဂါထာကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁၃၃၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၂၀။ ပါ၊ သျှ။ ၄၆။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၁၆၉။ ပါ၊ သျှ။ ၂၇၀။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၁၇၀။ ပါ၊ သျှ။ ၂၇၃။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၀၅။ ပါ၊ သျှ။ ၃၁၇။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၇၁။]

---

http://www.dhammadownload.com

၆ ။ ။ [သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ။ ၈၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၁။ ၂၉၉။]

---

၇ ။ ။ ["ဘဂဝတာ" ဟု ကတ္တားထည့်၍ သျ အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၇၅။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၀၆။]

---

၈ ။ ။ [သျ အတိုင်း ယောဇနာ ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၈၇။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၁၅၉။ ၁၃၂၂-ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၉ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၂၈။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၃၂၃။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၂၅၆။ ဋ္ဌ၊ သျ၊ ၂။ ၄၄၈။]

၁၃၃၃-ခုနှစ် မဟာစရိယတန်း
မဟာသင်္ကြိ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) ကမ္မကိလေသေဟိ အာစိယတိတိ အာစယော။

(ခ) ပဋိသန္ဓိစုတိဂတိပဝတ္တာနံ ဇတေ နာမံ။

(ဂ) တဿ ကာရဏံ ဟုတွာ နိပ္ပါဒနဘာဝေန တံ အာစယံ ဂစ္ဆန္တီ၊ ယဿ ဝါ ပဝတ္တန္တီ၊ တံ ပုဂ္ဂလံ ယထာဝုတ္တမေဝ အာစယံ ဂမေန္တီတိပိ အာစယဂါမိနော။

(ဃ) သာသဝကုသလာကုသလာနံ ဇတေ အဓိဝစနံ။

၁ ။ ။ (ဂ) ဝါကျကို ထည့်သင့်သော ကတ္တားပုဒ်များထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။

၂ ။ ။ (ဂ) ဝါကျကို ဌပနာဒိပဉ္စကနည်းဖြင့် စောဒနာ တက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို။)

၃ ။ ။ (ဂ) ဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြ၍

http://www.dhammadownload.com

ၵင်းဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကို ဖော်ပြပါ။

၄ ။ ။ အာစယဂါမိနော-ကို အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း ဝစနတ္ထကိုသာ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ထုတ်ပြပါ။

၅ ။ ။ (က) ဝါကျရှိပုဒ်တို့၏ လိင််, ဂဏ, ပဒ, အန္တ တို့ကို ဖော်ပြပါ။

၆ ။ ။ (က) ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်ကို ဗျတိရေက, အနွယအားဖြင့် ဖော်ပြပြီးလျှင် သံဝဏ္ဏနာ အမည်ကိုလည်း အကြောင်းပြ၍ မှည့်ခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ခ) ဝါကျရှိ ပဝတ္တာနံ-၌ ပ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဖော်ပြ၍ (ဂ) ဝါကျရှိ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ, နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထတို့ကို ထုတ်ပြပါ။

၈ ။ ။ အာစယော-အရကို ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ပြပါ။

၉ ။ ။ ကမ္မကိလေသေဟိ-၌ ကမ္မ၏ လက္ခဏာဒီစတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။

၁၀ ။ ။ ကမ္မကိလေသေဟိ-အရ ပစ္စည်းတရားသည် အာစိယတိ-အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ဖော်ပြပါ။

၁၃၃၃-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [သျှ အတိုင်းယောဇနာ ။ ။ ၌။ ၈၆။ ၌၊ သျှ၊ ၁။ ၃၀၃။ ဤဝါကျ ၁၃၂၆ ခုနှစ်ကလည်း မေးခဲ့ပြီ။]

---

၂ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ဌပနာဒိပဋ္ဌက စောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ခ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် အာစယဂါမိနော-ဝယ် အာစယ-ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ်၏ အဘိဓေယျတ္ထကို ဆိုသော် မူ၏ (ဌပနာ)။ ဂါမီ-ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ်နှင့် အာစယဂါမိ-ဟူသော ပုဒ်လုံး သည် အဘိဓာနတ္ထနှင့် မကင်းကောင်းသည်မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့ မကင်းကောင်းသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)။ အာစယ-ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ် ၏ အဘိဓေယျတ္ထကိုသာ မဆိုသင့် (ဌပနာပဋိက္ခေပ)။ ဂါမီ-ဟူသော ပုဒ်တစ်စိတ် နှင့် အာစယဂါမိ-ဟူသော ပုဒ်လုံး၏ အဘိဓာနတ္ထကား အဘယ်နည်း (စောဒနာ)။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

---

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ဝါ–သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်း ။ ။ အာစယဂါမိနော–ဝယ် ဂါမိ–ဠ် ဏိ–ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနအနက်မှ တစ်ပါး ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်ကို ပြောင်းလဲပြလိုသောကြောင့် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝါ–သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

(ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကား အဗျာပိတဒေါသ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ပက္ခန္တရဝါကျ ဖြစ်သည်။

---

၄ ။ ။ အစိတ်ဝစနတ္ထ ။ ။ အာစိယတီတိ အာစယော။ ဂစ္ဆန္တီတိ ဂါမိနော, ဂမေန္တီတိ ဝါ ဂါမိနော။

အပေါင်းဝစနတ္ထ ။ ။ အာစယဲ ဂါမိနော အာစယဂါမိနော။

ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်–

၁ ။ ။ အာ–ဟူသော, စ–ဟူသော, ယ–ဟူသော, ဂါ–ဟူသော, မိ–ဟူသော, နော–ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ အာစယ–ပုဒ်, ဂါမိပုဒ်သည်လည်းကောင်း, ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ်တရား၏ အာသဝေါတရား တို့၏ အာရုံ ဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့နှင့် အကျိုးအကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန်သည် လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃ ။ ။ အာစယဂါမိနော–ဟူသော အပေါင်း ပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္ထိ။

၄ ။ ။ ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ်တရားသို့ ရောက်ခြင်း, ရောက်စေခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်=

၁ ။ ။ အာစယဲ ဂါမိနော–ဟူသော၊ ဝိဂြိဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

http://www.dhammadownload.com

၃ ။ ။ အာစယဂါမိနော-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

ကမ္မကိလေသေဟိ-ကား ပုလ္လိင််, ပုရိသာဒိဂဏ, သမာသနာမပဒ, အကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

အာစိယတိ-ကား အလိင််, သွာဒိ, ကိယာဒိဂဏ.(သဒ္ဒနီတိ ဓာတု-မာလာ), အာချာတပဒ, ကွကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

ကွတိ-ကား အလိင််, ဂဏဝိမုတ္တ, နိပါတပဒ, ကွကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

အာစယော-ကား ပုလ္လိင််, ပုရိသာဒိဂဏ, ကိတသဒ္ဒနာမပဒ, အကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြုဝါကျ အာဟောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ကမ္မကိလေသေဟိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အာစိယတိ-၌ "ဆည်းပူး ခြင်း" ဟူသည် သတ္တ, ဇီဝတို့၏ ဆည်းပူးခြင်းမဟုတ်, ကံ, ကိလေသာတို့၏ ဆည်းပူးခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

အာစိယတိတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် အာစယော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ အာ-ပုဗ္ဗ စယ-ဓာတ် မဟုတ်, အာ-ပုဗ္ဗ. စိ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာသိစေပါသည်။ ကိတ်ဓာတ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဒုတိယဓာတုပဒ သံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တားစသော အနက်ကို မဟော ကံအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ကိတ်ပစ္စည်း၏အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဒုတိယပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။ (တစ်နည်း) အာစယော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို အာစိနာတိတိ အာစယော-စသည်ဖြင့် ဝစနတ္ထ မပြုရ၊ "အာစိယတိတိ အာစယော" ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဝိဂြိုဟ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက် ။ ။ ဤအာဘောဂတို့ကား အာစိယတိ-ကို "ဆည်းပူးအပ်၏" ဟု ပေးသော မင်းခင်း ဂဏ္ဌိနှင့် အညီ ဖြစ်သည်။

---

၇ ။ ။ **ပဝတ္တာနံ-၌ ပ-သဒ္ဒါ၏ အနက်** ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ ပဝတ္တာနံ-၌ ပ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား ပဗန္ဓ (အဆက်မပြတ်) အနက် ဖြစ်ပါသည်။

ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထကား အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်သာလျှင်ဖြစ်သော က်, ကိလေသာတို့သည် ပွားစေအပ်သော ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိဟုဆိုအပ်သော ဝဋ်တရား ဖြစ်ပါသည်။

ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကား မဆိုအပ်သေးသော က်, ကိလေသာတို့သည် ပွားစေအပ်သော ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိဟုဆိုအပ်သော ဝဋ်တရားမှတစ်ပါးသော တရားများ ဖြစ်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ [၁၃၂၆-ခုနှစ် အမှတ် (၂) နံပါတ် (ဂ) အဖြေ ပြန်ကြည့်ပါ။]

---

၉ ။ ။ [၁၃၂၇-ခုနှစ် အမှတ် (၂) နံပါတ် (၉) အဖြေ ပြန်ကြည့်ပါ။]

---

၁၀ ။ ။ [၁၃၂၆-ခုနှစ် အမှတ် (၂) နံပါတ် (၁၀)အဖြေပြန်ကြည့်ပါ။]

၁၃၃၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) မေးခွန်း

၁ ။ ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ ဝိညာဏက္ခန္ဓသ ဥဒုတာ ဥဒုကတာ အဇိမှတာ အဝကံ်တာ အကုဋိလတာ။ အယံ တသ္မိံသမယေ စိတ္တုဒုကတာ ဟောတိ-ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ ယောအာကာသော အာကာသဂတံ အယံ အယဂတံ ဝိဝရော

http://www.dhammadownload.com

ဝိဝရဂတံ အသမ္မုဋ္ဌံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ။ ဣဒံ တံ ရူပံ အာကာသဓာတု-ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၃ ။ ။ ယေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အဿတ္တံ ပစ္စတ္တံ နိယတာ ပါဋိပုဂ္ဂလိကာ ဥပါဒိဏ္ဏာ ရူပံ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရာ ဝိညာဏံ။ ဣမေဓမ္မာ အဿတ္တာ-ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ နတ္ထိ လောကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သမ္မဂ္ဂတာ သမ္မာပဋိပန္နာ ယေ ဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စ လောကံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေန္တိ-ကို နိယမထည့်၍ အနက်ပေးပါ။

၅ ။ ။ သဟ ဩလောကနေနေဝ ကိဉ္စိကိဉ္စိကာလံ ဩလမ္ဗိ၊ ယဿမန္ဒဝါ တေရိတဿ ပဋ္ဌိကဿေဝ တူရိယဿ မဓုရသဒ္ဒေါ နိဂ္ဂစ္ဆတိ-ကို ယဿ-အစွဲ မလွဲအောင် အနက်ယောဇနာပါ။

၆ ။ ။ တံ တံ ဥပါဒါယ ပညတ္တော။ ကာလော ဝေါဟာရမတ္တကော။

ပုဗ္ဗော ဖဿာဒိဓမ္မာနံ၊ သမူဟောတိ ဝိဘာဝိတော-

ဟူသော ဂါထာကို ကတ္တားထည့်စွက်၍ အနက်ပေးပါ။

၇ ။ ။ တဇ္ဇာသမန္နာဟာရေန ပန ဣန္ဒြိယေန စ ပရိဂ္ဂဟေ ဝိသယေ အနန္တ ရာယေန ဥပဂူနတော ဇသ "အာပါထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနော" တိ ဝုစ္စတိ-ကို ဇသ-၏ အစွဲထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။

၈ ။ ။ သာ ပန ယသ္မာ နာ အညဿ ကဿစိ အတ္တနော မနတာ၊ စိတ္တဿေဝ ပနေသော ဘာဝေါ စေတသိကော ဓမ္မော၊ တသ္မာ "အနတ္တ မနတာ စိတ္တဿာ" တိ ဝုတ္တာ-ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၉ ။ ။ ယသ္မာ ပန စျာနစေတနာ ပဋိသန္ဓိ အာကနုတိ၊ တသ္မာ စေတနာပိ စေတနာသမ္မယုတ္တဓမ္မာပိ ဝဋ္ဋန္တိယေဝ-ကို အာကာရနှင့် သမ္မဒါန် ထည့်၍ အနက်ပေးပါ။

၁၀ ။ ။ နာ အန္တလိက္ခေ နာ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ၊
နာ ပဗ္ဗတာနံ ဝိဝရံ ပဝိဿ။
နာ ဝိဇ္ဇတေ သော ဇဂတိပ္ပဒေသော၊
ယတ္ထဋ္ဌိတော မုစ္စေယျ ပါပကမ္မာ-

ဟူသော ဂါထာကို အနက် ယောဇနာပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၄-ခုနှစ် မဂ္ဂာစရိယတန်း
မဂ္ဂသင်္ကီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၁) အဖြေ

---

၁ ။ ။ [ပါ။ ၂၅။ ပါ၊ သျှ။ ၅၉ ။ ။ ၁၃၂၈-ခုနှစ်ကလည်း မေး ခဲ့ပြီ။]

---

၂ ။ ။ [ပါ။ ၁၆၉။ ပါ၊ သျှ။ ၂၆၈ ။ ။ ၁၃၁၈-ခုနှစ်ကလည်း မေး ခဲ့ပြီ။]

---

၃ ။ ။ [ပါ။ ၂၁၃။ ပါ၊ သျှ။ ၃၃၉။]

---

၄ ။ ။ [ပါ။ ၂၄၁။ ပါ၊ သျှ။ ၄၀၁။]

---

၅ ။ ။ [ဋ္ဌ၊ ၆၀။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၂၁၄။]

---

၆ ။ ။ ["ပဏ္ဍိတေန" ဟု ကတ္တားထည့်ပေး (ယောဇနာ) ။ ။ ဋ္ဌ။ ၁၀၁။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၁။ ၃၇၇။]

---

၇ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၅၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၅။]

---

၈ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၁၈၈။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂။ ၁၆၀။]

---

၉ ။ ။ [သျှ အတိုင်းပေး ။ ။ ဋ္ဌ။ ၂၀၇။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၂ ။ ၂၃၄။]

---

၁၀ ။ ။ [ဋ္ဌ။ ၃၁၃။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၉၄။]

---

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) မေးခွန်း

(က) စေတော ဝိကွိပတိတိ စေတသောဝိက္ခေပေါ။

(ခ) ဘန္တ္တဲ့ စိတ္တသာတိ စိတ္တသ ဘန္တ္တဘာဝေါ, ဘန္တ္တယာန-ဘန္တ္တဂေါဏာဒီနိ ဝိယ။

(ဂ) ဣမိနာ ဧကာရမ္မဏသ္မိံယေဝ ဝိပ္ပန္နနံ ကထိတံ။

(ဃ) ဥဒ္ဒစ္စဥ္ဥိ ဧကာရမ္မဏေ ဝိပ္ပန္နတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ နာနာရမ္မဏေ။

၁ ။ ။ (ခ) ဝါကျကို ဥပမာနဝါကျဥ် ကြိယာထည့်၍ ပဓာန, အပဓာန ဝါကျအစဉ်ကျအောင် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂ ။ ။ (ဃ) ဝါကျကို ဌပနာ, အာဘောဂါဒိပဋ္ဌကနည်းဖြင့် စောဒနာ တက်ခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို။)

၃ ။ ။ (ဂ) ဝါကျဥ် "ကထိတံ" ဟု ထားရုံကို ရှင်းပြ၍ (ဃ) ဝါကျ ဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၄ ။ ။ ဘန္တ္တယာန-ပုဒ်ကို အပေါင်းဝစနတ္ထမျှ ပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ခွဲပြခဲ့ပါ။

၅ ။ ။ ဘန္တ္တဘာဝေါ, ဘန္တ္တဂေါဏာဒီနိ-တို့ဥ် ဘန္တ္တ-ပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒတို့ကို အသီးသီး စိစစ်ပြဆိုခဲ့ပါ။

၆ ။ ။ (က) ဝါကျဥ် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်ကို ဗျတိရေက, အနွယ အားဖြင့် ဖော်ပြ၍ သဲ့ဝဏ္ဏနှာ အမည်ကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၇ ။ ။ (ဂ) ဝါကျဥ် သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်အစွဲကို လည်းကောင်း, ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေ တဗ္ဗ, ဂဟေတဗ္ဗတို့ကို လည်းကောင်း ပြဆိုခဲ့ပါ။

၈ ။ ။ (ဂ) ဝါကျဥ် ကထိတံ-ဝယ်ဓာတ်၏အရဲ့ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကို ကောက်ပြီးလျှင် ဒဿနတ္ထစသော ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ပြဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၉ ။ ။ (ဃ) ဝါကျဥ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်, ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်တို့၏ အာရုံဥ်လည်၍ ဖြစ်ပုံ ပရမတ္ထအခြင်းအရာကို ဥပမာဖြင့် သိသာအောင် ပြခဲ့ပါ။

၁၀ ။ ။ (ဃ) ဝါကျဥ် ဧကာရမ္မဏေ-အရ ပစ္စည်းတရားသည် ဝိပ္ပန္နတိ-

http://www.dhammadownload.com

အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၁၃၄-ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း
ဓမ္မသင်္ဃိ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ အမှတ် (၂) အဖြေ

၁ ။ ။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ အနက်ယောဇနာ

ဘန္တေတွံ စိတ္တသာတိ၊ "ဘန္တေတွံ စိတ္တသ" ဟူသည်ကား ဘန္တေယာန-ဘန္တေဂါဇာဒီနိ၊ တုန်လှုပ်သောယာဉ်, တုန်လှုပ်သောနွား စသည်တို့သည်။ (ဘမန္တီ) ဝိယ၊ တုန်လှုပ်ကုန်သကဲ့သို့။ စိတ္တသ၊ စိတ်၏။ ဘန္တဘာဝေါ၊ တုန်လှုပ်သည်၏ အဖြစ်တည်း။ [ဋ္ဌ။ ၃၀၂။ ဋ္ဌ၊ သျှ၊ ၃။ ၅၀။]

[ပဓာန, အပဓာန ဝါကျအစဉ် ။ ။ ဥပမာန, ဥပမေယျဝါကျတို့တွင် ဥပမေယျဝါကျသည် ပဓာန, ဥပမာန ဝါကျသည် အပဓာန၊ ထိုပဓာန, အပဓာန ဝါကျတို့တွင် ဝါကျအစဉ်အားဖြင့် အပဓာနဝါကျက ရှေ့, ပဓာနဝါကျက နောက် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အပဓာနဝါကျကို ရှေးဦးစွာယောဇနာ၍ ပဓာန ဝါကျကို နောက်မှ ယောဇနာသည်ကို "ပဓာန, အပဓာန ဝါကျအစဉ်ကျ ယောဇနာသည်" ဟု သိပါ။

ဥပမေယျော ပဓာနော၀၊ ဣတရော ဟိဿ ပဓာနကော။ (ဇာလိနီ။ ၁၆၇။)

ဥပမာနောပမေယျောသု၊ ဝါကျေသု ယံ ပဓာနကံ။

တံ ပဋိမောပမေယျော၀၊ ဂဟေတဗ္ဗံ နယညုနာ။ (သမ္မန္ဓစိန္တာ ဂဏ္ဌိသစ်။ ၁၁၈)]

---

၂ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ဋ္ဌပနာ အာဘောဂါဒိပဋ္ဌကစောဒနာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ဘန္တေတွံ စိတ္တသ-ဟူသောပါဠိဖြင့် "တစ်ခုသောအာရုံ၌ သာလျှင် တုန်လှုပ်ခြင်းကို ဟောတော်မူအပ်၏" ဟု ယုတ္တိဒဋ္ဌိယကို ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ)။ ယုတ္တိဒဋ္ဌိယသည် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့မကင်းကောင်းသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)။ ယုတ္တိဒဋ္ဌိယကိုသာ မဆိုသင့် (ဋ္ဌပနာပဋိက္ခေပ)။ ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ)။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို မိန့်။

[မှာဖွယ် ။ ။ တက်ပုံနယ ကြွယ်ဝစေခြင်းငှာ ဝါကျတက် တက်လိုက်သည်။ အဓိပ္ပာယ်တက် တက်ပုံကို ၁၃၂၄-ခုနှစ် နည်းမှီတက်ပါ။ မခဲတော့ပြီ။]

---

၃ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ "ကထိတံ" ဟု ထားရပုံ

ဘန္တေ တွဲစိတ္တသ-၌ စောဒကဘက်က "အာရုံသာမည (တစ်ခုသောအာရုံ အထူးထူးသော အာရုံ) ၌ တုန်လှုပ်ခြင်း" ဟု အာဘော်ထားသည်။ ပရိဟာရဘက်က "တစ်ခုသောအာရုံ၌သာ တုန်လှုပ်ခြင်း" ဟု အာဘော်ထားသည်။ ယင်းသို့ အာဘော်ထားကြရာတွင် စောဒကဘက်က အင်အားကြီး၍ နိုင်လုလတ်သော် ပရိဟာရ (ကျမ်းဆရာ) ဘက်က တစ်ခုသောအာရုံ၌သာ တုန်လှုပ်ခြင်းဟူသော အလိုရှိအပ်သော စကားကို ဆွဲယူလုယက်၍ ပြသည် (အကြောင်း မဘက်ခြင်း ကြောင့် လုယက်ရာရောက်သည်)။ ဤသို့ လု၍ ပြသော စကား (စကားလု) ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ "ကထိတံ" ဟု ထားရပါသည်။

[ကျက် ။ ။ သူကလှိုင်မှု၊ စကားလု၊ ထားမှုကထိတာ။ (ရွှေရေးဆောင်နိယံ။ ၃၂၂။)]

(ဃ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသ ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကား ဝိရောဓိဒေါသ (တစ်နည်း) ဩစိတျဟီန-ဒေါသ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ ယုတ္တိဒဋ္ဌကရဏဝါကျဖြစ်သည်။ "ဟိ-သဒ္ဒေါ ဝိတ္ထာရော" ဟု ဆိုသော ယောဇနာအလို ပုနရုတ္တိဒေါသကို ပယ်သည်။

---

၄ ။ ။ အပေါင်းဝစနတ္တ ။ ။ ဘန္တံ ယာနံ ဘန္တယာနံ။ (ကမ္မဓာရည်း သမာသ်။)

ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က

အဘိဓာန်ဋီကာ အလိုအားဖြင့်-

http://www.dhammadownload.com

၁ ။ ။ ဘ-ဟူသော, န္တ-ဟူသော, ယာ-ဟူသော, နံ-ဟူသော အစိတ် အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ ဘန္တ-ပုဒ်, ယာန-ပုဒ်သည် လည်းကောင်း, တုန်လှုပ်သောဂုဏ်၏ ယာဉ်နှင့် ဂုဏ်ဂုဏေအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သည်လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိ-နိမိတ်။

၃ ။ ။ ဘန္တယာနံ-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တုန်လှုပ်သောယာဉ်တို့၏ တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့် တူသော အခြင်း အရာဟု ဆိုအပ်သောဇာတ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဘေဒစိန္တာဒီပနီ အလိုအားဖြင့်-

၁ ။ ။ ဘန္တံ ယာနံ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂ ။ ။ တူ၏။

၃ ။ ။ ဘန္တယာနံ-ဟူသော နိပ္ပန္နသည် ပဝတ္တိ။

၄ ။ ။ တူ၏။

---

၅ ။ ။ လိင်္ဂါဒိဝိဘာဂ

ဘန္တဘာဝေါ-၌ ဘန္တ-ကား နပုံသကလိင်္ဂ, စိတ္တာဒိဂဏ, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

ဘန္တဂေါဏာဒီနိ-၌ ဘန္တ-ကား ပုလ္လိင်္ဂ, ပုရိသာဒိဂဏ, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ ဖြစ်ပါသည်။

---

၆ ။ ။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

စေတော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် စေတသော-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဒ်၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်၏ သမ္မန်စသော အနက်ကို မဟော, ကံအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဝိတတျတ္ထဝဏ္ဏနာ။

စေတော ဝိက္ခိပတီတိ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် စေတသော ဝိက္ခေပေါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ စေတ-သဒ္ဒူပပဒ ဝိ-ပုဗ္ဗ ခီ-ဓာတ် မဟုတ်, စေတ-သဒ္ဒူပပဒ ဝိ-ပုဗ္ဗ ခိပ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယဓာတုပဒ သံဝဏ္ဏနာ။

http://www.dhammadownload.com

ဏာ-ပစ္စည်း၏ ကဲ့သော အနက်ကို မဟော ကတ္တား အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ ဒုတိယပစ္စယတ္ထသဲ့ဝဏ္ဏနာ။

စေတသော ဝိက္ခေပေါ-ဟူသော သဲ့ဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ ကိတ္တန အလုတ္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ် မဟုတ်, ကိတ္တန အလုတ္တဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏အဖြစ်, ယင်း ကိတ္တန အလုတ္တဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၏ သမ္ဗန်စသော အနက်ကို မဟော, ကဲ့အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထသဲ့ဝဏ္ဏနာ။ (တစ်နည်း) စေတသောဝိက္ခေပေါ-ဟူသော သဲ့ဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို "စေတသော (အံ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဩ) ဝိက္ခိပတိတိ စေတသောဝိက္ခေပေါ" ဟု ကိတ္တန အလုတ္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထမပြုရ၊ "စေတသော (သ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဩ) ဝိက္ခိပတိတိ စေတသောဝိက္ခေပေါ" ဟု ကိတ္တန အလုတ္တဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေပါသည်။ အဘိဓာနတ္ထသဲ့ဝဏ္ဏနာ။

---

၇ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်အစွဲ ။ ။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ ဣမိနာ-ဟူသော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်အစွဲကား ဘဿတ္တံစိတ္တသ-ဟူသော ပါဠိ ဖြစ်ပါသည်။

ဇဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ (တ္ထ) ။ ။ ဇဝ-သဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ (တ္ထ) ကား အထူးထူး အမျိုးမျိုးသော အာရုံ ဖြစ်ပါသည်။

ဇဝ-သဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗ (တ္ထ) ။ ။ ဇဝ-သဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗ (တ္ထ) ကား တစ်ခုတည်းသော အာရုံ ဖြစ်ပါသည်။

---

၈ ။ ။ ကြိယာ ၅-တန်

၁ ။ ။ ကထိတံ-ဝယ် ကထ-ဓာတ်၏ ကတ္တုဿကြိယာအရ ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္မယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ။

၂ ။ ။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တို့သည် (ပဌမဖလူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ။

၃ ။ ။ ဘဿတ္တံ စိတ္တသ-ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် (ပဌမကာရဏ္ဏ

http://www.dhammadownload.com

ပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ။

၄ ။ ။ ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်တော်တို့သည် (ဒုတိယဖလုပစာရ အားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅ ။ ။ ဓမ္မသဝနကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းစသော ဝေနေယျတို့၏ ဟိတသုခ သည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ။

---

၉ ။ ။ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်, ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်တို့၏ အာရုံ၌ လည်း၍ ဖြစ်ပုံ

အလုံးတစ်ခု, လေးထောင့်တစ်ခု ဖြစ်ကုန်သော ၂-လုံးကုန်သော ပတ္တမြား တို့ကို ချိုင့်ဝှမ်းရာအရပ်၌ လှိမ့်၍ လွှတ်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် လုံးသော ပတ္တမြား သည် ဧကန်အားဖြင့် လည် (လိမ့်) သကဲ့သို့ ဤအတူ ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ် စိတ်သည် အာရုံ၌ ဧကန်အားဖြင့် လည် (လိမ့်) သည်။ လေးထောင့်ဖြစ်သော ပတ္တမြားသည် ရပ်တန့်၍ ရပ်တန့်၍ လည် (လိမ့်) သကဲ့သို့ ဤအတူ ဥဒ္ဓစ္စ သဟဂုတ်စိတ်သည် အာရုံ၌ ရပ်တန့်၍ ရပ်တန့်၍ လည် (လိမ့်) သည်။ (ဋ္ဌ။ ၃၀၂။)

---

၁၀ ။ ။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း

ဧကာရမ္မဏော-အရ တစ်ခုသော အာရုံ ပစ္စည်းတရား သည် ဝိပ္ပန္နတိ-အရ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကား အာရမ္မဏ, ပုရေဇာတ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ၄-ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိ, အဋ္ဌကထာ မေးခွန်း အဖြေ ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

စကားပြီးဆုံး ကျမ်းနိဂုံး

ပခုက္ကူခရိုင်တွင် ပါဝင်သော တောင် ၃-လုံးကို တူးဖြိုညှို့၍ မြို့တည်သည်ကို စွဲ၍ **ကူးခန်း,** မွေတော်ဓာတ်သည် ရွှေသမင်ကဲ့သို့ ပေါ်လွင် ထင်ရှားစေလျက် ကူးသန်းသည်ကို စွဲ၍ **ကူးသန်း,** နရပတိကြီး တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်ပြီးသော အဆုံးဌ် တူးခန်း, ကူးသန်း အမည် ၂-ပါးကို ပ,စေ ခန်းစေသောအားဖြင့် နံနိမ်မှည့်သည်ကို စွဲ၍ **ပခန်း** [ကုခနနဂရဿ ပန ကူးသန်းတိ နဂရဿ ဝါ ပခန်းတိ နဂရဿ ဝါ ။ ။ အာစရိယဝံသနိဿယသစ် နိဂုံး။] ဟူ၍ အမည် ၃-မျိုးဖြင့် ထင်ရှားသော မြို့၏အရှေ့ခရီး ၂-တိုင်ခန့်အကွာ ဧရာဝတီ, ချင်းတွင်းမြစ် ၂-စင်းတို့အကြားတွင် ပေါ်ထွန်းသော ကျန်း၏ အလည်ဗဟိုတွင် တည်ရှိသော ဇ,တမျှော် (ဇတရော်) ရွာကြီး၌ ခမည်းတော် မြေပိုင်ရှင် ဦးမြင့်, မယ်တော် ဒေါ်ပုတို့မှ ၁၂၉၅ ခု၊ တပေါင်းလဆုတ် ၃-ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်ပြီး ၁၃၀၆-ခု နယုန်လဆန်း ၅-ရက်နေ့တွင် သာမဏေဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ကာ ၁၃၁၅-ခု ဒုတိယ ဝါဆိုလဆန်း ၇-ရက်နေ့တွင် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော **"အရှင် သီလာစာရာဘိဝံသ** (လေးဘွဲ့ရ ဓမ္မာစရိယ ဦးသာဌေးမြင့်)" အမည်ရသော အကျွန်ုပ်သည် ရေးသားအပ်သော "နည်းပြဓမ္မာစရိယကျမ်း" သည် ၁၃၃၆-ခု၊ ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူ. (၅-၅-၇၄) တွင် ကောင်းမွန်စွာ ပြီးဆုံးအောင်မြင်ခြင်းသို့ ရောက်သတည်း။

ပြုခဲ့လတ္တာ မြတ်ပူဇာ

ဤမျှသော အခြေသို့ ရောက်အောင် နည်းနာနယ အဝဝဖြင့် သွန်သင်ပြသ ချီးမြှောက် မစတော်မူခဲ့ကြသော ဇ,တမျှော် (ဇတရော်) ရွာ ရွှေစေတီကျောင်းတိုက် (ဇယ်ဆရာ) ဆရာတော် **ဦးဧမိန္ဒ,** မြင်းခြံမြို့ ကိုးဆောင်တိုက် ပခုက္ကူကျောင်းသစ် ဆရာတော် (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) **ဦးသောဘိတ,** မန္တလေးမြို့ အနောက်ပြင် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သစ် (သကျသီဟဓမ္မာစရိယ) ဆရာတော် **ဦးဝါသဝါဘိဝံသ,** မန္တလေးမြို့ အနောက်ပြင် တောင်သမန်တိုက် (သကျသီဟ ဓမ္မာစရိယ) ဆရာတော် **ဦးကောသဝါဘိဝံသ** စသော ကျေးဇူးတော်ရင် ဆရာအရှင်မြတ်များအား ဤကျမ်း ရေးသားပြုစုခြင်း ဟူသော မွန်မြတ်သော ကောင်းမှုဖြင့် လေးလေးစားစား ကျေးဇူး တုံ့ဆပ်သောအားဖြင့် ပျပ်ဝပ်ကော်ရော် ပူဇော်ပါ၏။

http://www.dhammadownload.com

အရှင်တို့တွက် တောင့်တချက်

ဤ**"နည်းပြဓမ္မာစရိယကျမ်း"** သည် ကျမ်းပြီးခြင်း၏ ဘေးရန်အသွယ်သွယ် အန္တရာယ်ဟူသမျှ ကင်းစင်ပလျက် ပြီးသင့်ချိန်ခါ အဆုံးတိုင်ရောက် ကောင်းမွန်စွာ ပြီးမြောက်အောင်မြင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဓမ္မာစရိယလောင်းလျာ အရှင်တို့ ဓမ္မာစရိယအောင်ပန်း ဆွတ်လှမ်းနိုင်ရေးအတွက် လက်တွဲကာ ကြိုးပမ်းလျက် ရှိကြသော ဓမ္မာစရိယလောင်းလျာ အရှင်တို့နှင့် ယင်းအရှင်တို့ကို သွန်သင် ပြသ ပို့ချလျက် ရှိကြသော စာချအရှင်တို့ ကိုယ်စီကိုယ်ငတွေးခေါ်ကြံစည်ကြိုးပမ်းလျက်ရှိကြသော မွန်မြတ်သော အတွေးအခေါ် အကြံအစည် ကြိုးပမ်းချက်များသည် ဤကျမ်း၏ အထောက်အကူဖြင့် အောင်မြင်မှု၏ ဘေးရန်အသွယ်သွယ် အန္တရာယ်ဟူသမျှ တွန်းလှန်ကြလျက် ပြီးသင့်ချိန်ခါ အဆုံးတိုင်ရောက် ကောင်းမွန်စွာ ပြီးမြောက် အောင်မြင်ကြပြီးလျှင် မြတ်ရှင်သာသနာ ကြီးပွားရာ ကြီးပွားကြောင်း လုပ်ငန်း အပေါင်းကိုလည်း အောင်မြင်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ကြပါစေသတည်း။

မိမိအတွက် တောင့်တချက်

အကျွန်ုပ်သည် ဤ**"နည်းပြဓမ္မာစရိယကျမ်း"** ကို ရေးသားပြုစု မြတ်ကောင်းမှုကြောင့် ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ငြိမ်းချမ်းသာလျက် ပညာပါရမီ တစ်ဆင့်ထက် တစ်ဆင့် ရင့်သည်ထက် ရင့်ကာ တာဝန်ရှိရောင်း ပြဿနာအပေါင်းကို မပင်မပန်း ရွှင်ရွှင်လန်းလန်းဖြင့် ဖောက်ပြန်ချွတ်ယွင်း ပို,လိုခြင်းမရှိဘဲ အဖြေပေးနိုင်သော စွမ်းရည်နှင့် ပြည့်စုံပြီးလျှင် ရှင်တော်ဘုရား ဟောမြွက်ထားသည့် သုံးပါးသာသနာ စက်အာဏာကို ပြောင်တဝင်းဝင်း မိုက်မောင်ကင်းအောင် ထွန်းလင်းတောက်ပစေနိုင်လျက် နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက်မြင်ကြောင်း တရားအပေါင်းကို လျင်မြန်, ပြီးမြောက် အဆုံးရောက်အောင် အားထုတ်နိုင်ရပါလို၏။

နိဂုံးပြီး၏။

အရှင်သီလာစာရာဘိဝံသ (လေးဘွဲ့ရ ဓမ္မာစရိယ ဦးသာဌေးမြင့်)
ရေးသားအပ်သော

နည်းပြ ဓမ္မာစရိယကျမ်း ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ဓမ္မာစရိယ မေးခွန်းထုတ်

စည်းမျဉ်းအဖြေ

မှာထားချက်

ဤဓမ္မာစရိယ မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်းအဖြေသည် အစိုးရ ဓမ္မာစရိယ တန်းနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရသော စာချ, စာသင် အရှင်မြတ်တိုင်း လက်ဝယ် ရှိကို ရှိရမည်မှာ အထူးပြောဖို့ လိုလိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ လေ့လာဖူးသူ အရှင်မြတ်များ အသင့် လက်ခံပြီး ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ယခုမှ လေ့လာကြရသော အရှင်မြတ်များ လည်း (ဆရာ့ဆရာကြီးများ၏ နည်းနာနိဿယ အဝဝကို တစ်ထိုင်တည်းဖြင့် တဝကြီး သိနိုင်အောင် ဖန်တီးပေးခြင်း, အချိန်တိုတိုဖြင့် လွယ်လင့်တကူ စာချ တန်းကို ဖြေစွမ်းနိုင်အောင် ဖန်တီးပေးခြင်း စသော စွမ်းရည်တို့ကြောင့်) လက်ထဲ အရောက် နောက်ကျလိုက်တာလို့ပင် အောက်မေ့မိကြပါလိမ့်မည်။ အစိုးရ အနေ ဖြင့် ယင်းအဖြေကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သော်လည်း အနည်းငယ်သော ဆရာတော်ကြီးများ လက်ဝယ်သာ ပေးပို့နိုင်ခဲ့ပါ၏။ ကျယ်ပြန့်မှု မရှိခဲ့ပါ။ စာချဆရာတော်သည် ဥူးပဉ္စင်းတို့ကို ပို့ချစဉ်အချိန်ကပင် ဤစည်းမျဉ်းအဖြေများကို အစိုးရစာချတန်း နှင့် မျက်နှာလွှဲ၍ မရကြသေးသော စာချ, စာသင် အရှင်မြတ်တိုင်း ထိတွေ့ နိုင်ရန် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်သင့်ကြောင်း မကြာခဏ မိန့်ကြားလေ့ရှိသည်။ ထိုအချိန်ကပင် ရှိခဲ့သော ဆရာတော်၏ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်စေချင်သော ဆန္ဒသည် ထိုအချိန်က အခွင့်မသင့်ခဲ့ပါ။ "နည်းပြဓမ္မာစရိယ ကျမ်း" ရိုက်ရန် စီစဉ်တော့မှဥူးပဉ္စင်းတို့သည် ဆရာတော်ဆန္ဒကို သိကြပြီးဖြစ်သည့် အတိုင်း ဓမ္မာစရိယမေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်းအဖြေကို "နည်းပြဓမ္မာစရိယကျမ်း" နောက်တွင် ပူးတွဲရိုက်ပါရန် ဝိုင်းဝန်းလျှောက်ထားကြရာမှ ယခုလို ပူးတွဲတင်ပြ နိုင်သော အခြေအနေသို့ ရောက်သည်အထိ အခွင့်သင့်ခဲ့ပါ၏။

ယင်းသို့ တင်ပြရာ၌ စာချဆရာတော်သည် ဥဒါဟရဏ်တို့ကိုထုတ်ရာဝယ် (ဥဒါဟရဏ်တို့ ထုတ်ရာ၌ ကျမ်းညွှန်း မပါသည်က များသည်၊ ပါသော်လည်း ဆဋ္ဌမူနှင့် ကိုက်ညီသော ကျမ်းညွှန်း အနည်းငယ်သာ ပါလေရာ) ကျမ်းညွှန်း မပါရာ၌ ထည့်သွင်း ညွှန်ပြခြင်း, ဆဋ္ဌမူနှင့် မကိုက်ညီရာ၌ ကိုက်ညီအောင်

http://www.dhammadownload.com

ပြင်ဆင်ညွှန်ပြခြင်းများ ပြုလုပ်ထားလေသည်။ စာပြင်ဆရာသည် တာဝန်အရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသော ပြင်သင့်သည်များကို ပြင်ခြင်း, လက်နှိပ်စက်ဖြင့် ရိုက်ထားသော မူရင်းကို အမြင်ရှင်း၍ အဓိပ္ပါယ်လည်း သိလွယ်အောင် ဖြတ်တောက်ခြင်း, ထားသိုခြင်းများပြုလုပ်ထားလေသည်။

ယင်းတို့မှအပ အဓိပ္ပာယ် အယူအဆ ရွှေ့လျားပြောင်းလဲစေမည့်စကား လုံးများကို ပြင်ဆင်ခြင်း, ပယ်နုတ်ခြင်း, ထည့်သွင်းခြင်းများ မပြုလုပ်ပါ။

သို့ဖြစ်၍ ဤဓမ္မာစရိယ မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်းအဖြေကို မူရင်းအတိုင်း တင်ပြကြောင်း သိစေပါရန် အမှာစကား ရေးသားလိုက်ရပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤအဖြေဝယ် ကျမ်းညွှန်းရာ၌ အသုံးပြုထားသော စာအုပ်များသည် "နည်းပြဓမ္မာစရိယကျမ်း" ၌ အသုံးပြုခဲ့သော စာအုပ်များပင် ဖြစ်လေသည်။

အရှင် သိရိန္ဒာဘိဝံသ
သ,စ,အ ဓမ္မာစရိယ, အဂ္ဂမဟာအက္ကော်, ပါဠိပါရဂူ,
ဝိနယဓရ ဝိနယကောဝိဒ, အာဘိဓမ္မိက အဘိဓမ္မကောဝိဒ
မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ရွှေကျင်တိုက်သစ်
ဗဟန်း၊ ရန်ကုန်
၁၃၃၆-ခု ဝါဆိုလပြည့် ဓမ္မစကြာနေ့

http://www.dhammadownload.com

ဓမ္မာစရိယ
မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဓမ္မာစရိယတန်းဌ ပြဋ္ဌာန်းသော ကျမ်းစာများနှင့် မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်း

ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်း

(၁) ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ

(၂) သုတ်သီလက္ခန် ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ

(၃) ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ

ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်းလုံး ပဌမနေ့

ပါဋ္ဌာနသာရီအနက်ယောဇနာနည်း, အာကာရဝဏ်၍ ထုတ်၍ အနက်ယောဇနာနည်း, ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာနည်း, သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပါယတ္ထ အနက်ယောဇနာနည်းများကို ထည့်သွင်း မေးနိုင်သည်။

ပါရာဇိကဏ် ဒုတိယနေ့

(၁) ခက်ခဲသော အဋ္ဌကထာဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြ၍ အနက်ယောဇနာ စေခြင်း။

(၂) လိုအပ်သော ပါဠိဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြ၍ အနုသန္ဓေ, ပုစ္ဆာ, စောဒနာ ကျမ်းတက်, ထွက်နည်းကို မေးရာ၌ သုဒ္ဓတက်, ထွက်နည်း ၂-မျိုးတို့တွင် ၁-မျိုးမျိုးကို မေးခြင်း။

မှတ်ချက် ။ ။ စောဒနာတက်ကို မေးရာ၌ လီနန္တရစောဒနာ, အာဘောဂ စောဒနာ, အယုတ္တစောဒနာ, ဗျတိရေကစောဒနာ, အန္ဓယစောဒနာတို့တွင် တစ်ခုခုကိုသာ မေးရမည်။ အထွက်ကို မေးရာ၌လည်း သဒ္ဒါ, ပညတ်, ပရမတ်

http://www.dhammadownload.com

တို့တွင်တစ်ခုခုကိုသာမေးရမည်။

(၃) သခေါ်ပ, ဝိတ္ထာရစသော ဝါကျအမည်ခွဲခြင်း, စာစပ်ကိုမေးခြင်း။

မှတ်ချက် ။ ။ ဝါကျခွဲရာ၌ ဂန္ဆာဘရဏကျမ်းလာနှင့် အဋ္ဌကထာ, ဋီကာသုံးရိုး ဝါကျအမည်များကိုသာ မေးမြန်းရမည်။

(၄) ဝိဂ္ဂဟ နှင့် ဉာသ်ကောက်နည်းကို မေးခြင်း။

(၅) လိင်, ဝိဘတ်, ဓာတ် ပစ္စည်း, ကြိယာ, ကာရကတို့၏ အနက်, အဓိပ္ပါယ်, အဆုံးအဖြတ်ကို မေးခြင်း။

(၆) ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်းလုံး၌ အဋ္ဌကထာပုဒ်ဖွင့်ပါဠိဖွင့် အရာ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလို အာဘောဂကိုလည်းကောင်း, အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာအမည်ကို လည်းကောင်း မေးခြင်း။

မှတ်ချက် ။ ။ သံဝဏ္ဏနာအမည်မှာ သံဝဏ္ဏနာကျမ်းလာ သံဝဏ္ဏနာအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည်။

(၇) ပုဒ်မှာ: ပုဒ်မှန် အဆုံးအဖြတ်ကို မေးခြင်း။

မှတ်ချက် ။ ။ ဆိုင်ရာအဋ္ဌကထာ, ဋီကာဖြစ်စေ, ရှေ့နောက်ထောက်ထားဖွယ်ဖြစ်စေ, ဓာတ်ပစ္စည်း ဝေဖန်၍ဖြစ်စေ, သဒ္ဒနယ အထောက်အထားထင်ရှားဖြစ်စေ ရှိရမည်။

(၈) ဆိုင်ရာအဋ္ဌကထာပါ တစ်စုံတစ်ခုသောပုဒ်ကိုဖြစ်စေ, ဝါကျကိုဖြစ်စေ နည်း, ဥပစာ တစ်ခုခုစပ်၍ မေးခြင်း။

မှတ်ချက် ။ ။ ဥပမာ, ဥပမာန, ဥပမေယျ, ဥပရိကျွာ, ဥပစာများ ခွဲဝေထုတ်ဆောင်နည်းများလည်း စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်။

(၉) သတ်မှတ်ပေးသည့် အဋ္ဌကထာလာ အကြောင်းအရာကို စုကွိယ ဗန္ဓဖြင့် ရေးသားစေခြင်း။

(၁၀) နေတ္တိဟာရ ထုတ်နည်းကို ဆိုင်ရာပါဠိနှင့် စပ်၍ မေးခြင်း။

သီလကွန် ဒုတိယနေ့

(၁) ခက်ခဲသော အဋ္ဌကထာဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြ၍ အနက်ယောဇနာစေခြင်း။

(၂) လိုအပ်သော ပါဠိဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြ၍ သုဒ္ဓအတက်, အထွက် ၂-မျိုးတို့တွင် ၁-မျိုးမျိုးကို မေးခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက် ။ ။ အတက်ကို မေးရာ၌ ပါရာဇိကဏ် (၂) နံပါတ် ပုစ္ဆာ အတိုင်း မေးရမည်။ အထွက်၌ သဒ္ဒါ, ပညတ်, ပရမတ် ထွက်နည်းတို့နှင့် အထွဋ္ဌါရ, အဓိပ္ပေတတ္ထ မေးနည်းတို့လည်း စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်။

(၃) ကိဉ္စာပိ, သစေပိ, ယဒိ, သစေ, အထစေ, လက္ခဏာရုစိ, နနု, နနုစ အစရှိသော ဝါကျတို့တွင် တစ်ခုခုကို ထုတ်ပြ၍ ၎င်းတို့ကို ဝါကျ၌ ထားရခြင်း ၏ အကြောင်းနှင့် တကွ စောဒကာဘောဂ, စောဒနာ, ပရိဟာရကာဘောဂ, ပရိဟာရ, အနုဂ္ဂဟ, အရုစိ စသော သက်ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်ကို မေးခြင်း။

(၄) ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနတ္ထစသော ၆-ပါးအခွဲကို မေးခြင်း။

(၅) ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ထံးခြင်းနှင့် တကွ တ္ထ, တာ သမ္ဗန်တို့၏ က်, ကတ္ထား, သမ္ဗန် အနက် ၃-တန်ဖြစ်ရာ၌ စာစပ်နည်းကို လည်းကောင်း, ဘာဝ သမ္ဗန်ပုဒ်၌ ရထိုက်သော ပစ္စယတ္ထကိုလည်းကောင်း မေးခြင်း။

(၆) ပါရာဇိကဏ် အမှတ် (၆) ပြင်ဆင်ချက်အတိုင်း ဖြစ်သည်။

(၇) နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပုဒ်ပြိုးပုံကိုမေးခြင်း၊ ဝိပလ္လာသဖြစ်ပုံကိုမေးခြင်း။

(၈) နက်နဲခက်ခဲသော အဓိပ္ပာယ်အဆုံးအဖြတ်ကို မေးခြင်း။

မှတ်ချက် ။ ။ ခက်ခဲသောအရာ၌ အဓိပ္ပာယ်ယူပုံ ဆုံးဖြတ်ခြင်း, ဝါဒကွဲပြားသော အချက်၌ ဥပဒ္ဒေသ ၄-မျိုး သင့်ရာညွှန်ပြ၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်း, ကျမ်းချင်းကွဲလွဲရာ၌ ကျမ်းညှိနည်း, နီတတ္ထ, နေယျတ္ထ, ဥဒုဝုစ်, ဝက်ဝုတ်, အတ္ထာပန္နေ, အတ္ထာပတ္တိနည်းအားဖြင့် လည်းကောင်း, သဒ္ဒန္တရသန္နိဿန, သဒ္ဒန္တရ ပေါဟနအားဖြင့် လည်းကောင်း အဓိပ္ပာယ် ယူပုံယူနည်းများကို မေးခြင်းများ စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်။

(၉) သတ်မှတ်ပေးသည့် အဋ္ဌကထာပါ အကြောင်းအရာ အဓိပ္ပာယ်သွား အတိုင်း ဝုတ္တောဒယဆန်းကျမ်းလာ ဂါထာ ၁-မျိုးမျိုး ကျနအောင် စီကုံးစေခြင်း။

မှတ်ချက် ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော ဂါထာ၏ အမျိုးအမည်ကို မေးခြင်း, အနက်ယောဇနာစေခြင်းလည်း စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်။

(၁၀) အဋ္ဌကထာပါဠိကို စွဲ၍ ဌာယီဘာဝစသော ဘာဝါလင်္ကာရကို မေးခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဒုတိယနေ့

(၁) ခက်ခဲသော အဋ္ဌကထာဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြ၍ အနက်ယောဇနာ ဆေခြင်း။

(၂) လိုအပ်သော ဝါကျတို့ကို ထုတ်ပြ၍ ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာပဋိက္ခေပ, စောဒနာဟူသော ဌပနာပဋ္ဌကဖြင့် သော်လည်းကောင်း, ဌပနာအနုလောမပါပနာဒီကျမ်းရိုး ၅-ချက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း သုဒ္ဓကျမ်းတက် ကျမ်းထွက် ၂-မျိုးတို့တွင် ၁-မျိုးမျိုးကို မေးခြင်း။

မှတ်ချက် ။ ။ (က) အတက်, အထွက် ၂-မျိုးတို့တွင် ၁-မျိုးကိုသာ မေးရမည်။ (ခ) ဇဝံသတိ, ဇဝဋ္ဌိ, ယဒိဇဝံ-စသည်အစချီသော ဝါကျတို့၌ နိတ္ထာအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း, နေယျတ္ထာအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း ရသင့်ရထိုက်သောအနုလောမပါပနာဒီကို ထုတ်ပြစေခြင်းလည်း စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်။

(၃) ဝါ, အထ ဝါ, အပိစ, အပရော နယော-တို့၏ သဒ္ဒါ, အနက်, အကြောင်း, အကျိုး ဝါကျလဲလှယ်ပုံကို မေးခြင်း။ တေန, တသ္မာ, တေနေဝါဟ, တေန ဝုစ္စတိ, တေနဝုတ္တံ, ဂဟေတဗ္ဗာ, ဝတ္တဗ္ဗာ, အဓိပ္ပေတံ, ကထိတံ, သမ္ဘဝတော-စသည်ထားပုံ အဓိပ္ပာယ်ကို ဝါကျထုတ်ပြ၍ မေးခြင်း၊ ပုနရုတ္တိဒေါသ စသော ဂန္ထဒေါသတို့ကို ပါဠိဝါကျထုတ်ပြ၍ မေးခြင်း။

(၄) ဝိဂ္ဂဟပြုစေ၍ ဗျုပ္ပတ္တိစသော ၄-ပါး အခွဲကို မေးခြင်း။

မှတ်ချက် ။ ။ ဗျုပ္ပတ္တိစသော ၄-ပါးအခွဲကို မေးခြင်း၌ ဘေဒစိန္တာဒီပနီနှင့် အဘိဓာန်ဋီကာလာသော နည်း ၂-မျိုးတို့တွင် မည်သည့်နည်းနှင့် မဆို ဖြေဆိုနိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။

(၅) လိင်္ဂ, ဂဏ, ဂဏဝိမုတ်, အန္တနှင့်တကွသော သမာသပဒသည်ကို မေးခြင်း။

(၆) ပါရာဇိကဏ် အမှတ် (၆) ပြင်ဆင်ချက်အတိုင်း ဖြစ်သည်။

(၇) ဟိ, စ, ပန-စသော နိပါတ်ပုဒ်တို့၏ အနက်, ဧဝ-၏ နိဝတ္တေ-တဗ္ဗစသော အနက်, ယ, တ-စသည်တို့၏ စွဲရာအနက်တို့ကို မေးခြင်း။

(၈) ပုဒ်ဝါကျများ၌ ယထာရဟ ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သော ဒဿနတ္ထ စသည် ထုတ်နည်းကို မေးခြင်း။

မှတ်ချက် ။ ။ ၎င်း၌ လက္ခဏာဒီစတုက္ကနည်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း,

http://www.dhammadownload.com

အခြားနည်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဖြေဆိုနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ "ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဝေဒိတဗ္ဗံ, သိဒ္ဓံ" ဟု ထားသော ဝါကျများ၌ မုချထွ, နေယျထွ စသည်ကိုလည်းကောင်း, သဒ္ဒသိဒ္ဓိ, အတ္ထသိဒ္ဓိ, သဒ္ဒတ္ထသိဒ္ဓိ, ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ, အနုမာနသိဒ္ဓိ, အာကပ္ပသိဒ္ဓိ, ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိ, သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ, အတ္ထာပတ္တိသိဒ္ဓိ-အစရှိသော အနက်သဘောကျ ရောက်ရာ အဓိပ္ပာယ်ယူနည်းကို မေးနည်းများ စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်။

(၉) အဘိဓမ္မာအရာ၌ သိမ်မွေ့ နက်နဲ ခက်ခဲသော သဘောအဓိပ္ပာယ် အဆုံးအဖြတ်ကို မေးခြင်း။

မှတ်ချက် ။ ။ လက္ခဏ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန် ထုတ်ခြင်းကို မေးခြင်း, ပရမတ္ထဓမ္မဖြစ်ပုံအခြင်းအရာ, ဝိထိဖြစ်ပုံ စသည်ကို မေးခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။

(၁၀) ပါဠိအဋ္ဌကထာဝါကျ၌ သင့်ရာပုဒ်တို့၏ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းစပ်နည်း နှင့်တကွ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံ, ပစ္စည်းပြိုင်ပုံကို မေးခြင်း။

ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်း မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်း ပြီး၏။

ဓမ္မာစရိယ မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်းလုံး၌ ပဌမနေ့

ပါဋ္ဌာနသာရီ

(၁) "ပါဋ္ဌာနသာရီ အနက် ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ ဟိတ် စသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာမဆင်မူ၍ ပါဠိရှိသည်အား လျော်စွာ အနက်ယောဇနာခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

(၂) (တစ်နည်း) "ပါဋ္ဌာနသာရီအနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ ဥပမာ, ဟိတ်တို့ဖြင့် တန်ဆာမဆင်မူ၍ ပါဠိကို အစဉ်လျှောက်၍ ပါဠိရှိသည့် အတိုင်း အနက်ယောဇနာနည်းမျိုးကို "ပါဋ္ဌာနသာရီအနက် ယောဇနာနည်း" ဟု ဆိုလိုသည်။

(၃) (တစ်နည်း) "ပါဋ္ဌာနသာရီအနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ ဟိတ်လည်း မပါ၊ ဥပမာလည်း မဘက်၊ ၂-ပါးစုံ ရောယှက်ခြင်းလည်း မရှိဘဲ ပကတိပါဠိရှိသည့်အတိုင်း အစဉ်လျှောက်၍ စပ်ယှဉ်အပ် စပ်ယှဉ်သင့်သော

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ်တို့ကို စပ်ယှဉ်၍ အနက်ယောဇနာခြင်းသည် ပါဠာနုသာရီ အနက်ယောဇနာခြင်း မည်၏။

(ပါ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ (၁) တေန ခေါ ပန သမယေန ဝေသာလိယာ အဝိဒူရေ ကလန္ဒကါမော နာမအတ္ထိ။ (ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်။ ၁၃။)

တေန၊ လ။ သမယေန၊ ဠ်။ ဝေသာလိယာ၊ ၏။ အဝိဒူရေ၊ ဠ်။ ကလန္ဒကါမော နာမ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ။ ဤသို့ ဟိတ်စသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာမဆင်မူ၍ ပါဠိရှိသည်အား လျော်စွာ အနက်ယောဇနာခြင်းတည်း။

(သီ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ (၂) ဇဝံစိန္တေတွာ ယေန မဏ္ဍလမာဠော တေန ဥပသင်္ကမီတိ ယေနာတိ ယေန ဒိသာဘာဂေန၊ သော ဥပသင်္ကမိတမ္ဘော။ ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ ဇတံ ကရဏဝစနံ၊ ယသ္မိံ ပဒေသေ သော မဏ္ဍလမာဠော တတ္ထ ဂတောတိ အယမတ္ထော။ (ဋ္ဌ။ ၄၈။)

ဇဝံ စိန္တေတွာ ယေန မဏ္ဍလမာဠော တေန ဥပသင်္ကမီတိ ဇတ္ထ၊ ဠ်။ ယေနာတိ၊ "ယေန" ဟူသည်ကား။ ယေန ဒိသာဘာဂေန၊ အကြင်အရပ်မျက်နှာအဖို့ဖြင့်။ သော မဏ္ဍလမာဠော၊ ထိုစည်းဝေးရာ ဇရပ်သို့။ ဥပသင်္ကမိတမ္ဘော၊ ချဉ်းကပ်အပ်၏။ ဝါ၊ တစ်နည်းကား။ ဇတံ၊ ဤယေန–ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ ဘုမ္မတ္ထေ၊ သတ္တမီအနက်ဠ်။ ကရဏဝစနံ၊ ကရိဏ်းဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း။ ယသ္မိံ ပဒေသေ၊ အကြင်အရပ်ဠ်။ သောမဏ္ဍလမာဠော၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုစည်းဝေးရာဇရပ်ရှိသော အရပ်သို့။ ဂတောတိ၊ ၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။ ။ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် အနက်ယောဇနာနည်းမျိုးသည် ပါဠာနုသာရီ အနက်ယောဇနာနည်းမျိုး မည်၏။

(နီ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ (၃) သမယေ နိဒ္ဒိသိ စိတ္တံ၊ စိတ္တေန သမယံ မုနိ။
နိယမေတွာန ဒီပေတုံ၊ ဓမ္မေ တတ္ထ ပဘေဒတော။

စိတ္တေန၊ ဝိသေသနဖြစ်သော စိတ်ဖြင့်။ သမယံ၊ စိတ်၏ဖြစ်ရာ ဝိသေသျဖြစ်သော သမယကို။ နိယမေတွာန၊ မှတ်သား၍။ **(တစ်နည်း)** နိယမေတွာန၊ အထူးပြု၍။ တတ္ထ တသ္မိံ သမယေ၊ ထိုစိတ်၏ဖြစ်ရာ သမယ၌။ ဝါ၊ ထိုစိတ်ဖြင့် အထူးပြုအပ်သော ဝိသေသျဖြစ်သော သမယ၌။ ပဘေဒတော၊ ကုသိုလ်အစရှိသော အထူးအပြားအားဖြင့်။ ဓမ္မေ၊ ဖဿ အစရှိသော တရားတို့ကို။ ဒီပေတုံ၊ ပြခြင်းငှာ။ **(တစ်နည်း)** ဝေနေယျံ၊ ဝေနေယျသတ္တဝါကို။ ဒီပေတုံ ဇောဓေတုံ၊ သိစေခြင်းငှာ။ သမယေ၊ ဝိသေသနဖြစ်သော သမယ၌။ စိတ္တံ၊ ဝိသေသျဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

သော စိတ်ကို။ မုနိ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ နိဒ္ဒိသိ၊ ညွှန်ပြတော်မူ၏။ (ဋ္ဌ။ ၉၉။)

ယသ္မိံ သမယေ–ဌ် သမယ–ကား ဝိသေသန
စိတ္တံ–ကား ဝိသေသျ
တသ္မိံ သမယေ–ဌ် သမယ–ကား ဝိသေသျ
စိတ္တံ–ကား ဝိသေသန

နိသျဆရာ၏ အမှာစကား (နိသျ။ ၃၆၈။)

အာကာရဒုံ, ထုတ်

(၁) "အာကာရဒုံ၍ အနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ အာကာရ ဖြစ်သင့်သော ဝါကျကို အာကာရဝန္တသို့ သွင်း၍ (ဒုံ၍) အနက်ယောဇနာခြင်း ကို ဆိုလိုသည်။

(၂) "အာကာရထုတ်၍ အနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ အာကာရ ဖြစ်သော ဝါကျကို အာကာရဝန္တသို့ မသွင်းမူ၍ (ထုတ်၍) အနက်ယောဇနာ ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

(ပါ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အထ ခေါ အာယသ္မတော သုဒိန္နသ ပိတာ အာယသ္မန္တံ သုဒိန်္နံ ဧတဒဝေါစ "ဘုဉ္ဇ တာတ သုဒိန္နာ" တိ။ (ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော်။ ၁၈။)

(၁) အထခေါ၊ ဌ်။ အာယသ္မတော သုဒိန္နသ၊ ၏။ ပိတာ၊ သည်။ အာယသ္မန္တံ သုဒိန်္နံ၊ ကို။ "ဘုဉ္ဇ တာတ သုဒိန္နာ" တိ၊ "ဘုဉ္ဇ တာတ သုဒိန္န" ဟူ၍။ ဧတံ၊ ကို။ အဝေါစ၊ ဆို၏။ ။ ဤကား အာကာရဒုံ၍ အနက်ယောဇနာ ခြင်းတည်း။

(၂) အထခေါ၊ ဌ်။ အာယသ္မတော သုဒိန္နသ၊ ၏။ ပိတာ၊ သည်။ အာယသ္မန္တံ သုဒိန်္နံ၊ ကို။ ဧတံ ဝစနံ၊ ကို။ အဝေါစ၊ ဆို၏။ ကိံ၊ အဘယ်သို့ လျှင်။ အဝေါစ၊ ဆိုသနည်း။ "ဘုဉ္ဇ တာတ သုဒိန္နာ" တိ၊ ဟူ၍။ အဝေါစ၊ ဆို၏။ ။ ဤကား အာကာရထုတ်၍ အနက်ယောဇနာခြင်းတည်း။

(တစ်နည်း) စည်းမျဉ်းဥပဒေ၌ အာကာရဒုံ၍ ထုတ်၍ အနက်ယောဇနာ နည်းဟူရာဝယ်–

(၁) "အာကာရဒုံ၍ အနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ ပါဠို, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့၌ မနသာဝ ဝတ္ထုပိတဖြစ်၍ ဟူ၍–ဟောသော မြန်မာအနက်

http://www.dhammadownload.com

သည် အာကာရတ္ထမည်၏။ ထိုအာကာရတ္ထကို ဟောသော ဣတိ-သဒ္ဒါနှင့်တကွ ဣတိ-သဒ္ဒါ၏ အတွင်း၌ရှိသော ပုဒ်တို့ကို ပေါင်း၍ သဒ္ဒပဒတ္ထက အဖြစ်ဖြင့် ကြိယာ၏ အတွင်းသို့သွင်း၍ ယောဇနာခြင်းမျိုးသည် "အာကာရံ၍ ယောဇနာနည်းမျိုးမည်၏" ဟု ဆိုလိုသည်။

(သီ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဘဂဝါ ကိရ အတ္တနော သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဖာသုကဋ္ဌာနေ ဝိဟရန္တေ မနသိ ကရောသိ "အသုကော မယှံ သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဂတော သက္ခိဿတိ နု ခေါ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နော ဝါ" တိ။ (ဋ္ဌ။ ၄၉။)

ဘဂဝါ၊ သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ သန္တိကေ၊ ၌။ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ဖာသုကဋ္ဌာနေ၊ ချမ်းသာရာအရပ်၌။ ဝိဟရန္တေ၊ နေကုန်သော ရဟန်းတို့ကို။ "အသုကော မယှံ။ လ။ နော ဝါ" တိ၊ ဟူ၍။ မနသိကရောတိ ကိရ၊ နှလုံးသွင်းတော်မူသတတ်။ ။ ဤသို့ အနက်ယောဇနာနည်းမျိုးသည် အာကာရံ၍ အနက်ယောဇနာနည်းမည်၏။

(၂) "အာကာရထုတ်၍ အနက် ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ အာကာရဝန်္တမှ အပြင်ထုတ်၍ ယောဇနာနည်းမျိုးသည် အာကာရကို အပြင်ထုတ်၍ ယောဇနာနည်း မည်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ယခင်ဝါကျအနက်။ ။ ဘဂဝါ၊ သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ သန္တိကေ၊ ၌။ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ဖာသုကဋ္ဌာနေ၊ ၌။ ဝိဟရန္တေ၊ တို့ကို။ မနသိကရောတိ၊ ၏။ ကိ မနသိ ကရောတိ၊ နည်း။ "အသုကော မယှံ။ လ။ နော ဝါ" တိ၊ ဟူ၍။ မနသိ ကရောတိ ကိရ၊ သတတ်။ ။ဤသို့ အနက်ယောဇနာနည်းမျိုးသည် အာကာရကို အပြင်ထုတ်၍ အနက်ယောဇနာနည်း မည်၏။

(တစ်နည်း) (ခ) "အာကာရံ၍ အနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည်။ ။ အာကာရဝန်္တ ဝါကျ၏ နောက်၌ အာကာရအနက်ရှိသော ဣတိ-သဒ္ဒါဖြင့် ပြဆိုထားသော အာကာရဝါကျစကားရပ်ကို အာကာရဝန်္တ ဝါကျအတွင်းသို့ သွတ်သွင်းကိုက်ငံ့လျက်အနက်ယောဇနာခြင်းမျိုးတည်း။ ထိုနည်းသည်-

(က) အာကာရဝါကျပါဠိကို အနက်ယောဇနာခြင်းမပြုဘဲ အာကာရပါဠိ အတိုင်း အတွင်းငံ့နည်း,

(ခ) အာကာရဝါကျပါဠိကို အနက်ယောဇနာခြင်းနှင့်တကွ အတွင်းငံ့

http://www.dhammadownload.com

နည်းဟု ၂-မျိုးပြား၏။ ထို ၂-မျိုး ၂-ပါးတို့တွင်-

(က) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ မာတာပိတရော ဟိ ကဒါစိ ပုတ္တကေ ဧဝမ်ိဳ ဝဒန္တီ "စောရာ ဝေါ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ် ကရောန္တူ" တိ။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၃။)

ဟိ-သစ္စံ၊ မှန်၏။ မာတာပိတရော၊ အမိအဘာတို့သည်။ ကဒါစိ၊ တစ်ရံ တစ်ခါ၌။ ပုတ္တကေ၊ သားငယ်သမီးငယ်တို့ကို။ "စောရာ ဝေါ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ် ကရောန္တူ" တိ၊ "စောရာ ဝေါ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ် ကရောန္တု" ဟူ၍။ ဧဝမ်ိဳ၊ ဤသို့လည်း။ ဝဒန္တီ၊ ပြောဆိုတတ်ကြကုန်၏။ ။ ဤကား အာကာရပါဠိကို အနက်ယောဇနာခြင်းမပြုဘဲ ပါဠိအတိုင်း ဆုံပုံတည်း။

ဝေါ၊ နင်တို့ကို။ စောရာ၊ ခိုးသူတို့သည်။ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ်၊ အပိုင်းအပိုင်း။ ကရောန္တု၊ ပြုစေကုန်သတည်း။ (နီသု။ ၅၇၇။)

မှတ်ချက် ။ ။ ဤသို့ အာကာရပါဠိကို သီးသန့် ယောဇနာခြင်းသည် ပေါရာဏာစရိယတို့၏ ဝါဒပေတည်း။

(ခ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တံ တံ ကမ္မံ ကတွာ ဥယျောဇေတဗ္ဗော "ဂစ္ဆ ဝိယာသာဒေါ ဟုတွာ ဇီဝိသသီ" တိ။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀။)

ပဌမနည်း ။ ။ တံ တံ ကမ္မံ၊ ထိုထိုအမှုကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်။ တွံ၊ သင်သည်။ ဂစ္ဆ၊ သွားချေ။ ဂန်တွာ၊ သွားပြီး၍။ ဝိယာသာဒေါ၊ စားကြွင်းစားသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ဇီဝိသသီ၊ အသက်ရှင်ရလတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတွာ၊ ဆို၍။ ဥယျောဇေတဗ္ဗော၊ လွှတ်လိုက်အပ်၏။

ဒုတိယနည်း ။ ။ (တစ်နည်း) တံ တံ ကမ္မံ၊ ကို။ ကတွာ၊ ၍။ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်။ တွံ၊ သည်။ ဂစ္ဆ၊ ချေ။ ဂန်တွာ၊ ၍။ ဝိယာသာဒေါ၊ သည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ ဇီဝိသသီတိ၊ ဟူ၍။ ဝတွာ၊ ၍။ ဥယျောဇေတဗ္ဗော၊ ၏။

တတိယနည်း ။ ။ (တစ်နည်း) တံ တံ ကမ္မံ၊ ကို။ ကတွာ၊ ၍။ "ဂစ္ဆ ဝိယာသာဒေါ ဟုတွာ ဇီဝိသသီ" တိ၊ "ငါ့ရှင် အသင်သွားပါချေ သွားပြီး စားကြွင်းစားဖြစ်လျက် အသက်ရှင်ရလတ္တံ့" ဟူ၍။ ဝတွာ၊ ပြောဆို၍။ ဥယျောဇေတဗ္ဗော၊ ၏။

ဤကား အာကာရဝါကျ ပါဠိကို အနက်ယောဇနာခြင်းနှင့်တကွ အတွင်း ဆုံ၍ ယောဇနာနည်းတည်း။

(၂) "အာကာရကို အပြင်ထုတ်၍ ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ အာကာရဝါကျက အာကာရဝန္တဝါကျ၏ အတွင်းမှာ ဝင်ရောက်နေသဖြင့် ၎င်း

http://www.dhammadownload.com

အတွင်း ဝင်နေသော အာကာရဝါကျကို အာကာရဝန္တ ဝါကျ၏ အပြင်ဘက်မှာ သီးခြားထုတ်လျက် အနက်ယောဇနာခြင်းမျိုးတည်း။ ထိုနည်းသည်လည်း-

(က) အာကာရဝါကျကို အနက်ယောဇနာခြင်း မပြုဘဲ အာကာရဝါကျ ပါဠ်အတိုင်း အပြင်ထုတ်နည်း,

(ခ) အာကာရဝါကျကို အနက်ယောဇနာခြင်းနှင့်တကွ အာကာရဝါကျ ပါဠ်ကို အပြင်ထုတ်၍ အနက်ယောဇနာနည်း ဟူ၍ ၂-ပါး ပြား၏။ ထို ၂-ပါး တို့တွင် -

(က) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဗျာပါဒသဟဂတေန စေတသာ "ကွမေ သတ္တာ ဟညန္တု ဝါ ဗဇ္ဈန္တု ဝါ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု ဝါ၊ မာ ဝါ အဟေသု" န္တိ ဝဒတိ။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၆။)

ဗျာပါဒသဟဂတေန၊ ဒေါသနှင့်တကွဖြစ်သော။ စေတသာ၊ စိတ်ဖြင့်။ ဝဒတိ၊ ပြောဆို၏။ ကိံ၊ အဘယ်သို့။ ဝဒတိ၊ နည်း။ "ကွမေသတ္တာ ဟညန္တု ဝါ ဗဇ္ဈန္တု ဝါ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု ဝါ၊ မာ ဝါ အဟေသု" န္တိ၊ "ကွမေ သတ္တာ ဟညန္တု ဝါ ဗဇ္ဈန္တု ဝါ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု ဝါ၊ မာ ဝါ အဟေသုံ" ဟူ၍။ ဝဒတိ၊ ပြောဆို၏။

ကွမေ သတ္တာ၊ ဤသတ္တဝါတို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဟညန္တု ဝါ၊ သတ် အပ်ကုန်လည်း သတ်အပ်ပါကုန်မူကား။ အဟော ဝတ၊ ကောင်းလေစွ သော်။ ဗဇ္ဈန္တု ဝါ၊ နှောင်ဖွဲ့အပ်ကုန်မူလည်း နှောင်ဖွဲ့အပ်ပါကုန်မူကား။ အဟော ဝတ၊ သော်။ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု ဝါ၊ ဖြတ်အပ်ကုန်မူလည်း ဖြတ်အပ်ကုန်ပါမူကား။ အဟော ဝတ၊ သော်။ မာ ဝါ အဟေသုံ၊ မဖြစ်မူလည်း မဖြစ်ပါကုန်မူကား။ အဟော ဝတ၊ သော်။

(တစ်နည်း) ကွမေ သတ္တာ၊ တို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဟညန္တု ဝါ၊ သတ် မူလည်း သတ်အပ်စေကုန်သတည်း။ ဗဇ္ဈန္တု ဝါ၊ နှောင်ဖွဲ့မူလည်း နှောင်ဖွဲ့အပ် စေကုန်သတည်း။ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု ဝါ၊ ဖြတ်မူလည်းဖြတ်အပ်စေကုန်သတည်း။ မာ ဝါ အဟေသုံ၊ မဖြစ်မူလည်း မဖြစ်ကြစေကုန်သတည်း။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤသို့ အာကာရပါဠ်ကို အပြင်ထုတ်၍ သီးသန့် ယော ဇနာခြင်းသည် ပေါရာဏာစရိယတို့၏ ဝါဒပေတည်း။

(ခ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တတော ဒေဝတာနံ "အဇ္ဇာပိ နူန သိဒ္ဓတ္ထသ ကတ္တာဇ္ဇကိစ္စံ အတ္ထိ၊ ပလ္လင်္ကသ္မိဉ္စိ အာလယံ နာ ဝိဇဟတီ" တိ ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃။)

http://www.dhammadownload.com

တတော၊ ထိုသို့ရတော်မူလျက် ပလ္လင်တော်ကို ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မမှိတ်သော မျက်စိတော်တို့ဖြင့် ကြည့်ခြင်းကြောင့်။ ဒေဝတာနံ၊ နတ်တို့အား။ ပရိဝိတက္ကော၊ အကြံအစည်သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။ ကိံ၊ အဘယ်သို့။ ဝါ၊ အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာ အာကာရဖြင့်။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ နည်း။

မှာထားချက်။ ။ ဣတိ–သဒ္ဒါ၊ အာကာရတ္ထ၊ နောက်၌ပြုမူ၊ ဝါစက ပုစ္ဆာ၊ ကိံ–သဒ္ဒါကို၊ ရှေ့မှာစွက်၍၊ အနက်သမ္မန်မြို–ဟူသော နိယံနှင့်အညီ ကိံ–သဒ္ဒါ ထည့်ပါ၌။

အဇ္ဈာပိ၊ ယနေ့၌သော်လည်း။ သိဒ္ဓတ္ထသ၊ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားအား။ ကတ္တုဗ္ဗကိစ္စံ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်။ အတ္ထိ နူန၊ ကျန်ရှိသေးယောင်တကား။ ဟိ၊ မှန်၏။ အယံ၊ ဤသိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည်။ ပလ္လင်္ကံသ္မိံ၊ ပလ္လင်တော်၌။ အာလယံ၊ ကပ်ငြိတွယ်တာခြင်းကို။ နု ဝိဇဟတိ၊ မစွန့်ရက်နိုင်သေး။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ၏။

(တစ်နည်း) တတော၊ ကြောင့်။ ဒေဝတာနံ၊ တို့အား။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ၏။ ကိံ၊ သို့။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ နည်း။ အဇ္ဈာပိ၊ လည်း။ သိဒ္ဓတ္ထသ၊ အား။ ကတ္တုဗ္ဗကိစ္စံ၊ သည်။ အတ္ထိ နူန၊ ကား။ ဟိ၊ မှန်၏။ အယံ၊ သည်။ ပလ္လင်္ကံသ္မိံ၊ ၌။ အာလယံ၊ ကို။ "နု ဝိဇဟတိ" တိ၊ "မစွန့်ရက်နိုင်သေး" ဟူ၍။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။

(တစ်နည်း) တတော၊ ကြောင့်။ ဒေဝတာနံ၊ တို့အား။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။ ကထံ၊ သို့။ ဝါ၊ အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာ အာကာရဖြင့်။ ပရိဝိတက္ကော၊ သည်။ ဥဒပါဒိ၊ နည်း။ "အဇ္ဈာပိ နူန သိဒ္ဓတ္ထသ ကတ္တုဗ္ဗကိစ္စံ အတ္ထိ၊ ပလ္လင်္ကသ္မိံဉိ အာလယံ နု ဝိဇဟတိ" တိ၊ "ယနေ့ထိပင် သိဒ္ဓတ္ထမှာ ပြုဖွယ်ကိစ္စ ကျန်ရှိသေး၏။ မှန်၏။ ဤသိဒ္ဓတ္ထကား ပလ္လင်တော်၌ တွယ်တာကပ်ငြိခြင်း မစွန့်နိုင်သေး" ဟူ၍။ ပရိဝိတက္ကော၊ အကြံအစည်သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤကား အာကာရဝါကျကို အနက်ယောဇနာခြင်းနှင့် ဘက္ခု အပြင်ထုတ်၍ အနက်ယောဇနာခြင်းသည် ပေါရာဏာစရိယတို့၏ ဝါဒ ဆပတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျအပြန်အလှန်

"ဝါကျအပြန်အလှန်အနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ ကာရဏ, ဖလ-ဖြစ်သင့်သော ဝါကျတို့၌ ကသ္မာ-စသည်တို့ဖြင့် ပုစ္ဆာထုတ်၍ ဖလဝါကျသို့ ယသ္မာ, တသ္မာ-စသည် ထည့်စွက် အနက်ယောဇနာခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

(ပါ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ သမ္မသာဒနံ ပန ထပေတွာ နိပ္ပရိယာယေန တိဝင်္ကမေဝေတံ ဟောတိ။ ယထာဟ "ကတမံ တသ္မိံ သမယေ တိဝင်္ကံ ကံ စျာနံ ဟောတိ? ပီတိ သုခံ စိတ္တသ္မေကဂ္ဂတာ" တိ။ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။)

ပန၊ ပရိယာယမှတစ်ပါး: နိပ္ပရိယာယကို ဆိုဦး:အံ့။ သမ္မသာဒနံ၊ သမ္မသာဒနကို။ ထပေတွာ၊ ၍။ နိပ္ပရိယာယေန၊ အား:ဖြင့်။ ဇတံ၊ ထိုဒုတိယစျာန်သည်။ တိဝင်္ကံ ကမေဝ၊ အင်္ဂါသုံး:ပါး: ရှိသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကေန ကာရဏေန၊ ကြောင့်။ ဇတံ ဇတသ စျာနသ၊ ထိုဒုတိယစျာန်၏။ တိဝင်္ကံ ကဘာဝေါ၊ ကို။ ဝိညာတဗ္ဗော၊ သနည်း။ "ကတမံ တသ္မိံ သမယေ။ လ။ စိတ္တသ္မေကဂ္ဂတာ" တိ၊ ဟူ၍။ ယထာယေန ကာရဏေန၊ ကြောင့်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီယံ၌။ အာဟ၊ ပြီ။ တထာ တေန ကာရဏေန၊ ကြောင့်။ ဇတသ စျာနသ၊ ၏။ တိဝင်္ကံ ကဘာဝေါ၊ ကို။ ဝိညာတဗ္ဗော။ အပ်၏။ ။ ဤသို့ ယောဇနာခြင်းမျိုးကို "ဝါကျအပြန်အလှန် ယောဇနာခြင်းမျိုး" ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤဝါကျအပြန်အလှန်ကိုဖော်ပြရာ၌ ဤနည်းမှတစ်ပါး: သီလက္ခန္ဓနှင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီပဌမနေ့တို့၌ ဝါကျအပြန်အလှန် ရသင့်ရထိုက်သော ဝါကျများကို ဖော်ပြဖြေဆိုသော နည်းများလည်း သင်္ဝဏ်စေရမည်။

(တစ်နည်း) "ဝါကျအပြန်အလှန်အနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ မူလဝါကျ, အနုဝါကျဖြစ်သော ဟေတု, ဖလဝါကျ၌ လည်းကောင်:, နိယမာနိယမဝါကျ၌လည်းကောင်:, ဥပမာန, ဥပမေယျဝါကျ၌ လည်းကောင်: အနုဝါကျမှ မူလဝါကျသို့ ပြန်လှန်၍ ယောဇနာသောနည်းမျိုးကို "ဝါကျအပြန်အလှန် ယောဇနာနည်း" ဟု ဆိုလိုသည်။

နိယမာနိယမဝါကျ၌ ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဘဂဝါ ကတဘတ္တကိစ္စော တေသံ သတ္တာနံ စိတ္တသန္တာနာနိ သြလောကေတွာ ယထာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ယထာ ကေစိ သရဏဂမနေသု ပတိဋ္ဌဟန္တိ။ ကေစိ ပဉ္စသု သီလေသု၊ ကေစိ သောတာပတ္တိ သကဒါဂါမိ အနာဂါမိဖလာနံ အညတရသ္မိံ၊ ကေစိ ပဗ္ဗဇိတွာ

http://www.dhammadownload.com

အဂ္ဂဖလေ အရဟတ္တေ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၄၆။)

ကတဘတ္တကိစ္စော၊ ပြုအပ်ပြီးသော ဆွမ်း၏ ကိစ္စရှိသော။ ဘဂဝါ၊ သည်။ တေသံ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ စိတ္တသန္တာနာနံ၊ စိတ်၏အစဉ်တို့ကို။ ဩလောကေတွာ၊ ၍။ ယထာ၊ အကြင်သို့သော အခြင်းအရာဖြင့်။ ဓမ္မေ၊ တရားကို။ ဒေသိတေ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်ရှိသော်။ ကေစိ၊ အချို့သောသူတို့သည်။ သရဏဂမနေသု၊ သရဏဂုံတို့၌။ ပတိဋ္ဌဟန္တိ၊ တည်ကုန်၏။ ကေစိ၊ တို့သည်။ ပဉ္စသုသီလေသု၊ တို့၌။ ပတိဋ္ဌဟန္တိ၊ ကုန်၏။ ကေစိ၊ တို့သည်။ သောတာပတ္တိသကဒါဂါမိ-အနာဂါမိဖလာနံ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်, သကဒါဂါမိဖိုလ်, အနာဂါမိဖိုလ်တို့တွင်။ အညတရသ္မိံ၊ တစ်ပါးပါးသော ဖိုလ်၌။ ပတိဋ္ဌဟန္တိ၊ ကုန်၏။ ကေစိ၊ တို့သည်။ ပဗ္ဘဇိတွာ၊ ၍။ အဂ္ဂဖလေ၊ မြတ်သော ဖိုလ်ဟုဆိုအပ်သော။ အရဟတ္တေ၊ ၌။ ပတိဋ္ဌဟန္တိ၊ ကုန်၏။ တထာ၊ ထိုသို့သော အခြင်းအရာဖြင့်။ ဓမ္မံ၊ ကို။ ဒေသေတိ၊ ၏။ ။ဤသို့ အနက်ယောဇနာသော နည်းမျိုးသည် နိယမာနိယမဝါကျတို့ကို ပြန်လှန်၍ အနက်ယောဇနာနည်း မည်၏။

(တစ်နည်း) "ဝါကျအပြန်အလှန်အနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ ဥပမာန ဥပမေယျ, ကာရဏ ဖလ ဥပမာ မဟုတ်သော ယထာ တထာ စသည်ဖြင့် တည်ရှိသော ဝါကျများကို တည်ရှိသော အစဉ်အတိုင်း အနက်မပေးဘဲ ရှေ့ဝါကျကို နောက်, နောက်ဝါကျကို ရှေ့ထားလျက် ဝါကျကို ပြန်လှန်ပြီးလျှင် အနက်ယောဇနာခြင်းမျိုးတည်း။

(နှီ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ကရဏာ ဝိယ သတ္ထေသု၊ ပညာ ယဿ မဟေသိနော။
ဥေယျဓမ္မေသု သဗ္ဗေသု၊ ပဝတ္တိတ္ထ ယထာရုစိ။

မဟေသိနော၊ ကြီးကျယ်များမြတ် ပူဇော်အပ်ကုန်သော သီလအစု အစရှိကုန်သော ငါးပါးသော တရားအစုတို့ကို ရှာမှီးတော်မူတတ်သော။ ဝါ၊ ပုထုဇဉ်သေခ အသေခ ကျသိတို့ထက် ထူးတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မြတ်သော ကျသိတစ်ဆူ ဖြစ်တော်မူသော။ ဝါ၊ မြတ်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှာမှီးအပ်တော်မူသော။ ယဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ အကြင် မြတ်စွာဘုရား၏။ ပညာ၊ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏ်တော်မှတစ်ပါးသော အသာဓာရဏဉာဏ်တော် စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော် ဒသဗလဉာဏ်တော် အစရှိသော အပိတ်အပင် အတားအဆီး မရှိသော အလုံးစုံသော ဉာဏ်ပညာတော်သည်။ သဗ္ဗေသု၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဥေယျဓမ္မေသု၊ သိအပ်သိသင့်သိထိုက်ကုန်သော သခါရ ဝိကာရ လက္ခဏ နိဗ္ဗာန်ပညတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ဥေယျတရားတို့၌။ ယထာရုစိ၊

http://www.dhammadownload.com

အလိုတော်အားလျော်စွာ။ ဝါ၊ အကြင်အကြင် အလိုအတိုင်း။ ဝါ၊ အလိုရှိတိုင်း၊ ပဝတ္တိတ္ထ။ ဖြစ်လေပြီ။ (ဥပမေယျ ဝါကျအနက်) ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြင့် သနည်း ဟူမူကား။ မဟေသိနော၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ဝါ၊ သော။ သမ္မာ-သမ္မဒ္ဒသ၊ မြတ်စွာဘုရား၏။ ကရဏာ၊ တစ်ပါးသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့နှင့် မဆက်ဆံသော အသာဓာရဏဖြစ်တော်မူသော မဟာကရုဏာတော်သည်။ သဗ္ဗေသု ကုန်သော။ သတ္တေသု၊ တို့၌။ ယထာရုစိ၊ စွာ။ ဝါ၊ အတိုင်း။ ဝါ၊ အလိုရှိတိုင်း၊ ပဝတ္တိတ္ထ ဝိယ၊ ဖြစ်လေပြီး၏သို့တည်း။ (ဥပမာနဝါကျအနက်) (နီ၊ ၌။ ၁။)

မှတ်ချက် ။ ။ ဤ၌ "ဥပမာနဝါကျ ရှေ့,ဥပမေယျဝါကျ နောက်နေသည်ကို ရှေ့,နောက် ပြန်လှန်၍ ဥပမေယျဝါကျတို့ကို ရှေ့,ဥပမာနဝါကျကို နောက်ထား၍ အနက်ယောဇနာသည်" ဟု မှတ်ပါလေ။

သဒ္ဓတ္ထ, အဓိပ္ပာယတ္ထ

"သဒ္ဓတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ ဝစနတ္ထကို ငဲ့၍ ယော-ဇနာခြင်းမျိုးကို "သဒ္ဓတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း" ဟု ဆိုလိုသည်။

"အဓိပ္ပါယတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ ဝစနတ္ထကို မငဲ့မူ၍ လိုအပ်သော အဓိပ္ပာယ်အနက် ရရှိအောင် ယောဇနာခြင်းမျိုးကို "အဓိပ္ပါယတ္ထ အနက်ယောဇနာနည်း" ဟု ဆိုလိုသည်။

(ပါ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ယံနူနာဟံ ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ကာသာ-ယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗာဇေယျံ။ (ပါဠိတော်။ ၁၃။)

ဤဝါကျ၌ အစ္ဆာဒေတွာ-ဟူသော ပုဒ်ကို ဖုံးလွှမ်း၍-ဤလို ယောဇနာသော် သဒ္ဓတ္ထ။ ဝတ်ရုံ၍-ဤလိုယောဇနာသော် အဓိပ္ပါယတ္ထ။

(တစ်နည်း) ဤဝါကျ၌ပင် အနဂါရိယံ-ဟူသော ပုဒ်ကို အိမ်၏ အစီး-အပွား မရှိသော ရဟန်းဘောင်၌-ဤလို ယောဇနာသော် သဒ္ဓတ္ထ။ အိမ်ယာ မထောင် ရဟန်းဘောင်၌-ဤလို ယောဇနာသော် အဓိပ္ပါယတ္ထ။ ။ဤသို့ ယောဇနာခြင်းမျိုးကို "သဒ္ဓတ္ထ, အဓိပ္ပါယတ္ထ ယောဇနာနည်းမျိုး" ဟု ဆိုလိုသည်။

သဒ္ဓတ္ထ, အဓိပ္ပါယတ္ထ ယောဇနာနည်း၌ရှင်းလင်းချက် ။ ။ အဂါရဿ ဟိတံ အဂါရိယံ၊ ဟိတတဒ္ဓိတ်။ နတ္ထိ အဂါရိယံ ဧတ္ထာတိ အနဂါရိယံ၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်။ ဤသို့ "တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ, ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသဝစနတ္ထ ဖြစ်သော အနက်ကိုသာ ငဲ့၍ ပေးသော အနက်သည် သဒ္ဓတ္ထ, ယင်းဝစနတ္ထ ဖြစ်သော အနက်ကို

http://www.dhammadownload.com

မင့်မူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကိုသာငဲ့၍ ပေးသောအနက်သည် အဓိပ္ပါယတ္ထ မည်၏" ဟု ဆိုလိုသည်။

(တစ်နည်း) "သဒ္ဒတ္ထယောဇနာ" ဟူသည် ။ ။ သဒ္ဒါသည် ဟောအပ် သည်အား လျော်စွာ အနက်ကို ထုတ်ဖော်၍ အနက် ယောဇနာသောနည်းကို "သဒ္ဒတ္ထယောဇနာနည်း" ဟု ဆိုလိုသည်။

(သို) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ကိလေသာရိန် ဟတတ္တာ, ပစ္စယာဒီနဉ္စအရဟတ္တာ အရဟတာ။ သမ္မာသာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ သမ္မသမ္ဗုဒ္ဓေန ။ (၄။ ၄၄။)

သဒ္ဒတ္ထ ယောဇနာနည်း ။ ။ ကိလေသာရိန်၊ ကိလေသာ ဟူကုန်သော ရန်သူတို့ကို။ ဟတတ္တာ စ၊ သတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ ပစ္စယာဒီနံ၊ ပစ္စည်းလေးပါးအစရှိသည်တို့ကို။ အရဟတ္တာ စ၊ ခံတော်မူတတ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း။ အရဟတာ၊ ကိလေသာဟူကုန်သော ရန်သူတို့ကို သတ်တော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝါ၊ ပစ္စည်းလေးပါး အစရှိသည်တို့ကို ခံတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်။ (သဒ္ဒတ္ထ၊ သဂုဏဒဗ္ဗပက္ခ။)

သမ္မာ၊ မဖောက်မပြန်။ သာမဉ္စ၊ ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင်။ သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ အလုံးစုံသောတရားတို့ကို။ ဗုဒ္ဓတ္တာ၊ သိတော်မူတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန၊ မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်။ (သဒ္ဒတ္ထ၊ သဂုဏ ဒဗ္ဗပက္ခ) ။ ။ ဤသို့ အနက်ယောဇနာခြင်းကို "သဒ္ဒတ္ထယောဇနာနည်း" ဟု ဆိုလိုသည်။

"အဓိပ္ပါယတ္ထယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ ဝါစကသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို မရှုမူ၍ ဆိုလိုသော အလိုအား လျော်စွာ အနက်ယောဇနာသော နည်းမျိုးကို "အဓိပ္ပါယတ္ထ အနက်ယောဇနာနည်း မျိုး" ဟု ဆိုလိုသည်။

အဓိပ္ပါယတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း ။ ။ အရဟတာ၊ မြတ်စွာဘုရား သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ၊ ကေဝလဒဗ္ဗပက္ခ), သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ၊ ကေဝလဒဗ္ဗပက္ခ) ။ ။ ဤသို့ အနက်ယောဇနာခြင်းကို "အဓိပ္ပါယတ္ထ ယောဇနာနည်း" ဟု ဆိုလိုသည်။

(တစ်နည်း) "သဒ္ဒတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာဆိုင်ရာ ပုဒ်တစ်ခုခုဌ ပါဝင်တည်ရှိသော ဓာတု, ပစ္စယ, သာဓန,

http://www.dhammadownload.com

သတ္တိ စသောအားဖြင့် ပြီးသော သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဓာတု, ပစ္စယ, သာဓန, သတ္တိ, ဝစနတ္ထအားလျော်စွာ အနက်ယောဇနာစေခြင်းမျိုးတည်း။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဒယာယ တာယ သတ္တေသု၊ သမုဿာဟိတမာနသော။

သတ္တေသု၊ သတ္တဝါတို့၌။ (ပဝတ္တာယ၊ ဖြစ်သော။) တာယ ဒယာယ၊ ထိုဒုက္ခိတသတ္တဝါတို့ကို ဆင်းရဲဒုက္ခ ပယ်ဖျောက်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် စောင့်ရှောက်တတ်သော တရားသည်။ ဝါ၊ စောင့်ရှောက်ကြောင်းတရားသည်။ (တစ်နည်း) တာယ ဒယာယ၊ ထိုဒုက္ခိတသတ္တဝါတို့၌ ရောက်တတ် ဖြစ်တတ်သော တရားသည်။ ဝါ၊ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်ကြောင်း တရားသည်။ သမုဿာဟိတမာန-သော၊ ကောင်းစွာ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်အပ်သော စိတ်ရှိတော်မူသော။ ယော သမ္မုဒ္ဒေါ၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်။ သမ္မဝတ္တယိ၊ ဖြစ်စေတော်မူထပြီ။ ဝါ၊ ဟောကြားတော်မူပြီ။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁။)

မှတ်ချက် ။ ။ ဤ၌ ဒယာယ-ဟူသော ပုဒ်တွင် ပေးပြီးခဲ့သော အနက်ကို "သဒ္ဒတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း" ဟူ၍ မှတ်ပါ။

ဒုက္ခာပနယနဝသေန ဒယတိ ဒုက္ခိတသတ္တေ ရက္ခတီတိ ဒယာ၊ ဒယ ရက္ခဏေ။ ဒုက္ခိတသတ္တေသု ဒယတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ဝါ ဒယာ (ကရဏာ)။ ဒယ ဂတိယံ။ (အဋ္ဌသာလိနီယောဇနာ။ ၂။)

"အဓိပ္ပါယတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း" ဟူသည် ။ ။ ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာဆိုင်ရာ ပုဒ်တစ်ခုခု၌ အဋ္ဌကထာဆရာ, ဋီကာဆရာများ၏ အလို အာဘောဂနှင့်တကွ ဆိုလိုရင်းဖြစ်သော အလိုရှိအပ်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ပါဝင်အောင် အနက်ယောဇနာခြင်းတည်း။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဥပ္ပန္နံ ဂမိယစိတ္တံ ဒုပ္ပဋိဝိနောဒနိယံ။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၉။)

ဥပ္ပန္နံ၊ ဂမိယစိတ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့် မခွာအပ်သော (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။ ဂမိယစိတ္တံ၊ ဂမိယစိတ်သည်။ ဝါ၊ ခရီးမသွားမီ ဖြစ်ပေါ်သော ခရီးသွားအံ့လတ္တံ့သော စိတ်သည်။ ဒုပ္ပဋိ ဝိနောဒနိယံ၊ ပယ်ဖျောက်နိုင်ခဲ၏။ (နိသျ။ ၄၃၅။)

မှတ်ချက် ။ ။ ဤ၌ ဥပ္ပန္နံ-ဟူသော ပုဒ်တွင် ပေးခဲ့ပြီးသော အနက်ကို "အဓိပ္ပါယတ္ထအနက်ယောဇနာနည်း" ဟူ၍ မှတ်ပါ။

သဗ္ဗဒါ အဝတ္ထမာနမ္ပိ ဂမိယစိတ္တံ ပဋိပက္ခပစ္စဝေက္ခဏာယ အဝိက္ခမ္ဘိ

http://www.dhammadownload.com

တတ္တာ "ဥပ္ပန္နံ" န္တိ။ (မူလဋီကာ။ ၆၈။)

ကျမ်းရင်း (၃) ကျမ်း ပဌမနေ့ စည်းမျဉ်း အဖြေ ပြီး၏။

ပါရာဇိကဏ် ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ

(၁) ၌ ပဌမနေ့နှင့် အတူ ဖြစ်သောကြောင့် အထူးညွှန်ကြားရန်မလို။

---

(၂) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

စည်းမျဉ်း (၂) ၌ အနုသန္ဓေ့, ပုဏ္ဏာ, စောဒနာဟူသော စကားရပ်တို့တွင်-

(က) "အနုသန္ဓေတက်" ဆိုသည်မှာ ။ ။ "ရေ့နောက်စပ်၍၊ တတ်သရွေ့၊ မှတ်လေ့အနုသန္ဓေတည်း" ဟူသည်နှင့်အညီ ရေ့နောက်စကားနှစ်ရပ်တို့ကို စပ်၍တက်သော အနုသန္ဓိကသမ္မန္ဓသံဝဏ္ဏနာမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဧဝံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ ပဒါနက္ကမေန ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ ယံ တံ "ပဋိသေဝေယျာ" တိ ဇတ္ထ ယေနာကာရေန ပဋိသေဝေယျာတိ ဝုစ္စတိ တသ္သာကာရဿဒဿနတ္ထံ "ပဋိသေဝတိ နာမာ" တိ ဣဒံ မာတိကာ ပဒံ ဌပေတွာ "နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ အင်္ဂတေန အင်္ဂတ" န္တိ ဝုတ္တံ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅)-စသော အနုသန္ဓေဝါကျကဲ့သို့တည်း။

(ခ) "ပုဏ္ဏာတက်" ဆိုသည်မှာ ။ ။ "အစပ်မပါ၊ မေးခြင်းသာ၊ ပုဏ္ဏာအတက် ခေါ်သတည်း" ဟူသည်နှင့်အညီ ကထံ, ကသ္မာ, ကိံ-စသော ပုဏ္ဏာဇောတကပုဒ်တို့ဖြင့် မေးမြန်းခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ကသ္မာ ပန တံ တေ ဧဝံ ပသ်သန္တီတိ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၂။ နီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၀)-အစရှိသော အမေးဝါကျကဲ့သို့တည်း။

(ဂ) "စောဒနာတက်" ဟူသည်မှာ ။ ။ "အာဘော်မပါ၊ မေးပုဏ္ဏာ၊ အာဘော်ပါက၊ စောဒနာ" ဟူသည်နှင့် အညီ စောဒကဓ၏ နလုံးသွင်း အာဘောဂ' ကို ပြု၍ နနု, နနုစ-စသော စောဒကနလုံးသွင်းကို ထွန်းပြတတ်သော သဒ္ဒါတို့ဖြင့် မေးသော အမေးစောဒနာမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ နနု စ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဥပသမာတိ ဣမိနာပိ

http://www.dhammadownload.com

အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ၊ အထ ကသ္မာ ပုန ဝုတ္တံ အဝိတက္ကအဝိစာရန္တိ (ပါ၊ ၌၊ ၁။ ၁၁၉။ နီ၊ ၌။ ၂၁၄)-အစရှိသော အမေးစောဒနာဝါကျကဲ့သို့တည်း။

မှတ်ချက် ။ ။ စောဒနာသည် "သာဘောဂစောဒနာ, ဒေါသာရောပန စောဒနာ" ဟု ၂-မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် အထက်ပါ စောဒနာမျိုးကို "သာဘောဂ စောဒနာ" ဟု ခေါ်သည်။ ဒေါသာရောပနစောဒနာကား ဝိရောဓိ, အဗျာပိတ စသော ဂန္ဆ ဒေါသတင်၍ စောဒနာသော စောဒနာမျိုး ဖြစ်သည်။ ထိုစောဒနာ ၂-မျိုးတွင် ၁-မျိုးမျိုးကို မေးနိုင်သည်။

(ဃ) သုဒ္ဓတက်, ထွက်နည်း ၂-မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကို မေးခြင်း- ဟူသော စကားရပ်တို့၌-

"သုဒ္ဓတက်, ထွက်" ဆိုသည်မှာ ။ ။ ဥပမာ, ဟိတ်တို့နှင့် မရောယှက်ဘဲ သက်သက်သော တက်,ထွက်ကို "သုဒ္ဓတက်, သုဒ္ဓထွက်" ဟု ဆိုလိုသည်။ ယင်း အတက် အထွက်ကို-

(၁) အမေးမပါ၊ သမ္မန္ဓာ၊ မှန်စွာအတက် ခေါ်ရိုးတည်း။

(၂) မေး၍ထွက်ရာ၊ သမ္မန္ဓာ၊ မှန်စွာအထွက် ခေါ်ရိုးတည်း။

(၃) ကာရကမှ၊ ကြိယာသို့၊ ဆက်စပ်သမ္မန်၊ ပြုလေပြန်၊ အမှန် အတက် ခေါ်သတည်း။

(၄) ကြိယာမှ၊ ကာရကသို့၊ ဆက်စပ်သမ္မန်၊ ပြုလေပြန်၊ အမှန် အထွက် ခေါ်သတည်း။

ဟူကုန်သော ပေါရာဏာစရိယတို့၏ နယူပဒေသကို ထောက်ဆ၍ သိအပ်၏။ "ထိုအတက်အထွက် ၂-မျိုးတို့တွင် ၁-မျိုးမျိုးကိုသာ မေးရမည်" ဟု ဆိုလိုသည်။

စည်းမျဉ်း (၂) ၏ မှတ်ချက်တွင် **စောဒနာတက်ကိုမေးရာ၌ (၁) လီနန္တရ စောဒနာ, (၂) အယုတ္တစောဒနာ, (၃) အာဘောဂစောဒနာ, (၄) အနွယ စောဒနာ, (၅) ဗျတိရေကစောဒနာတို့တွင် တစ်ခုခုကို မေးရမည်**-ဟူသော စကားရပ်၌-

(က) "လီနန္တရစောဒနာ" ဆိုသည်မှာ ။ ။ အမေးပုစ္ဆာ စောဒနာတို့ မပါမူ၍ အဖြေသက်သက်သာ ရှိသော ဝါကျတို့၌ ငုပ်လျက်နေသော စောဒနာကို ဖော်ထုတ်၍ စောဒနာရသော စောဒနာမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရုဏ် ။ ။ "တတ္ထ ကဿ ကေန ဝိစ္ဆိန္ဒနံ၊ ကထံ ကဿ ပဝတ္တန္တိ အန္တောလီနစောဒနံ သန္ဓာယာဟ "သောဟိ" တိ အာဒိ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀၄)"

http://www.dhammadownload.com

ဟူ၍ လည်းကောင်း,

"နန စ သိက္ခာ သာဇီဝသမာပန္နော" တိ ဣမသ ပဒဘာဇနံ ကရောန္တေန "ယံ သိက္ခံ သာဇီဝဥ္ဍ သမာပန္နော၊ တဒုဘယံ ဒသေတွာ တေသု သိက္ခတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော" တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ၊ ဧဝမေဝတွာ "တသ္မိံ သိက္ခတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နော" တိ ဧတ္တကမေဝ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ အန္တောလိနစောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"နကေဝလဥ္ဍာယ မေတသ္မိံ"** န္တိ အာဒိ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၃)" ဟူ၍ လည်းကောင်း သာရတ္ထဋီကာ၌လာသော စောဒနာ မျိုးတည်း။ ယင်းစောဒနာကို-

(၁) အမေးပုစ္ဆာ၊ မရှိပါ၍၊ ထိုထိုဝါကျ၊ စုဒ်ထုတ်ရ၊ လိနန္တရခေါ်။

(၂) သောတုဇန၊ မြင်ခဲလှ၊ လိနန္တရစောဒနာ။

(၃) တင်းလင်းမရ၊ ကြံတွေးဆ၊ စုဒ်ကြသင့်ရာရာ-

ဟူသော ပေါရာဏာစရိယတို့၏ နယူပဒေသကို နည်းမှီး၍ သိအပ်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ အန္တောလိနစောဒနာ, လိနတ္ထစောဒနာ, လိနန္တရစောဒနာ တို့သည် အမည်သာ ကွဲပြား၍ အဓိပ္ပာယ် မထူးခြားသော စောဒနာတို့ ဖြစ်သည်။

အယုတ္တစောဒနာစသော ၄-မျိုးတို့ကို-

"အယုတ္တာစေဝ အာဘောဂါ၊ ဗျတိရေကာနွယာ တထာ။

စတုဓာ စောဒနာ ဘေဒါ၊ နိပါတေဟျုပလက္ခိတာ"

ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း မှတ်အပ်၏။ ယင်း ၄-မျိုးတွင် -

(ခ) "အယုတ္တံ စောဒေတိ ဧတာယာတိ အယုတ္တစောဒနာ" ဟူသည်နှင့် အညီ မသင့်သည်ကို စောဒနာကြောင်းဖြစ်သော စကားသည် အယုတ္တစောဒနာ မည်၏။

(ဂ) "အာဘောဂံ ဒသေတွာ စောဒနာ အာဘောဂစောနာ" ဟူသည်နှင့် အညီ အာဘော်အကြောင်းကို ပြလျက် စောဒနာသော စကားသည် အာဘောဂ စောဒနာ မည်၏။

(ဃ) "ဗျတိရေကတော စောဒေတိ ဧတာယာတိ ဗျတိရေက စောဒနာ" ဟူသည်နှင့် အညီ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် စောဒနာကြောင်းဖြစ်သော စကား သည် ဗျတိရေကစောဒနာ မည်၏။

(င) "အနွယတော စောဒေတိ ဧတာယာတိ အနွယစောဒနာ" ဟူသည် နှင့် အညီ အလျော်အားဖြင့် စောဒနာကြောင်းဖြစ်သော စကားသည် အနွယ

http://www.dhammadownload.com

စောဒနာ မည်၏ ။ ။ ထို့ကြောင့်-

"မသင့်ဟုပြ၊ အယုတ္တ၊ သင့်က နွယခေါ်။

ဆန့်ကျင်ဘက်ပြ၊ ဗျတိက၊ ကြောင်းပြ အာဘော်ခေါ်" ဟု စပ်ဆိုတော်မူကြသည်။ ။ ထိုစောဒနာ ၄-မျိုးတို့ကို ချဲ့ဦးအံ့-

"ကထံ ကသ္မာ ကိမတ္ထန္ဆိ၊ လကျွာအယုတ္တစောဒနာ။

နနု ဟိ လက္ခီတာ ဘောဂါ၊ ဗျတိရေကာ ယဒျာဒိနာ။

ကေန ကသ္မာတိ လကျွာဝ၊ အနွယာစောနာ ဘဝေ။ (ဂန္ဆာ-ဘရဏ)" ဟူသည်နှင့်အညီ အယုတ္တစောဒနာကို ကထံ, ကသ္မာ, ကိမတ္ထံ-ဟူကုန်သော နိပါတ်ပုဒ်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်ကုန်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တဉ္ဇ ခေါ အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဒေသေန္တော အာဒိ-ကလျာဏာဒိပ္ပကာရမေဝ ဒေသေတိ။ ကထံ? ဧက ဂါထာပိဟိ သမန္တဘ [ဒ္ဒ-ကတ္တာ ဓမ္မသ ပဌမပါဒေန အာဒိကလျာဏာ၊ ဒုတိယ တတိယပါဒေဟိ မဇ္ဈေ ကလျာဏာ။ ပစ္ဆိမပါဒေန ပရိယောသာနကလျာဏာ (ပါ၊ ၌၊ ၁။ ၉၈)-စသည်တည်း။

အပ္ပံ ဝါ၊ အနည်းငယ်သော တရားကိုလည်းကောင်း။ ဗဟုံ ဝါ၊ များစွာသော တရားကို လည်းကောင်း။ ဒေသေန္တော၊ ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ အာဒိကလျာဏာဒိပ္ပံကာရံ၊ အာဒိကလျာဏ စသော အပြားရှိသော တရားကို။ ကထံ ဒေသေတိ၊ အဘယ်သို့ ဟောကြားတော်မူပါသနည်း။ ။ ဤသို့ လိုက်ပုဒ်စုံလင်စွာဖြင့် ကထံ-ဟူသော စောဒနာဝါကျကို ယောဇနာ။

ဤဥဒါဟရဏ်၌ တရားကိုဟောရာ၌ "အာဒိကလျာဏစသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော တရားကိုသာ ဟောသည်" ဟု ဆိုသော စကားသည် "မသင့်" ဟု စောဒနာသောကြောင့် အယုတ္တစောဒနာ။

ကသ္မာ-ဖြင့် မှတ်၍တက်သော အယုတ္တစောဒနာကား ။ ။ အညေသံ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ အနုတ္တရာဗောဓိ ဟောတိ နဟောတိတိ? နဟောတိ။ ကသ္မာ၊ အသဗ္ဗဂုဏဒါယကတ္တာ။ (ဝိ၊ ၌၊ ၁။ ၁၁၀။)

အညေသံ၊ တစ်ပါးသော သူတို့၏။ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ၊ သည်။ အနုတ္တရာ၊ သော။ ဗောဓိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်သလော။ နဟောတိ၊ မဖြစ်သလော။ ဣတိအယံ၊ သည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ တည်း။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိအယံ၊ သည်ကား။ ဝိဿဇ္ဇနာ၊ တည်း။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ နဟောတိ၊ နည်း။

http://www.dhammadownload.com

အသဗ္ဗဂုဏဒါယကတ္တာ၊ အလုံးစုံသော ဂုဏ်ကို မပေးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နှ ဟောတိ၊ မဖြစ်။

ဤဥဒါဟရဏ်၌ ဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် အနုတ္တရာဗောဓိမည်၍ ပစ္ဆေကဗုဒ္ဓ, သာဝကတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် အနုတ္တရာဗောဓိမမည်ရာ၌ "မသင့်" ဟု နှလုံးပြု၍ စောဒနာသောကြောင့် အယုတ္တစောဒနာမည်၏။

ကိမတ္ထံ-ဖြင့် မှတ်၍တက်သော အယုတ္တစောဒနာကား ။ ။ "ကိမတ္ထံ ပဿတိ" ဟူသည်တည်း ။ ။ ကုစ္ဆိဂတံ၊ ဝမ်း၌ တည်သော ဘုရားလောင်းကို။ ကိမတ္ထံ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ ပဿတိ၊ မြင်သနည်း။

ဤဥဒါဟရဏ်၌ အမိဝမ်းတိုက်တွင်း၌ တည်သောကြောင့် မမြင်နိုင်သော ဘုရားလောင်းကို "မြင်သည်" ဟု ဆိုရာ၌ "မသင့်" ဟု နှလုံးပြု၍ စောဒနာသောကြောင့် အယုတ္တစောဒနာ မည်၏။

အထူးမှတ်ချက် ။ ။ ကိမတ္ထံ-ဟူသော ပုစ္ဆာဓောတကနိပါတပဒဖြင့် တိုက်ရိုက်တက်သော အယုတ္တစောဒနာဝါကျကို ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ ပ, ဒုနှင့် ဋီကာတို့၌ မတွေ့ပါ။ အဖြေကို ရှုလျက် မိမိက တက်၍ ပြရမည့် စောဒနာမျိုးကား များပါ၏။ မိမိက ပြုလုပ်သော စောဒနာထက် အဋ္ဌကထာလာ စောဒနာကား ဒဋ္ဌတရဖြစ်သဖြင့် သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ (၂၈) ၌ ပါသော ပြယုဂ်ကို ဆောင်၍ ရေးလိုက်ပါသည်။

အာဘောဂစောဒနာကို နနု, နနု စ-စသောသဒ္ဒါတို့ဖြင့် မှတ်အပ်ကုန်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ နနု စာယံ သဒ္ဒါ ပဌမန္တာနေပိ အတ္ထိ၊ အယဉ္စကောဒိနာမကော သမာနိ၊ အထ ကသ္မာ ဣဓမေဝ "သမ္မသာဒနံ စေတသော စကောဒိဘာဝဉ္စာ" တိ ဝုတ္တန္တိ။ (ပါ၊ ၌၊ ၁။ ၁၁၈။ နီ၊ ၌။ ၂၁၄။)

ဤဥဒါဟရဏ်၌ နနု စ-ဖြင့် အာဘောဂကိုပြ၍ စောဒနာသောကြောင့် အာဘောဂစောဒနာ မည်၏။ နနု-ဝါကျလည်း ဤအတူပင်တည်း။

ဗျတိရေကစောဒနာကို ယဒိ, သစေ-စသော နိပါတ်ပုဒ်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်ကုန်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ယဒိ ပနေတာနိ တဿ, တဿ ဗျာနဿ ဥပစာရက္ခဏေယေဝ ပဟီယန္တိ၊ အထကသ္မာ "ကတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ? ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုံ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ ပ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-

http://www.dhammadownload.com

ဝိဟရတိ။ ဇတ္ထုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ။ ကတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒေါမနသိန္ဒြိယံ၊ သုခိန္ဒြိယံ၊ သောမနသိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ? ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု သုခသ စ ပဟာနာ။ ပ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဇတ္ထုပ္ပန္နံ သောမနသိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ" တိ ဇဝံ ဈာနေသွေဝနိရောဓော ဝုတ္တောတိ။ (ပါ၊ ၌၊ ၁။ ၁၂၃။ နီ၊ ၌။ ၂၂၀။)

ဤဥဒါဟရုဏ်၌ ဒုက္ခ, ဒေါမနဿ, သုခ, သောမနဿတို့ကို ထိုထို ဈာန်တို့၏ ဥပစာရ၌ ပယ်အပ်၏ဟူသော စကားသည် "ကတ္ထစုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ" စသည်ဖြင့် ဈာန်လေးပါးတို့၏ ခဏ၌ ချုပ်၏ဟူသော မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် (၁၈၉)-စကားနှင့် ဆန့်ကျင်သောအားဖြင့် စောဒနာသောကြောင့် ဗျတိရေကစောဒနာမည်၏။

အန္ဝယစောဒနာကို ကေန, ကသ္မာ-ဟူကုန်သော နိပါတ်ပုဒ်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်ကုန်၏။ ။ထိုတွင် -

ကေန-ဖြင့် မှတ်သော အန္ဝယစောဒနာကား-

နံ ဟရာမိ နဘဋ္ဌာမိ၊ အာရာ သိဃ်ာမိ ဝါရိဇံ။
အထ ကေန နံဝဏ္ဏေန၊ "ဂန္ဓထေနော" တိ ဝုစ္စတိ။

ဒေဝတေ၊ နုတ်သမီး။ ဝါရိဇံ၊ ကြာပန်းကို။ အဟံ၊ ငါသည်။ နဟရာမိ၊ မဆောင်။ နံ ဘဋ္ဌာမိ၊ မချီး။ အာရာ၊ အဝေးမှ။ သိဃ်ာမိ၊ နမ်း၏။ အထ၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက်။ ကေန ဝဏ္ဏေန၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ "ဂန္ဓထေနော" တိ၊ "နံ့သာခိုး" ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ နံ၊ ဆိုအပ်သနည်း။

ဤဥဒါဟရုဏ်၌ ကြာပန်းကို မခိုးယူဘဲ အဝေးမှ နမ်းရှုပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် "နံ့သာခိုး" ဟူ၍ "စွပ်စွဲပြောဆိုပါသနည်း" ဟု အလျော်အားဖြင့် စောဒနာသောကြောင့် အန္ဝယစောဒနာမည်၏။

အထူးမှတ်ချက် ။ ။ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ ပ,ဒုတို့၌ ကေန-ဟူသော အန္ဝယစောဒနာ တိုက်ရိုက်မတွေ့ပါ။ မိမိက ပြုလုပ်၍ ရကောင်းသော စောဒနာ မျိုးကား များစွာရှိပါ၏။ ဤသို့ရှိငြားသော်လည်း ပါဠိတော်လာ စောဒနာကား မိမိပြုလုပ်၍ တက်ရသော စောဒနာထက် ဒဠ္ဠတမ ဖြစ်သောကြောင့် ဆက္ကနိပါတ ခရပုတ္ထဝဂ္ဂ သိဃ်ပုပ္ဖဇာတက ပါဠိဇာတ် ပါဠိတော် (၈၁၊ ၁။ ၁၅၂)-မှ ထုတ်ယူ၍ ပြလိုက်ပါသည်။

ကသ္မာ-ဖြင့် မှတ်၍တက်သော အန္ဝယ စောဒနာကား ။ ။ အယဉ္စ

http://www.dhammadownload.com

ဝေရဉ္ဇောဗြာဟ္မဏော မဟတော ဥဿာဟေန ဘဂဝန္တံ ဝဿာဝါသံ ယာစိ။ သော ကသ္မာ ဘဂဝတော အတ္ထိဘာဝမ္ပိ နာနုဇာနာတိ။ (ပါ၊ ၌၊ ၁။ ၁၄၇။)

ဝေရဉ္ဇော၊ သော။ အယဉ္စ ဗြာဟ္မဏော၊ သည်လည်း။ မဟတော၊ ကြီးစွာသော။ ဥဿာဟေန၊ အားထုတ်ခြင်းဖြင့်။ ဘဂဝန္တံ၊ ကို။ ဝဿာဝါသံ၊ ဝါဆို၍ နေခြင်းကို။ ယာစိ၊ တောင်းပန်ပြီ။ သော ဗြာဟ္မဏော၊ သည်။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်။ ဘဂဝတော၊ ၏။ အတ္ထိဘာဝမ္ပိ၊ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း။ နာနုဇာနာတိ၊ မသိသနည်း။ ဣတိအယံ၊ ကား။ စောဒနာ၊ တည်း။

ဤဥဒါဟရဏ်၌ "ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားသည် ကြီးစွာသော အားထုတ်ခြင်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ဝါဆို၍ နေခြင်းကို တောင်းပန်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို မသိသနည်း" ဟု အလျော်အားဖြင့် စောဒနာသောကြောင့် အန္ဓယစောဒနာ မည်၏။ "ယင်း ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စောဒနာတက်တို့တွင် တစ်ခုခုသာ မေးရမည်" ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ကထံ, ကသ္မာ, ကိမတ္ထံ-တို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အချို့ကုန်သော စောဒနာတက်တို့၏ ပုံစံများသည် စည်းမျဉ်း (၂) ၏ အစက ရှင်းလင်းခဲ့သော အနုသန္ဓေ, ပုစ္ဆာ, စောဒနာတို့တွင် ပုစ္ဆာတက် ဖြစ်ခြားသော်လည်း စတုဓာ စောဒနာ ဘေဒါ-သို့ လိုက်၍ "စောဒနာ" ဟု ရေးလိုက်သည်။

ဂင်းစည်းမျဉ်း (၂) ၏ မှတ်ချက်၌လည်း အထွက်ကို မေးရာ၌လည်း သဒ္ဒါ, ပညတ်, ပရမတ်တို့တွင် တစ်ခုခုကိုသာ မေးရမည်-ဟူသော စကား၌ "သဒ္ဒါထွက် ပညတ်ထွက် ပရမတ်ထွက်တို့တွင် တစ်ခုခုသာ မေးရမည်" ဟု ဆိုလိုသည်။ ။ ထို ၃-ပါး-တို့တွင် -

သဒ္ဒါထွက်ဆိုသည်မှာ။ ။ တစ်ခုခုသော ဝါကျ၌ ပဓာန၏ အရာကို ကောက်ယူပြီးလျှင် ဂင်းပဓာနမှ ဆိုင်ရာ ကာရကစသော ပုဒ်များသို့ **စပ်ရာမှ ထွက်၊ ထွက်ရာမှ စပ်**-ဆိုသည့်အတိုင်း စပ်၍ ထွက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်ကား။ ။ ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒတိ-အစရှိသည်တည်း။ ။ ဤ၌ ဝန္ဒတိ-ဟူသော ကြိယာကို အရကောက်၍ ဗုဒ္ဓံ-ဟူသောကာရကပုဒ်ကို ထွက်ရာ၏။

ထွက်ပုံကား။ ။ ဝန္ဒတိ-ဟူသော သကမ္မကကြိယာကို ဆရာဆို၏။ ယင်းကြိယာ၏ ကံကား အဘယ်ပါနည်း၊ "ယင်းသကမ္မကကြိယာသည် ကံပုဒ်မ ဆိတ်ကောင်းပါသလော" ဟု မေးဖွယ်ရာရှိ၍ ဗုဒ္ဓံ-ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။ ဝန္ဒတိ-ဟူသော ကြိယာ၏ ကံကား ဗုဒ္ဓံ-ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့ ထွက်ခြင်းမျိုးကို "သဒ္ဒါထွက်" ဟု ဆိုလိုသည်။

ပညတ်ထွက်ဆိုသည်မှာ။ ။ ပဓာနကြီးယာမှ လောကဝေါဟာရဖြစ်သော ပညတ္တိဓမ္မကို အရယူပြီးလျှင် ဆိုင်ရာပုဒ်သို့ လောကဝေါဟာရပညတ်အားဖြင့် သာ စပ်ထွက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်ကား။ ။ ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒတိ-စသည်တည်း။ ။ ဤ၌ ဝန္ဒတိ-ကို ပဓာနကောက်၍-ဆရာ "ရှိခိုး၏" ဟု ဆို၏။ အဘယ်ကို ရှိခိုးပါသနည်း၊ သိကြား, ဗြဟ္မာ စသော နတ်များကိုပင် ရှိခိုးလေသလော၊ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိ၍ ဗုဒ္ဓံ-ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။ သိကြားစသည်ကို ရှိမခိုး၊ ဘုရားကို ရှိခိုး၏ ဟူလို သည်။ ။ ဤသို့ ထွက်ခြင်းမျိုးကို "ပညတ်ထွက်" ဟု ဆိုလိုသည်။

ပရမတ်ထွက် ဆိုသည်မှာ။ ။ ပဓာနကြီးယာမှပရမတ္ထအရတရားကိုယ် ကိုယူ၍ ဆိုင်ရာပုဒ်သို့ အကြောင်းအကျိုး, ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်, အာရုံ အာရမ္မဏိက စသောအားဖြင့် စပ်ထွက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ်ကား။ ။ ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒတိ-တည်း။ ။ ဤ၌ ဝန္ဒတိ-ဟူသော ပဓာနကြိယာ၌ ဝန္ဒ-ဓာတ်၏အရကို ကာမာဝစရကုသိုလ်ပဏ္ဏာမစေတနာကို အရယူ၍-ဆရာ ဝန္ဒတိ-သည် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ခဲ့၏။ ယင်း၏ အာရုံ ပစ္စည်းတရားကားအဘယ်ပါနည်း။ ယင်းသည် အာရုံပစ္စည်းတရားနှင့် ကင်း ကောင်းအံ့လော။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ဗုဒ္ဓံ-ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။ ယင်းဝန္ဒ-ဓာတ်၏အရ ဖြစ်သော ကာမာဝစရ-ကုသိုလ်ပဏ္ဏာမ စေတနာအာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏ အာရုံပစ္စည်းတရား ကား ဘုရားဖြစ်၏-ဟူလို။ ။ ဤသို့ ထွက်ခြင်းမျိုးကို "ပရမတ်ထွက်" ဟု ဆိုလို သည်။

---

(၃) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

စည်းမျဉ်း (၃) ၌ သခ်ေပ, ဝိတ္ထာရစသော ဝါကျအမည်ခွဲခြင်း-ဟူ သော စကားသည် ပေါ်လွင် ထင်ရှား၏။ အကျယ်ရေးသားစရာ မလို။

စာစပ်ကို မေးခြင်း၌ သဒ္ဒါစပ်, ပရမတ်စပ် ၂-မျိုးစလုံးကိုမေးနိုင်သည်။

"သဒ္ဒါစပ်" ဟူသည်မှာ ။ ။ ဖြစ်သင့်သော သဒ္ဒါနည်းအားလျော်စွာ

http://www.dhammadownload.com

စပ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥပမာ။ ။ ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒတိ–၌ ဗုဒ္ဓံ–ကား "ကို" ဟူ၍ အနက် ပေးသော ကြောင့် ဝန္ဒတိ–၌ အဝုတ္တကံ, ဝန္ဒတိ–ကား အဝုတ္တကံ၏ကြိယာ။ (တစ်နည်း) ဗုဒ္ဓံ–ကား ကို။ လ။ ကြောင့် ဝန္ဒတိ–၌ ကာရက။ ဝန္ဒတိ–ကား ကြိယာ။ ဤသို့ စပ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

"ပရမတ်စပ်" ဟူသည်မှာ ။ ။ ပရမတ္ထအားဖြင့် ရသင့်သလို ဆိုင်ရာ ပုဒ်၌ စပ်ခြင်းကို "ပရမတ်စပ်" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥပမာ ။ ။ ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒတိ–၌ ဝန္ဒ–ဓာတ်၏အရ ပဏာမ စေတနာကို အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်ဟူ၍ ဗုဒ္ဓံ–၏အရ အာရုံပစ္စည်းတရားကို ယူပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓံ–ကား ဝန္ဒတိ–၌ အာရမ္မဏပစ္စည်း, ဝန္ဒတိ–ကား အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် စပ်ခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ၚ်းစည်းမျဉ်း (၃) ၏ မှတ်ချက်၌ ဂန္ဆာဘရဏကျမ်းလာနှင့် အဋ္ဌကထာ, ဋီကာသုံးရိုး ဝါကျအမည်များကိုသာ မေးရမည်–ဟူသော စကား၌–

ဂန္ဆာဘရဏကျမ်းလာဝါကျတို့ကား ။ ။ သနေ်ပ, ဝိတ္ထာရ, ဝါကျာရမ္ဘ, ကာရဏ, ဖလ, သာမည, ဝိသေသ, တပ္ပါကဋီကရဏ, ဒဋ္ဌီ, ပက္ခန္တရ, အနွယ, ဗျတိရေက, သမ္ဘာဝနာ, ဂရဟာ–အားဖြင့် (၁၄) တို့ကို ဆိုလိုသည်။

အဋ္ဌကထာဋီကာသုံး ဝါကျ ဆိုသည်မှာ ။ ။ နိဂမန, လဒ္ဓဂုဏ, လဒ္ဓ ဒေါသ, ဥပနှာသ စသော ဝါကျများကို ဆိုလိုသည်။ ထို ဝါကျတို့တွင် ထိုက်သင့်သလို ကြည့်ရှု၍ (၁) နံပါတ်ပုစ္ဆာ၌ ထုတ်ပေးခဲ့သော ဝါကျတို့ကို လည်းကောင်း, အခြားတစ်နေရာမှ ဝါကျကိုယူ၍လည်းကောင်း မေးမြန်းနိုင်သည်။

---

(၄) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

စည်းမျဉ်း (၄) ၌ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာသ်ကောက်နည်းကို မေးခြင်း–ဟူသော စကား၌ ဝိဂ္ဂဟ–ဆိုသည်မှာ သမာသဝိဂ္ဂဟ, တဒ္ဓိတဝိဂ္ဂဟ, ကိတဝိဂ္ဂဟ၊ ဤ ဝိဂ္ဂဟတို့ကို "ဝိဂ္ဂဟ" ဟု ဆိုလိုသည်။ "ထိုဝိဂ္ဂဟကို အဋ္ဌကထာ၌ ဝိဂြိုဟ်တု အနေအားဖြင့်သော် လည်းကောင်း, ဝိဂြိုဟ်ပြုအနေအားဖြင့်သော် လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုသော သံဝဏ္ဏနာကို ထောက်ဆ၍ ဝိဂြိုဟ်အဖြုခိုင်းခြင်း, သို့မဟုတ်

http://www.dhammadownload.com

အထက်ပါ ဝိဂြိုဟ်တု ဝိဂြိုဟ်ပြ မရှိဘဲ မိမိအလိုရှိရာ ပဒတစ်ခုခုကို ဝိဂြိုဟ် အပြုခိုင်းခြင်းကို မေးရမည်" ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုစကားကို ချဲ့အံ့-

ယံ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဧ့ယျံ နာမ၊ တဿ သဗ္ဗဿ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဝိမောက္ခန္တိ-ကဉ္ဇာဝသေန ဗုဒ္ဓေါ။ (ပါ၊ ၌၊ ၁။ ၉၄။)

ဤပြဃုဂ်ဒ္ဒ သဗ္ဗဿ ဗုဒ္ဓတ္တာ-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ပြသံဝဏ္ဏနာဖြင့် ဗုဒ္ဓေါ-ဟူသော ပုဒ်ကို "သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ" ဟု ကတ္တုသာဓနဝိဂြိုဟ်ပြု ဆိုရမည်ကို ပြ၏။ ဤသို့ သံဝဏ္ဏနာကို ထောက်ဆ၍ ဝိဂြိုဟ်ဆိုခြင်းကို လည်းကောင်း, အထက်ပါ ဝါကျတွင် "ဧ့ယျံ-ကို ဝိဂြိုဟ်ဆိုခဲ့ပါ" ဟု မေးခဲ့လျှင် အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ ထောက်ထားစရာမရှာဘဲ "ဉာတဗ္ဗန္တိ ဧ့ယျံ" ဟု သဘာဝတရားကို ထောက်ဆ၍ ဝိဂြိုဟ်ပြုအပ်၏။ "ဤသို့ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ အထောက်အထား ကင်းသော အလိုရှိရာ ပဒတစ်ခုခုကို လည်းကောင်း ဝိဂြိုဟ် အပြုခိုင်းနိုင်သည်" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဉာသ်ကောက်နည်းကို မေးခြင်း-ဟူသော စကားရပ်၌ "ဉာသ်ကောက်" ဟူသည်- ဇာနိတဗ္ဗဿ ဇာနိတ္ထ-အစရှိသော နျာသပဏာမကောက်ကို "ဉာသ်ကောက်" ဟု ခေါ်သည်။ ထိုဉာသ်ကောက်နည်းအတိုင်း ပါဠို, အဋ္ဌ-ကထာ, ဋီကာတို့၌ လာသော ပုဒ်တို့၏ အရကောက်ခြင်းကို သဒိသူပစာ အားဖြင့် "ဉာသ်ကောက်" ဟု ခေါ်ဆို၍ ထိုဉာသ်ကောက်နည်းအတိုင်း မေးမြန်းခြင်းကို "ဉာသ်ကောက်နည်းကို မေးခြင်း" ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုနည်း အရ ကောက်ယူရကုန်သော ပုဒ်တို့သည် သမာသပဒ, တဒ္ဓိတပဒ, အာချာတပဒ, ကိတပဒ, ဝိဘတ္တိ, သဗ္ဗနာမပဒ, ဥပသာရပဒ, နိပါတပဒအားဖြင့် ၈-ပါး ပြား၏။ ထို ၈-ပါး တို့၌လည်း မုချကောက်, ဥပစာကောက်, ဓာတ်၏အရ ကောက်, ပစ္စည်း၏အရကောက်, ဝိဘတ်၏အရကောက် စသောအားဖြင့် အသီးသီး ရှိကြ၏။ ထိုအရကောက်တို့ကို "အထက်ပါ ဇာနိတဗ္ဗဿ ဇာနိတ္ထ-အစရှိသော နျာသပဏာမ အကောက်အတိုင်း မေးမြန်းရမည်" ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ တစ်ပုဒ်တည်း၌ ဥပစာ ၁၀-ပါး ကုန်စင်အောင် အရ ကောက်ခြင်းမျိုးကို ဤ၌ မလို။

---

(၅) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

စည်းမျဉ်း (၅) ၌ (က) "လိင်" ဟူသည် ။ ။ ဓာတုပစ္စယဝိဘတ္တိ-

http://www.dhammadownload.com

ဝဇ္ဇီတမတ္ထဝံလိင်္ဂ (ရူပသိဒ္ဓိ။ ၂၈၃), ဝိသဒတ္တာဒိသဟိတံ လိနတ္ထဂမကံ နိပ္ပန္နံ-ဝစနံလိင်္ဂ (သဒ္ဒနီတိသုတ္တမာလာ။ ၁၉၂), ရက္ခောတိဝစနံလိင်္ဂ (နျာသ။ ၅၃)-တို့နှင့် အညီ ဓာတ်, ပစ္စည်း, ဝိဘတ်သည် ကြွင်အပ်သော အနက်ရှိသော သဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း, သန့်ရှင်းသည်၏အဖြစ် အစရှိသည်နှင့်တကွဖြစ်သော ကွယ်ဝှက်သော အနက်ကို သိစေတတ်သော ရကွ-စသော သဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း လိင်မည်၏။ ထိုလိင်သည် နိပ္ပန္န, အနိပ္ပန္နအားဖြင့် ၂-ပါးပြား၏။ "ဣတ္ထိလိင်, ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင်, ဒွိလိင်, တိလိင်, အလိင်" ဟုလည်း ပြား၏။ ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်တို့ကိုပင် "လိင်" ဟု ခေါ်သည်။

(ခ) "ဝိဘတ်" ဟူသည် ။ ။ ကမ္မဒိဝသေန ကေတ္တာ-ဒိဝသေန စ ဝိဘဇန်တီ ဝိဘတ္တိယော၊ သျာဒယော (ရူ-ကာရကအစ)။ တစ်ခုသောအနက်ကိုလည်း ကဲစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း, ကဝုစ်စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ဝေဖန်တတ်သော သိ-စသော သဒ္ဒါသည် ဝိဘတ်မည်၏။ နာမ်ဝိဘတ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်။ ကာလာဒိဝသေန ဓာတွတ္ထံ ဝိဘဇန်တီ ဝိဘတ္တိယော၊ တျာဒယော (ရူ-အာချာတ်အစ)။ အတိတ်စသော ကာလ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဓာတ်တို့၏ အနက်ကို ဝေဖန်တတ်သော တိ-စသည်သည် ဝိဘတ်မည်၏။ အာချာတ်ဝိဘတ်ကို ရည်သည်။ ဤ သိ,တိ-စသည်တို့ကိုပင် "ဝိဘတ်" ဟု ခေါ်ဆိုသည်။

(ဂ) "ဓာတ်" ဟူသည် ။ ။ ဂမနပစနာဒိကံ ကြိယံ ဓာရေတီတိ ဓာတု (ကစ္စည်း)။ ၎င်းနှင့် အညီ သွားခြင်း, ချက်ချင်း စသော ကြိယာကို ဆောင်တတ်သော ဂမ, ပစ-စသော သဒ္ဒါသည် ဓာတ် မည်၏။

(ဃ) "ပစ္စည်း" ဟူသည် ။ ။ ပဋိစ္စ ဧတသ္မာ အတ္ထော ဧတီတိ ပစ္စယော၊ ပတီယန္တိ အနေန အတ္ထာတိ ဝါ ပစ္စယော (ရူ-ဓာတုလင်္ဂဟိသုတ်အဖွင့်), ပဋိစ္စာတိ နိဿာယ။ ဧတသ္မာ ဏပစ္စယာဒိတော အပစ္စာဒိဝိသေသော အတ္ထော ဧတိ အာဂစ္ဆတီတိ ပစ္စယော။ ပတီယန္တိ ဉာယန္တိ အနေန အတ္ထာတိ ဝါ ပစ္စယော။ ပကတိတော ပရံ ဧတိတိ ဝါ ပစ္စယော (ရူ၊ ဋီ)-တို့နှင့်အညီ အပစ္စ စသော အနက်ကို ဟောတတ်သော ဏ-စသည် သည်လည်းကောင်း, ကတ္တားကံစသော အနက်ကို ဟောတတ်သော တ-စသည်သည်လည်းကောင်း, ပကတိဟု ဆိုအပ်သောလိင်ပုဒ်နောင် ဖြစ်တတ်သော အာ,ဤ-စသည်သည် လည်းကောင်း, ဓာတ်နောင်ဖြစ်သော ခ,ဆ,သ-စသည်သည် လည်းကောင်း ပစ္စည်းမည်၏။ "ဤဏ-စသည်တို့ကိုပင် ပစ္စည်း" ဟု ခေါ်ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) "ကြိယာ" ဟူသည် ။ ။ ဂစ္ဆတိ, ပစတိ–စသော ဝါစက သဒ္ဒါကို "ကြိယာ" ဟု ခေါ်သည်။

(စ) "ကာရက" ဟူသည် ။ ။ ကြိယာနိမိတ္တမေကန္တံ၊ ကြိယတ္ထံကာရကိ-ရိတံ (ဘေဒစိန္တာ။ ၆၃)။ ကြိယာနိမိတ္တံ ကရက်။ ပ။ ကြိယံ ကရောတိတ် ကာရက် (သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ။ ၅၄၇)။ ၎င်းတို့နှင့်အညီ စင်စစ်ကြိယာ၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ကြိယာဟူသောအကျိုးရှိသော အနက်သည်လည်းကောင်း, ကြိယာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အနက်သည် လည်းကောင်း, သွားခြင်း ချက်ခြင်း စသော ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော အနက်သည်လည်းကောင်း ကာရက မည်၏။

ကာရက ရှင်းလင်းချက်

ကာရကတ္ထာ ကြိယာယေဝ၊ သတ္တိ မုချေန ကာရကံ။
ဒဗ္ဗံ ဌာနျုပစာရေန၊ တဒါဓာရဏာဘာဝတော။
သဒ္ဒေါတ္ထံ ဝ ဒတိ တော့တ္ထ၊ သဒ္ဒေါ ဒဗ္ဗေဝ ဂယှတေ။
အတ္ထဿ ဝါစကော သဒ္ဒေါ၊ ပျတ္ထဒ္ဒါရေန ကာရကော။
(ဘေဒစိန္တာ။ ၆၁–၂။)

ဤနှင့်အညီ ကြိယာကိုပြီးစေတတ်သော သတ္တိသည် မုချကာရကမည်၏။ ထိုသတ္တိ၏တည်ရာဖြစ်သော ဒြပ်သည် ဌာနျုပစာအားဖြင့် ကာရက မည်၏။ ဒြပ်တည်းဟူသော သဒ္ဒါသည်လည်း ကာရကူပစာ အားဖြင့် ကာရက မည်၏။ ဤသို့လျှင် "မုချကာရက, ဥပစာကာရက" ဟု ပြား၏။ ဤကာရက အရာ၌ အကာရကလည်း သက်ဝင်သည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဟဒ္ဒေါတိ တုဒ္ဒေါ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၂) ။ ။ တုဒ္ဒေါ ကား ပုလ္လိင်, ပဌမာ သိ–ဝိဘတ်, တုသ–ဓာတ်, တ–ပစ္စည်း, ကတွတ္ထကိတ် ကြိယာ, ကတ္တုကာရက။

အနက်, အဓိပ္ပာယ်, အဆုံးအဖြတ်

လိင်္ဂတ္ထ ။ ။ **ရကွောတိဝစနံ လိင်္ဂံ၊ လိင်္ဂတ္ထော တေန ဒီပိတော။**
ဧဝံ လိင်္ဂဉ္စ လိင်္ဂတ္ထံ၊ ဥတ္တာ ယောဧယျ ပဏ္ဍိတော။
(နျာသ။ ၅၃။)
သကတ္ထဒဗ္ဗလိင်္ဂါနိ၊ သရီရကမ္မာဒိကာရကံ။
ဣတိ သဒ္ဒဿ ဝိညေယျာ၊ ပဋိကတ္ထာ ယထာရဟံ။
(ဘေဒစိန္တာ။ ၂၆။)

http://www.dhammadownload.com

၎င်းတို့နှင့် အညီ သစ်ပင်စသော အနက်သည်လည်းကောင်း, သကတ်စသော အနက် ငါးပါးသည်လည်းကောင်း လိင်္ဂတ္ထမည်၏။

ဝိဘတျတ္ထ ။ ။ သိ,တိ-စသော ဝိဘတ်တို့၏ လိင်္ဂတ္ထ, ကမ္မတ္ထစသော အနက်သည် ဝိဘတျတ္ထ မည်၏။

ဓာတွတ္ထ ။ ။ ဂမု, ပစ-စသော ဓာတ်တို့၏ သွားခြင်း, ချက်ခြင်း စသော အနက်သည် ဓာတွတ္ထ မည်၏။

ပစ္စယတ္ထ ။ ။ ဏ-စသော တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းတို့၏ အပစ္စ-စသော အနက်သည်လည်းကောင်း, တ-စသော ကိတ်ပစ္စည်းတို့၏ ကတ္တား-စသောအနက်သည်လည်းကောင်း, အာ, ဤ-စသော ဇောတကပစ္စည်းတို့၏ ဇောတေတဗ္ဗ ဖြစ်သော အနက်သည်လည်းကောင်း ပစ္စယတ္ထ မည်၏။

ကြိယတ္ထ ။ ။ ဂစ္ဆတိ, ပစတိ-စသော ဝါစကကြိယာတို့၏ သွားတတ်, ချက်တတ် စသော အနက်သည် ကြိယတ္ထ မည်၏။

အမှာ ။ ။ ကာရကနှင့် ကာရကတ္ထ အထူးမရှိသောကြောင့် ထုတ်နုတ်ဖော်ပြရန် မလို။

အတ္ထာ ပကရဏာ လိင်္ဂါ၊ ဩစိတျာ ကာလဒေသတော။
သဒ္ဒတ္ထာ ဝိဘဇိယန္တိ၊ နသဒ္ဒါယေဝ ကေဝလံ။
(ဇာလိနီ။ ၉၃။)

၎င်းနှင့်အညီ မည်သည့်သဒ္ဒါ မဆို အနက်, အရာ, လိင်, အသင့်, ကာလ, ဒေသ ဟုဆိုအပ်သော ခြောက်ပါးသောအကြောင်းကို ထောက်ဆ၍ အနက်အဓိပ္ပာယ်အဆုံးအဖြတ်ကို ဝေဘန်သင့်သောကြောင့် "မည်သည့်သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်, မည်သည့်အဓိပ္ပာယ်, မည်သည့်အဆုံးအဖြတ်သာ ဖြစ်သင့်သည်" ဟု အတိအကျ ဝေဘန်ရန် မလိုတော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် သာမန်သာ ဖော်ပြရခြင်း ဖြစ်သည်။

---

(၆) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

စည်းမျဉ်း (၆) ၌ "အာဘောဂ" ဟူသည်-

စောဒနာပရိဟာရာနံ၊ မနသိ အတ္ထကာရဏံ။
အာဘောဂေါနာမ (ဂန္ဆာဘရဏ။ ၇၃)-နှင့် အညီ အမှတ်မရှိ

http://www.dhammadownload.com

တစ်စုံတစ်ခုသော ဝါကျ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုလည်းကောင်း, ဆိုအပ်လတ္တံ့သော အနက်ကိုလည်းကောင်း ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ကျမ်းဆရာ၏ စိတ်၌ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် (ဝါ) ထားခြင်း, နှလုံးသွင်းခြင်းသည် အာဘောဂ မည်၏။

ထိုအာဘောဂသည် "အနွယာဘောဂ, ဗျတိရေကာဘောဂ" ဟူ၍ ၂-ပါး ရှိ၏။ ထိုတွင် -

အနွယာဘောဂ ။ ။ ကျမ်းဆရာ၏ အလျော်အားဖြင့်ဖြစ်သော နှလုံးသွင်းခြင်းသည် အနွယာဘောဂ မည်၏။

ဗျတိရေကာဘောဂ ။ ။ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ဖြစ်သော နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဗျတိရေကာဘောဂ မည်၏။

"သံဝဏ္ဏနာ" ဟူသည် ။ ။ သံဝဏ္ဏိယတိ အတ္ထော တောယာတိ သံဝဏ္ဏနာ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉)-နှင့် အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၏ အနက်ကို ဖွင့်ဆိုကြောင်းဖြစ်သော စကားရပ်သည် သံဝဏ္ဏနာ မည်၏။ ထိုသံဝဏ္ဏနာတို့၏ အပြားကို သံဝဏ္ဏနာကျမ်းလာအတိုင်း သိအပ်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အဘိညာတိ အဘိညာယ၊ အဓိကေန ဉာဏေန ဥတ္တာတိ အတ္ထော။ (ပါ၊ ၌၊ ၁။ ၉၈။ သီ၊ ၌။ ၁၅၈။) ဤဝါကျ၌ အဘိညာယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် အဘိညာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၏ , ဥပါဒါရူပ်-စသည်၌ ကဲ့သို့ တွာ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယဖြစ်သော ယ-လောပ၏ အဖြစ်ကို သိစေသည် (ဤကား အနွယာဘောဂ)။ သညာ, ပညာစသည်တို့ကဲ့သို့ အာကာရန္တ မဟုတ်သည်ကို သိစေသည် (ဤကား ဗျတိရေကာဘောဂ)။ ကိတ်ပစ္စည်းကို ဖွင့်သော ကြောင့် ဒုတိယပစ္စယပဒသံဝဏ္ဏနာတည်း။

အဓိကေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် အဘိညာ-၌ အဘိ-ဟူသော ဥပသာရပုဒ်၏ ဝိသိဋ္ဌစသည် မဟော, ဤ၌ အဓိကတ္ထဇောတကဓ၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ ဥပသာရပုဒ်၏ အနက်ကိုဖွင့်သောကြောင့် ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာတည်း။

ဉာဏေန-ဖြင့် အဘိညာ-၌ အဘိ-ဥပသာရပုဒ်၏ အဓိကဘောဂဏ်ကို အကြောင်းပဝတ္တနိမိတ်ပြု၍ ဉာဏ်ဒြပ်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာတည်း။

ဥတ္တာ-ဖြင့် အဘိညာယ-၌ ယ-၏ တွာ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယအဖြစ်ကို သိစေသည်။ ဒုတိယပစ္စယပဒသံဝဏ္ဏနာတည်း။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ၎င်း၀ါကျ၌ အဘိညာယ-ဖြင့် အဘိညာ-၌ ယကာရ-လောပကို သိစေသည် (ပဌမန္တစသည် မဟုတ်)။ သန္ဓိလိင်္ဂပဒသံဝဏ္ဏနာ တည်း။

အဓိကေန ဉာဏေန-ဖြင့် အဘိညာယ-၌ နာ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဖြစ်သော "အာယ" ဟု သိစေသည် (တွာ-ပစ္စည်း၏ ယ-မဟုတ်)။ ဝိဘတ္တိပဒ သံဝဏ္ဏနာ။

ဥတွာ-ဖြင့် အဘိညာ-၌ ကျေသော ယ-သည် တွာ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယ ဟု သိစေသည်။ နာ-စသော ဝိဘတ်တို့၏ ကာရိယ ဖြစ်သော ယ-မဟုတ်ဟု သိစေသည်။ ဒုတိယပစ္စယပဒသံဝဏ္ဏနာ။

အဘိညာတိ အဘိဇာနိတွာ။ သစ္ဆိကတွာတ် ပစ္စက္ခံ ကတွာ။ အထ-၀ါ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာတိ အဘိညာယ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန သစ္ဆိ-ကရိတွာတိပိ အတ္ထော။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၉။) ၎င်းကိုထောက်၍ "အဓိကေန ဉာဏေနဥတွာ ၀ါတိ အတ္ထော" ဟု ယခင် (ပါ) နှင့် (သီ) အဋ္ဌကထာ၌ ရှိသင့်သည်။

---

(၇) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

စည်းမျဉ်း (၇) ၌ အထူးညွှန်ပြရန် မလို။ သိလွယ်ပြီ ဖြစ်သောကြောင့် ဥဒါဟရဏ်ကိုသာ ထုတ်ဆောင်၍ အမှားအမှန် ညွှန်ပြရန်သာ လိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တတ္ထ ကိလာသုနော အဟေသုန္တိ နံ အာလသိယ-ကိလာသုနော။ (ပါ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၃။) ဤ၌ "ကိဠာသုနော, ကိလာသုနော" ဟု ပါဠိ ၂-တွေရှိရာ လသ ကန္တီယဲ၊ အပွဲ လသတိတိ ကိလာသု၊ ဏု (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ၅၁၆)- နှင့်အညီ လသ-ဓာတ်, ဏု-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ဒန္တဇ လ-နှင့် ကိလာသုနော-ဟူသော ပါဠိ သင့်မြတ်သည် ။ ။ ဤကား ဓာတ်,ပစ္စည်း ဝေဖန်သော အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းတည်း။

အဘိဓမ္မေ ဒုပ္ပဋိပန္နော ဓမ္မေ စိတ္တံ (စိန္တံ) အတိဓာဝန္တော အစိန္တေယျာနိပိ စိန္တေတိ၊ တတော စိတ္တကွေပဲ ပါပုဏာတိ (ပါ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀)-၌ "ဓမ္မေ စိတ္တံ, ဓမ္မေ စိန္တံ" ဟု ပါဠိ ၂-တွေရှိရာ အတိဓာဝန္တော-ကို ထောက်၍ ဓမ္မေ စိန္တံ-ရှိသင့်သည်။ (ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၁၈၃။) အကြောင်းကား-ပဂ္ဂိုလ်သည် စိတ်သို့ ပြေးသွားခြင်းဟူသော အနက် မသင့်, ကြံစည်ခြင်းသို့ ပြေးဟူသော

http://www.dhammadownload.com

အနက်သာ သင့်သောကြောင့်တည်း ။ ။ ဤကား ရှေ့နောက်ထောက်၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်းတည်း။

---

(၈) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

စည်းမျဉ်း (၈) ၌ ဆိုင်ရာ အဋ္ဌကထာပါ တစ်စုံတစ်ခုသောပုဒ်ကိုဖြစ်စေ, ဝါကျကိုဖြစ်စေ နည်း,ဥပစာ တစ်ခုခုကိုစပ်၍ မေးခြင်း-ဆိုရာ၌ (က) တစ်ခုသောပုဒ်၌ နည်း,ဥပစာ ၂-ပါးလုံးကို မေးခြင်း, (ခ) တစ်ခုသော ဝါကျ၌ နည်း, ဥပစာ ၂-ပါးလုံးကို မေးခြင်း, (ဂ) တစ်ခုသောပုဒ်၌ နည်းကိုမေး၍ တစ်ခုသော ပုဒ်၌ ဥပစာကို မေးခြင်း, (ဃ) တစ်ခုသောဝါကျ၌ နည်းကိုမေး၍ တစ်ခုသော ဝါကျ၌ ဥပစာကိုမေးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

"နည်" ဟူသည် ။ ။ နည်းလေးဆယ်ကျမ်းလာ ပစ္စာသတ္တိနည်း-စသည်တည်း။

"ဥပစာဟူသည် ။ ။ အဋ္ဌကထာသုံး, ဋီကာသုံးဖြစ်သော ကာရကူပစာ-စသည်တည်း။

(က) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဂါမဓမ္မန္တိ ဂါမာနံ ဓမ္မံ၊ ဂါမဝါသိကမနုဿာနံ ဓမ္မန္တိ ဝုတ္တံ တောတိ (ပါ၊ ၌၊ ၁။ ၁၈၆)-၌ သံဝဏ္ဏောတမ္ဘဝယ် ဂါမ-၌ ရွာနှင့် ရွာနေလူကို အပြားမဲ့အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် အဘေဒနည်း။

ဂါမဓမ္မန္တိ ဧတ္ထ ဂါမသဒ္ဒေန ဂါမဝါသိနော ဝုတ္တာ အဘေဒူပစာရေနာတိ အာဟ ဂါမဝါသိကမနုဿာနန္တိ-ဟူသော သာရတ္ထ (၂။ ၂၃)-နှင့် အညီ ပြားသော ရွာနှင့် ရွာနေလူကို မပြားသကဲ့သို့ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒူပစာ။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သောရွာ၏ ဂါမ-ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ရွာသားဒြပ်၌ တင်စား၍ဆိုသောကြောင့် ဌာနူပစာ။

(ခ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အပတ္တာ သိသံ ဗိဇ္ဇောဟနံ၊ ဧတသ္မိံ အန္တရေ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိ (ပါ၊ ၌၊ ၁။ ၁၀)-၌ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ ဟူသော အစိတ်ဖြစ်သော အာသဝေါတရားတို့ကို မှတ်၍ ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ကိလေသာအကုသိုလ်ပါပမှုတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။

http://www.dhammadownload.com

အစိတ်ဖြစ်သော အာသဝေါတရား‌တို့၏ အာသဝ ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ကိလေသာအကုသိုလ်ပါပဓမ္မတို့မှ လွတ်ခြင်းကို "အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိ" ဟု တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ဧကဒေသုပစာ။

(ဂ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တတော သဿတ ဝါဒီနော "သဿတဝါဒီ" တိ အာဟံသု (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅)-၌ သဿတ-ဟူသော‌ပုဒ်ဝယ် ဌာနီဖြစ်သော အတ္တ လောဘတို့၏ မြဲခြင်း ဟူသော သဿတကို ဆိုသဖြင့် ဌာနဖြစ်သော ဝါဒကို လည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

ဒိဗ္ဗသဒ်သတ္တာ ဒိဗ္ဗံ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂)-ဝယ် ဒိဗ္ဗံ-၌ အတူဖြစ်သော နတ်မျက်စိ၏ ဒိဗ္ဗ-ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဒုတိယဝိဇ္ဇာဉာဏ်၌ တင်စား၍ "ဒိဗ္ဗ" ဟု ဆိုခြင်းကြောင့် သဒိသူပစာ။

(ဃ) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တေသံ တေ ဓမ္မာ ဒုဂ္ဂဟိတာ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉)-၌ အကျိုးဖြစ်သော အကုသိုလ် ဓမ္မကို ဆိုသဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိဓမ္မကိုလည်းရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

ရာဇာ နဂရေ ဘေရိံ စရာပေသိ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇)-၌ ဌာနီဖြစ်သော စည်၏ ဘေရိ-ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော လူ၌ တင်စား၍ ဌာန ဖြစ်သော လူ၏ လှည့်လည်ခြင်းကိုပင် "ဘေရိံစရာပေသိ" ဟုဆိုခြင်းကြောင့် ဌာနူပစာ။

မှတ်ချက် ။ ။ "ဥပမာ, ဥပမာန, ဥပမေယျ, ဥပရိဂ္ဂှာ, ဥပစာများ ခွဲဝေထုတ်ဆောင်နည်းများ လည်း စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်" ဟုရာ၌ ဆိုင်ရာ အဋ္ဌကထာ ဝါကျကို ယုတ်၍ ဥပမာနစသည်ကို ထုတ်ဆောင်စေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ စက္ခုကိစ္စကရဏေန စက္ခုမိဝါတိပိ စက္ခု။ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။) စက္ခုကိစ္စကရဏေန၊ သမဝိသမစသည်ကို မြင်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော မျက်စိ၏ကိစ္စကို ပြုခြင်းကြောင့်။ စက္ခုမိဝ၊ မဲသစက္ခုကဲ့သို့တည်း။ ဣတိ တသ္မာပိ၊ ကြောင့်လည်း။ စက္ခု၊ စက္ခုမည်၏။

ဤဝါကျ၌ မဲသစက္ခုသည် "ဥပမိယတေ ဧတေနာတိ ဥပမာနံ" ဟူသည်နှင့်အညီ နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်၍ ဥပမာန မည်၏။ ဒုတိယဝိဇ္ဇာဉာဏ်

http://www.dhammadownload.com

သည် "ဥပမိယတေတိ ဥပမေယျံ" ဟူသည်နှင့်အညီနှိုင်းယှဉ်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဥပမေယျ မည်၏။ မံသစက္ခု, ဒုတိယဝိဇ္ဇာဉာဏ်တို့၏ ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းကိစ္စ တစ်စိတ်တစ်ဒေသတူကြသော သဘောသည်။ ဝါ၊ "မြင်ခြင်းကိစ္စတူကြ၏" ဟု ဆင်ခြင်သောသူတို့၏ အသိဉာဏ်၌စပ်၍ထင်ခြင်းသမ္မန်သည် ဥပမာ မည်၏။ ထိုဥပမာကိုထွန်းပြတတ်သောဣဝ-သဒ္ဒါသည်ဥပမာစောတက မည်၏။

ထိုဝါကျ၌ **"ဂုဏ်တစိတ်တူ၊ မတူဒြပ်၊ ဂုဏ်ဖြင့်မှတ်မူ သဒိသူ"** ဟူသည်နှင့်အညီ အတူဖြစ်သော မံသစက္ခု၏ စက္ခု-ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဒုတိယဝိဇ္ဇာဉာဏ်၌ တင်စား၍ ဒုတိယဝိဇ္ဇာဉာဏ်ကို "စက္ခု" ဟု ဆိုသောကြောင့် သဒိသူပစာ။

ထိုဝါကျ၌ ဝိညာဏာဒိဌာနသမဝိသမအာစိက္ခနဘူတပသာဒနသတ္တိ မရှိသော ဒုတိယဝိဇ္ဇာဉာဏ်ကို ဝိညာဏာဓိဌာနသမဝိသမအာစိက္ခနဘူတ-ပသာဒနသတ္တိ ရှိသော မံသစက္ခုကဲ့သို့ ဆိုရကား **"နိသတ္တိကို၊ သတ္တိရှိလာ၊ ကျမ်း၌ပါ၊ ဝါစာသိလိ၌၊ ဥပရိတ်"** ဟူသည်နှင့်အညီ ဥပရိကျွာ ။ ။ ဤသို့ ဥပမာနစသည်ကို ထုတ်ရာ၏ ။ ။ ဥပမာနစသော ၄-ပါးကိုသာ လည်းကောင်း, ဥပရိကျွာကို လည်းကောင်း မေးနိုင်သည်။

မှတ်ချက် ။ ။ စည်းမျဉ်း (ဂ) ၌ ဥပစာ-ဟူသော စည်းမျဉ်းကို သတိပြုသင့်သည်။ အကြောင်းကား နည်း, ဥပစာ ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်။

---

(၉) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

စည်းမျဉ်း (၉) ၌ သတ်မှတ်ပေးသည့် အဌကထာလာ အကြောင်းအရာကို စုဏ္ဏိယဗန္ဓဖြင့် ရေးသားစေခြင်း-ဆိုရာ၌ အဌကထာပါဠိ မြန်မာပြန်ကို မာဂဓပါဠိစုဏ္ဏိယဗန္ဓ ဖွဲ့စီစေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရုဏ် ။ ။ သိဂ္ဂဝ မထေရ်သည်လည်း ထိုတိဿအမည်ရှိသော ဗြဟ္မာကြီး၏ ပဋိသန္ဓေကို ယူပြီးရာဖြစ်သောနေ့မှစ၍ ခုနစ်နှစ်တို့ပတ်လုံး မောဂ္ဂလိဟူသော အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏား၏အိမ်သို့ ဆွမ်းအလို့ငှာ ဝင်ပြီ-ဟူသော မြန်မာစကားပြင်ကို "မာဂဓပါဠိစုဏ္ဏိယဗန္ဓ ဖွဲ့စီခဲ့ပါ" ဟု ပုစ္ဆာဆင်ထုတ် မေးမြန်းရမည်။

အဖြေဥဒါဟရုဏ် ။ ။ သိဂ္ဂဝတ္ထေရောပိ တဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော

http://www.dhammadownload.com

ပဘုတိ သတ္တဝဿာနိဗြာဟ္ဓဏဿဂေဟံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ (ပါ၊ ၄၊ ၁။ ၂၉။)

---

(၁၀) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

စည်းမျဉ်း (၁၀) ၌ နေတ္တိဟာရထုတ်နည်းကို ဆိုင်ရာပါဠိဖြင့် စပ်၍ မေးခြင်း-ဆိုရာ၌ ဆိုင်ရာ အဌကထာဝါကျကို ထုတ်၍ ဟာရနယ-စသည် တို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ထုတ်စေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဝိတက္ကဝိစာရဝိရဟတော ဝါ ဧကောအသဟာယော ဟုတွာတိပိ ဝတ္တုံ ဝတ္တတိ (ပါ၊ ၄။ ၁၁၈)- ဟူသော ဝါကျ၌ ဝတ္တုံ-ကြိယာ၏ ကတ္တားကိုယူ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါတရဏဟာရ ထုတ်ပုံကား။

ဝတ္တုံ-ကြိယာ၏ ကတ္တားအရကား ဆိုတတ်သောသူ၏ ခန္ဓာပဉ္စကတည်း။ ထို၏အကြောင်းကား အဝိဇ္ဇာတည်း။ ထိုအဝိဇ္ဇာဖြစ်သည်ရှိသော် သခ်ါရ, ဝိညာဏ် စသော တရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ အနုလောမပစ္စယာကာရ အားဖြင့် လည်းကောင်း, ထိုအဝိဇ္ဇာ၏ အရဟတ္တမဂ္ဂဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ခြင်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သခ်ါရနိရောဓော-စသည်ဖြင့် ပဋိလောမ ပစ္စယာ ကာရအားဖြင့်လည်းကောင်း သွင်းခြင်းသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ တရဏ မည်၏ ။ ။ ဤသို့ဆိုင်ရာ အဌကထာဝါကျကို ထုတ်ပြ၍ ဟာရစသည်ကို ထုတ်စေခြင်းတည်း။

ပါရာဓိကဏ် ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ ပြီး၏

သီလက္ခန် ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်း အဖြေ

(၁) ၌ ပဌမနေ့နှင့် အတူဖြစ်သောကြောင့် အထူးညွှန်ကြားရန်မလို။

---

(၂) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

(၂) နံပါတ်စည်းမျဉ်း၌ "လိုအပ်သော ပါဠိဝါကျကို ထုတ်ပြ၍ သုဒ္ဓ အတက်, အထွက် ၂-မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကိုမေးခြင်း" ဟူရာဝယ်-

"သုဒ္ဓတက်" ဟူသည် ။ ။ ဥပမာ, ဟိတ်တို့ဖြင့် တန်ဆာမဆင်မူ၍

http://www.dhammadownload.com

သက်သက်တက်သော အတက်ကို "သုဒ္ဓတက်" ဟု ဆိုလိုသည်။

စည်းမျဉ်းဥပဒေမှတ်ချက်ဝယ် "အတက်ကို မေးရာ၌ ပါရာဇိကဏ် (၂) နံပါတ် ပုစ္ဆာအတိုင်း မေးရမည်" ဟူရာဝယ်-

"အနုသန္ဓေတက်" ဟူသည် ။ ။ အတိတ် ဖြစ်သော ရှေ့စကားကို အကြောင်း (ကြိယာဝိသေသန) ထား၍ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော နောက်စကားကို အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် ထားပြီးလျှင် ထိုအတိတ် ပစ္စုပ္ပန်, အကြောင်း အကျိုး ရှေ့. နောက် စကား ၂-ရပ်ကို စပ်၍ တက်သောအတက်မျိုးကို "အနုသန္ဓေတက်" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဇဝံ အဝဏ္ဏဘူမိယံ တာဒိလက္ခဏေ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝဏ္ဏဘူမိယံ ဒဿေတုံ "မမံဝါဘိက္ခဝေ ပရေ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျ" န္တိအာဒိမာဟ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၅၃။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ ဇဝံ-မှသည် ဒဿေတွာ-တိုင်အောင် အတိတ် အကြောင်းထား၍ ဣဒါနိ-မှ အာဟ-တိုင်အောင် ပစ္စုပ္ပန် အကျိုးထား၍ ရှေး အတိတ်အကြောင်းနှင့် နောက်ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး စကား ၂-ရပ်ကို စပ်၍ တက် သောကြောင့် "အနုသန္ဓေတက်" ဟု ဆိုလိုသည်။

(တစ်နည်း) အနုသန္ဓေတက်တွင် ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ၌ နိဒဿန, ကရိဏ်း, ကဲ, ကြိယာဝိသေသနအားဖြင့် (၄) ပါး။ ပရာနုသန္ဓေ၌ အာဓာရ, ကဲ, သမ္ပဒါန်, ဝိသေသန, ကတ္တား, ကဲ, ကြိယာအားဖြင့် အင်္ဂါ (၇) ပါး ။ ။ ဤသို့အားဖြင့် အင်္ဂါ (၁၁) ပါးတို့နှင့် အညီ ရှေ့နောက် အကြောင်းအကျိုးအားဖြင့် စပ်၍ တက်သော အတက်ကို "အနုသန္ဓေတက်" ဟု ဆိုလိုသည်။ (နာနာဝါဒ။)

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ သန္တိတိ အတ္ထိ သဝိဇ္ဇန္တိ ဥပလဇ္ဇန္တိ။ ဘိက္ခဝေတိ အာ-လပနဝစနံ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၉၅။)

ဤသို့ အတ္ထိ သဝိဇ္ဇန္တိ-အစရှိသည်ဖြင့် သန္တိ-ဟူသောပုဒ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဘိက္ခဝေ-ဟူသော ပုဒ်ကို ဖွင့်ပြခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဘိက္ခဝေ-အစရှိသော ပါဠိကို မိန့်။

"ပုစ္ဆာတက်" ဟူသည် ။ ။ ရှေ့နောက်စကားရပ် ၂-ရပ်တို့၏ အစပ်ကို မပြမူ၍ အမေးသက်သက်ဖြင့်သာမေး၍ တက်သောအတက်ကို "ပုစ္ဆာအတက်" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ကိံသောပိ ဧတေန သစ္ဆိကတောတိ၊ တေသံ ဝိမတိံ ဝိဓမေန္တော "သမာရက" န္တိ အာဟ ။ ။ ဤဥဒါဟရဏ်၌ ကိံ သောပိ ဧတေန-

http://www.dhammadownload.com

စသည်ဖြင့် အမေးကိုသာပြု၍ ရှေ့နောက်အစပ်ကို မပြဘဲ တက်သောကြောင့် "ပုစ္ဆာတက်" ဟု ဆိုလိုသည်။

"စောဒနာတက်" ဟူသည် ။ ။ "အနာဘောဂစောဒနာတက်, သာဘောဂ စောဒနာတက်" ဟူ၍ ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် -

"အနာဘောဂ စောဒနာတက်" ဟူသည် ။ ။ အာဘော် မပါသော အားဖြင့် စောဒနာကြောင်းဖြစ်သောစကား (အတက်)ကို "အနာဘောဂ-စောဒနာတက်" ဟုဆိုလိုသည်။

"သာဘောဂ စောဒနာတက်" ဟူသည် ။ ။ အာဘော်နှင့်တကွ စောဒနာကြောင်းဖြစ်သော စကား (အတက်) ကို "သာဘောဂစောဒနာတက်" ဟု ဆိုလိုသည်။

အနာဘောဂစောဒနာတက်သည်လည်း လိင်္ဂနာရ, အယုတ္တ, အနယ, ဗျတိရေကအားဖြင့် ၄-ပါးရှိ၏။ ထို ၄-ပါးတို့တွင် -

"လိင်္ဂနာရစောဒနာတက်" ဟူသည် ။ ။ **အန္တောနီတံ နာမ ယထာရဟံ ပုရိမဝစနလဗ္ဘန္တရေ နီမုဂ္ဂမာနစောဒနာဓိပ္ပါယတ္ထဒဿနံယေဝ ဟောတီ**-ဟူသော ဂန္ထဋ္ဌိနှင့်အညီ-

(က) မူလဝါကျ၏ အတွင်း၌ ကွယ်ဝှက်တိမ်မြုပ်သော အနက်အရာတို့ကို အမေးမပြမူ၍ မူလိဝါကျဖြင့် အဖြေကိုသာ ပြသော အရာ၌ လည်းကောင်း, (ခ) တစ်ဝါကျတည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း ကွယ်ဝှက်သော ပုဒ်,ဓာတ် စသည်တို့၏ အနက်ကို အမေးမပါ အဖြေသာ ပြသော အရာတို့၌လည်းကောင်း တိမ်မြုပ်သော စောဒနာပုဒ်ကို ထုတ်ဆောင်၍ တက်အပ်သော အတက်မျိုးကို "လိင်္ဂနာရစောဒနာတက်" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ကဓ ပန ဌာနာ ဂမနနိသဇ္ဇာသယနပဘောဒေသု ကရိယာပထေသု အညတရကရိယာပထသမာယောဂပရိဒီပနံ၊ တေန ဋ္ဌိတောပိ ဂစ္ဆန္တောပိ နိသိန္နောပိ သယာနောပိ ဘဂဝါ ဝိဟာရတိစ္ဆေဝ ဝေဒိတမ္ဟော။ သော ဟိ ဧကံ ကရိယာပထဗာဓနံ အညေန ကရိယာပထေန ဝိန္ဒိစ္ဆိတွာ အပရိပတန္တံ အတ္တဘာဝံ ဟရတိ ပဝတ္တေတိ၊ တသ္မာ ဝိဟာရတီတိ ဝုစ္စတိ ။ ။ ဤဥဒါဟရဏ်၌ အမေးကို မပြမူ၍ ရှေ့ဝါကျ၌ ကွယ်ဝှက် တိမ်မြုပ်နေသော အနက်အရာတို့ကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော သော ဟိ-အစရှိသော အနုဝါကျဖြင့် အဖြေကိုသာ ပြသည်ဖြစ်၍ တတ္ထ ကဿ ကေန ဝိစ္ဆိန္နံ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀၄) -စသည်ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

စောဒနာပုဒ်ကို ထုတ်ဆောင်၍ သောဟိ-အစရှိသော ဝါကျကို တက်အပ်သော ကြောင့် "လီနန္တရစောဒနာတက်" ဟု ဆိုလိုသည်။

"အယုတ္တစောဒနာတက်" ဟူသည် ။ ။ "မသင့်လျော်" ဟု နှလုံးထား၍ ကထံ, ကသ္မာ, ကိမတ္ထံ-ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့် တက်သော အတက်ကို "အယုတ္တ စောဒနာတက်" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အထ ဧကာဟာရာတိက္ကမနတော ပဌာယ နိရန္တရံ ခါဒန္တာပိ ပိဝန္တာပိ စဝန္တိယေဝ၊ နတိဌန္တိ။ ကသ္မာ? ကမ္မဇတေဇသ ဗလဝ-တာယ, ကရဇကာယသ မန္ဒတာယ။ (သီ၊ ဌ။ ၁၀၄။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ တစ်ကြိမ်သော အာဟာရကို လွန်သော အခါမှ စ၍ မပြတ်စားသော် လည်း ကောင်း, သောက်သော် လည်းကောင်း စုတေကုန်၏၊ မတည်နိုင်ကုန်-ဟူသော စကားသည် "မသင့်" ဟူ၍ နှလုံးထား၍ ယသ္မာ-ဟူသော ပုဒ်ဖြင့် တက်သော ကြောင့် အယုတ္တစောဒနာ မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ကသ္မာ-စသည်ဖြင့် တက်ရာ၌ တိုက်ရိုက် စပ်၍ တက် သည်ကို ပြသည်လည်း ရှိ၏။ ဆောင်၍ တက်အပ်သည်ကို ပြသည်လည်း ရှိ၏။ ထိုသို့ရှိသော်လည်း ကထံ, ကသ္မာ, ကိမတ္ထံ-ပုဒ်တို့ဖြင့် တက်လာလျှင် "အယုတ္တစောဒနာတက်" ဟူ၍ မှတ်သားရမည်။

"အန္ဓယစောဒနာတက်" ဟူသည် ။ ။ အလျော်အားဖြင့် ကေန, ကသ္မာ-ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့် တက်သော အတက်သည် အန္ဓယစောဒနာတက်မည်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ကေန ပါဏိ ကာမဒဒေါ၊ ကေန ပါဏိ မဓုဿဝေါ။
ကေန တေ ဗြဟ္မစရိယေန၊ ပုညံ ပါဏိမှိ ဣဇ္ဈတိ။
တေန ပါဏိ ကာမဒဒေါ၊ တေန ပါဏိ မဓုဿာဝေါ။
တေန မေ ဗြဟ္မစရိယေန၊ ပုညံ ပါဏိမှိ ဣဇ္ဈတိ။
(သီ၊ ဌ။ ၁၆၀။)

ဤဥဒါဟရဏ်၌ အဖြေအားလျော်စွာ ကေန-ဟူသော ပုဒ်ဖြင့် တက် သောကြောင့် အန္ဓယစောဒနာတက် မည်၏။

ကိံ ပနေသ ရညာ ဝုတ္တံ အကာသိ, အဝုတ္တန္တိ? အဝုတ္တံ။ ကသ္မာ? ပဏ္ဍိတတာယ။ (ဒီ၊ ဌ။ ၁၃၄။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ ပဏ္ဍိတတာယ-ဟူသော အဖြေ အားလျော်စွာ ကသ္မာ-ဟူသော ပုဒ်ဖြင့် တက်သောကြောင့် အန္ဓယစောဒနာတက် မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက် ။ ။ ဤသို့တက်ခြင်းသည် ကေန ကသ္မာဟိ ကကျာဝအန္ဓယာ စောဒနာ ဘဝေ-ဟူသော မူကို ကြည့်၍ တက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

"ဗျတိရေက စောဒနာတက်" ဟူသည် ။ ။ အဖြေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အားဖြင့် ယဒိ-အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့် စောဒနာကြောင်း ဖြစ်သော အတက် သည် "ဗျတိရေကစောဒနာတက်မည်၏" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ကတမေ စ ပန တေ ဓမ္မာ ဘဂဝတာ ဧဝံ ဃောမိ-တ်ာတိ? သဗ္ဗညုတညာဏ်။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတောတိ? ပုထုစိတ္တသမာယောဂတော စေဝ ပုထုအာရမ္မဏတော စ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၉၃။) ဤ ဥဒါဟရဏ်၌ "ဓမ္မာ" ဟု ဗဟုဝစနန္တဖြင့် ဟောပါလျက် သဗ္ဗညုတညာဏ် တစ်ခုတည်းကိုသာ ယူခြင်းသည် "မသင့်" ဟု အဖြေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ယဒိ ဧဝံ-ဟူသော ပုဒ်ဖြင့် စောဒနာတက်သောကြောင့် ဗျတိရေကစောဒနာတက် မည်၏။

"အာဘောဂ စောဒနာတက်" ဟူသည် ။ ။ နနု, နနု စ-အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့် အာဘော်နှင့်တကွ စောဒနာကြောင်းဖြစ်သော အတက်သည် "အာဘောဂစောဒနာတက် မည်၏" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တတ္ထ သိယာ၊ နနု ဣဒံ သီလံနာမ ယောဂိနော အဂ္ဂ-ဝိဘူသနံ။ ပ။ တံ ကသ္မာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ အပ္ပမတ္တကန္တိ အာဟာတိ? ဥပရိဂုဏော ဥပနိဓာယ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၅၅-၆-၇။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ "သီလမည်သည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ မြတ်သော တန်ဆာဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသီလကို အဘယ်ကြောင့် 'အပ္ပမတ္တက' ဟု ဆိုပါသနည်း" ဟု အာဘော်နှင့်တကွ မေး၍ တက်သောကြောင့် အာဘောဂစောဒနာတက် မည်၏။

"သုဒ္ဓထွက်" ဟူသည် ။ ။ ပဓာနကြိယာကို ဥသျောင်ကို ကိုင်၍ ကဲ့ကတ္တားစသည်တို့ကို ဥပမာ စသည်ဖြင့် တန်ဆာမဆင်မူ၍ ထွက်ခြင်းသည် "သုဒ္ဓထွက်မည်၏" ဟူလိုသည်။ ထိုသုဒ္ဓထွက်သည် သဒ္ဒါ, ပညတ်, ပရမတ် အားဖြင့် ၃-ပါး ရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်-

"သဒ္ဒါထွက်" ဟူသည် ။ ။ ပဓာနကြိယာကို ကိုင်လျက် ကတ္တားကတ္တိ, ကမ္မကမ္မိ စသည်ဖြင့် ကတ္တားကဲ့ စသည်တို့ကို ထွက်ခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဟောတိတိ အာချာတပဒန္တိ ဣမိနာ တာဝ နယေန ပဒဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ ထိုပါဠိအပေါင်း

http://www.dhammadownload.com

တို့တွင် လိုရင်းကား ဝေဒိတဗ္ဗော–ဟူသည်တည်း။ အဓိပ္ပာယ်ကား–သိအပ်၏–ဟူလိုသော်။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ "ဝေဒိတဗ္ဗော–ဟူသောပါဠိဖြင့် ကမ္မီကို ဆိုတော်မူ၏။ ထိုကမ္မီ၏ ကမ္မကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ပဒဝိဘာဂေါ–ဟူသော ပါဠိကို မိန့်။ အဓိပ္ပာယ်ကား–ဝေဒိတဗ္ဗော–ဟူသော ကမ္မီ၏ ကမ္မကား ပဒဝိဘာဂေါ–ဟူလိုသော်။

"ပညတ်ထွက်" ဟူသည် ။ ။ ပဓာနကြိယာမှ ကဲ့,ကတ္တား စသည်တို့ကို ဝေါဟာရအားဖြင့် ထွက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ထိုပါဠိအပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းကား ဝေဒိတဗ္ဗော–ဟူသည်တည်း။ အဓိပ္ပာယ်ကား–သိအပ်၏–ဟူလိုသော်။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် ဝေဒိတဗ္ဗော–ဟူသော ပါဠိဖြင့် "သိအပ်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ်ကို သိအပ်ပါသနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ပဒဝိဘာဂေါ–ဟူသော ပါဠိကို မိန့်။ အဓိပ္ပာယ်ကား–ပဒ်ကို ဝေဖန်ခြင်းကို သိအပ်၏–ဟူလိုသော်။

"ပရမတ်ထွက်" ဟူသည် ။ ။ ပဓာနကြိယာမှ ကဲ့,ကတ္တား စသည်တို့ကို ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်အားဖြင့် ထွက်ခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ထိုပါဠိအပေါင်းတို့တွင် လိုရင်းကား–ဝေဒိတဗ္ဗော–ဟူသည်တည်း။ အဓိပ္ပာယ်ကား–သိအပ်၏–ဟူလိုသော်။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် ဝေဒိတဗ္ဗော–ဟူသော ပါဠိ၌ ဝိဒ–ဓာတ်ဖြင့် အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ အကျိုး အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မကို ဆိုတော်မူ၏။ ထို အကျိုး အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ၏ အကြောင်း အာရုံ ပစ္စည်းကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ပဒဝိဘာဂေါ–ဟူသော ပါဠိကို မိန့်။ အဓိပ္ပာယ်ကား–ဝေဒိတဗ္ဗော–ဟူသော အကျိုး အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ၏ အကြောင်း အာရုံ ပစ္စည်းကား ပဒဝိဘာဂေါ–ဟူလိုသော်။

"အတ္ထဒ္ဒါရ" ဟူသည် ။ ။ **သဒ္ဒါတစ်ပါး၊ နက်များထုတ်ပြ၊ အတ္ထဒ္ဒါရ၊ မှန်မှုရ** (တွင်းကြီးနိယံ)–နှင့် အညီ သဒ္ဒါတစ်ခု၏ ဟောနိုင်သော အနက်များကို ထုတ်ပြခြင်းသည်, "အတ္ထဒ္ဒါရမည်၏" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အတ္ထတော ပန ဧဝံသဒ္ဒေါ တာဝ ဥပမူပဒေသသမ္ပဟံ သနဂရဟဏ ဝစနသမ္ပဋိဂ္ဂဟကာရနိဒဿနာဝဓာရဏာဒိအနေကတ္ထပဘေဒေါ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇။)

"အဓိပ္ပေတတ္ထ" ဟူသည် ။ ။ **လိုရာအနက်၊ ပြလျက်ထွက်က၊ အတ္ထဒ္ဒေသ၊**

http://www.dhammadownload.com

ယင်းဝါကျ (တွင်းကြီးနိယ်)-နှင့် အညီ သဒ္ဒါတစ်ခု ဟောနိုင်သော အနက် များမှ အရာအားလျော်စွာ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို ထုတ်ပြခြင်းသည် "အတ္ထုဒ္ဒေသမည်၏" ဟု ဆိုလိုသည်။ အဓိပ္ပေတတ္ထလည်း မည်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ သွာယမိမ အာကာရနိဒဿနာဝဓာရဏေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈။)

---

(၃) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

ကိဆ္ဆာပိ, သစေပိ, ယဒိ, ယဒိပိ, သစေ, အထ, စေ, လက္ခဏာရုစိ, နနု, နနုစ-အစရှိသော သဒ္ဒါတို့ကို ကျမ်းဆရာထားခြင်းသည် သဒ္ဒါ, အနက်, အကြောင်း, အကျိုး ဤ ၄-မျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးကို မနှစ်သက်၍ ထားသည်။ ထို ၄-မျိုးတို့တွင် -

(၁) သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ ထားရာ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သောသဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ထားလျှင် "သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ ထားသည်" ဟု ဆိုလိုသည်။ (၂) အနက်ကို မနှစ်သက်၍ ထားရာ၌ သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သော အနက်ကို မနှစ် သက်၍ ထားလျှင် "အနက်ကို မနှစ်သက်၍ ထားသည်" ဟု ဆိုလိုသည်။ (၃) အကြောင်းကိုမနှစ်သက်၍ထားရာ၌သံဝဏ္ဏနာ၌ပြသောအကြောင်းကို မနှစ်သက်၍ ထားလျှင် "အကြောင်းကို မနှစ်သက်၍ထားသည်" ဟု ဆိုလို သည်။ (၄) အကျိုးကို မနှစ်သက်၍ ထားရာ၌ သံဝဏ္ဏနာ၌ ပြသော အကျိုးကို မနှစ်သက်၍ ထားလျှင် "အကျိုးကို မနှစ်သက်၍ထားသည်" ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤသို့အားဖြင့် "သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ သဒ္ဒါတစ်မျိုး, သံဝဏ္ဏနာ၌ အနက်, အကြောင်း, အကျိုး ၃-မျိုးဖြင့် ဖြစ်သင့်သည်" ဟု မူအားဖြင့် သတ်မှတ်ကြသည်။

သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ ထားသော ကိဆ္ဆာပိ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တတ္ထကိဆ္ဆာ-ပိ ဇေဿဘဂဝတော ဝစနသဝနေ ပရိယန္တံ နာမ နတ္ထိ၊ တထာပိအတ္ထော တာဒိသောယေဝ ဘဝိဿတီတိ စိန္တေတွာ ဥပရိဝိသေသံ ပုစ္ဆန္တော "ဇဝမေဝါ" တိ အဝတွာ "အဘိက္ကန္တံ တရဏ္ဍ ပဏီတတရဏ္ဍာ" တိ အာဟ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၄။)

(၁) ကိဆ္ဆာပိ-မှ နတ္ထိ-တိုင်အောင်သောစကားသည် (နေယျတ္ထစောဒ-ကာဘောဂ)။ (၂) ဇဝမေဝါတိ-မှ အာဟ-တိုင်အောင်သော စကားသည် (နေယျတ္ထစောဒနာ)။ ("ဇဝမေဝါ" တိ ဝတ္တွာဗွဲ၊ နှ "အဘိက္ကန္တံ တရဏ္ဍပဏီတ တရဏ္ဍာ" တိ ဝတ္တွာဗွဲ-ပြင်။) (၃) တထာပိ အတ္ထော တာဒိသော ယေဝ-မှသည်

http://www.dhammadownload.com

ပုစ္ဆန္တော- တိုင်အောင်သော စကားသည် (ပရိဟာရကာဘောဂ)။ (၄) "ဧဝမေဝါ" တိ အဝတွာ "အဘိက္ကန္တ တရဉ္ဇပဏီတတရဉ္ဇာ" တိ အာဟ-သည် (နီတတ္ထ ပရိဟာရ)။ (ကိဉ္ဇာပိ-အနုဂ္ဂဟ, သမ္ဘာဝနာ၊ တထာပိ-အရုစျတ္ထ)။ ဤ၌ ကိဉ္ဇာပိ-သဒ္ဒါကို ထားခြင်းသည် အဘိက္ကန္တ တရဉ္ဇပဏီတတရဉ္ဇာ-ဟူသော သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ ထားသည်။

အနက်ကို မနှစ်သက်၍ ထားသောကိဉ္ဇာပိ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ "သံဃော" တိဣမ်နာ ပန ပဒေန ကိဉ္ဇာပိ အဝိသေသတော ပုဂ္ဂလသမူဟော ဝုတ္တော၊ အထ ခေါ သော ဒက္ခိဏေယျသံဃော, သမ္မုတိသံဃောစာတိ ဒုဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ ဒက္ခိဏေယျသံဃောတိ အဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟော ဝုစ္စတိ။ သမ္မုတိသံဃောတိ အဝိသေသေနဘိက္ခုသမူဟော၊ သောဣဓ အဓိပ္ပေတော။ (ကခ်ါ၊ ၄။ ၈၅။) ဤ၌ သော ဣဓ အဓိပ္ပေတော-ဟူသော ဝါကျဝယ် သော-ဟူသော သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို မနှစ်သက်၍ ကိဉ္ဇာပိ-ကို ထားသည်။

အကြောင်းကို မနှစ်သက်၍ ထားသော ကိဉ္ဇာပိ ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အာပေါ ဓာတုယာ သုခုမဘာဝေန ဖုသိတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ ဝုတ္တံ "အာပေါဓာတု-ဝိဝဇ္ဇိတံ ဘူတတ္တယသခ်ါတ" န္တိ။ ကိဉ္ဇာပိ ဟိ သီတတာ ဖုသိတွာ ဂယှတိ၊ သာ ပန တေဇောယေဝ။ (ဝိဘာဝိနီ။ ၁၉၆။) ဤ၌ အသက္ကု ဏေယျတ္တာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပြအကြောင်းကို မနှစ်သက်၍ ကိဉ္ဇာပိ-ထားသည်။

အကျိုးမနှစ်သက်၍ထားသော ကိဉ္ဇာပိ ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဧတ္ထစကိဉ္ဇာပိ ပါဋိယံ "အယံ နာမ အာပတ္တီ" တိ နဝုတ္တာ။ ဝိဝရိတွာ နိပ္ပန္နဒေါသေန ပန ဥပ္ပန္နေ ဝတ္ထုသ္မိံ "အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒိဝါ ပဋိသလ္လီယန္တေန ဒွါရံ သံဝရိတွာ ပဋိသလ္လီယိတု" န္တိ ဝုတ္တတ္တာ အသံပရိတွာ ပဋိသလ္လီယန္တဿ ဒုက္ကဋံ ဝုတ္တံ။ (ပါ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၄။) ဤ၌ အသံဝရိတွာ-စသော စကားရပ်ဖြင့် "ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်၏" ဟု ဆိုအပ်သော ဒုက္ကဋံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပြ အကျိုးစကားရပ်ကို မနှစ်သက်၍ ကိဉ္ဇာပိ-ထားသည်။

သဒ္ဒါ မနှစ်သက်၍ ထားသော သစေပိ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ သမ္ဘာဓော ဃရာဝါသောတိ သစေပိ သဋ္ဌိဟတ္ထေ ဃရေ ယောဇနသတန္တရေပိ ဝါ ဒွေ ဇာယမ္ပတိကာ ဝသန္တိ တထာပိ နေသံ သကိဉ္ဇနသပလိဗောဓဋ္ဌေန ဃရာဝါသော သမ္ဘာဓောယေဝ။ (သီ၊ ၄။ ၁၆၂။)

(၁) သစေပိ-မှသည် ဝသန္တိ-တိုင်အောင် (စောဒကာဘောဂ)။ (၂)

http://www.dhammadownload.com

ဃရာဝါသောသမ္မာဓောယေဝ (နေယျတ္ထစောဒနာ)။ (၃) တထာပိ-မှသည် သပလိဗောဇ္ဈေန-တိုင်အောင် (ပရိဟာရကာဘောဂ)။ (၄) ဃရာဝါသော သမ္မာဓောယေဝ-သည် (နိတတ္ထပရိဟာရ) ။ ။ ဤ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော ဃရာဝါသော သမ္မာဓော-ဝယ် သမ္မာဓ-သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ သစေပိ-သဒ္ဒါကို ထားသည်။

သဒ္ဒါ မနှစ်သက်၍ ထားသော ယဒိ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ယဒိ ကုသလကမ္မံ ဝိပစ္စတိ၊ တဒါ ပရိသုဒ္ဓံ ကုသလစိတ္တံ ပဝတ္တတိ၊ အထအကုသလကမ္မံ၊ တဒါ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ အကုသလစိတ္တန္တိ အာဟ "ဝိပစ္စမာနက ။ ပ။ ကိလိဋ္ဌံ ဝါ" တိ။ (ဝိဘာဝိနီ။ ၁၈၈။) ဤ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော ဝိပစ္စမာနက ။ ပ။ ကိလိဋ္ဌံ ဝါ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဝယ် ဝိကပ်အနှက်ရှိသော ဝါ-သဒ္ဒါနှင့်တကွ ပရိသုဒ္ဓံ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ-ဟူသော သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ ယဒိ-ကို ထားသည်။

အနက်ကိုမနှစ်သက်၍ထားသော လက္ခဏာရုဒိ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဇတ္ထု ပန လောကောတိ သြကာသလောကော သတ္တလောကော သခ်ါရလောကောတိ တိဝိဓော။ တ္ထ ပန သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော။ သတ္တလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ စ တထာဂတော နာ ဒေဝလောကေ နာ ဗြဟ္မလောကေ၊ မနုဿလောကေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၆။)

(၁) သတ္တ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ (စောဒကာဘောဂ)။ (၂) မနုဿ လောကေယေဝ နာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ (နေယျတ္ထစောဒနာ)။ (၃) တထာဂတော နာ ဒေဝ လောကေ နာ ဗြဟ္မလောကေ (ပရိဟာရကာဘောဂ)။ (၄) မနုဿလောကေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ (ပရိဟာရ) ။ ။ ဤ၌ သံဝဏ္ဏနာပြ မနုဿလောကေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဟူသော အနက်ကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ-ဟူသော လက္ခဏာ-ရုဒိကို ထားသည်။

သဒ္ဒါ မနှစ်သက်၍ထားသော နနု-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဇတ္ထာဟ "နနု စ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဣမိနာပိ အယမတ္ထောသိဒ္ဓေါ၊ အထ ကသ္မာ ပုန ဝုတ္တံ အဝိတက္ကံအဝိစာရ" န္တိ။ ဝုစ္စတေ၊ ဧဝမေတံ သိဒ္ဓေါဝါယမတ္ထော၊ နာ ပနေတံ တဒတ္ထဒီပကံ။ (ပါ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၉။)

(၁) နနု-မှသည် သိဒ္ဓေါ-တိုင်အောင်စကားသည် (စောဒကာဘောဂ)။ (၂) အထကသ္မာ-မှသည် အဝိစာရန္တိ-တိုင်အောင်စကားသည် (နိတတ္ထစောဒနာ)။ (၃) (ဝုစ္စတေ) ဧဝမေတံ-မှသည် တဒတ္ထဒီပကံ-တိုင်အောင်သော စကားသည်

http://www.dhammadownload.com

(ပရိဟာရကာဘောဂ)။ (၄) ပုန ပုတ္တံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရန္တိ-ဟူသော စကား သည် (နေယျတ္ထပရိဟာရ)။ ဤ၌ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်သောကြောင့် နန စ-သဒ္ဒါကို ထားသည်။

သဒ္ဒါ မနှစ်သက်၍ ထားသော နန-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တတ္ထ သိယာ၊ နန ဣဒံ သီလံနာမ ယောဂိနော အဂ္ဂဝိဘူသနံ ။ ပ။ ဧဝမနေကေသု သုတ္တသတေသု သီလံ မဟန္တမေဝ ကတွာ ကထိတံ။ တံ ကသ္မာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ "အပ္ပမတ္တက" န္တိ အာဟာတိ? ဥပရိဂုဏေ ဥပနိဓာယ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၅၅-၆-၇။)

(၁) သိယာ နန။ ပ။ ဝိဘူသနံ, ကထိတံ-တိုင်အောင် ဝါကျသည် (စောဒကာဘောဂ)။ (၂) ကသ္မာ-မှ အာဟ-တိုင်အောင် ဝါကျသည် (နီတတ္ထစောဒနာ)။ (၃) ဥပရိဂုဏေ ဥပနိဓာယ-ဟူသော ဝါကျသည် (ပရိဟာရကာဘောဂ)။ (၄) ဣမသ္မိံ ဌာနေ-မှ အာဟ-တိုင်အောင်သော ဝါကျသည် (နေယျတ္ထပရိဟာရ) ။ ။ ဤ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော အပ္ပမတ္တက-သဒ္ဒါကို မနှစ်သက်၍ နန-ထားသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ သီလက္ခန်၌ နန စ-မရှိ၊ စေ ယဒိ-တို့လည်း ပရိကပ္ပ မျှသာရ၏။

---

(၄) နံပါတ်စည်းမျဉ်း အဖြေ

(၄) ၌ "ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဝစနဆက္ကကို မေးခြင်း" ဟူရာဝယ် "ဝိဂ္ဂဟ" ဟူရာ၌ သမာသ်, တဒ္ဓိတ်, ကိတ်ဝိဂ္ဂဟကိုသာ ယူရမည်။

သမာသ်ဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ဇိတော မာရော ယေနာတိ ဇိတမာရော-သမာသ ဝိဂ္ဂဟ၌ (က) ဇိတမာရော-သည် ဝစန။ (ခ) ဇိတော မာရော ယေန-သည် ဝစနတ္ထ။ (ဂ) အောင်အပ်သော မာရ်၏ ရဟန္တာနှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဝစနဟေတု။ (ဃ) ဣတိ-သည် ဝစနဟေတု ဇောတက။ (င) ဇိတမာရော-ဟူသော ပုဒ်သည် ဟောအပ်သော ရဟန္တာဒြပ် သည် ဝစနီယ။ (စ) အရဟာ, ခီဏာသဝ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

တဒ္ဓိတဝိဂ္ဂဟ ။ ။ ဒဏ္ဍော အဿ အတ္ထိတိ ဒဏ္ဍိကော-ဟူသော တဒ္ဓိတ-ဝိဂ္ဂဟ၌ (က) ဒဏ္ဍိကော-သည် ဝစန။ (ခ) ဒဏ္ဍော အဿ အတ္ထိ-သည် ဝစနတ္ထ။ (ဂ) တောင်ဝှေး၏ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ ဌာနအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်

http://www.dhammadownload.com

သည် ဝစနဟေတု။ (ဃ) ဣတိ-သည် ဝစနဟေတုဇောတက။ (င) ဒဏ္ဍီကော-သဒ္ဒါသည် ဟောအပ်သောတောင်ဝှေးရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ဩပ်သည် ဝစနီယ။ (စ) ဒဏ္ဍီ-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။

ကိတဝိဂ္ဂဟ ။ ။ သာသတိ အနုသာသတီတိ သတ္ထာ-ဟူသော ကိတ-ဝိဂ္ဂဟ၌ (က) သတ္ထာ-ဟူသော နိပ္ပန္နပုဒ်သည် ဝစန။ (ခ) သာသတိ အနု-သာသတိ-သည် ဝစနတ္ထ။ (ဂ) နိပ္ပန္နပြီးခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဆုံးမခြင်း ကြိယာသကတ်သည် (နိရုတ္တိမဏ္ဍူသာ), (တစ်နည်း) ဆုံးမခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော ကတ္တား၏သတ္တိသည် (စံကျောင်းနိယ်) ဝစနဟေတု။ (ဃ) ဣတိ-သဒ္ဒါသည် ဝစနဟေတုဇောတက။ (င) ဘုရားဖြစ်သည်, (တစ်နည်း) ရဋ္ဌပစ္စည်း၏ အရ ဖြစ်သော ကတ္တုသတ္တိ၏ တည်ရာဖြစ်သည် ဝစနီယ။ (စ) တထာဂတော ဇိနော-စသော ပရိယာယ်သဒ္ဒါများသည် ဝစနီယတ္ထ။ ဤသို့အားဖြင့်ထုတ်ခြင်းသည် "ဝစနဆက္ကထုတ်နည်းမျိုး" ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ကြွင်းကျန်သော ကမ္မသာဓနစသော ဝိဂ္ဂဟများ၌ ကမ္မတ္ထ-ကြိယာ စသည်ကိုသာ ဝစနဟေတုအရ ထုတ်ရမည်။

---

(၅) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

(က) ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ထားနည်း။ (ခ) တ္ထ, တာ-သမ္ဗန်တို့၏ က်, ကတ္တား, သမ္ဗန်အနက် ၃-တန်ဖြစ်ရာ၌ စာစပ်နည်း။ (ဂ) ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်၌ ရထိုက်သော ကိတ်, တဒ္ဓိတ် ပစ္စယတ္ထကိုလည်းကောင်း, သမာသ်ဝစနတ္ထ အဘိ-ဓေယျတ္ထကို လည်းကောင်း ဟူ၍ စည်းမျဉ်း ၃-ချက် ရှိ၏။ ထိုတွင်-

(က) ၏ အဖြေကား ။ ။ ဟိတ်၏ ဆိုက်ရာစပ်ရာ ဖြစ်သော ကြိယာ၏ ပကတိဖြစ်သော ဘာဝယောဂသမ္ဗန်နှင့် အရတူသော ကတ္တား, က်တို့တွင် တစ် ခုခုကိုဟိတ်၏ သမ္ဗန်ထားအပ်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တာနိ စ ဘဂဝါ အာဘိသမ္ဘု ဒ္ဓေါ၊ တသ္မာ တထာနံ ဓမ္မာနံ အာဘိသမ္ဘုဒ္ဓတ္တာ တထာဂတောတိ ဝုစ္စတိ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၆၄။) ဤ၌ အာဘိသမ္ဘုဒ္ဓတ္တာ-ဟိတ်၏စပ်ရာဖြစ်သော ဝုစ္စတိ-ကြိယာ၏ က် ဘဂဝါ-ပုဒ်ကို "ဘဂဝတော" ဟု အာဘိသမ္ဘုဒ္ဓတ္တာ-၏ သမ္ဗန်ထားအပ်၏။

(ခ) ၏ အဖြေကား ။ ။ တ္ထ, တာ-သမ္ဗန်တို့ကို က်အနက် ကတ္တား အနက်ပြန်မူ ဘာဝသမ္ဗန်ပုဒ်နှင့် တုလျတ် လိင်္ဂတ်, ဝါစ္ဆ ဝါစက သဘောရှိသော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ထိုဘာဝသမ္မန်ပုဒ်၌ တုလျတ် လိင်္ဂတ်, ဝါစ္ဆ ဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စင်အပ်၏။ တ္တ, တာ-သမ္မန်တို့ကို "၏" ဟူ၍ သမ္မန်အနက်ပေးသော် တ္တ, တာ-တို့၌သာ စပ်အပ်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ၊ ဝိနယတော စေဝ ကာယဝါစာနံ။ ဝိနယတ္ထဝိသုဟိ အယံ၊ ဝိနယော "ဝိနယော" တိ အက္ခာတော။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇။) ဤ၌ အယံ ဝိနယော-ကား ကတ္တားဖြစ်ခိုက် ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ-ဝယ် ဝိဝိဓ-ဝိသေသနယ-၌ ဝါစ္ဆ, တုလျတ်၊ ဝိဝိဓဝိသေသနယ-ကား ဝါစက, လိင်္ဂတ်။ အယံ ဝိနယော-ကား သမ္မန်ဖြစ်ခိုက် ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ-ဝယ် တ္တ-၌သမ္မန် သမ္မန်၌, သတ္တိမန္တ သတ္တိအဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

(က) ၏ အဖြေကား ။ ။ (၁) တ္တ, တာသမ္မန်တို့ကို ကတ္တားအနက် ပြန်မူ ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်၌ ရှိသော ပစ္စည်းသည် ကိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့၊ ကတ္တား အနက်ကို ဟော၏။ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့၊ ယေဘုယျအားဖြင့် အသတ္ထိအနက်ကို ဟော၏။ ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်သည် သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့၊ အညပုဒ်အနက်ကို ဟော၏။ (၂) တ္တ, တာသမ္မန်တို့ကို ကံအနက် ပြန်မူ ဘာဝသမ္မန်ပုဒ်၌ ရှိသော ပစ္စည်းသည် ကံ အနက်ကိုသာ ဟော၏။

(ခ) ဥဒါဟရဏ်၌ အယံ ဝိနယော-သည် ကတ္တားဖြစ်ခိုက် စပ်ရာ ဖြစ်သော ဝိဝိဓဝိသေသနယ-ဟူသောဘာဝသမ္မန်ပုဒ်သည်ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အညပုဒ်အနက်ကို ဟော၏။

(ဂ) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

"အာဘောဂ" ဟူသည် ။ ။ အာဘောဂေါစ ယသ္မိ ကသ္မိ စိဝါကျေ ဝုတ္တေယေဝ ယထာဝုတ္တတ္ထသစေဝဝုစ္စမာနတ္ထသစ ယထာရဟံ ဟဒယပွန္နံ-ယေဝ ဟောတိ-ဟူသော ဂန္ထ၌ (၂၂)-အနှင့်အညီ အကြင် အမှတ်မရှိသော ဝါကျ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်၏လည်းကောင်း, ဆိုလတ္တံ့သော အနက်၏ လည်းကောင်း ထိုက်သည်အား လျော်စွာ စိတ်နှလုံး၌ ဖြစ်ခြင်းသည် (စိတ်၌ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်) "အာဘောဂမည်၏" ဟုဆိုလိုသည်။

"သံဝဏ္ဏနာ" ဟူသည် ။ ။ "သံဝဏ္ဏိယတေ ဧတာယာတိ သံဝဏ္ဏနာ" ဟူသည်နှင့်အညီ ဖွင့်ဆိုကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် "သံဝဏ္ဏနာမည်၏" ဟု ဆိုလိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဣဓာပိ တုမှံ ယေဝဿ တေန အန္တရာယောတိတေန ဥပ္ပိလာဝိတတ္ထေန တုမှာကံယေဝ ပထမဇ္ဈာနာဒီနံ အန္တရာယော ဘဝေယျာတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (သီ၊ ၌။ ၅၃။)

အာဘော် ။ ။ တေန ဥပ္ပိလာဝိတတ္ထေန-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် "တေန-၌ တ-သည် ပက္ကန္တဝိသယတ-ဖြစ်၍ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဥပ္ပိလာဝိတတ္ထ-ကို စွဲသတည်း" ဟု သိစေသည်။ (တစ်နည်း) "တေန-၌ တ-ဟူသော အန္တ၏ အန္တတ္ထအရ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဥပ္ပိလာဝိတတ္ထကို ယူ" ဟု သိစေပါသည်။ (ဤကား အနွယာဘောဂ။) "တေန-၌ တ-သဒ္ဒါသည် ပသိဒ္ဓဝိသယတ, အနဘူတဝိသယတ မဟုတ်" ဟု သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) "တ-ဟူသော အန္တ၏ အန္တတ္ထအရ ပုဂ္ဂိုလ်စသည် မယူရ" ဟု သိစေပါသည်။ (ဤကား ဗျတိရေကာဘောဂ။)

သံဝဏ္ဏနာ ။ ။ သဗ္ဗနာမ်ဖြစ်သော လိင်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် နာမလိင်္ဂတ္ထ။

အာဘော် ။ ။ တုမှာကံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် "တုမှံ-ဟူသော ပုဒ်သည် တုမှ-သဒ္ဒါနောင် စတုတ္ထိဗဟုဝုစ် နံ-ဝိဘတ် သက်၍ နံ-ဝိဘတ်ကို အံ- ပြု၍ ပြီးသော စတုတ္ထိဗဟုဝစနန္တပုဒ်" ဟု သိစေပါသည်။

သံဝဏ္ဏနာ ။ ။ နံ-ဝိဘတ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိဘတ္တိပဒသံဝဏ္ဏနာ။

အာဘော် ။ ။ ဘဝေယျ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် အဿ-ဟူသော ပုဒ်သည် အသ-ဓာတ်နောင် ဧယျ-ဝိဘတ် သက်၍ ဧယျ-ဝိဘတ်နှင့်တကွ ဓာတွန် သ-ကို ပြု၍ ပြီးသော အာချာတ်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, အသ-ဓာတ်သည်လည်း ဘူဝါဒိဂဏိက, ဘဝနအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (ဤကားအနွယာဘောဂ။) အဿ-ဟူသော ပုဒ်၌ အ-သည် တ, ဣမ သဒ္ဒါတို့၏ ကာရိယ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, ဿ-သည် လည်း နာမ်ဝိဘတ် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, အသ-ဓာတ်သည်လည်း ဂတိ, အာဒါန, အဒန-စသော အနက်ကို ဟောသော ကီယာဒိ, ဘူဝါဒိဂဏိက မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (ဤကား ဗျတိရေကာဘောဂ။)

သံဝဏ္ဏနာ ။ ။ အသ-ဓာတ်ကိုလည်းကောင်း, ထိုဓာတ်၏ အနက်ကို လည်းကောင်း, ဧယျ-ဝိဘတ်ကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဓာတုပဒ သံဝဏ္ဏနာ, ဓာတွတ္ထသံဝဏ္ဏနာ, ဒုတိယဝိဘတ္တိပဒသံဝဏ္ဏနာ။

http://www.dhammadownload.com

အာဘော် ။ ။ ပထမဈာနာဒီနံ-ဖြင့် အန္တ ရာယော-အရ "အန္တ ရာယ်" ဟူသည် "ပထမစျာန်စသည်တို့၏ အန္တ ရာယ်ပင်တည်း" ဟု သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း-) အန္တ ရာယော-ဟူသော သမ္မန္ဓိပုဒ်၏ သမ္မန်ကို အနက်အား လျော်စွာ ပထမဈာနာဒီနံဟု သမ္မန်ခံရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဤကား အန္ဓယာဘောဂ။) ပထမဈာနာဒီနံ-ဖြင့် အန္တ ရာယော-အရ အန္တ ရာယ်ဟူသည် "အမှတ်မဲ့ ဇီဝိတစသည်တို့၏ အန္တ ရာယ် မဟုတ်" ဟု သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း-) "ပထမဈာနာဒီနံ-ဖြင့် အန္တ ရာယော-ဟူသော သမ္မန္ဓိပုဒ်၏ သမ္မန်ကို အရာဒ္ဓာနအား မလျော် မသက်ဆိုင်သော ဇီဝိတ စသည် မခံရ" ဟု သိစေပါသည်။ (ဤကား ဗျတိရေကာဘောဂ။)

သံဝဏ္ဏနာ ။ ။ ဤ၌ ပထမဈာနာဒီနံ-ဖြင့် အန္တ ရာယော-ဟူသော ပုဒ်၏ လိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် အဘိဓေယျတ္ထ။

အာဘော် ။ ။ ပထမဈာနာဒီနံ-ဖြင့် "အန္တ ရာယော-အရ အန္တ ရာယ်" ဟူသည် "ပထမစျာန်စသည်တို့၏ အန္တ ရာယ်ပင်တည်း" ဟု သိစေပါသည်။ (ဤကား အန္ဓယာဘောဂ။) ပထမဈာနာဒီနံ-ဖြင့် အန္တ ရာယော-အရ "အန္တ ရာယ်" ဟူသည် "အမှတ်မဲ့ ဇီဝိတ စသည်တို့၏ အန္တ ရာယ် မဟုတ်" ဟု သိစေပါသည်။ (ဤကား ဗျတိရေကာဘောဂ။)

---

(၇) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

"နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပုဒ်ပြီးပုံကို မေးခြင်း, ဝိပလ္လာသ ဖြစ်ပုံကို မေးခြင်း" ဟူရာဝယ် -

"နိရုတ္တိနည်း" ဟူသည် ။ ။ ပုဒ်စစ်ကျမ်းလာ ပုဒ်တည်ကာရီ, ပုဒ်ပြီးကာရိယကို နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပုဒ်ပြီးပုံကို ဆိုလိုသည်။ ။ "ပုဒ်ပြီး" ဟူရာ၌ ပုဒ်တည်ကာရီ, ပုဒ်ပြီးကာရိယကို မှန်ကန်အောင် ဝဏ္ဏာဂမစသော နည်းဖြင့် လည်းကောင်း, သုတ်တိုဖြင့် ပြီးအောင် စီရင်သော နည်းကို လည်းကောင်း "ပုဒ်ပြီးပုံ" ဟု ဆိုလိုသည်။

"ဝိပ္ပလ္လာသ" ဟူသည် ။ ။ ပုဒ်စစ်ကျမ်းလာ ဝိပလ္လာသ ၆-မျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ဝဏ္ဏဝိကာရဥဒါဟရဏ် ။ ။ "ဥတုပုဏ္ဏတာယ" (သီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၂၈)-ဟူသည်တည်း ။ ။ ဤဥဒါဟရဏ်၌ တံ တံ သတ္တကိစ္စံ အရတိ ပဝတ္တေတီတိ

http://www.dhammadownload.com

ဥတု (နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၅၉)-နှင့်အညီ အရ-ဓာတ်, တု-ပစ္စည်း၊ အရ-ဓာတ်ကို ဥ-ပြု၊ "ဥတု" ဟု ပြီးသည်။ ဤသို့ အရ-ဓာတ်ကို ဥ-ပြုပြီးသောကြောင့် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ပစ္စယာဒနိဋ္ဌာ-စသော သုတ်ကြီးဖြင့်လည်းပြီးနိုင်သည်။

ဝစနဝိပလ္လာသဉဒါဟရဏ် ။ ။ ယဲ နော ပယိရုပါသတောတိ ဝစန-ဗျတ္တယော ဧသ။ ယဲ အမှာကံ ပဥုပ္ပန္နဝသေန ပယိရုပါသန္တာနံ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၉။) ဤဉဒါဟရဏ်ဝယ် ပယိရုပါသတော-ဋ္ဌ သုတ်ကြီးဖြင့် ဗဟုဝုစ်ကို ဧကဝုစ် ပြန်၍ ပြီးသောကြောင့် ဝစနဝိပလ္လာသနိရုတ္တိနည်း မည်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ထုတ်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

---

(၈) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

"နက်နဲခက်ခဲသော အဓိဗွာယ်အဆုံးအဖြတ်ကို မေးခြင်း" ဟူရာဝယ်-"နက်နဲခက်ခဲသော အဓိဗွာယ် အဆုံးအဖြတ်" ဟူသည် ။ ။ ပါဠိတော်၌ လည်းကောင်း, အဋ္ဌကထာ၌ [ ] ပါရှိသော ပုဒ်, ဝါကျတို့တွင် တစ်ခုခုကို ထုတ်ပြ၍ ပါဠိတော်ဖြစ်လျှင် အဋ္ဌကထာ ဦးကာ, အဋ္ဌကထာ ဖြစ်လျှင် အချင်းချင်း ထောက်ဆ၍ လည်းကောင်း, ဦးကာ စသည်တို့မှလာသော နည်းအရ [ ] အဓိဗွာယ်ကို (လည်းကောင်း) ဆုံးဖြတ်စေခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ ["လည်းကောင်း-စာလုံး လက်သီးကွင်းနေရာ၌ မရှိသင့်၊ ထောင့်ကွင်းနေရာတို့၌ ရှိသင့်၏" ဟု ယူဆသည်။]

"ကျမ်းချင်းကွဲလွဲရာ၌ ကျမ်းညှိနည်း" ဟူသည် ။ ။ အချင်းချင်း ထောက်ဆ၍ ၎င်းအဋ္ဌကထာ ဦးကာ ကွဲပြားသော အရာ၌ မဆန့်ကျင်အောင် ယူသော နည်းမျိုးသည် (ဝါ) ညှိသော နည်းမျိုးသည် ကျမ်းညှိနည်း မည်၏။

အဆုံးအဖြတ် ။ ။ ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတသမကာလမေဝ ပန ဘဂဝတော တေဇော ရညော သရီရံ ဖရိ။ အထဿ တာဝဒေဝ သကလသရီရတော သေဒါ မုစ္စိံသု။ သာဒုကာ ပီဠေတွာ အပနေတဗ္ဗာ ဝိယ အဟေသုံ။ အတ္တနော အပရာဓံ သရီတွာ မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ (သီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၃၈။) အတ္တနော အပရာဓံ သရီတွာ မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိတိ ဣဒံ သေဒမုဉ္ဆနဿ ကာရဏာဒဿနံ။ နာ ဟိ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝတော သေဒမုဉ္ဆနံ သမ္ဘဝတိ ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိဟေတုဘာဝတော။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၅။)

http://www.dhammadownload.com

အဇာတသတ်မင်း၏ ကိုယ်သို့ နံ့ရာအခါဝယ် အဇာတသတ်မင်း၏ တစ်ကိုယ်လုံးမှ ချွေးများ ယိုစီးလာရာ ဘုရားရှင်၏ အာနဘော်တော်ကြောင့် ချွေးမထွက်နိုင်ခြင်းကို အာဂမ ပြု၍ ဆုံးဖြတ်ပါဆိုလျှင်-

အတ္တနော အပရာဓံ သရိတွာ မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဟူသော ချွေးထွက်ခြင်း၏ အကြောင်းပြ အဋ္ဌကထာပါဠိကို ထောက်ဆလျှင် ဘုရားရှင်၏ အာနုဘော်တော်သည် ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ချွေးထွက်ခြင်း မဖြစ်နိုင်ပါ။

ကျမ်းညှို ။ ။ အနေကဇာတိသံသာရံ၊ သန္ဓာဝိဿံ အနိဗ္ဗိသံ ။ ပ။ ဣဒံ ပဌမဗုဒ္ဓဝစနံ။ ကေစိ "ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ" တိ ခန္ဓကေ ဥဒါနဂါထံ ဝဒန္တိ။ ဧသော ပန ပါဠိပဒဒိဝသေ သဗ္ဗညုဘာဝပ္ပတ္တဿ ။ ပ။ ဥဒါနာဂါထာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆။)

ဓမ္မပဒဘာဏကတို့ကား အနေကဇာတိသံသာရံ-စသော ဂါထာသည် ပဌမဗုဒ္ဓဝစန မည်၏။ ခန္ဓကဘာဏကတို့ကား ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ-စသော ဥဒါန်းဂါထာသာ ပဌမဗုဒ္ဓဝစန မည်၏။ ဤကဲ့သို့ "အယူဝါဒ အဆိုကွဲရာ၌ ညီညွတ်အောင် ကျမ်းညှိပြပါ" ဟု ဆိုလျှင်-

အနေကဇာတိ ဂါထာကို သဗ္ဗညုတညာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်, ဖိုလ်ကို အပရာဓိတပလ္လင်ထက်ဝယ် ဆင်ခြင်တော်မူသဖြင့် ဧကူန-ဝီသတိမံ ပစ္ဆဝေကွဏာဉာဏ်၏ အခြားမဲ့၌ နှလုံးသွင်းတော် မူသည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒဘာဏကဆရာတို့က "ပဌမဗုဒ္ဓဝစန" ဟု ယူသည်။ ခန္ဓကဘာဏကတို့ကား ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ-စသော ဥဒါန်းဂါထာသာ "ပဌမဗုဒ္ဓဝစန" ဟု ယူသည်။

ဓမ္မပဒဘာဏကတို့ဂါထာကား မနသာဝဝတ္ထပိတဖြစ်၍ မဟာဇနအား ဥပကာရ မဖြစ်။ ဂါတို့ ဂါထာသာ ဝစီဘေဒဒေသိတဖြစ်၍ ဥပကာရ ဖြစ်ရကား "ပဌမဖြစ်သည်" ဟု ခန္ဓကဘာဏကတို့ ဆိုကုန်သည်။ ဒေသနာ၏ ဥပကာရ အနုပကာရ ဖြစ်ခြင်းသည် လက္ခဏာမဟုတ်၊ ရှေးဦးစွာ မနသာဝဝတ္ထပိတ ဖြစ်ရကား ဂါတို့ဂါထာသာ "ပဌမဖြစ်သည်" ဟု ဓမ္မပဒဘာဏကတို့ ဆိုကုန်သည်။

မနသာ ပဝတ္တိတဓမ္မတွင် အနေကဇာတိဂါထာသည် ပဌမ။ ဝါစာယ-ပဝတ္တိတ ဓမ္မတွင် ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ-ဂါထာသည် ပဌမ။ ဤသို့

http://www.dhammadownload.com

ယူလျှင် ဝါဒ ၂-မျိုးလုံးပင် သင့်ပါသည်။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁။ ၈၅-၆-၇ ကြည့်။ ဂဏ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၁၃၆-လည်း ရှု။)

နီတတ္ထ ။ ။ နီယိတ္ထာတိ နီတော၊ နီတော အတ္ထော နီတတ္ထော။ ။ နီယိတ္ထ၊ သိအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နီတော၊ ၏။ နီတော၊ သိအပ်ပြီးသော။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။ နီတတ္ထော၊ သိအပ်ပြီးသောအနက် ။ ။ နီတ-၌ တ-ပစ္စည်း အတိတ်ဟောဖြစ်၍ မုချအားဖြင့် သံဝဏ္ဏေတမ္ဗ စကားထဲ၌ တိုက်ရိုက်ပါပြီးအနက်ကို နီတတ္ထ-ခေါ်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဗြဟ္မဒတ္တောတိ တဿ နာမံ။ (သီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၆။) ဤ၌ ဗြဂ္ဂဒတ္ထ-သဒ္ဒါသည် "ဇာတိသဒ္ဒါစသည်မဟုတ် နာမသဒ္ဒါ" ဟု ဖွင့်တိုင်း ယူရသောကြောင့် နီတတ္ထ ဖြစ်၏။ ။ ဥပစာ ရသော အဖွင့်မှ တစ်ပါး အဖွင့်တိုင်း ရနိုင်သည်။

နေယျတ္ထ ။ ။ နေတမ္ဗောတိ နေယ္ယော။ နေယ္ယော အတ္ထော နေယျတ္ထော။ ။ နေတမ္ဗော၊ ဆောင်၍ သိအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နေယ္ယော၊ ၏။ နေယ္ယော၊ ဆောင်၍ သိအပ်သော။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။ နေယျတ္ထော၊ အံနက်။ ။ နေယျ-၌ ဏျ-ပစ္စည်း အရဟ, သက္က, ဘဗ္ဗဟော အနာဂတ်သဘော ဖြစ်သောကြောင့် သံဝဏ္ဏေတမ္ဗထဲ၌ တိုက်ရိုက်မပါမူ၍ ဆောင်၍ သိအပ်သော အနက်ကို နေယျတ္ထ ခေါ်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဖုဿ ဖုဿ ပဋိသံဝေဒေန္တီတိ ဖုသိတ္ဝာ ဖုသိတ္ဝာ ပဋိသံဝေဒေန္တီ။ ဇတ္ထ စ ကိဠာပိ အာယတနာနံ ဖုသနကိစ္စံ ဝိယ ဝုတ္တံ။ တထာပိ နံ တေသံ ဖုသနကိစ္စတာ ဝေဒိတမ္ဗာ။ နံ ဟိ အာယတနာနိ ဖုသန္တိ၊ ဖဿောဝတံ် တံ် အာရမ္မဏံ ဖုသတိ၊ အာယတနာနိ ပန ဖဿေ ဥပနိက္ခိပိတ္ဝာ ဒဿိတာနိ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၅။) ဤ၌ ဌာနီ ဖဿ၏ တွေ့ထိသော အခြင်းအရာကို ဌာန အာယတန၌ တင်စားသောကြောင့် ဌာနျူပစာ ဖြစ်၏။ အာယတနတို့ကို ဖဿ ပေါ် တင်စား၍ (ဝါ) ထည့်သွင်း၍ ခေါ်သည်-ဟူလို။ ဥပစာ ဖြေလိုရင်းဖြစ်သောကြောင့် နေယျတ္ထဖြစ်၏။ ။ ဥပစာ ရသော အဖြေတိုင်းပင် နေယျတ္ထ ရနိုင်သည်။

ဥဇုဝုတ် ။ ။ ဥဇုတော ဝုတ္တံ ဥဇုဝုတ္တံ၊ ။ အဖြောင့်အားဖြင့်ဆိုအပ်သော စကားတည်း။ ။ နီတတ္ထနှင့် တူ၏။

ဝင်္ကဝုတ် ။ ။ ဝင်္ကတော ဝုတ္တံ ဝင်္ကဝုတ္တံ ။ ။ အကောက်အားဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

ဆိုအပ်သော စကားတည်း ။ ။ နေယျတ္ထနှင့် တူ၏။

အတ္ထာပန္နေ ။ ။ အနက်ရောက်သောအားဖြင့် ယူရခြင်းသည် အတ္ထာပန္နမည်၏ ။ ။ ပုဒ်စစ်၌ မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ အနက်ရောက်သောအားဖြင့် ယူသောနည်းသည် အတ္ထာပန္နနည်း မည်၏-ဟူ၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဇတ္ထ ပရိယာပန္နာတိ ဇတ္ထ မယံ ဒေသနာဇာလေ ပရိယာပန္နာ၊ ဇတေနအာဗဒ္ဓါအန္တေဂေလိကတာ စ ဟုတွာဥမ္မဂ္ဂမာနာ ဥမ္မဂ္ဂန္တိ။ နံ ဟေတ္ထ အသင်္ကိတော ဒိဋ္ဌဂတိကော နာမ အတ္ထိတိ။ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၇။)

နံ ဟေတ္ထာတိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တပါဠိယာ အာပန္နတ္ထံ ဒဿေတိ။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၆၉။)

အတ္ထာပတ္တိ ။ ။ **"ဗျတိဆိုက၊ အနွယ၊ ရကြိအတ္ထာပတ်။ အနွယဆို၊ ဗျတိကို၊ ရလိုအတ္ထာပတ်"** ဟူသည်နှင့်အညီ ဗျတိရေကဆိုက အနွယ ယူရခြင်း, အနွယဆိုက ဗျတိရေကယူရခြင်းအားဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ယူရခြင်းသည် အတ္ထာပတ္တိ မည်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အညေဝါတိ ဣဒံ ပနေတ္ထ ဝ ဝတ္ထာနုပဝစနံ၊ အညေဝ နုပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိအာဒယော။ (သီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။)

သဒ္ဒန္တရသန္နိဿန ။ ။ သာမညဝစနောပိ သဒ္ဒေါ သဒ္ဒန္တရသန္နိဿနေန ဝိသေသဝိသယော သိယာ ။ ။ သဒ္ဒေါ၊ သဒ္ဒါသည်။ သာမညဝစနောပိ၊ သာမည သဒ္ဒါပင် ဖြစ်သော်လည်း။ သဒ္ဒန္တရသန္နိဿနေန၊ သဒ္ဒါထူး၏ အနီး၌ တည်သောကြောင့်။ ဝိသေသဝိသယော၊ ထူးသောတည်ရာ (အနက်) ရှိသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

သာမညသဒ္ဒါ၊ ဖြစ်ငြားပါလည်း၊ တည်ရာဌာန၊ ထူးပြန်က၊ ဝိသေသတ္တ ဟောမြွိတည်း-နိယ်တို့နှင့် ညီစွာ အဋ္ဌကထာတို့၌ သာမညဆိုသော်လည်း သဒ္ဒါထူး၏ အနီး၌ တည်ခြင်းကြောင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်အထူးကို ယူရခြင်းသည် သဒ္ဒန္တရသန္နိဿန မည်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ သနရာမရလောကဂရုံ ။ ။ သီလကွန် ဗုဒ္ဓပဏာမ-ဂါထာ၌ လောက-သဒ္ဒါသည် လောက ၃-ပါးကို ဟောနိုင်သော သာမညသဒ္ဒါ ဖြစ်သော်လည်း ဂရု-ဟူသော သဒ္ဒန္တရသန္နိဿနကြောင့် လောကအရ အလေးဂရုပြုဖွယ်နိုင်သော သတ္တလောကကိုသာ ယူရမည်။

သဒ္ဒန္တရပေါဟန ။ ။ (သဒ္ဒန္တရသဒ္ဒါပဟ အဝ-ပုဗ္ဗ, ဟန်-ဓာတ်၊ ပ--

http://www.dhammadownload.com

အာဂုံ)။ သဒ္ဒါတစ်ပါး၏အနက်ကို ပယ်ခြင်းသည် သဒ္ဒန္တရပေါဟနမည်၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ "ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားသည်" ဟု အနက်ပေးသဖြင့် ရဟန်းသစ်ပင် မြင်မြင်သမျှ အခြားသော အနက်များ ပယ်ဖျက်ပြီး ဖြစ်၏။ "ပုရိသော၊ ယောကျ်ားသည်သာ။ ဂစ္ဆတိ၊ သွား၏။" ဟု ပေးသဖြင့် မိန်းမစသည် သွား၏ ဟူသော အနက်များကို ပယ်ပြီးဖြစ်၏။ ဧဝံ မေ သုတံ။ ဤ၌ "သုတံ၊ ကြား အပ်၏" ဟု အနက်ကို ဆိုသဖြင့် မကြားဟူသော အနက်ကို တားမြစ်သော ကြောင့် သဒ္ဒန္တရပေါဟန မည်၏ ။ ။ ဤသဒ္ဒန္တရပေါဟနကား နေရာတိုင်း မှာပင် ရနိုင်သည်။

---

(၉) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

"သတ်မှတ်ပေးသည့် အဋ္ဌကထာအကြောင်းအရာ အဓိပ္ပာယ်သွားအတိုင်း ဝုတ္တောဒယဆန်းကျမ်းလာဂါထာ တစ်မျိုးမျိုးကျနအောင် စီကုံးစေခြင်း" ဟူရာ ဝယ်–

"သတ်မှတ်ပေးသည့်အဋ္ဌကထာအကြောင်းအရာအဓိပ္ပာယ်သွား" ဟူသည် ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ရှိသော ပါဠိဝါကျ တစ်ခုခုကို ထုတ်ပြ၍ဖြစ်စေ, မြန်မာလို ဖြစ်စေ ထုတ်ပြ၍ ထိုပါဠိဝါကျ အဓိပ္ပာယ်သွားကို မပျက်စေမူ၍ ဝုတ္တောဒယ ဆန်းကျမ်းလာ ဂါထာစီကုံးစေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အာကာသေ ပါဏိ'စာလေတွာ အလဂ္ဂစိတ္တတာယ စေဝ စန္ဒောပမပဋိဒါယ စ ပသံသိတော (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၄)-ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိ ဝါကျကို တတိယနကာရဝိပုလာဂါထာ စီပုံကား–

စာလေတွာ ပါဏိမာကာသေ၊ အလဂ္ဂစိတ္တတာယ စ။
စန္ဒောပမပဋိပဒါ၊ နာထေနာဟံ ပသံသိတော။

စည်းမျဉ်းမှတ်ချက်၌ ။ ။ "အဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော ဂါထာ၏ အမျိုး အမည်ကိုမေးခြင်း, အနက်ယောဇနာစေခြင်းလည်း စပ်ဆိုင်ပါဝင်သည်" ဟူရာဝယ် "အဋ္ဌကထာ၌ ပါရှိသော ဂါထာတစ်ခုခုကို ထုတ်ပြ၍ ထိုဂါထာ ၏ အရိယာစသော အမျိုး, အရိယာသာမည စသော ဂါထာအမည်, အနုဋ္ဌုဘ စသော ဆန်းအမည်တို့ကို မေးရမည်, အနက်ယောဇနာစေရမည်" ဟု ဆိုလိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တသ္မာ အကလ္ယာဏဓနံ၊ အာသီဝိသမိဝေါရဂံ။
အာရကာ ပရိဝဇ္ဇေယ္ယ၊ ဘူတိကာမော ဝိစက္ခဏော။
(သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၀။)

ဤဂါထာသည် အမျိုးအားဖြင့် ဝတ္တမျိုး, ဂါထာအမည်အားဖြင့် ပဌမ ဘကာရဝိပုလာဂါထာ, ဆန်းအမည်အားဖြင့် အနုဋ္ဌုဘဆန်း။

တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဘူတိကာမော၊ နိဗ္ဗာန်ကို အလိုရှိသော။ ဝိစက္ခဏော၊ ပညာရှိသည်။ အကလ္ယာဏဓနံ၊ သူတော်ကောင်းမဟုတ်သောသူကို။ အာသီဝိသံ၊ လျင်သော အဆိပ်ရှိသော။ ဥရဂံ ဣဝ၊ မြွေကဲ့သို့။ အာရကာ၊ ဝေးစွာ။ ပရိဝဇ္ဇေယ္ယ၊ ကြဉ်ရှာ၏။

---

(၁၀) နံပါတ် စဉ်းမျဉ်း အဖြေ

စည်းမျဉ်း (၁၀) ၌ "အဋ္ဌကထာပါဠိကို စွဲ၍ ဌာယီဘာဝ စသော ဘာဝါလင်္ကာရကို မေးခြင်း" ဟူရာဝယ်-

"အဋ္ဌကထာကို စွဲ၍" ဟူသည် ။ ။ "အဋ္ဌကထာပါဠိကို ထုတ်ပြရမည်" ဟု ဆိုလိုသည်။

"ဌာယီဘာဝစသော ဘာဝါလင်္ကာရကို မေးခြင်း" ဟူသည် ။ ။ "အလင်္ကာကျမ်းလာ ဌာယီဘာဝ (၉) ပါးနှင့်စာကွ, ဘာဝ, ဝိဘာဝ, အနုဘာဝ, ရသတို့ကို မေးရမည်" ဟု ဆိုလိုသည် ။ ။ ဘာဝဝိဘာဝစသည် ထုတ်ရာ၌-

စိတ္တဝုတ္တိဝိသေသာ တု၊ ဘာဝယန္တိ ရသေ ယတော။
ရတျာဒယော တတော်ဘာဝ၊ သဒ္ဒေန ပရိကိတ္တိတာ။ (သုဗောဓာလင်္ကာရ။ ၃၄၀)-ဟူသည်နှင့်အညီ စိတ်၏ဖြစ်ခြင်းအထူးကို ဌာယီဘာဝ ထုတ်ရမည်။ ထိုဘာဝကိုပင်လျှင် ရသ ထုတ်ရမည်။ အကြောင်းကို ဝိဘာဝ ထုတ်ရမည်။ ဝိဘာဝသည်လည်း-

(၁) အာရမ္မဏဝိဘာဝ, (၂) ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝဟု ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင် အာရုံအကြောင်းကို အာရမ္မဏဝိဘာဝ ထုတ်ရမည်။ ဥပထမ္ဘက-အခြေအရံအကြောင်းကို ဥဒ္ဒီပနထုတ်ရမည်။ ယော သိယာ ဗောဓကော တေသ-မနုဘာဝေါယမိရိတော (သုဗောဓာလင်္ကာရ။ ၃၄၈)-နှင့် အညီ ထိုဘာဝအမျိုးမျိုးတို့ကို သိစေတတ်သော အကျိုးအဆက်အဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဘယဋ္ဌာယီဘာဝ၏ ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အတ္တနော အပရာဓံ သရိတ္တာ မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ–ဟူသော အဋ္ဌကထာ (သီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၈)–၌ မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ–ဟူသော စကားရပ် ကို ဘယဋ္ဌာယီဘာဝ ထုတ်လိုသော်–

မဟာဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇိ–အရ ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။ ၎င်း ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဘယဋ္ဌာယီဘာဝ–မည်၏။ ရသအားဖြင့် ဘယာနကရသ မည်၏။ မိမိသည် ပြုအပ်သော ပိတုဃာတက အမှုသည် အာရမ္မဏဝိဘာဝ မည်၏။ ဒေဝဒတ်နှင့် ပေါင်းခြင်းစသော အခြံအရံ အကြောင်း ဟူသမျှသည် ဥဒ္ဒိပနဝိဘာဝ မည်၏။ အလုံးစုံသော ကိုယ်မှ ချွေးထွက်ခြင်း, ဘုရားထံတော်သို့ ဖြောင့်ဖြောင့်မသွားနိုင်ခြင်း, ဇီဝကကို လက်ဆွဲ၍ ကျောင်းစဉ့် လှည့်လည်ခြင်း အစရှိသော အကျိုး အဆက်အဆက်သည် အနုဘာဝ မည်၏ ။ ။ "ဤသို့စသည်ဖြင့် ထုတ်ရမည်" ဟု ဆိုလိုသည်။

သီလက္ခန် ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ ပြီး၏။

ဓမ္မသင်္ဂဏီ (အဋ္ဌသာလိနီ) ဒုတိယနေ့ စဉ်းမျဉ်း အဖြေ

(၁) ၌ ပဌမနေ့နှင့် အတူဖြစ်သောကြောင့် အထူးညွှန်ကြားရန်မလို။

---

(၂) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

(၁) လိုအပ်သော ဝါကျကို ထုတ်ပြ၍ ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂ–ဟေတု, ဌပနာပဋိက္ခေပ, စောဒနာ ဟူသော ဌပနာပဋ္ဌကနည်း သုဒ္ဓကျမ်းတက်, ကျမ်းထွက်တို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကို မေးခြင်း, (၂) ဌပနာ, အနုလောမပါပနာဒီ ကျမ်းရိုး ၅–ချက်ဖြင့် တစ်မျိုးမျိုးကို မေးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ဌပနာပဋ္ဌကနည်းကျမ်းတက်

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဓမ္မောတိဟေတု၊ ဝုတ္တဥ္စေတံ "ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မ ပဋိသမ္ဘိဒါ" တိ။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃။)

ကျမ်းတက်ပုံ ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ (အာလုပ်) အဋ္ဌကထာဆရာ သည် (ကတ္တား) ဓမ္မောတိဟေတု–ဟူသော ဝါကျဖြင့် ဓမ္မ–သဒ္ဒါ၏ အကြောင်း ဟော၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ဤသို့ ပြသည်ရှိသော် မိမိ၏

http://www.dhammadownload.com

သကဝစနသာ ဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့ မယုံကြည်နိုင်ရာလေသောကြောင့် (အာဘောဂဟိတ်)။ "ဓမ္မောတိ ဟေတု" ဟူ၍ ဓမ္မ-သဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဟောဏ် အဖြစ်မျှကိုသာ မပြဆိုသင့် (ဌပနာ ပဋိက္ခေပ)။ ထိုစကားကို ယုံကြည်ကြောင်းဖြစ်သော ပရဝစန, သာဓက, အာဂမ ဒဋ္ဌိကရဏ စကားကား အဘယ်ပါနည်း, (ဝါ) အဘယ်အာဂမယုတ္တိဖြင့် ယုံကြည်ရပါအံ့နည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ သူမေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုအမေးကို ဖြေကြားလိုသောဆရာသည် ဝတ္တာဥေတ်-စသည်ကို မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ "ဟေတုမိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ" ဟူ၍ ပဋိသမ္ဘိဒါ-မဂ်ပါဠိတော်၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောကြားလေသောကြောင့် ယုံကြည်အပ်၏-ဟူလို။

မှတ်ချက် ။ ။ **"ဌပနာပြု၊ ဒေါသလက္ခဏာ၊ အာဘောဂါနှင့်၊ ဟိတ်ဖြာ, ရှေ့ပယ်၊ နှယဆွယ်၊ မေးဖွယ်ပဋ္ဌာန၊ တက်နည်းပြ"** ဟူသည်နှင့် အညီတည်း။

အနုလောမပါပနာဒီကျမ်းတက်

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ (က) ဓမ္မောတိ ဟေတု။ (ခ) ဝတ္တဥေတ် "ဟေတုမိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ" တိ။

ကျမ်းတက်ပုံ ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ (အာလုပ်) အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ကတ္တား) ဓမ္မောတိ ဟေတု-ဟူသော ပါဠိဖြင့် ဒဋ္ဌိယဝါကျကို ပြဆိုတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ဤသို့ ဒဋ္ဌိယဝါကျကိုသာ ပြဆိုသည်ရှိသော် ဒဋ္ဌိယဝါကျသာ ရှိ၍ ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (အနုလောပပါပနာ)။ စင်စစ်တမူကား ဒဋ္ဌိယဝါကျသာ ရှိ၍ ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ မရှိဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့် (ပဋိလောမပါပနာ)။ ထိုသို့မရောက်သင့်လေသောကြောင့် ထိုဒဋ္ဌိယဝါကျ၏ ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (အနုလောမရောပနာ)။ ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျကို မပြဘဲ မနေသင့်ရာ (ပဋိလောမရောပနာ)။ မနေသင့်ဘဲလျက် နေချေပါက ဆရာ့အပေါ်၌ ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ, ဝါကျမပြည့်စုံခြင်းဟူသော အပရိပုဏ္ဏဒေါသ, ဝါကျမနှံ့စပ်ခြင်းဟူသော အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (ဒေါသာရောပန)။ ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ ဌပနာဒီဒေါသာရောပနဖြင့် စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုစောဒနာကို သောဓနာမူပြုလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဝတ္တဥေတ်-စသည်ကို မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ဒဋ္ဌိယဝါကျ၏ ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျကိုလည်း ငါဆရာပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော ဒေါသ မရောက် ကင်းစင်လွှင့်ပျောက်၏-ဟူလို။ (သဘာဝတက်လည်း တက်နိုင်သည်။)

မှတ်ချက် ။ ။ အထက်ပါအတိုင်း ဝါကျအမည်ကို သုံးသပ်၍ တက်ခြင်းကို "ဝါကျတက်" ဟု ခေါ်သည်။ ဝါကျအမည်ကို မသုံးသပ်ဘဲ အနက်သဘောကို သုံးသပ်၍ တက်ခြင်းကို "သဘာဝတက်" ဟု ခေါ်သည်။

ဌပန ပဋ္ဌကနည်းကျမ်းထွက်

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အဓမ္မော နိရယံ နေတိ။ (နိ၊ ဌ။ ၈၁။)

ကံပုဒ်ကိုထွက်ပုံ ။ ။ အရှင်အဌကထာဆရာ (အာလုပ်) အဌကထာဆရာသည် (ကတ္တား) နေတိ-ဖြင့် သကမ္မကကြိယာကိုပြတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ သကမ္မကကြိယာဖြစ်၍ ကံရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ ထိုသို့ ကံရှိသင့်လေသောကြောင့် (အာဘောဂဟိတ်)။ "နေတိ" ဟူ၍ သကမ္မကကြိယာကိုသာ မဆိုသင့် (ဌပနာပဋိက္ခေပ)။ ကံကား အဘယ်ပါနည်း (စောဒနာ၊ ဝါ၊ ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ သူမေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုအမေးကို ဖြေအံ့သောငှာ နိရယံ-ဟူသော ပါဠိကို-မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ ကံကား နိရယံ ဖြစ်၏-ဟူလို။

ပါပပနာဒီကျမ်းရိုးထွက်

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အဓမ္မော နိရယံ နေတိ။ (နိ၊ ဌ၊ ၈၁။)

ကံပုဒ်ကိုထွက်ပုံ ။ ။ အရှင်အဌကထာဆရာ (အာလုပ်) ဆရာသည် (ကတ္တား) နေတိ-ဖြင့် သကမ္မကကြိယာကို ပြတော်မူ၏ (ဌပနာ)။ ဤသို့ ပြဆိုသည်ရှိသော် သကမ္မကကြိယာသာရှိ၍ ကံပုဒ်မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်၏ (အနုလောမပါပနာ)။ စင်စစ်သော်ကား ကံပုဒ် မရှိဟူသော အနက် မရောက်သင့် (ပဋိလောမပါပနာ)။ ထို့ကြောင့် ကံပုဒ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်၏ (အနုလောမရောပနာ)။ ကံပုဒ်ကိုမပြဆိုဘဲမနေသင့် (ပဋိလောမရောပနာ)။ ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုက ဆရာအပေါ်၌ ကမ္မ ကမ္မီ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (ဒေါသာရောပန)။ ကံပုဒ်ကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ သူစောဒနာဖွယ်ရှိရကား ထိုစောဒနာကို သောဓနာလိုသော ဆရာသည် နိရယံ-ဟူသောပါဠိကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ။ ။ နိရယံ-ဟူသော ကံပုဒ်ကို ငါဆရာပြဆိုသောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

ဝိရောဓိဒေါသ မရောက်၊ ကင်းစင်လွင့်ပျောက်၏-ဟူလို။

မှတ်ချက် ။ ။ ပညတ်, ပရမတ်လည်း ထွက်နိုင်သည်။

(ခ) မှတ်ချက်၌ ။ ။ (၁) ဧဝံ သတိ, ဧဝဉ်, ယဒိ ဧဝံ-စသည် အစချီသော ဝါကျတို့၌ နီတတ္ထအားဖြင့် ရသင့်ရထိုက်သော အနုလောမပါပနာဒိ ကို ထုတ်ပြစေခြင်း။ (၂) နေယျတ္ထအားဖြင့် ရသင့်ရထိုက်သော အနုလောမပါပနာဒိ ကို ထုတ်ပြစေခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ထုတ်ပုံဥပဒေ ။ ။ **ဧဝဉ်စု၊ စပ်ရာရှု၊ အနုပါပန။ အထခေါ-၏ စပ်ရာထည့်၊ ပဋိပါပန။ တသ္မာ-စု၊ စပ်ရာရှု၊ အနုရောပန။ နောက်ပုဒ်အရှိ၊ ပြန်လှန်ဘိ၊ ပဋိရောပန။** (ရွှေရေးဆောင်နိယံ။ ၁၇၄-၈။)

ဧဝံသတိ၊ ရှိသည့်ဗျူဟာ၊ ဤအရာ၌၊ ဤမှာပါပန၊ မျှသည်ရောပန၊ လဒ္ဓဒေါသ၊ မျှဂုဏဟု၊ ကိစ္စပိုင်းဖြတ်၊ ပုဒ်ကိုမှတ်သည်၊ မချွတ်မယွင်း၊ မြဲစေမင်း။ (အရှင် တိပိဋကနာဂနိယံ။ ၂၀။)

အထက်ပါနိယံများအရ ဧဝံ သတိ, ဧဝံ သန္တေ စသော စောဒနာဝါကျ၌ ဒေါသ, ဂုဏ ဝေဖန်ပြလျက် နေယျတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော အနုလောမပါပနာ, ပဋိလောမပါပနာ, အနုလောမရောပနာ, ပဋိလောမရောပနာ, ဌပနာ။ ဤငါးချက်ကို ထုတ်ဆောင်အပ်၏။

ဧဝံသန္တေ-ပြယုဂ် ။ ။ အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သာရိပုတ္တထေရပ္ပဘဝေါ။ ပ။ ဧဝံ သန္တေ ထေရောဝ ပဌမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဟောတိတိ။ (နီ၊ ဌ။ ၁၈။) ဧဝံသန္တေ-အစချီသော ဝါကျဖြင့် လဒ္ဓဒေါသကို နီတတ္ထနည်းအားဖြင့် ပြ၏။ အနုလောမပါပနာစသည်ကို နေယျတ္ထနည်းအားဖြင့် ထုတ်ဆောင်အပ်၏။

ထုတ်ဆောင်ပုံ ။ ။ "အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သာရိပုတ္တထေရပ္ပဘဝေါ ဟောတိ"တိ ဝုတ္တံ (မူလဌပနာ)။ "အဘိဓမ္မာ၌ ပို့ချစဉ်မည်သည် သာရိပုတ္တရာမထေရ်လျှင် အမွန်အစဖြစ်၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏။ (၁) ဧဝံသန္တေ ထေရောဝ ပဌမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဘဝေယျ (အနုလောမပါပနာ)။ ဤသို့ ဆိုသည်ရှိသော် သာရိပုတ္တရာ မထေရ်သည်သာလျှင် ရှေးဦးစွာ အဘိဓမ္မိက ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရာ၏။ (၂) အထ ခေါ နု ထေရောဝ ပဌမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဘဝေယျ (ပဋိလောမပါပနာ)။ စင်စစ်သော်ကား သာရိပုတ္တရာမထေရ်သာ ရှေးဦးစွာ အာဘိဓမ္မိကပုဂ္ဂိုလ် မဖြစ်ခဲ့လေရာ။ (၃) တသ္မာ "အဘိဓမ္မေ

http://www.dhammadownload.com

ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သမ္မာသမ္မဒ္ဓပ္ပဘဝေါဟောတိတိဝတ္တွဗ္ဗံ (အနုဒ္ဒလောမ ရောပနာ)။ ထို့ကြောင့် "အဘိဓမ္မာဒ်၌ ပို့ချစဉ်မည်သည် မြတ်စွာဘုရားလျှင် အမွန်အစ ဖြစ်၏" ဟု ဆိုအပ်၏။ (၄) "နာ အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါနာမ သာရိပုတ္တထေရပ္ပဘဝေါ ဟောတိ" တိ ဝတ္တွဗ္ဗံ (ပဋိလောမရောပနာ)။ "အဘိဓမ္မာဒ်၌ ပို့ချစဉ် မည်သည် သာရိပုတ္တရာမထေရ်လျှင် အမွန်အစ ဖြစ်၏" ဟု မဆိုအပ်။ ။ ဤသို့ ထုတ်ဆောင်အပ်၏။ ဓဝံ သန္တေ တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တမဂဟေတွာ ဝါစနာမဂ္ဂသ ထေရပ္ပဘဝတ္တွဝစန မေဝ ဂဟေတွာ ဧတေန ပုရိမဝစနဉ္စ ပဋိက္ခိပန္တော စောဒေတိ။ (မူလဋီကာ၊ ၁။ ၁၈။)

မှတ်ချက် ။ ။ ဓဝံ သတိ-နှင့် ဓဝံ သန္တေ-အတူတူပင်။

အမှာစကားရပ် ။ ။ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာဒ်၌ ဓဝဋ္ဌိ-အစရှိသော ဝါကျများ စာအုပ်နံပါတ် (၂၀၈-၉၊ ၃၉၃၊ ၄၁၃)-တို့၌ တွေ့ရှိရသော်လည်း အပြစ်ပြလဒ္ဓဒေါသ မဟုတ်ကြဘဲ လဒ္ဓဂုဏနှင့် တပ္ပါကဋိကရဏတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ (၄၁၃)-၌ တွေ့ရှိသော ဝါကျကား ဓဝဋ္ဌိသာ ဖြစ်ရမည်။ ၎င်းဝါကျလည်း အဖြေပြဝါကျသာ ဖြစ်၏။ ဓဝဋ္ဌိ-ဝါကျ လဒ္ဓဒေါသပြ တွေ့ရှိပါက ဓဝံ သတိ, ဓဝံ သန္တေ, ယဒိ ဓဝံ-အစရှိသော ဝါကျတို့၌ ပြဆိုအပ်သော နည်းဖြင့် အနုလောမပါပနာစသည်ကို ထုတ်ဆောင်၍ ယူအပ်၏။

ယဒိ ဓဝံ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ယဒိ ဓဝံ ဒူရေ ဘေရီအာဒီသု ဝဇ္ဇမာနေသု "ဒူရေ သဒ္ဒေါ" တိ ဇာနနံ နာ ဘဝေယျာတိ? နော နာ ဘဝတိ။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၃၅၂။) ယဒိ ဓဝံ-အစရှိသောဝါကျဖြင့် လဒ္ဓဒေါသကို နိတ္ထာနည်းအားဖြင့် ပြ၍ ကျန်ပဋိလောမပါပနာ စသည်ကို နေယျတ္ထအားဖြင့် ထုတ်ဆောင်အပ်၏။

ထုတ်ပုံ ။ ။ "အာမ သမ္မတ္တဂေါစရ" န္တိ ဝုတ္တံ (မူလဋ္ဌပနာ)။ "အာမ သမ္မတ္တဂေါစရံ" ဟု ဆိုတော်မူ၏။ (၁) ယဒိ ဓဝံ ဒူရေ ဘေရီအာဒီသု ဝဇ္ဇမာနေသု "ဒူရေ သဒ္ဒေါ" တိ ဇာနနံ ဘဝေယျ (အနုလောမပါပနာ)။ အကယ်၍ ဤသို့ဖြစ်ပါက အဝေးရှိ စည်စသည်တို့ကို တီးခတ်အပ်ကုန်သည် ရှိသော် "အဝေးသံ" ဟု သိခြင်း ဖြစ်ရာ၏။ ("အဝေးသံ" ဟု သိရာ၏)။ (၂) အထ ခေါ ဒူရေ ဘေရီအာဒီသု ဝဇ္ဇမာနေသုပိ "ဒူရေ သဒ္ဒေါ" တိ ဇာနနံ နာ ဘဝေယျ (ပဋိလောမပါပနာ)။ စင်စစ်သော်ကား ဝေးသော အရပ်၌ စည်စသည်တို့ကို တီးခတ်အပ်သော်လည်း "အဝေးသံ" ဟု မသိရာ။ (၃) တသ္မာ ဓတံ "အသမ္မတ္တဂေါစရ" န္တိ ဝတ္တွဗ္ဗံ (အနုလောမရောပနာ)။ ထို့ကြောင့် ထိုရုပ်ကို "အသမ္မတ္တဂေါစရ" ဟု ဆိုအပ်၏။ (၄) နာ "အာမ သမ္မတ္တဂေါစရ" န္တိ ဝတ္တွဗ္ဗံ

http://www.dhammadownload.com

(ပဋိလောမရောပနာ)။ "အာမ သမ္မတ္တဂေါစရံ" ဟု မဆိုသင့် ။ ။ ဤကား ယဒိ ဧဝံ-ဝါကျ ပါပနာဒိ ထုတ်ပုံတည်း။

မူလဋီကာ ဥဒါဟရဏ် ။ ။ သဗ္ဗံ တဒါရမ္မဏံ "ပရိတ္တာရမ္မဏာ" န္တိ ဝုတ္တံ (ဌပနာ)။ (၂) ယဒိ ဧဝံ မဟဂ္ဂတဝိပါကောပိ မဟဂ္ဂတာနုဘာဝနမေဝ အာပဇ္ဇတိ (အနုလောမပါပနာ)။ (၂) နာ (ပဋိလောမပါပနာ)။ (၃) တသ္မာ သမာဓိ သုခါနုဘာဝနဘူတော၊ သောပိ ကမ္မာနုရူပတောယေဝ ကမ္မာရမ္မဏော ဟောတိ (အနုလောမရောပနာ)။ (မူလဋီကာ၊ ၁။ ၁၉၀) ၌ ပါပနာ, ရောပနာ ၄-ချက် ပြည့်စုံအောင်မပါ။ ပဋိလောမရောပနာ ကင်းလွတ်ခဲ့သည်၊ ၎င်းပဋိလောမ ရောပနာ ထည့်လိုသော်-(၄) "နာ သဗ္ဗံ တဒါရမ္မဏံ 'ပရိတ္တာရမ္မဏာ' န္တိ ဝုတ္တံ" ဟု ထည့်လေ။

ယဒိ ဧဝံ၊ နှစ်ပါးပြွမ်းလျက်၊ တတ်စွမ်းသောလျှောက်၊ အပြစ်ကောက်မူ၊ နောက်စကားကို၊ မှတ်သားကိုင်လျက်၊ ယဒိ-ထက်ဝယ်၊ စွက်သည်ကြိုယာ၊ အသစ်ရှာ၊ ဧဝံ-နောက်မှာ၊ သတိလာ၊ သန္တေသု-လည်း ရံတခါ-ဟူသော ၅င် တိပိဋကနာဂနိယံ (၂၅)-နှင့် အညီ ယဒိ-စပ်ရာကြိုယာ အသစ်ရှာ၍ ထည့်စွက်ပြီးလျှင် ဧဝံ-နောက်မှာ ဤနေရာ၌ သတိ-ယှဉ်၍ အနက်ပေးပါ-ဟူလို။

အနုလောမပါပနာစသည်အဓိပ္ပာယ် ။ ။ ဤအနုလောမပါပနာထုတ်ရာ စကားရပ်တို့တွင် -

(၁) အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါနာမ သာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပဘဝေါ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ-ဟူသော စကားရပ်သည် ဌပေတိ ဧတာယာတိ ဌပနာ၊ ဌပိတမ္ဘာတိ ဝါ ဌပနာ၊ ဌပိယတေ ဝါ ဌပနာ-ဟူသော ကရဏသာဓန, ကမ္မသာဓန, ဘာဝ သာဓန ဝစနတ္ထနှင့် အညီ အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် အပြစ်တင်လို၍ ပရိဟာရ ဆရာ ဆိုအပ်သော စကားရပ်ကို ထားကြောင်း, ထားအပ်, ကြားခြင်းမျှ ဖြစ်သောကြောင့် ဌပနာ-မည်၏။ (ကျမ်းဆရာ၏ ဂဟေတမ္ဘစကားကို ဌပနာ ထားရမည်။)

(၂) ဧဝံ သန္တေ ထေရောဝ ပထမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဘဝေယျ-ဟူသော စကားရပ်သည် ပရဿ ဥပရိ ဒေါသံ ပါပေတိ ဧတာယာတိ ပါပနာ၊ အနုလောမေန ပါပနာ အနုလောမပါပနာ-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သူတစ်ပါး၏ အထက်၌ တိုက်ရိုက် အလျော်အားဖြင့် (ဝါ) အနုလုံအားဖြင့် (ဝါ) အနွယ အားဖြင့် အပြစ်သို့ ရောက်စေကြောင်း (ဝါ) အပြစ်တင်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် အနုလောမပါပနာ-မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

(၃) အထ ခေါ နထေရောဝ ပထမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဘဝေယျ-ဟူသော စကားရပ်သည် ပရသ ဥပရိ ဒေါသံ ပါပေတိ ဧတာယာတိ ပါပနာ၊ ပဋိလောမေန ပါပနာ ပဋိလောမပါပနာ-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ သူတစ်ပါး အပေါ်၌ တဖန် အပြန်အားဖြင့် (ဝါ) ပဋိလုံအားဖြင့် (ဝါ) ဗျတိရိက်အားဖြင့် အပြစ်သို့ ရောက်စေကြောင်း (ဝါ) အပြစ်တင်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပဋိလောမပါပနာ-မည်၏။

(၄) တသ္မာ အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓပ္ပဘဝေါ ဟော-တီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ-ဟူသော စကားရပ်သည် ယထာဝုတ္တသ ဥပရိ ဒေါသံ ရောပေတိ ဧတာယာတိ ရောပနာ၊ အနလောမေန ရောပနာ အနလောမရောပနာ-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ဌပနာစကားရပ်၏ အပေါ်၌ တိုက်ရိုက် အလျော်အားဖြင့် (ဝါ) အနလုံအားဖြင့် (ဝါ) အနွယအားဖြင့် အပြစ်သို့ တင်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် အနလောမရောပနာ-မည်၏။

(၅) နအဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သာရိပုတ္တထေရပ္ပဘဝေါဟောတီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ-ဟူသော စကားရပ်သည် ယထာဝုတ္တသ ဥပရိ ဒေါသံရောပေတိ ဧတာယာတိ ရောပနာ၊ ပဋိလောမေန ရောပနာ ပဋိလောမရောပနာ-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ဌပနာ-စကားရပ်၏အပေါ်၌ တဖန် အပြန်အားဖြင့် (ဝါ) ပဋိလုံအားဖြင့် (ဝါ) ဗျတိရိက်အားဖြင့် အပြစ်သို့ ရောက်စေကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပဋိလောမရောပနာ-မည်၏။

ထိုတွင် ။ ။ အနလောမပါပနာနှင့် ပဋိလောမပါပနာ ၂-ပါးတို့ကား ပုဂ္ဂလပဌာန ဖြစ်သည်။ အနလောမရောပနာနှင့် ပဋိလောမရောပနာ ၂-ပါး တို့ကား ဓမ္မပဌာန ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ခွဲခြား မှတ်သားအပ်၏။ ကျန်သော ယဒိ ဧဝံ-စသည်၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ခွဲစေအပ်၏။

---

(၃) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

(၁) ဝါ, အထဝါ, အပိစ အပရောနယော-တို့၏ သဒ္ဒါ အနက်, အကြောင်း အကျိုး ဝါကျလဲလှယ်ပုံကို မေးခြင်း။ (၂) တေန, တသ္မာ, တေနေဝါဟ, တေန ဝုစ္စတိ, တေန ဝုတ္တံ, ဂဟေတဗ္ဗာ, ဝတ္တဗ္ဗာ, အဓိပ္ပေတံ, ကထိတံ, သမ္ဘဝတော-စသည် ထားပုံအဓိပ္ပာယ်ကို ဝါကျထုတ်ပြ၍ မေးခြင်း၊ (၃) ပုနရတ္တိဒေါသ စသော ဂန္ဆဒေါသတို့ကို ပါဠိထုတ်ပြ၍ မေးခြင်း ဤ ၃-

http://www.dhammadownload.com

မျိုးကို ဆိုလိုသည်။

ဝါ–သဒ္ဒါလဲလှယ်ပုံဥဒါဟရဏ် ။ ။ သံကိလေသေ ဝါ နိယုတ္တာ တဿ အာရမ္မဏာဘာဝါနတိက္ကမနတောတိ သံကိလေသာ။ (နီ၊ ၌။ ၈၅။) သံကိ–လေသေဝါ–စသော ပါဠိ၌ သံကိလေသိကာ–ဟူသော ပါဠိတော် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဒ်ဝယ် ဏိက–ပစ္စည်း၏ အရဟတ္ထ (ထိုက်ခြင်း) အနက်မှ တပါး နိယုတ္တ (ယှဉ်တတ်) ဟူသော အနက်ကို လဲလှယ်ပြလိုသောကြောင့် ဝါ–သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

ရှင်းချက် ။ ။ ပဌမဝိကပ်၌ "သံကိလေသံ အရဟန္တီတိ သံကိလေသိကာ" ဟု ပြု၍ ဏိက–ပစ္စည်းသည် အရဟအနက်ဟော ပြ၏။ ဒုတိယဝိကပ်၌ "သံကိလေသေ နိယုတ္တာ သံကိလေသိကာ" ဟု ပြု၍ ဏိက–ပစ္စည်းသည် နိယုတ္တအနက်ဟောပြ၏။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယဝိကပ်ပြဝါကျ၌ဝါ–သဒ္ဒါဖြင့် "အနက်ကို လဲလှယ်၏" ဟု မှတ်သင့်၏။

ဝါ, အထဝါ–ဝါကျ လဲလှယ်ပုံအဓိပ္ပာယ်

ကြောင်းကျိုးနှစ်စု၊ တစ်ခုခု၊ လဲမှူ ဝါ, ထဝါ။ ကြောင်းကျိုးနှစ်ပါး၊ လဲလိုခြား၊ ထားကြ အပရော–သာ။ (တောင်တွင်းနိယ်။ ၁၁၂–၃။)

အနက်သဒ္ဒါ၊ မပါကြွင်းကျန်၊ ဆိုလတ်ပြန်ရာ၊ ဝါ, ထဝါ။ ရှေ့၌ဓိပ္ပာယ်၊ ကျယ်၍ချုံးရာ၊ ဝါ, ထဝါ။ ရှေ့၌ဆိုလတ်၊ စကားထပ်၍၊ ထူးရပ်ဆိုရာ၊ ဝါ, ထဝါ။ (တွင်းကြီးနိယ်။ ၁၂၄–၅–၆။)

အထ ဝါ–ကား၊ အကြောင်းတူ၊ အကျိုးမူကား အပြား၊ အကျိုးတူ၊ အကြောင်းမူကား အပြား။ (ရှင်တိပိဋကနာဂနိယ်။ ၆၂။)

နိယ်များ အရ – (၁) အကြောင်းကို လဲလှယ်ရာ၌လည်းကောင်း, (၂) အကျိုးကို လဲလှယ်ရာ၌လည်းကောင်း, (၃) အနက်ကြွင်း အနက်ကျန်ကို လဲလှယ်လိုရာ၌လည်းကောင်း, (၄) အကြောင်းအကျိုး နှစ်ပါးလုံးကို လဲလှယ်လိုရာ၌လည်းကောင်း, (၅) သဒ္ဒါကြွင်း သဒ္ဒါကျန်ကို လဲလှယ်လိုရာ၌ လည်းကောင်း, (၆) ရှေးအဓိပ္ပာယ် ကျယ်နေသည်ကို အကျဉ်းချုံး ပြလိုရာ၌လည်းကောင်း, (၇) ရှေ့စကားထက် ထူးသော အရာကို ပြလိုရာ၌လည်းကောင်း "ဝါ, အထ ဝါ–သဒ္ဒါ ထားကြသည်" ဟု မှတ်အပ်၏။ ထိုတွင်–

"အကျိုးလဲလှယ်ရာ၌ အကြောင်းတူ၍ အကျိုးပြား ဖြစ်စေရမည်၊ အကြောင်းလဲလှယ်ရာ၌ အကျိုးကူ၍ အကြောင်းပြား ဖြစ်စေရမည်" ဟု မှတ်၍

http://www.dhammadownload.com

ထုတ်လေ။ ဝါ-ပြယုဂ်ရှေ့၌ဆိုပြီး ဖြစ်သည်။

အထဝါ-သဒ္ဒါ လဲလှယ်ပုံ ဥဒါဟရုဏ် ။ ။ ဧကော ဥဒေတိတိ ဧကောဒိ ။ ပ။ အထဝါ သမ္မယုတ္တဓမ္မေ ဥဒါယတီတိ ဥဒိ၊ ဥဠာပေတီတိ အတ္ထော။ (နီ၊ ဌ။ ၂၁၃။) ဤပြယုဂ်၌ ဧကောဒိ-ဟူသော သဝဏ္ဏတဗ္ဗပုဒ်ဝယ် ဥဒိ-သဒ္ဒါ၏ ဥဒါန အနက်မှတစ်ပါး ဥဒါယန (ဥဠာပန) အနက်တစ်မျိုးကို လဲလှယ်ပြလိုသောကြောင့် အထ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားသည်။

အထ ဝါ-ဥဒါဟရုဏ်တစ်နည်း ။ ။ အနိစ္စတာနိဒ္ဒေသေ ခယဂမနဝဏ်သေန ခယော။ ဝယဂမနဝဏ်သေန ဝယော။ ဘိဒ္ဓနဝဏ်သေန ဘေဒေါ။ အထ ဝါ ယသ္မာ တံ ပတ္တာ ရူပံ ခီယတိ, ဝေတိ, ဘိဒ္ဓတီတိ စ၊ တသ္မာ ခီယတိ ဇေတသ္မိန္တိ ခယော၊ ဝေတိ ဇေတသ္မိန္တိ ဝယော၊ ဘိဒ္ဓတိ ဇေတသ္မိန္တိ ဘေဒေါ။ (နီ၊ ဌ။ ၃၅၆။) ဤဥဒါဟရုဏ်၌ ခယ, ဝယ, ဘေဒ-သဒ္ဒါတို့ဝယ် ဏ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓန အနက်မှတစ်ပါး အဓိကရဏ အနက်ကို လဲလှယ်၍ ပြလိုသောကြောင့် အထ ဝါ-သဒ္ဒါထားရသည်။

အကျိုးလဲ အထဝါ-ဥဒါဟရုဏ် ။ ။ အပရောနယော ပကရဏာရမ္ဘေ ရတနတ္တယပူဇာမဝစနံ ရတနတ္တယဿ ယထာဘူတ ဂုဏမာချာပနေန ပကရဏေ ဂါရဝုပ္ပါဒနတ္ထံ။ အထ ဝါ ရတနာတ္တယပူဇာမဝစနံ သတာစာရာဝေါက္ကမနတ္ထံ၊ တံ ဝိညူနံ စိတ္တာရာဓနတ္ထံ၊ တံ ပကရဏသုဂ္ဂဟနတ္ထံ၊ တံ ဝစနတ္တာဝဗောဓနတ္ထံ၊ တံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိနိပ္ဖာဒနတ္ထံ။ (ရာသ။ ပဇ္ဇာမ။) ဤပြယုဂ်၌ ရှေ့ဝါကျစကားရပ်ဖြင့် ရတနတ္တယပဇ္ဇာမကို ဆိုရခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ရအပ်သော ပကရဏဂါရဝုပ္ပါဒနအကျိုး, ရတနတ္တယဂါရဝုပ္ပါဒန အကျိုးတို့ကိုပြဆိုပြီး၍နောက်ဝါကျစကားရပ်ဖြင့်ရတနတ္တယပဇ္ဇာမကို ဆိုရခြင်းဟူသောယခင်အကြောင်းကြောင့်ပင် တစ်မျိုးအားဖြင့် ရအပ်သော သတာစာရဝေါက္ကမနအကျိုး, ဝိညူနံ စိတ္တာရာဓနအကျိုး, ပကရဏဥဂ္ဂါဟနအကျိုး, ဝစနတ္တာဝဗောဓနအကျိုး, သဗ္ဗသမ္ပတ္တိနိပ္ဖာဒန အကျိုးတို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ထို,ကြောင့် "အကျိုးကိုသာ လဲလှယ်လိုသောကြောင့် အထ ဝါ-သဒ္ဒါ ထားသည်" ဟု မှတ်အပ်၏။ ဤ၌ အကြောင်းတူ၍ အကျိုးသာ ပြားသောကြောင့် "အကျိုးလဲ" ဟု ဆိုသည်။

အကြောင်း, အကျိုး ၂-ပါးစုံလဲ အထ ဝါ-ဥဒါဟရုဏ် ။ ။ ဓမ္မသံဝဏ္ဏနာယံ သတ္တရိ ပဇ္ဇာမကရဏံ ဓမ္မဿ သုက္ခာတဘာဝဝေန သတ္တရိပသာဒဇနနတ္ထံ, သတ္တု စ အဝိတထဒေသနာဘာဝပ္ပကာသနေန ဓမ္မ ပသာဒဇနနတ္ထံ။

http://www.dhammadownload.com

ပ။ ဟောတိတိ။ အထ ဝါ ရတနတ္တယပဏာမဝစနံ အတ္တနော ရတနတ္တယ-ပသာဒဿ ဝိညာပနတ္ထံ၊ တံ ပန ဝိညူနံ စိတ္တာရာဓနတ္ထံ၊ တံ အဋ္ဌကထာ ယဂါဟဏတ္ထံ၊ တံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိနိပ္ဖါဒနတ္ထံ။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ မူလဋီကာ။ ၁။) ဤ ပြယုဂ်၌ ရှေ့စကားရပ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၌ ရှိနိုးကြောင်း ဖြစ်သော ပဏာမ စေတနာဟူသော အကြောင်းကြောင့် ရအပ်သော သတ္တရိပသာဒနနအကျိုး, ဓမ္မပသာဒနနအကျိုး, မဟာတော အတ္တသိဒ္ဓိအကျိုးတို့ကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ နောက်စကားရပ်ဖြင့် ရတနတ္တယပဏာမကို ဆိုရခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ရအပ်သော ရတနတ္တယပသာဒဝိညာပန အကျိုး, ဝိညူနံ စိတ္တာရာဓနအကျိုး, အဋ္ဌကထာယဂါဟန အကျိုး, သဗ္ဗသမ္ပတ္တိနိပ္ဖါဒနအကျိုးတို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့်အကြောင်း, အကျိုး ၂-ပါးလုံး လဲလှယ်၍ပြလိုသောကြောင့် "အထ ဝါ-သဒ္ဒါထားသည်" ဟု မှတ်အပ်၏။ ။ ဤ၌ အကြောင်းလည်းပြား အကျိုးလည်း ပြားသောကြောင့် "အကြောင်း အကျိုး ၂-ပါးစုံ လဲ၏" ဟု ဆိုသည်။

အပိစ, အပရော နယော-ဝါကျလဲလှယ်ပုံ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ အပိစ, အပရော နယော၊ တက်သောဝါကျ၊ ရှေ့အတ္ထမှ၊ ထူးထအနက်၊ ဆိုလျက်တက်။ အပရော နယော အတ္တနောမတိ၊ မှတ်ထားဘိ-ဟူသော တွင်းကြီးနိယံ (၆၀၊ ၁၄၀)-အရ (၁) ရှေ့ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်မှ ထူးသောအနက်ကိုပြလိုရာ၌ လည်းကောင်း, (၂) မိမိအယူဝါဒကို ပြလိုရာ၌ လည်းကောင်း, "အပိစ" ဟူ၍ လည်းကောင်း, "အပရော နယော" ဟူ၍ လည်းကောင်း ဝါကျအစဦးမှာ ထားတော်မူကြသည်။

(၁) သဒ္ဒါကိုလည်းကောင်း, (၂) အနက်ကိုလည်းကောင်း, (၃) အကြောင်းကိုလည်းကောင်း, (၄) အကျိုးကိုလည်းကောင်း လဲလှယ်လိုရာ၌လည်း "အပိစ, အပရော နယော သဒ္ဒါ ထားကြသည်" ဟု မှတ်အပ်၏။

အပိစ-သဒ္ဒါ အကြောင်းလဲ ဥဒါဟရဏံ ။ ။ အပိစ အယံ ဖဿော နာမ ယထာ ပါသာဒံ ။ ပ။ အဝသေသာ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရသဒိသာတိ တသ္မာပိ ပဋ္ဌမံ ဝုတ္တော။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၁။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ အပိစ အယံ ဖဿော နာမ-အစရှိသော ဝါကျဖြင့် ဖဿစေတသိက်၏ ရှေးဦးစွာ စဉ်ထားရခြင်း အကြောင်းကို ပြဆိုရာ မူလရှေးဝါကျ ဖဿစေတသိက်၏ အာရုံတွေ့ဆုံရာ ရှေးဦးစွာ ကျရောက်ခြင်းဟူသော (ပဋ္ဌမာဘိနိပါတအကြောင်းမှတစ်ပါး ပြာသာဒ်စသည်ထွင် တိုင်ထုတ်လျောက်စသည်ရှိရာတိုင်သည်ကျန်အဆောက်အဦတို့ထက် အားရှိသောအကြောင်း (ဗလဝပစ္စယ) ဖြစ်သကဲ့သို့ ဖဿစေတသိက်တရား၏

http://www.dhammadownload.com

အခြားသော တရားတို့ထက် အားကြီးပြဋ္ဌာန်းခြင်း ဟူသော (ဗလဝပစ္စယ) အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလှယ်၍ ပြသည်။ ထို့ကြောင့် "အကြောင်းပြားသည်" ဟု မှတ်လေ။

အဝိစ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ထူးလဲ ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အဝိစ ပသတ္ထာသုန္ဒရာ ဝါ ဒိဋ္ဌိ သမ္မာဒိဋ္ဌိတိ ဣမိနာပိ နယေန တေသံ ဝစနတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၇။) ဤပြယုဂ်ိဒ် သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ဒ် သမ္မာ-သဒ္ဒါ၏ ရှေးဝါကျ၌ ပြအပ်ပြီးသော အဝိပရိတတ္ထ (မဖောက်မပြန် အမှန်အဟုတ်)-ဟူသော အနက်မှတစ်ပါး ၎င်း သမ္မာ-သဒ္ဒါ၏ ပသတ္ထ (ချီးမွမ်းခြင်း) အနက်, သုန္ဒရတ္ထ (ကောင်းခြင်း) အနက် တစ်မျိုးကို လဲလှယ်၍ ပြသည်။ ထို့ကြောင့် အနက်လဲလှယ်လိုသောကြောင့် အဝိစ-သဒ္ဒါထားပါသည်။ ဤ၌ "သဒ္ဒါတူ၍ အနက်ပြားသည်" ဟု မှတ်အပ်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ အဝိစ-သဒ္ဒါသည် အပရော နယော-နှင့် "အဓိပ္ပာယ်တူသည်" ဟု မှတ်အပ်၏။ "အဝိစာတိ အညဝစနံ ဝတ္တုမ္မံ အတ္ထိ အတ္ထော၊ အထ ဝါ အဝိစာတိ အပရော နယော" ဟု အဋ္ဌသာလိနီယောဇနာဆရာ (၆၉) ဖွင့် ပြတော်မူ၏။

အပရော နယော-အနက်လဲ ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အပရော နယော-ယံဇတ္ထ ဝုဿိမန္တော ။ ပ။ အဘိဓမ္မော တေန အက္ခာတော။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ အဘိဓမ္မ-ဟူသောပုဒ်ဝယ် အဘိ-သဒ္ဒါ၏အနက်ကို ပဓာနအားဖြင့် ပြဆို၏။ ထိုသို့ ပြဆိုရာကျမ်းဥုံးအစ ရှေးဝါကျများက အဘိ-သဒ္ဒါ၏အနက်ကို ပြဆိုပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ရှေးပြဆိုအပ်သော အဘိ-သဒ္ဒါ၏ အတိရေကတ္ထ, ဝိသေသတ္ထ (အလွန်, အထူး) အနက်တို့မှတစ်ပါး ၎င်း အဘိ-သဒ္ဒါ၏ ဝုဿိမန္တ, သလက္ခဏ, ပူဇိတ, ပရိစ္ဆိန္န, အဓိကဟူသော အနက်များကို လဲလှယ်၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် အနက်လဲလှယ်လိုသောကြောင့် အပရောနယော-သဒ္ဒါထားပါသည်။ ဤ၌လည်း "သဒ္ဒါ တူ အနက်ပြား ဖြစ်သည်" ဟု မှတ်လေ။

အပရော နယော-အနက်လဲ ဥဒါဟရဏ် တစ်နည်း ။ ။ အပရော နယော။ ဓမ္မောတိ ဟေတု။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃။) ဤဝါကျဖြင့် ဓမ္မ, အတ္ထ, ဒေသနာ, ပဋိဝေဓ-သဒ္ဒါ ၄-ပါးတို့တွင် ဓမ္မ-သဒ္ဒါ၏ ပါဠိတော် ဝစနပဗန္ဓဟူသော တန္တီ အနက်မှတစ်ပါး ၎င်းဓမ္မ-သဒ္ဒါ၏ ဟေတု (အကြောင်း) အနက်ကို လဲလှယ်၍ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ရှေ့ဝါကျများက ဓမ္မောတိ တန္တီ-စသည်ဖြင့် ဓမ္မ-သဒ္ဒါ၏ တန္တီ အနက်ကိုပြဆို၍ ဤဝါကျ၌ "ဓမ္မောတိ ဟေတု" ဟု ဟေတုအနက်ကို

http://www.dhammadownload.com

ပြသောကြောင့် အနက်လဲလှယ်လို၍ အပရော နယော-သဒ္ဒါ ထားပါသည် ။ ။ ဤ၌လည်း "သဒ္ဒါတူ အနက်ပြားဖြစ်သည်" ဟု မှတ်လေ။

တသ္မာ, တေန-ထားပုံ အဓိပ္ပာယ်

"စဝ္ဆေ ကတ္တာ၊ တသ္မာ တေန၊ အယံ ဟေတ္ထတိ၊ မနသိကတ္တာ၊ ကျမ်းမှာ လာကြို့၊ လဒ္ဓဂုဏ်" ဟူ၍လည်းကောင်း, **"အကျိုးတစ်ပါး၊ ပြီးလပ်ငြားသော်၊ တစ်ပါးအကျိုး၊ ပြီးရိုးတွေ့ကြို့၊ လဒ္ဓဂုဏ်"** ဟူ၍လည်းကောင်း, တွင်းကြီး (၉၅-၉) ဆရာတော် မိန့်ဆိုတော်မူချက်အရ အကျိုးတစ်ပါး ပြီးဆုံးသည့်နောက် ထိုမှဆက်လက်၍ ရအပ်သော အကျိုးဂုဏ်တစ်ပါးကို ထပ်မံပြဆိုခြင်း ဟူသော လဒ္ဓဂုဏ်အရာမျိုးဌ် တသ္မာ-သဒ္ဒါဖြင့်ထား၍ ပြတော်မူကြသည်။

တသ္မာ-လဒ္ဓဂုဏ် ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဥဘယမ္မိ စေတံ အနဓိပ္ပေတံ။ တသ္မာ နေဝ ဒဿနေန နာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော ဟေတု ဧတေသံ အတ္ထိတိ နေဝဒဿနေန နဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာတိ အယမတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၈၆။) ဤဝါကျများတွင် ဥဘယမ္မိ စေတံ အနဓိပ္ပေတံ-ဝါကျဖြင့် အဟိတ်တရာတို့ကို တတိယပုဒ်အရ မကောက်ယူရခြင်း, ဟေတု-ဝဇ္ဇတရာတို့ကို ပယ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းဟူသော ၂-ပါးစုံသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အလိုမရှိအပ်ဟူသော အကျိုးစကားကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံကို အလိုမရှိအပ်သောကြောင့် တတိယပဒကို ဝစနတ္ထပြုရာဌ် ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်-ဝစနတ္ထအနက်ကို မယူဘဲ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထအနက်ကိုသာ ယူအပ်၏ ဟူသော ထိုရှေ့အကျိုးမှ ဆက်၍ ရအပ်သော အကျိုးတစ်ပါး လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြဆိုခြင်းငှာ နောက်ဝါကျဌ် "တသ္မာ" ဟု မိန့်ဆိုတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် တသ္မာ-သဒ္ဒါ "လဒ္ဓဂုဏ်ပြလို၍ ထားသည်" ဟု မှတ်အပ်၏။

တေန-လဒ္ဓဂုဏ် ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တေန ဧကကာရကဝါဒေါ ပဋိသေ-ဓိတော ဟောတိ။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၂။) ဤဝါကျဌ် သမဝါယစသော အနက် ၅-မျိုးလုံးကို သမယ-သဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းယူအပ်၏ ဟူသော အကျိုးစကားရပ်မှ တစ်ပါး-သော် (ဝါ) ထိုသမဝါယစသော သမယတို့တွင် သမဝါယ ဟုဆိုအပ်သော သမယသည် တစ်ပါးမက များစွာသော အကြောင်းကြောင့် ကုသိုလ်စသော ဓမ္မတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်းဟူသော အကျိုးစကားရပ်မှတစ်ပါး, ထိုမှ ဆက်လက်၍ ရအပ်သော အကျိုးဟု ဆိုအပ်သော ပြကတေ့လျှင် အကြောင်းရှိသော ဝါဒကို တားမြစ်အပ်၏ ဟူသော အကျိုးတစ်ပါး လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြဆို၏။ ထို့ကြောင့် လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလို၍ တေန-သဒ္ဒါ ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

တေနေဝါဟ–ထားပုံအဓိပ္ပာယ် ။ ။ **တေနေဝါဟ၊ ဉာပက၊ တေနာဟ–ကား၊ ကျမ်းတစ်ပါး**–ဟူသော ရှင်တိပိဋကနာဂနိယံ (၇၁) အရ ဉာပက, သာဓက ကိုပြလိုသော အရာဌာနများ၌ တေနေဝါဟ–သဒ္ဒါထားကြသည်။

တေနေဝါဟ–ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တေနေဝါဟ "ယဝဋ္ဌိဒံ ဘိက္ခဝေ ဥပမာပိ နု သုကရာ၊ ယာဝ လဟုပရိဝတ္တံ စိတ္တာ" န္တိ။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၃။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ ဤတိ တေသံ ကာလပရိတ္တတာယ ဥပမာပိ နတ္ထိ–ဟူသော ရှေးဒဋ္ဌိယ သာဓျ ဉာပျ ဝါကျဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ထိုစိတ်တို့၏ ကာလ တိုတောင်းသည်၏ အဖြစ်၌ နှိုင်းခိုင်းစရာ ဥပမာပင် မရှိ ဟူသော သကဝစနကို ဒဋ္ဌိကရဏ, အာဂမ ဟူသော သာဓက, ဉာပကကို ပြလိုသောကြောင့် တေနေဝါဟ–သဒ္ဒါ ထားသည်။

(၁) ဒဋ္ဌိကရဏ, (၂) အာဂမ, (၃) သာဓက, (၄) ဉာပကကိုပြလိုသော အရာများ၌ တေနေဝါဟ–ထားရိုးရှိသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ တေနဝုစ္စတိ, တေနဲဝုတ္ထံ–တို့လည်းအတူတူပင်မှတ်အပ်၏။

တေန ဝုစ္စတိ–ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တေန ဝုစ္စတိ ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေါတိ။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၁၂။) ဤဥဒါဟရဏ်၌လည်း ရှေးဖြစ်သော ဒဋ္ဌိယ, သာဓျ, ဉာပျ ဖြစ်သော သကဝစနကို ဒဋ္ဌိကရဏ, သာဓက, ဉာပကဖြစ်သော ပရဝစနဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် တေနဝုစ္စတိ–သဒ္ဒါထားသည်။

တေနဝုတ္ထံ–ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တေန ဝုတ္ထံ–တိကဋ္ဌ ပဋ္ဌာနဝဏ္ဏ ဒုကုတ္တမံ။ ပ။ ဆ ပစ္စနီယမိ နယာ သုဂမ္ဘီရာ။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ ရှေ့၌ အကျယ်ဆိုအပ်ပြီးသော တိကပဋ္ဌာန်း အစရှိဓာ ပစ္စနီကပဋ္ဌာန်း ဖြ–ကျမ်း ရှိသည်၏ အဖြစ်တို့ကို (၁) ဒဋ္ဌိကရဏ, (၂) အာဂမ, (၃) သာဓက, (၄) ဉာပက ကို ပြလိုသောကြောင့် တေန ဝုတ္ထံ–သဒ္ဒါထားသည်။

တေန ဝုတ္ထံ–ဥဒါဟရဏ်တစ်မျိုး ။ ။ ဝိဝိဓာ ဟိ ဇတ္ထာ။ပ။ "ဝိနယော" တိ အက္ခာတော။ တေနေတမေတဿ ဝစနတ္ထကောသလ္လတ္ထံ ဝုတ္ထံ– "ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္ထာ။ ပ။ ဝိနယော ဝိနယောတိ အက္ခာတော" တိ။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉။) ဤဝါကျ၌ ဝိဝိဓာ ဟိ–အစရှိသော စကားရပ်ဖြင့် အကျယ်အားဖြင့် ပြဆိုအပ်ပြီးသော ဝိနယ–သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ထိုဝါကျကို နိဂုံးအုပ် ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း, ထို၏ လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသောကြောင့်လည်း ကောင်း တေန ဝုတ္ထံ–ထားသည်။

ဂယောတမ္မာ, ဝတ္ထမ္မာ–စသည် ထားပုံ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ **ဂယောတမ္မာ၊**

http://www.dhammadownload.com

ဝတ္တဗ္ဗာ-နှင့်၊ သက္ကာလည်းပြ၊ သာမညသည်၊ ဌာနဝိသေ၊ ထည့်သင့်ပေလှ၊ အတ္ထယုတ္တိ၊ ကြံတွေးရှိ။ (တွင်းကြီးနိယံ။ ၃၂)- နှင့်အညီ သာမညအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုရေးသားအပ်သော အရာဌာနများမှာ သာမညဖြစ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်မှ ဝိသေသဖြစ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ယူစေလိုသော ဌာနများ၌ အကြောင်း အကျိုး, အာရုံ အာရမ္မဏိက သင့်တင့်ညီညွတ်၍ အတ္ထယုတ္တိရှိစေရန် "ဂဟေတဗ္ဗာ" ဟူ၍လည်းကောင်း, "ဝတ္တဗ္ဗာ" ဟူ၍လည်းကောင်း, "အဓိပ္ပေတံ" ဟူ၍လည်းကောင်း, "ကထိတံ" ဟူ၍လည်းကောင်း အရာအားလျော်စွာ ထားကြသည်။

ဂဟေတဗ္ဗာ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ သဗ္ဗေသံ ပန ဝါဒေသု ယုတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ (နီ၊ ၌။ ၃၂၆။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ မထေရ် ၃-ပါးတို့၏ ဝါဒ သာမညမှ ယုတ္တဖြစ်၍ ယူအပ် ယူသင့် ယူထိုက်သော ဝိသေသဝါဒကို ပြလိုသောကြောင့် ဂဟေတဗ္ဗံ-သဒ္ဒါထားသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဂဟေတဗ္ဗံ, ဂဟေတဗ္ဗော, ဂဟေတဗ္ဗာ-ထားပုံအဓိပ္ပာယ် အတူတူဖြစ်သည်။ "လိင်မျှသာကွဲ၏" ဟု မှတ်အပ်၏။ ဝတ္တဗ္ဗံ, အဓိပ္ပေတံ, ကထိတံ-တို့၌လည်း နည်းတူသိအပ်၏။

ဝတ္တဗ္ဗာ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ "အာရမ္မဏေ ပဝဋ္ဌနကစိတ္တာနိ နာမ ကတီ" တိ ဟိ ဝုတ္တေ "ဣမာနေဝ ဒွေ" တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ (နီ၊ ၌။ ၃၀၂။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ "အာရုံ၌လည်၍ဖြစ်တတ်သော စိတ်" ဟု ဆိုက အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးလုံး ပဝဋ္ဌနကစိတ် မည်၏။ သို့သော်လည်း "အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးဟု ဆိုအပ်သော ပဝဋ္ဌနက သာမည အနက်မှ မောဟမူစိတ် ၂-ပါးဟု ဆိုအပ်သော ပဝဋ္ဌနက ဝိသေသအနက်ကိုသာ ဤအရာ၌ယူရမည်" ဟု ပြလိုသောကြောင့် ဝတ္တဗ္ဗံ-သဒ္ဒါထားသည်။

အဓိပ္ပေတံ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ပထမဝါဒသို့ဦ သသခ်ါရာသခ်ါ ရဝိဓာနံ ပစ္စယဘေဒတော အဓိပ္ပေတံ။ (နီ၊ ၌။ ၃၂၆။) ဤဥဒါဟရဏ်၌သာမည အနက်မှ ဝိသေသအနက်ကို ယူစေလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း, စကားလုကို ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း အဓိပ္ပေတံ-သဒ္ဒါ ထားသည်။

နိယံ ။ ။ **အဓိပ္ပေတံ၊ နည်းထူးကြံ၊ လုရန်စကားမှာ** (ရွှေရေးဆောင်နိယံ။ ၃၁၉)-နှင့်အညီတည်း။

ကထိတံ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဧတေဟိ အသမ္မုဋ္ဌံ နိဇ္ဇဋာကာသံဝ ကထိတံ။ (နီ၊ ၌။ ၃၆၂။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ အာကာသသာမညအနက်မှ တစ်ပါး မတွေ.

http://www.dhammadownload.com

ထိကောင်းသော နိဗ္ဗဋ္ဌာကာသတည်းဟူသော အာကာသဝိသေသအနက်ကို ယူစေလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း, စကားလုံးကိုပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း ကထိတ်-သဒ္ဒါထားသည်။

နိယံ ။ ။(၁) သူကလှိုင်မှူ၊ စကားလုံး၊ ထားမှု ကထိတာ။ (၂) ဥပစာရ၊ အာသင်္၊ ထားကြ ရံတစ်ခါ။ (ရွှေရေးဆောင်နိယံ။ ၃၁၉။ ၃၁၆။)

သမ္ဘဝတော-ထားပုံ ။ ။ သမ္ဘဝတိ၊ စသည်ရှိက၊ ဗျဘိစာရော၊ သြဇော၊ အတ္ထရောက်ရာ၊ ကျမ်းတွင်လာ-ဟူသော တွင်းကြီးနိယံ (၃၃) နှင့် အညီ- (၁) ယုံမှားသင်္ကာရှိခြင်း-ဗျဘိစာရ, (၂) ယထာရုတပါဠိနှင့် သင့်တင့်ညီညွတ်ခြင်း- သြဇော, (၃) သဒ္ဒါအားဖြင့် တိုက်ရိုက်မုချ မပြသော်လည်း အနက်အားဖြင့် ရောက်သော အတ္ထာပန္နအရာတို့၌ "သမ္ဘဝတိ" ဟူ၍ လည်းကောင်း, "သမ္ဘဝတော" ဟူ၍ လည်းကောင်း စသည် ထားကြသည်။

သမ္ဘဝတော-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တတော ပရံ ပဌမဒုကံ ဒုတိယတတိယေဟိ သဒ္ဒိ ယောဇေတွာ တေသံ "ဟေတူ နု ဟေတူ" တိ အာဒီနံ ပဒါနံ ဝသေန ယထာသမ္ဘဝတော အပရေပိ တယော ဒုကာ ဝုတ္တာ။ တတ္ထယထော "ဟေတူ စေဝ ဓမ္မာ သဟေတုကာ စာ" တိ ဧတံ သမ္ဘဝတိ၊ တထာ "ဟေတူစေဝဓမ္မာအဟေတုကာ စာ" တိ ဣဒမ်ိ။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၉။)

အနက်အားဖြင့် အတ္ထာပန္နဖြစ်ပုံ ။ ။ ဤဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌ ဟေတု-ဒုက်ကို 'မူ' ထား၍ သဟေတုကဒုက် ပဌမပုဒ်ဖြစ်သော သဟေတုပုဒ်ကို မူလီသွင်း၍ ဟေတူ စေဝ ဓမ္မာ သဟေတုကာ စ၊ သဟေတုကာ စေဝ ဓမ္မာ နု စ ဟေတူ-ဟူသော ဒုက်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဒုတိယ, တတိယဒုက်တို့၏ ဒုတိယပုဒ်ကို ထည့်သွင်း၍ (၁) ဟေတူ စေဝ ဓမ္မာ အဟေတုကာစ၊ အဟေတုကာစေဝဓမ္မာ နု စ ဟေတူ။ (၂) ဟေတူ စေဝ ဓမ္မာ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ စ၊ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ စေဝ ဓမ္မာ နုစဟေတူ အစရှိသော ဒုက်ပွားကို အတ္ထာပန္နပြလိုသောကြောင့် သမ္ဘဝတော, သမ္ဘဝတိ-ထားသည်။

ပုနရုတ္တိဒေါသ စသော ဂန္ထဒေါသများ

(က) ပုနရုတ္တိဒေါသ ။ ။ ထပ်နီးထင်စွာ၊ ရှိစပါ၍၊ နောက်မှာဝါကျ၊ ပုနရုတ္တိ၊ တင်ဘိဒေါသ၊ အကျယ်, သဓေါ၊ ဥဒ္ဒေသနှင့်၊ ဆင့်သည့်နိဒ္ဒေ၊ နိဂုမ်းနေမှု၊ ပုဗ္ဗေဝါကျ၊ ရှေးဌာနကို၊ ပုနရုတ္တိ၊ တင်ဖွယ်ရှိ၏-ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

ရှစ်သောင်းလေးထောင် နိယံအရ ဝိတ္ထာရ, သခေ်ပစသော အတူ အထပ် လက္ခဏာရှိသော ဝါကျများ, ဥဒ္ဒေသနှင့် နိဒ္ဒေသဝါကျ, နိဂမနိယနှင့် နိဂုမ်း ဝါကျများ တွေ့လေပါက ရှေ့ဖြစ်သောဝါကျကို "ပုနရုတ္တိဒေါသ တင်ဖွယ်ရှိ၏" ဟု မှတ်ယူရမည်။

ဥဒါဟရုဏ် ။ ။ ဧတ္ထ ပန တီသု ပိဋကေသု တိဝိဓော ပရိယတ္တိဘေဒေါ ဒဲဋ္ဌဗ္ဗော။ တိသော ပရိယတ္တိယော အလဂဒ္ဒူပမာ, နိဿရဏတ္ထာ, ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိတိ။ (နီ၊ ၎။ ၂၄။) ဤဥဒါဟရုဏ်၌ ဧတ္ထ ပန-စသော သခေ်ပဝါကျနှင့် တိသောဟိ-စသော ဝိတ္ထာရဝါကျတို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်မှာ "ပရိယတ္တိအပြား ၃-ပါးရှိ၏" ဟု အတူဖြစ်နေရကား ဧတ္ထပန-ဝါကျ၌ ပုန ရုတ္တိဒေါသတင်လေ။ တိက္ခဗုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် သခေ်ပ, မန္ဒဗုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ်တို့ အတွက် ဝိတ္ထာရဝါကျ ရေးရိုးဖြစ်သောကြောင့် ပုနရုတ္တိဒေါသ မရောက်ဟူ၍ မှတ်။

(ခ) ဧကတ္ထဒေါသ ။ ။ **သဒ္ဒါနှစ်ခု၊ နှစ်ခုအတ္ထ၊ တူလေက၊ ဧကတ္ထ-ဒေါသတင်**-ဟူသည်နှင့်အညီ (၁) သဒ္ဒါနှစ်ခု တူသော်လည်းကောင်း၊ (၂) အနက်နှစ်ခုတူသော်လည်းကောင်း ဤသို့သော နေရာအနက်များ၌ ရှေ့ဝါကျကို ဧကတ္ထ ဒေါသ တင်လေ။

မှတ်ချက် ။ ။ သဒ္ဒါ, အနက် ၂-ပါးစုံ တူရာ၌လည်း "တင်နိုင်၏"ဟု မှတ်။ ၎င်းဧကတ္ထဒေါသကို "ပုနရုတ္တိဒေါသ" ဟု ကျမ်းဆရာတို့ ဆိုတော် မူကြ၏။ အတူတူမှတ်လေ။

(ဂ) အဗျာပိတဒေါသ ။ ။ **(၁) သမုစ္စယ၊ ဖြေဝါကျ၊ ဧဝ-အတင်သွင်း။** (ဖက်ပင်အိုင်နိယံ။) **(၂) စ, ပိသဒ္ဒ-ါ၊ ရှိလေပါက၊ ရှေ့ဝါကျ၊ ဧဝ-အတင်ထုတ်။** (နိယံသစ်။) **(၃) လက္ခဏာရုစိ၊ ဝါကျရှိ၊ အဗျာပိတလင်း။** (သစ်။) **(၄) စ-နှင့် နောက်တွင်၊ အဖြေမြင်သည့်၊ ရှေ့တွင်ဝါကျ၊ သူ့ဒေါသကို၊ ဧဝ-အာဘော်၊ မုချမျှော်၍၊ ဖော်သည့်နောက်မှာ၊ အဗျာပိတ၊ တင်ကြစမြဲ၊ ဆိုမလွဲတည်း။** (ရှစ်သောင်းလေးထောင်နိယံ။) ဤနိယံကဗျာများအရ သမုစ္စယ အနက်ရှိသော စ,ပိ-သဒ္ဒါတို့ဖြင့် နောက်ဝါကျ တက်လာက ရှေ့ဝါကျကို အဗျာပိတဒေါသ တင်၍ တက်ရမည်။ နောက်ဝါကျဖြင့် "၎င်း အဗျာပိတဒေါသ ကို ပယ်သည်" ဟု မှတ်အပ်၏။

အဗျာပိတတင်ရန် ဥဒါဟရုဏ် ။ ။ တဿ ပါဒေ နမဿိတွာ၊ သမ္ဗုဒ္ဓဿ သိရီမတော။ သဒ္ဓမ္မဥ္ဇဿ ပူဇေတွာ။ (နီ၊ ၎။ ၁။) ဤဥဒါဟရုဏ်၌ တဿပါဒေ

http://www.dhammadownload.com

နမသိတွာ-ဝါကျကိုသာ ဆိုချေပါက တရား, သံဃာတို့ကို ရိုမခိုးဘုရားကိုသာ ရိုခိုး၏-ဟူသော အဓိပ္ပာယ် သက်ရောက်ရကား ရတနာ ၃-ပါး ရှိသည်တွင် တရား, သံဃာရတနာတို့၌ မနှံ့စပ်ခြင်း ဟူသော အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဒေါသကို ပယ်ရန် သဒ္ဒမ္မဋ္ဌသ ပူဇေတွာကို-ကို မိန့်ဆို၏။

(ဃ) အတိဗျာပိတဒေါသ ။ ။ (၁) ဧဝ-ဝါကျ၊ ဖြေမြင်က၊ သမုစ္စယ နှင့် လင်း။ (ဖက်ပင်အိုင်။) **(၂) စောဒကလှိုင်၊ ဧဝ-ထိုင်။** (ရွှေရေးဆောင်။) **(၃) များမဆက်ဆံ၊ ထူးဟန်ဖော်ပြ၊ ဝိသေသ၊ ဒေါသအတိ ဗျာပိလင်း။ (၄) တစ်နည်းတစ်နည်း၊ မှတ်ဖွယ်ဆည်းပိမှ်၊ နောက်တည်းအဖြေ၊ ဧဝ-နေမူ၊ မသွေစလျှင်၊ အာဘော်ဆင်၍၊ တင်သည့် အတိ၊ ဗျာပိဒေါသ၊ ရှေ့ဝါကျတည့်**-စသော နိယ်ကဗျာများအရ ဧဝ-သဒ္ဒါဖြင့် ပြအပ်သော ဝါကျ တက်လာပါက ရှေ့ဝါကျကို အတိဗျာပိတဒေါသ တင်၍ တက်ရမည်။ နောက်ဝါကျဖြင့် "အလွန်နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်သည်" ဟု မှတ်အပ်၏။

အတိဗျာပိတတင်ရန် ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဓမ္မသင်္ဂဒေါ် ပနာသံ ပရိယတ္တိ-ဟေတုဂုဏာ။ လ။ နိဒ္ဒိဝတာယံ၊ သွယမိဓာပိ နိဿတ္တနိဒ္ဒိတာယမေဝ ဝတ္တတိ။ (နီ၊ ၌။ ၈၁။) ဤပြဿုဂ်၌ ဓမ္မသင်္ဂဒေါ် ပနာယံ-စသော ရှေ့သာမညဝါကျကိုသာ ဆိုချေပါက ကုသလာ ဓမ္မာ-၌ ဓမ္မ-သည် ပရိယတ္တိ, ဟေတု, ဂုဏ စသည် အနက်များ၌လည်း ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ် အပိုအလွန် သက်ရောက်လေရကား နိဿတ္တနိဒ္ဒိဝ အနက်ထက် ပိုလွန်၍ မလိုအပ်သော အနက်တို့၌ အလွန်နှံ့စပ်ခြင်း အတိဗျာပိတဒေါသ ရောက်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဒေါသကို ပယ်ရန် သွာယမိဓာပိ-စသော စကားကို မိန့်သည်။

(ဂ) ဝိရောဓိဒေါသ ။ ။ "(၁) ရှေးအဆိုနှင့်၊ တစိုးတစိ၊ ဆန့်ဖွယ်ရှိ၍၊ မချိပန်းစွာ၊ ဤရှင်းရာဖြင့်၊ ဤမှာဤလျှင်၊ မဆန့်ကျင်ဟု၊ နောက်တွင် စပ်ကာ၊ ပြဆိုလာမူ၊ မှတ်ရာခဲ့ဘိ၊ ဝိရောဓိတည့်၊ တင်ဘိထုတ်အပ်၊ သေချာမှတ်လော့။ (ရှစ်သောင်းလေးထောင်။) **(၂) ဒဋ္ဌိကရဏ-ယထာဟ, တေနာဟ, တေန ဝုတ္တံ, တေနဝကွတိ၊ စသည်ရှိလည်း၊ ဝိရောဓိဒေါသတင်"** ဟူသည်နှင့် အညီ (၁) ရှေ့ နောက်ဆန့်ကျင်သော အရာ၌လည်းကောင်း, (၂) ဒဋ္ဌိကရဏ စသော ဝါကျများ၌လည်းကောင်း ရှေ့ဝါကျ၌ ဝိရောဓိ ဒေါသ တင်ရမည်။

ဝိရောဓိတင်ရန် ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တေနေဝါဟ "ယာဝဇ္ဇိဒံ ဘိက္ခဝေ ဥပမာပိ နု သုကရာ၊ ယာဝ လဟုပရိဝတ္တံ စိတ္တ"န္တိ။ (နီ၊ ၌။ ၁၀၃။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ ရှေးဒဋ္ဌိယဝါကျကိုသာ ဆိုချေပါက ဒဋ္ဌိယ, ဒဋ္ဌိကရဏဆန့်ကျင်

http://www.dhammadownload.com

သော ဝါကျဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် တနေဝါဟ-မိန့်။ တနေဝါဟ ဒဋ္ဌိကရဏဖြင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(စ) ဩစိတျဟီနဒေါသ ။ ။ "ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ၊ ယင်းဝါကျ၊ ဩစိတျ-ဟီနတင်" ဟူသည်နှင့်အညီယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဝါကျများ၌ ဩစိတျဟီနဒေါသ တင်၍ ထုတ်ရမည်။ ဝိရောဓိဒေါသနှင့်တူ၏။

---

(၄) နံပါတ်စည်းမျဉ်း အဖြေ

ဗျပ္ပတ္တိစတုက္ကထုတ်ပုံ

"ဗျပ္ပတ္တိစတုက္က" ဟူသည် ။ ။ ဗျပ္ပတ္တိ, ဗျပ္ပတ္တိနိမိတ်, ဝပတ္တိ, ဝတ္တိ-နိမိတ် ၄-ပါးကိုဆိုလိုသည်။ ထိုတွင် **ဂစ္ဆတိတိ, ရညောပုရိသောတိ, ဟတ္ထော အဿ အတ္ထိတိ, ဒဏ္ဍော အဿ အတ္ထိတိ အာဒိကာယ ဗျပ္ပတ္တိယာ အပေက္ခိတံ ဂမန သမ္ဗန္ဓာဒိကံ ဗျပ္ပတ္တိနိမိတ္တံ**-ဟူသော ဘေဒစိန္တာဒီပနီ (၁၆၂) အထိအားဖြင့် (၁) ဝိဂ္ဂဟတ္ထသဒ္ဒါဟူသော ဝစနတ္ထ ဝိဂ္ဂဟ ဝါကျ ဟူသမျှသည် ဗျပ္ပတ္တိမည်၏။ (၂) ၎င်းကိုငဲ့သော ၎င်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ကိတ်ဝစနတ္ထအရာ၌ သွားခြင်း ချက်ခြင်းစသော ကြိယာ, သမာသ် တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထအရာ၌သမ္ဗန်စသည်သည် ဗျပ္ပတ္တိနိမိတ် မည်၏။ (၃) ပုဒ်ပြီးအဖြစ်သို့ ရောက်သော အဝိဂ္ဂဟတ္ထသဒ္ဒါဟု ဆိုအပ်သော နိပ္ပန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ မည်၏။ (၄) ထို၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဇာတ်အစရှိသော အနက် ၅-ပါးသည် "ပဝတ္တိနိမိတ်မည်၏" ဟု မှတ်အပ်၏။

ကိတ်ဝစနတ္ထ ဥဒါဟရဏ် ။ ။ သန္နိသိန္နော ။ ။ သဲ သောဘ်မာနော ဟုတွာ နိသီဒတိတိသန္နိသိန္နော-ပြု ။ ။ ဤ၌ (၁) သဲ သောဘမာနော ဟုတွာ နိသီဒတိတိ-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျပ္ပတ္တိမည်၏။ (၂) သဲ-ဟူသော နိ-ဟူသော, သီ-ဟူသော, ဒ-ဟူသော, တိ-ဟူသော အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သဲနိသီဒနကြိယာသည် ဗျပ္ပတ္တိနိမိတ် မည်၏။ (၃) သန္နိသိန္နော-ဟူသော နိပ္ပန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ မည်၏။ (၄) သန္နိသိန္နော-ဟူသော အပါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သဲနိသီဒကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ် မည်၏။

သမာသ်ဝစနတ္ထ ဥဒါဟရဏ်။ ။ ပါရိဆတ္တကမူလံ ။ ။ ပါရိဆတ္တ-ကဿ မူလံ ပါရိဆတ္တကမူလံ-ပြု ။ ။ ဤ၌ (၁) ပါရိဆတ္တကဿ မူလံ-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျပ္ပတ္တိမည်၏။ (၂) ပင်လယ်ကသစ်ပင်ခြေ၏

http://www.dhammadownload.com

အနီးဖြစ်သော အရပ်ဒြပ်နှင့် သမီပီ, သမီပအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်မည်၏။ (၃) ပါရိဆတ္တကမူလံ-ဟူသော နိပ္ပန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိမည်၏။ (၄) ပင်လယ်ကသစ်ပင်၏ အနီးဖြစ်သောအရပ်၏ တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့်တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဇာတ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ် မည်၏။

တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ဥဒါဟရဏ် ။ ။ အာဒိစ္စော။ ။ အဒိတိယာ အပစ္စံ အာဒိစ္စော-ပြု ။ ။ ဤ၌ (၁) အဓိတိယာ အပစ္စံ-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ မည်၏။ (၂) အဓိတိနတ်သမီးဒြပ်၏ သားဒြပ်နှင့် ဇနက, ဇညအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္မန်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ် မည်၏။ (၃) အာဒိစ္စော-ဟူသော နိပ္ပန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ မည်၏။ (၄) နေဗိမာန်၏ တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့်တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သောဇာတ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ် မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ရှေးဆရာတော်များ အလိုအားဖြင့် ကိတ်ပုဒ်, သမာသ်ပုဒ်, တဒ္ဓိပုဒ်၊ ဤ ၃-မျိုးတို့၌သာ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္ကကို ခွဲတော်မူကြသည်။

(တစ်နည်း) ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္ကထုတ်ပုံ ။ ။ တတြ ဝိသေသေဟိ ကြိယာ ပကတိ ပစ္စယာဒီဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဗျုပ္ပတ္တိ၊ ဂေါအာဒိသဒ္ဒသရူပံ၊ တဿာ နိမိတ္တံ ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ္တံ၊ ကြိယာပကတိပစ္စယာဒယော။ ပဝတ္တယတိ တတ္ထ တတ္ထ အတ္ထေ-ပယောဇယတီတိ ပဝတ္တိ၊ ဂေါအာဒိကော သဒ္ဒေါ၊ တဿ နိမိတ္တံ ပဝတ္တိ နိမိတ္တံ၊ ဇာတိကြိယာဂုဏဒဗ္ဗနာမာနိ-ဟူသော အဘိဓာန် ဋီကာ (၄၃၆) အလိုအားဖြင့် (၁) ဂေါ-အစရှိသော အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ မည်၏။ (၂) ကြိယာ, ပကတိ, ပစ္စည်း စသည်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ် မည်၏။ (၃) ဂေါ-အစရှိသော အပေါင်း ပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ မည်၏။ (၄) ဇာတ် အစရှိသော အနက် ၅-ပါးသည် ပဝတ္တိနိမိတ် မည်၏။

ကိတ်ဝစနတ္ထ ဥဒါဟရဏ် ။ ။ သန္နိသိန္နော။ ။ သံ သောဘမာနော ဟုတွာ နိသီဒတီတိ သန္နိသိန္နော-ပြု ။ ။ ဤ၌ (၁) သံ-ဟူသော, နိ-ဟူသော, သိံ-ဟူသော, နော-ဟူသော အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ မည်၏။ (၂) သံ-ပုဗ္ဗ နိ-ပုဗ္ဗ, သဒ-ဓာတ်, တ-ပစ္စည်းသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ် မည်၏။ (၃) သန္နိသိန္နော-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ မည်၏။ (၄) သန္နိသိန္နော-ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါ၏အကြောင်းဖြစ်သော တင့်တယ်သပွါယ်စွာ နေထိုင်ခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ် မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ သမာသ်, တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း

http://www.dhammadownload.com

ကောက်ယူလေ။

---

(၅) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

လိင် ။ ။ ဣတ္ထိလိင်, ပုလ္လိင်, ဒွိလိင်, တိလိင်, အလိင်တို့ကို ဝေဖန်ရမည်။ ။ **ဂဏ** ။ ။ မနောဂိုဏ်း, မနောဂဏာဒိဂိုဏ်း, **ပု, ဂု, ပုမာ၊ ဂစ္ဆန္တာ၊ ရာစာ, သတ္ထာဒိ၊ စိတ်, ရတ်, ကညာ၊ ဂိုဏ်းနဒါ၊ ဂဟပတာဒိ**။ (အမနော) – (၁၃) ပါး, **ဘူ, ရု, ဒိ, သွာ၊ ကီ, ဂဟာ၊ တနာ, စုရာဒိ**– (၈) ပါးတို့ကို ဝေဖန်ရမည် ။ ။ **ဂဏဝိမုတ်** ။ ။ ဂိုဏ်းဖြင့် မရေတွက်ဘဲ ဂိုဏ်းမှလွတ်သော အဗျယပုဒ်များ, ဥပသာရ, နိပါတ်။ ။ **အန္တ** ။ ။ ကာရန္တ၊ အကာရန္တစသည် ။ ။ **ပဒ** ။ ။ နာမ်, အာချာတ်, ဥပသာရ, နိပါတ်။

ခွဲပုံ ။ ။ ကရဏာ-ကား လိင်အားဖြင့် ဣတ္ထိလိင်, ဂိုဏ်းအားဖြင့် ကညာဒိဂိုဏ်း, အန္တအားဖြင့် အာကာရန္တ, ပဒအားဖြင့်ကိတပဒ (တစ်နည်း) ကိတန္တသမာသပဒတည်း ။ ။ ဝိယ-ကား လိင်အားဖြင့် အလိင်, ဂိုဏ်းအားဖြင့် ဂဏဝိမုတ်, အန္တအားဖြင့် အကာရန္တ, ပဒအားဖြင့် နိပါတပဒတည်း။

---

(၆) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ ဓမ္မေ သလယန္တိ စလယန္တိ ကမ္မေန္တိ ဝိဒ္ဓံသေန္တိတိ ကုသလာ။ (နိ၊ ၄။ ၈၁။)

ဖော်ပုံ ။ ။ ကုစ္ဆိတေ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် ကုသလာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ဝယ် ကု-သဒ္ဒါသည် မြေကြီးစသော အနက်၌လည်း ဖြစ်သောကြောင့် ဤအရာ၌ မြေကြီးစသော အနက်ကို မဟော ကု-သဒ္ဒါ၏ ကုစ္ဆိတ (စက်ဆုပ်အပ်) အနက်ကိုသာ ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ သိစေတော်မူ၏။ နိပါတလိင်ထ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ ကုသဒ္ဒသ ပထဝီအာဒီနမ္ပိ ဝါစကတ္တာ ဣဓ ကုစ္ဆိတဗ္ဗတ္ထဝါစကော ကုသဒ္ဒေါတိ ဉာပေတုံ ကုစ္ဆိတေတိ ဝုတ္တံ။ (ယောဇနာ။ ၆၁။) ပါပကေ ဓမ္မေ-ဖြင့် ကုစ္ဆိတဗ္ဗမည်သည်လည်း အလိုမရှိအပ်သော အနိဋ္ဌရူပါရုံစသည်တို့၌လည်း ဖြစ်သောကြောင့် ဤအရာ၌ ကုစ္ဆိတ-သဒ္ဒါသည် အနိဋ္ဌရူပါရုံစသည်ကို မဟောမူ၍ အကုသလပါပဓမ္မကိုသာ ဟော

http://www.dhammadownload.com

သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ အနိဋ္ဌရူပါဒယောပိ ကုစ္ဆိတာ နာမ အတ္ထိ၊ တသ္မာ ပါပဓမ္မေတိ (ပါပကေဓမ္မေတိ) ဝုတ္တံ။ (ယောဇနာ။ ၆၁။) သလယန္တိ-ဖြင့် ကုသလာ-ပုဒ်ဝယ် သလာ-၌ သလ-ဓာတ်ယူ၍ "သလယန္တိတိ သလာ" ဟု "ဟေတုကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထပ္ပြဂရမည်" ဟု သိစေ၏။ အဘိဓာနတ္ထ, ဒုတိယဓာတုပဒ, ဒုတိယပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ စလယန္တိ-ဖြင့် သလ-ဓာတ်၏လည်း အာသုဂတိအနက်, ပဝတ္တနအနက်, ဝိန္ဒနအနက်တို့၌လည်း ဖြစ်သောကြောင့် ယင်းအနက်များကို မယူမူ၍ ဤအရာ၌ "သလ-ဓာတ်၏ စလန (တုန်လှုပ်ခြင်း) အနက်ဟော" ဟု သိစေ၏။ ဓာတွတ္ထ, ပကတျတ္ထ, သဒ္ဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ ကဲမ္ပေန္တိ-ဖြင့် စလ-ဓာတ်၏လည်း ဘက္ခနအနက်၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဘက္ခနအနက်ကို မယူမူ၍ ဤအရာ၌ စလ-ဓာတ်၏ ကမ္ပနအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။ ဓာတွတ္ထ, ပကတျတ္ထ, သဒ္ဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ ဝိဒ္ဓံသေန္တိ-ဖြင့် ဤအရာ၌ "တုန်လှုပ်စေသည်" ဟူသည် "ဖျက်ဆီးခြင်း ဝိဒ္ဓံသနပင်တည်း" ဟု အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေသည်။ ပကဟျတ္ထ, သဒ္ဒတ္ထ, ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ ဣဓ ကမ္မနံ နာမ ဝိဒ္ဓံသနမေဝါတိ ဉာပေတုံ ဝိဒ္ဓံ သေန္တီတိဝုတ္တံ။ (ယောဇနာ။ ၆၂။)

---

(၇) နံပါတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ

ဓဝ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗစသော အနက်

(က) ဒြပ်ဟော သဒ္ဒါနောင် ဓဝ-ရှိက (၁) မိမိထိုင်ရာ ဒြပ်ကို ဂဟေတဗ္ဗတ္ထထုတ်၊ (၂) အခြားဆန့်ကျင်ဘက်ဒြပ်ကို နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ထုတ်၊ (၃) ဒြပ်၌ ရကောင်းသောဂုဏ်ကို အနုညာတတ္ထ ထုတ်ရမည်။

(ခ) ဂုဏ်ဟော သဒ္ဒါနောင် ဓဝ-ရှိက (၁) မိမိထိုင်ရာ ဂုဏ်ကို ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ ထုတ်၊ (၂) အခြား ဆန့်ကျင်ဘက်ဂုဏ်ကို နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ထုတ်၊ (၃) ဂဟေတဗ္ဗဂုဏ်၏ တည်ရာ ဒြပ်ကို အနုညာတတ္ထ ထုတ်ရမည်။

(ဂ) ကြိယာနောင် ဓဝ-ရှိပါက (၁) မိမိထိုင်ရာ ကြိယာကို ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ ထုတ်၊ (ရံခါ ကြိယာကား သန္နိဋ္ဌာနတ္ထ ဖြစ်၏။) (၂) အခြား ဆန့်ကျင်ဘက် ကြိယာကို နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ထုတ်၊ (၃) ဒြပ်, ဂုဏ်များကို အနုညာတတ္ထ ထုတ်ရမည်။

(က) ဥဒါဟရဏ် ။ ။ သဗ္ဗညုတညာဏေနေဝ သက္ကာ ဇာနိတုံ။ (နိ၊ ၌။

http://www.dhammadownload.com

၁၃။) (၁) သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် ဒြပ်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ မည်၏။ (၂) ပဒေသ ဉာဏ်တော် ဒြပ်သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ မည်၏။ (၃) သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ သာဂရ ၃-ပါးမှ တစ်ပါး အခြားသော တရားဥသုံ အလုံးစုံကို သိခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ခြင်း ဟူသော ဂုဏ်တော်သည် အနုညာတတ္ထ မည်၏။

နိယ် ။ ။ **ဒြပ်နောင်ပေ၊ ဧဝ-နေ၊ ကန့်လေ ဒြပ်ချင်း**။ (တောင်တွင်း။ ၁၃-၂။)

နိဝတ္တေတဗ္ဗ၊ ဒြပ်ပြ၊ အနုညာတဂုဏ်ကိုထုတ်မြဲ။ (ဘုရားကြီး။ ၉၄။)

တစ်နည်း ဥဒါဟရုဏ် ။ ။ ဣမဉ္စိ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါဝ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃။) (၁) သဗ္ဗညုတဘုရားရှင် ဒြပ်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ မည်၏။ (၂) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကဒြပ်သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ မည်၏။ (၃) သဗ္ဗညုတ ဘုရားရှင်၏ ပဋိဝေဓဉာဏ်မှ တစ်ပါး ပစ္ဆဝေက္ခဏာဉာဏ်တော် စသောဂုဏ်သည် အနုညာတတ္ထ မည်၏။

(ခ) ဥဒါဟရုဏ် ။ ။ ဧဝံ ပဝေဒိတတ္တာ ပန တေနေဝါကာရေန ပစ္စုပဋ္ဌာတိတိ သန္နိပါတပစ္စုပဋ္ဌာနောတိ ဝုတ္တော။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၂။) (၁) ဖဿ စေတသိက်၏ ဖုသနာကာရအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ မည်၏။ (၂) ဖဿစေတသိက်၏ ဝေဒနုပါဒါကာရအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဂုဏ်သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ မည်၏။ (၃) တိဏ္ဏံသန္နိပါတာကာရအားဖြင့် ဖြစ်သော သညာစသော အခြားသော စေတသိက်ဒြပ်သည် အနုညာတတ္ထ မည်၏။

နိယ် ။ ။ **ဂုဏ်၏ နောက်မှာ၊ ဧဝ-ပါ၊ ကန့်ရာ ဂုဏ်ချင်းချင်း**။ (တောင်တွင်း။ ၁၃၃။)

နိဝတ္တေတဗ္ဗ၊ ဂုဏ်ဖြစ်က၊ ဒဗ္ဗ အနုညာတထုတ်မြဲ။ (ဘုရားကြီး။ ၉၅။)

(ဂ) ဥဒါဟရုဏ် ။ ။ ဥပါဒိယန္တေဝ ဘူတာနိ။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၂။) (၁) စွဲမှီဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ မည်၏။ (၂) မစွဲမှီဘဲ မဖြစ်နိုင်ခြင်း ကြိယာသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ မည်၏။ (၃) ဥပါဒါရုပ်တို့၏ နိဿိတဘောဂုဏ်သည် အနုညာတတ္ထ မည်၏။

နိယ် ။ ။ **ကြိယာနောင်ပေ၊ ဧဝ-နေ၊ ကန့်လေကြိယာချင်း**။ **ကြိယာ**

http://www.dhammadownload.com

နောက်၊ ဧဝ-ရောက်၊ ချင့်ထောက်ယူလေလျှင်း။ (တောင်တွင်း။ ၁၃၄။)

နိဝတ္တေတမ္မ၊ ကြိယာပြ၊ ဒမ္မ,ဂုဏ်ကို၊ အနုညာတထုတ်မြဲ။ (ဘုရားကြီး။ ၉၆။)

"ယ, တ-စသည်တို့၏ အနက်ကို မေးခြင်း" ဟူရာ၌ ။ ။ 'ယ-သဒ္ဒါ၏ စွဲအပ်သော အနက်ကိုလည်းကောင်း, တ-သဒ္ဒါ၏-

"ပက္ကန္တ ဝိသယောစေဝ၊ ပသိဒ္ဓဝိသယော တထာ။

အနဘူတဝိသယောစေတိ၊ တံသဒ္ဒေါ ယံ နု ပေက္ခတေ" ဟု ဇာလိနီ (၂၀၀)- ၌ ဆိုအပ်သော ၃-ပါးသော ပက္ကန္တဝိသယ, ပသိဒ္ဓဝိသယ, အနဘူတ-ဝိသယ တ-သဒ္ဒါတို့၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, ထိုသဒ္ဒါတို့၏ စွဲရာအနက်ကို လည်းကောင်း,

နိယံ ။ ။"ဟိတ်တွင်၍သာ၊ သုံးသပ်ရာ၊ တသ္မာ-အကြောင်းပြ။ ဟိတ်၏ ဖိုလ်သာ၊ သုံးသပ်ရာ၊ တသ္မာ-ဂုဏ်လဒ္ဓ။ ဟိတ်ဖိုလ်နှစ်ရပ်၊ သုံးသပ်က၊ တသ္မာ-နိဂုံးပြ။ (သမ္မန္ဓစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်၊ နှာ-၈၂)" ဟူသည်နှင့် အညီ ကာရဏာ, လဒ္ဓဂုဏ်, နိဂုံး တ-သဒ္ဒါတို့၏ အစွဲကို လည်းကောင်း, ယောတိ ဥဒ္ဒေသော၊ သောတိ နိဒ္ဒေသော-ဟူသည်နှင့် အညီ ယ, တ-သဒ္ဒါတို့၏ အကျဉ်း, အကျယ် အနက် ဖြစ်ပုံ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း, **"အနိယတ်ယ၊ စွဲသမျှနှင့်၊ ထို ယ-ကြိယာ၊ ယင်းနှစ်ဖြာကို၊ ဆောင်ကာစွဲရ၊ တ-သဒ္ဒ၊ မှတ်ကြ နိယမာ။** (သမ္မန္ဓစိန္တာဂဏ္ဌိသစ်။ နှာ-၉၆) ဟူသည်နှင့်အညီ ယ, တ-တို့၏ အစွဲအထူးကို လည်းကောင်း မေးနိုင်သည်။

---

(၈) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

ကြိယာ ၅-တန်ထုတ်နည်း ။ ။ "ကြိယာ ၅-တန်" ဟူသည် ။ ။ ဒဿနတ္ထ, ဒီပကတ္ထ, ပကာသနတ္ထ, ဝိဘာဝတ္ထ, အနုဘာဝတ္ထ ဤအနက် ၅-ပါးပင်တည်း ။ ။ ၎င်းကို ကြိယာ ၅-တန်ဟူ၍ လည်းကောင်း, ကတ္တား ၅-တန်ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ် သုံးနှုန်းကြ၏ ။ ။ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာများ၌ -(၁) ထူးထွေဆန်းပြားသော အနက်အဓိပ္ပာယ် ရှိရာဌာန၌ လည်းကောင်း, (၂) တိုက်ရိုက်မဟုတ် သွယ်ဝိုက်၍ ယူစေလိုရာ၌လည်းကောင်း, (၃) ထိုပုဒ်၏ ဂုဏ္ဍတ္ထ ပဋိစ္ဆန္န ဖြစ်ရာမျိုး၌လည်းကောင်း ကြိယာ ၅-တန်, သို့မဟုတ် ကတ္တား ၅-တန်

http://www.dhammadownload.com

ထုတ်ကြသည်။

နိယံ ။ ။ထူးဆန်းတစ်ဝ၊ ဝကံတစ်ရက်၊ ပုဒ်နက်ငုပ်က၊ ပဒတ္ထ၊ ထုတ်ပြ ငါးအတ္ထာ။ (ရွှေရှေးဆောင်။ ၁၈၃။)

အကြောင်း ၁-မျိုး၊ အကျိုး ၃-မျိုး ယူ၍ ထုတ်နည်း

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ကရဏာ ဝိယ သတ္တေသု၊ ပညာ ယသေ မဟေသိနော။ ဧယျဓမ္မေသု သတ္တေသု၊ ပဝတ္တိတ္ထ ယထာရုစိ။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၁။)

ဤ၌ (၁) ပဝတ္တိတ္ထ-၌ ပ-ရှေးရှိသော ဝတ္ထု-ဓာတ်အရ ပဋိဝေဓဉာဏ်, ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်လျှင် ရှေ့သွားရှိသော ဒေသနာဉာဏ်တော်၏ ဖြစ်ခြင်းသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထကြိယာ မည်၏။ (၂) ထိုဒေသနာဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရှေးရှေးဘဝ၌ လေ့ကျင့် ဆည်းပူးတော်မူအပ်သော မဟာကရုဏာတော်နှင့် ကောင်းစွာ ယှဉ်ခြင်း, အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အဆောက်အဦး ဖြစ်သော ပါရမီ ၃၀, စွန့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး, စရိယ ၃-ပါး အစရှိသော အကျင့်တော်သည် (ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထကြိယာ မည်၏။ (၃) ထိုဒေသနာဉာဏ်၏ အကျိုးဖြစ်သော အတ္တဟိတ, ပရဟိတ, ပယောဇနသမ္ပတ္တိသည် (ပဋမကာရဏ္ဏပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထကြိယာ မည်၏။ (၄) ထို၏ အကျိုးဖြစ်သော အတ္တဟိတပဋိပန္နစသော ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရား၏ ၄-ယောက်မြောက်ဖြစ်သော အတ္တဟိတ, ပရဟိတ ပဋိပန္နပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်သည် (ဒုတိယ ကာရဏ္ဏပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထကြိယာ မည်၏။ (၅) ထို၏ အကျိုးဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌၏ အနုတ္တရဒက္ခိဏေယျ ပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်, နိရာတိသယ, ပဏာမာရဟ ပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်, မိမိဟုဆိုအပ်သော အဋ္ဌကထာဆရာ၏ ရှိခိုးခြင်းကြိယာ၏ အရာရောက်သည်၏အဖြစ်သည် (တတိယကာရဏ္ဏပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထကြိယာ မည်၏။

တစ်နည်း ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တဿ ပါဒေ နမဿိတ္ဝာ။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၁။) ဤ၌ (၁) ဂုဏ္ဌတ္ထဖြစ်သော နမဿိတ္ဝာ-၌ နမဿနကြိယာအရ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးကြောင်း ဖြစ်သော ပဏာမစေတနာသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထကြိယာ မည်၏။ (၂) ထိုပဏာမစေတနာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရ, သဒ္ဓါ, မေတ္တာ

http://www.dhammadownload.com

ပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထကြိယာ မည်၏။ (၃) ပဏ္ဏာမစေတနာ၏ အကျိုးဖြစ်သော အန္တရာယ်ကင်းခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်းသည် (ပဌမ ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထကြိယာ မည်၏။ (၄) ထိုအန္တရာယ်ကင်းခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်း၏ အကျိုးဖြစ်သော သောတုဇနတို့၏ အဋ္ဌကထာကို သင်ယူ လေ့ကျက် ဆောင်ရွက် မှတ်သား နာကြားရခြင်းသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထကြိယာ မည်၏။ (၅) ထိုသင်ယူ လေ့ကျက် ဆောင်ရွက် မှတ်သား နာကြားခြင်း၏ အကျိုးဖြစ်သော အဘိဓမ္မာ၏ သရုပ်သဘောကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်း, သိသဖြင့် ကျင့်ခြင်း, ကျင့်သဖြင့် ဝမ်းမြောက်ခြင်း ပါမောဇ္ဇ, ပီတိ, ပဿဒ္ဓိ, သုခ, သမာဓိ; ယထာဘူတဉာဏ်, နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်, ဝိမုတ္တိဉာဏ်, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဉာဏ်, အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် တိုင်အောင်သော အကျိုး အမျိုးမျိုးသည် (တတိယ ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထကြိယာ မည်၏။

အကြောင်း ၂-မျိုး, အကျိုး ၂-မျိုးယူ၍ ထုတ်နည်း

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ တသ္မာ ပါဒေ နမဿိတွာ ။ ။ ဤ၌ (၁) နမဿနကြိယာအရ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓပဏ္ဏာမစေတနာသည် (မုချအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒဿနတ္ထ မည်၏။ (၂) ထို၏အကြောင်းဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရ, သဒ္ဓါ, မေတ္တာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဒီပကတ္ထ မည်၏။ (၃) ထိုပဏ္ဏာမစေတနာ၏ အကျိုးဖြစ်သော အန္တရာယ်ကင်းခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်းအကျိုးသည် (ကာရဏူ-ပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) ပကာသနတ္ထ မည်၏။ (၄) ထို ၃-ပါး တို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမ္မဒ္ဓပဏ္ဏာမာရဟဘောဂုဏ်, ခေတ္တင်္ဂတဘောဂုဏ်သည် (ဒုတိယဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) ဝိဘာဝတ္ထ မည်၏။ (၅) ထို၏ အကျိုးဆက်ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာကို သင်ယူ လေ့ကျက် ဆောင်ရွက် မှတ်သားခြင်း, အဘိဓမ္မာ သရုပ်သဘောကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း, သိသဖြင့် ပါမောဇ္ဇ, ပီတိအစ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်း စသော အကျိုး အမျိုးမျိုးသည် (ဒုတိယကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ပြအပ်သော) အနုဘာဝတ္ထ မည်၏။

ဤကား ။ ။ ဆတ်ဆတ်မုချ၊ တိုက်ရိုက်ပြက၊ ဒဿနဆို။ အကြောင်းကိုပြ၊ ဒီပကမျိုး၊ ကျိုးပကာသန။ မူလကြောင်းမှာ၊ ဝိဘာဝမှန်။ ကျိုးပရမ္မရာ၊

http://www.dhammadownload.com

နဘာဝါ။ ကြိယာငါးတန်၊ ထုတ်နည်းတည်း–ဟူသော နိယံအရ ထုတ်ခြင်းတည်း။

ဝိဇ္ဇမာနသဒ္ဒါဠ် လက္ခဏာဒိ နှင့် ဒဿနာဒိ တွဲပုံ

"ဒဿန မူ၊ ယူ လက္ခဏ၊ ဒီပက ပဒဋ္ဌာန်၊ ပကာသန် ကိစ္စ၊ ဝိဘာဝ သပ္ပတ္တိ၊ ယူဘိ အာကာရ၊ နဘာဝ ဖလ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ မှတ်ရန် ဝိဇ္ဇမာန၊ ကတ္တားငါးတန်ပြ" ဟူ၍လည်းကောင်း, **"ဒဿနာ လက္ခဏ၊ ဒီပက ပဒဋ္ဌာန်၊ ပကာသနကိစ္စ၊ ရသံကို ယှဉ်တွဲ၊ ဝိဘာဝသပ္ပတ္တာ၊ အာကာရာထုတ်ရ အမြဲ၊ အနဘာ ဖလာစွဲလို့၊ ဆရာနဲ့ မှတ်ကြမသွေ"** ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုသော လင်္ကာများအရ ဝိဇ္ဇမာနသဒ္ဒါဠ်–

(၁) လက္ခဏာကို ဒဿနတ္ထကြိယာကောက်။ (၂) ပဒဋ္ဌာန်ကို ဒီပကတ္ထကြိယာ ကောက်။ (၃) ကိစ္စရသကို ပကာသနတ္ထကြိယာ ကောက်။ (၄) သမ္ပတ္တိရသနှင့် အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို ဝိဘာဝတ္ထကြိယာ ကောက်။ (၅) ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို အနဘာဝတ္ထကြိယာ ကောက်။

(တစ်နည်း) ဝိဇ္ဇမာနသဒ္ဒါဠ် လက္ခဏာဒိ နှင့် ဒဿနာဒိ တွဲပုံ

"လက္ခဏ် ဒဿန၊ ဒီပက ပဒဋ္ဌာန်၊ ရသံသမ္ပတ္တိ၊ ထုတ်ဘိ ပကာသန်၊ ကိစ္စံရသ၊ ဝိဘာဝတည်း၊ အနဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ထုတ်ကြောင်းပြန်သည်၊ ကြိယာငါးတန် ထုတ်နည်း တစ်နည်းတည်း" ဟူသည်နှင့် အညီ ဝိဇ္ဇမာနသဒ္ဒါဠ်–

(၁) လက္ခဏာကို ဒဿနကြိယာကောက်။ (၂) ပဒဋ္ဌာန်ကို ဒီပကတ္ထကြိယာကောက်။ (၃) သမ္ပတ္တိရသကို ပကာသနတ္ထကြိယာကောက်။ (၄) ကိစ္စရသကို ဝိဘာဝတ္ထကြိယာ ကောက်။ (၅) ပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို အနဘာဝတ္ထကြိယာ ကောက်။

သဲအင်းဆရာတော် အလိုအားဖြင့်–(၁) သဘောကို လက္ခဏာ။ (၂) ငုတ်, ပေါ် သတ္တိ ၂–မျိုးကို ရသ။ (၃) အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်, ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန် ၂–မျိုးကို ပစ္စုပဋ္ဌာန်။ ထိုတွင် ရသသည် အကြောင်း ဖြစ်ရမည်။ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ၂–မျိုးတွင် "အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အကြောင်းဖြစ်ရမည်။ ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အကျိုးဖြစ်ရမည်" ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ မဏိမဉ္ဇူဆရာတော် အလိုအားဖြင့်– "ကိစ္စရသကို ကြိယာကောက်, သမ္ပတ္တိရသကို ဂုဏ်ကောက်" ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ကုသလံ ။ ။ (၁) အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာသည်

http://www.dhammadownload.com

ဒဿနတ္ထကြိယာ မည်၏။ (၂) ယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာန်သည် ဒီပကတ္ထ ကြိယာ မည်၏။ (၃) အကုသလဝိဒွံသနကိစ္စရသသည် ပကာသနတ္ထကြိယာ မည်၏။ (၄) ဝေဒါနဘာဝသမ္ပတ္တိရသသည် ဝိဘာဝတ္ထ မည်၏။ (၅) ဣဋ္ဌ ဝိပါကပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အနုဘာဝတ္ထကြိယာ မည်၏။

ကြိယာ ၅-တန်ထုတ်နည်း ပြီး၏။

ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဝေဒိတဗ္ဗံ, သိဒ္ဓံ ထားပုံ

"ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-ကား သန္နိဋ္ဌာန်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ကား သံသယ၊ သိဒ္ဓံရှိက စကားကျ။ (ရှင်တိပိဋကနာဂ။ ၈၄)" ဟူသည်နှင့် အညီ-(၁) သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မုချတ္ထ, နိတတ္ထ, ဥဒ္ဓကတ္ထ, ကေန္တ အားဖြင့် ယူရမည့်အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလိုရာ၌ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-ထားသည်။ (၂) "မုချအားဖြင့် မယူဘဲ နှစ်လုံးနှစ်ခွ သံသယဖြစ်လျက် ဥပစာ-ရတ္ထ, နေယျတ္ထ, ဝင်္ကတ္ထ, အနေကန္တအားဖြင့် ရသင့်ရာ ယူရမည်" ဟု ပြလို ရာ၌ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထားကြသည်။ (၃) အတ္ထာပန္န, သဒ္ဒါပန္န, သာမတ္ထိယအားဖြင့် စကားကျ စကားရောက်ကို ပြလိုရာ၌ သိဒ္ဓံ-ထားကြသည်။

ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ စေတသော အဂူပသမေ အယောနိသောမနသိ-ကာရပဒဋ္ဌာန်၊ စိတ္တဝိက္ခေပေါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၂။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ ဥဒ္ဒစ္စစေတသိက်၏ သဘောကား "စိတ်၏ပြန့်လွင့်ခြင်းပင်တည်း" ဟု "သန္နိဋ္ဌာန်ကျ, မုချတ္ထ, ဥဒ္ဓကတ္ထ, ကေန္တ အားဖြင့် ယူရမည်" ဟု ပြလို၍ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-ထားသည်။

ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ သဟဇာတဓမ္မေသု အကမ္မနဋ္ဌေနေဝ ဝိရိယ-ဗလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (နီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၉၁။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ ဝိရိယစေတသိက်သည် မိမိ နှင့် သဟဇာတဖြစ်သော တရားတို့၌ မတုန်လှုပ်ခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့် သာလျှင် "ဝိရိယဗိုလ်မည်၏" ဟု "ဥပစာရတ္ထ, နေယျတ္ထ, ဝင်္ကတ္ထ, အနေကန္တ အားဖြင့် ယူရမည်" ဟု ပြလို၍ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ထားသည်။

သိဒ္ဓံ-ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ကာယကမ္မံ ပန ကာယဒ္ဒါရမ္ပိယေဝ ဗဟုလံ ပဝတ္တတိ၊ အပ္ပံ ဝစီဒ္ဒါရေ။ တသ္မာ ကာယဒ္ဒါရေ ဗဟုလံ ဝပတ္တိတော တေသ ကာယကမ္မဘာဝေါ သိဒ္ဓေါ၊ ဝနစရကထုလ္လ ကုမာရိကာ ဒိဂေါ-စရာနံဝနစရကာဒိ ဘာဝေါ ဝိယ။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၇။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ ကာယက်, ဝစီက်, မနောက် ၃-ပါးတို့တွင် "ကာယဒ္ဒါရ၌ ဖြစ်သော က်သည် ကာယက် မည်၏။ ဝစီဒ္ဒါရ၌ ဖြစ်သော က်သည် ဝစီက် မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

မနောဒွါရဋ္ဌ ဖြစ်သောကံသည် မနောကံ မည်၏" ဟု ပြဆိုရာ ကာယကံသည် အနည်းငယ်အားဖြင့် ဝစီဒွါရဋ္ဌ ဖြစ်သော ကြောင့် ဝစီကံ မည်သင့်သော်လည်း ဝနစရက (တောမုဆိုး), ထုလ္လကုမာရိက ဂေါစရ (အပျိုဟိုင်းမ အိမ်၌ ဆွမ်းခံသော ရဟန်း) ဆိုသောစကား၌ "မုဆိုး၏ အနည်းငယ် တစ်ခါတစ်ရံ မြို့တွင်း လှည်လည်သွားလာရာအခါ, ထိုရဟန်း၏ အခြားသော အိမ်၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည် သွားလာရာအခါတို့၌လည်း ဝနစရက, ထုလ္လကုမာရိကဂေါစရ-အမည်ရသကဲ့သို့ ကာယဒွါရဋ္ဌသာ အများအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် ကာယကမ္မ-ဟူသော အမည်သာ ရသည်" ဟု ပြလိုသောကြောင့် သိဒ္ဓေါ-ထားသည် ။ ။ သိဒ္ဓံ, သိဒ္ဓေါ, သိဒ္ဓါ-အတူတူပင်။

ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဓေဒိတဗ္ဗံ, သိဒ္ဓံ ထားပုံ ပြီး၏။

သိဒ္ဓံ အဓိပ္ပာယ်

သိဒ္ဓံသည် အကျဉ်းအားဖြင့် (၁) "ပစ္စက္ခသိဒ္ဓံ, (၂) အနုမာနသိဒ္ဓံ, (၃) ပရိကပ္ပသိဒ္ဓံ, (၄) သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓံ" ဟု ၄-မျိုးရှိ၏။ ၎င်းပြင် သဒ္ဒသိဒ္ဓံ, အတ္ထသိဒ္ဓံ, သဒ္ဒတ္ထသိဒ္ဓံ, အာကပ္ပသိဒ္ဓံ, အတ္ထာပန္န အတ္ထာပတ္တိတို့လည်း ရှိသေး၏။ ၎င်းတို့ကား အကျဉ်း ၄-ပါးတွင် အကျုံးဝင်နိုင်၏။

(၁) အာရုံအားဖြင့် အာရမ္မဏိကကို လည်းကောင်း, အကြောင်းဟေတုဖြင့် အကျိုး ဖလကိုလည်းကောင်း တိုက်ရိုက်မုချအားဖြင့် မျက်မှောက်ဆတ်ဆတ် သိမြင်ရခြင်းသည် ပစ္စက္ခသိဒ္ဓံ မည်၏။ ရုပ်နာမ်ဓမ္မတို့၏ သဘာဝ အလျောက် ဖြစ်ခြင်းကို သိခြင်းသည်လည်း ပစ္စက္ခသိဒ္ဓံ မည်၏။ (၂) အာရမ္မဏိက ဖြင့် အာရုံကိုလည်းကောင်း, အကျိုးဖလဖြင့် အကြောင်း ဟေတုကိုလည်း ကောင်း, အာရုံအကြောင်းဖြင့် အာရမ္မဏိက အကျိုးကို လည်းကောင်း, သဒ္ဒါ၏ အနေအထား အရိပ်အရောင်ကို ထောက်ဆ၍လည်းကောင်း ဉာဏ်ဖြင့် မှန်းဆ သိရခြင်းသည် အနုမာနသိဒ္ဓံ မည်၏။ (၃) အာရုံအားဖြင့် အာရမ္မဏိကကို လည်းကောင်း, အကြောင်းဖြင့် အကျိုးကိုလည်းကောင်း ကြံဆ၍ သိရခြင်းသည် ပရိကပ္ပသိဒ္ဓံ မည်၏။ (၄) အာဂုမ်, ဉာပကဟိတ်, သာဓကပါဌ်, ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ, သဒ္ဒန္တရိတ်, သဒ္ဒယဘာသိတ, အတ္ထာပကရဏလိင် စသောအရာတို့ဖြင့် ပြီးစေကြောင်း သိကြောင်းသည် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓံ မည်၏။

၎င်းပြင် ။ ။ (၁) အနက်အားဖြင့် မသိရဘဲ သဒ္ဒါအားဖြင့်သာ သိရခြင်းသည် သဒ္ဒသိဒ္ဓံ မည်၏။ (၂) သဒ္ဒါအားဖြင့် မသိရဘဲ အနက်အားဖြင့်သာ

http://www.dhammadownload.com

သိရခြင်းသည် အတ္ထသိဒ္ဓိ မည်၏။ (၃) သဒ္ဒါ, အနက် ၂-ပါး၌ဖြင့် သိရခြင်းသည် သဒ္ဒတ္ထသိဒ္ဓိ မည်၏။ (၄) နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်ကို ကြံဆ၍ သိရခြင်းသည် အာကာပသိဒ္ဓိ မည်၏။ (၅) ဗျတိရေကဆိုက အနွယကို သိရခြင်း, အနွယဆိုက ဗျတိရေကကို သိရခြင်းသည် အတ္ထာပန္န, အတ္ထာပတ္တိ မည်၏။

(၁) ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ ဥဒါဟရဏ် ။ ။ နိဗ္ဗာန် ပန လောကုတ္တရသဒ်ါတ် စတုမဂ္ဂဉာဏေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ။ (သင်္ဂဟ ရပ်ပိုင်း။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ လောကုတ္တရာဟု ဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ်ရသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သာ မိမိတို့၏ အသီးအသီးသော မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် တိုက်ရိုက် မုချအားဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၏ဟု မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်မြင်ခြင်းကို "ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ" ဟု ဆိုသည်။

သာဓက ။ ။ "စတုမဂ္ဂဉာဏေနသစ္ဆိကာတဗ္ဗ"န္တိ ဣမိနာ နိဗ္ဗာနသဒ်ါတ် တံ အရိယပုဂ္ဂလာနံ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓတံ ဒဿေတိ။ (ဋီကာကျော်။ ၂၁၆။)

(၂) အနုမာနသိဒ္ဓိဥဒါဟရဏ် ။ ။ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ (ပါဠိတော်။ ၂။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ-ဟူသော တိကမာတိကာပဒ၌ "မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ" ဟု သာမညအားဖြင့် ဆိုလျှင်ပင် ထို၏အာရုံဖြစ်သော အာကာသနဉ္စာယတနမဟဂ္ဂုတ်စိတ်, အာကိဉ္စညာယတနမဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၆-ခု တို့ကြောင့် အာရမ္မဏိကဖြစ်သော ဝိညာနဉ္စာယတန, နေဝသညာနာသညာယတနစိတ်များကို ဉာဏ်ဖြင့် မှန်းဆ၍ သိရ၏။ ထို့ကြောင့် အနုမာနသိဒ္ဓိ မည်၏။

(၃) ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိဥဒါဟရဏ် ။ ။ ဣဒါနိ ယထာ နိက္ခိတ္တာယ မာတိကာယ သင်္ဂဟိတေ ဓမ္မေ ပဘေဒတော ဒဿေတုံ "ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ" တိ ဣဒံ ပဒဘာဇနီယံ အာရဒ္ဓံ။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၇။) ဤ၌ မြတ်စွာဘုရား၊ရှင်၏ ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ-စသော ပဒဘာဇနီယပါဠိတော်ကို ဟောကြောင်းဖြစ်သော ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော ဒေသနာဉာဏ်တော်တည်းဟူသော အကြောင်းကို ပြသဖြင့် ထို၏ အကျိုးဖြစ်သော ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကတို့၏ သန္တာန်၌ သဒ္ဓါပသန္နကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်, နောင်လာနောက်သားတို့၏ အဘိဓမ္မာကို သင်ယူခြင်း, တတ်သိနားလည်ခြင်း, ရုပ်နာမ်ဓမ္မကို သိ၍ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း စသော မိမိသူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့၏ လောကီ လောကုတ္တရာ အကျိုးများကိုလည်း ဥပစာအားဖြင့် ကြံဆ၍ သိအပ်သောကြောင့် ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိမည်၏။

(၄) သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ ဥဒါဟရဏ် ။ ။ ယထာဟ "တဇ္ဇံ တဿာရုပ္ပံ ကထံ မဇ္ဇေတိ"တိ။ (နိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၃။) ဤဥဒါဟရဏ်၌ တဇ္ဇာ-သဒ္ဒါ၏ တဿာရုပ္ပ အနက်၌ ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို တဇ္ဇံ တဿာရုပ္ပံ ကထံ မဇ္ဇေတိ-

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော ပါဠိတော်သာကေဖြင့် ထောက်ဆ၍ ယုံကြည်စေအပ် ပြီးစေအပ်သော ကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ (၀၊) သဒ္ဒေယျသိဒ္ဓိ မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ တွင်းကြီးနိယံနှင့် ၎င်းအဖြေကျမ်းတို့၌ မိန့်ဆိုအပ်သော သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိကို "သဒ္ဒေယျသိဒ္ဓိ" ဟူ၍ လည်းကောင်း, ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိနှင့် အာကပ္ပသိဒ္ဓိ တို့ကိုလည်း ညြကပ္ပနသိဒ္ဓိ သို့ သွင်း၍လည်းကောင်း မူလ-ပဏ္ဏာသဋ္ဌီကာ၌ အရှင် ဓမ္မပါလထေရ် မိန့်တော်မူသည်။

သာဓက ။ ။ တိဝိဓော ဟိ အတ္ထော၊ ကောစိ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓေါ, ယော ရူပါဒိဓမ္မာနံ ပစ္စတ္တဝေဒနီယော အနိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာကာရော။ ကောစိ အနုမာန-သိဒ္ဓေါ, ယော ယဒုဒါဒိသု ပသိဒ္ဓေန ပစ္စယာယတ္ထဘာဝေန သာဓိယမာနော သဒ္ဒါဒိနံ အနိစ္စတာဒိအာကာရော။ ကောစိ ညြကပ္ပနသိဒ္ဓေါ, ယော ပစုရ-ဇနဿ အစ္ဆန္နမဓိဋ္ဌော သဒ္ဓါဝိသယော ပရလောကနိဗ္ဗာနာဒိ။ တတ္ထ ယဿ အတ္တနော ဝစနံ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓေ အနုမာနသိဒ္ဓေ စ အတ္ထေ နာ ဝိသံဝါဒေတိ အဝိပရီတပုဂ္ဂလတ္တိယာ၊ တဿ ဝစနေန သဒ္ဒေယျတ္ထသိဒ္ဓိ, သဒ္ဒေယျရူပါ ဇဝ စ ယေဘုယျေန သတ္တာဂုဏာ အစ္ဆန္နသမ္ဘဝတော။ (မူလပဏ္ဏာသဋ္ဌီကာ၊ ၂။ ၃၀၃။)

---

(၉) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

သဘောအဓိပ္ပာယ်မေးပုံ ။ ။ "မဟာဘုတ် ၄-ပါး-တို့၏ မဟာဘူတ သာမညဖြစ်ပုံ သဘောအဓိပ္ပာယ်ကို ဥပမာအားဖြင့် ရှင်းခဲ့ပါ" ဟူရာ၌-မျက်လှည့်အတတ်ကိုတတ်သော မျက်လှည့်ဆရာသည် ပတ္တမြားမဟုတ်သော ရေကို ပတ္တမြားလုပ်၍ ပြ၏။ ရွှေမဟုတ်သော ခဲစသည်ကို ရွှေလုပ်၍ ပြ၏။ မိမိကိုယ်တိုင် ဘီလူးမဟုတ်ဘဲလျက် ဘီလူးအဖြစ်ကိုလည်း ပြ၏။ မိမိကိုယ်တိုင် ဂုက်မဟုတ်ဘဲလျက် ဂုက်အဖြစ်ကိုလည်း ပြတတ်၏။ ဤအတူပင် ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယော-ရုပ် ၄-ခုတို့သည်လည်း အညိုမဟုတ်ဘဲ အညို, အဝါ မဟုတ်ဘဲ အဝါ, အနီမဟုတ်ဘဲ အနီ, အဖြူမဟုတ်ဘဲ အဖြူ၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မဟာဘုတ်တို့သည် "မဟာဘူတသာမည မာယာ-ကာရမဟာဘူတနှင့် တူကုန်၏" ဟု မှတ်အပ်၏။

မဟာဘူတသာမညတော်တိ ဧတာနိ ဟိ ယထာ မာယာကာရော အမဏိ-ယေဝ ဥဒကံ မဏိကတ္တာ ဒဿေတိ၊ အသုဝဏ္ဏံယေဝ လေဠုံ သုဝဏ္ဏံ ကတ္တာ ဒဿေတိ၊ ယထာ စ သယံ နေဝ ယက္ခော နာ ပက္ခီ သမာနော ယက္ခဘာဝမို

http://www.dhammadownload.com

ပက္ခိဘာဝမှိ ဒဿေတိ၊ ဇဝမေဝ သယံ အနိလာနေဝ ဟုတွာ နီလံ ဥပါဒါရူပံ ဒဿေန္တိ။ အပိတာနိ၊ အလောဟိတာနိ၊ အနောဒါတာနေဝ ဟုတွာ သြဒါတံ ဥပါဒါရူပံ ဒဿေန္တိတိ မာယာကာရမဟာဘူတသာမညတော မဟာဘူတာနိ။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၈။)

လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို မေးရာ၌ ။ ။ လက္ခဏာဒိသု ဟိ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သဘာဝေါ ဝါ သမညံ ဝါ လက္ခဏံနာမ၊ ကိစ္စံ ဝါ သမ္ပတ္တိ ဝါ ရသော နာမ၊ ဥပဋ္ဌာနာကာရော ဝါ ဖလံ ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ နာမ၊ အာသန္နကာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ နာမ။ ဤအဋ္ဌသာလိနီ (ဋ္ဌ။ ၁၀၅) ညွန်ကြားချက်နှင့် အညီ မေးနိုင်သည်။

ပရမတ္ထအဆုံးအဖြတ်မေးပုံ ။ ။ "ဝေဒနာစေတသိက်ကဲ့သို့ ကြွင်းသော ဖဿစသော သမ္မယုတ်တရားတို့သည်လည်း အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားရသည် ဖြစ်ပါကုန်လျက် ဝေဒနာစေတသိက်ကိုသာ အနုဘဝနရသဆို၍ ကြွင်းတရား တို့ကို အနုဘဝနရသ မဆိုရဟု၍ အဋ္ဌကထာဆရာ အာဘော်ကျ ဆုံးဖြတ်ပါ" ဟူရာ၌-

ဝေဒနာစေတသိက်သည် အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားခွင့် ကြုံက စင်စစ် အားဖြင့် အစိုးတရ အရှင်သခင်ကဲ့သို့ အကြွင်းမဲ့ ပြည့်ပြည့်ဝဝ အာရုံ၏ အရသာ ကို ခံစား၏။ ဖဿစသော ကြွင်းသော သမ္မယုတ်တရားတို့ကား ထိုအာရုံကို တစ်စိတ်တစ်ဖို့မျှ အားဖြင့်သာ ခံစားတတ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဝေဒနာကိုသာ အနုဘဝနရသ ဟုဆို၏။ ဖဿစသော သမ္မယုတ်တရားတို့ကို အနုဘဝနရသ မဆိုအပ်ကုန်။ ဥပမာအားဖြင့် ရှင်ဘုရင်အထံ ပွဲတော်အုပ် ဆက်သသော စားဖိုသည်ယောက်ျားသည် ပွဲတော်စာ အနည်းငယ်ကိုသာ ခံစားသုံးဆောင် ရလျက် ရှင်ဘုရင်ကသာ အလိုရှိသလောက် အစိုးတရ ပိုင်နိုင်စွာ အကုန်ခံစား သုံးဆောင်ရသကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၃။)

ပရမတ္ထတရားတို့၏ ဖြစ်ပုံမေးခြင်း ။ ။ သဒ္ဒမ္မဋ္ဌသ ပူဇေတွာ (နီ၊ ဋ္ဌ။ ၁)-၌ (၁) သဒ္ဒမ္မံ-ပါဠိဖြင့် မဂ် ၄-ပါး, ဖိုလ် ၄-ပါး, နိဗ္ဗာန်, ပရိယတ္တိအားဖြင့် ၁၀-ပါးသော တရားတော်ဟု ဆိုအပ်သော ပရမတ္ထတရားတို့ကို အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူ၏။ (၂) အသ-ပါဠိဖြင့် ဓမ္မိဿရဓမ္မံသာမိ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ခန္ဓာ ၅-ပါး ပရမတ္ထတရားကို ပြတော်မူ၏။ (၃) ပူဇေတွာ-ပါဠိဖြင့် အာမိသပူဇာ, ဓမ္မပူဇာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဒါနမယ, သီလမယ, ဘာဝနာမယ ကုသိုလ်စေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ အဋ္ဌကထာဆရာ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိထိဖြစ်ပုံအဓိပ္ပာယ်မေးခြင်း ။ ။ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌသ ပူဇေတွာ-ဟူသော ပါဠိ၌ တရားတော် ၁၀-ပါးကို ပူဇော်တော်မူသော အဋ္ဌကထာဆရာသန္တာန်၌ တရားတော် ၁၀-ပါးဟူသော ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြု၍ မနောဒွါရဝိထိဖြစ်၏။

ဖြစ်ပုံ ။ ။ ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြု၍ အတီတတွင်, ဘဝင်္ဂစလန, ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒ, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၇-ကြိမ်, ထို့နောင် ဘွင်ဖြစ်ထိုက်သမျှ ဖြစ်၍ ချုပ်၏။

---

(၁၀) နံပါတ် စည်းမျဉ်း အဖြေ

ပဋ္ဌာန်းစပ်နည်း ။ ။ အဓမ္မောနိရယံနေတိ-၌ စပ်ပုံ အဓမ္မော-ကား နေတိ-၌ သဟဇာတပစ္စည်း။ နေတိ-ကား သဟဇာတပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့်စပ်အပ်၏။

ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံနှင့် ပြိုင်ပုံ ။ ။ အဘယ်သို့ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သနည်းဟူမူကား-အဓမ္မော-အရ အကုသိုလ်ဒွါဒသင်္ဂရှိသော လောဘ, ဒေါသ, မောဟ စေတသိက်တို့ကို ပစ္စည်းယူ၍ နေတိ-အရ အကုသိုလ် ဒွါဒသ, ဟိတ် ၃-ပါး ကြဉ်သော စေတသိက် စတုဝီသ သမ္မယုတ္တနာမက္ခန္ဓာ, သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်တို့ကို ပစ္စယုပ္ပန်အဖြစ်ဖြင့် ယူ၍ အကုသိုလ်ဒွါဒသင်္ဂ ရှိသော လောဘ, ဒေါသ, မောဟ ပစ္စည်းတရားက အကုသိုလ် ဒွါဒသ, အကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါး ကြဉ်သော စေတသိက်စတုဝီသ သမ္မယုတ္တနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး, သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား (၁) ဟေတု (၂) သဟဇာတ (၃) အညမည (၄) နိဿယ (၅) သမ္မယုတ္တ (၆) ဝိပ္ပယုတ္တ (၇) အတ္ထိ (၈) အဝိဂတ။ ဤ ၈-ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ယထာရဟ ကျေးဇူးပြု၏။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း စပ်နည်းနှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်ချက် ။ ။ **ကတ္တားနှင့် ကြိယာ၊ စပ်ပါကြ သ,နှန်,ပူ၊ ကြိယာက် စပ်ဟန်ရိုး၊ မျိုးအာရုံဟူ၊ အဿတ်, ဗာဟျတ်နှင့်၊ နှစ်ရပ်တဲ့ကရိဏ်းမူ၊ ကတ္တားတူ သုံးမျိုး၊ သမ္မဒါန်အာရုံမျိုး ရံခါပ၊ အကြွင်းမှာတိဒေသ၊ ဥပတဲ့မျိုး**-ဟူသော ရှေးဆရာတော်တို့၏ အချိုးကဗျာအရ-

ကတ္တားနှင့် ကြိယာ စပ်သောအခါ သဟဇာတ, အနန္တရ, ပုရေဇာတမျိုး စပ်ရမည်။ ကံနှင့် ကြိယာ စပ်သောအခါ အာရုံမျိုး စပ်ရမည်။ အဿတ္ထိက, ဗာဟိရကရိဏ်းနှင့် ကြိယာ စပ်သောအခါ ကတ္တားကဲ့သို့ သဟဇာတ, အနန္တရ,

http://www.dhammadownload.com

ပုရေဇာတ ၃-မျိုး စပ်ရမည်။ သမ္ပဒါန်နှင့် ကြိယာ စပ်သောအခါ အာရုံမျိုး စပ်ရမည်။ ထိုမှ ကြွင်းကျန်သော အပါဒါန်, သြကာသ ကာရကနှင့် ကြိယာ စပ်သောအခါ၌ လည်းကောင်း, သမ္ဓန်, အာလုပ်, ဟိတ်, လက္ခဏ စသော အကာရကနှင့် စပ်သောအခါ၌ လည်းကောင်း ပကတူပနိဿယမျိုး စပ်ရမည် ဟု မှတ်အပ်၏။

ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်းအဖြေ ပြီး၏။

ကျမ်းရင်း ၃-ကျမ်း မေးခွန်းထုတ် စည်းမျဉ်းအဖြေ ပြီး၏။

နည်းပြ ဓမ္မာစရိယကျမ်း ပထမအုပ် အလုံးစုံပြီးပြီ

http://www.dhammadownload.com

လေးဘွဲ့ရ ဓမ္မာစရိယ
ဆရာကြီး ဦးသာဌေးမြင့် ပြုစုအပ်ပြီးသော
ဘာသာ, သာသနာနှင့် လူသား အကျိုးပြုကျမ်းများ

---

(၁) နည်းပြ ဓမ္မာစရိယကျမ်း (ပ)
(၂) နည်းပြ ဓမ္မာစရိယကျမ်း (၃)
(၃) အမြတ်ဆုံး ဇနီး
(၄) ကျေးဇူးကြီးလှ မိနှင့်ဘ
(၅) သစ္စာစွမ်းအား
(၆) သောကမီးငြိမ်းရေး
(၇) ဘဝကူးကောင်းရေး
(၈) မြင်းခြံ အဘိဓေမဟာရဋ္ဌဂုရုပွတ္တိ
(၉) မြန်မာစကားပုံ ဖြစ်ကြောင်းစုံ (ပ)
(၁၀) မြန်မာစကားပုံ ဖြစ်ကြောင်းစုံ (၃)
(၁၁) ရသပဒ္ဓာန်း
(၁၂) ဝစီဘေဒ ထိတိုင်းရ
(၁၃) ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုယ်ကျင့်သီလ
(၁၄) စရိုက်အခြေခံသော လူကဲခပ်နည်း
(၁၅) အိပ်မက်စစ်တမ်း
(၁၆) ဘေးကင်းသစ္စာဂါထာမန္တန်တော်
(၁၇) ဆောင်းပါးပေါင်းချုပ် (ပ) (၃) (တ) (စ)
(၁၈) စျာန်ခန်း မှတ်တမ်း (ပ) (၃) (တ) (စ) (မ)
